

Milena Stępniać-Lis

Mieszkańcy Pleszewa w XVI wieku

Rozprawa doktorska napisana
w Instytucie Historii
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w
Poznaniu
w Zakładzie Źródłoznawstwa i Nauk
Pomocniczych Historii
pod kierunkiem
prof. dra hab. Tomasza Jasińskiego

Poznań 2024

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
1. Obraz miasta w XVI w.	24
1.1. Położenie i rozwój na tle sieci miejskiej.....	24
1.2. Status i zmiany własnościowe miasta oraz siedziba pańska.....	35
1.3. Topografia miasta.....	46
1.4. Przedmieścia.....	59
1.4.1. Koszutowo i Ogrodzieniec.....	60
1.4.2. Waliszewo.....	64
1.4.3. Przedmieście Wielkie i Glinki.....	66
1.4.4. Przedmieście Kaliskie/Mniejsze.....	69
1.4.5. Przedmieście Malińskie.....	72
1.5. Obiekty użytkowe i gospodarcze.....	74
2. Ustrój miasta i elita rządząca.....	86
2.1. Władza dominalna.....	86
2.2. Władze miejskie.....	90
2.2.1. Struktura.....	91
2.2.2. Działalność.....	106
2.2.3. Kancelaria.....	126
3. Społeczeństwo.....	138
3.1. Zagadnienia demograficzne i stratyfikacja społeczna.....	138
3.2. Społeczeństwo w układzie przestrzennym miasta.....	163
3.2.1. Rynek.....	165
3.2.1.1. Pierzeja północna.....	170
3.2.1.2. Pierzeja wschodnia.....	177
3.2.1.3. Pierzeja południowa.....	182
3.2.1.4. Pierzeja zachodnia.....	185
3.2.2. Ulice miasta.....	187
3.3. Mieszkańcy miasta i jego przedmieść.....	193
4. Gospodarka.....	201
4.1. Handel i rzemiosło.....	201
4.2. Rolnictwo i wyżywienie.....	211
5. Kultura.....	216
5.1. Życie codzienne.....	216

5.2. Kultura intelektualna.....	227
5.2.1. Wiedza i umiejętności.....	229
5.2.2. Rodzina mieszczańska.....	248
5.2.3. Poczucie odrębności mieszczańskiej.....	254
5.3. Kultura duchowa.....	256
5.3.1. Parafia pleszewska w XVI w.	256
5.3.2. Świątynie w mieście.....	260
5.3.3. Pobożność mieszczańska.....	265
5.3.4. Reformacja.....	270
Zakończenie.....	272
Aneksy.....	276
A. Właściciele i burgrabiowie Pleszewa wzmiankowani w księgach miejskich w latach 1520–1600.....	277
B. Wykaz burmistrzów i rajców urzędujących w Pleszewie w latach 1520–1600...297	
C. Wykaz wójtów i ławników urzędujących w Pleszewie w latach 1520–1600.....	308
D. Wykaz osób występujących w charakterze opiekunów, świadków i innych powiązanych ze sprawami miasta i jego mieszkańców.....	321
E. Wykaz mieszkańców miasta w ciągach sąsiedzkich w latach 1520–1600.....	348
F. Wykaz mieszkańców Pleszewa i jego przemieść oraz osób z nimi spokrewnionych i spowinowaconych sporządzony na podstawie zapisek z ksiąg miejskich z lat 1520–1600.....	372
Spis ilustracji.....	658
Spis map i planów.....	659
Spis tabel.....	659
Spis wykresów.....	661
Bibliografia.....	662
Wykaz skrótów.....	682
Streszczenie.....	683
Summary.....	686

Wprowadzenie

Dzieje miast i ich mieszkańców to jeden z popularniejszych tematów w historiografii, którego szerokie pole badawcze obejmuje wiele dziedzin życia. Stąd literatura poświęcona dziejom miast i mieszczaństwa jest bardzo obszerna, a badania w tym zakresie zapoczątkowano już w XIX w. Od tego czasu powstało wiele szczegółowych opracowań dotyczących m. in. próby zdefiniowania miast, ich początków, gospodarki, demografii, kultury, architektury, jak i całościowych syntez¹. Na gruncie polskiej historiografii osiągnięciem pierwszoplanowym w okresie międzywojennym w badaniach w zakresie genezy miast polskich było wykazanie, iż „sama lokacja była pewnego rodzaju etapem znacznie wcześniej trwających procesów miastotwórczych, poprzez odróżnienie pojęcia miasta w sensie gospodarczym od pojęcia w sensie prawnym”². Punktem wyjścia było tu studium Kazimierza Tymienieckiego, *Zagadnienie początków miast w Polsce* z 1919 r.³ Dla Wielkopolski badania w tej dziedzinie prowadził Oskar Lange⁴, a z nowszych pozycji na uwagę zasługuje praca Zbyszka Górczaka o najstarszych lokacjach miejskich w Wielkopolsce⁵.

W miarę rozwoju badań nad polskim społeczeństwem, jego poszczególnymi stanami, historycy stawiali sobie kolejne zadania na tym polu. Nowy problem w dziedzinie analizy struktury społecznej miast w Wielkopolsce podniósł K. Tymieniecki,

¹ Z bogatej literatury: H. Planitz, *Die deutsche Stadt in Mittelalter. Von der Römerzeit bis zu den Zunftkämpfen*, Graz-Köln, 1954; J. Gilissen, *Les villes en Belgique: histoire des institutions administratives et judiciaires des villes belges*, [w:] *La Ville*, vol. 1, Bruxelles 1954 (Recueil de la Société Jean Bodin, vol. 6), s. 531–604; E. Ennen, *Die europäische Stadt des Mittelalters*, Göttingen 1972. O urbanizacji Europy w nowoczesnym ujęciu: R. Bartlett, *Tworzenie Europy. Podbój, kolonizacja i przemiany kulturowe 950–1350*, Poznań 2003. Prace na gruncie polskim: S. Kutrzeba, *Finanse Krakowa w wiekach średnich*, „Rocznik Krakowski”, t. 3, Kraków 1900, s. 27–152; idem, *Handel Krakowa w wiekach średnich na tle stosunków handlowych Polski*, Kraków 1902; Z. Daszyńska-Golińska, *Miasta i cechy w dawnej Polsce*, Warszawa 1906; J. Ptaśnik, *Miasta i mieszczaństwo w dawnej Polsce*, Warszawa 1934; H. Münch, *Geneza rozplanowania miast wielkopolskich XIII i XIV wieku*, Kraków 1946; S. Piekarczyk, *Studia z dziejów miast polskich w XIII–XIV w.*, Warszawa 1955; S. Herbst, *Polska kultura mieszczańska przełomu XVI i XVII wieku*, „Studia Renesansowe”, t. 1, Wrocław 1956, s. 9–24; idem, *Miasta i mieszczaństwo Renesansu polskiego*, [w:] *Potrzeba historii, czyli o polskim stylu życia*, t. 1, Warszawa 1978, s. 388–419; S. Pazyra, *Geneza i rozwój miast mazowieckich*, Warszawa 1959; J. Topolski, *Badania nad dziejami miast w Polsce*, „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza”, t. 6, z. 2, 1960, s. 28–31; A. Gieysztor, *Geneza miast polskich i ich dzieje do końca XV wieku*, [w:] *Miasta polskie w tysiącleciu*, t. 1, Wrocław 1965, s. 3–36; *Miasta doby feudalnej w Europie środkowo-wschodniej*, red. A. Gieysztor i T. Roslanowski, Warszawa 1976; monumentalna synteza M. Boguckiej i H. Samsonowicza, *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*, Wrocław 1986.

² J. Topolski, *Badania nad dziejami miast...*, s. 16.

³ K. Tymieniecki, *Zagadnienie początków miast w Polsce*, Warszawa 1919.

⁴ O. Lange, *Lokacja miast Wielkopolski właściwej na prawie niemieckim w wiekach średnich*, „Pamiętnik Historyczno-Prawny”, t. 1, z. 5, Lwów 1925.

⁵ Z. Górczak, *Najstarsze lokacje miejskie w Wielkopolsce: do 1314 roku*, Poznań 2002.

badając przenikanie szlachty do szeregów mieszczaństwa w XV w.⁶ Natomiast w latach powojennych tym tematem w odniesieniu do XVI i XVII w. zajął się Włodzimierz Dworzaczek⁷. Dużym zmianom uległo także spojrzenie na historię rzemiosła i przemysłu fabrycznego. Marian Małowist w 1951 r. nakreślił program badań nad historią rzemiosła w Polsce średniowiecznej (do XVI w.). Na plan pierwszy wysunięto sprawę produkcji, a nie organizacji cechowej⁸.

Kolejnym ważnym punktem obranym przez historyków było określenie obszaru geograficznego, w zasięgu którego ulokowane zostały poszczególne ośrodki miejskie. Na tym polu rozpatrywano znaczenie przestrzeni w społeczeństwie. Kluczową wartość mają tu badania nad rozmieszczeniem miast. Dla Wielkopolski analizą sieci miejskiej XIII–XVI w. zajął się Jacek Wiesiołowski⁹. Lokalne ośrodki handlowe odgrywały dużą rolę w kształtowaniu stosunków społeczno–ekonomicznych. W wyniku rozwoju układu miejskiego w Wielkopolsce powstał w końcu XVI w. wyraźnie zwarty i stabilny system miejski¹⁰. Rola, jaką duże ośrodki w sieci miejskiej pełniły w stosunku do własnego rynku lokalnego, otaczających je miasteczek oraz sąsiadujących i powiązanych nimi miast średnich wraz z ich małomiasteczkowymi zapleciami, polegała na wzbogaceniu zakresu świadczonych usług i oferowaniu produktów specjalistycznych¹¹. Dzięki koncentracji *twórczego potencjału ludzkiego i ekonomicznego* miasta stwarzały *specyficzne, szczególnie sprzyjające rozwojowi kultury warunki*¹². Dlatego też ośrodki miejskie ujawniają się tu jako czynnik kulturotwórczy.

W epoce nowożytnej miasta polskie przeszły daleko idące przemiany w płaszczyźnie prawnej i społecznej. Wraz z rosnącą przewagą szlachty mieszczaństwo stopniowo straciło na znaczeniu, do czego w znacznym stopniu przyczyniło się ustawodawstwo antymiejskie wprowadzane już od końca XV w.¹³ Henryk Samsonowicz w artykule poświęconym badaniom nad dziejami polskich miast zwrócił uwagę na rolę małych miast jako ośrodków regionalnych w XV–XVI w. Podjęto próby wyjaśnienia

⁶ K. Tymieniecki, *Szlachta–mieszczenie w Wielkopolsce XV w. (1400–1475)*, Warszawa 1937.

⁷ W. Dworzaczek, *Przenikanie szlachty do stanu mieszczańskiego w Wielkopolsce w XVI i XVII w.*, „Przegląd Historyczny”, t. 47, z. 4, 1956, s. 656–684.

⁸ M. Małowist, *W sprawie badań nad historią rzemiosła miejskiego w średniowiecznej Polsce*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. 13, 1951, s. 1–20.

⁹ J. Wiesiołowski, *Sieć miejska w Wielkopolsce w XIII–XVI wieku. Przestrzeń i społeczeństwo*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, nr 3, 1980 (28), s. 385–399.

¹⁰ A. L. Jastrebeckaja, *Małe miasta: specyfika średniowiecznej urbanizacji w Europie*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, nr 1, 1995 (43), s. 37.

¹¹ J. Wiesiołowski, *Sieć miejska...*, s. 394.

¹² M. Bogucka, H. Samsonowicz, op. cit., s. 548.

¹³ Ibidem, s. 321.

fenomenowi przetrwania mniejszych ośrodków miejskich w dobie zacofania i upadku miast od drugiej połowy XVI w.¹⁴ Zwracano również uwagę na problem klasyfikacji miast w epoce nowożytnej. Badania w zakresie typologii polskich ośrodków miejskich z racji pełnienia przez nie określonych funkcji ekonomicznych prowadzili Zofia Kulejewska-Topolska¹⁵ i Andrzej Wyrobisz¹⁶. Problem ten w oparciu o kryteria demograficzne szeroko nakreśliła Maria Bogucka¹⁷.

Monografie miast stanowią jedną z najpopularniejszych form opracowania ich przeszłości. Wynika to przede wszystkim z dostępności materiałów archiwalnych, zachowanych w większej ilości zwłaszcza dla głównych ośrodków, jak również z zainteresowania dziejami swej miejscowości mieszkańców, lokalnych stowarzyszeń i samorządów, nierzadko występujących z inicjatywą dofinansowania tych prac. Początków tego typu piśmiennictwa historycznego należy upatrywać w XIX w. Zainteresowania badaczy skupiły się nie tylko na tych głównych ośrodkach, ale również opracowywano dzieje mniejszych miast. Prace te reprezentują różne poziomy ze względu na zawartość merytoryczną, jak i sposób przekazania tych informacji. Do sztandarowych XIX-wiecznych monografii dziejów miast z pewnością zalicza się *Monografija miasta Sandomierza* ks. Melchiora Bulińskiego, wydana po jego śmierci w 1879 r. Dzieło, na które współcześnie powołują się autorzy licznych przewodników oraz opracowań naukowych, napisane przez prałata i kustosa Kapituły Sandomierskiej, stanowi wzorcowy przykład ówczesnej syntezy dziejów miasta. Dzieje królewskiego miasta Sandomierza zostały tu odtworzone z dużą rzetelnością, bowiem autor wykorzystał liczne materiały źródłowe kapitulne, klasztorne, jak i archiwalia miejskie. Ponadto zamieścił w przypisach wykazy kanoników i prałatów oraz teksty cytowanych źródeł w oryginalnym łacińskim brzmieniu¹⁸. Do szczególnie cennych informacji należy tu wykaz ulic i właścicieli nieruchomości utworzony w oparciu o informacje z ksiąg miejskich dla XVI i XVII w.¹⁹.

¹⁴ H. Samsonowicz, *Badania nad dziejami miast w Polsce*, „Kwartalnik Historyczny”, nr 1, 1965 (72), s. 111–126. Autor powołuje się tu na pracę A. Wyrobisza poświęconą historii Solca nad Wisłą, gdzie sformułowane zostały postulaty badawcze oscylujące wokół badań nad przeszłością małych miast; v. A. Wyrobisz, *Solec nad Wisłą. Historia małopolskiego miasteczka*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, nr 1, 1964 (12), s. 19–26.

¹⁵ Z. Kulejewska-Topolska, *Oznaczenia i klasyfikacje miast w dawnej Polsce (XVI–XVIII w.)*, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, t. 8, z. 2 (16), 1956, s. 253–268.

¹⁶ A. Wyrobisz, *Typy funkcjonalne miast polskich w XVI–XVIII wieku*, „Przegląd Historyczny”, t. 72, z. 1, 1981, s. 25–49.

¹⁷ M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast...*, s. 353–392.

¹⁸ M. Buliński, *Monografija miasta Sandomierza*, Warszawa 1897.

¹⁹ *Ibidem*, s. 92–96.

Wśród monografii historycznych miasteczek wielkopolskich jako przykład warto wymienić prace poświęcone zarysowi dziejów Dolska będącego ówczesnie własnością biskupów poznańskich. W 1857 r. wydano *Rys historyczny miasta Dolska i jego okolic* autorstwa ks. Jana Jabczyńskiego. Największą zaletą tej syntezy jest fakt, iż autor miał możliwość przeglądania zasobu archiwum Kapituły Metropolitalnej Poznańskiej²⁰. W efekcie powstało dzieło oparte na cennych materiałach źródłowych, łączące w sobie dzieje miasta i biskupstwa na tle historii Wielkopolski. Trzeba jednak zaznaczyć, że autor nie wykorzystywał w zasadzie innych zasobów archiwalnych, co jest mankamentem tego opracowania, gdyż przełożyło się to na małą ilość informacji na temat dawnego Dolska. Z kolei wydany w 1902 r. *Obrazek historyczny miasta Dolska* autorstwa miejscowego proboszcza ks. Witolda Olszewskiego został opracowany na podstawie wszystkich dostępnych autorowi źródeł, tj. ksiąg i dokumentów parafialnych, akt wizytacji, funduszy, majątku, korespondencji proboszczów dolskich, kroniki parafialnej oraz ksiąg miejskich znajdujących się w zasobach Archiwum Państwowego w Poznaniu²¹. Pozwoliło to na dokładne, choć w wąskim zakresie, opracowanie dziejów miasta i uzupełnienie informacji zawartych w poprzedniej syntezie. Słabym punktem tej pracy, podobnie jak w większości monografii historycznych, jest pominięcie szczegółowych odsyłaczy do wykorzystanych źródeł, niemniej dla współczesnych badaczy są one cenne ze względu na fakt, iż wiele z nich zostało oparte o archiwalia kościelne dostępne tylko pisarzom wywodzącym się z duchowieństwa bądź też zostało zaczerpniętych ze źródeł, które zaginęły lub uległy zniszczeniu.

W 1902 r. wydane zostały dzieje Jarocina, miasta będącego własnością szlachecką²². Autor, prof. Stanisław Karwowski, w swoim dorobku naukowym ma na koncie monografie jeszcze innych miast wielkopolskich: Gniezna, Leszna, Lwówka, Grabowa, Rakoniewic i Wolsztyna²³. W przeciwieństwie do wyżej wymienionych autorów, z Jarocinem nie miał szczególnych powiązań ani rodzinnych, ani zawodowych. Tym niemniej jednak warto zwrócić uwagę na tę pracę, gdyż stanowi ona przykład piśmiennictwa historiograficznego na zlecenie. Ta pierwsza monografia Jarocina powstała dzięki zaangażowaniu go przez księcia Hugona Radolina do uporządkowania

²⁰ J. Jabczyński, *Rys historyczny miasta Dolska i jego okolic, połączony z ważniejszymi szczegółami historycznymi byłej diecezji a teraz archidiecezji poznańskiej*, Poznań 1857, s. III–IV.

²¹ W. Olszewski, *Obrazek historyczny miasta Dolska*, Poznań 1902 (reprint: Poznań 2009), s. 7–9.

²² S. Karwowski, *Miasto Jarocin i jego dziedzice*, Poznań 1902.

²³ A. Miaskowski, *Nekrologia. Śp. prof. dr. Stanisław Karwowski*, „Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego”, t. 44, 1917, s. 491–499.

spuścizny po rodzinie Radolińskich²⁴. W efekcie powstała niewielka objętościowo praca, której pierwsza część została poświęcona dziedzicom miasta, zaś w drugiej części autor przedstawił obraz miasta i jego mieszkańców. Pod koniec publikacji zamieszczono spis nazwisk mieszczan występujących w XVI w. oraz wykaz burmistrzów z XVII–XIX w.²⁵

Z kolei jako przykład syntezy dziejów dużego miasta warto zwrócić uwagę na monografię Kalisza, siedziby wojewody w czasach nowożytnych. Do ważniejszych opracowań monograficznych dziejów tego miasta z pewnością można zliczyć *Monografię Kalisza* Józefa Raciborskiego z 1912 r. Autor przygotowywał się do jej napisania z dużą rzetelnością. Wiedzę opartą na dotychczasowym piśmiennictwie historiograficznym miasta uzupełniał informacjami zaczerpniętymi ze źródeł archiwalnych. Jego nowatorskie podejście przejawia się w chęci przedstawienia „zbiorowego życia miasta we wszystkich przejawach kultury i szczeblach rozwoju, poczynając od ginącej w niepamięci fali genezy grodu, sięgając aż do wykwitów jego artystycznej i literackiej przeszłości”²⁶, a więc pragnął ukazać przeszłość Kalisza w sposób spójny przy jednoczesnym odzwierciedleniu dynamicznych przemian we wszystkich dziedzinach działań człowieka. Pomimo tych aspiracji, dzieło to nie odbiega od wzorców dawnego piśmiennictwa i tym samym powieliła jego ułomności, m. in. poprzez jego kronikarski charakter. Jednakże mocną stroną tego opracowania jest zebranie i usystematyzowanie wiedzy o przeszłości Kalisza. Ma to szczególne znaczenie, zważywszy że autor wykorzystał dokumenty, które nie przetrwały do czasów współczesnych, przez co monografia ma charakter źródłowy²⁷.

Interdyscyplinarność dziejów miast sprawia, że temat ten w licznych aspektach pozostaje nieznanym bądź niedostatecznie zbadany. Źródła archiwalne rzucają nowe światło na dzieje poszczególnych ośrodków poprzez uzupełnienie zebranych dotychczas informacji o nowe wątki. Ma to istotne znaczenie dla średniowiecza i czasów nowożytnych, których badacze muszą zmierzyć się z brakiem lub niedostateczną ilością zachowanych źródeł. Problem ten jest zauważalny w większości powojennych monografii polskich miast, zdominowanych przez XX w. i historię najnowszą²⁸. Tymczasem w

²⁴ S. Karwowski, *Historia rodu Leszczyców z Radolina Radolińskich*, Jarocin 2010, s. 7.

²⁵ *Ibidem*, s. 178–180.

²⁶ J. Raciborski, *Monografia Kalisza. Część I, Kalisz 1912, Od Autora*.

²⁷ Cf. biogram autora: H. Wrotkowski, *Józef Raciborski i jego wkład w poznanie dziejów Kalisza*, „Rocznik Kaliski”, t. 22, 1990, s. 33–46. Planowana II część monografii miała być poświęcona opisom Starego Miasta, Zawodzia i Rypinka, kościołów kaliskich i innych ważnych budynków i obiektów w mieście. Ostatecznie w „Gazecie Kaliskiej” ukazało się 7 tekstów, nic szczególnie nowego nie wnoszących do dotychczasowego opracowania dziejów miasta. Ostatecznie zamiar ten został przez autora zaniechany.

²⁸ Na uwagę zasługuje tutaj synteza dziejów Środy Wielkopolskiej pod redakcją S. Nawrockiego. Najstarszym dziejom miasta wraz z okresem średniowiecza poświęcono zaledwie 30 stron. Autorzy

archiwach spoczywają dokumenty o nieocenionej wartości pozwalające na odtworzenie życia mieszkańców wielu ośrodków we wcześniejszych epokach. Szczególne znaczenie ma to dla mniejszych miejscowości, dla których staropolskie akta miejskie stanowią podstawowe źródło wiedzy o ich przeszłości.

W ostatnich latach można zaobserwować coraz częstsze inicjatywy edytorskie materiałów źródłowych do dziejów miast, wśród których warto wymienić wydaną w 2010 r. przez pracowników Instytutu Historii PAN szamotulską księgę ławniczą z zapiskami obejmującymi lata 1567–1579 wraz załączonym nośnikiem elektronicznym²⁹. W 2019 r. wyszła obszerna seria składająca się z ośmiu tomów zawierających edycję ksiąg przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku z lat 1536–1814³⁰. Trzeba również wspomnieć o dwóch najnowszych publikacjach dotyczących Jarocina i Bnina w opracowaniu Norberta Delestowicza. Pierwsza z nich, wydana w 2021 r. obejmuje księgę wójtowską Jarocina z lat 1571–1611³¹, z kolei druga została poświęcona zapisom testamentowym bnińskich mieszczan z lat 1574–1688³². Również w 2023 r. wydano księgę landwójtowsko-ławniczą Koła obejmującą najstarsze zachowane akta sądowe z lat 1480–1544 w opracowaniu Marcina Starzyńskiego³³.

rozdziałów obejmujących dzieje miasta do połowy XVII w. korzystali głównie z opracowań oraz wydawnictw źródłowych (*Corpus Iuris Polonici*, *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*). Natomiast J. Kądziołka rozdział *Od „potopu” szwedzkiego do drugiego rozbioru Polski* w całości oparł na informacjach zamieszczonych w aktach miejskich Środy z Archiwum Państwowego w Poznaniu, co więcej nie omieszczał podać tu odsyłaczy do konkretnych źródeł; v. *Dzieje Środy Wielkopolskiej*, red. S. Nawrocki, t. 1–3, Środa Wielkopolska 1990. Z pewnością do jednych z cenniejszych syntez należy dwu tomowe opracowanie monograficzne dziejów Kórnik i Bnina pod redakcją J. Fogla. Autorzy czerpali tu z bogatego zasobu źródłowego, pochodzącego m. in. z Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu, Archiwum Państwowego w Poznaniu, PAN Biblioteki Kórnickiej. Brakuje tu jednak odsyłaczy do źródeł, choć licznie cytowane są w tekście. To uchybienie rekompensują bogate aneksy z tablicami genealogicznymi właścicieli Kórnik i Bnina, wykazami burmistrzów i proboszczów czy wykazem ludności parafii kórnickiej z 1809 r.; v. *Z dziejów Kórnik i Bnina*, red. J. Fogel, t. 1–2, Poznań, 2007, 2008. W ostatnich latach ukazała się seria *Dzieje Miast Wielkopolski Biblioteki „Kroniki Wielkopolski”*, w ramach której opublikowano monografie miast: Obornik (1990), Opalenicy (1993), Rogoźna (1993), Wągrowca (1994), Słupcy (1996), Jarocina (1998), Pniew (1998), Wyrzyska (1999), Turku (2002), Trzemeszna (2002), Margonina (2002), Śremu (2003), Murowanej Gośliny (2006), Witkowa (2010) i Zbąszynia (2014). Publikacje te nie rzadko były wolne od uchybień. Niedociągnięcia w szczególności są widoczne w niekompletnej kwerendzie archiwalnej, braku aparatu naukowego i odwołań do źródeł; cf. A. Gulczyński, *O koncepcji monografii Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 145–146; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu i u progu epoki nowożytnej (koniec XIV–początek XVI wieku)*, Poznań 2020, s. 9–10.

²⁹ *Szamotulska księga ławnicza z lat 1567–1579*, wyd. Gąsiorowski A., Jurek T., Skierska I., Szamotuły 2010.

³⁰ Na potrzeby niniejszej rozprawy wykorzystano pierwszą część tej edycji: *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku 1536–1814. Tom I: Księga obywatelska (główna) z lat 1536–1592*, edycja A. Groth, D. Kaczor, E. Łączyńska-Bartoszek; wstęp i opracowanie D. Kaczor, Gdańsk 2019.

³¹ *Księga wójtowska miasta Jarocina. Zapiski z lat 1571–1611*, wyd. N. Delestowicz, Poznań 2021.

³² *Księga testamentów miasta Bnina. Zapiski z lat 1574–1688 (1729)*, wyd. N. Delestowicz, Poznań 2023.

³³ *Księga landwójtowsko-ławnicza Koła 1480–1544*, oprac. M. Starzyński, Kraków 2023.

Dorobek naukowy dotyczący dziejów Pleszewa, choć skromny, doczekał się kilku znaczących prac. W 1896 r. wydano artykuł Moritza Happa, nauczyciela miejscowej szkoły niemieckiej. Autor podjął się usystematyzowania rozproszonych informacji dotyczących dziejów miasta, poczynawszy od średniowiecza aż do czasów jemu współczesnych³⁴. Choć praca nie jest wolna od błędów, to jednak dostarcza wiele informacji, m. in. wzmiankę o dokumencie wystawionym przez króla Polski Zygmunta I w 1544 r., w którym zwalnia on miasto od opłacanej wcześniej kontrybucji³⁵, informację o przypuszczalnej lokalizacji zamku pleszewskiego, czy też wzmianki o ówczesnych właścicielach miasta oraz o protestantach i sprowadzeniu luterańskiego kaznodziei przez Kościeleckich. W okresie międzywojennym wydano dwie monografie Pleszewa. Pierwsza z nich to 34-stronicowa publikacja Marii Majczakówny z 1925 r. Stanowi ona streszczenie pracy naukowej i, jak sama autorka wspomina w przemowie, jest to praca o charakterze popularyzatorskim napisana specjalnie dla mieszkańców miasta, stąd nie ma tutaj odwołań do źródeł i literatury³⁶. Opracowanie to w całości dotyczy epoki średniowiecznej, a w szczególności XV w., co wynika z faktu iż M. Majczakówna korzystała głównie z najstarszej księgi rady miejskiej³⁷. Druga z przedwojennych monografii to wydana w 1938 r. praca ks. Franciszka Kryszaka *Dzieje miasta Pleszewa na podstawie źródeł historycznych*³⁸. Historia miasta została tu ukazana aż do 1920 r. Choć praca ta nie jest wolna od błędów, warto zwrócić uwagę na układ jej treści, bowiem autor zastosował tu podział tematyczny, a nie chronologiczny.

Kolejna powiązana z miastem publikacja ukazała się dopiero w 1963 r. Był to naukowy artykuł autorstwa Witolda Maisla stanowiący edycję protokołów prawa magdeburgskiego zapisanych na kartach najstarszej pleszewskiej księgi radzieckiej³⁹. W 1989 r. wydano pierwszą syntezę dziejów Pleszewa na przestrzeni epok powstałą jako efekt współpracy poznańskich i pleszewskich historyków pod redakcją Mariana Drozdowskiego⁴⁰. Autorem rozdziału poświęconego epoce nowożytnej jest Andrzej

³⁴ M. Happ, *Wizerunki miast w prowincji Poznań. Pleszew w słowie i obrazie*, tłum. K. Rutkowska, Z. Rutkowski, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 131–138 [tłumaczenie oryginału: M. Happ, *Pleschen in Wort Und Bild*, „Familienblätter: Sonntags-Beilage der Posener Zeitung”, nr 12 (22 März), 1896].

³⁵ *Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codocibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contextuit indicesque adiecit Theodorus Wierzbowski. P. 4, Sigismundi I registempora complectens (1507–1548)*, vol. 3, nr 21485.

³⁶ M. Majczakówna, *Pleszew w wiekach średnich*, Pleszew 1925.

³⁷ *Ibidem*, s. 3.

³⁸ F. Kryszak, *Dzieje miasta Pleszewa na podstawie źródeł historycznych*, Pleszew 1938.

³⁹ W. Maisel, *Prawo magdeburgskie miasta Pleszewa*, „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza”, t. 8, z. 1 (15), 1963, s. 67–82.

⁴⁰ *Dzieje Pleszewa*, red. M. Drozdowski, Kalisz 1989.

Szymański. Na zaledwie 30 stronach przedstawiono historię miasta na tle dziejów Rzeczypospolitej Szlacheckiej obejmującą okres od XVI w. do 1793 r. Autor zebrał tu dotychczasowe ustalenia, bazując głównie na wcześniejszych opracowaniach, i uzupełnił je nielicznymi, bardzo ogólnymi, informacjami zaczerpniętymi ze źródeł⁴¹. W 1993 r. ukazała się praca Jana Piaseckiego w całości poświęcona dziejom rzemiosła pleszewskiego⁴². Publikacja ta powstała dzięki inicjatywie władz Cechu Rzemiosł Różnych w Pleszewie. Autor obszernie przedstawia tu dzieje rzemiosła pleszewskiego w XX w. Choć czasem najdawniejszym i epoce nowożytnej aż do 1793 r. poświęcił zaledwie 26 stron, tym niemniej warto wspomnieć o tej pracy zważywszy na fakt, iż dla tego okresu wykorzystane tu zostały nie tylko wcześniejsze opracowania, ale także wiele cennych dokumentów zgromadzonych w Muzeum Regionalnym w Pleszewie. Niestety, nie wykorzystano tutaj akt cechowych znajdujących się w zasobach Archiwum Państwowego w Poznaniu. W następnym roku z kolei wydano broszurę autorstwa ks. Władysława Zientarskiego *Zarys dziejów parafii pod wezwaniem Ścięcia św. Jana Chrzciciela w Pleszewie* przedstawiającą dzieje parafii katolickiej od XII w. aż do wybuchu II wojny światowej, przy czym najszerzej omówiono okres XVIII–XIX w., co zapewne wynika z charakteru wykorzystanych źródeł. Zważywszy na fakt, iż autor był wieloletnim dyrektorem Archiwum Archidiecezjalnego w Gnieźnie, swoją pracę oparł głównie o dokumenty znajdujące się w jego zasobach, co znacznie podniosło jej wartość poznawczą⁴³.

Ostatnie lata zaobfitowały szeregiem publikacji w związku z wysunięciem przez Andrzeja Gulczyńskiego inicjatywy podjęcia prac nad nową monografią Pleszewa⁴⁴. Na łamach wydawanego od 2000 roku „Rocznika Pleszewskiego” opublikowano liczne artykuły poświęcone dziejom miasta i jego właścicielom⁴⁵. Cenne wskazówki i

⁴¹ Jak wynika z odsyłaczy do źródeł, autor miał dostęp do mikrofilmów akt miejskich Pleszewa i tylko dwukrotnie odwoływał się do ksiąg radzieckich (tutaj jako burmistrzowskie 1 i 2), jednak nie zostały one należycie wykorzystane, nie wspominając o pozostałych księgach radzieckich i wójtowskich znajdujących się w zbiorach Archiwum Państwowego w Poznaniu. Cf. A. Szymański, *Pleszew w dobie szlacheckiej Rzeczypospolitej*, [w:] *Dzieje Pleszewa*, red. M. Drozdowski, Kalisz 1989, s. 53 i 62.

⁴² J. Piasecki, *Dzieje rzemiosła pleszewskiego*, Pleszew 1993.

⁴³ Praca została opublikowana po śmierci autora dzięki zachodom Pleszewskiego Towarzystwa Kulturalnego. Autor nie zdążył zaopatrzyć jej w aparat naukowy, dlatego też zdecydowano o jej wydaniu w oryginalnej formie, pominięciem przypisów; v. W. Zientarski, *Zarys dziejów parafii pod wezwaniem Ścięcia św. Jana Chrzciciela w Pleszewie*, Pleszew 1994, s. 3.

⁴⁴ A. Gulczyński, op. cit., s. 144–151.

⁴⁵ V. artykuł S. Małuszki, *Dziedzice miasta Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2007, s. 61–68. Ustalenia autora nie są wolne od błędów wymagających zweryfikowania na podstawie niewykorzystanego tu materiału źródłowego.

informacje wnoszą prace Tomasza Jurka⁴⁶ i Michała Zwierzykowskiego⁴⁷, w których przedstawiono zarys programu badań wraz z polami problemowymi i nowymi perspektywami, jakie wnosi analiza źródłoznawcza miejskich archiwaliów. W ramach przygotowywanej przez Centrum Instytut Wielkopolski UAM serii pt. *Wielkopolska dawniej i dziś. Studia, Źródła i Materiały* ukazały się dwie edycje źródłowe fragmentów najstarszej pleszewskiej księgi radzieckiej przygotowane przez Tomasza Jurka (zapiski z lat 1428–1444)⁴⁸ i Adama Kozaka (obejmuje lata 1485–1519)⁴⁹. W obu tych pracach zestawiono teksty łacińskie z ich tłumaczeniami na język polski, a autorzy zaopatrzyli je w obszerne indeksy i erudycyjne wstępy zawierające analizę kodykologiczną wraz z opisem dawnych właścicieli miasta, funkcjonowania jego władz i kancelarii. Ponadto należy wymienić jeszcze artykuły A. Kozaka poświęcone zagadnieniom związanym z funkcjonowaniem i składami rady i ławy miejskiej oraz testamentom mieszczan pleszewskich⁵⁰. Autor zwraca również uwagę na znaczenie źródeł o proveniencji kościelnej, podając przykład akt konsystorskich kaliskich, w badaniach nad dawną obyczajowością, konfliktami i zatargami międzyludzkimi oraz stosunkami mieszczan z duchowieństwem⁵¹. W „Roczniku Pleszewskim” zamieszczono również dwa artykuły autorstwa Mileny Stępniaak poświęcone właścicielom i mieszkańcom Pleszewa na podstawie analizy wybranych zapisek z najstarszej księgi radzieckiej z lat 1520–1563⁵². Ponadto we współpracy z Michałem Gochną przygotowała ona szersze studium topograficzne wraz z planem miasta w drugiej połowie XVI w.⁵³ Pierwszą pracą w

⁴⁶ T. Jurek, *Wokół najdawniejszych dziejów Pleszewa – pytania, problemy, perspektywy*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 152–157; idem, *Ze źródeł do średniowiecznej historii Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 177–188.

⁴⁷ M. Zwierzykowski, *Pleszew w dobie nowożytnej od końca XV w. do 1793 r. Perspektywy badawcze*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 158–163.

⁴⁸ *Najdawniejsze zapiski z księgi miejskiej Pleszewa (1428–1444)*, wyd. T. Jurek, Poznań 2011.

⁴⁹ *Najstarsza pleszewska księga radziecka. Zapiski z lat 1485–1519*, wyd. A. Kozak, Poznań 2014.

⁵⁰ A. Kozak, *Burmistrzowie i rajcowie późnośredniowiecznego Pleszewa (1428–1519)*, „Rocznik Pleszewski” 2011, s. 174–192; idem, *Wójtowie i ławnicy późnośredniowiecznego Pleszewa (1494–1519)*, „Rocznik Pleszewski” 2012, s. 197–213; idem, *Testamenty mieszczan pleszewskich w późnym średniowieczu*, „Rocznik Pleszewski” 2013, s. 155–163.

⁵¹ Idem, *Kilka scen z życia późnośredniowiecznego miasta. Pleszewianie przed sądem konsystorza kaliskiego w latach 1480–1486*, „Rocznik Pleszewski” 2014, s. 234–235. T. Jurek już wcześniej zwrócił uwagę na znaczenie akt przechowywanych w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku w kontekście uzupełnienia badań nad dziejami Pleszewa analizą źródeł ze sfery kościelnej. Cf. T. Jurek, *Wokół najdawniejszych dziejów...*, s. 156.

⁵² Oba artykuły powstały na marginesie prac nad rozprawą doktorską poświęconą mieszkańcom Pleszewa w epoce nowożytnej; v. M. Stępniaak, *Anna Tęczyńska i mieszkańcy Pleszewa w latach 1520–1550*, „Rocznik Pleszewski” 2013, s. 164–183; eadem, *Pleszew i jego mieszkańcy w latach 1531–1563*, „Rocznik Pleszewski” 2014, s. 256–284.

⁵³ M. Stępniaak, M. Gochna, *Pleszew, [w:] Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku, Cz. 2: Komentarz, indeksy*, red. K. Chłapowski, M. Słoń (*Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku*, t. 4), Warszawa 2017, s. 399–411.

całości poświęconą życiu codziennemu mieszkańców Pleszewa jest rozprawa doktorska Artura Makowskiego, w której wykorzystane zostały materiały źródłowe dla drugiej połowy XVIII w.⁵⁴ Na koniec należy wspomnieć o najnowszej syntezie autorstwa wspomnianego już A. Kozaka *Pleszew w późnym średniowieczu i u progu epoki nowożytnej*. Jest to studium ukazujące miasto w wielu aspektach funkcjonowania tego ośrodka i życia jego mieszkańców na przełomie epok. To, co odróżnia to opracowanie od dotychczasowych publikacji poświęconych miastu, jest wykorzystanie przez autora szerokiego spektrum źródeł o różnorodnej proveniencji, odnoszących się bezpośrednio do badanego ośrodka⁵⁵.

Powyższy przegląd wybranych monografii miast i stanu badań nad dziejami Pleszewa oraz nakreślenie tendencji badawczych w historiografii miast w Polsce ukazują problem wyszukania oraz wykorzystania możliwie jak najszerszego zasobu źródeł w odniesieniu do poszczególnych ośrodków. Przede wszystkim chodzi o przełamanie schematów koncepcyjnych wypracowanych w latach sześćdziesiątych XX w.⁵⁶ W wielu pracach materiały źródłowe wykorzystywane są pobieżnie, czy to w celu wyszukania i potwierdzenia jakiegoś faktu, uzupełnienia brakujących informacji, czy też dokonania subiektywnego wyboru cytowanego tekstu, aby uatrakcyjnić narrację. Tymczasem ich potencjał tkwi nie tylko w zasobie danych, ale również w materiale pozwalającym na odtworzenie specyfiki i tożsamości danego ośrodka poprzez możliwie maksymalne wykorzystanie informacji na temat konkretnych jednostek tworzących „anonimową masę”. Szczególne znaczenie ma to w odniesieniu do dziejów małych ośrodków zdominowanych przez historię dużych miast. Pogłębiona analiza ówczesnych społeczeństw, dzięki spojrzeniu na każdą konkretną osobę zmienia zatem znacząco sposób ujęcia przeszłości miasteczka, poprzez ukazanie codzienności jego mieszkańców.

Niniejsza rozprawa doktorska stanowi efekt 9-letnich badań archiwalnych, których głównym celem było wypracowanie odpowiedniej metody badawczej dla ukazania

⁵⁴ A. Makowski (2019), *Życie codzienne mieszkańców Pleszewa w 2. połowie XVIII wieku* (rozprawa doktorska). Pozyskano z <https://repozytorium.amu.edu.pl/handle/10593/24582> (dostęp: 20.11.2020) oraz wydanie książkowej tej pracy: eodem, *Życie codzienne mieszkańców Pleszewa w drugiej połowie XVIII wieku*, Poznań 2022.

⁵⁵ Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu i u progu epoki nowożytnej (koniec XIV–początek XVI wieku)*, Poznań 2020, s. 16.

⁵⁶ K. A. Makowski, *Przedmowa*, [w:] *O nowy model historycznych badań regionalnych*, red. K. A. Makowski, Poznań 2007, s. 7. Niniejsza publikacja stanowi pokłosie konferencji zorganizowanej wspólnie przez Centrum „Instytut Wielkopolski” oraz Instytut Zachodni Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu 7 XII 2005 w Poznaniu. Celem konferencji była dyskusja nad nowym modelem syntezy dziejów regionu oraz monografii miasta. Na tę publikację powołuje się również A. Kozak, pisząc o mankamentach opracowań monograficznych miast. Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 9–10.

społeczeństwa XVI-wiecznego Pleszewa. Zamierzeniem autorki było stworzenie, w miarę możliwości, jak najdokładniejszego wykazu mieszkańców miasta i okolic oraz osób mających powiązania z tym ośrodkiem w oparciu o zapiski odnotowane w księgach miejskich, jako narzędzia służącego do dalszych pogłębionych badań na tym polu. Zakres chronologiczny rozprawy obejmuje lata 1520–1600. Decyzja o wyznaczeniu takich cezur została podyktowana zachowanym materiałem źródłowym, dotychczasowym stanem badań oraz czasochłonnym charakterem pracy poświęconej różnorodnym aspektom życia mieszkańców mniejszego ośrodka. Obecny stan badań nad miastem obejmuje dokładne rozeznanie i edycję materiału źródłowego do 1519 r. Z kolei końcową granicę wyznacza śmierć właściciela miasta, Jana Zborowskiego, ostatniego magnata luteranina w Wielkopolsce, w 1603 r. W związku z czym analizie i opracowaniu podano zapiski do 1600 r., co miało na celu zachowanie pewnego porządku informacyjnego i wyznaczenie punktu początkowego do prowadzenia dalszych badań w tym zakresie. Trzeba również zaznaczyć, że przeprowadzona analiza wychodzi poza zakres obszaru miasta lokacyjnego i obejmuje nie tylko jego przedmieścia, ale również okoliczne miejscowości. Daje to pełniejszy obraz mieszkańców miasta i ich kontaktów z innymi ośrodkami w regionie.

Podjęty problem należy rozpatrzyć w różnych aspektach badawczych. Punktem odniesienia do badań w zakresie rozwoju Pleszewa na tle sieci miejskiej u progu epoki nowożytnej będą ustalenia A. Wyrobisza, który zwrócił uwagę na fakt, iż sieć miejska na obszarze Polski ukształtowała się w zasadniczym zrębie (przede wszystkim duże ośrodki) pod koniec średniowiecza i w epoce nowożytnej nie ulegała większym przemianom⁵⁷. Należy tu zadać sobie pytanie o miejsce Pleszewa w tym układzie i pełnioną przez niego rolę w regionie⁵⁸. A nade wszystko trzeba określić według jakich kryteriów należy sklasyfikować to miasto. Pomocne w tym zakresie będą tu również ustalenia M. Boguckiej i J. Wiesiołowskiego.

Znacznie rozszerzone możliwości badawcze przynosi metoda socjotopograficzna, która poprzez analizę powiązań rozwoju układów przestrzennych ze strukturami społecznymi miast umożliwi dogłębne poznanie funkcjonowania organizmu miejskiego. Dlatego też w niniejszej rozprawie wykorzystano narzędzia tej metody przy próbie odtworzenia obrazu topograficznego Pleszewa w powiązaniu z życiem jego mieszkańców

⁵⁷ A. Wyrobisz, *Małe miasta w Polsce w XVI i XVII w.*, [w:] *Miasta doby feudalnej w Europie środkowo-wschodniej. Przemiany społeczne a układy przestrzenne*, red. A. Gieysztor, T. Rosławski, Warszawa–Poznań–Toruń 1976, s. 177.

⁵⁸ O czynnikach leżących u podłoża genezy i rozwoju sieci miejskiej w regionie, v. S. Trawkowski, *Geneza regionu kaliskiego*, [w:] *Osiemnaście wieków Kalisza. Studia i materiały do dziejów miasta Kalisza i regionu kaliskiego*, red. A. Gieysztor, K. Dąbrowski, t. 3, Kalisz 1962, s. 7–51.

poprzez rekonstrukcję układów własnościowych w przestrzeni wewnątrzmięskiej, a także próbę odtworzenia struktury zawodowej pleszewian i grupy stanowiącej jego elitę⁵⁹. Przede wszystkim wzorowano się na wybranych pracach dotyczących dużych ośrodków jak Toruń z jego przedmieściami, Poznań i Wrocław oraz średniej wielkości Sieradza i małego – Chrzanowa⁶⁰.

Kolejną metodę, którą z powodzeniem można przenieść grunt badań nad mieszczaństwem, stanowi prozopografia. Marek Cetwiński docenił jej efektywność przy analizie niewielkich grup społecznych, na temat których zachowało się niewiele informacji⁶¹. Ma to szczególne znaczenie dla tych ośrodków, które nie mogą poszczycić się kompletnie zachowanym materiałem źródłowym, przetrwałym fragmentarycznie, z licznymi brakami. Aby metoda ta przyniosła wymierny efekt należy zebrać wszelkie dostępne dane dotyczące określonej grupy społecznej, a następnie je zweryfikować poprzez wyszukanie analogii w innych ośrodkach miejskich. Na polu filozofii historii wyróżnia się dwie tendencje, które proces historyczny ujmują kolektywistycznie i indywidualistycznie. Pierwsza z nich podkreśla znacznie roli zbiorowości w dziejowym procesie, stąd dużą rolę odgrywają tu badania ilościowe, opisujące przede wszystkim struktury. Druga tendencja kładzie nacisk na działalność jednostki⁶². Metoda komparatystyczna jest skuteczna szczególnie przy badaniu działalności instytucji społecznych, które w swoim funkcjonowaniu wykazują wiele podobieństw⁶³. Z kolei skonstruowanie tabel, zawierających katalogi zapisów i nazwisk, jest pomocne przy badaniach filologicznych, pozwalających usystematyzować dane na temat tytułatury

⁵⁹ Cf. U. Sowina, *Sieradz. Układ przestrzenny i społeczeństwo miasta w XV–XVI w.*, Warszawa–Sieradz 1991, s. 7–13.

⁶⁰ V. połączone studium socjotopograficzne przedmieść Torunia i Chełmna powstałe w oparciu o analizę źródeł podatkowych i miejskich: T. Jasiński, *Przedmieścia średniowiecznego Torunia i Chełmna*, Poznań 1982; wzorcowa praca oparta na źródłach miejskich: księgach rezygnacji, radzieckich, wilkierzach poznańskich uzupełnionych analizą źródeł o charakterze podatkowym: J. Wiesiołowski, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, Warszawa–Poznań 1982; praca na bazie źródeł podatkowych z wykorzystaniem wyników przeprowadzonych dotychczas badań archeologicznych: M. Goliński, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Wrocławia (przestrzeń–podatnicy–rzemiosło)*, Wrocław 1997; U. Sowina, *Sieradz... – praca powstała na bazie ksiąg miejskich rady i ławy oraz źródeł kartograficznych z XIX w.*; a także obszernie studium poświęcone roli sieci wodnej w zagospodarowaniu przestrzeni miejskiej oraz znaczeniu wody w życiu miasta i jego mieszkańców: U. Sowina, *Woda i ludzie w mieście późnośredniowiecznym i wczesnonowożytnym. Ziemia polskie z Europą w tle*, Warszawa 2009; analiza socjotopograficzna małego miasta powstała głównie w oparciu o księgi miejskie i akta cechowe oraz plany XIX-wieczne wraz z kompleksowym przedstawieniem struktury społecznej i zawodowej mieszkańców i grupy stanowiącej elitę Chrzanowa: D. Żurek, *Przestrzeń i społeczeństwo Chrzanowa średniowiecznego i nowożytnego*, Kraków 2015.

⁶¹ M. Cetwiński, *Przydatność prosopografii w badaniach nad historią miast*, [w:] Katowice. W 138. rocznicę uzyskania praw miejskich, red. A. Barciak, Katowice 2004, s. 16.

⁶² Ibidem, s. 13.

⁶³ B. Miśkiewicz, *Wstęp do badań historycznych*, Warszawa–Poznań 1985, s. 236.

osobowej i imion własnych osób, których one dotyczą. Tym samym dają przejrzyste informacje, na podstawie których można określić rolę i pozycję poszczególnych jednostek w danej społeczności miejskiej. Stworzenie zbiorowej biografii wymaga spojrzenia na przeszłość z perspektywy badanego podmiotu by możliwe stało się poznanie jego życia, doświadczeń i systemu wartości⁶⁴.

Analizę zagadnień powiązanych z ustrojem miasta należy wiązać z funkcjonowaniem kancelarii, której rozwój zapoczątkowało nadanie przywilejów lokacyjnych. Bogaty zasób wpisów do ksiąg czynności sporządzany przez władze miejskie tworzą sprawy wybiegające poza prawo zwyczajowe, mające charakter długoterminowy, sporny, sprawy spadkowe, transakcje nieruchomościami akta finansowe i podatkowe miasta⁶⁵. Źródła te stanowią podstawę nie tylko do poznania ówczesnego życia mieszkańców miast, ale również ukazują proces recepcji prawa niemieckiego i rozwoju kultury prawnej w Polsce. Do fundamentalnych prac z tej dziedziny należy studium Macieja Mikuły poświęcone *ius municipale Magdeburgense* i jego adaptacji na ziemiach polskich⁶⁶. Z kolei pojawienie się nowych form kancelaryjnych w postaci ksiąg wpisów wymaga przeprowadzenia badań kodykologicznych. Do znaczących prac poświęconych zagadnieniom powiązanych z funkcjonowaniem kancelarii miejskich należą opracowania Janusza Łosowskiego⁶⁷, studia poświęcone kulturze umysłowej i piśmienności mieszczańskiej autorstwa Agnieszki Bartoszewicz⁶⁸ oraz monografia Marcina Grulkowskiego zawierająca dogłębne studium kodykologiczne nad najstarszymi księgami miejskimi Głównego Miasta Gdańska⁶⁹.

Podstawę badań nad XVI-wiecznym Pleszewem i jego mieszkańcami stanowią akta miasta wytworzone przez urzędy rady i ławy. Szczegółowej analizie poddano wszystkie zapiski datowane na lata 1520–1600. Materiał ten znajduje się w zbiorach Archiwum Państwowego w Poznaniu i stanowi część zespołu archiwalnego obejmujący 9 j. a., na który składa się 7 ksiąg zachowanych w całości i ich 2 niewielkie fragmenty. Są to księgi

⁶⁴ M. Cetwiński, op. cit., s.14.

⁶⁵ H. Samsonowicz, *Średniowieczne księgi sądowe małych miast w Polsce*, [w:] *Homines et societas. Czasy Piastów i Jagiellonów*, Poznań 1997, s. 482.

⁶⁶ M. Mikuła, *Prawo miejskie magdeburskie (ius municipale Magdeburgense) w Polsce XIV–pocz. XVI w. Studium o ewolucji i adaptacji prawa*, Kraków 2018.

⁶⁷ J. Łosowski, *Kancelarie miast szlacheckich województwa lubelskiego od XV do XVIII wieku*, Lublin 1997; idem, *Kancelaria grodzka chełmska od XV do XVIII wieku: studium o urzędzie, dokumentacji, jej formach i roli w życiu społeczeństwa staropolskiego*, Lublin 2004.

⁶⁸ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach. Studium z dziejów kultury umysłowej późnośredniowiecznej Polski*, Warszawa–Pułtusk 2003; eadem, *Piśmienność mieszczańska w późnośredniowiecznej Polsce*, Warszawa 2012.

⁶⁹ M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie Głównego Miasta Gdańska z XIV i początku XV wieku. Studium kodykologiczne*, Warszawa 2015.

radzieckie z lat: 1428–1563, 1564–1640, 1570–1572 (fragment) oraz wójtowskie obejmujące lata: 1494–1554, 1558–1569, 1569–1584, 1584–1597, 1598–1636, 1586–1621 (we fragmentach)⁷⁰. Zbiór ten jest przede wszystkim źródłem informacji na temat działalności władz miejskich, kadencji i ich składów osobowych, przedstawicieli reprezentujących właścicieli miasta oraz duchowieństwa. Ponieważ przed tymi urzędami wstawiali się różni mieszkańcy Pleszewa i okolic, umożliwia to dogłębne poznanie ich życia codziennego. Tematyka poruszanych spraw jest różnorodna. Przeważają tu przede wszystkim zapisy transakcji kupna–sprzedaży nieruchomości, zapisy majątku, oprawy wian i posagów, a także mniej liczne zapisy testamentowe, ugody, pozwy o spłatę długów, intromisje czy zapisy przyjęć do prawa miejskiego. Zawarte w nich dane z zakresu socjotopografii miasta, struktury zawodowej mieszkańców, zawieranych małżeństw, pokrewieństwa i zamożności dostarczają materiał istotny dla badań prozopograficznych. W pewnym stopniu pozwalają również na odtworzenie mieszczańskiej mentalności i religijności przejawiających się w trosce o kościoły, ubogich, wdowy i sieroty, a także stosunkach panujących pomiędzy samymi mieszkańcami miasta, jego przedmieść i okolicznych miejscowości⁷¹.

Wśród zapisek wprowadzanych do ksiąg miejskich zanotowano także informacje o elementach miejskiej architektury i urządzeniach gospodarczych, a także o rozmieszczeniu poszczególnych przedmieść Pleszewa. Jednakże wiadomości te często mają charakter szczątkowy i tylko z kontekstu odczytanych treści można wywnioskować, gdzie dany obiekt czy element układu urbanistycznego mógł się znajdować. Dlatego też rodziło to konieczność zaczerpnięcia informacji z późniejszych źródeł kartograficznych. Bazę dla tych badań stanowiła znajdująca się również w zasobach Archiwum Państwowego w Poznaniu, pochodząca z 1827 r., kopia planu Pleszewa sporządzonego po jego pożarze w 1806 r. w celu ukazania stanu miasta po kataklizmie, bowiem oznaczono na nim obszary spalone i te, które ocalały⁷². Na planie wyrysowano działki, z

⁷⁰ Archiwum Państwowe w Poznaniu (dalej: APP), Akta miasta Pleszew (dalej: AmPleszew), I/2, I/3, I/4, I/10, I/11, I/12, I/13, I/14 oraz I/25 (obejmująca lata 1586, 1611–1612, 1620–1621).

⁷¹ W toku badań przeprowadzono selektywną kwerendę akt miejskich Poznania i Kalisza, a znalezione tam wzmianki o mieszkańcach Pleszewa wykorzystano do uzupełnienia danych w niniejszej rozprawie. V. APP, Akta miasta Poznania, I/273 (lata 1575–1793); Akta miasta Kalisz, I/7 (lata 1547–1556).

⁷² APP, Starostwo Powiatowe w Pleszewie, L. Plesz. 49: *Plan von den Plätzen der abgebrannten Stadt Pleschen vermessen in Monat Juli 1806 durch den Bauminspector Grapow, copirt im Juli 1827 durch Kaeufer Feldwebel*. Cf. maszynopis: P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków. Pracownia Dokumentacji Naukowo–Historycznej w Poznaniu: *Pleszew (woj. poznańskie). Studium historyczno–urbanistyczne opracowane na zlecenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej – Wydziału Budownictwa, Urbanistyki i Architektury w Poznaniu*, oprac. E. Linette, Poznań 1966. O wykorzystaniu tego planu wraz z innymi źródłami kartograficznymi z końca XVIII w. i XIX w. do sporządzenia rekonstrukcji planu Pleszewa w

których większość ma przypisany numer, stąd wiadomo, że było ich 339. Natomiast te bez numerów prawdopodobnie należy przypisać do sąsiednich działek. Ponadto plan przynosi również informacje dotyczące zagospodarowania przestrzeni rynkowej, gdzie zlokalizowano cztery figury świętych: Jana Nepomucena, Marii, Wawrzyńca i Floriana. Oprócz tego oznaczono położenie trzech pleszewskich świątyń: fary, św. Floriana oraz, istniejącego jeszcze, kościoła Św. Ducha⁷³.

Choć rozważania w niniejszej rozprawie koncentrują się przede wszystkim na wartości poznawczej akt miejskich Pleszewa, to jednak sięgnięto tu również po inne typy źródeł w celu uzupełnienia informacji i oddania pełniejszego obrazu ówczesnego miasta. Przeprowadzono także badania o charakterze rekonesansowym, mające na celu rozpoznanie treści tych dokumentów i wyłowienie pewnych wzmianek dotyczących Pleszewa lub osób powiązanych z tym ośrodkiem. Interesująca w tej dziedzinie badawczej dokumentacja pojawia się około XVI w. w formie bardziej rozwiniętych niż dotychczas akt, takich jak: inwentarze majątków, wizytacje dóbr czy księgi rachunkowe. Spowodowane to było powstaniem nowych warunków, których przyczynę stanowił rozwój stosunków gospodarczych⁷⁴. Z kolei w kościołach pojawiły się metryki chrztów, ślubów i zgonów. Takie spojrzenie pozwala na rozróżnienie trzech grup akt, mianowicie dotyczących działalności instytucji świeckich, duchownych i zespoły miejskie⁷⁵, a dane w nich zawarte odzwierciedlają stosunki własnościowe, demograficzne, wyznaniowe i gospodarcze miast w tej epoce. W badaniach nad historią mieszkańców Pleszewa i jego okolic w wyznaczonych ramach chronologicznych źródłami o charakterze uzupełniającym są materiały wytwarzane przez sądy szlacheckie w postaci ksiąg ziemskich i grodzkich kaliskich i poznańskich, w których umieszczano akta z zakresu prawa cywilnego i karnego⁷⁶. Ponadto w celu uzupełnienia informacji dotyczących

drugiej połowie XVI w.: M. Stępiak, M. Gochna, op. cit., s. 399. W niniejszej dysertacji wykorzystano reprodukcję tego planu w opracowaniu kartograficznym T. Paneckiego i K. Słomskiej, v. *Atlas historyczny Polski, Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku*, Cz. I, Warszawa 2017, nr 12.

⁷³ D. Lorek, *Plan Pleszewa z XIX wieku – wizualizacja tematyczna*, „Badania Fizjograficzne Seria A – Geografia Fizyczna”, t. 9, nr A 69 (2018), s. 101–102, 107–108. Artykuł ten poświęcony został analizie zasobu informacyjnego planu Pleszewa z XIX w. poprzez wykonanie kilku jego wizualizacji tematycznych obrazujących znacznie szersze możliwości wykorzystania tego źródła kartograficznego przez historyków.

⁷⁴ J. Bielecka, *Źródła rękopiśmienne do nowożytnych dziejów wielkopolski (przechowywane w archiwach i bibliotekach)*, [w:] *Dzieje Wielkopolski. Do roku 1793*, t. 1, red. J. Topolski, Poznań 1969, s. 962.

⁷⁵ Ibidem, s. 961. Ponadto dziejami i funkcjonowaniem oraz organizacją kancelarii miejskich zajmowali się m.in. I. Radtke, *Kancelaria miasta Poznania od XIII–XV wieku*, [w:] „Roczniki Historyczne”, t. 27, 1961, s. 161–189; M. Trojanowska, *Dokument miejski w polskich badaniach dyplomatycznych*, [w:] „Przegląd Historyczny”, t. 63, 1972, s. 93–101.

⁷⁶ Podczas kwerendy wykorzystano wypisy zawarte w *Tekach Dworzaczka*, v. <http://teki.bkpan.poznan.pl> (dostęp: 20.11.2020). Również nieocenioną pomocą służyła tu robocza wersja elektronicznego opracowania ksiąg sądowych powiatu kaliskiego z końca XVI w., v. *Księgi sądowe powiatu kaliskiego 1587–1594*

mieszkańców miasta sięgnięto również po akta sądów kościelnych, czyli w tym przypadku spraw rozpatrywanych przed urzędem oficjała kaliskiego⁷⁷. Aby ukazać spójny i w miarę możliwości pełny obraz miasta, nie można pomijać spraw religijności mieszczańskiej. Tutaj przydatne okazały się informacje zawarte w *Liber beneficiorum* Jana Łaskiego z 1521 r., w którym po raz pierwszy opisano uposażenie pleszewskiej parafii⁷⁸. Ponadto sięgnięto po akta wizytacji dóbr kościelnych z 1607 r., co miało służyć ukazaniu jak w ciągu wieku zmienił się stan i uposażenie pleszewskich majątków kościelnych⁷⁹. Z kolei przy analizie stanu gospodarki Pleszewa korzystano z danych zawartych w rejestrach poborowych dla województwa kaliskiego z drugiej połowy XVI w.⁸⁰. Ostatni typ źródeł, które dopełniły informacje na temat wyglądu miasta, jego elementów architektonicznych, jak również wiedzę z zakresu rozwoju gospodarczego ośrodka, stanowią wykopaliska archeologiczne⁸¹. W 2017 r. w Pleszewie rozpoczęto prace inwestycyjne, których celem była rewitalizacja Placu Powstańców Wielkopolskich. Wówczas to dokonano odkrycia relikwii świadczących o funkcjonowaniu tu w XVI w.

(wersja robocza), red. M. Gochna, oprac. M. Gochna, E. Kalinowski, P. Klint, <http://atlasfontium.pl/index.php?article=kspk> (dostęp: 15.10.2020).

⁷⁷ Archiwalia te znajdują się w zasobach Archiwum Diecezjalnego w Włocławku. Na potrzeby niniejszej dysertacji dokonano ich przeglądu o charakterze sondażowym na podstawie cyfrowych indeksów pięciu ksiąg konsystorza kaliskiego z lat 1504–1539, v. *Księgi konsystorza kaliskiego 1504–1540 (wersja robocza)*, red. A. Borek, oprac. A. Borek, I. Krawczyk, W. Lis, K. Szuba, http://atlasfontium.pl/index.php?article=kkk_09_13 (dostęp: 25.11.2020).

⁷⁸ *Jana Łaskiego Liber Beneficiorum archidiecezyi gnieźnieńskiej*, wyd. J. Łukowski, oprac. J. Korytkowski, t. 2, Gniezno 1881 (dalej: LBG II).

⁷⁹ Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie, Archiwum Konsystorza Generalnego w Gnieźnie, sygn. ACons. E 58.

⁸⁰ Dokumentacja zgromadzona w zasobach Archiwum Głównego Akt Dawnych (dalej: AGAD), z działu I Archiwum Skarbu Koronnego (dalej: ASK) opracowana w formie elektronicznej: „Atlas Źródeł i Materiałów do Dziejów Dawnej Polski”, 2015, 2: *Atlas Historyczny Polski. Rejestry poborowe województwa kaliskiego w XVI w.*, red. M. Słoń, <http://atlasfontium.pl/index.php?article=kaliskie> (dostęp: 25.11.2020). Treść uniwersałów poborowych, wydawanych w celu określenia wysokości i sposobu pobierania podatków, została opublikowana w XIX-wiecznym wydawnictwie źródłowym pt.: *Volumina legum*, t. 2, wyd. J. Ohryzko, Petersburg 1859, <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/edition/64472?id=64472&from=DLF#description> (dostęp: 27.11.2020).

⁸¹ G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych na terenie miasta lokacyjnego Pleszew w latach 2005–2009*, „Rocznik Pleszewski” 2010, s. 72–76; idem, *Z prac archeologicznych na terenie miasta lokacyjnego Pleszew w latach 2010–2018*, „Rocznik Pleszewski” 2018, s. 180–191; v. wcześniejsze prace: E. Pudełko, *Prace archeologiczne Muzeum Ziemi Kaliskiej w latach 1975–1977*, „Rocznik Kaliski”, t. 13, 1980, s. 287–305; idem, *Prace archeologiczne Muzeum Ziemi Kaliskiej w latach 1981–1984*, „Rocznik Kaliski”, t. 19, 1986, s. 265–282. L. Leciejewicz zwraca uwagę na wartość wykopalisk archeologicznych w badaniach nad przemianami układów miejskich. Systematyczne badania oparte na odkrytych relikwii dają najpełniejszy obraz topografii miasta i dynamiki rozwoju jego układu. Jednak możliwości tej metody są ograniczone i zależą od warunków, a co za tym idzie, stanu zachowania materiału; v. L. Leciejewicz, *Wczesnośredniowieczne przemiany socjotopograficzne osad miejskich u Słowian zachodnich w świetle archeologii*, [w:] *Miasta doby feudalnej w Europie środkowo-wschodniej. Przemiany społeczne a układy przestrzenne*, red. A. Gieysztor, T. Roslanowski, Warszawa–Poznań–Toruń 1976, s. 39

miejskiej sieci wodociągowej⁸². Jak dotąd badania archeologiczne na terenie Pleszewa wypadają dość skromnie, jednakże celu potwierdzenia pewnych ustaleń bądź wyjaśnienia nieścisłości w zakresie topografii miasta, na potrzeby niniejszej dysertacji oraz komentarza do planu XVI-wiecznego Pleszewa przeprowadzono w 2017 r. konsultacje z Grzegorzem Gmyrkiem, archeologiem uczestniczącym w pracach wykopaliskowych na terenie miasta⁸³.

Zebrany materiał źródłowy, a w szczególności księgi miejskie Pleszewa, stanowi bazę dla niniejszych rozważań, których celem było ukazanie potencjału badawczego dokumentacji wytworzonej przez organy władzy miejskiej. Tym samym praca ta jest próbą odpowiedzi na pytanie w jakim stopniu zachowane akta umożliwiają poznanie przeszłości i specyfiki danego ośrodka. Poszczególne zagadnienia w tym zakresie omówiono w czterech różnych kręgach problemowych. W pierwszym rozdziale scharakteryzowano obraz miasta w XVI w. Wydzielono tutaj pięć części, w których przedstawiono zagadnienia powiązane z etymologią nazwy miasta, jego położeniem geograficznym i administracyjnym, znaczeniem w rozwoju sieci miejskiej w regionie. Następnie omówiono status miasta oraz jego przemiany własnościowe w omawianym stuleciu wraz z biogramami poszczególnych dziedziców. Kolejne trzy części poświęcono topografii Pleszewa i jego przedmieściom wraz z zapleczem gospodarczym i ważnymi obiektami, których rozplanowanie i lokalizację oparto o zebrany materiał kartograficzny.

Drugi rozdział rozprawy poświęcono zagadnieniom powiązanim z ustrojem miasta. Przedstawiono strukturę pleszewskich urzędów rady i ławy, zasady ich funkcjonowania oraz zakres kompetencji. Omówiona została recepcja prawa niemieckiego w Polsce w odniesieniu do działalności tych organów. W oparciu o to ujęcie teoretyczne, przeanalizowano praktykę pleszewską. Celem nadrzędnym było tutaj wykazanie, które grupy społeczno-zawodowe uczestniczyły w sprawowaniu władzy w mieście, a tym samym były zaliczane do miejscowej elity. Trzeci podrozdział poświęcony został piśmienności mieszczańskiej. Badaniom poddano kancelarię ośrodka, w ramach których omówiono materiał pisarski, rolę pisarzy, znaczenie tej grupy zawodowej i ich miejsce w hierarchii miejskiej.

W trzecim i zarazem najobszerniejszym rozdziale, jeśli weźmie się pod uwagę załączone do niego aneksy, przeanalizowano społeczność Pleszewa. Omówiono

⁸² G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych...2010–2018*, s. 181; ibidem, dokumentacja z Laboratorium Datowań Bezwzględnych: *Wyniki analizy dendrochronologicznej prób drewna z rur wodociągowych pochodzących z Pleszewa*, s. 184.

⁸³ Cf. M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 399.

zagadnienia demograficzne oraz podjęto próbę charakterystyki mieszkańców miasta i jego przedmieść. Przedstawiono stosunki jakie zachodziły między nimi oraz interakcje z mieszkańcami okolicznych miejscowości. Za pomocą metody badań socjotopograficznych odtworzono ciągi sąsiedzkie dla nieruchomości położonych w mieście oraz ich zmiany własnościowe, do których dochodziło w ramach zawieranych umów, dziedziczenia bądź transakcji kupna–sprzedaży. Również podjęto się próby ustalenia, jakie grupy społeczno–zawodowe zamieszkiwały określone części ośrodka. W ostatniej części tego rozdziału omówiono zamieszczony w aneksie F. wykaz mieszkańców miasta i jego przedmieść oraz osób z nimi związanych. W oparciu o wybrany przykład, zaprezentowano tu wyniki badań uzyskanych metodą prozopografii, gdzie analizie poddano m. in. stopnie pokrewieństwa, strukturę zawodową mieszkańców, kwestię migracji miejskich, status społeczny i pleszewską elitę.

W czwartym rozdziale wglębiono się w zagadnienia powiązane z gospodarką miejską, w tym handlem, rzemiosłem, rolnictwem i wyżywieniem. Natomiast ostatnią część pracy poświęcono życiu codziennemu mieszkańców Pleszewa i okolic oraz ich kulturze umysłowej i duchowej. Tutaj przedstawione zostały zajęcia mieszkańców mniejszego miasta, ich troski, problemy, tudzież konflikty oraz opisy gospodarstw domowych. Poruszono też kwestię mieszczańskiej religijności przejawiającej się w trosce o kościoły, działalności pleszewskich mansjonarzy, szpitala, a także miejscowej szkoły. W części podsumowującej wyniki badań przedstawionych w niniejszej rozprawie, zamieszczono również spostrzeżenia i sugestie odnośnie wykorzystanych źródeł i metod pracy, co pozwoliło na sformułowanie kolejnych postulatów badawczych na przyszłość, które można odnieść nie tylko do Pleszewa, ale również do innych ośrodków w Polsce.

Rozprawa została uzupełniona sześcioma obszernymi aneksami, w których kolejno przedstawiono wykazy wzmianek źródłowych dotyczących właścicieli miasta i reprezentujących ich przedstawicieli, składy władz miejskich w omawianym okresie, wykazy osób występującymi przed sądami miejskimi w charakterze prawnych opiekunów, świadków i innych powiązanych z miastem i jego mieszkańcami oraz tabelę z danymi o charakterze socjotopograficznym. Nieodzownym i zarazem najważniejszym elementem niniejszej rozprawy jest pokaźny wykaz mieszkańców Pleszewa i jego przedmieść oraz osób związanych z tym ośrodkiem, w którym zaprezentowano dane w oparciu o analizę wyłącznie zapisek z ksiąg miejskich. Aneks ten powstał z myślą o stworzeniu narzędzia badawczego, stanowiącego swoistą bazę z uporządkowanymi danymi, pozwalającego na łatwiejszy dostęp do informacji źródłowych i jednocześnie

ukazującego możliwości poznawcze, w tym przypadku, akt miejskich. Zamieszczone w pracy liczne cytaty oraz edycje fragmentów zapisek łacińskich i staropolskich zostały przygotowane zgodnie z zasadami przyjętymi dla edycji źródeł XVI-wiecznych⁸⁴.

Niniejsza rozprawa powstała pod opieką naukową Pana Profesora Tomasza Jasińskiego, któremu jestem niezmiernie wdzięczna za wszelką udzieloną pomoc i wskazówki podczas pisania rozprawy, a nade wszystko za cierpliwość, wyrozumiałość i okazane ciepło oraz za wsparcie i wiarę, które pomogły mi przejść przez wszystkie trudności, nie tylko naukowe, ale także losowe. Również serdecznie dziękuję Panu Profesorowi Tomaszowi Jurkowi za nakierowanie na temat badawczy i wprowadzenie w świat rękopisów podczas zajęć z paleografii łacińskiej oraz za poświęcony czas podczas konsultacji tekstów, których odczyt i tłumaczenie sprawiały mi problem. Podziękowania kieruję również do pracowników Muzeum Regionalnego, a w szczególności do byłej pracownicy, Pani Iwony Wieruszewskiej, za udostępnienie potrzebnych materiałów.

Serdeczne podziękowanie składam Panu Grzegorzowi Gmyrkowi za poświęcony czas i możliwość odbycia konsultacji archeologicznej przy tworzeniu planu dawnego Pleszewa oraz Panu Profesorowi Arkadiuszowi Wagnerowi za kurs wprowadzający w warsztat tegumentologa i pomoc przy analizie zdobnictwa pleszewskich opraw.

Szczególne podziękowanie pragnę złożyć mojemu Koledze Adamowi Kozakowi za wprowadzenie w świat dawnego Pleszewa i wszelką pomoc oraz wskazówki przy rozpracowywaniu zapisek pleszewskich.

Serdecznie dziękuję mojemu Koledze Michałowi Gochnie za współpracę i słuzenie dobrą radą przy odtwarzaniu planu XVI-wiecznego Pleszewa. Przy tej okazji chciałabym również podziękować Osobom z Zakładu Atlasu Historycznego przy Instytucie Historii PAN w Warszawie zaangażowanym przy opracowaniu graficznym tego planu.

Moje szczególne podziękowania kieruję w stronę Kolegi Michała Heintze za pomoc i poświęcony czas przy odczytach, tłumaczeniach i interpretacji utworów lirycznych zamieszczonych w pleszewskich księgach miejskich.

Serdeczne podziękowania składam Panu Robertowi Orłowskiemu za zaangażowanie i nieocenioną pomoc przy weryfikacji angielskiej wersji streszczenia

⁸⁴ A. Wolff, *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, „Studia Źródłoznawcze”, t. 1, 1957, s. 155–181; *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, red. K. Lepszy, Wrocław 1953.

niniejszej rozprawy, co pozwoliło na dokładne i zrozumiałe oddanie treści omawianych tu zagadnień.

Dziękuję również wszystkim moim serdecznym Koleżankom i Kolegom z PAN Biblioteki Kórnickiej za okazane wsparcie i życzliwość. Szczególne podziękowania kieruję do Małgorzaty Potockiej za poświęcony czas i konsultacje lingwistyczne przy tworzeniu tej pracy.

Na koniec ogromnie wdzięczna jestem mojej najbliższej Rodzinie. Dziękuję mojemu Mężowi Wojtkowi za pierwsze krytyczne uwagi do napisanego tekstu i regularne konsultacje merytoryczne, a także za cierpliwość i wsparcie. Szczególne podziękowania kieruję do moich Rodziców – do mojej Mamy, dzięki której nieocenionej pomocy mogłam poświęcić się pisaniu niniejszej rozprawy, oraz mojemu ukochanemu zmarłemu Tacie, który zawsze motywował mnie do działania i dopingował w chwilach kryzysu, i któremu dedykuję tę pracę. Bez wsparcia tych osób nie byłabym w stanie ukończyć tego zadania, którego się podjęłam.

1. Obraz miasta w XVI w.

1.1. Położenie i rozwój na tle sieci miejskiej

Pleszew położony jest na Wysoczyźnie Kaliskiej w województwie wielkopolskim, w północno-zachodniej części historycznego powiatu kaliskiego. Miasto rozwijało się nad Nerem, stanowiącą lewy dopływ Prosny niewielką rzeką zwaną do końca XVIII w. Radobyczą⁸⁵, i było jednym z punktów na dawnym szlaku handlowym biegnącym z Poznania przez Nowe Miasto do Kalisza⁸⁶. Nazwa miasta wywodzi się od staropolskich słów plesz, plech, plecha oznaczających „łysinę”, miejsce puste, gołe, „przeświecające na polu wśród zboża”⁸⁷. Pleszew już w XIII w. posiadał prawa miejskie, choć dokładna data lokacji miasta pozostaje nieznana. Najstarsza wzmianka o mieście pochodzi z 1283 r. i znajduje się w dyplomie wystawionym przez księcia poznańskiego i kaliskiego, Przemysła II, gdzie *civitas Plessow* wymieniono wśród innych ośrodków miejskich poddanych pod jurysdykcję Kalisza⁸⁸. W zachowanych późniejszych źródłach miasto to nie tylko określano jako *civitas*, ale również jako *oppidum*. Choć to drugie określenie częściej stosuje się w odniesieniu mniejszych ośrodków, nie należy traktować go jako wyróżnika wielkości miasta⁸⁹.

W historiografii współczesnej średniowieczny Pleszew zaliczany jest do miast średniej wielkości⁹⁰. Aby prawidłowo określić wielkość i znaczenie miasta w regionie w

⁸⁵ *Elektroniczny słownik hydronimów Polski*, hasło: Ner (1), <https://eshp.ijp.pan.pl/search/results/216371> (dostęp: 10.12.2020).

⁸⁶ J. Jaskulski, *Najdawniejsza przeszłość (do końca XV w.)* [w:] *Dzieje Pleszewa*, red. M. Drozdowski, Kalisz 1989, s. 27.

⁸⁷ S. Kozierowski, *Badania nazw topograficznych dzisiejszej archidiecezyi gnieźnieńskiej*, Poznań 1914, s. 223; cf. T. Kryszak, op. cit., s. 7–8. Inna teoria głosi, że nawa miasta może pochodzić od słowa „Plesz” stanowiącego przezwisko hipotetycznego założyciela osady i oznaczającego tonsurę – wygolone kółko we włosach katolickich duchownych. Cf. Z. i K. Zierhofferowie, *Nazwy miast Wielkopolski*, Poznań 1987, s. 116–117.

⁸⁸ *Kodeks Dyplomatyczny Wielkopolski*, t. I, nr 528, <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/12458/edition/20061/content> (dostęp: 13.05.2024).

⁸⁹ W księgach miejskich prowadzonych w języku polskim Pleszew określano zarówno jako „miasto”, jak i „miasteczko”, np.: „List od jejmości na powzdanie placów na Koszutowie z 1561 r., gdzie jest mowa o powzdawaniu pustych placów „w miasteczku Pleszowie”, (AmPleszew, I/11, s. 160). O częstotliwości występowania w źródłach określeń *civitas* i *oppidum* pisał A. Kozak (eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 23). Z. Kulejewska-Topolska zwraca uwagę na brak ściślejszego odróżnienia *civitates* i *oppida* wśród miast średniej wielkości, choć miasta większe o starszym rodowodzie przeważnie określano jako *civitates*, zaś małe i młodsze ośrodki jako *oppida* (eodem, *Oznaczenia i klasyfikacje...*, s. 256–257, 262).

⁹⁰ Klasyfikacja ośrodków miejskich zawarta w obszernej literaturze przedmiotu jest rozpatrywana z różnych punktów widzenia. Przyjmując za kryterium ilość mieszkańców, H. Samsonowicz dzieli miasta Polski XV w. na 5 grup: największe miasto Gdańsk z liczbą mieszkańców powyżej 30 tys., *civitates principales*, *civitates et oppida secundo ordinis*, *oppida habenti fora annualia et septimanalia* i *oppida non habentes*

badanym okresie, należy prześledzić dotychczasowe ustalenia w zakresie klasyfikacji ośrodków miejskich w Polsce późnośredniowiecznej i w XVI w.⁹¹ W Metryce Koronnej zachował się rejestr piechoty zbrojnej, jaką poszczególne ośrodki miały wystawić na wojnę z zakonem krzyżackim w 1458 r. Liczba wysłanych żołnierzy prawdopodobnie zależała od potencjału ekonomicznego bądź demograficznego ludności. Pleszew był zobowiązany wystawić 12 żołnierzy, co świadczyło o jego przynależności do miast średniej wielkości⁹². Z kolei wysoką pozycję miasta wśród sąsiednich ośrodków potwierdzają informacje o wysokości czyż pobieranej w latach 1462–1465 w okresie wojny trzynastoletniej, która dla Pleszewa wynosiła 35 grzywien i 25 groszy⁹³. Co więcej, pod koniec średniowiecza odnotowano jego ożywienie gospodarcze, czemu sprzyjało położenie miasta na peryferiach regionu kaliskiego, przy trakcie handlowym oraz rozważny zarząd i działalność cieszącego się dużym poważaniem wśród współczesnych właściciela Mikołaja Pleszewskiego⁹⁴.

Dane zawarte w wykazach podatków pobieranych na rzecz skarbu Królestwa Polskiego oraz rejestrów poborowych z końca XVI w. stanowią cenny materiał pomocniczy do określenia znaczenia miasta w regionie u progu epoki nowożytnej. Ponieważ podział na miasta i miasteczka cechuje duża niedokładność, w źródłach tych zastosowano różnorodne określenia dla precyzyjnego oddania wielkości poszczególnych ośrodków, na co uwagę w swoich badaniach zwróciła M. Bogucka. W ustawie o poborze pogłównego z 1520 r. wyszczególniono cztery klasy ośrodków wiejskich. Były to kolejno: *civitates maiores* (Kraków, Poznań, Lwów), *civitates et oppida secundo ordinis*

fora, v. M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast...*, s. 106. Ponadto badacz analizując przesłanki źródłowe dotyczące kryteriów podziału średniowiecznych miast na 4 kategorie, zalicza Pleszew do miast II kategorii (ibidem, s. 108–115). Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 23–28.

⁹¹ Zwrócono uwagę na fakt, iż państwie polskim w XVI w. znacząco dominowały miasta prywatne, a szczególnie znaczenie miała tu Wielkopolska, na obszarze której zjawisko to wystąpiło znacznie wcześniej w porównaniu z innymi dzielnicami Korony. Cf. M. Słoń, *Miasta prywatne w sieci miejskiej Wielkopolski XV–XVI wieku*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. 77 (2016), s. 93–94; A. Wyrobisz, *Rola miast prywatnych w Polsce XVI–XVII wieku*, „Przegląd Historyczny”, t. 65, z. 1, 1974, s. 20.

⁹² J. Wiesiołowski, *Sieć miejska...*, s. 390. Z kolei M. Słoń określa cezurę dla miast średniej wielkości na 4–10 piechurów, co świadczy o wysokiej pozycji Pleszewa i zaszerogowaniu go do dużych ośrodków (eodem, *Miasta prywatne...*, s. 96).

⁹³ J. Latzke, A. Bieniaszewski, *Rejestr poboru czyż z miast Wielkopolski w latach 1462–1465*, „Przegląd Historyczny”, t. 68, z. 3, 1977, s. 544–549. Z porównania opłat wnoszonych przez sąsiednie miasta wynika, iż Pleszew znacznie wyprzedzały Kalisz (297 grzywien i 12 groszy) i Stawiszyn (82 grzywiny i 32 grosze), ale już Jarocin (19 grzywien 37 groszy), Dobrzyca (45 groszy), Raszków (31 groszy) i Lutynia (15 groszy) znacząco zostawały w tyle. Opłatę od miast i miasteczek pobierano w 13 ratach. Na uwagę zasługuje fakt, iż na 111 ośrodków tylko 7 miast zapłaciło wszystkie raty (Gniezno, Kalisz, Konin, Kościan, Pakość, Poznań i Śrem). Natomiast Pleszew wniósł opłatę w 12 częściach (został zwolniony z pierwszej raty przypadającej na 1462 r.), podczas gdy 80% miast płaciło od 3 do 11 rat, v. J. Latzke, A. Bieniaszewski, op. cit., s. 542.

⁹⁴ J. Jaskulski, op. cit., s. 39–40; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 101–108.

(m. in. Kazimierz, Sandomierz, Lublin, Kalisz, Kościan, Wschowa, Gniezno, Żnin, Szamotuły, Koło) oraz *oppida [...] habentia fora annua et septimanalia* i *oppida non habentes fora*, które odróżniało posiadanie lub brak targu bądź jarmarku⁹⁵. Natomiast w 1590 r. tę klasyfikację uzupełniono o polskie określenia: *civitates primi ordinis* – miasta główne, *civitates secundo ordinis* – miasta średnie, *civitates tertii ordinis* – miasta mniejsze oraz miasteczka „przez targów będące”. Należy zaznaczyć, iż podziały te nie oddawały dokładnie rzeczywistości, bowiem część miast nierzadko zmieniało swą przynależność do poszczególnych grup⁹⁶. Ponadto fakt, iż zasób źródłowy dla mniejszych miast zachował się w znacznie skromniejszym zakresie w przeciwieństwie do dużych ośrodków, jest znacznym utrudnieniem dla weryfikacji informacji odnośnie liczebności funkcjonujących targów i jarmarków w poszczególnych ośrodkach⁹⁷.

W poniższych tabelach⁹⁸ zobrazowano pozycję Pleszewa na tle innych ośrodków województwa kaliskiego w oparciu o wysokość szosu płaconego przeważnie w wysokości 2 groszy od grzywny majątku nieruchomego i ruchomego posiadanego w mieście, tj. domów i warsztatów rzemieślniczych, oraz tzw. czopowego pobieranego od wyrobu i handlu napojami alkoholowymi⁹⁹. Do analizy porównawczej wykorzystano źródła podatkowe z danymi dla stolicy województwa – Kalisza oraz ośrodków miejskich powiatu kaliskiego położonych w bliskim sąsiedztwie Pleszewa, tj. oddalonych w promieniu do kilkunastu kilometrów: Chocza (dawniej Chodecz), Dobrzyca, Korabia, Sobótka (dawniej Sobótka Wielka); następnie oddalonych o 20–30 km: Raszkowa, Kwiatkowa, Stawiszyna, Ostrowa oraz położonych w odległości od 30 do 46 km: Opatówka, Sulmierzyc, Odolanowa, Koźminka, Zdun i Iwanowic. Ponadto wykorzystano

⁹⁵ Max Weber wskazywał regularną wymianę dóbr w postaci targu jako jeden z wyróżników miasta. Jednak, aby mówić o mieście w sensie ekonomicznym trzeba wziąć pod uwagę zaspokajanie codziennych potrzeb mieszkańców na lokalnym targu poprzez ich własną produkcję wytworów bądź ich nabywanie w celu sprzedaży na miejscowym rynku. Inaczej mówiąc, miasto definiuje jako ośrodek targowy cechujący się „lokalnym rynkiem, stanowiącym ekonomiczne centrum osady, który, w następstwie istniejącej ekonomicznej specjalizacji produkcji, zaspokaja popyt także nie mieszkającej w mieście ludności na wytwory przemysłowe czy artykuły handlowe lub na oba razem, i na którym naturalnie również sami mieszkańcy miasta oferują i przyjmują w wymianie swoiste produkty swych gospodarek oraz zaspokajają konsumpcyjne potrzeby”; v. M. Weber, *Gospodarka i społeczeństwo. Zarys socjologii rozumiejącej*, Warszawa 2002, s. 906.

⁹⁶ M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast...*, s. 353–354, Z. Kulejewska-Topolska, op. cit., s. 262. Cf. *Corpus Iuris Polonici: Sectionis primae privilegia, statuta, constitutiones, edicta, decreta, mandata regnum Poloniae spectantia comprehendentis* (dalej: *Corpus Iuris Polonici*), t. 3, wyd. O. Balzer, Kraków 1906, s. 597–598.

⁹⁷ M. Słoń, op. cit., s. 95.

⁹⁸ Cf. zestawienie danych w tabeli obrazującej pozycję gospodarczą Pleszewa na tle wybranych ośrodków miejskich Wielkopolski autorstwa A. Kozaka, (eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 26).

⁹⁹ A. Wyrobisz, *Rola miast prywatnych...*, s. 24; *Historia państwa i prawa Polski. Tom I: do połowy XV wieku*, red. J. Bardach, Warszawa 1964, s. 470.

również dane podatkowe dla Jarocina, jako jedyne z tego zestawienia miasteczka położonego w powiecie pyzdrskim, gdyż jest to najbliższy ośrodek miejski ulokowany na północny zachód od Pleszewa, w oddaleniu ok. 22 km oraz stanowi ważny punkt odniesienia dla jego klasyfikacji¹⁰⁰.

¹⁰⁰ Do pomiaru odległości pomiędzy wyszczególnionymi miastami wykorzystano mapę województwa kaliskiego przygotowaną w ramach edycji elektronicznej rejestrów poborowych dla województwa kaliskiego z drugiej połowy XVI w., v., „Atlas Źródeł i Materiałów do Dziejów Dawnej Polski”, http://hgisb.kul.lublin.pl/azm/pmapper4.2.0/map_default.phtml?resetsession=ALL&config=kaliskie&language=pl&dg=granice_kaliskie,lasy_kaliskie,rzeki_kaliskie,jeziora_kaliskie,bagna_kaliskie,osady_kaliskie,kalisz_1552&me=363500,410000,480000,473000 (dostęp: 13.02.2021).

Tabela 1. Wysokość podatków pobieranych w Pleszewie na tle innych miast w XVI w¹⁰¹.

Miasto	Szos 1552	Dupla szosu 1564	Dupla szosu 1565	Dupla szosu 1576	Dupla szosu 1579	Dupla szosu 1580	Dupla szosu 1581	Dupla szosu 1591
Chocz	-	b. d.	b. d.	b. d.	7 fl. 2 gr.	7 fl. 2 gr.	7 fl. 2 gr.	-
Dobrzyca	b. d.	3 fl.	4 fl.	3 fl.	6 fl.	6 fl.	6 fl.	6 fl.
Iwanowice	b. d.	2 fl. 12 gr.	2 fl. 12 gr.	2 fl. 12 gr.	2 fl. 12 gr.	2 fl. 12 gr.	2 fl. 12 gr.	-
Jarocin	15 fl. 24 gr.	-	31 fl. 18 gr.	37 fl. 6 gr.	-	27 fl. 6 gr.	27 fl. 6 gr.	27 fl. 6 gr.
Kalisz	128 fl.	213 fl. 11 gr.	232 fl.	214 fl. 24 gr.	230 fl. 22 gr.	230 fl. 10 gr.	226 fl. 26 gr.	201 fl. 17 gr.
Korab	-	-	-	-	6 fl. 20 gr.	6 fl. 20 gr.	6 fl. 6 gr.	6 fl. 6 gr.
Koźminek	b. d.	8 fl.	b. d.	8 fl.	8 fl.	8 fl.	8 fl.	8 fl.
Kwiatków	b. d.	2 fl.	2 fl. 10 gr.	2 fl.	2 fl.	2 fl.	2 fl.	1 fl.
Odolanów	b. d.	2 fl. 2 gr.	2 fl. 2 gr.	2 fl. 2 gr.	2 fl. 2 gr.	2 fl. 2 gr.	2 fl. 2 gr.	-
Opatówek	b. d.	b. d.	-	b. d.	7 fl. 2 gr.	b. d.	b. d.	b. d.
Ostrów	b. d.	3 fl.	5 fl. 28 gr.	4 fl.	3 fl.	3 fl. 2 gr.	3 fl. 3 gr.	3 fl. 2 gr.
Pleszew	19 fl. 6 gr.	32 fl.	32 fl.	32 fl.	32 fl.	32 fl.	32 fl.	32 fl.
Raszków	1 fl. 6 gr.	4 fl. 4 gr.	5 fl. 22 gr.	4 fl. 4 gr.	5 fl. 22 gr.	5 fl. 22 gr.	5 fl. 22 gr.	5 fl. 22 gr.
Sobótka Wielka	-	b. d.	b. d. ¹⁰²	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.
Stawiszyn	16 fl.	32 fl.	32 fl.	32 fl.	32 fl.	32 fl.	32 fl.	28 fl.
Sulmierzyce	b. d.	2 fl. 12 gr.	b. d.	2 fl. 12 gr.	2 fl. 12 gr.	2 fl. 12 gr.	2 fl. 12 gr.	-
Zduny	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	12 fl. 8 gr.	12 fl. 8 gr.	12 fl. 8 gr.	12 fl. 8 gr.

¹⁰¹ Dane w tabeli zestawiono na podstawie rejestrów poborowych szosu: ASK I 6, s. 604v (1552), 672-677v (1581), 804v (1591); ASK I 11, s. 990 (1580), 1136 (1581), 1625-1631 (1591), 1633 (1591); ASK I 12, s. 602v (1576), 629v (1576), 725-732 (1579); ASK I 13, s. 74 (1565), 121-124 (1565), 187v-188 (1564), 413-418 (1580).

¹⁰² A. Kozak zaznacza, że z Sobótki płacono 1,07 zł szosu. W oryginale widnieje wzmianka o sumie pobranej od 8 rzemieślników, zaś wg uniwersału poborowego z 1565 r. stawka 4 gr. od rzemieślnika w miasteczku dotyczyła osób niepłacących szosu (*Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 26). Cf. ASK I 13, s. 123.

Tabela 2. Wysokość czopowego pobieranego w Pleszewie na tle innych miast drugiej połowie XVI w¹⁰³.

Miasto	1552 [opłata za wyszynk]	1565 [brak wyszczególnienia opłat]	1576 [opłaty od ilości garnców gorzałczanych]	1576 [opłaty od ilości warów]	1579 [opłaty od ilości garnców po 24 gr.]	1579 [opłaty za wyszynk po 12 gr.]	1580 [opłata od ilości garnców po 24 gr.]	1581 [opłata od ilości garnców po 24 gr.]	1591 [opłata od ilości garnców po 24 gr.]
Chocz	8 fl.	b. d.	1 fl. 18 gr. (2) [po 24 gr.]	16 fl. 8 gr.	4 fl. 24 gr. (6)	2 fl. 12 gr. (6)	24 gr. (1)	1 fl. 18 gr. (2)	b. d.
Dobrzyca	7 fl. 21 gr.	12 fl.	b. d.	8 fl.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	24 gr. (1)
Iwanowice	30 gr.	6 fl. 12 gr.	b. d.	6 fl. 12 gr.	5 fl. 18 gr. (7)	24 gr. (2)	5 fl. 18 gr. (7)	3 fl. 6 gr. (4)	-
Jarocin	b. d.	4 fl. 24 gr. (6) [po 24 gr.]	(8)	31 fl. 24 gr. (159) [po 6 gr.]	-	-	3 fl. 6 gr. (4)	2 fl. 12 gr. (3)	2 fl. 24 gr. (3)
Kalisz	224 fl. 1 gr.	835 fl.	(47)	446 fl. 12 gr. (558) [po 24 gr.]	28 fl. (35)	7 fl. 18 gr. (19)	23 fl. 6 gr. (29)	25 fl. 18 gr. (32)	b. d.
Korab	-	-	-	-	2 fl. 12 gr. (3)	1 fl. 6 gr. (3)	24 gr. (1)	b. d.	b. d.
Koźminek	0,27 fl.	50 fl.	(5)	45 fl. 25 gr.	8 fl. (10)	-	7 fl. 6 gr. (9)	7 fl. 6 gr. (9)	b. d.
Kwiatków	-	b. d.	b. d.	-	-	12 gr. (1)	b. d.	b. d.	b. d.
Odolanów	-	2 fl. 2 gr.	18 gr. (1)	10 fl.	3 fl. 6 gr. (4)	24 gr. (2)	1 fl. 18 gr. (2)	24 gr. (1)	-
Opatówek	b. d.	b. d.	b. d.	-	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	24 gr. (1)
Ostrów	4 fl.	5 fl.	1 fl. 6 gr. (2) [po 18 gr.]	9 fl.	b. d.	b. d.	b. d.	2 fl. 12 gr. (3)	2 fl. 12 gr. (3)
Pleszew	28 fl. 24 gr.	101 fl. 14 gr.	(10)	44 fl.	8 fl. (10)	4 fl. (10)	8 fl. (10)	8 fl. (10)	8 fl. (10)
Raszków	5 fl.	10 fl. 2 gr. (w tym od piwa wrocławskiego - 1 fl.)	24 gr. (1)	23 fl.	1 fl. 18 gr. (2)	24 gr. (2)	1 fl. 18 gr. (2)	1 fl. 18 gr. (2)	b. d.
Sobótka Wielka	-	10 fl. 24 gr.	24 gr. (1)	10 fl.	1 fl. 18 gr. (2)	24 gr. (2)	24 gr. (1)	24 gr. (1)	24 gr. (1)
Stawiszyn	40 fl.	177 fl. 3 gr., 9 den.	(13)	154 fl. 11 gr.	8 fl. (10)	4 fl. (10)	4 fl. 24 gr. (6)	4 fl. 24 gr. (6)	b. d.
Sulmierzyce	0,27 fl	b. d.	24 gr. (1)	10 fl.	24 gr. (1)	12 gr. (1)	24 gr. (1)	24 gr. (1)	b. d.
Zduny	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	1 fl. 18 gr. (2)	12 gr. (1)	1 fl. 18 gr. (2)	1 fl. 18 gr. (2)	b. d.

¹⁰³ Dane w tabeli zestawiono na podstawie rejestrów poborowych: ASK I 6, s. 605 (1552), 672-677v (1581), 804v (1591); ASK I 11, s. 990 (1580), 1136 (1581), 1625-1633 (1591); ASK I 12, s. 603 (1576), 605 (1576), 629v (1576), 725-732 (1579); ASK I 13, s. 74 (1565), 121-124v (1565), 413-418 (1580).

Z zestawienia danych (tabela 1.) wynika, iż Pleszew miał znaczącą pozycję w regionie także w drugiej połowie XVI w. Pomijając przepaść, jaka dzieliła wszystkie wymienione ośrodki od Kalisza, wysokość opłat odprowadzanych przez Pleszew oraz Stawiszyn była na wyrównanym poziomie. Podobną rangę miał również Jarocin, który w 1576 r. nieznacznie przewyższył wymiarem szosu w podwójnej stawce (tzw. dupła) oba te ośrodki. M. Słoń zwrócił uwagę na fakt, iż wysokość tego podatku bywała zmienna w zależności od tego, czy w danym momencie konkretny ośrodek przechodził fazę znacznego rozwoju bądź upadku¹⁰⁴. Z kolei zamieszczone w tabeli 2. dane podatkowe odnośnie opłat pobieranych od wyszynku i garnców gorzałczanych (środków produkcji) należy traktować jako informacje uzupełniające, których zestawienie miało na celu podniesienie wiarygodności uzyskanych wyników badań¹⁰⁵. Miasto według klasyfikacji dla XV-wiecznych ośrodków było zaliczone do tej samej kategorii co Kalisz, czyli do miast średniej wielkości. W rzeczywistości, w odniesieniu do przytoczonych powyżej danych, znacznie bliżej było mu do miast trzeciej kategorii, określanych jako małe ośrodki, a więc do wspomnianego już Jarocina (tabela 3.). Gdy jednak weźmiemy pod uwagę kategoryzację dla miast XVI w., zauważymy przesunięcie w obrębie tej grupy. Kalisz jako duże miasto znajdzie się w wyższej kategorii, z kolei Pleszew wraz ze Stawiszynem spadnie do rangi miast średnich¹⁰⁶. Dodatkowo dane dotyczące liczby rzemieślników działających w mieście w drugiej połowie XVI w., wykorzystane tu dla określenia pozycji gospodarczej Pleszewa, poświadczają jego wysoką pozycję w tej grupie, a jednocześnie ukazują przewagę tego miasta wraz ze wspomnianymi Stawiszynem i Jarocinem nad pozostałymi miastami i miasteczkami o charakterze rolniczym, dominującymi wówczas liczebnie w sieci miast Polski i Europy. Co więcej ośrodki te lokowano już w XIII w., zaś miasta o późniejszej genezie stały na znacznie niższym poziomie rozwoju, zarówno pod względem demograficznym, jak i gospodarczym, z nikłymi szansami na awans i oderwanie od ich wiejskiego charakteru¹⁰⁷.

¹⁰⁴ M. Słoń, op. cit., s. 99.

¹⁰⁵ Trzeba mieć na uwadze kwestię miarodajności informacji zawartych w źródłach podatkowych, ponieważ nie wszystkie zapisy podatków wprowadzanych do rejestrów poborowych stanowiły odbicie faktycznie istniejącego stanu. Zatem nie można wykluczyć, iż często mogło dochodzić do oszustw ze strony płatników, a ponadto niektóre ośrodki zwalniano z tych opłat; v. M. Słoń, op. cit., s. 102–104.

¹⁰⁶ Cf. M. Słoń, op. cit., s. 108–109.

¹⁰⁷ Ibidem, s. 104. Z kolei J. Wiesiołowski w oparciu o dane z rejestrów poborowych, do ośrodków średniej wielkości zalicza miasta posiadające ponad 40 rzemieślników (bez uwzględnienia piwowarów i gorzelników), z kolei w dużych miastach miało działać co najmniej 90 i więcej rzemieślników. Według ustaleń badacza ośrodki miejskie przeciętnej wielkości miały 13 szewców, po 7 piekarzy i sukienników, po 6 rzeźników i krawców, 5 garncarzy, 4 kuśnierzy, 3 kowali, 2 bednarzy oraz około 60 działających warsztatów, tj.: ślusarski, płócienniczy, czapniczy, siodlarski, kołodziejski i 2–3 innych profesji (eodem, *Sieć miejska...*, s. 391–392). Badacze zwracają również uwagę na fakt posiadania szpitala, jako wyznacznik podnoszący rangę danego ośrodka (J. Wiesiołowski, *Sieć miejska...*, s. 390; M. Słoń, op. cit., s. 98–99). Instytucja ta działała w Pleszewie od 1518 r.

Tabela 3. Dane statystyczne dla określenia pozycji Pleszewa na tle wybranych miast Wielkopolski¹⁰⁸.

Miasto	Grupa wg kategoryzacji dla		Liczba rzemieślników w drugiej połowie XVI w.	Wiek lokacji na prawie niemieckim
	XV w.	XVI w.		
Kalisz	2	duże	240	XIII
Stawiszyn	2	średnie	98	XIII
Jarocin	3	średnie	97	XIII
Pleszew	2	średnie	86	XIII
Koźminek	3	średnie	58	XIV
Raszków	4	średnie	34	XV
Iwanowice	4	małe	26	XV
Chocz	4	małe	21	XV
Korab	4	małe	16	XVI
Sulmierzyce	4	małe	16	XV
Odolanów	4	małe	10	XIV
Sobótka Wielka	4	małe	8	XV
Ostrów	4	małe	7	XV
Kwiatków	4	małe	6	XV
Zduny	4	małe	4	XIII
Dobrzyca	4	małe	3	XV
Opatówek	4	małe	2	XIV

Analizując znaczenie Pleszewa w regionie, nie można pominąć tak ważnej kwestii, jak jego położenie na tle układu dróg w ówczesnej sieci handlowej. Duże miasta rozlokowane były wzdłuż głównych szlaków handlowych w oddaleniu od siebie o 1 dzień podróży, czyli około 40–50 km. Z kolei ośrodki średniej wielkości rozmieszczone wzdłuż tych dróg nierzadko krzyżowały się strefami wpływów oraz zasięgami oddziaływania rynków lokalnych¹⁰⁹. Doskonale widać to na przykładzie Pleszewa, będącego regionalnym ośrodkiem rzemiosła i handlu, który rozwijał się przy trakcie łączącym Kalisz z Poznaniem,

Cf. spostrzeżenia A. Kozaka. Zwraca on również uwagę na fakt, iż w najbliższym otoczeniu Pleszewa, w odległości około 10–15 km od miasta występowały tylko ośrodki najmniejsze mające znacznie późniejszą genezę, tj.: Chocz, Dobrzyca, Korab, Lutynia, Sobótka Wielka. Wpływ na ograniczenie rozwoju tych ośrodków mogła mieć ranga i oddziaływanie gospodarcze Pleszewa (eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 27). Wg M. Słonia ośrodki możnowładcze lokowane w XIII w. przeważnie wyrastały na duże miasta w przeciwieństwie do ośrodków założonych w XIV i XV w. XIII-wieczne monarsze inicjatywy lokacyjne były zgrupowane w środkowej i zachodniej części Wielkopolski, z kolei ośrodki możnowładcze zakładano wówczas na obrzeżach tej strefy i były skoncentrowane na kilku obszarach. Na południu obok Pleszewa w tym czasie powstały Nowe Miasto, Jarocin i Gostyń (eodem, *Miasta prywatne...*, s. 113).

¹⁰⁸ Opracowano na podstawie następujących prac: *Rejestry poborowe województwa kaliskiego w XVI w.*, <http://atlasfontium.pl/index.php?article=kaliskie> (dostęp: 10.03.2021); O. Lange, op. cit., s. 17–39, 54–62, mapa: *Miasta Wielkopolski właściwej lokowane w wiekach średnich*, <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/57351/edition/73320/content> (dostęp: 10.03.2021); M. Słoń, op. cit., s. 116–121. Cf. zestawienie danych w tabeli przygotowane przez A. Kozaka (*Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 26).

¹⁰⁹ J. Wiesiołowski, *Sieć miejska...*, s. 390. Najwyższe wskaźniki urbanizacji w Wielkopolsce przypadają na przełom XV/XVI w., co miało związek z rozwojem gospodarki folwarcznej; cf. eadem, *Sieć miejska...*, s. 388.

stanowiącym drugi wariant pierwotnego szlaku wiodącego na północ od Kalisza, w kierunku Pyzdr. Droga biegnąca przez Nowe Miasto, Jarocin i Pleszew stanowiła najkrótsze połączenie między Poznaniem a Kaliszem i tym samym miała duże znaczenie pod względem administracyjno-strategicznym w regionie¹¹⁰.

Pozycja gospodarcza ośrodków miejskich stanowiących własność prywatną zależała nie tylko od wielkości czy też zamożności ich mieszkańców, ale również od pełnionych przez nie funkcji¹¹¹. Przede wszystkim były one centrami administracyjnymi klucza wiejskiego i większość miasteczek do takiej roli się ograniczała. Pleszew należał do tych miast, których właściciele przejawiali troskę o rozwój rzemiosła i handlu, a jednym z głównych czynników rozwoju miasta były cotygodniowe targi oraz jarmarki¹¹². W 1493 r. król Jan Olbracht potwierdził dawny „spalony” przywilej dla Pleszewa na targi, które odbywały się w każdy czwartek, oraz na dwa jarmarki przypadające na święto św. Floriana (4 V) i Ścięcie św. Jana Chrzciciela (29 VIII), a więc w dni uroczystości odpustowych obchodzonych ku czci patronów miejscowych kościołów, co było kolejnym czynnikiem, tym razem o podłożu religijnym, przyciągającym ludzi do miasta¹¹³.

¹¹⁰ J. Jaskulski, op. cit., s. 27. Obecnie wielu badaczy uznaje, iż droga, przy której rozwijał się Pleszew, z przeprawą przez Wartę w okolicy Nowego Miasta, miała drugorzędne znaczenie w regionie kaliskim; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 35; A. Wędzki, *Kalisz w państwie wczesnopiastowskim i okresie rozbitcia feudalnego*, [w:] *Dzieje Kalisza*, red. Władysław Rusiński, Poznań 1977, s. 51; S. Weymann podaje informację, że w XVI w. główny trakt łączący Wrocław z Poznaniem przebiegał przez Kościan i tym samym pomijał on Kalisz, co miało być spowodowane uciążliwym, siedmiodniowym prawem składu obowiązującym kupców przybywających do tego ośrodka (eodem, *Ze studiów nad zagadnieniem dróg w Wielkopolsce od X do XVIII wieku*, „Przegląd Zachodni”, nr 6–8, 1953, s. 219–220, 227). Trudno przyjąć to stwierdzenie bezkrytycznie, zważywszy na fakt, iż Pleszew należał do prężnie rozwijających się ośrodków gospodarczych. Jeżeli przyjąć, iż szlak ten nie miał w średniowieczu ważniejszego znaczenia w odniesieniu do handlu tranzytowego, to z pewnością jego genezę i późniejszy rozwój należy wiązać z istnieniem starego osadnictwa na tych terenach oraz realizacją potrzeb zmierzających do powiązania lokalnych rynków wymiany gospodarczej. Droga ta już w dobie kształtowania się stosunków feudalnych i z uwagi na okres rozbitcia dzielnicowego w Polsce, miała przede wszystkim znaczenie administracyjno-strategiczne, zaś w XVI w. była jedną z trzech najważniejszych dróg wychodzących z Kalisza na zachód (cf. S. Weymann, op. cit., s. 213, 218, 226, 247); T. Związek wymienia ten szlak w wykazie głównych dróg drugiej połowy XVI w. łączących duże miasta będące ważnymi ośrodkami gospodarczymi i politycznymi (tu Kalisz), jak również te o znaczeniu ponadregionalnym (Kraków, Poznań). Trakt łączący Poznań z Krakowem miał przebiegać przez Kórnik, Bnin, Nowe Miasto, Jarocin (jako alternatywny wariant), Pleszew i Kalisz (eodem, *Drogi*, [w:] *Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku*, cz. 2, s. 289–290); cf. A. Szymański o rosnącej randze w epoce nowożytnej szlaku handlowego z Kalisza przez Pleszew i Jarocin do Poznania (eodem, *Pleszew w dobie szlacheckiej...*, s. 70–71).

¹¹¹ Niemalże wszystkie ośrodki miejskie w Polsce nowożytnej ze względu na różnorodność pełnionych przez nie funkcji klasyfikują się do kilku typów funkcjonalnych, v. A. Wyrobisz, *Typy funkcjonalne...*, s. 47.

¹¹² T. Lalik, *Geneza sieci miasteczek w Polsce średniowiecznej*, [w:] *Miasta doby feudalnej w Europie środkowo-wschodniej. Przemiany społeczne a układy przestrzenne*, red. A. Gieysztor, T. Roślanowski, Warszawa 1976, s. 130–131.

¹¹³ Oryginalny dokument nie jest znany. Zachowało się jedynie streszczenie wpisane do Metryki Koronnej, którego treść jest następująca: „Datum est renovacio privilegii existi in forma cancellarie opido Pleschow super foralia anualia, uno pro festo sancti Floriani et alio pro festo Decollacionis sancti Joannis Baptiste singulis annis, simul cum foralibus septimanalibus singulis ferii quintis, iuxta antiquam consuetudinem ibidem celebratum, perpetuo duraturum de datum in Pleschow feria tertia proxima post dominicam Oculi Anno Domini 1493”

Na znaczenie mniejszych ośrodków i ich rolę w rozwoju lokalnych powiązań rynkowych nie miały tyle wpływu stan i liczebność miejscowego rzemiosła, co właśnie odbywanie się targów jako czynnika przyciągającego zarówno rzemieślników, jak i kupców z innych miast¹¹⁴. Był to jeden z bodźców wpływających na wzrost potencjału gospodarczego obszarów regionu kaliskiego, a Pleszew wyrósł na jeden z ośrodków łączących Kalisz z jego zapleczem¹¹⁵. O roli jarmarków i targów w życiu miasta jeszcze będzie mowa w rozdziale poświęconej pleszewskiej gospodarce, tym niemniej wypada tu zasygnalizować ich znaczenie dla wymiany handlowej pleszewian z mieszkańcami przedmieść i okolicznych wiosek, a także dla obsługi tranzytu powiązanej ze zbytem nadwyżek produkcyjnych miejscowego wytwórstwa rzemieślniczego¹¹⁶. W tym miejscu nie można również pominąć kwestii funkcji miasta jako zaplecza gospodarczego dla siedziby pańskiej¹¹⁷. M. Bogucka zwraca uwagę, iż w miastach będących własnością możnowładców stawiano rezydencje dla ich reprezentantów przybywających w celu załatwienia interesów, uczestnictwa w posiedzeniach sądowych, jak i podczas jarmarków¹¹⁸.

Jarmarkom przypisywano spore znaczenie dla organizacji życia w mieście, chociażby poprzez wykorzystywanie ich jako terminu spłaty zobowiązań i długów dla mieszkańców miasta. Przykładowo 29 IV 1552 mieszczka Anna Czaplina dokonała powzdania i wieczystego zapisu majątku po swoim zmarłym mężu zięciowi Pawłowi sukiennikowi, który w zamian zobowiązał się do dożywotniego utrzymywania rodziców Anny oraz do spłaty jej małoletniej córki, Apolonii. Kwotę tę w wysokości 5 grzywien miał on spłacać jej co roku po 1 wiardunku (12 groszy) na każde święto św. Floriana, aż do osiągnięcia przez nią pełnoletności¹¹⁹. Z kolei 25 X 1566 zawarto ugodę, na mocy której Apolonia, wdowa po Tomaszu Janeczce, miała spłacić w trzech ratach swojego szwagra ze spadku przypadającego mu po zmarłym bracie. Termin na spłatę ostatniej raty wyznaczono nazajutrz od święta

(AGAD, MK 15, k. 18). Cf. *Najdawniejsze zapiski...*, s. 18; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 31–33.

¹¹⁴ A. Wyrobisz, *Rola miast prywatnych...*, s. 27; eodem, *Badania nad historią małych miast w Polsce*, „Przegląd Historyczny”, t. 59, 1968, s. 135.

¹¹⁵ S. Trawkowski, *Geneza regionu...*, s. 29; cf. eodem, mapa: *Zasięgi rynków lokalnych regionu kaliskiego w XV w.*, s. 31.

¹¹⁶ A. Wyrobisz, *Typy funkcjonalne...*, s. 29–31.

¹¹⁷ Ibidem, s. 42.

¹¹⁸ M. Bogucka, *Miasto i mieszczanin w społeczeństwie Polski nowożytnej (XVI–XVIII wiek)*, „Czasy Nowożytne”, t. 22, 2009, s. 10. A. Kozak jako kryterium dla określenia rangi miasta przyjął także liczbę i przynależność stanowią osób z poza Pleszewa, których sprawy były rozstrzygane przed władzami miejskimi (eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 30–32).

¹¹⁹ AmPleszew, I/10, s. 352–354: „Huicque puelle Appolonie minorum nate annuatam solutionem debet per solvere ut promissum est a quinque marcis a festo s. Floriani proxime futuri usque ad festum predictum per annum unum venturum per fertonem...”

Święcia św. Jana Chrzciciela¹²⁰. Natomiast zdarzało się, zapewne nieprzypadkowo, że dni targowe wybierano jako termin ogłaszania ważnych informacji dla mieszkańców miasta. Tym sposobem 16 i 23 II 1595, a więc w dni targowe, woźny Jan Mazur z ramienia władz miejskich w ratuszu trzykrotnie w czterech narożnikach rynku wygłaszał obwieszczenie wzywające wszystkich bliskich i dalekich krewnych zmarłego mieszczanina Piotra Biernackiego, aby zgłosili się do urzędu w celu oszacowania zapisów dłużnych i majątku po zmarłym. W przeciwnym razie groziła im utrata prawa do dochodzenia bliskości tych dóbr i spłaty z ich podziału¹²¹.

Miasta średniej wielkości, jak już wspomniano, przeważnie cechowały się produkcją towarów przeznaczonych na zaopatrzenie własnego rynku i otaczających ich miasteczek. Były to przede wszystkim wyroby sukiennicze, artykuły rolnicze, rzeźnicze bądź też browarnicze¹²². Stąd zasięg ich kontaktów był znacznie ograniczony, jednakże zachowane pojedyncze wzmianki źródłowe poświadczają dla Pleszewa działalność kupców dalekosiężnych. Sprowadzali oni do miasta sól, podstawowy towar spożywczy, z Wieliczki, Bochni i Krakowa¹²³. Ponadto w najstarszej księdze radzieckiej zachowała się jedna zapiska datowana na 26 V 1534 z informacją o dokonaniu zadośćuczynienia niejakiemu Mateuszowi, obywatelowi gliwickiemu, za zajęcie chmielu przez obywatela pleszewskiego, Marcina Magdalana¹²⁴.

Określenie znaczenia miasta zależy tak naprawdę od przyjętego w badaniach punktu widzenia, w aspekcie którego dany problem będzie analizowany. Trzeba mieć na uwadze, że rangę Pleszewa należy rozpatrywać poprzez różne typy pełnionych przez niego funkcji. Przyjęcie twierdzenia, że im więcej różnych funkcji spełnia dany ośrodek, tym wyższa jest jego pozycja w regionie, wydaje się uzasadnione w przypadku przeprowadzonych tu badań, bowiem mieszkańcy Pleszewa, jak wyżej wykazano, łączyli zajęcia rolnicze z rzemieślniczymi i handlem, ale również było to miasto pełniące funkcje administracyjne,

¹²⁰ AmPleszew, I/11, s. 295–298: „et nihilominus ipsa honesta Apolonia Thomassova eidem dominum Joannem decem marcas peccuniarum polonicalium consuatarum et est datura pro tribus tempo rum ratis infra sequens: videlicet sex florenos per triginta grossos computatorum: pro die et festosantae Barbarae proximaie futuro. Item quinque florenos pro feria quarta post festum Pentecosten immediate sequens. Tum et residuos quinque florenos peccuniarum in crastino festi Decolationis Santi Joannis Baptistae pro ultima rata...”

¹²¹ AmPleszew, I/13, s. 397–398.

¹²² J. Wiesiołowski, *Sieć miejska...*, s. 392.

¹²³ Brak poświadczenia w zapiskach z ksiąg miejskich z 1520–1600 na temat sprowadzania tego artykułu pierwszej potrzeby. Jednak umowy na przewóz soli znajdziemy we wcześniejszych, XV-wiecznych zapiskach, które znalazły się w edycji autorstwa T. Jurka (*Najdawniejsze zapiski...*, s. 18, zapiski nr 1 i 18), v. AmPleszew, I/2, s. 1, 6–7. A. Kozak pisał o opłacie targowej (*foralia salis*) pobieranej od tego towaru przez właścicieli Pleszewa (eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 34–35). W rejestrach poborowych z lat 1579–1581 i 1591 wśród ogólnej liczby 84–86 rzemieślników wymieniono 2 prasolów, v. ASK I 12, s. 726 (1579); ASK I 13, s. 414 (1580); ASK I 6, s. 673 (1581); ASK I 11, s. 1627–1627v (1591).

¹²⁴ AmPleszew, I/2, s. 132.

rezydencjonalne, religijne i kulturalne, zbiorowo określane jako społeczne¹²⁵. Każda z tych płaszczyzn z życia ośrodka zostanie dokładnie omówiona w kolejnych rozdziałach.

1.2. Status i zmiany własnościowe miasta oraz siedziba pańska

Charakterystyczną cechą miast Polski nowożytnej jest dominacja liczebna ośrodków miejskich stanowiących własność prywatną (kościelną i szlachecką)¹²⁶. Pleszew wraz z kluczem kilku przyległych wsi był własnością prywatną – szlachecką. W XVI w. miasto należało do przedstawicieli wybitnego rodu Tęczyńskich. Ostatnią z nich była Anna, córka Zbigniewa z Tęczyna herbu Topór, podkomorzego krakowskiego i starosty malborskiego, i Katarzyny Pleszewskiej, wnuczki chorążego kaliskiego Mikołaja Cieleckiego¹²⁷. Anna, urodzona pod koniec lat 80. XV w., miała starszych braci – Jana (syn Zbigniewa z pierwszego małżeństwa), podkomorzego krakowskiego, i Andrzeja. Po śmierci Katarzyny zarząd nad majątkiem pleszewskim, sprawowany w imieniu małoletnich dzieci, przejął Zbigniew, co poświadczają wzmianki źródłowe z 1498 r., w których Anna i Andrzej występują jako dziedzice tych dóbr. W 1504 r. miasto formalnie przeszło na wyłączną własność Anny, bowiem w dokumencie wystawionym 31 X 1504 przez króla Aleksandra Jagiellończyka, Jan i Andrzej zapisują jej w posagu Pleszew wraz z przynależącymi do niego dobrami¹²⁸.

Około 1505 r.¹²⁹ Anna Tęczyńska wyszła za mąż za Mikołaja III (ok. 1483-1506), księcia opawskiego i raciborskiego z czeskiej dynastii Przemyślidów, syna księcia raciborskiego Jana III i Magdaleny Opolskiej. Na mocy aktu wystawionego przez starostę

¹²⁵ A. Wyrobisz, *Typy funkcjonalne...*, s. 27.

¹²⁶ Według ustaleń A. Wyrobisza w okresie od XIII do końca XVII w. na terytorium Korony lokowano 741 miast, z czego 473 ośrodki (64%), a więc blisko 2/3 ogółu to inicjatywa prywatnych właścicieli reprezentowanych przez szlachtę, rycerstwo bądź duchowieństwo i instytucje kościelne (eodem, *Rola miast prywatnych...*, s. 20–23). M. Słoń w przeprowadzonej analizie dla ośrodków miejskich Wielkopolski wykazał, iż w XV w. 64% miast należało do szlachty, 17% to własność duchowieństwa, zaś tylko 19% stanowiły miasta królewskie (dominowały wśród dużych ośrodków). Dla XVI w. wartości te nie uległy zasadniczym zmianom, jedynie nieznacznie wzrósł udział miast królewskich wśród ośrodków należących do średniej kategorii (eodem, *Miasta prywatne...*, tabela 1. i 2., s. 108–109). Z badań M. Boguckiej wynika, że u progu XVI w. prywatne miasta stanowiły około połowy wszystkich ośrodków miejskich Korony, zaś w kolejnych wiekach, aż do schyłku XVIII w. ich liczba stanowiła 2/3 wszystkich miast, a z uwzględnieniem ośrodków z kresów wschodnich ich udział mógł wzrosnąć nawet do 3/4 (M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa...*, s. 399); Cf. A. Makowski, op. cit., s. 59.

¹²⁷ Cf. S. Małyszko, *Dziedzice miasta...*, s. 63; M. Stępnia, *Anna Tęczyńska...*, s. 165; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 110–118. F. Kryszak i M. Majczakówna błędnie określili Katarzynę jako „mieszczankę”, v. F. Kryszak, op. cit., s. 24; M. Majczakówna, op. cit., s. 8.

¹²⁸ W ostatnim czasie najnowsze ustalenia biograficzne odnośnie Anny Tęczyńskiej poczynił w swej pracy A. Kozak, v. eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 118–123.

¹²⁹ Przesłanki źródłowe przytoczone przez A. Kozaka jako datę ślubu wskazują 1506 r., v. eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...* s. 123.

generalnego Wielkopolski 10 VI 1506 Anna zapisała mężowi na tzw. wyderkauf¹³⁰ 10 tysięcy florenów na mieście Pleszew i wsiach do niego przynależących, tj.: Baranów, Baranówek, Piekarzew, Wola Duchowna, Zawidowice, Piwonice, Zagórzynek, Russów, Gostyczyna, Łapkowo, Radzim, Łaszew i Pacanowice w powiecie kaliskim, Potarzyca w pyzdrowskim i Chromiec w kościańskim¹³¹. Jednakże kres temu małżeństwu przyniosła rychła śmierć Mikołaja. Dobrą te przejął jego brat, Walenty, ostatni z rodu książąt raciborskich. Jednakże w 1508 r. dokonuje on zrzeczenia się majątku pleszewskiego na rzecz Anny, która na mocy tego aktu ponownie staje się jedyną dziedziczką miasta¹³².

Anna Tęczyńska to jedna z najwybitniejszych postaci związanych z Pleszewem. Wzmianki źródłowe poświadczają, iż owdowiała Anna wybrała sobie siedzibę w Pleszewie na miejsce stałego rezydowania, zaś w zapiskach zamieszczanych w aktach miejskich i księgach ziemskich określano ją mianem „Pani Pleszewskiej, „Księżnej Raciborskiej” bądź, po mężu, *Ducissa*¹³³. Ponadto tytułowano ją księżną, nawet wówczas, gdy ponownie wyszła za mąż za Jana Kościeleckiego i od tego momentu określana była także jako wojewodzina¹³⁴. Cieszyła się dużym uznaniem w towarzystwie, a o jej wysokim prestiżu świadczy fakt obracania się w elitarnym gronie na dworze królewskim¹³⁵. W dziejach miasta zasłużyła się

¹³⁰ Warto zwrócić uwagę, iż wyderkaufy w okresie późnego średniowiecza stanowiły jedną z popularniejszych form obrotu kapitałami. Posługiwano się nimi powszechnie przy zaciąganiu pożyczek szczególnie w miastach, gdzie ta forma czynszów rozwinęła się najbardziej. V. T. Jasiński, *Tabliczki woskowe w kancelariach miast Pomorza Nadwiślańskiego*, Poznań 1991, s. 278–279.

¹³¹ APP, Poznań Gr. 13, s. 132; cf. S. Małyszko, *Dziedzice miasta...*, s. 64; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 123–124.

¹³² Walenty, brat Mikołaja, książę raciborski zrzekł się na rzecz owdowiałej Anny Tęczyńskiej Pleszewa i wsi: Baranowa, Baranówka, Woli, Piekarzewa, Russowa, Gostyczyny, Potarzynicy i Chromca, które w 1506 r. zostały zakupione przez Mikołaja Raciborskiego od żony za 10 tys. złotych węgierskich na prawie wyderkaufu, czyli z warunkiem prawa do odkupu; v. *Teki Dworzaczka*, 816 (nr 863), 1508: „Ill. Walenty z Bożej łaski ks. śląski, opawski i raciborski, zrzeka się dóbr dziedzicznych, tj. miasta Pleszew i wsi przyl., jako też wszelkich swych praw i zapisów do tych dd., a przede wszystkim zapisu 10. 000 zł które ol. ks. Mikołaj śląski, opawski i raciborski, brat jego rodz., przez swą żonę Annę na tym mieście i wsiach przyl. miał wyderk., na rzecz tejże Anny, gлотy swej”. Cf. S. Małyszko, *Dziedzice miasta...*, s. 64; M. Stępiak, *Anna Tęczyńska...*, s. 166. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 124–125.

¹³³ W. Dworzaczek, *Kościelecki Jan*, [w:] *Polski słownik biograficzny* (dalej: PSB), t. 14, Wrocław 1968–1969, s. 405–406. Cf. M. Stępiak, *Anna Tęczyńska...*, s. 166. Jako *Ducissa* występuje w księdze sądu ziemskiego w Kaliszu z lat 1520–1529, v. APP, Kalisz Z. 22, k. 82v–83, 114v–115, 719–719v, 728–728v.

¹³⁴ Określenia księżnej Anny Raciborskiej w księgach miejskich Pleszewa: *ducissa*, *dux*, *illustrissima ducissa*, *generosa ducissa*, *magnifica domina*, v. aneks A.

¹³⁵ Dnia 8 II 1512 była obecna wśród gości na ślubie króla Zygmunta Starego z Barbarą Zápolyą, połączonym z ceremonią koronacyjną świeżo poślubionej monarszej małżonki (*Acta Tomiciana. Tomus Secundus Epistolarum. Legationum. Responsorum. Actionum et Rerum Gestarum; Serenissimi Principis Sigismundi Primi, Regis Polonie et Magni Ducis Lithuaniae* (dalej: *Acta Tomiciana*), oprac. S. Górski, Kórnik 1852, s. 2). Mimo przynależności do zacnego grona, nie ominęła jej również krytyka ze strony historyografa, ks. Stanisława Górskiego, który w swoim komentarzu potępił rozpustne życie Feliksa Szeńskiego, wojewody płockiego i protegowanego królowej Bony, oraz jego żony, Barbary z Kościeleckich Szeńskiej, a także jego matki Małgorzaty z Działyńskich i braci przyrodnich. Do tego „niemoralnego” grona zaliczył również księżnę Annę: Commentarius Stanislai Górski in praecedentem epistolam, w: *Acta Tomiciana*, t. 15 (1533), wyd. W. Pocięcha, Warszawa 1957, s. 459–468: „[...] Uxor contra, haec eadem faciebat, quae inter ceteros adulteros habebat

jako hojna dziedziczka. Jej wkład w rozwój kulturalny i religijny ośrodka uwidocznił się w fundacji kaplicy św. Anny w 1515 r. przy kościele parafialnym św. Jana Chrzciciela, na której utrzymanie przekazała ofiarę w wysokości 3 grzywien dla altarzysty. Z kolei 16 VI 1518 król Zygmunt I Stary zatwierdził fundację szpitala Św. Ducha, na który składał się przytułek, kościół szpitalny oraz mieszkanie dla prepozyta. Na utrzymanie altarzysty przeznaczyła 2 grzywny, zaś dla ubogich – fundusz w wysokości 3 grzywien. Miało to duże znaczenie dla rozwoju miasta w kierunku zachodnim, na przedmieściu rozlokowanym wzdłuż drogi Jarockiej¹³⁶.

Księżna Raciborska zaliczała się do grona największych właścicieli dóbr ziemskich w Wielkopolsce XVI w., bowiem zarządzała w tym okresie trzema miastami i dwudziestoma wsiami¹³⁷. Ten pokaźny majątek 12 V 1531 zapisała swojemu przyszłemu mężowi, Janowi Kościeleckiemu herbu Ogończyk, podkomorzemu dobrzyńskiemu. W skład klucza pleszewskiego wchodziły wówczas następujące dobra: Baranów, Baranówek, Piekarzew, Zawidowice (połowa wsi), Radzim, Łaszew, Łapkowo, Krośnin, Wola Duchowna, Ślebicz, Piwonice, Gostyczyna, Zagórzynek, miasto Raszków i wieś Raszków, Górzno, cztery łany w Maliniu, Żerniki, Wyganki, miasto Potarzyca ze wsią Potarzycką¹³⁸. Od tego momentu to Jan oficjalnie występuje w zapiskach jako właściciel Pleszewa¹³⁹.

Jan Kościelecki był synem wojewody kaliskiego, Mikołaja oraz Anny Łaskiej, wojewodzianki sieradzkiej. W 1532 r. Jan Tęczyński, brat Anny, zrzekł się na rzecz szwagra podkomorstwa krakowskiego oraz scedował mu dzierżawy wsi królewskich w powiatach

quendam castellanum Rippinensem, cum quo induta vestes vetularum, ne a quoquam suorum cognosceretur, crebro ornata laetius libidines suas istas exerceret, societatem instituit cum ceteris sui similibus mulieribus libidinosus, cum Anna Drobninska, cum Zophia Zawischina, sororibus mariti sui palatini, item cum aliis antiquis vetulis prutientibus, Ssellendorffowa et cum Książna Plessewska”; cf. J. Kurtyka, *Latyfundium Tęczyńskie. Dobra i właściciele (XIV–XVII wiek)*, Kraków 1999, s. 175; M. Stępiak, *Anna Tęczyńska...*, s. 167; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 125–126.

¹³⁶ W. Zientarski, op. cit., s. 6.

¹³⁷ L. Polaszewski, *Własność feudalna w województwie kaliskim w XVI wieku*, Poznań 1976, s. 74.

¹³⁸ APP, Kalisz Z. 23, k.18–19; *Teki Dworzaczka: 2726* (nr 4), 1531: „Anna z Tenczyna dziedziczka w Pleszewie, wdowa po ol. Miklaszu ks. raciborskim dobra swe dziedziczne zamek i m. Pleszew wraz z wsiami przyległymi: Baranowo W. i Baranowo M., Piekarzewo, oraz 1/2 w Zawidowicach, Radzimie, Lassowo, Łapkowo, Czasnijno, Wolija, Zlijebicz, Piwonice, Gostyczyna, Zagorzyno, miasto Raszkowo i wsie Raszkowno, Gorzno, w Malinicach 4 łany, Żerniki, Wyganki, m. Potarzyca z wsią Potarzycką w p. kalis. Janowi z Kościelca podkomorzemu dobrzyń., s. Mikołaja K. wojewody kalis. starosty brzesk., dobrzyń. wieczyście rezygnuje; Andrzej Zakrzewski wojski poznański i starosta rogoziński, Jan Pruszek cześnik kaliski”. Cf. A. Kozak, *Tęczyńska właśc. z Tęczyńskich Anna z Pleszewa h. Topór*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 53/3, Warszawa–Kraków 2021, s. 353.

¹³⁹ Po raz pierwszy jako właściciel Pleszewa został wymieniony z imienia i nazwiska w 1534 r. w zapisce dotyczącej aktu powzdania ogrodu. W sprawie tej reprezentował go burgrabia Maciej Korzkiewski (AmPleszew, I/2, s. 130; v. aneks A.). W sprawach z lat 1535 i 1539 występuje wspólnie z księżną Anną. Dwie sprawy wpisane do księgi ławniczej w 1535 r. dotyczące sprzedaży nieruchomości po zmarłych obywatelach miasta opatrzone są pieczęciami jego właścicieli; v. AmPleszew, I/10, s. 108–109, 10–110.

przemyskim i wiślickim¹⁴⁰. W 1542 r. został mianowany wojewodą inowrocławskim, a 10 lat później – wojewodą łęczyckim. W 1545 r. na sejmie w Krakowie podpisał wraz z innymi senatorami ustawę dotyczącą lustracji wojskowej. Jego działalność skupiła się wokół gromadzenia i zarządu dobrami dziedzicznymi i podległymi starostami, w których wykupywał wójtostwa i sołectwa, popadając przy tym nierzadko w konflikty z poddanymi i sąsiadami, co uwidoczniło się w licznych procesach¹⁴¹.

Na początku lat 50. XVI w. zmarła bezpotomnie Anna Tęczyńska, zaś Jan Kościelecki w 1552 r. wstąpił w związek małżeński z Katarzyną Górką herbu Łodzia. Małżeństwo to było krótkotrwałe, bowiem Jan zmarł bezdziejnie w kolejnym roku¹⁴². Gdy w 1555 r. poślubiła ona Rafała Działyńskiego, kasztelana brzesko–kujawskiego, dobra pleszewskie zostały zwrócone Kościeleckim¹⁴³. Miasto przeszło na własność sióstr zmarłego Jana, Jadwigi i Zofii¹⁴⁴. W księgach miejskich Katarzyna figuruje czterokrotnie jako „pani pleszewska” w zapiskach z lat 1554–1555. Ostatni raz wymieniona jest pod datą 24 V 1555 jako *domina in Plessow*, co sugeruje, iż jeszcze w tym okresie pozostawała wdową¹⁴⁵.

Ważnym wydarzeniem w życiu miasta i jego mieszkańców za czasów zarządu Kościeleckich, było sprowadzenie predykanta luterńskiego do Pleszewa oraz zabranie kościoła parafialnego katolikom, którzy przenieśli się do świątyń na zachodnim przedmieściu¹⁴⁶. Prawdopodobnie stało się to około 1560 r. za sprawą Jadwigi Kościeleckiej i jej siostry Zofii¹⁴⁷. Jadwiga była wdową po zmarłym w 1549 r. Sewerynie Bonarze herbu

¹⁴⁰ W. Dworzaczek, *Kościelecki Jan*, PSB, t. 14, Wrocław 1968–1969, s. 405; cf. M. Stępiak, *Pleszew i jego mieszkańcy...*, s. 257.

¹⁴¹ W. Dworzaczek, *Kościelecki Jan*, s. 405–406; *Volumina Legum*, t. 1, 1859, s. 286–287.

¹⁴² W. Dworzaczek, *Kościelecki Jan*, s. 406.

¹⁴³ S. Bodniak, *Działyński Rafał*, PSB, t. 6, Kraków 1948, s. 96.

¹⁴⁴ Dobra po zmarłym bracie miały już odziedziczyć w 1554 r., cf. *Teki Dworzaczka*, 6776 (nr 895) 1554, gdzie Jadwiga z Kościelca, wdowa po Sewerynie Bonarze z Balic kasztelanie sądeckim i Zofia z Kościelca, żona Sebastiana z Mielca kasztelana wiślickiego, wymienione jako siostry rodzone i spadkobierczynie wszystkich dóbr po Janie z Kościelca wojewodzie łęczyckim, staroście brzeskim, bobrowskim, kowalskim, dobrzyńskim (APP, Poznań Gr. 89, k. 687v).

¹⁴⁵ *AmPleszew*, I/10, s. 458–459, 462–463 (jako *domina Pleshowiensis*); I/2, s. 204–206 (*in oppido Plessow*), 209–210 (*de oppido Plessow*), 210–211 (v. aneks A.).

¹⁴⁶ W. Zientarski, op. cit., s. 6. Kościół wraz z dochodami został przywrócony katolikom dopiero w 1615 r. przez ówczesnego właściciela Adama Sędziwoja Czarnkowskiego (eodem, op. cit., s. 6).

¹⁴⁷ F. Kryszak, op. cit., s. 25. Mało prawdopodobne, aby Jan Kościelecki sprowadził protestantów, bowiem odbywał pielgrzymki do Ziemi Świętej, a w 1532 r. miał tytułować się rycerzem Grobu Chrystusowego i św. Katarzyny na Górze Synaj, co raczej wskazuje na jego przynależność do kościoła katolickiego (v. W. Dworzaczek, *Jan Kościelecki*, s. 405). Natomiast nic bliżej nie wiadomo o jego żonie Katarzynie z Górki. Niewykluczone, iż mogła ona być pod wpływem braci, Andrzeja i Łukasza Górków, którzy byli gorącymi zwolennikami luteranizmu (cf. R. Żelewski, *Górka Andrzej*, PSB, t. 8, Wrocław 1959–1960, s. 405–406; W. Dworzaczek, *Górka Łukasz*, PSB, t. 8, s. 413). Co więcej, poznański Pałac Górków w tym okresie stał się centrum skupiającym poznańskich i wielkopolskich luteran, gdzie od 1555 r. co roku odbywały się synody protestantów w całym regionie (P. Matusik, *Historia Poznania. Tom I: do 1793*, Poznań 2021, s. 193). Drugi mąż Katarzyny, Rafał Działyński, również należał do grona zwolenników reformacji (S. Bodniak, *Działyński Rafał*, PSB, t. 6, Kraków 1948, s. 96). W 1555 r. bracia Łukasz i Andrzej z Górki dokonali aktu poręczenia

Bonarowa, kasztelanie sądeckim i wielkorządcy krakowskim, któremu urodziła dwójkę synów: Fryderyka i Seweryna. Bonerowie uchodzili za ostoję reformacji¹⁴⁸. W zapisce datowanej na 3 VIII 1556 Jadwigę określono jako *castellana Szandeczensis domina ac heres in Pleschow*¹⁴⁹. Natomiast Zofia Sebastianowa Mielecka w zapisce z 1556 r. figuruje obok siostry¹⁵⁰, ale ta nie jest ani razu wprost nazwana dziedziczką, stąd nasuwa się wniosek, iż jej siostra, która była wdową, mogła bardziej angażować się w sprawy pleszewskie, a co za tym idzie sprawowała faktyczny zarząd nad miastem, co zostało odzwierciedlone w zapiskach z ksiąg miejskich, przynajmniej do 1566 r.¹⁵¹

Był to okres świetności dla luteran zamieszkujących miasto, zwłaszcza, że jego kolejny właściciel, Jan Zborowski herbu Jastrzębiec, kasztelan gnieźnieński i starosta odolanowski zasłynął jako gorący orędownik protestantyzmu i protektor luteran¹⁵². Urodził się 19 XII 1537 jako trzeci syn kasztelana krakowskiego i starosty szydlowieckiego Marcina Zborowskiego i Anny z Góry Konarskiej.¹⁵³ Młodość spędził na dworach księcia pruskiego Albrechta Hohenzollerna i króla francuskiego Karola IX, gdzie odebrał staranną edukację. Na swoją

Rafałowi Działyńskiemu dziedzicowi w Brodnicy, za Katarzynę; v. *Teki Dworzaczka*, 6906 (nr 896), 1555; APP, Poznań Gr. 99, k. 264v. Katarzyna zmarła w 1570 r., a ze związku z Działyńskim miała syna Łukasza, późniejszego starostę brodnickiego i kowalewskiego oraz podczaszego nadwornego koronnego za Stefana Batorego. Pod wpływem ojca oraz szkoły protestanckiej, do której uczęszczał w Złotorii stał się wyznawcą luteranizmu; v. S. Bodniak, *Działyński Łukasz*, PSB, t. 6, s. 89–90; eodem, *Działyński Rafał*, s. 96. Mało prawdopodobne, aby w tak krótkim okresie pomiędzy śmiercią Jana Kościeleckiego a zawarciem małżeństwa z Działyńskim, Katarzyna miałaby sprowadzać protestantów do miasta, zważywszy na fakt, iż Pleszew po zawarciu przez nią małżeństwa z Działyńskim powrócił do Kościeleckich.

¹⁴⁸ W. Pocięcha, *Boner Seweryn*, PSB, t. 2, s. 300–301.

¹⁴⁹ AmPleszew I/2, s. 222–223. Cf. M. Stępnik, *Pleszew...*, s. 258. Jadwiga Kościelecka po raz pierwszy występuje w księdze radzieckiej w 1555 r., reprezentowana przez burgrabiego Macieja Bielickiego, w sprawie o zadanie ran przez sługę łaźniowego; v. AmPleszew, I/2, s. 212–213 (13 VIII 1555).

¹⁵⁰ AmPleszew, I/2, s. 223–224 (3 VIII 1556), gdzie obie siostry występują w sprawie uregulowania zaległego szosu.

¹⁵¹ Trzeba wziąć pod uwagę, iż Zofia Kościelecka była w tym czasie żoną Sebastiana Mieleckiego herbu Gryf, kasztelana wiślickiego, później krakowskiego. Pomijając dobra pleszewskie, które dziedziczyła wspólnie z Jadwigą, wniosła mu wsie leżące w ziemi przemyskiej: Żurawicę, Biskowice, Wapowice, Łętownię i Ujkowice. Małżeństwo to, zawarte w 1537 r., trwało do śmierci Mieleckiego w 1574 r. Para doczekała się pięciorga dzieci: Stanisława, Hieronima, Zofii, Anny i Katarzyny (H. Kowalska, *Mielecki Sebastian*, PSB, t. 20, Wrocław 1975, s. 767). Jeszcze raz siostry Kościeleckie pojawiają się w zapisce z 18 VI 1568, w której Zofia, córka zmarłego obywatela pleszewskiego Wojciecha Kałki, odstępuje od pretensji w sprawie zobowiązania dłużnego zawartego przez Jana Kościeleckiego, do którego sporządzono skrypt dłużny, i wieczyście kwituje i uwalnia siostry Kościeleckie; v. AmPleszew, I/11, s. 343–344.

¹⁵² Zbigniew Anusik w recenzji monografii o Zborowskich pisze, iż Jan nabył dobra pleszewskie po ślubie z Elżbietą Prońską, czyli po 1572 r. (eodem, *Kilka uwag o dziejach rodu Zborowskich w XVI wieku. Na marginesie książki Ewy Dubas-Urwanowicz, „Przegląd Nauk Historycznych”, nr 2, 2018 (17), s. 313*), co nie odpowiada rzeczywistości, bowiem w księgach miejskich Pleszewa Jan Zborowski jest wymieniany już od 6 IX 1566 r., a więc dobra te musiał zakupić w 1566 r., między 10 V a 6 IX; v. tabela w aneksie A.; cf. AmPleszew, I/10, s. 292–294.

¹⁵³ Z. Anusik, op. cit., s. 296. Dokładna data urodzenia Jana Zborowskiego została wyznaczona na podstawie epitafium z cytowanymi biblijnymi wybranymi osobiście przez samego Zborowskiego. Podano tam informację, iż zmarł w Odolanowie 25 VIII 1603 r. przeżywszy 65 lat, 8 miesięcy i 6 dni. Epitafium to miało znajdować się w kościele w Miliczu, gdzie został pochowany; v. T. Wotschke, *Johann Zborowski, [w:] Aus Posens kirchlicher Vergangenheit. Jahrbuch des Evangelischen Vereins für die Kirchengeschichte der Provinz Posen. Vierter Jahrgang*, Lissa i. P. 1914, s. 18, gdzie przytoczono tekst wspomnianego epitafium.

karierę obrał służbę wojskową. W latach 1561–1569 uczestniczył w działaniach wojennych na wschodzie oraz na terenie Inflant przeciwko Moskwie. Za zasługi w starciach z armią cara Iwana IV Groźnego w 1565 r. objął po śmierci ojca starostwo odolanowskie, a w 1570 r. został mianowany przez Zygmunta Augusta rotmistrzem królewskim¹⁵⁴.

Po śmierci króla polskiego wraz z braćmi poparł on kandydaturę księcia andegaweńskiego Henryka Walezego. Dnia 19 VIII 1573 uczestniczył w poselstwie panów polskich do Paryża zorganizowanym w celu przywiezienia do Polski króla–elekta. Tam Zborowski wystąpił z mową w obronie wolności wyznaniowej i zachowania pokoju religijnego, a tym samym wywarł nacisk na Henryka Walezego, aby ten zaprzysiął wszystkie punkty wraz z artykułem aktu konfederacji warszawskiej dotyczącego pokoju wyznaniowego. W okresie panowania kolejnego elekta, Stefana Batorego, w 1576 r. otrzymał nominację na urząd kasztelana gnieźnieńskiego i ostatniego w historii hetmana nadwornego koronnego¹⁵⁵. Po śmierci Batorego, w czasie kolejnej elekcji popierał kandydaturę arcyksięcia Maksymiliana III Habsburga, któremu towarzyszył podczas wyprawy na Kraków, co poczytano jako zdradę stanu. Ostatecznie ułaskawiono go w 1589 r.¹⁵⁶.

Pod koniec życia Zborowski poświęcił się sprawom wyznaniowym. Jako zagorzały luteranin sprzeciwiał się unii z innymi wyznawcami protestanckimi¹⁵⁷. Już w 1561 r. Jan wraz z ojcem i bratem Piotrem znaleźli się w gronie fundatorów budynku zboru i szkoły średniej luterancko–kalwińskiej w Krakowie. Jan przekazał ogromną sumę opiewającą na 1700 złp¹⁵⁸. W Pleszewie ufundował zbor i w 1596 r. sprowadził tu kaznodzieję z Poznania¹⁵⁹. Był nim Andrzej Luperian zwany także Lupianem. W 1586 r. wymieniono go wśród studentów uniwersytetu w Królewcu, zaś w latach 1591–1596 był polskim kaznodzieją przy zborze luterskim w Poznaniu. Podobnie jak jego poprzednik na tym stanowisku, Paul Gerike, oraz jego szwagier, wrogo nastawiony do braci czeskich, Benedykt Morgenstern, był zaciekle przeciwnikiem unii sandomierskiej. W 1595 r. na mocy wyroku synodu toruńskiego został

¹⁵⁴ J. Dworzaczkowa, *Zborowski Jan*, [w:] *Wielkopolski słownik biograficzny*, Warszawa–Poznań 1981, s. 868; E. Dubas-Urwanowicz, *Mężowie stanu, awanturnicy czy zdrajcy? Dzieje rodu Zborowskich w XVI wieku*, Warszawa 2018, s. 43, 201–202.

¹⁵⁵ J. Dworzaczkowa, *Zborowski Jan*, s. 868; E. Dubas-Urwanowicz, op. cit., s. 275–277, 297, 363, 368; Z. Anusik, op. cit., s. 296. W zapisce z 26 V 1580 r. Jan Zborowski jest tytułowany jako „hetman polny” (AmPleszew, I/12, s. 481–482), zaś w kolejnych zapiskach z 26 V 1580 i 17 V 1581 – jako „hetman nadworny koronny” (AmPleszew, I/12, s. 482–484, 512–513).

¹⁵⁶ J. Dworzaczkowa, *Zborowski Jan*, s. 868; E. Dubas-Urwanowicz, op. cit., s. 606; J. Szturc, *Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI–XX w.*, Bielsko-Biała 1998, s. 324.

¹⁵⁷ E. Dubas-Urwanowicz, op. cit., s. 685. Jan Zborowski należał do starszych poznańskiej gminy ewangelicko–augsburskiej, v. *Teki Dworzaczka*, 3360 (nr 963), 1595; 14308 (nr 1401), 1595.

¹⁵⁸ E. Dubas-Urwanowicz, op. cit., s. 218–219.

¹⁵⁹ *Ibidem*, s. 223.

usunięty z kościoła poznańskiego i przeniósł się do Pleszewa, gdzie Zborowski powierzył mu funkcję ministra przy kościele luteranckim¹⁶⁰.

Jan Zborowski był trzykrotnie żonaty i miał dwie córki. Jego pierwszą żoną Marianna Maltzahnówna, córka Joachima Maltzahna, pana na Sycowie, i Bernardyny z Wallensteinów¹⁶¹. Małżeństwo to było bezdzietne. Z małżeństwa z Elżbietą Prońską (zm. 1581), córką wojewody kijowskiego Fryderyka Prońskiego i Fedory Bohuszówny, którą poślubił w 1572 r., miał córkę Annę Elżbietę, zamężną dwukrotnie, najpierw z Piotrem Opalińskim krajczym koronnym, a później z Adamem Sędziwojem Czarnkowskim wojewodą łęczyckim, starostą generalnym wielkopolskim i starostą pyzdrskim. Po raz trzeci ożenił się z Katarzyną (zm. po 1608), córką Jana Konarskiego, kasztelana kaliskiego, i Anny Opalińskiej, siostry ówczesnego marszałka wielkiego koronnego, Andrzeja Opalińskiego. Katarzyna Konarska urodziła mu córkę Zofię, która dwukrotnie wychodziła za mąż, najpierw za Jerzego Radziwiłła kasztelana trockiego, a następnie za Abrahama Sieniutę z Lachowic, patrona kalwińskiego¹⁶². Jan Zborowski był ostatnim magnatem luteraninem w Wielkopolsce¹⁶³. Po jego śmierci w 1603 r. dobra pleszewskie przeszły w zarząd jego żony Katarzyny z Konar Zborowskiej¹⁶⁴. Kościół w Pleszewie zwrócił katolikom Adam Sędziwój Czarnkowski, po śmierci żony Anny Elżbiety, w 1615 r.¹⁶⁵

¹⁶⁰ J. Łukaszewicz, *Wiadomość historyczna o Dyssydentach w mieście Poznaniu w XVI. i XVII. wieku*, Poznań 1832, s. 205; A. Werner, *Geschichte der evangelischen Parochien in der Provinz Posen*, Lissa i. P. 1904, s. 277–278; T. Wotschke, *Polnische und litauische Studenten in Königsberg*, [w:] „Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven”, Neue Folge, Bd. 6, H. 4 (1930), s. 440–441.

¹⁶¹ B. Schmidt, *Geschichte des Geschlechts von Maltzan und von Maltzahn. 2 Abt., 2 Bd., Das 16. und 17. Jahrhundert*, Schleiz 1913, s. 362, gdzie informacja o testamencie Joachima Maltzahna z 1554 r., w którym z kolei Marianna jest wymieniona z imienia. W 1560 r. poznała Jana Zborowskiego na ślubie swojego brata Johanna Franza Maltzahna z Anną von Kurzbach.

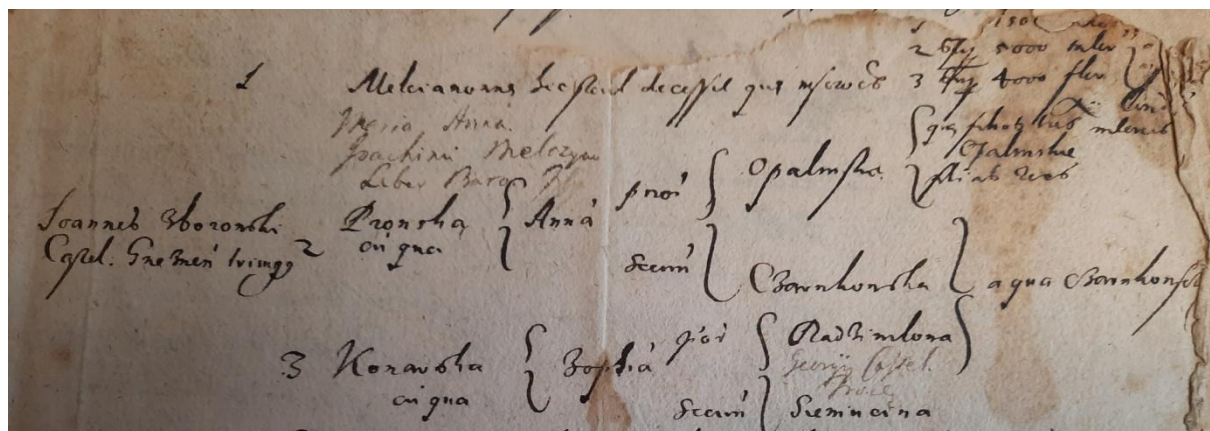
¹⁶² E. Dubas-Urwanowicz, op. cit., s. 43–46, 205; J. Tazbir, *Sieniuta Abraham*, PSB, t. 37, Warszawa 1996–1997, s. 195; Z. Anusik, op. cit., s. 296–297. Cf. Rozpiska małżeństw Jana Zborowskiego i jego córek w rękopisach kórnickich, PAN BK, sygn. BK 01830.

¹⁶³ J. Dworzaczkowa, *Reformacja w Wielkopolsce*, [w:] *Dzieje Wielkopolski...*, s. 563–564.

¹⁶⁴ W zapisce z księgi ławniczej z 17 IX 1603 r. wzmiankowany jest Janusz strzelec „sławnej pamięci” pana Jana Zborowskiego (AmPleszew, I/14, s. 113). Katarzyna z Konar Zborowska po raz pierwszy jako dziedziczka miasta wydała w Odolanowie dekret w sprawie dziedziczenia majątku po zmarłych braciach Macieju i Wojciechu Pyszkach datowany na dzień 20 I 1604 (ibidem, s. 119). Z kolei po raz ostatni wzmiankowana jest w 1606 r. Natomiast w 1611 r. jako dzierżawca pleszewski wzmiankowany jest Daćbóg Karnkowski, starosta ziemi dobrzyńskiej i drugi mąż Katarzyny (ibidem, s. 375). W zbiorach PAN Biblioteki Kórnickiej zachowały się akta procesowe wraz z odpisami z ksiąg ziemskich i grodzkich kaliskich w sprawach dziedziczenia majątku po Janie Zborowskim toczonych po śmierci Katarzyny z Konar Zborowskiej między jego córkami i ich mężami (po 1615 r. między Zofią a Adamem Sędziwojem Czarnkowskim), v. PAN BK, sygn. BK 01830.

¹⁶⁵ W. Zientarski, op. cit., s. 6; B. Schmidt, op. cit., s. 20–21, gdzie tekst dokumentu sporządzonego dnia 2 VII 1615. W pleszewskiej księdze wójtowskiej Adam Sędziwój Czarnkowski jako „pan i własny dzierżawca miasta Pleszewa” wzmiankowany jest w zapisce z 10 VII 1614, v. AmPleszew, I/14, s. 473–474.

Fot. 1. Spis małżeństw i córek Jana Zborowskiego, PAN Biblioteka Kórnicka, *Acta majątkowe dotyczące sukcesji po Janie Zborowskim, kasztelanie gnieźnieńskim (1606–1618)*, sygn. BK 01830 (fot. M. Stępnia-Lis).

Omawiając kolejnych właścicieli Pleszewa, nie sposób pominąć nieodłącznej tu kwestii ich siedziby. Choć w XVI-wiecznych źródłach miejskich występuje jako *castrum*¹⁶⁶ i „zamek”¹⁶⁷, co wskazuje na jej obronny charakter¹⁶⁸. Bardziej szczegółowe informacje odnośnie lokalizacji, rozplanowania i wyglądu pleszewskiej rezydencji przynoszą źródła z XV w. oraz znacznie późniejsze, XVIII-wieczne inwentarze. Materiały te były już wielokrotnie wykorzystywane w rozważaniach dotyczących jej wyglądu i lokalizacji¹⁶⁹, stąd tutaj przytoczone zostaną najważniejsze ustalenia oraz informacje uzupełniające pochodzące z XVI-wiecznych zapisek pleszewskich. Dokładna lokalizacja siedziby właścicieli miasta nie jest ustalona, jednak słaby rozwój miasta w kierunku południowo-zachodnim i brak zabudowań miejskich poświadczą jej istnienie wraz z całym założeniem w tym właśnie miejscu (oznaczona pod nr 6. na planach 1. i 2.). Znane obecnie archiwalia pozwalają wysunąć jedynie pośrednie wnioski co do jej położenia. Stąd istotną rolę mogą odegrać tu badania archeologiczne, którymi należałoby objąć teren obecnego Parku Miejskiego. W świadomości miejscowej ludności utarło się twierdzenie, że współczesna ulica Zamkowa jest reliktem świadczącym o istnieniu zamku pleszewskiego, do którego miała ona niegdyś prowadzić, natomiast wspomniany park usytuowany przy ulicy Ogrodowej jest utożsamiany z

¹⁶⁶ AmPleszew, I/2, s. 264; I/10, s. 236; I/11, s. 357; I/12, s. 21–23.

¹⁶⁷ AmPleszew, I/12, s. 39, 211, 247, 286, 481, 482, 489; I/13, s. 144, 401, 442.

¹⁶⁸ A. Gulczyński, *Spoleczeństwo w przestrzeni miejskiej*, „Rocznik Pleszewski” 2011, s. 161–162.

¹⁶⁹ Cf. P. Dembiński, *Prepozyt uniejowski Stanisław Pleszewski i „wykaz” posiadaczy nieruchomości w Pleszewie z 1467 roku*, [w:] „Rocznik Pleszewski” 2014, s. 229–233, gdzie omówienie podziału majątku w 1467 r. pomiędzy braćmi Pleszewskimi; M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 408–409, o dworze pleszewskim i próbie jego umiejscowienia na podstawie opisu z 1465 r., dokumentu z 1467 r. oraz XVIII-wiecznych inwentarzy dóbr szlacheckich; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 54–57, tamże o średniowiecznych siedzibach dziedziców pleszewskich oraz szczegółowy opis zamku na podstawie dokumentu z 1467 r. oraz innych źródeł z drugiej połowy XV w.; A. Makowski, op. cit., s. 42–45, gdzie opis dworu na podstawie inwentarzy z 1752, 1771 i 1781 r.

dawnym ogrodem zamkowym¹⁷⁰. W 1575 r. dwukrotnie wzmiankowana jest droga na Przedmieściu Malińskim idąca między ogrodami miejskimi od ulicy Malińskiej ku zamkowi¹⁷¹.

Szczegółowy opis rezydencji zawarto w dokumencie z 1467 r. Jest to akt podziału majątku pleszewskiego, sporządzony po śmierci Jana Cieleckiego, którego odpis zachował się w jednej z ksiąg grodzkich poznańskich¹⁷². Według informacji tam zawartych w skład kompleksu zabudowań rezydencji pleszewskiej wchodziło tzw. *fortalicium*, czyli staropolska „cwierdza”, w obrębie której znajdował się dwór, inne domostwa, zabudowa gospodarcza i urządzenia użytkowe¹⁷³. Ponadto przy dworze znajdował się młyn koński, do którego

¹⁷⁰ Lokalizacja ta odpowiada ustaleniom J. Tomali; cf. eodem, *Budownictwo obronne powiatu kaliskiego w XIV–XVIII wieku*, Poznań 1995, s. 129–130, il. 44; E. Linette, *Pleszew*, s. 3–4 oraz plany i mapy dołączone do maszynopisu; A. Gulczyński, *Spoleczeństwo w przestrzeni miejskiej*, s. 160–162. Dotychczasowe ustalenia zostały potwierdzone w czasie rozmowy przeprowadzonej 20 VII 2017 z G. Gmyrkiem. Cf. M. Stępiak, M. Gochna, op. cit., s. 409 oraz źródła kartograficzne: *Urmesstischblätter (Gradabteilungskarte, ok. 1830, [1:25 000], Staatsbibliothek zu Berlin, sygn. N 729, ark. 2347)*, gdzie zaznaczono budynek dworu z ogrodem oraz prowadzącymi doń drogami. Co więcej, według inwentarza z 1781 r. dwór stał „naprzeciw kopca czyli sadu pańskiego będącego ku Maleniu”. Informacja ta potwierdza położenie siedziby pańskiej w tej części miasta, ku ówczesnemu folwarkowi w Maliniu (W. Rusiński, *Inwentarze dóbr szlacheckich dawnego powiatu kaliskiego z lat 1776–1792: cz. 2: inwentarze z lat 1780–1784*, „Rocznik Kaliski”, t. 15, 1982, s. 183–194; AmPleszew, I/13, s. 442–443 (20 IX 1569): Uczciwy Hanus zielnik z Jadwigą żoną swoją „dom swój z placem, który leży na Zamkowej ulicy, między domem sławetnego Marcina Giszczyka mieszczanina pleszewskiego z jednej strony, a podle parkanu zamkowego z drugiej strony...”

¹⁷¹ AmPleszew, I/12, s. 246–248 (4 III 1575): Jędrzej Drozd sprzedaje dom Stanisławowi Nawojce za 12 grzywien leżący wedle mielcucha Jana Przybyła i folwarku Zającowego z jednej strony oraz wedle drogi idącej między ogrodami od ulicy Malińskiej ku zamkowi; s. 285–286 (14 XI 1575): Marcin Rzygałka wzdaje Janowi Przybyłowi mielcuch z ogródkiem leżący wedle Stanisława Nawojki z jednej strony oraz folwarku bądź mielcucha Zającowego z drugiej strony, wedle drogi idącej od zamku między ogrodami miejskimi.

¹⁷² APP, Poznań Gr. 7, s. 444–449. Cf. P. Dembiński o tym dokumencie, v. eodem, op. cit., s. 222. Pierwszym znanym właścicielem miasta był Wawrzyniec z Kępy i Jastrzębnik, syn Wincentego z Kępy, wojewody poznańskiego, z rodu Doliwów (poświadczony źródłowo w latach 1391–1400). Na początku XV w. sprzedał on miasto wojewodzie kaliskiemu, Sędziwojowi z Szubina herbu Pałuka (zm. 1406). W ciągu XV w. miasto wielokrotnie zmieniano właścicieli i bywało przedmiotem sporów, co doprowadziło do podziału Pleszewa między Trzcielskimi i Zarembami z Cielczy. W 1443 r. miasto w całości znalazło się w rękach Mikołaja Cieleckiego (z czasem coraz częściej używającego nazwiska „Pleszewski”), jednak już po jego śmierci w 1465 r. podzielono je między jego synów: Stanisława, Jana, Wojciecha i Mikołaja. Gdy dwa lata później umiera Jan Cielecki, Pleszew wraz z dobrami ziemskimi ponownie zostaje podzielony pomiędzy trzech pozostałych synów Mikołaja, cf. *Najdawniejsze zapiski...*, s. 8–9; S. Małyszko, *Dziedzice miasta Pleszewa*, s. 61–63; M. Stępiak, M. Gochna, op. cit., s. 401; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 108–109.

¹⁷³ *Słownik staropolski: 26000 wyrazów i wyrażeń używanych w dawnej mowie polskiej* (dalej: *Słownik staropolski*), oprac. A. Krasnowolski, W. Niedźwiecki, t. 2, Warszawa [1914], s. 44. Z punktu widzenia architektonicznego był to system obronny drewniany bądź też murowany z wałami i fosą, z mostami, bramami i wieżami – donżonami. W jego skład wchodziła również część mieszkalna – pałacowa oraz sakralna (kaplica) i zabudowa gospodarcza, v. H. Semân’čuk, *Wschodnioeuropejski zamek we wczesnym średniowieczu – geneza i funkcjonowanie (według danych z Białorusi)*, [w:] *Zamki i przestrzeń społeczna w Europie Środkowej i Wschodniej*, red. M. Antoniewicz, Warszawa 2002, s. 134. Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 55, gdzie odwołanie do XV-wiecznych źródeł dotyczących pleszewskiego *fortalicium*. Według wizji przeprowadzonej 4 XII 1752 we folwarku malińskim, znajdowały się wówczas dwie stodoły, dwa spichlerze, nowo wybudowana owczarnia, dwa kurniki, chlew, obora oraz nowa wozownia (*Inwentarze dóbr szlacheckich powiatu kaliskiego. Tom II, Z lat 1751–1775*, wyd. W. Rusiński, Wrocław 1959, s. 59–60).

mieszkańcy miasta byli zobowiązani dostarczać słoń¹⁷⁴. Do siedziby pańskiej prowadziła ulica Grodzka, tudzież Zamkowa. Następnie, skręcając w lewo, przechodziło się przez most przerzucony nad fosą. Aby wejść na teren otoczonej palisadą twierdzy, należało przekroczyć prowadzącą doń bramę z wieżą obronną, tzw. „samborzą”. Rozkład poszczególnych pomieszczeń wewnątrz podpiwniczonego budynku przedstawiał się następująco: z dziedzińca wchodziło się przez wrota do sieni, której drzwi prowadziły do wielkiej izby białej (łac. *stuba alba magna*) stanowiącej pomieszczenie reprezentacyjne, po jej przeciwnej stronie znajdowała się sala z kominkiem (*caminata alias* „komnata”). Schody prowadziły na piętro, gdzie nad salą białą znajdowała się sypialnia, czyli sala z kominkiem (łac. *caminata*) zwana również łożnicą oraz inna sala (łac. *camera*) nad wspomnianą komnatą z kominkiem. Obok tego pomieszczenia właściciele mieli do dyspozycji prywatną kaplicę. Z kolei nad tymi komnatami znajdował się jeszcze jeden poziom, gdzie mieściło się tzw. „letnie siedzenie” (łac. *sessio estivalis*), które prawdopodobnie stanowiło pewien rodzaj tarasu¹⁷⁵.

Bardziej szczegółowe informacje przynosi opis zawarty w inwentarzu z 6 VII 1781: do sieni dworu wchodziło się głównymi drzwiami z drewnianą klamką i zaporą, zawieszonymi na żelaznych zawiasach. Wejście po lewej stronie prowadziło do dużej izby z piecem kaflowym i kominem oraz drewnianą podłogą. Tam znajdowały się trzy okna zamykane na haczyki z zasuwanyimi sosnowymi okiennicami. Dwa z nich wychodziły na dziedziniec, a trzecie – małe skierowane było ku sadzawkom. Z tej izby wchodziło się do komory, której drzwi zamykano wrzeczadzem ze skoblem oraz drewnianą zaporą. Stąd wychodziło się bezpośrednio na dziedziniec. Naprzeciwko tego pomieszczenia, po prawej stronie, znajdował się mały pokój z drewnianą podłogą, kominem i kaflowym piecem. Prowadziły do niej drzwi z żelazną klamką osadzone na zawiasach w sosnowej futrynie. Piec tam znajdujący się ogrzewał również kuchnię. W izbie znajdowały się dwa okna, z których jedno wychodziło na dziedziniec, drugie zaś do komory. Następnie wchodziło się do izby kuchennej z piecem, kominem oraz oknem. Kolejnym pomieszczeniem była komora z drewnianą podłogą i oknem, którą przystawiono do dworu i zamykano drzwiami na żelaznych zawiasach ze skoblem i wrzeczadzem. Z kuchni wychodziło się także do czeladnicy złożonej z trzech pomieszczeń: sieni, izby z piecem i komory, z której drzwi wychodziły na podwórze. Do ściany od izby

¹⁷⁴ APP, Poznań Gr. 7, s. 444–449; T. Jurek, *Ze źródeł do średniowiecznej historii Pleszewa*, s. 186; W. Rusiński, *Inwentarze dóbr szlacheckich...*, s. 193–194 (6 VII 1781): „Młynek pański w drzewo kostkowe stawiany, obok dworu, w zamki, spustoszały, do którego drzwi nie masz. W środku tego młynka koło końskie złe, przyciesi zgniłe, dach z gruntu zły. Tenże młynek stoi w sadzie pańskim, który sad bardzo spustoszony”.

¹⁷⁵ APP, Poznań Gr. 7, s. 445, 448.

kuchennej przystawiono dwa kurniki, zaś w narożniku komory znajdował się wychodek zamykany sosnowymi drzwiami z żelaznymi zawiasami, wrzeczędzem i skoblem¹⁷⁶.

W obejściu siedziby pańskiej znajdowały się nieruchomości takie, jak przylegająca do niej (obok wspomnianej komnaty z kominkiem) izba, tzw. glinianka z kominem (kuchnia z komorą) i sienią, której drzwi wychodziły w stronę Radobyczy. Tam zaś, obok stajni, rozciągał się ogród bądź większy sad, który sięgał aż do tzw. „słupa upustnego przekopowego”, zapewne pewnego rodzaju śluzy spiętrzającej wodę w fosie, przy której znajdowały się sadzawki. Ponadto wzmiankowane są dwa domy określone jako biały i czarny (*alba et niger*), dwór oraz dwa mniejsze sady, z których jeden znajdował się obok mielcucha¹⁷⁷. Istnienie ogrodów bądź sadów z sadzawkami otaczających dwór potwierdzają jeszcze XVIII-wieczne inwentarze Pleszewa, określające ówczesny stan zabudowy dworskiej jako zły. Według wizji przeprowadzonej 4 XII 1752 przy dworze w podwórzu były cztery sadzawki, z których trzy ciągnęły się za sobą, zaś jedna znajdowała się na uboczu. Otaczały go dwa ogrody¹⁷⁸, zaś według inwentarza z 1781 r. w sadzie znajdowały się trzy sadzawki¹⁷⁹.

Opisy te świadczą o tym, że w czasach swojej świetności pleszewski zamek pełnił rolę centrum gospodarczego dóbr pleszewskich. Niewątpliwie miał też znaczenie kulturalne zwłaszcza w okresie zarządu Anny Tęczyńskiej, która tak chętnie przebywała swojej rezydencji. Natomiast w XVI-wiecznych zapiskach z ksiąg miejskich zachowały się ślady świadczące o jej roli jako centrum administracyjnego, bowiem za czasów Jana Zborowskiego na zamku pleszewskim, bezpośrednio przed właścicielem miasta, rozpatrywano istotne dla mieszkańców sprawy. Przykładowo były to sprawy sporne dotyczące aktów darowizn i podziału majątku¹⁸⁰ oraz dziedziczenia¹⁸¹, a także sprawy, w których sam właściciel był jedną ze stron. Przykładowo 9 VI 1580 Jan Zborowski darował ogród tudzież 10 składów roli uprawnej na rzecz szpitala pleszewskiego¹⁸². Pewne sprawy rozpatrywał również, reprezentujący właściciela miasta, jego zarządca rezydujący na zamku. W księgach miejskich

¹⁷⁶ W. Rusiński, *Inwentarze dóbr szlacheckich...*, s. 194–195. Cf. opis u A. Makowskiego; eodem, op. cit., s. 43–44.

¹⁷⁷ APP, Poznań Gr. 7, s. 445, 448. Według inwentarza z 27 IX 1771, folwark w Maliniu miał 3 pokoje z komorą oraz jeszcze inną komorę przylegającą doń. Tylne drzwi od kuchni prowadziły na folwarczek czeladni. Ponadto w jego otoczeniu znajdowały się zabudowania mieszczące niegdyś kurnik, chlewy, gorzelankę, stajnię czy też spichlerze. W XVIII w. dobrze prosperowały tam owczarnie, podobnie jak ogrody za łąkami, które jeszcze obsiewano (*Inwentarze dóbr szlacheckich... Z lat 1751–1775*, s. 582).

¹⁷⁸ *Inwentarze dóbr szlacheckich... Z lat 1751–1775*, s. 60.

¹⁷⁹ W. Rusiński, *Inwentarze dóbr szlacheckich...*, s. 194.

¹⁸⁰ AmPleszew, I/11, s. 357–358 (18 II 1569): sprawa o dobra z darowizny Jana Dozdałki wikariusza krakowskiego.

¹⁸¹ AmPleszew, I/12, s. 21–23 (10 III 1570): sprawa o majątek dziedziczny po zmarłym Macieju Radzimskim między jego córką Anną a wdową Barbarą Jelitowską; I/13, s. 144–145 (24 VI 1587): zobowiązanie do doprowadzenia strony przed sąd.

¹⁸² AmPleszew, I/12, s. 489.

w jego obecności regulowano wcześniejsze zobowiązania¹⁸³, a także dokonywano aktów wzdania nieruchomości¹⁸⁴. Na zamku zbierali się również przedstawiciele urzędu wójtowskiego, jak np. w sprawach dotyczących oprav wiennych uczynionych przez Bartosza szewca pleszewskiego i Balcera Libischa, którzy wzięli po 30 złotych posagu od Jana Zborowskiego, który w obu przypadkach jako opiekun mieszczek wychodzących za mąż¹⁸⁵.

1.3. Topografia miasta

Obecny układ urbanistyczny Pleszewa zachował cechy średniowiecznego miasta lokacyjnego z czworobocznym placem targowym jako centralnym punktem¹⁸⁶. Główne arterie wychodzące z narożników rynku pod kątem prostym wraz z łączącymi je poprzecznymi uliczkami, przebiegającymi równoległe do każdego z boków rynkowych, tworzą kształt regularnego krzyża. Takie rozmieszczenie ulic w stosunku do rynku określa się mianem tzw. układu turbinowego. Na obszarze Wielkopolski tę formę rozplanowania mają jeszcze Krobia i Koło¹⁸⁷. Dzięki odpowiednim uwarunkowaniom topograficznym sprzyjającym rozwojowi rolnictwa i rozkwitowi dróg handlowych¹⁸⁸ rozbudowa Pleszewa postępowała równomiernie, co również uwidoczniło się na zachowanych planach miasta. Wyjątek stanowiła południowo-zachodnia część miasta, gdzie jego rozwój utrudniało rozmieszczenie przez właścicieli miasta założenia dworskiego. Z powodu braku wcześniejszych źródeł kartograficznych rekonstrukcja rozplanowania wczesnonowożytnego Pleszewa została oparta na materiałach pochodzących z końca XVIII i początku XIX w., a dotychczasowe ustalenia uzupełnione zostały informacjami zawartymi w XVI-wiecznych zapiskach z ksiąg miejskich oraz wynikami przeprowadzonych badań archeologicznych¹⁸⁹.

¹⁸³ Ibidem, s. 38–40 (23 VI 1570): kwit od urodzonego Macieja Droszewskiego.

¹⁸⁴ AmPleszew, I/12, s. 210–212 (18 VI 1574): wzdanie domu na Koszutowie przez Sebastiana Partekę mistrza rzemiosła sukieniczego Wawrzyńcowi czapnikowi, z całym prawem i własnością, jako on sam miał i używał tego domu zbudowanego na gruncie pańskim, za dozwoleнием i rozkazaniem pana Wacława Góreckiego, namiestnika pańskiego Jegomości Pana Jana ze Zborowa.

¹⁸⁵ AmPleszew, I/12, s. 481–482, 482–484. Obie oprawy dokonano 26 V 1580.

¹⁸⁶ Do miast o podobnym typie placu targowego w regionie zalicza się Jarocin i Nowe Miasto. Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 58, gdzie autor przywołuje sugestię T. Jurka o początkowym prostokątnym kształcie pleszewskiego rynku.

¹⁸⁷ H. Münch, *Geneza rozplanowania miast wielkopolskich XIII i XIV w.*, Kraków 1946, s. 153. Badacz zwraca uwagę, iż taki układ należy do rzadkości wśród ośrodków z terenów sąsiadujących z Wielkopolską od strony zachodniej. W kontekście omawiania rozplanowania Krobi uważa, że było tu wpływów obcych, szczególnie, że nie ma wystarczających informacji źródłowych pozwalających na dokładne określenie czasu wprowadzenia takiego rozplanowania po 1232 r. Cf., *Dzieje Pleszewa*, s. 29.

¹⁸⁸ V. M. Stępniań, M. Gochna, op. cit., s. 400–401.

¹⁸⁹ W niniejszej rozprawie wykorzystano rekonstrukcję planu Pleszewa w drugiej połowie XVI powstałą w ramach studium nad topografią Pleszewa we współpracy z M. Gochny. Jak zaznaczono powyżej, należy zwrócić uwagę, iż wykorzystano tu materiały kartograficzne pochodzące z późniejszych epok w konfrontacji z źródłami

Jednym z problemów, z którymi trzeba się zmierzyć przy analizie topografii dawnego Pleszewa jest ustalenie czy było to miasto zamknięte, otoczone murem, czy raczej otwarte oraz w jaki sposób wyznaczono jego granice. Dzięki postępom badań w tym zakresie, dzisiaj stosunkowo łatwo można odpowiedzieć na te pytania. Dawny Pleszew z pewnością nie miał charakteru obronnego, co potwierdzają przeprowadzone dotychczas prace archeologiczne, wykluczające istnienie murów miejskich¹⁹⁰. Wizerunek herbu miasta niejednokrotnie wprowadzał w błąd badaczy¹⁹¹, bowiem współcześnie przedstawia on murowaną, odkrytą wieżę z trzema blankami u szczytu i dwoma oknami nad bramą, stojącą na czterech kulach. Natomiast z drugiej połowy XVI w. pochodzi najstarszy znany wizerunek herbu Pleszewa i jest to rysunek autorstwa Piotra Biernackiego, rektora szkoły pleszewskiej, zamieszczony na kunsztownie zdobionych stronach otwierających księgę ławniczą z lat 1583–1597 (Fot. 2). Wyobrażenie to przedstawia wieżę uwieńczoną szpiczastym zdobionym dachem z trzema kulami, zaś jej fundament okala konstrukcja przypominająca płot, z którego boków rozchodzą

pisany i relikty archeologiczne. Podstawę stanowił tu plan Pleszewa, który sporządzono po pożarze miasta w 1806. Jego kopia pochodząca z 1827 r. jest przechowywana w Archiwum Państwowym w Poznaniu. Na planie zaznaczono poszczególne parcele miasta, których zabudowę podzielono na tę, która uległa zniszczeniu w czasie pożaru oraz na tę, która ocalała. Spłonęła praktycznie cała centrala część Pleszewa, którą w niniejszej rekonstrukcji przyjęto za zasięg obszaru miasta w XVI w. Pomocne były również inne źródła kartograficzne, tj.: rękopiśmienna mapa Davida Gilly'ego z 1793 oraz jej przedruk z lat 1802-1803 (*Special Karte von Südpreussen aus der Königlichen Grossen Topographischen Vermessungs Karte unter Mitwirkung des Directors Langner reducirt und herausgegeben von Geheimen Bau-Rath Gilly*, Berlin 1802–1803, Simon Schropp und Comp. [1:150 000]; *Königliche Grosse Topographische Vermessungs Karte*, oprac. D. Gilly, Cron, Langer, [1:50 000], Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz, Berlin, sygn. Kart N 14431); *Urmesstischblätter (Gradabteilungskarte)*, ok. 1830, [1:25 000], Staatsbibliothek zu Berlin, sygn. N 729, ark. 2347, 1829 r.; *Messtischblätter (Topographische Karte)*, ok. 1880-1945, [1:25 000], ark. 4172, Pleschen, 1889 r.) oraz mapy Wojskowego Instytutu Geograficznego. O podstawie źródłowej do odtworzenia układu rozplanowania XVI-wiecznego Pleszewa oraz o planie z 1806 r. wraz z regulacją układu miasta po pożarze, v. M. Stępiak, M. Gochna, *Pleszew*, s. 399–400 (ta rekonstrukcja planu została również wykorzystana w publikacji A. Kozaka, v. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 39). Ponadto ustalenia te zostały skonsultowane 20 VII 2017 z G. Gmyrkiem prowadzącym prace archeologiczne na terenie miasta.

¹⁹⁰ E. Pudełko, *Prace archeologiczne... w latach 1981–1984*, s. 271. Trzeba tu zaznaczyć, iż wykopany u zbiegu ulic Garncarskiej i Kaliskiej otwór sondażowy był niewielkich rozmiarów (7x5 m). Odkryto fundamenty domów i fragmenty piwnic z XVIII/XIX w. oraz jamy z odpadami ceramicznymi. Cf. G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych... 2005–2009*, „Rocznik Pleszewski” 2010, s. 72; A. Kozak wspomina o wzmiankowanej w źródłach w 1507 r. Bramie Kaliskiej, przez którą przechodził trakt wiodący do Kalisza. Według jego sugestii brama ta nie służyła miastu w celach obronnych, ale stanowiła oznaczenie granicy miasta i mogła łączyć w sobie inne funkcje, np. związane z poborem myta. Ponadto wspomina również o istnieniu innych bram poświadczonych źródłowo już w 1428 r. (*Najdawniejsze zapiski...*, s. 35) oraz w 1498 r. (*Najstarsza pleszewska księga...*, s. 71), jednak skąpa ilość informacji nie pozwala na ustalenie ich funkcji i lokalizacji; v. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 38–40. Ponadto dzisiejszej ulicy Bramkowej z racji jej położenia w centrum miasta oraz braku potwierdzenia źródłowego nie należy łączyć z średniowiecznymi obwarowaniami, ani traktować jako drogi wylotowej z miasta. Na planie z 1827 r. widnieje jako *Quer Strasse*, czyli ulica Poprzeczna (A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 40). Ustalenia w tej kwestii stoją w zupełnej sprzeczności do koncepcji M. Majczakówny, v. eadem, op. cit., s. 10; cf. M. Stępiak, M. Gochna, op. cit., s. 402.

¹⁹¹ Cf. F. Kryszak, op. cit., s. 9; M. Majczakówna, op. cit., s. 9–10; A. Makowski, op. cit., s. 14.

się ozdobne elementy graficzne odpowiadające swym wizerunkiem labrom bądź piórom. Poniżej tej konstrukcji, u dołu ozdobnej tarczy herbowej, wkomponowano motyw roślinny¹⁹².

Kolejne wyobrażenia herbu miasta pochodzą z pieczęci sądu ławniczo-wójtowskiego z 1630 r. oraz z drugiej połowy XVII w. Pierwsze z nich przedstawia blankowaną wieżę ze szpiczastym dachem, osadzoną na zwężającej się podstawie¹⁹³, którą Michał Gochna identyfikuje z płotem widocznym na rysunku z księgi ławniczej. Podobieństwa wykazuje również opis dachu występującego w obu herbach, co może świadczyć o wykorzystywaniu tego samego wizerunku zarówno w drugiej połowie XVI, jak i pierwszej połowie XVII w.¹⁹⁴ Natomiast odcisk pieczęci z 1782 r. jest bliższy graficznie współczesnemu wizerunkowi herbu Pleszewa. Według opisu Marka Adamczewskiego jest to blankowana, odkryta wieża z dwoma otworami strzelniczymi osadzonymi w słup i podstawą, stojąca na czterech kołach¹⁹⁵, choć wizerunek ten w dolnej części jest znacznie nieczytelny, co nie pozwala jednoznacznie określić czy są to faktycznie koła bądź też inna struktura przypominająca płot. Wysoce prawdopodobny jest fakt, iż ten wizerunek uznano za obowiązujący w XIX w.¹⁹⁶ Na załączonym powyżej planie Pleszewa widnieje rekonstrukcja herbu miasta z XVI w. autorstwa M. Gochny, która została wykonana w oparciu o jego najstarszy wizerunek wraz z kolorystyką przyjętą z herbu współczesnego oraz ustaloną na podstawie analogii do herbów innych miast¹⁹⁷.

¹⁹² Cf. opis tegoż wizerunku u M. Gochny; eodem, *Herby*, [w:] *Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku*, cz. 2: *Komentarz, indeksy*, red. K. Chłapowski, M. Słoń (*Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku*, t. 4), Warszawa 2017, s. 413; a także J. Jaskulski, op. cit., s. 33.

¹⁹³ M. Adamczewski, *Heraldyka miast wielkopolskich do końca XVIII wieku*, Warszawa 2000, s. 399.

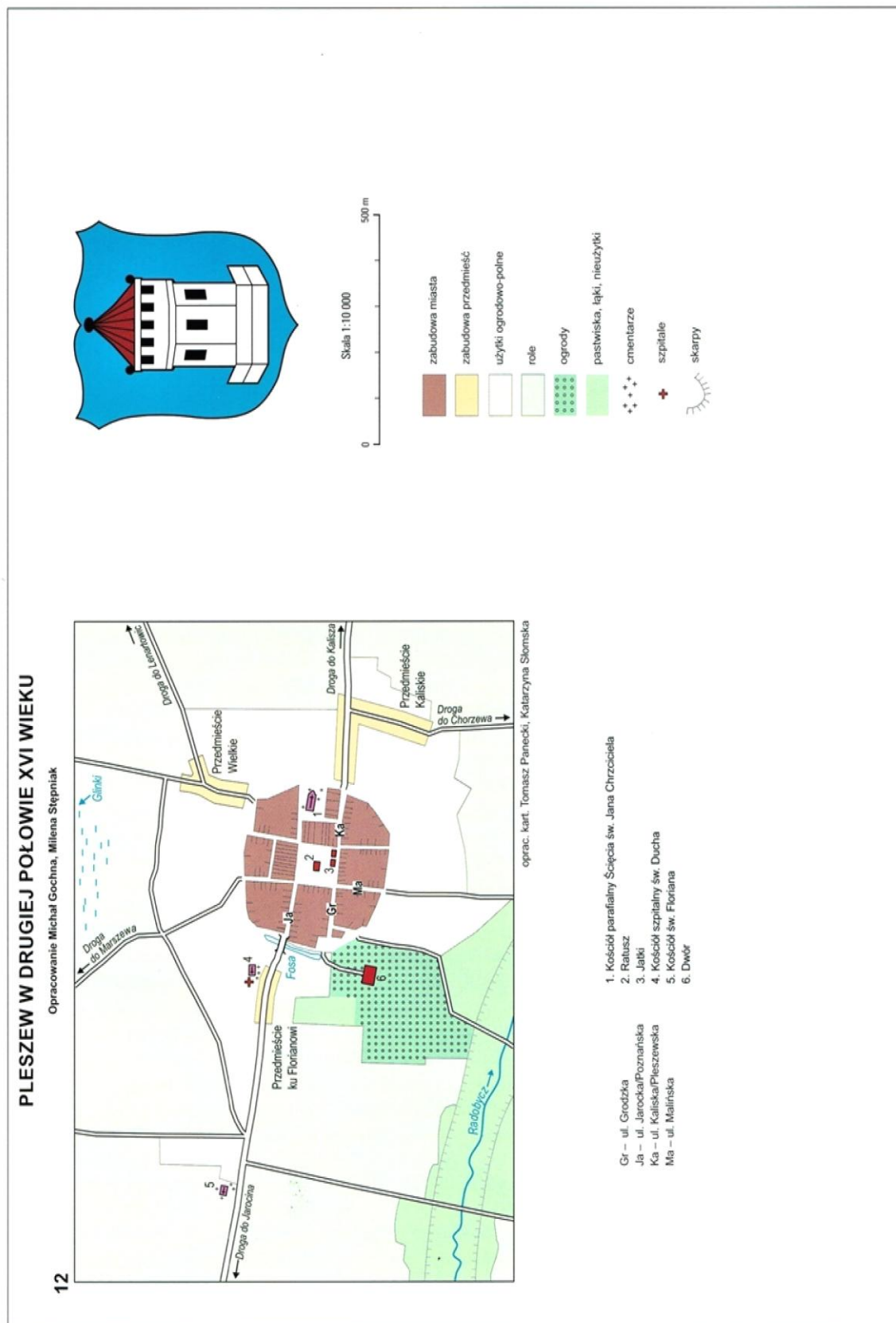
¹⁹⁴ M. Gochna, op. cit., s. 413.

¹⁹⁵ M. Adamczewski, op. cit., s. 398–399.

¹⁹⁶ Taki wizerunek występuje na pieczęci w 1811 r. (M. Gochna, op. cit., s. 413), co potwierdzałoby tezę o upowszechnieniu w XIX w. przez władze pruskie tego właśnie wizerunku, który obowiązuje współcześnie; cf. M. Gumowski, *Pieczęcie i herby miast wielkopolskich*, Poznań 1932, s. 246–247.

¹⁹⁷ M. Gochna, op. cit., s. 413. Ze względu na brak informacji odnośnie barw herbu z XVI w., autor opracowania przyjął kolorystykę ze współczesnego wizerunku herbu Pleszewa, tj. niebieskie tło i białą wieżę (wraz z płotem). Z kolei czerwony kolor dachu przyjął, kierując się analogią do herbów innych miast wielkopolskich, mających niebieskie tło jak, np. herby Trzciela i Żnina.

Plan 1. Rekonstrukcja planu Pleszewa i herbu miasta w drugiej połowie XVI w. (*Atlas historyczny Polski, Wielkopolska w drugiej połowie XV wieku*, cz. 1., Warszawa 2017, nr 12).

Fot. 2. Najstarszy znany wizerunek herbu Pleszewa zamieszczony na jednej z kart początkowych księgi ławniczej z lat 1583–1597 (APP, Akta miasta Pleszew, I/13, s. 3).

Pomimo braku murów miejskich, dawny Pleszew mógł być otoczony bliżej nieokreślonymi umocnieniami, płotem, kopcami bądź rowem¹⁹⁸. Reliktem świadczącym o istnieniu tego typu obiektów jest nazwa Tyniec, jednej z ulic okrążających centrum, wywodząca się od staropolskiego słowa „tyn” oznaczającego głównie płot bądź inny rodzaj ogrodzenia¹⁹⁹. Teoretyczny zarys granic wczesnonowożytnego Pleszewa wyznaczono na załączonym wyżej planie (plan 1.). Analizę układu ulic ułatwia fakt, iż nazwy i umiejscowienie większości z nich nie uległy większym zmianom aż do czasów

¹⁹⁸ M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 402; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 40; według A. Bartoszewicz miasta drugiej kategorii przeważnie nie posiadały murów miejskich (eadem, *Miasto czy wieś?*, „Przegląd Historyczny”, 99/1, 2008, s. 123–124).

¹⁹⁹ *Słownik języka polskiego*, t. 7, red. J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiedzki, Warszawa 1919, s. 189; A. Brückner, *Słownik etymologiczny języka polskiego* (dalej: *Słownik etymologiczny*), Kraków 1927, s. 589; cf. M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 402. Wzmianki źródłowe z 1558 i 1561 r. określają je jako *valvas* (co wydaje się bardziej prawdopodobne, bowiem wskazuje na istnienie bram miejskich) bądź też *val[l]uas* (AmPleszew, I/11, s. 2, 102); cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 40; cf. S. Herbst, *Miasta i mieszczaństwo renesansu polskiego*, [w:] *Potrzeba historii czyli o polskim stylu życia*, t. 1, red. A. Zahorski, Warszawa 1978, s. 406, gdzie autor stawia tezę, iż małe miasta, a nieraz i większe ośrodki lokowane wewnątrz kraju, otoczone były ogrodzeniem z drewna posiadającym konstrukcję słupową. Służyło ono przede wszystkim celom policyjnym, podobnie jak murowane i niekiedy ozdobne bramy miejskie, osadzone w tych parkanach.

współczesnych²⁰⁰. Prawdopodobnie od północy zabudowę miasta zamykała obecna ulica Tyniec, na wschodzie – Kilińskiego, na południu – Garncarska, a zachodnią granicę stanowiła obecna ulica Łąkowa. Istniejący od 1518 r. szpital św. Ducha (nr 4 na planie) stał już na przedmieściu, „przed bramami pleszewskimi”²⁰¹. Niewykluczone, że budynek ten znajdował się przed mostem bądź kładką przeprowadzoną nad fosą (jak to zaznaczono na planie miasta)²⁰².

Główną oś miasta stanowił rynek, z którego, tak samo jak obecnie, brało początek osiem ulic. Zlokalizowanie części z nich nie budzi większych wątpliwości, gdyż są to nazwy wzięte od miejscowości, w kierunku których one wychodziły, jak np. Jarocka, Kaliska czy Malińska. Natomiast rozpoznanie kolejnych ulic odnotowanych w księgach miejskich może przysparzać już większe problemy i wątpliwości ze względu na lakoniczność informacji podawanych w źródłach w odniesieniu do poszczególnych dróg i obiektów oraz brak sprecyzowania ich nazw i określeń. Ulice wychodzące z pleszewskiego rynku pojawiają się, zarówno już w średniowiecznych, jak i XVI-wiecznych źródłach, ale nierzadko zdarza się, że problemy identyfikacyjne części z nich pozwalają rozwikłać zapiski z kolejnych wieków²⁰³. Z zachodniej pierzei wychodziła ulica Zamkowa zwana Grodzką, co wskazuje na jej funkcję jako drogi prowadzącej do rezydencji właścicieli miasta²⁰⁴. W XVI-wiecznych zapiskach z ksiąg miejskich po łacinie określana jako *platea Arcensis* (1567, 1568)²⁰⁵ lub *platea Castrensis* (1568)²⁰⁶. W zapisce z 3 VII 1573 dokonano aktu powzdania domu wraz ogrodem po zmarłym obywatelu pleszewskim Marcynie Słabym, dawnym burmistrzu Pleszewa, mieszczaninowi Bartoszowi Kostrzewie. Dom ten stał w rynku i sąsiedował z nieruchomością Macieja ślusarza i ulicą Zamkową, a więc był umiejscowiony w południowo-zachodnim narożniku placu rynkowego²⁰⁷, co potwierdza kolejna zapiska z 10 I 1586, w której tenże

²⁰⁰ A. Makowski, op. cit., s. 28–29.

²⁰¹ Cit. per. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 43, gdzie wniosek oparty na analizie XIX-wiecznego odpisu przywileju Zygmunta Starego wydane na tę fundację.

²⁰² W trakcie prac przeprowadzonych w 2009 r. w ramach przebudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w ul. Św. Ducha odkryto fragment cmentarza należącego do szpitala św. Ducha; G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych... 2005–2009*, s. 74.

²⁰³ Pogłębione badania przeprowadzone na potrzeby niniejszej rozprawy pozwoliły uzupełnić dotychczasowe ustalenia oraz rozwiązać część wątpliwości związanych z lokalizacją głównych ulic w mieście, obiektów, jak i przedmieść. Zmiany te zostały naniesione na wykorzystaną tu rekonstrukcję planu Pleszewa w drugiej połowie XVI w.

²⁰⁴ Na planie z 1827 r. oznaczona została jako *Schloss Strasse*; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 41.

²⁰⁵ AmPleszew, I/11, s. 321, 330, 345.

²⁰⁶ Ibidem, s. 337.

²⁰⁷ AmPleszew, I/12, s. 150–152.

Bartosz Kostrzewa wraz z żoną sprzedał ten dom „narożny w rynku, który jest leżący wedle Grodzkiej ulicy” mieszczaninowi Aleksemu sukiennikowi²⁰⁸.

Druga z kolei ulica prowadziła w kierunku Jarocina, stąd nazywano ją ulicą Jarocką (1584–1585, 1595–1597, 1600)²⁰⁹ bądź też rzadziej Poznańską (również współcześnie jest to ulica Poznańska). Jako łacińska *platea Poznaniensis* wymieniona jest w 1559 r.²¹⁰ Ponadto używano tu również określenia bardziej opisowego jako „droga prowadząca do [kościół] św. Floriana”²¹¹. Droga ta wychodziła poza obręb miasta i biegła przedmieściem, gdzie znajdował się szpital św. Ducha, a dalej na zachód – kościół św. Floriana (na planie nr 5)²¹². Zapisy z ksiąg miejskich z okresu objętego badaniami w niniejszej rozprawie potwierdzają, że wjazdu do Pleszewa od strony Jarocina chroniła brama, którą poprzedzał mostek przerzucony nad fosą²¹³, jednak źródła nie dostarczają żadnych informacji na temat jej wyglądu i konstrukcji. Z pewną dozą prawdopodobieństwa można przypuszczać, że była to konstrukcja murowana oparta o stojące naprzeciwko siebie budynki, co stanowiłoby analogię do m. in. bram miejskich Śremu, który podobnie jak Pleszew nie posiadał murów²¹⁴. Wspomniana fosa była zasilana wodami strugi, tudzież jeziora, zwanych Stoki²¹⁵, od czego wzięła nazwę pobliska ulica Stokowa. Droga ta ograniczała miasto od strony północnego zachodu, a jej przebieg był zbliżony do współczesnego przebiegu ulicy Świętego Ducha i fragmentu ulicy Sopałowicza, w kierunku Placu Powstańców Wielkopolskich (oznaczona na mapie 2.)²¹⁶.

²⁰⁸ AmPleszew, I/13, s. 70–72.

²⁰⁹ AmPleszew, I/12, s. 554; I/13, s. 30, 38, 377, 426, 427, 458; I/14, s. 38.

²¹⁰ AmPleszew, I/2, s. 237.

²¹¹ Tego typu określenia funkcjonowały już w średniowieczu; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 41. Z kolei w zapisce z księgi radzieckiej z 1549 r. jest mowa o sprzedaży ogrodu leżącego „penes viam que ducit ad sanctum Florianum” (AmPleszew, I/2, s. 180).

²¹² W zapisie aktu sprzedaży ogrodu na przedmieściu wraz ze stawem i zabudowaniami gospodarczymi z 12 III 1548 zamieszczono informację o lokalizacji sprzedawanej nieruchomości: „[...] penes et extra oppidi Plesshew in suburbio ad ecclesiam divi Florianum...” (AmPleszew, I/10, s. 272–274).

²¹³ Fosę częściowo otaczającą miasto potwierdza średniowieczna zapiska z księgi radzieckiej z 14 III 1431. Był to akt podziału majątku pomiędzy braćmi, Janem plebanem z Wilkowyi i Marcinem, któremu przypadły dobra poza miastem, na zachód od fosy: „[...] Martinus predictus ipsius frater iunior duos mansos liberos, maccellum eciam liberum carnificum, ortum et domum in orto eodem, prout ex antiquo ibidem est sita, scilicet **extra fossatum versus occidentem**, ex opposito alodii advocati, pro sua totali porcione retinebit...” (AmPleszew, I/2, s. 8; cf. *Najdawniejsze zapiski...*, nr 22; cf. M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 403, tu jednak z błędem w datacji). Ponadto potwierdza to fragment cieką widoczny w tym miejscu na planie miasta z 1827 r., co zostało wykorzystane w rekonstrukcji planu Pleszewa w drugiej połowie XVI w.; cf. M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 403.

²¹⁴ *Śrem na prawym brzegu Warty. Rozwój przestrzenny i zmiany w rozplanowaniu miasta po lokacji z 1393 r., Dzieje Śremu*, red. S. Chmielewski, Warszawa–Poznań 1972, s. 53–54.

²¹⁵ Nazwa ta wywodzi się od staropolskiego słowa „stok” lub „sztok”, oznaczającego potok bądź strumień (*Słownik staropolski...*, s. 559); cf. AmPleszew, I/2, s. 125 (1532): „[...]circa lacum nominatum Stoki...”; I/11, s. 327 (1567): „[...] que domus est sita parte ab una penes flossam alias rowu Sthoku et penes ecclesiam Sancti Spiritus parte ab altera...” (informacje zawarte w tej zapisce weryfikują dotychczasowe ustalenia odnośnie położenia stawu „Stoki” i jego powiązań z fosą, v. M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 411).

²¹⁶ A. Kozak błędnie identyfikuje ulicę Stokową z dzisiejszą Krzyżową i stwierdza jakoby ta miała wychodzić z rynku w kierunku południowym. Najwyraźniej zamęt informacyjny wprowadza zapiska z 1503 r., w której jest

Kolejną ulicą wychodzącą z północnej pierzei rynku (podobnie jak obecna ulica Daszyńskiego) była ulica Łazienna, czasem pisana również jako Łaziebna²¹⁷. Jej nazwę przyjęto od łaźni miejskiej, która miała znajdować się, o czym będzie jeszcze mowa, przy końcu miasta (nr 9 na planie 2.), co potwierdza sporządzony 13 V 1569 akt sprzedaży nieruchomości położonej przy ulicy „biegnącej do łaźni”²¹⁸. Droga ta krzyżowała się z ulicą Stokową, zaś dalej na północ, mijając okolicę targowiska (nr 8 na planie 2.), przechodziła w drogę prowadzącą w kierunku Marszewa²¹⁹. Natomiast drugą arterią wychodzącą z rynku w kierunku północnym była ulica Glińska, a jej przebieg odpowiadał dzisiejszej ulicy Kraszewskiego (oznaczona na planie 2.) i jest potwierdzony w kilku wzmiankach źródłowych²²⁰. Nazwa tej ulicy sugeruje jej powiązanie z położonymi na północ od miasta

mowa o domu położonym w rynku i sąsiadującym z ulicą Stokową (*Najstarsza pleszewska księga...*, nr 84). Błędna lokalizacja ulicy Stokowej zaproponowana przez A. Kozaka wynikać może z faktu, iż jak sam zauważa, wspomniana zapiska jest błędnie datowana i zawiera zbyt mało informacji, które mogłyby ewentualnie potwierdzić jego interpretację; cf. *Najstarsza pleszewska księga...*, s. 124; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, 41–42. Zapiski z kolejnych lat dają więcej przesłanek pozwalających na umiejscowienie tej ulicy w północno-zachodniej części miasta. W 1543 r. Anna Tęczyńska, ówczesna właścicielka miasta, oprawiła niejakię Zofii wdowie po Zygmuncie ślusarzu dom wraz z całą parcelą i wyposażeniem. Nieruchomość ta stała przy ulicy Stokowej obok bramy: „[...] magnifica Anna de Tęczyn reformavit, quietavit et quietat et inscribere iussit, domum, aream et totam suppellectilem spectantem <ac> artificium seribrarum, et hoc iacentem domum **penes portam in platea alias Stokowa**, honeste Zophie olim legitime consorti Sigismundi serifabri [...] dat plenum posse cum omni iure perpetuo et hereditario...” (AmPleszew, I/2, s. 158). Jedenaście lat później Barbara z Uniejowa, bratanica zmarłego Zygmunta ślusarza zrzekła się praw do tego majątku na rzecz jego pasierba, Jana ślusarza. Tutaj z kolei podano, że nieruchomość ta stała „obok bramy ku kaplicy św. Floriana”:, „[...] prefataque Barbara prefatum Joannem pacificat atque quietat a se et ab omnibus personis qui se se huic boni propinquiores dixerint prefatorum bonorum atque ex eisdem bonis abrenunciavit. Et eidem realem intromissionem et resignationem in **domum penes portam versus oraculum Divi Floriani** sittam dedit et admisit...” (AmPleszew, I/2, s. 201–202). Niewątpliwie chodzi tutaj o ten sam budynek stojący na skrzyżowaniu ulicy Stokowej i Jarockiej, tuż obok wspomnianej bramy. Inne określenie nazwy tej ulicy znajduje się w zapisce z 1561 r., gdzie zamieszczono informację o sprzedaży parceli przy ulicy Rzecznej, obok cmentarza św. Ducha: „[...] in platea Fluviali [...] que area sive locus sittus est penes hortum sive cmintherium [!] Sancti Spiritus...” (AmPleszew, I/11, s. 119–120).

²¹⁷ Łacińskie odkreślenia ulicy Łaziennej: *platea balnealis* (AmPleszew, I/10, s. 131: 1538, 1543), *platea balneatricis* (AmPleszew, I/11, s. 369: 1569; I/12, s. 4: 1569).

²¹⁸ AmPleszew, I/11, s. 362: „[...] in platea dicta ad balneum curente...”

²¹⁹ AmPleszew, I/10, s. 183–184 (26 II 1543): „[...] providus Petrus Wolek [...] recognovit, quia area tota ac edificiis omnibus penes domum et aream providi Joannis doleatoris ex una et **in acie platearum Stokowa et Lazyenna nuncupatarum** ex utraque partibus consistentiam [...] vendidit...”; ibidem, s. 204–205 (21 XII 1543): „[...] nobilis Albertus Szlaboszewszky ex brachio magnifice Anne ducis de Thaczyn [...] recognovit, quia [...] vendidit et resignavit domum [...] iacentem **in acie in platea alias Lazenna penes balneum** parte ex una et domum Mirek parte ex altera...”; I/11, s. 310–311 (21 II 1567): „[...] nobilis ac honestus Joannes Sławinski [...] recognovit, quia totam et integram domum suam [...] **in acie platearum Sthokowa ab una et Łazienna ab altera partibus** in oppido Plessow [...] vendidit et inscripsit...”; I/13, s. 404–405 (2 VI 1595): „[...] sławny Błażej Pokora mieszczanin pleszewski [...] zeznał, iż [...] żonie swojej Annie oprawuje jej obyczajem wiana i przywianku dwadzieścia grzywien i dwie monety polskiej [...] na domu swoim własnym i ogrodzie przy nim leżącym **w ulicy Łaziennej, podle ulicy na targowisko idącej** z jednej strony, a podle domu Napadłowego z drugiej strony...”, cf. A. Kozak sugeruje, iż przebieg tej ulicy, podobnie jak ulicy Glińskiej odpowiadać mógł zarówno dzisiejszej ulicy Kraszewskiego, jak również Daszyńskiego (A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 42). Jednak XVI-wieczne zapiski z ksiąg miejskich Pleszewa w konfrontacji z materiałami kartograficznymi całkowicie rozwiewają te wątpliwości.

²²⁰ Najwięcej informacji pozwalających na ustalenie jej hipotetycznego przebiegu wnoszą trzy zapiski wprowadzone do księgi ławniczej. Dnia 7 VIII 1560 niejaki Tomasz z Pieruszyc zobowiązał się do

bagnami na Glinkach²²¹. Arteria ta dochodziła do bramy miejskiej, która prawdopodobnie musiała być zbliżona w swej konstrukcji do bramy na ulicy Jarockiej, jednak lakoniczna wzmianka o „podwojach miasta Pleszewa” pozostawia to zagadnienie w sferze domysłów²²².

Obecny plac Kościelny to dawna ulica Kościelna (zaznaczona na planie 2.), którą XVI-wieczne źródła określały jako łacińskie *platea Ecclesie* (1520)²²³, *Ecclesiastica* (1533, 1535)²²⁴ lub *platea Templi* (1558, 1560)²²⁵. Wychodziła ze wschodniej pierzei rynkowej²²⁶ i prowadziła w kierunku pleszewskiego kościoła parafialnego pod wezwaniem Ścięcia Świętego Jana Chrzciciela. W 1545 r. mieszczanin Wojciech sprzedał Janowi krawcowi pleszewskiemu swój dom położony przy ulicy, która „idzie ku kościołowi (tutaj pisarz użył

dożywnego utrzymywania swojej stryjenki Elżbiety Janeczkowej, mieszczki pleszewskiej i wdowy po Grzegorzcu Janeczce, w zamian za powzdanie mu majątku położonego w mieście i na przedmieściach. Jedną z nieruchomości przekazanych Tomaszowi był dom wraz z całą parcelą stojący w narożniku pleszewskiego rynku, między ulicami Glinąską i Kościelną. Należy za tym przypuszczać, iż był to północno-wschodni narożnik rynku, a ulica Glinąska biegła prostopadle do ulicy Kościelnej, prowadzącej w stronę kościoła parafialnego usytuowanego we wschodniej części miasta (AmPleszew, I/11, s. 65–68: „[...] videlicet domum in acie circuli oppidi Plessow, inter plateas Glinaska et Templi nuncupatas...”). Z kolei 18 I 1566 Jan Janeczka, pleszewski mansjonariusz i brat wspomnianej wyżej Elżbiety, dokonał aktu sprzedaży parceli z domem i ogrodem przy ulicy Glinąskiej. Nieruchomość ta stała obok domu obywatela Pleszewa, Grzegorza Niewrzędy, oraz drogi prowadzącej na Przedmieście Większe, w stronę Lenartowic (AmPleszew, I/11, s. 253–255: „[...] vendidit domum suam propriam in platea dicta Glinaska [...] inter domos famatorum civium Gregorii Niewrzęda parte ab una et viae quae ducit in suburbium maius versus Lenarthowicze...”). Ostatnia z omawianych tu zapisek zawiera ciekawy opis położenia nieruchomości stanowiącej przedmiot sprzedaży. Parcela ta od tyłu graniczyła z łaźnią miejską: „[...] sławni małżonkowie Jędrzej i Katarzyna Sędzianka [...] przedali dom swój własny leżący wedle łaźni miejskiej z jednej strony a wedle domu i tyłu Jędrzeja Niedoleja z drugiej strony, aż do studziennego zwoja albo sochy ściągającym się tyłem i z wolnym braniem wody studni swej własnej i z wolnym wjazdem od przodku ulicy Glinąskiej...” (AmPleszew, I/12, s. 405–407); cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 42, tu o położeniu ulicy Glinąskiej na podstawie wcześniejszych przekazów źródłowych.

²²¹AmPleszew, I/2, s. 141 (18 II 1537): Mikołaj Łysek sprzedaje Elżbiecie Janeczkowej część studni stojącej między mielcuchem tejże Elżbiety a domem Mikołaja „[...] ut solus predictus concivis Nicolaus Lyssek tenuit <post edificia sua>. Excepcio, tantum ut is predictus Nicolaus Lyssek habeat exequitacionem e suis peccuariis vel e domosua alias: z *dworu*, **versus partem levam alias versus paludum, aliasna Glynky**, non se deflectens cum curru suo vel equis in partem dextram brasorii huius honeste Elizabet Janeczkowa.”; cf. ibidem, s. 150 (15 II 1540): zapis powzdania mielcucha stojącego w końcu przedmieścia Waliszewa, obok Glinek; na mapie WIG z 1934 r. Glinki oznaczono jako północne przedmieście Pleszewa, przez które przepływa ciek wraz z naniesionym oczkiem wodnym, a więc nie wykluczone, iż w omawianym okresie mogły na tym terenie występować obszary podmokłe i bagna; cf. M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 411.

²²²AmPleszew, I/ 11, s. 2–3. Jest to akt powzdania domu z 6 V 1558 dokonany przez Elżbietę Janeczkową jej bratu Janowi Janeczce. Nieruchomość ta położona była w sąsiedztwie Grzegorza Niewrzędy i „podwoi miasta Pleszewa” (*poenes valvas oppidi Plessow*; ibidem, s. 2). Tenże Jan, w 1566 r. sprzedał cały ten majątek Bartłomiejowi rzeźnikowi. Tutaj określono z kolei, że dom ten stał obok drogi idącej w kierunku Lenartowic (v. AmPleszew, I/11, s. 253–255), a zatem można by przyjąć, że brama wjazdowa do Pleszewa mogła być pewnego rodzaju konstrukcją wysuniętą poza linię zabudowy miejskiej. W takim przypadku musiałyby istnieć jakieś umocnienia miasta w jego północnej części, co nie jest wykluczone, bowiem na ich istnienie, o czym była już mowa, wskazuje nazwa ulicy Tyniec.

²²³AmPleszew, I/2, s. 98

²²⁴Ibidem, s. 128, 136.

²²⁵Ibidem, s. 233; I/11, s. 66.

²²⁶Wzmianki o domu narożnym położonym przy rynku, obok ulicy Kościelnej, zakupionym przez kowala pleszewskiego Jana Powłoczkę (17 III 1586): AmPleszew, I/13, s. 81–83, 83–85.

określenia „bazylika”) św. Jana Chrzciciela”²²⁷. Nie wykluczone jest, że mogła to być uliczka poprzeczna, łącząca Kaliską z Kościelną, a przechodząca przed samym kościołem (dzisiejsza ulica Kościelna). Zapiska z 20 I 1559 czyni to przypuszczenie bardziej prawdopodobnym, bowiem niejaki Szymon z Sulmierzyc zwany Wotka sprzedał mieszczaninowi pleszewskiemu Janowi Pęcherzowi dom przy ulicy Kaliskiej stojący między domem Benedykta Otrąbki a ulicą „ku kościołowi św. Jana Chrzciciela”²²⁸. Przy uliczce tej w roku 1561 jest wzmiankowany dom Łukasza mansjonarza kościoła św. Jana²²⁹.

Za budynkiem pleszewskiego kościoła pod wezwaniem Ścięcia św. Jana Chrzciciela rozciągała się ulica Garncarska (obecna część ulicy Kilińskiego i Garncarska) okrążająca miasto w kierunku południowym ku ulicy Kaliskiej (plan 2.)²³⁰. Jak sama nazwa²³¹ wskazuje, przy ulicy tej i na przedmieściu w jej okolicy swe domostwa i warsztaty mieli przede wszystkim miejscowi garncarze. Ponadto znaczenie ma tu również fakt, iż na południe od miasta, w okolicy Radobyczy znajdowały się tereny zasobne w glinę, tzw. Glinki Zduńskie, z których pozyskiwano ten surowiec na wyroby garncarskie²³².

Druga z ulic wychodząca z ze wschodniej pierzei rynku to ulica Kaliska²³³ (także obecnie), rzadziej nazywana również Pleszewską²³⁴. Droga ta, jak jej nazwa wskazuje,

²²⁷ AmPleszew, I/11, s. 232. W zapisce tej wprost określono, iż droga ta prowadziła do kościoła św. Jana Chrzciciela (8 XI 1545): „[...] prefatus hic Albertus concivis noster domum suam legitimum in platea qua itur Basilicam versus divi Joanni Baptiste vendidit...”

²²⁸ AmPleszew, I/11, s. 29–30: „[...] domum cum area in platea Calishiense inter domus providi Benedicti Otrapka civis plessowiensis ab una et platea versus ecclesiam divi Joannis Baptiste in Plessow partibus ab altera sittam...”; cf. ibidem, s. 33–35 (8 V 1559: „[...] providus vir nomine Joannes Pecherz [...] totam et integram domum suam in platea Calishiense poenes plateam versus oraculum divi Joannis Baptiste in Plessow eundo parte ex una et Benedicti Otrapka artis sutorie parte ex altera cum tota eius arrea sittum [...] vendidit...”). A. Kozak również przyjmuje taką możliwość; cf. idem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 42. Szersza analiza sąsiedztwa, która będzie omawiana w dalszym rozdziale tejże rozprawy, zdaje się skłaniać ku tezie, jakoby nazwy ulicy Kościelnej używano zawsze w odniesieniu do arterii wychodzącej bezpośrednio z rynku, natomiast określeniem opisowym drogi idącej „ku kościołowi św. Jana Chrzciciela” określano także uliczkę poprzeczną; cf. AmPleszew, I/12, s. 28–29 (17 V 1570): Jan Wiercioszek sprzedaje Janowi Serwatce dom po zmarłym bracie Marcinku szewcu, stojący „wedle domu Marcina Otrąbki z jednej strony a wedle ulicy idącej ku kościołowi, albo tyłu Frymka”. Z kolei zapis z 1 XII 1595, w którym mieszczanin Balcer Vanborn wraz z żoną sprzedaje dom Janowi Baptyście Koki „leżący w ulicy Kościelnej, w tyle Anny Nawojczyny z jednej strony, a podle kościoła pleszewskiego wielkiego z drugiej strony (AmPleszew, I/13, s. 418–420). Nawojkowie byli znaczącą rodziną w mieście i mieszkali w domu na rogu rynku, przy ulicy Kościelnej, a więc ich parcela w tyle sąsiadowała z nieruchomością będącą przedmiotem wspomnianej wyżej transakcji.

²²⁹ AmPleszew, I/11, s. 100–101.

²³⁰ AmPleszew, I/3, s. 6–8 (dom Piotra garncarza stojący przy „viam publicam post ecclesiam”); I/12, s. 177–179 (Piotr Łysek mistrz rzemiosła zduńskiego powzdaje swój dom stojący wedle „drogi za kościołem idącej ku ulicy Kaliskiej”).

²³¹ Łacińskie określenie *platea Figulorum* (AmPleszew, I/11, s. 365). Z kolei w języku polskim znacznie rzadziej figurowała jako ulica Zduńska (AmPleszew, I/12, s. 432).

²³² AmPleszew, I/12, s. 516 (30 VI 1581): „[...] sławny Jakub Oberszalik [...] zeznał, iż sprzedał sztukę roli do kopania gliny [w] końcu roli swej własnej pod strugą Radobyczą u Glinek Zduńskich...”

²³³ Dnia 16 V 1597 sławetny Jakub pisarz pleszewski wraz z żoną swoją Anną Frymkówną sprzedają dom „w rynku leżący, podle domu Wojciecha Sędzika z jednej strony, a podle ulicy Kaliskiej z drugiej strony” (AmPleszew, I/13, s. 452–453).

prowadziła w kierunku Kalisza; wychodząc z miasta, mijała tzw. przedmieście mniejsze²³⁵, które formalnie nazywano zarówno Przedmieściem Kaliskim²³⁶ jak i Pleszewskim²³⁷. W akcie sprzedaży nieruchomości z 5 II 1580 niejaki Szymon Krzeciek mieszczanin stawiski, jako najstarszy z rodzeństwa, zapisał dobra w mieście po zmarłym ojcu, Macieju szewcu, jednemu ze swoich trzech braci, Bartoszowi. W skład tego majątku wchodził dom przy ulicy Pleszewskiej „leżący na ulicy Pleszewskiej, ku Kaliszowi idąc, podłe domu Erazmego płóciennika z jednej strony i nad ulicą, którą Kozią zowią z drugiej strony”²³⁸. Z tego zapisu wynika, iż nieruchomość znajdowała się w narożniku rynku, zaś ulicą biegnącą prostopadle do Kaliskiej była, wychodząca z jego południowej pierzei, ulica Kozia²³⁹. Miała ona przebieg odpowiadający dzisiejszej ulicy Krzyżowej (plan 2.)²⁴⁰.

Ostatnią z ulic wychodzących z pleszewskiego rynku była ulica Malińska poprowadzona w kierunku południowym, w stronę Malinia, dawniej odrębnej wsi. Swoim przebiegiem odpowiadała dzisiejszej ulicy Sienkiewicza. Na planie z 1827 r. oznaczono ją jako *Maliner Strasse*, zaś w XVI-wiecznych aktach miasta występuje w języku łacińskim jako *platea Malincensis*²⁴¹. W przeważającej większości zapisek drogę tę wymienia się w kontekście sprzedaży bądź darowizny nieruchomości położonych na przedmieściu. Mieszczanie posiadali tutaj ogrody, mielcuchy, stajnie i folwarki²⁴². Swoje domy mieli tu

²³⁴ AmPleszew, I/12, s. 458.

²³⁵ AmPleszew, I/10, s. 274–275 (12 III 1548): „[...] discretu Paulus Pluthka una cum patruis suis [...] brasorium in suburbio minori tum et posticibus domum videlicet platee Calisska...”

²³⁶ AmPleszew, I/13, s. 136 (1587).

²³⁷ Wzmianki o ulicy Kaliskiej na Przedmieściu Pleszewskim: AmPleszew, I/11, s. 200 (1563); I/12, s. 346 (1577).

²³⁸ AmPleszew, I/12, s. 457–459.

²³⁹ W języku łacińskim jest określona tylko raz, jako *platea Caprea*; cf. AmPleszew, I/10, s. 319.

²⁴⁰ Informacje pozwalające na identyfikację ulicy Koziej: AmPleszew, I/12, s. 249–251 (28 IV 1577): „[...] sławny Leonard mielcarz i z małżonką swą własną Elżbietą [...] przedali dom swój własny narożny w rynku wedle Wojciechowej Kowalki z jednej strony a wedle ulicy Koziej z drugiej strony...”; zapiski dotyczące domów stojących prawdopodobnie przy końcu ulicy Koziej i części miasta zamieszkiwanej przez garncarzy, czyli w miejscu gdzie ulica Kozia mogła łączyć się z ulicą Garncarską: I/11, s. 156–157 (10 IV 1562): „[...] Joannes et Paulus filii legitimi eiusdem Caspari Koszcielieczki [...] reformant ac reformaverunt sex marcas [...] in domo et horto [...] que domus est sita in platea dicta Kozia penes domum Petri Sokolowski ex una et platea que ducit ad figulos parte ab altera...”; I/11, s. 328 (19 IX 1567): „[...] providi Blasius Lipka et Joannes Popek [...] vendiderunt et resignaverunt domum suam propriam cum tota area que domus est sita in platea Kozia dicta parte ab una penes Casparum Koszcielieczki et penes viccum figulorum degentium parte ab altera...” A. Kozak błędnie sugeruje jakoby ulica Kozia była mniejszą uliczką, co wynika przede wszystkim z braku dokładniejszych informacji w późnośredniowiecznym materiale źródłowym. Ponadto zwraca uwagę na oznaczenie tej ulicy na planie miasta z 1827 r. jako *Ziegen Strasse* w miejscu odpowiadającym fragmentowi ulicy Garncarskiej rozciągającemu się pomiędzy obecnymi ulicami Sienkiewicza i Krzyżową. Trzeba mieć na względzie, iż regulacje pruskie obejmowały nie tylko zmiany nazewnictwa, ale również ich przeniesienie; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 42; o nazewnictwie dawnych ulic na planie miasta z 1827 r. oraz ich zestawienie ze współczesnymi, v. D. Lorek, *Plan Pleszewa z XIX wieku...*, s. 106–107.

²⁴¹ AmPleszew, I/10, s. 139 (1539).

²⁴² AmPleszew, I/10, s. 184–185 (1543), 267–268 (1547), 355–356 (1552); I/13, s. 27–28 (1584), 412–413 (1595); cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 41, o ulicy Malińskiej i jej wzmiankach we wcześniejszych zapiskach źródłowych.

również ogrodnicy i inni słudzy dworscy Jana Zborowskiego²⁴³. Pojawia się także informacja o bliżej nieokreślonej drodze między ogrodami „od Malińskiej ulicy ku zamkowi idącej”²⁴⁴. Ponadto wiadomo, że ulica Malińska posiadała, podobnie jak wspomniane wyżej ulice Jarocka i Glińska, pewien rodzaj bramy prowadzącej do miasta²⁴⁵.

W pleszewskich księgach miejskich w badanym okresie wzmiankowane są jeszcze ulice: Młyńska (jako *platea Molendinatoria*)²⁴⁶, Poboczna, Piekarska i Ciasna. Lakoniczna wzmianka dotycząca oprawy wiana nie pozwala na dokładne określenie położenia ulicy Młyńskiej. Biorąc pod uwagę jej nazwę oraz analogię do innych miast, można wysunąć przypuszczenie, iż okrążała miasto od strony południowej, odcinek między ulicami Malińską i Poboczną (plan 2.), i prowadziła do młyna końskiego zlokalizowanego w okolicy pleszewskiego zamku (nr 7 na planie 2.)²⁴⁷. Z kolei ulica Poboczna wzmiankowana jest w 1575 r. w akcie darowizny pustego placu, który wygraniczono w szerokości 11 łokci, od ulicy Zamkowej aż do Pobocznej i rozciągał się na tyłach domów mieszczańskich aż do ogrodów miejskich²⁴⁸. Prawdopodobnie ulica ta mogła przebiegać w okolicy fragmentu dzisiejszej ulicy Ogrodowej, jak sama nazwa wskazuje na uboczu miasta i stanowiła łącznik między ulicami Zamkową i Młyńską a przedmieściem, gdzie mieszczanie mieli ogrody i sady (plan 2.). Natomiast zbyt skąpe wzmianki dotyczące ulic Piekarskiej²⁴⁹ i Ciasnej²⁵⁰ nie pozwalają na identyfikację ich przebiegu. Na pewno znajdowały się w obrębie miasta, zaś określenie tej drugiej wskazuje, iż była to mniejsza uliczka przeciskająca się między zabudowaniami

²⁴³ AmPleszew, I/12, s. 36–37 (16 VI 1570): jest to akt darowizny domu z ogrodem dokonany przez Jana Zborowskiego na rzecz jego sługi Józefa Grodzińskiego. Nieruchomość ta leżała między domami ogrodników pańskich, Brykcego Krupczyka i Biegaja ogrodnika.

²⁴⁴ AmPleszew, I/12, s. 246–248 (1575). Być może jest to ta sama droga, którą wzmiankowano w zapisce z 5VII 1596, w której sławny Wojciech Piechotka dokonał swojej żonie Maruszy oprawy wiana m. in. na domu przy ulicy Malińskiej, stojącego między domem i folwarkiem Mikołaja Zająca a drogą idącą w stronę sadu i stajni ówczesnego właściciela miasta, Jana Zborowskiego (AmPleszew, I/13, s. 438–439).

²⁴⁵ AmPleszew, I/11, s. 102–103 (31 I 1561): „[...] providus Andreas Copczik civis in Plessow [...] totam et integram domum suam cum eius area in platea Malynska oppidi Pleschow, sittum penes domum providi Joannis dicti Omila civis in Plessow ex una, et penes **valvas eiusdem platee Malynska**, ex altera partibus [...] provido Martino Galeski pannifici concivi nostro [...] vendidit...”

²⁴⁶ AmPleszew, I/2, s. 145 (1537).

²⁴⁷ Analogiczna sytuacja występowała w Środzie Wielkopolskiej, gdzie przy zamku znajdował się młyn słodowy koński, do którego obywatele miasta byli zobowiązani oddawać sól; *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1659–1665. Część I. Województwa poznańskie i kaliskie*, wyd. Cz. Ohryzko-Włodarska, Wrocław 1978, s. 126–127.

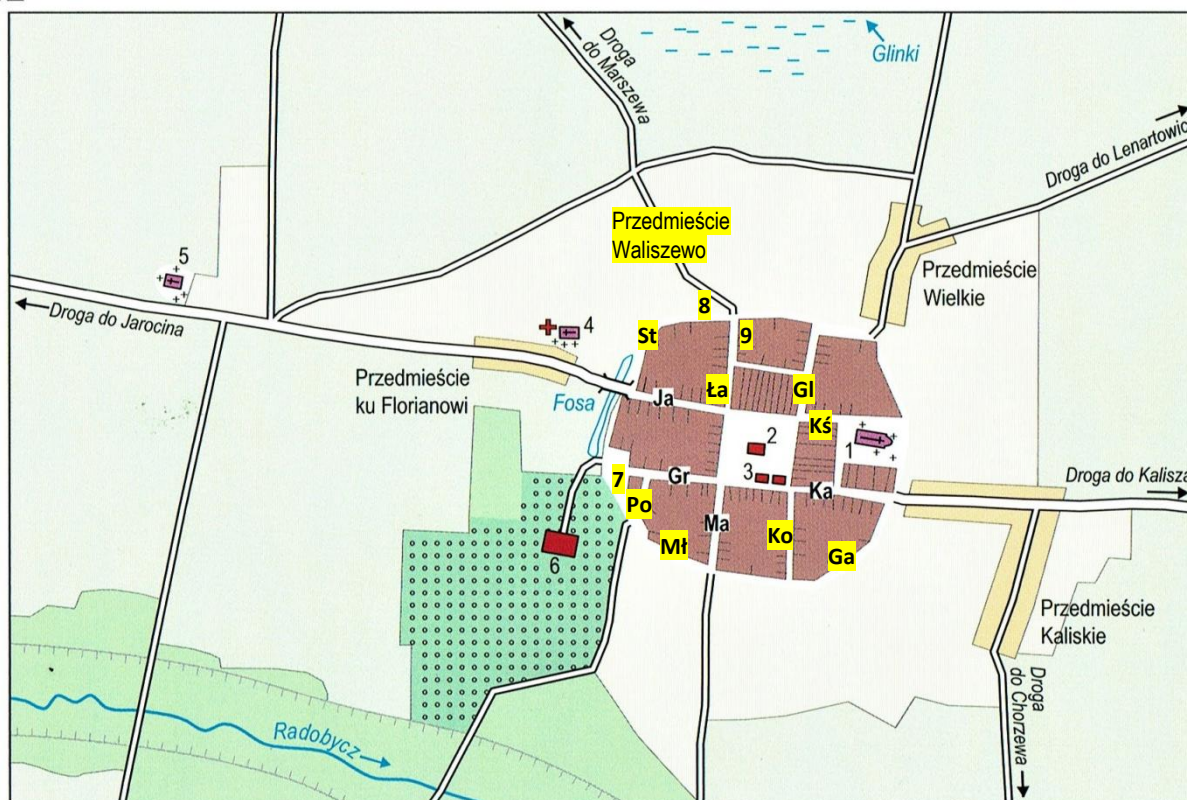
²⁴⁸ AmPleszew, I/12, s. 261–263 (27 V 1575): wzdanie i darowanie placu pustego, albo gruntu Kamiszowskiego przez Jana Zborowskiego słudze swemu Januszowi Zielnikowi.

²⁴⁹ AmPleszew, I/10, s. 245–246 (13 XII 1546): dzieci Szymona Myszkę sprzedają dom po ojcu Janowi Rosińskiemu, który to dom stał między Maciejem szklarzem i Kajewskim, przy ulicy Piekarskiej.

²⁵⁰ AmPleszew, I/13, s. 443–444 (20 IX 1596): mieszczanin Wojciech Pieruski sprzedaje Katarzynie Kabatównie dom z ogródkiem, „leżący wedle domu Szklarzowego z jednej strony, a podle uliczki Ciasnej leżącej podle domu i ogrodu Walentego Kaczocho”.

miejskimi. Z kolei wzmiankowane w średniowieczu ulice Pilarzewska²⁵¹ oraz Bramkowa nie występują w analizowanym tu materiale obejmującym lata 1520–1600.

Plan 2. Uzupełnienie do rekonstrukcji planu Pleszewa w drugiej połowie XVI w. (*Pleszew w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. M. Gochna, M. Stępiak).

oprac. kart. Tomasz Panecki, Katarzyna Słomska

Dotychczasowe ustalenia lokalizacji ulic i obiektów	Nowe uzupełnienia (oznaczone kolorem żółtym)
<p>Ulice:</p> <p>Gr - ul. Grodzka/Zamkowa Ja - ul. Jarocka/Poznańska Ka - ul. Kaliska/Pleszewska Ma - ul. Malińska</p> <p>Obiekty:</p> <p>1. Kościół parafialny Ścięcia św. Jana Chrzciciela 2. Ratusz 3. Jatki 4. Kościół szpitalny św. Ducha 5. Kościół św. Floriana 6. Dwór</p>	<p>Ulice:</p> <p>St - ul. Stokowa/Rzeczna Ła - ul. Łazienna/Łaziebna Gl - ul. Glińska Kś - ul. Kościelna Ga - ul. Garncarska Ko - ul. Kozia Mł - ul. Młyńska (przypuszczalna lokalizacja) Po - ul. Poboczna</p> <p>Obiekty:</p> <p>7. Młyn koński (przypuszczalna lokalizacja) 8. Targowisko końskie 9. Łaźnia miejska (przypuszczalna lokalizacja)</p>

²⁵¹ *Najdawniejsze zapiski...*, nr 42; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 42.

1.4. Przedmieścia

XVI-wieczny Pleszew ma źródłowo poświadczonych kilka przedmieść, które rozlokowane były przy głównych traktach handlowych wybiegających z miasta²⁵². Były to kolejno: Koszutowo, Waliszewo, Lenartowskie zwane też Przedmieściem Wielkim, Kaliskie bądź Przedmieście Mniejsze oraz Malińskie. Jednak zbyt zdawkowy charakter informacji nie pozwala na dokładne określenie ich wielkości i zasięgu. Granice między nimi były płynne, co często przejawiało się w określaniu tą samą nazwą kilku z nich, przeważnie tych sąsiadujących ze sobą. Stąd przy wyodrębnianiu poszczególnych przedmieść uwzględniono układ dróg oraz czynniki naturalne, takie jak ukształtowanie terenu czy stosunki wodno-glebowe²⁵³. Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę, iż rozdzielenie terenów miejskich od przedmieść miało wyraźnie postawioną granicę w świadomości ich ówczesnych mieszkańców. W średniowieczu *suburbia* rozciągały się tuż za parcelami z zabudową przyrynkową²⁵⁴. Z kolei już w XVI w. wzmianki źródłowe poświadczają, że ulice okalające zwartą zabudowę Pleszewa wytyczały początek terenów przedmiejskich.

W zapiskach z ksiąg miejskich Pleszewa przedmieścia wzmiankowane są dość licznie w transakcjach kupna-sprzedaży nieruchomości, aktach darowizny i zapisach testamentowych. Nierzadko są to lakoniczne informacje określające, że dany przedmiot transakcji znajdował się poza miastem²⁵⁵. Wówczas nie ma możliwości dokładnego ustalenia położenia konkretnego obiektu, a opisane stosunki sąsiedzkie nie zawsze pozwalają na identyfikację przedmieścia. Najczęściej jednak podawano ulice w sposób opisowy pozwalający bez wątpliwości określić, na którym z peryferiów miasta dana nieruchomość się znajdowała. Podawano kierunek – miasto lub wieś²⁵⁶ bądź też obiekt, do którego dana trasa zmierzała. Punktami orientacyjnymi były najczęściej młyny²⁵⁷.

Przedmieścia były ściśle uzależnione od ośrodka miejskiego, a jego funkcje wiązały się z realizacją zapotrzebowań miejscowej elity. Na tych obszarach o charakterze osadniczo-rolniczym swoje nieruchomości mieli zarówno ich mieszkańcy określani jako *suburbani*, wieśniacy trudniący się uprawą roli i hodowlą zwierząt, jak i sami obywatele miasta. Były to domy mieszkalne, zabudowa gospodarcza, ogrody, sady, pola i łąki, a także urządzenia gospodarcze i warsztaty rzemieślnicze, wśród których dominowały młyny, folusze, mielcuchy

²⁵² M. Stępiak, M. Gochna, op. cit., s. 410.

²⁵³ Przykład drogi publicznej prowadzącej w stronę bagna „Glinki”, v. AmPleszew, I/10, s. 377: „penes viam publicam super paludem Glynki nuncupatum”.

²⁵⁴ Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 50.

²⁵⁵ AmPleszew, I/10, s. 119: „que domus est sita extra opidum Pleszew”.

²⁵⁶ Ibidem, s. 396: „in domo providi Mathie Radzimski in suburbio versus Calisch”.

²⁵⁷ Ibidem, s. 303–304: „extra oppidum Pleszew, in suburbio versus molendinum Gregorii molendinatoris”.

i browary oraz pracownie rzemiosła garncarskiego i cegielnie. Poza ośrodkami miejskimi umiejscawiano również targowiska, na których odbywał się handel bydłem. Część tych obiektów lokowano poza centrum miasta, mając na względzie warunki higieniczne²⁵⁸.

1.4.1. Koszutowo i Ogrodzieniec

Były to tereny położone na północny zachód od Pleszewa. W księgach miejskich przedmieście to występuje najczęściej pod nazwą Koszutowo bądź Koszuty²⁵⁹, a także określano je jako „przedmieście w stronę św. Floriana”²⁶⁰, gdyż rozrastało się ono wzdłuż ulicy Jarockiej aż do kościoła św. Floriana²⁶¹. Natomiast jego północne granice wyznaczała prawdopodobnie droga prowadząca od kościoła św. Floriana na północny wschód w kierunku innego przedmieścia – Waliszewa²⁶² (oznaczone na planie 2.), której przebieg odpowiada dzisiejszej ulicy Generała Hallera. Sporadycznie, w odniesieniu do Koszutowa, używano także określenia przedmieścia mniejszego (łacińskie *suburbium minor*)²⁶³, które jednak znacznie częściej przypisywano do Przedmieścia Kaliskiego. Elementem rozgraniczającym ten teren ze ścisłą zabudową miejską był wspomniany w poprzednim podrozdziale rów, tudzież fosa, o nazwie Stok²⁶⁴, który rozciągał się w kierunku północnym wzdłuż ulicy Stokowej. Mieszczanie i przyjezdni goście wychodząc z miasta, przekraczali kładkę bądź most przerzucony nad fosą i, podążając dalej ulicą Jarocką, mijali położony po prawej stronie drogi szpital wraz z kościołem Św. Ducha i cmentarzem przykościelnym²⁶⁵. Natomiast po

²⁵⁸ M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast...*, s. 102–103; J. Wojtowicz, *Z problematyki socjotopograficznej miasta europejskiego epoki oświecenia*, [w:] *Miasta doby feudalnej w Europie Środkowo-Wschodniej*, red. A. Gieysztor, T. Roslanowski, Poznań–Toruń 1976, s. 283; cf. A. Makowski, op. cit., s. 20.

²⁵⁹ AmPleszew, I/3, s. 9–11: *Coschutowo, Koschutowo*; I/11, s. 120–121, 121–122: *Cossuthowo*; I/11, s. 248–249, 249–251, 251–253, 255–256: *Kossuthi/Kossuti*.

²⁶⁰ AmPleszew, I/10, s. 140–142: „in suburbio eundo ad edem divi Floriani”.

²⁶¹ Cf. A. Makowski, op. cit., s. 21–23 (AmPleszew, I/22, s. 263–265).

²⁶² Koszutowo w tym samym miejscu identyfikuje A. Makowski, powołując się na wzmianki źródłowe, cf. eodem, op. cit., s. 21–23 (AmPleszew, I/22, s. 60–63). Natomiast A. Kozak powołując się na zapiskę z 1494 r. oraz mapę UMTB, ark. 2347 z 1829 r., wysuwa błędną sugestię, jakoby przedmieście Waliszewo miało obejmować obszary ciągnące się wraz z zabudowaniami wzdłuż drogi łączącej tereny przy kościele św. Floriana z gościńcem wychodzącym z Pleszewa do Marszewa. W zapisce z księgi radzieckiej z 2 V 1494 wzmiankowano drogę idącą od Waliszewa do św. Floriana („penes viam eundo de Valyszyewo ad sanctum Florianum”; cf. AmPleszew, I/2, s. 32), a więc była to droga już na Koszutowie, zaś Waliszewo zlokalizowane było na północ od miasta o czym będzie mowa w dalszej części tego podrozdziału. Tym niemniej rozbieżności te ukazują, że granice między poszczególnymi przedmieściami były płynne i nie sposób określić, gdzie one przebiegały; v. A. Kozak, *Pleszew w wiekach średnich...*, s. 51; *Najstarsza pleszewska księga...*, s. 50–53, nr 25.

²⁶³ AmPleszew, I/11, s. 172, 248, 252, 256.

²⁶⁴ W zapiskach pleszewskich pojawiają się obie formy tej nazwy w liczbie pojedynczej jak i mnogiej: „Stok” lub „Stoki”, v. AmPleszew, I/2, s. 125 (jezioro zwane Stoki); I/11, s. 327 (rów Stok). Cf. D. Żurek, *Przestrzeń i społeczeństwo Chrzanowa średniowiecznego i nowożytnego*, Kraków 2015, s. 104–105, 107, gdzie wzmiankowany jest wawóz, zwany stokiem. Jego wodami były zasilane sadzawki, które zapewne służyły hodowli ryb, jak i nawadnianiu okolicznych ogrodów i sadów. Analogiczne rozwiązanie istniało w Pleszewie.

²⁶⁵ A. Makowski błędnie zasugerował, jakoby most miał znajdować się w pobliżu kościoła św. Floriana. W zapisce z 1750 r., na którą się powołuje, mowa jest o sprzedaży półkwarcia roli położonej za miastem ku kościołowi św. Floriana, rozciągającej się od ogrodów leżących nad stawem aż do granic marszewskich.

lewej stronie, w kierunku pleszewskiego zamku rozciągały się folwarki z sadami i ogrodami należącymi do właściciela miasta²⁶⁶. Tutaj warto dodać, że szpital nie znajdował się bezpośrednio przy fosie, co potwierdza wzmianka źródłowa z 1591 r., w której wymienia się dom należący do mieszczanina Krzyżana szewca, stojący naprzeciwko Gabriela Cygana i „wedle drogi idącej ku Stokowi z jednej strony, a z drugiej strony wedle kościoła Świętego Ducha”²⁶⁷. Ta droga to oczywiście ulica Jarocka, zwana również potocznie ulicą Koszuty²⁶⁸. Z kolei wspomniany Gabriel Cygan zasiadał w pleszewskiej ławie i pełnił funkcję opiekuna szpitala²⁶⁹. Co więcej, mieszkał on po południowej stronie ulicy Jarockiej. W 1565 r. zakupił tę nieruchomość od Jakuba Podleskiego²⁷⁰, który z kolei dwa tygodnie wcześniej zakupił ten dom od Jerzego rzeźnika²⁷¹. Natomiast w zapisce z 1563 r. podano informację, z której wynika, iż dom ten wraz z sąsiedztwem stał na przedmieściu zwanym Ogrodzieniec²⁷². Jest to za razem jedyna wzmianka w źródłach z badanego okresu. Nazwa ta może wiązać się z faktem, iż na tych terenach rozciągały się ogrody pańskie wraz ze stawami rybnymi. Choć te zbiorniki wodne wzmiankowano w źródłach wielokrotnie, jednak są to niewystarczające informacje, aby móc określić ich dokładną lokalizację. Natomiast analiza sąsiedztwa potwierdza, iż były rozlokowane na terenach rozciągających się na południe od ulicy Jarockiej, w ogrodach należących do właścicieli miasta. W zapiskach z lat 1565–1566 podano informację o palisadzie postawionej między stawami należącymi do ówczesnej właścicielki miasta, Jadwigi Kościeleckiej. Ta konstrukcja służyła umocnieniu ich brzegów i nasypów

Zapewne chodzi tu o staw zasilający wspomnianą fosę, a więc bliżej mostu znajdował się kościół Św. Ducha. Zaś powołanie się w zapisce na kościół św. Floriana służyło określeniu, na którym przedmieściu leżały ziemie będące przedmiotem transakcji, cf. AmPleszew, I/20, s. 263–265.

²⁶⁶ AmPleszew, I/10, s. 272–274 (12 III 1548): Anna Kędziorcanka sprzedaje obywatelowi Franciszkowi ogród ze stawem, wszystkimi budynkami i stodołami, leżący obok Pleszewa, na przedmieściu ku kościołowi św. Floriana, po lewej stronie, ku południowi, obok ogrodu wielmożnego pana Jana Kościeleckiego i ogrodu obywatela pleszewskiego Walentego Giszki („penes et extra oppidum Plessheu in suburbio ad ecclesiam divi Floriani eundo in parte sinistra versus meridiem penes hortum magnum magnifici domini Joannis a Koszcielec palatini Iuniwladislaviensis et in Plessheu domini ac heredis ex una, ac penes hortum providi Valentini Gyska civis Plessheviensis ex altera partibus situm...”).

²⁶⁷ AmPleszew, I/13, s. 280–281 (31 V 1591): Krzyżan szewc oparł swojej żonie Urszuli, córce Marka młynarza Migaczewskiego, 20 grzywien na domu swoim, towarze i statkach przynależących do rzemiosła szewskiego.

²⁶⁸ AmPleszew, I/11, s. 251–253.

²⁶⁹ Cf. aneks F., *Wykaz mieszkańców Pleszewa i jego przedmieść oraz osób z nimi spokrewnionych i spowinowacanych sporządzony na podstawie zapisek z ksiąg miejskich z lat 1520–1600*: Gabriel Cygan.

²⁷⁰ AmPleszew, I/11, s. 251–253 (23 XI 1565).

²⁷¹ Ibidem, s. 248–249 (9 XI 1565).

²⁷² AmPleszew, I/11, s. 206–207 (10 IX 1563): mieszczanin Stanisław Latosi razem z żoną Anną i jego zięciem Jakubem obyczajem wiana zawarł ugodę, na mocy której Stanisław z żoną i córką powzdali temuż Jakubowi swój dom na przedmieściu pleszewskim zwanym Ogrodzieniec razem z połową wyposażenia. Dom wraz z parcelą stał między domami Jana Urbańczyka i Jerzego rzeźnika („praefati coniuges recognoverunt, quia resignant domum suam propriam **in suburbio Pleschoviense dicto Ogrodzieniec** cum medietate suppellectilium omnium domesticarum ad eandem domum partinentium [...], que domus est sita ac edificata inter domos famatorum civium cum eius area: Joannis Urbanczik ex una et Georgii lanii parte ab altera...”).

ziemnych, podobnie jak wały otaczające fosę, a więc był to rodzaj ogrodzenia, od którego mogła wziąć się nazwa Ogrodzieniec²⁷³.

W drugiej połowie XVI w. ten podmiejski obszar dość intensywnie zabudowywano. Liczne akta sprzedaży nieruchomości z lat 60. dotyczyły przede wszystkim pustych parceli przeznaczonych pod zabudowę. Informacje te ukazują proces urbanizacji terenów podmiejskich. Nieruchomości położone na tym obszarze nabywali nie tylko mieszkańcy przedmieść, ale również mieszczanie, którzy przenosili się z centrum miasta na jego peryferie. Dnia 2 V 1561 Wojciech Pruskowski starosta pleszewski sprzedał leżące na Koszutowie parcele z miejscami do zabudowy mieszczaninowi Urbanowi sukiennikowi oraz Wojciechowi z Koszutowa, również obywatelowi pleszewskiemu²⁷⁴. Na zagospodarowaniu tych terenów zależało ówczesnej właścicielce miasta, Jadwidze Kościeleckiej, która 10 IV 1561 skierowała do władz miejskich list z upoważnieniem starosty pleszewskiego do dokonywania w jej imieniu przeniesienia praw własności na jej poddanych nabywających place na Koszutowie. Treść tego listu wpisano do księgi wójtowskiej i ławniczej z lat 1558–1569 i brzmi następująco:

„List od Jej Miłości na powzdanie placów na Koszutowie roku Pańskiego 1561. Burmistrz i Rajcy, także też Wójcie i z Ławnikami oznajmuję Wam listem swym, który ślę za pieczęcią swą i ręką swą podpisanym, którym listem rozkazuję Urodzonemu Panu Wojciechowi Pruskowskiemu, aby poddanym moim, tym którzy by odkupili place, wzdął imieniem moim przed urzędem którymkolwiek w miasteczku Pleszewie, co jest wolą i rozkazaniem moim, abyście to przyjęli i dali w wieść wedle potrzeby tych to poddanych moich. Dano w Wojczy w czwartek przed przewodnią niedzielą roku Pańskiego, który jest wyżej napisany, Jadwiga z Kościelca kasztelanka sądecka ręką własną”²⁷⁵.

²⁷³ Ogrodzieniec, czyli miejsce ogrodzone, v. *Słownik staropolski*, s. 272; cf. *AmPleszew*, I/11, s. 248–249 (9 XI 1565): „famatus Georgius Ianio Bohemus cum sua coniuge legitima Helezabete, una cum suo tutore legitimo Alberto, dicto Kupisz [...] vendiderunt domum suam propriam in suburbio minori Pleschowiense dicto Kossuthi cum eius tota eiusdem domus area [...] Jacobo filio Joannis Podleski et eius uxori legitima Annae, que quidem domus cum sua arrea est sita inter domos famatorum civium Jacobi generi dicti Lathoszi parte ab una, et **penes vallum, que ducit inter piscinas** magnificae dominae Hedwigis de Coszcieliecz parte ab altera...”; s. 251–253 (23 XI 1565): „famati coniuges Jacobus Podlieski cum nobili Anna Kyczka [...] vendiderunt domum suam propriam in platea dicta Kossuti in suburbio monori Pleschowiense famato Gabriele dicto Czigan et coniugi eius legitime Zophiae [...], que quidem domus est sita ac edificata [...] penes domum famati Jacobi generi dicti Lathoszi parte ab una et **penes vallum, inter piscinas** magnificae domine Hedwigis de Koszcieliecz parte ab altera, et horto in acie eiusdem domus quouibique ad granarium magnificae domine Hedwigis de Koszcieliecz...”; s. 255–256 (19 I 1566): „[...] prefatus Jacobus Zwab, maritus legitimus eiusdem Regine uxori suae legitimaie ratione dotalicii reformat quatuordecim marcas exintegro eidem Reginae [...] in omnibus bonis suis [...] in domo sua propria in suburbio minori dicto Kossuthi et omnibus suppellectilibus domesticis, quae quidem domus est sita ac edificata cum sua area inter domos famatorum civium Joannis carpentarii parte ab una, et **penes vallum, qui est inter piscinas** magnificae domine Hedwigis de Coszcieliecz parte ab altera...”

²⁷⁴ *AmPleszew*, I/11, s. 120–121, 121–122.

²⁷⁵ *Ibidem*, s. 160.

W następnym roku po raz kolejny Wojciech Pruskowski dokonał aktu wzdania stodoły stojącej w miejscu do zabudowy. Tym razem był to akt darowizny na rzecz Mikołaja stelmacha, który postawił budynek na wydzielonej mu parceli, w zamian za co on i jego spadkobiercy otrzymali od dziedziczki pleszewskiej to miejsce wraz prawem do użytkowania²⁷⁶. Dnia 24 XI 1564 Jadwiga Kościelecka nadała przywilej wolnizny swemu poddanemu, przedmieszczaninowi Benedyktowi Bieniaszowi z Koszutowa. Otrzymał on w wieczyste posiadanie i użytkowanie dom z parcelą oraz został zwolniony z podatków. Parcela ta leżała za szpitalem Św. Ducha i rozciągała się na prawo, w stronę Przedmieścia Wielkiego²⁷⁷.

Poza tzw. pustkami, czyli niezabudowanymi parcelami, tereny na Koszutowie były zagospodarowane licznymi ogrodami²⁷⁸ i folwarkami²⁷⁹. Dnia 9 XI 1576 Elżbieta Malikowa za zgodą matki Urszuli i poprzez swojego opiekuna sprzedaje ogród na przedmieściu pleszewskim mieszczaninowi Janowi Barankowi. Ogród ten leżał za rolami tejże Elżbiety, wedle Grzegorza Wołka i Walentego sukiennika, i był wymierzony od drogi ku św. Florianowi aż do drogi ciągnącej wedle ogrodów i pól miejskich po przedmieściu, między stodołami miejskimi²⁸⁰. Ciekawą informację przynosi zapiska z 5 X 1552, w której obywatel Franciszek, pleszewski rajca, razem z żoną Zofią Jaskólską sprzedał dom z całą parcelą i wszystkimi budynkami na niej postawionymi Janowi Sławińskiemu i Annie Kwiatkowskiej. Nieruchomość ta stała w rogu ulic Stokowej i Łaziennej, a więc na północno-zachodniej granicy miasta. Ponadto sprzedali oni folwark z przynależącymi doń spichlerzem oraz ogrodami, który sąsiedował z ogrodem dziedzica pleszewskiego Jana Kościeleckiego. Majątek ten rozciągał się na przedmieściu ku kościołowi św. Floriana po lewej stronie, a

²⁷⁶ Ibidem, s. 172.

²⁷⁷ AmPleszew, I/3, s. 9–11: „post ecclesiam sancti Spiritus [...] dextra versus suburbium maius”.

²⁷⁸ Przykładowe zapiski: AmPleszew, I/3, s. 77–78 (20 VI 1584): Dorota Aniołka wraz z matką i opiekunem, bratem Jakubem Choropchałem, sprzedaje ogród mieszczaninowi Jakubowi Okresie i jego żonie Maruszy, leżący na przedmieściu, między ogrodami szpitalnym i Chabiorkowym; I/11, s. 104–105 (31 I 1561): Mieszczanin Maciej Stawski sprzedaje Łukaszowi Ważyamięso miejsce obok ogrodu Macieja, przy końcu ogrodu tegoż Łukasza, ku kościołowi św. Floriana po prawej stronie.

²⁷⁹ Przykłady: AmPleszew, I/11, s. 304–306 (31 I 1567): Jan Sławiński, syn szlchetnego Jana Sławińskiego z Taczanowa, sprzedał swojemu zięciowi, Janowi Fortunie folwark ze stodołą, ogrodem i rolą, który to majątek leżał przed miastem ku św. Florianowi po lewej stronie, między folwarkiem Wojciecha Wilka i stodołą Piotra Pychy; I/12, s. 118–120 (23 I 1573): Maciej Pyszka i Aleksy sukiennik synowie Piotra sukiennika powzdają jego zięciowi majątek po ojcu. Piotr Pycha sukiennik miał folwark z ogrodem na przedmieściu pleszewskim ku św. Florianowi, między ogrodem Strugaliny i drogą Mikołaja Krużyka prowadzącą do jego ogrodu; ibidem, s. 265–266 (30 V 1575): mieszczanin Łukasz Ważyamięso posiadał folwark na przedmieściu pleszewskim ku św. Florianowi.

²⁸⁰ AmPleszew, I/12, s. 322–324.

ogród z kolei ku tejże świątyni po prawej stronie między ogrodami Jana Zagaty i Błażeja krawca²⁸¹.

1.4.2. Waliszewo

Tuż przy północnej granicy miasta znajdowało się przedmieście Waliszewo. Zaczynało się w miejscu, gdzie kończyła się ulica Łazienna i przechodziła w drogę Marszewską. W zapisie testamentu zmarłego Pawła balwierza sporządzonego 24 II 1552, podano informację, według której na tym przedmieściu znajdowała się łaźnia parowa²⁸². W rzeczywistości stała ona w granicach miasta, a na podstawie analizy sąsiedztwa można wywnioskować, iż ulokowana była na przedostatniej parceli w ulicy Łaziennej (nr 9 na planie 2.)²⁸³, zaś fakt określenia jej położenia na Waliszewie mógł funkcjonować w świadomości pleszewian jako potoczne określenie odróżniające łaźnię służącą miastu od innych, będących w posiadaniu prywatnych właścicieli. Potwierdzenie tej hipotezy można odnaleźć w kolejnych zapiskach z lat 70. XVI w. Dnia 19 V 1570 została zawarta ugoda między mieszczanami Wojciechem czapnikiem z Pleszewa i Marcinem Zakrzewskim z Gostynia w sprawie mielcucha wraz z sadem do niego przynależącym. Nieruchomość ta stała na przedmieściu pleszewskim, sąsiadując z Wojciechem Pieruskim i drogą idącą na przedmieście od strony łaźni. Marcin przed ławą pleszewską zeznał, iż mielcuch ten wzdał swojemu bratu wujecznemu Wojciechowi za sumę 5 grzywien i uwolnił go pod zakładem 20 grzywien²⁸⁴. Z kolei 22 II 1572 Jan Dibidzban sprzedał Stanisławowi Cieleckiemu dom na przedmieściu pleszewskim, położony „wedle łaźni pleszewskiej z jednej strony, a wedle drogi na przedmieście idącej z drugiej strony”²⁸⁵. Prawdopodobnie w obu tych przypadkach chodziło o ulicę Łazienną. Natomiast jeszcze inna zapiska dotyczy zamiany nieruchomości, w tym domu stojącego na

²⁸¹ AmPleszew, I/10, s. 372–374: „totam et integram domum suam acialem in oppido Pleschow in acie platearum Stokowa et Lazienna dictarum sittarum cum eiusdem domus area ac edifitiis omnibus in ipsa area consistentibus necnon totum et integrum predium et eiusdem predii domum cum area omnibusque edifitiis, horreo, hortis ad hoc ipsum predium spectantes penes hortum magnifici domini Joannis de Cosczyelecz palatini Lanciensis domini ac heredis in Pleschow in suburbio Pleschowiense versus edem divi Floriani in parte sinistra eundo iacentem hortumque versus ecclesiam sancti Floriani in parte dextra eundo sittum inter hortos providorum Joannis Zagatha ex una et Blasii sartoris ex altera partibus omnesque agros, quos ipse solus coluit in ipsa hereditate Pleschow consistentes...”

²⁸² AmPleszew, I/10, s. 337–339: „in hipocausto providi Pauli tonsoris in Waliszewo sitto oppidi Pleschow...” W innej zapisce z 28 IV 1553 dotyczącej oprawy wiennej Anna Łaziebniczka (wdowa po tymże Pawle balwierzu z Turka), jako żona Pawła łaźiebznika z Poznania albo balwierza w Pleszewie, zeznała, że mąż zapisał jej 10 grzywien na dobrach po poprzednim mężu, mianowicie na łaźni na Waliszewie (v. AmPleszew, I/10, s. 414–415: “[...] Paulis e Poznania natione, maritus suus legitimus decem marcas [...] in bona per olim providum Paulum e Thurek oriundum maritum suum primum empta videlicet in balneo in Valiszewo Pleschewiense consistense importavit...”).

²⁸³ Ibidem, s. 183–184, 204–205.

²⁸⁴ AmPleszew, I/12, s. 34–36.

²⁸⁵ Ibidem, s. 92–93.

Waliszewie za łąnią miejską²⁸⁶. Na podstawie tych informacji wysoce prawdopodobne jest, że przedmieście to zaczynało się w miejscu, gdzie kończyła się ulica Łazienna.

Dane kartograficzne²⁸⁷ oraz zapiski z ksiąg ławniczych potwierdzają istnienie targowiska końskiego na Waliszewie. Jego lokalizacja odpowiada miejscu, w którym dzisiaj znajduje się Plac Powstańców Wielkopolskich (nr 8 na planie 2.). 14 II 1578 Walenty Krakowczyk sprzedał ogród Maciejowi Chlewowskiemu położony wedle domu tegoż Macieja i kolni (prawdopodobnie chodzi o jakiś rodzaj budynku gospodarczego – szopę bądź drewnię²⁸⁸) Walentego Krakowczyka. Ogród ten rozciągał się aż „do ulicy, którą jeżdżą do targowiska na przedmieście”²⁸⁹. W innej zapisce z 22 V 1598 Wojciech Nietrzpielski poprzez swojego plenipotentę sprzedaje pewnej mieszczce dom z ogródkiem stojący na Waliszewie podłe domu Piwońskiego i drogi na targowisku²⁹⁰. Ulicę stąd wybiegającą w kierunku północno–zachodnim określano w XVI w. jako drogę „w stronę Marszewa”, wzdłuż której rozciągały się budynki już typowo gospodarcze oraz grunty rolne²⁹¹. Natomiast w akcie sprzedaży stodoły z 10 V 1566 Waliszewo wzmiankowane jest jako „przedmieście pleszewskie większe ku Marszewu” (łacińskie *suburbium Pleschoviense maior versus Marszewo eundum*)²⁹². Być może miało to związek ze znacznym rozrostem terenów należących do przedmieścia umiejscowionego przy drodze do Lenartowic, stąd też nazywanego Przedmieściem Wielkim. Rozwój procesów urbanizacyjnych na obszarach położonych na północnym wschodzie od Pleszewa spowodował zatarcie granic między

²⁸⁶ AmPleszew, I/12, s. 280–281 (30 IX 1575): „[...] sławny Wojciech Orszulanka i sławna Marusza Kobyłocha [...] dobrowolnie zeznali, iż między sobą uczynili zamienienie i frymark imienia to jest dom za dom, a zwłaszcza sławny Wojciech Orszulanka dał i wzdał dom swój własny, który on sam miał i trzymał na Waliszewie na przedmieściu pleszewskim za łąnią miejską wedle Wojciecha Pieruskiego z jednej strony a wedle Pawła cieśli z drugiej strony...”

²⁸⁷ maps.mapywig.org/m/WIG_maps/series/100K_300dpi/P41_S25_JAROCIN_1934_300dpi_bcuj298434-289437.jpg (dostęp: 28.06.2021).

²⁸⁸ *Słownik etymologiczny*, s. 246; *Słownik Polszczyzny XVI wieku*, Instytut Badań Literackich PAN – Pracownia Słownika Polszczyzny XVI wieku, 2010–2021, <https://spxvi.edu.pl/indeks/haslo/58387> (dostęp: 27.06.2021).

²⁸⁹ AmPleszew, I/12, s. 377–379.

²⁹⁰ AmPleszew, I/14, s. 14–15.

²⁹¹ AmPleszew, I/11, s. 230–231 (25 VIII 1564): Jakub Choropchalik z żoną Anną sprzedają Wojciechowi Kupiszowi grunt leżący poza miastem, rozciągający się ku Marszewu („famatus Jacobus Choropchal una cum caniuęe sua legitima Anna [...] recognoverunt, quia vendiderunt fundum sive aream suam propriam famato Alberto Kupisz et eius successoribus legitimis extra oppidum Pleschow versus Marszew eundo [...] qui quidem fundus sive eadem area est emensurata per eosdem coniuges superius expressos penes finem agri eiusdem Jacobi Choropchal ex una ad longitudinem sulcorum eiusdem Jacobi Choropchal et ad villam, que ducit versus Marszew parte ab altera...”); ibidem, s. s. 234–235 (22 IX 1564): Krzysztof syn zmarłego mieszczanina Wojciecha Wójtaszka powzdał pleszewskiem mansonarzem spichlerz z szopą i całą parcelą stojący między spichlerzami Łukasza przedmieszczanina i niegdyś Mikołaja szrotarza mieszczanina pleszewskiego, w tyle przedmieścia pleszewskiego w stronę Marszewa („in postico suburbii Plesoviensis versus Marszewo eundo sittum et iacentem...”).

²⁹² AmPleszew, I/11, s. 278–279 (10 V 1566): przedmieszczanin Jan Zagata sprzedaje Wojciechowi Kupiszowi stodołę stojącą na przedmieściu pleszewskim większym ku Marszewu między stodołami innych sąsiadów („Venditio seu resignatio holodii in suburbio Pleschoviense versus Marszewo eundo inter horea aliorum vicinorum...”, dalej: „in suburbio Pleschoviense maiori versus Marszewo”).

poszczególnymi suburbiami, co w zapiskach z ksiąg miejskich nierzadko ujawniało się w zastosowaniu tej samej nazwy w odniesieniu do kilku przedmieść²⁹³.

1.4.3. Przedmieście Wielkie i Glinki

Przedmieście Wielkie rozrastało się wzdłuż ważnej arterii (w źródłach często zapisywanej jako droga publiczna) wychodzącej z miasta w kierunku wsi Lenartowice. Często określano je mianem Przedmieścia Większego bądź po prostu pleszewskiego. W zapisce z najstarszej księgi radzieckiej z 11 II 1561 wzmiankowano drogę brukowaną idącą na przedmieściu pleszewskim ku Lenartowicom²⁹⁴. Ponadto w księgach miejskich wymieniono drogę, którą określano jako idącą „ku Pacanowicom”²⁹⁵ oraz „ku Broniszewicom”²⁹⁶. Był to trakt biegnący na północ, a majątki rozlokowane wzdłuż niego również zaliczano do Przedmieścia Wielkiego.

W 1564 r. mieszczanin Piotr garncarz oparł swojej żonie Annie 10 grzywien posagu na majątku po rodzicach, tj. na domu z ogrodem i całą parcelą. Nieruchomość ta dawniej przynależała do gruntu parafii pleszewskiej i znajdowała się na przedmieściu pleszewskim, w narożniku za budynkiem kościoła Ścięcia św. Jana Chrzciciela i obok brukowanej drogi publicznej²⁹⁷. Z tej zapiski wynika, iż ulica Garncarska stanowiła linię rozgraniczającą tereny miejskie od przedmieścia, gdzie swoje domostwa oraz warsztaty oferujące usługi mieli miejscowi garncarze²⁹⁸. Tutaj też rozciągały się majątki kościelne. Zachowały się zapisy transakcji, w których przedstawiciele duchowieństwa dokonywali zakupów nieruchomości. Przykładowo 21 X 1552 Anna, córka zmarłego obywatela Grzegorza Kędziorki oraz wdowa po Janie sołtysie z Kajewa mieszczaninie pleszewskim, sprzedała Wojciechowi dziekanowi dom z parcelą w dobrach swoich ojcowskich w mieście leżący, a także mielcuch stojący z

²⁹³ Przykładowo: Brykcy Krupka sprzedaje swojemu bratu Andrzejowi Krupce i jego żonie Zofii parcelę pod zabudowę domu położoną na przedmieściu idącym ku Brzeziu, a więc chodzi tu o Przedmieście Kaliskie, v. AmPleszew, I/11, s. 264–265 (22 II 1566): „Venditio ac resignatio fundi sive areae pro edificanda domo in suburbio maiori Pleschoviense versus Brzezie eundo...”; Piotr z Grudzielca, Paweł Słabik i Szymon Błażejczyk z Grudzielca zawarli ugodę, na mocy której wzdali i darowali Marcinowi synowi Piotra mielcuch stojący na Przedmieściu Pleszewskim Wielkim, „który jest miejscem leżący między Wojciechem Pieruskim z jednej strony a między droga idącą na toż przedmieście od łązni”. Według opisu położenia tej nieruchomości chodziło tu o ulicę Łazienną, a więc mielcuch ten, o czym była już wcześniej mowa przy analizie innej zapiski dotyczącej tej strawy, znajdował się na Waliszewie; v. AmPleszew, I/12, s. 26–27, (21 IV 1570), 34–36 (19 V 1570).

²⁹⁴ AmPleszew, I/2, s. 258–260: „Qui hortus iacet in suburbio Plessoviense versus villam Lienarthovycze eundo a strata publica ad eadem villam eundo usque ad hortum ipsius Erasmi...”

²⁹⁵ Cf. AmPleszew, I/13, s. 91.

²⁹⁶ Ibidem, s. 147–148.

²⁹⁷ AmPleszew, I/3, s. 8–9 (23 lub 30 VI 1564): „in et super tota et integra domo ac eius area [...] ac hortulo [ad] eadem domum ac aream antiquitus spectante in fundo ecclesiastico plebanali post ecclesiam penes stratam publicam in acie iacente in suburbio Plesze[wiense] sittis...”

²⁹⁸ Ibidem, s. 90–92 (18 IV 1586): „sławny Adam Szot mieszczanin pleszewski i z uczciwą Gertrudą małżonką swą [...] dał i zafrymarczył i powzdał dom swój własny leżący między garncarzami na przedmieściu wedle domu nieboszczyka Macieja Rozińskiego i wedle sadu sławnego Macieja Pyszki z drugiej strony...”

tyłu ogrodu plebańskiego i obok drogi publicznej idącej ku bagnu zwanemu Glinkami, obok ogrodu niegdyś Franciszka Kaczuszki na przedmieściu pleszewskim²⁹⁹. Na załączonych planach rekonstrukcji miasta z drugiej połowy XVI w. zaznaczono rozwidlenie ulic, wzdłuż których rozwijało się to przedmieście. Droga Lenartowska (obecna ulica Księdza Niesiołowskiego) zmierzała w kierunku północno-wschodnim, zaś droga ku Glinkom szła na północ od miasta (jej przebieg odpowiadał dzisiejszej ulicy Prokopowskiej). To właśnie w tej okolicy znajdował się majątek plebański. W *Liber Beneficiorum Jana Łaskiego* z 1521 r. zamieszczono informację o folwarku plebańskim z 2 łanami gruntów rolnych położonym przy drodze do Broniszewic, między rolami należącymi do mieszczan pleszewskich. W skład majątku kościelnego wchodziło również 9 zagród, z których 7 było osiadłych, a 2 – nieobsadzone. Były one rozlokowane po przeciwnej stronie do folwarku i rozciągały na południe, między majątkami mieszczańskimi, aż do rzeki Radobycz. Ponadto na gruncie plebańskim, w bliżej nieokreślonym miejscu, znajdował się stawek rybny³⁰⁰.

W źródłach wielokrotnie, obok wzmianek o Przedmieściu Większym, pojawiają się Glinki. Zlokalizowane były prawdopodobnie na północ od miasta i rozciągały się na wschód, ku rozwidleniu głównych dróg na tym przedmieściu (plan 3.)³⁰¹. Nie sposób jednak jednoznacznie określić czym one były. Z pewnością stanowiły punkt orientacyjny służący określaniu położenia poszczególnych nieruchomości w okolicy. W przywołanej powyżej zapisce z 1552 r. wymienia się Glinki jako bagno. Natomiast w 1553 r. Piotr Wołek rajca pleszewski, w imieniu opiekuna wyżej wspomnianej Anny córki zmarłego Grzegorza Kędziorki, zeznaje, że powzdał Wojciechowi dziekanowi jej majątek leżący z tyłu ogrodu plebańskiego i obok jeziora, „inaczej Glinki”, przy drodze publicznej na przedmieściu pleszewskim³⁰². Z kolei w akcie sprzedaży ogrodu Wójtowskiego z 11 V 1565 nieruchomość tę zlokalizowano na Przedmieściu Wielkim, w miejscu piaszczystym, inaczej „na

²⁹⁹ AmPleszew, I/10, s. 376–378: „honesta Anna filia olim providi Gregorii Kandziorka civis in Pleschow [...] recognovit se vendidisse [...] domus in area bonorum suorum paternorum in circulo oppidi Pleschow consistentium [...] vendidit titulo perpetuo domum cum eius area tota quondam brasorii seu granarii olim patris sui in postico horti plebanalis et penes viam publicam supra paludem Glynki nuncupatum penes hortum olim Francisci Caczuska in Suburbio Pleschowienese iacentem...” W kolejnej zapisce do tegoż aktu ławnicy pleszewscy Błażej Krusz i Wojciech Strugała oraz Mikołaj woźny sadowy zeznali, że wwiązali i wprowadzili czcigodnego Wojciecha dziekana w cały dom z parcelą, nazywane Kędziorczyńskimi (AmPleszew, I/10, s. 380).

³⁰⁰ LBG II, s. 32; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 54.

³⁰¹ Cf. mapa WIG: http://maps.mapywig.org/m/WIG_maps/series/100K_300dpi/P41_S25_JAROCIN_1934_300dpi_bcu9298434-289437.jpg (dostęp: 05.07.2021).

³⁰² AmPleszew, I/10, s. 381–382 (20 I 1553): „in postico horti plebanalis et penes **lacum alias Glinki** penes viam publicam in suburbio Pleschowienese sicut et consistentiam...” Cf. plan 3. Na załączonym fragmencie mapy WIG widoczne jest struga zakończona niewielkim oczkiem wodnym w okolicy Glinek. Być może w tej okolicy znajdowało się wzmiankowane jezioro. Jest to jednak trudne do weryfikacji zważywszy, że mapa pochodzi z 1934 r., a stosunki wodne na przestrzeni około 360 lat mogły ulec znacznym zmianom.

Glinkach”³⁰³. Natomiast w 1598 r. sprzedano dom stojący na Przedmieściu Wielkim „podle placu Zielińskiego, a podle placu, który przezywają Glinkami”³⁰⁴. Z pewnością był to teren podmokły. W zapisce z 1571 r. wzmiankowane są „ławy na Glikach”³⁰⁵, a w kolejnej z 1572 r. mowa jest o sprzedaży nieruchomości, w tym ogrodu leżącego „wedle ławek na Glinkach”³⁰⁶. W obu tych przypadkach wspomniane ławy, tudzież ławki, należy powiązać z pewnego rodzaju pomostami bądź kładkami przerzuconymi nad wodą³⁰⁷. Co więcej, na północ od Glinek przepływała rzeczka zwana Marszewnicą. Rów ten w źródłach jest wymieniany kilkakrotnie i stanowił granicę między dobrami marszewskimi a terenami podlegającymi zarządowi pleszewskiemu. W 1575 r. Matis kucharz i sługa dziedzica Pleszewa otrzymał majątek leżący w mieście i na przedmieściu, w tym kwartę roli rozciągającą się prawdopodobnie na zachód od miasta, od Marszewnicy aż do Radobyczy³⁰⁸. Natomiast w XVII-wiecznych aktach wójtowskich w zapisce z 1612 r. ucziwy Tomasz kramarz razem z żoną Anastazją zeznają dług w wysokości 24 grzywien, który mieli wobec Wojciecha Jezierskiego i jego żony Jadwigi, w związku z czym dopuścili ich do dzierżawy na okres sześciu lat półkwarcia roli za Glinkami, leżącego „wedle roli Andrzeja Bujaczka z jednej i wedle roli Doroty Czajczyny z drugiej strony, od Glinek aż do Marszewnicy”³⁰⁹. Zapiska ta pozwala na lokalizację wspomnianej strugi na północ od miasta³¹⁰.

³⁰³ AmPleszew, I/11, s. 240–242: „generosus albertus Pruskowski capitaneus Pleschoviensis ex consensu magnificae domnae Hedwigis de Coszzieliecz [...] resignavit ac praesentibus (!) resignat hortum dictum Woythowski in suburbio maiori ac supremo Pleschoviense in loco arenoso alias na Glinkach...”

³⁰⁴ AmPleszew, I/14, s. 2–3 (23 I 1598): „sławni męże mieszczanie pleszewscy, Paweł Wargalik, Maciej Gener i Jakub Anioł [...] zeznali, że sławnemu Maciejowi Aniołowi przedmieszczaninowi pleszewskiemu, imieniem żon swoich, a dzieci pozostałych po nieboszczycy Elżbiecie Wargalowej, przedali i powzdali dom swój, leżący na przedmieściu Wielkim, podle placu Zielińskiego, a podle placu, który przezywają Glinkami...”

³⁰⁵ AmPleszew, I/12, s. 74–76 (18 V 1571): „sławni małżonkowie i mieszczanie pleszewscy Kasper Mizgałka i Barbara [...] dobrowolnie zeznali, iż przedali dom swój własny leżący wedle Malika Jana z jednej strony a wedle domu pana Piotra Suchorzewskiego z drugiej strony wspótek i z ogrodem na przedmieściu pleszewskim na Glinkach, który ogród jest leżący między Walentym Kaczejajem a Grzegorzem Wargalowym zięciem z drugiej strony a wedle mielcucha Marcina Szklanego z drugiej strony a wedle **ław na Glinkach idąc na Przedmieście Pleszewskie Wielkie ku Lenartowicom**, sławnemu Marcinowi Antoszkowi...”

³⁰⁶ Ibidem, s. 87–88 (1 II 1572): „sławny Kasper Mizgałka sam przez się i swymi własnymi opiekunami [...] zeznali [...], iż wzdawają dom i z panwią ku warzeniu piwa przynależącej i ze wszelakimi ahtelmi i z kadziami ku warzeniu piwa godnymi u ze wszelakimi inszymi statkami [...] y z ogrodem swym własnym na Przedmieściu Pleszewskim Wielkim leżącym, który dom jest leżący wedle Jana Malika z jednej strony a wedle Jędrzeja krawca z drugiej strony wspótek i z tyłem ku temu domowi należącym w rynku pleszewskim, a ogród jest leżący wedle **ławek na Glinkach** leżących a wedle mielcucha Marcina szklanego z drugiej strony...”

³⁰⁷ *Słownik pojęciowy języka staropolskiego*: <https://spjs.ijp.pan.pl/haslo/index/5485> (dostęp: 30.06.2021).

³⁰⁸ AmPleszew, I/12, s. 260–261 (27 V 1575): „na kwartę roli i z przydziałkami ku tej kwarcie należące, która jest leżąca wedle Wojciecha Wołka z jednej strony a wedle szlachetnego Wawrzyńca Dąbrowskiego z drugiej strony, tak w długości jako i w szerokości, jako starodawna jest wymierzona od granic, to jest Marszewnicy aż do granic Radobyczy ściągająca się...” Inne XVI-wieczne wzmianki: „peneb viam publicam, quia ducit versus Marszewnicza...” (AmPleszew, I/11, s. 189–190); „do granic Marszewnicy...” (AmPleszew, I/12, s. 309–310); „ku Marszewnicy...”, „pod Marszewnicą...” (AmPleszew, I/13, s. 380–381, 389–390).

³⁰⁹ AmPleszew, I/25, s. 35–36.

³¹⁰ Cf. fragment mapy WIG (plan 3.).

Przedmieście Wielkie miało typowo wiejski charakter. Mieszczanie mieli tu domy i folwarki ze stodołami i spichlerzami oraz innymi urządzeniami gospodarczymi, takimi jak browary, słodowniki³¹¹ czy studnie. Ciekawe informacje dotyczące użytkowania studni i mielcucha przynosi zapiska z 22 VI 1576, w której dokonano aktu zafrymarczenia folwarków. Szlachetny Andrzej Bedoński notariusz dał mieszczaninowi Piotrowi Chockiemu i jego żonie Elżbiecie folwark leżący wedle Kruża i mielcucha Orszulanki razem z prawem do wolnego używania studni „do zalewania w mielcuchu jego własnym i ku wszelakiemu używaniu”. Majątek ten rozciągał się od ulicy na przedmieściu, aż do mielcucha Wojciecha Orszulanki. W dalszej części zapiski wspomniany Andrzej Bedoński dopuścił wolne spuszczenie wody z mielcucha przez swój grunt „bez żadnej szkody za wprawienie rynny w ziemię” oraz dopuścił wspólne używanie studni. Z kolei Piotr Chocki z małżonką dał Andrzejowi swój folwark leżący obok ulicy idącej na przedmieściu, wedle mielcucha tegoż Andrzeja, i rozciągający się aż „do ulicy idącej na Przedmieście Wielkie pleszewskie”³¹². Ponadto przy drodze do Lenartowic znajdowało się pastwisko miejskie. W 1561 r. wzmiankowany jest dom na Glinkach należący do pasterza miejskiego³¹³. Natomiast w aktach sprzedaży domu z 14 II 1578 oraz domu z mielcuchem z 23 I 1598 wymieniono w sąsiedztwie sprzedawanych nieruchomości miejsce, w którym znajdowało się pastwisko określone jako „pastewnia miejska”³¹⁴.

1.4.4. Przedmieście Kaliskie/Mniejsze

Przedmieście Kaliskie³¹⁵ zwane również Mniejszym³¹⁶ rozwijało się w kierunku wschodnim, wzdłuż drogi do Kalisza³¹⁷, a następnie ciągnęło się na południe przy trakcie

³¹¹ AmPleszew I/11, s. 131–133: „que domus est sita et edificat penes Petrum Glista ex una et viae in suburbio que ducit ad braseatoria in suburbio [...] et holodium est edificatum penes holodium Bartolomei Oberssal ex una et penes viam que ducit versus Lenartovicze...”

³¹² AmPleszew, I/12, s. 312–314.

³¹³ Ibidem, s. 115–116 (21 III 1561): „famatus Stanislaus peliffex civis Pleschoviensis una cum coniuge sua legitima Anna [...] vendiderunt domum suam propriam cum tota area [...], que domus est elimitata et sita in suburbio in arenoso loco alias na Glinkach, penes domum pastoris civilis ex una et viam que ducit versus Lenarthovicze...”

³¹⁴ AmPleszew, I/12, s. 379–380: „szlachetny Wawrzyniec Pieruski [...] zeznał, iż sprzedał dom swój własny na przedmieściu pleszewskim sławnemu Marcinowi pilarzowi [...], który dom jest leżący wedle Jana Płaczka z jednej strony a wedle pastewni miejskiej z drugiej strony...”; AmPleszew, I/14, s. 3–5: „sławny Marcin Szklanny przedmieszczanin pleszewski wspólek i z żoną swoją Barbarą [...] sprzedali i powzdali dom swój i z mielcuchem na przedmieściu pleszewskim ku Lenartowicom, leżący podle **placu pastewni miejskiej** z jednej strony, a podle drogi na Przedmieściu Wielkim z drugiej strony, w tyle domu i ogrodu nieboszczyka Jana Mizgały...” Staropolskie słowo „pastewnia” oznaczało inaczej pastwisko, przeważnie ogrodzone, trawiaste miejsce przeznaczone pod wypas zwierząt domowych; v. *Słownik pojęciowy...*: <https://spjs.ijp.pan.pl/haslo/index/9875/8279> (dostęp: 30.06.2021).

³¹⁵ AmPleszew, I/12, s. 278–280: „na Przedmieściu Kaliskim...”

wiodącym w stronę Chorzewa, określanym także jako droga publiczna prowadząca do młyna Podbornego³¹⁸. W zapisce z 14 II 1578 mieszczanin pleszewski Walenty Kaczocho sprzedał Jakubowi Nowaczkowskiemu swój dom leżący wedle nieruchomości należącej do wdowy po Chadale i „ulicy idącej ku Chorzewu albo młynowi Borowemu”³¹⁹. Na tych obszarach znajdowały się folwarki i domostwa wraz z ogrodami i sadami. Liczna była tu zabudowa gospodarcza³²⁰. W 1563 r. wzmiankowany jest dom należący do zmarłego szlacheckiego Jana Pieruskiego z przedmieścia, na którego tyłach znajdował się ogród warzywny³²¹. Z kolei w 1566 r. wzmiankowany jest spichlerz z ogrodem, który należał do dawnego burmistrza Pleszewa Piotra Wołki³²². W tym samym roku mieszczanin Marcin Radzimski sprzedaje szlacheckiemu Marcinowi Pieruskiemu, słudze ówczesnej właścicielki miasta Jadwigi Kościeleckiej, ziemię pod budowę spichlerza bądź stodoły. Teren ten rozciągał się między spichlerzami tegoż Marcina Radzimskiego i Jana Popka, od drogi idącej ku młynowi Podbornemu, aż do innej drogi na tym przedmieściu, między stodołami i spichlerzami Jakuba

³¹⁶ AmPleszew, I/10, s. 274–275 (12 III 1548): „discretus Paulus Pluthka unacum patruis suis [...] vendidit ac iudicialiter resigavit [...] brasorium **in suburbio minori tum et posticibus domum videlicet platee Calisska...**”

³¹⁷ AmPleszew, I/11, s. 267–268, 269–271: „in suburbio Pleschoviense versus Kalis eundo...”; zapis w języku polskim: „na przedmieściu pleszewskim ku Kaliszowi jadąc...” (AmPleszew, I/12, s. 44–45); cf. zapiska z 24 V 1577: „Przedanie i wzdanie placu pustego Gazychowskiego na przedmieściu pleszewskim w ulicy Kaliskiej przez sławnego Franciszka i małżonkę jego własną Annę...” Plac ten leżał przy skrzyżowaniu ulic Kaliskiej z Garncarską (AmPleszew, I/12, s. 346–348). W aktach miejskich występuje również określenie „ku wsi Brzeznie”. W zapisce z 9 II 1554 dotyczącej sprzedaży domu Kałczyńskiego po zmarłej Elżbiecie Pieruskiej, córce Wojciecha Kałki, wymieniono majątek, w skład którego wchodził dom w mieście wraz z wyposażeniem, zwierzętami gospodarskimi, półkwarcem roli leżącej na polu pleszewskim w stronę wsi Brzeznie razem z przydziałkami i ogrodem nad potokiem Radobyczą, budynkami gospodarczymi i zagrodami leżącymi na przedmieściu ku Kaliszowi, cf. AmPleszew, I/10, s. 455–457: „resignaverunt totam et integram domum cum eius area in circulo eiusdem oppidi inter domos providorum Albert Voytaszek ab una et Gaspari organarii ab altera partibus versus plagam septemtrionalem sittam cum omnibus eiusdem domus edificiiis mensis, sedilibus, sartagine pro cervisia braxanda et aliis quibusvis suppellectilibus cerevisiariis et utensilibusque cumque nomine nuncupatis, cum duobus vaccis, duobus bovis et equo uno albo necnon unam cum media quarta agri **in campo Pleschoviense versus villam Brzesie eundo** cum certis additamentis alias przydziałki [...] et cum horto **sub torrente Radobicz**, horreumque cum tugirio alias szopą cum eius area et septis omnibus inter horrea providorum Gaspari Gyrzman ex una et Francisci Nisiol partibus ab altera **in suburbio versus Calisz eundo** sittum, atque brasorium cum eius tota area hortoque seu pomerio et eorum septis omnibus inter brasorium providi Joannis Zagata ex una et hortum Joannis Lysy hortulani domini decani partibus ex altera sittum [...]”

³¹⁸ AmPleszew, I/3, s. 30–31 (14 II 1568): „in suburbio Plessowiense ex una et [viam] publicam, quae itur ad molendinum Podborni dictum...”; po polsku: „na przedmieściu pleszewskim ku młynowi Podbornemu jadąc...” (AmPleszew, I/12, s. 72–73).

³¹⁹ AmPleszew, I/12, s. 381–382.

³²⁰ Cf. A. Makowski, op. cit., s. 28–29: o „ulicy stodołnianej” idącej w stronę Kalisza z 1753 r. (AmPleszew, I/12, s. 398–399).

³²¹ AmPleszew, I/11, s. 200–201 (9 VII 1563): „domus ac eius areae in suburbio Pleschoviense, penes vicum publicum ex una, et domum providi Alberti Bariczka suburbanum in eodem suburbio Pleschoviense, in platea Calisiensis sittam, una cum sorte horti leguminalis in contiguitate, seu postico eiusdem domus...”

³²² AmPleszew, I/11, s. 260–262.

Frymka³²³. Na tym przedmieściu swój folwark miał również obywatel pleszewski Kasper organista³²⁴.

W 1563 r. obywatel pleszewski Wojciech czapnik sprzedał Janowi Frymkowi krawcowi pleszewskiemu i jego żonie Katarzynie mielcuch z placem i budynkami tam stojącymi oraz sadem za wyjątkiem spichlerza. W zapisce podano informację, że nieruchomości, będąca przedmiotem transakcji, znajdowała się poza miastem, na nieokreślonym przedmieściu idącym w stronę cegielni, obok mielcucha zmarłego burmistrza Józefa Frymka i drogi publicznej prowadzącej to teje cegielni³²⁵. Warsztat zlokalizowany był prawdopodobnie na Przedmieściu Kaliskim, a nie bez znaczenia był tu fakt, iż obszary na południu od Pleszewa, zwane Glinkami Zduńskimi, obfitowały w glinę, surowiec niezbędny do funkcjonowania cegielni³²⁶. Osobą odpowiedzialną za proces produkcji cegieł był strycharz³²⁷. W aktach miejskich Pleszewa jest jedna wzmianka o strycharzu działającym w mieście. W 1599 r. był nim Piotr, który wraz z żoną Elżbietą zakupił dom z ogrodem na przedmieściu Koszutowo³²⁸.

Na obecnym etapie badań nie sposób określić przebieg granicy między Przedmieściem Wielkim a Kaliskim. Z kolei na południu wyznaczała ją struga Radobycz. Ścisłą zabudowę miejską od tegoż *suburbium* oddzielała ulica Garncarska. Z 1584 r. pochodzi zapiska z aktem sprzedaży nieruchomości po zmarłym Marcynie Radzimskim. Przedmiotami transakcji były stodoła z ogrodem ulokowana wedle drogi idącej ku młynowi Podbornemu oraz dom stojący

³²³ Ibidem, s. 275–277 (10 V 1566): „vendidit aream sive fundum in suburbio minori Pleschoviense pro edificando horreo sive holodio [...] inter horrea eundem Martini Radzimski parte ab una et horreum Joannis Popek parte ab altera, ab una via que ducit in suburbium versus molendinum dictum Borowy quousque ad aliam viam in suburbio eodem inter holodia et granaria Jacobi Frimek...”

³²⁴ AmPleszew, I/12, s. 260–261.

³²⁵ AmPleszew, I/11, s. 187–189 (14 V 1563): „providus vir Albertus pileator civis in Pleschow [...] publice recognovit, quia totum et integrum brasorium suum cum eius totam area, et structuris horrei structura excepta, quam pro se tollet, ac pomerio incontignitale eiusdem brasorii consistens extra oppidum Pleschow, ac in suburbio eiusdem oppidi versus latericidium eundo, penes brasorium olim providi Jozephi Frimek ab una, et penes viam publicam, quae ad latericidium ducit partibus ab altera consistens [...] provido Joanni sarctori et Catherinae Frimkova coniugibus [...] vendidit...”

³²⁶ I. Brzostowska, F. Skibiński, *Cegielnie miejskie w Koronie od połowy XVI do połowy XVII w.*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, nr 4, 2018 (66), s. 457. Odwołując się do przytoczonej wcześniej zapiski z 1581 r., w której Jakub Oberszalik sprzedał sztukę roli do kopania gliny pod Radobyczą, należy przyjąć z dużą dozą prawdopodobieństwa, iż w tym miejscu musiała znajdować się wzmiankowana cegielnia (v. AmPleszew, I/12, s. 516). Niewykluczone, że droga do cegielni jest tożsama z drogą określoną jako „inna” w zapisce z 1566 r., która przechodziła między stodołami i spichlerzami Jakuba Frymka, syna zmarłego Józefa Frymka (v. AmPleszew, I/11, s. 275–277). Nie bez znaczenia jest tu również fakt, iż wspomniana Katarzyna Frymkowa była wcześniej żoną tegoż Józefa, a matką Jakuba Frymka (v. aneks F.). Co więcej, Józef Frymek posiadał dobra ziemskie na polach rozciągających się ku Brzeziu, co tym samym wyklucza położenia cegielni na Glinkach znajdujących się na północ od miasta (v. AmPleszew, I/11, s. 143–144: „quartam suam agri in campo hreditalis oppidi Pleschow, versus villam Brzezie eundo iacentem penes agros famati olim Jozephi Frimek ab una...”). Z kolei A. Makowski w swojej rozprawie doktorskiej pisze o cegielni działającej w folwarku malińskim w drugiej połowie XVIII w., którą wzmiankowano w księdze wójtowskiej z 1769–1804, v. AmPleszew, I/37, s. 185–187 (A. Makowski, op. cit., s. 21–23).

³²⁷ I. Brzostowska, F. Skibiński, op. cit., s. 452.

³²⁸ AmPleszew, I/14, s. 27–28.

przy ulicy Garncarskiej, już na Przedmieściu Kaliskim³²⁹. W jeszcze innej zapisce jest mowa o drodze „na Przedmieściu Kaliskim wokoło idącej między domami i mielcuchami przez drogę leżącymi” oraz wzmiankę o sadzawce przy folwarku należącym dawniej do zmarłego już Jakuba Frymka. W tym miejscu pojawia się również informacja o ogradzaniu znajdujących się w okolicy posiadłości³³⁰.

Fot. 3. Przykład dawnego pieca do wypalania cegieł w Wielkopolskim Muzeum Etnograficznym w Dziekanowicach (fot. M. Stępnia-Lis).

1.4.5. Przedmieście Malińskie

Na południe od miasta, ku wsi Malinie³³¹, rozciągało się przedmieście nazwane tutaj umownie Malińskim. W zapiskach z ksiąg miejskich z badanego okresu dla określenia położenia nieruchomości stanowiących przedmiot transakcji używano sformułowania „in suburbio platee Malynska”³³², „na Przedmieściu Pleszewskim na ulicy Malińskiej”³³³. Na tych terenach znajdowały się liczne ogrody i sady oraz łąki. W 1596 r. wzmiankowana jest

³²⁹ AmPleszew, I/13, s. 19–21.

³³⁰ Ibidem, s. 449–450 (22 I 1597): „który mielcuch z sadem i folwark ze wszystkim miejscem, leżący podle drogi na Przedmieściu Kaliskim wokoło idącej, między domami i mielcuchami przez drogę leżącymi, z jednej strony a podle Jędrzeja Wilczka mielcucha i ogrodu Błażeja Piernika z drugiej strony po sadzawkę, jako te miejsca są wygrozdzone”.

³³¹ Osada Malinie w badanym okresie było pustką, co odnotowano w rejestrach poborowych z drugiej połowy XVI w., cf. M. Stępnia, M. Gochna, op. 411; v. LBG II, s. 46; A. Parczewski, *Rejestr poborowy województwa kaliskiego 1618–1620*, Warszawa 1879, s. 63, gdzie jeszcze Malinie określono jako *desertum*.

³³² AmPleszew, I/10, s. 184–185.

³³³ AmPleszew, I/12, s. 36.

droga idąca ku sadowi i stajni pańskiej³³⁴. W zapisie z 16 VI 1570 ówczesny właściciel miasta Jan Zborowski darował swojemu słudze Józefowi Grodzielskiemu dom z ogrodem przy ulicy Malińskiej. Nieruchomość ta sąsiadowała z domostwami innych mieszczan pleszewskich i ogrodników pańskich, Brykcego Krupczyka i Biegaja ogrodnika³³⁵. Na taką lokalizację majątków osób powiązanych z pleszewskim dworem miało wpływ bliskie sąsiedztwo rezydencji właścicieli miasta. Tutaj miał również znajdować się jeden ze stawów pańskich³³⁶.

Pomimo iż Malinie było w tym okresie osadą upadłą, wzmianki źródłowe potwierdzają, iż w tym okresie funkcjonował tu młyn zwany od miejscowości Malińskim. Z 10 II 1547 pochodzi zapiska aktu sprzedaży tej nieruchomości, w której młynarz Jan Pyskowicz zeznał, że zakupił młyn Maliński od Wojciecha i Marcina z Koźmina za sumę 12 grzywien³³⁷. Z kolei w 1553 r. wzmiankowany jest Szymon młynarz Maliński³³⁸, a w 1569 r. Łukasz młynarz zwany Malińskim oparł swojej żonie Elżbiecie 10 grzywien posagu na wszystkich swoich dobrach ruchomych i nieruchomych, w tym na bydle, trzodzie, młynie Malińskim i rolach z łąkami³³⁹.

Plan 3. Fragment Mapy Taktycznej Polski 1:100 000 /1924–1939/, Pas 41 Słup 25 (A41 B25), Jarocin, 1934 (źródło: WIG).

³³⁴ AmPleszew, I/13, s. 438–439.

³³⁵ AmPleszew, I/12, s. 36–37.

³³⁶ Cf. A. Makowski, op. cit., s. 21–23.

³³⁷ AmPleszew, I/10, s. 249–250: „recognovit emisse molendinum duodecim marcis [...] predictus molendinus vocatur nomine cognomine Malynsky ab antiquis annis nomine supersit...”

³³⁸ Ibidem, s. 432–433.

³³⁹ AmPleszew, I/11, s. 354–355 (11 III 1569): „prefatus Lucas molitor dictus Malinski ratione harum decem marcarum cum uxore sua acceptarum [...] reformant sibi in omnibus bonis suis tam mobilibus quam immobilibus [...], tam peccoribus, peccuibus, auro, argento, molendino Malinense, agris, pratis...”

1.5. Obiekty użytkowe i gospodarcze

Centralny punkt i zarazem najważniejszy plac w mieście stanowił czworoboczny rynek. Miejsce to ze względu na jego publiczny charakter pełniło szereg różnorodnych funkcji, istotnych w życiu miasta i jego mieszkańców³⁴⁰. Służyły temu liczne obiekty i urządzenia zlokalizowane w jego przestrzeni. Niewątpliwie do najważniejszych wyróżników kultury miejskiej należał ratusz³⁴¹. Pierwsza znana wzmianka o pleszewskim ratuszu pochodzi z 1501 r.³⁴² Wzniesiony był prawdopodobnie na środku rynku, co sugerują wzmianki o budzie stojącej „in medio civitatis penes pretorium”³⁴³. Był to drewniany budynek reprezentacyjny z zegarem³⁴⁴ i wieżą, w której znajdowała się komórka przeznaczona na więzienie. Z kolei przed ratuszem przestępcom, na mocy wyroku sądowego, wymierzano publiczną chłostę³⁴⁵. Sam zaś budynek służył przede wszystkim władzom miejskim. Tutaj stawiały się strony w celu rozstrzygnięcia sporu, dokonywano aktów sprzedaży, darowizny, oprawy wiana oraz podziałów majątku. W 1550 r. zapisano informację o wyborze nowej rady miasta, co nastąpiło „in pretorio op[p]idi Pleshow”³⁴⁶. Ponadto wszelkie dekrety i obwieszczenia z nakazu władz miejskich woźny sądowy ogłaszał przed ratuszem i w każdym narożniku rynku. Czyniono to w dni targowe, a więc kiedy był największy ruch w mieście. Przykładowo 24 II 1595 woźny sądowy Jan Mazur przed urzędem wójtowskim zeznał:

³⁴⁰ D. Żurek, op. cit., s. 68.

³⁴¹ A. Bartoszewicz, *Ratusz w małych miastach polskich w XV–XVI wieku*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. 74 (2014), s. 161.

³⁴² AmPleszew, I/2, s. 50–51, 52; cf. A. Bartoszewicz, *Ratusz...*, s. 166; *Najdawniejsze zapiski...*, zapiski nr 61 i 63; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 44, gdzie autor wysunął sugestię, iż ratusz w Pleszewie mógł istnieć wcześniej, bowiem od 1485 r. nie odnotowywano miejsca spotkań rady, która zbierała się przeważnie w domu burmistrza. Przyczyną takiego stanu rzeczy mogło być, m. in. powstanie stałej siedziby organów władzy miejskiej. Jednakże w późniejszym okresie, dla którego poświadczone jest istnienie ratusza, zarówno rada, jak i ława wielokrotnie zbierały się w domu urzędującego wówczas burmistrza bądź wójta; cf. AmPleszew, I/2, s. 146 (1538); I/10, s. 97 (1527); I/11, s. 43–44 (1559).

³⁴³ AmPleszew, I/2, s. 50, 52, cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 44.

³⁴⁴ W XVIII w. stan ratusza był na tyle kiepski, że podjęto się jego odbudowy. W 1761 r. mieszczanie mieli zdjąć zegar ratuszowy i tymczasowo umieścić na wieży kościoła farnego, po czym ponownie przeniesiono go na nowy budynek ratusza, v. A. Makowski, s. 41–42; AmPleszew, I/1, s. 3. Cf. M. Stępiak, M. Gochna, op. cit., s. 406–407: w rekonstrukcji planu Pleszewa przyjęto, że budynek o wymiarach 10 x 15 m oznaczony na planie z 1827 r. należy identyfikować z budynkiem ratusza, na co wskazywałaby również analogia do zachowanego obecnie drewnianego ratusza w Sulmierzycach z 1743 r. Z kolei drugi blok zabudowy rynkowej z planu z 1827 r. o wymiarach ok. 20 x 40 m prawdopodobnie należy traktować jako pewien rodzaj obiektu zastosowanego na oznaczenie budynków handlowych, kramów bądź jatek. Jest to jednak hipoteza trudna do weryfikacji; cf. AmPleszew, I/13, s. 128–129 (14 XI 1586): „sławny Andrzej Niedolej [...] zeznał, iż sprzedał i powzdał jatkę swą własną Okrasińską, która jest leżąca pod ratuszem miasta Pleszewa, wedle jatki szewca Jurgi z jednej strony, a pierwsza od drzwi do szewskich jatek wchodząc po lewej stronie...”

³⁴⁵ A. Makowski, op. cit., s. 40–41, gdzie opiera się o zapiski z ksiąg miejskich Pleszewa, cf. AmPleszew, I/ 36, s. 337–338 (1757): o twierdzy miejskiej i zamknięciu na kłódkę (gdzie stwierdzenie, że wieża była murowana, na co wskazuje określenie „twierdza miejska” jest nadinterpretacją niemożliwą do zweryfikowania ze względu na skąpość informacji źródłowych); I/38, s. 6 (1775): o areszcie w komórce „za kłódką”; I/36, s. 266–269 (1755): o karze plag wymierzonej na środku rynku pleszewskim szewcom za rebelię w mieście.

³⁴⁶ AmPleszew, I/2, s. 181.

„iż w czwartek blisko przeszły po Niedzieli Wstępnej [16 II] i w drugi czwartek po Niedzieli Suchej [23 II], we dni targowe, za rozkazaniem urzędu miejskiego burmistrzowskiego niniejszego na rynku u ratusza i po wszystkich czterech rogach rynkowych głosem trzykroć wołał i obwieszczał, też i dnia dzisiejszego uczynił, iż jeśliby kto mienił się być bliskim bądź też dalekim powinnym, krewnym nieboszczyka Piotra Biernackiego, mieszczanina pleszewskiego, także gdzieby kto jakie prawo, zapisy długów, albo zeznania zapisane, bądź cyrografowe także słowne mienił się mieć, aby się ozywał teraz, gdyż dobra te, które jakie są pozostałe po nieboszczyku przyrzeczonemu Piotrze Biernackim mieszczaninie pleszewskim na popieranie creditorów, którym był winien, będą oszacowane, i z nich będą długi te płacone. Bo gdzieby się teraz nie ozwał już na potem do dochodzenia bliskością dóbr tych i spłacenia z nich miejsca nie będzie miał, i prawo swe straci...”³⁴⁷

Było to wezwanie do stawienia się w urzędzie osób, wobec których zmarły miał długi w celu zwrotu tych należności. W zapisce podana jest informacja, iż cotygodniowe targi w Pleszewie przypadały w każdy czwartek.

Przestrzeń wokół pleszewskiego ratusza była ściśle zbudowana przez otaczające go kramy i jatki. Jedna ze wzmianek źródłowych wymienia tzw. „budę chlebową”, a określenie *domus seu macellum* zdaje się sugerować, iż była to większa konstrukcja³⁴⁸. W księgach miejskich stosunkowo licznie wzmiankowane są jatki rzeźnicze oraz kramy szewskie³⁴⁹, co nie tylko potwierdzają przekazy źródłowe, ale również przeprowadzone badania

³⁴⁷ AmPleszew, I/13, s. 397–398.

³⁴⁸ AmPleszew, I/2, s. 207–208 (1555); cf. M. Stępiak, M. Gochna, op. cit., s. 406. A. Kozak pisze o kramie kupieckim stojącym obok ratusza określonym w dwóch zapiskach z 1501 r. jako *domus alias buda* i sugeruje, że była to większa konstrukcja w przeciwieństwie do wspomnianej w 1555 r. budy chlebowej. Swoją tezę opiera również na cenie teje nieruchomości odpowiadającej wysokości 12 grzywien, która była zbliżona do średniej wartości domu w mieście. Twierdzenie to należy traktować z dużą ostrożnością, bowiem cena mogła być podyktowana faktem, iż sprzedający budę pozbywał się nieruchomości dochodowej, co mogło wpływać na podwyższenie jej wartości. Ponadto w późniejszych zapiskach również są akty sprzedaży bud na rynku, których cena odpowiada wartości niektórych domów mieszkalnych stojących w obrębie miasta i na przedmieściach, v. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 44; cf. AmPleszew, I/12, s. 8–9 (sprzedaż domu za 15 grzywien), 68–69 (dom za 18 grzywien), 237–238 (dom za 17 grzywien i 24 grosze), 268–270 (buda za 17 grzywien), 274–275 (dom za 15 grzywien), 278–280 (dom za 15 grzywien), 356–357 (buda za 17,5 grzywien), 520–521 (buda za 15 grzywien). Są to dane obejmujące okres 15 lat (1569–1584). Zestawione dla porównania z tego samego przedziału czasowego przykładowe ceny jatek: 7 grzywien (s. 20), 9 grzywien (s. 326–327).

³⁴⁹ Wzmianka z 1564 r. o kramie szewskim Piotra Wczysła stojącego między innymi kramami pod ratuszem: „subtus pretorio inter penesticas...” (AmPleszew, I/3, s. 5); o jatce szewskiej: „in maccello sutorio sub pretorio...”, v. AmPleszew, I/11, s. 103 (1561); jatka po zmarłym Janie Korabie mistrzu rzemiosła szewskiego stojąca pod ratuszem między innymi jatkami, v. AmPleszew, I/12, s. 219–220 (1574); sprzedaż jatki szewskiej pod ratuszem przez Jakuba Mierzycza, v. ibidem, s. 436–438 (1579); inne przykładowe wzmianki o jatkach szewskich pod ratuszem, v. ibidem, s. 447–449 (1579), 457–459 (1580), 491–492 (1580), 537–538 (1583); AmPleszew, I/13, s. 126–128, 128–129 (1586). Wzmianki o jatkach rzeźniczych: AmPleszew, I/3, s. 71–72 (1582), gdzie opis położenia sprzedawanej jatki: Andrzej Krupa razem z żoną Zofią sprzedaje jatkę „leżącą na brzegu nad rynkiem pleszewskim ku budom idąc z jednej strony, i podłe jatki sławnego Walentego Wieleczyka z drugiej strony...”; ibidem, s. 104–105 (1599): sprzedaż budy po zmarłej Mandycze, leżącej w rynku między budą Anny Luterki a jatkami rzeźniczymi; I/12, s. 503–504 (1581).

archeologiczne. Dnia 9 III 1562 ówczesna właścicielka miasta Jadwiga Kościelecka wydała pleszewskim rzeźnikom przywilej na jatki, na mocy którego do 10 jatek nadanych wcześniejszym przywilejem dodała kolejne 8. Zostały one sprzedane członkom cechu i tym samym ich liczba została zwiększona do 18³⁵⁰. W trakcie prac budowlanych przeprowadzonych na pleszewskim rynku w 2005 r. odkryto cztery obiekty gospodarcze. Były to prawdopodobnie jamy na odpady oraz pozostałość drewnianej budowli zrębowej, przypuszczalnie jatki³⁵¹. Ponadto w jednej z ksiąg radzieckich, w 1574 r. wzmiankowane są ławy rybne stojące na rynku³⁵². Z części przekazów wynika, iż poszczególne kramy były poszerowane wedle ich rodzaju i w zależności od sprzedawanego towaru, a ich zgrupowania były zamykane na furtkę. Przykładowo w 1580 r. Grzegorz Choropchał sprzedał Błażejowi Pęcherzowi budkę „pod ratuszem pleszewskim, która jest leżąca podle kamienicy Wołkowskiej z jednej strony i podle forteczki do jatek szewskich idąc z drugiej strony”³⁵³. Wiele informacji wnosi zapiska z 11 IX 1579, w której mieszczanin Marcin Szczecinka jako opiekun swojej siostry Anny sprzedał budę za 18 grzywien Stefanowi kuśnierzowi i jego żonie. Obiekt ten stał na rynku, między innymi budami miejskimi i studnią miejską z jednej strony a budą należącą do Grzegorza Choropchalika z drugiej, „a wedle przechodu między budami idąc do ratusza”³⁵⁴. Na tej podstawie wiadomo, że było tych bud wiele, a więc ta przestrzeń musiała być ciasno zagospodarowana, zaś do ratusza prowadziło wąskie przejście pomiędzy nimi³⁵⁵.

Obok ratusza, prawdopodobnie od strony północnej stała kamienica należąca w XVI w. do elitarnej rodziny Wołków. Przeprowadzone w 2016 r. badania archeologiczne w północnej części płyty rynkowej przyniosły odkrycie ceglano–kamiennoego fundamentu z fragmentami sklepienia kolebkowego, łukami oraz przyporą wewnętrzną³⁵⁶. Natomiast w zapisce z 18 XI 1580 Marcin Wołek opował 200 grzywien swojej żonie Annie na kamienicy z siedliskiem stojącej na rynku, wedle jatek rzeźniczych z jednej strony i wedle ratusza z drugiej, na

³⁵⁰ AmPleszew, I/11, s. 162–165.

³⁵¹ G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych... 2005–2009*, s. 73. Cf. M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 407, gdzie o oznaczeniu jatek w południowo–wschodniej części rynku (plany 1. i 2.); A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 44.

³⁵² AmPleszew, I/3, s. 55–57.

³⁵³ Ibidem, I/12, s. 472–474; cf. I/13, s. 128–129.

³⁵⁴ Ibidem, I/3, s. 62–64. Z kolei zapiska z 25 II 1583, w której Szymon Omyław wraz z żoną Anną sprzedali za 15 grzywien budę Marcinowi Wołkowi i jego małżonce. Buda stała na rynku pod ratuszem, „przeciwko Niziołkowskiej budzie z jednej strony i przeciwko budzie Luterczyny z drugiej strony”. Choć brak informacji, prawdopodobnie była to jatka, gdyż kupujący, Marcin Wołek, był mistrzem rzeźnickim (ibidem, s. 76–77).

³⁵⁵ Słowo „przechód” użyto tu na oznaczenie przejścia, np. galeria bądź korytarz; v. *Słownik ilustrowany języka polskiego. 70 000 wyrazów. 4300 rysunków*, t. 2, Warszawa 1916, s. 334. Cf. AmPleszew, I/12, s. 417–418 (10 X 1578): „[...] sławny Andrzej Nizioł [...] darował dwie budy synowi swemu Bartoszowi jedną, która jest w pośrodku rynku, a drugą, która jest wedle uliczki, którą chodzą na ratusz...”

³⁵⁶ G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych... 2010–2018*, s. 180.

sklepach wybudowanych pod tą kamienicą³⁵⁷. Zestawiając te informacje z odkrytymi relikdami, nie ulega wątpliwości, iż pozostałość sklepienia kolebkowego należy identyfikować ze sklepami pod kamienicą. Co więcej, oznaczony na rynku na planie z 1827 r. większy blok zabudowy prawdopodobnie odpowiadał lokalizacji tejże budowli. Zaś z przytoczonej zapiski wynika, iż jatki rzeźnicze były ustawione prostopadle do północnej pierzei rynkowej.

W XVI w. na rynku pleszewskim umiejscowiona była przynajmniej jedna studnia przeznaczona na użytek publiczny mieszkańcom miasta. W 1575 r. w akcie sprzedaży budy przez Jakuba piekarza poświadczono jest istnienie studni publicznej na rynku, przy której stał przedmiot sprzedaży³⁵⁸. Ponadto liczni mieszkańcy miasta i jego przedmieść posiadali studnie na swój prywatny użytek, co zostało potwierdzone w analizowanym tu materiale źródłowym. Przede wszystkim urządzenia te wykorzystywano przy produkcji słodu na piwo. W zapisce z 18 II 1537 Mikołaj Łysek zawarł ugodę z Elżbietą Janeczkową, na mocy której sprzedał za 1 kopę groszy połowę swojej studni stojącej na granicy ich parcel, między jego dworem a mielcuchem tejże Elżbiety. Co więcej, poczyniono tu zastrzeżenie, iż tenże Mikołaj miał zapewniony wyjazd ze swoich obór i domu w lewo ku Glinkom, nie zbaczając ani swoim wozem, ani końmi po prawej stronie mielcucha tejże Elżbiety³⁵⁹. Z tego zapisu wynika, iż sprzedający nie miał możliwości przejazdu obok studni na swojej granicy, więc wyznaczono mu go sądownie na terenie należącym do kupującej sąsiadki. Jak słusznie zauważa to Urszula Sowina, mielcuch ten leżał na przedmieściu w okolicy Glinek i majątku należącego do pleszewskiej parafii, a więc było to Przedmieście Wielkie ku Lenartowicom, gdzie zgrupowane były działki tzw. „słodowe”³⁶⁰. Do nich zaliczała się działka Jana Zagaty z mieluchem i studnią na przedmieściu za szkołą pleszewską wzmiankowany w 1574 r.³⁶¹, majątek Jędrzeja Bedońskiego ze studnią do zalewania w mielcuchu i sąsiadujący z mieluchem Wojciecha Orszulanki (wzmiankowane w akcie zafrymarczenia mienia z 1576

³⁵⁷ AmPleszew, I/12, s. 496–497.

³⁵⁸ Zestawienie kilku zapisek z aktami sprzedaży tejże nieruchomości ukazuje wzrost jej wartości o 0,5 grzywny co 2 lata. AmPleszew, I/12, s. 268–270 (10 VI 1575; buda została sprzedana za 17 grzywien), 356–357 (12 VII 1577; kolejny akt sprzedaży tejże budy z 17,5 grzywny); I/3, s. 62–64 (11 IX 1579; po raz kolejny buda ta została sprzedana za 18 grzywien).

³⁵⁹ AmPleszew, I/2, s. 141: „qui fons est inter brasorium honeste Elizabet Janeczkowa, et inter domum ut edificia Nicolai Lyssek [...] Excepcio: tantum ut is predictus Nicolaus Lyssek habeat exequitacionem e suis peccuariis vel e domo sua alias z *dworu* versus partem levam alias, versus paludem, alias *na Glynky*, non se deflectens cum curru suo vel equis in partem dextram brasorii huius honeste Elizabet Janeczkowa...” Cf. U. Sowina, *Woda i ludzie...*, s. 163–164 (analiza tejże zapiski); A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 46.

³⁶⁰ U. Sowina, *Woda i ludzie...*, s. 164 (gdzie błędna interpretacja odnośnie „przedmiejskiego kościoła”).

³⁶¹ AmPleszew, I/12, s. 216–218 (25 VI 1574): „Jan Zagata [...] zeznał, iż sprzedał mielcuch swój własny strony jednej domu swego a z drugiej strony ulicy, mielcucha szlachetnego pana Jędrzeja Bedońskiego a w tyle szkoły...”

r.)³⁶², ogród ze studnią w tyle domu Szymona kuśnierza przy ulicy Lenartowskiej sprzedany w 1596 r.³⁶³ oraz sprzedany rok później dom z ogrodem, stodołą i studnią „na przedmieściu ku Lenartowicom”³⁶⁴. Drugie takie skupisko studni i mielcuchów znajdowało się na Waliszewie, w okolicy łaźni miejskiej i targowiska końskiego. W 1580 r. Walenty Anioł razem ze swoją żoną Dorotą sprzedali mieszczaninowi Janowi Gomółce dom z placem, mielcuchem i studnią, który „dom i mielcuszysko jest leżące podle domu i ogrodu Andrzeja cieśli i wedle drogi, którą chodzą na targowisko końskie na Waliszewie z jednej strony...”³⁶⁵

W 2017 r. w trakcie prac rewitalizacyjnych przeprowadzonych na Placu Powstańców Wielkopolskich, a więc w miejscu domniemanego targowiska, dokonano odkrycia 3 studni. Dwie z nich wykonane z drewna zlokalizowano we wschodniej części Placu. Natomiast trzecia – kamienna o kształcie kolistym znajduje się po stronie zachodniej tegoż Placu, u jego wylotu w stronę ulicy Sopałowicza³⁶⁶. W zapisce z 20 VI 1578 małżeństwo Jędrzej i Katarzyna Sędzianka sprzedali Maciejowi krawcowi z Karminka dom swój leżący „wedle tyłu łaźni miejskiej z jednej strony a wedle domu i tyłu Jędrzeja Niedoleja z drugiej strony, aż do studziennego zwoja albo sochy ściągającymi się tyłem i z wolnym braniem wody studni swej własnej i z wolnym wjazdem od przodku ulicy Glińskiej przez swój plac”. Do tego aktu poczyniono zastrzeżenie, iż tenże Jędrzej Sędzic i jego potomek do tejże studni „gdzieby potrzeba była zepsowania drzewa dać ile potrzeba będzie, a przyrzeczony Maciej krawiec z Karminka i potomek jego czasy wiecznymi będzie powinien nakładem swym oprawić i ziemię rumować okrom drzewa ku przyrzeczonej studni należącym tak dylów jako palów sochy w swoją i inszych potrzeb których by potrzeba była ku potrzebie oprawiania studni”³⁶⁷. Na podstawie tych informacji oraz analogii do odkrytych reliktyw, można z dużą dozą prawdopodobieństwa stwierdzić, iż studnie, którymi na własny użytek dysponowali mieszkańcy miasta i jego przedmieść, były drewniane i miały kształt czworoboku. Obok nich osadzone były słupy żurawia zwane sochą³⁶⁸.

Do kolejnych ważnych dla miasta obiektów powiązanych z wodą należały łaźnie. Poza funkcjami higienicznymi, jak mycie i strzyżenie oraz kuracyjnymi (m. in. upuszczanie krwi,

³⁶² Ibidem, s. 312–314 (22 VI 1576), gdzie wzmianka o rynnach wprawionych w ziemię w celu odprowadzania wodę spuszczonej z mielcucha.

³⁶³ Ibidem, I/13, s. 437 (5 VII 1596).

³⁶⁴ Ibidem, s. 461–462 (14 XI 1597).

³⁶⁵ Ibidem, I/12, s. 492–494 (7 X 1580). Inne wzmianki o studni stojącej w okolicy targowiska: I/12, s. 519 (1581); I/13, s. 39–40 (1585).

³⁶⁶ G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych... 2010–2018*, s. 181–182.

³⁶⁷ AmPleszew, I/12, s. 405–407. Dnia 31 VIII 1590 tenże Maciej krawiec z Karminka sprzedał ten dom wraz „z wolnym wjazdem przez tył Frącka Raczka, i z wolnym braniem wody ze studni” mieszczaninowi pleszewskiemu Jakubowi Szydzie i jego żonie Jadwidze, v. AmPleszew, I/13, s. 251–253.

³⁶⁸ U. Sowina, *Woda i ludzie...*, s. 194–195.

stawianie baniek)³⁶⁹, były to miejsca stwarzające okazję do spotkań towarzyskich³⁷⁰. W aktach miejskich Pleszewa wielokrotnie wspomniana jest łaźnia publiczna określana jako „łaźnia miejska”³⁷¹. Jak to słusznie zauważył A. Kozak, stanowiła ona ważny punkt orientacyjny w przestrzeni miejskiej. Od niej nazwę wzięła wspomniana ulica Łazienna, jedna z głównych arterii wychodzących z rynku w kierunku północnym, w stronę przedmieścia zwanego Waliszewem. Prawdopodobnie stała ona na przedostatniej parceli przy końcu tejże ulicy, stąd bardzo często określano ją „łaźnią na Waliszewie”³⁷². Trzeba tu również zaznaczyć, iż urządzenie to stanowiło zyskowny interes dla właścicieli Pleszewa, gdyż w 1475 r. zapisali pleszewskim mansjonarzom aż 3 grzywny czynszu z dochodów czerpanych z jej działalności. Opłata ta była wnoszona przynajmniej jeszcze w pierwszej połowie XVI w.³⁷³

Niewykluczone, iż w mieście mogły funkcjonować prywatne łaźnie, co może potwierdzać jedyna znaleziona wzmianka z 1588 r. o nieokreślonej łaźni leżącej obok sadu, przez który prowadziła uliczka do studni³⁷⁴. Niestety, analiza sąsiedztwa nie dała jednoznacznego potwierdzenia, czy chodziło tu o łaźnię miejską na Waliszewie bądź też o inne tego typu urządzenie służące prywatnemu użytkowi. Natomiast pewne jest, iż wybudowano studnię na potrzebę ulepszenia łaźni miejskiej, bowiem w 1570 r. mieszcza Dorota Wiórkowska wraz ze swoim opiekunem Wawrzyńcem Kostrzewą wzdala swój grunt i część parceli w tyle domu „pospolitemu człowiekowi miejskiemu pleszewskiemu ku potrzebie miejskiej i zbudowaniu [studni] ku potrzebie łaźni”. W zamian za to ta Dorota ze swoim potomkiem miała zapewniony dostęp do brania wody z tej studni na potrzeby domowe. Ponadto poczyniono zastrzeżenie, iż gdyby zaszła potrzeba budowy lub poprawy tej

³⁶⁹ AmPleszew, I/3, s. 42–45.

³⁷⁰ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 45–46; tamże informacja o pierwszych znanych wzmiankach o publicznej łaźni w Pleszewie z 1465 r., w których instytucję tę określono jako *balneum communitatis* (APP, Poznań Gr. 7, s. 432–433; Kalisz Gr. 28, k. 232v–233).

³⁷¹ Jako *balnea oppidi Plessow* określona w zapisie z 1567 r. (AmPleszew, I/3, s. 27); „łaźnia pleszewska” w 1571 r. (I/3, s. 42–45); „łaźnia miejska” w latach 1574–1578, 1590–1591 (I/12, s. 219–220, 280–281, 405–407; I/13, s. 251–253, 262–263).

³⁷² A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 45–46. AmPleszew, I/10, s. 337–339 (1552): „in hipocausto providi Pauli tonsoris in Waliszewo sitto...”; s. 414–415 (1553): „in balneo in Valiszewo Pleschewiense consistense...”; I/12, s. 277–278 (1575): „łaźnia na Waliszewie”. Inne określenia stosowane w odniesieniu do lokalizacji poszczególnych nieruchomości: „idąc ku łaźni miejskiej, tu na ulicy Łaziennnej...” (AmPleszew, I/12, s. 219–220); „w tyle łaźni” (I/12, s. 277–278); „na Waliszewie na przedmieściu pleszewskim za łaźnią miejską...” (I/12, s. 280–281); „podle drogi idącej do łaźni miejskiej...” (I/13, s. 262–263).

³⁷³ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 46, gdzie dokładniejsze omówienie tego zapisu; cf. LBG II, s. 31–33.

³⁷⁴ AmPleszew, I/13, s. 174–175 (18 XI 1588): „sławny Mikołaj Bomba [...] zeznał, że dopuszcza wolnego używania studni sławnemu panu Tomaszowi Rozińskiemu [...], do której studni jest uliczka przez sad, podle łaźni, w tymże sadzie leżącej...”

studni, wówczas miała ona dopuścić „wolne ziemi miotanie” (tu w znaczeniu wysypywania ziemi pochodzącej z wykopu studni³⁷⁵) na swoim gruncie³⁷⁶.

W mieście z pewnością funkcjonowały gospody. Karczmy stawiano najczęściej na skrzyżowaniach dróg dla obsługi, zarówno miejscowych, jak i przejezdnych gości³⁷⁷. Nie wiele można powiedzieć na temat karczmy w XVI-wiecznym Pleszewie, bowiem w księgach miejskich nie ma informacji na ten temat. W zapiskach jest wzmiankowany Jędrzej karczmarz, który w 1572 r. zakupił dom na Koszutowie od Grzegorza tesarza³⁷⁸. Jednakże w źródłach miejskich z badanego okresu nie ma ani jednej wzmianki o obiektach tego typu. Były to kolejne ważne w życiu mieszkańców miasta miejsca stanowiące łącznik między miejscową kulturą mieszczańską a osobami przybywającymi z zewnątrz. Na dochodowość karczmy w znacznym stopniu wpływała jej lokalizacja. Ponieważ zapewniały one posiłki i nocleg przede wszystkim osobom przyjezdnym, stawiano je przy drogach tranzytowych i głównych traktach handlowych³⁷⁹.

Fot. 4. Przykład młyna z kołem nasiębiernym w Wielkopolskim Muzeum Etnograficznym w Dziekanowicach (fot. M. Stępnia-Lis).

³⁷⁵ K. Wilczewska, *Czasowniki w „Słowniku polszczyzny XVI wieku”*, s. 13, https://spxvi.edu.pl/media/uploads/dodatki/13_s.pdf (dostęp: 21.07.2021).

³⁷⁶ *AmPleszew*, I/3, s. 36–37 (1 V1570).

³⁷⁷ M. Bogucka, *Historia Polski do 1864 roku*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1999, s. 98.

³⁷⁸ *AmPleszew*, I/12, s. 101–102 (11 IV 1527).

³⁷⁹ W XVIII-wiecznym Pleszewie taki gościniec miał stać przy ulicy Kaliskiej; v. A. Makowski, op. cit., s. 51; W. Rusiński, *Inwentarze dóbr szlacheckich...*, s. 194; M. Szczepaniak, *Karczma wiejska w powiecie kaliskim*, „Rocznik Kaliski”, t. 5, 1972, s. 100–101.

Na południe od Pleszewa znajdowało się kilka młynów rozlokowanych wzdłuż Radobyczy. Według rejestrów poborowych z drugiej połowy XVI w. w 1565 r. istniało pięć obiektów tego typu³⁸⁰, zaś od 1579 r. wymienianych było ich sześć: Podborowy, Maliński, Łapkowski³⁸¹, Wyszoty³⁸², Gajdy i Łaszewski³⁸³. Ponadto wymieniają one folusz oraz stępę znajdującą się przy młynie Podborowym³⁸⁴. Nazwy części z nich pozwalają na dokładniejszą identyfikację ich położenia. A. Kozak sugeruje, iż od wspomnianego folusza mogła wywodzić się współczesna miejscowość o tej samej nazwie³⁸⁵. Urządzenie to było wykorzystywane przy obróbce sukna i miało dwa koła korzeczne, inaczej nasiębierne, czyli poruszane strumieniem wody spadającej od góry w korytka umieszczone na obwodach tych kół³⁸⁶. Charakterystyczne jest to, że młyny te, w przeciwieństwie do młynów podsiębiernych (walnych) wznoszonych przy strumieniach, stanowiły dodatkową konstrukcję budowlaną na terenach cechujących się słabymi warunkami hydrograficznymi³⁸⁷. W pleszewskiej księdze radzieckiej w 1573 r. wzmiankowany jest Mateusz, określony jako młynarz Foluski³⁸⁸, a w 1575 r. był nim Maciej, który oprawił 6 grzywien posagu swojej żonie Zofii na młynie, bydle i całym sprzęcie domowym, z zaznaczeniem, iż młyn ten stanowi własność pana

³⁸⁰ ASK I 13, k. 104v, gdzie w 1565 r. odnotowano 5 młynów dzierżawnych (dorocznych) napędzanych sześcioma kołami korzeczynami.

³⁸¹ Jako młynarza Łapkowskiego wzmiankowano Łukasza w testamencie Grzegorza młynarza Podbornego z 1558 r.; v. AmPleszew, I/11, s. 3–7. Młyn ten miał jedno koło e; v. ASK I 12, k. 708 (1579); ASK I 13, k. 398v (1580).

³⁸² Młynarz Walenty Wyszota w księgach miejskich Pleszewa w latach 1520–1600 wzmiankowany jest tylko raz w 1547 r. jako jeden ze świadków obecnych przy akcie kupna młyna Malińskiego przez Jana Pyskowicza (AmPleszew, I/10, s. 249–250). Według rejestrów poborowych młyn ten miał jedno koło korzeczne; v. ASK I 12, k. 708 (1579); ASK I 13, k. 398v (1580).

³⁸³ Brak wzmianek w aktach miejskich, a dostępne informacje nie pozwalają na identyfikację tego obiektu. Z rejestrów poborowych wiadomo, że młyn ten posiadał jedno koło korzeczne; v. ASK I 12, k. 708 (1579); ASK I 13, k. 398v (1580).

³⁸⁴ ASK I 12, k. 708 (1579); ASK I 13, k. 398v (1580); ASK I 6, k. 651 (1581). Cf. M. Stępnik, M. Gochna, op. cit., s. 409–410; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 57.

³⁸⁵ A. Kozak podaje także młyn Maliński jako zlokalizowany w Maliniu, Łaszewski w Łaszewie, Łapkowski w nieistniejącej obecnie wsi Łapkowo, na południe od miasta (eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 57). Więcej informacji pozwalających na identyfikację młyna Łapkowskiego z obiektem o późniejszej nazwie „Kobyłka” wnosi zapiska z 12 VIII 1652, w której ówczesny dziedzic Pleszewa, Adam Czarnkowski, nadał Stanisławowi Szopnemu i jego żonie Katarzynie przywilej na pusty młyn Łapkowski stojący przy drodze ku wsi Sowince (AmPleszew, I/15, s. 384–385). Położenie wspomnianych wyżej młynów zaznaczono na mapie 4., kierując się nazwami miejscowymi oraz oznaczeniami młynów wodnych na mapie Davida Gilly’ego. Młyny Łapkowski, Łaszewski oraz folusz na stały na dopływie Radobyczy, strudze zwanej Kobyłką, v. S. Kozierowski, *Badania nazw topograficznych na obszarze dawnej zachodniej i środkowej Wielkopolski*, Poznań 1921, t. 1, s. 367 (Kobyłka), 482 (Łapków). Ze względu na brak dokładnych informacji o lokalizacji młyna Malińskiego, obiekt ten został oznaczony na mapie tylko jako istniejący w Maliniu.

³⁸⁶ ASK I 12, k. 708 (1579); ASK I 13, k. 398v (1580); <https://spjs.ijp.pan.pl/haslo/index/4510/28395> (dostęp: 25.07.2021).

³⁸⁷ T. Związek, *Kształtowanie sieci młynów wodnych na przykładzie powiatu konińskiego (ok. 1300–1550)*, „Studia Geohistorica”, nr 2, 2014, s. 128.

³⁸⁸ AmPleszew, I/3, s. 53–55: „Wzdanie domu przez sławnych pana Wojciecha Orszulankę i Mateusza młynarza Foluskiego opiekunów postanowionych przez pracowitego Erazmego ze wsi Grodziska dziecięciu własnemu na imię Wawrzyńcowi, dziecięciu własnemu nieboszczyka Jana Starostki”.

pleszewskiego, Jana Zborowskiego³⁸⁹. W aktach miejskich wymieniany jest również młyn koński jako jeden z obiektów wchodzących w skład kompleksu zabudowań dworskich właścicieli miasta³⁹⁰. Obiekt ten prawdopodobnie jest tożsamy z wymienionym w rejestrach poborowych młynem, którego nazwa wywodzi się od przydomka tudzież nazwiska młynarza – Wyszoty. Informacje, które wskazywały by na ten fakt pochodzą dopiero z końca XVII w. W jednej z ksiąg wójtowskich, w zapisce z 1695 r., przed sądem występuje sławna Jadwiga Cymbaliścianka, córka zmarłego Wojciecha Cymbalisty, której pierwszym mężem był zmarły Łukasz Wyszotka – pleszewski młynarz koński³⁹¹.

Młyn Podborowy w aktach pleszewskich określany także jako *molendinum* „Borkowski”³⁹², a najczęściej jako „Podborny”³⁹³ i „Borowy”³⁹⁴. Leżał nad Radobyczą, a w jego kierunku rozciągało się przedmieście Kaliskie, gdzie znajdowały się ogrody i zabudowania gospodarcze, takie jak stodoły bądź spichlerze³⁹⁵. Prowadziła do niego droga prowadząca do Chorzewa, która często służyła za punkt orientacyjny przy określaniu lokalizacji poszczególnych podmiejskich nieruchomości, będących przedmiotami sprzedaży bądź darowizny³⁹⁶. W 1545 r. Grzegorz młynarz³⁹⁷ opłacił 12 grzywien posagu swojej żonie Elżbiecie na domu swoim, czyli młynie stojącym przy drodze idącej do Chorzewa³⁹⁸. Po śmierci Grzegorza, młyn przejął Jakub Konwik, który już w 1562 r. wzmiankowany jest jako „młynarz młyna Podbornego pod Pleszewem”³⁹⁹. Z kolei w latach 1588–1594 wzmiankowany jest młynarz Andrzej bądź też Jędrzej⁴⁰⁰. Według rejestru poborowego z 1579

³⁸⁹ AmPleszew, I/12, s. 235–236 (7 I 1575).

³⁹⁰ AmPleszew, I/12, s. 504–505; cf. M. Stępnia, M. Gochna, op. cit., s. 410.

³⁹¹ AmPleszew, I/16, s. 95; cf. I/27, s. 79 (gdzie wzmianka z 1692 r. o Łukaszu młynarzu Końskim, mężu Jadwigi), 88 (1692: „Lucas Wyszota *cittatus*”).

³⁹² AmPleszew, I/2, s. 157; I/10, s. 211.

³⁹³ AmPleszew, I/3, s. 30, 31; I/12, s. 298–300; I/13, s. 36–37.

³⁹⁴ AmPleszew, I/11, s. 200–201, 260–262, 271–272; I/13, s. 136–137 („Borowy młynarz”).

³⁹⁵ AmPleszew, I/11, s. 65–68, 200–201, 260–262 (akt sprzedaży nieruchomości, gdzie informacja o spichlerzu z ogrodem i stawem rybnym); I/12, s. 72–73, 395–398, 452–453; I/13, s. 19–21.

³⁹⁶ Ibidem, s. 157 (27 VI 1544): „versus in duobus horei sitis secus viam trahentem ad molendinum Borkowski...”; s. 161–162 (2 XI 1545): „in molendino circa viam qua itur in Chorzewo...”; I/3, s. 30–31 (14 II 1568): „et [viam] publicam, qua itur ad molendinum Podborni dictum...”; I/11, s. 275–277 (10 V 1566): „via que ducit in suburbium versus malendinum dictum Borowy...”; I/12, s. 298–300 (3 II 1576, gdzie informacja o ogrodzie i drodze do tego młyna), 381–382 (14 II 1578): „wedle ulicy idącej ku Chorzewu, albo młynowi Borowemu...”

³⁹⁷ Grzegorz młynarz wzmiankowany jest także w 1549 r. i w latach 1552–1560 (AmPleszew, I/10, s. 303–304, 383–384, 403–410, 417–418, 452–454; I/11, s. 3–7 (gdzie 24 IV 1558 spisano testament Grzegorza młynarza, w którym podano informacje o nieruchomościach należących do niego. Był to młyn, dom i sadzawka), 65–68.

³⁹⁸ AmPleszew, I/2, s. 161–162.

³⁹⁹ AmPleszew, I/11, s. 170–171 (25 IX 1562): „[...] providi Jacobi Conwik molendinatoris Podborny ante oppidum Plessow...”

⁴⁰⁰ AmPleszew, I/3, s. 103 (1594); I/13, s. 161–162 (1588), 251–253 (1590). W 1600 r. zapisany już jako zmarły; v. AmPleszew, I/14, s. 44–45.

r. młyn ten posiadał dwa koła korzeczne⁴⁰¹. W jego okolicy prawdopodobnie funkcjonowała cegielnia, bowiem wspomniana stępa działająca przy tym młynie mogła być wykorzystywana w rzemiośle garbarskim, a przede wszystkim w garncarskim do wzmocnienia gliny pozyskiwanej na potrzeby produkcji ceramicznej, jak i cegielni⁴⁰². Jest to całkiem prawdopodobne, jeśli weźmie się pod uwagę fakt, iż nad Radobyczą znajdowały się wspomniane już Glinki Zduńskie i cegielnia⁴⁰³.

W aktach miejskich Pleszewa wzmiankowany jest tzw. „młyn na Grobli” (*molendinum super Grobla*). W 1532 r. Jakub młynarz⁴⁰⁴ opisał swojej żonie Helenie 6 grzywien na całym swoim majątku, który posiadał obok Pleszewa, w tym na młynie na Grobli oraz na bydli i roli⁴⁰⁵. Obiekt ten należy identyfikować z młynem Podbornym, który stał przy drodze do Chorzewa, a wspomniana grobla pełniła także funkcję komunikacyjną, gdyż poprowadzono przez nią trakt łączący Pleszew z Chorzewem⁴⁰⁶. W XVII w. młyn ten, podobnie jak na planie z 1829 r., występuje już pod nazwą „Robak”⁴⁰⁷. Jeszcze pod koniec XVII w. funkcjonowały równocześnie obie nazwy. W akcie sprzedaży majątku z 1697 r. przez Wojciecha Kobylińskiego i jego żonę Reginę podano informację, iż ta nieruchomość stanowiąca przedmiot transakcji, tj. folwark z zabudowaniami i gruntami, rozciągała się wzdłuż drogi idącej od ulicy Garncarskiej aż do drogi publicznej „ku młynowi Podbornemu *alias* Robakowskiemu”. Co więcej, majątek ten kończył się przy łące należącej do pisarza pleszewskiego rozciągającej się wedle folwarku po zmarłym Sebastianie Kasperczyku z jednej strony, a wedle drogi ku młynowi „Gajdzińskiemu” i gruntu należącego do

⁴⁰¹ ASK I 12 (1579), k. 708; ASK I 13, k. 398v (1580).

⁴⁰² <http://parktechniki.pl/osada-gornicza/mlyn-stepowy> (dostęp: 25.07.2021).

⁴⁰³ W aktach miejskich Pleszewa wzmiankowano co najmniej dwie cegielnie. Jedna z nich, o czym już była mowa, prawdopodobnie leżała na Przedmieściu Kaliskim. Natomiast druga, prawdopodobnie starsza, zlokalizowana była na Przedmieściu Malińskim, co zdaje się potwierdzać zapiska z 12 VII 1585, w której Maciej kołodziej z żoną Jadwigą sprzedali dom z ogrodem i stodołą przedmieszczaninowi Jaroszowi i jego żonie. Nieruchomość ta leżała na przedmieściu „ku ogrodnikom” (co wskazuje na Malinie), obok drogi idącej ku ogrodnikom, albo do starej cegielni, v. AmPleszew, I/13, s. 62–64; cf. A. Makowski, op. cit., s. 21–23.

⁴⁰⁴ Jakub młynarz wzmiankowany jest również w 1553 r. (AmPleszew, I/10, s. 423–424).

⁴⁰⁵ AmPleszew, I/2, s. 124 (4 II 1532): „[...] refformat et resignat suelegittime uxori Helene sex marcas super totam suam hereditatem tam mobili quam immobili quam habet circa civitatem Pleszew predictum molendinum super Grobla qui predictus Jacobus molendinator refformatet resignat tam in molendino tam pecoribus tam et agro...”; cf. ibidem, s. 74–75, 75–76.

⁴⁰⁶ A. Kozak przytacza zapis ugody z 30 XI 1448 w sporze między ówczesnym dziedzicem Mikołajem [I] Pleszewskim a Adamem Lenartowskim. Na mocy tej ugody A. Lenartowski został zobowiązany do zburzenia wszystkich grobli, oprócz tej przy młynie Chorzewskim, którą miał naprawić i odbudować na niej młyn tak, aby nie szkodził młynowi Wójtowskiemu należącemu do dziedzica pleszewskiego, w taki sposób aby jego dwa koła nie byłyby zalewane (przez wezbrane wody), czyli „nie brodziłyby” (eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 58; cf. APP, Poznań Gr. 3, s. 75). Na podstawie tych informacji można przyjąć z dużym prawdopodobieństwem tezę, iż wspomniany młyn Chorzewski jest tożsamy z późniejszym Podbornym, wielokrotnie oznaczanym przy drodze do Chorzewa.

⁴⁰⁷ V. *Urmesstischblätter*, sygn. N 729, ark. 2347, 1829 r. W zapisce z 1725 r. wzmiankowane jest Przedmieście Małe, czyli Kaliskie „ku młynowi Robakowi” (AmPleszew, I/18, s. 169–170).

kupującego, Sebastiana Klasztowicza⁴⁰⁸. Tym samym jest tu wzmianka o kolejnym młynie położonym na Radobyczy, należącym dawniej do młynarza o nazwisku Gajda, którego wzmiankowano w zapisce z 17 IV 1587. Był to akt sprzedaży ogrodu leżącego pod Radobyczą i rozciągającego się od rowu zmarłego Gajdy, albo jego młyna, aż do drogi idącej do młyna Podbornego⁴⁰⁹. Zatem, wobec przytoczonych źródeł, nie ma najmniejszej wątpliwości, iż jest to wymieniony w rejestrach poborowych z lat 1579 i 1580 młyn Gajdy z dwoma kołami korzecznymi⁴¹⁰. W późniejszym okresie określany był jako „Śmieja” bądź młyn „Śmieński” i pod taką nazwą figuruje w źródłach kartograficznych, co zapewne wiązało się ze zmianą właściciela. Potwierdzenie tej tezy ponownie trzeba szukać w późniejszych zapiskach pleszewskich. W 1761 r. sławetni małżonkowie Michał i Marianna Paluszkiewiczowie sprzedali ówczesnemu burmistrzowi pleszewskiemu Marcinowi Jezierskiemu kwartę roli rozciągającą się ku Kaliszowi, a więc na Przedmieściu Mniejszym, między rolami Wojciecha i Katarzyny Łakomicznych oraz Michała Laurentowicza, i rozpościerającą się, począwszy od rowu idącego od młyna Robakowskiego, aż do młyna Śmieńskiego⁴¹¹.

Młyn Maliński z jednym kołem korzecznym⁴¹² wzmiankowany jest w 1547 r. w akcie sprzedaży tego obiektu przez Wojciecha i Marcina z Koźmina młynarzowi Janowi Pyskowiczowi za sumę 12 grzywien⁴¹³. Od 1553 r. jako młynarz Maliński wzmiankowany jest Szymon⁴¹⁴, a od 1569 r. – Łukasz, który oprawił posąg w wysokości 10 grzywien swojej żonie Elżbiecie na wszystkich swoich dobrach, w tym na młynie Malińskim, rolach i łąkach, bydło i trzodzie⁴¹⁵. Pod datą 18 XI 1570 widnieje niedokończona zapiska kwitu uczynionego przez Grzegorza młynarza, który był synem zmarłego Wojciecha zwanego młynarzem Malińskim⁴¹⁶. Być może właśnie z tą osobą należy utożsamiać wzmiankowanego 18 IV 1562 Wojciecha, nieokreślonego młynarza, żonatego z Agnieszką. Na mocy jego testamentu młyn miał przejść pod zarząd najstarszego z jego synów – Marcina⁴¹⁷.

⁴⁰⁸ APP, AmPl., I/16, s. 170–172.

⁴⁰⁹ AmPleszew, I/13, s. 140–142.

⁴¹⁰ ASK I 12, k. 708 (1579); ASK I 13, k. 398v (1580).

⁴¹¹ APP, AmPl., I/21, s. 353–355.

⁴¹² ASK I 12, k. 708 (1579); ASK I 13, k. 398v (1580).

⁴¹³ AmPleszew, I/10, s. 249–250 (10 II 1547): „qui quidem molendinum providus Johannes Pyskovycz potest vendere, commutare et ad usus suos beneplacitos convertere, predictus molendinus vocatur nomine cognomine Malynsky ab antiquis annis nomen supersit...”

⁴¹⁴ Ibidem, s. 432–433.

⁴¹⁵ Ibidem, I/11, s. 345–355 (11 III 1569).

⁴¹⁶ Ibidem, I/3, s. 37.

⁴¹⁷ Ibidem, I/11, s. 160–161.

Z kolei w księgach miejskich wielokrotnie wzmiankowany jest młyn Wójtowski, którego nazwa sugeruje, iż początkowo należał do wójta dziedzicznego⁴¹⁸. Stał również przy rzece, a spośród wzmiankowanych młynów był najbardziej wysunięty na wschód, w stronę wsi Brzezie (oznaczony na mapie 4.)⁴¹⁹. Młynarzem dzierżawiącym ten młyn był Wojciech, wzmiankowany w księgach miejskich w latach 1527–1543⁴²⁰. Dnia 11 VI 1538 oparł on swojej żonie Dorocie, córce Grzegorza młynarza Podborka, 15,5 grzywny posagu na swoich dobrach, w tym na młynie, „który nazywają Przepadłym” (*in molendino Emptico quod appellatur*)⁴²¹. Młyn ten w analizowanym okresie najczęściej określano jako Kałdoszewski, która to nazwa pochodziła od ówczesnych młynarzy Walentego i Wojciecha Kałdów, tudzież Kałdoszów⁴²².

Plan 4. Hipotetyczne rozmieszczenie młynów wzmiankowanych w księgach miejskich Pleszewa w latach 1520–1600 na podstawie mapy Davida Gilly’ego (1802–1803)⁴²³.

⁴¹⁸ Źródła odnotowują, że już w 1448 r. młyn ten o dwóch kołach korzecznych należał do ówczesnego właściciela miasta Mikołaja [I] Pleszewskiego, v. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 57–58; tamże o XV-wiecznych wzmiankach źródłowych dotyczących młyna Wójtowskiego.

⁴¹⁹ Na takie hipotetyczne ulokowanie tego obiektu wskazuje informacja o przydziałkach leżących pod Pleszewem i rozciągających się ku temu młynowi, cf. *AmPleszew*, I/10, s. 264–265; I/13, s. 457 oraz lokalizacja młyna Przepadłego na mapie Davida Gilly’ego (1802–1803).

⁴²⁰ *AmPleszew*, I/2, s. 120 (1530); I/10, s. 97 (1527), 197 (1543).

⁴²¹ *Ibidem*, I/2, s. 146. Wcześniej Grzegorz ożenił się z Anną Młynarką „Spod Bora”, która oparła mu młyn po poprzednim mężu, v. *ibidem*, I/10, s. 92.

⁴²² *Ibidem*, I/3, s. 64–66 (18 XI 1580): „Item przydziałek jeden jest leżący, który pod młyn Kałdoszewski idzie...”; Testament Walentego Kałdosza z 13 VI 1558 zawiera informacje poświadczające, iż młyn ten wcześniej nazywał się Wójtowskim: „providus vir Valentinus Caldosz molendinator molendini dicti Voytowski in hereditate oppidi Pleshow sitti...”; młyn Kałdoszewski wzmiankowany jest także w latach 1580–1581 (*ibidem*, I/12, s. 485–486, 506–507). W 1592 r. jako młynarz Przepadły wzmiankowany jest Jan Kałdosz (*ibidem*, I/13, s. 294).

⁴²³ Wykorzystany fragment mapy pochodzi ze strony internetowej: http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/150K_Gilly_SKvSudpreussen/Gilly_Spezialkarte_von_Suedpreussen_150k_BCUL_05_B2.jpg (dostęp: 26.07.2021).

2. Ustrój miasta i elita rządząca

2.1. Władza dominalna

Ustrój Pleszewa, podobnie jak większości polskich miast, był oparty na wzorcach przyjętych w średniowieczu z miast niemieckich. W mniejszych ośrodkach stanowiących własność prywatną wybór i organizacja władz miejskich były podporządkowane decyzjom właścicieli bądź ich przedstawicieli. W przypadku Pleszewa byli to burgrabiowie, później określani mianem starostów⁴²⁴. Nie oznacza to jednak, iż mieli oni całkowitą dobrowolność w tym zakresie, bowiem musieli oni postępować zgodnie z rozporządzeniami monarszymi i przepisami prawa magdeburskiego określającymi zasady funkcjonowania organów zarządzających miastem. Różnice między miastami królewskimi a prywatnymi ośrodkami polegały przede wszystkim na tym, iż mieszkańcy prywatnych miast byli zwolnieni spod zwierzchnictwa królewskiego i poddani jurysdykcji władz miejskich podlegających bezpośrednio właścicielowi ośrodka⁴²⁵. Sami właściciele w większości prywatnych ośrodków odbywali sądy wyższej instancji, do których kierowano odwołania od wyroków wydawanych przez sądy miejskie, zarówno radzieckie, jak i wójtowsko-ławnicze, a niekiedy stanowili oni sądy trzeciej instancji, do której odwoływano się od wyroków starostów⁴²⁶.

XVI-wieczni właściciele Pleszewa zarządzali miastem pośrednio poprzez swoich przedstawicieli, którzy rezydowali na zamku. Pomijając Annę Tęczyńską, dziedzice rzadko bywali na miejscu, zaś swoje decyzje i rozporządzenia wydawali w formie dekretów osobiście bądź upoważniali swoich reprezentantów. Burgrabiowie przeważnie wywodzili się z drobniejszej szlachty, a w jednym przypadku był to mieszczanin należący do miejscowej elity. W toku kwerendy udało się ustalić 11 nazwisk osób reprezentujących właścicieli miasta⁴²⁷:

⁴²⁴ D. Żurek dokonała podziału członków elity biorącej udział we władzach Chrzanowa na przedstawicieli władz dominalnych (właściciele i starostowie) i miejskich (urzędnicy zasiadający w radzie i ławie); cf. eadem, op. cit., s. 184. Praca ta została uznana za pionierski przykład studium socjotopograficznego poświęconego małemu ośrodkowi, a część poświęcona miejscowej elicie posłużyła w niniejszej rozprawie za wzorec ujęcia problemu struktury społecznej władz miejskich.

⁴²⁵ *Szamatulska księga ławnicza...*, s. 8; cf. M. Stępiak, *Funkcjonowanie nowożytnej kancelarii miejskiej na przykładzie księgi burmistrzowskiej miasteczka Kórnik (BK 913)*, Praca dyplomowa napisana pod kier. prof. dr hab. I. Mamczak-Gadkowskiej i dr M. Biniaś-Szkopek, Studia Podyplomowe Archiwistyki i Zarządzania dokumentacją, Wydział Historyczny UAM, Poznań 2018, s. 20.

⁴²⁶ D. Żurek, op. cit., s. 184; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 59.

⁴²⁷ Cf. tabela w aneksie A. W 1530 r. wzmiankowany jest nieznanymi z imienia burgrabia Pruszek (*Pruszyak*); v. *AmPleszew*, I/2, s. 267. Nic bliżej nie udało się ustalić odnośnie identyfikacji tej osoby, dlatego została pominięta w dalszej części tego podrozdziału, w której omówiono poszczególnych przedstawicieli właścicieli miasta.

1) **Michał Kurcewski** wzmiankowany w 1525 r. jako burgrabia w sprawie powzdania parceli Annie Tęczyńskiej przez Wawrzyńca kmiecia ze Szczurów, którą to nieruchomość odziedziczył po zmarłej siostrze⁴²⁸; dziedzic w Kurczewie w powiecie kaliskim (obecnie Kurcew w powiecie jarocińskim)⁴²⁹; ożeniony z Barbarą, wdową po Janie Kurcewskim⁴³⁰; dzieci: Jadwiga, Jan, Agnieszka⁴³¹; w 1527 r. wzmiankowany jako zmarły⁴³².

2) **Mikołaj krawiec** wzmiankowany w latach 1528–1529 jako burgrabia Anny Tęczyńskiej; reprezentował dziedziczkę miasta w sprawach majątkowych. Choć nie podano jego nazwiska, zapewne chodzi tu o Mikołaja Kamlysza, który w latach 1525–1532 pełnił funkcję rajcy pleszewskiego⁴³³. Dnia 20 IV 1528 w jego obecności Jadwiga z Pyzdr, siostra mieszczeni Doroty Myszy, zawarła ugodę razem ze swoim synem, na mocy której przyjęli wyposażenie domowe, zaś nieruchomość pozostawili Dorocie⁴³⁴. Z kolei 12 VII 1529 w imieniu dziedziczeni miasta powzdał Józefowi z Baranowa dom wraz ze wszystkimi rzeczami do niego przynależącymi po zmarłym Marcynie Zachychli, obywatelu pleszewskim⁴³⁵. Natomiast w drugiej sprawie rozpatrywanej przed radą miejską tego samego dnia powzdał Annie Orszulance dom wraz z wyposażeniem pozostały po zmarłej Dorocie Myszy⁴³⁶.

3) **Maciej Korzkiewski** wzmiankowany w latach 1533–1534 i 1539 jako burgrabia Jana Kościeleckiego, którego reprezentował w aktach powzdania i sprzedaży nieruchomości⁴³⁷ oraz w sprawie o zadośćuczynienie za chmiel⁴³⁸; dziedzic części wsi Korzkwy w powiecie pyzdrowskim, którą w 1510 r. sprzedał Ambrożemu Pampowskiemu, wojewodzie sieradzkiemu i staroście malborskiemu⁴³⁹; syn Tomasza Korzkiewskiego; rodzeństwo: Sebastian, Piotr i Jan Korzkiewscy⁴⁴⁰; żonaty z Małgorzatą siostrą Jana, Macieja i Bartłomieja, dziedziców w

⁴²⁸ AmPleszew, I/2, s. 111–112.

⁴²⁹ TD, 2495 (Nr 3 zs. inscr. i res.), 1519/29. Cf. M. Stępnia, *Pleszew i jego mieszkańcy...*, s. 262.

⁴³⁰ TD, 1265 (Nr 24), 1513.

⁴³¹ TD, 4815 (Nr 1392), 1521; 2696 (Nr 3 zs. inscr. i res.), 1519/29; 2901 (Nr 4 zs. inscr. i res.), 1534.

⁴³² TD, 5940 (Nr 1393), 1527.

⁴³³ V. tabela z wykazem burmistrzów i rajców załączona w aneksie 2.

⁴³⁴ AmPleszew, I/10, s. 99.

⁴³⁵ AmPleszew, I/2, s. 118.

⁴³⁶ Ibidem, s. 118.

⁴³⁷ AmPleszew, I/2, s. 129 (1533: *resignacio domus*); I/2, s. 130 (22 III 1534: *resignacio hortus*); I/10, s. 136 (3 II 1539: *vendicio ac resignacio domus*).

⁴³⁸ AmPleszew, I/2, s. 132 (26 V 1534).

⁴³⁹ TD, 380 (Pyzdry 23), 1510.

⁴⁴⁰ TD, 1394 (Nr 12 II (druga paginacja)), 1550.

Grodziszczku⁴⁴¹; w 1529 r. pozwany przez Mikołaja Błociszewskiego w sprawie o zabicie jego syna Jana⁴⁴².

4) **Wawrzyniec** wzmiankowany raz w 1539 r. jako burgrabia Anny Tęczyńskiej w sprawie powzdania przez Annę Kędziorczankę jej majątku, tj. połowy folwarku ze stodołą, Andrzejowi Stawskiemu⁴⁴³.

5) **Mikołaj Sulimowski** zwany Szychth (*Szychth*), Sulimek bądź Odoj, wzmiankowany jako zarządca miasta (*factor*) w 1551 r. w sprawie o dopuszczenie Agnieszki, wdowy po Wojciechu Grzybowski, z ich dziećmi do objęcia w posiadanie majątku po jej zmarłym mężu⁴⁴⁴; dziedzic w Skarżynie⁴⁴⁵ i właściciel Milejowa⁴⁴⁶; w 1552 r. ożeniony z Barbarą, córką Adama Milejowskiego i Anny Laskowskiej⁴⁴⁷; dzieci: Andrzej, Jan, Anna i Małgorzata⁴⁴⁸; zmarł w 1571 r.⁴⁴⁹.

6) **Maciej Skarszewski** wzmiankowany jeden raz jako zarządca Pleszewa w 1553 r. w sprawie o zadośćuczynienie za majątek po zmarłym Stanisławie Dobrostańskim⁴⁵⁰; zbyt skąpa ilość informacji nie pozwala na dokładniejszą identyfikację tej osoby⁴⁵¹.

⁴⁴¹ TD, 1183 (Nr 865), 1511; 1378 (Nr 865), 1512.

⁴⁴² TD, 2565 (Nr 3 zs. inscr. i res.), 1519/29: „Maciej Korzkiewski płaci penę 3 grz. Mikołajowi Błociszewskiemu w sprawie o zabicie syna jego ol. Jana Bł. (f. 534)”; 2606 (Nr 3 zs. inscr. i res.), 1519/29: „1524. Mikołaj Błociszewski pw. Maciejowi Korzkiewskiemu o zabicie syna swego ol. Jana B. (f. 578v)”; 750 (Nr 7 Inscr. i Decr. Zs.), 1530: „G. Mikołaj Potworowski, burgrabia zs. kaliski, intromit. mocą dekretu zs. kalis. Mikołaja Błociszewskiego do dóbr Macieja Korzkiewskiego tj. do części wsi Korzkwy w p. kali., w s. 60 grz. za głowę ol. Jana Bł. syna Mikołaja Bł. (f. 452)”.

⁴⁴³ AmPleszew, I/10, s. 142–143 (9 VI 1539).

⁴⁴⁴ Ibidem, s. 324–325 (14 X 1551).

⁴⁴⁵ TD, 2494 (Nr 3 zs. inscr. i res.), 1519/29; 1979 (Nr 22), 1557.

⁴⁴⁶ H. Witczak, *Dziedzictwo wieków – z dziejów Gminy Kawęczyn*, Kawęczyn-Konin 2010, s. 46.

⁴⁴⁷ TD, 1644 (Nr 15), 1552: „N. Anna Laskowska, wd. po ol. G. Adamie Milejowskim, obec. ż. N. Macieja Rajskiego, zezn. iż wraz z G. Benedyktem wojskim wieluń. i Marcinem Walknowskimi ze wsi Walknowy dziami, bćmi rodz. opp. Barbary M, c. tegoż ol. Adama M., mając w swej opiece tąż Barbarę jej córkę, dają ją za mąż za Mikołaja Sulimowskiego zw. Szychth z p. sier. (88v)”; 1754 (Nr 16), 1552.

⁴⁴⁸ TD, 2070 (Nr 23), 1558: „Mikoł. Sulimowski z W. Skarżyna, zobow. się całą 1/2 wsi Poroże os. w p. kal. za 200 grz. wyderk. synowi Janowi S. (p. 222)”; 4756 (Nr 3), 1571; 4820 (Nr 4), 1572: „N. Stanisław Sułmowski, dziedzic de Korytkow, na całych swych cz. wsi Korytków z działu z br. rodz. Andrzejem S., zap. pos. [...] żonie swej Annie Sulimowskiej, c. ol. Mikołaja Sulim. de Milejów (matka tej Anny owdowiała Barbara S.) oprawia, zachowując dla siebie całe części wsi Kaczki Plastowe i drugą poł. Rogowa (f. 52)”; 4829 (Nr 4), 1572; 4829 (Nr 4), 1572.

⁴⁴⁹ TD, 4785 (Nr 3), 1571.

⁴⁵⁰ AmPleszew, I/10, s. 393–394 (5 II 1553).

⁴⁵¹ U Dworzaczka występuje kilka osób o tym samym imieniu i nazwisku: Maciej Skarszewski zwany „Hector”, syn Jana Skarszewskiego „Hectora”, dziedzic części wsi Skarszewa i Szkurlatów w powiecie kaliskim, mąż Katarzyny Drużbińskiej (TD, 690 (Nr 1394), 1539; 2330 (Nr 1395), 1543); Maciej Skarszewski syn Adama Skarszewskiego (TD, 1619 (Nr 15), 1552); Maciej Skarszewski wójt we wsi Tyniec koło Kalisza, brat Michała, mąż Anny córki Stanisława Sulisławskiego i Salomony Karskiej (oprawa posagu w 1553 r.), później – Heleny Golińskiej, wzmiankowany jako zmarły w 1584 r. (TD, 7592 (Nr 1396), 1553; 8302 (Nr 1396), 1556; 3419 (Nr 29), 1564; 3630 (Nr 29), 1564; 3965 (Nr 36), 1570; 4522 (Nr. 21 I. i Rel. Kon. 21) 1584); Maciej Skarszewski

7) **Maciej Bielicki** wzmiankowany w 1555 r. jako *factor* Jadwigi Kościeleckiej przy zawarciu ugody sprawie o zranienie szlacheckiego Zygmunta Świątlickiego przez Wincentego, sługę łąziebnego Pawła łąziebnika pleszewskiego⁴⁵².

8) **Wojciech Pruskowski** wzmiankowany 22 razy w latach 1559–1566 jako zarządca i starosta pleszewski Jadwigi Kościeleckiej. Właścicielką miasta reprezentował głównie w sprawach majątkowych, np. w 1559 r. sprawie o zachowanie prawa do dzierżawy łąźni przez wdowę i dzieci po zmarłym Pawle łąziebniku⁴⁵³, był obecny przy aktach sprzedaży-kupna nieruchomości⁴⁵⁴, sprawach o dziedziczenie⁴⁵⁵, przy ugodach dotyczących zapisów posagowych w przypadku śmierci jednego z małżonków⁴⁵⁶, zaś w 1560 r. wymieniono go jako jednego z wykonawców testamentu Anny łąziebniczki⁴⁵⁷. Wykonywał przede wszystkim polecenia wydawane w rozporządzeniach przez dziedziczkę miasta. Przykładowo w omawianym już liście z 10 IV 1561 Pruskowski miał w imieniu dziedziczki dokonywać aktów wzdania odkupionych od niej placów na przedmieściu Koszutowo⁴⁵⁸. W kolejnym liście danym w Osieku z 12 XII 1564 Jadwiga Kościelecka nakazała urzędnikom miejskim, żeby tak jak jej burgrabia dopilnowali, aby w domostwach, w których czyniono to z dawna, czas warzenia piwa nie przekraczał dwóch miesięcy. Natomiast ci, którzy trudnili się sprzedażą tego trunku mieli uczynić to również w ciągu dwóch miesięcy, co miało zapobiec stratom w tym zakresie. Ponadto urzędnikom pleszewskim rozkazała, aby respektowali pełnomocnictwo udzielone jej burgrabiemu w zakresie powzdawania wszelkich gruntów oraz nowo zbudowanych domów na placach od niej odkupywanych⁴⁵⁹.

9) **Walenty Czermiński** wzmiankowany w 1567 r. jako zarządca dóbr pleszewskich za Jana Zborowskiego w sprawie dotyczącej powzdania kwarty roli⁴⁶⁰; wojski ziemi kaliskiej⁴⁶¹;

burgrabia kaliski, surogator grodzki kaliski i koniński, żonaty z Różą z Chwalczewskich, wdową po Janie Zarembie z Kalinowy (TD, 362 (Nr 2), 1566; 4424 (Nr 3), 1567; 3840 (Nr 34), 1568; 4041 (Nr 36), 1570; 4578 (Nr 3), 1570; 4116 (Nr 36), 1570).

⁴⁵² AmPleszew, I/2, s. 212–213 (13 VIII 1555).

⁴⁵³ Ibidem, s. 241–243 (14 IV 1559).

⁴⁵⁴ AmPleszew, I/11, s. 33–35 (1559), 119–120 (1561), 120–121 (1561), 121–122 (1561), 172 (1562), 239–240 (1565), 240–242 (1565), 272–273 (1566).

⁴⁵⁵ Ibidem, s. 72–73 (1560: zrzeczenie się i unieważnienie zapisu majątku), 65–68 (1560: Tomasz z Pieruszyc zobowiązuje się do utrzymywania, wyżywienia i zapewnienia izby swojej stryjence Elżbiecie Janeczkowej w zamian za powzdanie mu domu z parcelą i całym wyposażeniem oraz innymi nieruchomościami po zmarłym Błażeju z Pieruszyc, bracie tejże Elżbiety i ojczymie Tomasza), 79–84 (1560: ugoda w sprawie majątku po zmarłym Mikołaju Dozdałce).

⁴⁵⁶ Ibidem, s. 90–92 (1560: ugoda zawarta między dziećmi a żoną zmarłego Mikołaja Dozdałki).

⁴⁵⁷ Ibidem, s. 57–58 (16 II 1560).

⁴⁵⁸ Ibidem, s. 160.

⁴⁵⁹ Ibidem, s. 302; v. treść tego dokumentu w tabeli w aneksie A.

⁴⁶⁰ Ibidem, s. 302–303 (10 I 1567).

⁴⁶¹ TD, 4143 (Nr 36), 1570; 4149 (Nr 36), 1570; 4639 (Nr 3), 1570.

siostra Jadwiga⁴⁶²; w 1583 r. darował folwark we wsi Poljednica w powiecie Kaliskim swym synom: Mikołajowi, Wojciechowi, Walentynowi, Maciejowi, Sewerynowi i Janowi⁴⁶³; jako zmarły wzmiankowany w 1588 r.⁴⁶⁴

10) **Wacław Górecki** wzmiankowany 11 razy w latach 1569–1580 jako starosta Jana Zborowskiego w sprawach majątkowych, tj. dziedziczeniu⁴⁶⁵, aktach darowizn⁴⁶⁶, sprzedaży⁴⁶⁷ i powzdaniach⁴⁶⁸; podwojewodzi inowrocławski⁴⁶⁹; ożeniony z Anną Chrapiewską⁴⁷⁰.

11) **Wojciech Skrzypiński** wzmiankowany w latach 1580–1581 jako starosta pleszewski i namiestnik Jana Zborowskiego w sprawach dotyczących darowizny nieruchomości⁴⁷¹ i sprzedaży domu⁴⁷²; dziedzic wsi Skrzypna i Suchorzewa (zakupionego w 1589 r.)⁴⁷³; żonaty z Jadwigą Gorczyńską (jako zmarła wzmiankowana w 1581 r.)⁴⁷⁴, a następnie z Małgorzatą Suchorzewską (1586 r.)⁴⁷⁵; jako zmarły wymieniony w 1610 r.⁴⁷⁶

2.2. Władze miejskie

W celu ustalenia w jakim stopniu zachowane XVI-wieczne księgi pleszewskie pozwalają na poznanie zasad funkcjonowania urzędów rady i ławy oraz pozycji ich członków przeprowadzono analizę 1707 zapisek z lat 1520-1600. Materiał ten wybrano z dwóch ksiąg radzieckich uwzględniających lata 1428–1563 i 1564–1640 oraz niewielkiego fragmentu z zapiskami z lat 1570–1572 (łącznie 307 wpisów). W znacznie lepszym stopniu zachował się materiał źródłowy dotyczący działalności pleszewskiej ławy, bowiem badaniami objęto ponad 1400 wybranych zapisek z pięciu ksiąg wójtowskich i ławniczych prowadzonych w latach 1494–1636 oraz fragmentów włączonych pod jedną sygnaturę z lat 1586–1621. Ich analizę

⁴⁶² TD, 556 (Nr 110), 1572.

⁴⁶³ TD, 966 (Nr 5), 1583,

⁴⁶⁴ TD, 30 (Nr 950), 1588; 5321 (Nr 949), 1588.

⁴⁶⁵ AmPleszew, I/11, s. 355–357 (1569: ugoda w sprawie majątku po zmarłym mieszczaninie).

⁴⁶⁶ AmPleszew, I/12, s. 25–26 (1570), 36–37 (1570), 260–261 (1575), 261–263 (1575).

⁴⁶⁷ Ibidem, s. 358–359 (1577), 377 (1577).

⁴⁶⁸ Ibidem, s. 150–152 (1573), 210–212 (1574).

⁴⁶⁹ TD, 3732 (Nr 52), 1573.

⁴⁷⁰ TD, 10786 (Nr 1398), 1570.

⁴⁷¹ AmPleszew, I/12, s. 489 (9 VI 1580), gdzie akt darowizny ogrodu osobiście udzielił Jan Zborowski, zaś wśród świadków wymieniony został W. Skrzypiński.

⁴⁷² Ibidem, s. 504–505 (7 III 1581: Jan Gener sprzedaje Janowi Zborowskiemu dom, która to intromisja została dopuszczona staroście pleszewskiemu).

⁴⁷³ TD, 872 (Nr 5), 1581; 1336 (Nr 6), 1589.

⁴⁷⁴ TD, 872 (Nr 5), 1581.

⁴⁷⁵ TD, 1219 (Nr 5), 1586.

⁴⁷⁶ TD, 6383 (Nr 35), 1610.

podzielono na dwie części, co zostało podyktowane charakterem spraw prowadzonych przez oba urzędy oraz zakresem dostępnego materiału źródłowego. Część pierwszą poświęcono strukturze zawodowej i społecznej władz miejskich, a zastosowane metody badawcze oparto na wzorze wypracowanym przez D. Żurek dla badań nad elitą władz miejskich średniowiecznego i nowożytnego Chrzanowa⁴⁷⁷. W drugiej części omówiono zakres działalności i kompetencje władz miasta poprzez analizę porównawczą obu urzędów i w odniesieniu do przepisów prawa magdeburskiego, gdzie dla zobrazowania wyników badań zastosowano wykresy, w oparciu o metodę wykorzystaną przez A. Bartoszewicz dla Krakowa i Lwowa oraz średnich i małych ośrodków⁴⁷⁸.

2.2.1. Struktura

Pleszewska rada zarządzana przez burmistrza składała się przeważnie z 5–6 rajców. Wybory do rady zatwierdzał właściciel miasta⁴⁷⁹. W księgach miejskich nie były one odnotowywane z wyjątkiem nominacji z początku 1550 r., kiedy to w ratuszu pleszewskim ówczesny właściciel miasta Jan Kościelecki dokonał wyboru nowego burmistrza wraz z członkami rady. Nominacje na burmistrza otrzymał wówczas Franciszek Jelitowski, zaś na rajców wybrano sześć osób: Józefa Frymka, Piotra sukiennika, Piotra Wołka, Wojciecha czapnika, Marcina Słabego i Marcina Wójcika⁴⁸⁰. Z informacji tutaj zawartych wynika, iż rada oraz przedstawiciele społeczności miasta wyłaniali kandydatów, których następnie przedstawiano dziedzicowi. Ten zaś ostatecznie zatwierdzał wybór nowych władz⁴⁸¹. Wobec faktu, iż jest to jedyna wzmianka odnosząca się do wyborów członków pleszewskiej rady⁴⁸², trudno ustalić dokładny czas trwania jej kadencji⁴⁸³. Ponadto w niektórych latach nie

⁴⁷⁷ D. Żurek, op. cit., s. 184–212.

⁴⁷⁸ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, Aneksy, s. 315–232. Tę samą metodę w swoich badaniach nad Pleszewem wykorzystał A. Kozak (*Najstarsza pleszewska księga...*, s. 11–13).

⁴⁷⁹ W miastach prywatnych regułą było obsadzanie rady przez ich właścicieli, choć zdarzało się, że wybór jednego lub dwóch rajców wybierali przedstawiciele pospólstwa. Najczęściej rady liczyły sobie od sześciu do ośmiu członków, v. S. Kutrzeba, *Historia ustroju Polski w zarysie. Korona*, Poznań 2001, s. 101. Wyjątkowym przykładem jest Poznań, gdzie cechmistrzowie do końca XVII w. mieli wpływ na wybór urzędników miejskich poprzez wysuwanie kandydatury 24 osób na stanowisko burmistrzów lub rajców. Cf. J. Wiesiołowski, Z. Wojciechowska, *Władze miasta Poznania. Tom 1, 1253–1793*, Poznań 2003, s. VII.

⁴⁸⁰ AmPleszew, I/2, s. 181. Cf. M. Stępiak, *Pleszew i jego mieszkańcy...*, s. 258–260.

⁴⁸¹ Cf. *Szamotołska księga lawnicza...*, s. 8, gdzie informacja o wyborze władz miejskich w odniesieniu do miast prywatnych dawnej Rzeczypospolitej. Obsada stanowisk urzędniczych była znacznie uzależniona od właścicieli miast (lub upoważnionych z ich ramienia burgrabiów), którzy desygnowali nowych członków bądź zatwierdzali poszczególne składy rady i ławy wcześniej wyłonione przez reprezentantów społeczności miejskiej, przeważnie ustępujących rajców bądź starszych cechów.

⁴⁸² W zapisie z 3 X 1567, gdzie wymieniono skład rady wzmiankowano Wojciecha Orszulanę jako burmistrza nowo wybranego (*noviter electi*), AmPleszew, I/3, s. 28.

⁴⁸³ T. Jurek w edycji najstarszych zapisek z księgi radzieckiej zwrócił uwagę na nieregularność terminów kadencji oraz na różne konfiguracje personalne tych samych osób w poszczególnych składach rady, co świadczy

wymieniano pełnego składu rady, a niekiedy zmiany personalne następujące w danym roku w systematycznie uzupełniano przez dopisywanie nowych osób⁴⁸⁴.

W tabeli zamieszczonej w aneksie B. sporządzono wykaz osób sprawujących urząd burmistrza i rajców odtworzony na podstawie zachowanych zapisek z lat 1520–1600, wraz z adnotacją, w jakim okresie podawano poszczególne składy rady. Należy zaznaczyć, iż dane te są niepełne, gdyż brakuje zapisek z lat 1527, 1546, 1569, 1576–1577, 1586–1587, 1589–1591 i 1597–1598. Wysoce prawdopodobnym jest, iż fragmenty ksiąg z tych lat nie zachowały się, jednak braki te nie mogły wiązać się z czynnikami utrudniającymi funkcjonowanie miasta, jak na przykład epidemia lub pożar, bowiem wśród wpisów do ksiąg wójtowskich nie występują luki w podanych latach, w związku z czym ława działała wówczas normalnie. Ponadto argumentem popierającym tę hipotezę jest fakt, iż niektóre zapiski zachowały się szczerkowo, co dowodzi istnienia brakujących fragmentów zachowanych ksiąg⁴⁸⁵. Stąd też niemożliwe jest wykazanie dat skrajnych kadencji, która według przepisów prawa magdeburskiego, zarówno dla rady jak i dla ławy, powinna jeden rok⁴⁸⁶. Jednakże badania podjęte w celu wykazania terminu otwierającego nową kadencję pleszewskiej rady wskazuje, iż przeważnie przypadał on w styczniu, na początku każdego roku⁴⁸⁷. Potwierdzają to terminy posiedzeń niektórych składów rady. Wspomniany wybór nowego burmistrza z radą w 1550 r. przypadał na początek stycznia, w pierwszy sądowy piątek po Bożym Narodzeniu (3 I), choć brak tu dokładnego określenia, czy faktycznie chodzi o pierwszy piątek miesiąca. Ponadto nowe składy rady wraz z burmistrzami wymieniano począwszy od stycznia w latach 1524, 1537, 1552, 1556 i 1567, co świadczy o tym, iż nominacji dokonywano na początku roku⁴⁸⁸. Nie wyklucza to jednak faktu, iż zmiany kadencji mogły następować również w drugiej połowie roku poprzedzającego podane lata, jednak brak informacji nie pozwala żadnej z tych

o zamkniętym charakterze tego urzędu; cf. *Najdawniejsze zapiski...*, s. 16–17. Na problem terminu wyborów oraz długości kadencji zwrócił uwagę również A. Kozak, v. eodem, *Burmistrzowie i rajcowie...*, s. 180–182.

⁴⁸⁴ Miało to miejsce zarówno wśród członków rady, jak i ławy; cf. tabele w aneksach B. i C.

⁴⁸⁵ W Archiwum Państwowym w Poznaniu pod sygnaturą I/4 zachowały się tylko czterostronicowe fragmenty zapisek pochodzących z lat 1570–1572.

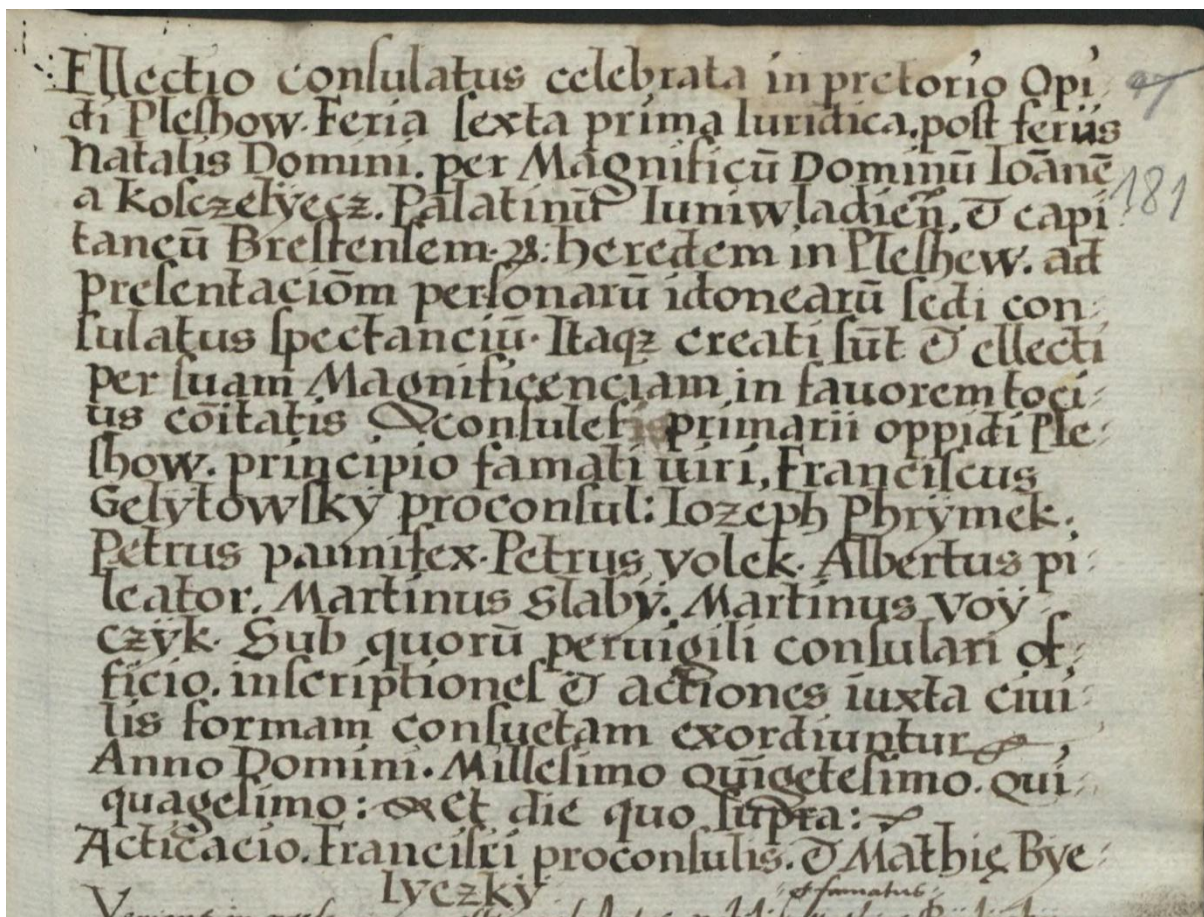
⁴⁸⁶ Według zbioru przepisów prawa magdeburskiego zapisanego w XV w. na kartach najstarszej pleszewskiej księgi radzieckiej rajcy mieli być wybierani na okres jednego roku, natomiast ławnicy mieli pełnić swe funkcję „na długotrwały czas”, co wskazuje na dożywotni charakter tego urzędu: „extunc arbitrati sunt, quod eligerent scabinos ac consules: scabinos ad diuturnum tempore et consules ad unum annum...”; AmPleszew, I/2, s. 89; cf. W. Maisel, *Prawo magdeburskie...*, s. 69; A. Kozak, *Burmistrzowie i rajcowie...*, s. 180.

⁴⁸⁷ Więcej informacji przynosi dopiero przywilej dziedzica Aleksandra z Otoka Zaleskiego wydany w 1696 r. Według tego dokumentu wybory do obu urzędów, rady i ławy, miały odbywać się na ratuszu w kwietniu, w poniedziałek po przewodniej niedzieli; v. *Prawa miejskie Pleszewa*, odpis, Muzeum Regionalne w Pleszewie, sygn. H-297/1; cf. A. Makowski, op. cit., s. 68–69.

⁴⁸⁸ Cf. tabela w aneksie B.

hipotez dokładniej zweryfikować⁴⁸⁹. Bez wątpliwości większość tych zmian personalnych dotyczyła jednej lub dwóch osób, co bywało regułą w mniejszych ośrodkach⁴⁹⁰. Przykładowo w 1534 r. Wojciecha Marzela zastępuje Piotr Pycha, w 1542 r. Paweł Dozdała zastępuje Macieja Koziełka, a w 1554 r. w radzie zasiadają Ambroży ślusarz i Błażej Krusz. Ciekawa sytuacja następuje w 1552 r., kiedy to dotychczasowy burmistrz Franciszek Jelitowski ponownie zasiada na urzędzie jako rajca, zaś jego miejsce drogą awansu zajmuje Marcin Wójcik. Podobna sytuacja ma miejsce dwa lata później, kiedy Marcin Wójcik ponownie wraca do rady, a jej przewodniczącym zostaje Piotr Wołek. Bywały też dłuższe okresy, kiedy skład rady pozostawał stały⁴⁹¹.

Fot. 5. Fragment najstarszej księgi radzieckiej z zapisem wyboru burmistrza i rajców w 1550 r. (APP, Akta miasta Pleszew, I/2, s. 181).

⁴⁸⁹ Takich wątpliwości nie ma w przypadku daty corocznych wyborów wójta i ławy, które odnotowywano w najstarszej zachowanej księdze ławniczej Lublina, gdzie nowe składy ławników powoływano w okolicach św. Walentego [14 II], a pierwszy sąd, który odbywał się po wyborach określano jako *iudicium bannitum primum*, v. M. Resztak, *Najstarsza zachowana lubelska księga miejska i jej pisarze (część I)*, „Studia Źródłoznawcze”, t. 51, 2013, s. 9.

⁴⁹⁰ Cf. *Księga wójtowska miasta Jarocina...*, s. 11.

⁴⁹¹ W latach 1525–1526, 1528–1529 jako burmistrz występuje Wojciech Nadmyszek, zaś w składzie rady wymieniani są: Mikołaj Kamlysz, Maciej Korab, Maciej Koziełek, Maciej Mandyk i Paweł Pasek. Z kolei w 1530 r. Wojciech Marzel zastąpił Macieja Mandyka, a ponadto wśród rajców wymieniono Marcina Malika.

W tabeli załączonej w aneksie B. zestawiono okresy kadencji na podstawie odnotowanych zmian personalnych wśród członków rady, stąd część składów zamykała się w jednym roku kalendarzowym, a część przypadała na przełom dwóch lat. Świadczy to o nieregularnej długości kadencji pleszewskiej rady, której członkowie stanowili zwartą i zamkniętą grupę, a zmiany w jej obrębie dotyczyły na ogół pojedynczych osób. Przeważnie nowe osoby pojawiały się w miejscu tych członków, którzy kończyli swą karierę urzędniczą bądź zastępowali zmarłych rajców. Przykładowo Andrzej krawiec, jeszcze w 1565 r. występuje wśród członków rady, natomiast w 1566 r. jest już określany w źródłach jako zmarły. W tym też roku do rady awansował dotychczasowy ławnik Wawrzyniec Kostrzewa⁴⁹².

Bez wątplenia osoby sprawujące tę prestiżową funkcję należały do elity miasta, o czym świadczy chociażby wspomniany już wąski charakter tej grupy osób. Aby określić, kto w XVI-wiecznym Pleszewie tworzył miejscową elitę, należy przeanalizować pochodzenie społeczne i zawodowe członków władz miasta. W tym celu zaprezentowano w poniższej tabeli strukturę zawodową osób zasiadających w radzie oraz reprezentujących ją burmistrzów:

Tabela 4. Skład zawodowy pleszewskiej rady w latach 1520–1600

Zawód/źródło utrzymania	Liczba osób zasiadających w radzie	Liczba osób sprawująca funkcję burmistrza bądź jego zastępcy
Właściciel gruntów rolnych	29	14
Sukiennik	7	3
Rzeźnik	6	4
Krawiec	5	1
Szewc	4	1
Kowal	2	1
Organista	2	1
Ślusarz	2	1
Czapnik	2	-
Bednarz	1	-
<i>vir bene posesionatus</i>	1	-
woźny ziemski kaliski	1	-
witryk kościoła parafialnego	1 (+4)	(+1)
witryk kościoła Św. Ducha	(+2)	(+2)
Razem zidentyfikowani	63	26
Niezidentyfikowani	6	-
Razem	69	26

⁴⁹² Cf. tabele w aneksie 2. i 3.; AmPleszew, I/11, s. 294–295.

Zestawione tu dane dotyczą 63 osób, które udało się zidentyfikować pod względem wykonywanego zawodu bądź źródła utrzymania. Z informacji tych wynika, że spośród 69 członków zasiadających w pleszewskiej radzie w latach 1520–1600, najliczniej reprezentowana była grupa osób, które utrzymywały się przede wszystkim z posiadanych nieruchomości na przedmieściach, folwarków i gruntów rolnych. Niewykluczone, że wśród nich znajdowali się także rzemieślnicy, gdyż praktycznie większość mieszkańców Pleszewa posiadała majątki na przedmieściach, jednak brak dokładniejszych danych nie pozwala na określenie wszystkich ich zajęć przynoszących dochód. Z kolei bezproblemowo przebiegła weryfikacja zawodowa dla 31 osób, przy których imionach bądź nazwiskach podawano rodzaj wykonywanego przez nie rzemiosła. Wśród tej grupy stanowiącej blisko 45% ogółu członków rady dominowali sukiennicy i rzeźnicy reprezentowani odpowiednio przez siedmiu i sześciu przedstawicieli, następnie pięciu krawców i czterech szewców, zaś po dwie osoby wykonywały zawody kowala, organisty, ślusarza i czapnika oraz jeden przedstawiciel bednarstwa. W wykazie ujęty został również jeden członek określony jako „mąż dobrze uposażony”, co zapewne odnosi się do posiadanego majątku, oraz osoba sprawująca funkcję woźnego ziemskiego kaliskiego⁴⁹³. Ponadto część zidentyfikowanych tu osób pełniła dodatkowo, podnoszącą ich prestiż, funkcję zarządców kościołów parafialnego pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela oraz szpitalnego Świętego Ducha, stąd ich liczbę podano w nawiasach.

Taki obraz miejscowej elity odpowiada przepisom prawa magdeburskiego przyjętym na gruncie polskim. Według zasad wyłożonych przez Bartłomieja Groickiego w połowie XVI w. osoby wybierane do rady miejskiej powinny charakteryzować się pewnymi cechami. Mieli przede wszystkim być to ludzie mądrzy i dobrzy, w wieku co najmniej 25 lat, zamieszkali w mieście, bogobojni, odznaczający się sprawiedliwością i szczerością oraz „nie barzo bogaci ani też ubodzy, ale średniego stanu; albowiem bogaci a możni częstokroć zwykli Rzeczpospolitą uciskać i niszczyć; ubodzy zasię, jako łacni, żadnego pożytku nie czynić. Ale średni k temu są najsposobniejszy, którzy na swym przestawając cudzego nie pożądamy a pospolitą rzecz nad własną przekładają”⁴⁹⁴.

Osoby nominowane na burmistrzów wyłaniano spośród członków rady. W analizowanym okresie było ich dwudziestu sześciu. Informacje zawarte w księgach miejskich

⁴⁹³ Według zapiski z 18 V 1551 funkcję woźnego ziemskiego kaliskiego pełnił przedmieszczanin pleszewski Łukasz oraz Maciej Kozielek, którego po raz ostatni wymieniono w gronie władz miejskich Pleszewa w 1542 r., co wskazuje na to, iż prawdopodobnie był to jeden z szczebli w jego karierze urzędniczej; *AmPleszew*, I/2, s. 182: „iuxta concordiam arbitrorum ministerialum terrestri Callissiensis et civis opidi Pleshew Mathie Kozyelek, et Luce suburbani...”

⁴⁹⁴ B. Groicki, *Porządek sądów i spraw miejskich prawa magdeburskiego w Koronie Polskiej*, Warszawa 1953, s. 29.

pozwoły na przypisanie konkretnych zawodów do dwunastu osób, wśród których znalazło się czterech przedstawicieli rzemiosła rzeźnickiego, trzech sukienników oraz po jednej osobie wykonującej zawody krawca, szewca, kowala, organisty i ślusarza. O pozostałych osobach z pewnością można powiedzieć, że posiadały rozległe majątki w mieście i na przedmieściach, w tym grunty rolne⁴⁹⁵. Ponadto dwoje burmistrzów sprawowało zarząd nad kościołem parafialnym, zaś jedna osoba opiekowała się również pleszewskim szpitalem. Zmiany na tym stanowisku następowały zazwyczaj co roku, choć bywały dłuższe okresy, kiedy ta sama osoba pełniła urząd burmistrza. Rekordzistą w tym względzie jest Wojciech Nadmyszek, który łącznie przez 14 lat przewodniczył pleszewskiej radzie. Jako burmistrz wymieniany jest w zapiskach z 1520 r., kadencji 1522/1523 oraz w latach 1525–1536 (z pominięciem 1527 r., z którego nie pochodzi żaden z zachowanych wpisów do ksiąg radzieckich). Drugim z kolei jest Józef Frymek, który zasiadał na stanowisku burmistrza ciągiem przez okres ośmiu lat (1537–1544)⁴⁹⁶.

Analiza statusu społecznego członków pleszewskiej rady wykazała, iż w badanym okresie niemalże w całości składała się z przedstawicieli miejscowego patrycjatu. Byli oni właścicielami licznych nieruchomości w mieście i na przedmieściach. Wielu z nich posiadało domy w centrum miasta i kamienice w rynku, jak chociażby wspomniana w poprzednim rozdziale rodzina Wołków, a jej najświetniejszym przedstawicielem bez wątpienia był Marcin Wołek, mistrz rzemiosła rzeźnickiego, który osiągnął wszystkie szczeble kariery urzędniczej w mieście⁴⁹⁷. Natomiast jedyny szlachcic w radzie, Franciszek Jelitowski, jest notowany od grudnia 1543 r. i wymieniany w składach rady w latach 1544, 1547–1549 i 1552, zaś w 1550–1551 pełnił on urząd burmistrza.

Drugim po radzie organem miejskim był urząd ławniczy z wójtem na czele. W czasie kształtowania się ośrodków miejskich ława miała znaczenie pierwszorzędne, jednak z czasem ulegało ono osłabieniu na rzecz burmistrza i rady⁴⁹⁸. Pleszewskiej ławie liczącej przeważnie sześć osób przewodniczył wójt bądź jego zastępca – podwójci okreśłani w języku łacińskim jako *viceadvocatus* bądź „ledwójt”. Urzędników tych, podobnie jak rajców, mógł mianować i

⁴⁹⁵ Jak słusznie zauważył M. Figura w artykule poświęconym strukturze zawodowej członków przemyskiej rady miejskiej w pierwszej połowie XVIII w., w urzędach miejskich ośrodków średniej wielkości zasiadali przeważnie rzemieślnicy, zaś w miasteczkach rolniczych urzędnicy byli reprezentowani przez obywateli, których głównym źródłem utrzymania była uprawa roli. V. eodem, *Struktura zawodowa przemyskiej rady miejskiej w pierwszej połowie XVII stulecia*, [w:] *Miasta i ludzie. Sacrum o profanum. Studia z dziejów społecznych i gospodarczych dedykowane Profesorowi Jerzemu Motylewiczowi*, red. P. Grata, B. Lorens, Rzeszów 2013, s. 113.

⁴⁹⁶ Cf. tabela w aneksie 2.

⁴⁹⁷ Cf. tabela 7; AmPleszew, I/12, s. 472–474, 496–497; I/13, s. 128–129.

⁴⁹⁸ *Dzieje Pleszewa*, s. 52; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 60.

zatwierdzać właściciel miasta bądź też sama rada wyłaniała ją spośród kandydatów przedstawionych przez ławników⁴⁹⁹. Pomimo znacznie obszerniejszego materiału źródłowego, nie zachowała się ani jedna wzmianka o wyborze nowych ławników. Z zestawienia poszczególnych składów ławy, załączonego w formie tabeli w aneksie do niniejszej rozprawy, wynika, iż zmiany personalne w ławie, podobnie jak w radzie, zachodziły w ramach uzupełniania jej składu poprzez dopisywanie nowych członków, a nie wymiany całej ławy⁵⁰⁰.

W objętym analizą okresie w pleszewskiej ławie zasiadało łącznie 125 osób. Jednakże dane te nie są pełne ze względu na liczne luki w materiale źródłowym. Braki te dotyczą lat 1520–1521, 1530, 1532, 1555–1557, dla których nie odnotowano wpisów do ksiąg bądź też się nie zachowały, a po części wynikają również z faktu, iż nie zawsze podawano pełne informacje o urzędnikach zasiadających przy danej sprawie⁵⁰¹. Stąd dane te są zdeterminowane stanem zachowanego materiału źródłowego. W poniższej tabeli zaprezentowano status zawodowy i źródło utrzymania członków pleszewskiej ławy:

Tabela 5. Skład zawodowy pleszewskiej ławy w latach 1520–1600

Zawód/źródło utrzymania	Liczba osób zasiadających w ławie	Liczba osób sprawująca funkcję wójta bądź jego zastępcy
Właściciel gruntów rolnych	44	16
Sukiennik	12	5
Szewc	11	-
Krawiec	10	2
Rzeźnik	9	2
Czapnik	5	1
Kowal	3	-
Kuśnierz	3	-
Bednarz	2	-
Piekarz	2 (1)	1 (1)
Ślusarz	2	-
Barwierz	1	-
Mielcarz	1	-
Organista	1	1
Pisarz	1	-
Szklarz	1	-
Tkacz	1	1

⁴⁹⁹ Nominacji na stanowisko wójta dokonywali rajcy z ławnikami za aprobatą właściciela miasta, v. D. Żurek, op. cit., s. 206; Bogucka M., Samsonowicz H., *Dzieje miast...*, s. 457.

⁵⁰⁰ Cf. tabela w aneksie C.

⁵⁰¹ W zapisce z 10 IX 1520 zamieszczono informację o Wojciechu Woszczynie, który zastępował wójta oraz wymieniono jednego z ławników, Pawła szewca; AmPleszew, I/10, s. 84. Szczątkowe informacje udało się pozyskać z treści ksiąg radzieckich, na podstawie których uzupełniono dane w tabeli z zestawieniem składów ławy.

<i>vir bene posesionatus</i>	1	-
woźny ziemski kaliski	1	-
witryk kościoła parafialnego	(+2)	-
witryk kościoła Św. Ducha	(+2)	-
Razem zidentyfikowani	111	29
Niezidentyfikowani	14	3

Większość członków ławy, tak samo jak w radzie, posiadała majątki rolne na przedmieściach Pleszewa, co wynika z licznych transakcji nieruchomościami⁵⁰². Spośród rzemieślników zasiadających w urzędzie ławniczym najczęściej wymieniano sukienników (12 osób), szewców (11 osób, co interesujące, żaden z szewców nie był wójtem), krawców (10 osób) oraz rzeźników (9 osób). Następni byli czapnicy – 5 osób, kowale, kuśnierze reprezentowani po 3 osoby oraz bednarze, piekarze⁵⁰³, ślusarze – po 2 osoby. Pozostałe zawody były reprezentowane po jednej osobie. Wśród nich znajdował się Stanisław Religa określony jako *vir bene posesionatus*, rajca kadencji 1557/1558, a następnie ławnik w 1559/1560. Podobnie jak w radzie tu również znalazły się osoby pełniące funkcję opiekunów pleszewskich kościołów. Byli to Błażej Krusz i Wojciech Wilk kowal witrycy szpitala Świętego Ducha oraz Paweł Pasek szewc i Wojciech Drozdek witrycy kościoła parafialnego. Ponadto odnotowano tu jednego woźnego ziemskiego kaliskiego, Macieja Kozięka, późniejszego rajcę pleszewskiego⁵⁰⁴. Na uwagę zasługuje również fakt, że na 32 osoby przewodniczące ławie, najdłużej urzędującym wójtem i zarazem rekordzistą w tym zakresie był Kasper Jirzman odnotowywany jako wójt w latach 1525–1545 (bez danych z 1530 i 1532 r.), 1547–1554, 1558–1560, co daje w sumie 30 lat zasiadania na tym stanowisku⁵⁰⁵.

⁵⁰² Przykładowo 15 IV 1575 Maciej Pyszka, burmistrz kadencji 1574/1575, sprzedaje stodołę swemu zięciowi Frąckowi Ożarkowi (od 1576 r. zasiadającemu w pleszewskiej ławie) za 9 złotych. Nieruchomość ta sąsiadowała z folwarkiem Jana Fortuny (zasiadającemu we władzach miasta oraz im przewodniczącemu w l. 60.–80. XVI w.) oraz nieruchomości Jakuba (byłego rajcy i ławnika) i Walentego Giszaków; AmPleszew, I/12, s. 256–258. Z kolei 14 XI 1586 pleszewski garncarz Jan Woska za sumę 27 grzywien sprzedaje półkwarcie roli z ogrodem leżące nad Radobyczą wraz z dwoma przydziałkami ówczesnemu wójtowi Tomaszowi Krupczykowi. Te półkwarcie sąsiadowało z rolami Adama Biernackiego (przyszłego ławnika i wójta) i Pawła Zagatki, zaś jeden przydziałek leżał ku Lenartowicom, wedle ról Anny Nawójczyny i ławnika Marcina Wołka, a drugi - ku Brzeziu, między rolami tychże Adama Biernackiego i Narcina Wołka; AmPleszew, I/13, s. 121–124. Zagadnienia dotyczące posiadanego majątku i transakcji nieruchomościami zostały szerzej omówione w rozdziale poświęconym życiu codziennemu mieszkańców miasta i okolic.

⁵⁰³ W nawiasie podano liczbę osób, które przypuszczalnie mogły wykonywać dany zawód, co zostało ustalone na podstawie pośrednich przesłanek źródłowych. W tym przypadku chodzi o Jędrzeja Niziołka, który był właścicielem budy piekarskiej, AmPleszew, I/12, s. 193–195, 268–270 (buda sąsiadująca z budą Jakuba piekarza), 417–418 (gdzie wzmianka o dwóch budach, które Andrzej Nizioł darował swojemu synowi Bartoszowi).

⁵⁰⁴ AmPleszew, I/2, s. 182.

⁵⁰⁵ Cf. dane w tabeli w aneksie C. Kasper Jirzman zmarł prawdopodobnie w 1568 r., bowiem z dnia 13 IX 1568 pochodzi zapiska, w której wdowa po nim Anna Zaworska żąda się oprawy na rzecz swego pasierba Wawrzyńca, syna zmarłego Kaspra; AmPleszew, I/11, s. 348–349.

Kolejnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę jest częstotliwość zasiadania w organach władzy miejskiej. Niestety, ze względu na niekompletność danych w zachowanych księgach radzieckich i ich fragmentach, niemożliwym wydaje się ściśle ustalenie zmian osobowych we wszystkich kadencjach pleszewskiej rady. Z drugiej strony zasób dostępnych informacji, zestawionych w tabeli 6., pozwala na orientacyjne ustalenie średniego czasu zasiadania w tym urzędzie, który wynosi nieco ponad 4 lata, zaś mediana w tym przypadku wynosi 3 lata. Najwięcej osób zasiadało tu przez około 1–1,5 roku i grupa ta stanowiła ponad 30% ogólnej liczby rajców na przestrzeni 80 lat. Dość liczni rajcy sprawowali swój urząd przez 2–4 lata (łącznie 26 osób, co stanowi ponad 1/3 ogółu). Pięciu urzędników zasiadało w radzie przez okres od dziesięciu do kilkunastu lat. Natomiast najdłużej działającymi rajcami byli szewc Maciej Korab, odnotowany na tym stanowisku przez okres 22 lat, i Piotr Pycha sukiennik, który działał w pleszewskiej radzie łącznie 21 lat⁵⁰⁶.

Tabela 6. Częstotliwość zasiadania w pleszewskiej radzie ustalona na podstawie zachowanych zapisek z lat 1520–1600

Liczba kadencji zasiadania w radzie	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 i więcej	20 i więcej	Razem
Liczba osób	21	9	8	9	4	5	4	2	-	5	2	69
Procent w stosunku do ogółu	30,4	13	11,6	13	5,8	7,2	5,8	2,9	-	7,2	2,9	100

Natomiast zestawienie częstotliwości zasiadania w pleszewskiej ławie przedstawione zostało w kolejnej tabeli. Z danych tych wynika, że średni czas funkcjonowania członków tego urzędu wynosił niecałe trzy i pół roku, zaś mediana wynosi 2 lata, co świadczy o większej rotacji na stanowiskach ławników przysięgłych w badanym okresie. Zdecydowanie najwięcej, bowiem aż 47 osób, co stanowi ponad 37% ogółu, zasiadało w pleszewskiej ławie tylko przez okres jednego roku. Ławnikiem o najdłuższym okresie urzędowania był pleszewski krawiec Stanisław Gieruszka, który funkcję tę pełnił z niewielką przerwą przez 25 lat⁵⁰⁷. „Masowość” tego stanowiska w porównaniu do urzędu rady, przewyższająca ją o 56 osób, świadczyła o jego popularności wynikającej z łatwiejszej dostępności jako pierwszego, niższego szczebla na drodze kariery urzędniczej.

⁵⁰⁶ W latach 1547–1549 był burmistrzem, po czym ponownie powrócił na urząd rajcy, cf. tabela 7.

⁵⁰⁷ Urzędowanie Stanisława Gieruszki na stanowisku ławnika przypadało na kadencję 1559/1560, a następnie na lata 1566–1590; cf. tabela w aneksie C.

Tabela 7. Częstotliwość zasiadania w pleszewskiej ławie ustalona na podstawie zachowanych zapisek z lat 1520–1600

Liczba kadencji zasiadania w ławie	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 i więcej	20 i więcej	Razem
Liczba osób	47	17	17	13	9	6	1	4	4	6	1	125
Procent w stosunku do ogółu	37,6	13,6	13,6	10,4	7,2	4,8	1	3,2	3,2	4,8	1	100

Kolejnym zjawiskiem, na które należy zwrócić uwagę, jest migracja między radą a ławą. W tabeli 8. przedstawiono liczbę osób odnotowaną w księgach miejskich w okresie objętym analizą oraz ich procentowy udział w zmianie stanowisk między tymi głównymi organami władzy miejskiej. Na 126 osób uczestniczących we władzach miejskich Pleszewa udało się spostrzec takie rotacje w odniesieniu do 53 osób, co stanowi ponad 42% ogółu członków władz miejskich:

Tabela 8. Migracje między urządami rady i ławy w latach 1520–1600

	Przejścia z ławy do rady	Przejścia z rady do ławy	Migracje między radą a ławą	Razem
Liczba osób	42	3	8	53
Procentowy udział w stosunku do ogółu	33%	2,38%	6,35%	42,06%

Według tych danych 42 osoby, co stanowi 1/3 ogółu, na drodze swej kariery urzędniczej odnotowały awans z ławy na urząd rady, a więc była to reguła, która odbywała się w myśl przyjętej zwyczajowo zasady, że „nie może być rajcą ten, kto nie był ławnikiem”⁵⁰⁸. Przesłanki te pozwalają wysunąć wniosek, iż w większości przypadków następowało to płynnie, co wynika również z zestawienia zaprezentowanego w kolejnej tabeli przedstawiającej karierę urzędniczą 63 osób, a więc wszystkich tych, które sprawowały więcej niż jedną funkcję w pleszewskich urzędach w latach 1520–1600. Należy zwrócić tu również uwagę, iż przejścia z rady do ławy odnotowano tylko u trzech osób, przy czym dwie z nich sprawowały urząd wójta sądowego. Byli to mistrz krawiecki Jan Tomicki, którego wymieniano jako wicewójta w zapiskach z 1568 r.⁵⁰⁹, oraz Jan Wołek, rajca kadencji

⁵⁰⁸ S. Kutrzeba, *Historia ustroju Polski...*, s. 102.

⁵⁰⁹ AmPleszew, I/11, s. 336, 337; gdzie określony jako *viceadvocatus*.

1521/1522 odnotowany jako wójt w 1524 r.⁵¹⁰ Z kolei w ośmiu przypadkach dochodziło do kilkukrotnych migracji między obydwoma urządami. Rekordzistą w tym zakresie był Andrzej krawiec pleszewski, który co najmniej czterokrotnie przechodził między ławą a radą⁵¹¹. Następnymi w tym względzie byli Marcin Malik i Wojciech czapnik, którzy trzykrotnie zmieniali urzędy, przy czym ten drugi w 1559 r. pełnił urząd wójta. Natomiast dla pozostałych odnotowano dwukrotne zmiany, jednakże Ambroży ślusarz, sprawujący dwukrotnie urząd rajcy i jednokrotnie ławnika, w 1562 r. został wybrany burmistrzem⁵¹². Z kolei Kasper Jirzman, rajca w latach 1520–1522, od 1525 r. z przerwami, aż do 1560 r. występował w aktach miejskich jako wójt oraz w jednej kadencji przypadającej na 1545 r. jako burmistrz⁵¹³. Marcin Zachychło pełnił urząd rajcy w latach 1521–1523, z przerwą w kadencji przypadającej na 1522/1523, kiedy został mianowany wójtem⁵¹⁴.

Analizując migracje między urządami, nie sposób pominąć przykładów osób podanych w tabeli 9., które na drodze swojej kariery we władzach miejskich nie pominęły żadnego szczebla. Było to w sumie 12 osób⁵¹⁵, wśród których znalazł się Aleksy sukiennik, pełniący kolejno urzędy ławnika, rajcy, wójta, ponownie rajcy, burmistrza, by na końcu powrócić do rady. Z kolei Frącek Ożarek awansował z ławnika na rajcę, potem został mianowany wójtem, po czym ponownie wrócił do rady, gdzie pełnił również funkcję zastępcy, a ostatecznie samego burmistrza. Jan Fortuna także wielokrotnie zmieniał stanowiska między urządami, trzykrotnie bywał wójtem oraz odbył dwie kadencje w radzie jako burmistrz. Kolejny urzędnik Józef Frymek rozpoczynał swą karierę w ławie, gdzie także zastępował wójta. Co ciekawe, z ławy awansował na burmistrza, którą to funkcję sprawował w latach 1537–1544, a następnie jeszcze do 1553 r. działał we władzach miejskich jako rajca. Natomiast Maciej Pyszka będąc rajcą, dwukrotnie został mianowany wójtem i kilkukrotnie burmistrzem. Kolejny urzędnik, wspomniany już jako najdłużej działający wójt, Kasper Jirzman, w analizowanym okresie zasiadał w radzie, a w 1545 r. mianowano go burmistrzem. Z kolei

⁵¹⁰ AmPleszew, I/10, s. 90.

⁵¹¹ Cf. dane w tabeli 7.

⁵¹² AmPleszew, I/2, s. 261.

⁵¹³ Cf. tabela 7.

⁵¹⁴ AmPleszew, I/10, s. 84, 85, 87, 88, 89.

⁵¹⁵ Pod uwagę wzięto tu również osoby okresowo zastępujące burmistrza bądź wójta. Uczestniczyli oni najczęściej w sprawach, w których stroną był przewodniczący rady lub ławy, albo też pod ich nieobecność. Jednym z celów analizy było podkreślenie aspektu prestiżu i wyróżnienia tych osób. Chociaż sami zastępujący należeli do grona ławników lub rajców, to z pewnością nie bez znaczenia był tu fakt wyróżnienia ich spośród innych „szeregowych” urzędników, jako godnych zaufania mężów. Należy zwrócić uwagę, iż nie tylko było to wyróżnienie, które było niejako zapowiedzą przyszłego stanowiska, ale również na zastępców wybierano osoby już doświadczone, np. Piotr Pycha w latach 1547–1549 przewodniczył radzie, zaś w 1552 i 1554 r. zastępował burmistrza, a w sprawie z 19 IX 1561 – nawet wójta (była to transakcja kupna–sprzedaży, w której stroną był ówczesny wójt Marcin Wójcik), choć w tym czasie zasiadał w radzie. V. AmPleszew, I/11, s. 135–136; cf. tabela 9.

Marcin Wójcik przeszedł z ławy do rady, gdzie dwukrotnie powołano go na burmistrza, ostatecznie karierę zakończył na stanowisku wójta. Natomiast Piotr Pycha będąc rajcą, zastępował wójta i dwukrotnie burmistrza. Następnie został mianowany w latach 1547–1549 burmistrzem, by ostatecznie powrócić do rady. Stanisław Nawojka awansował kolejno z ławnika na wójta, następnie przeszedł do rady, gdzie zastępował burmistrza. Z kolei Tomasz Krupka, podobnie jak Wojciech Kopczyk, osiągnął wszystkie szczeble kariery urzędniczej. Na szczególną uwagę zasługuje Wojciech Orszulanka, który jako jedyny urzędnik pełnił wszystkie funkcje, wliczając w to także zastępstwa na stanowiskach wójta i burmistrza.

Tabela 9. Kariera urzędnicza osób zasiadających we władzach miejskich Pleszewa odnotowana w latach 1520–1600

Lp.	Osoba	Burmistrz	Wiceburmistrz/ zastępca	Wójt	Wicewójt/ zastępca	Rajca	Ławnik
1.	Adam Biernacki			1599-1600			1597-1599
2.	Aleksy sukiennik	1594		1588-1590		1578-1581, 1584, 1592/1593, 1596	1575-1578
3.	Ambroży ślusarz	1562				1554-1555, 1573-1575	1558/1559
4.	Andrzej krawiec					1556, 1558/1559, 1565	1554, 1559-1561, 1569
5.	Andrzej Krupka	1561, 1567				1554-1560, 1562-1564, 1567/1568, 1570-1572	
6.	Błażej Krusz	1558/1559				1554-1555, 1557/1558, 1560, 1562-1564, 1566	1547-1553
7.	Franciszek Jelitowski	1550-1551				1543-1544, 1547-1549, 1552	1539-1543
8.	Frącek Ożarek	1596	1594	1583/1584		1580/1581, 1585, 1592-1594	1576-1579
9.	Grzegorz Kędziorka	1521/1522, 1524				1520, 1522/1523	
10.	Grzegorz Kostrzewa			1596/1597		1599-1600	1591-1595
11.	Grzegorz Wołek	1583, 1584				1566-1567, 1570-1572, 1592-1595, 1600	1562-1564
12.	Idzi sukiennik				1568-1572		1566-1572
13.	Jakub Giszka					1567	1562-1566
14.	Jakub Okrasa					1583-1584	1578/1579
15.	Jan Baranek				1590, 1594- 1595, 1596, 1599		1580-1600
16.	Jan Domarat					1532-1538	1525-1529, 1531
17.	Jan Fortuna	1573, 1585		1569-1573, 1578/1579, 1581-1582		1580/1581	1567-1569
18.	Jan Frymek					1565-1566	1560/1561
19.	Jan Gomółka					1592/1593, 1599	1584-1586, 1588-1590
20.	Jan Krakowczyk					1538	1533-1541
21.	Jan Piórowski					1567/1568	1566-1567
22.	Jan Tomicki				1568	1562-1564	1567-1570

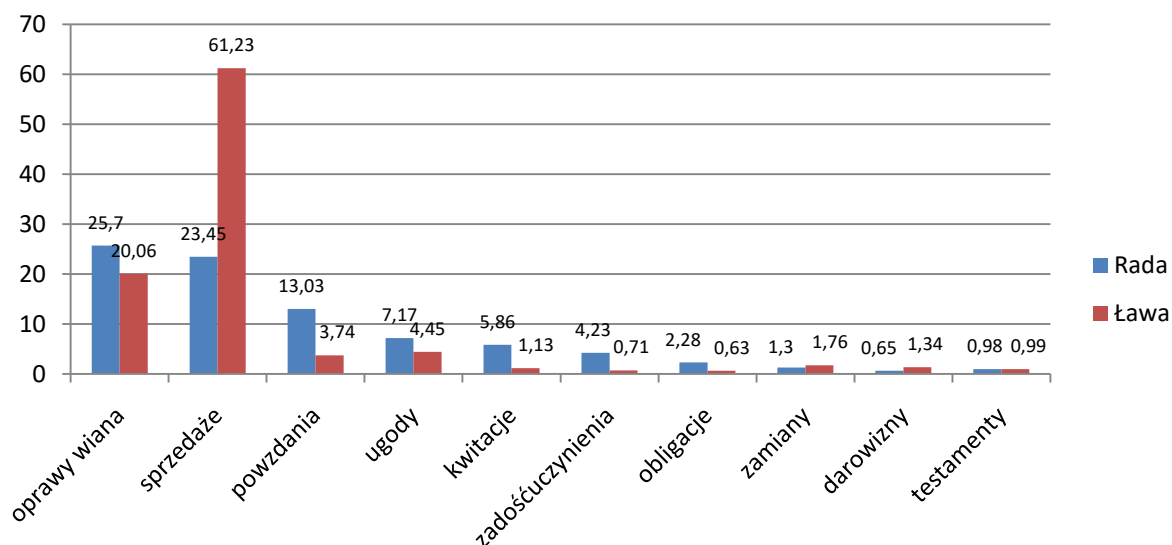
Lp.	Osoba	Burmistrz	Wiceburmistrz/ zastępca	Wójt	Wicewójt/ zastępca	Rajca	Ławnik
23.	Jan Wołek			1524		1521/1522	
24.	Jan Zagata					1557/1558	1554-1555
25.	Jędrzej Krakowczyk					1572	1569
26.	Jędrzej Niziołek				1573		1572-1575
27.	Józef Frymek	1537-1544			1528	1545, 1547-1553	1522-1529, 1531, 1533-1536
28.	Kasper organista	1564-1565				1560-1563	
29.	Kasper sukiennik					1524	1522/1523
30.	Kasper Jirzman	1545		1525-1529, 1531, 1533- 1545, 1547-1554, 1558- 1560		1520-1522	
31.	Maciej Bujara			1545-1547			1533-1545
32.	Maciej Chabiorek					1578/1579, 1582, 1585	1575-1578
33.	Maciej Kozielek					1525-1526, 1528-1535, 1537, 1542	1522/1523
34.	Maciej organista			1595/1596		1594, 1599-1600	1591-1594
35.	Maciej Pyszka	1574/1575, 1580/1581, 1584, 1588		1573/1574, 1579/1580		1572, 1578/1579, 1582, 1584	1567-1572
36.	Marcin Malik					1530, 1532-1535, 1537	1524-1529, 1531
37.	Marcin Rzygałka	1557/1558, 1563				1555, 1561, 1564	1543-1545, 1547-1554
38.	Marcin Słaby	1554-1555, 1560				1550-1554, 1561, 1563-1568	1547-1549
39.	Marcin Wołek	1592/1593				1582-1584, 1588, 1594, 1599-1600	1575/1576
40.	Marcin Wójcik	1552-1553, 1556		1560-1567		1550-1551, 1554, 1558/1559	1545-1550
41.	Marcin Zachychło			1522/1523		1521-1523	
42.	Paweł Pasek					1522-1526, 1528-1532	1520
43.	Piotr Pycha	1547-1549	1552, 1554		1560/1561	1534-1544, 1550-1561	1533
44.	Piotr Skopek					1592-1596	1587-1590
45.	Piotr Wołek	1554				1541-1545, 1547, 1550-1553	1539-1541

Lp.	Osoba	Burmistrz	Wiceburmistrz/ zastępca	Wójt	Wicewójt/ zastępca	Rajca	Ławnik
46.	Sebastian szewc	1566				1567/1568, 1570-1572	1565/1566
47.	Stanisław Gieruszka				1572-1576, 1578, 1580- 1586		1559/1560, 1566-1589
48.	Stanisław Nawojka		1580-1582	1574-1575		1578-1582	1573/1574
49.	Stanisław Religa					1557/1558	1559/1560
50.	Tomasz Krupka	1582, 1599-1600		1584-1586		1580/1581, 1588, 1592-1594	1579/1580
51.	Walenty Baran					1556, 1558/1559	1554, 1556, 1559- 1564, 1566/1567
52.	Walenty sukiennik			1575/1576		1567, 1574/1575	1555, 1562-1566
53.	Walenty Widelczyk			1594/1595		1596	1587, 1591-1594
54.	Wawrzyniec Kostrzewa	1571-1572				1566-1568, 1570-1575	1558-1566
55.	Wawrzyniec Miksza					1578/1579	1566, 1574-1575
56.	Wojciech czapnik			1559		1550-1553, 1572	1525, 1543-1549, 1558/1559, 1566-1569, 1571-1572
57.	Wojciech Drozdek					1544-1545, 1547-1549	1538-1543
58.	Wojciech Kopczyk	1571		1566-1569	1562	1567, 1570-1575	1556, 1558-1566
59.	Wojciech Nadmyszek	1520, 1522/1523, 1525-1526, 1528-1536				1537-1538	
60.	Wojciech Orszulanka	1567/1568, 1578/1579	1582	1569, 1580/1581, 1587	1567	1573-1575, 1582, 1588	1566-1567
61.	Wojciech Sędzik			1597-1599		1599-1600	1587-1590, 1594/1595
62.	Wojciech Strugała					1556	1550-1553
63.	Wojciech Wilk	1570, 1571/1572				1572	1569

2.2.2. Działalność

Urzednicy miejscy stanowili grupę, która wyróżniała się spośród miejscowej społeczności, nie tylko pozycją i zamożnością, ale również cieszyła się wysokim prestiżem i zaufaniem, co ujawniało się w działalności rady i ławy. Zachowane księgi pleszewskie są odbiciem ówczesnych realiów życia w mieście, a w szczególności funkcjonowania organów zarządzających ośrodkiem poprzez ukazanie zakresu kompetencji tych urzędów w praktyce⁵¹⁶. Przed pleszewskimi rajcami w latach 1520–1600 stawiali się przede wszystkim mieszczanie, jak i mieszkańcy przedmieść w sprawach rozpisanych w 307 zapiskach, z których największa część poświęcona jest oprawom wiennym (79 zapisek), transakcjom kupna–sprzedaży (72 zapiski) i sprawom majątkowym (*resignationes*, ugody, działy rodzinne). W związku z tym, iż liczba zapisek z ksiąg ławniczych ponad czterokrotnie przewyższa ilość wpisów z ksiąg radzieckich, w poniższym wykresie zestawiono procentowy rozkład spraw rozstrzyganych przez pleszewskie urzędy:

Wykres 1. Procentowy rozkład spraw rozstrzyganych przez urzędy rady i ławy na podstawie zachowanych zapisek z lat 1520–1600.

Z przedstawionych na wykresie danych wynika, iż w kompetencje obu urzędów w praktyce przenikały się, co było charakterystyczne dla średnich i małych ośrodków. Ponadto zdarzało się, iż w pleszewskich sądach zasiadali obok siebie rajcy i ławnicy,

⁵¹⁶ H. Samsonowicz zwrócił uwagę na ogólny charakter przepisów prawa miejskiego wprowadzanych na ziemiach polskich jako zupełna nowość, nie wywodząca się z miejscowej tradycji. Dopiero wraz z procesem adaptacji ulegały one stopniowej konkretyzacji oraz rozszerzaniu ich zakresu, by ostatecznie ukształtować się w XVI w. V. eodem, *Kultura prawnicza miast polskich w średniowieczu*, [w:] *Mente et litteris. O kulturze i społeczeństwie wieków średnich*, Poznań 1984, s. 319–320.

tworząc tzw. sąd łączony⁵¹⁷. Takie sytuacje miały również miejsce w innych polskich ośrodkach o podobnej wielkości⁵¹⁸. Przykładem takiego sądu radziecko-ławniczego jest sprawa z dnia 10 II 1530, kiedy przed burmistrzem z rajcami i wójtem Wojciech, młynarz Wójtowski, dokonał zadośćuczynienia rodzicom zabitego młodzieńca Wojciecha z Brzeźnicy⁵¹⁹. Niestety nie wiadomo jakie były okoliczności śmierci tego młodego człowieka, jednak bez wątpienia młynarz poczuwał się do odpowiedzialności za jego śmierć, a zapiska ta poświadcza, iż członkowie obu urzędów wspólnie rozpatrywali poważne sprawy, w tym przypadku dotyczące utraty życia. W pleszewskich księgach miejskich w badanym okresie w zasadzie nie było tzw. „spraw garłowych”.

Na uwagę zasługuje również zapiska z księgi radzieckiej datowana na 5 V 1564, w której przed radą i ławą oraz całym zgromadzeniem miasta, pozwana przez woźnego, Anna Barwierka za odpowiednią sumę pieniędzy zrzekła się prawa do łąźni na rzecz miasta, którą odziedziczyła po zmarłym mężu Pawle balwierzu. Sprawa ta odzwierciedla troskę władz miejskich o dobro całej społeczności, ponieważ budynki łąźni stały nieużywane i ulegały dewastacji, a kolejny mąż Anny nie trudnił się tym rzemiosłem, stąd zapadła decyzja o jej wykupieniu⁵²⁰.

Wobec przedstawicieli rady i ławy wraz z burmistrzem i wójtem oraz innych świadków dokonywano zapisów testamentowych. Dla analizowanego okresu zachowało się 15 takich zapisów⁵²¹, przy czym obecność rajców i ławników została odnotowana przy sporządzaniu testamentu zmarłego w 1549 r. Wojciecha Kalki⁵²², burmistrza Józefa Frymka z 1553 r.⁵²³ oraz Grzegorza młynarza w dniu 24 IV 1558⁵²⁴. Zapisy dyspozycji testamentowych sporządzano na podstawie przekazu ustnego podczas posiedzeń

⁵¹⁷ H. Samsonowicz, *Kultura prawnicza...*, s. 321–322; cf. *Najstarsza pleszewska księga...*, s. 10–11; A. Kozak, *Wójtowie i ławnicy...*, s. 204.

⁵¹⁸ Cf. *Najstarsza pleszewska księga...*, s. 10–11; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 72. Dla porównania w Kórniku również dochodziło do wspólnych posiedzeń rady i ławy, w których oba te urzędy współdziałały jako kolegium orzekające. Miało to miejsce przeważnie na ratuszu, choć czasami zbierano się w domu burmistrza bądź wójta. Zważywszy na fakt, iż było to miasto prywatnie, również tu istniała możliwość odwołania się od ich wyroku do tzw. sądu zamkowego sprawowanego przez starostę kórnickiego; v. *Z dziejów Kórnika i Bnina*, red. J. Fogel, t. 1, s. 95–96.

⁵¹⁹ *AmPleszew*, I/2, s. 120.

⁵²⁰ *Ibidem*, I/3, s. 3–4.

⁵²¹ *Ibidem*, I/2, s. 262–263, 264; I/10, s. 295–299, 337–339, 390–393, 396–400, 400–403, 403–410, 444–447; I/11, s. 3–7, 9–13, 57–58, 127–130, 160–161; I/14, s. 1–2.

⁵²² *Ibidem*, I/10, s. 295–299: „presentibus ibidem famatis dominis archiconsule cum consulibus, advocato cum scabinis prefati oppidi Pleschow”.

⁵²³ *Ibidem*, s. 444–447: „In presencia providorum Martini Voiczik proconsulis, Gaspari Girzman advocati, Petri pannificis consulis et Joannis Pauli magistri schole et notarii oppidi Pleshow ac aliorum fidedignorum testium...”

⁵²⁴ *Ibidem*, I/11, s. 3–7: „Actum et datum in domo molendini Podborny dicti. Anno die quibus supra in presencia honorabilis ac providorum Jacobi precentoris ecclesie Pleshowiensi, Martini Rzigalka proconsulis, Gaspari Gyrzman advocati et Caspari organiste pleshowiensi ac aliorum proborum virorum...”

zwykłych lub sądów koniecznych. Zeznania testatora zmożonego chorobą najczęściej odbywały się w jego domu lub miejscu kuracji⁵²⁵, gdzie pisarz miejski zabierał ze sobą papier i podręczne narzędzia pisarskie, a następnie sporządzał notatkę dotyczącą ostatniej woli umierającego. Na jej podstawie dokonywał właściwego zapisu w księdze miejskiej, o czym świadczą różne daty zapisek oraz zeznań testatora⁵²⁶.

Z kolei ok. 1533 r. zapisano akt ugody w sprawie majątku po zmarłym Janie krawcu, zawartej poprzez rozjemców między dziećmi zmarłego a ich ojczymem, Markiem krawcem. Przy akcie tym byli obecni nie tylko burmistrz z radą i wójt z ławą, ale również burgrabia pleszewski⁵²⁷. Ponadto zdarzały się sytuacje, kiedy wójt zasiadał obok rady w sprawach, w których jedną ze stron był burmistrz. Przykładem jest zapiska z 14 VI 1553 dotycząca wymiany folwarków między mieszczką pleszewską Katarzyną Szukaliną a ówczesnym burmistrzem Marcinem Wójcikiem⁵²⁸. Natomiast 22 VI 1559 przed radą i podwójcim Marcinem stawiał się Jan Jarek, poddany urodzonego pana Jana Jastrzębskiego, z prośbą, aby sługa miejski wygłosił w narożnikach pleszewskiego rynku treść pozwu o zwrot zaległego długu przez mieszczanina Macieja⁵²⁹.

Choć wpisy znacznie różnią się liczbowo, to jednak procentowy rozkład przedmiotów rozstrzyganych spraw zdaje się odpowiadać rzeczywistym zakresom czynności podejmowanych przez radę i ławę. Przede wszystkim transakcje kupna–sprzedaży nieruchomości zawierano przed wójtem i ławnikami. W Pleszewie odnotowano ich 867, co odpowiada ponad 60% wszystkich spraw poruszanych przed sądem wójtowskim⁵³⁰. Natomiast co piątą sprawą rozpatrywaną przez ten urząd była oprawa wienna, co odpowiada 284 zapiskom. Liczby te świadczą o tym, iż ława zbierała się znacznie częściej. Wystarczy spojrzeć na kolejne z popularniejszych spraw załatwianych przed sądem radzieckim, takie jak akta wzdania majątku, ugody oraz kwitacje (w

⁵²⁵ *Testamenty z ksiąg sądowych małych miast polskich do 1525 roku*, oprac. A. Bartoszewicz, K. Mrozowski, M. Radomski, K. Warda, red. A. Bartoszewicz, Warszawa 2017, s. 20.

⁵²⁶ Cf. *Księga wójtowska miasta Jarocina...*, s. 9. Przykładowo testament obywatela pleszewskiego Wojciecha Kali został wpisany do księgi ławniczej pomiędzy zapiskami z 1549 r. Sam zapis ostatniej woli został sporządzony na papierze w łaźni dnia 3 V 1547, o czym poinformowano w następujący sposób: „in faciem eiusdem iudicii banniti testamentum seu extreme voluntatis predicti olim Alberti Kalka ordinationem in papiro scriptam [...]. Anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo septimo feriis Sancte Crucis Inventionis feria tertia in hippocausti providi Alberti Kalka in medio circuli sitto oppidi Pleschow hora meridiei...”, *AmPleszew*, I/10, s. 295–296.

⁵²⁷ *AmPleszew*, I/2, s. 128–129: „in presencja burgrabii locum tenendi domini Pleschowiensis, coram proconsule et consulibus, advocato et scabinis protunc plenarie residentibus”.

⁵²⁸ *Ibidem*, s. 192–193.

⁵²⁹ *Ibidem*, s. 245–246.

⁵³⁰ W XV–wiecznych zapiskach radzieckich wszelkie transakcje majątkowe należały do rzadkości, gdyż wchodziły one w zakres czynności urzędu ławniczego; cf. *Najdawniejsze zapiski...*, s. 17.

znaczeniu potwierdzenia odebrania należnej sumy pieniędzy⁵³¹), zadośćuczynienia i obligacje. Zdecydowanie częściej rozstrzygano je przed urzędem ławniczym, co znalazło swoje odbicie w zachowanych aktach ławniczych, które w analizowanym tu okresie przyjęły charakter ksiąg rezygnacji. Świadczą o tym dane liczbowe. Sprawy prowadzone przez pleszewską radę rozkładają się pod względem przedmiotów następująco: oprawy wienne – 79 zapisek, akta kupna–sprzedaży – 72 zapiski, powzдания – 40 zapisek, ugody – 22 zapiski, kwitacje – 18 zapisek, zadośćuczynienia – 13 zapisek, sprawy sporne – 10 zapisek, zobowiązania – 7 zapisek, zeznania – 5 zapisek, zamiany dóbr – 4 zapiski, przyjęcia do prawa miejskiego – 3 zapiski, testamenty – 3 zapiski, inne – 31 zapisek. Z kolei przed ławą rozpatrywano następujące sprawy: akta kupna–sprzedaży – 867 zapisek, oprawy wienne – 284 zapiski, ugody – 63 zapiski, powzдания nieruchomości – 53 zapiski, zamiany – 25 zapisek, darowizny – 21 zapisek, kwitacje – 16 zapisek, testamenty – 14 zapisek, zadośćuczynienia – 10 zapisek, obligacje – 9 zapisek, poręczenia – 6 zapisek, zrzeczenia się dóbr – 5 zapisek, pełnomocnictwa – 4 zapiski, skargi – 4 zapiski, inne – 35 zapisek⁵³².

Każdy ośrodek miejski w Rzeczypospolitej charakteryzował się własnym ustrojem, pierwotnie zdefiniowanym w dokumencie lokacyjnym, a wraz z upływem czasu modyfikowanym decyzjami właściciela. O ile wszystkie miasta lokowano na prawie magdeburskim bądź jego odmianie, którą stanowiło prawo chełmińskie, o tyle system organizacji dla każdego ośrodka przybierał specyficzny dla niego kształt. Pleszewscy rajcy i ławnicy to przede wszystkim rzemieślnicy, a więc osoby nieposiadające odpowiedniego przygotowania teoretycznego i wykształcenia uniwersyteckiego. Swoją wiedzę czerpali przede wszystkim z doświadczenia, które nabywali na drodze własnej praktyki i z wiedzy poprzedników bądź kolegów z dłuższym stażem urzędniczym. Z kolei kopia fragmentu magdeburskiego Weichbildu zawierająca jego pierwsze 54 artykuły wraz z adnotacjami i modyfikacjami dostosowanymi do realiów polskich, którą wpisano do jednej z pleszewskich ksiąg radzieckich, mogła im dodatkowo służyć informacjami z zakresu prawa sądowego. Odpis ten został uzupełniony o dwa ortyle przysłane do Pleszewa z nieokreślonego miasta, najprawdopodobniej z Kalisza⁵³³.

⁵³¹ B. Możejko, *Czynsz gdański w polityce Kazimierza Jagiellończyka i jego synów (1468–1516)*, Gdańsk 2004, s. 40.

⁵³² Pozostałe niewyszczególnione zapiski dotyczyły czynności rzadko bądź sporadycznie zapisywanych w księgach, często występujących jednokrotnie.

⁵³³ W. Maisel, *Prawo magdeburskie...*, s. 69. Kodeks prawa magdeburskiego Pleszewa został zapisany w najstarszej radzieckiej księdze miejskiej z lat 1428–1563. Nie opatrzone go żadnym nagłówkiem. Został on sporządzony najpewniej przed 1483 r. ręką jednego pisarza. Wyjątek stanowią dwa ostatnie ortyle, które

Według przepisów prawa magdeburskiego, regulacji zawartych w wilkierzach czy też w prawie polskim, rada miejska pełniła władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Jej członkowie pośredniczyli w kontaktach zewnętrznych ośrodka, m. in. z monarchą i innymi instytucjami bądź miastami. Rajcy odpowiadali przede wszystkim za uchwalanie i nadzorowanie przestrzegania zarządzeń regulujących porządek w mieście, czy też za prowadzenie rachunków miejskich (niestety, dla XVI-wiecznego Pleszewa nie zachowała się dokumentacja rachunkowa). Rada z burmistrzem na czele jako najwyższy organ miejski wydawała z upoważnienia właścicieli miasta różnego rodzaju rozporządzenia i dekry regulujące życie w ośrodku⁵³⁴. W księgach miejskich Pleszewa zachowało się ich niewiele. Z pewnością do ważniejszych regulacji należały wspomniane już rozporządzenia dziedziczki Jadwigi Kościeleckiej, skierowane do władz miejskich obu organów, dotyczące powzdania placów na Koszutowie⁵³⁵ oraz nakazu warzenia piwa do dwóch miesięcy i jego sprzedaży w ciągu dwóch miesięcy, co miało zapobiec zmarnowaniu starych zapasów⁵³⁶. W ramach administracji gospodarką w mieście, należy wspomnieć również o wydaniu w 1562 r. prawa na posiadanie i użytkowanie jatek rzeźniczych⁵³⁷.

W ramach administracji ośrodkiem rada nie tylko wyznaczała urzędników na kolejne kadencje, zapewniała porządek i bezpieczeństwo w mieście, ale również powierzano jej pieczę nad majątkiem i dochodami miasta. Z pewnością do jednych z ważniejszych zadań rady należało przyjmowanie nowych osób do prawa miejskiego. W analizowanym materiale zachowały się tylko trzy zapiski, w których obywatelstwo miejskie uzyskali: Jan Walek człowiek luźny ze Sławia w 1530 r.⁵³⁸, krawiec Grzegorz Szczurek w 1539 r.⁵³⁹ i Stanisław Darmopych rzeźnik z Górzna w 1548 r.⁵⁴⁰

zostały dopisane przez dwóch innych pisarzy. Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 76–78. Wyciągi z przepisów prawa magdeburskiego zamieszczono również w księgach radzieckich Borka, Chodzieży, Krzywia i Radziejowa v. A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska w późnośredniowiecznej Polsce*, Warszawa 2012, s. 20–21, 114. W dużych miastach powstawały osobne księgi prawa miejskiego oraz formularze służące notariuszom pomocą kancelaryjną v. M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie Głównego Miasta Gdańska z XIV i początku XV wieku. Studium kodykologiczne*, Warszawa 2015, s. 91–92.

⁵³⁴ Bogucka M., Samsonowicz H., *Dzieje miast...*, s. 460; J. Tandecki, *Dokumenty i kancelarie miejskie*, [w:] *Dyplomatyka staropolska*, red. T. Jurek, Warszawa 2015, s. 412.

⁵³⁵ AmPleszew, I/11, s. 160, 302.

⁵³⁶ Ibidem, s. 302.

⁵³⁷ Ibidem, s. 162–165.

⁵³⁸ Ibidem, I/2, s. 121.

⁵³⁹ Ibidem, s. 120.

⁵⁴⁰ Ibidem, s. 153.

Niewykluczone, że istniała również oddzielna księga przyjęć do prawa miejskiego, co pozostaje jedynie w sferze domysłów⁵⁴¹.

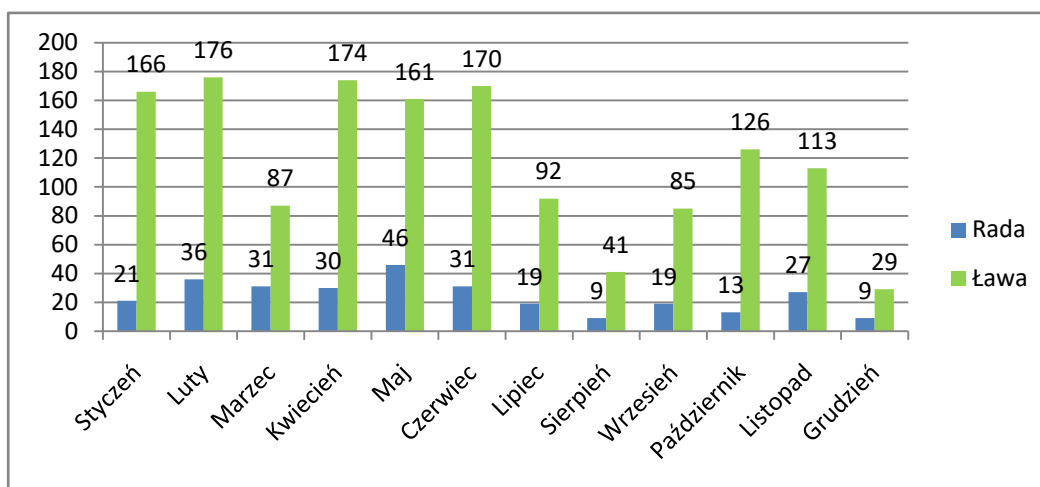
Pleszewska rada w zakresie sądownictwa podejmowała również zadania podlegające pod kompetencje sądu ławniczego, takie jak rozpatrywanie spraw spornych i niespornych, z którymi mieszczanie zwracali się do rady jako do miejskiego urzędu notarialnego⁵⁴². Przede wszystkim były to czynności związane z obrotem nieruchomościami. W mniejszych ośrodkach rajcy przeważnie uczestniczyli w posiedzeniach ławy, tworząc tym samym wspólny sąd i urząd⁵⁴³. Tym samym w praktyce zakres kompetencji obu tych sądów pozostawał taki sam, podczas gdy różnił je inny czas i rytm pracy. W Pleszewie uwidacznia się to głównie w ilości rozpatrywanych spraw. Z lat 1520–1600 zachowało się łącznie 307 zapisek wprowadzonych do ksiąg radzieckich. Wziąwszy pod uwagę, że dla lat 1527, 1546, 1576–1577, 1586–1587, 1589–1591, 1595 i 1597–1598 brak jest jakichkolwiek wpisów, średnio dokonywano po 4,5 wpisów rocznie. Z kolei w księgach ławniczych zachowało się 1409 zapisek (brakuje wpisów jedynie z lat 1521, 1530, 1532 i 1557), a średnio na rok wypada po 18 wpisów. Należy jednak zaznaczyć, iż dane te nie są w pełni miarodajne ze względu na fragmentaryczność zachowanych materiałów, zwłaszcza dla urzędu radzieckiego, tym niemniej niezaprzeczalnym faktem jest, iż pleszewska ława zbierała się znacznie częściej i to przede wszystkim do niej zwracali się mieszkańcy miasta i jego przedmieść z prośbą o rozstrzygnięcie spraw wymagających interwencji sądowej.

⁵⁴¹ Wraz z rozwojem kancelarii, począwszy od XVI w., zaczęły pojawiać się nowe serie ksiąg. Już w Poznaniu i Lublinie osoby nowo przyjęte do prawa miejskiego początkowo wpisywano do ksiąg brulionowych rady, a następnie informacje te wprowadzano w sposób uporządkowanych w specjalnych księgach przyjęć do prawa miejskiego; v. S. Gierszewski, *Obywatele miast Polski przedrozbiorowej. Studium źródłoznawcze*, Warszawa 1973, s. 16.

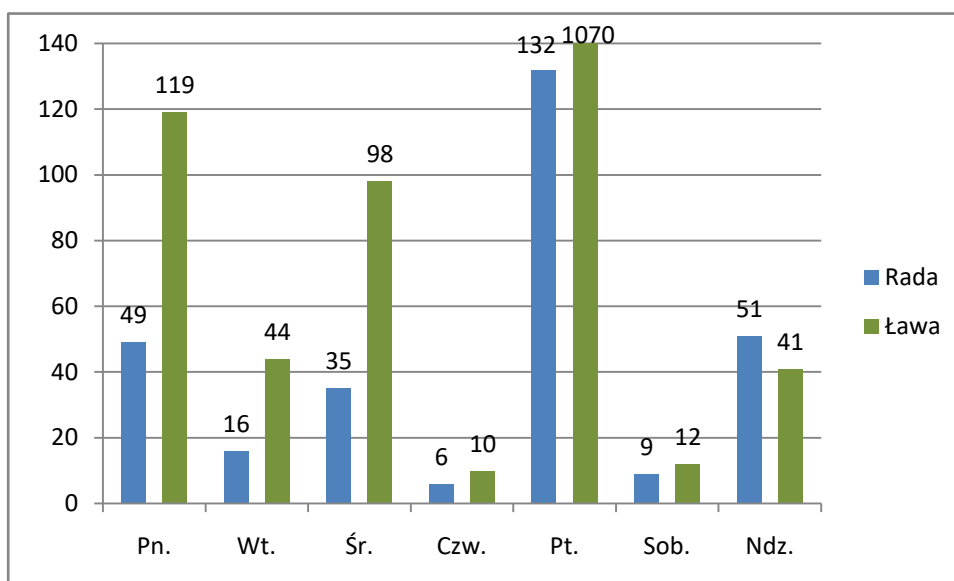
⁵⁴² W praktyce nie istniało ścisłe rozgraniczenie kompetencji obu tych urzędów. J. Łosowski zwraca uwagę, że w niektórych miastach, jak np. w Bełżycach położonych w województwie lubelskim, kładziono nacisk na sprawy opiekuńcze jako jedno z zadań podlegających pod kompetencje rady i jednocześnie stanowiących jej wyróżnik. Z kolei dla Józefowa dokument lokacyjny przypisywał sprawy cywilne urzędowi radzieckiemu, a wójt z ławą miał rozsądzać sprawy kryminalne oraz dokonywać zapisów wieczystych; v. eodem, *Kancelarie miast szlacheckich...*, 31.

⁵⁴³ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 229, 233; J. Tandecki, *Dyplomatyka i kancelarie...*, s. 412–413; *Szamatulska księga ławnicza...*, s. 12–13. Np. w Kórniku w dokumencie z 1566 r. wydanym przez Jana Czarnkowskiego, ówczesnego właściciela dóbr kórnickich, mieszkańcom Kórnika zostały potwierdzone różne uprawnienia. W odniesieniu do władz miast i sprawowanych przez nie sądów wymieniono następujące uprawnienia: „Burmistrz z radą sprawy albo sądy swe, wójt także z ławniki nami należące sądzić i odprawować mają, o wszelakie krzywdy i różnice dziedzictwa między wszystkimi miasteczka tego poddanymi: okrom mężobójstwa co na się i potomki swe zachowujemy, który sąd wielki każdego roku raz jeden przez nas albo namiestnika naszego obieran być ma. Od którego sądu wolno będzie każdemu od dekretu albo od rzeczy osadzony do nas apelować. Będą też powinni tenże urząd każdy nowy piątek na swych miejscach zasiąść i urządnie sądy swe sprawować skażni czynić i wedle prawa odprawować, bez przénagabania naszego i urzędników naszych na ten czas będących. Od których ich dekretów wolno będzie ludziom do nas apelować”; APP, AmKórnik, I/1.

Wykres 2. Liczba wpisów wprowadzonych do ksiąg miejskich Pleszewa w poszczególnych miesiącach w okresie 1520–1600.

Wykres 3. Liczba wpisów wprowadzonych do ksiąg miejskich Pleszewa w poszczególnych dniach tygodnia w okresie 1520–1600.

Uściślenie powyższych danych prezentują wykresy przedstawiające liczbę wprowadzanych wpisów do ksiąg miejskich w poszczególnych miesiącach i dniach tygodnia. Z zestawionych tu informacji wynika, zwłaszcza w odniesieniu do ksiąg ławniczych, iż liczba wpisów wyraźnie malała w okresie prac polowych przypadających na lipiec–wrzesień, zaś najwięcej dokonywano ich w okresie wiosennym, choć w marcu zanotowany jest znaczny spadek, co zapewne wiązało się z pracami skupionymi wokół wiosennych zasiewów na polach i w ogrodach. Co więcej, wykresy pokazują uzależnienie rytmu pracy kancelarii miejskiej od kalendarza jarmarków. Obniżenie aktywności

handlowej następowało pod koniec roku oraz w okresie wzmożonej pracy na rolach⁵⁴⁴. Jednak władze miejskie nie przerywały swej działalności w tym okresie, a mieszkańcy miasta oddawali się również innym zajęciom pozarolniczym oraz o charakterze rzemieślniczym. Zatem statystyki te potwierdzają rzemieślniczo–rolniczy charakter miasteczka, którego życie było uzależnione nie tylko od prac na roli i w ogrodach, ale również od działalności handlowej.

Z kolei z analizy danych wykresu 3. wynika, iż piątek był typowym dniem posiedzeń sądowych dla obu urzędów. W badanym okresie zachowały się zapiski dla 132 spraw rozstrzyganych przed radą i aż 1070 spraw przed ławą. Jednak w razie potrzeby posiedzenia można było zwołać w każdy inny dzień tygodnia. Dość liczne wpisy wprowadzono w poniedziałki, środy i niedziele, a dla ławy także we wtorki. Najmniej wpisów odnotowano w czwartki, które były dniami targowymi, i w soboty. W te dni przeważnie odbywały się tzw. sądy potrzebne nadzwyczajne zwane też potrzebnymi, potocznymi lub doraźnymi (łac. *iudicium arduum*). W pleszewskich księgach najczęściej określano je jako *iudicium advocatiale necessarium*⁵⁴⁵, *iudicium bannitum necessarium*⁵⁴⁶ i „zagajone sądy potrzebne”⁵⁴⁷ oraz „wywołane”⁵⁴⁸. Sądy te mogły zbierać się na żądanie w każdym dniu tygodnia, także w niedziele i święta⁵⁴⁹. Rozpatrywano tu głównie sprawy powiązane z ciężkimi przestępstwami (tzw. sądy „gorące”), osądzano osoby przyłapane na gorącym uczynku, a także przyjmowano rozporządzenia ostatniej woli od osób umierających. Przede wszystkim były to posiedzenia, w których wymagana była obecność wójta sądowego, czyli podwójciego (łac. *viceadvocatus*)⁵⁵⁰. Według przepisów prawa, aby zatwierdzić ważność procesów dotyczących spraw wymagających pilnej interwencji, konieczna była obecność wójta i 2–3 ławników⁵⁵¹.

Inną odmianą tych sądów były tzw. sądy gościnne (łac. *iudicium hospitum* lub *forense*) zwoływane w sprawach toczących się pomiędzy stronami pochodzącymi spoza

⁵⁴⁴ Cf. A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 241; M. Resztak, *Najstarsza zachowana lubelska księga...*, s. 11.

⁵⁴⁵ AmPleszew, I/10, s. 366, 388, 390.

⁵⁴⁶ Ibidem, s. 373, 391. Cf. „Coram nostro iudicio bannito celebrato causa necessitatis” (I/10, s. 433, 435).

⁵⁴⁷ Ibidem, I/12, s. 151, 162, 164, 181 (zagajony sąd potrzebny powiatkowy”), 189, 191, 194, 199, 204.

⁵⁴⁸ Ibidem, s. 158, 169–170, 172 („zagajony sąd wielki wywołany”), 183, 197. Cf. M. Resztak, *Najstarsza zachowana lubelska księga...*, s. 12, gdzie o sądach gościnnych przypadających w czasie jarmarków, a więc okresu wzmożonego przybywania osób spoza miasta.

⁵⁴⁹ Do prac zakazanych w niedziele i święta należały obok pracy fizycznej czy handlu m.in. rozprawy sądowe; cf. A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 206.

⁵⁵⁰ Cf. wzmiankowana wyżej zapiska dotycząca zadośćuczynienia dla rodziców zabitego Wojciecha z Brzeźnicy, AmPleszew, I/2, s. 120.

⁵⁵¹ B. Groicki, *Porządek sądów i spraw miejskich prawa majdeburskiego w Koronie Polskiej*, Warszawa 1953, s. 80.

ośrodka lub między obcym a obywatelem miasta. Przykładowo dnia 19 VII 1543 zeznano zadośćuczynienie za młyn Turski po zmarłym mężu Katarzyny, którą wraz z jej dziećmi reprezentował brat zmarłego, Wojciech młynarz Wójtowski. Wśród świadków wymieniono przedstawiciela miejscowej szlachty Jana Czerniejewskiego⁵⁵². Natomiast w lutym 1547 r. Wojciech i Marcin z Koźmina za 12 grzywien sprzedali Janowi Pyskowiczowi młyn Maliński. Przy akcie tym obecni byli inni młynarze z okolic Pleszewa: Walenty Kałdosz, Andrzej Strzyżewa, Jan Pacynowicz, Walenty Wysota, Marek Sobny⁵⁵³. Z kolei dnia 17 V 1559 mieszczanin Stanisław Latosi, za zgodą żony Anny i córek Elżbiety i Małgorzaty, sprzedał dom przy ulicy Malińskiej Maciejowi Puchale, krawcowi pleszewskiemu, za sumę 20 grzywien. Nieprzypadkowo wybrano tu dzień targowy, bowiem ten akt sprzedaży publicznie ogłoszono we wszystkich narożnikach pleszewskiego rynku⁵⁵⁴. Sądy gościnne nie miały stałych terminów posiedzeń, a najczęściej odbywały się w czasie targów i jarmarków, a więc w okresie intensywniejszego napływu obcych do ośrodka⁵⁵⁵.

Rozróżniano jeszcze inne rodzaje sądów miejskich, których posiedzenia odbywały się w określonych terminach. Najwyższe rangą były tzw. wiece wielkie zwane również rokami wielkimi gajonymi, a w przypadku Pleszewa najczęściej używano łacińskiego określenia *iudicium magnum bannitum*⁵⁵⁶ lub polskiego „sądy wielkie gajone”⁵⁵⁷. Według przepisów prawa magdeburskiego miały się one zbierać w pełnym składzie członkowskim trzy razy w ciągu roku: na św. Agatę (5 V), po św. Janie Chrzcicielu (po 24 VI) i w oktawę św. Marcina (18 XI)⁵⁵⁸. W XVI-wiecznym Pleszewie analiza wykazała liczne od tego odstępstwa, co przedstawiono w poniższej tabeli⁵⁵⁹:

⁵⁵² AmPleszew, I/10, s. 197.

⁵⁵³ Ibidem, s. 249–250. V. tabela w aneksie D., poz. 51.

⁵⁵⁴ AmPleszew, I/11, s. 37–39.

⁵⁵⁵ Cf. E. Grin-Piszczek, *Urzednicy miejscy Przemysla w XIV–XVIII wieku*, Toruń 2012, s. 30.

⁵⁵⁶ Ibidem, I/2, s. 196, 226, 240; I/10, s. 381, 442–453; I/11, s. 27–28, 31, 93, 100, 124, 315–317; I/12, s. 490, 498, 542, 549; I/13, s. 42, 105, 130, 150, 179.

⁵⁵⁷ Ibidem, I/12, s. 44, 72, 120. Inne określenia: „wiece wielkie gajone”: I/12, s. 252–253, 308; I/13, s. 71, 73 („wiece wielkie”); „wiece wielkie zagajone”: I/12, s. 521, 541; I/13, s. 87; „sąd wielki wywołany”: I/12, s. 144, 172; „wiec wielki zagajony wywołany”: I/12, s. 452, 505, 545, 554; w późniejszym okresie w pleszewskich księgach występuje określenie „zagajony sąd powiatkowy”, I/14, s. 49.

⁵⁵⁸ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 220–221; AmPleszew, I/2, s. 89; W. Maisel, *Prawo magdeburskie...*, s. 70.

⁵⁵⁹ Cf. A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, tab. 2. Terminy roków wielkich gajonych, s. 225–228.

Tabela 10. Terminy posiedzeń pleszewskich sądów wielkich gajonych w drugiej połowie XVI w. ustalone według zachowanych wzmianek źródłowych.

Okres	Lata
Styczeń (8-20 stycznia)	1553 (I/10, s. 381-384) 1554 (I/10, s. 442-444, 448-452) 1559 (I/11, s. 27-30) 1560 (I/11, s. 100-101) 1571 (I/12, s. 54-59, 59-62) 1574 (I/12, s. 172-177) 1580 (I/12, s. 452-455) 1581 (I/12, s. 498-501) 1582 (I/12, s. 521-522) 1584 (I/12, s. 549-550) 1586 (I/13, s. 70-77) 1587 (I/13, s. 130-133)
Luty (13 lutego)	1573 (I/12, s. 120-124)
Kwiecień (6-30 kwietnia)	1554 (I/2, s. 196-197) 1557 (I/2, s. 226-227) 1559 (I/2, s. 240; I/11, s. 31-33, 315-318) 1575 (I/12, s. 251-254) 1581 (I/12, s. 505-507) 1583 (I/12, s. 541-543) 1584 (I/12, s. 554-555) 1586 (I/13, s. 87-92) 1589 (I/13, s. 179-182, 185-193)
Maj (11-22 maja)	1571 (I/12, s. 72-74) 1573 (I/12, s. 144-145) 1576 (I/12, s. 307-308) 1585 (I/13, s. 42-44)
Czerwiec (20-30 czerwca)	1561 (I/11, s. 124-125) 1570 (I/12, s. 44-47)
Sierpień (26-29 sierpnia)	1580 (I/12, s. 490-492) 1583 (I/12, s. 545-546) 1586 (I/13, s. 105-111) 1587 (I/13, s. 150-151)
Październik (27 października)	1600 (I/14, s. 49)
Listopad (22 listopada)	1560 (I/11, s. 93-96)

Z przedstawionych w tabeli danych⁵⁶⁰ wynika, że pleszewskie wiece wielkie zbierały się najczęściej w styczniu, kwietniu, maju i sierpniu. Tylko dla 1586 roku

⁵⁶⁰ Należy zaznaczyć, iż są to dane pogładowe, gdyż w zachowanych źródłach nie ma podanych pełnych informacji odnośnie każdego rodzaju odbywanego sądu, stąd wybrano tylko te zapiski, w których wprost

możliwe jest określenie trzech takich terminów. W tym przypadku był to 10 stycznia, czyli po święcie Trzech Króli, 18 kwietnia – po Niedzieli Przewodniej i 29 sierpnia, czyli na święto Ścięcia św. Jana Chrzciciela (dzień odpustowy, podczas którego odbywał się coroczny jarmark). Stąd ten ostatni termin był dogodnym dniem na rozwiązywanie spraw dotyczących także ludzi spoza miasta, którzy wówczas licznie przybywali do ośrodka przede wszystkim w sprawach handlowych i religijnych. Nie podano informacji, aby w tych wiecach uczestniczył burgrabia, zaś ława obradowała w pełnym składzie, która w przypadku Pleszewa liczyła sześciu ławników pod przewodnictwem wójta. Odnotowano także obecność notariusza⁵⁶¹.

Należy zwrócić uwagę, iż w prawie miejskim dla Magdeburga poza rokami wielkimi wyznaczone były tzw. *iudicia legalia*, czyli wielkie sądy wójtowskie. Miały one obradować w piątki po Trzech Królach, Niedzieli Przewodniej i po Bożym Ciele⁵⁶². Porównując dane dla Pleszewa, nasuwa się wniosek, iż w tutejszej praktyce traktowano te terminy współmiernie dla wielkich wieców gajonych, co zdaje się być charakterystyczne dla mniejszych ośrodków⁵⁶³. Najczęściej przypadały one na okres po Trzech Królach oraz po Niedzieli Przewodniej. Wszystkie wymienione terminy w tabeli 10., z wyjątkiem sądów obradujących dnia 17 I 1560 (środa) i 10 I 1587 (sobota), przypadały w piątki, a co więcej, wszystkie kwietniowe wiece miały stałe terminy i wypadały one w piątki bezpośrednio po Niedzieli Przewodniej⁵⁶⁴.

Na wielkich wiecach gajonych natychmiastowo rozstrzygano sprawy ważne dla mieszkańców miasta z zakresu jurysdykcji cywilnej spornej i niespornej⁵⁶⁵. W pleszewskich księgach ławniczych dominują przede wszystkim akta sprzedaży, wzdania nieruchomości i oprawy posagu i wiana. Przykładowo na sądzie w dniu 20 I 1553 rajca Piotr Wolek w zastępstwie opiekuna Anny Kędzioreczanki zeznał, iż powzdał dom tejże Anny i miejsce z mielcuchem i parcelą leżące przy drodze publicznej na przedmieściu, z tyłu ogrodu plebańskiego i obok stawu Glinki, czcigodnemu Wojciechowi dziekanowi i proboszczowi pleszewskiemu za sumę 8 grzywien⁵⁶⁶. Kolejną sprawą była oprawa wienna 20 grzywien na majątku uczyniona przez obywatela pleszewskiego Wojciecha

określono, że chodzi o wiece wielkie. Zestawione dane służą przede wszystkim określeniu terminów, w których te sądy się zbierały.

⁵⁶¹ AmPleszew, I/13, s. 105–106.

⁵⁶² Ibidem, I/2, s. 89–90; W. Maisel, *Prawo magdeburskie...*, s. 70.

⁵⁶³ Cf. A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 225–228, dane dla miast w tabeli 2.

⁵⁶⁴ Ustalono na podstawie tablic kalendarzowych według dni Wielkanocy, v. *Chronologia polska*, pod red. B. Włodarskiego, Warszawa 1957, s. 348–417.

⁵⁶⁵ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 224.

⁵⁶⁶ AmPleszew, I/10, s. 381–382.

ślusarza swojej żonie Dorocie z Jaskółek⁵⁶⁷. Ostatnią zapisaną sprawą była ugoda, na mocy której Maciej sołtys z Chocza i Grzegorz młynarz spod Pleszewa, ojciec i szwagier zmarłego Piotra Kalki, zeznali, że tenże Maciej w imieniu syna swego Jakuba przyjął 10 grzywien, 2 woły robocze i 1 konia, a Grzegorz w imieniu żony swojej Elżbiety, córki tegoż Macieja sołtysa, przyjął 4 grzywiny od czcigodnego Wojciecha dziekana, Jana śpiewaka, Piotra sukiennika i Macieja Bujary, wykonawców testamentu Piotra Kalki i ich skwitowali⁵⁶⁸.

Podczas wielkich sądów wójtowskich nie było możliwe rozpatrzenie wszystkich spraw wymagających obecności urzędników, dlatego też na podstawie ich terminów wyznaczano coroczne okresy sądowe, w czasie których ława z wójtem na czele zasiadała co drugi piątek na sądach niższej rangi, tzw. zwyczajnych lub wyłożonych, czyli „wedle prawa zamierzonych”. W księgach pleszewskich określano je jako *iudicium bannitum particulare*⁵⁶⁹ lub w późniejszym okresie jako „zagajone sądy powiatkowe”⁵⁷⁰. Według kalendarza liturgicznego przypadały one w określonych przedziałach czasowych: począwszy od piątku po święcie Trzech Króli do Niedzieli Mięsopestnej (ostatniej przed Wielkim Postem), od piątku po Niedzieli Przewodniej do Niedzieli Krzyżowej (przed świętem Wniebowstąpienia Pańskiego)⁵⁷¹ i od piątku po Bożym Ciele do pierwszej niedzieli Adwentu. Uczestniczył w nich wójt lub jego zastępca oraz co najmniej dwóch ławników⁵⁷². Co więcej, B. Groicki charakteryzując status prawny polskich miast w drugiej połowie XVI w., zwracał uwagę, iż w niektórych ośrodkach działalność rady zawieszano w okresie od św. Małgorzaty (13 VII) do pierwszego piątku po św. Bartłomieju (po 24 VIII), a więc na czas żniw, co było charakterystyczne dla miast i miasteczek o charakterze rolniczym⁵⁷³. Tak również działo się w Pleszewie, gdzie w miesiącach lipcu i sierpniu nastąpił znaczny spadek wpisów wprowadzanych do ksiąg

⁵⁶⁷ Ibidem, s. 382–383.

⁵⁶⁸ Ibidem, s. 383–384. W kolejnym roku również dokonano skwitowania wykonawców testamentu, tym razem zmarłej Elżbiety Kalczyny; ibidem, s. 442–444.

⁵⁶⁹ AmPleszew, I/2, s. 208, 230, 241; I/3, s. 34; I/10, s. 368 (*iudicium particulare advocatiale*), 414, 416–417, 454–455, 457–458.

⁵⁷⁰ Ibidem, I/14, s. 49.

⁵⁷¹ Ibidem, I/11, s. 1, gdzie podano następującą informację: „Actum in iudicio bannito particulari post magnum bannitum iudicium primo celebratum in Pleshow sexta proxima ante foestum Stanislai in mayo. Anno Domini 1558...”. Z tego roku nie zachowały się wcześniejsze zapiski, ale poprzez analogię do innych lat najprawdopodobniej wielki sąd gajony wypadł w piątek 22 IV, zaś posiedzenie zwyczajne nastąpiło po dwóch tygodniach, tj. 6 V i trwało 3 tygodnie do piątku 27 V przed Zielonymi Świątkami, v. I/11, s. 7–13. Warto zwrócić uwagę, iż kwietniowy termin wieców wielkich był pierwszym przypadającym w tym roku.

⁵⁷² B. Groicki, *Porządek sądów...*, Warszawa 1953, s. 74–75; A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 228–229.

⁵⁷³ B. Groicki, *Porządek sądów...*, s. 74; cf. A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 229.

miejskich⁵⁷⁴, a potwierdzeniem tego jest fakt, iż w tym okresie zapisano zaledwie 32 sprawy, z czego część była rozpatrywana przez sądy nadzwyczajne⁵⁷⁵.

Jednym z ważniejszych aspektów działalności władz miejskich była opieka nad sierotami i wdowami. Warto na to zwrócić szczególną uwagę, gdyż był to wyraz poważania i zaufania ze strony miejscowej ludności. Jako sieroty traktowano również dzieci, którym zmarł ojciec. Wówczas urzędowo ustanawiano im opiekunów dla zabezpieczenia i zarządzania majątkami małoletnich, w imieniu których występowali jako pełnomocnicy przy wykonywaniu różnych czynności prawnych. W tabeli w aneksie D. zamieszczono wykaz osób występujących przed pleszewskim sądem w charakterze świadków, egzekutorów testamentowych czuwających nad prawidłowym podziałem

⁵⁷⁴ V. dane z wykresu 2.

⁵⁷⁵ Były to następujące sprawy: Anna Orszulanka sprzedaje dom swojemu zięciowi Tomaszowi za 15 grzywien, ten zaś oprawia 12 grzywien swojej żonie Małgorzacie (13 VIII 1535; I/2, s. 136–137); Stanisław Niewrzęda oprawia swojej żonie Agnieszce 16 grzywien (22 VII 1539; I/2, s. 148); Wojciech Marzel sprzedaje dom Wojciechowi Wolskiemu za 10 grzywien (18 VII 1547; I/2, s. 164–165); Tomasz Kasprzyk sprzedaje dom Janowi sukiennikowi za 12 grzywien, który z kolei oprawia 24 grzywiny swojej żonie Annie (20 VIII 1547; I/2, s. 165–166); zawarcie ugody między Janem ślusarzem i Barbarą z Uniejowa w sprawie majątku po zmarłym Zygmuncie ślusarzu (16 VII 1554; I/2, s. 201–202); ugoda między Zygmuntem Świetlickim a Pawłem łąziebnikiem w sprawie zadania ran przez służbę łąziebnego (13 VIII 1555; I/2, s. 212–213); Jadwiga Kościelecka wyznacza opiekunów dzieci i zarządców majątku zmarłego Piotra Wołka (3 VIII 1556; I/2, s. 222–223); sprawa uregulowania zaległego czynszu szosu (3 VIII 1556; I/2, s. 223–224); Marcin Krupa powzdaje swojemu synowi Andrzejowi kwartę roli z przydziałkiem i biewiczgiem (26 VII 1566; I/3, s. 24–25); skwitowanie przez sławetnych opiekunów testamentu ustanowionych przez sławetnego Andrzeja zwanego Ka[zniszczona karta] (26 VII 1566; I/10, s. 25); ugoda w sprawie majątku po zmarłym Kasprze organiaście uczyniona między jego córkami i ich mężami (16 VIII 1594; I/3, s. 100–101); Szymon kuśnierz powzdaje ogród i rolę za sumę 20 grzywien Józefowi Baranowskiemu (26 VII 1531; I/10, s. 102); Jan Kościelecki i Anna Tęczyńska sprzedają Janowi Biernackiemu za 40 grzywien dobra po zmarłym Czekanowskim (14 VIII 1535; I/10, s. 109–110); Jan Kościelecki sprzedaje dom Wojciechowi Rakowskiemu za sumę 5 grzywien (16 VII 1540; I/10, s. 161–162); Andrzej Rządco sprzedaje dom Annie Młynarce z Pabianowa (16 VII 1540; I/10, s. 162); Barbara Szczęsna sprzedaje parcelę Piotrowi Wołkowi za 1 grzywę (15 VIII 1540; I/10, s. 163); Andrzej Żaczek sprzedaje Tomaszowi Orszulance parcelę z folwarkiem za 2 grzywiny (15 VIII 1540; I/10, s. 163–164); wójt Kasper Jirzman oprawia 25 grzywien żonie swojej Annie Zaworskiej (24 VII 1542; I/10, s. 173–174); Barbara Brykowa sprzedaje dom mieszczaninowi Wawrzyńcowi za sumę 13,5 grzywiny (6 VIII 1542; I/10, s. 174–175); oprawa wienna Wawrzyńca i Gertrudy, która powzdaje swojemu mężowi połowę majątku (6 VIII 1542; I/10, s. 175); zeznanie zadośćuczynienia za młyn Turski przez Wojciecha młynarza Wójtowskiego i jego żonę Katarzynę (19 VII 1543; I/10, s. 197); wójt Kasper Jirzman sprzedaje część miejsca na przedmieściu Wojciechowi Kalce za 0,5 grzywien (26 VII 1544; I/10, s. 214); mieszczanin Andrzej sprzedaje dom Elżbiecie Janeczkowej za sumę 5,5 grzywiny (27 VII 1544; I/10, s. 213–214); pozew przeciwko Jadwidze Stawskiej o brak zadośćuczynienia pierwszej raty, której spłatę była winna szwagrowi Tomaszowi Stawskiemu (27 VII 1544; I/10, s. 215); oprawa zadośćuczynienia dzieciom zmarłego Pawła Drozdka uczyniona przez ich ojczyrna Jana Grzybowskiego, za majątek odziedziczony po zmarłym ojcu, który dzieci te powzdały temuż Janowi za sumę 12 grzywien (10 VIII 1547; I/10, s. 265–267); sprzedaż placu pustego przez panią księżną Maciejowi Oczko za 1 kopę (19 VII 1549; I/10, s. 317–318); mieszczanin Fabian sprzedaje swojemu zięciowi Maciejowi Czarnemu półkwarcie roli za 4 grzywiny (21 VII 1549; I/10, s. 318–319); zadośćuczynienie Elżbiecie, córce zmarłego Michała czapnika zwanego Starostą, przez Macieja czapnika za część ojcowizny (11 VIII 1550; I/10, s. 324); Tomasz z Pierusic zobowiązuje się zapewnić dożywotnie utrzymanie swojej stryjence Elżbiecie Janeczkowej wdowie po Grzegorzcu Janeczce (7 VIII 1560; I/11, s. 65–68); ugoda zawarta między Agnieszką Baryczkową, żoną zmarłego Wojciecha Baryczki, a jej pasierbicą Małgorzatą, w sprawie majątku po Wojciechu Baryczce (22 VII 1566; I/11, s. 290–291); zapis legatu 100 grzywien na szpital pleszewski (1 VIII 1587; I/13, s. 148–150); ugoda zawarta między dziećmi zmarłej Elżbiety Wargalowej w sprawie dóbr dziedzicznych po matce (19 VIII 1597; I/13, s. 459–461).

majątku po śmierci osoby sporządzającej testament, rozjemców stron w sprawach spornych i prawnych opiekunów reprezentujących osoby małoletnie bądź wdowy, którym przekazano plenipotencję w różnych sprawach. Nierzadko byli to członkowie rodziny⁵⁷⁶, ale w wielu przypadkach za opiekunów wyznaczano urzędników miejskich. W zapisce z dnia 22 III 1534 Klemens, najstarszy syn zmarłego przedmieszczanina pleszewskiego Jana Cnoty, stawiał się przed radą i w imieniu swoim i swego rodzeństwa oraz krewnych powierzył pełnomocnictwo Wojciechowi Nadmyszkowi, ówczesnemu burmistrzowi, w akcie wzdania domu po zmarłym mieszczaninowi Jakubowi Szukale⁵⁷⁷. Z kolei 21 X 1552 Anna, córka zmarłego Grzegorza Kędziorki i wdowa po Janie sołtysie z Kajewa, poprzez swoich opiekunów: Franciszka z Bolimowa swojego wuja, Piotra Glistę i Piotra Wołka rajcę, sprzedała majątek po ojcu, tj. dom z wyposażeniem i mielcuchem Wojciechowi dziekanowi za sumę 8 grzywien⁵⁷⁸. Z kolei w innej zapisce z 3 VIII 1556 ówczesna właścicielka miasta, Jadwiga Kościelecka, wyznacza opiekunów dzieci zmarłego Piotra Wołka i zarządców jego majątku. Mianowani nimi zostali: Wojciech dziekan, burmistrz Marcin Wójcik, Wojciech Drozdek i Grzegorz Zajac⁵⁷⁹. Jeszcze innym przykładem jest zapiska sprzedaży domu zmarłego Piotra Popka przez urząd wójtowski, którego członkowie z wójtem Aleksym sukiennikiem na czele wystąpili jako opiekunowie dzieci zmarłego właściciela⁵⁸⁰. Jednakże największą grupę spośród pełnomocników, opiekunów i świadków stanowiły osoby stanu szlacheckiego, co zapewne wiązało się z ich prestiżem oraz poziomem wykształcenia, zaznajomione z przepisami prawnymi. Stąd ich wybór znacznie zwiększał szanse na pozytywne rozwiązanie sprawy, co dodatkowo umacniano adnotacją w księgach o wyborze przedstawicieli przez strony⁵⁸¹.

W obecności rajców i ławników sporządzano zapisy testamentowe, a urzędnicy ci niekiedy sami byli ich wykonawcami⁵⁸². Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na kwestię

⁵⁷⁶ W aktach pleszewskich wiele jest zapisów, w których opiekę i pełnomocnictwo przejmują inni członkowie rodziny. V. AmPleszew, I/2, s. 162–163: Franciszek Jelitowski, brat cioteczny Barbary Jelitowskiej występuje jako jej opiekun przy akcie oprawy wiennej; I/11, s. 90–92: Paweł Dozdała jako opiekun dzieci swojego zmarłego syna Mikołaja Dozdałki.

⁵⁷⁷ Ibidem, I/2, s. 131.

⁵⁷⁸ Ibidem, I/10, s. 376–378.

⁵⁷⁹ Ibidem, I/2, s. 222–223.

⁵⁸⁰ Ibidem, I/13, s. 253–254.

⁵⁸¹ J. Łosowski, *Kancelarie miast szlacheckich...*, s. 137–138.

⁵⁸² Cf. dane w tabeli w aneksie 4. – testamenty: Wojciecha Kalki (I/10, s. 295–299), Pawła balwierza (I/10, s. 337–339), Zofii Ślusarki (I/10, s. 390–393), Józefa Frymka (I/10, s. 444–447, 460–461), Elżbiety Kalczyzny (I/10, s. 442–444), Grzegorza młynarza (I/11, s. 3–7), Walentego Kałdosza (I/11, s. 9–13), Anny Barwierki (I/11, s. 57–58), Andrzeja Kanińskiego (I/11, s. 127–130), Jana Szrama z Koźmina (I/2, s. 264),

miar czasu w odniesieniu do zmian w życiu ludzkim, którymi urzędnicy się posługiwali, mianowicie śmierć i osiągnięcie pełnoletniości. Przede wszystkim stosowano je w testamentach, ale bardzo często występowały w umowach kupna–sprzedaży, powzdaniach i darowiznach, gdzie powzdający majątek poczynił zastrzeżenie zapewniające mu dożywotnie utrzymanie i mieszkanie w sprzedawanym domu⁵⁸³. Przykładowo w 1564 r. Jadwiga Maczkowa powzdała swojemu synowi Piotrowi garncarzowi dom wraz z parcelą, w zamian z co tenże Piotr zobowiązał się utrzymywać dożywotnio swoją matkę i zapewnić jej nocleg i użytkowanie tego domu pod zakładem 10 grzywien⁵⁸⁴. Natomiast na sądzie gajonym 29 IV 1552 Maciej Kunny sprzedał dom swojemu zięciowi Stanisławowi za 6 grzywien, który dodatkowo zobowiązał się do dożywotniego utrzymywania rodziców tegoż Macieja⁵⁸⁵. Tego samego dnia uczyniono również akt wzdania majątku, w którym Anna Czaplina zapisała swojemu zięciowi Pawłowi dom swój wraz ze wszystkimi przynależnościami po zmarłym mężu. W zamian za to Paweł zobowiązał się zadbać o wyżywienie i dożywotnie utrzymanie jej rodziców oraz zapłacić 5 grzywien z tego majątku małoletniej córce Anny – Apolonii po 1 wiardunku, począwszy od najbliższego święta św. Floriana przez cały rok⁵⁸⁶.

W czasie posiedzeń sądów miejskich bywali obecni również burgrabiowie. Nierzadko występowali oni w roli sędziów polubownych, co było wyrazem zaufania, a przy okazji mogli mieć na bieżąco wgląd do spraw miasta. Dnia 20 IV 1528 w obecności burgrabiego Mikołaja krawca zawarto ugodę, na mocy której Jadwiga z Pyzdr, siostra mieszczyki pleszewskiej Doroty Myszyńny, wraz z synem Janem, wyrzekli się prawa do domu tej Doroty w zamian za przyjęcie części wyposażenia⁵⁸⁷. Z kolei 12 VII 1529 w obecności również tego samego burgrabiego dokonano dwóch aktów wzdania majątków. W pierwszym z nich księżna raciborska poprzez swojego przedstawiciela powzdała dom z wyposażeniem po zmarłym obywatelu Marcinie Zachychli Józefowi z Baranowa za sumę 22 grzywien⁵⁸⁸. W drugiej zapisce burgrabia z ramienia dziedziczki powzdał Annie Orszulance za 13 grzywien dom po Dorocie Myszyńny⁵⁸⁹. Przykłady te, podobnie jak zapiski zestawione w wykazie w aneksie D. ukazują, iż obecność poręczycieli i świadków

Wojciecha młynarza (I/11, s. 160–161), Walentego sukiennika z Liśca (I/2, s. 262–263), Walentego Białczyka (I/14, s. 1–2).

⁵⁸³ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 105.

⁵⁸⁴ AmPleszew, I/3, s. 6–8.

⁵⁸⁵ Ibidem, I/10, s. 347–349.

⁵⁸⁶ Ibidem, s. 352–354.

⁵⁸⁷ AmPleszew, I/10, s. 99.

⁵⁸⁸ Ibidem, I/2, s. 118.

⁵⁸⁹ Ibidem.

miała umacniać zawieraną przez strony ugodę i służyć jej trwałości⁵⁹⁰, a razem z zapisami kar umownych gwarantowała jej nienaruszalność⁵⁹¹. Niezwykle istotne było to w przypadku zawierania aktów przenoszenia własności nieruchomości, co zrodziło potrzebę ich utrwalenia wpisem do ksiąg miejskich. Co więcej, fakt, iż ten stan prawny obejmował nie tylko nabywcę czy też obdarowywanego, ale także ich następców, nadaje tym zapiskom charakter wieczysty. Stąd należy tłumaczyć tak przeważającą liczbę tego typu zapisek.

Najniżej w hierarchii urzędniczej stał sługa miejski, określany w XVI-wiecznych zapiskach pleszewskich jako *bedellus*, czyli woźny, lub *preco* (herold). Do jego obowiązków należało, co zostało poświadczono w badanych źródłach, wykonywanie i ogłaszanie na rynku i w jego czterech narożnikach zarządzeń wydawanych przez właściciela miasta bądź władze miejskie, a także podawanie do publicznej wiadomości wyroków sądowych⁵⁹². Ponadto wzywał strony sporu na rozprawy i dokonywał aresztowań, a więc musiał odznaczać się dużą siłą fizyczną i mocnym głosem⁵⁹³. Na podstawie zachowanych źródeł udało się zidentyfikować siedem osób pełniących urząd pleszewskich woźnych. W poniższej tabeli zostali oni przedstawieni wraz ze spisem spraw, w których zostali oni wzmiankowani:

⁵⁹⁰ Dobitnie obrazuje to zapiska z 12 VI 1573. Szlachetny Jędrzej Bedoński za przyzwoleniem swojej żony Agnieszki, córki zmarłego obywatela pleszewskiego Błażeja Krusza, sprzedaje Jędrzejowi Niziołkowi dom za 75 grzywien. Na końcu tego aktu zamieszczono dodatkową klauzulę: „Jeszcze na pewniejsze świadectwo ten to sławny pan Jędrzej Niziołek żądał u pana wójta dwóch ławników i podwojskiego albo miejskiego sługę Macieja, a i że słuszne żądanie, tego jemu nie broniono i owszem dozwolono”; AmPleszew, I/12, s. 147–149.

⁵⁹¹ Cf. A. Kozak, *Księga ławnicza w życiu późnośredniowiecznego Pleszewa (1494–1501)*, [w:] *Nil nisi veritas. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Matuszewskiemu*, red. M. Głuszak, D. Wiśniewska-Jóźwiak, Łódź 2016, s. 162. W pleszewskich księgach miejskich sumę składaną na zapewnienie dotrzymania warunków umowy określano jako *vadium* bądź „zakład”; v. przykłady: Grzegorz Szczurek sprzedaje swój dom z parcelą przy ulicy Glińskiej za sumę 6 wiardunków Kasprowi organiście i zobowiązuje się tego Kaspra i jego dziedziców uwolnić od wszelkich roszczeń i sprzeciwów pod zakładem (*sub vadio*) 6 wiardunków (AmPleszew, I/2, s. 265; 18 VI 1563). W 1599 r., poprzez rozjemców, została zawarta ugoda między dziećmi zmarłego Aleksiego sukiennika a ich macochą Agnieszką. Ponieważ między stronami wywiązał się spór o wydanie przywianku tejże Agnieszce po śmierci jej męża, przystano na układ, iż zostanie jej wydany, ale zastrzeżono, że po jej śmierci zostanie zwrócony na dom po zmarłym Aleksym i na jego potomnych. Rękojemstwo obwarowano na sumę 50 grzywien. „**Którą ugodę obydwie strony z obopólnie mają między sobą czasy wiecznymi trzymać, pod zakładem stu złotych polskich**” (I/14, s. 29–30; 12 V 1599).

⁵⁹² A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 112–113.

⁵⁹³ Eadem, *Piśmienność mieszczańska...*, s. 194.

Tabela 11. Woźni sądowi pleszewscy ustaleny na podstawie ksiąg miejskich, sygn. I/2, I/10, I/11, I/12, I/13.

Lp.	Woźni	Lata wzmiankowania	Sprawy
1.	Mikołaj	1552-1553, 1559	1552: wwiązanie Wojciecha dziekana w majątek po Kędziorce (I/10, s. 380); testament Elżbiety Kalczyny (I/10, s. 400-403). 1553: testament Zofii Ślusarki (I/10, s. 390-393). 1559: sprawa o uregulowanie należności za majątek (I/2, s. 246-247); Stanisław Latosi sprzedaje dom Maciejowi Puchale (I/11, s. 37-39).
2.	Jan	1554-1555	1554: list żelazny Jana Kuszewskiego (I/2, s. 200). 1555: pozew o nieuregulowanie należności za dobra rolne (I/2, s. 209-210); wezwanie Stanisława Mizery do złożenia przysięgi pod krzyżem (I/2, s. 210-211).
3.	Marcin Figura	1558	1558: testament Grzegorza młynarza (I/11, s. 3-7).
4.	Wojciech	1556, 1561-1562, 1568	1556: Marcin Radzimski zobowiązuje się do spłaty w ciągu dwóch lat dzieci zmarłego Macieja Rdzimskiego (I/2, s. 221-222). 1561: wwiązanie Jana z Pleszewa, wikariusza kościoła katedralnego krakowskiego, w dobra po ojcu (I/11, s. 145). 1562: Regina Żakowska sprzedaje dom Maciejowi Ciesielskiemu (I/11, s. 168-169). 1568: wwiązanie Wawrzyńca Dąbrowskiego w dobra po jego macosze Annie Zaworskiej (I/11, s. 349-350).
5.	Maciej	1573	1573: Jędrzej Bedoński sprzedaje dom Jędrzejowi Niziołkowi (I/12, s. 147-149).
6.	Andrzej	1590-1591	1590: zamieszkały na Waliszewie; wzmiankowany w sąsiedztwie (I/13, s. 221-223). 1591: sługa miejski Andrzej sprzedaje razem z żoną dom swój (I/13, s. 265-266).
7.	Jan Mazur	1595	1595: wezwanie krewnych zmarłego Piotra Biernackiego i innych osób, u których zmarły miał długi (I/13, s. 397-398, 401-402).

Jedną z ważniejszych spraw była tzw. intromisja, czyli akt wwiązania nowego nabywcy w posiadanie dóbr ziemskich. Ogłoszenie intromisji musiała odbywać się jawnie, wobec świadków i przeważnie w miejscu publicznym. W przypadku Pleszewa był to rynek. 17 V 1559 mieszczanin Stanisław Latosi, za zgodą swojej żony i córek sprzedał dom przy ulicy Malińskiej Maciejowi Puchale za sumę 20 grzywien. Co więcej, woźny Jan trzykrotnie posyłał do Stanisława rurmistrza i jego żony Elżbiety, córki Stanisława Latosi, żądanie zezwolenia z ich strony na sprzedaż nieruchomości. Ostatecznie akt sprzedaży ogłoszono *in quatuor angulis circuli Pleshow*⁵⁹⁴.

Z kolei w 1595 r. Jan Mazur „sługa przysiężny wójtowski” z polecenia urzędu burmistrzowskiego „na rynku u ratusza i po wszystkich czterech rogach rynkowych głosem trzykroć wołał i obwieszczał”, aby do urzędu zgłosiły się osoby spokrewnione ze zmarłym Piotrem Biernackim bądź te, u których zmarły był zadłużony, w celu spłaty tych

⁵⁹⁴ AmPleszew, I/11, s. 37-39.

długów. W przeciwnym razie groziło to utratą prawa do dochodzenia bliskości dóbr i wszelkiej spłaty. Warto dodać, iż obwieszczenie to ogłoszono w czwartek po Niedzieli Wstępnej (16 II), a więc w dzień targowy, po to, aby dotarło do jak największej liczby osób⁵⁹⁵. Sprawa ostatecznie została rozwiązana dnia 7 IV 1595, kiedy na wiecach gajonych stawił się Frącek Ożarek, który chcąc wykupić te dobra, położył przed urzędem 192 złote. Na zlecenie ławy na taką sumę został wyceniony majątek po Piotrze Biernackim, w skład którego wchodził dom z zabudowaniem, tj. ze stajnią w złym stanie, izbą z nową sienią i komorą, stojący w rynku, tyłem ku zamkowi, między domami Macieja Kosma i Wojciecha Kopia. Ponieważ żaden krewny zmarłego nie dochodził prawa bliskości do tego majątku, dopuszczono to powzdanie. Co więcej, woźny Jan Mazur zeznał, iż na rynku trzykrotnie i „nad prawo czwarty kroc, także i przed domem wyżej omienionym” nawoływał, aby któryś z krewnych zmarłego bliższych lub dalszych się odezwał i wzbronił dokonania aktu wwiązania Frącka Ożarka w posiadanie tych dóbr, a pieniądze zostały odłożone dla kredytorów. Jednak nikt się nie zgłosił, więc powzdanie to doszło do skutku⁵⁹⁶. Tutaj na uwagę zasługuje również fakt, iż woźny zobowiązany był do trzykrotnego obwieszczania zarządzeń wydanych przez właściciela miasta bądź urzędników. W powyżej przytoczonej sprawie wyraźnie zaznaczono, iż dodatkowo od siebie po raz czwarty powtórzył obwieszczenie, a ponieważ sprawa dotyczyła nieruchomości znajdującej się w zabudowie przyrynkowej, woźny stanął bezpośrednio przed tym domem. Dzięki temu nie było wątpliwości, o którą nieruchomość chodzi.

Ponadto do zadań woźnego sądowego należało wręczanie pozwów stronom oskarżonym, pełnienie funkcji pomocniczej przy wykonywaniu czynności urzędowych, a także egzekwowanie i wykonywanie zasądzonych wyroków⁵⁹⁷. 10 V 1554 Jan woźny w obecności licznie zgromadzonych na rynku ludzi na prośbę Jana Czigara delegata władz miejskich Namysłowa ogłosił *voce sonora* list żelazny nadany Janowi Kuszewskiemu obywatelowi namysłowskiemu przez biskupa wrocławskiego Baltazara von Promnitzą, zapewniający mu nienaruszalność osobistą na okres dwóch miesięcy⁵⁹⁸. Dokument ten nazywany również glejtem (z niem. *Geleit* – „orszak”, „list konwojowy”), a w pleszewskich aktach określany w języku łacińskim jako *salvus conductus*, miał być gwarantem bezpiecznego przejazdu. Listy żelazne wydawano m. in. kupcom, posłańcom,

⁵⁹⁵ Ibidem, I/13, s. 397–398.

⁵⁹⁶ Ibidem, s. 401–402.

⁵⁹⁷ P. Miodunka, *Spoleczność małych miast południowej Małopolski od końca XVI do końca XVIII wieku*, Kraków 2021, s. 265–266.

⁵⁹⁸ AmPleszew, I/2, s. 200.

ale również banitom dla bezpiecznego powrotu i oskarżonym o popełnienie przestępstwa, aby mogli bezpiecznie dotrzeć na rozprawę sądową⁵⁹⁹.

Warto także przytoczyć zapiskę z 24 V 1555. Przed radą pleszewską stawił się Jan woźny i zeznał, że tego dnia aż czterokrotnie wzywał Stanisława Mizere kmiecia z Dąbrowic do złożenia przysięgi przed krzyżem w sprawie, którą miał z mieszczaninem pleszewskim Wojciechem kołodziejem. Mianowicie Stanisław Mizera pozwał Wojciecha kołodzieja o 100 grzywien, które ten miał w depozycie od stryjenki tegoż Stanisława. Z kolei Wojciech, chcąc dowieść swej niewinności, wezwał go do złożenia przysięgi przed krzyżem, że jego oskarżenia są prawdziwe. Jednak pomimo wezwań woźnego ten nie wstawił się, wobec czego orzeczono, że jeśli Stanisław nie stawi się do zachodu słońca, ma zachować wieczyste milczenie w tej sprawie⁶⁰⁰. Tutaj trzeba zwrócić uwagę na *iuramentum*, czyli przysięgę strony i odwołanie się do Boga jako jeden ze środków dowodowych, bowiem krzywoprzysięstwo traktowano jako obrazę Boga, a tym samym ściągano na siebie gniew Boży i wieczne potępienie⁶⁰¹. Należy zaznaczyć, iż podczas procesów sędziowie, jak i pisarze pleszewscy nie odwoływali się do żadnych konkretnych źródeł prawa, jak *Speculum Saxonum* czy ustawy właścicieli miasteczka, a jedynie ogólnie pisano o prawie magdeburskim. W zapisce z 19 V 1564 przed radą pleszewską stanął Piotr Wczysło, który swojej żonie Annie, córce młynarza Walentego Kałdosza, opisał 30 grzywien na domu z parcelą i zabudowaniami, na całym wyposażeniu, na kramie pod ratuszem stojącym, a także na złocie i srebrze, które posiadał, i którą to sumę z racji wiana Annie i jej dziedzicom zapisuje i zgodnie z prawem magdeburskim powzdaje w razie swej śmierci do posiadania i dzierżenia, i na swoje użytki obracania⁶⁰².

Władze miasta za dokonane czynności prawne pobierały stosowne opłaty, które umieszczano w skrzyni miejskiej⁶⁰³. W ośrodkach będących własnością prywatną, na rzecz ich właścicieli, pobierano opłatę od aktu przeniesienia własności nieruchomości, tzw. wzdawne. Przykładowo w zapisce z dnia 12 VII 1529, w której burgrabia pleszewski z ramienia księżnej powzdaje Józefowi z Baranowa dom z całym wyposażeniem po zmarłym Marcinie Zachychli, w zamian za co ten Józef złożył 22 grzywny i zobowiązał

⁵⁹⁹ Hasło: „Glejt”, [w:] Z. Gloger, *Encyklopedia staropolska ilustrowana*, t. 2, s.185–186; K. Gajowniczek-Pruszyńska, *Instytucja listu żelaznego w polskim postępowaniu karnym*, Warszawa 2022, s. 23–25.

⁶⁰⁰ AmPleszew, I/2, s. 210–211.

⁶⁰¹ B. Groicki, *Porządek sądów...*, s. 143; eodem, *Tytuły prawa majdeburskiego*, Warszawa 1954, s. 167–176.

⁶⁰² AmPleszew, I/3, s. 5.

⁶⁰³ Finanse miejskie, zwłaszcza w dużych ośrodkach, znajdowały się pod opieką wybieranych co roku szafarzy. Byli oni zobligowani do składania sprawozdania ze stanu finansowego miasta każdorazowo przed wyborami nowej rady. V. E. Grin-Piszczek, op. cit, s. 19–20.

się do zapłaty 8 grzywien na kościół św. Jana Chrzciciela przez okres 3 lat, zaś wójt otrzymał 1 grosz za akt powzdania⁶⁰⁴. Taką samą opłatę dla wójta wniesiono w kolejnym akcie powzdania zawartym tego samego dnia⁶⁰⁵. W księgach pleszewskich najczęściej udzielano informacji o pobraniu tzw. pamiętnego (*arra, memoriale*)⁶⁰⁶ bądź przysądnego (*adiudiciatum*)⁶⁰⁷. Według przepisu z 5. artykułu prawa magdeburgskiego z pleszewskiej księgi na opłacenie przysądzonych kar przewidywano okres 6 tygodni⁶⁰⁸. Opłacano również sam wpis do księgi oraz pisarza miejskiego⁶⁰⁹. Zgodnie z przepisami prawa niemieckiego rajcy po upływie swojej kadencji musieli rozliczyć się z tych pieniędzy⁶¹⁰.

Ponadto urzędnikom wypłacano wynagrodzenie w naturze pochodzące z młynów i folwarków miejskich. Przykładowo w statutach Kalisza wydanych w 1552 i 1592 r. burmistrz z rajcami i wójt z ławnikami mieli przyznane stałe wynagrodzenie coroczne od każdego młyna oraz w postaci jednego garnca masła, 30 serów (każdy ser stosownie do wartości 0,5 gr szacując), po dwa korce grochu, prosa, jęczmienia, a także owies dla koni miejskich, drzewo z lasu miejskiego we wsi Ostrów i trzy ćwiertnie pszenicy⁶¹¹. Rytm pracy kancelarii miejskiej odzwierciedlał dynamikę działalności gospodarczej mieszczan. Czynsze i podatki miejskie płacono na św. Marcina, Boże Narodzenie, Wielkanoc, św. Jana Chrzciciela, św. Michała, Suche Dni, święta Wniebowzięcia i Narodzenia NMP⁶¹².

⁶⁰⁴ Ibidem, s. 118.

⁶⁰⁵ Ibidem.

⁶⁰⁶ Przykładowe zapiski: „et super hoc arram iuris solvit” (I/2, s. 114), „super hoc arram iuxta iuris consuetudinem solvit” (I/2, s. 127), „memoriale consulibus solvit” (I/2, s. 178). W Jarocinie ten rodzaj opłaty określano często jako „świadome”; v. *Księga wójtowska miasta Jarocina...*, s. 13. W tym miejscu trzeba zwrócić również uwagę na rolę pisma w kulturze mieszczańskiej. Wpis do ksiąg miał moc prawną i stanowił silny dowód gwarantujący pewniejsze zabezpieczenie interesów stron, które w razie konfliktu liczyły na pomoc władz miejskich w celu jego rozwiązania na własną korzyść. Ponieważ przeważają sprawy o charakterze niespornym, urzędnicy występowali tu, na co słusznie zwrócił uwagę A. Kozak, jako „urząd zaufania publicznego”. Zapisy te były istotne w przypadku ewentualnego konfliktu, gdyby urzędnicy ci musieli zeznawać przed sądem treść podjętych czynności prawnych, polegając jedynie na własnej pamięci, która jak wiadomo bywa zawodna. Stąd też wywodzi się wspomniane pamiętne; v. A. Kozak, *Księga ławnicza...*, s. 164–165.

⁶⁰⁷ AmPleszew, I/2, s. 103: „In cuius rei testimonium et memoriam partes ambe adiudiciatum solverunt”. W księgach sądowych Wąwolnicy zachowały się zapiski poświadczające, że rajcy mieli też do dyspozycji pieniądze należące do sierot, które przechowywano w skrzyni miejskiej po śmierci ojca bądź po sprzedaży pozostawionych przez niego dóbr. W ten sposób przejmowali opiekę nad majątkiem do czasu osiągnięcia pełnoletności przez spadkobierców zmarłej osoby; *Księgi sądowe miasta Wąwolnicy z lat 1476–1500*, oprac. G. Jawor, A. Sochacka, red. R. Szczygieł, Lublin 1998, s. 13.

⁶⁰⁸ AmPleszew, I/2, s. 89; W. Maisel, *Prawo magdeburgskie...*, s. 70; A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 102.

⁶⁰⁹ Ibidem, s. 101: „Et super hoc prefatus Georgius nobis preconsuli et consulibus arram dedit et mihi notario Mathie in fidem premissorum” (1522); s. 110: „Acta sunt hec anno die quo supra me publico notario personaliter assistente et hanc concordiam intitulantem solucionem plenaria suscepta” (1525).

⁶¹⁰ B. Groicki, *Porządek sądów...*, s. 31. W Chrzanowie odbywało się to w obecności starosty (w XV w.), wójta z ławą i przedstawicieli z pospólstwa. Cf. D. Żurek, op. cit., s. 188.

⁶¹¹ W. Maisel, *Statuty miasta Kalisza z XVI–XVIII wieku*, [w:] „Rocznik Kaliski”, t. 5, 1972, s. 214, 220.

⁶¹² A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 244–245.

Dnia 13 IX 1568 Anna Zaworska, wdowa po zmarłym Kasprze Jirzmanie, razem ze swoimi opiekunami, zawarła ugodę ze swoim pasierbem Wawrzyńcem Dąbrowskim, na mocy której zrzekła się oprawy od swojego męża na rzecz pasierba, za co tenże Wawrzyniec zobowiązał się co roku, na każde święto św. Michała płacić jej dożywotnio po 2 grzywny na utrzymanie⁶¹³.

2.2.3. Kancelaria

W mniejszych miastach kancelarie radzieckie i sądowe były przeważnie obsługiwane przez jednego pisarza, w przeciwieństwie do większych ośrodków, których kancelarie miały rozbudowany personel pomocniczy⁶¹⁴. Pleszewskie księgi radzieckie i ławnicze stanowią najważniejsze i jedyne źródło w odniesieniu do średniowiecza i badanego okresu kultury piśmienniczej tegoż ośrodka. Pisarzy najczęściej określano tu łacińskim mianem *civilis scriba*⁶¹⁵ bądź *notarius*⁶¹⁶. Zasadniczo stanowisko to było urzędem pełnionym dożywotnio. Notariuszy zatrudniały i opłacały władze miejskie, wobec których składali przysięgę o następującej treści:

„Ja N. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu, panom rajcom i wszystkiemu pospólstwu miasta tego w urzędzie moim pisarskim, na który jestem wybran, wiernym być i tajemnych rad miejskich, które poznam albo których mi się zwierzą, nikomu nie objawiać. Rzeczy te, które się przy sądzie dzieją, wiernie według mego najwyższego rozumu chcę napisać i czytać, tak ubogiemu jako bogatemu. A tego nie chcę opuścić dla miłości, bojaźni, nienawiści, gniewu, przyjaźni, darów i innych rzeczy, tak mi Panie Boże pomagaj”⁶¹⁷.

Na stanowisko pisarza miejskiego mianowano osoby cieszące się zaufaniem, światłe, o odpowiednich kwalifikacjach zdobytych w szkole lub na uniwersytecie oraz na drodze praktyki zawodowej. Osoba taka miała też odznaczać się wiernością i posłuszeństwem wobec władz miejskich, powinna być nieprzekupną, dyspozycyjną, sumienną, godną zaufania i potrafić dochować tajemnic. Trzeba zaznaczyć, iż w małych ośrodkach, gdzie umiejętność czytania i pisania nie była powszechna wśród mieszkańców, sam fakt posiadania wykształcenia w kierunku tych czynności był podstawowym kryterium dla kandydata ubiegającego się o to stanowisko. Ponadto

⁶¹³ AmPleszew, I/11, s. 348–349.

⁶¹⁴ K. Mikulski, *Urzędnicy miejscy Torunia. Spisy. Część II: 1454–1650*, Toruń 2001, 17–18, gdzie omówiono rozwój organizacji kancelarii miejskiej Torunia, począwszy od drugiej połowy XV w., poprzez stopniowe zwiększanie liczby personelu; J. Tandecki, *Dyplomatyka i kancelarie...*, s. 415–416.

⁶¹⁵ AmPleszew, I/2, s. 214.

⁶¹⁶ Ibidem, I/10, s. 444.

⁶¹⁷ B. Groicki, *Porządek sądów...*, s. 40.

pisarze musieli wykazać się znajomością języka niemieckiego, łacińskiego i polskiego oraz wiedzą z zakresu rachunkowości, prawa niemieckiego i kościelnego⁶¹⁸. W mniejszych ośrodkach kancelarie radzieckie i ławnicze były obsługiwane przez jednego pisarza. Pisarze początkowo wywodzili się przeważnie spośród duchowieństwa, nierzadko o niższych święceniach. Z czasem do ich grona dołączali ludzie świeccy⁶¹⁹.

W latach 1520–1600 na podstawie analizy zapisek z ksiąg pleszewskich zidentyfikowano 8 osób pełniących funkcję miejskich notariuszy. W 1528 r. był to Piotr pleban z Brzezia i wikariusz pleszewski⁶²⁰. W 1549 r. wzmiankowany pisarza Macieja⁶²¹, a w latach 1549–1586 wzmiankowany jest ławnik Wojciech Rzygałka, który również wprowadził kilka wpisów do akt miejskich⁶²². Z kolei w zapisce z 1562 r. jako pisarz wymieniony jest Jan z Dębna⁶²³. W tym samym okresie, przypadającym na lata 1553–1564 pleszewskim notariuszem był Jan Paweł, mansjonarz kościoła parafialnego i nauczyciel w szkole pleszewskiej⁶²⁴. Kolejnym pisarzem był określany predykatem *nobilis* mieszczanin Andrzej Bedoński, poświadczony źródłowo w latach 1561–1586, zaś jako notariusz wzmiankowany w 1565 r.⁶²⁵ Z pewnością najbardziej znanym XVI-wiecznym pisarzem pleszewskim był Piotr Biernacki, rektor szkoły pleszewskiej wzmiankowany od 1575 r. do swojej śmierci w 1595 r.⁶²⁶ Ślad jego działalności zachował się przede wszystkim w postaci kunsztownie zdobionych kart otwierających księgę ławniczą z lat 1584–1597⁶²⁷. Ostatnim znanym z imienia i nazwiska pisarzem jest Jakub Wolaczek poświadczony źródłowo w latach 1593–1600⁶²⁸.

Epoka nowożytna upływała pod znakiem rosnącego zapotrzebowania na pismo, co pociągało za sobą rozwój kancelarii i jej różnych form dokumentacji⁶²⁹. Pisarze zatrudniani przez miasto uczestniczyli w obradach rajców i ławników, a do ich

⁶¹⁸ J. Tandecki, *Kancelarie wielkich miast pruskich jako ośrodki średniowiecznej kultury miejskiej*, [w:] *Drogą historii. Studia ofiarowane profesorowi Józefowi Szymańskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. P. Dymmel, K. Skupiński, B. Trelińska, Lublin 2001, s. 217–218. Prawdopodobnie kandydatów na pisarzy wybierało pospólstwo, a dziedzic akceptował ten wybór; v. M. Frąś, *Pisarze wielkopolskich miast szlacheckich w okresie staropolskim*, „Przegląd Archiwalno-Historyczny”, t. 7, Poznań 2020, s. 242.

⁶¹⁹ J. Tandecki, *Dyplomatyka i kancelarie...*, s. 416–417.

⁶²⁰ *AmPleszw*, I/2, s. 116.

⁶²¹ *Ibidem*, I/10, s. 291–292.

⁶²² *Ibidem*, I/3, s. 66–72, 75–76; I/10, s. 317–318; I/12, s. 511–512; I/13, 78–80, 103–105.

⁶²³ *Ibidem*, I/2, s. 264.

⁶²⁴ *Ibidem*, s. 213–214; I/10, s. 444–447, 460–461; I/11, s. 234–235.

⁶²⁵ *Ibidem*, I/3, s. 11–12.

⁶²⁶ *Ibidem*, s. 74; I/12, s. 261–263; I/13, s. 105–106, 130, 395–404.

⁶²⁷ *Ibidem*, I/13, s. 2–7.

⁶²⁸ *Ibidem*, I/3, s. 89–90, I/13, s. 308–309, 424–425, 435–436, 449–450, 452–453; I/14, s. 29–30, 36–37.

⁶²⁹ A. Gąsiorowski, *Uwagi o najstarszej kancelarii miasta Poznania*, „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza”, t. 8, z. 1, 1963, s. 152.

podstawowych obowiązków należało przede wszystkim prowadzenie ksiąg miejskich. Ponadto mieli pod swoją opieką archiwum miejskie, prowadzili rachunki, sporządzali treści uchwał i innych dokumentów wystawianych przez władze miejskie oraz wydawali wilkierze. Zwrócić należy uwagę, iż w małych i średnich miastach często dochodziło do zmian ręki pisarskiej, a zdarzały się przypadki, w których daną osobę zatrudniano jednorazowo⁶³⁰. Niewykluczone, iż część zapisek dokonanych przez niezidentyfikowanych pisarzy mogła wyjść spod ręki członków władzy miejskiej, jak to było w przypadku wspomnianego ławnika Wojciecha Rzygałki, co zapewne wiązało się z rosnącym poziomem wykształcenia wśród mieszczaństwa⁶³¹. Tak więc urząd pisarza miejskiego w Pleszewie nie był dziedziczny. Działający tu notariusze wywodzili się przeważnie spośród miejscowego niższego duchowieństwa, nierzadko byli to również nauczyciele szkoły parafialnej⁶³², głównego miejsca, gdzie dzieci z mniejszych ośrodków mogły zdobywać wiedzę. Natomiast niewykluczone jest, zgodnie z sugestiami A. Bartoszewicz, że niektóre dzieci umiejętności pisania i czytania nabywały w swoich domach rodzinnych, szczególnie te, których ojcowie byli notariuszami⁶³³. Ponadto wiedzę fachową pisarzom miejskim służyły wydawane ówczesnie dzieła prawnicze, takie jak zbiór Jana Łaskiego z 1506 r., przekłady *Speculum Saxonum* i *Weichbildu* zaopatrzone glosami autorstwa Mikołaja Jaskiera, pisarza krakowskiego, które z mocy rozporządzenia królewskiego stały się powszechnie obowiązującymi w miastach i wsiach na prawie niemieckim od 1535 r., broszurowe opracowanie autorstwa Jana Cervusa Tucholczyka wydawana ośmiokrotnie w latach 1531–1607 oraz opracowania Bartłomieja Groickiego ukazujące się w latach 1558–1567⁶³⁴.

W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki analizy mającej na celu identyfikację rąk pisarskich. Zadanie to stawia przed badaczem niełatwe wyzwanie, bowiem ustalenia te w pewnej mierze mogą odbiegać od rzeczywistości. T. Jurek słusznie zwraca uwagę, iż trudności sprawia przede wszystkim fakt, że pismo wyuczone w szkołach wykazuje się ogólnym podobieństwem oraz nie można także wykluczyć zmian zachodzących w charakterze pisma u poszczególnych pisarzy, co uwidacznia się zwłaszcza przy analizie

⁶³⁰ J. Tandecki, *Dyplomatyka i kancelarie...*, s. 416, 419; A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 79-80.

⁶³¹ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 70–71; *Najdawniejsze zapiski...*, s. 15.

⁶³² T. Jurek, *Wilkiery rady miasta Wolsztyna z 1471 roku*, „Roczniki Historyczne”, 2019 (85), s. 209.

⁶³³ *Ibidem*, s. 72.

⁶³⁴ J. Łosowski, *Kancelarie miast...*, s. 202; Z. Kaczmarczyk, B. Leśnodorski, *Historia państwa i prawa Polski. Tom II od połowy XV wieku do r. 1795*, red. J. Bardach, Warszawa 1966, s. 25–26; G. M. Kowalski, *Zwyczaj i prawo zwyczajowe w doktrynie prawa i praktyce sądów miejskich karnych w Polsce (XVI–XVIII w.)*, Kraków 2013, s. 62–65; M. Mięka, *Prawo miejskie magdeburskie...*, s. 19–20.

obszerniejszego materiału obejmującego zapisy z dłuższego przedziału czasowego⁶³⁵. Utrudnienia identyfikacyjne mogą również powodować zapiski wprowadzane mniej staranną ręką, zapewne w pośpiechu, oraz w tych miejscach, gdzie pisarz mógł pozwolić sobie na kunsztowniejszy styl, a co za tym idzie litery są bardziej kształtne i wyraźniejsze przez mocniejszy docisk narzędzia pisarskiego⁶³⁶.

Tabela 12. Wykaz rąk pisarzy dla zapisek z ksiąg radzieckich i ławniczych z lat 1520–1600.

Księga miejska, sygnatura	Numer ręki pisarskiej	Okres występowania
Księga radziecka, I/2	I	1520-1525, 1530, 1532 (s. 98-113, 121-122, 127)
	II	1526, 1530 (s. 113-115, 267)
	III	1528-1530 (s. 116-121, 122)
	IV	1533-1537, 1539, 1540, 1541-1542, 1542-1551 (s. 120, 129-145, 149-153, 154-183, 268)
	V	1531-1532 (s. 122-124)
	VI	1532 (s. 124-125, 126-127)
	VII	ok. 1532 (s. 125, 128-129)
	VIII	1538-1539 (s. 145-148)
	IX	1541, 1542 (s. 151, 154)
	X	1552-1553, 1555-1556 (s. 183-193, 212-224)
	XI	1553-1554, 1554-1555, 1557-1559 (s. 193-202, 202-212, 224-245, 267)
	XII	1554 (s. 202)
	XIII	1559-1563 (s. 245-264)
	XIV	1563 (s. 265-266)
Księga radziecka, I/3	I	1564-1565, 1566-1568, 1570-1573, 1578-1579 (s. 2-12, 22-32, 34-53, 58-64)
	II	1565 (s. 12-19)
	III	ok. 1565 (s. 19-22)
	IV	1567-1568 (s. 26-32)

⁶³⁵ *Najdawniejsze zapiski...*, s. 14.

⁶³⁶ Przykładem, który sprawił trudności identyfikacyjne jest zapiska z 1521 r., gdzie pismo jest ściślej i bardziej wyraziste (I/2, s. 99–100), w przeciwieństwie do zapiski z 1527 r., gdzie pisano bardziej rozwlekłe i mniej starannie, jakby w pośpiechu (I/2, s. 107). Analiza poszczególnych liter wykazała podobieństwo między tymi zapiskami, więc uznano, że jest to jedna ręka pisarska, jednak ustaleń tych nie należy brać za pewne.

	V	1570 (s. 33)
	VI	1581 (s. 66-70)
	VII	1570, 1580, 1581-1583 (s. 33, 64-66, 70-77)
	VIII	1573-1574, (s. 53-57)
	IX	1575 (s. 57-58)
	X	1584, 1585 (s. 77-78, 79-81)
	XI	1588-1600 (s. 81-106)
	XII	1600 (s. 107-108)
Księga radziecka, I/4 (fr.)	I	1570-1572 (s. 1-4)
Księga ławnicza, I/10	I	1528, 1528-1529 (s. 82-83, 99-101)
	II	1520-1526, 1527-1528, 1533 (s. 84-92, 97-98, 102-103)
	III	1526, 1536-1538, 1540-1547, 1551-1554 (s. 93-94, 113-125, 154-157, 160-239, 242-244, 247-249, 324-384, 387-418, 435-463)
	IV	1526, 1538 (s. 95-96, 126)
	V	1531, 1538-1539, 1549-1550 (s. 102, 126-145, 316-320, 322-323)
	VI	1533-1536 (s. 103-113)
	VII	1539 (s. 145-147)
	VIII	1539-1540 (s. 147-154, 157-159)
	IX	1546, 1547 (s. 239-241, 245-246, 249-250)
	X	1547-1549 (s. 250-274, 276-295, 305-316)
	XI	1548, 1553 (s. 274-276, 385-387, 419-420, 432-434)
	XII	1547-1549, 1553-1555 (s. 295-305, 420-432)
	XIII	1550, 1551 (s. 321-322, 329)
Księga ławnicza, I/11	I	1558-1559, 1569 (s. 1-39, 361-363)
	II	1559-1560, 1561-1566, 1567, 1568-1569 (s. 40-100, 105-104, 135-290, 295-298, 321-322, 344-347, 348-361, 363-373)
	III	1561, 1566-1567, 1568 (s. 100-105, 290-295, 298-320, 322-334, 336-344, 347-348)
	IV	1556 (s. 134-135)
	V	1568 (s. 335)
Księga ławnicza, I/12	I	1569-1573, 1575-1578, 1579 (s. 4-142, 145-147, 246-415, 418-420, 425-427)
	II	1573-1574, (s. 142-145, 147-223)
	III	1578, 1579-1584 (s. 415-418, 420-425, 427-512, 512-556)

	IV	1574-1575 (s. 224-246)
	V	1581 (s. 512-513)
Księga ławnicza, I/13	I	1584-1587 (s. 8-14, 16-28, 30-44, 49-101, 103-144)147-464)
	II	1584, 1585, 1586 (s. 14-16, 28-29, 44-48, 101-103)
	III	1587 (s. 144-145)
	IV	1587 (s. 145-147)
	V	1587-1597 (s. 147-464)
Księga ławnicza, I/14 (do s. 49)	I	1597-1600 (s. 1-49)
Fragmenty, I/25	I	1586 (s. 1-4)

Dane zawarte w tabeli wskazują, iż zapiski do poszczególnych ksiąg wprowadzało od kilku do kilkunastu pisarzy, przy czym należy wziąć pod uwagę, iż informacje te są zależne od objętości i zakresu chronologicznego badanego materiału. Analiza zapisek pochodzących z najstarszej księgi radzieckiej z lat 1520–1563 pozwoliła na wyszczególnienie co najmniej 14 rąk pisarskich. Natomiast w kolejnym okresie przypadającym na lata 1564–1600 zidentyfikowano 11 rąk, co łącznie daje liczbę 26 notariuszy współpracujących z pleszewskimi urzędnikami przez okres 80 lat. Oznacza to, iż każdy pisarz pracował średnio dla pleszewskiej kancelarii przez 3 lata. Biorąc pod uwagę wyniki badań dla wcześniejszych lat, okres ten uległ wydłużeniu, a tym samym praca pisarza w ciągu XVI w. przyjęła bardziej stabilny charakter, jeżeli chodzi o zmiany personalne⁶³⁷. Jednakże nie należy przyjmować tych danych nad wyrost, bowiem poszczególni pisarze sporządzali protokoły zarówno w księgach radzieckich, jak i ławniczych, a więc ręce pisarskie pokrywały się w różnych księgach. W kilku przypadkach pomyślnie przeprowadzono ich pełną identyfikację.

Najmniej zastrzeżeń budzi ustalenie ręki Piotra plebana z Brzezia i pleszewskiego wikariusza. W tabeli 12., dla zapisek z księgi radzieckiej o sygn. I/2, jest to ręka nr III, którą niezbyt starannie wprowadzono zaledwie kilka wpisów w latach 1528–1530. Jednocześnie pisarz w tym okresie prowadził księgę ławniczą I/10, dla której przyjęto oznaczenie nr I. Wątpliwości zdaje się też nie budzić ręka nr I dla księgi I/3, która jest tożsama z ręką XIII dla księgi I/2, zachowanych fragmentów zapisek przechowywanych

⁶³⁷ Analiza przeprowadzona przez A. Kozaka dla lat 1485–1519 wykazała, iż w ciągu 35 lat pleszewską kancelarię obsługiwało 28 osób, co pozwoliło oszacować średni czas pracy każdego pisarza, który wynosił rok i 3 miesiące. Cf. *Najstarsza pleszewska księga...*, s. 14–15, gdzie przytoczono także dane dla innych miast z przełomu XV i XVI w.

pod sygn. I/4 oraz z ręką II dla księgi ławniczej I/11 i I dla księgi I/12. Tutaj sprawy wprowadzano w latach 1559–1579. Być może był to Jan z Dębna wzmiankowany w pierwszej osobie tylko jeden raz w 1562 r. w zapisie testamentowym Jana Szrama z Koźmina⁶³⁸. Z kolei rękę Piotra Biernackiego oznaczono nr V dla księgi radzieckiej I/3, nr III dla księgi I/12 i nr I dla księgi ławniczej I/13 i fragmentów o sygn. I/25, a więc prowadził on pleszewską kancelarię za czasów Jana Zborowskiego w okresie przypadającym na lata 1578–1587. Natomiast kolejnym notariuszem od 1587 aż do końca analizowanego okresu, tj. do 1600 r. był Jakub Wolaczek, którego ręce oznaczono nr XI dla księgi radzieckiej I/3, V dla I/13 i nr I dla zapisek z księgi ławniczej I/14. Dokładna analiza zmian charakteru pisma pozwala wysunąć wniosek, iż od końca lat 50. XVI w. nastąpiła stabilizacja zatrudnienia na stanowisku miejskiego notariusza, który prowadził pleszewską kancelarię nawet przez kilkanaście lat. W wyjątkowych sytuacjach zastępowały go inne osoby, na co zdają się wskazywać pojedyncze zapiski wprowadzane inną ręką⁶³⁹.

Akta wytwarzane przez pleszewskich pisarzy charakteryzowały się jednolitym układem. Księgi miejskie traktowano jako czystopisy (tzw. indukta). Zapiski mają generalnie układ chronologiczny, choć zdarzały się pojedyncze wpisy uzupełnione w pewnym odstępie czasowym w pustych miejscach pomiędzy starymi zapiskami. Np. w księdze ławniczej między zapiskami z 1519 a 1520 r. pozostały dwie puste strony, na których wpisano dwie sprawy datowane na 1528 r.⁶⁴⁰ Innym przykładem zaburzonej chronologii jest zapiska z 1547 r., którą wprowadzono między sprawami z 1560 r. Być może wiązało się to z faktem, iż dnia 21 VI 1560 Andrzej Krupa oprawił swojej żonie Zofii 50 grzywien na wszystkich swoich dobrach ruchomych i nieruchomych⁶⁴¹, m. in. na domu, który w 1547 r. powzdał mu wiczyście ojciec, Marcin Krupa⁶⁴². Być może dlatego przytoczono tę zapiskę, aby przypomnieć, że to Andrzej jest pełnoprawnym właścicielem tej nieruchomości, a inni jego krewni, zwłaszcza ze strony drugiej żony Marcina, nie mogą zgłaszać do niego pretensji⁶⁴³. Z kolei zapiski, których treść utraciła

⁶³⁸ AmPleszew, I/2, s. 264.

⁶³⁹ Ibidem, I/2, s. 202, 265–266; I/3, s. 19–22, 33, 57–58, 77–78, 79–81; I/11, s. 134–135, 335; I/12, s. 512–513; I/13, s. 144–145, 145–147.

⁶⁴⁰ Ibidem, I/10, s. 82–83.

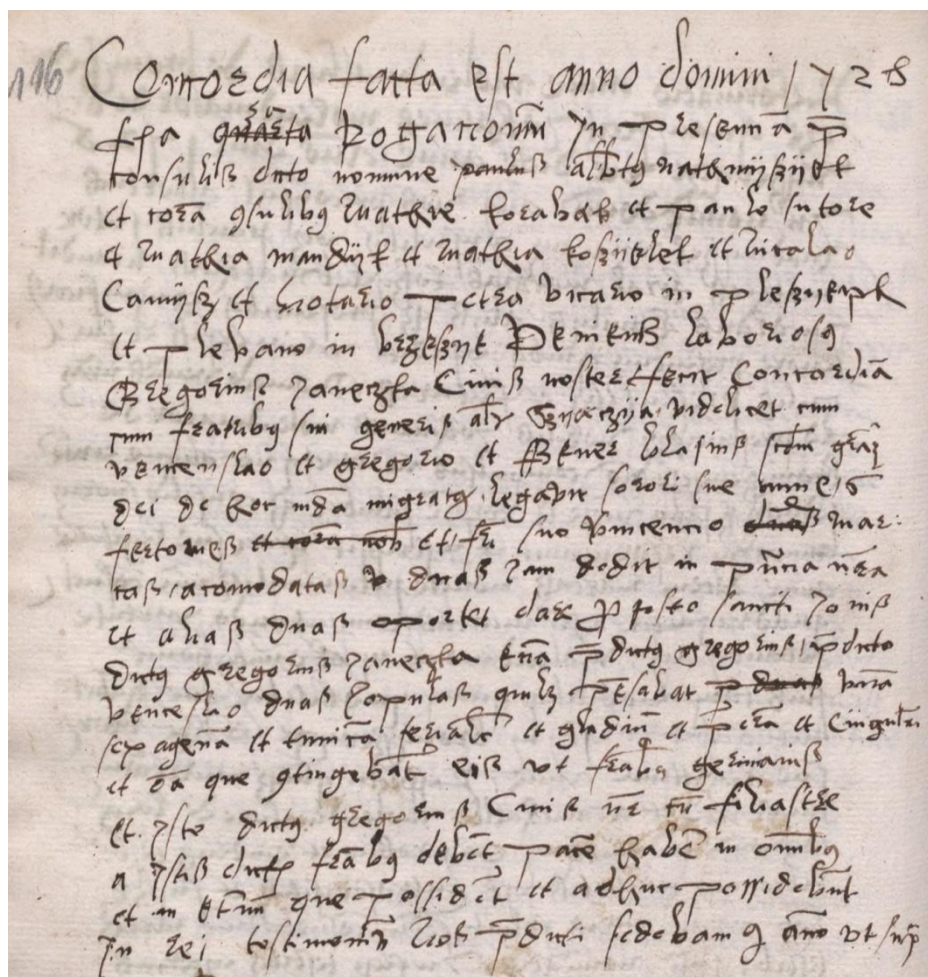
⁶⁴¹ Ibidem, I/11, s. 79.

⁶⁴² Ibidem, I/10, s. 260–261.

⁶⁴³ Ibidem, s. 78–79, 30 IX 1547: Marcin Krupa powzda je wiczyście dziedzictwo, tj. dom z wyposażeniem do warzenia piwa, kwartą roli i przydziałkami Andrzejowi Krupce, swojemu synowi. Dom ten stał między domami obywateli Szymona Zająca i Anny Pieskowej, zaś kwarta roli leżała między rolami obywateli Łukasza z przedmieścia i Marcina Krupy. Poczynił również zastrzeżenie, że Agnieszka żona tegoż Marcina

znaczenie, głównie poprzez wykonanie zobowiązania, podlegały kasacji poprzez przekreślenie. Przykładem jest sprawa z 29 X 1522, w której Wojciech Mizgała sprzedaje ogród, a w zasadzie kwartę roli wytyczoną pod ogród, Szymonowi sukiennikowi, który zobowiązał się do zapłaty 3 wiardunków⁶⁴⁴.

Fot. 6. Zapiska autorstwa notariusza Piotra plebana z Brzezia i wikariusza pleszewskiego (APP, Akta miasta Pleszew, I/2, s. 116).

W księgach pleszewskich, zarówno w łacińskiej, jak i polskiej wersji językowej wykorzystywano formuły obowiązujące powszechnie i stosowane w kancelariach innych ośrodków miejskich. Dla zapisek prowadzonych w języku łacińskim, aby dokładniej oddać nieścislą terminologię łacińską, wykorzystywano wyrazy bądź zwroty oddające konkretne znaczenie w języku polskim. Doskonałym przykładem jest sprawa z 26 XI

odstępuje ten dom i rolę oraz wszystkie dobra przynależące do tego domu, nie zachowując żadnego prawa własności i bliskości na mocy wiana, które przeniósł na inne dobra, tj. folwark i dobra, na których tenże Marcin Krupa miał zachowane prawo. Na co Agnieszka daje swojemu pasierbowi 10 grzywien (inne 10 grzywien przenosząc na folwark), nic swoim krewnym i przyjaciółom nie zostawiając, zaś Andrzejowi i jego dziedzicom dopuściła pełne prawo i posiadanie na tych dobrach.

⁶⁴⁴ AmPleszew, I/10, s. 84-85.

1531, w której Marcin Adamek razem z żoną Elżbietą dokonują aktu powzdania całego dziedzictwa swojemu zięciowi Janowi *una cum sua propria alias* „bratanka”, czyli bratanicą, Agnieszką. Co więcej, Jan zobowiązał się zapłacić w bieżącym roku „czwyerthnye pszenycze”, czyli miarę objętości zboża, w tym przypadku ćwiertnię pszenicy⁶⁴⁵.

Konstrukcja treści poszczególnych zapisek odpowiadała ściśle ustalonemu formularzowi, wykazującemu cechy charakterystyczne dla pleszewskiej praktyki. Pierwotnie zapiski prowadzono w języku łacińskim, z pojedynczymi wpisami polskimi w latach 60.⁶⁴⁶ Od 1570 r. pisano już wyłącznie po polsku⁶⁴⁷. W większości przypadków pisarze opatrywali zapiski w nagłówki z informacją o rodzaju sprawy i stronach, których ona dotyczyła. Następnie zwykle zamieszczano datację, która często występowała również w nagłówkach bądź na końcu zapiski⁶⁴⁸. Opierano się na kalendarzu chrześcijańskim poprzez podanie dnia tygodnia w odniesieniu do najważniejszych świąt bądź ich oktaw, niedziel oraz wspomnień świętych⁶⁴⁹. W pleszewskich księgach miejskich w datacji odwoływano się przede wszystkim do następujących świąt: Bożego Ciała, Bożego Narodzenia (25 XII), Nawiedzenia NMP (2 VII), Objawienia Pańskiego (Trzech Króli – 6 I), Oczyszczenia NMP (2 II), Ofiarowania NMP (21 XI), Podwyższenia Krzyża Świętego (14 IX), Trójcy Świętej (pierwsza niedziela po Zesłaniu Ducha Świętego), Wniebowstąpienia Pańskiego (40 dni po Wielkanocy), Wniebowzięcie NMP (15 VIII), Wszystkich Świętych (1 XI), Zesłania Ducha Świętego (siódma niedziela po Wielkanocy), Zmartwychwstania Pańskiego.

⁶⁴⁵ Ibidem, I/2, s. 123. Inne przykłady: „ex parte providi Marci sartori vitrici alias *oyczyma* ipsorum puerorum...” (I/2, s. 128), „proclamator alias *woszny*” (I/2, s. 132), „fideiussit alias *przyrzek*” (I/2, s. 132), „e domo sua alias *dworu*” (I/2, s. 141). Ciekawym przykładem jest zwrot: „versus partem levam alias versus paludium alias *na glynky*” zastosowany na określenie położenia sprzedawanej nieruchomości leżącej po lewej stronie, ku bagnu czyli „na Glinki”, gdzie wykorzystano nazwę własną, v. I/2, s. 141.

⁶⁴⁶ Ibidem, I/2, s. 266; I/11, s. 80–84, 90–92, zapisy treści listów od Jadwigi Kościeleckiej: s. 160, 244, 302. Tutaj należy zwrócić uwagę na kwestię oblaty różnych pism urzędowych i dokumentów w tym przypadku wydawanych przez właścicielkę miasta. Dosłowne odpisanie ich treści, w dodatku w języku polskim, miało na celu ich udostępnienie jak najszerszemu gronu odbiorców; v. J. Łosowski, *Kancelaria grodzka chełmska...*, s. 78–79.

⁶⁴⁷ AmPleszew, I/3, s. 36; I/12, s. 21. Ustawą z 1543 r. język polski został dopuszczony do użycia w kancelariach sądowych na równi z łaciną v. H. Drzewiecki, *Studja i materiały do dziejów notariatu w Polsce. Część II*, Warszawa 1928, s. 6.

⁶⁴⁸ Przykład zapisu nagłówka w języku łacińskim: „Concordia facta inter partes ex una parte Martini Gozdk et pueros olim pie memorie Agnetis Darmopichowa civis plessoviensis, feria sexta post Visitacionis B. M. V. Anno Domini 1559” (I/11, s. 43). Polski zapis: „Przedanie y powzdanie domu przez sławnego Łukasza krawcza uczciwey Elżbiecie Malikowey. Stało się w piątek w wigilią Wszystkich Świętych. Roku Pańskiego 1586”.

⁶⁴⁹ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 127–128; *Najstarsza pleszewska księga...*, s. 18–19.

Ponadto wykorzystano również niedziele: *Adventus Prima* (pierwsza niedziela Adwentu), *Carnisprivii* (mięsopesty, czyli siódma niedziela przed Wielkanocą), *Conductus Paschae* (Niedziela Przewodnia, pierwsza po Wielkanocy), *Invocavit* (pierwsza niedziela wielkiego Postu), *Jubilate* (trzecia po Wielkanocy), *Judica* (piąta niedziela Wielkiego Postu), *Letare* (czwarta niedziela Wielkiego Postu), *Oculi* (trzecia niedziela Wielkiego Postu zwana także „Głuchą”), *Palmarum* (Niedziela Palmowa, „Kwietna”), *Quadragesime* (pierwsza niedziela Wielkiego Postu), *Reminiscere* (druga niedziela Wielkiego Postu), *Resurrectionis* (Niedziela Wielkanocna), *Rogacionum* (piąta po Wielkanocy), *Septuagesimae* (dziewiąta przed Wielkanocą).

Zastosowano także pokaźną listę wspomnień świętych, m. in.: Agnieszki (21 I), Andrzeja (30 XI), Doroty (6 II), Elżbiety (19 XI), Feliksa z Noli (14 I), Filipa i Jakuba (1 V), Gotarda (5 V), Innocentego (28 XII), Jadwigi (15 X), Jana Chrzciciela (święto Narodzenia - 24 VI i Ścięcia - 29 VIII), Jana Ewangelisty (27 XII), Jedenastu Tysięcy Dziewic (21 X), Katarzyny (25 XI), Kiliana (8 VII), Klemensa (23 XI), Łukasza Ewangelisty (18 X), Macieja (24 II), Małgorzaty (13 VII), Marcina (11 XI), Marii Magdaleny (22 VII), Mateusza Ewangelisty (21 IX), Michała (29 IX), Pawła (Nawrócenia - 25 I), Piotra i Pawła (29 VI), Stanisława (8 V), Szymona i Judy (28 X), Wacława (28 IX), Walentego (14 II), Wawrzyńca (10 VIII), Wita (15 VI), Wojciecha (23 IV).

W przypadku, kiedy więcej spraw rozpatrywano podczas jednego posiedzenia sądowego, tylko pierwszy protokół opatrywano w pełną datę, a dla kolejnych zapisek spraw z tego samego dnia używano łacińskiego sformułowania *eodem die*. W pleszewskich księgach miejskich w datacji wykorzystywano przede wszystkim tydzień kościelny, a więc używano określeń: *dies dominica* na określenie niedzieli jako pierwszego dnia tygodnia, *sabbatum* jako sobota – dzień zamykający tydzień⁶⁵⁰ oraz *feria secunda*, *feria tertia*, *feria quarta*, *feria quinta* i *feria sexta*. Znacznie rzadziej pisarze pleszewscy odwoływali się do rzymskich nazw dni tygodnia⁶⁵¹: *die Solis* (niedziela)⁶⁵², *Lunae* (poniedziałek)⁶⁵³, *Martis* (wtorek)⁶⁵⁴, *Mercurii* (środa)⁶⁵⁵, *Jovis* (czwartek), *Veneris* (piątek)⁶⁵⁶. W niektórych przypadkach podawano daty w sposób bezpośredni

⁶⁵⁰ AmPleszew, I/2, s. 137.

⁶⁵¹ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 92–93; *Chronologia polska*, s. 76.

⁶⁵² AmPleszew, I/2, s. 130, 135–136, 147.

⁶⁵³ Ibidem, s. 135, 152, 153.

⁶⁵⁴ Ibidem, s. 139.

⁶⁵⁵ Ibidem, s. 173.

⁶⁵⁶ Ibidem, s. 136.

poprzez zapis dnia miesiąca, np.: „Anno Domini 1538 septima die usuali mensis Junii”⁶⁵⁷, „Actum anno Domini milesimo quingentesimo quadragésimo septimo die dominica post ferias divae Margarethae Sacras die XVIII mensis Julii”⁶⁵⁸, „Milesimo quingentesimo quadragésimo septimo, XII mensis Augusti”⁶⁵⁹.

Z kolei w datacjach testamentowych odwoływano się do godzin kanonicznych, co wynikało z odmiennego formularza, według którego sporządzano akta ostatniej woli⁶⁶⁰. Najczęściej były to określenia *meridies* (południe) bądź *hora vesperorum*⁶⁶¹ (godzina nieszporów – określenie na porę przypadającą około godziny przed zachodem słońca)⁶⁶². Przykładowo w testamencie Wojciecha Kalki, ławnika pleszewskiego zmarłego w 1549 r., godzinę w okolicy południa określono następująco: „Anno Domini millesima quinquagesima quadragésimo septimo feriis Sancte Crucis Inventionis [3 V 1547] feria tertia in hippocausti providi Alberti Kalka in medio circuli sitto, oppidi Pleschow, hora meridiei”⁶⁶³.

Bardzo często zapisy datacyjne były poprzedzane, szczególnie w pierwszej połowie XVI w., formułą inwokacyjną: „in nomine Domini amen”. Następnie wymieniano aktualne składy rady lub ławy, a także inne osoby występujące w charakterze świadków, opiekunów lub też plenipotentów właścicieli miasta tudzież występujących w sprawie stron. Następnie wprowadzano tzw. promulgację, charakterystyczną dla średniowiecznych dyplomów, która w przypadku pleszewskich zapisek najczęściej przybierała formę: „Nos [...] proconsul et [...] consules notum facimus...”⁶⁶⁴ i była w użyciu w latach 20. i 30. XVI w. Jednak najczęściej pomijano tę formułę i od razu przechodzono do przedstawienia osoby występującej w danej sprawie przed sądem. Tu najczęściej pisarze pleszewscy używali formuły benewolencji dla podkreślenia, iż do czynności prawnych przystępowano dobrowolnie, z pełną świadomością, nie działając pod przymusem: „...constituta personaliter honesta Magdalena cognomine Wstepkowa recognovit coram nostra presencia residentia consulari sana existens mente et corpore

⁶⁵⁷ Ibidem, s. 146.

⁶⁵⁸ Ibidem, s. 165.

⁶⁵⁹ Ibidem, s. 166.

⁶⁶⁰ Cf. *Najstarsza Pleszewska księga...*, s. 20.

⁶⁶¹ Zapis testamentowy Zofii Ślusarki (I/10, s. 391); cf. wezwanie do łożenia przysięgi pod krzyżem (I/2, s. 211).

⁶⁶² A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 98-99, *Chronologia polska*, s. 96-97.

⁶⁶³ AmPleszew, I/10, s. 296. Podobnie w testamentach Pawła balwierza (ibidem, s. 338) i Jana Szrama (I/2, s. 264).

⁶⁶⁴ Ibidem, I/2, s. 110. Cf. ibidem, s. 211, gdzie zapisano bardziej rozbudowaną formułę: „...inscripcionem presentis libri notum facimus et durimus testificandum...”

utens salubri consilio suorum amicorum, quia resignat omnia bona sua...⁶⁶⁵ oraz późniejszy zapis w języku polskim:

„Stanąwszy przed urzędem wójtowskim miasta Pleszewa [...] sławny Łukasz płóciennik będąc zdrowy na ciele i na umyśle swoim, nieprzymuszony, nieprzypędzony ani żadnym obyczajem ku temu nieprzymuszony, mając dobre rozmyślenie sam w sobie i podparty będą radą przyjacielską dobrowolnie zeznał, iż sprzedał dom swój...⁶⁶⁶ .

Z kolei do wszczęcia procesu sądowego konieczne było stawiennictwo strony wnoszącej pozew lub jej pełnomocnika, a w sprawach spornych – także pozwanego. Rozstrzygnięcie sprawy odbywało się także w oparciu o ustne, jawnie podane argumenty przedstawione przez osoby zdrowe na ciele i umyśle (*non compulsus nec coactus*), dobrowolnie zeznające, a w sprawach spornych zeznające pod przysięgą⁶⁶⁷. Kończącym elementem formularza była tzw. koroboracja z informacją o zatwierdzeniu przez radę bądź ławę danej czynności prawnej wraz ze zleceniem jej wpisu do księgi „na wieczną pamiętkę”: „In cuius rei testimonium et memoriam a libro solverunt”⁶⁶⁸, „In cuius rei testimonium [in] librum civilem est scriptum”⁶⁶⁹, „Na co pamiętne urzędowi wójtowskiemu [...] zapłacił”⁶⁷⁰ oraz przykład z informacją o opłacie dla notariusza za sporządzenie zapisu: „In cuius rei testimonium et memoriam partes ambe adiudiciatum solverunt et notarium condonaverunt”⁶⁷¹.

⁶⁶⁵ Ibidem, I/2, s. 185.

⁶⁶⁶ Ibidem, I/13, s. 27.

⁶⁶⁷ H. Samsonowicz, *Kultura prawnicza...*, s. 321.

⁶⁶⁸ AmPleszew, I/2, s. 101.

⁶⁶⁹ Ibidem, s. 267; cf. *Najdawniejsze zapiski...*, s. 16; *Najstarsza pleszewska księga...*, s. 21.

⁶⁷⁰ AmPleszew, I/13, s. 33.

⁶⁷¹ Ibidem, s. 103.

3. Społeczeństwo

3.1. Zagadnienia demograficzne i stratyfikacja społeczna

W poprzednim rozdziale zwrócono uwagę, że cechą charakterystyczną dla zapisek z akt miejskich Pleszewa jest fakt, iż informacje w nich zawarte dotyczą określonej grupy społecznej, tj. osób wywodzących się z miejscowej elity, a więc warstwy najbogatszej, oraz przedstawicieli klas o średniej zamożności. Z tego względu nie ma też możliwości dokładnego oszacowania liczby wszystkich mieszkańców miasta, a wszelkie ustalenia w tym zakresie należy traktować z dużym zastrzeżeniem. Cennym źródłem tych danych dla epoki nowożytnej są księgi metrykalne z wykazami chrztów, ślubów i zgonów prowadzone przez władze kościoła katolickiego w Polsce. Ten sposób ewidencji wiernych został uregulowany przez sobór trydencki w 1563 r. Ponieważ najstarsze zachowane wykazy chrztów z parafii pleszewskiej pochodzą dopiero od drugiej połowy XVII w.⁶⁷², badania demograficzne dla wcześniejszego okresu są znacznie utrudnione i trzeba polegać jedynie na dostępnych materiałach źródłowych przynoszących wrywkowe informacje w tym zakresie.

W historiografii przyjmuje się, że w okresie objętym niniejszą analizą liczba mieszkańców Pleszewa nie przekraczała 1000 osób⁶⁷³. W badaniach nad demografią miasta brano pod uwagę przede wszystkim liczbę domów, z których każdy miało zamieszkiwać ok. 5–6 osób. Paweł Dembiński dysponując danymi dla 1467 r., oszacował liczbę mieszkańców na ok. 450 osób⁶⁷⁴. Z kolei A. Kozak omawiając stan badań nad demografią Pleszewa przyjął, iż każdemu domostwu odpowiadała liczba 6 osób, co wraz z zestawianiem danych z 1510 r. (wówczas liczba domów była bliska 100), daje liczbę ok. 600 osób. Natomiast powołując się na dane z rejestrów poborowych dla drugiej połowy XVI w. i stosując odpowiednie przeliczniki, liczbę mieszkańców miasta oszacował na 650–1000 osób⁶⁷⁵. Ponadto H. Samsonowicz przyjął przeciętną wielkość miast II kategorii na 2 tysiące mieszkańców, zaś miasta III kategorii miały liczyć około tysiąca mieszkańców, przy czym zaznaczył, iż w niektórych przypadkach liczby te są

⁶⁷² A. Makowski, op. cit., s. 158–159.

⁶⁷³ A. Szymański, *Pleszew w dobie szlacheckiej...*, s. 56.

⁶⁷⁴ P. Dembiński, *Prepozyt uniejowski...*, s. 231. W akcie podziału miasta między braćmi Pleszewskimi Stanisławem, Mikołajem i Wojciechem wyszczególniono 68 nieruchomości miejskich wraz z ich właścicielami, co stanowiło podstawę dla oszacowania domniemanej liczby mieszkańców Pleszewa. Przy czym trzeba zaznaczyć, iż badacz nie brał pod uwagę dzieci poniżej 10 roku życia, natomiast doliczył mieszkańców dworu (ibidem, s. 231).

⁶⁷⁵ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 136–137.

zawyżone, a w innych z kolei zaniżone⁶⁷⁶. Zatem to zdaje się potwierdzać, że Pleszew, jako miasto znajdujące się na granicy obu tych grup (zwłaszcza, że w XVI w. zbliżył się do tej niższej kategorii), mógł w badanym okresie liczyć maksymalnie ok. 1000 mieszkańców⁶⁷⁷.

Dla demografii XVI-wiecznego Pleszewa znaczenie mają przede wszystkim źródła podatkowe. Według rejestrów poborowych z lat 1564–1565, 1576, 1579, 1580–1581 i 1591 r. szos wynosił 32 floreny⁶⁷⁸, zaś w 1579, 1581 i w 1591 r. miasto płaciło podatek od 9 łanów miejskich⁶⁷⁹. Z kolei liczba rzemieślników w latach 1579–1581 i 1591 wahała się od 84 do 86, a komorników było 30⁶⁸⁰. Przyjmując przeliczniki zaproponowane przez Adolfa Pawińskiego dla obliczeń zaludnienia Polski ok. 1578 r., według których na 1 łan przypadało po 11 głów i dwóch zagrodników, co dla Pleszewa daje ogółem 117 osób oraz liczbę rzemieślników pomnożonych przez 6, co daje wynik 516, po zsumowaniu tych liczb, zaludnienie miasta można określić na 633 osoby. Z kolei w odniesieniu do wielkości płaconego szosu, tenże badacz przyjął, iż 1 złoty odpowiadał 24 osobom, co wskazywałoby na 768 mieszkańców Pleszewa, przy czym należy zaznaczyć, iż zastosowana tu metoda wskazuje na liczbę minimalną. W każdym razie, biorąc pod uwagę wszystkie przytoczone tu dane, należy przyjąć, iż liczba mieszkańców miasta w XVI w. oscylowała między 600 a 1000 osób⁶⁸¹.

Materiały zachowane dla Pleszewa pozwalają przeprowadzić stratyfikację ludności miasta w oparciu o różne kryteria. Jednym z podstawowych mierników pozwalających zaszeregować społeczność miejską do jednej z dwóch grup jest podział na obywateli (*cives*) i mieszkańców (*incolae*). Do tej pierwszej grupy należeli przede wszystkim członkowie miejscowej elity, czyli najbogatsi rzemieślnicy tworzący patrycjat oraz przedstawiciele miejskiego pospólstwa, tj. pozostali rzemieślnicy i drobni handlarze⁶⁸². Każdy obywatel posiadał prawa miejskie i mógł współuczestniczyć w zarządzaniu

⁶⁷⁶ H. Samsonowicz, *Liczba i wielkość miast późnego średniowiecza*, [w:] „Kwartalnik Historyczny”, nr 4, 1979 (86), s. 929–930.

⁶⁷⁷ Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 136. Według wspomnianej w pierwszym rozdziale ustawie z 1520 r. o poborze pogłównego Pleszew zaliczał się do miast trzeciej kategorii, w której znalazły się *oppida habentia fora annua et septimanalia*, v. *Corpus Iuris Polonici*, t. 3, s. 598.

⁶⁷⁸ ASK I 13, s. 187v, 121v; I 12, s. 602v, 726; I 13, s. 414; I 6, s. 673; I 11, s. 1627.

⁶⁷⁹ ASK I 12, s. 708; I 13, s. 398v; I 6, s. 651; I 11, s. 1627.

⁶⁸⁰ ASK I 12, s. 726; I 13, s. 414; I 6, s. 673 (gdzie w 1581 r. podano 85 rzemieślników); I 11, s. 1627 (1591 r. – 84 rzemieślników).

⁶⁸¹ *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, wyd. A. Pawiński, t. 1: *Wielkopolska*, [w:] „Źródła Dziejowe”, t. 12, Warszawa 1883, s. 111–116. Cf. M. Bogucka, H. Smasonowicz, *Dzieje miast...*, s. 358–365, gdzie M. Bogucka omawia obliczenia A. Pawińskiego i przedstawia rozwiązania innych badaczy krytykujących jego metodę. Podobne dane zostały zestawione przez A. Kozaka (eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 135–137).

⁶⁸² *Historia państwa i prawa Polski. T. 1*, s. 210–211.

ośrodkiem. Status obywatela uzyskiwano drogą dziedziczenia⁶⁸³, a także poprzez wpis do ksiąg miejskich, co następowało po spełnieniu określonych warunków. Przede wszystkim trzeba było legitymować się pochodzeniem z prawego łoża poprzez przedstawienie tzw. „listu dobrego urodzaju” (*litterae genealogiae*)⁶⁸⁴ oraz okazać metrykę chrztu, którą respektowano w miastach zdominowanych przez większość katolicką, gdzie innowiercy nie mieli takiej możliwości. Ponadto wymagano prawego zachowania oraz stałego zamieszkania lub zakupu nieruchomości w danym ośrodku. Do grona pełnoprawnych obywateli miasta przyjmowano też osoby zawierające związek małżeński z obywatelem bądź obywatelką miasta. Oprócz tego trzeba było uiścić odpowiednią opłatę, co stanowiło znaczne utrudnienie dla ludzi uboższych, pochodzących przeważnie z terenów wiejskich⁶⁸⁵. W pleszewskich zapiskach podawano tylko ogólną informację o dokonanej opłacie za przyjęcie do prawa miejskiego⁶⁸⁶.

Przyjęcie obywatelstwa wiązało się nie tylko z uzyskaniem przywilejów w danym mieście, ale również nakładało na nowo przyjętego do prawa pewne zobowiązania i powinności względem miasta. Przykładowo według wilkierza dla Gdańska z 1574 r. osoby bezżenne uzyskujące obywatelstwo miasta składały deklarację wraz z poręczeniem majątkowym, że w ciągu roku i jednego dnia wstąpią w związek małżeński. W przeciwnym razie groziła im utrata obywatelstwa oraz kwoty poręczenia za nie dopełnienie tej formalności. Co więcej, nie można było posiadać obywatelstwa innego miasta. Jeśli zaś dany kandydat wcześniej takie posiadał, musiał z niego zrezygnować.

⁶⁸³ Uprawnienia do uzyskania obywatelstwa mieli potomkowie obywateli miast urodzeni już po trzymaniu tych praw przez rodziców, w przeciwnym wypadku uznawano ich za obcych, v. *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku 1536–1814. Tom I: Księga obywatelska (główna) z lat 1536–1592*, edycja A. Groth, D. Kaczor, E. Łączyńska-Bartoszek; wstęp i opracowanie D. Kaczor, Gdańsk 2019, s. XIV.

⁶⁸⁴ Ibidem, s. XV, gdzie informacja o warunkach, jakie musiał spełniać kandydat ubiegający się o obywatelstwo nowożytnego Gdańska. Przede wszystkim musiał on odpowiednio udokumentować pochodzenie z prawego łoża i wolne urodzenie, co miał poświadczać list rodowy (*Gaburtsbrief*) bądź potwierdzenie co najmniej dwóch wiarygodnych osób w przypadku, gdy pochodzenie kandydata nie było powszechnie znane.

⁶⁸⁵ *Historia państwa i prawa Polski. T. 2*, s. 60; J. Jaskulski, *Najdawniejsza przeszłość...*, s. 28.

⁶⁸⁶ *AmPleszew*, I/2, s. 120: „[...] Gregorius Sczurek suscepit ius civile et solucionem iuxta modum civilem in Pleszow totaliter facit” (1539); s. 121: „[...] laboriosus Joannes Valek liber de *Splawie* suscepit ius civile et solucionem iuxta modum civilem in Plessow totalem fecit” (1530); s. 153: „[...] providus Stanislaus Darmopich [...] suscepit ius civile, rate, finiter ac cum effectu. Dictis dominis arra condigna soluta est”. We Lwowie wysokość opłat za przyjęcie do prawa miejskiego wynosiła 15 groszy, z czego 3 grosze otrzymywał notariusz; v. *Album civium Leopoliensium. Rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388–1783*, t. 1, wyd. A. Janeczek, Poznań–Warszawa 2005, s. 450, nr 5804 (zapiska z 9 IX 1503).

Natomiast możliwe było nabywanie i przejmowanie na własność nieruchomości poza miastem⁶⁸⁷.

Choć prawa miejskie uzyskiwano dożywotnio, to jednak istniała możliwość ich utraty. Za niektóre wykroczenia i przestępstwa, mocą wyroku sądowego, skazywano na banicję na czas określony bądź dożywotnio, tak więc osoby wydalone z miasta automatycznie traciły wszelkie prawa obywatelskie⁶⁸⁸. Przywileje te odbierane były również osobom przebywającym dłuższy czas na emigracji poza ośrodkiem, a więc nie dopełniającym swoich obowiązków obywatelskich, jak również wstępującym na obcą służbę i trudniącym się pracami rolniczymi. Ponadto można było oficjalnie zrezygnować z obywatelstwa, np. w związku z przeprowadzką i ubieganie się o obywatelstwo innego ośrodka⁶⁸⁹. Natomiast całkowicie pozbawiona praw obywatelskich była trzecia kategoria społeczności miejskiej. Należeli do niej głównie przedstawiciele miejskiej biedoty, osoby bez majątku, wyrobnicy, służba, zbiegli chłopci oraz żebracy i ludzie z marginesu społecznego, a także osoby trudniące się pracami dorywczymi⁶⁹⁰. Grupie tej nie przysługiwały żadne przywileje ekonomiczne ani uprawnienia do sprawowania władzy w mieście, co było prerogatywą osób postawionych wyżej w hierarchii społecznej miasta⁶⁹¹.

Kolejny wskaźnik różnicujący status społeczny poszczególnych mieszkańców miasta stanowiły predykaty oficjalnie stosowane w aktach urzędowych. Osoby należące do stanu szlacheckiego określano najczęściej łacińskimi *nobilis* lub *generosus* oraz polskimi zwrotami: „jaśnie wielmożny”⁶⁹², „znakomity”⁶⁹³ czy „urodzony”⁶⁹⁴. Natomiast regułą było stosowanie predykatu *famatus* i jego polskich odpowiedników „sławetny” lub „sławny” przed nazwiskami urzędników miejskich i pozostałych mieszczan–obywateli

⁶⁸⁷ *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku...*, s. XXII–XXIII; *Album civium Leopoliensium...*, s. VII.

⁶⁸⁸ J. Jaskulski, op. cit., s. 29.

⁶⁸⁹ *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku...*, s. XXIII.

⁶⁹⁰ J. Jaskulski, op. cit., s. 28; *Historia państwa i prawa Polski. T. 1*, s. 211.

⁶⁹¹ S. Gierszewski, op. cit., s. 38.

⁶⁹² Tej tytułatury w księgach pleszewskich użyto tylko w stosunku do właściciela miasta, Jana Zborowskiego; cf. transakcje sprzedaży nieruchomości z 1595 r.: AmPleszew, I/13, s. 416–417, 418–420.

⁶⁹³ Łaciński odpowiednik *circumspectus* widnieje m. in. obok nazwiska Wojciecha Nadmyszka, ówczesnego burmistrza (1534 r.: AmPleszew, I/2, s. 131, 132), Franciszka Jelitowskiego (burmistrz w 1551 r.: AmPleszew, I/2, s. 182, 183), jak również przed ławnikami Grzegorzem Szczurkiem, Maciejem Bujarą, Szymonem sukiennikiem czy Szymonem Zającem; cf. dane w aneksie F.

⁶⁹⁴ Był to jeden z predykatów podkreślających szlacheckie pochodzenie, m. in. notariusza Andrzeja Bedońskiego („urodzony”), Kaspra Suchorzewskiego („szlachetnie urodzony”), Macieja Droszewskiego („urodzony pan”), Piotra Suchorzewskiego („urodzony pan szlachetny”), Wawrzyńca Pieruskiego („urodzony pan”), Wojciecha Magnuszewskiego („szlachetnie urodzony”), zarządcy Wojciecha Pruskowskiego („urodzony pan”) czy starosty Wojciecha Skrzypińskiego („szlachetnie urodzony”), cf. dane w aneksie F.

posiadających majątki ziemskie⁶⁹⁵. W stosunku do przedstawicieli tych grup używano również określenia *dominus* („pan”) lub *vir* („mąż”)⁶⁹⁶. Ponadto niektórych rajców określano także jako *viri consulari*⁶⁹⁷. Z kolei *honestus* oraz jego polski odpowiednik „uczciwy” stosowano wobec stojących niżej w hierarchii uczniów rzemieślniczych i najemników⁶⁹⁸, a także mieszczek (*honesta*), które również często określano predykatami *provida* lub *famata*⁶⁹⁹. Wydawać by się mogło, że poprzez użycie słowa *providus* („opatrzny”) podkreślano fakt zamieszkiwania danej osoby w mieście, jednak i tutaj nie ma jasnej reguły, gdyż predykat ten stosowano, zarówno wobec urzędników miejskich, jak i mieszkańców przedmieść. Natomiast chłopom przydawano predykat *laboriosus* i jego polski odpowiednik „pracowity”⁷⁰⁰.

Z kolei osoby duchowne powiązane z kościołem katolickim tytułowano łacińskimi *honorabilis* lub *venerabilis* co odpowiadało polskiemu określeniu „czcigodny”⁷⁰¹, zaś przed nazwiskami kleryków zamieszczano predykat *discretus*, a jedynym przykładem poświadczonym w pleszewskich księgach miejskich jest pochodzący z przedmieścia

⁶⁹⁵ V. dane w aneksie F.

⁶⁹⁶ Przykłady zastosowanych predykatów: Aleksy sukiennik jako „sławny mąż”; Ambroży ślusarz – *famatus vir, providus vir*; Andrzej Kopczyk – *famatus vir*, „sławny mąż”; Grzegorz Wołek – *famatus ac providus, vir*; Jakub Piórko – *honestus vir*; Jan Baranek – „przesławny i uczciwy mąż”; Józef Frymek – *famatus vir, prudens vir*; Wawrzyniec Kostrzewa – *famatus vir, providus vir*, „sławny i uczciwy mąż”; cf. dane w aneksie F.

⁶⁹⁷ Cf. przykłady pleszewskich rajców: Józef Frymek, Marcin Słaby, Piotr Pycha (aneks F).

⁶⁹⁸ Przykładowo rzeźnik Marcin Wołek, początkowo określany przezwiskiem „Wołkowicz” jako syn Wołka, w okresie młodzieńczym był tytułowany jako *honestus adolescens*. Natomiast predykaty „sławetny” i „sławny” poprzedzały jego nazwisko w okresie rozwoju kariery urzędniczej (był ławnikiem, rajcą i burmistrzem) i zawodowej (tytuł *magister carnarius*), cf. aneks F.

⁶⁹⁹ Przykłady tytułatury pleszewskich obywateli: Agnieszka Darmopychowa – *provida et honesta*, Agnieszka Zagata – *famata ac provida*, Anna Baryczkówna – „sławna i uczciwa”, Barbara Chuda – *famata ac honesta*, Elżbieta Janeczka – *provida ac honesta* oraz rzadziej stosowany w przypadku kobiet predykat *circumspecta* przed nazwiskiem Agnieszki Kamlyszowej; cf. aneks F.

⁷⁰⁰ Przykłady chłopów mających związek z miastem i jego mieszkańcami: Aleksy z Lisowa, Andrzej z Czolnochowa, Jakub kmieć z Rokutowa, Jakub z Jamna, Maciej Strula kmieć z Sowiny, Piotr Trzeciek z Lenartowic, Sebastian Borzny kmieć z Lisowa, Wawrzyniec kmieć ze Szczurów, Wojciech z Baranówka. Należy zwrócić uwagę, iż predykat *laboriosus* poprzedzał także imiona mieszkańców przedmieść (np. Fabian Świderek, Jan Piegża, Leonard Kabaczyk czy Tomasz Mrówka) oraz rzemieślników na początkowych szczeblach kariery zawodowej, nierzadko późniejszych urzędników zaliczających się do grona miejscowej elity (przykładowo w 1547 r. Marcin Krupa powzdał swojemu synowi Andrzejowi rzeźnikowi dom wraz z całym majątkiem. W zapisce tej Andrzej Krupka określony był jako *famatus*, a także jako *laboriosus*. Jego kariera, zarówno zawodowa, jak i urzędnicza rozwijała się prężnie, bowiem osiągnął stopień mistrza rzeźniczego, a w latach 1561 i 1567 sprawował funkcję burmistrza; cf. AmPleszew, I/10, s. 260–261; aneks B). Cf. dane w aneksie F; M. Resztak, *Ze studiów nad kulturą prawną kancelarii miejskiej późnośredniowiecznego Lublina*, [w:] *Coram iudicio. Studia z dziejów kultury prawnej w miastach późnośredniowiecznej Polski*, red. A. Bartoszewicz, Warszawa 2013, s. 114–117.

⁷⁰¹ W zapiskach pleszewskich predykatami *honorabilis* i *venerabilis* poprzedzano najczęściej imiona plebanów lub mansjonarzy; przykładowe zapiski: AmPleszew, I/10, s. 321–322, 356–357 (Wojciech dziekan pleszewski, Jan śpiewak i mansjonariusze pleszewscy); 331–332 (Błażej proboszcz z Sowiny); I/11, s. 137–139 (Jan Dozdałka wikariusz katedralny krakowski); cf. aneks F; M. Resztak, *Ze studiów nad kulturą...*, s. 114–117.

kleryk Łazarz, syn Marcina Kowalki⁷⁰². Natomiast w przypadku luterańskiego kaznodziei Piotra z Drezna użyto kilku tytułów: „uczciwy”, „sławny”, „uczony”⁷⁰³ i „bogobojny”. W zapisce z 1586 r. podano informację, że pleszewski szewc Jakub Domagała wraz z żoną Dorotą dokonali sprzedaży domu tymże „sławnym a uczciwym i też bogobojnym małżonkom” plebanowi pleszewskiemu Piotrowi z Drezna i Annie⁷⁰⁴.

Osoby stawiające się przed sądami miejskimi najczęściej określano jako *oppidani* lub *suburbani*, co miało wskazywać na ich pochodzenie. Mianem *oppidanus* nazywano przeważnie przedstawiciela mieszczaństwa należącego do grupy o średniej zamożności⁷⁰⁵, zaś określenie *suburbanus* było charakterystyczne dla osób pochodzących z przedmieścia⁷⁰⁶. Jednakże reguła ta nie ma odniesienia w pleszewskich zapiskach, bowiem samo słowo *oppidanus* i jego polski odpowiednik „mieszczanin” używano łącznie lub zamiennie z określeniem *civis*, także wobec członków miejscowej elity zawodowej i urzędniczej oraz mieszkańców przedmieść⁷⁰⁷. To znacznie utrudnia identyfikację osób, dla których dane w źródłach są skąpe. Jednak trzeba mieć na względzie, iż mieszkańcy przedmieść, podobnie jak w miastach, nie stanowili grupy jednorodnej, a najistotniejsze różnice między nimi wynikały z podziału na obywateli miasta, posiadających prawa miejskie i przywileje z nich wynikające, oraz na pozostałych mieszkańcach przedmieść⁷⁰⁸. W poniższej tabeli zaprezentowano wybrane osoby zaliczane do przedmieszczan pleszewskich. Na podstawie tych informacji podjęto próbę charakterystyki tej grupy społecznej.

Tabela 13. Pleszewscy przedmieszczanie w zapiskach pleszewskich. Wybór danych zestawiony na podstawie wykazu mieszkańców Pleszewa (aneks F).

Lp.	Osoba	Status określający pochodzenie	Predykaty stanowe	Zawód
1.	Adam	<i>suburbanus</i>	-	-
2.	Adam	przedmieszczanin	sławny	cieśla
3.	Adam Kornek	przedmieszczanin	sławny	-
4.	Agnieszka Kabatowa	<i>suburbana</i>	<i>honesta</i>	-
5.	Aleksy Kabat	przedmieszczanin	sławny	-
6.	Andrzej Bujak	przedmieszczanin	sławny	-

⁷⁰² AmPleszew, I/2, s. 182, 182–183, 219–220, 247; I/10, s. 368–369; cf. aneks F; M. Resztak, *Ze studiów nad kulturą...*, s. 114–117.

⁷⁰³ AmPleszew, I/13, s. 150, 170.

⁷⁰⁴ Ibidem, s. 87–90.

⁷⁰⁵ Cf. dane w wykazie, aneks F.

⁷⁰⁶ M. Stępnia, *Anna Tęczyńska i mieszkańcy Pleszewa...*, s. 174.

⁷⁰⁷ Cf. dane w wykazie, aneks F.

⁷⁰⁸ K. Mrozowski, *Mieszkańcy przedmieść Starej Warszawy u schyłku średniowiecza (1500–1526)*, [w:] *Coram iudicio. Studia z dziejów kultury prawnej w miastach późnośredniowiecznej Polski*, red. A. Bartoszewicz, Warszawa 2013, s. 90.

7.	Andrzej Drozd	<i>civis, concivis, oppidanus, suburbanus</i>	<i>famatus vir, laboriosus, providus</i>	kowal
8.	Augustyn	<i>z przedmieścia, civis</i>	<i>famatus ac providus</i>	-
9.	Bartłomiej Kaczuszka	<i>civis ac oppidanus ex suburbio</i>	<i>famatus, laboriosus, providus</i>	-
10.	Bartłomiej Obersal	<i>concivis, suburbanus</i>	<i>famatus ac providus, laboriosus</i>	-
11.	Bartosz Wośka	przedmieszczanin	sławny	-
12.	Benedykt Bieniasz	<i>suburbanus</i>	<i>famatus</i>	-
13.	Benedykt Pruski	<i>civis, suburbanus de Coschutowo</i>	<i>famatus, providus</i>	-
14.	Błażej Chadała	<i>civis, przedmieszczanin z Waliszewa</i>	<i>honestus, sławny</i>	-
15.	Elżbieta Michałowa	przedmieszczka	uczciwa	-
16.	Fabian Świderk	<i>de suburbio</i>	<i>laboriosus, providus</i>	-
17.	Frącek Grzanka	przedmieszczanin	sławny, uczciwy	-
18.	Grzegorz Wiecheć	przedmieszczanin	sławny	garncarz
19.	Hieronim/Jarosław Drobný	<i>suburbanus</i>	<i>famatus, providus</i>	sługa młynarza Podbornego
20.	Jakub Gwiazda	<i>ex suburbio</i>	<i>providus</i>	-
21.	Jakub Oberszalik	przedmieszczanin	sławny	-
22.	Jan	<i>suburbanus</i>	<i>providus</i>	ogrodnik
23.	Jan Chadała	przedmieszczanin	sławny, uczciwy	garncarz
24.	Jan Cnota	<i>suburbanus</i>	-	-
25.	Jan Kosmowski	<i>suburbanus</i>	<i>providus</i>	-
26.	Jan Niewrządka	<i>ex suburbio</i>	<i>providus</i>	-
27.	Jan Piegża	<i>concivis ex suburbio</i>	<i>laboriosus vir</i>	-
28.	Jan Płaczek	przedmieszczanin	<i>providus vir, sławny</i>	-
29.	Jan Sędzia	<i>civis, oppidanus, suburbanus, vir bene posesionatus</i>	<i>famatus, providus</i>	rzeźnik
30.	Jan Starostka	<i>civis, suburbanus</i>	<i>famatus</i>	-
31.	Jan Stawski	przedmieszczanin	sławny	-
32.	Jan Wargal	<i>civis, ex suburbio</i>	<i>famatus, laboriosus</i>	-
33.	Joachim Ślęczek	<i>civis, suburbanus</i>	<i>famatus, providus, sławny</i>	-
34.	Katarzyna Świderkowa	<i>ex suburbio</i>	<i>honesta</i>	-
35.	Leonard Kabaczyk	<i>suburbanus</i>	<i>laboriosus</i>	-
36.	Łukasz	<i>civis, ex maiori suburbio, suburbanus</i>	<i>famatus, providus vir</i>	cieśla
37.	Maciej Anioł	przedmieszczanin	sławny, uczciwy	-
38.	Maciej Choropchalik	<i>suburbanus</i>	<i>providus, sławny, uczciwy</i>	garncarz
39.	Maciej Kamiński	<i>civis, suburbanus</i>	<i>providus, sławny</i>	-
40.	Maciej Kołodziejczyk	przedmieszczanin	sławny	kołodziej
41.	Maciej Kosm/ Kosmowski	<i>civis, ex suburbio, oppidanus</i>	<i>famatus, laboriosus, providus vir, sławny</i>	-
42.	Maciej Świderk Garbaty	<i>civis, przedmieszczanin</i>	<i>famatus, sławny</i>	-
43.	Marcin Kamiński/ Kowalka	<i>civis, suburbanus</i>	<i>famatus vir, laboriosus, providus vir</i>	-
44.	Marcin Szklanny	<i>civis, przedmieszczanin</i>	<i>famatus, providus vir, sławny</i>	kowal
45.	Piotr Czarny	<i>civis ex suburbio</i>	<i>famatus, laboriosus, providus</i>	-
46.	Piotr Obersal	<i>concivis, ex suburbio</i>	<i>providus</i>	-
47.	Stanisław Białasek Stary	<i>civis, ex suburbio</i>	<i>famatus ac providus</i>	-

48.	Szymon Groszek/ Jednogroszek	<i>civis, concivis, suburbanus</i>	<i>famatus, providus</i>	-
49.	Szymon Józefek	<i>oppidanus, suburbanus</i>	<i>famatus</i>	sukiennik
50.	Tomasz Mrówka	<i>civis, concivis, ex suburbio</i>	<i>laboriosus, providus vir</i>	-
51.	Urban	<i>civis, in Cossuthowo</i>	<i>famatus</i>	sukiennik
52.	Urban	<i>suburbanus, ex suburbio maiori</i>	<i>famatus, providus</i>	-
53.	Urban Zagata	<i>civis, suburbanus</i>	<i>famatus, providus</i>	ogrodnik
54.	Wacław/Wincenty Dryszpulik	<i>concivis ex suburbio</i>	<i>famatus, providus vir</i>	-
55.	Walenty Beczka	mieszczanin, przedmieszczanin	sławny i uczciwy mąż	-
56.	Walenty Główka	<i>civis, in Kossuthowo/ dictus Głowka de ffaliczewo</i>	<i>famatus</i>	-
57.	Wawrzyniec Drobny	<i>civis, suburbanus</i>	<i>providus</i>	-
58.	Wojciech	<i>civis, concivis, oppidanus, suburbanus</i>	<i>famatus, laboriosus, providus, sławny</i>	kołodziej
59.	Wojciech Bajadło	<i>civis, ex suburbio</i>	<i>famatus, laboriosus, providus</i>	ogrodnik
60.	Wojciech Bródka	<i>suburbanus</i>	<i>famatus ac providus</i>	-
61.	Wojciech Kamiński	<i>suburbanus</i>	<i>laboriosus, providus</i>	-
62.	Wojciech Wośka	<i>suburbanus</i>	<i>famatus, providus</i>	-

Do powyższego zestawienia wybrano te osoby, których podmiejskie pochodzenie nie budzi wątpliwości z racji określeń poprzedzających ich imiona. W kilku wypadkach podano informację, z którego przedmieścia pochodziła dana osoba. Przykładowo Benedykt Pruski i Urban sukiennik mieszkali w Koszutowie⁷⁰⁹, Błażej Chadała pochodził z Waliszewa⁷¹⁰, zaś jeszcze inny Urban mieszkał na Przedmieściu Wielkim⁷¹¹. Interesującym przykładem jest Walenty zamieszkujący w Koszutowie, którego nazywano „Główką z Waliszewa”, co zdaje się wskazywać na nazwę *de loco*⁷¹². Należy zaznaczyć, iż status, zarówno majątkowy, jak i zawodowy w obrębie tej grupy był dość zróżnicowany, zaś poziom zamożności nie odbiegał zbytnio od tego w mieście, w przeciwieństwie do dużych ośrodków. Chociażby Poznaniu wszyscy mieszczenie, począwszy od bogatych kupców aż po najbiedniejszych rzemieślników, swą zamożnością trzykrotnie przewyższali poznańskich przedmieszczan, przy czym różnice te w ciągu XVI

⁷⁰⁹ AmPleszew, I/3, s. 9–11; I/11, s. 367–368. Z 1561 r. pochodzi zapiska, w której ówczesna dziedziczka miasta Jadwiga Kościelecka, zgodnie z prowadzoną polityką zasiedlania obszarów podmiejskich, wydała zezwolenie swojemu zarządcy na sprzedaż parceli w Koszutowie pod zabudowę mieszczaninowi Urbanowi sukiennikowi, I/11, s. 120–121.

⁷¹⁰ Ibidem, I/12, s. 335–336, 519.

⁷¹¹ Ibidem, I/11, s. 174–175, 236–238.

⁷¹² Ibidem, s. 244–246: „Actum inter famatum Valentinum in Kossuthowo dictum Głowka de ffaliczewo et Gierthrudam de eadem Kossuthowo...” Sprawa ta z 1565 r. dotyczyła sprzedaży domu na Koszutowie przez Gertrudę wdowę po Janie cieśli temuż Walentemu, który musiał pochodzić z Waliszewa, na co wskazywałoby wspomniane określenie. Prawdopodobnie mógł również nadal posiadać dobra na tym przedmieściu.

w. ulegały pogłębieniu. Co więcej, zdecydowana większość mieszkańców przedmiejskich nieruchomości wynajmowała je od właścicieli mieszkających w mieście⁷¹³.

Z kolei pleszewscy *suburbani* to nie tylko osoby trudniące się uprawą roli czy pracą najemną, ale to również pełnoprawni obywatele miasta mający wręcz silne związki z tutejszą wspólnotą, co oddaje określenie *concivis*. Przykładowo Andrzej Drozd, Bartłomiej Kaczuszka, Bartłomiej Obersal, Maciej Kosm, Marcin Kamiński, Piotr Czarny, Tomasz Mrówka, Wojciech kołodziej i Wojciech Bajadło to osoby, wobec których zastosowano bogatą tytulaturę stanową oraz określającą ich status w mieście. Co więcej, na podstawie zachowanych zapisek, w wielu przypadkach tę różnorodność zastosowanych predykatów i określeń można potraktować jako wskaźnik zmian zachodzących w ramach awansu społecznego tych osób. Doskonale obrazuje to analiza wybranych przykładów:

- 1) Andrzej Drozd, pleszewski kowal, notowany w księgach miejskich w latach 1541–1591, początkowo był określany jako przedmieszczanin z predykatem *laboriosus*. Posiadał pola uprawne oraz nieruchomości w postaci zabudowy gospodarczej i bez wątplenia należał do mieszkańców obszarów podmiejskich⁷¹⁴. Natomiast już od 1559 r. przed jego nazwiskiem stawiano predykaty *famatus vir* oraz *providus*, a on sam aż do śmierci w 1590 r., a nawet w okresie pośmiertnym, był określany jako współobywatel i mieszczanin pleszewski. Nieruchomość do niego należąca znajdowała się przy ulicy Malińskiej⁷¹⁵.

⁷¹³ J. Wiesiołowski, *Socjotopografia...*, s. 257–258.

⁷¹⁴ AmPleszew, I/2, s. 152 (1 V 1541): Piotr kmieć z Lenartowic oprawia i zapisuje mu 3 grzywny z racji posagu swojej córki Apolonii, zaś tenże Andrzej oprawia tę sumę i zapisuje jej 8 grzywien na wszystkich swoich dobrach; I/10, s. 169 (10 III 1542): oprawa wienna 14 grzywien uczyniona na wszystkich dobrach dziedzicznych ruchomych i nieruchomych, na roli, domu ze sprzętami domowymi etc. przez *providum* Andrzeja Drozda swojej żonie Małgorzacie z Gałązek, córce Jakuba; ibidem, s. 278 (30 V 1548): Jan Wargalik z przedmieścia sprzedaje stodołę stojącą między stodołami Elżbiety Janeczkowej i *laboriosi* Andrzeja Drozda; ibidem, s. 282 (11 VI 1548): Sprzedaż i powzdanie 1 stadium (ok. 200 m) roli Andrzejowi Gajdzie przez *laboriosum* Andrzeja Drozda z przedmieścia za sumę 6 wiardunków. Rola ta leżała przy drodze idącej między polami mieszczan aż do bagien.

⁷¹⁵ AmPleszew, I/11, s. 41–42 (4 VI 1559): sprzedaż domu lub placu do zabudowy, leżącego wedle domów *famatorum virorum* Andrzeja Drozda i Andrzeja Kopczyka, przez Piotra zwanego Szymonik mieszczaninowi pleszewskiemu Sebastianowi Partece i jego żonie Elżbiecie za sumę 3 grzywien; ibidem, s. 64–65 (23 II 1560): sprzedaż domu przez Sebastiana Partekę swojemu bratu Janowi zwanemu Omyłą za sumę 20 grzywien. Nieruchomość ta stała między domami *providorum* mieszczan pleszewskich Andrzeja Drozda i Andrzeja Kopcia; ibidem, s. 358 (18 III 1569): oprawa wienna 8 grzywien uczyniona na wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomych, bydło i trzodzie, domu i innych dobrach przez *famatum ac providum* Andrzeja Drozda, mieszczanina pleszewskiego, swojej żonie Annie; I/13, s. 258–259 (23 XI 1590): sprzedaż domu leżącego w ulicy Malińskiej, podle domu Omyły i Żaparta, przez Tomasza Drozda ze wsi Gałązek, syna mieszczanina pleszewskiego i nieboszczyka Andrzeja Drozda, Wojciechowi i jego żonie Elżbiecie za sumę 8,5 grzywien.

- 2) Bartłomiej Kaczuszka to wzmiankowany w latach 1538–1574 właściciel pól uprawnych i obywatel pleszewski zamieszkujący na przedmieściu⁷¹⁶. Posiadał dom w mieście stojący przy ulicy Kaliskiej⁷¹⁷. Od 1566 r. określano go jako mieszczanina, a jego nazwisko poprzedzały predykaty *famatus* i *providus*⁷¹⁸.
- 3) Bartłomiej Obersal występuje w zapiskach wprowadzanych do ksiąg miejskich w latach 1540–1569. Już w 1540 r. określono go jako *providus* i *conclivis Pleshewiensis*⁷¹⁹, a więc wskazywałoby to na jego przynależność do grona wspólnoty obywatelskiej miasta, ale jednocześnie pozostawał przedmieszczaninem posiadającym dobra rolne⁷²⁰.
- 4) Maciej Kosm/Kosmowski wzmiankowany jest w księgach miejskich w latach 1548–1598. W zapisie aktu sprzedaży domu Brykowskiego razem z rolą i przydziałkami z dnia 6 I 1548, na mocy którego zakupił tę nieruchomość od Jakuba rymarza i jego żony Barbary, został określony jako pochodzący z przedmieścia z dwoma różnymi predykatami: *providum vir* i *laboriosus*⁷²¹. Natomiast w zapisce dotyczącej transakcji zafrymarczenia nieruchomości z 1566 r. mieszczanin Maciej Stawski podarował

⁷¹⁶ AmPleszew, I/10, s. 127 (24 V 1538): sprzedaż kwarty roli leżącej między rolami Wojciecha Baryczki i Bartłomieja Kaczuszki przez Klemensa Wygnanka mieszczaninowi Janowi Drobnemu za sumę 5 grzywien; ibidem, s. 152–153 (13 II 1540): powzwanie połowy kwarty roli przez Bartłomieja Kaczuszkę, **obywatela pleszewskiego**, Józefowi Baranowskiemu za 2 kopy; ibidem, s. 290–291, 291–292 (14 I 1549): sprzedaż domu stojącego między domami Łukasza i Radzimskiego przez *laboriosi* Bartłomieja Kaczuszkę z **przedmieścia** Mikołajowi garncarzowi za sumę 18 grzywien; ibidem, s. 291–292 (14 I 1549): sprzedaż domu stojącego między domami Stanisława Baryczki szewca i Piotra Wczysło przez Macieja pisarza *laborioso* Bartłomiejowi Kaczuszcze za sumę 8 grzywien.

⁷¹⁷ Ibidem, I/11, s. 177–178 (8 I 1563): Piotr Wczysło z żoną Zofią sprzedają swój dom na ulicy Kaliskiej Ambrożemu kuśnierzowi i jego żonie Annie za sumę 36 grzywien, który to dom stał obok domu Bartłomieja Kaczuszki i parceli Stanisława Rurnika.

⁷¹⁸ Ibidem, s. 271–272 (8 III 1566): zamiana gruntów rolnych między **famatos obywatelami i mieszczanami pleszewskimi** Marcinem Rzygalką i Bartłomiejem Kaczuszką; ibidem, s. 312–313 (28 II 1567): sprzedaż połowy kwarty roli z przydziałkiem, leżącej między rolami Błażeja Krusza i Piotra Glisty, przez **famatum ac providum** Bartłomieja Kaczuszkę Piotrowi Gliście; ibidem, s. 342 (30 IV 1568): sprzedaż połowy kwarty roli na polu pleszewskim przez Wojciecha Bajadło **provido** Bartłomiejowi Kaczuszcze, **mieszczaninowi pleszewskiemu**, za sumę 14 grzywien. Rola ta leżała obok roli Klemensa sukiennika i roli plebańskiej.

⁷¹⁹ Ibidem, I/10, s. 164 (14 IX 1540): oprawa wienna 6 grzywien uczyniona na wszystkich dobrach dziedzicznych przez *providum* Bartłomieja Oberszalika swojej żonie Zofii ze wsi Skarżymierzyc.

⁷²⁰ Ibidem, s. 222–223 (29 VI 1545): sprzedaż połowy kwarty roli przez Andrzeja Kopczyka z Pleszewa **provido** Bartłomiejowi Oberszalikowi z przedmieścia za sumę 3 grzywien. Rola ta leżała między rolami Bartłomieja Oberszalika i Stawskiej (transakcja unieważniona); ibidem, s. 230 (28 X 1545): sprzedaż kwarty roli z przydziałkami przez *providum/laboriosum* Bartłomieja Oberszalika przedmieszczanina Maciejowi Sędzi za sumę 5 grzywien; ibidem, s. 435–436 (10 VII 1553): sprzedaż roli leżącej między rolami Niewrzędy i Popka przez *providum* Bartłomieja Obersala współobywatela Maciejowi Choropchałowi z Pleszewa za sumę 30 grzywien; I/11, s. 195–196 (9 VII 1563): sprzedaż i powzwanie połowy kwarty roli przez Stanisława zwanym Sidko, mieszczanina pleszewskiego, i jego synów Mikołaja i Grzegorza **famato ac provido** Bartłomiejowi Obersalowi, przedmieszczaninowi pleszewskiemu, za sumę 6 grzywien. Ta kwarta roli leżała między rolami *famatorum* obywateli Grzegorza Niewrzędy i tegoż Bartłomieja Obersala.

⁷²¹ Ibidem, I/10, s. 268–270.

Grzegorzowi Wołkowi swój dom stojący w obrębie miasta wraz z całym wyposażeniem, urządzeniami do warzenia piwa oraz ze spichlerzem stojącym obok tego domu. Sprzedawana nieruchomość sąsiadowała z domem należącym do Macieja Kosma i ulicą Stokową, a więc to pozwala wysunąć wniosek, iż mógł on być właścicielem budynku stojącego w obrębie miasta⁷²². Co więcej, dom ten stał na parceli sąsiadującej z nieruchomościami należącymi do członków miejskiej elity urzędniczej, rajców – Grzegorza Wołka i Wojciecha Kopcia, a sam Maciej Kosm awansował do rangi mieszczanina⁷²³. Pod względem majątkowym należał również do bogatszej warstwy mieszczaństwa. Posiadał liczne dobra, zarówno na przedmieściach, jak i w samym centrum Pleszewa, w zachodniej pierzei rynkowej⁷²⁴.

⁷²² Ibidem, I/11, s. 281–285 (31 V 1566).

⁷²³ Ibidem, s. 324–325 (20 VI 1567): zamiana domów z całymi parcelami między *famatos* mieszczanami pleszewskimi Maciejem Kosmem z żoną Anną i Pawłem Sułkiem z żoną Praksedą. Maciej Kosm wszystkie swoje dobra ruchome i nieruchome, tj. dom z parcelą i wyposażeniem, stojący obok Grzegorza Wołka i Wojciecha Kopcia, darował Pawłowi Sułkowi i jego żonie. Ci zaś darowali im dom z parcelą, stojący między Janem Długoszem i Marcinem Wójcikiem, wraz ze sprzętami, beczkami do warzenia piwa. Maciej z żoną dodali do tego domu 20 grzywien; I/12, s. 523–524 (26 I 1582): oprawa wienna uczyniona przez „sławnego” Macieja Kosma, mieszczanina pleszewskiego, Małgorzacie Klichowszcance. Wzięli oni od sławnego Andrzeja Klichowskiego, szwagra Macieja, 20 grzywien posagu, zaś Maciej oprawił żonie 50 grzywien na wszelakich dobrach swych ruchomych i nieruchomych, na złocie i srebrze.

⁷²⁴ Ibidem, I/12, s. 212–214 (18 VI 1574): powzdanie bławieźgu roli (4 zagony przez 3 staje) przez Jana Stawskiego, przedmieszczanina pleszewskiego, i jego małżonkę Agnieszkę Grotelską „sławnemu panu” Maciejowi Kosmowi, mieszczaninowi pleszewskiemu, za sumę 16,5 grzywiny; I/13, s. 103–105 (11 VII 1586): sprzedaż i powzdanie kwarty roli z dwoma przydziałkami przez sławnego Macieja Kosma, mieszczanina pleszewskiego, sławnej Ewie Pisarzowej wdowie po zmarłym Wojciechu Rzygałce, pisarzu pleszewskim, i jego synowi Janowi za sumę 64 grzywien. Te półkwarcie leżało wedle roli tegoż Macieja Kosmy i roli Rzygałczyńskiej, a przydziałki – wedle roli Wójczykowskiej i Walentego Bieńczyka oraz wedle przydziałku nieboszczyka Andrzeja Bedońskiego i Józefa Kaptura ku Lenartowicom; ibidem, s. 101–102 (4 XI 1594): sprzedaż i powzdanie ogrodu przez „sławnego” Macieja Kosma, mieszczanina pleszewskiego, Marcinowi Wołkowi, mieszczaninowi i rajcy, i jego żonie za sumę 6 grzywien. Ogród ten leżał pomiędzy ogrodem i stodołą tegoż Marcina Wołka a domem i ogrodem Macieja Kołodzieja; ibidem, s. 400–401 (24 II 1595): „Tak jako od urzędu wójtowskiego byli deputowani i naznaczeni do oszacowania i sprzedania dóbr po nieboszczyku Piotrze [Biernackim] Jan Baranek i Stanisław Głowacki, ławnicy przysięgli, rajcy Grzegorz Wołek i Piotr Skopek, a także Marcin Wołek i Wojciech Sędzik, mieszczanie pleszewscy, podali i pokazali taki szacunek dóbr po nieboszczyku, który tak się w sobie ma: plac w rynku między „sławnym” Maciejem Kosmem a Wojciechem Kopciem, na którym budowanie jest takie: stajnia zła, stara, rozwalona, sień, izba i komora nowo prawie zbudowana, które to dobra wszystkie oszacowali i za 192 złotych sprzedali je sławnemu Frąckowi Ożarkowi za tę sumę 192 złotych...”; ibidem, s. 401–402 (7 IV 1595): „Frącek Ożarek, czyniąc zadość targowi i postanowieniu uczynionemu z ławnikami Janem Barankiem i Stanisławem Głowackim, rajcami Grzegorzem Wołkiem i Piotrem Skopkiem, mieszczanami Maciejem Wołkiem i Wojciechem Sędzikiem od urzędu do przedania dóbr po Piotrze naznaczonymi, także czyniąc i zapisowi zadość [...] zobowiązał się położyć za te dobra, tak jako są wyżej opisane, 192 złotych. Przetóż dnia dzisiejszego tę sumę przyrzeczoną i zapisaną do urzędu położył [...]. Gdzie też zarazem Jan Baranek i Stanisław Głowacki ławnicy zadziwszy miejsca swe z Gabrielem Cichoszem i Marcinem Grzybkiem, także i Grzegorz Wołek i Piotr Skopek rajcy, sławny Marcin Wołek i Wojciech Sędzik mieszczanie zeznali, iż [...] oszacowali dom z zabudowaniem, tj. z stajnią złą, rozwaloną i izbą z sienią nową także z komorą, leżący w rynku tyłem ku zamkowi, z jednej strony „sławnego” Macieja Kosma, a z drugiej Wojciecha Kopcia, mieszczan pleszewskich, za sumę 192 złotych sprzedany sławnemu Frąckowi Ożarkowi...”; I/14, s. 15–16 (10 VII 1598): sprzedaż i powzdanie domu leżącego w rynku podłe domu Aleksego sukiennika z jednej strony i domu Macieja Kosmy z drugiej przez sławnego Macieja ślusarza Pawłowi czapnikowi za sumę 21 grzywien.

- 5) Marcin Kamiński zwany także Kowalką odnotowany został w zapiskach wprowadzanych do ksiąg w latach 1542–1560. Posiadał nieruchomości na przedmieściu, m. in. w okolicy św. Floriana⁷²⁵. Interesujący jest fakt, iż określano go najczęściej jako *providus vir dominus*⁷²⁶, ale w 1547 r. przed jego imieniem postawiono predykat *laboriosus*⁷²⁷. W zapisce wprowadzonej pięć lat po jego śmierci wymieniono go jako przedmieszczanina pleszewskiego⁷²⁸.
- 6) Piotr Czarny był wzmiankowany w latach 1534–1554 jako obywatel zamieszkujący na przedmieściu i posiadający majątki rolne⁷²⁹. Początkowo jego nazwisko poprzedzał predykat *laboriosus*⁷³⁰. W 1539 r. zakupił od Urszuli Półjednianki dom na Przedmieściu Kaliskim⁷³¹.
- 7) Wojciech kołodziej wymieniany jest w zapiskach przypadających na lata 1543–1581 przede wszystkim jako przedmieszczanin, ale również jako *oppidanus, civis in Plessow*⁷³² oraz poddany Katarzyny z Górki, wojewodziny łęczyckiej i ówczesnej właścicielki Pleszewa⁷³³. Był tytułowany jako „pracowity”, ale też jako „opatrzny mąż”. W 1543 r. zakupił od dziedziczki pleszewskiej folwark po niejakiem Sołtysku⁷³⁴. Zamieszkiwał w domu na przedmieściu⁷³⁵. Posiadał liczne nieruchomości i majątki rolne, co wynika z zapisów transakcji kupna–sprzedaży⁷³⁶.

⁷²⁵ Ibidem, I/10, s. 196 (11 VII 1543); Tomasz Kopczyk sprzedaje 0,5 kwarty roli Franciszkowi, obywatelowi pleszewskiemu, za sumę 3 grzywien. Rola ta wymierzona była między Bartłojem Malikiem i Marcinem Kowalką, w stronę św. Floriana.

⁷²⁶ Ibidem, s. 177–178 (3 X 1542): Piotr Wołek sprzedaje 1,5 kwarty roli *provido viro domino* Marcinowi Kamińskiemu na przedmieściu za sumę 12 grzywien (zapiskę unieważniono); ibidem, s. 194–195 (15 V 1543): Wojciech Kamiński powzdaje dom na przedmieściu pleszewskim *provido viro domino* Marcinowi, swojemu dziedzicowi za sumę 12 grzywien.

⁷²⁷ Ibidem, s. 258–259 (6 VI 1547): mieszczanin Stanisław Darmopych sprzedaje kwartę roli z dwoma przydziałkami *laborioso* Marcinowi Kowalce z przedmieścia za sumę 7 grzywien i 1 wiardunek.

⁷²⁸ Ibidem, I/2, s. 219–220 (31 I 1556): „[...] per olim providum Martinum Camiensi seu Cowalka suburbanum Pleschowiensis...”

⁷²⁹ Ibidem, I/10, s. 253 (25 IV 1547): sprzedaż kwarty roli leżącej między rolami Bartłojem Malika i Fabiana Świderka przez *providi* Piotra Czarnego z przedmieścia Wojciechowi Kęsickiemu za sumę 6 grzywien; ibidem, s. 350–351 (29 IV 1552): sprzedaż domu stojącego na przedmieściu między domami Grzegorza Niewrzędy i Augusta przez *providum* Piotra Czarnego Maciejowi Chorochwałowi za sumę 8 grzywien. Również sprzedał stodołę przynależącą do tego domu.

⁷³⁰ Ibidem, s. 104 (2 X 1534): powzdanie i sprzedaż łąki roli czyli kwarty przez *laboriosum* Piotra Czarnego przedmieszczanina pleszewskiego Grzegorzowi Niewrzędzie za 2 kopy.

⁷³¹ Ibidem, s. 138.

⁷³² Ibidem, I/2, s. 208.

⁷³³ Ibidem, s. 210 (24 V 1555): „ex parte providi Alberti rotificis oppidani Plessow et subditi magnifice domine Catherine a Górka palatine Lanciciensis et domine in Plessow...”

⁷³⁴ Ibidem, I/10, s. 187–188 (4 IV 1543).

⁷³⁵ Ibidem, s. 285–286 (3 VII 1548): Marcin Wójcik sprzedaje Maciejowi z przedmieścia dom stojący obok stodoły Wojciecha czapnika i domu Wojciecha kołodzieja.

⁷³⁶ Ibidem, s. 341–342 (11 III 1552): sprzedaż kwarty roli leżącej między rolami Jana Żagatki i Wawrzyńca Drobnego przez Bartłojem Kaczuszkę *provido/laborioso* Wojciechowi kołodziejowi z przedmieścia za sumę 11 grzywien; I/12, s. 306–307 (11 V 1576): sprzedaż kwarty roli, leżącej wedle Jędrzeja Krupki i

W 1576 r. podarował on swojemu synowi Maciejowi cały swój majątek „w rolach, w domach, w folwarkach, w bydłe wszelakim i w statkach wszelakich”⁷³⁷. Wojciech posiadał również dobra w samym mieście. Dnia 8 V 1559 zakupił on od kowala Jana Pęcherza, dawnego mieszczanina pleszewskiego, dom przy ulicy Kaliskiej⁷³⁸, którą to nieruchomość sprzedał dwa lata później Marcinowi szewcowi⁷³⁹.

- 8) Wojciech Bajadło występuje w zapiskach wprowadzanych do ksiąg miejskich w latach 1548–1568 przede wszystkim jako *laboriosus* z przedmieścia⁷⁴⁰, ale również jako *providus vir* i mieszczanin pleszewski⁷⁴¹. Był ogrodnikiem dziekana pleszewskiego. Jak na typowego przedmieszczanina przystało, posiadał nieruchomości o typowo rolniczym charakterze. W 1548 r. zakupił on od Jana Grzybowskiego kwartę wraz z miejscem, w którym istniała możliwość postawienia stodoły⁷⁴².

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż predykat *laboriosus* wskazuje na charakter zajęcia wykonywanego przez tę grupę osób, którym była przede wszystkim uprawa roli, a także sadownictwo i ogrodnictwo. Tutaj trzeba zwrócić uwagę, na mieszkańców okolicznych wiosek, których określano jako *cmethones* bądź „kmiemie”, a w pleszewskich zapiskach występowali oni głównie jako krewni mieszkańców miasta⁷⁴³. Z kolei przedmieszczanie nie tylko trudnili się zajęciami rolniczymi, ale również część z nich pracowała w zawodach rzemieślniczych.

Różnorodność tytułatury stosowanej wobec poszczególnych osób znacznie utrudnia precyzyjne określenie, zwłaszcza w aktach kupna–sprzedaży, czy jedną ze stron danej umowy jest wieśniak czy mieszczanin bądź szlachcic. Problem ten obrazuje przykład Błażeja, sołtysa z Kajewa. W zapisce z 1535 r. przed jego imieniem postawiono predykat typowy dla chłopca, w 1543 r. określono go jako *nobilis*, a w zapiskach z późniejszych lat występował już jako *famatus* i „sławny”⁷⁴⁴. Ponadto trzeba tu również zwrócić uwagę na zjawisko przenikania się własności w mieście i w strefie podmiejskiej, gdzie mieszczanie mają ziemię uprawne i folwarki, zaś chłopcy – ogrody i nieruchomości w mieście, co było

Wargałowej, wraz z przydziałkiem, leżącym wedle Grzegorza Wołka i Popka, przez Grzegorza Chorochowałika „sławnemu” Wojciechowi kołodziejowi, przedmieszczaninowi pleszewskiemu, za sumę 65 grzywien.

⁷³⁷ Ibidem, I/12, s. 295–297.

⁷³⁸ Ibidem, I/11, s. 33–35.

⁷³⁹ Ibidem, s. 100–101.

⁷⁴⁰ Ibidem, I/10, s. 287.

⁷⁴¹ Ibidem, I/11, 36–37 (8 V 1559): „providus vir nomine Adalbertus Baiadlo civis plessowiensis”.

⁷⁴² Ibidem, I/10, s. 287–288, 288–289.

⁷⁴³ Cf. aneks F.

⁷⁴⁴ AmPleszew, I/2, s. 137–138, 156–157; I/4, s. 3–4; I/11, s. 185–186. Cf. dane w aneksie F.

charakterystyczne dla średnich i mniejszych ośrodków⁷⁴⁵. Stąd nasuwa się wniosek, iż stosowana przez pleszewskich pisarzy tytulatura, służyła nie tyle rozgraniczeniu poszczególnych grup społecznych, co przede wszystkim podkreśleniu prestiżu osobistego, a w odniesieniu do członków władz miejskich wskazywała na ich synekurę. Jacek Wiesiołowski w studium socjotopograficznym Poznania zwraca uwagę na znaczenie powiązań między wykonywanym zawodem, dochodem, stopniem kwalifikacji a władzą⁷⁴⁶. Hierarchizacja zawodów w miastach przedstawiała się następująco: czołowe miejsce zajmowała grupa reprezentująca władze miejskie, a następnie kupcy, rzemieślnicy, osoby o niższych kwalifikacjach i pracownicy niewykwalifikowani⁷⁴⁷. W takim układzie przypisuje się wyższe znaczenie zawodom powiązanim z handlem niż rzemiosłem, co wydaje się mieć odzwierciedlenie w danych zawartych w rejestrach poborowych szosu z lat 1579, 1580, 1581 oraz 1591, co zaprezentowano w poniższej tabeli:

Tabela 14. Wysokość podatków pobieranych od poszczególnych grup zawodowych w Pleszewie na podstawie rejestrów szosu w drugiej połowie XVI w.

Zawody, czynności	Liczba osób				Opłata szosu od grupy [floreny, grosze]				Opłata szosu od osoby [grosze]			
	1579	1580	1581	1591	1579	1580	1581	1591	1579	1580	1581	1591
sukiennicy	20	20	20	20	10	10	10	10	15	15	15	15
szewcy	12	12	12	12	6	6	6	6	15	15	15	15
rzeźnicy	13	13	13	13	6,15	6,15	6,15	6,15	15	15	15	15
krawcy	6	6	6	6	3	3	3	3	15	15	15	15
kowale	4	4	4	4	2	2	2	4	15	15	15	30
ślusarze	2	2	2	2	1	1	1	1	15	15	15	15
bednarze	2	2	2	2	1	1	1	1	15	15	15	15
garncarze	6	6	6	6	3	3	3	3	15	15	15	15
kuśnierze	4	4	4	4	2	2	2	4	15	15	15	30
prosołowie	2	2	2	2	2	2	2	2	30	30	30	30
tkacze lniani	4	2	2	2	2	1	1	1	15	15	15	15
piekarze	7	7	7	7	3,15	3,15	3,15	3,15	15	15	15	15
czapnicy	4	4	4	4	2	2	2	2	15	15	15	15
łaziebnicy	-	-	1	-	-	-	0,15	-	-	-	15	-
komornicy niesprecyzowani	30	30	30	30	6	6	6	6	6	6	6	6

Odnosząc się do powyższych informacji, można wydzielić w Pleszewie pewne grupy społeczno–zawodowe. Wyżej w hierarchii stali przedstawiciele kupiectwa, w tym

⁷⁴⁵ W zapiskach dotyczących oprav wiennych często stosowano formułę „in et extra oppidum Plessow” w stosunku do dób posiadanych przez osobę dokonującą oprawy, cf. AmPleszew, I/2, s. 188.

⁷⁴⁶ J. Wiesiołowski, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, s. 30–32.

⁷⁴⁷ Ibidem, s. 26. Cf. *[Konstytucje sejmu warszawskiego z dn. 19 IV 1590. Pobór pogłówny. Uniwersał poborowy]*, Kraków 1590, s. 17–19, gdzie wykaz wysokości pobieranego pogłównego od poszczególnych zawodów w miastach drugiej i trzeciej kategorii. (www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/493540/edition/441095/content – dostęp: 09.05.2023).

przypadku byli to prasołowicze, czyli handlarze solą, którzy opłacali podatek szosowy w wysokości 30 gr. od osoby, zaś rzemieślnicy mieli stawkę o połowę niższą, z wyjątkiem kowali i kuśnierzy, którzy w 1591 r. płacili po 30 gr od osoby⁷⁴⁸. Z kolei najniższe opłaty, w wysokości 6 gr., uiszczali przedstawiciele grupy określonej jako komornicy niesprecyzowani. Dane te ukazują wspólną cechę dla wszystkich ośrodków miejskich, niezależną od ich wielkości, a mianowicie fakt, iż handel stał wyżej w hierarchii niż rzemiosło, które z kolei dzieliło się na kilka poziomów w zależności od klasyfikacji poszczególnych zawodów, co było charakterystyczne zwłaszcza dla dużych ośrodków⁷⁴⁹. Pleszew w tym przypadku miał raczej bliżej do mniejszych ośrodków, gdyż pozycja poszczególnych zawodów była uzależniona od liczby osób trudniących się danym rzemiosłem. Analiza składów pleszewskiej rady i ławy (zob. tabele 4. i 5.) wykazała, iż we władzach miejskich zasiadało najwięcej przedstawicieli sukiennictwa, rzeźnictwa, krawiectwa i szewstwa. Jednak, gdy dane te porówna się z zestawieniem informacji z rejestrów poborowych odnośnie ogólnej liczby osób wykonujących poszczególne zawody (tabela 14.), okazuje się, iż były to pod tym względem rzemiosła dominujące w ośrodku. Stąd wysoce prawdopodobne jest, iż fakt ten mógł ściśle wiązać się z liczebnym udziałem przedstawicieli tych zawodów we władzach miejskich.

Innym elementem stratyfikacyjnym wskazanym przez J. Wiesiołowskiego jest ekologia miasta jako czynnik wskazujący na zróżnicowanie przestrzenne zawodów. Kluczowe znaczenie mają tu określenia *urbani* i *suburbani* wskazujące na hierarchię specjalizacji zawodowych. Wyższy poziom, a co za tym idzie, prestiż zajmowały zawody wewnątrzmijskie w stosunku do podmiejskich. W samym mieście zaś mieszkańcy o najwyższym statusie zamieszkiwali bądź posiadali zabudowania przyrynkowe. Następni rangą zajmowali kolejno nieruchomości stojące przy ulicach odbiegających od rynku, ulicach obwodowych i terenów podmiejskich⁷⁵⁰. Dokładny obraz tego zjawiska w Pleszewie zostanie omówiony w kolejnym podrozdziale. Natomiast poniżej w tabelach przedstawiono hierarchię zawodów na podstawie zapisek oprav wian z pleszewskich ksiąg miejskich. Wzięto tu pod uwagę te wpisy, które dotyczyły osób z podanymi w nich lub zidentyfikowanymi zawodami.

⁷⁴⁸ ASK I 11, s. 1627–1628.

⁷⁴⁹ J. Wiesiołowski, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, s. 28.

⁷⁵⁰ *Ibidem*, s. 97.

Tabela 15. Hierarchia zawodowa mieszkańców Pleszewa oparta na kryterium zamożności według zapisów wian z lat 1520–1600.

Zawód	Oprawa wiana (w grzywnach)	Liczba zapisów	Uwagi
pisarz miejski	187,5	1	Anna Frymkowa i Jakub pisarz
	75	1	Wojciech Rzygałka i Ewa [oprawa 120 złotych]
	70	1	Andrzej Bedoński i Agnieszka córka Błażeja Krusza
mielcarz	120	1	Tomasz Janeczka i Apolonia córka Mikołaja Dozdałki
	82	1	Jadwiga Mrówczanka córka Jana Duszy i Jan mielcarz
	49	1	Anna Mizgałka i Jan mielcarz syn Grzegorza młynarza Podbornego
	36	1	Agnieszka Klimkowa i Wojciech mielcarz
	20	1	Grzegorz mielcarz i Ewa córka Wojciecha mielcarza ze Żbików
	18,75	1	[30 zł] Leonard mielcarz i Elżbieta
barwierz	62,5	1	Foltyn barwierz i Zofia córka Tomasza Rozińskiego
	40	1	Jan barwierz i Zuzanna córka Jana wójtowego zięcia
rzeźnik	125	1	Marcin Wołek i Hanna
	80	1	Jan Dozdałka i Urszula Sołtysówna z Morzy
	70	1	Marcin Wójcik i Małgorzata córka Pawła Dozdały
	62,5	1	[100 zł] Marcin Wołkowicz i Anna Krakowczykowa
	60	1	Łukasz Ważymięso i Małgorzata
	50	1	Andrzej Krupa i Zofia
	46	1	Wojciech Wołek i Dorota córka Józefa Frymka
	40	1	Mikołaj Dozdałka i Dorota Potkocka
	35	1	Paweł Antoszek i Jadwiga
	24	1	Jan Długoszek i Jadwiga córka Stanisława Liska, kmiecia z Paczynowic
	20	2	Andrzej Krupka i Zofia
			Jakub Giszka i Barbara
	18	1	Jan Dusza i Ewa córka Piotra Chabiora
	16	1	Jan Długosz i Breda córka Tomasza Dużego z Chocza
kuśnierz	50	1	Maciej kuśnierz i Apolonia córka Jarosza przedmieszczanina
	45	1	Adam kuśnierz i Anna Jaroszewna
	30	1	Maciej Ciesielski i Katarzyna
	16	1	Wojciech Chwałka i Zofia
sukiennik	100	1	Aleksy sukiennik i Agnieszka córka Jana Kapalki
	91	1	Joachim Stelmaszek i Dorota Korabiewna
	50	1	Wawrzyniec Kostrzewa i Agnieszka
	45	1	Paweł Zegrzyn i Anna
	40	3	Aleksy sukiennik i Dorota córka Piotra Pychy
			Aleksy sukiennik i Ewa córka Andrzeja Krupy
			Walenty sukiennik i Ewa córka Andrzeja Krupy
	30	1	Kasper Czajka i Dorota córka Franciszka Jelitowskiego
	25	1	Stefan Powłoczka i Zofia córka Marcina Szklanego
	24	2	Jan sukiennik i Anna
			Jan Zimon i Elżbieta Przybysławska
	22	1	Walenty Baran i Agnieszka
	20	3	Szymon Józefek i Anna
			Wacław sukiennik i Agnieszka
			Kasper Włóczyszek i Jadwiga
		16	1
	15	1	Piotr Pabisz i Elżbieta
	14	1	Jakub Zwab i Regina
	12	1	Piotr Pabisz i Połomieja
	10	1	Jan Omyła i Anna Chorochwałówna
czapnik	50	1	Dorota Kałdoszewna i Maciej czapnik
	36	1	Marcin Ważymięsko i Anna
	30	1	Jakub Drzewicki i Anna córka Stanisława garncarza
	28	1	Paweł czapnik i Marusza córka Jana Krupki
	10	1	Michał Starosta i Małgorzata
garncarz	80	1	Jakub Nowaczyk i Hanna córka Wita Białaska
	50	1	Maciej Chorochwalik i Anna
	40	3	Piotr Łysek i Anna córka Wojciecha kołodzieja

	28	1	Jakub Łysek i Agnieszka
	22	1	Piotr Łysek i Agnieszka
	20	1	Tomasz Roziński i Anna
	16	1	Jakub Wośka i Łucja Ważymięskówna
	13	1	Łukasz Cybulka i Apolonia
	12	1	Stanisław Niewrzęda i Agnieszka
	10	2	Maciej Chorochwalik i Jadwiga córka Jana Bródki z Marszewa
			Jan Kwapidura i Anna córka Błażeja Żubra
			Piotr garncarz i Anna córka Wojciecha kołodzieja
			Andrzej Gazych i Anna z Chocza
bednarz	30	2	Erazm bednarz i Katarzyna
	20	1	Piotr bednarz i Zofia
			Bartosz bednarz i Jadwiga
kowal	48	1	Agnieszka Darmopychowa i Marcin Goździk
	40	1	Grzegorz kowal i Marta córka Elżbiety Starej z Gołuchowa
	36	1	Jan Powłoczka i Ewa córka Marcina Grzybka
	32	1	Agnieszka wdowa po Janie Patrzylesie i Jan Sołtysik
	23	1	Maciej Wilczek i Anna Łopaczonka
	22	1	Wojciech Strugała i Jadwiga
	20	1	Maciej Nicponim i Zofia córka Doroty Piekarki z Koszutowa
	14	1	Andrzej Drozd i Małgorzata z Gałązek
	10	1	Piotr kowal i Małgorzata córka Doroty z Kajewa
	8	2	Andrzej Drozd i Apolonia córka Piotra Trzecieka kmiecia z Lenartowic
			Andrzej Drozd i Anna
szewc	45	1	Jan Miksza i Katarzyna
	37,5	1	Bartosz szewc i Regina
	34	1	Stanisław szewc i Agnieszka córka Macieja Świderka
	30	3	Marcin szewc i Marusza
			Ambroży Krzeczoch i Marta
			Marusza wdowa po Marcinie szewcu i Banaś szewc
	28	1	Marcin Otrąpka i Zofia
	26	2	Jan Ciupka i Anna córka Grzegorza Niewrzędy
			Jakub Domagała i Dorota Zagacianka
	24	1	Tomasz Gibas i Anna córka Erazma płóciennika
	20	2	Sebastian szewc i Zofia
			Krzyżan szewc i Urszula córka Marka młynarza Migaczewskiego
	16,5	1	Jan Pierdołka i Zofia Karczówna
	12	2	Jurek szewc i Regina
			Tomasz Gibas i Urszula ze Stawiszyna
	10	2	Jan Maszlunka i Zofia
			Florian Lorek i Dorota
	8	2	Maciej szewc i Regina
			Benedykt Otrąpka i Dorota
ślusarz	30	1	Ambroży ślusarz i Łucja
	24	1	Jan ślusarz i Agnieszka
	20	2	Wojciech ślusarz i Dorota z Jaskółek
			Maciej ślusarz i Hanna Zagacianka
	12	1	Ambroży ślusarz i Ewa
krawiec	40	1	Gabriel Cichosz i Anna córka Jana Jaskólskiego
	24	1	Grzegorz Szczurek i Anna Żbikowska
	20	1	Maciej Puchała i Elżbieta Kotarbska
	10	1	Piotr krawiec i Marusza
	8	2	Paweł Drozdek i Barbara córka przedmieszczanina Zająca
			Stanisław Gieruszka i Anna
młynarz	24	1	Grzegorz młynarz Podborny i Elżbieta córka Macieja sołtysa z Chocza
	20	1	Łukasz młynarz Maliński i Elżbieta
	15	1	Wojciech młynarz Wójtowski i Dorota córka młynarza Podborka
	10	1	Grzegorz młynarz Twardowski i Jadwiga
	8	2	Andrzej młynarz Wągrzynowski i Małgorzata córka Jana Szczyrby
			Maciej młynarz foluski i Zofia
złotnik	30	1	Jakub złotnik i Apolonia
kucharz	30	1	Maciej kucharz i Zofia
zielnik	30	1	Janusz zielnik i Jadwiga

zdun	30	1	Błażej Żuber i Regina
łaziebnik	20	1	Anna i Paweł łaziebnik
tesarz	20	1	Grzegorz tesarz i Regina
ogrodnik	15	1	Brykcy Krupa i Marusza
stelmach	17	1	Szymon stelmach i Anna córka Andrzeja olejnika
	6	1	Kasper Kościelicki i Agnieszka
rurnik	10	1	Stanisław rurnik i Jadwiga

Opracowanie powyższych danych oparto na pracy J. Wiesiołowskiego, który wskazywał na trudności metodyczne w tym zakresie. Informacje zawarte w pleszewskich zapiskach są dość nieliczne, zwłaszcza w odniesieniu do zawodów reprezentowanych przez mniejszą liczbę osób, bowiem do analizy zebrano 122 wpisy wprowadzane do ksiąg w ciągu 80 lat, co daje średnio 1,5 zapiski na rok. Dlatego też wzięto pod uwagę te zawody, których przedstawiciele najczęściej występowały przy opravach wiennych, a ich hierarchię odtworzono na podstawie średnich arytmetycznych dokonywanych oprav oraz ich median⁷⁵¹. Trzeba tu mieć również na uwadze, że najczęściej występujące w zapiskach zawody, takie jak sukiennicy, rzeźnicy i szewcy mogą mieć związek z faktem, iż rzemiosła te stanowiły najliczniejsze grupy zawodowe w mieście, co zgadza się z danymi z rejestrów poborowych szosu z drugiej połowy XVI w., według których sukienników było 20, rzeźników – 13, zaś szewców – 12. Kolejną pozycję zajęli piekarze, których w mieście było już tylko 7 oraz po 6 krawców i garncarzy. Pozostałe rzemiosła były sprawowane przez mniej niż 5 osób⁷⁵².

Tabela 16. Zamożność grup zawodowych mieszkańców Pleszewa w latach 1520–1600.

Zawód	Średnia arytmetyczna	Mediana	Liczba zapisek
pisarz miejski	110,8(3)	75	3
mielcarz	54,29	42,5	6
rzeźnik	47,61	43	14
kuśnierz	35,25	37,5	4
sukiennik	32,9	24	20
czapnik	30,8	30	5
garncarz	29,31	22	13
bednarz	26,67	30	3
kowal	23,73	22	11
szewc	22,47	24	19
ślusarz	21,2	20	5
krawiec	18,3(3)	15	6
młynarz	14,1(6)	12,5	6

⁷⁵¹ Cf. J. Wiesiołowski, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, s. 33.

⁷⁵² Cf. dane w tabeli 14.

Mimo stosunkowo niewielkiej ilości zapisek w odniesieniu do okresu chronologicznego objętego badaniami, ich liczebność jest dość zróżnicowana dla poszczególnych grup zawodowych. Z ogółem 23 zidentyfikowanych zawodów 8 z nich wzmiankowanych jest jednokrotnie, zaś liczba wpisów dla pozostałych profesji waha się od 2 do 20. Według zebranych danych najwyżej w hierarchii stał zawód pisarza miejskiego jako profesja elitarna ściśle związana z działalnością urzędów miejskich i znacznie odbiegająca w liczbach od pozostałych zawodów typowo rzemieślniczych. Wśród nich najwyższe miejsca w hierarchii zajmowały zawody mielcarza i rzeźnika. Następni w kolejności byli kuśnierze. Grupę o zbliżonych wartościach średniej i mniej wrażliwej na skrajności mediany stanowiły następujące profesje: sukiennicy, czapnicy, garncarze, bednarze, kowale, szewcy i ślusarze. Osiągały one wartości zapisywanych wian oscylujące między 20 a 30 grzywien. Wartości w tym przedziale osiągnęły również zawody: złotnik, kucharz, zielnik, zdun, łąziebnik i tesarz, ale ze względu na fakt, iż występują one w pojedynczych zapiskach, pochopne byłoby zaliczenie ich do tej grupy⁷⁵³. Ostatnią grupę o wysokościach średnich wian na poziomie 10–20 grzywien stanowili kolejno od najwyższych wartości: krawiec, ogrodnik, młynarz, stelmach i rurnik.

W innych miastach wartości oscylowały na dość zróżnicowanym poziomie, co było uzależnione przede wszystkim od ilości danych. Niech przykładem będzie tutaj Środa, miasto odgrywające istotną rolę w regionie, szczególnie w płaszczyźnie politycznej, gdyż tutaj zjeżdżały się wielkopolskie sejmiki szlacheckie. Biorąc pod uwagę jego wielkość, ośrodek ten zaliczano do tej samej kategorii miast co Pleszew⁷⁵⁴. Analiza wpisów do akt miejskich średzkich z lat 1505–1530 dotyczących oprav wian wykazała, że najwyższe wartości zapisywanych wian dotyczyły osób wykonujących zawody młynarza końskiego (średnia wysokość oprawy wiana wyniosła 65 grzywien)⁷⁵⁵, cyrulika (1 zapis o wysokości 50 grzywien)⁷⁵⁶ i czapnika (średnia – 47,2 grzywiny)⁷⁵⁷. Kolejną grupę stanowiły zawody, dla których średnia zapisów wian oscylowała między 20 a 26 grzywien. Wśród nich znaleźli się krawcy, mielcarze, kowale, szewcy, kuśnierze i cieśle. Natomiast najniżej w

⁷⁵³ Złotnicy w Poznaniu znaleźli się w grupie najwyższej, cf. J. Wiesiołowski, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, s. 36, 38–39.

⁷⁵⁴ H. Dąbrowski, *Od lokacji miasta do wojen szwedzkich w połowie XVII w.*, [w:] *Dzieje Środy Wielkopolskiej i jej regionu*, t. 1, red. S. Nawrocki, Środa Wielkopolska 1990, s. 59–60.

⁷⁵⁵ APP, AmŚroda, I/30, s. 101v, 214 (zapiski dotyczą tej samej osoby).

⁷⁵⁶ Ibidem, s. 249.

⁷⁵⁷ Ibidem, s. 1v, 22v, 82, 102, 154v.

hierarchii znalazły się następujące profesje: woźny sądowy, bednarz, garncarz, kołodziej i ślusarz. Ich przedstawiciele dokonywali opraw wian o wartości 5–12 grzywien⁷⁵⁸.

Porównując te dane, można poglądowo ustalić pewną hierarchię w odniesieniu do wymienionych zwodów. Najwyżej znajdowały się zawody elitarne, a więc wspomniany pisarz miejski⁷⁵⁹, oraz zawody powiązane z handlem, w przypadku Pleszewa byli to prsołowie, czyli handlarze solą (zob. odnośnie wysokości podatków w tabeli 14). J. Wiesiołowski w badaniach dla późnośredniowiecznego Poznania do wyższej grupy średniej zalicza następujące zawody: kuśnierz, piwowar, medyk, rzeźnik i krawiec. Natomiast w niższej warstwie tej grupy zawodowej znaleźli się: konwisarz, mydlarz, budnik, rymarz, siodlarz, malarz, czerwonoskórnik, kołodziej, postrzygacz, cześnik, sukiennik, tkacz, czapnik i piekarz⁷⁶⁰. Z kolei w warstwie najniższej znalazły się m. in. takie zawody, jak: miecznik, płóciennik, stolarz, szewc, ślusarz, stelmach, młynarz, cieśla, kowal, kmieć, olejnik, rurmistrz, ogrodnik, sługa miejski, wozak, bednarz czy garncarz⁷⁶¹. Zawody tej tzw. grupy *upper lower* w znacznej mierze charakteryzowały się formą zorganizowania w cechy lub inne grupy nieformalne w przeciwieństwie do *lower lower*, najniższej warstwy, zdominowanej przez zawody niezrzeszone w korporacjach i niskich kwalifikacjach. Do tej grupy J. Wiesiołowski zaliczył, m. in.: murarza, strycharza, rybaka, szklarza, kucharza, słodownika, muzyka, powroźnika oraz kata, woźnego, pilarza, sługę i niewykwalifikowanych pracowników najemnych⁷⁶². Grupy te częściowo pokrywają się z ustaleniami dotyczącymi prestiżu zawodów w znacznie mniejszym Pleszewie. Tutaj nie było takiego rozwarstwienia jak w wielkich ośrodkach, ale z pewnością rzeźnicy, sukiennicy i czapnicy oraz szewcy cieszyli się wysokim prestiżem⁷⁶³, a przedstawiciele tych profesji mieli najliczniejszy, spośród innych zawodów, udział we władzach miejskich (zob. tabele 4. i 5.). Również osoby trudniące się krawiectwem dość licznie zasiadały w pleszewskiej ławie (10 osób) i radzie (5), choć średnia opraw wiennych w tej grupie była niemalże trzykrotnie niższa niż mielarzy, z

⁷⁵⁸ Ibidem, s. 35v, 47, 50v, 65v, 66, 85, 137v, 164v, 239v, 240v.

⁷⁵⁹ W Poznaniu pisarz znalazł się w grupie dolnej warstwy wyższej, cf. J. Wiesiołowski, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, s. 36.

⁷⁶⁰ Ibidem, s. 36–37.

⁷⁶¹ Zawody z tej grupy w Pleszewie i Środzie znalazły się w warstwie średniej.

⁷⁶² J. Wiesiołowski, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, s. 37. Zawody z najniższych grup „poznańskich” znalazły się również w najniższej grupie „średzkiej”, tj. woźny, bednarz, garncarz, kołodziej/stelmach i ślusarz.

⁷⁶³ Również w Środzie Wlkp. do najwyższej grupy zaliczał się czapnik oraz cyrulik, którą to profesję w Poznaniu zaliczono do grupy wyższej średniej (jako zawód medyk) w XV w., a już w początku XVI w. odnotowała awans do najwyższej grupy (*upper upper*) co zapewne miało związek z rozwojem trendów humanistycznych, cf. J. Wiesiołowski, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, s. 36–37, 40–41.

których tylko 1 zidentyfikowany przedstawiciel pełnił urząd ławnika w przeciągu 80 lat (por. tabele 5. i 15.).

Z powyższych rozważań wynika, iż hierarchia zawodów odpowiada w znacznej mierze hierarchii zamożności. Podobne zależności można również odnotować w kwestii małżeństw zawieranych przez osoby z poszczególnych grup zawodowych, co zapewne wiązało się z dziedziczeniem warsztatów. Przykładowo po śmierci Pawła balwierza w 1552 r., wdowa Anna ponownie wyszła za mąż, również za Pawła balwierza z Poznania, który w 1553 r. dokonał jej oprawy posagu i wiana w wysokości 20 grzywien na dobrach po pierwszym mężu, głównie na łaźni⁷⁶⁴. Małżeństwo to było istotne z punktu widzenia ciągłości funkcjonowania łaźni miejskiej. Innymi przykładami są małżeństwa Anny Jurkowej, wdowy po Jerzym kuśnierzu, która w 1564 r. ponownie wyszła za mąż za Wawrzyńca kuśnierza⁷⁶⁵ oraz Elżbiety Młynarki Podbornej, która po śmierci męża Grzegorza młynarza z młyna Podbornego wyszła za młynarza Jakuba Konwika⁷⁶⁶.

Nierzadko synowie podążali za ojcami w nauce fachu, a co za tym idzie, dziedziczyli po nich warsztaty. Wśród licznych przykładów, warto przyjrzeć się rodzinie pleszewskich krawców. Jadwiga, zamężna z pleszewskim krawcem Janem, po jego śmierci ok. 1560 r., ponownie wyszła za mąż za Andrzeja krawca, który z kolei spłacił swojego pasierba, Jana krawca, ze wszystkich dóbr ojczystych i macierzystych oraz z połowy domu, a zapewne i warsztatu⁷⁶⁷. Przejmowanie rzemiosła po ojcach następowało także w wielu innych zawodach, w tym m. in. w młynarstwie, co pozwalają prześledzić dane zawarte w wykazie mieszkańców miasta⁷⁶⁸. Natomiast ciekawym zjawiskiem udokumentowanym w Pleszewie są koligacje wśród osób należących do grona miejscowej elity. Wspominany wielokrotnie Maciej Pyszka, osoba o bogatej karierze urzędniczej, burmistrz w latach 70. i 80. XVI w., był synem sukiennika Piotra Pychy, który również osiągnął wszystkie szczeble na drodze swojego urzędowania we władzach miejskich Pleszewa, ożenionego z Katarzyną, córką rajcy Macieja Mandyka. Żoną Macieja była Apolonia, córka rzeźnika Mikołaja Dozdały, rajcy pleszewskiego. Natomiast jego pasierbica, córka Apolonii – Ewa, była żoną Wojciecha Rzygałki, również rajcy oraz pisarza miejskiego. Z kolei jego szwagier, Aleksy sukiennik, także mógł poszczycić się bogatą karierą urzędniczą, w tym godnością burmistrza w 1594 r. Co

⁷⁶⁴ AmPleszew, I/10, s. 337–339, 414–415.

⁷⁶⁵ Ibidem, I/11, s. 210–212.

⁷⁶⁶ Ibidem, I/2, s. 161–162; I/3, s. 47–48.

⁷⁶⁷ Ibidem, I/11, s. 176–177 (2 X 1562).

⁷⁶⁸ V. aneks F.

więcej, córka Macieja – Jadwiga, wyszła za mąż za Franciszka Ożarka, który po osiągnięciu wszystkich godności urzędniczych, w 1596 r. został wybrany burmistrzem⁷⁶⁹.

J. Wiesiołowski zwraca uwagę również na fakt występowania w roli poręczycieli bądź opiekunów osób należących do tej samej grupy zawodowej i zamożności⁷⁷⁰. W wykazie osób załączonym w aneksie D. znalazły się liczne przykłady świadków, rozjemców i opiekunów o takim samym statusie jak osoby przez nie reprezentowane. 22 IV 1526 młynarze Jan Szczyrba z Brzezia i Jan z Broniszewic dokonali swoim żonom opraw posagów i wian, co zostało uczynione w obecności świadków, m. in. Szymona Koczki młynarza z Ordzina i Michała młynarza z Łęgu⁷⁷¹. Z kolei w 1539 r. Anna Kędziorcanka powzdała połowę swojego dziedzictwa, w tym połowę folwarku, szlacheckiemu Andrzejowi Stawskiemu, co odbyło się za zgodą dziedziczki Anny Tęczyńskiej oraz przy obecności burgrabiego Wawrzyńca i „urodzonego pana” Feliksa Sobockiego⁷⁷². Natomiast w 1564 r. synowie zmarłego rzeźnika Stanisława Darmopycha sprzedali jatkę Łukaszowi rzeźnikowi, co uczynili razem ze swoimi opiekunami, również rzeźnikami, Jakubem i Walentym Giszkami⁷⁷³. W 1575 r. szlachetna Regina Oborska razem ze swym opiekunem, szlacheckim Maciejem Bielickim, sprzedała stodołę przedmieszczaninowi Andrzejowi Bujakowi⁷⁷⁴.

Przedstawiciele okolicznej szlachty stawiający się przed pleszewskimi władzami miejskimi występowali nie tylko w charakterze świadków bądź opiekunów, ale również jako obywatele i właściciele nieruchomości w mieście. Do grona miejscowych szlachty–mieszczan należał z pewnością Jakub Wróblowski określony jako „nobilis et providus civis in Pleschow”⁷⁷⁵, a także mieszczanin i jednocześnie zarządca dóbr Jadwigi Kościeleckiej, Maciej Bielicki („providus et famatus”, „honestus civis Pleschewiensis”), który w 1558 r. sprzedał swój dom w ulicy Kościelnej za sumę 12 grzywien Stanisławowi Bujalskiemu⁷⁷⁶.

Tytuły szlacheckie były także powiązane z piastowanymi godnościami urzędniczymi i zamożnością wynikającą z uprawianego rzemiosła⁷⁷⁷. W Pleszewie takie

⁷⁶⁹ V. aneks B., dane w tabeli 9.

⁷⁷⁰ J. Wiesiołowski, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, s. 100.

⁷⁷¹ AmPleszew, I/2, s. 114, 115. Cf. aneks D.

⁷⁷² Ibidem, I/10, s. 142–143; zapiska z 9 VI 1539. Cf. aneks D.

⁷⁷³ Ibidem, I/11, s. 227–228; zapiska z 21 IV 1564. Cf. aneks D.

⁷⁷⁴ Ibidem, I/12, s. 271–273; zapiska z 1 VII 1575. Cf. aneks D.

⁷⁷⁵ Ibidem, I/2, s. 128–129 (ok. 1533).

⁷⁷⁶ Ibidem, I/11, s. 13–14 (9 IX 1558).

⁷⁷⁷ Np. wśród handlarzy solą; v. F. Kiryk, *Szlachta w Bochni. Ze studiów nad społeczeństwem miast górniczych w Małopolsce w XVI i w pierwszej połowie XVII stulecia*, [w:] *Spółczeństwo staropolskie*, t. 2,

sytuacje raczej nie miały miejsca. Jedynie Paweł Dozdała, rajca i zarządca kościoła parafialnego, tytułowany był również jako „providus ac nobilis”, choć niewykluczone, iż mało to związek z faktem, iż jego syn Mikołaj ożenił się z szlachcianką Dorotą Potkocką⁷⁷⁸. Innym czynnikiem wpływającym na awans społeczny była służba na dworach magnackich i u zamożniejszej szlachty⁷⁷⁹. W Pleszewie dwukrotnie wzmiankowany jest „aulicus” Mateusz, który w 1548 r. występował jako pełnomocnik Anny Tęczyńskiej w aktach sprzedaży nieruchomości w mieście⁷⁸⁰

Ponadto dość częstym zjawiskiem, na co zwrócił uwagę Kazimierz Tymieniecki, zbyły tu małżeństwa osób pochodzących z różnych stanów⁷⁸¹. Przykłady szlachcianek wychodzących za mąż za pleszewskich mieszczan można odszukać wśród spraw związanych z prawną regulacją małżeńskiego majątku, a więc oprawą wian i posagów. Z pewnością do takich koligacji należy zaliczyć małżeństwa Elżbiety Dalebuskiej z Wojciechem Marzelem, Doroty Potykowskiej z Mikołajem Dozdałą, Zofii Jaskólskiej z mieszczaninem Franciszkiem, szlachetnej Agnieszki z Walentym Boląkiem czy Małgorzaty Gniazdowskiej z Szymonem Jednogroszkiem⁷⁸². Należy zaznaczyć, iż mieszczanie wiążący się z szlachciankami musieli posiadać odpowiedni status majątkowy. Przeważnie należeli oni do miejscowej elity⁷⁸³, co ukazuje poniższe zestawienie:

Tabela 17. Wykaz małżeństw szlachecko–mieszczańskich w oparciu o zapiski z ksiąg miejskich Pleszewa z lat 1520–1600.

Lp.	przedstawiciele szlachty	przedstawiciele mieszczaństwa	status małżonka mieszczanina/mieszczki	majątek (wysokość oprawy w grzywnach)	data (źródło)
1.	Agnieszka Głoszkowska	Walenty Boląk	<i>concivis</i>	b. d.	1543 (I/2, s. 158-159)
2.	Agnieszka Grodzielska	Jan Stawski	przedmieszczanin	dom, ogród, rola (125 grzywien)	1574 (I/2, s. 172-174)
3.	Agnieszka Kotarbska	Wojciech Grzybowski	<i>civis</i>	b. d.	b. d.
4.	Andrzej Bedoński	Anna Kędziorcanka	<i>civis</i>	połowa domu, folwarku, rola (32 grzywny - suma wniesionego posagu)	1564 (I/11, s. 213-215)

Warszawa 1979, s. 79–80; eodem, *Szlachta w Wieliczce na przełomie XVI i XVII wieku*, „Studia Historyczne”, 15, 1982, z. 1 (98), s. 9.

⁷⁷⁸ V. aneks F.

⁷⁷⁹ F. Kiryk, *Szlachta w Wieliczce...*, s. 12.

⁷⁸⁰ AmPleszew, I/2, s. 171–173 (zapiska z 19 III 1548), 175–176 (23 V 1548).

⁷⁸¹ K. Tymieniecki, *Szlachta-mieszczanie w Wielkopolsce XV wieku (1400-1475)*, [w:] K. Tymieniecki, *Z dziejów miast i mieszczaństwa w późnośredniowiecznej Wielkopolsce*, Poznań 2007, s. 94-95.

⁷⁸² Ibidem, I/2, s. 125, 157, 157–158, 158–159, 179–180.

⁷⁸³ Przede wszystkim wydawano córki wywodzące się z drobnej szlachty, co dla ich rodzin przynosiło podwójną korzyść: oszczędność na posagu i bogatszego zięcia z miasta niż z wiejskiego sąsiedztwa; v. T. Jurek, *Szlachta w mieście i pod miastem w średniowieczu*, [w:] *Szlachta w mieście*, red. T. Jurek, „Kronika Miasta Poznania”, 2018/1, s. 22.

5.		Agnieszka Krużewna	córka burmistrza	dom, bydło, złoto, srebro (70 grzywien)	1568 (I/11, s. 347-348)
6.	Anna Bógwiecka	Wojciech Kopczyk	burmistrz	dom, bydło, trzoda, role, ogrody (50 grzywien - suma wniesionego posagu)	1548 (I/10, s. 284-285)
7.	Anna Kamińska	Tomasz Krupczyk	burmistrz	dom, mielczuch, ogród, złoto, srebro (40 grzywien)	1580 (I/12, s. 471-472)
8.	Anna Kęsicka	Kasper Jirzman	burmistrz	dom, browar, bydło, trzoda, naczynia cynowe (20 grzywien - suma wniesionego posagu)	1528 (I/10, s. 98)
9.	Anna Kotarbska	Maciej Świderek	<i>civis</i>	dom, rola, srebro, złoto, klejnoty (44 grzywny)	1595 (I/13, s. 382-383)
10.	Anna Pruska	Marcin Kęsicki	mieszczanin/ przedmieszczanin	dom, ogrody, bydło, złoto, srebro, klejnoty (62,5 grzywny)	1576 (I/12, s. 310-311)
11.	Anna Zaworska	Kasper Jirzman	burmistrz	dom, browar, naczynia cynowe, bydło, trzoda, role (25 grzywien - suma wniesionego posagu)	1542 (I/10, s. 173-174)
12.	Anna Żbikowska	Grzegorz Szczurek	ławnik, krawiec	(24 grzywny)	1539 (I/2, s. 147)
13.	Barbara Jelitowska	Maciej Radzimski	<i>civis</i>	b. d.	b. d.
14.	Barbara Prusinowska	Maciej Bógwiecki	<i>civis</i>	(70 grzywien)	1547 (I/2, s. 166-167)
15.	Dorota Chwalecka	Jan Kotek	b. d.	b. d.	1525 (I/10, s. 91)
16.	Dorota Kotarbska	Andrzej Biernacki	<i>civis</i>	dom, bydło, trzoda, role, stodoły (22 grzywny)	1543 (I/10, s. 198)
17.		Andrzej Słęczek	b. d.	b. d.	b. d.
18.	Dorota Potkocka	Mikołaj Dozdalka	ławnik, rzeźnik	dom, role, stodoły (40 grzywien)	1544 (I/2, s. 157)
19.		Wojciech Klichowski	<i>civis</i>	b. d.	b. d.
20.	Elżbieta Dalebuska	Wojciech Marzel	rajca	b. d.	b. d.
21.	Elżbieta Klichowska	Jędrzej Bujak	przedmieszczanin	dom, role, złoto, srebro (40 grzywien)	1575 (I/3, s. 57-58)
22.	Elżbieta Kotarbska	Maciej Puchała	<i>civis</i> , krawiec	dom (20 grzywien)	1561 (I/11, s. 113-114)
23.		Frącek Świeboda	b. d.	(20 grzywien)	1578 (I/12, s. 375-377)
24.	Elżbieta Pieruska	Wojciech Kalka	ławnik	dom, mielczuch, stodoła, rola (20 grzywien)	1547 (I/10, s. 295-299, 299-301)
25.		Piotr Kalka z Chocza	<i>civis</i>	(20 grzywien)	1549 (I/10, s. 301-303)
26.	Elżbieta Przybysławska	Jan Zimon	<i>civis</i> , sukiennik	(24 grzywny)	1564 (I/11, s. 221-223)
27.	Elżbieta Sławińska	Jan Fortuna	burmistrz	złoto, srebro (125 grzywien)	1567 (I/11, s. 322-323)
28.	Jadwiga Klichowska	Wacław mielcarz	mielcarz	b. d.	b. d.
29.	Katarzyna Bartochowska	Maciej Bógwiecki	<i>civis</i>	(40 grzywien)	1553 (I/2, s. 192)
30.		Maciej Stawski	<i>civis</i>	b. d.	b. d.
31.	Katarzyna Jedlecka	Maciej Knychala	<i>conciuis</i>	b. d.	1523 (I/2, s. 105)
32.	Katarzyna Jelitowska	Marcin Grzybek	ławnik	złoto, srebro (50 grzywien)	1583 (I/12, s. 543)

33.	Małgorzata Gniazdowska	Szymon Jednogroszek	<i>civis, suburbanus</i>	b. d.	b. d.
34.	Małgorzata Podkocka	Szymon Zając	ławnik	mielcuch (24 grzywny)	1540 (I/10, s. 164)
35.	Regina Oborska	Piotr Łuszczek	<i>civis</i>	rola, dom przy ul. Łaziennej (12,5 grzywny)	1569 (I/12, s. 4-5)
36.		Jakub Łuszczek	b. d.	b. d.	b. d.
37.	Regina Żakowska	Maciej Kozielek	rajca	dom (12 grzywien)	1549 (I/10, s. 316-317)
38.	Urszula Robakowska	Marcin Rzygałka	burmistrz	dom, bydło, trzoda, role, stodoły (30 grzywien)	1549 (I/10, s. 308-310)
39.	Katarzyna Pruska	Wawrzyniec Pieruski	<i>civis, przedmieszczanin</i>	rola, folwark (40 grzywien)	1574 (I/12, s. 183-184)
40.	Wojciech Pieruski	Marusza Baryczkówna	b. d.	b. d.	b. d.
41.		Anna Barwierka	wdowa po łaziebnikach	złoto, srebro, sprzęty domowe	1578 (I/12, s. 372-374)
42.	Zofia Chorzowska	Wojciech Woszczyńska	wicewójt	dom, mielcuch, ogród (10 grzywien)	1522 (I/2, s. 102-103)
43.	Zofia Gawłowska	Aleksy Kabaczyk	przedmieszczanin	złoto, srebro (30 grzywien)	1578 (I/12, s. 392-394)
44.	Zofia Głowska	Mikołaj Zając	mieszczanin	połowa domu, folwarku, stodoły, role, srebro, złoto, klejnoty (50 grzywien)	1594 (I/13, s. 352-353)
45.	Zofia Jaskólska	Franciszek Jelitowski	burmistrz	(50 grzywien)	1544 (I/2, s. 157-158)
46.	Zofia Kotarbska/ Meniszewska	Paweł Wargalik	mieszczanin/ przedmieszczanin	dom na przedmieściu: dom, ogród, stodoła (40 grzywien)	1597 (I/13, s. 450-451)

Powyżej zestawiono 46 małżeństw zawieranych na przestrzeni 76 lat, co w zaokrągleniu daje 1 małżeństwo osób różnych stanów na 2 lata, z czego 35% zostało zawarte przez urzędników bądź członków ich rodzin. Dla 5 osób nie ma wystarczających danych pozwalających na określenie ich statusu, jednak należy przyjąć, iż są to obywatele posiadający dobra w mieście⁷⁸⁴. W zapiskach zachowały się 32 informacje dotyczące wysokości opraw posagu i wiana, z czego w czterech przypadkach jest podana wysokość pieniężna tylko wnoszonego posagu, a brak informacji o sumie jego zabezpieczenia, co oznaczono w tabeli. Spośród tych danych 25% opraw (8) wynosiła od 50 do 125 grzywien, 22% – 40 do 44 grzywien, 19% – 22 do 30 grzywien, a w 31% sumy oprawy wahały się od 10 do 20 grzywien. Ten ostatni wskaźnik odpowiada średniej wysokości

⁷⁸⁴ Cf. AmPleszew, I/10, s. 91 (dobra dziedziczne Jana Kotka, który być może jest tożsamy z Janem Kotem, mistrzem rzeźnickim, jednak z braku wystarczających danych przyjęto, iż są to dwie różne osoby, cf. aneks F.); I/12, s. 66–67 (Wojciech Pieruski i Marusza Baryczkówna sprzedają dom i kwartę roli z ogrodem i stodołą), 166–168 (Jakub Łuszczek i Regina Oborska nabywają dom przy ulicy Lenartowskiej), 375–377 (dobra ojczyste i macierzyste Frącka Świeboby). Wśród tych osób znalazł się Andrzej Ślęczek, drugi mąż Doroty Kotarbskiej, jednak małżeństwo to zakończyło się rozwodem, v. AmPleszew, I/2, s. 250–251 (zapiska z 23 V 1560).

opraw wśród klasy mieszczańskiej⁷⁸⁵. Przeważnie szlachcianki wychodziły za mąż za bogatych mieszczan, posiadających liczne ruchomości (w złocie, srebrze i innych klejnotach), dobra w obrębie miasta i na przedmieściach oraz należących do elity urzędniczej⁷⁸⁶. W dwóch przypadkach to mężczyźni stanu szlacheckiego żenili się z mieszczkami. Był to notariusz pleszewski Andrzej Bedoński, dwukrotnie żonaty z córkami burmistrzów, oraz Wojciech Pieruski wywodzący się z rodu dziedziców wsi Pieruszyce⁷⁸⁷.

3.2. Społeczeństwo w układzie przestrzennym miasta

W badaniach nad socjotopografią miast niższej kategorii, których przykładem jest Pleszew istotną rolę odgrywają zachowane materiały źródłowe, a w tym konkretnym przypadku są to akta wytworzone przez sądy miejskie. W przeprowadzonych badaniach położono nacisk na potencjał ksiąg miejskich jako podstawowego źródła wiedzy o życiu w ówczesnym społeczeństwie mniejszego ośrodka i pokazanie możliwości badawczych w tym zakresie dla innych miast niższej kategorii, co wydaje się zadaniem znacznie trudniejszym w porównaniu do badań nad dużymi ośrodkami, dla których źródła pozwalają na szczegółowe i nierzadko precyzyjne odtworzenie ich socjotopografii. Przykładowo Toruń dysponuje bogatą bazą źródłową, w której szczególne znaczenie dla socjotopografii mają źródła podatkowe zawierające wykazy mieszkańców miasta i jego przedmieść⁷⁸⁸. Podstawowe informacje w tym zakresie przynoszą zapiski dotyczące zmian własnościowych nieruchomości, a więc akta kupna–sprzedaży, powzдания, zamiany bądź darowizny oraz oprawy wienne.

⁷⁸⁵ W latach 1520–1570 najwięcej opraw oscyloowało na sumę od 11 do 20 grzywien (31 opraw), 10 zapisek dotyczyło opraw poniżej 10 grzywien, w 7 zapiskach wysokość opraw wahała się od 21 do 30 grzywien, a w 14 przypadkach oprawy wynosiły powyżej 30 grzywien, cf. AmPleszew, I/10, I/11.

⁷⁸⁶ F. Kiryk przy analizie przenikania mieszczan w szeregi szlachty w Bochni w XVI i XVII w. zwraca uwagę na zmianę predykatów mieszczańskich. Dotychczasowe tytuły ich nazwiskami: *honesti, famati* czy *circumspecti* zostały zastąpione nowym: *nobilis*. V. F. Kiryk, *Szlachta w Bochni...*, s. 73. To zjawisko wśród mieszczan pleszewskich było rzadkością, a ślady „awansu” społecznego przed nazwiskami uwidocznił się jedynie w przypadku Piotra Łuszczka ożenionego z szlachcianką Reginą Oborską. Cf. aneks F.

⁷⁸⁷ T. Jurek przytoczył przykład poznańskiej rodziny Zetów, którzy poprzez nabywanie dóbr ziemskich, jako jedyni spośród innych rodzin mieszczańskich próbujących dostąpić awansu społecznego osiągnęli godność szlachecką; v. T. Jurek, *Szlachta w mieście...*, s. 22.

⁷⁸⁸ T. Jasiński, *Z zagadnień topografii społecznej średniowiecznego Torunia (Część I - Stare Miasto)*, „Zapiski Historyczne”, t. 48 (1983), s. 6; K. Mikulski, *Przestrzeń i społeczeństwo Torunia od końca XIV do początku XVIII wieku*, Toruń 1999, s. 16–17. Miasto oprócz źródeł podatkowych i kartograficznych posiada liczne plany i rysunki parcel i zabudowy dzierżawionej przez osoby prywatne, v. K. Mikulski, *Socjotopografia przedmieść toruńskich w XIV–XVIII wieku – przypadek Żabieńca*, „Archaeologia Historica Polona”, t. 23 (2015), s. 60.

Podjmując się próby odtworzenia układu socjotopograficznego Pleszewa w XVI w., postawiono sobie tu za główny cel ustalenie lokalizacji domostw poszczególnych grup społeczno–zawodowych, gdyż zebrane dane mają charakter masowy. Stąd możliwe jest określenie przy jakich ulicach przedstawicielei jakiej profesji najwięcej zamieszkiwało oraz znalezienie odpowiedzi na pytania: czy poszczególne ulice były dominowane przez określone gałęzie rzemiosł, gdzie znajdowały się domostwa burmistrzów, wójtów i urzędników, a także jakie były ceny tych nieruchomości. Te ustalenia będą służyć określeniu waloryzacji społecznej ulic.

Podstawę zagospodarowania przestrzennego miasta stanowiły parcele. Na planie Pleszewa z 1827 r. zachowały się relikty działek lokacyjnych o kształcie wydłużonego prostokąta⁷⁸⁹. Parcele wewnątrz miasta posiadały zwartą zabudowę frontową, a budynkami bezpośrednio przylegającymi do ulicy były domy mieszkalne. Za nimi z kolei rozciągały się budynki gospodarcze oraz warsztaty specjalizujące się w usługach powiązanych z zawodem wykonywanym przez właściciela posesji. W końcowym odcinku działki umiejscawiano wychodki. Typowe było również przeznaczanie tylnych części parcel na cele powiązane z hodowlą zwierząt oraz uprawą ogrodów i sadów⁷⁹⁰. Trudno oszacować liczbę parcel w XVI-wiecznym Pleszewie. A. Kozak przytacza zeznanie rajcy Macieja Czekanowskiego z 1510 r., według którego w mieście i na przedmieściu łącznie miało znajdować się „blisko 100 domów” oraz 12 działek opustoszałych, z czego 8 na przedmieściu⁷⁹¹.

W ciągu kolejnych lat w księgach miejskich odnotowano liczne transakcje dotyczące pustych parcel do zagospodarowania. Właściciele miasta dążyli do zasiedlenia niezagospodarowanych przestrzeni miejskich. W zapisce z 13 III 1530, Anna Tęczyńska poprzez swojego przedstawiciela, burgrabiego o nazwisku Pruszek, nadała swojemu słudze Maciejowi tkaczowi siedlisko wraz z wolnizną na okres czterech lat, w zamian za

⁷⁸⁹ APP, Starostwo Powiatowe w Pleszewie, L. Pleszew 49.

⁷⁹⁰ M. Starski, *Zagospodarowanie parcel mieszczańskich w Pucku jako źródło poznania przemian kulturowych w małym mieście lokacyjnym w późnym średniowieczu*, „Archeologia Historica Polona”, t. 22 (2014), s. 152–155. Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 47–48.

⁷⁹¹ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 48, gdzie autor sugeruje, że informację tę trzeba przyjąć z pewnym zastrzeżeniem, bowiem Czekanowski składając zeznania odnośnie majątków i dochodów dziedziczki miał celowo przedstawić sytuację w mieście w znacznie gorszym świetle niż to było w rzeczywistości. W tym czasie Anna Tęczyńska procesowała się z Grzegorzem z Sanoka, ówczesnym plebanem kościoła św. Marcina w Poznaniu, w sprawie o nieuregulowanie w terminie należnej zapłaty według ugody z 1486 r., kiedy to matka Anny, Katarzyna Pleszewska, w zamian za sumę 200 grzywien dokonała zapisu czynszu w wysokości 16 grzywien na Pleszewie i Baranowie na rzecz plebana od św. Marcina. Ukazanie stanu majątkowego dziedziczki w gorszym świetle miało usprawiedliwiać jej poczynania w tym zakresie. Ponadto w zeznaniu prawdopodobnie pominięto domy nieoczynszowane, należące do duchowieństwa i osób objętych wolnizną.

co obdarowany zobowiązał się do postawienia domu na tym terenie⁷⁹². W jednym ze wcześniejszych rozdziałów wspomniano już o liście wystosowanym przez Jadwigę Kościelecką do władz miejskich, w którym rozkazuje, aby w jej imieniu burgrabia dokonywał aktów powzdania nowo zakupionych przez jej poddanych parcel na przedmieściu Koszutowo⁷⁹³. I rzeczywiście w dniu 2 V 1561 dokonano trzech aktów powzdania miejsc przygotowanych pod zabudowę: Kasprowi Czajce – parceli przy ulicy Rzecznej, obok cmentarza przy kościele Św. Ducha⁷⁹⁴, Urbanowi sukiennikowi i sąsiadującej z nim – Wojciechowi⁷⁹⁵.

3.2.1. Rynek

Nieruchomości położone w obrębie rynku w księgach miejskich określano jako leżące *in circulo*⁷⁹⁶, a dla zabudowań śródrynkowych używano również określenia „pośrodku rynku”⁷⁹⁷. Rynek jako główny plac targowy stanowił centrum życia miasta, miejsce zbytu dla towarów pochodzących z lokalnych produkcji i handlu dalekosiężnego, stąd urządzenia handlowe, takie jak kramy i jatki, a w większych ośrodkach sukiennice były najbardziej charakterystycznymi elementami zabudowy rynkowej⁷⁹⁸. Budy handlowe otaczały pleszewski ratusz oraz przylegający doń budynek mieszkalny⁷⁹⁹. Istnienie jatek i kramów na rynku zostało potwierdzone w ostatnim czasie w trakcie badań archeologicznych⁸⁰⁰. W licznych transakcjach kupna–sprzedaży przedmiotem handlu były budy stojące na rynku:

Tabela 18. Transakcje kupna–sprzedaży urządzeń handlowych na Rynku.

Data	Przedmiot sprzedaży	Cena	Sprzedający	Kupujący	Lokalizacja
1558	jatka	42 grosze	Anna Kędziorcanka (po rodzicach)	Urszula Rzygałczyzna	między Błażem Ciesielskim a Andrzejem Krupką
1560	jatka szewska	4 grzywny	Andrzej szewc z Białej	Wawrzyniec ze Stawiszyna	między jatkami Andrzeja Okrasy i Mikołaja Brudnego
1560	jatka	36 groszy	Anna Kędziorcanka	Andrzej Krupa	b. d.
1560	jatka rzeźnicza	1,5 grzywny	Wojciech dziekan jako pełnomocnik śp. Andrzej Rządko	Jerzy Czech	Rynek, między jatkami rzeźników Łukasza Ważyńskiego i Mikołaja Dozdałki
1564	jatka rzeźnicza	8 grzywien	Maciej i Wojciech	Łukasz	między jatkami rzeźniczymi Pawła

⁷⁹² AmPleszew, I/2, s. 267.

⁷⁹³ Ibidem, I/11, s. 160 (1561).

⁷⁹⁴ Ibidem, s. 119–120.

⁷⁹⁵ Ibidem, s. 120–121, 121–122.

⁷⁹⁶ Ibidem, s. 258, 351. Podobnie było w przypadku Sieradza, v. U. Sowina, *Sieradz...*, s. 28.

⁷⁹⁷ AmPleszew, I/12, s. 451.

⁷⁹⁸ U. Sowina, *Sieradz...*, s. 28; M. Goliński, *Socjotopografia...*, s. 23–24.

⁷⁹⁹ Według F. Kryszaka pierwotnie na rynku miały stać sukiennice, które w późniejszym okresie zamieniono na ratusz, przy którym ustawiono jatki rzeźnicze. Jednak teza ta jest na obecnym etapie badań trudna do zweryfikowania. Cf. F. Kryszak, *Dzieje miasta*, s. 10.

⁸⁰⁰ G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych...2005–2009*, s. 73.

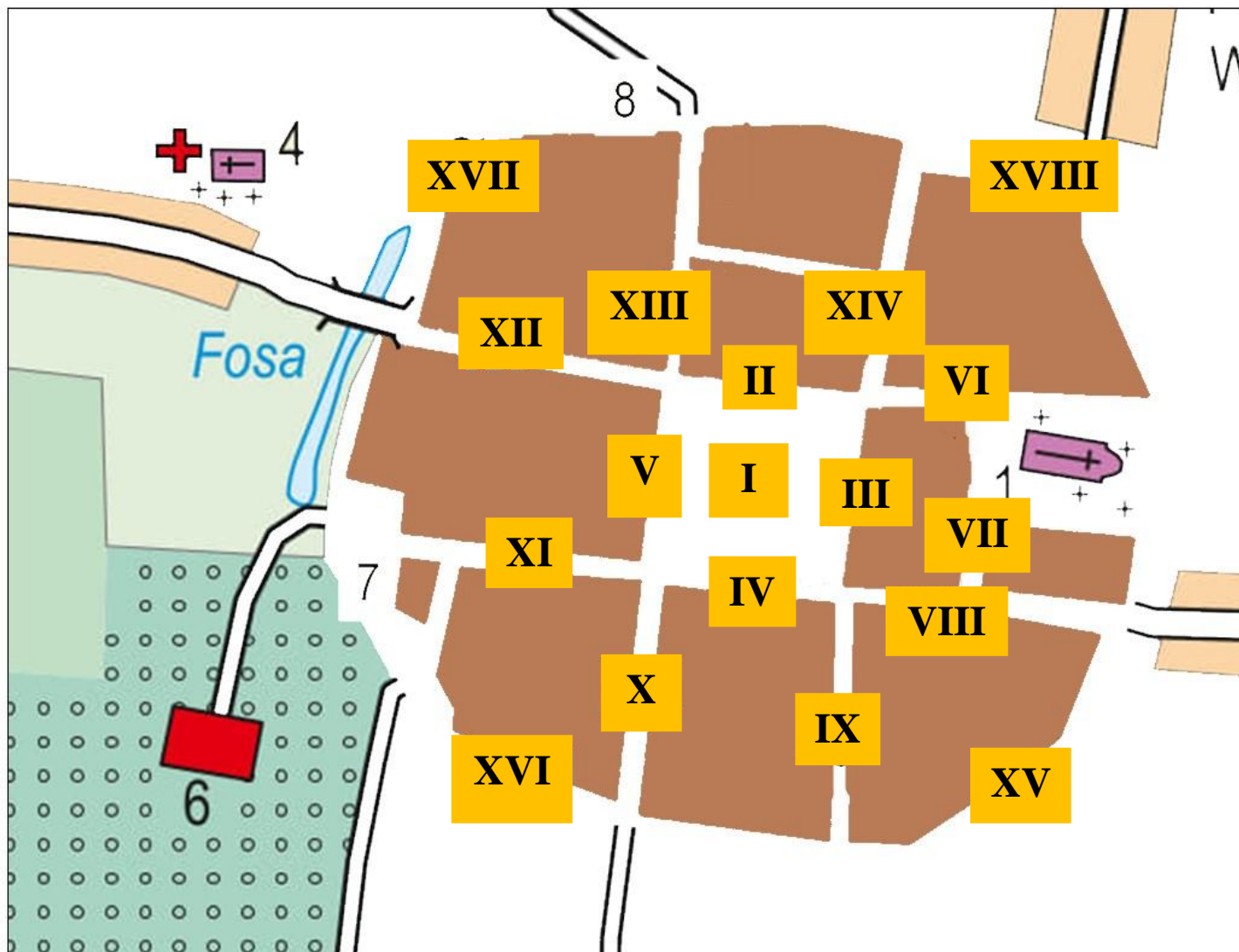
			Darmopych (po ojcu Stanisławie)	Gertruda	Antoszka i Wojciecha Orszulanki
1566	jatka rzeźnicza	8 grzywien	Grzegorz Niewrzęda	Walenty Radłowski	między jatkami Jana Sędzi i śp. Jana Kota
1567	jatka rzeźnicza	5,5 grzywny	Jan Dozdałka	Jan Zajączek	między jatkami rzeźniczymi Jerzego Czecha i Klemensa sukiennika
1570	jatka rzeźnicza	7 grzywien	Marcin Rzygałka Urszula	Paweł Antoszek	między jatkami Andrzeja Krupki i Łukasza
1581		b. d.	Jadwiga Antoszkowa	Walenty rzeźnik	
1571	budy	14,5 grzywny	Wojciech Orszulanka Jadwiga	Jędrzej Krakowczyk	wedle kamienicy Wojciecha i Marcina Wołków i budy Wojciecha Drozdka, rozciągając się od końca pierwszej budy, aż do ratusza wedle budy Urszuli Filipki
1574	buda	6 grzywien	Piotr Wczysło	Błażej Żuber Regina	między budami Jędrzeja Niziołka i Reginy Sokołowskiej
1574	domek/buda	30 grzywien	Piotr Wczysło	Brykcy Krupka	Rynek, między Adamem Styszkiem a ławami rybnymi
1574	jatka szewska z domem przy ul. Łaziennej	30 grzywien	po śp. Janie Korabie	Wincenty szewc	między jatkami pod ratuszem
1578		40 grzywien	Wincenty szewc Agnieszka	Błażej Szewczyk	
1575	buda	- (darowanie)	Jan Zborowski (po śp. Tomaszu Dupińskim)	Maciej kucharz	wedle Marcina Nawrota i Piotra Wczysło
1575	buda	17 grzywien	Jakub piekarz	Szymon Sobota	Wedle studni miejskiej i budy Jędrzeja Niziołka
1577	jatka/buda	9 grzywien	Maciej kucharz Zofia	Maciej Roziński	pod ratuszem, wedle Urszuli Filipki i Jakuba piekarza
1577	buda	17,5 grzywny	Szymon Sobota	Katarzyna Szczecinina	wedla syudni miejskiej i ratusza
1578	domek/buda	10 grzywien	Wincenty szewc	Elżbieta Wylażka	Rynek, między Maruszą Tomicką a Brykcy Krupką
1578	buda	- (darowanie)	Andrzej Stary Nizioł	Bartosz Niziołek	pośrodku Rynku
1578	buda	- (darowanie)	Andrzej Stary Nizioł	Bartosz Niziołek	wedla uliczki, „którą chodzili na ratusz”
1579	buda	18 grzywien	Marcin Szczecinka Anna	Stefan kuśnierz Anna	między budami miejskimi i studnią miejską a budą Grzegorza Choropchwalika, wedle „przechodu” między budami ku ratuszowi
1579	jatka szewska z domem	36 grzywien	Jakub Mierzych Elżbieta	Jadwiga Jarmużkowa	pod ratuszem, wedle Franciszka Żmindy i Wojciecha Jakła
1579	jatka szewska	- (oprawa)	Jakub Domagała	-	pod ratuszem, podle jatki Szczepana Gibasa i Stanisława Doczekały;
1586		53 grzywny (z domem)	Jakub Domagała Dorota	Jan Miksza	wedle jatek Stasia szewca i Tomasza Gibaszczyka szewca
1580	budka	7 grzywien	Grzegorz Chorochwalik	Błażej Pęcherzyk	pod ratuszem, podle kamienicy Wołkowskiej i furteczki do jatek szewskich
1580	jatka szewska	b. d.	synowie śp. Macieja szewca	Bartosz	pod ratuszem, między jatkami Błażeja Pokory i Stanisława Doczekały
1581	buda	15 grzywien	Grzegorz Chorochwalik	Szymon Omyła Anna	Rynek, pod ratuszem, między budami Niziołkowską i Stefana Luterka
1583		15 grzywien	Szymon Omyła Anna	Marcin Wołek Anna	
1582	jatka rzeźnicza	13 grzywien	Andrzej Krupa Zofia	Tomasz Krupczyk	od brzegu, „nad rynkiem”, „ku budom idąc z jednej strony i podle jatki” Walentego Widelczyka
1583	jatka szewska	b. d.	po śp. Stanisławie Doczekale	Stanisław szewc	pod ratuszem, wedle jatek Jakuba Domagały i Bartosza szewca
1584	buda	12 grzywien	Regina Niziołowa	Katarzyna Rozińska	Rynek, obok budy Marcina Wołka i naprzeciwko budy Brykcego
1584	jatka szewska	b. d.	Magda Brudna (po śp.	Andrzej Poturała	b. d.

			Tomaszu Brudnym)		
1584	jatka szewska z domem przy ulicy Jarockiej	30 grzywien	Szymon Suwała	Krzysztof szewc	b. d.
1585	jatka rzeźnicza	36 grzywien	Krzysztof szewc	Szymon Matisiek	
1585	jatka rzeźnicza	8 grzywien	Anna Nawójczyzna (po śp. Stanisławie Nawojce)	Wojciech Koziół	między jatkami rzeźniczymi Łukasza Ważymięso i Wojciecha
1586	jatka szewska	15 grzywien	Andrzej Niedolej (po Okrasie)	Jakub Domagała	pod ratuszem, wedle jatki Jurgi, pierwsza od drzwi do jatek szewskich, po lewej stronie
1588	buda	17 grzywien	urzędnicy	Elżbieta Wylązka	Rynek, między Brykcym a Mandyczką
1588	buda	16 grzywien	Elżbieta Wylązka	Jadwiga Strugalina	
1588	buda	3 grzywien	Marcin Szczecinka Bogumiła	Brykcy Krupka Marusza	między Gajdziną Jakubową a budą Sokołowskiej
1590	jatka	- (oprawa)	Jan Giszczyk		Rynek, podle jatki Matisa Śmieszka
1590	jatka szewska	- (oprawa)	Andrzej Brudny		podle jatek Jurka szewca i Krzyżana szewca
1593	buda	13 grzywien	Maciej, syn śp. Anny Wczysłowej	Bartosz Migacz	Rynek, między budami Brykcego i Tomickiego
1600		11 grzywien	Bartosz Migacz	Jakub Ogorzałczyk	
1599	buda	8 grzywien	urzędnicy (po śp. Mandyczce)	Magdalena Piekarka	między budą Anny Luterki a jatkami rzeźniczymi

Przestrzeń rynkową tworzyły również domy stojące w pierzejach rynku. Ponieważ w aktach pleszewskich nie stosowano żadnego oznaczenia, ani dla pierzei, ani dla poszczególnych domostw, stąd ich identyfikację oparto na podstawie odtworzonych ciągów sąsiedzkich⁸⁰¹. Na planie 5. cyframi rzymskimi oznaczono kolejność, w jakiej zostały poniżej omówione zmiany własnościowe nieruchomości w poszczególnych częściach miasta. Położono tu nacisk na możliwie jak najdokładniejsze przedstawienie tych procesów zachodzących w obrębie każdego z tych zabudowań. Jednocześnie starano się zachować zwięźłość w przypadkach, dla których dane są wrywkowe i wykazują liczne braki. Z tego też powodu pominięto omówienie zmian własnościowych nieruchomości na przedmieściach, gdyż wymagają one oddzielnych, pogłębionych badań w tym zakresie. Wzięto pod uwagę tylko te nieruchomości na przedmieściach, które znajdowały się w przedłużeniu ulic wychodzących z miasta. Zmiany własnościowe, które udało się odtworzyć w poszczególnych ciągach sąsiedzkich zostały usystematyzowane w formie tabeli załączonej w aneksie E. do niniejszej rozprawy.

⁸⁰¹ W Toruniu w spisach podatkowych pierzeje rynkowe oznaczano określeniami: *prima*, *secunda*, *tertia* oraz *quarta pars circuli*. Cf. T. Jasiński, *Z zagadnień topografii społecznej...*, s. 27.

Plan 5. Plan miasta z oznaczeniem lokalizacji poszczególnych ciągów sąsiedzkich w XVI w.

W toku badań ustalono, że w XVI w. w pierzejach pleszewskiego rynku znajdowały się 32 zabudowane parcele, po 7 w krótszych – zachodniej i wschodniej oraz po 9 w dłuższych pierzejach – północnej i południowej. Domy w mieście były drewniane i przeważnie parterowe, rzadko posiadały piętro. Wewnątrz znajdowało się kilka izb z piecami lub bez, z komorami do przechowywania żywności i kuchniami. Natomiast domy zamożniejszych mieszkańców były wyposażone dodatkowo w izby czeladnicze⁸⁰². Ślady po drewnianej zabudowie mieszkalnej odkopano w trakcie prac archeologicznych prowadzonych w Pleszewie⁸⁰³. Co więcej, w 1793 roku wszystkie domy w mieście zostały określone jako drewniane⁸⁰⁴. Przykładem ówczesnej zabudowy Pleszewa jest nieruchomość pozostała po zmarłym Piotrze Biernackim, której stan oszacowano pod kątem przygotowania do sprzedaży. Dom wybudowany na parceli przyrynkowej składał się z sieni, izby i komory. Prawdopodobnie na jego tyłach pobudowano stajnię⁸⁰⁵.

Centralny punkt pleszewskiego rynku stanowiła zabudowa ratusza oraz przylegająca doń kamienica z wybudowanymi pod nią sklepami, należąca do miejscowego patrycjatu – rodziny Wołków, której przedstawiciele trudnili się rzemiosłem rzeźnickim. Prawdopodobnie budynek ten sąsiadował z ratuszem od strony północnej, na co wskazywałyby relikty archeologiczne. Wspomniany wcześniej odkryty ceglano–kamienny fundament z elementami sklepienia kolebkowego być może jest pozostałością owych sklepów, wzmiankowanych w zapisce z 1580 r.⁸⁰⁶ Źródła z analizowanego okresu podają informacje, że jej ówczesnym właścicielem był Piotr Wołek, rajca i ławnik oraz burmistrz kadencji przypadającej na 1554 r.⁸⁰⁷ Od 1568 r. jako właściciele tej nieruchomości wzmiankowani są bracia, Marcin i Wojciech, którzy współdzielili budynek odziedziczony po zmarłym w 1556 r. ojcu⁸⁰⁸. Marcin, mistrz rzeźniczy, w swej karierze urzędniczej poszedł śladami ojca, wspinając się po kolejnych szczeblach i osiągając urząd burmistrza w latach 1592–1593⁸⁰⁹. Z kolei drugi z braci, również

⁸⁰² M. Majczakówna, *Pleszew*, s. 11–12.

⁸⁰³ G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych*, s. 74.

⁸⁰⁴ J. Wąsicki, *Opisy miast polskich z lat 1793–1794. Część II*, Poznań 1962, nr 9, s. 760.

⁸⁰⁵ *AmPleszew*, I/13, s. 400–401 (7 IV 1595).

⁸⁰⁶ G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych... 2010–2018*, s. 180. Cf. *AmPleszew*, I/12, s. 496–497.

⁸⁰⁷ Cf. aneks B: Wykaz burmistrzów i rajców urzędujących w Pleszewie w latach 1520–1600.

⁸⁰⁸ *AmPleszew*, I/11, s. 351–352: zapiska z dnia 17 IX 1568, w której Wojciech wołek dokonuje oprawy wiennej swojej żonie Dorocie, córce zmarłego burmistrza Józefa Frymka, na wszystkich swoich dobrach dziedzicznych ruchomych i nieruchomych, m. in. na domu stojącym między domami Jana Czarnego i Wacława piwowara, na jatce rzeźniczej oraz połowie kamienicy i parceli, którą z bratem Marcinem „equali divisione fraterna cedere debet”.

⁸⁰⁹ Cf. aneks 2: Wykaz burmistrzów i rajców urzędujących w Pleszewie w latach 1520–1600.

cechmistrz rzeźnicki, raczej nie wybrał kariery urzędniczej, gdyż nie ma takiego poświadczenia w analizowanych źródłach. Po jego śmierci w 1580 r. kamienica przez jakiś czas była współdzielona przez jego dzieci i brata Marcina. Ostatecznie, dnia 3 VII 1592, Marcin Wołek zawarł przyjacielską ugodę w sprawie całego dziedzictwa po Piotrze Wołku ze swoimi bratankami pozostałymi po zmarłym Wojciechu, tj. Anną, Katarzyną i Janem, na mocy której m. in. zatrzymał sobie całą kamieniczkę w rynku⁸¹⁰. Zapis tej ugody brzmi następująco:

„Ugoda przyjacielska między sławnymi, to jest między sławnym Marcinem Wołkiem, a między synowiety jego, pozostałymi po nieboszczyku Wojciesze Wołku, ojcu ich, to jest Anną, Katarzyną i Janem. Stała się w pierwszy piątek po święcie świętego Piotra i Pawła Apostołów. Roku Pańskiego 1592. Sławny Marcin Wołek burmistrz na ten czas będący współek i z synowiety swoimi pozostałymi po nieboszczyku Wojciesze Wołku, ojcu ich własnym, to jest Jan, Anna i Katarzyna, będąc zdrowi na ciele i na umyśle, nie będąc przymuszeni, jawnie i dobrowolnie przed wszystką radą burmistrzowską miasta Pleszewa zeznali, że pojęli ugodę przyjacielską między sobą ze strony wszystkiej majątności pozostałej po nieboszczyku Piotrze Wołku, mieszczaninie niekiedy pleszewskim, której ugody słowo od słowa tak się ma: Naprzód sławny Marcin Wołek, syn nieboszczyka Piotra Wołka to sobie zostawił przy ugodzie, kamieniczkę w rynku. *Item* półkwarcie roli, wedle półkwarcia Marcina Nawrota leżącą z jednej strony, i wedle roli Tomasza, ojczyrna tych dzieci przyrzeczonych. *Item* mieluch, do którego te dzieci miały połowicę zupełnie ma trzymać. *Item* połowicę ceny i bydła o[bo]pólnie się zgodzić mają obydwie strony. *Item* ogród Drozdowski, na którym stodołę zbudował sławny Marcin Wołek sobie zostawił w ugodzie. A dzieciom pozostałym po nieboszczyku Wojciesze Wołku wyżej opisanym z ugody tej dostała się druga majątność, to jest dom w rynku i role insze, stodoła, jatka rzeźnicza, ogrody dwa, co im puścił dobrowolnie tenże sławny Marcin Wołek. Przy której ugodzie byli sławni męże, mieszczanie pleszewscy, to jest Grzegorz Wołek, Aleksy sukiennik, Wojciech Kopeć, Marcin Grzybek i Tomasz, ojczym tych dzieci. Którą ugodę tym sposobem między sobą uczynili pod zakładem sto złotych polskich. Którą majątność sławny Marcin Wołek powinien będzie tym dzieciom omienionym na Święty Marcin oddać blisko przyszły, w tymże roku 1592. Na co obydwie strony dobrowolnie zezwoliły. Która ugoda przyjacielska jest umocniona i będzie mieć moc czasy wiecznymi według prawa magdeburskiego. Na co pamiętne urzędowi burmistrzowskiemu jest zapłacone”.

3.2.1.1. Pierzeja północna

Zabudowę północnej pierzei rynkowej stanowiło dziewięć domów z parcelami rozlokowanymi między ulicami Łazienną i Glińską. Właścicielem domu sąsiadującego od zachodu z ulicą Łazienną był Jan Krakowczyk – pleszewski ławnik i rajca. Po jego

⁸¹⁰ AmPleszew, I/3, s. 84–85.

śmierci około 1557 r.⁸¹¹ majątek ten przypadł w spadku jego dzieciom, Walentemu i Annie zamężnej z Andrzejem Krakowczykiem. W lutym 1560 r. Walenty sprzedał szwagrowi swoją część domu za sumę 24 grzywien⁸¹² i tym sposobem cała nieruchomość znalazła się w rękach Andrzeja Krakowczyka, którego źródła w 1569 r. wymieniają wśród ławników, a w 1572 r. – jako rajcę (zob. tabela 9.). Jednak po kilku miesiącach, dnia 22 XI 1560, razem z żoną sprzedaje ten dom Ambrożemu ślusarzowi, przyszłemu burmistrzowi miasta, za sumę 55 grzywien⁸¹³. Ten z kolei jako właściciel budynku notowany był jeszcze w 1587 r.⁸¹⁴ Prawdopodobnie po jego śmierci ok. 1589 r.⁸¹⁵ nieruchomość przypadła jego zięciowi, Walentemu Bieńczykowi, ławnikowi w latach 1583–1590⁸¹⁶. Następnym jej właścicielem był ławnik Walenty Widelczyk, późniejszy wójt i rajca, który w 1592 r. odkupił ją wraz ze wszystkimi „przynależnościami” od Bieńczyka i jego żony za sumę 150 grzywien⁸¹⁷.

Właściciela drugiego z domów źródła wymieniają z imienia i nazwiska dopiero w 1560 r. Był nim Błażej Krusz, pleszewski ławnik, rajca i burmistrz kadencji 1558/1559 (zob. tabela 9.)⁸¹⁸. Po jego śmierci w 1573 r. nieruchomość należała do Mikołaja Krusza, bliżej nieokreślonego krewnego zmarłego Błażeja. Niewykluczone, iż mógł to być jego brat⁸¹⁹, gdyż jego jedyny poświadczony syn Stanisław prawdopodobnie był jeszcze niepełnoletni. Zdaje się to potwierdzać zapiska z 18 IX 1587, w której Jan Gomółka, ławnik pleszewski i przyszły rajca, zakupił dom za sumę 60 grzywien od Stasia Krużyka określonego jako syna „dawno zmarłego” Błażeja Krusza⁸²⁰.

Trzeci z szeregu dom ma poświadczonych właścicieli dopiero w 1573 r. Byli nimi wówczas szlachetny obywatel Andrzej Bedoński, pleszewski notariusz, a przede wszystkim jego żona Agnieszka, córka Błażeja Krusza, za zgodą której Andrzej sprzedał

⁸¹¹ Ibidem, I/2, s. 227.

⁸¹² Ibidem, I/11, s. 58–59.

⁸¹³ Ibidem, s. 94–95.

⁸¹⁴ Ibidem, I/13, s. 152–153.

⁸¹⁵ Ibidem, s. 181–182, zapiska z 14 IV 1589, gdzie wśród właścicieli nieruchomości wymieniono Łucję jako żonę „pozostałą po nieboszczyku Ambrożym ślusarzu”.

⁸¹⁶ Ibidem, I/12, s. 13–14, gdzie w zapisce z 3 II 1570 Walenty Bieńczyk dokonuje oprawy wiennej Annie, córce Ambrożego ślusarza, na sumę 100 grzywien.

⁸¹⁷ Ibidem, I/13, s. 291–292. Zapiska z 5 VI 1592: „sławny Walenty Bieńczyk i Anna żona jego, będąc zdrowi na ciele i na umyśle, nie będąc przymuszeni, jawnie i dobrowolnie zeznali, że sławnemu Walentemu Widelczykowi i Łucji żonie jego, sprzedali i powzdali **dom swój na rogu rynku leżący, z jednej strony podle drogi ku łaźni idącej, a z drugiej strony podle domu Jana Gomółki, także i z bydłem, i z gierażą, i ze wszystkimi statkami do robienia piwa przynależącymi**, za półtora sta grzywien...”

⁸¹⁸ Ibidem, I/11, s. 58–59, gdzie w zapisce z 16 II 1560 wymieniony jako właściciel sąsiedniej nieruchomości.

⁸¹⁹ Ibidem, I/12, s. 147–149, gdzie w zapisce z 12 VI 1573 Błażeja Krusza wymieniono jako zmarłego, zaś jego córkę Agnieszkę, zamężną z Andrzejem Bedońskim, jako właścicielkę sąsiedniej nieruchomości.

⁸²⁰ Ibidem, I/13, s. 152–153.

go ławnikowi Jędrzejowi Niziołowi za sumę 75 grzywien⁸²¹. Ten z kolei jako właściciel nieruchomości poświadczony jest w latach 1573–1585⁸²². Dwa lata po jego śmierci, dnia 3 III 1587, jego dzieci zawarły między sobą ugodę, na mocy której Agnieszka spłaciła bratu Bartoszowi sumę 56 grzywien należnych mu z działu dóbr ojczystych i macierzystych, m. in. z domu w rynku, folwarku i mielcucha na Przedmieściu Kaliskim⁸²³. Natomiast jeszcze w tym samym roku, wedle ugody z dnia 18 XII z drugim bratem – Maciejem, Agnieszce przypadł folwark, półtora kwarty roli oraz przydziałek z zasiewkiem. Tymczasem Maciej zatrzymał dom w rynku wraz z całym wyposażeniem i naczyniami do warzenia piwa, półkwarcie roli i przydziałek z zasiewkiem ciągnący się pod Lenartowice⁸²⁴. Maciej Niziołek był pleszewskim ławnikiem kadencji 1595/1596⁸²⁵ ożenionym z Katarzyną, której 27 X 1600 opłacił 30 grzywien na domu w rynku stojącym⁸²⁶.

Czwarty dom należał w latach 1573–1587 do pleszewskiego mistrza rzeźnickiego, Walentego Gیزی⁸²⁷. Natomiast źródła od 1590 r. podają kolejnego właściciela, którym był Stanisław Głowacki, ławnik pleszewski⁸²⁸. Niewiele informacji odnośnie posiadaczy zachowało się także do kolejnego budynku. Wiadomo, iż w 1538 r. należał on do Macieja Kostrzewy, wymienionego jako właściciela sąsiedniej nieruchomości w zapisce dotyczącej sprzedaży domu przez Katarzynę Mierzwinę⁸²⁹. Następnie budynek przeszedł w ręce jego krewnych, jednak luka informacyjna nie pozwala na określenie w jakich okolicznościach to nastąpiło oraz jakie więzy pokrewieństwa łączyły go z kolejnymi zidentyfikowanymi, począwszy od 1582 r., właścicielami. Niewykluczone, iż byli to jego syn i wnuk. Dom należał wówczas do Wawrzyńca Kostrzewy i jego syna Grzegorza, osób o bogatej przeszłości urzędniczej⁸³⁰. Wawrzyniec był nie tylko mistrzem rzemiosła

⁸²¹ Ibidem, I/12, s. 147–149; zapiska z 12 VI 1573.

⁸²² Wzmiankowany jako zmarły w zapisce z dnia 1 VII 1585; cf. I/13, s. 57–59

⁸²³ Ibidem, I/13, s. 133–135.

⁸²⁴ Ibidem, s. 157–158.

⁸²⁵ V. aneks C.

⁸²⁶ Ibidem, I/14, s. 49

⁸²⁷ Wymieniony wśród sąsiedztwa sprzedawanej nieruchomości w zapisce z dnia 12 VI 1573; v. AmPleszew, I/12, s. 147–149. Z kolei po raz ostatni został poświadczony jako właściciel nieruchomości w rynku w zapisce z 18 XII 1587 (I/13, s. 157–158).

⁸²⁸ Stanisław Głowacki wymieniony w ciągu sąsiedzkim w zapisce z dnia 26 X 1590 dotyczącej oprawy wiennej 150 złotych dokonanej przez Grzegorza Kostrzewę jego żonie Dorocie, v. AmPleszew, I/13, s. 256–257. Jako właściciel tej nieruchomości poświadczony również w zapisce oprawy wiennej z 27 X 1600, v. I/14, s. 49.

⁸²⁹ AmPleszew, I/10, s. 124–125; zapiska z 2 IV 1538.

⁸³⁰ Wawrzyniec Kostrzewa po raz pierwszy wymieniony w ciągu sąsiedzkim w zapisce z 9 II 1582; v. AmPleszew I/12, s. 525–526.

sukienniczego, ale również dostąpił zaszczytu burmistrza w latach 1571–1572⁸³¹. W zapisce z 30 IX 1583 razem ze swoją żoną Agnieszką dokonał aktu darowizny na rzecz swojego syna, który otrzymał dom w rynku, sprzęty do rzemiosła sukienniczego i połowę ogrodu⁸³².

Następny w ciągu sąsiedzkim budynek w 1538 r. został sprzedany przez wspomnianą wyżej Katarzynę Mierzwinę swojemu zięciowi, Bartłomiejowi Malikowi ożenionemu z jej córką Zofią, za sumę 40 grzywien⁸³³. Jeszcze w 1564 r. odnotowany był jako właściciel⁸³⁴, ale co najmniej od 1578 r., zapewne po jego śmierci, dom ten należał już do Elżbiety Malikowej, co poświadcza zapiska z 10 I 1578, w której razem z matką Urszulą, drugą żoną Bartłomieja, została wymieniona w ciągu sąsiedzkim⁸³⁵. Natomiast już w 1582 r. sprzedały dom mieszczaninowi Adamowi Huttonowi za sumę 42 grzywien⁸³⁶. Ten zaś jako właściciel wzmiankowany był jeszcze w 1583 r.⁸³⁷, ale kolejne informacje pochodzą dopiero z lat 1589–1597. W tym czasie właścicielem był Adam Szot po raz pierwszy poświadczony w zapisce z 13 I 1589, kiedy oprowił 100 grzywien swojej małżonce Gieruszy na wszystkich dobrach, w tym na domu sąsiadującym z nieruchomościami należącymi wówczas do Walentego Bieńczyka i Wawrzyńca Kostrzewy⁸³⁸. Natomiast po raz ostatni wymieniony jest w ciągu sąsiedzkim w testamencie Walentego Bieńczyka z 1597 r.⁸³⁹

Pierwszym poświadczonym źródłowo właścicielem kolejnego budynku był rajca pleszewski Jan Mazur. W zapisce z 2 IV 1538 wymieniony jest obok Macieja Kostrzewy jako właściciel nieruchomości sąsiadującej z domem zakupionym przez Bartłomieja Malika od Katarzyny Mierzwiny⁸⁴⁰. 18 IX 1542 ówczesny właściciel Franciszek sprzedał dom za sumę 23 grzywien mieszczaninowi Wojciechowi Wójtaszkowi, który ożenił się po raz drugi z siostrą tegoż Franciszka, Anną Krakowczykową⁸⁴¹. Wojciech, były ławnik pleszewski, niejednokrotnie reprezentował księżną Annę w aktach sprzedaży

⁸³¹ V. tabela 9.

⁸³² AmPleszew, I/12, s. 546–547. W 1590 r. Grzegorz Kostrzewka oprowił 150 złotych na swoich dobrach, w tym na domu stojącym podług domów Stanisława Głowackiego i Adama Szota, v. ibidem, I/13, s. 256–257 (26 X 1590).

⁸³³ Ibidem, I/10, s. 124–125 (2 IV 1538).

⁸³⁴ Ibidem, I/11, s. 232–234 (25 VIII 1564).

⁸³⁵ Ibidem, I/12, s. 370–372.

⁸³⁶ Ibidem, s. 525–526 (9 II 1582).

⁸³⁷ Ibidem, s. 546–547 (30 IX 1583).

⁸³⁸ Ibidem, I/13, s. 178–179. Również wymieniony w sąsiedztwie w zapisce z dnia 26 X 1590, v. ibidem, s. 256–257.

⁸³⁹ Ibidem, I/14, s. 1–2.

⁸⁴⁰ Ibidem, I/10, s. 124–125.

⁸⁴¹ Ibidem, s. 176–177.

nieruchomości po zmarłych właścicielach⁸⁴². W 1564 r., po jego śmierci, syn Krzysztof, za zgodą matki, sprzedał dom w rynku z całym wyposażeniem i sprzętami do warzenia piwa oraz ogród na przedmieściu mieszczaninowi Kasprowi Mizgałce i jego żonie Barbarze za sumę 50 grzywien i 9 groszy, dodatkowo zastrzegając sobie jedną izbę w tym domu na okres jednego roku⁸⁴³. Warto dodać, iż w sprawie sprzedaży majątku po Wojciechu Wójtaszku toczyły się spory wywołane przez dzieci wdowy Anny Krakowczykowej, Walentego i Anny, roszczeniami sobie pretensje do sprzedanych dóbr. W spór ten zaangażowani byli właściciele miasta – Jadwiga Kościelecka, a następnie Jan Zborowski, do których rodzeństwo złożyło apelacje. Jednak na mocy wyroku wójtowskiego z dnia 6 IX 1566 pretensje te oddalono, a majątek, zgodnie z dekretem Jana Zborowskiego, zasądzono Kasprowi Mizgałce, którego zeznanie w tej sprawie i zadośćuczynienie zostało umocnione przysięgą osobistą złożoną w obecności sześciu świadków⁸⁴⁴.

Kasper Mizgałka, poświadczony jako ławnik pleszewski w 1558 r. oraz w latach 1569–1571⁸⁴⁵, posiadał dom w rynku do 1571 r., kiedy to razem z żoną Barbarą sprzedał go wraz z ogrodem na przedmieściu i naczyniami do warzenia piwa Marcinowi Antoszkowi za sumę 160 grzywien⁸⁴⁶. Niestety, na temat nowego właściciela nie ma wiele informacji, ponieważ jest to jedyna zapiska, w której jest on wzmiankowany. Natomiast wiadomo, że budynek dość szybko przeszedł w ręce kolejnej osoby, bowiem w latach 1573–1574 jako właściciel jest odnotowany pleszewski mielczarz Jan Mizgałka⁸⁴⁷. Był on synem Grzegorza, młynarza z młyna Podbornego, i Elżbiety. Nazwisko zapewne przejął od żony, mieszczki Anny Mizgałanki⁸⁴⁸. Dnia 10 I 1578 sprzedali oni nieruchomość wraz z naczyniami do warzenia piwa Walentemu Bieńczykowi i jego żonie Annie za sumę 100 grzywien⁸⁴⁹. Walenty, ławnik pleszewski, jako właściciel domu w

⁸⁴² Ibidem, s. 178–179 (9 X 1542): Wojciech Wójtaszek z ramienia Anny Tęczyńskiej powzdaje Marcinowi Krupce rolę ze stodołą po zmarłej Brykowskiej za 11 grzywien; s. 187–188 (4 IV 1543): Wojciech Wójtaszek z ramienia Anny Tęczyńskiej sprzedaje folwark Sołtyszewski Wojciechowi kołodziejowi za 7 grzywien.

⁸⁴³ Ibidem, I/11, s. 232–234 (25 VIII 1564).

⁸⁴⁴ Ibidem, s. 292–294.

⁸⁴⁵ Cf. aneks C.

⁸⁴⁶ AmPleszew, I/12, s. 74–76 (18 V 1571).

⁸⁴⁷ Ibidem, s. 164–166; zapiska z 13 XI 1573, gdzie Jana Mizgałkę wymieniono w ciągu sąsiedzkim w akcie sprzedaży, m. in. domu w rynku przez Piotra Suchorzewskiego. Wymieniony także w zapisce z 28 V 1574; v. ibidem, s. 201–204.

⁸⁴⁸ Ibidem, s. 138–139. Cf. aneks F..

⁸⁴⁹ Ibidem, s. 370–372.

rynku wymieniony był kilkakrotnie w latach 1586–1589⁸⁵⁰. Na mocy zapisu testamentowego z 1597 r. Walenty zapisał swojej żonie Annie, córce dawnego burmistrza Ambrożego ślusarza, dom przy rynku wraz z całym wyposażeniem i statkami do robienia piwa oraz folwarkiem na przedmieściu kaliskim⁸⁵¹.

Właściciele ósmego z kolei domu poświęczeni są w latach 1542–1597. Pierwszym z nich jest Wojciech Kalka, ławnik pleszewski w latach 1545–1547, wzmiankowany w zapisce z 18 IX 1542, gdzie został wymieniony w ciągu sąsiedzkim⁸⁵². Z zapisu testamentowego wynika, iż pod koniec życia ciężko chorował, a do księgi wójtowskiej wpisano akt ostatniej woli sporządzony 3 V 1547. Zatem rok ten należy uznać za datę jego śmierci, a dom przypadł jego żonie, Elżbiecie Pieruskiej⁸⁵³. Jednak owdowiałą Elżbietę i jej rodzinę czekał smuty los. Ponownie wyszła za mąż za mieszczanina pleszewskiego, Piotra z Chocza, który przyjął na siebie obowiązek wychowywania jej małoletnich dzieci⁸⁵⁴. Jednak już w 1552 r. oboje małżonkowie zmarli w krótkim odstępie czasu – najpierw Elżbieta osłabiona po porodzie chorobą albo na skutek komplikacji poporodowych, a następnie umęczony chorobą Piotr, co wynika z zapisów ostatniej woli przez nich sporządzonych⁸⁵⁵. Na sądzie dnia 9 II 1554 Wojciech dziekan, Jan śpiewak oraz Piotr Pycha sukiennik i Maciej Bujara, wykonawcy testamentu Elżbiety i opiekunowie jej małoletniej córki Zofii zrodzonej z Wojciecha Kalki, sprzedali dom w rynku razem z całym wyposażeniem i innymi dobrami nieruchomymi i ruchomymi Kasprowi i Barbarze Mizgałkom za sumę 100 grzywien⁸⁵⁶. Małżeństwo to było w posiadaniu tej nieruchomości przynajmniej do 1564 r., bowiem dnia 25 VIII, zakupili oni sąsiedni dom, co zostało wyżej opisane, a ponadto Mizgałka został wymieniony jeszcze

⁸⁵⁰ Ibidem, I/13, s. 119–121: zapiska z 14 XI 1586, gdzie Walentego Bieńczyka wymieniono w ciągu sąsiedzkim; Ibidem, 160–161: zapiska z 28 III 1588, gdzie wymieniono go w ciągu sąsiedzkim w akcie sprzedaży domu w rynku przez Grzegorza i Katarzynę Bedońskich. Wymieniony także w zapisce z 14 X 1588; v. ibidem, s. 168 oraz s. 178–179: zapiska z 13 I 1589, gdzie również wymieniony w ciągu sąsiedzkim.

⁸⁵¹ Ibidem, I/14, s. 1–2.

⁸⁵² Ibidem, I/10, s. 176–177.

⁸⁵³ Ibidem, s. 295–299.

⁸⁵⁴ Ibidem s. 301–301: zapiska z 1 II 1549, w której Elżbieta Pieruska zeznała, że 20 grzywien wiana oprawionych jej przez Wojciecha Kalkę na jego dobrach, powzdała i zapisała drugiemu mężowi Piotrowi na wszystkich swoich dobrach znajdujących się zarówno w mieście, jak i poza Pleszewem, czyniąc jednak zastrzeżenie, że tenże Piotr miał zobowiązać się do utrzymywania, wychowywania i nauczania jej dzieci z poprzedniego małżeństwa.

⁸⁵⁵ Ibidem, s. 400–403 (11 X 1552: testament zmarłej Elżbiety Kalczyzny), s. 403–410 (12 X 1552: testament zmarłego Piotra Kalki. Według tego zapisu dzieci Piotra oraz dom miały znajdować się pod opieką Anny Urbankowej, której zapisał 1 grzywnę).

⁸⁵⁶ Ibidem, s. 455–457. W 1563 r. Kasper Mizgałka wraz z żoną Barbarą uczynili wzajemną oprawę na wszystkich swoich dobrach ruchomych i nieruchomych, a przede wszystkim na domu w rynku sąsiadującym z domami Kaspra organisty i Anny Wójtaszkowej, żony Wojciecha Wójtaszka, a matki Krzysztofa, v. AmPleszew, I/11, s. 191–192 (zapiska z 21 V 1563).

jako właściciel sąsiedniej nieruchomości⁸⁵⁷. Natomiast w 1567 r. dom powrócił w ręce Zofii, córki Elżbiety Pieruskiej, która osiągnęła pełnoletniość⁸⁵⁸ i w 1569 r. sprzedała go wraz z innymi dobrami na przedmieściach przedstawicielowi miejscowej szlachty, Piotrowi Suchorzewskiemu, za sumę 200 złotych⁸⁵⁹. Od niego zaś nieruchomość tę nabył w 1573 r. mieszczanin Marcin Nabrzuch⁸⁶⁰, który już w następnym roku zawarł umowę z notariuszem pleszewskim Andrzejem Bedońskim i jego żoną Jagną (czyli Agnieszką), na mocy której zakupili oni dom wraz z naczyniami do warzenia piwa i dobrami na przedmieściach za sumę 224 złotych⁸⁶¹. Tu warto przypomnieć, iż rok wcześniej małżeństwo to sprzedało inną nieruchomość w tej samej pierzei, o czym była mowa wyżej. W 1581 r. Andrzej Bedoński wzmiankowany jest jako zmarły w zapisce dotyczącej oprawy wiennej dokonanej przez jego żonę Agnieszkę Błażejowi Kosmkowi, jej kolejnemu mężowi⁸⁶². Natomiast dom przeszedł w ręce córki Andrzeja, Katarzyny Bedońszczonki, która 14 XI 1586 swojemu mężowi Grzegorzowi Włodarczykowi opравиła 268 grzywien na wszelakich dobrach, m. in. na domu w rynku, nieruchomościach na przedmieściach, na srebrze, złocie i wszelakich klejnotach⁸⁶³. Tenże Grzegorz formalnie razem z żoną był właścicielem nieruchomości do 1588 r., kiedy to dom zakupił od nich za 55 grzywien mieszczanin Tomasz Hajduk, który jako jego właściciel wzmiankowany był jeszcze w 1597 r.⁸⁶⁴

Ostatni dom w tej pierzei co najmniej od 1554 r. należał do Kaspra organisty, przedstawiciela miejscowej elity⁸⁶⁵. W księgach miejskich wielokrotnie występował jako opiekun i pośrednik jednej ze stron głównie w sprawach dotyczących sprzedaży dóbr. Przykładowo w zapisce z 6 V 1569 uczestniczył w sprzedaży sąsiedniego domu przez Zofię Kalczankę jako jej opiekun⁸⁶⁶. Zapiski poświadczają, że był on właścicielem

⁸⁵⁷ Ibidem, I/11, s. 232–234.

⁸⁵⁸ Wynika to z zapiski z 21 V 1567, według której Kasper i Barbara Mizgalkowie przyjęli 100 grzywien od Wojciecha dziekana i Jana Janeczki, niegdyś chórzysty kościoła pleszewskiego, opiekunów i sprzedawców dóbr dziedzicznych i ruchomości w Pleszewie i poza miastem należących do Zofii, córki zmarłego Wojciecha Kalki, teraz zaś żony Jakuba Grota, mieszczanina stawiszyńskiego, które to dobra tymże Kasprowi i Barbarze zostały przez tych opiekunów sprzedane za 100 grzywien i z tej sumy ich skwitowali i uwolnili. V. ibidem, I/11, s. 318–319.

⁸⁵⁹ Ibidem, s. 360–361 (6 V 1569).

⁸⁶⁰ Ibidem, I/12, s. 164–166, gdzie zapiska z 13 XI 1573, w której oprócz wspomnianego domu sprzedano również nieruchomości na przedmieściu, m. in. mielcuch, miejsce stodołne z rolą łącznie za sumę 230 złotych.

⁸⁶¹ Ibidem, s. 201–204 (28 V 1574).

⁸⁶² Ibidem, s. 502–503 (1 III 1581).

⁸⁶³ Ibidem, I/13, s. 119–121.

⁸⁶⁴ Ibidem, s. 160–161, gdzie zapiska z 28 III 1588; I/14, s. 1–2, gdzie wymieniony w ciągu sąsiedzkiem w testamencie zmarłego Walentego Bieńczyka z 1597 r.

⁸⁶⁵ Ibidem, I/10, s. 455–457; zapiska z 9 II 1554, gdzie wymieniony w ciągu sąsiedzkiem.

⁸⁶⁶ Ibidem, I/11, s. 360–361; tu również wymieniony w ciągu sąsiedzkiem.

ostatniego w szeregu domu przynajmniej do 1574 r., w którym po raz ostatni jest wzmiankowany w ciągu sąsiedzkim⁸⁶⁷. W 1589 r. w zapiskach pleszewskich figuruje jako osoba zmarła⁸⁶⁸. Niewykluczone, iż datę jego śmierci należałoby przesunąć na rok wcześniejszy, co zdaje się potwierdzać zapiska z 14 X 1588, w której Tomasz Hajduk oprawia żonie Reginie 30 grzywien na wszystkich swoich dobrach, m. in. na domu sąsiadującym z nieruchomościami Walentego Bieńczyka i Macieja organisty, po raz pierwszy wymienionego w tym ciągu sąsiedzkim⁸⁶⁹. Maciej przejął na własność ten dom dzięki koligacji rodzinnej z Kasprem organistą poprzez małżeństwo z jego córką Agnieszką⁸⁷⁰.

3.2.1.2. Pierzeja wschodnia

Właściciela pierwszego domu w tym ciągu, sąsiadującego od północy z ulicą Kościelną, udało się zidentyfikować już w 1528 r., kiedy to niejaki Zagata wzmiankowany jest jako sąsiad Wojciecha czapnika dokonującego oprawy posagu i wiana swojej żonie Małgorzacie⁸⁷¹. Kolejne zapiski przynoszą więcej informacji na jego temat. Był to obywatel pleszewski zapisywany jako *Joannes Zagatha*. Miał trzech synów: Jana, Urbana i Tomasza zwanego Plutą⁸⁷², z których to właśnie Tomaszowi przypadł dom w rynku, o czym świadczy zapiska z 12 V 1545, w której Jan i Urban Żagatkowie razem z ich bratankiem Pawłem, synem zmarłego już wówczas Tomasza Pluty, sprzedali tę nieruchomość po bracie Jadwidze Tomickiej za sumę 40 grzywien⁸⁷³. Tu następuje luka

⁸⁶⁷ Ibidem, s. 191–192 (zapiska z 21 V 1563); I/12, s. 164–166 (zapiska z 13 XI 1573), 201–204 (zapiska z 28 V 1574), gdzie we wszystkich tych zapiskach wymieniony w ciągu sąsiedzkim.

⁸⁶⁸ Ibidem, I/13, s. 205–207; zapiska z 30 VI 1589, w której jego córki wraz z mężami i ich stryjem, księdzem Janem proboszczem z Koźmina, sprzedały stodołę należącą do zmarłego ojca mieszczanom Grzegorzowi Wołkowi i jego żonie Annie.

⁸⁶⁹ Ibidem, s. 168. Jest jeszcze zapiska z 28 III 1588, w której dom organisty jest wymieniony w ciągu sąsiedzkim, jednak tu nie podano imienia, choć należy przyjąć, iż był to Maciej; v. I/13, s. 160–161.

⁸⁷⁰ W aktach kupna–sprzedaży występowali razem jako strona sprzedająca nieruchomości (v. AmPleszew, I/13, s. 205–207, 326–327) oraz w sprawie o sukcesję majątku po zmarłej Jadwidze Florianowej, (v. ibidem, s. 396–397, 399–400, 403–404), a także w ugodzie z Jędrzejem Pieścioszkiem i jego żoną Anną, siostrą Agnieszki, w sprawie oszacowania majątku po Kasprze organiście (v. ibidem, I/3, s. 100–101; zapiska z 16 VIII 1594).

⁸⁷¹ Ibidem, I/2, s. 86, gdzie zapisany jako „Sagata” w zapisce z 23 VI 1528, cf. *Najstarsza pleszewska księga...*, s. 166–167, zapiska nr 122.

⁸⁷² V. aneks F.

⁸⁷³ AmPleszew, I/10, s. 221–222: „...famati concives ex suburbio Johannes et Urbanus simul cum Pulo fratruel suo relicto post mortem fratris eorum dicti Plutha [...] fassi sunt, guod **domum suam relictam post mortem Pauli Plutha** fratris predictorum civium vendiderunt et resignaverunt et Paulus per se, filius Thome Plutha, honeste Heduiği Thomiczka pro quadraginta marcis communis monete in Regnis Polonie currentis, ita late et longe prout Thomas Pluta tenuit vel succesores sui, sicut est ab antiquo elimitatum **sitam inter plateam qua itur in templum ex una parte, et ex parte alia inter domum Alberti pileatoris...**”; cf. ibidem, I/2, s. 136, zapiska z 23 IV 1535, w której Tomasz Pluta oprawia żonie swojej Apolonii 14 grzywien na wszystkich swoich dobrach. Tomasz Plutka, zapewne jako osoba małoletnia w chwili śmierci ojca, został otoczony opieką ze strony stryjów, Jana i Urbana, z których ten drugi został jego

informacyjna. Niewykluczone, iż dom odziedziczyły dzieci tejże Jadwigi, na co wskazywałyby późniejsze zapiski, jednak takie wnioski obarczone są dużą dozą niepewności ze względu na brak wzmianek, aż do 1566 r., kiedy to Jan Tomicki, cechmistrz krawiecki, a także rajca w latach 1562–1564 i ławnik w 1567–1570⁸⁷⁴, został wymieniony w ciągu sąsiedzkim jako właściciel nieruchomości⁸⁷⁵. Nieco więcej informacji na jego temat zdaje się przynosić zapiska z 9 IX 1569 r., kiedy to przedmieszczka Agnieszka Kabatowa (być może wdowa po Kabacie?), jego żona, razem ze swoimi opiekunami powzdała mu ten dom za sumę 20 złotych⁸⁷⁶. Tutaj zapisany został jako Jan Wierzbicki, a ponieważ z pieniędzy tych miał również spłacić jej brata Wojciecha Tomickiego, należy przyjąć, iż od tej chwili formalnie stał się właścicielem domu, a nazwisko Tomicki mógł przejąć *de loco*, kiedy ożenił się z Agnieszką. Wkrótce jednak musiał owdowieć, bowiem w zapisce z 1571 r. występuje razem ze swoją drugą żoną – Maruszą jako strona sprzedająca nieruchomość garncarzowi pleszewskiemu Mikołajowi, który nabył ją za 100 grzywien⁸⁷⁷. Ten z kolei dwa lata później sprzedał dom wraz z całym wyposażeniem Stanisławowi Nawojce, ówczesnemu ławnikowi, przyszłemu wójtowi, a także burmistrzowi⁸⁷⁸, za sumę 104 grzywien⁸⁷⁹. Ten zaś dzierżył ją do swojej śmierci w 1585 r., a formalną właścicielką domu została jego żona, Anna⁸⁸⁰, która została jeszcze wymieniona w ciągu sąsiedzkim w 1598 r.⁸⁸¹

Kolejny dom, już w latach 20. XVI w., należał do Wojciecha czapnika, który dnia 23 VI 1528 oprawił posag i wiano swojej żonie Małgorzacie w wysokości 16 grzywien na całym swoim majątku. Co ciekawe, w nagłówku tytułowym zapiski określono go jako „civi manentem inter Sagata et Wolek”, co zdaje się wskazywać na fakt zamieszkiwania w tym domu⁸⁸². Tutaj trzeba zwrócić uwagę, iż nie każdy właściciel danej nieruchomości w rzeczywistości w niej zamieszkiwał, a w szczególności dotyczy to osób zamożnych, które posiadały więcej nieruchomości w mieście, jak również na przedmieściach. Niestety, większość zapisek nie pozwala na sto procent stwierdzić, czy faktycznie te

ojczymem, co wynika z zapiski z 14 II 1550 r., w której Urban prosił wójta o zapisanie mu parceli po mansjonarzach pleszewskich, którą nabył za 6 wiardunków dla swojego pasierba Pawła Plutki, v. AmPleszew, I/10, s. 321–322.

⁸⁷⁴ V. tabela 9.

⁸⁷⁵ AmPleszew, I/11, s. 258–260 (15 II 1566).

⁸⁷⁶ Ibidem, I/12, s. 5–7.

⁸⁷⁷ Ibidem, s. 64–65 (31 I 1571).

⁸⁷⁸ V. tabela 9.

⁸⁷⁹ AmPleszew, I/12, s. 120–122 (13 II 1573).

⁸⁸⁰ Ibidem, I/13, s. 55–57 (1 VII 1585).

⁸⁸¹ Ibidem, I/14, s. 19 (6 XI 1598).

⁸⁸² Ibidem, I/2, s. 86.

osoby zamieszkiwały w danej nieruchomości, czy może ją po prostu wynajmowały innym. W 1566 r. Wojciech sprzedaje dom pleszewskiemu ławnikowi, Janowi Przybyle, za sumę 50 grzywien⁸⁸³. Ten z kolei jako jego właściciel wzmiankowany jest jeszcze w 1573 r., gdzie wymieniono go w ciągu sąsiedzki⁸⁸⁴. Natomiast w 1595 r. nieruchomość znajdowała się w rękach przedstawicieli rodu Wszółowskich, braci Wojciecha i Stanisława, którzy w tymże roku sprzedali ją Janowi Baptyście zwanemu Koki. Z zapiski aktu sprzedaży wynika, iż dom ten przypadł im na drodze dziedziczenia, lecz ze względu na lukę informacyjną obejmującą ponad 20 lat nie jest możliwe dokładne odtworzenie zmian własnościowych domu w tym okresie⁸⁸⁵. Następnie, w 1598 r., Jan Baptysta Koki sprzedaje go Błażejowi Wilczkowi za sumę 250 złotych, z czego 100 złotych przekazano na spłacenie długu, jaki Jan miał u Wojciecha Łopiana, sługi Jana Zborowskiego⁸⁸⁶.

Właściciele kolejnego domu udało się zidentyfikować począwszy od 1540 r. Wówczas należał on do mieszczki Gertrudy Cebuliny, którą wymieniono w ciągu sąsiedzki w akcie powzdania dóbr zawartym między małżonkami, Marcinem Rzygałą i Barbarą⁸⁸⁷. Natomiast w 1566 r. jego właścicielem był Grzegorz Wołek, rajca pleszewski i burmistrz w latach 1583–1584⁸⁸⁸. Natomiast w 1595 r. w ciągu sąsiedzki

⁸⁸³ Ibidem, I/11, s. 258–260.

⁸⁸⁴ Ibidem, I/12, s. 120–122 (13 II 1573).

⁸⁸⁵ Ibidem, I/13, s. 416–417; zapiska z 1 XII 1595, którą warto tu zacytować, bowiem kontrakt zawarto w obecności samego właściciela miasta, Jana Zborowskiego, który, o czym nie omieszkano wspomnieć, złożył swój podpis pod niniejszym aktem: „Przyszedłszy do ksiąg miejskich pleszewskich szlachetny pan Wojciech Wszółowski z jednej, a szlachetny pan Jan Baptysta z drugiej strony, przy bytności jaśnie wielmożnego pana a pana Jana Zborowskiego, podali do ksiąg kontrakt kupna niżej rzeczy opisanych, w ten sposób: Przez środek i wynalazek ichmości panów wielmożnego pana Jana Zborowskiego, kasztelana gnieźnieńskiego, starosty grudziądzkiego, i odolanowskiego etc. i szlachetnych Kaspra Suchorzewskiego, Jana Szółdrskiego, Piotra Miedzianowskiego i inszych, między szlachetnymi Wojciechem Wszółowskim swym i szlachetnego Stanisława Wszółowskiego, brata swego rodzzonego imieniem stanowiącym z jednej strony, a szlachetnym Janem Baptystą Koki w ten sposób, iż ten to Wojciech Wszółowski swym i przyrzczonego brata swego szlachetnego Stanisława Wszółowskiego imieniem sprzedaje dom swój i brata swego rodzzonego własny, który jemu i bratu swemu za prawnym prawem właśnie należy w mieście Pleszewie jego mości pana gnieźnieńskiego dziedzicznym będący Przybyłowski rzeczony, za który od przyrzczonego pana Baptysty swym i przyrzczonego brata swego zupełną *satisfactiā* wziął, z której *ea qua supra racione quietat*. A iż go dnia niżej opisanego wzdać nie może do uczynienia wzdania wyżej opisanego domu swym i przyrzczonego brata swego imieniem postanawia plenipotentję sławnych ludzi: Frącka Ożarka, Olka sukiennika i Adama Szota, którym swym i przyrzczonego brata swego imieniem zupełną moc daje, że ten dom przyrzczonego panu Janowi Baptyście i jego potomkom wzdać *eo quo supra nomine, cum omni iure, dominio, nihil excipiendo* będą mogli, *idque coram iudicio bannito advocatiali Plesoviense*, jakoż niniejszym zapisem wzdadają czasy wiecznymi. A iż ten przyrzczonego Stanisława Wszółowskiego *ex interesse suo plenipotentiā* za wdzięczne przyjmuje i one aprobuje *coram officio civili Plesoviense* sam siebie i potomki swe obowiązują i dobrym słowem obiecuje. Działo się w Pleszewie 23. octobris. Anno Domini 1595. Na którym kontrakcie podpisali się Jan Zborowski, Jan Szółdrski, Kasper Suchorzewski, Piotr Miedzianowski, Wojciech Wszółowski ręką Piotra Miedzianowskiego”.

⁸⁸⁶ AmPleszew, I/14, s. 19 (6 XI 1598).

⁸⁸⁷ Ibidem, I/2, s. 149 (11 I 1540).

⁸⁸⁸ Ibidem, I/11, s. 258–260 (15 II 1566).

wymieniono Jana Wołczyka, syna Wojciecha Wołka, mistrza rzeźnickiego⁸⁸⁹. Zapewne odziedziczył on dom po Grzegorz, jednak ze względu na skąpość informacji nie udało się ustalić rodzaju pokrewieństwa łączącego te osoby. Również niewiele danych zachowało się odnośnie sąsiedniej nieruchomości. Analizowane materiały podają burmistrza Marcina Rzygałkę jako jej właściciela w latach 1540–1579. W zapisce oprawy wiana z 11 I 1540, której dokonał swojej żonie Barbarze, ich dom zlokalizowano jako nieruchomość stojącą między domami należącymi do Stanisława Czynka i Gertrudy Cebuliny⁸⁹⁰. Natomiast kolejne wzmianki pochodzą z 1593 r., kiedy jako właściciela nieruchomości źródła podają Jana Musioła⁸⁹¹, który posiadał również ogród rozciągający się nad Radobyczą⁸⁹².

Znacznie więcej informacji odnośnie zmian własnościowych zachowało się dla kolejnej nieruchomości. W 1540 r. należała ona do Stanisława Czynka⁸⁹³, a następnie przeszła w posiadanie jego krewnych, bowiem cztery lata później jako właścicielka domu wzmiankowana jest Anna Czynkowa, którą wymieniono w ciągu sąsiedzkim w zapisce dotyczącej oprawy posagu⁸⁹⁴. Natomiast dnia 8 VI 1547 majątek ten powzdała swojemu mężowi Kasprowi, pleszewskiemu sukiennikowi⁸⁹⁵, który z kolei jako właściciel tej nieruchomości wymieniony został w 1563 r.⁸⁹⁶ i był nim najpewniej do swojej śmierci w 1567 r., a wdowa Anna dom ten wraz z innymi nieruchomościami po mężu odziedziczyła, co zdają się potwierdzać zapiski dotyczące ugody z bratem zmarłego⁸⁹⁷. Następną właścicielką domu została córka Anny – Zofia, zamężna z Andrzejem Krupą, rzeźnikiem pleszewskim i burmistrzem miasta w latach 1561 i 1567. Dnia 2 X 1579 małżonkowie sprzedali go wraz z mielcuchem i ogrodem swojemu synowi Tomaszowi Krupczykowi za sumę 73 grzywien⁸⁹⁸, osobie o bogatej karierze urzędniczej, zajmującej stanowiska na

⁸⁸⁹ Ibidem, I/13, s. 416–417; zapiska z 1 XII 1595).

⁸⁹⁰ Ibidem, I/2, s. 149 (11 I 1540).

⁸⁹¹ Ibidem, I/13, s. 321–322 (28 V 1593).

⁸⁹² Ibidem, s. 434–435 (26 IV 1596); I/14, s. 16–17 (1598).

⁸⁹³ Ibidem, I/2, s. 149 (11 I 1540).

⁸⁹⁴ Ibidem, s. 157 (27 VI 1544).

⁸⁹⁵ Ibidem, I/10, s. 259.

⁸⁹⁶ Ibidem, I/11, s. 183–184 (12 II 1563).

⁸⁹⁷ Ibidem, s. 332–333 (zapiska z 8 XI 1567, w której bracia Kaspra Czynka, Jan Barabas z Piotrem, zawarli ugodę z żoną zmarłego i jego pasierbami, Antonim i Tomaszem, na mocy której krewnym Kaspra przysądcono, m. in. spichlerz, stodołę i cztery zagony roli zastawione na sumę 4 grzywien przez Jana Płaczka oraz całe jego odzienie, natomiast wdowa uwolniona od pretensji innych krewnych do majątku Kaspra oraz otrzymała opiekunów w razie gdyby czynili jej przeszkody w sprawie dziedziczenia. Ugodę zawarto pod zakładem 100 grzywien), s. 334 (zapiska z 16 XI 1567, w której Jan Barabas sprzedaje za 4 grzywiny stodołę odziedziczoną po bracie mieszczańcowi Andrzejowi Kopciowi), s. 339 (zapiska z 30 I 1568, w której Jan Barabas sprzedaje odziedziczony po Kasprze mielcuch wdowie Annie Czynkowej za sumę 30 grzywien).

⁸⁹⁸ Ibidem, I/12, s. 434–436.

wszystkich szczeblach urzędniczych⁸⁹⁹. W 1593 roku Zofia Krupina zawarła ugodę ze swoim synem, na mocy której Tomasz za przejście wszystkich dóbr po zmarłym ojcu, w tym domu w rynku, zobowiązał się zapłacić jej 50 grzywien⁹⁰⁰. Należy nadmienić, iż wcześniej Tomasz sprzedał wspomniany dom mieszczaninowi Andrzejowi Giełdzie⁹⁰¹.

Właściciel kolejnego domu znany jest od 1544 r. Był nim pleszewski rzeźnik i ławnik, Mikołaj Dozdałka⁹⁰². Zapewne po jego śmierci w 1552 r.⁹⁰³ nieruchomość odziedziczył jego syn Jan, który, podobnie jak ojciec, trudnił się fachem rzeźniczym oraz zasiadał w pleszewskiej ławie. W zapisce z 18 I 1584 Jan Dozdałka określony jest już jako „dawno zmarły”, zaś sprawa dotyczyła ugody zawartej między krewnymi jego (prawdopodobnie niedawno) zmarłej żony Urszuli dotyczącej oprawy 50 grzywien, którą Jan zapisał swojej żonie na wszystkich dobrach, w tym na domu stojącym w rynku pleszewskim i sąsiadujący z domami Tomasza Krupczyka i Frymka. Na mocy tej ugody bracia i matka zmarłej Urszuli dokonali powzdania i zapisu dóbr na własność ówczesnemu burmistrzowi miasta, Maciejowi Pyszcze i jego żonie Apolonii⁹⁰⁴. Niespełna dziewięć miesięcy później Maciej Pyszka, sprzedał dom szewcowi Jakubowi Domagale, który już w kolejnym roku, na mocy aktu wymiany (frymarku) rzekł się go na rzecz mieszczanina Wojciecha Krakowczyka, za co ten mu dał swój dom stojący w ulicy Kościelnej oraz zapłacił 16 grzywien za naczynia służące do ważenia piwa⁹⁰⁵. Jako następnego właściciela nieruchomości w latach 1593–1597 źródła podają Wojciecha Sędzika, ówczesnego wójta pleszewskiego⁹⁰⁶. Brak dokładniejszych informacji nie pozwala na określenie, kiedy dokładnie oraz w jakich okolicznościach przejął formalnie ten majątek.

Ostatni w tej pierzei dom należał w 1544 r. do burmistrza Józefa Frymka⁹⁰⁷. Zapewne po jego śmierci w 1553 r.⁹⁰⁸ nieruchomość przejął Jan Frymek, którego jako właściciela wzmiankowano w 1563 r.⁹⁰⁹ Z zawodu był on krawcem i tak, jak wszyscy członkowie rodziny należał on do miejscowej elity, bowiem zasiadał kolejno w ławie i

⁸⁹⁹ V. tabela 9.

⁹⁰⁰ AmPleszew, I/3, s. 95–96 (9 VII 1593).

⁹⁰¹ Ibidem, I/13, s. 321–322 (28 V 1593).

⁹⁰² Ibidem, I/2, s. 157 (27 VI 1544).

⁹⁰³ Ibidem, s. 186–187 (24 V 1552).

⁹⁰⁴ Ibidem, I/13, s. 16–19.

⁹⁰⁵ Ibidem, s. 50–53 (21 VI 1585).

⁹⁰⁶ Ibidem, s. 321–322, 452–453; zapiski z 28 V 1593 i 16 V 1597, gdzie Wojciech Sędzik wymieniony został w ciągu sąsiedzkiem.

⁹⁰⁷ Ibidem, I/2, s. 157; zapiska z 27 VI 1544, gdzie został wymieniony w ciągu sąsiedzkiem.

⁹⁰⁸ V. Testament Józefa Frymka; AmPleszew, I/10, s. 444–447.

⁹⁰⁹ AmPleszew, I/11, s. 183–184; zapiska z 12 II 1563, gdzie Jana Frymka wymieniono w ciągu sąsiedzkiem.

radzie⁹¹⁰. Niestety, brak informacji nie pozwala dokładnie określić, czy był spokrewniony z Józefem, czy do rodziny wszedł poprzez koligację małżeńską z Katarzyną, wdową po zmarłym Józefie⁹¹¹. Objął on formalną opiekę nad dziećmi zmarłego, a dom w rynku przejął, zapewne po osiągnięciu pełnoletniości jego pasierb Jakub Frymek⁹¹², którego jako właściciela wzmiankowano w latach 1574–1585⁹¹³. Po śmierci Jakuba nieruchomości przeszła na własność jego córki Anny, a w 1596 r. jako właściciel wymieniony jest również jej mąż, pisarz pleszewski, Jakub Wolaczek⁹¹⁴. w 1597 r. małżonkowie sprzedali dom Jędrzejowi Wilczkowi⁹¹⁵.

3.2.1.3. Pierzeja południowa

Jedynym zidentyfikowanym właścicielem domu zlokalizowanego w narożniku rynku, przy ulicy Malińskiej był pleszewski ławnik Szymon Zajac wzmiankowany w latach 1547–1560⁹¹⁶. Z nieruchomością tą sąsiedował dom należący do obywatela pleszewskiego, Marcina Krupki, określonego w źródłach jako poddanego Anny z Tęczyna (*subditus*)⁹¹⁷. W 1547 r. powzdał dom swojemu synowi Andrzejowi, rzeźnikowi i przyszłemu burmistrzowi miasta. Na mocy ugody zawartej z żoną Agnieszką, a macochą tegoż Andrzeja, majątek ten miał być wolny od pretensji ze strony krewnych Agnieszki, a ta zaś 20 grzywien z oprawy posagu i wiana, które miała zapisane na tym domu, przeniosła na folwark i kwartę roli⁹¹⁸. Andrzej Krupa z kolei dzierżył dom swojej śmierci w 1593 r. Następnie, na mocy ugody zawartej jeszcze w tym roku z matką Zofią,

⁹¹⁰ V. tabela 9.

⁹¹¹ V. aneks F.

⁹¹² Ibidem, I/13, s. 308–309 (29 I 1593).

⁹¹³ Ibidem, I/12, s. 184–187; zapiska oprawy wiennej z 5 II 1574, w której Jakub Frymek oprawia swojej żonie Małgorzacie 90 grzywien na swoich dobrach, m. in. na domu stojącym między domem Jana Dozdałki, a ulicą Kaliską; I/13, s. 50–53, gdzie w zapisce z 21 VI 1585 wymieniony w ciągu sąsiedzkim jako „nieboszczyk”.

⁹¹⁴ Ibidem, I/13, s. 424–425, gdzie na mocy zapisu ugody z dnia 20 XI 1596 zawartej między dziećmi zmarłego Jakuba Frymka, Annie i jej mężowi przysądcono 130 grzywien i 3 złote z racji jej wiana i długów po zmarłym oraz w dziale po zmarłym otrzymała 50 grzywien, dom stojący w rynku, stodołę i kwartę roli z ogrodem.

⁹¹⁵ Ibidem, I/13, s. 452–453 (16 V 1597).

⁹¹⁶ Ibidem, I/10, s. 260–261 (8 VI 1547); I/11, s. 78–79 (30 IX 1547), 79 (21 VI 1560), gdzie Szymona Zajacę wzmiankowano w ciągu sąsiedzkim; I/11, s. 25–26 (4 XI 1558), gdzie Szymon zapisuje swojej żonie Małgorzacie Podkockiej 50 grzywien na wszystkich swoich dobrach.

⁹¹⁷ Ibidem, I/10, s. 178–179; zapiska z 9 X 1542, w której Anna Tęczyńska sprzedaje Marcinowi Krupce rolę wraz z stodołą po zmarłej Brykowskiej za sumę 11 grzywien.

⁹¹⁸ Ibidem, I/10, s. 260–261 (8 VI 1547). Cf. I/11, s. 78–79; zapiska z 30 IX 1547, gdzie Marcin Krupa powzdaje wieczyście swój dom w rynku wraz z wyposażeniem do ważenia piwa, kwartą roli i przydziałkami swojemu synowi Andrzejowi. Zaś prawo własności i bliższości na mocy wiana przeniósł na inne dobra.

a wdową po Andrzeju, nieruchomość tę wraz z innymi dobrami przejął jego syn Tomasz, za co zobowiązał się zapłacić jej 50 grzywien⁹¹⁹.

Właścicielką trzeciego w ciągu domu, była w 1547 r. mieszcza Anna Pieskowa⁹²⁰, a w latach 1553–1564 wymieniany jest już Klemens rzeźnik⁹²¹. Od 1583 r. jako właściciela nieruchomości wzmiankowano Tomasza Klimczyka, mieszczanina żerkowskiego i brata Anny, żony (prawdopodobnie zmarłego już) Klemensa rzeźnika⁹²². W 1588 r. sprzedał on dom pleszewskiemu czapnikowi, Maciejowi Chabiorkowi i jego żonie Dorocie Kałdoszewnej, córce młynarza z młyna Wójtowskiego, Walentego Kałdosza⁹²³. Natomiast kolejny w sąsiedztwie dom w latach 1553–1564 należał do Jakuba piekarza⁹²⁴. Ten zaś sprzedał nieruchomość Zofii Kałdoszce, wdowie po młynarzu Wójtowskim⁹²⁵. Po niej z kolei majątek ten odziedziczyła wspomniana wyżej córka, Dorota Kałdoszewska, która jako właścicielka została wzmiankowana w 1583 r., kiedy to jej bracia, Walenty Kulka z Urzędowa oraz Jakub czapnik pleszewski, rzekli się i darowali jej dom stojący w rynku⁹²⁶. Natomiast jej mąż, Maciej Chabiorek jako jego właściciel wymieniony jest w zapisce z 8 VII 1588 r., w której wraz z żoną zakupili wspomniany wyżej sąsiedni dom od Tomasza Klimczyka⁹²⁷, a więc w tym okresie małżeństwo to posiadało dwa sąsiadujące ze sobą domy w zabudowie przyrynkowej.

Piąty dom, był nazywany również „domem Matisowskim” od imienia pierwszego zidentyfikowanego właściciela, mieszczanina Macieja Deksy. W 1558 r. jego wnuk i prawowity dziedzic, mieszczanin Piotr Chabior, zawarł ugodę z Idzim sukiennikiem, na mocy której powzdał mu wieczyste wspomniany dom po Macieju wraz z przynależącą do niego parcelą z ogrodem i mielcuchem⁹²⁸. Idzi wymieniony jest jeszcze w ciągu sąsiedzkim w 1562 i 1564 r.⁹²⁹ Ponadto posiadał on również dobra na przedmieściu⁹³⁰. Z

⁹¹⁹ Ibidem, I/3, s. 95–96 (9 VII 1593).

⁹²⁰ Ibidem, I/10, s. 260–261 (8 VI 1547); I/11, s. 78–79 (30 IX 1547), w których zapiskach Anna została wymieniona w ciągu sąsiedzkim.

⁹²¹ Być może był to mąż Anny Pieskowej, jednak ze względu na skąpość informacji nie można potwierdzić tej tezy. Wiadomo, że żoną Klemensa była Anna, którą określono jako „Klimkową”. AmPleszew, I/10, s. 423–424 (16 VI 1533), 450–451 (19 I 1554), 458–459 i 462–463 (9 II 1554); I/11, s. 79 (21 VI 1560), 225–227 (21 IV 1564), gdzie Klemensa rzeźnika wymieniono w ciągu sąsiedzkim.

⁹²² Cf. dane w wykazie mieszkańców miasta; AmPleszew, I/12, s. 538–539 (11 II 1583), gdzie Tomasza Klimczyka wymieniono w ciągu sąsiedzkim.

⁹²³ AmPleszew, I/13, s. 163 (8 VII 1588).

⁹²⁴ Ibidem, I/10, s. 423–424 (16 VI 1553), gdzie Jakub piekarz został wymieniony w ciągu sąsiedzkim.

⁹²⁵ Ibidem, I/11, s. 225–227 (21 IV 1564).

⁹²⁶ Ibidem, I/12, s. 538–539 (11 II 1583).

⁹²⁷ Ibidem, I/13, s. 163.

⁹²⁸ Ibidem, I/11, s. 17–19 (zapiska ugody z 17 X 1558), 19–21 (zapiska ugody z 21 X 1558).

⁹²⁹ Ibidem, s. 176–177 (2 X 1562), 225–227 (21 IV 1564).

⁹³⁰ Ibidem, s. 294–295 (6 IX 1566).

kolei w 1577 r. jako właściciel domu wzmiankowany jest Jędrzej Idek, prawdopodobnie syn Idziego⁹³¹. Brak informacji nie pozwala określić, w jaki sposób nieruchomość przeszła w ręce Andrzeja Kwisza. Wiadomo, że ożenił się z córką Praksey Idżkowej, która, sądząc po przydomku, była prawdopodobnie córką Idziego sukiennika, albo żoną Jędrzeja Idka⁹³². Jednak jest to trudne do ustalenia. Natomiast w 1583 r. został on wymieniony jako właściciel domu w ciągu sąsiedzkim zabudowy przyrynkowej⁹³³.

Zachowane wzmianki źródłowe pozwoliły na identyfikację właścicieli kolejnego domu, począwszy od 1562 r., kiedy to na mocy ugody zawartej pomiędzy mieszczaninem Andrzejem krawcem a jego pasierbem Janem, synem zmarłego Jana krawca, Andrzej w ramach zadośćuczynienia za dobra ojcyste i macierzyste oraz za połowę domu w rynku zapłacił Janowi 5 grzywien⁹³⁴. Z kolejnych zapisek wynika, że dom w całości znalazł się w posiadaniu syna Andrzeja, Jana, co zapewne nastąpiło po jego śmierci ok. 1566 r.⁹³⁵ Być może wspomniany Jan, w rzeczywistości mógł być pasierbem Andrzeja, jednak w zapisce z 1577 r. określono go jako „syn własny niegdy sławnego Jędrzeja krawca”, stąd rodzi to pewne wątpliwości co do kwestii ustalenia czy faktycznie była to ta sama osoba⁹³⁶. Pewny jest natomiast fakt, iż syn Andrzeja we wspomnianej zapisce wraz z wujami Wawrzyńcem i Frąckiem Kostrzewami sprzedał dom pleszewskiemu krawcowi, Jędrzejowi Gotowemu⁹³⁷. Ten z kolei jako jego właściciel został wzmiankowany jeszcze w 1593 r.⁹³⁸

Z zachowanych informacji wynika, iż w 1562 r. właścicielem kolejnego w ciągu domu był Walenty sukiennik⁹³⁹, ławnik, a następnie wójt i rajca pleszewski, który w 1593 r. sprzedał go za 60 grzywien Maciejowi kuśnierzowi⁹⁴⁰. Nie ma natomiast informacji odnośnie wcześniejszych właścicieli nieruchomości. Podobnie sytuacja się ma z kolejnymi nieruchomościami. Właściciele sąsiedniego budynku udało się zidentyfikować w okresie od 1553 do 1593 r. Najpierw należał do pleszewskiego rurmistrza, Andrzeja

⁹³¹ Ibidem, I/12, s. 354–356 (12 VII 1577), gdzie Jędrzeja Idka wymieniono w ciągu sąsiedzkim.

⁹³² Ibidem, s. 239–240 (7 I 1575).

⁹³³ Ibidem, s. 538–539 (11 II 1583).

⁹³⁴ Ibidem, I/11, s. 176–177 (2 X 1562).

⁹³⁵ Ibidem, s. 294–295; zapiska z 6 IX 1566, gdzie wzmiankowana jest Jadwiga jako żona zmarłego Andrzeja krawca.

⁹³⁶ Ibidem, I/12, s. 354–356 (12 VII 1577). Cf. dane w wykazie mieszkańców miasta, gdzie wprowadzono osobne dane dla Jana – pasierba i Jana – syna Andrzeja Krawca.

⁹³⁷ Ibidem, I/12, s. 354–356.

⁹³⁸ Ibidem, I/13, s. 336–337, 337–338 (zapiski z 8 X 1593), gdzie Jędrzej Gotowy został wymieniony w ciągu sąsiedzkim.

⁹³⁹ Ibidem, I/11, s. 176–177; zapiska z 2 X 1562, gdzie Walentego sukiennika wymieniono w ciągu sąsiedzkim.

⁹⁴⁰ Ibidem, I/13, s. 336–337 (8 X 1593).

Gajdy⁹⁴¹, który razem z żoną Katarzyną sprzedał go w 1570 r. Wojciechowi kowalowi, młodzieńcowi z Sumierzyc⁹⁴². Następnie nieruchomość odziedziczyła córka Wojciecha, Agnieszka⁹⁴³, zamężna z Jakubem Gaitką, który występował jako właściciel domu w zapisce z 1582 r.⁹⁴⁴, a wdowa po nim wzmiankowana jest jeszcze w 1593 r.⁹⁴⁵

Ostatni w ciągu dom stojący w narożniku rynku, przy ulicy Koziej, w 1553 r. należał do mieszczanina Józefa⁹⁴⁶. Po jego śmierci w 1563 r. jako prawowita właścicielka nieruchomości występowała jego żona, Dorota zwana Józefową⁹⁴⁷. W 1573 r. sprzedała ją razem ze swoim zięciem i opiekunem, Maciejem Kosmem, pleszewskiemu mielczarowi Leonardowi zwanemu również Biernatowi i jego żonie Elżbiecie za 33 grzywny⁹⁴⁸. Cztery lata później dom zakupił od nich Maciej Nabrzuch⁹⁴⁹, a w 1592 r., razem ze swoją żoną Katarzyną, sprzedał go rzeźnikowi Marcinowi Wołkowi, burmistrzowi pleszewskiemu, i jego żonie Annie za 74 grzywny⁹⁵⁰. który jako jego właściciel wzmiankowany był jeszcze w 1596 r.⁹⁵¹

3.2.1.4. Pierzeja zachodnia

Właściciele domów w tym ciągu, udało się zidentyfikować także dopiero od drugiej połowy XVI w. Dom sąsiadujący z ulicą Jarocką w okresie 1560–1596, a więc co najmniej przez 36 lat, należał do Grzegorza Wołka, burmistrza Pleszewa w latach 1583–1584⁹⁵². Jest to jedyny zidentyfikowany właściciel tej nieruchomości w przeciwieństwie do sąsiedniego budynku, dla którego udało się odtworzyć liczne zmiany własnościowe w latach 1560–1596. Do 1560 r. dom był w posiadaniu Jana Zagaty, byłego ławnika i rajcy, który razem z żoną Agnieszką sprzedał połowę tej nieruchomości wraz z całą parcelą i wszystkimi budynkami do niej przynależącymi Jadwidze Klichowskiej za 60 grzywien. Druga połowa tego majątku została jej wiczyście darowana, gdyż dobra te były jej i jej

⁹⁴¹ Ibidem, I/10, s. 386–387 (23 I 1553); I/2, s. 240 (7 IV 1559), gdzie Andrzeja Gajdę wymieniono w sąsiedztwie sprzedawanej nieruchomości.

⁹⁴² Ibidem, I/12, s. 18–19 (7 IV 1570).

⁹⁴³ Ibidem, s. 349–351 (28 VI 1577), gdzie Agnieszka wzmiankowana jest w ciągu sąsiedzkim jako „Wojciechowa Kowalka”.

⁹⁴⁴ Ibidem, s. 534–535 (6 VII 1582), gdzie Jakuba Gaitkę wymieniono w ciągu sąsiedzkim; I/13, s. 144–145 (24 VI 1587), gdzie Agnieszka Kowalka występuje jako wdowa po Jakubie Gaitce.

⁹⁴⁵ Ibidem, I/13, s. 336–337, 337–338; zapiski z 8 X 1593.

⁹⁴⁶ Ibidem, I/10, s. 386–387 (23 I 1553), gdzie Józef został wymieniony w sąsiedztwie sprzedawanej nieruchomości.

⁹⁴⁷ Ibidem, I/11, s. 192–193 (4 VI 1563), gdzie Dorota występuje jako wdowa po zmarłym Józefie.

⁹⁴⁸ Ibidem, I/12, s. 126–127 (20 II 1573).

⁹⁴⁹ Ibidem, s. 349–351 (28 VI 1577).

⁹⁵⁰ Ibidem, I/3, s. 85–87 (3 VII 1592).

⁹⁵¹ Ibidem, I/13, s. 438; zapiska z 5 VII 1596, gdzie Marcin Wołek został wymieniony w sąsiedztwie nieruchomości, na której Piotr bednarz oprawił 30 grzywien posagu i wiana swojej żonie Zofii.

⁹⁵² Ibidem, I/11, s. 97–98 (6 XII 1560); I/13, s. 430–431 (26 IV 1596).

potomnym już wcześniej wymierzone⁹⁵³. Razem z drugim mężem, Wojciechem czapnikiem, dzierżyła go do 1566 r., kiedy to Wojciech sprzedał go ławnikowi Janowi Przybyłe⁹⁵⁴. Nie wiadomo, w jakich okolicznościach nastąpiła kolejna zmiana własnościowa. W 1573 r. jako właściciel tej nieruchomości wzmiankowany jest już Jan Głębik z Raszkowa, który razem z żoną Praksedą sprzedał dom Joachimowi krawcowi z Dobrzyca⁹⁵⁵. Ten z kolei w następnym roku powzdał go rzeźnikowi Piotrowi Chockiemu za 34 grzywny⁹⁵⁶, który jeszcze w tym samym roku razem z żoną Elżbietą powzdał dom rzeźnikowi Klimkowi Mroczkowi i jego żonie Agnieszce za 38 grzywien⁹⁵⁷. Następnie wiadomo, że nieruchomość tę odziedziczył po ojcu Jakub Klimczyk, który w 1596 r. sprzedał ją swojemu ojczymowi, mielczarowi Wojciechowi Niestojowi⁹⁵⁸.

Właścicielem kolejnego domu w 1560 r. był rzeźnik pleszewski Jan, określany jako „Wójtowy zięć”⁹⁵⁹. Następnie, według informacji zawartych w zapiskach, w latach 1566–1571 należał on do Jana Tomickiego, ówczesnego ławnika⁹⁶⁰. W 1571 r. razem z żoną Maruszą sprzedał go wraz z całym wyposażeniem Mikołajowi garncarzowi i jego małżonce Zofii za okrągłą sumę wynoszącą 100 grzywien⁹⁶¹. Nowi właściciele nie byli długo posiadaczami tej nieruchomości, bowiem już od 1573 r. źródła podają jako jej kolejnego właściciela ówczesnego rajcę i byłego burmistrza miasta, Wojciecha Kopcia⁹⁶², który przynajmniej do 1596 r. był w jej posiadaniu⁹⁶³.

Dość skąpe informacje zachowały się na temat właścicieli kolejnego domu, bowiem dopiero zidentyfikowani są od 1582 r. Najpierw był to Jan Dąbrowski, który sprzedał go za 70 grzywien Piotrowi Biernackiemu, pisarzowi i rektorowi szkoły pleszewskiej⁹⁶⁴. Ten z kolei jako właściciel nieruchomości wzmiankowany jest do 1595 r.⁹⁶⁵ Po jego śmierci dom zakupił ówczesny burmistrz miasta, Franciszek Ożarek⁹⁶⁶. Z tą nieruchomością

⁹⁵³ Ibidem, I/11, s. 97–98.

⁹⁵⁴ Ibidem, s. 258–260 (15 II 1566).

⁹⁵⁵ Ibidem, I/12, s. 149–150 (19 VI 1573).

⁹⁵⁶ Ibidem, s. 179–180 (22 I 1574).

⁹⁵⁷ Ibidem, s. 221–222 (9 VII 1574).

⁹⁵⁸ Ibidem, I/13, s. 430–431 (26 IV 1596).

⁹⁵⁹ Ibidem, I/11, s. 97–98; zapiska z 6 XII 1560, gdzie Jana wymieniono w ciągu sąsiedzkim.

⁹⁶⁰ Ibidem, s. 258–260; zapiska z 15 II 1566, gdzie Jan Tomicki został wymieniony w ciągu sąsiedzkim.

⁹⁶¹ Ibidem, I/12, s. 62–64 (26 I 1571).

⁹⁶² Ibidem, s. 149–150; zapiska z 19 VI 1573, gdzie Wojciecha Kopcia wymieniono w ciągu sąsiedzkim.

⁹⁶³ Ibidem, I/13, s. 430–431; zapiska z 26 IV 1596, gdzie Wojciech został wymieniony jako właściciel domu sąsiadującego ze sprzedawaną nieruchomością.

⁹⁶⁴ Ibidem, I/3, s. 74 (5 XI 1582).

⁹⁶⁵ Ibidem, I/13, s. 400–401; zapiska z 24 II 1595, która dotyczy testamentu zmarłego Piotra Biernackiego. Urząd wójtowski wyznaczył ławników i rajców do oszacowania i sprzedaży dóbr po zmarłym, w tym placu w rynku leżącego wraz z zabudową, na którą składały się: stajnia w kiepskim stanie oraz sień, izba i komora na nowo zbudowane. Całość tych dóbr oszacowano na 192 złote.

⁹⁶⁶ Ibidem.

sąsiadował z kolei dom, dla którego zidentyfikowano tylko jednego właściciela. Według zachowanych danych w latach 1569–1599 był nim mieszczanin Maciej Kosm⁹⁶⁷.

Przedostatni dom w tym ciągu sąsiedzkim, przynajmniej do 1569 r., należał do rzeźnika Jana Długosza, kiedy to dokonał zamiany nieruchomości z Maciejem ślusarzem. W zamian za ten dom Jan otrzymał, również mieszkalną, nieruchomość znajdującą się na Przedmieściu Większym oraz dodatkowo 9 grzywien⁹⁶⁸. Natomiast Maciej ślusarz był właścicielem domu w rynku przez niemal 30 lat. W 1598 r. sprzedał go Pawłowi czapnikowi za 21 grzywien⁹⁶⁹. W 1599 r. nowy właściciel na tymże majątku oprawił 28 grzywien posagu i wiana swojej żonie Małgorzacie, córce Jana Krupki⁹⁷⁰.

Ostatnia w tym ciągu nieruchomość, zlokalizowana w narożniku rynku przy ulicy Zamkowej w 1569 r. należała do pleszewskiego krawca, Marcina Słabego, byłego burmistrza i rajcy⁹⁷¹. Po jego śmierci w 1573 r. opiekunowie jego dzieci, za ich zgodą, powzdali dom oraz ogród na przedmieściu Bartoszowi Kostrzewce, synowi byłego burmistrza pleszewskiego, Wawrzyńca Kostrzewy⁹⁷². Ten z kolei w 1586 r. razem z żoną Hadą sprzedał nieruchomość Aleksemu sukiennikowi, osobie o bogatej karierze urzędniczej, i jego żonie Dorocie za 18 grzywien⁹⁷³. Dom znajdował się w posiadaniu Aleksego do jego śmierci w 1599 r.⁹⁷⁴

3.2.2. Ulice miasta

W wykazie właścicieli nieruchomości dokładnie przedstawiono zmiany własnościowe zachodzące w poszczególnych ciągach sąsiedzkich. Ponieważ dla poszczególnych ulic w różnym stopniu dokładności udało się je odtworzyć, a w wielu przypadkach ustalenia te są niepewne i wykazują pewne braki (co zaznaczono również w tabeli), zostaną one omówione tu w sposób bardziej zwięzły w przeciwieństwie do zabudowy przyrynkowej. Tym niemniej analiza ta przynosi informacje o charakterze masowym, mające istotne znaczenie z punktu widzenia topografii społecznej i rzucające nowe światło na przeszłość mieszkańców Pleszewa.

⁹⁶⁷ Ibidem, I/11, s. 366–367 (17 VI 1569), gdzie Macieja Kosma wymieniono w ciągu sąsiedzkim; I/14, s. 31 (26 XI 1599), gdzie w ciągu sąsiedzkim wymieniono „dom Kosmowy”.

⁹⁶⁸ Ibidem, I/11, s. 366–367 (17 VI 1569).

⁹⁶⁹ Ibidem, I/14, s. 15–16 (10 VII 1598).

⁹⁷⁰ Ibidem, s. 31 (26 XI 1599).

⁹⁷¹ Ibidem, I/11, s. 366–367; zapiska z 17 VI 1569, gdzie Marcina Słabego wymieniono w ciągu sąsiedzkim.

⁹⁷² Ibidem, I/12, s. 150–152 (3 VII 1573).

⁹⁷³ Ibidem, I/13, s. 70–72 (10 I 1586).

⁹⁷⁴ Ibidem, I/14, s. 29–30; zapiska z 12 V 1599: ugoda zawarta między dziećmi Aleksego, a ich macochą, Agnieszką, na mocy której wydano wdowie przywianek, jednakże dzieci zmarłego zastrzegły sobie zwrócenie go na „dom Olków” i jego potomków po śmierci tejże Agnieszki.

Ulica Kościelna (na planie 5. oznaczona cyfrą VI) była jedną z głównych arterii wychodzących z Rynku w kierunku wschodnim i prowadziła, jak jej nazwa wskazuje, ku kościołowi parafialnemu pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela, co podnosiło jej prestiż. Ceny zlokalizowanych tu nieruchomości wahały się między 12 a 30 grzywien, co w przeliczeniu na średnią wartość dawało 20 grzywien. Ciąg sąsiedzki północnej strony ulicy tworzyły cztery domostwa, zamieszkiwane przez różnych rzemieślników i osób zasiadających także we władzach miejskich. Warto tutaj wspomnieć, iż drugi dom w ciągu, patrząc od Rynku, przez co najmniej 40 lat zamieszkiwali kuśnierze, a nieruchomość ta sąsiedowała z parcelą, dla której w latach 1571–1585 poświadczono istnienie plebani, zamieszkałej przez luterańskiego kaznodzieję, Piotra z Drezna. Po drugiej stronie ulicy znajdowało się jedno domostwo sąsiadujące z tyłem parceli przyrynkowej. Bezpośrednio za nim znajdowało się otoczenie kościoła parafialnego wraz z domem mansjonarza, szkołą i poprzeczną uliczką łączącą ulice Kościelną z Kaliską, określaną jako ulica Świętego Jana⁹⁷⁵ lub „Ku kościołowi”⁹⁷⁶. Po stronie zachodniej tej uliczki (oznaczonej na planie cyfrą VII) umiejscowione były również domy mieszczańskie. W źródłach zachowała się wzmianka tylko o nieruchomości należącej do Jana Bajadło.

Ulica Kaliska bądź rzadziej nazywana Pleszewską (VIII na planie) biegła równolegle do ulicy Kościelnej, wychodząc z południowo-wschodniego narożnika Rynku, w kierunku ulicy Garncarskiej, prowadziła na Przedmieście Kaliskie. Zamieszkiwali ją liczni rzemieślnicy reprezentujący różne zawody, przy czym najwięcej, bo aż siedem domów należało do szewców, a sześć – do kowali. Średnia wartość sprzedawanych tu nieruchomości wynosiła ok. 22 grzywien. Ciąg sąsiedzki po północnej stronie ulicy tworzyło 9 parcel, natomiast na południowej rozciągało się ich 11. Jak na taką ilość nieruchomości, stosunkowo mało należało do elity urzędniczej, bowiem tylko 7 osób, w tym jeden burmistrz, odnotowano jako właścicieli 6 domów w okresie od 1529 do 1600.

Ulica Kozia wychodziła z południowo-wschodniego narożnika rynku w kierunku południowym i dochodziła do ulicy Garncarskiej. Ciąg sąsiedzki po jej zachodniej stronie tworzyły cztery działki, przy czym zmieniający się właściciele poszczególnych nieruchomości w pewnych okresach reprezentowali te same zawody. Począwszy od Rynku, pierwszy dom w latach 1575–1596 należał do bednarzy, dla drugiego nie ma

⁹⁷⁵ AmPleszew, I/11, s. 274–275 (10 V 1566).

⁹⁷⁶ Ibidem, s. 29; zapiska z 20 I 1559: *platea versus ecclesiam divi Joannis Baptiste*.

danych o zawodach właścicieli. Wiadomo jedynie, że po śmierci Piotra Popka, w 1590 roku zakupił go Banach szewc. Dwóch właścicieli trzeciego domu było garncarzami, a czwarty dom w latach 1550–1554 należał do szklarzy. Ponadto nieruchomości te zamieszkiwali też przedstawiciele rzemiosł spożywczych, takich jak rzeźnik, piekarz czy kucharz Maciej określony jako sługa pański. Natomiast po wschodniej stronie ulicy znajdowało się sześć parcel należących do przedstawicieli różnych rzemiosł, takich jak: rzeźnicy, kuśnierze, krawcy, bednarze, zduni, szewcy, stelmachowie, sukiennicy, szklarze czy garncarze, a wśród nich kilku sprawowało urzędy miejskie. Średnia wartość tych nieruchomości wynosiła ok. 16 grzywien.

Równoległa do ulicy Koziej ulica Malińska wybiegała z południowo-zachodniego narożnika rynkowego w kierunku wsi Malinie. Dość licznie zamieszkiwali ją przedstawiciele powiązani z rzemiosłem tkackim. Głównie byli to sukiennicy i płóciennicy. O ich osadnictwie w tej części miasta zapewne zdecydowała bliskość młyna foluskiego, zlokalizowanego na południu od miasta. Ponieważ ulica ta wybiegała na Przedmieście Malińskie, gdzie znajdowały się liczne ogrody mieszczańskie, a ciąg sąsiedzki domów po jej zachodniej stronie kończył się na ulicy prowadzącej do sadu dziedzica miasta, w jej przedłużeniu już na przedmieściu osiedlili się ogrodnicy pańscy. Bogatsi mieszczaństwo posiadali tu również folwarki, a ceny sprzedawanych nieruchomości, z uwagi na miejsko-wiejski charakter ulicy, były dość rozbieżne i wahały się od 2 do 30 grzywien, stąd ich średnia wartość oscylowała na poziomie 10 grzywien.

Kolejna arteria wychodząca z Rynku, ulica Grodzka lub Zamkowa, jak sama jej nazwa wskazuje, prowadziła do siedziby właścicieli miasta. Po jej północnej stronie wydzielono trzy parcele, z których ostatnia miała bezpośrednio sąsiadować z uliczką prowadzącą do młyna końskiego. Wzdłuż drugiej strony ulicy rozciągało się sześć domów, zamieszkałych głównie przez przedstawicieli rzemiosł płócienniczych i sukienniczych. Na tyłach tych działek miała przebiegać ulica Poboczna. Tutaj też osadzili się ogrodnicy zajmujący się ogrodem i sadami pańskimi. Ostatnia w tym ciągu nieruchomość sąsiadująca bezpośrednio z parkiem zamkowym od co najmniej 1550 do prawdopodobnie 1596 r. należała do rodziny Biernackich, z których wywodził się pleszewski notariusz i rektor miejscowej szkoły, Piotr Biernacki. Ze względu na bliskość siedziby właścicieli miasta, ceny nieruchomości w tej okolicy wahały się od 12 do 60 grzywien, co średnio dawało 30 grzywien.

Kolejna ulica biegnąca równoległe do Zamkowej, zwana Jarocką lub Poznańską, łączyła Rynek z Przedmieściem Koszutowo. Dla południowej strony ulicy udało

zidentyfikować się trzy domostwa, których właściciele znani są dopiero od 1584 r. Ze względu na bliskość kościoła Św. Ducha, jeden z nich był opiekunem szpitala. Jeśli zaś chodzi o stronę północną, niestety brak dokładnych informacji odnośnie lokalizacji ciągu sąsiedzkiego, zwłaszcza jego punktów skrajnych, nie pozwala na dokładne ustalenie jego przebiegu, stąd w tabeli przedstawiono tylko te ciągi sąsiedzkie, które udało się ustalić. Przymuszczalnie parcel po tej stronie ulicy mogło być nawet ok. 10–13⁹⁷⁷. Natomiast ustalono ciąg siedmiu domostw, które zamieszkiwali przedstawiciele różnych rzemiosł, w tym kowalstwa, krawiectwa, sukiennictwa, szewstwa. Spośród nich liczne osoby zasiadały w urzędach miejskich, osiągnąwszy nawet godność burmistrza, co o wysokim prestiżu tej części miasta⁹⁷⁸. Potwierdza to również wartość sprzedawanych domów, która średnio wynosiła 38 grzywien.

Ulica Łazienna była arterią wybiegającą z północno–zachodniego narożnika rynku w kierunku targowiska końskiego na Przedmieściu Waliszewie. Przy końcu tej ulicy miała znajdować się łaźnia miejska, od której droga ta wzięła swą nazwę. Po zachodniej stronie ulicy wydzielono pięć parcel zamieszkałych głównie przez szweców i cieśli. Natomiast ciąg domostw po wschodniej stronie ulicy rozciągał się na czterech parcelach, z których trzy zamieszkiwali rzeźnicy. Z kolei na ostatniej w tym szeregu, tuż przy Waliszewie, zlokalizowano łaźnię miejską. Średnia cena sprzedawanych tu nieruchomości wynosiła 24 grzywny.

Z północno–wschodniego narożnika Rynku w kierunku przedmieścia ku Lenartowicom wychodziła ulica Glińska. W toku przeprowadzonej analizy udało się zidentyfikować właścicieli trzech domostw rozlokowanych wzdłuż zachodniej strony arterii. Z kolei dla drugiej strony ulicy ustalono zmiany własnościowe dla czterech nieruchomości, przy czym ostatnia z nich znajdowała się w sąsiedztwie bramy miasta. W wykazie zamieszczono również wykazy fragmentów ciągów sąsiedzkich liczących po trzy domostwa wraz z ich zmianami własnościowymi przypadającymi na okres 1530–1585, co wiązało się z brakiem ściślejszych informacji źródłowych. Tym niemniej udało ustalić się, że tę część miasta najczęściej zamieszkiwali przedstawiciele rzemiosła szewskiego, choć osiedlali się tu również sukiennicy, krawcy, kuśnierze czy rzeźnicy. Ze względu, iż była to jedna z głównych dróg wylotowych z miasta, mająca znaczenie w transporcie handlowym, zamieszkiwał tu również kupiec oraz szrotarz, który

⁹⁷⁷ APP, Starostwo Powiatowe w Pleszewie, L. Pleszew 49. Cf. D. Lorek, *Plan Pleszewa...*, s. 111, gdzie ryc. 5. z wizualizacją planu miasta wraz z naniesioną warstwą działek.

⁹⁷⁸ Na ściśle powiązania prestiżu zawodów i ich rozmieszczenie w przestrzeni miejskiej zwrócił uwagę M. Goliński w badaniach nad socjotopografią Wrocławia. V. M. Goliński, *Socjotopografia...*, s. 461–506.

prawdopodobnie zajmował się wyszynkiem bądź odpowiadał za transport beczek z piwem⁹⁷⁹. Średnia cena sprzedawanych tu nieruchomości wynosiła 20 grzywien.

Ulica Garncarska, zwana też Zduńską okrążała miasto od południowo–wschodniej strony, wyznaczając jego granice. W tym obszarze zamieszkiwali głównie garncarze, zduni i bednarze, co zapewne miało związek z bliskością do rzeki Radobyczy, w której okolicy pozyskiwano białą glinę, wykorzystywaną w produkcji ceramiki i pieców kaflowych. Tutaj średnia wartość sprzedawanych nieruchomości wynosiła ok. 22 grzywien. Zbyt mało danych nie pozwala na dokładne odtworzenie całych ciągów sąsiedzkich wzdłuż tej ulicy. Istnieją jednak przesłanki wskazujące, iż swój początek miała przy zbiegu z ulicą Kozią, a kończyła się na skrzyżowaniu z Kościelną, na co zdają się wskazywać domostwa stojące w narożnikach tych ulic, zaliczane do ciągów sąsiedzkich ulicy Garncarskiej⁹⁸⁰. Z kolei ulicę okrążającą miasto od Koziej (albo Malińskiej) w kierunku Zamkowej być może należy utożsamiać z wzmiankowaną w źródłach ulicą Młyńską oznaczoną na planie rzymską XVI, jako prowadzącą do wspomnianego już młyna końskiego. Jest to ustalenie jednak hipotetyczne i wymaga dalszych badań w tym zakresie. Podobnie jest w przypadku ulic Piekarskiej i Ciasnej, dla których być może analiza późniejszych zapisek przyniesie odpowiedź na pytanie dotyczące ich lokalizacji.

Znacznie więcej danych zachowało się odnośnie osób zamieszkujących ulicę Stokową, okrążającą miasto od strony północno–zachodniej, począwszy od bramy wylotowej w kierunku kościoła św. Floriana do skrzyżowania z ulicą Łazienną i Marszewską na Waliszewie. Tę część miasta zamieszkiwali najliczniej sukiennicy, a następnie szewcy, kowale i ślusarze. Z racji bliskości otoczenia dworskiego i ogrodów pańskich rozciągających się na przedmieściu, osiedlił się tu również burgrabia Mikołaj krawiec. Z kolei w bliskim sąsiedztwie szpitala Św. Ducha zamieszkiwał jego zarządca, Jan Ryło, wzmiankowany w latach 1559–1577 oraz jego opiekunowie, Szymon Suwała i Maciej Bujara. Ta część miasta również cieszyła się prestiżem, bowiem wśród właścicieli nieruchomości liczni byli członkowie władz miejskich, a co więcej właściciele miasta zabiegali o zasiedlanie pustych parcel na Koszutowie. Średnia wartość sprzedawanych nieruchomości wynosiła ok. 32 grzywien, przy czym najdroższy dom stał w rogu ulic Stokowej i Łaziennej, jego cena wynosiła 120 grzywien, a spośród jego pięciu znanych

⁹⁷⁹ *Słownik pojęciowy języka staropolskiego*: <https://spjs.ijp.pan.pl/haslo/index/16699/52550> (dostęp: 11.04.2024).

⁹⁸⁰ AmPleszew, I/11, s. 156: *platea que ducit ad figulos parte*; s. 328: *penes viccum figulorum degentium*.

właściciele trzech było burmistrzami, a dwóch pochodziło ze stanu szlacheckiego, a więc należeli do ścisłej elity miasta.

Ulica Lenartowska stanowiła przedłużenie ulicy Glińskiej i zlokalizowana była już na przedmieściu. Zidentyfikowany ciąg sąsiedzki liczył siedem parceli i rozlokowany był wzdłuż południowej strony ulicy, począwszy od ulicy Łaziennej. To wskazywałoby, iż ulica ta zamykała miasto od strony północnej, choć i tutaj rozlokowanie poszczególnych działek wymaga dalszych, pogłębionych badań⁹⁸¹. Ceny tych nieruchomości oscylowały wokół 30 grzywien, ich właścicielami byli liczni członkowie władz miejskich, co niewątpliwie wiązało się z faktem, iż na tym przedmieściu pleszewianie posiadali liczne słodownie, budynki gospodarcze i folwarki. Tutaj zamieszkiwał też przedstawiciele różnych gałęzi rzemiosł, głównie byli to kuśnierze, szewcy, sukiennicy i krawcy.

Podsumowując, zachowana baza źródłowa pozwala na ustalenie nazw wszystkich głównych arterii wychodzących z Rynku i potwierdza wcześniejsze ustalenia odnośnie ich przebiegu. Właściciele domów w obrębie Rynku należeli do najbogatszych mieszkańców miasta⁹⁸². Niemal każda z tych nieruchomości znajdowała się w rękach rodzin urzędniczych. Wyjątek stanowi dom w pierzei północnej należący do Malików, gdzie żaden ze zidentyfikowanych właścicieli w latach 1538–1597 nie należał do władz miejskich, podobnie było z posiadaczami jednego z domów w pierzei południowej oraz dwóch nieruchomości w pierzei zachodniej⁹⁸³. Jeśli chodzi o ich strukturę zawodową, to 10 domów wraz z kamienicą w Rynku należała do przedstawicieli rzemiosła rzeźnickiego, 6 domów – do krawców, a po 5 – do sukienników i czapników. W ich posiadaniu znajdowały się również urządzenia targowe położone na Rynku wokół ratusza⁹⁸⁴. Z kolei ceny tych nieruchomości plasowały się na różnych poziomach, w zależności od konkretnego domu i lat, w których dokonywano sprzedaży. Rozbieżności między nimi bywała dość znaczne. Najwyższa cena wynosiła ponad 150 grzywien (250 złotych), zaś najtaniej sprzedano dom po cenie 18 grzywien, co średnio daje 65 grzywien.

Osadnictwo przedstawicieli poszczególnych rzemiosł w mieście było raczej rozproszone⁹⁸⁵. Jedynie dzielnica południowo-wschodnia zlokalizowana wzdłuż ulicy

⁹⁸¹ Cf. APP, Starostwo Powiatowe w Pleszewie, L. Pleszew 49; D. Lorek, *Plan Pleszewa...*, s. 111, ryc. 5.

⁹⁸² Również w Pleszewie potwierdzenie znajduje teza o powiązaniach zawodów z poszczególnymi częściami miasta w dłuższym okresie czasu. Ma to szczególne odniesienie do urzędników skupiających się w pobliżu ratusza, a także w pobliżu posiadłości właścicieli miasta. V. T. Jasiński, *Przedmieścia...*, s. 78.

⁹⁸³ Cf. aneks E.

⁹⁸⁴ Cf. tabela 18.

⁹⁸⁵ K. Wagner przeprowadziła badania struktury zawodowej wybranych miast Rzeczypospolitej, tj.: Krakowa, Warszawy, Lwowa, Poznania i Lublina, w których wykazała na ich zróżnicowanie pod względem

Garncarskiej, jak sama nazwa wskazuje i potwierdzają to przeprowadzone wykopaliska archeologiczne, była zdominowana przez przedstawicieli rzemiosła garncarskiego. Najwięcej przedstawicieli szewstwa i kowalstwa osiedliło się przy ulicy Kaliskiej. Duże skupiska przedstawicieli rzemiosł sukienniczego i płócienniczego koncentrowały się przy ulicy Malińskiej, a w jej przedłużeniu na przedmieściu mieszkali ogrodnicy pańscy. Podobna sytuacja miała miejsce przy ulicy Zamkowej. Sukiennicy również byli najliczniejszą grupą skoncentrowaną przy ulicy Stokowej. W domach przy ulicy Łaziennej zamieszkiwali najczęściej szewcy, cieśle i rzeźnicy.

Do zmian własnościowych nieruchomości dochodziło najczęściej na skutek zawarcia akt kupna–sprzedaży oraz na drodze dziedziczenia. Następowyły one dość dynamicznie, przeważnie co kilka lat. Zdarzało się, że osoba, która nabyła bądź odziedziczyła dany majątek jeszcze w ciągu tego samego roku sprzedawała go. Bywały też przypadki, gdzie ten sam właściciel odnotowywany był przez okres 30 lat, jak np. Grzegorz Wołek, którego w zapiskach wymieniono jako właściciela jednego z domów przy zachodniej pierzei rynkowej w latach 1560–1596, Stanisław Baryczka, zamieszkujący w domu przy ulicy Kaliskiej w latach 1529–1562, czy Ambroży ślusarz – właściciel nieruchomości w ulicy Lenartowskiej w okresie 1543–1571. Pomijając Rynek i jego bezpośrednie otoczenie, najbardziej prestiżowe dzielnice miasta tworzyły parcele skupione przy ulicach Jarockiej, Stokowej, Lenartowskiej i Zamkowej.

3.3. Mieszkańcy miasta i jego przedmieść

Ta część niniejszej rozprawy ma na celu zaprezentowanie wykazu osób powiązanych z XVI-wiecznym Pleszewem (aneks F.), który powstał w oparciu o wnikliwą analizę zapisek wprowadzanych do ksiąg miejskich Pleszewa w latach 1520–1600. W zamyśle autorki katalog ten ma stanowić bazę do dalszych badań nad mieszkańcami miasta i osób z nimi powiązanych. Celem było stworzenie uporządkowanego zbioru danych odnośnie statusu i pozycji poszczególnych osób, koligacji małżeńskich i ich więzów rodzinnych. Niewątpliwie ludzi tych łączyło nie tylko pokrewieństwo, ale także poczucie wspólnoty wynikające z przynależności do miejsca zamieszkania. Przejawem tego jest chociażby częste używanie w zapiskach miejskich sformułowań typu: „nasz obywatel”, „nasz współmieszczanin” czy „nasz sąsiad”, wobec

zawodowym, a skupiska ludności trudniącej się tą samą profesją również w XVII-wiecznych ośrodkach były rozproszone; v. K. Wagner, *Mieszczanie i podatki. Nierówności majątkowe w wybranych miastach Korony w XVII wieku*, Warszawa 2020, s. 243.

osób wstawiających się przed urzędnikami, w tym również kobiet⁹⁸⁶. Te określenia notariusze stosowali także wobec dziedziczki Anny Tęczyńskiej, samego miasta, jak również wobec urzędników⁹⁸⁷.

Z analizowanych zapisek miejskich udało się zidentyfikować 2408 osób powiązanych z miastem bądź z jego mieszkańcami, głównie poprzez pokrewieństwo lub powinowactwo. Należy jednak zaznaczyć, iż w kilku przypadkach identyfikacja ta wymaga dalszych pogłębionych badań (o ile umożliwią to dane źródłowe), zwłaszcza w stosunku do osób, które znane są tylko z imienia. Tam, gdzie nie było pewności, czy osobę o danym imieniu występującą w kilku zapiskach należy utożsamiać z jedną postacią, w wykazie przyjęto, iż są to różne osoby. Przyjmując tę zasadę, kierowano się przede wszystkim danymi dotyczącymi pokrewieństwa z innymi osobami oraz datami występowania w źródłach. Przykładowo, przyjęto, że Zofia zamężna z Janem Łaziennym wymieniana w zapiskach z 1561 bez nazwiska⁹⁸⁸ i 1567 r. o nazwisku Głowska⁹⁸⁹ nie jest tożsama z Zofią Głowską wzmiankowaną w latach 1594 i 1597 jako żona Mikołaja Zająca⁹⁹⁰. Choć niewykluczone, iż mogła ona w międzyczasie owdowieć i ponownie wyjść za mąż. Bynajmniej niuanse te nie mają większego wpływu na przedstawienie obrazu społeczeństwa Pleszewa w sposób masowy.

Warto zwrócić uwagę na imiona używane przez kobiety i mężczyzn powiązanych z miastem⁹⁹¹. Przede wszystkim były to imiona pochodzenia chrześcijańskiego. Ich zestawienie przygotowano w poniższych tabelach 19. i 20, osobno dla mężczyzn i kobiet wraz z ich procentowym udziałem.

Tabela 19. Częstotliwość imion męskich wśród mieszkańców XVI-wiecznego Pleszewa.

Imię	Liczba osób	Procent	Imię	Liczba osób	Procent
Jan	223	14,6	Krzysztof	5	0,3
Wojciech	133	8,7	Marek	5	0,3
Maciej	115	7,5	Gabriel	4	0,26
Andrzej	94	6,1	Mateusz	4	0,26

⁹⁸⁶ A. Kozak, „Pleszew w późnym średniowieczu...”, s. 137. Przykładowe zapiski: AmPleszew, I/2, s. 102 („Albertus Marzel concivis noster”), 110 („Joannes Mazur vicinus noster”), 116 („laboriosus Gregorius Janeczka civis noster”), 118 („Dorotheam Myszczyzna civissam nostram”), 124 („provida Margaretha Strugalina concivis nostra”).

⁹⁸⁷ AmPleszew, I/2, s. 100 („sola ducissa domina nostra”), 132 („providi proconsulis Plyeshowiensis noster Alberto”), 245 („in quature angulis circuli oppidi nostri Plessow”).

⁹⁸⁸ AmPleszew, I/11, s. 142–143.

⁹⁸⁹ Ibidem, s. 321–322.

⁹⁹⁰ AmPleszew, I/13, s. 352–353, 453–454.

⁹⁹¹ Podobną analizę przeprowadził A. Kozak dla lat 1428–1444 i 1485–1519. Porównując te dane, można prześledzić jak zmieniała się popularność i tendencja do używania określonych imion u schyłku średniowiecza i na początku epoki nowożytnej w mieście. Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 138–141.

Marcin	79	5,2	Baltazar	3	0,2
Jakub	75	4,9	Erazm	3	0,2
Stanisław	71	4,6	Feliks	3	0,2
Piotr	63	4,1	Filip	3	0,2
Szymon	49	3,2	Hieronim	3	0,2
Grzegorz	41	2,7	Janusz	3	0,2
Tomasz	41	2,7	Świętosław	3	0,2
Bartosz	40	2,6	Adrian	2	0,13
Mikołaj	39	2,56	Antoni	2	0,13
Paweł	38	2,5	Augustyn	2	0,13
Błażej	36	2,35	Jarosław	2	0,13
Łukasz	36	2,35	Kilian	2	0,13
Walenty	36	2,35	Prokop	2	0,13
Wawrzyniec	35	2,3	Roch	2	0,13
Franciszek	27	1,8	Seweryn	2	0,13
Sebastian	16	1,05	Szczęśny	2	0,13
Kasper	15	1	Brykcy	1	0,06
Michał	15	1	Daniel	1	0,06
Adam	14	0,9	Dawid	1	0,06
Józef	14	0,9	Dominik	1	0,06
Urban	14	0,9	Foltyn	1	0,06
Wacław	11	0,7	Gaweł	1	0,06
Benedykt	10	0,6	Gotard	1	0,06
Florian	10	0,6	Grygier	1	0,06
Jerzy	7	0,45	Idzi	1	0,06
Klemens	7	0,45	Konstanty	1	0,06
Wit	7	0,45	Łazarz	1	0,06
Ambroży	6	0,4	Melchior	1	0,06
Joachim	6	0,4	Mirek	1	0,06
Leonard	6	0,4	Serafin	1	0,06
Stefan	6	0,4	Sobek	1	0,06
Wincenty	6	0,4	Szczepan	1	0,06
Aleksy	5	0,3	Więcek	1	0,06
Fabian	5	0,3	Zygmunt	1	0,06

Tabela 20. Częstotliwość imion żeńskich wśród mieszkańców XVI-wiecznego Pleszewa.

Imię	Liczba osób	Procent	Imię	Liczba osób	Procent
Anna	193	23	Łucja	6	0,7
Jadwiga	80	9,5	Marta	6	0,7
Zofia	72	8,6	Zuzanna	5	0,6
Dorota	67	8	Halszka	4	0,5
Agnieszka	66	7,9	Helena	4	0,5
Katarzyna	65	7,7	Prakseda	4	0,5
Elżbieta	54	6,4	Krystyna	3	0,3
Małgorzata	51	6,1	Bogumiła	1	0,1
Barbara	37	4,4	Brygida	1	0,1
Regina	30	3,6	Emerencja	1	0,1
Marusza	20	2,4	Hada	1	0,1
Apolonia	17	2	Ludmiła	1	0,1
Gertruda	14	1,6	Nastazja	1	0,1
Ewa	13	1,5	Połomieja	1	0,1
Magdalena	10	1,2	Róża	1	0,1
Urszula	10	1,2	Trojanna	1	0,1

Antroponimia mieszkańców Pleszewa w badanym okresie nie była zbyt różnicowana. Wśród 1526 zidentyfikowanych mężczyzn najpopularniejszymi imionami były: Jan, Wojciech, Maciej i Andrzej, co łącznie stanowiło ok. 37 % ogółu. Pozostały skład procentowy tworzyły aż 72 imiona, z czego mniej niż 10 osób nosiło 48 imion. Z kolei wśród kobiet było znacznie mniejsze różnicowanie w tym zakresie. Wśród 840 zidentyfikowanych osób zdecydowanie dominowała Anna (aż 23%), co niewątpliwie miało związek z upowszechnieniem się kultu św. Anny u progu XVI w., a to za sprawą hojnej dziedziczki miasta. Kolejnymi według popularności imionami były Jadwiga, Zofia i, na podobnym poziomie, Dorota, Agnieszka i Katarzyna, co łącznie daje 65% ogółu, a tylko 4,7% stanowiły kobiety noszące imiona występujące u mniej niż 10 osób⁹⁹².

Natomiast niewiele osób posiadało imiona pochodzenia słowiańskiego, takie jak: Janusz (od chrześcijańskiego Jana), Świętosław czy Jarosław, a także Marusza (spolonizowane imię Maria, którego w oryginalnej formie w ogóle tu nie używano, co zapewne wiązało się ze szczególną czcią, jaką otaczano Matkę Boską⁹⁹³), Hada, Halszka (od Elżbiety) i Połomieja lub Połomka oraz antroponimy innego pochodzenia, jak celtyckie Brykcy⁹⁹⁴, germańskie Foltyn (odpowiednik Walentego)⁹⁹⁵, Gertruda czy greckie Apolonia i Nastazja. Rzadko używano też imion w formie zdrobniałej, jak Mirek (od Mirosława), Sobek (od Sobiesława lub Sebastiana⁹⁹⁶), Więcek (od Więcesława) czy też zamiennie z Franciszkiem – Frącek oraz Bieniek i Bieniasz z Benedyktem⁹⁹⁷.

W stosunku do młodszych osób, nieletnich lub dzieci, bądź też mających te same imiona co rodzice, zdecydowanie częściej stosowano zdrobnienia przydomków i nazwisk niż imion. W zapiska miejskich znaleźć można liczne przykłady obrazujące to zjawisko, np. Grzegorz Kostrzewka był synem sukiennika pleszewskiego, Wawrzyńca Kostrzewy, Grzegorz Niedolejczyk był synem Tomasza Niedoleja czy Błażej Szewczyk – syn Macieja szewca⁹⁹⁸. Z kolei kobiety – córki często określane były nazwiskiem po ojcu z dodanym przyrostkiem *-anka* lub *-ówna*, np. Anna Kamięszczanka córka Macieja Kamięskiego, Anna Kędziorczanka córka Grzegorza Kędziorki, Barbara Białaskówna

⁹⁹² We wcześniejszym okresie panowała moda również na te same imiona świętych. Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 138–140.

⁹⁹³ B. Czopek-Kopciuch, *Imię Maria w polskiej oikonimii*, „Onomastica”, t. 59/2, 2017, s. 43, 49.

⁹⁹⁴ www.genezanazwisk.pl/content/brychey (dostęp: 15.04.2024).

⁹⁹⁵ <https://nazwiska.ijp.pan.pl/haslo/show/name/Foltyn> (dostęp: 15.04.2024).

⁹⁹⁶ Hasło: Sobek, [w:] Z. Gloger, *Encyklopedia staropolska...*, t. 4, s. 256–257.

⁹⁹⁷ Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 140–141, gdzie analiza porównawcza w stosunku do popularności imion w innych miastach; D. Kopertowska, *O imiennych podstawach nazwisk*, „Acta Onomastica”, 47 (2006), s. 307; K. Tymieniecki, *Niemcy w Polsce*, „Roczniki Historyczne”, 12, z. 2, 1936, s. 217–218.

⁹⁹⁸ Cf. dane w aneksie F.

córka Wita Białaska. Natomiast żony najczęściej przyjmowały nazwiska bądź przydomki po mężach, do których dodawano przyrostki *-owa*, *-ina*, *-yna*. Doskonale obrazuje to przykład rodziny Grzegorza Kurzeszki, którego żona Anna nazywała się Kurzeszczyną, zaś córka, również Anna, nosiła nazwisko Kurzeszczanka. Nazwiska kobiet urabiano również od zawodu sprawowanego przez ich mężów lub ojców, np. Ewa Pisarzowa Rzygałczyzna, Zofia Kucharzowa czy Regina Maliszanka (po ojcu Bartoszu Maliszy) Niziołkowa (po mężu Bartoszu Niziole). Stosowano również przydomki urobione od imion mężów, np. Agnieszka Kasprowa, Agnieszka Klimkowa czy Anna Jurkowa⁹⁹⁹.

Pleszewianie i osoby powiązane z miastem posługiwali się różnymi nazwiskami, które można zaliczyć do różnych grup w zależności od ich etymologii. Do jednej z takich grup należy zaliczyć nazwiska wywodzące się od nazw miejscowych. Najczęściej stosowała je szlachta na określenie swojego pochodzenia, np. Baranowski (od Baranowa), Marszewski (od Marszewa), Wyszkowski (od miejscowości Wyszki) czy Magnuszewski (od Magnuszewic). Również nadawano nazwiska pochodzące od wykonywanego zawodu lub pełnionej funkcji, np. w urzędzie, jak Maciej pisarz. Z kolei dzieci tych osób nosiły przydomki w formie zdrobniałej, np. Bartosz Szewczyk, Maciej Kołodziejczyk i Walenty Rzeźniczek. Wśród innego rodzaju przydomków, które można odnaleźć na liście mieszkańców Pleszewa były takie, które ukazywały pewne cechy fizyczne bądź psychiczne danej osoby, np.: Chuda, Cnota, Łysy, Pierdołka, Płaczek, Pokora, Słaba, Stara; przydomki odzwierzęce: Lisek, Wilk, Wołek, Zając; roślinne: Dąbrowski, Kwiatkowska; odrzeczownikowe: Goździk (od gwoździa), Kmita, Kopczyk, Ożarek; odczasownikowe: Napadło, Patrzyłas, Trzeszczymasło; odprzymiotnikowe: Brudny, Czarny, Narożny; nazwiska obcego pochodzenia, np. Vanborn (z holenderskiego) czy niemieckie Weiffer oraz spolonizowane: Jirzman i Obersal¹⁰⁰⁰. Zestawienie tych wszystkich nazwisk zdaje się wskazywać, iż XVI-wieczny Pleszew był miastem na wskroś polskim, a przeważająca większość jego mieszkańców nosiła typowe polskie przezwiska¹⁰⁰¹.

W wykazie mieszkańców Pleszewa i jego przedmieść znalazły się także osoby pochodzące z zewnątrz. Przede wszystkim byli to przybysze głównie z okolicznych miejscowości (w odległości do ok. 15 km), jakich jak: Baranówek, Bolmów,

⁹⁹⁹ S. Kozierowski, *Nazwiska, przezwiska, przydomki, imiona polskie niektórych typów słowotwórczych. Księga rodzaju ludu polskiego*, Poznań 1938, s. 23–26, 104.

¹⁰⁰⁰ Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 141–144.

¹⁰⁰¹ K. Tymieniecki, *Niemcy...*, s. 236–240; eodem, *Polszczenie się Niemców w miastach wielkopolskich*, [w:] K. Tymieniecki, *Z dziejów miast i mieszczaństwa w późnośredniowiecznej Wielkopolsce*, Poznań 2007, s. 152; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 143.

Broniszewice, Brudzewek, Brzezie, Chocz, Chorzew, Czołnochów, Dobrzyca, Gałązki Małe i Wielkie, Gołuchów, Górzno, Grodzisko, Grudzielec, Janków, Jedlec, Kajew, Karminek, Kowalew, Krzywosądów, Kucharki, Lenartowice, Lubinia Mała, Lubinia Wielka (obecnie Dobieszczyzna), Lutynia, Łapkowo, Łęg, Marszew, Morza, Pabianowo (obecnie Fabianów), Pacanowice, Pieruszyce, Rokutów, Sobótka, Sowina, Szczury, Taczanów, Wieczyn, Wola Duchowna, Żbiki; oraz dalszych oddalonych ok. 20-50 km miejscowości, takich jak: Bachorzew, Benice, Biała, Dobrzec, Gostyń, Jarocin, Jaskółki, Kalisz, Kokanin, Kosmowo, Koźmin Wielkopolski, Lisewo, Majków, Mycielin, Nosków, Odolanów, Piątek, Pызdry, Raszków, Rozdrażew, Sierakowo, Skalmierzyce, Skórzno, Sławin, Stawiszyn, Sulmierzyce, Turek, Ujazd, Września, Żerków¹⁰⁰². Dalekie kontakty, nie tylko handlowe, mieszkańcy Pleszew utrzymywali również z ludnością Krakowa, Radomia czy Urzędowa¹⁰⁰³. Natomiast w okresie reformacji właściciel miasta sprowadził tu luterańskiego księdza, pochodzącego z Drezna.

Migracje ludności do miasta były spowodowane wieloma czynnikami. Jednym z nich była postępująca pauperyzacja szlachty, co wymuszało szukania dla szlacheckich córek mariażu z bogatymi mieszczanami, dającym niekiedy obopólne korzyści, zarówno majątkowe, jak i prestiżowe¹⁰⁰⁴. Jednym z takich przypadków jest małżeństwo Anny Żbikowskiej z Grzegorzem Szczurkiem, pleszewskim krawcem, który w 1539 r. oprawił jej 24 grzywny na wszystkich swoich dobrach¹⁰⁰⁵. Inny przykład dotyczy Urszuli, mieszczki ze Stawiszyna, zamężnej z szewcem pleszewskim, Tomaszem Gibasem, która wniosła mu 5 grzywien posagu otrzymanego od jej matki, Anny Markowej ze Stawiszyna¹⁰⁰⁶. Z kolei Wojciech Chwałę wziął 8 grzywien posagu od Grzegorza sołtysa z Jankowa, ojca Zofii, której oprawił 16 grzywien na wszystkich swoich dobrach¹⁰⁰⁷.

Osoby pochodzące z innych miejscowości, przeważnie występowały przed urzędami miejskimi jako strona sprzedająca nieruchomości, w posiadanie których weszły na drodze dziedziczenia. Przykładowo, w 1542 r. Adam z Brudzewa sprzedał za 8 grzywien Wojciechowi Kalce połowę mielcucha, która przypadła mu spadkiem po

¹⁰⁰² Identyfikację miejscowości przeprowadzono w oparciu o wyszukiwarkę miejscowości na stronie Atlas Fontium: <https://atlasfontium.pl/wyszukiwarka-miejscowosci/> (dostęp: 19.04.2024).

¹⁰⁰³ Przykładowo, w 1567 r. mieszczanin pleszewski Hieronim razem z Stanisławem złotnikiem z Radomia zawarł ugodę ze swoją matką Anną Robakowską, wdową po Łukaszu złotniku z Radomia, na mocy której, m. in. Hieronim otrzymał w wieczyste posiadanie kwartę roli po zmarłym ojcu wraz z sumą dochodów na niej zapisanych; v. AmPleszew, I/11, s. 302–303.

¹⁰⁰⁴ Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 147–148.

¹⁰⁰⁵ AmPleszew, I/2, s. 147 (14 V 1539).

¹⁰⁰⁶ Ibidem, I/13, s. 109–111 (29 VIII 1586).

¹⁰⁰⁷ Ibidem, I/12, s. 67–68 (9 II 1571).

zmarłym bracie Marcinie Bryku¹⁰⁰⁸. Z kolei w innej zapisce dawny mieszkaniec Pleszewa, szewc Andrzej Pieniążek z Białej, określony jako poddany Gabriela Złotkowskiego¹⁰⁰⁹, miecznika kaliskiego, sprzedał swój majątek dziedziny, tj. dom z parcelą, ogrodem w tyle i innymi zabudowaniami, leżący przy ulicy Glińskiej mieszczaninowi pleszewskiemu, Szymonowi szewcowi, za 22 grzywny¹⁰¹⁰. Natomiast pochodzący z Krakowa Maciej Bielicki odziedziczył po swoim stryju, również Macieju Bielickim, majątek rozlokowany na Wielkim Przedmieściu, przy drodze idącej do Broniszewic, który w 1587 r. sprzedał Tomaszowi Hajdukowi za 34 grzywny¹⁰¹¹.

Dane zamieszczone w wykazie ukazują pokrewieństwa i koligacje rodzinne, stąd pozwalają na odtworzenie więzi łączących poszczególne osoby związane z miastem. Przykładowo, stosunkowo dużo informacji zachowało się dla wzmiankowanego w latach 1557–1578 pleszewskiego obywatela, Walentego Krakowczyka. Był synem rajcy pleszewskiego Jana Krakowczyka i Anny, córki Jana Borka. Gdy po śmierci ojca, matka jego ponownie wyszła za mąż za Jana Sędzię, zapisywano go także pod nazwiskiem ojczyma¹⁰¹². Wiadomo również, że miał co najmniej dwie siostry¹⁰¹³, Annę zamężną z rajcą Jędrzejem Krakowczykiem (z którym miała syna Wojciecha ożenionego z Elżbietą, córką Tomasza Rozińskiego, garncarza pleszewskiego), a następnie z Marcinem Wołkowiczem, mistrzem fachu rzeźnickiego i burmistrzem kadencji 1592/1593, oraz Katarzynę, przyrodną siostrę z drugiego małżeństwa jego matki, która z kolei poślubiła Szczęsnego furmana, a po jego śmierci wyszła za mąż za młynarza Andrzeja, z którym miała córkę Katarzynę, zamężną z mieszczaninem Frąckiem Rakiem. Ponadto Walenty miał również przyrodniego brata Krzysztofa, zrodzonego z trzeciego męża Anny, Wojciecha Wójtaszka, pleszewskiego ławnika¹⁰¹⁴.

Znane są też informacje o dalszych krewnych Walentego. Jego stryjami byli Wojciech Drozdek, rajca i wityryk kościoła parafialnego, który występował jako opiekun Walentego w sprawach majątkowych dotyczących sprzedaży części należących do

¹⁰⁰⁸ Ibidem, I/10, s. 172–173 (14 VII 1542).

¹⁰⁰⁹ <https://www.csw2020.com.pl/biogram/gabriel-zlotkowski/> (dostęp: 19.04.2024).

¹⁰¹⁰ AmPleszew, I/11, s. 51–52.

¹⁰¹¹ Ibidem, I/13, s. 147–148 (22 VI 1587).

¹⁰¹² Ibidem, I/2, s. 214, gdzie w zapisce z 4 II 1564 Walentego określono jako *Judex dictus Krakowczik*.

¹⁰¹³ Ibidem, I/12, s. 37–38 (23 VI 1570), w której Walenty zawiera ugodę ze swoimi szwagrami w sprawie spadku po matce.

¹⁰¹⁴ Ibidem, I/11, s. 292–294; gdzie w zapisce z 6 IX 1566 Walentemu i jego siostrze Annie zasądzono zadośćuczynienie za dom i naczynia do warzenia piwa i inne sprzęty oraz za ogród na przedmieściu, który to majątek wcześniej został, z upoważnienia rodziców Anny i Wojciecha Wójtaszków, sprzedany i powzdany wieczyste Kasprowi Mizgałce przez ich syna Krzysztofa Wójtaszka.

Walentego, przypadłych mu spadkiem po ojcu¹⁰¹⁵, oraz Franciszek (predykaty *disciplinatus* oraz *honorabilis* przed jego imieniem wskazują, iż była to osoba wykształcona, która wstąpiła do stanu duchownego)¹⁰¹⁶. Inna ważna dla miasta postać, Kasper organista, burmistrz w latach 1564–1565 oraz zarządca kościoła parafialnego, był z kolei jego wujem. Jako ciekawostkę warto wspomnieć o zapisce z 11 IV 1567, w której Walenty sprzedaje Kasprowi miejsce po zniszczonej przez piorun stodole¹⁰¹⁷. Natomiast nie ma żadnych wzmianek odnośnie żony i dzieci Walentego, ale wiadomo, że posiadał przynajmniej jedną córkę, gdyż jego zięć, Andrzej Sędzic, występuje w wzmiankowanej już zapisce z 1559 r., w której tenże zakupił od teścia parcelę ze stojącym na niej mielcuchem, oraz w 1560 r., kiedy to Walenty sprzedał mu swoją połowę domu stojącego przy ulicy prowadzącej do łaźni miejskiej¹⁰¹⁸.

Z przedstawionych powyżej, pozornie lakonicznych, informacji wyłania się obraz elitarniej mieszczańskiej rodziny, której przedstawiciele licznie zasiadali we władzach miejskich, dostępując nawet godności burmistrza, oraz osiągnęli najwyższe szczeble w karierze zawodowej, a poprzez koligacje małżeńskie zacięśli więzi z rodziną Wołków, właścicieli kamienicy sąsiadującej z ratuszem. Ponadto pełnili również prestiżowe funkcje związane z zarządaniem majątkiem kościelnym; był wśród nich organista oraz osoba duchowna, co świadczy również o odpowiednim poziomie wykształcenia.

Ten konkretny przykład pokazuje, w jaki sposób wykaz z uporządkowanymi danymi staje się dla historyka narzędziem, które pozwala odtworzyć więzi rodzinne, koligacje małżeńskie, prześledzić karierę urzędniczą i zawodową poszczególnych osób, a przede wszystkim ukazuje potencjał informacyjny tkwiący w aktach miejskich. Jednak trzeba mieć na uwadze, iż obejmuje on tylko osoby, które wystąpiły przed urzędami rady i ławy, a przeważnie było to bogate mieszczaństwo, mające swój udział w licznych nieruchomościach w mieście i na przedmieściach. Świadczy o tym również fakt wielokrotnych małżeństw, zawieranych przez wdowy zapewne w celu zapobiegania rozpadowi majątku i zapewnienia opieki nad jego zarządaniem.

¹⁰¹⁵ Ibidem, s. 30–31; zapiska z 10 II 1559, gdzie Walenty razem z Wojciechem Drozdkiem sprzedaje mielcuch z parcelą swojemu zięciowi Andrzejowi zwanemu Sędzic za sumę 15 grzywien.

¹⁰¹⁶ Ibidem, I/2, s. 109–110 (17 III 1525); I/10, s. 176–177 (18 IX 1542).

¹⁰¹⁷ Ibidem, I/11, s. 315–316.

¹⁰¹⁸ Ibidem, s. 58–59 (16 II 1560).

4. Gospodarka

4.1. Handel i rzemiosło

Miasta polskie w okresie nowożytnym rozwijały się głównie dzięki rozkwitowi rzemiosła¹⁰¹⁹, które z kolei opierało się na ukształtowanej w średniowieczu organizacji cechowej powstałej dla ochrony interesów danej grupy zawodowej¹⁰²⁰. Ustrój cechowy przyjęty na ziemiach polskich oparty był o wzory przyniesione z Niemiec. Zarząd nad nimi sprawowali corocznie wybierani cechmistrzowie spośród grona wszystkich mistrzów zebranych w danym bractwie. Mistrzowie mogli samodzielnie prowadzić własne warsztaty rzemieślnicze, a podczas zebrań zwanych schadzkami załatwiali istotne sprawy z punktu widzenia organizacji rzemiosła¹⁰²¹. Podstawowym zdaniem cechów była organizacja życia gospodarczego, oparta na prawnych regulacjach produkcji, jakości towaru i jego zbytu. Ponadto odgrywały również ważną rolę w płaszczyźnie kulturalnej, religijnej i społecznej. Ich pełnoprawni członkami byli mistrzowie, u których swoje umiejętności doskonalili czeladnicy. Aby uzyskać awans, musieli oni spełnić stawiane przez cechy odpowiednie wymagania w zakresie finansowym, jak i zawodowym, wnosząc odpowiedniej wysokości opłaty wstępne oraz wykonując tzw. majstersztyk, sprawdzian umiejętności czeladniczych, stanowiący podstawowy wymóg do wyzwolenia na mistrza¹⁰²².

Rzemiosło miejskie służyło przede wszystkim zaspokajaniu potrzeb rynku wewnętrznego. Lokalny rynek rzemieślniczy Pleszewa rozwijał się dzięki dogodnej lokalizacji oraz oddziaływaniu Kalisza w zakresie politycznym i kulturalnym¹⁰²³. Produkcja rzemieślnicza była nastawiona przede wszystkim na przetwórstwo towarów spożywczych pod konsumpcję mieszkańców miasta. Na cotygodniowych targach dokonywano znaczniejszych transakcji, zaś jarmarki stwarzały okazję do zawiązania szerszych kontaktów na drodze wymiany towarowo–pieniężnej, przynosząc korzyści właścicielom miasta i jego mieszkańcom, a w szczególności rzemieślnikom¹⁰²⁴.

¹⁰¹⁹ K. Tymieniecki, *Rozwój historyczny miast i mieszczaństwa w Wielkopolsce*, [w:] K. Tymieniecki, *Z dziejów miast i mieszczaństwa w późnośredniowiecznej Wielkopolsce*, Poznań 2007, s. 50.

¹⁰²⁰ J. Piasecki, *Dzieje rzemiosła pleszewskiego*, Pleszew 1993, s. 11–12. R. Lolo wysuwa tezę, iż rozwój organizacji cechowych mógł wiązać się z kryzysem rzemiosła, cierpiącego z powodu kurczących się rynków zbytu o charakterze lokalnym. W takich warunkach wyznaczanie limitów produkcyjnych miało służyć ochronie i przetrwaniu poszczególnych gałęzi wytwórczości rzemieślniczych, v. R. Lolo, *Miasta mazowieckie XVI–XVIII wieku. Szkice i studia*, Warszawa 2021, s. 177.

¹⁰²¹ S. Kutrzeba, *Historia ustroju Polski...*, s. 104–105.

¹⁰²² J. Piasecki, op. cit., s. 12.

¹⁰²³ B. Baranowski, *Życie codzienne małego miasteczka w XVII i XVIII wieku*, Warszawa 1975, s. 59.

¹⁰²⁴ J. Piasecki, op. cit., s. 18.

Proces tworzenia bractw cechowych, w przeciwieństwie do dużych miast, przebiegał znacznie wolniej w małych ośrodkach. Było to związane z liczbą ludności, która miała wpływ na wielkość zapotrzebowania na produkcję rzemieślniczą na użytek mieszkańców ośrodka, tym samym, jak to słusznie zauważył Jan Piasecki, regulowała ona liczbę rzemieślników i strukturę miejscowego rzemiosła¹⁰²⁵. Do głównych zadań cechów należała ochrona interesów ich członków przed nadmierną konkurencją, zapewnienie odpowiedniego poziomu kwalifikacji rzemieślniczych, a co za tym idzie, staranne wyuczenie zawodu terminatorów, czeladzi i mistrzów. Stąd sprawowano również opiekę nad instytucją wędrujących czeladników w celu osiągnięcia nowych umiejętności i ich doskonalenia u mistrzów w innych miastach i krajach¹⁰²⁶. Ponadto bractwa cechowe pełniły określone funkcje w płaszczyźnie religijnej, takie jak obsługa ołtarzy w kościołach i dostarczanie świec na nabożeństwa i inne uroczystości religijne. Natomiast w sferze życia społecznego wzmacniały one silnie więzi towarzyskie, co wyrażało się, m. in. poprzez zawieranie związków matrymonialnych między członkami rodzin powiązanych z określonym rzemiosłem, występowanie podczas uroczystości z własnymi chorągwiami czy obronę wyznaczonych odcinków murów miejskich¹⁰²⁷.

Każdemu członkowi cechu przysługiwała jatka do sprzedaży swoich wyrobów, wyznaczona przez właściciela miasta, który miał wpływ na regulację organizacji cechowych w mieście poprzez nadawanie przywilejów i statutów¹⁰²⁸. Tutaj jeszcze raz warto wspomnieć o przywileju na jatki rzeźnicze wydanym w 1562 r., przez Jadwigę Kościelecką. Właścicielka miasta zwiększyła ilość jatek z 10 na 18 i nadała je za 24 grzywny mistrzom rzeźnickim starszym i młodszym, których kolejno wymieniono: Marcinowi Wójcikowi, Janowi Kotowi, Janowi zięciowi wójtowskiemu, Andrzejowi Krupce, Wojciechowi i Marcinowi Wołkom (synom zmarłego Piotra Wołka), Łukaszowi Ważymięsowi, Walentynowi Giszce, Grzegorzowi Niewrzędzie, Wojciechowi Orszulance, Jakubowi Giszce, Janowi Sędziemu, Janowi Dozdałce, Urszuli Rzygalczyńce, Maciejowi Darmopyszkowi, Janowi Długoszkowi, Jerzemu Czechowi i Janowi, synowi

¹⁰²⁵ Ibidem, s. 20.

¹⁰²⁶ Rejestr czeladników rzemiosła kotlarskiego odbywających wędrowkę w Krakowie na przełomie XVI i XVII w. wymienia m. in. kotlarzy z Kalisza, v. F. Kiryk, *Z dziejów wędrowek czeladników krakowskiego rzemiosła metalowego*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie”, z. 35, „Prace Historyczne”, 1970, s. 58. Wielce prawdopodobne jest, iż również pleszewscy rzemieślnicy zawodów metalowych szkolili się tam, szlifując swój fach. W drugiej połowie XVI w. na terenie miasta działał kotlarz Wojciech Czapla, który w 1589 r. sprzedał swój dom na Koszutowie Joachimowi Stelmaszkowi (AmPleszew, I/13, s. 177–178; zapiska z 13 I 1589). Źródła wzmiankują jeszcze Jana kotlarza, który 5 VI 1592 zakupił dom przy ulicy Malińskiej (AmPleszew, I/13, s. 289–290).

¹⁰²⁷ J. Piasecki, op. cit., s. 20–21.

¹⁰²⁸ Ibidem, s. 22.

Jakuba, i ich dziedzicom. W zamian za to mieli oni co roku, na św. Marcina opłacać czynsz w wysokości 3 wiardunków i 2 kamieni łożu. Ponadto zobowiązali się nie przyjmować nikogo do cechu, z wyjątkiem tych, którzy posiadają jatki i nikt z nich nie mógł też wystawić jatki na sprzedaż bez zgody wszystkich braci cechowych, zarówno starszych, jak i młodszych. Kościelecka ustanowiła również targ mięsny i wolnicę na czas od św. Bartłomieja [24 VIII] do św. Andrzeja [30 XI]. Natomiast mieli oni opłacać targowe od całości dóbr po 1 groszu, od baraniny po 4 denary, od cielęcia i wieprza – po szelągu, wedle wymagań dotyczących mięsa wystawionego na sprzedaż przez cechmistrzów i ich następców¹⁰²⁹. Interesujące, że wśród członków cechu rzeźniczego wymieniono Urszulę Rzygałczynę, co wskazywałoby, iż była ona wówczas wdową, bowiem ani żony, ani dzieci mistrzów nie mogły wstępować do bractw cechowych. Prawo to przysługiwało jedynie wdową, które jednak z racji braku wykształcenia w danym zawodzie nie mogły uczyć rzemiosła. Dokładnie mówi o tym artykuł 5. statutu cechu piwowarów uchwalonego w 1630 r.¹⁰³⁰:

„Wdowa któraby została, po mężu swym mielcarskie rzemiosło chciała robić, wolno jej będzie robić do śmierci, tylko chłopca nie wolno przyjmować jej na uczenie; jednak gdyby się w tym rzemiosle robiąc co złego, a nierządnego na nie jawnie pokazało: takowa rzemiosło traci; także gdyby za innego rzemiosła poszła męża: tak bractwo, jako i rzemiosło traci”¹⁰³¹.

Tak więc, mogła ona stracić członkostwo w cechu nie tylko za niegodne zachowanie, ale również z chwilą ponownego wyjścia za mąż za rzemieślnika innej profesji. Jeśli zaś chodzi o wspomnianą wolnicę nadaną przez dziedziczkę, było to zniesienie na określony czas wszelkich ograniczeń dotyczących sprzedaży przez osoby z poza cechu produktów spożywczych, takich jak mięso czy pieczywo¹⁰³².

Z kolei w zbiorach Muzeum Regionalnego w Pleszewie znajduje się najstarszy z zachowanych przywilej dla cechu krawieckiego nadany w 1592 r. przez Jana Zborowskiego. Według tego dokumentu ówczesnym cechmistrzem bractwa krawieckiego był Stanisław Głowacki, a w gronie mistrzów wymienia: Gabriela Cygana, Piotra Krawca, Sebastiana Gliwickiego, Andrzeja Gotowego, Marcina Grzybka, Gabriela Cichosza, Mikołaja Godlewskiego, Pawła Krawca, Wojciecha Molędę, Macieja

¹⁰²⁹ AmPleszew, I/11, s. 162–165.

¹⁰³⁰ Cf. A. Makowski, op. cit., s. 89, gdzie również cytuje fragment artykułu 5. statutu cechu mielcarskiego.

¹⁰³¹ APP, Cechy m. Pleszew 17.

¹⁰³² Nowak A., *Rozwój gospodarczy Kalisza w XVI–XVIII w.: Okres do połowy XVII w.*, [w:] *Dzieje Kalisza*, red. W. Rusiński, Poznań 1977, s. 169.

Białaska¹⁰³³. Natomiast uczeń zgłaszający się na naukę rzemiosła krawieckiego musiał złożyć opłatę do skrzyni brackiej w wysokości 1 złotego i 6 groszy oraz 3 funty wosku, 12 groszy i beczkę piwa¹⁰³⁴.

W czasie targów każdy z rzemieślników musiał posiadać jeden wóz, na którym prezentował swoje wyroby¹⁰³⁵. Kupcy przywożący towary na jarmarki byli zobowiązani do zapłacenia właścicielowi miasta cła za prawo składu. Jego wysokość była uzależniona od ilości koni i wozów z towarami¹⁰³⁶. Cotygodniowe targi, które w XVI w. odbywały się w czwartki oraz coroczne jarmarki mające miejsce w dni odpustowe, obchodzone w kościołach św. Jana i św. Floriana. Głównymi towarami handlowymi było zboże i bydło, a więc towary spożywcze służące zaspokojeniu potrzeb mieszkańców miasta. Ponadto targi były też ważnymi punktami informacyjnymi odnośnie posiadanych i poszukiwanych towarów¹⁰³⁷. Miasta wraz z ich rynkami lokalnymi miały istotny wpływ na mobilność chłopów, bowiem mieszkańcy wiosek mogli tu zbyć nie tylko nadwyżki pozostałe z produkcji rolnej, ale również wysyłać rezerwuary siły roboczej¹⁰³⁸. Oprócz targów stałych, odbywających się regularnie, bywały także targi okresowe, jak np. tzw. Targ Rybny we Wrocławiu odbywającym się obok ratusza, gdzie ustawiano specjalne koryta oraz budy handlarzy rybami¹⁰³⁹. Również w Pleszewie, na rynku pośród kramów i jatek znajdowały się specjalnie wydzielone ławy rybne, które zostały wzmiankowane z zapisem z 1574 r.¹⁰⁴⁰

Z kolei jarmarki odgrywały istotną rolę w procesie wymiany towarowo–pieniężnej na większą skalę. Tutaj przedmiotem handlu były przede wszystkim towary luksusowe, importowane z zagranicy, kupcy mieli zapewnioną swobodę działalności, mogli oni zawierać rozmaite transakcje między sobą, dokonywać transakcje kredytowe, a rzemieślnicy mieli większe szanse na zbycie swoich wyrobów¹⁰⁴¹. Mieszkańcy Pleszewa musieli sprowadzać do miasta inny towar pierwszej potrzeby jaki stanowiła sól.

¹⁰³³ MRP, H-298, statut cechu krawieckiego nadany w 1592 r. przez Jana ze Zborowa.

¹⁰³⁴ MRP, H-300, przywilej cechu krawieckiego z 1592 r., i późniejszy z 1698 r. (H-300). Cf. A. Makowski, op. cit., s. 91.

¹⁰³⁵ J. Piasecki, op. cit., s. 27.

¹⁰³⁶ Ibidem, s. 42.

¹⁰³⁷ H. Samsonowicz, *Późne średniowiecze miast nadbałtyckich. Studia nad dziejami Hanzy nad Bałtykiem w XIV-XV w.*, Warszawa 1968, s. 155–156.

¹⁰³⁸ M. Wyżga, *Homo movens. Mobilność chłopów w mikroregionie krakowskim w XVI–XVIII wieku*, Kraków 2019, s. 211.

¹⁰³⁹ M. Goliński, *Socjotopografia...*, s. 26.

¹⁰⁴⁰ AmPleszew, I/3, s. 55–57 (14 V 1574).

¹⁰⁴¹ M. Bogucka, *Jarmarki w Polsce w XVI–XVIII wieku*, [w:] *Studia nad dziejami miast i mieszczaństwa w średniowieczu*, Toruń 1996, s. 15; W. Rusiński, *Rozwój gospodarczy ziem polskich w zarysie*, Warszawa 1973, s. 107–108, gdzie o łączeniu operacji kredytowych z działalnością handlową bogatych kupców będących jednocześnie bankierami.

Importowano ją głównie z Bochni i Wieliczki¹⁰⁴². Ważną rolę w tym zakresie spełniali furmani przewożący towary między ośrodkami handlowymi. Służyły do tego ciężkie drewniane fury zaprzęgnięte w 1–2 koni¹⁰⁴³. Warto dodać, iż na ziemiach polskich w tym okresie funkcjonowały ośrodki wyspecjalizowane w furmaństwie. Jedną z takich miejscowości był Urzędów w województwie lubelskim¹⁰⁴⁴. Pomimo lapidarnego charakteru wzmianek źródłowych dotyczących kupców działających w XVI-wiecznym Pleszewie, można odtworzyć pewne aspekty z ich życia. W 1538 r. kupiec Jan nabył od Andrzeja cieśli stajnię stanowiącą część domostwa należącego niegdyś do Szuczyńskiego. Warto zaznaczyć, iż nieruchomość ta stała przy ulicy Łaziennej, a więc w pobliżu targowiska końskiego na Waliszewie¹⁰⁴⁵. Z kolei inny kupiec, Marcin, mieszkał przy ulicy Gliškiej¹⁰⁴⁶. W 1552 r. sprzedał on swoją stodołę Marcinowi Słabemu za sumę 2 grzywien¹⁰⁴⁷. Natomiast ciekawa sytuacja miała miejsce w 1523 r., kiedy kupiec pleszewski Stanisław zarzucił władzom miejskim, z burmistrzem Wojciechem Nadmyszkiem na czele, przywłaszczenie jego pieniędzy. Niestety, szczegóły tej sprawy nie są znane. Z zapiski wynika, iż te, z resztą niesłuszne, pomówienia wynikają z zamieszania spowodowanego przez tegoż Stanisława, któremu sąd nakazał „odszczekać” te oskarżenia i nałożył milczenie, za złamanie którego grodziła mu kara 18 grzywien, z których po 6 grzywien miało być wpłacone na kościół św. Jana, dla dziedzica i dla arbitrów¹⁰⁴⁸. Kolejny znany kupiec pleszewski o imieniu Świętomir przed urzędem rady w dniu 6 IV 1554 zobowiązał się do spłaty długu w wysokości 4 grzywien, które to pieniądze przyjął od Macieja Bujary i Błażeja Kruża, opiekunów i wityrków kościoła i szpitala Świętego Ducha. Pożyczkę tę zapisał na wszystkich swoich dobrach i zobowiązał się ją oddać do najbliższej niedzieli przewodniej [21 IV 1555] pod zakładem 4 grzywien. Gdyby nie dotrzymał tego zobowiązania, to wówczas miał płacić tym zarządcom szpitala co roku po 16 groszy na każdą niedzielę przewodnią do czasu, aż spłaci cały dług¹⁰⁴⁹.

Kolejna zapiska ukazuje, jak dużym zaufaniem i poważaniem cieszyły się władze Pleszewa u osób pochodzących z innych miejscowości, ale też świadczy o dużej mobilności przybyłych gości. 8 VII 1524 przed radą stanął Wincenty kupiec określony

¹⁰⁴² A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 152.

¹⁰⁴³ Samsonowicz, *Późne średniowiecze...*, s. 215.

¹⁰⁴⁴ S. Herbst, *Miasta i mieszczaństwo...*, s.411–412.

¹⁰⁴⁵ *AmPleszew*, I/2, s. 130–131 (8 XI 1538).

¹⁰⁴⁶ *Ibidem*, s. 210–211 (7 III 1544), 213–214 (27 VII 1544).

¹⁰⁴⁷ *Ibidem*, s. 188–189 (27 V 1552).

¹⁰⁴⁸ *Ibidem*, I/10, s. 87–88 (11 IX 1523).

¹⁰⁴⁹ *Ibidem*, I/2, s. 199.

jako *vicinus noster*, w obecności rajców i Jadwigi Pszczółczyny z Koźmina, wdowy po Macieju Pszczółce kupcu, wraz z dziećmi, zawarł ugodę w sprawie testamentu zmarłego Macieja sporządzonego w oddalonym o ponad 200 km miasteczku Seceminie w województwie sandomierskim. Wincenty, który był wykonawcą tego testamentu, umieścił w skrzyni miejskiej Pleszewa 2 kopy, które zmarły zapisał dla dzieci na swoim majątku. Po pieniądze te zgłosiła się wdowa razem z Marcinem Żakiem, zastępującym burmistrza Jarocina, i odebrała tę sumę, uwalniając wieczyście tegoż Wincentego od wszelkich przeszkód ze swej i swoich dzieci strony¹⁰⁵⁰.

Omawiając zagadnienia dotyczące handlu, nie sposób ominąć spraw związanych z ówczesnym systemem monetarnym. W Pleszewie wszelkie transakcje najczęściej dokonywano monetą obrachunkową, którą była grzywna (*marca*), dzieląca się na 4 wiardunki (*fertones*), 24 skojsce i 48 groszy. Kwoty podawano również w złotych równych 30 groszom, przy czym najbardziej znany był złoty wybijany na Węgrzech, podawany we florenach. Od 1528 r. złote monety wybijano również w Polsce. Natomiast rzadko podawano ceny w kopie (*sexagena*) odpowiadającej 60 groszom praskim¹⁰⁵¹.

Warto zwrócić uwagę, iż w skali ponadlokalnej mniejsze ośrodki odgrywały rolę pośredników łączących wielki dalekosiężny handel, stanowiący domenę dużych miast, z indywidualnymi producentami towarów bądź ich konsumentami. Stąd ich zadaniem była obsługa tego handlu i komunikacji, m. in. poprzez zapewnienie bazy noclegowej i wyżywienia podróżującym kupcom oraz możliwości najmu koni i wozów oraz uzupełnienie zapasów na dalszy etap wędrówki¹⁰⁵².

Okres schyłkowy XV i cały wiek XVI odznaczył się rozwojem sukiennictwa, zwłaszcza na obszarze Wielkopolski¹⁰⁵³. Wytwarzane sukno poddawano obróbce wykańczającej w młynach wodnych zwanych foluszami, gdzie spilśniano surowy produkt. Urządzenia te znajdowały się przeważnie w rękach szlacheckich, którym przynosiły dodatkowe dochody¹⁰⁵⁴. Z produkcją sukna powiązane były inne gałęzie rzemiosła, jak krawiectwo czy czapnictwo, dla których utkany materiał stanowił bazę do

¹⁰⁵⁰ Ibidem, s. 106.

¹⁰⁵¹ Cf. systemy monetarne w miastach hanzeatyckich, v. H. Samsonowicz, *Późne średniowiecze...*, s. 197–201; A. Bartoszewicz, *Warta. Społeczeństwo miasta w II połowie XV i na początku XVI wieku*, Warszawa 1997, s. 118; W. Rusiński, *Rozwój gospodarczy...*, s. 108.

¹⁰⁵² A. Bartoszewicz, *Warta...*, s. 27; cf. M. Bogucka, *Jarmarki w Polsce...*, s. 17.

¹⁰⁵³ K. Tymieniecki, *Rozwój historyczny miast...*, s. 51.

¹⁰⁵⁴ M. Drozdowski, *W dobie Rzeczypospolitej szlacheckiej (od połowy XV w. do 1793 r.)*, [w:] *Dzieje ziemi gostyńskiej*, red. S. Sierpowski, Poznań 1979, s. 121. Cf. I. Baranowski, *Przemysł polski w XVI wieku*, Warszawa 1919, s. 169.

dalszej obróbki¹⁰⁵⁵. Podobnie było z garbarstwem, które w Polsce, poza paroma miastami, było całkowicie zdominowane przez inne, pokrewne zawody, jak rymarze czy szewcy, którzy sami zajmowali się wyprawianiem skór¹⁰⁵⁶.

Okolice Pleszewa sprzyjały rozwojowi rzemiosła garncarskiego, ponieważ obfitowały one w białą glinę wykorzystywaną w produkcji ceramiki¹⁰⁵⁷. Ponadto posługiwali się piaskiem, drewnem, ołowiem, cyną i farbami, a przy pracach zduńskich wykorzystywali sierść zwierzęcą bądź sieczkę¹⁰⁵⁸. Garncarze wytwarzali nie tylko naczynia, ale wśród nich działali także wyspecjalizowani zduni, wykorzystujący ceramikę budowlaną i posiadający umiejętność stawiania pieców kaflowych służących do ogrzewania domów mieszczańskich oraz naprawiania i podlepania starych urządzeń grzewczych¹⁰⁵⁹. Znamienne jest jednak to, iż garncarstwo nie wyodrębniło się od zduństwa w oddzielne rzemiosło i w tym okresie osoby trudniące się tym rzemiosłem określano zamiennie, raz „garncarzem”, a raz „zdunem”¹⁰⁶⁰. Świadczą o tym przykłady pleszewian, przy których imionach pisarze zamieścili obie nazwy określające wykonywany przez nich fach, a więc byli to: Błażej Błach (*figulus*, „zdun”), Błażej Żuber (*figulus*, „mistrz rzemiosła zduńskiego”) i Piotr Łysek (*figulus*, „garncarz”, „mistrz rzemiosła zduńskiego”)¹⁰⁶¹.

Innym, mającym duże znaczenie w życiu miasta, bractwem rzemieślniczym był cech mielcarski, którego członkowie trudnili się produkcją piwa, a jego konsumpcja wśród mieszczan była bardzo wysoka. Zasady produkcji piwa zostały sformułowane w statucie z 1630 r. wydanym przez Piotra Sieniutę z Lachowic¹⁰⁶². Jednakże skala tej produkcji była stosunkowo niewielka, głównie nastawiona była na zaspokojenie własnych potrzeb¹⁰⁶³. Dnia 12 XII 1564 Jadwiga Kościelecka wystosowała list do władz miasta, w którym rozkazała, „aby ci, którzy z starodawna zasiedli w domach tych, w których piwa warzono ze starodawna, aby je koniecznie wszyscy warzyli do dwu miesięcy, a gdzieby

¹⁰⁵⁵ D. Konieczka-Śliwińska, *Śrem w czasach nowożytnych*, [w:] *Dzieje Śremu*, red. M. Rezler, Poznań 2003, s. 96.

¹⁰⁵⁶ I. Baranowski, op. cit., 9–10.

¹⁰⁵⁷ A. Szymański, *Pleszew w dobie szlacheckiej...*, s. 62.

¹⁰⁵⁸ M. Kwapieniowa, *Organizacja produkcji i zbytu wyrobów garncarskich w Krakowie w XIV–XVIII w.*, [w:] M. Kwapiień, J. Maroszek, A. Wyrobisz, *Studia nad produkcją rzemieślniczą w Polsce (XIV–XVIII w.)*, Wrocław 1976, s. 26.

¹⁰⁵⁹ A. Makowski, op. cit., s. 201–202; Kwapieniowa M., *Organizacja produkcji i zbytu wyrobów garncarskich w Krakowie w XIV–XVIII w.*, [w:] M. Kwapiień, J. Maroszek, A. Wyrobisz, *Studia nad produkcją rzemieślniczą w Polsce (XIV–XVIII w.)*, Wrocław 1976, s. 35–38.

¹⁰⁶⁰ I. Baranowski, op. cit., s. 23–24.

¹⁰⁶¹ V. aneks F.

¹⁰⁶² Cechy m. Pleszew, 17.

¹⁰⁶³ Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 151.

nie warzyli koniecznie, aby je sprzedali do dwu miesięcy, aby mnie pożytki starodawne nie ginęły”. Właścicielka miasta wyraża tutaj troskę, aby uwarzone piwo się nie zmarnowało, więc jednocześnie nakłada ograniczenia czasowe na jego przygotowania i sprzedaż¹⁰⁶⁴.

Ponadto istniały również rzemiosła sprawowane przez pojedyncze osoby, które dla ochrony swych interesów wstępowały do tzw. cechu pospolitego różnego rzemiosła. Do bractwa tego w Pleszewie należeli przedstawiciele takich zawodów jak: złotnicy, miecznicy, ślusarze, ludwisarze, puszkarze, kotlarze, kowale, tesarze, bednarze, kołodzieje, rymarze, powroźnicy, stelmachowie¹⁰⁶⁵. Konwisarstwo i złotnictwo w XVI w. osiągnęło wysoki poziom rozwoju, dostarczając wyroby codziennego użytku. Ośrodkami tej gałęzi rzemiosła były większe miasta takie, jak: Poznań, Kraków, Gdańsk, Lwów, Lublin czy Warszawa, gdzie ich produkcja była nastawiona głównie na zaspokajanie potrzeb elity. Dostarczały bowiem przedmioty luksusowe, wśród których znalazły się kosztowne naczynia stołowe cynowe, srebrne, pozłacane, biżuteria i inne ozdoby¹⁰⁶⁶. Ponieważ Polska była krajem typowo rolniczym, rzemiosła żelazne mogły rozwijać swoją działalność, produkując towary pod potrzeby rolnictwa, np. podkowy, łopaty, motyki i inne narzędzia gospodarcze¹⁰⁶⁷. W tym miejscu warto też wspomnieć o zegarmistrzach, dzięki którym w polskich miastach upowszechniły się zegary, które montowano na ratuszach nawet tych mniejszych ośrodków, jak np. Nieszawa. Przy czym należy zaznaczyć, iż zegarmistrzostwo było dodatkowym zajęciem leżącym najczęściej w gestii ślusarzy bądź kowali¹⁰⁶⁸. Z kolei poza strukturami cechowymi działali, m. in.: aptekarz, fryzjer i chirurg, browarnik, muzykant (organista) czy wytwórcy oleju¹⁰⁶⁹.

Jeszcze inną rozpowszechnioną gałęzią przemysłu spożywczego w okolicach miasta było młynarstwo. Zakładanie w dobrach ziemskich młynów było prawem przynależącym panom gruntowym, zaś młynarze mogli tu być najemnikami pełniącymi służbę dworską bądź samodzielnie prowadzić młyny w zamian za odpowiednie

¹⁰⁶⁴ AmPleszew, I/11, s. 302.

¹⁰⁶⁵ J. Piasecki, op. cit., s. 29; A. Makowski, op. cit., s. 205.

¹⁰⁶⁶ I. Baranowski, op. cit., s. 8; A. Wyrobisz, *Warunki rozwoju przemysłu w Polsce w XVI i pierwszej połowie XVII w.*, [w:] M. Kwapien, J. Maroszek, A. Wyrobisz, *Studia nad produkcją rzemieślniczą w Polsce (XIV–XVIII w.)*, Wrocław 1976, s. 208.

¹⁰⁶⁷ I. Baranowski, op. cit., s. 36; A. Wyrobisz, *Warunki rozwoju...*, s. 205, gdzie autor zwraca uwagę, że słabo nawęglone żelazo pochodzące z rodzimych kuźnic nie nadawało się na surowiec do produkcji trwalszych narzędzi posiadających ostrą powierzchnię tnącą, w związku z czym importowano stal oraz narzędzia rolnicze z zagranicy, m. in. z Węgier.

¹⁰⁶⁸ I. Baranowski, op. cit., s. 69–70.

¹⁰⁶⁹ Cf. A. Makowski, op. cit., s. 206, gdzie w tabeli 55. zestawiono liczbę rzemieślników niemających własnego cechu na podstawie opisu miasta z 1793 r.

świadczenia uiszczane na rzecz dworu lub, co było najczęstsze, w ramach rocznej dzierżawy mogli być osadzeni na stałym czynszu w pieniądzu lub naturze bądź dwie trzecie swoich dochodów oddawać panu¹⁰⁷⁰. Ponadto młynarzy również można zaliczyć do grupy mobilnych, ale o statusie zamożniejszych od chłopów bezrolnych i mających poważanie na równi z kmieciami, rzemieślników wiejskich¹⁰⁷¹. W księgach pleszewskich jest wzmianka o osadzonemu na młynie wójtowskim Wojciechu młynarzu, którego określono jako poddanego (*subditus*) księżnej raciborskiej¹⁰⁷². Oprócz niego wzmiankowano młynarza Grzegorza Długosza, poddanego Jana Kościeleckiego¹⁰⁷³. Wyróżniano trzy rodzaje młynów w zależności od sposobu wprawiania ich w ruch: młyny wodne, wietrzne i kieratowe, napędzane siłą zwierząt pociągowych. Sieć wodna terenu determinowała rozmieszczenie młynów, z których większość znajdowała się nad strumieniami¹⁰⁷⁴. W XVI w. upowszechniły się młyny z kołami nasiębiernymi, przeważnie posiadały one dwa koła, z których jedno poruszało kamienie młyńskie, a drugie – stępy mielące surowce roślinne na kaszę. Natomiast w młynach o trzech kołach, jedno lub dwa z nich, służyły do przemiału mąki, a pozostałe poruszały folusz sukienniczy lub stępy wykorzystywane do przemiału słoju dla browarników¹⁰⁷⁵.

Z kolei młyny kieratowe zwane też końskimi najczęściej wznoszono w sąsiedztwie browarów dworskich, tak jak to miało miejsce w Pleszewie. O ile na wsi nie miały takiego znaczenia, to miasta czerpały z nich poważne dochody poprzez monopolizację przemiału słoju¹⁰⁷⁶. Stąd stanowiły one podstawę miejscowego przemysłu piwowarskiego i gorzelniczego, a także dostarczały paszy dla zwierząt hodowlanych¹⁰⁷⁷. Co więcej, na przedmieściach zakładano także stawy i sadzawki, co było ściśle powiązane nie tylko z postępującą intensyfikacją gospodarki rybnej, ale także część z tych zbiorników wykorzystywano do napędzania młynów wodnych, których ilość w tym okresie gwałtownie wzrosła¹⁰⁷⁸. W 1533 r. wzmiankowany jest staw znajdujący się przy ogrodzie plebańskim¹⁰⁷⁹, zaś w 1599 r. Jan Świderczyk, syn zmarłego Macieja, w ramach działu po ojcu miał jednej ze swoich siostr, Zofii, dać ogród leżący pod stawem, między

¹⁰⁷⁰ W. Rusiński, *Rozwój gospodarczy...*, s. 100.

¹⁰⁷¹ M. Wyżga, op. cit., s. 302.

¹⁰⁷² AmPleszew, I/2, s. 120 (10 II 1530).

¹⁰⁷³ Ibidem, I/10, s. 213 (30 VI 1544).

¹⁰⁷⁴ T. Czwojdrak, *Młyny zbożowe w dobrach biskupstwa poznańskiego od XVI do XVIII w.*, „Studia i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza”, t. 8 (1963), z. 1 (15), s. 10.

¹⁰⁷⁵ A. Szymański, *Z dziejów młynarstwa i piekarnictwa w Pleszewie*, Pleszew 2017, s. 19–20.

¹⁰⁷⁶ Ibidem, s. 15.

¹⁰⁷⁷ Ibidem, s. 29, 33.

¹⁰⁷⁸ W. Piotrowski, *Medycyna polskiego renesansu*, Jawor 1995, s. 27.

¹⁰⁷⁹ AmPleszew, I/10, s. 381–382; zapiska z 20 I 1553.

rolami i ogrodami na przedmieściu¹⁰⁸⁰. Z kolei w 1579 r. przedmieszczanin Grzegorz Zając dokonał wzdania swoich dóbr dziedzicznych, bratankom Janowi i Mikołajowi, synom zmarłego Szymona Zajączka, wśród których znalazła się sadzawka, którą Grzegorz swym nakładem wykopał, oraz 4 zagony ogrodu leżącego nad stawem Gajdzińskim, przy którym zapewne stał młyn Gajdy z dwoma kołami korzeczynymi. Informacje te pozwalają domyślać się, iż majątek ten znajdował się w okolicy Radobyczy na Przedmieściu Kaliskim¹⁰⁸¹.

W okolicy Pleszewa stawiano również wiatraki, a wzmianki w księgach miejskich o ich lokalizacji pochodzą dopiero z drugiej połowy XVII w. Dnia 19 VIII 1667 mieszczanin Stefan Jarmuszek sprzedał Andrzejowi Suchankowi ogród ze stodółką i płotem, leżący przy drodze, „która ciągnie ku tym wiatrakom z jednej strony, a wedle ogrodu plebańskiego z drugiej strony, poczynający się od drogi, która ciągnie ku Lenartowicom, a ciągnący się aż do ogrodu także plebańskiego, pod wiatraki”¹⁰⁸². Natomiast w 1669 r. mieszczanin Stanisław razem z żoną Anną Kapustą, sprzedał Grzegorzowi Marczakowi i Annie swój ogród leżący między ogrodami Jana Jarosza i Marka sukiennika, i rozciągający się począwszy od drogi w stronę św. Floriana, aż do Glinek. Opis lokalizacji sprzedawanej nieruchomości dopełniono informacją, według której wspomniana droga miała prowadzić ku młynom wiatracznym¹⁰⁸³.

Jednym z dominujących zawodów w miastach, powiązanych również z branżą spożywczą, było piekarstwo. W XVI w. w mieście działało 7 piekarzy¹⁰⁸⁴. Rzemiosłem tym chętnie trudniła się ludność wiejska, która podczas targów i jarmarków miała okazję sprzedać swoje towary w mieście. Ponadto własne piekarnie posiadały także dwory i inne siedziby rodowe¹⁰⁸⁵. W analizowanym okresie w Pleszewie wzmiankowani są następujący rzemieślnicy¹⁰⁸⁶: Frącek piekarz (1587, 1590), Grzegorz piekarz (1577), Jakub piekarz (1553–1577), Krzysztof piekarz (1598), Maciej piekarz (1598), Marcin piekarz (1587, 1597), Paweł Mazurek (1566–1575), ponadto są tu również informacje o

¹⁰⁸⁰ Ibidem, I/14, s. 25–27 (15 II 1599).

¹⁰⁸¹ Ibidem, I/12, s. 429–431 (12 VI 1579).

¹⁰⁸² Ibidem, I/7, s. 398–399.

¹⁰⁸³ Ibidem, s. 444–446 (20 IV 1667).

¹⁰⁸⁴ A. Szymański, *Z dziejów młynarstwa...*, s. 21; cf. *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, s. 136.

¹⁰⁸⁵ J. Maroszek, *Rzemiosło w miastach podlaskich w XVI–XVIII w.*, [w:] M. Kwapien, J. Maroszek, A. Wyrobisz, *Studia nad produkcją rzemieślniczą w Polsce (XIV–XVIII w.)*, Wrocław 1976, s.112–113. Dla porównania miasta mazowieckie w tym okresie odznaczały się także dominacją rzemiosł związanych z przetwórstwem płodów rolnych, takich jak piwowarstwo czy młynarstwo i w mniejszym stopniu rzeźnictwo; v. R. Lolo, op. cit., s. 167.

¹⁰⁸⁶ V. aneks F.

dwóch kucharzach działających w mieście: Janie kucharzu (1562) i Macieju kucharzu pracującym w służbie dworskiej u Jana Zborowskiego (1574–1584).

4.2. Rolnictwo i wyżywienie

W XVI w. Wielkopolska przeżywała okres wzrostu gospodarczego, a to za sprawą szlachty dążącej do rozwijania gospodarki folwarczno–pańszczyźnianej. Tutaj też folwarki były znacznie silniej niż w pozostałych częściach kraju powiązane z rynkiem wewnętrznym, co służyło rozwojowi ośrodków miejskich. Mimo że rzemiosło odgrywało coraz większą rolę w życiu społeczności Pleszewa, to do głównych zajęć jego mieszkańców nadal należało rolnictwo. Na przedmieściach posiadali oni liczne folwarki, role, ogrody i sady oraz pastwiska¹⁰⁸⁷. Z punktu widzenia lokalizacji sprzedawanych nieruchomości, najwięcej transakcji kupna–sprzedaży i darowizn dotyczyło majątków położonych na przedmieściach pleszewskich. Przykładowo w 1535 r. przedmieszczanin Jan Drobny sprzedaje 1 kwartę roli innemu przedmieszczaninowi Wojciechowi¹⁰⁸⁸; w 1538 r. Małgorzata Strugalina sprzedaje ogród Andrzejowi Sołtyskowi¹⁰⁸⁹; w 1540 r. Apolonia Pluczyna wraz z synami i ich stryjem powzdaje stodołę Franciszkowi¹⁰⁹⁰; w 1553 r. przedmieszczanin Maciej Chorochwał sprzedaje Janowi Sławińskiemu 1 kwartę roli z przydziałkami¹⁰⁹¹; w 1561 r. Paweł Dozdałka powzdaje synowi Janowi, wikariuszowi krakowskiemu, 1 kwartę roli leżącą na polu pleszewskim ku wsi Brzezcie razem z przydziałkiem ku polu lenartowskiemu, z mielcuchem albo spichlerzem z parcelą i otaczającym go ogrodem lub sadem z gruszami i pasiekami¹⁰⁹²; w 1562 r. Kasper Mizgałka z żoną sprzedaje spichlerz Wacławowi mielcarzowi¹⁰⁹³; w 1567 r. tenże Jan Sławiński sprzedaje swojemu zięciowi Janowi Strugałce folwark na Koszutowie wraz z całym miejscem, stodołą, ogrodem, 3 kwartami roli z przydziałkami i biewiczgiem¹⁰⁹⁴; w 1569 r. Zofia Obersalowa sprzedaje braciom Tomaszowi i Maciejowi Rozińskim część ziemi (0,5 stadionu) na wale przekopowym wymierzonej aż do Radobyczy¹⁰⁹⁵; w 1571 r. Kasper Czaja razem z żoną sprzedaje Gabrielowi Cyganowi ogród z polem i stodołą¹⁰⁹⁶;

¹⁰⁸⁷ J. Piasecki, op. cit., s. 20.

¹⁰⁸⁸ AmPleszew, I/10, s. 105 (28 IV 1535).

¹⁰⁸⁹ Ibidem, s. 131–132 (27 XI 1538).

¹⁰⁹⁰ Ibidem, s. 155–156.

¹⁰⁹¹ Ibidem, s. 425–427 (16 VI 1553).

¹⁰⁹² Ibidem, I/11, s. 143–144 (10 X 1561).

¹⁰⁹³ Ibidem, s. 173–174 (25 IX 1562).

¹⁰⁹⁴ Ibidem, s. 304–306 (31 I 1567).

¹⁰⁹⁵ Ibidem, s. 368 (26 VIII 1569).

¹⁰⁹⁶ Ibidem, I/12, s. 55–57 (12 I 1571).

w 1573 r. Grzegorz Niewrzęda sprzedaje Marcinowi Wołkowi mielcuch po zmarłym Wojciechu czapniku¹⁰⁹⁷. Z podanych przykładów wyłania się duża różnorodność sprzedawanych obiektów, a zarazem pozarzemieślniczych zajęć, jakimi trudnili się obywatele miasta. Bez wątplenia liczne wzmianki w źródłach świadczą o tym, iż zajęcia rolnicze miały istotne znaczenie życiu ówczesnych mieszkańców ośrodka. Wśród nich znalazły się informacje o ogrodach zlokalizowanych w pobliżu zabudowań gospodarskich, na których siano zboże oraz sadzono jarzyny, zioła i drzewa owocowe.

Warunki geograficzne ziem wielkopolskich sprzyjały rozwojowi hodowli i upraw. Produkcja roślinna odznaczała się stosunkowo wysokim poziomem co z kolei sprzyjało wzrostowi hodowli zwierzęcej. Gospodarka była tu przed wszystkim nastawiona na zaspokojenie potrzeb rodzin. Podstawę wyżywienia stanowiły produkty zbożowe: chleb i piwo¹⁰⁹⁸. W okresie nowożytnym procentowy rozkład uprawianych zbóż wyglądał następująco: dominowało żyto, stanowiące ok. 40% ogółu zasiewów, owies – ok. 30%, jęczmień i pszenica ok. 5–10%¹⁰⁹⁹. Chleb wypiekano najczęściej z mąki żytniej, średnio raz na tydzień, zaś białe pieczywo pszenne wyrabiano na święta¹¹⁰⁰. Pleszewianie posiadali liczne grunty orne przy drogach do Marszewa, Lenartowic, Kalisza oraz na południe ku Radobyczy, ku Maliniu na terenach, gdzie znajdował się staw pański, a także na Koszutowie, przy kościele św. Floriana i w okolicy majątku właścicieli¹¹⁰¹. W podmiejskich ogrodach wzmiankowane są często zabudowania, takie jak folwarki, stodoły, mielcuchy, a nawet domy mieszkalne. Pomimo iż brak informacji nie pozwala na określenie powierzchni poszczególnych działek ogrodowych, to jednak, jak to słusznie zauważył A. Kozak, ich wartość zależała od ich powierzchni¹¹⁰². Przykładowo ceny za półkwarcie roli w latach 1558-1569 wahały się między 6 a 20 grzywien¹¹⁰³. Natomiast średnie ceny domów w mieście wynosiły ok. 28 grzywien¹¹⁰⁴, przy czym ceny domów w rynku wynosiły ok. 50 grzywien, a najtańszy dom przy ulicy Koziej – 12,5 grzywiny. Można zatem pokusić się o sformułowanie wniosku, że ceny za półkwarcie roli były o

¹⁰⁹⁷ Ibidem, s. 127–128 (20 II 1573).

¹⁰⁹⁸ Samsonowicz, *Późne średniowiecze...*, s. 255.

¹⁰⁹⁹ A. Makowski, op. cit., s. 222.

¹¹⁰⁰ M. Bogucka, *Historia Polski...*, s. 99; cf. A. Makowski, op. cit., 222.

¹¹⁰¹ AmPleszew, I/10, s. 140–142 (stodoła na przedmieściu ku św. Florianowi), 264–265 (przydziałki ku Lenartowicom i młynowi Wójtowskiemu), 455–457 (rola na polu pleszewskim ku Brzeziu, ogród nad Radobyczą); I/12, s. 73–74 (ogród sąsiadujący z ogrodem pańskim), 150–152 (ogród obok pastwnika pańskiego), 260–261 (folwark na przedmieściu ku Kaliszowi), 551–552 (ogród na Glinkach Pleszewskich ku Marszewu).

¹¹⁰² A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 52–53.

¹¹⁰³ AmPleszew, I/11, s. 192–193, 195–196, 197–198, 198–199, 209–210, 304, 325–326, 342.

¹¹⁰⁴ Ibidem, s. 109–110, 232–234, 258–260, 268–269, 287–288, 299–301, 311–312.

ponad połowę niższe, niż ceny za domy w obrębie granic miasta. Jednak dokładniejsze dane może przynieść analiza pozostałych wielkości i rodzajów nieruchomości, co wymaga dalszych, pogłębionych badań. Dodatkowo warto wspomnieć, iż ceny sprzedawanych folwarków na przedmieściach w tym okresie wyniosły ok. 30 grzywien¹¹⁰⁵.

XVI w. stanowił przyniósł apogeum w rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej. Dzięki karczowaniu lasów, zaorywaniu nieużytków i łąk oraz zagospodarowywaniu ugorów, znacznie powiększyły się arealy pól uprawnych. Ich przyrost wyniósł 15% pod koniec wieku w porównaniu do początku stulecia¹¹⁰⁶. Jeśli zaś chodzi o wielkość uprawianych przez mieszczan arealów ról, to dla końca XV w. A. Kozak oszacował go na 30 łanów, przy czym w Wielkopolsce jeden łan miał odpowiadać 16–18 ha, zaś każdy ze wzmiankowanych pleszewian posiadał średnio 1–2 kwart ziemi, co stanowiło ćwierć łanu¹¹⁰⁷. To z kolei oznaczało, iż był to zasób niewystarczający do utrzymywania się wyłącznie z rolnictwa. Dla porównania przeciętne gospodarstwo kmiecie miało powierzchnię 1 łanu, a w późniejszym okresie – półłanka. Ponadto należy zwrócić uwagę, iż majątki ziemskie należące do mieszkańców miasta nie stanowiły zwartych, tak jak ogrody i sady, gospodarstw, co zapewne wiązało się ze stosowaną ówczesnie trójpolówką, i rozczłonkowane były na kilka poletek rozlokowanych w różnych częściach arealów miejskich¹¹⁰⁸. Ponadto mieszczanie dysponowali tzw. przydziałkami, często dodawanymi do sprzedawanych ról. Były to małe działki rolne, na których można było uprawiać warzywa i rośliny strączkowe. Przeważnie były to kapusta, groch, fasola, marchew i pasternak, które stanowiły uzupełnienie jadłospisu¹¹⁰⁹.

Z kolei na miejskich łąkach i pastwiskach wypasano zwierzęta hodowlane. W tym celu wykorzystywano wszelkie nieużytki, jak np. ziemie leżące odłogiem, ugor, ścierniska oraz lasy i zarośla. Wypas odbywał się od wczesnej wiosny do późnej

¹¹⁰⁵ Ibidem, s. 298–299, 314–315.

¹¹⁰⁶ M. Bogucka, *Historia Polski...*, s. 140.

¹¹⁰⁷ Przykładowo, w zapisce z 31 V 1566 mieszczanie pleszewscy zawarli między sobą ugodę, na mocy której dokonali zamiany swoich majątków. Maciej Stawski z żoną Katarzyną Bartochowską podarowali swój majątek Grzegorzowi Wołkowi i jego żonie Katarzynie, tj.: dom w mieście wraz z wyposażeniem, beczkami i kotłami do warzenia piwa, spichlerz stojący obok tego domu przy ulicy Stokowej oraz 2 kwarty roli na polu pleszewskim ku Brzeziu razem z 2 przydziałkami i ogród na przedmieściu ku kościółowi św. Floriana, znajdujący się obok ogrodu szpitalnego. Z kolei Grzegorz Wołek razem z żoną dał im folwark na przedmieściu większym razem z ogrodem i stodołą obok tego majątku, razem ze sprzętami, 2 kwartami roli na polu pleszewskim ku Baranowu i 2 przydziałkami oraz dodatkowo dali mi do tych dóbr 10 grzywien i 41 owiec. *AmPleszew*, I/11, s. 281–285.

¹¹⁰⁸ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 53–54.

¹¹⁰⁹ M. Bogucka, *Historia Polski...*, s. 99.

jesieni¹¹¹⁰. Przykłady zwierząt hodowanych przez ówczesnych mieszczan podają informacje zawarte w zapisach testamentowych. Jeden z obszerniejszych testamentów został sporządzony przez Piotra Kalkę w 1552 r., w którym zapisał, m. in.: swojemu bratu Jakubowi – 2 woły i źrebaka; na szpital Św. Ducha, a przede wszystkim dla małych dzieci i ubogich – krowę dojną; na szpital – wieprza, kocioł sadła i 2 świnki, po korcu pszenicy i siewu lnianego oraz 0,5 kopy sera; u Macieja Bolka kmiecia z Marszewa wykazał m. in. 22 owce, które mu przekazał na przechowanie do rozrodu; wszystkie sprzęty domowe oraz bydło i trzodę zapisał swoim dzieciom¹¹¹¹.

Spożywanie produktów mięsnych przez mieszkańców miasta oparte było przede wszystkim na handlu wieprzowiną, obok której sprzedawano również wołowinę i, w niewielkim stopniu, mięso kozie. Towar ten nabywano bezpośrednio u miejscowych rzeźników bądź na targu. Ponadto wielu mieszczan w swoich gospodarstwach prowadziło chów świń z przeznaczeniem na własny użytek, podobnie jak drób, który przede wszystkim dostarczał jajek. Uzupełnienie wyżywienia stanowił nabiał, taki jak masło i sery oraz słonina i ryby, w tym węgorez i śledzie, które konserwowano i przechowywano w beczkach¹¹¹². Tutaj warto wspomnieć, iż hodowla zwierząt gospodarczych wewnątrz granic miasta była całkowicie zakazana. Dlatego też mieszczanie mieli liczne chlewy i obory rozlokowane na przedmieściach. Natomiast w letnie dni zwierzęta te mieszczanie wypasali wspólnie na pastwiskach miejskich, gdzie opiekę nad nimi sprawowali pasterze zatrudnieni przez miejscowe władze¹¹¹³.

Na obszarze miasta dość licznie występowały młolce i browary, w których produkowano gorzałkę. Budynki te miały przeważnie konstrukcję drewnianą, a dachy pokrywano słomą bądź gontami. Ponieważ procesy produkcyjne wymagały dużego zużycia wody, wznoszono je w pobliżu rzek, strug lub stawów, a także wykorzystywano wodę ze studni. Browary wraz z innymi budynkami gospodarczymi wchodziły w skład zabudowań folwarcznych i przeważnie składały się z trzech pomieszczeń: izby, komory i sieni. Czasami nadbudowywano drugą kondygnację, którą przeznaczano na magazyn na

¹¹¹⁰ A. Makowski, op. cit., s. 213.

¹¹¹¹ AmPleszew, I/10, s. 403–410 (12 X 1552).

¹¹¹² A. Makowski, op. cit., s. 222–223. M. Kustra, na podstawie badań archeologicznych przeprowadzonych w Buku, wykazał, że dieta ówczesnych mieszkańców miasta oparta była na dużej konsumpcji bydła, zaś niskie spożycie odnotowano dla owiec i kóz, które miały duży udział w diecie uboższych warstw; v. M. Kustra, *Śladami przeszłości w Buku*, Buk 2014, s. 38–39. Cf. H. Samsonowicz, *Historia Polski do roku 1795*, Warszawa 1973, s. 133, gdzie informacja o spożywaniu głównie wołowiny i rosnącej roli warzyw i owoców. Autor podaje również, że wśród wyższych warstw spożywano wino i stosowano większą ilość przypraw, jak pieprz i korzenie.

¹¹¹³ T. Jasiński, *Przedmieścia...*, Poznań 1982, s. 114–115.

zboże i sód. Nierzadko browary były wyposażone w piwnice lub osobne komory, gdzie przechowywano piwo¹¹¹⁴.

Produkcja piwa odbywała się w dwóch etapach polegających na przygotowaniu sódów w mielcuchach, gdzie je suszono, a następnie warzeniu piwa w browarach. Sód otrzymywano właściwie ze wszystkich zbóż, jednak podstawowy surowiec stanowił jęczmień. W procesie produkcji najpierw oddzielano ziarno od plew, a następnie oczyszczone zboże przez kilka dni moczone w kadziach. Podczas tego procesu ziarno kielkowało, w rezultacie czego następowało oddzielanie się łuski ziarna od jego części mączystej. Otrzymany w ten sposób sód poddawano suszono, a następnie rozdrabniano w młynach. Na kolejnym etapie zalewano go wodą i podgrzewano do temperatury ok. 70° C. W wyniku tego procesu otrzymano zacier, który odcedzano, a do czystego płynu dodawano chmiel i ponownie to razem gotowano. Na kolejnym etapie otrzymany płyn ponownie cedzono i studzono oraz ostatecznie rozlewano do beczek lub kadzi, do których dodawano drożdży, aby uruchomić proces fermentacji¹¹¹⁵.

¹¹¹⁴ A. Makowski, op. cit., s. 219.

¹¹¹⁵ A. Klonder, *Browarnictwo w Prusach Królewskich (2 połowa XVI–XVII w.)*, Wrocław 1983, s. 46, na którym to opracowaniu opierał się również A. Makowski, który powyższy opis zamieścił w swojej dysertacji; eodem, *Życie codzienne mieszkańców Pleszewa w 2. połowie XVIII wieku*, Rozprawa doktorska napisana w Instytucie Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w Zakładzie Historii Nowożytnej do XVIII w. pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Michała Zwierzykowskiego, Poznań 2019, s. 203.

5. Kultura

5.1. Życie codzienne

W analizowanym materiale źródłowym zachowało się niewiele informacji na temat wyglądu i wyposażenia domów XVI-wiecznych pleszewian. Jednak poprzez analogię do innych ośrodków, można dane te uzupełnić i podjąć się próby odtworzenia codzienności ówczesnych mieszczan. Ich życie było stosunkowo skromne. Domy w małych miastach były przeważnie parterowe, natomiast tam, gdzie znajdowało się piętro, wykorzystywano je raczej jako strych, gdzie można było przechowywać różne zapasy¹¹¹⁶. Na parterze znajdowały się przeważnie trzy pomieszczenia: izba, sień i komora¹¹¹⁷. Przykładowo dnia 10 III 1595 przed urzędem wójtowskim stawił się Maciej organista z swoją żoną Agnieszką, który uważając się za spadkobiercę po zmarłej Jadwidze Florianowej, zeznał, iż za pozwoleniem kredytorów od pana Zborowskiego i Tomasza Krupczyka, opiekuna dzieci nieboszczyka Radzimskiego, zmarły Florian z żoną Jadwigą wybudował nowy dom na pustym placu Piotra Biernackiego z izbą, sienią i komorą, wydając na to ze swoich środków 132 złote i 24 grosze. W związku z tym Maciej prosił, aby pieniądze z tych dóbr zostały mu przysądzone jako prawowitemu sukcesorowi¹¹¹⁸. Wcześniej oddelegowano ławników do oszacowania i sprzedaży tych dóbr. Wizja lokalna ukazała następujący stan zabudowy parceli w zachodniej pierzei rynkowej: „stajnia zła, stara, rozwalona, sień, izba i komora nowo prawie zbudowana, które to dobra wszystkie oszacowali i za 192 złotych sprzedali je sławnemu Frąckowi Ożarkowi”¹¹¹⁹. W kolejnej zapisce z 7 IV 1595, w której tenże Frącek zapłacił za dom, który mu ostatecznie powzdano, gdyż żaden z krewnych Piotra Biernackiego się nie zgłosił, podano dodatkową informację, że dom ten jest „płotem ogrodzony i kołem otkniony”¹¹²⁰.

Niektóre domy mogły posiadać dodatkowe pomieszczenie od frontu nazywane kramnicą, z którego, przez okno, można było sprzedawać swoje wyroby¹¹²¹ (zob. fot. 7.). Natomiast w sieni umiejscowiono kuchnię, która zazwyczaj posiadała wyjście na tył budynku. Niekiedy pomieszczenia mieszkalne znajdowały się w budynkach

¹¹¹⁶ Z. Chodyła, *Jarocin w czasach nowożytnych*, [w:] *Dzieje Jarocina (XVI w.–1793 r.)*, red. Cz. Łuczak, Poznań 1998, s. 140.

¹¹¹⁷ B. Baranowski, *Życie codzienne małego miasteczka w XVII i XVIII wieku*, Warszawa 1975, s. 84. Cf. A. Makowski, op. cit., s. 239.

¹¹¹⁸ *AmPleszew*, I/13, s. 396–397.

¹¹¹⁹ *Ibidem*, s. 400–401.

¹¹²⁰ *Ibidem*, s. 401–402; I/12, s. 300–301: zapiska z 2 III 1576, gdzie Jakub Latosi z żoną Maruszą sprzedali dom z izbą i sienią Frąckowi mielcarzowi za 5 grzywien i 1 wiardunek.

¹¹²¹ Z. Chodyła, op. cit., s. 141.

gospodarczych, np. w mielczu. Jednakże stan higieniczny takich izb mieszkalnych pozostawiał wiele do życzenia. W niewietrzonych pomieszczeniach panowała wilgoć, były zagrzybione i brudne, co stwarzało dogodne warunki dla rozmnażania się wielu insektów, takich jak pchły, wszy czy pluskwy, które z kolei były źródłem różnych chorób¹¹²². Niebezpieczeństw stanowiły również budowane z drewna i gliny kominy, których raczej nie naprawiano, nie czyszczono i nie wyprowadzano na odpowiednią wysokość ponad dach. Ponadto gęsta zabudowa dodatkowo sprzyjała pożarom, gdyż ułatwiała przenoszenie się ognia na sąsiednie budynki, podobnie jak zastosowanie materiału budowlanego, który stanowiło drewno, słoma i pokrywające dach gonty¹¹²³.

Fot. 7. Przykład kramnicy z podcieniem w Goraju lubelskim (Z. Gloger, *Encyklopedia Staropolska*, t. 3, Warszawa 1902, s. 95).

Fasady domów, zwłaszcza tych stojących w pierzejach rynkowych, były zwrócone szczytem i prawdopodobnie miały podcienia, które wówczas powszechnie stosowano.

¹¹²² A. Makowski, op. cit., s. 239.

¹¹²³ W. Piotrowski, op. cit., s. 29.

Służyły one ochronie przed deszczem i umożliwiały lepsze oświetlenie oraz prowadzenie handlu. Na tyłach tych domów znajdowały się różnego rodzaju budynki gospodarcze, jak chlewy, szopki czy obory¹¹²⁴.

Ceny domów w badanym okresie były bardzo zróżnicowane i wahały się w zależności od lokalizacji w mieście. I tak w 1539 r. Urszula Półjednianka sprzedała Piotrowi Czarnemu dom ze stodołą na Przedmieściu Kaliskim za 6 grzywien¹¹²⁵. W tym samym roku Waclaw Gapka sprzedał Andrzejowi dom przy ulicy Malińskiej za 4 grzywny¹¹²⁶. W 1542 r. Małgorzata Obersalowa sprzedała Marcinowi Okresie dom przy ulicy Glińskiej za 7 grzywien¹¹²⁷. W 1543 r. Anna Tęczyńska sprzedała Ambrożemu ślusarzowi dom przy ulicy Łaziennej, obok łaźni, za 10 grzywien¹¹²⁸. Zaś w 1545 r. Jadwiga Tomicka zakupiła dom po zmarłym Plucie przy ulicy Kościelnej za 40 grzywien¹¹²⁹. Od lat 60. XVI w. ceny nieruchomości zaczęły rosnać, co zapewne było spowodowane nie tylko ogólnym wzrostem cen, ale również podniesieniem się stopy życiowej mieszkańców miasta¹¹³⁰. Rzeczywiście, śledząc kolejne zapiski, można zauważyć, że ceny nieruchomości wzrosły średnio dwukrotnie w drugiej połowie w porównaniu do pierwszej połowy XVI w. I tak, Katarzyna Burnetka w 1567 r. sprzedała swój dom przy ulicy Kaliskiej za 12 grzywien¹¹³¹, Anna Loryńcowa sprzedała swój dom przy ulicy Malińskiej za 6 grzywien¹¹³², zaś dom przy ulicy Glińskiej został w 1566 r. sprzedany przez Wojciecha kuśnierza za 14 grzywien¹¹³³, Ambrożę ślusarz sprzedał swój dom stojący obok łaźni w 1571 r. za 18 grzywien. Natomiast w 1573 r. Miklas garncarz z żoną Zofią sprzedał dom przy ulicy Kościelnej razem ze statkami do warzenia piwa i stołami za 104 grzywny¹¹³⁴.

W niektórych domach znajdowały się dwie izby. Duża izba służyła za mieszkanie, a nierzadko organizowano sobie w niej warsztat. Natomiast tam, gdzie znajdowała się dodatkowa izdebka, przeznaczano ją na sypialnię dla gospodarzy bądź zamieszkiwali tam starzy rodzice na dożywociu. Niektórzy też ją odnajmowali¹¹³⁵. W 1560 r. Tomasz z

¹¹²⁴ Z. Chodyła, op. cit., s. 140.

¹¹²⁵ AmPleszew, I/10, s. 138 (24 II 1539).

¹¹²⁶ Ibidem, s. 139–140 (30 V 1539).

¹¹²⁷ Ibidem, s. 180–181 (6 XII 1542).

¹¹²⁸ Ibidem, s. 204–205 (21 XII 1543).

¹¹²⁹ Ibidem, s. 221–222 (12 V 1545).

¹¹³⁰ Z. Chodyła, op. cit., s. 140.

¹¹³¹ AmPleszew, I/11, s. 306–307 (31 I 1567).

¹¹³² Ibidem, I/12, s. 547–548 (4 XI 1583).

¹¹³³ Ibidem, I/11, s. 299–301 (25 X 1566).

¹¹³⁴ Ibidem, I/12, s. 120–122 (13 II 1573).

¹¹³⁵ Ibidem, s. 141.

Pierusic zobowiązał się wobec swojej stryjenki Elżbiety Janeczkowej, wdowy po zmarłym Grzegorzu Janeczce, że w zamian za majątek otrzymany po zmarłym, tj. dom z parcelą między ulicami Glińską i Kościelną, z budynkami i wyposażeniem do warzenia piwa, mielcuch i ogród leżący nad Radobyczą, do dożywotniego jej utrzymywania, żywienia i zapewniania ubioru oraz izby. Ponadto dla polepszenia warunków bytowania Elżbiety i jej brata Jana, zobowiązał się do płacenia na każdy kwartał roku 24 grosze, co miało być zagwarantowane i poświadczane przez wyznaczone do tego osoby pod zakładem 2 grzywien¹¹³⁶. Z kolei w 1573 r. Jędrzej Gajda sprzedał Marcinowi Ważymskiemu dom po zmarłym teściu Macieju Bujarze. Przy powzdaniu nieruchomości zawarto jednak ugodę, na mocy której wdowa, Marusza Bujarowa, miała dożywotnio zachowane wolne mieszkanie w tym domu i warsztat płócienny, przy którym mogła pracować na swój pożytek¹¹³⁷.

Drzwi do domów wykonywane były przez cieśli w drewnie i osadzone na żelaznych zawiasach. Zamykano je na zamek z żelazną klamką bądź na skobel i haczyk. Izby oświetlane były najczęściej otworami okiennymi. W większych pomieszczeniach montowano dwa okna, zaś w mniejszych znajdowało się jedno. W izbach mieszkalnych kładziono podłogę drewnianą lub posadzkę z gliny. Z budynków tych zwykle wyprowadzano jeden komin ponad dach¹¹³⁸. Wyposażenia izb i komór dopełniały drewniane sprzęty, jak stoły, stołki oraz różnych wielkości szafy, które ustawiano przy ścianie bądź zawieszano. W komorze niekiedy umieszczano kilka szaf, gdzie przechowywano też łyżki, miski, flaszki, butelki, półgarncówki, kwarty i dzbanki. W kuchni ustawiano stół, ławę lub stołki. Tutaj też znajdowała się niekiedy szafka zwana spiżarnią, w której przechowywano żywność. Niektóre produkty spożywcze jak np. becзки, zwane kłodami, z kapustą lub zbożem trzymano również w komorach. Potrawy przyrządzano w glinianych garnkach, miedzianych kociołkach i rondlach oraz patelniach i panwiach do smażenia ryb. Jadano z talerzy, misek i półmisek glinianych, cynowych i drewnianych, łyżkami cynowymi lub drewnianymi oraz używano naczyń do napojów, tj. konewek, dzbanków czy kufli glinianych i cynowych. Gotowano na piecu, który garncarze stawiali zwykle z cegły i gliny¹¹³⁹. Nieodzowne w wyposażeniu kuchni były

¹¹³⁶ Ibidem, I/11, s. 65–68; zapiska z 7 VIII 1560.

¹¹³⁷ Ibidem, I/12, s. 142–144; zapiska z 22 V 1573.

¹¹³⁸ A. Makowski, op. cit., s. 240.

¹¹³⁹ Ibidem; Z. Chodyła, op. cit., s. 141.

miednice i wanny służące do mycia naczyń, oraz ruszty, kołowroty z rożnami, pogrzebacze, piły, siekiery, a także żelazne żelazka do prasowania¹¹⁴⁰.

W domach bogatszych mieszczan parter zajmowały zwykle warsztaty lub składy, zaś życie prywatne toczyło się na piętrze, gdzie z reguły znajdowało się kilka pomieszczeń ogrzewanych za pomocą kominków lub pieców kaflowych. Ponadto na wyposażeniu tych mieszkań znajdowały się stoły, krzesła, szafy, skrzynie i pulpity. Łoża zaś pokrywały stopy poduszek¹¹⁴¹. Natomiast w domach przeciętnych mieszkańców miasta sypiano na ławach i w łózkach, a małe dzieci układano w kolebkach. Kołyski były barwnie malowane i w tej postaci miały przetrwać w późniejszej sztuce ludowej¹¹⁴². Najubożsi mieszczaństwo posiadali po jednej pierzynie i prześcieradle, a także kilka poduszek. Prześcieradła wykonywano przeważnie z płótna bądź lnu¹¹⁴³.

Niezbędnym, i zarazem najważniejszym, elementem wyposażenia domu były skrzynie, stanowiące majątek ruchomy. Przechodziły one z pokolenia na pokolenie, a w ich środku przechowywano różne cenne ruchomości, np. rodzinne pamiątki, kosztowności, odświętne ubiory, bieliznę oraz przedmioty o najwyższej wartości dla ich posiadaczy¹¹⁴⁴. W jednym z zapisów testamentowych z księgi wójtowskiej Jarocina można dowiedzieć się, że niejaki Marcin Mnich posiadał srebrny pas przechowywany w skrzyni, do której klucz miała niejaka Cienkuskówna Wojciechowa. Wedle jego ostatniej woli pas ten, zastawiony na piwie Dopieralińskim, miał być mu zwrócony za uiszczeniem pożyczonej kwoty, a parę czerwonych złotych, które tam się znajdowały, „odkazał na wyprawę swego ciała”¹¹⁴⁵.

Skrzynie przeważnie wytwarzano z drewna sosnowego, dębowego, jaworowego lub lipowego i malowano je najczęściej na kolor zielony, czarny, żółty, czerwony bądź biały¹¹⁴⁶. Obok nich rozpowszechnione były również szafy, w których przechowywano ubiory, naczynia, książki i artykuły spożywcze¹¹⁴⁷. W zapisce z 11 VI 1593 Jadwiga Orszulanczyna wraz ze swoimi opiekunami sprzedała dom sąsiadujący z otoczeniem kościoła parafialnego, mielcuch i ogród Balcerowi Vanbornowi i jego żonie Gieruszy za

¹¹⁴⁰ M. Bartkiewicz, *Odzież i wnętrza domów mieszczańskich w Polsce w drugiej połowie XVI i w XVII wieku*, Wrocław 1974, s. 94–96.

¹¹⁴¹ W. Piotrowski, op. cit., s. 29–30.

¹¹⁴² M. Bartkiewicz, op. cit., s. 45; A. Makowski, op. cit., s. 240.

¹¹⁴³ A. Makowski, op. cit., s. 240.

¹¹⁴⁴ S. Chmielewski, *Okres pomyślnego rozwoju i początków regresu gospodarczego (od XV do połowy XVII w.)*, [w:] *Dzieje Śremu*, red. S. Chmielewski, Warszawa–Poznań 1972, s. 107; A. Makowski, op. cit., s. 241.

¹¹⁴⁵ *Księga wójtowska miasta Jarocina*, zapiska nr 99 (27 IV 1600), s. 106–107.

¹¹⁴⁶ M. Bartkiewicz, op. cit., s. 29.

¹¹⁴⁷ *Ibidem*, s. 31–34.

380 złotych. Ponadto w domu tym znajdował się garniec gorzałczany, stoły w izbie wielkiej i wielka szafa, która stała w sieni¹¹⁴⁸. Ponadto w domach mieszczańskich znajdowały się również rozmaite drobiazgi i zbytki należące do wyrobów artystycznych, np. puzderka, puszcзки na klejnoty i szkatułki z drewna dębowego lub hebanowego, zdobione również srebrem¹¹⁴⁹.

Podstawowym materiałem do produkcji odzieży było płótno lniane, a czasami grubsze – konopne. Latem noszono płócienne portki i koszule, natomiast zimą ubierano dodatkowo grubsze portki z wełny oraz lniany lub wełniany kaftan¹¹⁵⁰. Odświętny ubiór mieszczan, podobnie jak szlachecki, składał się z żupana zwanego też żupicą (była to szata do kolan z długimi rękawami, zapinana na kilkanaście guzików) oraz delii, czyli obszernego płaszcza podszytego futrem. Ponadto noszono tzw. gacie, czyli spodnie z obcisłymi nogawkami¹¹⁵¹. W czasie chłódów mężczyźni wkładali okrycia podbite futrem lub kozuchy. Natomiast przy warsztatach pracowano w samych koszulach lub krótkich tunikach. Z kolei kobiety nosiły spódnice z sukna, wełny bądź jedwabiu oraz koszule z długimi rękawami. Odświętnie noszono koszulki z cienkiego płótna, które zapewne zdobiły koronki i falbanki. Na to wkładano sznurówki, fartuchy i różnego rodzaju kaftany¹¹⁵². Stroje dopełniały trzewiki, kolorowe pończochy, rękawiczki oraz nakrycia głowy – czepce i czapki z futrem. Mężatki dodatkowo ciasno obwiązywały głowę i szyję pod czepcem tzw. podwiką, czyli cienką białą chustą. Dodatkowo przyodziewano ozdoby, takie jak korale, pasy srebrne czy pierścionki¹¹⁵³.

W testamentach mieszkańców Pleszewa niewiele jest informacji odnośnie wyposażenia domostw i ubiorów, jednak warto je tutaj wymienić. Wojciech Kałka zapisał braciom tunikę lnianą, tunikę czerwoną, tunikę modrego koloru (1547)¹¹⁵⁴; Piotr Kałka szwagrowi Jakubowi 2 tuniki żupnicze, obuwie i miecz (1552)¹¹⁵⁵; Zofia Ślusarka siostrze Annie płaszcz czarny i tunikę mietwyszewską (1553)¹¹⁵⁶; Walenty Kałdosz żonie Zofii białe futro (1558)¹¹⁵⁷; Anna Łaziebniczka mężowi Wojciechowi Pieruskiemu dom z wyposażeniem, czarki cynowe, sukna z 30 srebrnymi guzikami, sukno italskie (2

¹¹⁴⁸ AmPleszew, I/3, s. 94–95.

¹¹⁴⁹ M. Bartkiewicz, op. cit., s. 80.

¹¹⁵⁰ B. Baranowski, op. cit., s. 91.

¹¹⁵¹ S. Chmielewski, *Okres pomyślnego rozwoju...*, s. 107.

¹¹⁵² Z. Chodyła, op. cit., s. 142.

¹¹⁵³ Ibidem, s. 142–143.

¹¹⁵⁴ AmPleszew, I/10, s. 295–299.

¹¹⁵⁵ Ibidem, s. 403–410.

¹¹⁵⁶ Ibidem, s. 390–393.

¹¹⁵⁷ Ibidem, I/11, s. 9–13.

tkaniny), białe sukno (3 tkaniny), pościele, 2 poduszki (1 duża, małe wezłowia), 3 mniejsze, 1 płótno lniane, wszystkie narzędzia miedziane, kociołki i panwie, córce Annie 2 wezłowia duże i 3 mniejsze, płótno czerwone z aksamitu, a córce Zofii letnik, kobiałkę, wszystkie ubrania z białych tkanin (1560)¹¹⁵⁸; Andrzej Kaniński bratu wujowskiemu Mikołajowi skóry jagnięce, szarawary sukna szarego, miecz mały, czerwone sukno, a żonie Małgorzacie suknię (1561)¹¹⁵⁹; Walenty Bieńczyk żonie Annie dom w rynku ze wszelakim sprzętem, tj. statkami do robienia piwa, naczyniem cynowym i miedzianym (1597)¹¹⁶⁰. Ponadto w 1520 r. Barbara Krawcowa zapisała swojemu mężowi Markowi dom ze wszystkimi meblami, oprócz skrzyni, 2 czarek cynowych, 1 dzbanka cynowego, 2 pierzyn, 3 poduszek, prześcieradła czyli „tkanki perłowej”¹¹⁶¹.

Dla porównania warto przytoczyć inwentarz ruchomości należących do przedstawiciela poznańskiego patrycjatu, kupca Jana Tregera, który sporządzono w związku z zajęciem majątku na rzecz skarbu królewskiego:

„W sklepie u schodu stojącym skrzyń nro 4 naznaczona, w tej jest sztuka aksamentu papierem obwiniona, aksamentu druga sztuka niespełna, sztuka półforstacia czarnego, 7 sztuk płótna koleńskiego, 3 sztuki rąbków. Są też tam w tym sklepie 2 skrzyni, ale próżne [...]

W sklepie pierwszym [...] są towary rozmaite od płócien, korzenia, jedwabiu, czamletów, muchomorów etc. w drugim sklepie [...] sukna purpuriańskiego postawów 8, szkockich postawów 3. w sklepie trzecim [...] na tyle są płótna syrowe do wańtuchów.

W sieni na dole: 9 zbroi, 8 drzewiec, 3 siodła z blachami na zad i pudło wielkie związane Rusina jednego. Tamże spiżarnia żywiołów domowych.

Na siedzeniu letnim: kortyna na ścianie, kobierzec na zedlu, 2 wezłowia skórzane. Tamże przy siedzeniu jest spiżarnia z żywiołem domowym.

W kuchni cena: mis wielgich i małych 41, konwic wielgich i małych 40, przystawek 45, talerzów wielgich 18, talerzyków małych 8, miednic wielgich 5, słojek do masła, wanienska i faska miedziana, miednica, też z miedzi, kociołków mosiądzowych 5, konwic cenowych 4, fłaszki cenowych 2, tygły spiżane 2, misy drzewiane malowane 3, panewek wielkich i małych 21, kociołki wielgi 1, kociołki mniejsze 2, moździerz 1, durszlak miedziany 1, miedziczki małe 3 miesie miedziane 2.

W izbie: szorce pancierzowe 3, zarękawie pancierzowe 3, rusznica, lichtarz wielgi w pojszrodku wiszący.

W komorze nad siedzeniem jest skrzynia nro 5 naznaczona [z] szatami białymi [...].

Komora druga tamże, są w niej pudła, kłody i sprzęt domowy, gruby.

¹¹⁵⁸ Ibidem, s. 57–58.

¹¹⁵⁹ Ibidem, s. 127–130.

¹¹⁶⁰ Ibidem, I/14, s. 1–2.

¹¹⁶¹ Ibidem, I/2, s. 98–99 (21 X 1520).

W kownacie wielgi nad izdbą: skrzynia nro 6 naznaczona, są w ni szaty dziecinne; skrzynia nro 7 [z] szatami samego Tregiera, skrzynia nro 8, są w ni opony a kołdry; skrzynia nro 9, są w niej płótna i szaty białe; skrzynia nro 10, sa w niej szaty pani Tregierowy”¹¹⁶².

Opis ten ukazuje nie tylko wielkość majątku ruchomego, ale również jak wyglądał dom XVI-wiecznego kupca należącego do elity miejskiej dużego ośrodka. Z informacji podanych tu wynika, iż jest to kamienica z czterema sklepami, gdzie w skrzyniach przechowywano towar, głównie najrozmaitsze rodzaje sukien i tkanin. W sieni na parterze ustawiono zbroje, oręż i siodła końskie, a więc różne elementy uzbrojenia. W domostwie znajdowało się tzw. letnie siedzenie, pomieszczenie wypoczynkowe, w którym musiało być zapewne przytulnie, bowiem ścianę zdobiły rozwieszane tkaniny. Stał tam zydel, na którym rozłożono kobierzec oraz wezglowia. Natomiast w kuchni znajdowało się mnóstwo naczyń do przygotowywania i spożywania posiłków, w izbie – zapaski do zbroi, część zbroi osłaniających rękę od łokcia do zbroi, broń palna i wielki lichtarz wiszący pośrodku izby, który dawał oświetlenie po zmroku. Na piętrze znajdowały się dwie komory ze skrzynią, pudłami i beczkami, przechowywano też tam sprzęt domowy, a w komnacie wielkiej znajdowało się 5 skrzyń z ubraniami pani i pana domu oraz ich dziecka bądź dzieci, z licznymi kołdrami, płótnami i białymi szatami.

Według ustaw antyzbytkowych z drugiej połowy XVI i z XVII w. mieszczanie nie mogli nosić broni, zwłaszcza szabli, która była domeną szlachty i członków magistratu, choć w praktyce i mieszczanom zdarzało się nosić szablę lub też inny zbliżony rodzaj broni siecznej¹¹⁶³. Wśród przytoczonych powyżej spisów majątków, można odnaleźć informacje na temat broni drzewcowej, elementów uzbrojenia ochraniających poszczególne części ciała, małych mieczy i prototypu broni palnej, tzw. rusznicy.

Opisując domostwo ówczesnych mieszczan, nie sposób pominąć zagadnień powiązanych z dostarczaniem i udostępnianiem wody. Bez wątpienia największą zdobyczą XVI-wiecznych ośrodków miejskich były wodociągi, które drewnianymi rurami rozprowadzały wodę po całym mieście. Ponadto przy ulicach znajdowały się dostępne publicznie studnie, z których także mogła korzystać miejscowa biedota¹¹⁶⁴. Odpowiedzialna za dostarczanie wody służba miejska składała się z rurmistrzów

¹¹⁶² *Inwentarze mieszczkańskie z lat 1528–1635 z ksiąg miejskich Poznania*, wyd. S. Nawrocki, J. Wisłocki, Poznań 1961, s. 23–24.

¹¹⁶³ M. Bartkiewicz, op. cit., s. 219.

¹¹⁶⁴ W. Piotrowski, op. cit., s. 30. Rozwój sieci wodociągowej w miastach przypadła gł. na XV–XVI w. Pomimo jej rozwoju, nadal podstawowym źródłem wody w miastach pozostawały studnie publiczne i prywatne; v. P. Łozowski, *Rodzina w starej i Nowej Warszawie z XV i początkach XVI wieku*, Białystok 2021, s. 39–40.

mających do pomocy rurników, rzemieślników trudniących się drażeniem rur z drewnianych klocków, z których budowano wodociągi¹¹⁶⁵. W Pleszewie działało co najmniej czterech fachowców w tym zawodzie: rurmistrz Andrzej Gajda wzmiankowany w latach 1547–1587, rurmistrz Jakub Gajdzik, być może syn Andrzeja, wzmiankowany w 1584–1586, rurmistrz Stanisław w latach 1559–1575 oraz rurnik Sebastian wzmiankowany w 1598 r.¹¹⁶⁶ Dokładny wygląd tej ówczesnej infrastruktury można odtworzyć na podstawie wykopalisk. W trakcie badań archeologicznych przeprowadzonych w 2011 r. w Buku odkryto pięć fragmentów rur pochodzących z początku XVI w., które były wykonane z pni sosnowych o średnicy ok. 30 cm. W nich z kolei wywiercono otwór o średnicy 7–9 cm. Co więcej, znaleziono tam również odgałęzienie służące do dostarczenia wody do sąsiedniej parceli. W takim przypadku rury łączono żelaznymi mufami, których zakończenie wieńczyła drewniana zatyczka¹¹⁶⁷.

Z kolei o dostarczenie wody do ogrodów ówczesni mieszkańcy Pleszewa nie musieli zbytnio się martwić, bowiem przeważnie rozlokowane były w pobliżu Radobyczy bądź też rowu Stoki, w obniżeniu terenu. Miało to istotne znaczenie z punktu widzenia nawadniania, do którego dochodziło samoistnie szczególnie w okresach zalewowych, co sprzyjało naturalnemu użyznieniu ziemi. Stąd najwięcej ogrodów i sadów uprawiano na przedmieściu Malińskim, a mielcuchy stawiano właśnie w ogrodach, gdzie nierzadko wykopane były studnie, które mieszkańcy mieli na własny użytek¹¹⁶⁸.

Natomiast łaźnie ze względu na duże zapotrzebowanie na wodę stawiano w pobliżu cieków wodnych, choć i nieraz wystarczyła tu woda pozyskiwana ze studni kopanych lub doprowadzona z sieci wodociągowych¹¹⁶⁹. Łaźnie służyły przede wszystkim do celów higienicznych i utrzymywania czystości. Od XVI w. montowano w nich wanny i kadzie przeznaczone do kąpieli parowych, do których rurami doprowadzano zimną wodę, zaś ciepłą nalewano wiadrami z kotła. Wanny montowano również w domach patrycjatu miejskiego. Masażyści nacierali ciało kąpiącego się wonnymi mydłami lub wódką, a następnie chłostali miotełkami. Łaziebnik bądź też łaźniennik zwykle łączył swoją profesję z zawodem cyrulika. Musiał znać się na puszczeniu krwi, uchodzącym ówczesnie za ogólny środek zaradczy na wszelkie choroby, stawianiu baniek, wrywaniu zębów, a

¹¹⁶⁵ E. Grin-Piszczek, op. cit., s. 40–41.

¹¹⁶⁶ Cf. aneks F.

¹¹⁶⁷ M. Kustra, op. cit., s. 80–81.

¹¹⁶⁸ Cf. U. Sowina, *Woda i ludzie...*, s. 111.

¹¹⁶⁹ *Ibidem*, s. 102–104.

także zajmował się fryzjerstwem¹¹⁷⁰. Pleszewianie spisujący swoje testamenty często czynili to w łaźni miejskiej, podczas kuracji w chorobie.

Interesująca zapiska pochodzi z 1561 r., w której Andrzej Kopczyk powzdał dom z parcelą stojący przy bramie przy ulicy Malińskiej sukiennikowi Marcinowi Galeskiemu za 13 grzywien. Przy zapisie tym poczyniono jednak zastrzeżenie, na mocy którego Andrzej zachował sobie miejsce na tej parceli przeznaczone pod budowę łaźni parowej, którą miał postawić własnymi nakładami i na swój użytek. Gdyby zaś umarł, to wówczas Marcin miał ją wykupić na własność od najbliższych krewnych tegoż Andrzeja. Gdyby zaś tenże Andrzej chciał tę izbę przenieść w dalsze miejsce, mógł to uczynić, a pierwszeństwo do jej wykupienia przypadało Marcinowi za kwotę ustaloną przez poręczycieli¹¹⁷¹. Niestety nie wiadomo, czy do jej wybudowania rzeczywiście doszło. Ponadto łaźnie prywatne wzmiankowane są przy niektórych zapisach testamentowych, sporządzanych przez chorych zażywających kuracji w łaźni. Przykładowo w 1547 r. Wojciech Kalka uczynił akt swojej ostatniej woli *in hippocausti providi Alberti Kalka in medio circuli sitto, oppidi Pleschow hora merediei [...] sedens in sedili*¹¹⁷².

Pleszewianie, podobnie jak mieszkańcy innych miasteczek żyli w lepszych warunkach higienicznych niż ludność wielkich, zatłoczonych ośrodków. Tym niemniej nie miało to wpływu na wysoki poziom śmiertelności niemowląt i małych dzieci do lat pięciu, która miała osiągnąć nawet 40% wszystkich zgonów¹¹⁷³. Wyrazny wzrost liczby ludności odznaczył się już na początku XV w., kiedy nastąpiła eksplozja demograficzna, której tendencja wzrostowa utrzymywała się przez cały kolejny wiek¹¹⁷⁴. Charakterystyczne dla społeczeństwa renesansowego było znaczne wydłużenie się życia ludzkiego w stosunku do epoki średniowiecznej, na co miała wpływ mniejsza liczba epidemii i wojen. Średni wiek mężczyzn miał wynosić wówczas ok. 35–40 lat¹¹⁷⁵, zaś kobiet – ok. 30 lat, co było spowodowane wciąż znaczną śmiertelnością okołoporodową. Jednakże za wydłużeniem życia kobiet w XVI w. podążał wzrost ich rodności. Przyjęto, iż w średniowieczu rodziły one przeciętnie po pięćdziesiąt dzieci, zaś w epoce renesansu mogły rodzić co najmniej siedmiokrotnie, począwszy od 15 roku życia i średnio co dwa

¹¹⁷⁰ J. Ptaśnik, *Miasta w Polsce*, Lwów 1922, s. 22; W. Piotrowski, *Medycyna...*, s. 31.

¹¹⁷¹ AmPleszew, I/11, s. 102–103 (31 I 1561).

¹¹⁷² Ibidem, I/10, s. 295–299 (3 V 1547), 337–339, gdzie w zapisie z 24 II 1552 Paweł balwierz pleszewski „słaby na ciele, lecz zdrowy na umyśle” sporządził swój testament w łaźni miejskiej na Waliszewie.

¹¹⁷³ Z. Chodyła, op. cit., s. 143.

¹¹⁷⁴ W. Piotrowski, op. cit., s. 23.

¹¹⁷⁵ H. Samsonowicz na podstawie analizy życiorysów 12 urzędników z XV-wiecznego Gdańska, określił średni wiek mężczyzn obejmujących stanowiska ławników na 30–40 lat, natomiast przeciętną długość życia przedstawicieli władz miasta oszacował na 64 lata. V. H. Samsonowicz, *Późne średniowiecze...*, s. 90–91.

lata. Z kolei duża mobilność społeczeństwa, zwłaszcza wśród warstw mieszczańskiej i włościan pozwalała na zmianę cech somatycznych zapobiegających ich fizycznej degeneracji w przeciwieństwie do przedstawicieli szlachty, a zwłaszcza magnaterii, co doprowadzało do wymierania całych linii magnackich, jak np. Tęczyńskich, Górków czy Tarnowskich. Ponadto człowiek renesansu stał się człowiekiem wyższego wzrostu, gdyż mężczyźni osiągnęli średnio 170 cm wzrostu, zaś kobiety – 155 cm¹¹⁷⁶.

Choć mieszkańcy czerpali wodę ze studni prywatnych i publicznych rozmieszczonych na terenie miasta, a w XVI w. dodatkowo pojawiły się publiczne szalety, to jednak ten powszechny dostęp do wody nie podnosił poziomu higieny, gdyż rynsztoki nie były czyszczone i bardzo szybko się zamulały. Wszelkie nieczystości z domów i pomieszczeń gospodarczych wyrzucano lub wylewano wprost na ulice, których nie sprzątało, a ponadto poważny problem nadal stanowił wywóz śmieci i nieczystości, które składowano przed domami i na ulicach. Co więcej, poważne zagrożenie sanitarne stanowiły również przykościelne cmentarze, na których zmarłych na ogół chowano płytko¹¹⁷⁷. Miasta próbowały walczyć z tymi problemami wydając liczne uchwały i zakazy w postępowaniu, aby przeciwdziałać rozwojowi czynników chorobotwórczych. Dla przykładu w statutach kaliskich z 1502 r. zakazano wypuszczania świń na miasto, w przeciwnym wypadku trzeba było zapłacić 1 grosz od każdej biegającej poza zagrodą świni. Nakazywano również wywozić błoto sprzed domostw oraz zakazano wyrzucania nieczystości pod mostem, za co groziła kara po 3 grosze¹¹⁷⁸.

XVI-wieczna epidemia dżumy charakteryzowała się stacjonarnością. Nie opuściła ona granic państwa jagiellońskiego, przemieszczając się jedynie z dzielnicy do dzielnicy, a jej lokalny zasięg pochłonął mniejszą liczbę ofiar w porównaniu do poprzedniej epoki. Najbardziej spustoszyła wielki Gdańsk, gdzie wymarła ponad połowa populacji¹¹⁷⁹. Choć jako środek zaradczy podczas epidemii zalecano wietrzenie mieszkań, to jednocześnie surowo przestrzegano przed nadmiernym zażywaniem kąpieli oraz mydła, gdyż te miały ułatwiać dostęp zarazie. A zatem to nieracjonalne podejście polegało na zwiększeniu stosowanych dymów aromatyzowanych, aby zabić zapachami pochodzący z brudu fetor, niż na faktycznym zwalczeniu ogniska chorobotwórczego jakim był brak higieny¹¹⁸⁰. Ponadto niezbyt racjonalny sposób odżywiania się i słabo urozmaicony, zwłaszcza wśród

¹¹⁷⁶ W. Piotrowski, op. cit., s. 25–26.

¹¹⁷⁷ Ibidem, s. 29–30.

¹¹⁷⁸ W. Maisel, *Statuty miasta Kalisza...*, s. 208–209.

¹¹⁷⁹ W. Piotrowski, op. cit., s. 38–39.

¹¹⁸⁰ J. Kraciak, *Pokonać czarną śmierć. Staropolskie postawy wobec zarazy*, Kraków 1991, s. 27.

biedniejszych warstw, jadłospis prowadziły do licznych chorób przewodu pokarmowego. Niedożywieni biedacy ulegali często zachorowaniom na gruźlicę, zapalenie płuc i dur brzuszny. Powszechnie występowały także krzywica i próchnica zębów. Cierpiano na nieżyty przewodu pokarmowego objawiające się biegunkami, czemu służyło częste jedzenie ze wspólnych misek i posługiwanie się niemytymi dłońmi. Ponadto pito z naczyń cynowych, cynkowych i ołowianych, które wydzielały szkodliwe związki metali prowadzące do ostrych zatruc. Z kolei rozwój prostytucji sprzyjał rozprzestrzenianiu się chorób wenerycznych¹¹⁸¹. I choć epidemia kiły w Polsce w zasadzie zakończyła się ok. 1520 r., ale choroba ta utrzymywała się przez całe stulecie, gdyż sprzyjała jej rozpowszechniona prostytucja¹¹⁸².

5.2. Kultura intelektualna

Życie w epoce renesansu koncentrowało się przede wszystkim wokół prądu umysłowego zwanego humanizmem. To zupełnie odmienne niż w średniowieczu spojrzenie na świat, które w centrum zainteresowań stawiało człowieka, odchodziło od teocentryzmu w stronę poznania materialnej rzeczywistości i praw naturalnych rządzących światem, a dzięki rozwojowi drukarstwa nastąpił szybki rozkwit idei humanizmu, który z kolei oddziaływał na rozwój nauki w wielu dziedzinach poznawczych, na doskonalenie umiejętności i udostępnienie wiedzy szerszemu kręgowi odbiorców¹¹⁸³.

Początek renesansu na ziemiach polskich zwykle się datować na drugą połowę XV w., zaś swoją szczytową formę osiągnął w XVI w. Polskę w tym okresie cechowała wielonarodowość, była ona miejscem styku wielu różnych kultur i religii. Mimo iż coraz bardziej dawała o sobie znać postępująca dominacja stanu szlacheckiego, był to w zasadzie jedyny kraj w Europie, gdzie panowała tolerancja wyznaniowa, oficjalnie potwierdzona u schyłku stulecia aktem konfederacji warszawskiej. Nie doszło tu do ostrzejszych prześladowań na tle narodowościowym bądź religijnym, a co więcej wśród osób opowiadających się za humanizmem byli przedstawiciele biskupstwa, m. in. Andrzej Krzycki czy Piotr Tomicki¹¹⁸⁴. Ta otwarta postawa tolerancji budziła podziw w krajach całej ówczesnej Europy, stąd wiek XVI w Polsce zwykle nazywać „złotym wiekiem”

¹¹⁸¹ W. Piotrowski, op. cit., s. 35.

¹¹⁸² Ibidem, s. 42.

¹¹⁸³ Ibidem, s. 6–8.

¹¹⁸⁴ Ibidem, s. 9.

wolności i spokoju¹¹⁸⁵. Co charakterystyczne, renesans w Polsce zapoczątkowało mieszczaństwo, a następnie szerzył się on w kręgach umacniającej się szlachty i magnaterii. Tym samym kultura humanistyczna wychodziła poza ramy klasowe, a jej uniwersalizm ideowy zaspokajał aspiracje przedstawicieli różnych stanów¹¹⁸⁶.

Czas polskiego renesansu można podzielić na trzy okresy. Pierwszy trwał do ok. 1506 r., kiedy na tron wstąpił Zygmunt Stary, a Akademia Krakowska przeżywała apogeum swojego rozwoju. Drugi okres renesansu zakończył się na 1543 r., kiedy nastąpił zmierzch Uniwersytetu Krakowskiego, ale jednocześnie rozwijał się mecenat kulturalny i naukowy, co z kolei pozwalało na wejście plebejuszy do grona elity intelektualnej. Rozwijały się liczne gimnazja i szkoły parafialne, dzięki czemu nauka docierała do coraz szerszych kręgów społecznych¹¹⁸⁷. W XVI w. istniało w Polsce ok. 1000 szkół parafialnych. Zapewniały one dzieciom mieszczańskim elementarne wykształcenie, jak pisanie, czytanie, liczenie, a także uczono śpiewu¹¹⁸⁸. W ramach nauk medycznych nastąpił rozwój chirurgii i okulistyki¹¹⁸⁹. W XVI-wiecznej Polsce upowszechniły się okulary jako przedmiot ogólnodostępny przede wszystkim w środowiskach miejskich. Powstawały pierwsze zielniki, a usługi medyczne połączono z aptekarskimi¹¹⁹⁰. Pod koniec tego okresu powstała jedna z najśmielszych teorii stanowiących podwaliny nowoczesnej nauki – teoria heliocentryczna sformułowana przez Mikołaja Kopernika w traktacie *De revolutionibus orbium celestium*. Trzeci, najświetniejszy okres polskiego renesansu, zamyka 1584 r., w którym umiera Jan Kochanowski. W tym okresie podpisano akt konfederacji warszawskiej, a reformacja na ziemiach polskich osiągnęła swój szczyt. Do Polski przybyli wówczas jezuici, a wraz z nimi zapoczątkowano rozbudowę sieci szkół akademickich. W tym czasie dzieła medyczne powstały najliczniej. Umowny okres schyłkowy przypada na ostatnie piętnastolecie XVI w., kiedy narastały ruchy kontrreformacyjne zapoczątkowane Soborem Trydenckim¹¹⁹¹.

¹¹⁸⁵ M. Bogucka, *Historia Polski...*, s. 113–114, 139.

¹¹⁸⁶ W. Piotrowski, *Medycyna...*, s. 9.

¹¹⁸⁷ Ibidem, s. 9–10.

¹¹⁸⁸ M. Bogucka, *Historia Polski...*, s. 146.

¹¹⁸⁹ W. Piotrowski, *Medycyna...*, s. 9.

¹¹⁹⁰ Ibidem, s. 140, 145.

¹¹⁹¹ Ibidem, s. 10–11.

5.2.1. Wiedza i umiejętności

Pleszewską elitę umysłową obok przedstawicieli duchowieństwa stanowiły przede wszystkim osoby wywodzące się z kręgu urzędników miejskich. Szczególne znaczenie miała tu funkcja pisarza miejskiego, którą przeważnie łączono z rektoratem miejscowej szkoły parafialnej. Nawet w najmniejszych ośrodkach pisarz musiał wykazywać się pewnymi umiejętnościami pozwalającymi mu chociażby protokołowanie procesów sądowych. Wymagania dotyczyły nie tylko umiejętności pisania, czytania i rachowania, ale również konieczna była znajomość kalendarza, cyfr arabskich, różnych wartości monet i przeliczników wielkości¹¹⁹². Agnieszka Bartoszewicz poświęciła swoje studium pojęciu czasu na podstawie analizy wytworów kancelarii małych miast. Czas miał istotne znaczenie w wielu płaszczyznach życia ówczesnych mieszczan. Przykładowo minimum przez 1 rok i dzień trzeba było przebywać w mieście, by móc starać się o jego obywatelstwo, a okres nauki rzemiosła liczono w latach¹¹⁹³. Stosowano także tzw. rok ruchomy jako jednostkę obrachunkową, polegającą na podaniu konkretnego dnia, który stanowił datę końcową jakiegoś okresu czasu, w ciągu którego należało wypełnić zobowiązanie, np. spłacić zaciągniętą pożyczkę¹¹⁹⁴.

Zanim wybudowano ratusz, pierwsze zaczątki kancelarii miejskiej zaczęły kształtować się w domach burmistrza lub pisarza, a także w szkole parafialnej¹¹⁹⁵. Ponieważ szkoły elementarne stanowiły wówczas integralną część parafii, a pleban dawał zatrudnienie i utrzymanie rektorom, byli oni zgodnie z prawem i zwyczajem zaliczani do duchowieństwa, a co za tym idzie, podlegali jurysdykcji kościelnej. Wyjęcie spod sądownictwa świeckiego miało stanowić gwarant, iż nauczyciele jako pobożni katolicy będą przestrzegać norm etycznych, a dzieciom przekazywać naukę katolicką wolną od reformatorskich haseł głoszonych przez luterzańskich kaznodziejów¹¹⁹⁶. W źródłach zachowało się niewiele informacji dotyczących funkcjonowania szkoły parafialnej. Jej budynek miał stać obok domków wikariuszy przy kościele Ścięcia św. Jana¹¹⁹⁷. Natomiast w analizowanym okresie, w pojedynczych zapiskach, wymieniono tylko dwóch nauczycieli. Jednym z nich był Jan Paweł – mansjonarz, pisarz miejski i

¹¹⁹² H. Samsonowicz, *Kultura prawnicza miast polskich w średniowieczu*, [w:] *Mente et litteris. O kulturze i społeczeństwie wieków średnich*, red. H. Chłopocka, Poznań 1984, s. 324.

¹¹⁹³ H. Samsonowicz, *Życie miasta średniowiecznego*, Poznań 2006, s. 129.

¹¹⁹⁴ AmPleszew, I/10, s. 354 (*annuatam solutionem debet persolvere ut premissum est a quinque marcis a festo s. Floriani*), 422 (*pro festo sancti Michaelis proxime futuro soluturum*). Cf. A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 77.

¹¹⁹⁵ J. Tandecki, *Kancelarie wielkich miast...*, s. 214.

¹¹⁹⁶ A. Makowski, op. cit., s. 247

¹¹⁹⁷ LBG II, s. 32: „...in qua aedificia plebani, domunculae duorum vicariorum et schola”.

nauczyciel w jednej osobie wzmiankowany w latach 1553–1564¹¹⁹⁸. Z kolei drugim nauczycielem był Piotr Biernacki, wymieniany począwszy od 1575 r., po raz pierwszy jako rektor szkoły pleszewskiej występuje w zapisce z 1582 r., w której kupuje on dom wraz ze wszystkimi naczyniami do warzenia piwa od Jana Dąbrowskiego za sumę 70 grzywien¹¹⁹⁹. W 1595 r. źródła podają go jako zmarłego¹²⁰⁰.

W szkole nauczano języka łacińskiego oraz analizowano teksty napisane w tym języku, o czym zdaje się świadczyć fakt, iż do oprawy najstarszej pleszewskiej księgi radzieckiej wykorzystano w XV w. fragmenty rękopisu *Ars minor*, podręcznika do nauki gramatyki łacińskiej autorstwa rzymskiego retora Aeliusza Donata¹²⁰¹. Choć zapewne oprawa nie była wykonana w samym Pleszewie, to ze względu na popularność tego dzieła nie można wykluczać, iż taki podręcznik do łaciny był wykorzystywany również w miejscowej szkole.

Jeśli zaś chodzi o edukację mieszczan, to ich możliwości w zakresie osiągnięcia kolejnych stopni naukowych były znacznie ograniczone. Przykładowo synowie szamotulskich mieszczan, którzy decydowali się na studia wyższe osiągnęli godności uniwersyteckie, kończyli medycynę oraz sięgali po różne beneficja kościelne, jak altarysta, mansjonarz i wyżej pleban oraz kanonik w kapitułach niekatedralnych. Tylko nieliczne wyjątki osiągnęły wyższe godności, jak np. Grzegorz Snopek z Szamotuł, który objął najpierw poznańską kanonię katedralną, a następnie archidiakańską prelaturę, gdzie tak naprawdę większość kapituł katedralnych było zarezerwowanych dla synów szlacheckich¹²⁰².

Pleszewscy nauczyciele czerpali dodatkowe dochody z działalności przy kancelarii miejskiej, co było typowe dla mniejszych ośrodków¹²⁰³. Praca ta nie wymagała tak poważnych kwalifikacji w przeciwieństwie do wielkich ośrodków, jak np. Poznań, gdzie pisarze rady miejskiej posiadali z reguły wykształcenie uniwersyteckie, zdobyte przeważnie w Krakowie¹²⁰⁴. W mniejszych miastach pisarze będący przeważnie bez wykształcenia prawniczego wiedzę czerpali z „Zwierciadła Saskiego” *Speculum Saxonum*

¹¹⁹⁸ V. aneks F.

¹¹⁹⁹ AmPleszew, I/3, s. 74; zapiska z 5 XI 1582.

¹²⁰⁰ Ibidem, I/13, s. 397–401 (zapiski z 24 II 1595), s. 401–404 (zapiski z 7 IV 1595, gdzie m. in. osoby specjalnie do tego wyznaczone dokonują sprzedaży należącego do Piotra Biernackiego domu z parcelą w rynku).

¹²⁰¹ Szerzej na ten temat pisze A. Kozak w swojej monografii, v. eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 211.

¹²⁰² A. Gąsiorowski, *Szamotulscy studenci na krakowskim uniwersytecie w XV i XVI wieku*, [w:] *Szamotuły. Karty z dziejów miasta*, red. A. Gąsiorowski, Szamotuły 2006, s. 88.

¹²⁰³ A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska...*, s. 170–175.

¹²⁰⁴ P. Matusik, op. cit., s. 186.

oraz z prawa miejskiego magdeburgskiego *Weichbild, Ius Municipale*. Po raz pierwszy wydrukował je Jan Łaski w 1506 r. Następnie pojawił się nowy przekład łaciński obu zbiorów wraz z glosami dokonany przez krakowskiego pisarza miejskiego Mikołaja Jaskiera, który na mocy rozporządzenia Zygmunta Starego z 2 X 1535 uzyskał moc obowiązującą w miastach i wsiach rządzących się prawem niemieckim. W XVI w. powstała broszura będąca opracowaniem prawa miejskiego *Farrago actionum civilium iuris Magdeburgensis* Jana Cervusa Tucholczyka, która w latach 1531–1607 miała aż 8 wydań, zyskując z czasem wielką popularność. W latach 1558–1567 ukazały się opracowania z zakresu prawa miejskiego, których autorem był Bartłomiej Groicki, pisarz w sądzie wyższym prawa niemieckiego w Krakowie, a od 1567 r. pisarz królewskiej komory celnej. Wśród najbardziej znanych znalazły się *Artykuły prawa majdeburgskiego, które zowią Speculum Saxonum* (1558), *Porządek sądów i spraw miejskich prawa majdeburgskiego w Koronie Polskiej* (1559), *Tytuły prawa majdeburgskiego do Porządku i do Artykułów* (1567), a po jego śmierci synowie wydali w 1605 r. *Obronę sierot i wdów*. Natomiast pierwsze wydanie polskiego przekładu *Zwierciadła Saskiego* oraz *Weichbildu*, którego autorem był syndyk lwowski Paweł Szczerbic miało miejsce w 1581 r.¹²⁰⁵ Oczywiście najważniejszym źródłem prawa był zwyczaj. Począwszy od XVI w. prawo miejskie stosowane w polskich ośrodkach nabrało specyficznych cech pod wpływem różnych czynników występujących lokalnie w płaszczyźnie społeczno-gospodarczej oraz licznych, wymienionych wyżej pomników prawa miejskiego, z których czerpano wiedzę w praktyce sądowej na gruncie polskim¹²⁰⁶. Funkcjonowanie kancelarii miejskiej można również rozpatrywać jako jeden z czynników mieszczańskiej kultury intelektualnej¹²⁰⁷, która przejawia się chociażby w sposobie prowadzenia ksiąg miejskich i cechowych.

Pleszewskie księgi miejskie prowadzono w języku łacińskim zasadniczo do 1570 r.¹²⁰⁸, a następnie po polsku. Na kartach najstarszej księgi radzieckiej jeszcze przed 1483 r. zapisano kodeks prawa magdeburgskiego, a w zasadzie połowę *Weichbildu*, co zapewne miało służyć jako pomoc przy interpretacji różnych spraw zgodnie z przepisami prawa

¹²⁰⁵ J. Łosowski, *Kancelarie miast szlacheckich...*, s. 201-202.

¹²⁰⁶ G. M. Kowalski, *Zwyczaj i prawo zwyczajowe...*, s. 13. Cf. studium M. Mikuły poświęcone ewolucji i adaptacji prawa niemieckiego na ziemiach polskich, gdzie autor poddał szczegółowej analizie różnice zachodzące w tekstach *Weichbildu* zachowanych w źródłach rękopiśmiennych z okresu poprzedzającego pojawienie się drukowanych zbiorów prawa; *eodem*, *Prawo miejskie magdeburgskie...*, s. 31–73.

¹²⁰⁷ M. Fraś, *op. cit.*, s. 241.

¹²⁰⁸ Wszystkie zapiski w księgach miejskich Pleszewa prowadzone są w języku łacińskim do 1570 r. (wyjątek stanowi pojedyncza zapiska z 12 XI 1563 pochodząca z najstarszej księgi radzieckiej; v. *AmPleszew*, I/2, s. 266). Następnie ta sama ręka pisarska dokonuje wpisów po polsku, v. *AmPleszew*, I/3, s. 36 (księga radziecka z lat 1564–1640); I/12, s. 21 (księga ławnicza z lat 1569–1584).

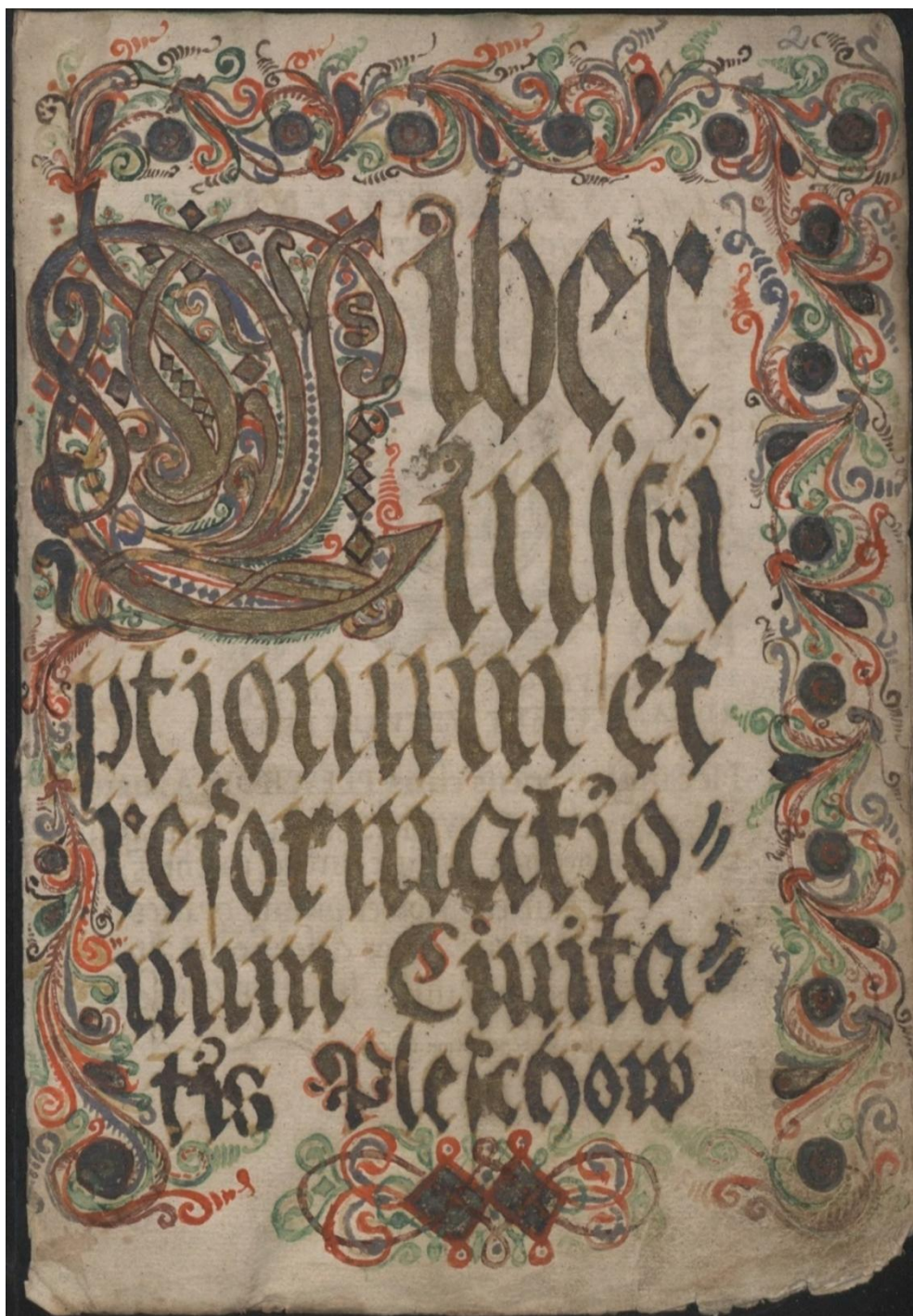
niemieckiego¹²⁰⁹. Warto natomiast pochylić się nad kunsztem pierwszych trzech kart pochodzących z księgi ławniczej z lat 1583–1597. Często notariuszami zostawali ludzie o wysokiej kulturze posiadający uzdolnienia literackie¹²¹⁰, a nierzadko i plastyczne. Bez wątplenia do grona takich osób należał wspomniany pleszewianin Piotr Biernacki, którego twórczość artystyczna jest wyrazem miłości i przywiązania do miasta, w którym przyszło mu żyć aż do śmierci ok. 1595 r.

Przechowywana w Archiwum Państwowym w Poznaniu księga pod sygnaturą I/13 została założona przez Biernackiego z przeznaczeniem na wpisy spraw rozstrzyganych przez urząd ławniczy. Zapiski poprzedza majestatycznie zdobiona karta tytułowa kolorowym atramentem ze złożonymi literami i bogato ozdobionym inicjałem ornamentalnym obfitującym w drobne figury geometryczne, uzupełnione motywami roślinnymi i piórami (fot. 8.). W podobnych motywach zdobniczych została utrzymana bordiura, czyli dekoracja marginalna tworząca ramkę okalającą tytułowy tekst. Znamienne jest, iż nie tylko inicjał, ale również cały tekst został ozdobiony złotem, co zapewne miało zaakcentować rangę księgi, a zarazem prestiż jej twórcy¹²¹¹. Fakt wpisania do księgi wzmacniał powagę danej sprawy i stanowił niepodważalny środek dowodowy mający wiążącą moc w różnych postępowaniach toczących się przed obliczem sądu miejskiego.

¹²⁰⁹ Nie wiadomo, dlaczego kopista przerwał swoją pracę; v. AmPleszew, I/2, s. 89–97. Cf. M. Mikuła, *Prawo miejskie magdeburskie...*, s. 116–117, gdzie o zniekształceniach treści skopiowanych przepisów; cf. *Najdawniejsze zapiski...*, s. 12; *Najstarsza pleszewska księga...*, s. 8.

¹²¹⁰ B. Baranowski, op. cit., s. 29.

¹²¹¹ Opis oparto na informacjach pochodzących ze strony internetowej poświęconej dawnemu piśmiu powstałej w ramach projektu realizowanego przez Archiwum Narodowe w Krakowie: <https://dawnepismo.ank.gov.pl/pl/pismo-w-przeszlosci/sztuka-pisania/page/0/3> (dostęp: 04.05.2024).

Fot. 8. Iluminowana strona tytułowa księgi wójtowskiej z lat 1584–1597 (APP, Akta miasta Pleszew, I/13).

Na kolejnej stronie autor zamieścił omówiony już wizerunek herbu miasta wykonany czarnym tuszem i opatrzony łacińskim tekstem pochwalnym, w którym słaui on cnoty współobywateli zawartych w wizerunku tarczy herbowej miasta, symbolizującej męstwo, sprawiedliwość, lojalność i pobożność¹²¹², co stanowi nawiązanie do 18.

¹²¹² Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 138.

rozdziału Księgi Przysłów: „Potężną wieżą jest imię Pana, bezpiecznie się chroni tam prawy. Majątek bogacza jest miastem warownym, niezdobytym murem – w jego mniemaniu”¹²¹³.

Tekst zapisany wokół herbu miasta¹²¹⁴:

**In arma famatae civitatis Pleschoviensis
hexastichon Petri Bernacii Pleschoviensis:**

Nomine Domini defendimur, non nostris
viribus

Turris Fortitudinis est nomen domini

Esto nobis domine turris fortitudinis

ad eam curret iustus et defendetur

Proverb. cap. XVIII

**Sześciowers Piotra Bernacjusza z Pleszewa na
tarczę herbową sławnego Miasta Pleszewa:**

Bronimy się imieniem Pana, nie naszymi siłami

Imię Pana jest wieżą męstwa

Bądź nam Panie wieżą męstwa,

niech do niej ucieka się sprawiedliwy i niech ona
go strzeże

Z 18 rozdz. Księgi Przysłów

Pod wizerunkiem tarczy herbowej Pleszewa autor zmieścił tekst sześciowersu, którego kompozycja przypomina antyczne wzorce, z których czerpali poeci doby renesansu, opierający kompozycje swoich utworów, m. in. na poezji elegijnej:

Hōc insigne oriens claris Pleschovia ab avis
Quid signat turris stemma decusque tuum
Scilicet ingenuos virtute virosque valentes
Constantes fidos, et pietate graves
Illorum est et erit tutor defensor et altor
Semper pro iustis stans Deus ipse suis.

Sit nomen Domini benedictum in saeculum

Powyższy tekst zdaje się jedynie nawiązywać do wzorców starożytnych poetów, a nie im w całości odpowiadać, co ukazuje się przy próbie tłumaczenia tego tekstu. Dopiero po uporządkowaniu treści słowa układają się w logiczną całość, a tekst swym układem przypomina pieśni Horacego¹²¹⁵:

O Pleschovia, Quid signat turris? Hoc
stemma et decus tuum ab avis claris oriens
insigne [est]

Scilicet ingenuos virtute et viros valentes,
constantes, fidos et pietate graves [esse
signat].

O Pleszewie! Co symbolizuje wieża,
tym wyróżnia się twój herb i twoje dobre imię,
który bierze [swój] początek od sławnych
przodków:
mianowicie [symbolizuje on] mężów
szlachetnych od cnoty, zdrowych, wytrwałych,
lojalnych i poważanych ze względu na
obowiązki.

¹²¹³ Prz 18, 10–11.

¹²¹⁴ AmPleszew, I/13, s. 3.

¹²¹⁵ Za nieocenioną pomoc w odczycie i przekładzie na język polski serdecznie dziękuję Michałowi Heintze.

Ipse Deus stans pro iustis suis tutor,
defensor, et altor illorum est et erit.

Ich opiekunem, obrońcą i żywicielem jest i
będzie Bóg który zawsze wstawia się za swoimi
sprawiedliwymi.

Sit nomen Domini benedictum in saeculum

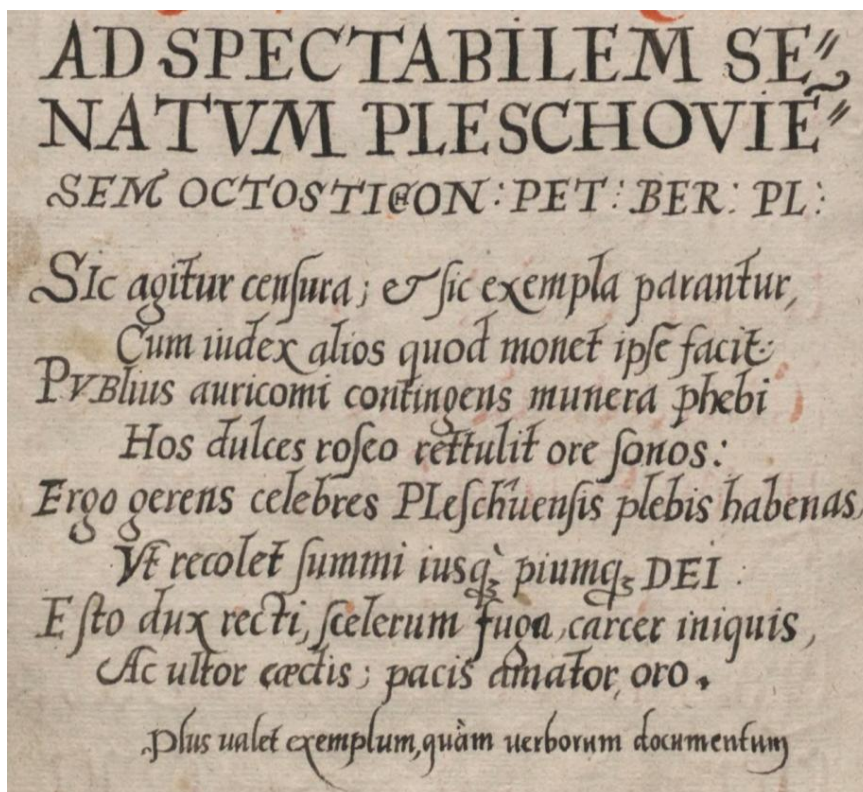
Niech Imię Pańskie będzie błogosławione na
wieki

Na stronach 4–5 pisarz zanotował skład ławy starannym pismem gotyckim i czerwonym atramentem z zdobieniami u góry i na końcu tekstu. Następnie, ponownie czarnym tuszem, autor zapisał oktostych pochwalny na rzecz władz miasta (fot. 9.)¹²¹⁶:

Znakomitej Radzie Pleszewskiej:

Kiedy sędzia czyni to, o czym sam poucza,
to wtedy działa rozważa i rodzą się nowe przykłady.
Słowa pełne słodyczy, przez usta różane wydał Publiusz,
kiedy sięgał po dary złotowłosego Febusa.
A zatem trzymając sławne cugle pleszewskiego ludu,
jak odnowić prawo i pobożność względem najwyższego Boga?
Bądź wodzem, proszę, tego co sprawiedliwe, ucieczką od przestępstw i więzieniem dla siejących niesprawiedliwość,
mścicielem popełnionych morderstw i miłośnikiem pokoju.

Więcej znaczy przykład niż świadectwo dane słowami¹²¹⁷.

Fot. 9. Oktostych pochwalny autorstwa Piotra Biernackiego na cześć władz miasta (APP, Akta miasta Pleszew, I/13).

¹²¹⁶ AmPleszew, I/13, s. 4–5.

¹²¹⁷ Tłumaczenie M. Heintze.

Następnie, na kolejnej stronie, ponownie czerwonym atramentem, autor zanotował imię ówczesnego króla Polski, Stefana Batorego oraz właściciela miasta, którym wówczas był Jan Zborowski i rok założenia księgi :”1583”¹²¹⁸. Następnie, na ostatniej stronie otwierającej księgę, autor zamieścił wizerunek tarczy herbowej rodu Zborowskich ozdobionym klejnotem i labrami. Wokół tego wizerunku, po raz kolejny zamieścił dystych elegijny, tym razem ku chwale i upamiętnieniu rodziny Zborowskich:

In insigne Zboroviorum

Zborovium praeclara domus virtute refulgens
Emeruit titulis haec monumenta¹²¹⁹ suis:

Vincula¹²²⁰ quae pedibus celerum nectuntur
equorum
Illustris referunt fortia gesta viri

Indicium at sacrae est crucis inviolabile signum
Magnanimi cara cum pietate ducis

Inclita per titulos insignia crescite magnos
Ut sic Zborovius multiplicetur honos.

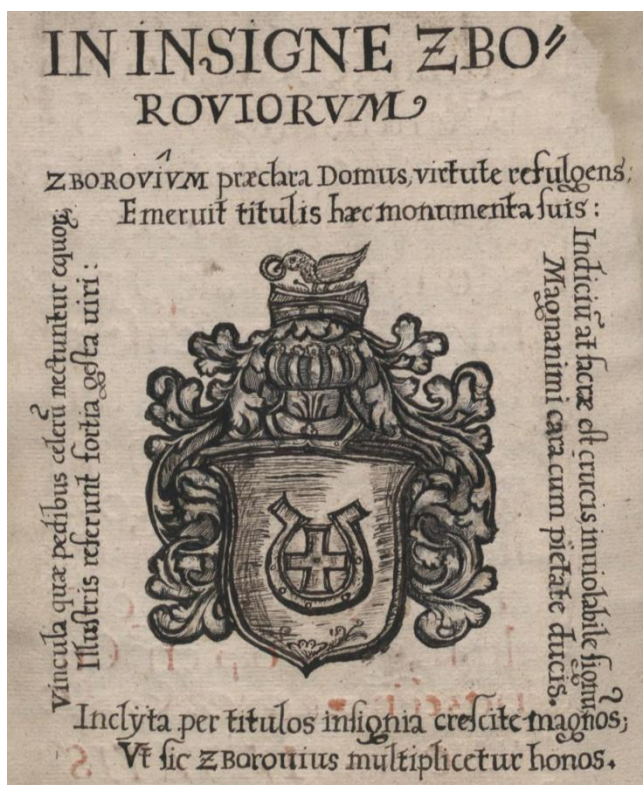
Na herb Zborowskich

Przesławna rodzina Zborowskich, która jaśniej cnotą
dzięki swej sławie zasłużyła na takie upamiętnienie:

Kajdany, które pętają kopyta chyżych koni
przywodzą na myśl mężne czyny sławnego męża.

A przedstawienie Świętego Krzyża jest niezawodną
odznaką wspaniałomyślnego wodza z [jego] łaskawą
litością.

Tak sławny herbie rośnij w wielkie tytuły, aby honor
Zborowskich wciąż się pomnażał.

Fot. 10. Dystych elegijny autorstwa Piotra Biernackiego poświęcony herbie Zborowskich (APP, Akta miasta Pleszew, I/13).

¹²¹⁸ Ibidem, s. 6.

¹²¹⁹ Z jednej strony autor nawiązuje tutaj do etymologicznego znaczenia słowa *monumentum*, służącego upamiętnieniu, a z drugiej strony do greckich korzeni epigramatu jako gatunku, z którego tak chętnie czerpali pisarze renesansowi, autorzy popularnych wówczas fraszek. Odczytu i analizy tekstu dokonano dzięki wskazówkom M. Heintze.

¹²²⁰ Poetyckie określenie podkowy.

Pismo jest bez wątpienia najważniejszym wyróżnikiem poziomu kultury, ale w przypadku ksiąg miejskich nie można zapominać również o ich oprawach, a te zachowane dla Pleszewa mogą poszczycić się wysokim kunsztem artystycznym. W zbiorach Archiwum Państwowego w Poznaniu zachowało się dziesięć pleszewskich ksiąg urzędów rady i ławy, których oprawy cechują się dużą różnorodnością ornamentyki, a wśród nich pięć wykazuje cechy charakterystyczne dla zdobnictwa renesansowego. Aby przystąpić do ich szczegółowej analizy trzeba zwrócić uwagę na kilka istotnych elementów mających znaczenie w procesie produkcji opraw, a następnie ich zdobienia. Przede wszystkim jest to materiał, a więc rodzaj i barwa wykorzystanej skóry, technika wykonania, rodzaj zdobnictwa i wykorzystane narzędzia. Ważnymi wyróżnikami są również sposoby wykonania oprawy oraz kształty zastosowanych do zdobienia motywów¹²²¹. Analiza tych cech oraz poszukanie analogii do innych znanych opraw pozwalają na określenie z większą lub mniejszą dozą prawdopodobieństwa czasu powstania i pochodzenia danego obiektu¹²²².

Przedstawione poniżej oprawy powstały w XV–XVI w. Począwszy od późnego średniowiecza, głównymi narzędziami używanymi do nanoszenia zdobień były tłoki, służące do wyciskiwania ślepych linii strychulce, radełka, metalowe plakiety oraz drewniane klocki¹²²³. Zasadnicza różnica między kodeksami oprowianymi w średniowieczu, a tymi późniejszymi z epoki renesansu, polega na zastosowanej bazie służącej za oprawę. W średniowieczu w tym celu wykorzystywano deski, zaś w epoce nowożytnej powszechnie stosowano tańsze materiały jak karton lub tekturę, które następnie obciążano skórą¹²²⁴. Należy zwrócić również uwagę na materiały wykorzystane do dekoracji oraz sposoby wykonywania zdobień. Jedną z podstawowych technik dekoracyjnych było tzw. tłoczenie ślepe, które otrzymywano poprzez przyciśnięcie rozgrzanego żelaza bezpośrednio do skóry¹²²⁵. Natomiast dzięki zastosowaniu radełka, narzędzia introligatorskiego, które pojawiło się w 1469 roku w Niemczech, można było stosunkowo łatwo i szybko nanosić zdobienia w układzie pasowym i ramowym. Kolejny

¹²²¹ H. Bułhak, *Metoda typograficzna w badaniach nad dawną książką. Uwagi i refleksje*, [w:] „Biuletyn Poligraficzny” 1977, nr 2, s. 38–39.

¹²²² Cf. M. Stępiak, *Funkcjonowanie nowożytnej kancelarii miejskiej na przykładzie księgi burmistrzowskiej miasteczka Kórnik (BK 913)*, Praca dyplomowa napisana pod kier. prof. dr hab. I. Mamczak-Gadkowskiej i dr M. Biniś-Szkopek, Studia Podyplomowe Archiwistyki i Zarządzania dokumentacją, Wydział Historyczny UAM, Poznań 2018, s. 10–11.

¹²²³ A. Wagner, *W sprawie warsztatu tegumentologa. Uwagi recenzyjne do artykułu Pawła Błażewicza* [w:] „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, nr 2, 2010 (58), s. 294.

¹²²⁴ Ibidem, s. 298; cf. M. Stępiak, *Funkcjonowanie nowożytnej kancelarii...*, s. 11.

¹²²⁵ G. Lanoë, *Oprawa*, [w:] *Jak czytać rękopis średniowieczny*, red. P. Géhin, Warszawa 2008, s. 200.

rodzaj zdobień stanowiły wyciski złożone, które swe źródła wywodziły z kręgu introligatorstwa arabskiego, a do krajów północnoeuropejskich dotarły u schyłku XV w. i upowszechniły się tu w kolejnym stuleciu dzięki oddziaływaniu renesansowego introligatorstwa włoskiego¹²²⁶. Dodatkowo stosowano dekoracyjne guzy i okucia, które nie tylko zdobiły, ułatwiały użytkowanie i chroniły dany kodeks, ale również umożliwiały jej identyfikację. Pomocne w datacji i określeniu wykonawcy bądź warsztatu, w którym dana oprawa powstała, są też napisy na zwierciadłach bądź nazwiska wytwórców zamieszczane, np. na wyklejce lub również oznaczenia w postaci herbów i znaków własnościowych należących do właściciela, na zlecenie którego oprawiono dany kodeks¹²²⁷. Poniżej zaprezentowano pięć opraw ksiąg obejmujących zapiski z omawianego okresu:

1. Księga radziecka z lat 1428–1563 sygn. I/2 (fot. 11.): jest to oprawa późnogotycka.

Księga została oprawiona w profilowane na brzegach deski dębowe bądź bukowe obciągnięte owczą skórą, obecnie koloru brązowego, a pierwotnie barwioną na czerwono (po jej wewnętrznej stronie barwa skóry ma czerwony odcień). Cechą opraw gotyckich jest oszczędność dekoracji. Okładzina górna posiada zdobienia w postaci prostych linii strychulcowych wyznaczających bordiurę. Z kolei zwierciadło zdobią linie proste układające się w krzyż oraz skrzyżowane przekątne, nieco przesunięte na prawo w stosunku do owego krzyża. Pomiedzy liniami tworzącymi obramowanie oraz krzyż powtarzają się tłoczone znaki z motywem gryfa ujętym w romb. Okładzina dolna również posiada dekorację w postaci linii wyznaczających bordiurę, a zwierciadło zdobią linie tworzące krzyż w kształcie litery X oraz linie przecinające się pod kątem prostym i tworzące krzyż o znacznie szerszych ramionach niż ten z przedniej okładziny. W obramowaniu i pomiędzy przekątnymi również były tłoczone romby z motywem gryfa.

2. Księga radziecka z lat 1564–1640 sygn. I/3 (fot. 12.): typowa oprawa renesansowa.

Okładzina górna została tutaj znacznie uszkodzona w górnej i bocznej - zewnętrznej krawędzi prawdopodobnie na skutek oddziaływania wilgoci. Zniszczenia pozwalają na określenie materiału, z którego została wykonana – jest to tektura powleczone w brązową skórę. Jej cechą charakterystyczną jest zwarte wypełnienie okładek wciskami radełka. Okładzina górna posiada dekorację opartą na kompozycji ramowej. Trzy ramy radełkowe zostały obwiedzione podwójnymi liniami strychulcowymi i

¹²²⁶ A. Wagner, *W sprawie warsztatu...*, s. 301–302.

¹²²⁷ G. Lanoë, op. cit., s. 205.

wytłoczone przy pomocy prostokątnych stempli o różnych motywach. Ramkę zewnętrzną zdobią ludzkie postacie, kolejną wypełnia dekoracja geometryczna wraz z przemiennie występującymi antykizującymi popiersiami z profilu rzymskiego wojownika, motywami orła i skrzyżowanych kluczy. W górnej części okładziny umieszczono listwę z wyciskiem napisowym: „REGISTRUM” określającym do czego oprawiona księga była przeznaczona. Zwierciadło zostało oddzielone od wewnętrznej ramy pustymi listwami. W jego centralnej części umieszczono trzy pasy zdobień z powtarzającymi się motywami popiersia ludzkiego, orła i kluczy. Z kolei układ zdobień na dolnej okładzinie jest identyczny jak na górnej, z tym wyjątkiem, iż nie ma tu umieszczonego napisu. Ta część oprawy zachowała się w znacznie lepszym stanie. Zdobienia są wyraźniejsze i bardziej wypukłe, ponadto zachowały się tu pozostałości skórzanych wiązań. W przypadku tych zdobień można wysunąć dwa przypuszczenia odnośnie miejsca powstania tego zabytku. Oprawa mogła powstać w warsztacie poznańskim, o czym świadczą wyciski małego herbu Poznania, którego symbolem są dwa skrzyżowane klucze. Z drugiej strony mógł to być również wytwór prowincjonalny, miejscowy z wykorzystaniem poznańskich tłoków.

- 3. Księga ławnicza i wójtowska z lat 1569–1584 sygn. I/12 (fot. 13.):** oprawa kartonowa pokryta ciemnobrązową skórą ma uszkodzony, znacznie wygięty grzbiet i fragmenty pergaminowych wiązań. Odznacza się ona bogatą, opartą na kompozycji ramowej dekoracją, w której dominują wstęgi i palmy (rama zewnętrzna) oraz personifikacje. Powierzchnia zarówno górnej, jak i dolnej okładziny została podzielona liniami strychulowymi wyznaczającymi ramy i listwy otaczające zwierciadło. Charakteryzuje się zwartym wypełnieniem wciskami radełka oraz z motywami floralnymi, ornamentami kandelabrowymi i ludzkimi postaciami. Wokół zwierciadła oprawy umieszczono puste listwy. Na górnej okładzinie, na listwach znajdujących się nad i pod zwierciadłem, wytłoczono napis: „*REGESTRVM SIVE LIBER ADVOCOTORVM*”. Natomiast samo zwierciadło wypełniają trzy pasy z motywami takimi samymi jak w ramce.
- 4. Księga ławnicza i wójtowska z lat 1584–1597 sygn. I/13 (fot. 14.):** oprawa kartonowa pokryta ciemnobrązową skórą charakteryzuje się dużą dekoracyjnością i wpisuje się w klasyczny schemat ornamentyki renesansowej. Jej okładziny zostały szczelnie wypełnione ornamentyką opartą na koncentrycznych ramach. Na górnej okładzinie cztery ramy strychulcowe wypełniają zdobienia radełkowe w postaci arabeski, ornamentów roślinnych i kandelabrowych występujących naprzemian z

postaciami ludzkimi. Niezapełnione pozostawiono trzy poziome listwy oraz prostokątne, niewielkich rozmiarów zwierciadło. Z kolei okładzina dolna odznacza się dużą dekoracyjnością zwierciadła, które wypełniają cztery pasy wycisków radełkowych z ornamentami kandelabrowymi i postaciami ludzkimi symbolizującymi cnoty. Tak samo jak na górnej okładzinie, tak i tu trzy ramy strychulcowe szczelnie wypełnia wić roślinna. Puste pozostawiono jedynie cztery poziome listwy.

- 5. Księga ławnicza i wójtowska z lat 1598–1636 sygnatura I/14 (fot. 15.):** oprawa tejże książki została wykonana z desek powleczonej w barwioną na czerwono skórę. Dodatkowo zaopatrzone ją w mosiężne okucia i klamry, z których tylko jedna zachowała się częściowo. Oprawa powstała w ośrodku poznańskim, w drukarni Jana Wolraba, a jej potencjalnym wykonawcą wydaje się być Jan Rym¹²²⁸. Okładzinę górną zdobią złożone niegdyś ramy udekorowane złożeniami z motywami floralnymi. W narożnikach zachowały się zdobione wiciami roślinnymi mosiężne okucia. Wewnętrzne narożniki dużego zwierciadła zdobią złożone wyciski plakiet o kształcie zbliżonym do trójkąta. Motywy zdobnicze stanowią tutaj ornamenty wstęgowe z medalionem pośrodku, w którym widnieje uskrzydłona główka anielska. Tło tej kompozycji wypełnia drobny ornament floralny. Środek zwierciadła wypełnia wieloboczna połączona plakieta o ornamencie maueskowo–wstęgowym. Po jej bokach znajdują się wyciski niewielkich pieczęci o kształcie rombu z motywem rozety. Na zwierciadle widnieje również nazwa książki i rok: „*ACTA CIVITATIS ANNO DOMINI 1597*”. Na podstawie tych informacji można wysunąć wniosek, iż władze miasta Pleszewa zamówiły u poznańskiego drukarza i introligatora książkę z przeznaczeniem na wpisy protokołów miejskich. Ta dekoracja reprezentuje typ orientalizujący, zwany również dywanowym, a jego cechą charakterystyczną jest centralna plakieta, wypełniona zazwyczaj ornamentem maureskowo–wstęgowym, której odpowiadają w narożnikach zwierciadła plakiety stanowiące ćwiartkę plakiety centralnej¹²²⁹. Dolna okładzina charakteryzuje się zagęszczeniem dekoracji radełkowej opartej na kompozycji ramowej. Nie zachowało się tu mosiężne okucie z prawego górnego rogu, brakuje również klamer, a dolna klamra została wyrwana o czym świadczą ślady zniszczenia. W ornamentyce trzech ramek dominują popularne

¹²²⁸ Cf. A. Wagner, *Oprawy ksiąg Andrzeja Opalińskiego*, [w:] *Księgozbiór wielkopolskiego magnata. Andrzej Opaliński (1540–1593)*, red. A. Wagner, Poznań 2011, s. 191–194.

¹²²⁹ A. Wagner, *Historyczno-artystyczny warsztat historyka książki w badaniach nad nowożytnym introligatorstwem*, [w:] *Bibliologia. Problemy badawcze nauk humanistycznych*, red. D. Kuźma, Warszawa 2007, s. 116.

w renesansie motywy floralne z ludzkimi postaciami i popiersiami występującymi przemiennie z ornamentami kandelabrowymi. Cztery listwy poziome wypełniono pojedynczymi wyciskami tłoków floralnych. Niewielkie prostokątne zwierciadło wypełnia złożony supereklibris z herbem miasta ozdobionym kartuszem. Wizerunek przedstawia miejski mur z wieżą. Wewnętrzne narożniki zwierciadła zdobią wyciski plakiet z ornamentami wstęgowymi.

W powyższej charakterystyce dekoracji pleszewskich ksiąg miejskich pominięte zostały grzbiety opraw, gdyż te, poza lekko zaznaczonymi garbami zwieżów, są w większości przypadków pozbawione jakichkolwiek zdobień. Część z opisywanych ksiąg zachowała się w stanie niepozwalającym na ich odtworzenie.

Fot. 11. Księga radziecka z lat 1428–1563. Okładzina górna (APP, Akta miasta Pleszew, I/2; fot. M. Stępnia-Lis).

Fot. 12. Księga radziecka z lat 1564–1640. Okładzina dolna (APP, Akta miasta Pleszew, I/3; fot. M. Stępnia-Lis).

Fot. 13. Księga ławnicza i wójtowska z lat 1569–1584. Okładzina górna (APP, Akta miasta Pleszew, I/12; fot. M. Stępnik-Lis).

Fot. 14. Księga ławnicza i wójtowska z lat 1584–1597. Fragment okładziny dolnej (APP, Akta miasta Pleszew, I/13; fot. M. Stępnia-Lis).

Fot. 15. Księga ławnicza i wójtowska z lat 1598–1636. Okładzina górna (APP, Akta miasta Pleszew, I/14; fot. M. Stępiak-Lis).

Przedstawione powyżej przykłady zabytków polskiego introligatorstwa z przełomu średniowiecza i nowożytności ukazują duży wpływ nurtu orientalizującego, który do polskiego ośrodka dostał się poprzez kontakty włoskie. Typowymi elementami odpowiadającymi temu nurtowi były kompozycje ramowe dekoracji, stosowanie radełek

z ornamentami floralnymi oraz plaketek z ornamentami mauresko-wstęgowymi. Ogólna koncepcja ikonograficzna analizowanych radełek, począwszy od trzeciej dekady XVI w., wpisuje się w szersze trendy polskiego i środkowoeuropejskiego zdobnictwa introligatorskiego. Antykizujące medaliony z popiersiami starożytnych rzymskich wojowników i pisarzy, współczesnych władców i reformatorów Kościoła, wzbogacone renesansowymi ornamentami w kandelabrowymi i arabeskami oraz palmetami były wówczas jednym z najpopularniejszych tematów w zdobnictwie introligatorskim. W tym okresie powszechną techniką zdobienia okuć było wybijanie (repusowanie) w metalu na zimno wgłębień, które dawały po drugiej stronie wypukły wzór¹²³⁰.

W świetle powyższej formalno-stylistycznej analizy oprawy charakteryzujące się obfitą dekoracyjnością powstały prawdopodobnie w warsztacie poznańskiego introligatora lub część z nich jest wytworem lokalnego rzemiosła z wykorzystaniem poznańskich tłoków. Znamienny jest fakt, iż dla wielkopolskiego Pleszewa, miasta o drugorzędym znaczeniu, zachowane nieliczne tego typu obiekty cechuje duża różnorodność ornamentyki. Niestety stan ich zachowania pozostawia wiele do życzenia, stąd katalogowanie, fotografowanie i opracowywanie tego typu obiektów ma na celu utrwalenie cech i elementów dekoracyjnych poszczególnych opraw oraz upowszechnienie ich nie tylko w środowisku naukowym, ale również wśród zainteresowanych tematem laików. W dalszej perspektywie, podobne badania i analizy zastosowane do zbiorów innych miast w Polsce mogą uzupełnić i poszerzyć dotychczasową wiedzę na temat warsztatu introligatorskiego w kraju oraz powiązania konkretnego obiektu z rzemieślnikiem poprzez porównanie elementów charakterystycznych dla jego twórczości.

Rozprzestrzenianiu się kultury sprzyjało upowszechnienie druku, który z kolei napędzał rozwój piśmienności, a co za tym idzie, wpływał na rozwój kancelarii¹²³¹. Choć książki należały do towarów rzadkich i luksusowych, to coraz częściej znajdowały swe miejsca na półkach także zamożniejszego mieszczaństwa. Przede wszystkim wydawano dzieła teologiczne, Pismo Święte i modlitewniki, obok których swe miejsce znalazły dzieła prawnicze i historyczne, a stopniowo coraz powszechniejsze stawały się wydawnictwa medyczne, przyrodnicze i geograficzne¹²³². Przykładowo w bibliotekach mieszczańskich przedstawicieli wysokiej kultury umysłowej Poznania dominowały dzieła o tematyce religijnej i z zakresu humanistyki. Następne w kolejności były cieszące się

¹²³⁰ A. Wagner, *W sprawie warsztatu...*, s. 300.

¹²³¹ A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska...*, s. 12–13.

¹²³² M. Bogucka, *Historia Polski...*, s. 146.

rosnącą popularnością traktaty prawnicze i historyczne¹²³³. XVI w. to okres rozwoju polszczyzny, co było wyjściem naprzeciw szerszemu gronu odbiorców, aby mogli zapoznać się dziełami dającymi argumenty w polemice religijnej w dobie reformacji. W 1534 r. zgromadzeni na sejmiku w Środzie domagali się wydania Biblii w języku polskim, aby była zrozumiała dla każdego, kto po nią sięgnie¹²³⁴. Niestety trudno szukać wśród przedstawicieli mieszczaństwa pleszewskiego ksiązek, choćby w zapisach testamentowych. Jedyne twórczość Piotra Biernackiego, pozwala się domyślać, iż poezja antyczna z pewnością była mu bliska.

Mówiąc o edukacji i poziomie ówczesnej wiedzy, warto parę słów poświęcić zagadnieniom powiązanim z rozwojem medycyny. W dobie renesansu, na co zwrócił uwagę Wiktor Piotrowski, rozdział medycyny jako nauki uniwersyteckiej od praktyki chirurgicznej zgodnie z średniowieczną zasadą: „ecclesia abhoret a sanguine”. Co więcej, przekonanie o wyższości pracy umysłowej nad fizyczną przyczyniło się do zepchnięcia zabiegów medycznych na margines leczenia, przez co znalazły się one w gestii łąziebników i balwierzy, a nierzadko czynności te traktowano w kategorii rzemiosła¹²³⁵. Znacznie liczniejsi od wykształconych lekarzy byli cyrulicy. Do ich podstawowych umiejętności należały drobne zabiegi medyczne, takie jak: składanie połamanych kończyn, wrywanie zębów, stawianie baniek, upuszczanie krwi i opatrywanie ran. Ponadto byli również biegli w sztuce fryzjerskiej oraz nierzadko obsługiwali łąźnie¹²³⁶. Ok. połowy XVI w. działał w Pleszewie cyrulik Stanisław Dobrostański. W 1553 r. źródła podają go jako zmarłego, a rajca Józef Frymek, został skwitowany przez jego krewnego, Seweryna Dobrostańskiego, ze wszystkich rzeczy pozostałych po zmarłym, tj. ze srebra, ubrań i narzędzi należących do „sztuki cyrulicznej”, a zadośćuczynienie za te dobra ze strony Józefa Frymka zostało poświadczone pismem z pieczęcią burgrabiego Macieja Skarszewskiego i rajców pleszewskich¹²³⁷.

Prestiż łąziebników wiązał się także z wiarą w oczyszczającą moc wody. Przykładowo w Sandomierzu król Zygmunt I nakazał urządzić łąźnię wewnątrz murów miasta, gdzie co dwa tygodnie ludzie ubodzy i żebracy „grzeszne ciało oczyszczają

¹²³³ P. Matusik, op. cit., s. 186–187.

¹²³⁴ M. Bogucka, *Dzieje kultury polskiej do 1918 roku*, Wrocław 199, s. 142.

¹²³⁵ W. Piotrowski, op. cit., s. 132–133.

¹²³⁶ F. Kiryk, *Zdrowotność, higiena i służba zdrowia w dawnym Sandomierzu. Kartki o opiece społecznej*, [w:] *Sandomierz. Miasto fascynującej przeszłości. W 730. rocznicę lokacji miejskiej*, red. F. Kiryk, R. Chyła, Kraków 2019, s. 211.

¹²³⁷ *AmPleszew*, I/10, s. 393–394 (5 II 1553).

mogli”¹²³⁸. Obok łaźniebników do grona elity miejskiej należeli również aptekarze, którzy zajmowali się sporządzaniem leków ziołowych, naparów i nalewek oraz różnego rodzaju kadzideł. Cieszyli się oni społecznym poważaniem, a w mieście zamieszkiwali jego najbardziej prestiżowe części¹²³⁹. W Pleszewie w 1593 r. wzmiankowany jest jedynie Piotr aptekarz, który mieszkał na Koszutowie, w pobliżu ogrodów należących do Jana Zborowskiego¹²⁴⁰.

5.2.2. Rodzina mieszczańska

Namiastkę życia rodzinnego w ówczesnym Pleszewie można odtworzyć dzięki zapiskom dotyczących opraw wiennych. Kobiety wychodzące za mąż wносиły w dom swoich nowo poślubionych mężów posag. Ci zaś dokonywali jego oprawy czyli zabezpieczenia sumą odpowiednią do wartości posagu i dodatkową, określaną jako przywianek (*dotalicium*)¹²⁴¹. Dzięki temu kobiety miały zapewniony byt w przypadku śmierci współmałżonka, gdyż według przepisów prawa niemieckiego majątek nie przechodził drogą dziedziczenia z małżonka na małżonka. Zatem mogły one korzystać ze wskazanych w umowie dóbr do czasu spłaty zapisanej kwoty przez krewnych męża. Co więcej, mąż nie mając zezwolenia ze strony żony, nie mógł dobrowolnie rozporządzać dobrami oprawnymi. Tak samo sprawa wyglądała w sytuacjach odwrotnych, w których to mężczyźni wnosili majątek w dobra żon¹²⁴². W 1543 r. pleszewianin Marcin Szukała wniósł 40 grzywien w dobra dziedziczne swojej żony Katarzyny, która z kolei opравиła mu 80 grzywien na wszystkich swoich dobrach ruchomych i nieruchomych. Gdyby ona umarła, to wówczas Marcin miał dać z tych dóbr 4 grzywny jej krewnym i podobnie Katarzyna miała uczynić, gdyby to Marcin umarł¹²⁴³.

Tym, co spajało ówczesne małżeństwa, była więź majątkowa, w której liczył się przede wszystkim stan zamożności każdego ze współmałżonków oraz wysokość posagu wnoszonego przez żonę. Istotne znaczenie miała również tzw. gierada, którą stanowiły osobiste rzeczy panny młodej, m. in. sukna i szaty niewieście, złoto i srebro, pierścionki, paski, prześcieradła, poduszki, firanki, obrusy czy też różne naczynia¹²⁴⁴. Rzeczy te w przypadku jej śmierci przechodziły na córkę lub siostrę. Natomiast jeśli żona posiadała

¹²³⁸ M. Buliński, *Monografia miasta Sandomierza*, s. 86.

¹²³⁹ F. Kiryk, *Zdrowotność, higiena...*, s. 212; K. Mikulski, *Przestrzeń i społeczeństwo...*, s. 121–123.

¹²⁴⁰ AmPleszew, I/13, s. 310–312 (19 II 1593).

¹²⁴¹ Z. Chodyła, op. cit., s. 146.

¹²⁴² A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 156–157.

¹²⁴³ AmPleszew, I/10, s. 190–191 (29 IV 1543).

¹²⁴⁴ B. Groicki, *Tytuły prawa majdeburkiego*, s. 5.

majątek w postaci pieniężnej lub nieruchomości, prawo do zarządzania nimi należało do męża. Jednak w praktyce musiał on uzyskać zgodę małżonki na obrót tymi dobrami. Z kolei w przypadku śmierci męża, cały posag, wiano oraz majątek który zapisał żonie przed śmiercią, przechodził na własność małżonki, a w przypadku małżeństw bezdzietnych, majątek ten dziedziczyli bracia męża¹²⁴⁵. 6 XI 1560 zawarta została ugoda między braćmi Wawrzyńcem i Mikołajem oraz ich bratową Katarzyną Świderkową z przedmieścia pleszewskiego, na mocy której z 20 grzywien, które oparowała mężowi Maciejowi, a które w przypadku jego śmierci miały przypaść jego braciom, 10 grzywien przypadło prawem naturalnym na nią, gdyż urodziła dziecko po śmierci Macieja, zaś jego bracia mieli otrzymać 11 grzywien oraz przyjęli 6 sztuk bydła rogatego, w zamian za co zapłacili Katarzynie 8 grzywien bez 1 wiardunku i 30 wiardunków pewnego długu, za co ta Katarzyna ich wieczyście skwitowała i uwolniła. Ugoda ta została zawarta poprzez poręczycieli pod zakładem 11 grzywien¹²⁴⁶. Z kolei inna interesująca zapiska datowana jest na 1592 r., kiedy to Walenty Bieńczyk razem z żoną Anną sprzedali Walentemu i Łucji Widełczykom dom narożny w rynku stojący razem z bydłem, gieradą i wszystkimi statkami do robienia piwa za sumę 150 grzywien. Przy transakcji tej poczyniono zastrzeżenie, że prawo posiadania do gierady przypadnie tylko Łucji¹²⁴⁷.

W trosce o osierocone niepełnoletnie dzieci oraz o panny i wdowy ojcowie i mężowie wyznaczali im opiekunów. Dzieci przejmujące majątek spłacały matkę lub macochę, a w przypadku, gdy dziedziczyło jedno z rodzeństwa, to reszta powinna być spłacona¹²⁴⁸. 30 IV 1568 Anna, żona Tomasza Rozińskiego, przed pleszewską ławą zeznała, że brat jej Hieronim uczynił jej zadość za wszystkie dobra ruchome i nieruchome dziedziczne po ojcu i matce w wysokości 18 grzywien, które to pieniądze razem z mężem swoim przyjęła i uwolniła, a brata swego skwitowała wieczyście¹²⁴⁹.

Tradycyjna rodzina mieszczańska przywiązywała ogromne znaczenie do sprawy posiadania dzieci, które było głównym celem zawierania małżeństwa¹²⁵⁰. Od bardzo wczesnej młodości dzieci angażowano do różnego rodzaju prac pomocniczych w domu czy na gospodarstwie, m. in. dziecko pomagało starszemu rodzeństwu paść gęsi lub

¹²⁴⁵ A. Głowacka-Penczyńska, *Kobieta w małych miastach wielkopolski w drogiej połowie XVI i w XVII wieku*, Warszawa 2010, s. 32–33; Z. Kuchowicz, *Obyczaje staropolskie XVII–XVIII wieku*, Łódź 1975, s. 165; A. Makowski, op. cit., s. 187.

¹²⁴⁶ AmPleszew, I/11, s. 92–93.

¹²⁴⁷ AmPleszew, I/13, s. 291–292 (5 VI 1592).

¹²⁴⁸ Z. Kuchowicz, op. cit., s. 147.

¹²⁴⁹ AmPleszew, I/11, s. 341–342.

¹²⁵⁰ A. Głowacka-Penczyńska, op. cit., s. 50.

świnie, w lasach zbierać jagody lub grzyby. W miesiącach zimowych część chłopców posyłano do miejscowej szkoły parafialnej, gdzie uczono ich czytać i początków łaciny. Jednak najważniejsza była nauka katechizmu¹²⁵¹. Dziecko po ukończeniu 4–5 lat, a więc kiedy minął okres największej śmiertelności wśród małych dzieci, zaczęło zaznaczać swą obecność w życiu rodziny. Wtedy rodzice zaczęli interesować się jego przyszłością. Do szkoły działającej w mieście posyłano przede wszystkim synów mieszczańskich. Nauka trwała tu przez kilka lat i dla większości z nich był to jedyny szczebel edukacji, gdyż po osiągnięciu ok. 12 roku życia, stopniowo kończyło się dzieciństwo przy boku rodziców, a rozpoczynał kolejny etap w życiu – praktyczna nauka zawodu, powiązana ze zarabkowaniem na własne utrzymanie. Naukę rzemiosła chłopcy rozpoczynali zwykle między 14 a 16 rokiem życia¹²⁵². Znaczna część młodych ludzi szła w ślady swych ojców, podejmując się pracy w warsztacie rzemieślniczym, w kramnicy lub przejmowała gospodarstwo rolne¹²⁵³. Pełnoprawnymi obywatelami miasta, zarówno chłopcy, jak i dziewczęta stawały się w wielu 21 lat, wówczas to uzyskiwali oni pełny przystęp do czynności prawnych, a więc mogli zeznawać przed sądem bez obecności opiekuna, osiągając pełnoletniość, czyli tzw. „lata roztropności”¹²⁵⁴, co przejawiało się w tytułaturze, np. młodzieniec (*adolescens*) Paweł Rzygałka, syn Jana i Barbary Rzygałków, w zapisce z 11 IV 1548 tytułowany jest jako *discretus*¹²⁵⁵. W praktyce okres ten przesunięty był do 14 lat dla chłopców i 13 – dla dziewcząt, które i tak po osiągnięciu dorosłości stawały w sądach razem z opiekunami¹²⁵⁶. Jednakże mimo ograniczeń zdolności procesowych, kobiety, a zwłaszcza wdowy miały zapewnione wsparcie i ochronę¹²⁵⁷.

Podobnej ochronie podlegały sieroty. W przypadku śmierci obu rodziców, opiekę na sierotę obejmowali najbliżsi krewni bądź też osoby wybierane z urzędu. Jak pisał B. Groicki:

¹²⁵¹ B. Rogalski, *Kłecko w Ziemi Gnieźnieńskiej do XVII w.*, [w:] *Dzieje Kłecka*, red. J. Danielewicz, Poznań 1983, s. 44.

¹²⁵² P. Miodunka, op. cit., s. 442–444.

¹²⁵³ B. Rogalski, op. cit., s. 45.

¹²⁵⁴ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 105; A. Głowacka-Penczyńska, op. cit., s. 24.

¹²⁵⁵ AmPleszew, I/2, s. 173–174: Paweł Rzygałka stawił się osobiście przed urzędem rady i powzdał wszystkie dobra po zmarłym ojcu ojczymowi Marcinowi Rzygałce, który z kolei kierowany miłością darował mu 2 grzywny, a tenże Paweł skwitował go wieczyscie.

¹²⁵⁶ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 106; cf. B. Groicki, *Artykuły prawa majdeburskiego. Postępek sądów około karanian na gardle. Ustawa płacej u sądów*, Warszawa 1954, s. 190.

¹²⁵⁷ Cf. K. Koranyi, *Powszechna historia państwa i prawa. Tom II: Średniowiecze. Część I*, Warszawa 1963, s. 176–177.

„będzie należało dziatkom sierotom opiekuny obrać i postanowić albo kuratory, mężę poważne, stateczne, opatrne, uczone, w sprawowaniu rzeczy biegłe, ćwiczone, ile może być we wszystkim ku sprawowaniu opieki nagodniejsze, którzy by byli dobrzy, pobożni, sprawiedliwi, miłosierni, w rządzeniu i opatrowaniu sierot i dóbr ich sprawnemi”¹²⁵⁸.

Opiekun nie musiał posiadać umiejętności czytania, ani pisania. Najistotniejsza była biegłość w sprawie, zdobyta poprzez doświadczenie i pobożność, co bardziej przyda się sierotom¹²⁵⁹. Majątek w rękach opiekunów powinien być przechowywany do czasu osiągnięcia wieku roztropnego, kiedy to należało go wrócić prawowitym dziedzicom¹²⁶⁰. Co więcej, opiekunowie nie mogli sprzedawać ani oddawać w zastaw dóbr należących do sierot, poza kilkoma wyjątkami, m. in. dla odprawy wiana wdowy, na zapewnienie wyżywienia, gdy nie było innej możliwości, albo jeśli dobra te zostały zastawione, aby lichwa ta nie rosła na szkodę sierot¹²⁶¹.

Jeśli zaś chodzi o liczbę dzieci, to dominowały rodziny z 4–5 dzieci¹²⁶². Mężczyzna żenił się w wieku 24–30 lat, zaś kobieta wychodziła za mąż mając 20–25 lat, a w zamożniejszych warstwach społecznych wiek ten uległ obniżeniu do 15–20 lat. Istotne znaczenie miała wysoka śmiertelność wśród najmłodszych dzieci, a przede wszystkim wśród kobiet przy porodach¹²⁶³. Będąc tego świadomym, zawierano liczne umowy w sprawach dotyczących dziedziczenia, w których małżonkowie zapisywali sobie cały swój majątek, co wynikało z obawy o przyszłość współmałżonka, a jednocześnie były one świadectwem dobrych relacji panujących w rodzinie, choć świadomość śmierci była stale w życiu jej członków¹²⁶⁴. Wyrazem tego jest testament Elżbiety Pieruskiej, który 11 X 1552 Wojciech dziekan pleszewski, rajca Piotr sukiennik i Maciej Bujara przynieśli przed pleszewski sąd ławniczy. Ten akt ostatniej woli zmarła sporządziła w domu Piotra Kalki, jej męża, „siedząc w łóżku po porodzie, słaba na ciele lecz zdrowa na umyśle”¹²⁶⁵. Na mocy tego zapisu poleciła swojemu mężowi, aby tenże dał 5 grzywien jej braciom i

¹²⁵⁸ B. Groicki, *Obrona sierot i wdów*, Warszawa 1958, s. 27.

¹²⁵⁹ Ibidem.

¹²⁶⁰ Idem, *Tytuły prawa majdeburkiego*, s. 195.

¹²⁶¹ Idem, *Obrona sierot...*, s. 226–227; eodem, *Artykuły prawa majdeburkiego...*, s. 51–52.

¹²⁶² P. Łozowski, *Rodzina...*, s. 67–68.

¹²⁶³ Ibidem, s. 54–56.

¹²⁶⁴ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 158.

¹²⁶⁵ Tego typu sformułowanie oznaczało zdolność do samodzielnego rozporządzania swoim majątkiem. Zaś decyzja o spisaniu aktu ostatniej woli, przeważnie spowodowana ciężką chorobą, miała na celu przede wszystkim zapobiec ewentualnym kłótniom i sporom przy podziale dóbr między krewnymi, a także zapewnić legaty biednym co było zgodne z wolą Bożą. Oprócz tego majątki zapisywano powinowatym krewnym albo również sługom dla okazania przyjaźni ze strony testatora; v. B. Groicki, *Tytuły prawa majdeburkiego*, s. 181; cf. N. Delestowicz *Wprowadzenie*, [w:] *Księga testamentów miasta Bnina. Zapiski z lat 1574–1688 (1729)*, wyd. N. Delestowicz, Poznań 2023, s. 34; A. Kozak, *Testamenty mieszczan pleszewskich...*, s. 158.

siostrze, zaś jej córkom z pierwszego małżeństwa miało przypaść po 10 grzywien, co zostało uzgodnione przy oprawie wiennej, oraz wszystkie ubrania, srebra i perły. W przypadku śmierci tych córek, wszystkie zapisane dobra miały zostać przekazane pleszewskim świątyniom wraz z szpitalem dla sierot, na który zapisała dodatkowo jedną krowę dojną¹²⁶⁶.

Rodzina stabilizowała działalność warsztatu. Kobiety nie tylko prowadziły gospodarstwo domowe, ale również niekiedy pomagały mężowi w jego pracy zawodowej. Tolerowano również kobiety zarabiające na utrzymanie dzieci poprzez prowadzenie interesów i nierzadko procesujące się ze swymi dłużnikami¹²⁶⁷. Przykładowo w zapisce z dnia 28 IV 1553 przed sądem miejskim stawiała się osobiście, bez opiekuna, Anna Łaziebnikowa, wdowa po Pawle balwierz z Turka, a obecnie żona Pawła łaziebnika z Poznania, i zeznała, że obecny mąż powzdał jej i zapisał 10 grzywien na majątku po zmarłym Pawle z Turka, tj. na łaźni na Waliszewie, a ona zaś powzdała mu 20 grzywien na tych dobrach, a uczynili to, aby w przyszłości uniknąć jakichś sporów i kłótni między dziećmi i krewnymi zmarłego Pawła o dobra przez nich posiadane¹²⁶⁸. Choć mieszczyki miały narzucone pewne ograniczenia prawne, jak stawianie się do sądu w towarzystwie opiekuna, to znacznie przychylniejsze dla nich od prawa ziemskiego było prawo spadkowe. Kobiety mogły brać czynny udział w aktach podziału majątku i dziedziczyć na podobnych zasadach, jak mężczyźni. Jednak na rozporządzenie swoim majątkiem mieszczyka musiała mieć zgodę męża lub prawnego opiekuna¹²⁶⁹. Mimo to potrafiły one znaleźć przestrzeń, w której mogły się aktywnie realizować, głównie w zakresie religijnym i dobroczynnym¹²⁷⁰.

Niejednokrotnie wdowy sprzedające nieruchomości mogły mieć problemy ze spłatą zobowiązań po mężach czy pozyskaniem środków na życie¹²⁷¹. Wdowom, ale też i osobom samotnym, których nie stać było na utrzymywanie domu, zapewniano także dożywotnie mieszkanie i utrzymanie. Przykład z Koła: w 1542 r. Anna Piotrkowa stanęła przed sądem i dokonała powzdania swojego domu Jerzemu Wielguskowi i jego żonie Katarzynie, a ci zaś zobowiązali się do utrzymywania i żywienia jej na własny koszt.

¹²⁶⁶ AmPleszew, I/10, s. 400–403.

¹²⁶⁷ H. Samsonowicz, *Życie miasta...*, s. 137.

¹²⁶⁸ AmPleszew, I/10, s. 414–415.

¹²⁶⁹ N. Delestowicz, op. cit., 32–33.

¹²⁷⁰ D. Burdzy, *Aktywność gospodarcza i kulturalna kobiet w Sandomierzu w XVI wieku*, [w:] *Per mulierem... Kobieta w dawnej Polsce – w średniowieczu i w dobie staropolskiej*, red. K. Justyniarska-Chojak, S. Konarska-Zimnicka, Warszawa 2012, s. 249.

¹²⁷¹ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 166.

Poczyniono też zastrzeżenie, że w przypadku śmierci Jerzego, jego żona miała przejąć to zobowiązanie. Natomiast Anna nic z tego domu, ani jego wyposażenia nie zachowała, ani dla siebie, ani dla swoich krewnych, pozostawiwszy sobie prawo jedynie do swobodnego mieszkania i browar¹²⁷².

Wżeniano się w warsztaty rzemieślnicze i gospodarstwa rolne wdów, które zmuszone przepisami prawnymi lub brakiem siły roboczej przed upływem roku dokonywały samodzielnego wyboru męża, często w osobie wypróbowanego czeladnika lub parobka, którego łatwiej mogły sobie podporządkować niż człowieka równej sobie pozycji¹²⁷³. 14 I 1564 Anna Jurkowa, wdowa po Jerzym kuśnierzu, stawiając się przed sądem razem ze swymi opiekunami, dokonała oprawy wiennej swojemu drugiemu mężowi, Wawrzyńcowi kuśnierzowi, na wszystkich swoich dobrach ruchomych i nieruchomych, na domu (a zapewne i warsztacie) stojącym przy ulicy prowadzącej do kościoła św. Jana. Jednocześnie zastrzegła, że w przypadku jej śmierci Wawrzyniec miał zapłacić 2 grzywny jej synowi i po jednej grzywnie na wszystkie świątynie i szpital. Gdyby zaś on umarłby pierwszy, to wówczas Anna zobowiązała się dać po jednej grzywnie jego krewnym i na kościół farny¹²⁷⁴.

Rozwody czy raczej unieważnienia małżeństwa były rzadkie, choć trafiały się już i w XVI w. i to również wśród magnaterii¹²⁷⁵. W aktach sądów kościelnych znajdują się liczne sprawy dotyczące problemów w pożyciu małżeńskim. Jednym z głównych problemów był spór, czy zawarte przez strony małżeństwo faktycznie miało moc wiążącą i było zawarte w sposób ważny. Tego typu problemy, jeszcze u progu nowożytności, wynikały głównie z braku zapowiedzi o zwierzanym związku, co często odbywał się bez udziału kapłana i świadków oraz z barku ksiąg metrykalnych pozwalających na zweryfikowanie czy faktycznie doszło do zawarcia małżeństwa¹²⁷⁶. Tutaj warto zaznaczyć, iż przed sądami konsystorskimi kobiety miały silniejszą osobowość prawną, bowiem mogły stawać przed nimi samodzielnie¹²⁷⁷. Choć wydawałoby się, że sprawy rozwodowe powinny leżeć w gestii sądów kościelnych, to w rzeczywistości rozpatrywano

¹²⁷² *Księga landwójtowsko-lawnicza Kola...*, s. 655: zapiska nr 831.

¹²⁷³ I. Gieysztorowa, *Rodzina staropolska w świetle badań demograficznych. Zarys problematyki*, [w:] *Spółeczeństwo staropolskie*, t. 2, red. A. Wyczański, Warszawa 1979, s. 165.

¹²⁷⁴ *AmPleszew*, I/11, s. 210–212.

¹²⁷⁵ W. Dworzaczek, *O badaniach genealogicznych nad dawną rodziną*, [w:] *Spółeczeństwo staropolskie*, t. 2, red. A. Wyczański, Warszawa 1979, s. 181.

¹²⁷⁶ Cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 160. Problemami małżeńskimi, w tym ustaleniem ważności zawartych małżeństw przez sądem biskupim zajmowała się ostatnio M. Biniś-Szkopek, v. eadem, *Małżonkowie przed sądem biskupiego oficjale poznańskiego w ćwierci XV wieku*, Poznań 2019.

¹²⁷⁷ M. Biniś-Szkopek, op. cit., s. 158.

je przed władzami miejskimi. W XVI-wiecznych zapiskach pleszewskich znalazła się tylko jedna sprawa dotycząca „problemów małżeńskich”, a mianowicie w 1560 r. Andrzej Ślęczek zeznał przed radą miejską, iż razem ze swoją żoną Dorotą Kotarbską mieszkał przez ponad dwa lata, jednak w tym czasie „nic z nią nie miał”, ani nie spali w jednym łóżku, a więc nie było pożycia małżeńskiego. Pomimo że związek ten został zawarty zgodnie z prawem, Dorota nalegała na rozwód, na co ostatecznie mąż się zgodził, a władze miasta zatwierdziły¹²⁷⁸. Warto dodać, iż było to małżeństwo mieszane, bowiem Dorota Kotarbska miała szlacheckie pochodzenie, a zapewne, jak pokazuje powyższa zapiska, była również osobą wpływową.

Życie mieszczan było wypełnione trwającą od świtu do zmierzchu pracą. Przełamanie monotonii przynosił im okres jarmarków umożliwiających nawiązanie kontaktów z szerokim światem zewnętrznym. Uroczyście obchodzono liczne święta kościelne, które były dniami wolnymi od pracy. Rezurekcja i procesja Bożego Ciała odbywały się z oficjalnym udziałem władz miasta oraz bractw cechowych i strzeleckich. Z kolei wieczorami, w dni świąteczne, mężczyźni spotykali się przy piwie lub gorzałce pod wiechą bądź w karczmie. Powszechna była gra w karty, urządzano również turnieje, zapasy i przyjęcia z muzyką graną na skrzypcach przez najemnych grajków¹²⁷⁹. Tutaj warto dodać, iż produkcją piwa zajmowali się przedstawiciele wszystkich grup społecznych, nierzadko traktując to jako drugie źródło dochodu, stąd na przestrzeni czasu w wielu miastach wydawano liczne wilkierze ograniczające konkurencję oraz regulujące zakres i jakość produkcji tego trunku¹²⁸⁰. Zabawy w karczmach odbywały się w ciągu całego roku, wyjąwszy tylko okresy adwentu i wielkiego Posty. Znacznie częściej zaglądali do niej okoliczni mieszkańcy w okresie zimowym, po skończonych pracach polowych¹²⁸¹. Podczas cechowych schadzek przy wspólnej wieczerzy zapadały decyzje o udzielaniu przez bractwo legatów na jałmużny lub pobożne fundacje¹²⁸².

5.2.3. Poczucie odrębności mieszczańskiej

Charakterystyczne dla małych ośrodków miejskich, których mieszkańcy trudnili się także zajęciami rolniczymi, jest fakt odczuwania przez nich przynależności do stanu

¹²⁷⁸ AmPleszew, I/2, s. 250–251 (23 V 1560).

¹²⁷⁹ Z. Chodyła, op. cit., s. 145–146; H. Samsonowicz, *Życie miasta...*, s. 183.

¹²⁸⁰ W. Patronowicz, *Życie codzienne mieszczan lubelskich w świetle wilkierzy z lat 1408–1532*, [w:] *Coram iudicio. Studia z dziejów kultury prawnej w miastach późnośredniowiecznej Polski*, red. A. Bartoszewicz, Warszawa 2013, s. 155–160.

¹²⁸¹ M. Szczepaniak, *Karczma wiejska...*, s. 105.

¹²⁸² H. Samsonowicz, *Życie miasta...*, s. 183.

mieszczańskie. Byli oni świadomi swoich szerszych praw i swobód w porównaniu do kmieci, co przejawiało się m. in. w tytulaturze i wyższych aspiracjach, w znacznie większej mobilności, m. in. związanej z wyprawami handlowymi, a z drugiej strony, w napływie nowych wzorców kultury w czasie jarmarków i targów¹²⁸³. Wśród czynników spajających całość lokalnej społeczności podstawowe znaczenie miał własny kościół parafialny¹²⁸⁴. Patriotyzm rozumiano tu jako przywiązanie do rodzinnego miasta, a dopiero później poczucie narodowe, stanowe czy państwowe¹²⁸⁵. Ten patriotyzm lokalny wyrastał na gruncie wspólnego pochodzenia i przywiązania do ziemi, a co za tym idzie wspólnej tradycji historycznej opartej nie tyle na więziach etnicznych czy wspólnych przeżyciach, ile na jednolitych prawach i przywilejach spajających społeczność danego ośrodka¹²⁸⁶.

Najluźniejsze związki z miastem mieli ludzie w stanie kawalerskim i nie posiadający majątku w mieście, więc zabiegano o to, aby ich związać z miastem. Z tego względu, przy przyjmowaniu przez nich prawa miejskiego, musieli zobowiązać się, że w ciągu roku wstąpią w związek małżeński lub nabędą nieruchomość w mieście, a ukazanie listu urodzaju bądź poręczenie ze strony innych osób miało podnieść stopień zaufania w stosunku do nich¹²⁸⁷. Co więcej, życie w mieście wymagało profesjonalizacji, bowiem tylko osoby posiadające odpowiednią wiedzę i umiejętności, np. w wykonywanym rzemiośle, miały swoje miejsce w społeczności, w której bez problemu mogły się odnaleźć i działać¹²⁸⁸. Władze miejskie również dążyły do spajania więzi między obywatelami, wydając odpowiednie przepisy w wilkierzach. Przykładowo w jednym z punktów zawartych w statucie uchwalonym w 1502 r. dla Kalisza nakazano mieszkańcom miasta pospieszyć z pomocą napadniętemu współobywatelowi¹²⁸⁹.

XVI w. odznaczył się też silną polonizacją w mieście, stąd dominują imiona polskie i spolszczone nazwiska pochodzenia obcego. Przeciwno używaniu języka niemieckiego w sądach występował wspomniany już Bartłomiej Groicki, mieszczanin z Krakowa, który

¹²⁸³ R. Lolo, op. cit., s. 31. Dla porównania duże miasta, jak np. Poznań składały się z dwóch stanów: kupców i rzemieślników. Ten pierwszy dzierżył prym i pełnił rolę przewodniczącą, zaś cechy rzemieślnicze jako siła ekonomiczna i militarna stanowiły podstawę życia w mieście; v. Marian J. Mika, *Organizacja kupiectwa poznańskiego w wiekach średnich*, [w:] Marian J. Mika, *Studia nad patrycjatem poznańskim*, „Kronika Miasta Poznania”, Poznań 2006, s. 79.

¹²⁸⁴ T. Jurek, *Mieszczaństwo poznańskie (i nie tylko) w wiekach średnich*, „Kronika Miasta Poznania”, 4 (2017), „Mieszczanie”, s. 30.

¹²⁸⁵ H. Samsonowicz, *Życie miasta...*, Poznań 2006, s. 173.

¹²⁸⁶ Idem, *Późne średniowiecze...*, s. 302–303.

¹²⁸⁷ J. Ptaśnik, *Miasta w Polsce*, Lwów 1922, s. 120.

¹²⁸⁸ T. Jurek, *Mieszczaństwo poznańskie...*, s. 24.

¹²⁸⁹ W. Maisel, *Statuty miasta Kalisza...*, s. 208.

przełożył na język polski i na potrzeby polskich mieszczan dostosował artykuły prawa magdeburskiego¹²⁹⁰. Humanizm wpoił potrzebę posługiwania się językiem ojczystym, co rodziło konieczność opracowania polskiej terminologii naukowej. Powstawały więc zbiory wyrazów naukowych, słowniki i komentarze tekstów łacińskich¹²⁹¹. Co więcej, w tych ośrodkach, gdzie silniejszy był żywioł polski, następowało znacznie wzmożone osiedlanie przedstawicieli stanu szlacheckiego oraz częściej dochodziło do zawierania związków małżeńskich między szlachtą a mieszczanami. Pod tym względem województwo kaliskie przewyższa poznańskie z silnie rozwiniętym przemysłem tkackim i większym procentem napływowej ludności niemieckiej bądź przybyszy ze Śląska¹²⁹².

Wiek XVI okazał się szczytowym okresem dla rozwoju i znaczącej pozycji polskich miast. Kształtowanie się nowej Rzeczypospolitej Szlacheckiej coraz bardziej spychało mieszczaństwo na margines życia politycznego. Konstytucje sejmowe z 1550 r. wprowadzały podział w narodzie na „prosty” i „rycerski”, a w efekcie pod koniec stulecia już tylko szlachta mieniła się narodem, zaś wprowadzenie systemu folwarcznego gwałtownie i skutecznie hamowało rozwój miast poprzez odcinanie ich dotychczasowego zaplecza rolniczego. Tym samym postępowe dotąd mieszczaństwo ogarnął regres, a wszelkie perspektywy politycznego i intelektualnego awansu zostały przed nim zamknięte¹²⁹³.

5.3. Kultura duchowa

5.3.1. Parafia pleszewska w XVI w.

Ówczesna parafia pleszewska, obejmująca wyłącznie obszar miasta, znajdowała się na obszarze archidiakonatu kaliskiego, stanowiącego z kolei część archidiecezji gnieźnieńskiej¹²⁹⁴. Życie religijne mieszkańców Pleszewa skupione było wokół zlokalizowanego na wschód od centralnej części miasta, kościoła pod wezwaniem Ścięcia św. Jana Chrzciciela, zaś pierwszy opis uposażenia parafii pleszewskiej pochodzi z 1521 r. i został zawarty w *Liber beneficiorum*, sporządzonej na polecenie arcybiskupa Jana Łaskiego. Na podstawie tych informacji wiadomo, że fara pleszewska była wówczas budynkiem murowanym, a zabudowania parafii obejmowały budynki plebańskie, domek

¹²⁹⁰ J. Ptaśnik, op. cit., s. 136, 147.

¹²⁹¹ W. Piotrowski, op. cit., s. 73.

¹²⁹² W. Dworzaczek, *Przenikanie szlachty do stanu mieszczańskiego w Wielkopolsce w XVI i XVII w.*, „Przegląd Historyczny”, t. 47, z. 4, 1956, s. 669.

¹²⁹³ Ibidem, s. 79.

¹²⁹⁴ A. Makowski, op. cit., s. 149.

dla dwóch wikariuszy będących na utrzymaniu plebana, szkołę i domki dla 7 mansonarzy utrzymywanych z fundacji¹²⁹⁵.

W aktach wizytacyjnych parafii pleszewskiej uposażenie plebana pleszewskiego określono jako „obfite”, na które składały się: 2 łany ról tworzące folwark, przy czym poszczególne części gruntów rozproszone były między majątkami mieszczan przy drodze do Broniszewic, 9 ogrodów, w tym 2 opustoszałe, a także stawek w okolicy zabudowań kościelnych. Oprócz tego pleban otrzymywał meszne, z tytułu którego parafianie dostarczali mu po korcu pszenicy i owsa z każdej uprawianej kwarty, zaś dziedziczka miasta, księżna Anna Tęczyńska, była zobowiązana do płacenia mu corocznie 8 grzywien czynszu¹²⁹⁶. To bogate uposażenie wraz ze sporą liczbą duchownych świadczy o wysokiej randze pleszewskiej parafii w początkach XVI w.

Majątek parafii składał się z dwóch funduszy: plebańskiego (*dos plebanalis*) i świątyni (*fabrica ecclesiae*). Na ten drugi wpływały środki z ofiar mszalnych, z tacy zbieranej podczas nabożeństw, wpłaty od plebana z części jego dochodów oraz z zapisów testamentowych sporządzonych przez wiernych. Z tych środków finansowano głównie prace remontowo–budowlane prowadzone przy świątyni, zakup wina mszalnego, opłatków i świec niezbędnych do sprawowania liturgii. Zarząd nad tym funduszem pełniło przeważnie dwóch przedstawicieli parafian zwanych wityrkami. Byli oni wybierani na roczną kadencję wspólnie przez plebana, kolatora i starszyzną parafii¹²⁹⁷. Warto wspomnieć, że w trakcie wizytacji parafii z 1521 r. wityryk Paweł razem z ówczesnym burmistrzem Grzegorzem Kanią przekazywał archidiakonowi informacje o stanie zabudowań kościelnych i uposażeniu parafii¹²⁹⁸. Pleszewscy wityrycy przeważnie wywodzili się z miejscowej elity urzędniczej¹²⁹⁹:

Tabela 21. Pleszewscy wityrycy w latach 1523–1563 (wykaz sporządzony na podstawie ksiąg miejskich Pleszewa).

Osoba	Lata wzmiankowania	Kościół pod opieką	Zawód/funkcja
Andrzej	1549	św. Jana	b. d.
Błażej Krusz	1554, 1563	Św. Ducha	burmistrz, rajca, ławnik
Jan krawiec	1557, 1562, 1563	św. Jana	krawiec/ławnik
Jan Ryło	1563	Św. Ducha	b. d.
Kasper organista	1563	św. Jana	organista/burmistrz, rajca

¹²⁹⁵ LBG II, s. 31–32.

¹²⁹⁶ Ibidem, s. 32; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 195.

¹²⁹⁷ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 215.

¹²⁹⁸ LBG II, s. 32.

¹²⁹⁹ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 216.

Maciej Bujara	1554	Św. Ducha	tkacz/wójt, ławnik
Marcin Świętomir	1523	św. Jana	rajca
Paweł Dozdała	1552, 1554	św. Jana	rajca
Paweł Pasek	1523	św. Jana	szewc/rajca
Wojciech Drozdek	1552, 1554	św. Jana	rajca, ławnik

Fundatorzy kościoła parafialnego nie są znani, jednak właściciele miasta, jako ich następcy, pełnili patronat nad świątynią, stąd nazywano ich kolatorami¹³⁰⁰. Przysługiwało im tzw. prawo prezenty, na podstawie którego wybierali swoich kandydatów na wakujące beneficjum, a następnie przedstawiali ich właściwym władzom kościelnym. W kościele farnym przysługiwało im i ich rodzinom specjalnie wydzielone miejsce. Pierwotnie była to empora, a później ławka kolatorska ustawiona blisko ołtarza. Ponadto mogli oni korzystać z prawa do pochówku wewnątrz świątyni. Ze swej strony byli oni zobowiązani otaczać kościół swoją opieką oraz pokrywać całość lub część kosztów związanych z pracami przy budowie i remontach świątyni¹³⁰¹.

W analizowanym okresie zmiany na stanowisku proboszcza nie były intensywne. W zapiskach z ksiąg miejskich obejmujących lata 1508–1588 wzmiankowano czterech plebanów. Pierwszy z nich, Grzegorz Bieruński w 1524 r. miał ustąpić z parafii i, jak sugeruje A. Kozak, fakt ten miał być uzgodniony z dziedziczką Anną Tęczyńską, która jednocześnie na jego miejsce przedstawiła nowego plebana, Łukasza z Gródka. Natomiast, zgodnie z poleceniem arcybiskupa, odchodzącemu wiekowemu proboszczowi pleszewska parafia miała z dochodów wypłacać co roku, zapewne dożywotnio, 10 grzywien¹³⁰². Ze względu na skąpość materiału źródłowego i sporadyczne wzmianki niewiele można powiedzieć o tych osobach, jakie były drogi ich kariery naukowej, dostąpione święcenia kapłańskie czy pochodzenie. Wiadomo, że Łukasz z Gródka wzmiankowany był w latach 1524–1548¹³⁰³, a w 1550 r. wymieniony jest dziekan Wojciech, którego ostatni raz wzmiankowano w 1568 r.¹³⁰⁴ Potem następuje zamieszanie spowodowane sprowadzeniem luteran do Pleszewa, w efekcie czego katolicy opuszczają farę i przenoszą się do świątyni za przedmieściu. W latach 1586–1588 jako pleban wzmiankowany jest luterkański kaznodzieja, Piotr z Drezna¹³⁰⁵. Pleszewscy plebani mieli

¹³⁰⁰ LBG II, s. 31–33.

¹³⁰¹ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 188.

¹³⁰² Ibidem, s. 198; v. *Najstarsza pleszewska księga radziecka...*, nr 90, 101.

¹³⁰³ AmPleszew, I/2, s. 111–112; I/10, s. 242–244, 281–282.

¹³⁰⁴ Ibidem, I/10, s. 321–322; I/11, s. 343–344.

¹³⁰⁵ Ibidem, I/13, s. 87–90, 148–150, 170.

do pomocy przynajmniej dwóch wikariuszy, których zatrudniali na krótki czas, przeważnie na rok (zob. wykaz w poniższej tabeli).

Tabela 22. Pleszewscy proboszczowie i wikariusze (wykaz sporządzony na podstawie ksiąg miejskich Pleszewa i akt konsystorza kaliskiego¹³⁰⁶).

Proboszczowie	Lata wzmiankowania	Wikariusze	Lata wzmiankowania	Inne funkcje
Grzegorz Bieruński	1508-1524	Gall	1519	mansjonarz
Łukasz z Gródka	1524-1548	Jan Dozdałka	1528	wikariusz krakowski
Wojciech	1550-1568	Łukasz	1561	mansjonarz
Piotr z Drezna	1586-1588	Piotr	1560-1569	pleban w Brzeziu pisarz miejski
		Urban	1523	prezbiter

Przy farze działa instytucja altarii, polegająca na finansowaniu przez darczyńców uposażeń na ołtarz przeznaczonych na utrzymanie kapłana–altarysty posługującego przy tym ołtarzu. Jego obowiązkiem było odprawianie mszy św. w różnych intencjach i w określonych dniach, ok. 2–3 razy w tygodniu. W 1515 r. Anna Tęczyńska ufundowała kaplicę swojej patronki przy kościele parafialnym św. Jana Chrzciciela, na której utrzymanie przeznaczyła ofiarę w wysokości 3 grzywien dla altarysty. Trzy lata później dziedziczka dokonała kolejnej fundacji. Za jej sprawą tuż za zachodnią granicą miasta powstał szpital św. Ducha, którego prepozytem został altarysa działający przy kaplicy św. Anny.

Natomiast kolegium mansjonarzy (od łac. *mansio*, czyli „pobyty”), w którego skład wchodziło kilku kapłanów, przeważnie od 4–7 do 12 osób, było zobowiązane do stałego przebywania przy danym kościele. W zamian za utrzymanie powierzono im zadania skupiające się wokół uświetniania liturgii śpiewem, odprawiania nabożeństw do NMP czy odśpiewywania godzin. Podobnie jak wikariusze służyli wsparciem plebanom¹³⁰⁷. Na czele kolegium stał duchowny nazywany z języka łacińskiego precentorem. Słowo to oznaczało „pierwszego śpiewaka w chórze” bądź też „kapłana prowadzącego chóry w kościele”, co odpowiadało ich głównym zadaniom powiązanim z codziennym odśpiewywaniem liturgii¹³⁰⁸. W latach 1523–1564 w pleszewskich zapiskach wymienionych zostało 9 mansjonarzy: Jan Janeczka będący również precentorem (wzmiankowany w latach 1547–1558), Łukasz precentor (1561–1564), Gall bądź Galus

¹³⁰⁶ Archiwum Diecezjalne we Włocławku (dalej: ADW), Akta konsystorza kaliskiego (dalej: Kons. Kal.), 11, k. 11; 12, k. 95; 13, k. 40, 212.

¹³⁰⁷ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 201–202.

¹³⁰⁸ *Ibidem*, s. 205–206.

(1550), Jakub Otrąbka (1550), Florian Chabior (1550–1552), Jan Franciszek (1562–1564), Jan Paweł, pisarz miejski i nauczyciel (1564), Kasper Mierzych chórzysta (1559) oraz Jan (1559–1562). Ponadto przy kościele działało bractwo prezbiterów, do którego należał Jan Szram z Koźmina, którego testament zapisano w najstarszej księdze miejskiej Pleszewa w 1562 r.¹³⁰⁹

5.3.2. Świątynie w mieście

Pleszewski kościół farny pod wezwaniem Ścięcia św. Jana Chrzciciela został wzniesiony prawdopodobnie w niedługim czasie po założeniu miasta. Dokładna data budowy nie jest znana. Współczesne wezwanie ma genezę średniowieczną co potwierdzają najstarsze wzmianki w zapiskach z 1447 i 1468 r. Na terenie przy świątyni znajdował się również cmentarz¹³¹⁰, który, według późniejszych przekazów, otoczony był płotem, częściowo murowanym i częściowo drewnianym z czterema wejściami. W pobliżu miała znajdować się także kostnica (*ossorium*)¹³¹¹. Kościół powstawał w kilku etapach. Około połowy XV w. wzniesiono prezbiterium. W następnym stuleciu do głównej bryły kościoła dobudowano od strony zachodniej wieżę oraz urządzono w jego wnętrzu kaplicę pod wezwaniem św. Anny¹³¹².

W nawie głównej znajdował się ołtarz z figurą NMP, a w nawach bocznych – dwa ołtarze, z których pierwszy z obrazem Matki Bożej, a drugi z rzeźbą przedstawiającą prawdopodobnie Pietę („zmarły Zbawiciel wraz z NMP”). Ponadto zamontowano tu niezwykle cenne wówczas ograny, a świątynia służyła też za nekropolię dla zasłużonych mieszczan, duchownych i dziedziców¹³¹³. Na przestrzeni lat kościół wypełniały kolejno najróżniejsze dekoracje, sprzęty, naczynia i szaty liturgiczne, a także fundowano kolejne ołtarze, co stanowiło odzwierciedlenie zamożności hojnych parafian¹³¹⁴. Już w XVIII w. we wnętrzu świątyni znajdowało się 9 drewnianych ołtarzy, którymi opiekowały się poszczególne bractwa cechowe. zadanie polegała przede wszystkim na systematycznym

¹³⁰⁹ AmPleszew, I/2, s. 264 (21 II 1562).

¹³¹⁰ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 185–190; LBG II, s. 31–32.

¹³¹¹ AmPleszew, I/1, s. 3; cf. A. Makowski, op. cit., s. 45–46.

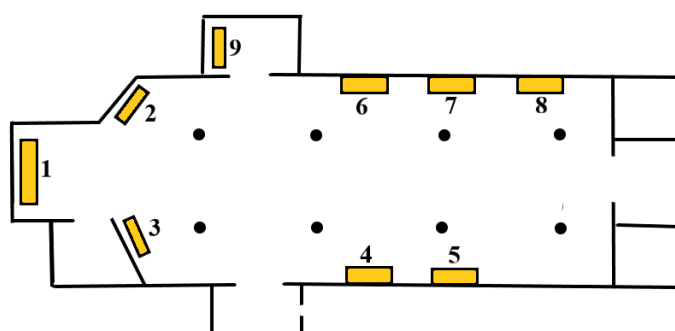
¹³¹² A. Kozak powołuje się na badania przeprowadzone przez historyka sztuki, Jacka Kowalskiego, według którego wyjątkowość architektury pleszewskiej fary polegała na posiadaniu siedmiu przęseł, których liczba jest w zasadzie niespotykana wśród kościołów farnych z terenów Wielkopolski. Natomiast szesnastowieczna kaplica św. Anny mogła być zaaranżowana w pomieszczeniu na piętrze, zlokalizowanym najprawdopodobniej nad zakrystią, na co miałyby wskazywać analogie z innych kościołów farnych, m. in. w Pobiedziskach, Krobi, Nowym Mieście, Gostyniu czy Kórniku; v. eodem, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 190–192.

¹³¹³ Ibidem, s. 194.

¹³¹⁴ Cf. A. Makowski, op. cit., s. 46–47.

dostarczaniu wosku na świece, prowadzeniu kasy tzw. „suchodziennej”, do której członkowie cechu mieli wpłacać składki na zakup tychże świec oraz uczestniczeniu w nabożeństwach odbywających się przed własnym ołtarzem, w szczególności za zmarłych braci¹³¹⁵. Poniżej przedstawiono schemat kościoła parafialnego wraz z lokalizacją ołtarzy, wyrysowany w oparciu o plan zamieszczony w pracy J. Piaseckiego poświęconej dziejom rzemiosła pleszewskiego:

Plan 6. Schemat kościoła parafialnego z przypuszczalnym umiejscowieniem ołtarzy w XVII i XVIII w. (źródło: J. Piasecki, *Dzieje rzemiosła pleszewskiego*, Pleszew 1993, s. 34).

Ołtarz główny (nr 1 na schemacie), zwany też wielkim przedstawia wizerunek Matki Boskiej trzymającej na ręku Dzieciątko Jezus. Korony na ich głowach były wyłacane. Nad ołtarzem umieszczona została rzeźbiona w drewnie głowa św. Jana Chrzciciela na metalowej misie. Opiekę nad ołtarzem sprawowało powstałe w XVII w. Bractwo Różańca Świętego, a także cech kuśnierzy oraz cech różny, które dostarczały światło. Po prawej stronie znajdował się ołtarz poświęcony św. Annie (nr 2). Zamieszczony tutaj obraz przedstawiał św. Annę, matkę Marii z Nazaretu i babkę Jezusa Chrystusa. Obraz zdobiły trzy korony. Nad nim znajdował się drugi, mniejszy z św. Wawrzyńcem, który jako patron miał chronić miasto i jego mieszkańców od pożarów. Opiekę nad tym ołtarzem sprawowało Bractwo św. Anny oraz cech sukienników. Kolejnym ołtarzem poświęconym Trójcy Św. (nr 3) opiekowało się bractwo pod tą samą nazwą, a powiązany z nim był cech piwowarski. Czwarty ołtarz poświęcony był Męce Pańskiej z postacią Chrystusa Ukrzyżowanego (nr 4), którego zdobiły m. in. srebrna korona i srebrna osłona biodrowa. Dawniej był on pod wezwaniem Matki Bożej Bolesnej, której obraz zamieszczono w jego górnej części. Ołtarzem opiekował się cech płócienniczy. Wchodząc do kościoła głównym wejściem, po lewej stronie stał piąty ołtarz

¹³¹⁵ J. Piasecki, op. cit., s. 34.

św. Aniołów Stróżów (nr 5). Opiekę nad nim sprawowało bractwo pod tym samym wezwaniem. Tutaj znajdował się też drugi obraz z przedstawieniem św. Marii Magdaleny. Piecza nad tym ołtarzem należała do cechu rzeźnickiego. Szósty ołtarz poświęcony był św. Barbarze (nr 6) i znajdował się pod opieką bractwa pod tym samym wezwaniem oraz cechu szewskiego. W górnej części ołtarza umieszczono obraz śś. Kryspina i Kryspiniana. Ołtarz z wizerunkiem św. Józefa (nr 7), którego przedstawiono w podwójnej srebrnej koronie z lilią, symbolem czystości, był pod opieką cechu garncarskiego. Podobną konstrukcję o dwóch kondygnacjach rzeźbionych w drewnie miał kolejny ołtarz, którego patronem był św. Antoni Padewski (nr 8). Znajdował się on pod opieką cechu rzeźniczego. Natomiast w drewnianej kaplicy dobudowanej od południowej strony nawy głównej przez Ludwika Pełkę ok. połowy XVIII w., postawiono ostatni ołtarz z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej (nr 9)¹³¹⁶.

Fot. 16. Kościół pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela – elewacja zachodnia. Widok współczesny (fot. W. Lis).

¹³¹⁶ A. Makowski, op. cit., s. 46–52, gdzie autor również wykorzystał schemat z rozmieszczeniem ołtarzy w kościele; J. Piasecki, op. cit., s. 34–35.

Usytuowany na przedmieściu średniowiecznego Pleszewa, przy drodze do Jarocina, kościół św. Floriana pierwszy raz został wzmiankowany w źródłach dopiero w 1444 r. Choć w świetle najnowszych badań, świątynia ta ma znacznie wcześniejszą genezę, przypadającą prawdopodobnie na przełom XII i XIII w., a więc jeszcze przed lokacją miasta¹³¹⁷. Natomiast w zapiskach z XV i XVI stulecia świątynia ta wzmiankowana jest jako przede wszystkim ważny punkt orientacyjny w topografii miasta, nie zaś jako obiekt stanowiący miejsce kultu. Przykładowo w zapisce z 1549 r. zamiast nazwy ulicy Jarockiej, pisarz użył sformułowania: „penes viam que ducit ad sanctum Florianum”¹³¹⁸, a w 1554 r.: „in domum penes portam versus oraculum divi Floriani sittam”¹³¹⁹, co było tu częstą praktyką.

Fot. 17. Kościół pw. św. Floriana. Widok współczesny od strony południowo–zachodniej (fot. W. Lis).

W okresie reformacji podupadający kościółek przybrał na znaczeniu kiedy to faryę przejęli luteranie, a katolicy prawdopodobnie przenieśli się do tej właśnie świątyni. Obiekt ten był w znacznej mierze zbudowany z drewna, z nawą o oszalowanej konstrukcji zrębowej. Jej wysokość była taka sama jak murowane prezbiterium z

¹³¹⁷ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 217–218; *Najdawniejsze zapiski...*, nr 53; S. Małyżko, *Zabytkowy kościół pw. świętego Floriana w Pleszewie*, „Rocznik Pleszewski” 2005, s. 54.

¹³¹⁸ *AmPleszew*, I/2, s. 180.

¹³¹⁹ *Ibidem*, s. 201.

pozornym sklepieniem kolebkowym, pochodzące ze znacznie późniejszego, niż analizowany tu, okresu). Chór wsparto na czterech słupach, zaś całą bryłę pokrywał dwuspadowy dach gontowy. W środku znajdowały się trzy ołtarze: główny wykonany z drewna z mурowaną mensą, zdobiony rzeźbieniami oraz posiadający obraz z Najświętszą Marią Panną, drugi ołtarz boczny przedstawiał postać Chrystusa, zaś trzeci poświęcony był św. Rochowi i św. Rozalii¹³²⁰. Natomiast źródła milczą na temat znajdujących się tam obecnie późnogotyckich rzeźb Matki Bożej z Dzieciątkiem z końca XV w. i św. Floriana lub Wacława z początku XVI w. oraz o skradzionej ze świątyni w 2003 r. Piecie pochodzącej również z początku XVI stulecia.¹³²¹

Kolejna pleszewska świątynia, kościół pod wezwaniem Św. Ducha jest niewątpliwie wyrazem hojności oraz wielkiego serca ówczesnej dziedziczki miasta, Anny księżnej raciborskiej. Fundację tę potwierdził przywilejem Zygmunt Stary w 1518 r., a pierwszym mianowanym prepozytem kościoła i szpitala był duchowny o imieniu Marcin, wzmiankowany w 1548 r., wcześniej pełniący funkcję mansjonarza przy pleszewskiej farze¹³²². Natomiast w 1566 r. jego funkcję pełnił Jan Janeczka¹³²³. Dla prepozyta wybudowano domek znajdujący się obok kościoła i przytułku, zaś dziedziczka przeznaczyła na jego uposażenie 5 grzywien, z czego 2 grzywiny miał otrzymywać na altarię w kaplicy św. Anny przy kościele św. Jana. Ponadto przekazała również 3 grzywiny na utrzymanie przebywających w szpitalu ubogich. Ponadto swoje nadanie uzupełniła wydzieleniem z majątków dworskich, działki z ogródkiem leżącej naprzeciwko szpitala, kwarty roli z łąką oraz stawek obok strumienia, a kapelanowi przysługiwało prawo do pozyskiwania drewna na swoje potrzeby pochodzącego z lasów dziedziczki¹³²⁴. Kościół otaczał cmentarz¹³²⁵. W zapisce z 2 V 1561 burgrabia Wojciech Pruszkowski za zezwoleniem Jadwigi Kościeleckiej powzdał parcelę pod zabudowę przy ulicy Rzecznej za sumę 2,5 grzywiny mieszczaninowi Kasprowi Czajce. Miejsce to znajdowało się obok cmentarza należącego do Św. Ducha¹³²⁶.

W kościele były trzy ołtarze: główny, drewniany z przedstawieniem Św. Ducha, drugi poświęcony św. Mikołajowi, patronowi ubogich i udzielający pomocy w każdej

¹³²⁰ A. Makowski, op. cit., s. 55–56.

¹³²¹ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 218–219; S. Małyszko, *Zabytkowy kościół...*, s. 67.

¹³²² AmPleszew, I/2, s. 170–171 (zapiska z 12 III 1548). Marcin wymieniany jest wśród mansjonarzy pleszewskich już w 1513 r. Cf. ADW, Kons. Kal., 10, k. 38.

¹³²³ AmPleszew, I/11, s. 253–255.

¹³²⁴ A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 220.

¹³²⁵ G. Gmyrek, *Z prac archeologicznych... w latach 2005–2009*, s. 74.

¹³²⁶ AmPleszew, I/11, s. 119–120: „... que area sive locus sirtus est penes hortum sive cmintherium Snacti Spiritus”.

potrzebie oraz trzeci św. Walentemu, opiekunowi chorych m. in. na dżumę¹³²⁷. Bezpośredni zarząd nad szpitalem sprawował prowizor, którego co roku wybierała rada miejska w obecności prepozyta. Nie tylko reprezentował on interesy tej instytucji, ale również pełnił administrację nad majątkiem i dochodami szpitalnymi, utrzymywał ubogich i czuwał nad wewnętrznym spokojem. Prowizorami zwanymi też ekonomami wybierano ludzi zamożnych, którzy zasiadali wcześniej w organach zarządzających miastem. Przeważnie byli to starsi rajcy¹³²⁸. W Pleszewie byli to: Błażej Krusz, osoba o bogatej karierze urzędniczej, tkacz Maciej Bujara, ławnik i wójt oraz mieszczanin Jan Ryło¹³²⁹. Warto dodać, iż lokalizacja szpitala na przedmieściu, przy ulicy Jarockiej, miała istotny wpływ na rozwój miasta w kierunku zachodnim, do czego dążyli ówczesi właściciele miasta.

5.3.3. Pobożność mieszczańska

Jedną z cech charakterystycznych miast polskich w XIV–XVII w. była powszechna fundacja szpitali i przytułków, które powstawały jako wyraz troski o ludzi chorych, biednych i porzuconych na gruncie kultu Św. Ducha. Miały one im zapewnić odpowiednią opiekę z wyżywieniem i dachem nad głową¹³³⁰. Troska, jaką otaczano szpitale i przytułki stanowiła wyraz ówczesnej pobożności wyrosłej na gruncie nauki katolickiej¹³³¹, a szczególnego poświęcenia wymagała pielęgnacja chorych na trąd. Ta nieuleczalna choroba wzbudzała powszechny strach, gdyż uważano ją za niezwykle zaraźliwą. Powszechne zdystansowanie się wobec osoby zarażonej w zasadzie całkowicie wykluczała chorego z życia społecznego. Tracił on nie tylko zdrowie fizyczne, ale umierał również cywilnie¹³³².

Ówczesne szpitale znacznie odbiegały swoimi funkcjami od współczesnych instytucji, jednakże na przykładzie placówki sandomierskiej można stwierdzić, iż dokonywano pewnych zabiegów na chorych, głównie w celach zapobiegawczych i pomocy doraźnej, tj. podawanie różnych wywarów ziołowych, nalewek, stawianie baniek, wyrywanie zębów czy upuszczanie krwi¹³³³. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że ludzie ubodzy, zamieszkujący szpital, wcale nie byli odizolowani od społeczności, a

¹³²⁷ Cf. A. Makowski, op. cit., s. 50.

¹³²⁸ E. Grin-Piszczek, op. cit., s. 22.

¹³²⁹ V. aneks F.

¹³³⁰ F. Kiryk, *Zdrowotność...*, s. 185.

¹³³¹ J. Ptaśnik, op. cit., s. 11.

¹³³² J. Kraciak, *Pokonać czarną śmierć. Staropolskie postawy wobec zarazy*, Kraków 1991, s. 44.

¹³³³ F. Kiryk, *Zdrowotność...*, s. 202–203.

wręcz przeciwnie mieli również tam swoje miejsce. Stanowili oni specyficzną grupę usługodawców, np. płacono im w posiłkach lub jałmużnie za stanowanie tła podczas uroczystości pogrzebowych czy mycie i ubieranie zmarłych przez „babki” szpitalne¹³³⁴. Jednakże głównym wyrazem mieszczańskiej dobroczynności były legaty na kościół ofiarowane przede wszystkim w zapisach testamentowych. Przeważnie przeznaczane one były na *pro fabrica ecclesiae*, w tym na remonty i niezbędne naprawy¹³³⁵. Przykładowo Walenty sukiennik z Liśca w swoim testamencie sporządzonym w 1562 r. zapisał 8 grzywien na budowę wieży przy kościele parafialnym św. Jana w Pleszewie oraz 2 grzywny na szpital Św. Ducha na wyżywienie dla biednych tam przebywających¹³³⁶. W drugim testamencie z tego samego roku Jan Szram z Koźmina zapisał 1 grzywnę na dach kościoła farnego z tytułu jego pochówku w kościele oraz 2 grzywny na budowę wieży przy kościele, a także jedną grzywę na szpital dla ubogich¹³³⁷. Jeszcze w testamencie z Grzegorza młynarza z 24 IV 1558 r. jest zapis sumy pieniężnej na budowę wieży kościoła parafialnego, a to oznaczałoby, że na początku lat 60. trwały prace budowlane przy wznoszeniu wieży świątynnej. Jednakże trudno z całą pewnością stwierdzić, czy to faktycznie był kolejny etap budowy kościoła, czy być może pierwotnie stała wieża przy świątyni, ale na skutek jakichś bliżej nieznanymi okoliczności uległa zniszczeniu i teraz trwała jej odbudowa. Tym niemniej faktem, jest że w protokole wizytacji z 1521 r. nie ma żadnej wzmianki na temat wieży stojącej przy kościele parafialnym¹³³⁸. Jako ciekawostkę warto dodać, iż prawdopodobny wizerunek tej wieży zachował się w szkicu zamieszczonym w księdze miejskiej z lat 1703–1716 (fot. 18.), sporządzony po pożarze kościoła w 1715 r., na skutek którego zniszczeniu uległa wieża, której zwieńczenie runęło, uszkadzając nawę główną¹³³⁹.

¹³³⁴ P. Miodunka, op. cit., s. 266–267.

¹³³⁵ J. Ptaśnik, op. cit., s. 10.

¹³³⁶ AmPleszew, I/2, s. 262–263: „Ex hac itaque summa peccuniaria ipse Valentinus legavit et legat octo marcas peccuniarum pro fabrica turris circa ecclesiam Sancti Joannis in Pleschow. Item marcas duas peccuniae ad xenodochium Sancti Spiritus in Pleschow pro sustentatione pauperum on ipso hospitali manentium...”

¹³³⁷ Ibidem, I/2, s. 264: „In primis marcam unam ad tectum ecclesiae paternalis in Pleschow ratione sepulturae corporis sui in ecclesia faciens. Item duas marcas peccuniarum pro fabrica turris eiusdem ecclesiae. Item ad xenodochium pauperum marcam unam dandum commisit et legavit...”

¹³³⁸ Cf. LBG II, s. 31–33.

¹³³⁹ W. Zientarski, op. cit., s. 9; AmPleszew, I/30, s. 33, gdzie zamieszczono szkic wieży.

Fot. 18. Rysunek wieży kościoła parafialnego zniszczonej w czasie pożaru w 1715 roku (APP, Akta miasta Pleszew, sygn. I 30)

Legaty na kościół czyniono też w razie przypadku śmierci spadkobierców, co nieraz stawiano jako jeden z warunków w zapisach testamentowych. Przykładowo w Kole w 1516 r. na mocy testamentu Macieja zwanego Szytka, jego wykonawcy sumę pieniężną w wysokości 4 grzywien i 9 groszy zapisaną małoletnim dzieciom Macieja, oddali na przechowanie podwójciemu i ławnikom, jednak testator zaznaczył, że w przypadku śmierci obojga dzieci, część z tej sumy miała zostać przekazana szpitalowi, część kapłanom z parafii w Kole na odprawienie mszy, a pozostała część krewnym¹³⁴⁰. Wśród

¹³⁴⁰ *Księga landwójtowsko-ławnicza Kola...*, s. 207: zapiska nr 280.

licznych legatów zapisywano na rzecz szpitala nie tylko pieniądze, ale również inne potrzebne towary i obiekty, jak, np. mięso¹³⁴¹, krowę¹³⁴² i trzodę¹³⁴³, owcę, pszenicę, mąkę pszenną¹³⁴⁴ czy nawet specjalnie zbudowany na ten cel wiatrak¹³⁴⁵.

Najistotniejszym postanowieniem testamentowym, wymienianym zawsze w pierwszej kolejności było zawierzenie Bogu grzesznej duszy testatora, której odkupienie miały zapewnić liczne zapisy na rzecz instytucji kościelnych¹³⁴⁶. Przykładowo w testamencie Jana Szrama z Koźmina formuła otwierająca kolejne zapisy brzmi następująco: “In primis animam suam Deo Patri Caelesti commendavit. Corpus vero suum terrena sepulturae in ecclesiae Sancti Joannis Baptistae in Pleschow more Christi fidelium commendandum postulavit”¹³⁴⁷, gdzie testator powierza swoją duszę Bogu, a poleca ciało pogrzebać ziemskim pochówkiem zgodnie z wiarą chrześcijańską. Tak więc jedną z motywacji towarzyszącą przy sporządzaniu aktu ostatniej woli była również troska o pochówek wyrażona poprzez wskazanie miejsca i form odprawianych nabożeństw oraz mszy w intencji zmarłego¹³⁴⁸.

Odkupienie win miały też zapewnić donacje na rzecz Kościoła, wyznaczone jako kary za niemoralne występki. Doskonale obrazuje to przykład, choć pochodzący z końca XVII w., Jana Michałowskiego, na którego urząd burmistrzowski Dolska nałożył karę za zgrzeszenie przeciwko szóstemu przykazaniu Bożemu: „Nie cudzołóż”. Zgodnie z wyrokiem zapłacił on po 10 grzywien dla trzech miejscowych kościołów, 30 grzywien dla dworu biskupiego, 20 grzywien na remont ratusza, a ponadto w kościele farnym, w białym nakryciu na mszy literackiej, przez 5 niedziel leżał krzyżem przed wielkim ołtarzem oraz 2 tygodnie odsiedział w więzieniu na ratuszu¹³⁴⁹. Kara była dość surowa, a co ciekawe grzech cudzołóstwa powszechnie uchodził za przestępstwo, które podlegało kompetencji władz miejskich, zaś wysoki wymiar kar był elementem walki z cudzołóstwem i stanowił akcję profilaktyczną przeciw chorobom wenerycznym¹³⁵⁰.

¹³⁴¹ *Księga testamentów miasta Bnina*, s. 43: zapiska nr 1.

¹³⁴² AmPleszew, I/10, s. 195–199, gdzie zapisano testament Wojciecha Kalki z dnia 3 V 1547.

¹³⁴³ Ibidem, s. 403–410: testament Piotra Kalki z 1552 r.

¹³⁴⁴ Ibidem, s. 396–400: testament Macieja Radzimskiego z 1552 r.

¹³⁴⁵ M. Kustra, op. cit., s. 111.

¹³⁴⁶ Cf. A. Kozak, *Testamenty mieszczan pleszewskich...*, s. 159.

¹³⁴⁷ AmPleszew, I/2, s. 264.

¹³⁴⁸ R. Kubicki, *Formy pobożności w mieście późnośredniowiecznym w świetle zapisów na rzecz kościoła i biednych w testamentach elbląskich (XV–początek XVI wieku)*, „Zapiski Historyczne”, t. 76, z. 2, 2011, s. 13.

¹³⁴⁹ W. Olszewski, *Obrazek historyczny miasta Dolska*, s. 48.

¹³⁵⁰ B. Baranowski, op. cit., s. 146–147.

Testamenty mieszczańskie są świadectwem obaw testatorów przed niepewną przyszłością, a dotyczyło to zwłaszcza osób chorych śmiertelnie bojących się tego, co czeka ich po śmierci. Z kolei pątnicy wyruszający na pielgrzymki, ludzie odbywający dalekie podróże bądź wybierający się na wojnę, mierzyli się ze strachem o czyhające tam na nich niebezpieczeństwa¹³⁵¹. Stąd podczas przygotowań do podróży dokonywano również rozliczeń związanych z zaległymi długami¹³⁵². Mówiąc o pielgrzymkach, warto pochylić się nad motywami skłaniającymi do podjęcia decyzji o zamiarze uczestnictwa w nich. Przede wszystkim szukano oparcia w patronach świętych. Podróżowano do miejsc ich kultu, gdzie znajdowały się ich wizerunki i miejsca cudów z nimi związanych, z prośbami o odwrócenie wszelkich nieszczęść, a w czasach staropolskich szczególnie proszono o zażegnanie zarazy¹³⁵³.

Warto zwrócić uwagę na postawę właściciela Pleszewa, Jana Zborowskiego, który w 1587 r. wyruszając w podróż polityczną, bowiem wybierał się pod Warszawę na elekcję nowego króla Polski po śmierci Stefana Batorego, zapisał na pleszewski szpital sumę 100 złotych, a informację o tej darowiźnie pisarz nie omieszkiał zanotować na pierwszej stronie księgi wójtowskiej z lat 1584–1597¹³⁵⁴. Być może ta forma jałmużny miała na względzie nie tyle niebezpieczeństwa czyhające podczas podróży, ile stanowiły wyproszenie wsparcia Bożego o pomyślne rozwiązanie i zwycięstwo popieranego kandydata. Jak wiadomo poparcie arcyksięcia Maksymiliana III Habsburga zakończyło się fiaskiem i oskarżeniem o zdradę stanu.

Religijność silnie wiązała się z różnymi zabobonami i wiarą w czary, co wyrażało się w bojaźni Bożej, przestrzeganiem postów, odbywaniem publicznych pokut. Kościół tym bardziej wywierał wpływ, zwłaszcza w okresie kontrreformacji, docierając do wiernych we wszystkich płaszczyznach życia, m. in. poprzez sztukę, literaturę, muzykę czy malarstwo. Był to czas powstawania licznych bractw religijnych i rozwoju kultu świętych patronów¹³⁵⁵. Religijność mieszczańska przejawiała się także w działalności bractw cechowych. Każde bractwo miało swojego patrona, a nawet, o czym była już mowa, ołtarz lub kaplicę w kościele parafialnym. Jego członkowie mieli obowiązek uczestniczyć we mszach zakupywanych przez bractwo z okazji święta patrona lub w intencjach za dusze zmarłych członków cechu, podobnie jak w procesjach i innych

¹³⁵¹ A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach...*, s. 274.

¹³⁵² B. Możejko, *Materiał źródłowy z Gdańska do dziejów późnośredniowiecznych pielgrzymek – rekonstrukcja badawcza*, [w:] *Pielgrzymi, pogrobowcy, prebendarze*, red. B. Śliwiński, Malbork 2009, s. 117.

¹³⁵³ J. Kraciak, *Pokonać czarną śmierć. Staropolskie postawy wobec zarazy*, Kraków 1991, s. 174.

¹³⁵⁴ *AmPleszew*, I/13, s. 1 (15 VIII 1587).

¹³⁵⁵ A. Makowski, op. cit., s. 231–232.

obchodach religijnych. Ponadto dochody z legatów na rzecz cechu przeznaczano na zakup świec do kościoła lub na opłacenie nabożeństw, zaś kary nakładane przez sądy cechowe przeważnie polegały na dostarczeniu wosku na oświetlenie świątyń¹³⁵⁶. Co więcej, pobożność mieszkańców miasta przejawiała się też podczas składania przysięg, w których odwoływano się do Boga. Szczególnie widoczne jest to w przysięgach władz miejskich, notariuszy czy pozostałych sług miejskich, a także w przysiędze starszych cechu. Był to przyjęty w prawie obowiązkowy element formularza przysięg dla wszystkich chrześcijan, który miał zagwarantować pełną wiarygodność tego typu środków dowodowych. Bowiem za krzywoprzysięstwo groziła kara Boska i wieczne potępienie. Generalizując, religia była wszechstronnie powiązana z życiem codziennym¹³⁵⁷ i, jak pisał B. Groicki:

„Boże prawo jest, które Pan Bóg sam postanowił raczył, które się zamyka w Starym i Nowym Testamencie. A jako Pan Bóg jest najlepszy, najświętszy i najsprawiedliwszy, przed którym wszystko stworzenie upada, tak też prawo jego jest najlepsze, najświętsze i najsprawiedliwsze; któremu wszystkie prawa ustępują i ustępować mają, by też były nadawniejsze, za długim zwyczajem chowane. Albowiem więcejśmy powinni Pana Boga słuchać niż ludzi. A mądrość tego świata głupstwo jest u Boga”¹³⁵⁸.

5.3.4. Reformacja

W dobie reformacji Wielkopolska została podzielona między dwoma wyznaniem. W województwach poznańskim i kaliskim liczba zborów braci czeskich w okresie największego rozkwitu, przypadającego na lata 1573–1586, wynosiła 38. Zdecydowanie więcej trudności sprawia ustalenie liczby zborów należących do luteranów. Jolanta Dworzaczkowa szacuje, iż w XVI w. mogli mieć od 80 do 120 świątyń i domów modlitwy, obsługiwanych z pewnością przez znacznie mniejszą liczbę pastorów. Wśród magnatów i szlachty polskiej zadecydowani przeciwnicy zjednoczenia wyznań byli raczej nieliczni i należy ich szukać przede wszystkim wśród luteran, których protektorem został Jan Zborowski¹³⁵⁹.

Gdy ruch reformacyjny dotarł na tereny Wielkopolski, liczne miejscowości położone w okolicach Pleszewa, jak np. Chocz czy Gołuchów, stały się ośrodkami innowierczymi, skąd szerzyły się liczne rodzaje „nowinki religijne” szerzące zamęt

¹³⁵⁶ M. Stępnia, *Księgi cechowe z Archiwum Państwowego w Poznaniu jako źródła do badań nad dziejami Leszna i jego mieszkańców*, [w:] „Rocznik Leszczyński”, 14–2014, s. 192.

¹³⁵⁷ A. Makowski, op. cit., s. 234.

¹³⁵⁸ B. Groicki, *Porządek sądów...*, s. 22.

¹³⁵⁹ J. Dworzaczkowa, *Reformacja w Wielkopolsce*, [w:] *Dzieje Wielkopolski...*, s. 554.

umysłowy. W pewnym stopniu musiały one oddziaływać na miasto, zważywszy iż w położonym na północ od Pleszewa Marszewie znajdowało się gniazdo rodowe jednego z największych „arcykacerzy”, Wojciecha Marszewskiego starszego, gorącego orędownika reformacji. W połowie XVI w. ufundował on zbory dla braci czeskich w Chocz, Marszewie i Cerekwicy¹³⁶⁰, podobnie jak Suchorzewscy, właściciele Broniszewic, przekazali im tamtejszy kościół¹³⁶¹. Ponadto Kalisz, leżący blisko pogranicza ze Śląskiem, rozwijał się jako jeden z ważniejszych ośrodków reformacji w Polsce¹³⁶².

W Pleszewie po przejściu majątku przez rodzinę Kościeleckich, którzy zgodnie z panującą modą wśród XVI-wiecznej szlachty, dokonali konwersji na luteranizm, główną świątynię w mieście przeznaczono na zbór ewangelicki, zaś katolików „wygnano” na przedmieścia¹³⁶³. Sytuacja ta utrzymywała się do początku XVII w., co rzutuje również na ilość informacji z tego okresu, o którym praktycznie niewiele wiadomo. Dopiero w 1601 r. powołano do życia bractwo ołtarza św. Anny, które docelowo miało być związane właśnie z parafią, a którego istnienie potwierdzał dokument papieża Sykstusa V¹³⁶⁴. Przywrócenie kościoła parafialnego społeczności katolickiej miało miejsce jednak prawie 15 lat później, już za czasów nowego właściciela, Adama Sędziwoja Czarnkowskiego, wojewody łęczyckiego i starosty generalnego wielkopolskiego¹³⁶⁵. W tym samym czasie (1618 r.) dokonano nowej fundacji kościoła szpitalnego Świętego Ducha, który uległ pożarowi w 1616 r.¹³⁶⁶

¹³⁶⁰ A. Szymański, *Pleszew w dobie szlacheckiej...*, s. 71–72.

¹³⁶¹ J. Włodarczyk-Żak, *Broniszewice. Monografia historyczna*, Broniszewice 2013, s. 17.

¹³⁶² S. Herbst, *Kalisz renesansowy*, [w:] *Potrzeba historii czyli o polskim stylu życia*, t. 1, red. A. Zahorski, Warszawa 1978, s. 458–459.

¹³⁶³ M. Bogucka zwróciła uwagę na problem podziału świątyni już istniejących w mieście pomiędzy tradycyjnych katolików a zwolenników reformacji; v. eadem, *Miasto i mieszczanin...*, s. 32.

¹³⁶⁴ Wystawienie dokumentu papieskiego poświadcza wpis do protokołu wizytacji generalnej kościołów pleszewskich z 1782 roku: „*Visitatio generalis aeclesiae parochialis in Oppido Pleszew [...] per Perillustrem Reverendissimum Dominum Josephum Gembarth, visitatorem generalem expedita*”, APP, AmPleszew, I/1, s. 1.

¹³⁶⁵ APP, AmPleszew, I/1, s. 2; cf. A. Kozak, *Pleszew w późnym średniowieczu...*, s. 194, gdzie autor powołuje się na protokół wizytacji z 1609 r., z którego wynika, że w drugiej połowie XVI w. luteranie mieli dokonać usunięcia znacznej części wcześniejszego wystroju kościoła. Ponadto z tego dokumentu wynika, iż już w 1607 r. pleszewska fara została odzyskana przez katolików, a nie w 1615 r. jak to podano w dokumencie Adama Sędziwoja Czarnkowskiego; cf. AmPleszew I/3, s. 390–391. Zagadnienie to pozostaje do dalszej weryfikacji.

¹³⁶⁶ W. Zientarski, op. cit., s. 6–7.

Zakończenie

Źródła archiwalne, a przede wszystkim księgi miejskie, rzucają nowe światło na przeszłość miast i ich mieszkańców. Dzięki temu, że dla Pleszewa zachowały się niemal kompletnie akta z okresu staropolskiego, można bardzo dokładnie odtworzyć ówczesne życie na wielu płaszczyznach. Ogrom materiału, a zarazem ograniczenia czasowe wymusiły znaczne zawężenie chronologiczne okresu objętego badaniami, niemniej zrealizowano założony przez autorkę cel, jakim było opracowanie metody badawczej pozwalającej jak najdokładniej odtworzyć życie ówczesnego miasta i jego mieszkańców. Było to możliwe dzięki dokładnemu rozeznaniu materiału źródłowego pod kątem analizy w różnych aspektach tematycznych dotyczących XVI-wiecznej społeczności Pleszewa i jego układu socjotopograficznego. Dzięki temu dążono nie tylko do odtworzenia obrazu dawnego życia w małym mieście wielkopolskim, ale również starano się wskazać na potencjał i możliwości badawcze ksiąg miejskich wytwarzanych przez urzędy rady i ławy.

Podstawową bazę źródłową dla przeprowadzonych badań stanowiło 9 jednostek archiwalnych z Archiwum Państwowego w Poznaniu, na które składają się księgi miejskie urzędów rady i ławy Pleszewa oraz dwa fragmenty tychże dokumentów. Analiza materiału, która objęła łącznie 1707 zapisek z lat 1520–1600, przyniosła informacje dotyczące 2408 osób. Na ich podstawie dokonano klasyfikacji miasta do ośrodków średniej wielkości, a także poprzez analizę porównawczą do innych miast województwa kaliskiego, określono jego pozycję i znaczenie w regionie, wykorzystując przy tym źródła podatkowe, a w szczególności rejestry poborowe szosu i czopowego oraz analizę położenia miasta na tle układu sieci drożnej. Wykazano, iż Pleszew spełniał istotne funkcje w regionie i życiu jego społeczeństwa na różnych polach, m. in. w rolnictwie, produkcji rzemieślniczej, działalności handlowej, administracyjnej, rezydencjonalnej i społeczno–kulturowej.

Prześledzono zmiany własnościowe miasta i działalność dziedziców oraz ich wpływ na życie mieszkańców i rozwój ośrodka. Przy tej kwestii zaprezentowano również ich przedstawicieli – burgrabiów będących pośrednikami w kontaktach między właścicielami miasta a jego mieszkańcami. Ponadto, w oparciu o przepisy prawa magdeburskiego, scharakteryzowano ustrój miasta, zakres działalności i kompetencji jego władz, a na podstawie analizy struktury społeczno–zawodowej urzędników rady i ławy, ustalono osoby tworzące miejscową elitę i cieszące się prestiżem wśród społeczności miasta.

Badaniami objęto także funkcjonowanie kancelarii miejskiej, w tym formy dokumentacji, stosowane formularze, datację oraz urząd notariusza, gdzie podjęto się próby zidentyfikowania rąk pisarskich.

Z kolei w oparciu o artefakty archeologiczne i materiały kartograficzne z końca XVIII i początku XIX w. podjęto się próby rekonstrukcji rozplanowania wczesnonowożytnego Pleszewa. W ramach tych prac odtworzono układ ulic i przedmieść oraz zlokalizowano najważniejsze obiekty w mieście. Natomiast zapiski z ksiąg miejskich dotyczące obrotu nieruchomości okazały się doskonałym źródłem do sporządzenia wykazów ciągów sąsiedzkich w poszczególnych częściach miasta. Na ich podstawie udało się określić prestiżowe dzielnice zamieszkiwane przez pleszewską elitę, status społeczny poszczególnych mieszkańców miasta i jego przedmieść oraz wydzielić grupy społeczno-zawodowe wraz z hierarchizacją wykonywanych profesji. Istotny okazał się tu podział na obywateli i mieszkańców, których status społeczny jest częściowo uchwytany w zapiskach miejskich. Ponadto prześledzono również zjawisko migracji ludności miasta oraz zasięg jej kontaktów poza granicami ośrodka, w tym przenikanie szlachty w struktury miejscowego mieszczaństwa, głównie poprzez koligacje małżeńskie.

W częściach poświęconych gospodarce i kulturze, zagadnienia z nimi związane przedstawiono w sposób bardziej ogólny, w takim stopniu, na ile zachowane źródła pozwalają przeprowadzić badania w tym zakresie. Poruszono problemy handlu i rzemiosła. Określono, które z jego gałęzi dominowały w przemyśle Pleszewa, a także zarysowano działalność bractw cechowych. Analizie poddano także zajęcia rolnicze, jakimi trudnili się mieszkańcy miasta, a co za tym idzie, omówiono wyżywienie oraz wytwórczość spożywczą nastawioną na zaspokojenie miejscowych potrzeb konsumpcyjnych, a w szczególności młynarstwo.

W ramach omówienia kultury życia codziennego przedstawiono obyczaje, domy mieszczańskie i ich wyposażenie oraz dawny ubiór, co uczyniono w oparciu o analizę zapisów testamentowych i spisów inwentarzowych, pochodzących także z innych ośrodków. Poruszono również problem higieny i dostarczenia wody oraz rozwój nowoczesnej medycyny, w tym działalność cyrulików i łaźni. Natomiast badania nad kulturą intelektualną skupiały się przede wszystkim na zagadnieniach powiązanych z edukacją, działalnością miejscowej szkoły parafialnej, czy też funkcjonowaniem kancelarii miejskiej jako jednego z czynników mieszczańskiej kultury umysłowej przejawiającej się w sposobie prowadzenia ksiąg rady i ławy. Analizie poddano umiejętności pisarskie miejscowych notariuszy, a w szczególności twórczość artystyczną

działającego w drugiej połowie XVI w. Piotra Biernackiego, pisarza miejskiego i nauczyciela miejscowej szkoły. Z racji, że w dość dobrym stanie zachowały się oprawy analizowanych ksiąg miejskich, podjęto się również przeprowadzenia badań tegumentologicznych, których wyniki poświadczają nie tylko kunszt artystyczny ich wytwórców, ale również kontakty miasta z profesjonalistami od towarów luksusowych.

W ramach charakterystyki zagadnień skupionych wokół kultury umysłowej istotne były badania nad rodziną mieszczańską, zarządzaniem jej majątkiem, troską o dzieci, kobiety i wdowy, czemu służyły zapisy testamentowe, jak również zapiski zeznań dokonywanych przed sądem miejskim. Tutaj też wybija się na pierwszy plan poczucie mieszczańskiej odrębności, które świadczy o przywiązaniu do miasta jako miejsca zamieszkania, gdzie każdy żyjący w tej społeczności ma swoje zadania do wykonania, a wszystkich łączyły wspólne prawa i przywileje oraz, jeżeli weźmie się pod uwagę mniejsze miasto, poczucie narodowej wspólnoty przejawiającej się, np. w spolszczonych nazwiskach i w posługiwaniu się językiem ojczystym.

Na zakończenie, poruszono kwestię religijności pleszewian. Tutaj badania uzupełniono analizą akt z wizytacji dóbr parafialnych czy sądów kościelnych. Główne źródło stanowiły tu testamenty mieszczańskie będące wyrazem troski o kościół, ubogich i szpital. Liczne legaty na miejscowe świątynie i duchowieństwo dokonywano także w ramach przygotowań do dalszych podróży. Kultura duchowa mieszczan pleszewskich manifestowała się również w działalności właścicieli miasta, poprzez fundacje i nadawanie licznych beneficjów parafii oraz w działalności świeckich bractw, np. cechowych, których jednym ze sztandarowych zadań była opieka nad ołtarzami poświęconymi ich patronom, a także aktywny udział w ważnych uroczystościach religijnych, zaś prawo Boże uznano za dominujące nad wszelkimi innymi prawami będącymi wytworami rąk ludzkich.

Całość tych badań spina obszerny wykaz mieszkańców Pleszewa i jego przedmieść oraz osób z nimi związanych. Podczas prac nad tworzeniem tej bazy danych nasunęło się kilka postulatów badawczych. Przede wszystkim w założeniu autorki niniejszej rozprawy było stworzenie narzędzia służącego do dalszych pogłębionych badań w różnych aspektach życia mieszkańców mniejszego ośrodka. Trzeba również zaznaczyć, że przeprowadzona analiza wychodzi poza zakres obszaru lokacyjnego miasta lokacyjnego oraz jego przedmieść i obejmuje osoby pochodzące z okolicznych miejscowości. Daje to pełniejszy obraz mieszkańców miasta i ich kontaktów z innymi ośrodkami w regionie. Jednak, aby to narzędzie w pełni przysłużyło się badaczom nad przeszłością mniejszych

miast, należałoby przetworzyć je w elektroniczną bazę danych, z możliwością ich edycji. Ponadto sporządzenie takich wykazów dla innych ośrodków pozwoliłoby na odszukanie więzi pokrewieństwa między osobami pochodzącymi z różnych regionów ówczesnej Polski.

Akta miejskie Pleszewa, podobnie jak księgi z innych miast, mają nieocenioną wartość poznawczą dla rekonstrukcji najważniejszych rodzin w mieście. Dzięki nim możliwe jest przeprowadzenie badań prozopograficznych pozwalających na odtworzenie dziejów członków miejscowej elity, prześledzenie ich karier urzędniczych czy zawodowych oraz powiązanie ich z historią ich rodzin i innymi osobami tworzącymi społeczność miasta. Utworzona baza źródłowa da pełniejszy obraz pleszewskich rodzin, jeśli uzupełni się ją o źródła kościelne, jak np. zapiski z akt konsystorskich, czy dla późniejszych okresów z akt metrykalnych i ksiąg bractw cechowych. W ten sposób zebrany materiał z pewnością posłuży do badań genealogicznych nie tylko badaczom przeszłości miast i miasteczek, ale również współczesnym mieszkańcom Pleszewa chcącym odnaleźć i poznać swoich przodków, o co również postulował w swej rozprawie A. Makowski¹³⁶⁷.

Autorka wyraża nadzieję, że niniejsza praca choć w skromnym stopniu przyczyni się do kontynuacji badań nad dziejami Pleszewa i jego mieszkańców zwłaszcza, że zachowany materiał ma ogromny potencjał. Zarysowujące się na przyszłość zadanie będzie jeszcze bardziej czasochłonne i wymagające zważywszy, że zachowany materiał źródłowy dla kolejnych lat znacznie bardziej się rozrasta, a co za tym idzie, otwiera jeszcze szersze możliwości przed kolejnymi badaczami. Ma to szczególne znaczenie zważywszy, że zapiski pleszewskie dla XVII i pierwszej połowy XVIII w. do dziś pozostają nieopracowane¹³⁶⁸.

¹³⁶⁷ Cf. A. Makowski, op. cit., s. 260.

¹³⁶⁸ Wyjątek stanowi artykuł poświęcony obdukcjom sądowo–medycznym w oparciu o zapiski z lat 1703–1716, v. M. Stępnik, *Obdukcje sądowo–medyczne w małych miastach na przykładzie akt miejskich Pleszewa z lat 1703–1716*, [w:] *Szkice z historii kultury ciała*, red. W. Korpalska, M. Zieliński, W. Ślusarczyk, Bydgoszcz 2016, s. 103–116. W niedalekiej perspektywie powstanie nowa monografia miasta, w której część dotycząca czasów staropolskich przygotowywana przez autorkę niniejszej rozprawy, będzie opierała się w znacznej mierze na tych źródłach, co będzie stanowiło przyczynek do dalszych, pogłębionych badań w tym zakresie.

Aneksy

A. Właściciele i burgrabiowie Pleszewa wzmiankowani w księgach miejskich w latach 1520-1600.

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1522	Anna Tęczyńska	-	Powzdanie domu	<i>sola ducissa domina nostra hereditaria</i>	7 II 1522 (I/2, s. 100-101)
1525	Anna Tęczyńska	Michał Kurcewski	Powzdanie parceli	<i>Resignacio aeree [...] illustri Anne duci Rathiboriensi et heredi Pleshoviensi/Michael Curczowski pro tunc burgrabius</i>	3 VII 1525 (I/2, s. 111-112)
1528	Anna Tęczyńska	Mikołaj [krawiec]	Uгода w sprawie majątku Doroty Myszyny	<i>In presencia burgraby Nicolai</i>	20 IV 1528 (I/10, s. 99)
1528	Anna Tęczyńska	-	Zapis browaru	<i>apud illustrissimam ducissimam [!]/illustrissima ducissa</i>	23 VI 1528 (I/10, s. 82)
1529	Anna Tęczyńska	Mikołaj krawiec	Powzdanie majątku po zmarłym obywatelu pleszewskim	<i>In presenciam nostram videlicet burgrabii Nicolai sartorum (sic!) [...] dux Ratzybyriensis et heres noster per suum factorem et per burgrabium.../ ducisse nostre et heredi nostre</i>	12 VII 1529 (I/2, s. 118)
1529	Anna Tęczyńska	Mikołaj krawiec	Powzdanie majątku po mieszczce pleszewskiej	<i>In presenciam nostram videlicet burgrabii Nicolai sartoris [...] dux Raczyburiensis et heres noster per suum factorem et burgrabium Nicolaum...</i>	12 VII 1529 (I/2, s. 118)
1530	Anna Tęczyńska	-	Zadośćuczynienie	<i>subditus ducis Rathiburiensis et heredis in Pleszyew/dux et heres predicti civitatis</i>	10 II 1530 (I/2, s. 120)
1530	Anna Tęczyńska	N Pruszek	Nadanie siedliska i wolnizny	<i>dux Rathyburiensis et heres in Pleszyew ipsum visum burgrabium Pruszyak destinavit/ burgrabius fassus est [...] quod dux et heres predictae civitatis Pleszyeviensis</i>	13 III 1530 (I/2, s. 267)
1533 [?]	-	NN	Uгода w sprawie majątku zawarta pomiędzy dziećmi zmarłego obywatela pleszewskiego a ich ojczymem	<i>in presencia burgrabii locum tenentem dominum Pleschoviensem/per burgrabium dominum Pleschoviensem locum sue generositatis</i>	1533 [?] (I/2, s. 128-129)
1533	Jan Kościelecki	Maciej Korzkiewski	Powzdanie domu	<i>[in] presenciam domini Mathie Korzkyewsky burgraby Plyeshewyensis</i>	1533 (I/2, s. 129)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1534	Jan Kościelecki	Maciej Korzkiewski	Powzdanie ogrodu	<i>ad magnifico dominum Joannem Kosczylyeczky succamerarium Cracowiensem, heredem Plyeshowiensem [...] cuius vices supplens ac officio burgraby fungens nobilis dominus, Mathias Korzkyewszky/ipse nobilis dominus Mathias Korzkyewszky hoc officio burgraby fungens</i>	22 III 1534 (I/2, s. 130)
1534	Jan Kościelecki	Maciej Korzkiewski	Zadośćuczynienie za chmiel	<i>in presencia honorabilis dominum Mathie Korzkyewszky burgraby generosi palatini Calyshiensis heredis ac domini Plyeshow</i>	26 V 1534 (I/2, s. 132)
1535	Jan Kościelecki Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż folwarku Zachychłowskiego	<i>Vendicio predii [...] per magnificum dominum Joannem Kosczylyeczky heredem Plyeshewiensem et generosam ducissam Annam Rathyboriensem/stans personaliter magnificus dominus Joannes Kosczylyeczky succamerarius Cracoviensis heresque Pleshewiensis una cum coniuge sua legitima Anna de Thanczyn etc.</i>	25 VI 1535 (I/10, s. 108-109)
1535	Jan Kościelecki Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż majątku zmarłego Czekanowskiego	<i>magnifici domini succamerari Cracoviensis, per eiusdemque magnificum dominum succamerarium Cracowiensem, atque eius legitimam coniugem Annam de Tanczyn facta est/stans personaliter magnificus dominus Joannes Kosczylyeczky succamerarius Cracoviensis heres Pleshowiensis, una cum coniuge sua legitima Anna de Thanczyn</i>	14 VIII 1535 (I/10, s. 109-110)
1539	Jan Kościelecki Anna Tęczyńska	Maciej Korzkiewski	Sprzedaż domu zmarłej Miklaszczyzny	<i>per magnificum dominum succamerarium Cracoviensem atque eius legitimam uxorem Annam de Thaczyn/nobilis Mathias Korszkyewski ex parte domini</i>	3 II 1539 (I/10, s. 136)
1539	Anna Tęczyńska	Wawrzyniec	Powzdanie majątku	<i>que vendicio ex consensu magnifice domine Anne de Thaczyn Plyeszowska est facta/Laurencius burgarbius</i>	9 VI 1539 (I/10, s. 142-143)
1540	Jan Kościelecki	-	Powzdanie stodoły zmarłego Franciszka Obałki	<i>pro eo magnifico domino Joanni succamerario Cracoviensi, et heredi Pleschowyensi/nutu magnifici domini Joannis Coszyleczki heredis Pleschowyensis</i>	10 III 1540 (I/10, s. 153-154)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1540	Anna Tęczyńska	-	Powzдание połowy browaru	<i>per Nicolaum Camlysch ex brachio illustri ducis Anne domine Pleschowyensis/famatus dominus Nicolaus Camlysch tanquam factor de brachio illustri ducis domine Anne</i>	21 V 1540 (I/10, s. 158-159)
1540	Jan Kościelecki	-	Sprzedaż domu zmarłego obywatela pleszewskiego	<i>facta ex brachio magnifici pallatinidis Kosczylyeczky per nobilem Stanislaum Wysoczky/ex brachio predicti magnifici pallatinedis nobilis dominus Wysoczky venditam</i>	16 VII 1540 (I/10, s. 161-162)
1540	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż domu	<i>ex consensu illustrissime ducis</i>	16 VII 1540 (I/10, s. 162)
1541	-	-	Sprzedaż ogrodu	<i>allodium heredis Plyshewiensis</i>	17 VI 1541 (I/10, s. 167-168)
1542	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż roli i stodoły zmarłej Brykowskiej	<i>Vendicio et resignacio agri cum horeo [...] per magnificam dominam Annam de Thaczyn/dominus Albertus Woythaszek ex brachio ducis Anne de Thaczyn</i>	9 X 1542 (I/10, s. 178-179)
1542	Anna Tęczyńska	-	Powzдание domu	<i>Resignacio domus per magnificam dominam ducem, de Thaczyn/nobilis dominus Zeromsky ex brachio magnifice domine Anne ducis de Thaczyn</i>	12 XI 1542 (I/10, s. 180)
1543	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż połowy browaru	<i>Vendicio et resignacio medium brasarii per magnificam ducem/Stanislaus Czychi ex brachio magnifice Anne ducis/magnifica domina Anna de Thaczyn/magnifica Anna dyx de Thaczyn</i>	20 II 1543 (I/10, s. 181-182)
1543	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż folwarku Sołtyszewskiego	<i>Resignacio et vendicio predii [...] per magnificam ducem dominam Annam de Teczyn/Albertus Woythaszek ex brachio magnifice ducis domine Anne/magnifica dux domina Anna/magnifica Anna dux de Thaczyn</i>	4 IV 1543 (I/10, s. 187-188)
1543	Anna Tęczyńska	-	Oprawa domu z parcelą i sprzętami przynależącymi do rzemiosła ślusarskiego	<i>magnifica Anna de Thaczyn</i>	28 X 1543 (I/2, s. 158)
1543	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż domu	<i>Resignacio cum vendicione domus per magnificam ducem dominam Annam de Thaczyn/nobilis Albertus Szlaboszewsky ex brachio magnifice Anne ducis de Thaczyn</i>	21 XII 1543 (I/10, s. 204-205)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1543	Jan Kościelecki	-	Ugoda w sprawie majątku po zmarłym Andrzeju Stawskim	<i>per tractatus magnifici Joannis de Cosczyelyecz pallatini Iunowloczlawyensis heredis in Plyeschow/magnificus Joannes de Cosczyelyecz inter partes fecit</i>	22 XII 1543 (I/10, s. 205-206)
1544	Jan Kościelecki Anna Tęczyńska	-	Powzdanie sumy pieniężnej młynarzowi Grzegorzowi Długoszowi	<i>Resignacio [...] laborioso Gregorio mollendinatori agnomine Dlugosz et subdito magnifice Joannis Coszczyelyeczy/magnifica domina Anna coniux magnifici domini Joannis Koszczyelyeczky palatini Iuniwladziensis ac heredis in Pleszew</i>	30 VI 1544 (I/10, s. 213)
1544	Jan Kościelecki	-	Ugoda w sprawie niespłacenia części majątku po zmarłym Andrzeju Stawskim	<i>Non satisfactoria ratte prime [...] magnifici domini Koszczyeleczy pallatini Iunowloczlaviensis/per magnificum dominum Coszczyeleczy heredis in Plesschow</i>	27 VII 1544 (I/10, s. 215)
1545	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż domu z ogrodem	<i>Venditio [...] per magnificam ducem Annam facta/ Dorothea Napadlowa ex brachio magnifice ducis domine Anne/ex consensu magnifice Anne ducis de Thęczin</i>	21 X 1545 (I/10, s. 228-229)
1546	-	-	Sprzedaż majątku na przedmieściu	<i>ex una parte predii domini heredie nostri</i>	15 VI 1546 (I/10, s. 236)
1546	-	-	Zadośćuczynienie w sprawie ugody dotyczącej spłaty części majątku po zmarłym Filipie Nadmyszku	<i>ex consensu magnifice heredis</i>	3 XI 1546 (I/10, s. 242-244)
1548	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż ogrodu	<i>Stanislaus Wszolowski nobilis ex brachio generose Anne ex Thęczin heredis legittime in oppido Plesschow</i>	10 II 1548 (I/2, s. 168-169)
1548	Jan Kościelecki	-	Sprzedaż ogrodu	<i>penes hortum magnum magnifici domini Joannis a Koszczyeleczy palatini Iuniwladislaviensis et in Plesschow domini ac heredis</i>	12 III 1548 (I/10, s. 272-274)
1548	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż parceli	<i>Matheus aulicus magnifice domine Anne de Thęczyn/ex brachio magnifice domine Anne de Thęczyn</i>	19 III 1548 (I/2, s. 171-173)
1548	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż domu	<i>famatus Matheus ex brachio magnifice domine Anna a Thęczin</i>	23 V 1548 (I/2, s. 175-176)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1548	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż przydziałów	<i>nobilis Joannes Kurczewski ex brachio et iussu magnificae dominae Anne a Thęczin palatinae Iunowloczlaviensis</i>	28 XI 1548 (I/2, s. 176-177)
1549	Anna Tęczyńska	-	Zamiana stodoł	<i>penes hortum magnificae dominae Annae palatinae Iunowloczlaviensis a Thęczin heredis perpetuae in Plessew</i>	22 II 1549 (I/2, s. 177-178)
1549	Jan Kościelecki	-	Poręczenie	<i>per magnificum dominum Joannem de Koszczyelec palatinum Iuniwładiensem etc. et heredem in Pleszew/imperio magnifici heredis Pleshowiensis</i>	1549 (I/2, s. 180)
1549	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż parceli	<i>Vendicio areae a domina duce nostra nobilissima/ constituta personaliter dux nostra nobilissima</i>	19 VII 1549 (I/10, s. 317-318)
1550	Jan Kościelecki	-	Wybór nowej rady	<i>Ellectio consulatus [...] per magnificum dominum Ioannem a Koszczyelec, palatinum Iuniwładiensis, et capitaneum Brestensem, etc. heredem in Pleszew</i>	1550 (I/2, s. 181)
1550	Anna Tęczyńska	-	Sprzedaż domu	<i>Vendicio ac reformacio domus per generosissimam Annam Thęczynska/ex brachio generosissime Anne Thęczynska constituta personaliter Catherina Drignowa/ex consensu et brachio generosissime Anne Thęczynska duce Rathyboriensis domine et heredis oppidi Plessewiensis</i>	24 II 1550 (I/10, s. 322-323)
1550	Jan Kościelecki	-	Sprzedaż domu	<i>stabulum magnifici domini Joannis de Koszczyelyecz heredis Pleshewiensis</i>	21 IX 1550 (I/2, s. 182)
1551	-	Mikołaj Sulimowski	Ugoda w sprawie majątku po zmarłym Wojciechu Grzybowski	<i>per generosum Nicolaum Szulimowski factorem oppidi Pleschow mandatum et perceptum</i>	14 X 1551 (I/10, s. 324-325)
1552	-	-	Sprzedaż ogrodu	<i>penes agros prediales domini ac heredis in Pleschow</i>	6 V 1552 (I/10, s. 361-362)
1552	-	-	Sprzedaż ogrodu	<i>penes granarium domini ac heredis in Pleschow</i>	30 V 1552 (I/10, s. 366-367)
1552	Jan Kościelecki	-	Sprzedaż majątku	<i>penes hortum magnifici domini Joannis de Coszczyelec palatini lanciciensis domini ac heredis in Pleschow</i>	5 X 1552 (I/10, s. 372-374)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1553	-	Maciej Skarszewski	Zadośćuczynienie za majątek po zmarłym Stanisławie Dobrostańskim	<i>sub sigillo ipsi factori nobili Mathie Skarszewski</i>	5 II 1553 (I/10, s. 393-394)
1553	Jan Kościelecki	-	Uгода w sprawie roli Żapartowskiej	<i>ad magnificum dominum suum Joannem Koszcielczki palatinum Lanczicziensem heredem Pleschewiensem qui magnificus dominus palatinus auditis causis ex utrisque partibus relatis</i>	19 IV 1553 (I/10, s. 410-412)
1553	Jan Kościelecki	-	Testament zmarłego Józefa Frymka	<i>per magnificum dominum Joannem a Coszcielcz palatinum Lancziensem heredem Pleshowiensen/de consensu ut est premissum domini palatini</i>	1553 (I/10, s. 444-447, 460-461)
1554	Katarzyna z Górki		Spór o majątek	<i>a decreto prefato peciit sibi dari ad illustrem et magnificam dominam Catherinam comitem a Gorka palatinam Lancziensem dominam Pleshowiensem etc.</i>	9 II 1554 (I/10, s. 458-459, 462-463)
1554	Katarzyna z Górki	-	Pozew o nieuregulowanie należności za dobra rolne	<i>magnifice domine Catherine de Gorka palatine Lancziensis in oppido Plessow</i>	26 X 1554 (I/2, s. 204-206)
1555	Katarzyna z Górki	-	Pozew o nieuregulowanie należności za dobra rolne	<i>magnifice domine Catherine de Gorka de oppido Plessow</i>	10 V 1555 (I/2, s. 209-210)
1555	Katarzyna z Górki	-	Pozew o nieuregulowanie należności za dobra rolne	<i>magnifice domine Catherinea Gorka palatine Lancziensis et domine in Plessow</i>	24 V 1555 (I/2, s. 210-211)
1555	Jadwiga Kościelecka	Maciej Bielicki	Uгода w sprawie zadania ran przez sługę lazienbnego	<i>Actum coram nobilibus quoque personis circa acta consularia presidentibus videlicet [...] et Mathia Biyelyczki pro tunc facture magnifice castellane Heduigis de Coszcielcz Szandeczensis</i>	13 VIII 1555 (I/2, s. 212-213)
1556	Jadwiga Kościelecka	-	Wyznaczenie opiekunów dzieci i zarządców majątku zmarłego Piotra Wołka	<i>magnifica domina Heduigis de Coszcielcz castellana Szanderzensis domina ac heres in Pleschow</i>	3 VIII 1556 (I/2, s. 222-223)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1556	Jadwiga Kościelecka	-	Sprawa uregulowania zaległego czynszu szosu	<i>Magnifica domina Hedwigis de Coszcieliecz castellana Szandecensis domina ac heres in Pleschow/sua magnifica heres ac domina perpetua bonorum Pleschowiensis de divisione futura quam cum magnifica domina Zophia de Coszcieliecz consorte legitima magnifici domini Sebastiani de Mielyecz castellani Wissliciensis et sorore sua germana</i>	3 VIII 1556 (I/2, s. 223-224)
1559	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Zachowanie prawa do dzierżenia łąni przez żonę i dzieci zmarłego Pawła łąziebnika	<i>Generosus dominus Adalbertus Pruskowski factor bonorum plessowiensium magnificae domine Hedwigis de Coszcieliecz castellane Sandeczensis domine ac heredis in Plessow/Pruskowski sue magnifice domine Hedwigis de Koszcieliecz vicesgerens nomine sue magnifice/generosus dominus Albertus Pruskowski nomine sue magnifice domine Hedwigis de Koszcieliecz actis officii consulatus Pleshowiensis connotari postulavit et memoriale officio solvit</i>	14 IV 1559 (I/2, s. 241-243)
1559	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Sprzedaż domu	<i>Circa quam resignationem et inscriptionem generosi atque nobiles Adalbertus Pruskowski factor bonorum Plessowiensium, Joannes Piorunowski aulicus famulusque magnifice domine Hedwigis a Koszcieliecz domineque Plessowiensis infuerunt praesentes</i>	8 V 1559 (I/11, s. 33-35)
1560	-	Wojciech Pruskowski	Testament Anny Łaziebniczki	<i>coram presencia [...] et constituo in viros tutores testamentarios: generosum Albertum Pruskowski protunc capitaneum Plesoviensem</i>	16 II 1560 (I/11, s. 57-58)
1560	-	Wojciech Pruskowski	Zadośćuczynienie za sprzedaż majątku	<i>et hoc ratione concordiae inter ipsas partes [...] per generosum Albertum Pruskowski factorem bonorum Pleschoviensium factae</i>	29 III 1560 (I/11, s. 72-73)
1560	-	Wojciech Pruskowski	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Mikołaju Dozdałce	<i>przez te strony wysadzone to jest [...] i szlachetnego pana Wojciecha Pruskowskiego na ten czas imienia Pleszowskiego obermana</i>	21 VI 1560 (I/11, s. 79-84)
1560	-	Wojciech Pruskowski	Zobowiązanie Tomasza z Pieruszyc wobec Elżbiety Janeczkowej	<i>de omnibus premissis inter se et ipsam Elizabetham per generosum Ifamatos Albertum Pruskowski bonorum Plesowiensium factore [...] facti</i>	7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1560	Jadwiga Kościelecka	-	Uгода w sprawie posagu	<i>Actum ac decretum approbatarium magnifice domine Hedwigis de Koszcieliecz castellane Sandecensis domine ac heredis in Pleschow/de dotae per suam magnificam latus sigillo suae magnificencie</i>	25 X 1560 (I/11, s. 89-90)
1560	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Uгода w sprawie posagu	<i>przez urodzonego pana Wojciecha Pruskowskiego urzędnika na ten czas Pleszowskiego/przez strony zeznany i wpisany [...] przed jej mością panią Jadwigą z Kościelca kasztelanką Sąddecką panią na Pleszowie/przed jej mością panią Sąddecką stanąwszy te różnice są przez pana Pruskowskiego przełożyły</i>	25 X 1560 (I/11, s. 90-92)
1561	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Powzдание domu z zabudowaniami	<i>per generosum Albertum Pruskowski protunc factorem bonorum Pleschowiensum et commissarium magnifice domine Hedwigis de Koszcieliecz castellane Sandeczensis dominae ac heredis in Pleschow</i>	31 I 1561 (I/11, s. 103-104)
1561	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	List od jej mości na powzдание placów na Koszutowie	<i>Burmistrz i rajcze także też wójcie i z ławnikami oznajmuję wam listem swym, który ślę za pieczęcią swą i ręką swą podpisanym. Którym listem rozkazuję urodzonemu panu Wojciechowi Pruskowskiemu, aby poddanym moim, tym którzy by odkupili place, wzdał imieniem moim przed urzędem którymkolwiek w miasteczku Pleszowie, co jest wolą i rozkazaniem moim, abyście to przyjęli i dali w wieść wedle potrzeby tych to poddanych moich. Dano Woyczy we czwartek przed przewodnią niedzielą roku pańskiego, który jest wyżej napisany. Jadwiga z Kościelca kasztelanka sądecka ręką własną</i>	10 IV 1561 (I/11, s. 160)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1561	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Powzdanie parceli	<i>per generosum dominum Albertum Pruskowski capitaneum magnifice domine Hedwigis a Koszcieliecz ducisse Sandenczensis/generosus dominus Albertus Pruskowski capitaneus Pleschoviensis sanus mente et corpore ex consensu magnificae domine ac domine Hedwigis a Koszcieliecz ducisse Sandenczensis, ac castellane, et domine bonorum Pleschoviensum</i>	2 V 1561 (I/11, s. 119-120)
1561	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Powzdanie parceli	<i>per generosum dominum Albertum Pruskowski capitaneum Pleschoviensem/generosus dominus Albertus Pruskowski capitaneus Pleschoviensis sanus mente et corpore ex consensu magnificae Hedwigis a Koszcieliecz</i>	2 V 1561 (I/11, s. 120-121)
1561	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Powzdanie parceli	<i>per generosum dominum Albertum Pruskowski capitaneum Pleschoviensem/generosus dominus Albertus Pruskowski capitaneus Pleschoviensis sanus mente et corpore ex consensu magnificae dominae Hedwigis a Koszcieliecz</i>	2 V 1561 (I/11, s. 121-122)
1561	Jadwiga Kościelecka	-	Zadośćuczynienie za posag i wiano	<i>per magnificam dominam Hedwigim de Koszcieliecz castellanam Sandecensem in Pleschow dominam ac heredem approbate</i>	3 X 1561 (I/11, s. 137-139)
1561	Jadwiga Kościelecka	-	Uгода w sprawie zepsucia wieńca	<i>tenebitur dare [...] magnifice domine Hedwigis a Koszcieliecz ac domine et herede in Pleschow</i>	24 X 1561 (I/11, s. 145-146)
1562	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Przywilej na jatki rzeźnicze	<i>Hedwigis de Coszcieliecz relicta olim magnifici Severini Bonar de Baliczie castellani Sandeciensis, domina ac heres in Plesow/per generosum Albertum Pruskowski factorem nostrum bonorum Pleschoviensum</i>	9 III 1562 (I/11, s. 162-165)
1562	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Powzdanie stodoły	<i>per generosum dominum Albertum Pruskowski capitaneum Plessoviensem/generosus dominus Albertus Pruskowski capitaneus Plessoviensis sanus mente et corpore [...] ex consensu magnificae domine Hedwigis de Coszcieliecz ducisse Sandecensis</i>	25 IX 1562 (I/11, s. 172)
1563	Jadwiga Kościelecka	-	Uгода w sprawie majątku po rodzicach	<i>magnifice domine Hedwigis a Coszcieliecz castellane Sandecensis et domine in Pleschow</i>	27 VIII 1563 (I/11, s. 204-206)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1564	Jadwiga Koscielecka	Wojciech Pruskowski	Strona tytułowa	<i>domina Heduigi de C[oszczie]lecz castellana Sa[ndecensis] domina ac herede in Plesz[chow] existenti ac generoso A[lber]to Pruskowski eiusdem op[pi]di et omnium bonorum fac[tore]</i>	1564 (I/3, s. 1)
1564	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Zakup łąni na rzecz miasta	<i>dominus Albertus Pruskowsky factor bo[norum Ples]choviensum generalis magnificae dominae [Heduigis] de Coszczielecz castellane Sandecensis do[minae ac her]edis in Pleschow legitimae nomine</i>	5 V 1564 (I/3, s. 2-3)
1564	-	Wojciech Pruskowski	Zrzeczenie się łąni na rzecz miasta przez Annę Łaziebnikową	<i>Actum [...] in praesentia domini Alberti Pruskowski factorem [!] bonorum Pleschoviensum/ Albertus Pruskowski urzędnik Plessoviensis ręką własną</i>	5 V 1564 (I/3, s. 3-4)
1564	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Nadanie przywileju Bieniaszowi z Koszutowa	<i>magnificae domine Heduigis de Coszczieliecz ca[stellane Sa]ndecensis domine ac heredis in Pleschow/Alberto Pruskowski factore nostro</i>	24 XI 1564 (I/3, s. 9-11)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1564	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	List od jej mości pani sądeckiej	<i>Burmistrz i rajcy, wójcie z lawnikami swymi. Jest to wola moja i rozkazanie, i rozkazałam to urzędowi swemu panu Wojciechowi Pruszkowskiemu, aby ci, którzy z starodawna zasiedli w domach tych, w których piwa warzono ze starodawna, aby je koniecznie wszyscy warzyli do dwu miesięcy, a gdzieby nie warzyli, koniecznie aby je sprzedali do dwu miesięcy, aby mnie pożytki starodawne nie ginęły. Też jakom była dała pierwaj list do urzędu waszego iż gdzie by co powzdał imieniem moim ten to Wojciech Pruszkowski słuźebnik mój, abyście to przyjęli jako ode mnie samej. I teraz wam to razkazuję iż komubycokolwiek ogród sprzedał, ten który Wójtaszek trzymał i żona jego do śmierci nie mając na to żadnego prawa, jedno z łaski przodków moich i mej do woli mojej, a tak abyście przyjęli od niego powzdanie komu by je sprzedał. I koło tych domków, które nowo są zbudowane na placach moich własnych gdy je będą odkupować abyście to powzdanie przyjęli jako ode mnie samej. A dla lepszego świadectwa i wiadomości swój sygnet przykładam. Dano z Osieka 12 decembris 1564. Jadwiga z Kościelca kasztelanka sądecka</i>	12 XII 1564 (I/11, s. 302)
1565	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Sprzedaż parceli	<i>per generosum dominum Albertum Pruskowski capitaneum Pleschoviensem/generosus dominus Albertus Pruskowski capitaneus Plessoviensis ex consensu magnificae dominae Hedwigis de Coszcieliecz castellane Sandecensis, domine ac heredis in Plessow</i>	11 V 1565 (I/11, s. 239-240)
1565	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Sprzedaż ogrodu	<i>per generosum dominum Albertum Pruskowsky capitaneum Pleschowiensem/generosus dominus Albertus Pruskowski capitaneus Pleschowiensis ex consensu magnificae dominae Hedwigis de Coszcieliecz castellane Sandecensis, domine ac heredis in Pleschow</i>	11 V 1565 (I/11, s. 240-242)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1565	Jadwiga Kościelecka	-	List od Jej Miłości między Łukaszem cieślą i złotnikiem z Radomia	<i>Ja Jadwiga z Koscielca kasztelanka sądecka zeznaję iż odkładam ten rok, który przedmye przypada pierwszy piątek po św. Jakubie blisko przesył Stanisławowi złotnikowi z Radomia z Łukaszem cieślą poddanym mym w Pleschowie, którą appellatia przyszła do mnie od urzędu pleschowskiego miejskiego, a tak ya w tej mocy zostawając odkładam do mego przyjechania do Pleschowa, o którym roku mam dacz znać do Radomia temu przyrzeczonemu Stanisławowi złotnikowi z Radomia, a dla lepszej pewności sygnet swój przykładam</i>	1 VII 1565 (I/11, s. 244)
1565	Jadwiga Kościelecka	-	Sprzedaż domu z parcelą i ogrodem	<i>inter piscinas magnificae domine Hedwigis de Coszcieliecz parte ab altera</i>	9 XI 1565 (I/11, s. 248-249)
1565	Jadwiga Kościelecka	-	Sprzedaż domu z parcelą	<i>inter piscinas magnificae domine Hedwigis de Koszcieliecz parte ab altera [...] quoubique ad granarium magnificae domine Hedwigis de Coszcieliecz</i>	23 XI 1565 (I/11, s. 251-253)
1566	Jadwiga Kościelecka	-	Oprawa wiana	<i>inter piscinas magnificae domine Hedwigis de Coszcieliecz parte ab altera</i>	18 I 1566 (I/11, s. 255-256)
1566	Jadwiga Kościelecka	Wojciech Pruskowski	Sprzedaż części parceli pod budowę folwarku	<i>per generosum dominum Albertum Pruskowski factorem Pleschoviensem/generosus dominus Albertus Pruskowski capitaneus Pleschoviensis bonorum Pleschoviensum [...] ex consensu magnificae domine Hedwigis de Coszcieliecz castellane Sandecensis, domine ac heredis in Pleschow/penes hortum eiusdem magnificae domine de Coszcieliecz parte ab altera</i>	10 V 1566 (I/11, s. 272-273)
1566	Jadwiga Kościelecka	-	Sprzedaż parceli pod budowę stodoły	<i>nobili domino Martino Pieruski aulico magnifice domine Hedwigis de Coszcieliecz castellanae Sandecensis, domine ac heredis in Pleschow</i>	10 V 1566 (I/11, s. 275-277)
1566	Jadwiga Kościelecka Jan Zborowski	-	Sprawa o zadośćuczynienie za majątek po Wojciechu Wójtaszcze (zm. 1564)	<i>Appellatio facta est ac fuit ad magnificam dominam Hedwigim de Coszcieliecz castellanam Sandecensem dominam ac heredem in Pleschow ubi eadem actio in suo vigore ad felicem adventum magnifici domini Joannis de Zborow cappitanei Odalonowiensis conservata fuit</i>	6 IX 1566 (I/11, s. 292-294)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1567	Jan Zborowski	-	Zobowiązanie się do spłaty długu	<i>per magnificum dominum Joannem [Z]borowsky cappitaneum Odalanowiensem ac in Pleschow heredem</i>	3 I 1567 (I/3, s. 26-27)
1567	Jan Zborowski	Walenty Czermiński	Uгода w sprawie powzdania kwarty roli	<i>Valentinus Cermiensky factor bonorum Plessowiensum ex spetiali commissione magnifici domini Joannis a Zborow heredis in Plessow consensu</i>	10 I 1567 (I/11, s. 302-303)
1567	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu z parcelą	<i>Venditio ac resignatio domus [...] magnifico domino Joanni Zborowski capitaneo Odalanoviensi domino ac heredi in Pleschow</i>	13 VI 1567 (I/11, s. 321-322)
1567	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu z parcelą	<i>Venditio cum resignatione domus cum tota arrea [...] magnifico domino Joanni Zborowski capitaneo Oddalanoviensi ac heredi in Pleschow</i>	17 X 1567 (I/11, s. 329-330)
1567	Jan Zborowski	-	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Kasprze Czynku	<i>ex imperio ac gremio generosi domini ac domini Joannis a Zborow cappitanei Odalanoviensis domini ac heredis in Pleschow</i>	8 XI 1567 (I/11, s. 332-333)
1568	Jadwiga Kościelecka Zofia Kościelecka	-	Skwitowanie	<i>recognovit, quod magnificam dominam Heduigim de Coszczeliecz relicta olim magnifici domini Severini Boner de Balicze castellane Sandecensis sororem germanam olim magnifici Joannis de Coszczeliecz palatini Lacitiensis [!]/magnifice castelane Sandecensis cum sorore eius germana magnifica domina Zophia de Coszczeliecz magnifice Sebastiani de Mielicz castelani Wisliciensis</i>	18 VI 1568 (I/11, s. 343-344)
1568	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu z parcelą i kwartą roli	<i>penes domum magnifici domini domini [!] Joannis Zborowski empti apud Biliaszek/penes agrum magnifici domini Joannis Zborowski domini ac heredis in Pleschow</i>	9 VII 1568 (I/11, s. 344-345)
1568	Jan Zborowski	-	Sprzedaż kwarty roli z przydziałkiem i biewiczgiem	<i>penes agrum [...] magnifici domini Joannis Zborowski domini ac heredis in Pleschow</i>	9 VII 1568 (I/11, s. 346-347)
1569	Jan Zborowski	-	Zapiska tytułowa	<i>et dominum atque haereditatem Plesoviensem tunc temporis possidente magnifico atque strenuo viro domino, domino Joanne Zborowsky capitaneo Odalanoviensi domino nostro clementissimo, nec minus humanissimo</i>	1569 (I/12, s. 3)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1569	Jan Zborowski	-	Zatwierdzenie ugody w sprawie darowania majątku po zmarłym Pawle Dozdali	<i>coram magnifico domino Joanne Zborowski capitaneo Odalanoviensi/magnificus autem dominus Joannem a Zborow capitaneus Odalanoviensis, dominus in Pleschow</i>	18 II 1569 (I/11, s. 357-358)
1569	-	Wacław Górecki	Ugoda w sprawie majątku po zmarłym Pawle Dozdali	<i>ad generosum dominum Venceslaum Goreczki capitaneum Pleschoviensem</i>	4 III 1569 (I/11, s. 355-357)
1569	Jan Zborowski	-	Powzwanie domu	<i>decreti magnifici domini Joannis a Zborow capitanei Odalanoviensis domini ac heredis in Pleschow</i>	9 IX 1569 (I/12, s. 5-7)
1569	Jan Zborowski	-	Sprzedaż parceli	<i>prout divisio facta est ex officio utriusque ex mandato magnifici domini Joannis a Zborow, capitanei Odalanoviensis</i>	4 XI 1569 (I/11, s. 370-371)
1570	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>et Hanussii magnifici domini Joannia a Zborow capitanei Odalaviensis ac heredis in Pleschow ortulani parte ab altera</i>	3 II 1570 (I/12, s. 9-10)
1570	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>ex de [manda]to magnifici domini Joannis a Zborow</i>	10 II 1570 (I/3, s. 34-35)
1570	Jan Zborowski	-	Sprawa o spadek po zmarłym Macieju Radzimskim	<i>coram magnifico domino Joannea Zborow capitaneo Odalanoviensi domino ac herede in Pleschow/jego miłości pan Jan Zborowski starosta odolanowski pan i dziedzic w Pleszowie</i>	10 III 1570 (I/12, s. 21-23)
1570	Jan Zborowski	Wacław Górecki	Darowanie domu	<i>Wzdanie i darowanie domu przez wielmożnego pana a pana Jana Zborowskiego starostę odolanowskiego pana a dziedzica w Pleszowie/ przed urodzonym panem Wacławem Góreckim starostą pleszowskim jego miłość pan Jan Zborowski starosta odolanowski pan a dziedzic w Pleszowie</i>	26 IV 1570 (I/12, s. 25-26)
1570	Jan Zborowski	Wacław Górecki	Darowanie domu z ogrodem	<i>Wzdanie i darowanie domu i z ogrodem [...] przez wielmożnego pana a pana Jana Zborowskiego starostę odolanowskiego pana a dziedzica w Pleszowie/przed urodzonym panem Wacławem Góreckim starostą pleszowskim jego miłość pan Jan Zborowski starosta odolanowski pan a dziedzic w Pleszowie</i>	16 VI 1570 (I/12, s. 36-37)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1570	-	Wacław Górecki	Kwit od Macieja Droszewskiego	<i>przed urodzonym panem Wacławem Góreckim starostą pleszowskim/na zamku pleszowskim przed urodzonym panem Wacławem Góreckim starostą pleszowskim</i>	23 VI 1570 (I/12, s. 38-40)
1572	Jan Zborowski	-	Oprawa wiana	<i>Lenart mielczarz jego miłości pana Jana Zborowskiego/zeznał iż wziął od jego miłości pana Jana Zborowskiego pana dziedzica w Pleszowie obyczajem wiennym z małżonką swą Elżbietą sługą jego miłości trzydzieści złotych</i>	4 III 1572 (I/12, s. 93-95)
1573	-	Wacław Górecki	Powzdanie domu i ogrodu zmarłego Marcina Słabego	<i>za rozkazaniem pana Wacława Góreckiego, urzędownika pleszewskiego</i>	3 VII 1573 (I/12, s. 150-152)
1574	Jan Zborowski	-	Sprzedaż budy w rynku	<i>za wzdaniem dobrowolnym gdzie jego miłość pan Zborowski pan starosta odolanowski a pan nasz dziedziczny miasta Pleszowa zezwolił</i>	14 V 1574 (I/3, s. 55-57)
1574	Jan Zborowski	Wacław Górecki	Wzdanie domu na Koszutowie	<i>za dozwoleciem i z rozkazaniem pana Wacława Góreckiego namiesznika pańskiego jego miłości pana Jana ze Zborowa pana Zborowskiego pana starosty odolanowskiego zamku pana naszego dziedzicznego miasta Pleszowa</i>	18 VI 1574 (I/12, s. 210-212)
1574	Jan Zborowski	-	Wzdanie domu z ogrodem i jatką szewską	<i>A to się stało za rozkazaniem jego miłości pana Jana ze Zborowa</i>	9 VII 1574 (I/12, s. 219-220)
1575	Jan Zborowski	-	Oprawa wiana	<i>kłóyi młyn jest własny jego miłości pana Jana Zborowskiego</i>	7 I 1575 (I/12, s. 235-236)
1575	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>za dozwoleciem jego miłości pana Jana Zborowskiego</i>	7 I 1575 (I/12, s. 237-238)
1575	Jan Zborowski	Wacław Górecki	Wzdanie majątku	<i>urodzony pan Wacław Górecki starosta jego miłości pana a pana Jana Zborowskiego/za rozkazaniem i zleceniem jego miłości pana a pana Jana Zborowskiego starosty odolanowskiego a pana dziedzicznego w Pleszowie</i>	27 V 1575 (I/12, s. 260-261)
1575	Jan Zborowski	Wacław Górecki	Wzdanie gruntu	<i>przez wielmożnego pana a pana Jana Zborowskiego pana a dziedzica w Pleszowie/urodzony pan Wacław Górecki starosta jego miłości pana a pana Jana Zborowskiego starosty odolanowskiego, pana a dziedzica w Pleszowie</i>	27 V 1575 (I/12, s. 261-263)
1577	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu z ogrodem	<i>z rozkazania jego miłości pana a pana Jana Zborowskiego pana dziedzicznego</i>	12 VII 1577 (I/12, s. 354-356)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1577	Jan Zborowski	Wacław Górecki	Sprzedaż placu stodołnego	<i>przez urodzonego pana Wacława Góreckiego starostę jego miłości pana Jana Zborowskiego</i>	6 IX 1577 (I/12, s. 358-359)
1577	-	Wacław Górecki	Sprzedaż domu	<i>przez pana Wacława Góreckiego/Ja Wacław Górecki starosta pleszowski [...] wiadomość czynię żem przedał domeczek Błachowski który na jego miłość przypadł</i>	XII 1577 (I/12, s. 377)
1580	Jan Zborowski	-	Sprzedaż ogrodu	<i>Przedanie i wzdanie ogrodu [...] wielmożnemu panu a panu Janowi ze Zborowa castellanowi gnieźnieńskiemu staroście odolanowskiemu etc. etc. dziedzicowi w Pleszewie</i>	4 III 1580 (I/12, s. 465-466)
1580	-	Wacław Górecki	Oprawa wiana	<i>ślawny Tomasz Krupczyk [...] zeznał iż wziął pewną sumę posagu od szlchetnego pana Wacława Góreckiego</i>	22 IV 1580 (I/12, s. 471-472)
1580	Jan Zborowski	-	Oprawa wiana	<i>ślawny Bartosz szewc [...] zeznał iż wziął pewnego posagu [...] od wielmożnego pana a pana Jana ze Zborowa castellana gnieźnieńskiego hetmana polnego starosty odolanowskiego sulmiricensis etc. a od dziedzica w Pleszowie</i>	26 V 1580 (I/12, s. 481-482)
1580	Jan Zborowski	-	Oprawa wiana	<i>ślawny Balcer Libisch [...] zeznał iż wziął pewnego posagu [...] od wielmożnego pana a pana Jana ze Zborowa castellana gnieźnieńskiego hetmana nadwornego koronnego starosty odolanowskiego wolpińskiego etc. a od dziedzica w Pleszowie</i>	26 V 1580 (I/12, s. 482-484)
1580	Jan Zborowski	Wojciech Skrzypiński	Darowanie ogrodu/roli	<i>przez wielmożnego pana a pana Jana ze Zborowa castellana starostę odolanowskiego wolpińskiego, dubieńskiego etc. a dziedzica w Pleszowie/pan Wojciech Skrzypiński namiestnik jego miłości/Jan Zborowa etc. etc. manu propria</i>	9 VI 1580 (I/12, s. 489)
1581	Jan Zborowski	Wojciech Skrzypiński	Sprzedaż domu	<i>Przedanie i wzdanie domu [...] wielmożnemu panu a panu Janowi ze Zborowa castellana gnieźnieńskiego staroście odolanowskiego etc. pana a dziedzica w Pleszowie/w przerzeczony dom szlchetnie urodzonemu panu Wociechowi Skrzypińskiemu staroście pleszowskiemu namiestnikowi jego miłości dobrowolnego wwiązania dopuścił</i>	7 III 1581 (I/12, s. 504-505)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1581	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>Wzdanie i przedanie urzędne domu [...] wielmożnemu panu Janowi ze Zborowa, casstelanowi gnieźnieńskiemu etc. panu a dziedzicowi miasta Pleszowa/wielmożnemu panu Janowi ze Zborowa casstelanowi gnieźnieńskiemu hetmanowi nadwornemu coronnemu, odolanowskiemu grudziądzkiemu wolpińskiemu staroście, dzierżawcy dubieńskiemu, panu a dziedzicowi imienia pleszowskiego</i>	17 V 1581 (I/12, s. 512-513)
1583	Jan Zborowski	-	Karta tytułowa	<i>Et dominum atque haereditatem Pleschoviensem tunc temporis possidente illustri ac magnifico domino etc. domino Joanne a Zborow castellano Gnieznensi, capitaneo Oddalanowiensi, Sulmiriensi, Wolpiensi, Grudziądzcensi etc.</i>	1583 (I/13, s. 6)
1584	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu ze stodołą i ogrodem	<i>jest umocnione z rozkazania jego miłości wielmożnego pana a pana Jana Zborowskiego ze Zborowa castellana gnieźnieńskiego starosty odolanowskiego etc. a dziedzica imienia pleszowskiego/Jan Zborowa manu propria</i>	25 IX 1584 (I/13, s. 19-21)
1585	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>ślawnemu Januszowi, strzelcowi jego miłości pana a pana Jana ze Zborowa przedali i powzdali dom</i>	24 V 1585 (I/13, s. 210-211)
1586	Jan Zborowski	-	Spór (fragment zapiski)	<i>apelowała do wielmożnego pana a pana Jana ze Zborowa castellana gnieźnieńskiego, starosty odolanowskiego, wolpińskiego, grudziądzkiego, etc.</i>	1586 (I/25, s. 1)
1586	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>wedle ogroda jego miłości wielmożnego pana a pana Jana ze Zborowa castellana gnieźnieńskiego, starosty odolanowskiego, wolpińskiego, grudziądzkiego dziedzica w Pleszowie</i>	3 X 1586 (I/13, s. 114-116)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1587	Jan Zborowski	-	Zaręczenie w sprawie stawienia Walentego Jakubowskiego do sądu	<i>Stanąwszy obecnie przed wielmożnym panem a panem Janem ze Zborowa kasztelanem gnieźnieńskim starostą odolanowskim wolpińskim grudziądzkim panem a dziedzicem pleszowskim/dla lepszej pewności wielmożny pan a pan Jan ze Zborowa kasztelan gnieźnieński starosta odolanowski wolpiński grudziądzki pan a dziedzic pleszowski ręką własną swą podpisał się jest/Jan Zborowski etc. etc. manu propria</i>	24 VI 1587 (I/13, s. 144-145)
1587	Jan Zborowski	-	Zapis sumy 100 zł na szpital pleszewski przez Jana Zborowskiego	<i>Wielmożny Jan Zborowski z Rytwian castellan gnieźnieński, odolanowski, grudziądzki, wolpiński, dubieński, starosta/wielmożny Jan Zborowski castellan gnieźnieński jako pan i dziedzic [...] [pie]częć swą przycisnąć kazał, i ręką własną się podpisał/Jan Zborowski etc. etc. manu propria</i>	1 VIII 1587 (I/13, s. 148-150)
1587	Jan Zborowski	-	Zapis sumy 100 zł na szpital pleszewski przez Jana Zborowskiego	<i>My Jan z Rytwian Zborowski kasztelan gnieźnieński odolanowski ac starosta dziedzic Pleszewa jadąc na elekcję pod Warszawę dał darował na szpital tegoż miasta Pleszewa 100 zł i na wieczne czasy zabezpieczył własną ręką i pieczęcią utwierdził</i>	15 VIII 1587 (I/13, s. 1)
1587	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>z małżonką swoją [...] służą niekiedy wielmożnego pana a pana Zborowskiego castellana gnieźnieńskiego</i>	2 X 1587 (I/13, s. 154-155)
1590	Jan Zborowski	-	Darowizna na rzecz szpitala	<i>opiekuni tegoż szpitala [...] za rozkazaniem jego miłości pana Jana Zborowskiego, castellana gnieźnieńskiego, odolanowskiego, wolpińskiego, grudziądzkiego etc. etc. starostę, pana a dziedzica pleszowskiego, tymi omienionymi pieniędzmi porządnie szafować mają</i>	23 II 1590 (I/13, s. 228-229)
1592	Jan Zborowski	-	Zeznania młynarza Jana Kałdosza	<i>które pieniądze z rozkazania jego miłości pana a pana Jana ze Zborowa, oddał tenże sławny Maciej Pyszka z dochodów pleszowskich według przywileju tegoż Jana Kałdosza</i>	19 VI 1592 (I/13, s. 294)
1593	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>przedali i powzdali dom [...] podle ogrodu jego miłości pana a pana Jana Zborowskiego</i>	19 II 1593 (I/13, s. 310-312)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1593	Jan Zborowski	-	Ugoda w sprawie majątku po zmarłym Macieju Różyńskim	<i>Naprzód iż prawo nakazało i dekret jego miłości pana a pana Jana Zborowskiego, aby ugoda się stała między stronami przereczonymi</i>	19 II 1593 (I/13, s. 312-313)
1593	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu z browarem i ogrodem	<i>którzy sławni męże byli nadani z ramienia jego miłości pana a pana Jana Zborowskiego, pana i imienia pleszowskiego dziedzica</i>	11 VI 1593 (I/3, s. 94-95)
1595	Jan Zborowski	-	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	<i>Sławny Maciej Pyszka mieszczanin pleszowski mając dostateczną plenipotencję i zlecenie od wielmożnego pana a pana Jana Zborowskiego, castellana gnieźnieńskiego, grudziądzkiego, odolanowskiego etc. starosty miasta Pleszowa, pana a dziedzica, która plenipotencia i zlecenie jemu przed urzędem [...]pokazawszy, pokazał przy tym i zapis wielmożnemu panu a panu Janowi z Rytwian Zborowskiemu, castellanowi gnieźnieńskiemu</i>	10 II 1595 (I/13, s. 395-396)
1595	Jan Zborowski	-	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	<i>za pozwoleniem creditorów wielmożnego pana pana Jana z Rytwian Zborowskiego, castellana gnieźnieńskiego, grudziądzkiego, odolanowskiego etc. starosty</i>	10 II 1595 (I/13, s. 396-397)
1595	Jan Zborowski	-	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	<i>Sławny Maciej Pyszka mieszczanin pleszowski, a plenipotent do sprawy tej wielmożnego pana pana Jana z Rytwian Zborowskiego, castellana gnieźnieńskiego, grudziądzkiego, odolanowskiego etc. starosty miasta Pleszowa</i>	24 II 1595 (I/13, s. 398-399)
1595	Jan Zborowski	-	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	<i>Sławny Maciej Pyszka mieszczanin pleszowski do urzędu i ksiąg niniejszych wójtowskich stanąwszy mając dostateczną plenipotencję i zlecenie do sprawy przez opisanego, któremu urzędowi pokazał od wielmożnego pana pana Jana z Rytwian Zborowskiego, castellana gnieźnieńskiego, grudziądzkiego, odolanowskiego etc. starosty miasta Pleszowa pana i dziedzica</i>	7 IV 1595 (I/13, s. 402)

Rok	Właściciel	Burgrabia	Rodzaj sprawy	Informacja w źródle	Źródło
1595	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu Przybyłowskiego	<i>przy bytności jaśnie wielmożnego pana a pana Jana Zborowskiego/przez środek i wynalazek [...] wielmożnego pana Jana Zborowskiego, castellana gnieźnieńskiego, starosty grudziądzkiego i odolanowskiego etc./Na którym contractie podpisali się jaśnie wielmożny pan a pan Jan Zborowski</i>	1 XII 1595 (I/13, s. 416-417)
1595	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>śludze jaśnie wielmożnego pana a pana Jana Zborowskiego, castellana gnieźnieńskiego, panu Janowi Baptyście Koki</i>	1 XII 1595 (I/13, s. 418-420)
1596	Jan Zborowski	-	Oprawa wiana	<i>z żoną swoją Maruszą córką Sebastiana ogrodnika jego miłości pana a pana Jana Zborowskiego, pana i dziedzica imienia pleszowskiego</i>	5 VII 1596 (I/13, s. 438-439)
1597	Jan Zborowski	-	Ugoda w sprawie majątku po zmarłej Reginie Gawłowskiej	<i>z których dóbr przy Pleszowie na gruncie wielmożnego pana a pana Jana z Rytwian Zborowskiego leżących</i>	2 VI 1597 (I/13, s. 454-456)
1598	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>ślawnemu Wojciechowi Łopianowi śludze jego miłości pana gnieźnieńskiego</i>	6 XI 1598 (I/14, s. 19)
1599	Jan Zborowski	-	Ugoda między dziećmi zmarłego Olka sukiennika	<i>za rozkazaniem jego miłości pana a pana Jana z Rytwian Zborowskiego, pana i dziedzica imienia pleszowskiego ugodziły się</i>	12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
1600	Jan Zborowski	-	Sprzedaż domu	<i>podle domu jego miłości pana a pana Jana z Rytwian Zborowskiego, castellana gnieźnieńskiego, pana i dziedzica imienia pleszowskiego</i>	30 VI 1600 (I/14, s. 41-42)

B. Wykaz burmistrzów i rajców urzędujących w Pleszewie w latach 1520-1600.

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
1.	1520	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Dozdała Paweł • Jirzman Kasper • Kędziorka Grzegorz • Pakuł Marcin • Świętomir Marcin 	X 1520
2.	1521/1522	Kędziorka Grzegorz	<ul style="list-style-type: none"> • Dozdała Paweł • Jirzman Kasper • Krupa Paweł • Wołek Jan • Zachychło Marcin 	XI 1521 - II 1522
3.	1522/1523	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Kędziorka Grzegorz • Mandyk Maciej • Marzel Wojciech • Pakuł Marcin • Pasek Paweł szewc • Zachychło Marcin 	V 1522 - III 1523 M. Zachychło wymieniony wśród rajców w maju, później nie pojawia się we składach rady
4.	1524	Kędziorka Grzegorz	<ul style="list-style-type: none"> • Kasper sukiennik • Korab Maciej szewc • Mandyk Maciej • Pasek Paweł szewc - 	I - VII 1524
5.	1525	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Kamlysz Mikołaj krawiec • Korab Maciej szewc • Koziełek Maciej • Mandyk Maciej • Pasek Paweł szewc 	II - X 1525
6.	1526	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Kamlysz Mikołaj krawiec • Korab Maciej szewc • Koziełek Maciej • Mandyk Maciej • Pasek Paweł szewc 	IV 1526
7.	1527	-	<ul style="list-style-type: none"> - - - - - 	-

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
8.	1528	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Kamlysz Mikołaj krawiec • Korab Maciej szewc • Kozielek Maciej • Mandyk Maciej • Pasek Paweł szewc 	V - XII 1528
9.	1529	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Kamlysz Mikołaj krawiec • Korab Maciej szewc • Kozielek Maciej • Mandyk Maciej • Pasek Paweł szewc 	VI - XII 1529
10.	1530	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Kamlysz Mikołaj krawiec • Korab Maciej szewc • Kozielek Maciej • Malik Marcin • Mandyk Maciej • Marzel Wojciech • Pasek Paweł szewc 	II - XI 1530 W. Marzel od maja wymieniany wśród rajców zamiast M. Mandyka; M. Malik wymieniony jeden raz we wrześniu
11.	1531	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Kamlysz Mikołaj krawiec • Korab Maciej szewc • Kozielek Maciej • Marzel Wojciech • Pasek Paweł szewc 	VII - XI 1531
12.	1532	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Kamlysz Mikołaj krawiec • Korab Maciej szewc • Kozielek Maciej • Malik Marcin • Marzel Wojciech • Pasek Paweł szewc 	I - [?] 1532 M. Kamlysz wymieniony w dwóch zapiskach; od 5. zapiski pojawia się M. Malik; J. Domarat wymieniony jeden raz w tym roku
13.	1533	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Korab Maciej szewc • Kozielek Maciej • Malik Marcin • Marzel Wojciech 	[?] - XI 1533

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
14.	1534	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Korab Maciej szewc • Kozielek Maciej • Malik Marcin • Pycha Piotr sukiennik 	III - XII 1534
15.	1535	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Korab Maciej szewc • Kozielek Maciej • Malik Marcin • Pycha Piotr sukiennik 	II - XI 1535
16.	1536	Nadmyszek Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Korab Maciej szewc • Pycha Piotr sukiennik - - 	VII 1536 Pozostali rajcy niewymienieni
17.	1537	Frymek Józef	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Dozdała Paweł • Kamlysz Mikołaj krawiec • Kozielek Maciej • Malik Marcin • Nadmyszek Wojciech • Pycha Piotr sukiennik 	I - IX 1537 P. Dozdała wymieniony w marcu i maju; M. Kozielek wymieniony we wrześniu; M. Malik niewymieniany od maja
18.	1538	Frymek Józef	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Dozdała Paweł • Kamlysz Mikołaj krawiec • Krakowczyk Jan • Mazur Jan • Nadmyszek Wojciech • Pycha Piotr sukiennik 	VI 1538 J. Mazur wymieniony jeden raz jako rajca
19.	1539	Frymek Józef	<ul style="list-style-type: none"> • Kamlysz Mikołaj krawiec • Korab Maciej szewc • Nadmyszek Filip • Pycha Piotr sukiennik • Zygmunt ślusarz 	II - VII 1539
20.	1540	Frymek Józef	<ul style="list-style-type: none"> • Kamlysz Mikołaj krawiec • Korab Maciej szewc • Krakowczyk Maciej • Nadmyszek Filip • Pycha Piotr sukiennik • Zygmunt ślusarz 	I - II 1540 M. Krakowczyk wymieniony w jednej zapisce z lutego

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
21.	1541	Frymek Józef	<ul style="list-style-type: none"> • Korab Maciej szewc • Nadmyszek Filip • Pycha Piotr sukiennik • Wołek Piotr • Zygmunt ślusarz 	I - V 1541
22.	1542	Frymek Józef	<ul style="list-style-type: none"> • Dozdała Paweł • Korab Maciej szewc • Kozielek Maciej • Pycha Piotr sukiennik • Wołek Piotr • Zygmunt ślusarz 	I - V 1542 P. Dozdała wymieniony w maju zamiast M. Kozielek
23.	1543	Frymek Józef	<ul style="list-style-type: none"> • Dozdała Paweł • Jelitowski Franciszek • Korab Maciej szewc • Pycha Piotr sukiennik • Wołek Piotr • Zygmunt ślusarz 	I - XII 1543 F. Jelitowski wymieniony z imienia w grudniu za Zygmunta ślusarza
24.	1544	Frymek Józef	<ul style="list-style-type: none"> • Drozdek Wojciech • Jelitowski Franciszek • Korab Maciej szewc • Pycha Piotr sukiennik • Wołek Piotr 	III - VI 1544
25.	1545	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Drozdek Wojciech • Frymek Józef • Korab Maciej szewc • Wołek Piotr - 	XI 1545
26.	1546	-	- - - - -	
27.	1547	Pycha Piotr sukiennik	<ul style="list-style-type: none"> • Drozdek Wojciech • Jelitowski Franciszek • Frymek Józef • Korab Maciej szewc • Wołek Piotr 	VI - XII 1547
28.	1548	Pycha Piotr sukiennik	<ul style="list-style-type: none"> • Drozdek Wojciech • Jelitowski Franciszek • Frymek Józef • Korab Maciej szewc - 	II - XI 1548

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
29.	1549	Pycha Piotr sukiennik	<ul style="list-style-type: none"> • Drozdek Wojciech • Jelitowski Franciszek • Frymek Józef • Korab Maciej szewc - 	II - X 1549
30.	1550	Jelitowski Franciszek	<ul style="list-style-type: none"> • Frymek Józef • Pycha Piotr sukiennik • Słaby Marcin krawiec • Wojciech czapnik • Wołek Piotr • Wójcik Marcin rzeźnik 	I - IX 1550 Nowa rada wybrana w 1550 (I/ 2, s. 181)
31.	1551	Jelitowski Franciszek	<ul style="list-style-type: none"> • Frymek Józef • Pycha Piotr sukiennik • Słaby Marcin krawiec • Wojciech czapnik • Wołek Piotr • Wójcik Marcin rzeźnik 	V 1551
32.	1552	Wójcik Marcin rzeźnik Pycha Piotr sukiennik (wiceburmistrz 24-25 V 1552)	<ul style="list-style-type: none"> • Jelitowski Franciszek • Frymek Józef • Pycha Piotr sukiennik • Słaby Marcin krawiec • Wojciech czapnik • Wołek Piotr 	I - V 1552
33.	1553	Wójcik Marcin rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • Frymek Józef • Pycha Piotr sukiennik • Słaby Marcin krawiec • Wojciech czapnik • Wołek Piotr 	III - VI 1553 J. Frymek niewymieniony w składzie rady w czerwcu
34.	1554	Wołek Piotr	<ul style="list-style-type: none"> • Ambroży ślusarz • Krusz Błażej • Pycha Piotr sukiennik • Słaby Marcin krawiec • Wójcik Marcin rzeźnik 	IV - VII 1554
35.	1554	Słaby Marcin krawiec Pycha Piotr sukiennik (jako burmistrz 21 IX 1554)	<ul style="list-style-type: none"> • Ambroży ślusarz • Krupka Andrzej rzeźnik • Krusz Błażej • Pycha Piotr sukiennik • Wójcik Marcin rzeźnik 	IX - X 1554 A. Krupka wymieniony jako rajca w październiku
36.	1555	Słaby Marcin krawiec	<ul style="list-style-type: none"> • Ambroży ślusarz • Krupka Andrzej rzeźnik • Krusz Błażej • Pycha Piotr sukiennik • Rzygałka Marcin 	II - V 1555

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
37.	1556	Wójcik Marcin rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • Andrzej krawiec • Baran Walenty sukiennik • Krupka Andrzej rzeźnik • Pycha Piotr sukiennik • Strugała Wojciech kowal 	I - VIII 1556
38.	1557/1558	Rzygałka Marcin	<ul style="list-style-type: none"> • Krupka Andrzej rzeźnik • Krusz Błażej • Pycha Piotr sukiennik • Religa Stanisław • Zagata Jan 	IV - V 1557 M. Rzygałka wymieniony jako burmistrz w II 1558
39.	1558/1559	Krusz Błażej	<ul style="list-style-type: none"> • Andrzej krawiec • Baran Walenty sukiennik • Krupka Andrzej rzeźnik • Pycha Piotr sukiennik • Wójcik Marcin rzeźnik 	VIII 1558 - VI 1559
40.	1560	Słaby Marcin krawiec	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Coraula</i> Kasper organista • Krupka Andrzej rzeźnik • Krusz Błażej • Pycha Piotr sukiennik - 	V - VI 1560 M. Słaby wymieniony jako burmistrz w IX 1560
41.	1561	Krupka Andrzej rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Coraula</i> Kasper organista • Rzygałka Marcin • Słaby Marcin krawiec • Pycha Piotr sukiennik - 	II - IX 1561
42.	1562	Ambroży ślusarz	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Coraula</i> Kasper organista • Krupka Andrzej rzeźnik • Krusz Błażej • Tomicki Jan krawiec - 	II 1562
43.	1563	Rzygałka Marcin	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Coraula</i> Kasper organista • Krupka Andrzej rzeźnik • Krusz Błażej • Słaby Marcin krawiec • Tomicki Jan krawiec 	V - XI 1563
44.	1564	<i>Coraula</i> Kasper organista	<ul style="list-style-type: none"> • Krupka Andrzej rzeźnik • Krusz Błażej • Rzygałka Marcin • Słaby Marcin krawiec • Tomicki Jan krawiec 	V 1564 Skład rady, zob. strona tytułowa/I. 3, s. 1

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
45.	1565	Coraula Kasper organista	<ul style="list-style-type: none"> • Andrzej krawiec • Frymek Jan krawiec • Słaby Marcin krawiec - - 	II - XI 1565
46.	1566	Sebastian szewc	<ul style="list-style-type: none"> • Frymek Jan krawiec • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Krusz Błażej • Słaby Marcin krawiec • Wołek Grzegorz 	III - VII 1566
47.	1567	Krupka Andrzej rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • Giszka Jakub rzeźnik • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Walenty sukiennik • Wołek Grzegorz 	I - II 1567
48.	1567/1568	Orszulanka Wojciech rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Krupka Andrzej rzeźnik • Piórowski Jan bednarz • Sebastian szewc • Słaby Marcin krawiec 	X 1567 - II 1568 W. Orszulanka określony jako <i>proconsul noviter electus</i> w X 1567, zob. 3 X 1567/I. 3, s. 28
49.	1569	-	- - - - -	
50.	1570	Wilk Wojciech kowal	<ul style="list-style-type: none"> • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Krupka Andrzej rzeźnik • Sebastian szewc • Wołek Grzegorz 	II - XI 1570 G. Wołek wymieniany wśród rajców od kwietnia
51.	1571	Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik	<ul style="list-style-type: none"> • Kopczyk Wojciech • Krupka Andrzej rzeźnik • Sebastian szewc • Wołek Grzegorz - 	III 1571

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
52.	1571	Kopczyk Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Krupka Andrzej rzeźnik • Sebastian szewc • Wołek Grzegorz - 	X 1571
53.	1571/1572	Wilk Wojciech kowal	<ul style="list-style-type: none"> • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Krupka Andrzej rzeźnik • Sebastian szewc • Wołek Grzegorz 	X 1571 - II 1572 W. Wilk wymieniany jako burmistrz od 22 X 1571
54.	1572	Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik	<ul style="list-style-type: none"> • Krakowczyk Jędrzej • Krupka Andrzej rzeźnik • Pyszka Maciej • Wilk Wojciech kowal • Wojciech czapnik 	III - VI 1572
55.	1573	Fortuna Jan	<ul style="list-style-type: none"> • Ambroży ślusarz • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Orszulanka Wojciech rzeźnik - 	IV - IX 1573
56.	1574/1575	Pyszka Maciej	<ul style="list-style-type: none"> • Ambroży ślusarz • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Orszulanka Wojciech rzeźnik • Walenty sukiennik 	V 1574 - I 1575
57.	1576	-	- - - - -	
58.	1577	-	- - - -	

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
59.	1578/1579	Orszulanka Wojciech rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • Aleksy sukiennik • Chabiorek Maciej czapnik • Miksza Wawrzyniec • Nawojka Stanisław • Pyszka Maciej 	X 1578 - IX 1579
60.	1580/1581	Pyszka Maciej Nawojka Stanisław (na miejscu burmistrza 15 II 1581)	<ul style="list-style-type: none"> • Aleksy sukiennik • Fortuna Jan • Krupczyk Tomasz • Nawojka Stanisław • Ożarek Frącek 	XI 1580 - II 1581
61.	1582	Krupczyk Tomasz Nawojka Stanisław (na miejscu burmistrza 17 XII 1582) Orszulanka Wojciech rzeźnik (na miejscu burmistrza 27 IV 1582)	<ul style="list-style-type: none"> • Chabiorek Maciej czapnik • Nawojka Stanisław • Orszulanka Wojciech rzeźnik • Pyszka Maciej • Wołek Marcin rzeźnik 	IV - XII 1582
62.	1583	Wołek Grzegorz	<ul style="list-style-type: none"> • Okrasa Jakub • Wołek Marcin rzeźnik - - - 	II 1583
63.	1584	Pyszka Maciej	<ul style="list-style-type: none"> • Aleksy sukiennik - - - - 	VI 1584
64.	1584	Wołek Grzegorz	<ul style="list-style-type: none"> • Aleksy sukiennik • Okrasa Jakub • Pyszka Maciej • Wołek Marcin rzeźnik - 	VII 1584
65.	1585	Fortuna Jan	<ul style="list-style-type: none"> • Chabiorek Maciej czapnik • Ożarek Frącek - - - 	VI 1585

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
66.	1586	-	- - - - -	
67.	1587	Krupczyk Tomasz	- - - - -	III 1587
68.	1588	Pyszka Maciej	<ul style="list-style-type: none"> • Krupczyk Tomasz • Orszulanka Wojciech rzeźnik • Wołek Marcin rzeźnik - - 	II - IX 1588
69.	1589	-	- - - - -	
70.	1590	-	- - - - -	
71.	1591	-	- - - - -	
72.	1592/1593	Wołek Marcin rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • Aleksy sukiennik • Gomółka Jan • Krupczyk Tomasz • Ożarek Frącek • Skopek Piotr • Wołek Grzegorz 	VII 1592 - VII 1593
73.	1594	Aleksy sukiennik Ożarek Frącek (na miejscu burmistrza 10 VI 1594)	<ul style="list-style-type: none"> • Krupczyk Tomasz • Maciej organista • Ożarek Frącek • Skopek Piotr • Wołek Grzegorz • Wołek Marcin rzeźnik 	VI - XI 1594 F. Ożarek wymieniany wśród rajców od sierpnia

Lp.	Rok/okres kadencji	Burmistrzowie	Rajcy	Daty obrad rady/uwagi
74.	1595	-	<ul style="list-style-type: none"> • Skopek Piotr • Wołek Grzegorz - - - 	II - IV 1595
75.	1596	Ożarek Frącek	<ul style="list-style-type: none"> • Aleksy sukiennik • Skopek Piotr • Widełczyk Walenty - - 	IV 1596
76.	1597	-	- - - - -	
77.	1598	-	- - - - -	
78.	1599	Wołek Grzegorz (wzmiankowany jako burmistrz 15 II 1599) Krupczyk Tomasz	<ul style="list-style-type: none"> • Gomółka Jan • Kostrzewa Grzegorz • Maciej organista • Sędzik Wojciech • Wołek Marcin rzeźnik 	XI 1599
79.	1600	Krupczyk Tomasz	<ul style="list-style-type: none"> • Kostrzewa Grzegorz • Maciej organista • Sędzik Wojciech • Wołek Grzegorz • Wołek Marcin rzeźnik 	II - V 1600

C. Wykaz wójtów i ławników urzędujących w Pleszewie w latach 1520-1600.

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
1.	1520	Woszczyna Wojciech (wicewójt)	<ul style="list-style-type: none"> • Pasek Paweł szewc - - - - 	IX 1520
2.	1521	-	<ul style="list-style-type: none"> - - - - - 	
3.	1522/1523	Zachychło Marcin	<ul style="list-style-type: none"> • Frymek Józef • Kacuszka Mikołaj • Kasper sukiennik • Kopczyk Wojciech • Koziłek Maciej • Wojciech szewc 	X 1522 - IX 1523
4.	1524	Wołek Jan	<ul style="list-style-type: none"> • Borek Jan • Frymek Józef • Kacuszka Mikołaj • Kopczyk Wojciech • Malik Marcin • Piecznik Maciej 	II 1524
5.	1525	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Frymek Józef • Malik Marcin • Marek krawiec • Piotr szewc • Wojciech czapnik 	XII 1525
6.	1526/1527	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Frymek Józef • Kopczyk Wojciech • Malik Marcin • Marek krawiec • Piotr szewc 	I 1526 - [?] 1527
7.	1528	Jirzman Kasper Frymek Józef (wicewójt 17 III 1528)	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Frymek Józef • Kopczyk Wojciech • Malik Marcin • Marek krawiec • Piotr szewc 	III - VI 1528

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
8.	1529	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Borek Jan • Domarat Jan • Frymek Józef • Kopczyk Wojciech • Malik Marcin • Marek krawiec 	VI 1529
9.	1530	-	- - - - -	
10.	1531	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Domarat Jan • Frymek Józef • Kopczyk Wojciech • Malik Marcin • Marek krawiec • Namysł Stanisław 	VII 1531
11.	1532	-	- - - - -	
12.	1533	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Frymek Józef • Kopczyk Wojciech • Krakowczyk Jan • Marek krawiec • Pycha Piotr sukiennik • Szymon sukiennik 	[?] - VII 1533 M. Bujara wymieniany wśród ławników od lipca, zaś M. krawiec już nie pojawia się
13.	1534	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Frymek Józef • Kopczyk Wojciech • Krakowczyk Jan • Szymon sukiennik • Wójtaszek Wojciech 	X 1534
14.	1535	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Frymek Józef • Kopczyk Wojciech • Krakowczyk Jan • Szymon sukiennik • Wójtaszek Wojciech 	IV - XII 1535 Sz. sukiennika nie wymieniono w składzie ławy 17 IX i 6 XII

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
15.	1536	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Frymek Józef • Kopczyk Wojciech • Krakowczyk Jan • Szymon sukiennik • Wójtaszek Wojciech 	III - IX 1536 J. Frymek od września niewymieniany wśród ławników
16.	1537	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Kopczyk Wojciech • Krakowczyk Jan • Magdalan Marcin • Szymon sukiennik • Wójtaszek Wojciech 	II - III 1537 M. Magdalan wymieniony wśród ławników 10 III, zaś W. Wójtaszek - 11 III
17.	1538	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Drozdek Wojciech • Kopczyk Wojciech • Krakowczyk Jan • Szymon sukiennik • Wójtaszek Wojciech 	II - XI 1538 W. Drozdek wymieniony w składzie ławy 11 VI
18.	1539	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Drozdek Wojciech • Kopczyk Wojciech • Krakowczyk Jan • Szymon sukiennik • Wołek Piotr • Wójtaszek Filip • Wójtaszek Wojciech 	I - II 1539
19.	1539/1540	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Chabior Piotr • Drozdek Wojciech • Jelitowski Franciszek • Szymon sukiennik • Wojciech • Wołek Piotr 	III 1539 - V 1540 Wojciech wymieniany wśród ławników w czerwcu
20.	1540/1541	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Chabior Piotr • Drozdek Wojciech • Jelitowski Franciszek • Krakowczyk Jan • Maciej szklarz • Wołek Piotr 	VI 1540 - VI 1541 J. Krakowczyk wymieniony wśród ławników 14 VI 1540; M. szklarz wymieniany od czerwca 1541

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
21.	1542	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Chabior Piotr • Drozdek Wojciech • Jelitowski Franciszek • Maciej szklarz 	II - XII 1542
22.	1543	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Chabior Piotr • Drozdek Wojciech • Jelitowski Franciszek • Maciej szklarz 	II - X 1543
23.	1543/1544	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Chabior Piotr • Maciej szklarz • Rzygałka Marcin • Szczurek Grzegorz krawiec • Wojciech czapnik 	XII 1543 - XI 1544 Skład ławy niewymieniany od marca 1544
24.	1545	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Bujara Maciej tkacz • Maciej szklarz • Rzygałka Marcin • Szczurek Grzegorz krawiec • Wojciech czapnik 	IV - X 1545 W. Drozdek wymieniony jako rajca 4 IX 1545
25.	1545-1547	Bujara Maciej tkacz	<ul style="list-style-type: none"> • Dozdała Mikołaj rzeźnik • Kalka Wojciech • Maciej szklarz • Wojciech czapnik • Wójcik Marcin rzeźnik • Zając Szymon 	X 1545 - II 1547
26.	1547	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Dozdała Mikołaj rzeźnik • Kalka Wojciech • Maciej szklarz • Wojciech czapnik • Wójcik Marcin rzeźnik • Zając Szymon 	III - VI 1547

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
27.	1547/1548	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Dozdała Mikołaj rzeźnik • Krusz Błażej • Marcin sukiennik • Rzygałka Marcin • Słaby Marcin • Szczurek Grzegorz • Wojciech czapnik • Wójcik Marcin rzeźnik • Zając Szymon 	VI 1547 - IX 1548 M. Dozdała wymieniony wśród ławników w czerwcu 1547; M. sukiennik wymieniony wśród ławników w czerwcu 1547 i styczniu 1548; Sz. Zając wymieniony wśród ławników w czerwcu i wrześniu 1548, skreślony w zapisce z 3 VIII 1548
28.	1549	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Jirzman Marcin • Krusz Błażej • Rzygałka Marcin • Rzygałka Wojciech • Słaby Marcin • Szczurek Grzegorz • Wojciech czapnik • Wójcik Marcin rzeźnik 	I - XI 1549 M. Jirzman wymieniany wśród ławników od 5 VII 1549; W. Rzygałka wymieniony w składzie ławy 19 VII 1549
29.	1550	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Krusz Błażej • Maciej szewc • Maciej szklarz • Rzygałka Marcin • Strugała Wojciech kowal • Szczurek Grzegorz • Wójcik Marcin rzeźnik 	II - VIII 1550
30.	1551-1553	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Ambroży ślusarz • Krusz Błażej • Maciej szewc • Maciej szklarz • Rzygałka Marcin • Strugała Wojciech kowal • Szczurek Grzegorz 	X 1551 - XII 1553 A. ślusarz wymieniany za M. szklarza wśród ławników od 17 V 1552
31.	1554	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Andrzej krawiec • Baran Walenty sukiennik • Okrasa Marcin • Rzygałka Marcin • Szczurek Grzegorz • Zagata Jan 	I - IV 1554

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
32.	1555	-	<ul style="list-style-type: none"> • Walenty sukiennik • Zagata Jan - - - 	ławnicy wzmiankowani w księdze radzieckiej 14 V 1555
33.	1556	Marcin (wicewójt)	<ul style="list-style-type: none"> • Baran Walenty sukiennik • Kopczyk Wojciech - - - 	IX 1556
34.	1557	-	- - - - -	
35.	1558	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Klemens rzeźnik • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Kupisz Wojciech • Mizgałka Kasper • Szczurek Grzegorz • Wczysło Piotr 	IV - IX 1558
36.	1558/1559	Jirzman Kasper Wojciech czapnik Marcin (wicewójt)	<ul style="list-style-type: none"> • Ambroży ślusarz • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Szczurek Grzegorz • Wczysło Piotr • Wojciech czapnik 	X 1558 - X 1559 K. Jirzman określany jako <i>viceadvocatus</i> 4 VI 1559, 23 VI 1559 i 7 VII 1559; Marcin określony jako zastępca wójta w czerwcu 1559; W. czapnik jako wójt w zapisce z 18 X 1559
37.	1559/1560	Jirzman Kasper	<ul style="list-style-type: none"> • Andrzej krawiec • Baran Walenty sukiennik • Gieruszka Stanisław krawiec • Kopczyk Wojciech • Maciej szewc • Religa Stanisław • Szczurek Grzegorz 	IX 1559 - VIII 1560 W. Baran wymieniany wśród ławników od 24 XI 1559 zamiast M. szewca

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
38.	1560/1561	Wójcik Marcin rzeźnik Pycha Piotr sukiennik (zastępował wójta)	<ul style="list-style-type: none"> • Andrzej krawiec • Baran Walenty sukiennik • Frymek Jan krawiec • Janeczka Tomasz mielcarz • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik 	X 1560 - X 1561 P. Pycha zastępował wójta 19 IX 1561
39.	1562-1563	Wójcik Marcin rzeźnik Kopczyk Wojciech (wicewójt)	<ul style="list-style-type: none"> • Baran Walenty sukiennik • Giszka Jakub rzeźnik • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Walenty sukiennik • Wołek Grzegorz 	I 1562 - X 1563 W. Kopczyk określony jako wicewójt 26 VI 1562 oraz jako jego zastępca 2 X 1562
40.	1564	Wójcik Marcin rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • Baran Walenty sukiennik • Giszka Jakub rzeźnik • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Walenty sukiennik • Wołek Grzegorz 	I - VIII 1564
41.	1565/1566	Wójcik Marcin rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • Giszka Jakub rzeźnik • Jan czapnik • Kopczyk Wojciech • Kostrzewa Wawrzyniec sukiennik • Sebastian szewc • Walenty sukiennik 	I 1565 - I 1566
42.	1566	Kopczyk Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Gieruszka Stanisław krawiec • Giszka Jakub rzeźnik • Miksza Wawrzyniec • Orszulanka Wojciech rzeźnik • Piórowski Jan bednarz • Waclaw mielcarz • Walenty sukiennik 	II - IX 1566 S. Gieruszka wymieniony wśród ławników 6 IX 1566

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
43.	1566/1567	Dąbrowski Marcin Wójcik Marcin rzeźnik Orszulanka Wojciech rzeźnik (jako wicewójt 31 I, 7 II, 21 II, 20 VI i 3 X 1567)	<ul style="list-style-type: none"> • Baran Walenty sukiennik • Fortuna/Strugałka Jan • Gieruszka Stanisław krawiec • Idzi sukiennik • Jakielek Wojciech • Orszulanka Wojciech rzeźnik • Piórowski Jan bednarz • Przybyło Jan • Wojciech czapnik 	X 1566 - X 1567 M. Wójcik określony jako wójt w zapisce z 25 X 1566 i od 6 VI 1567; W. Jakielek i J. Fortuna jako J. Strugałka wymieniani wśród ławników od 24 I 1567; W. czapnik wymieniany wśród ławników od 31 I 1567; W. Baran wymieniany wśród ławników 21 II i 20 VI 1567; S. Gieruszka wymieniony wśród ławników 20 VI 1567
44.	1567-1569	Kopczyk Wojciech Idzi sukiennik (wicewójt 13 i 17 IX 1568, 4 III 1569) Tomicki Jan krawiec (wicewójt 23 I 1568)	<ul style="list-style-type: none"> • Fortuna Jan • Gieruszka Stanisław krawiec • Idzi sukiennik • Pyszka Maciej • Tomicki Jan krawiec • Wojciech czapnik 	X 1567 - III 1569
45.	1569	Orszulanka Wojciech rzeźnik Idzi sukiennik (wicewójt 17 VI 1569)	<ul style="list-style-type: none"> • Andrzej krawiec • Antoszek Paweł • Dupiński Paweł • Dupiński Tomasz • Gieruszka Stanisław krawiec • Idzi sukiennik • Krakowczyk Jędrzej • Pyszka Maciej • Wilk Wojciech kowal 	III - X 1569 W. Wilk i P. Dupiński wymienieni wśród ławników 6 V 1569; A. krawiec wymieniony wśród ławników 17 VI 1569
46.	1569/1570	Fortuna Jan Idzi sukiennik (wicewójt 20 X 1570)	<ul style="list-style-type: none"> • Dupiński Tomasz • Gieruszka Stanisław krawiec • Grzybek Marcin • Idzi sukiennik • Korab Jan szewc • Mizgałka Kasper • Pyszka Maciej • Tomicki Jan 	XI 1569 - X 1570 T. Dupiński wymieniony wśród ławników 7 VII 1570; J. Tomicki wymieniony wśród ławników 30 VI 1570

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
47.	1571	Fortuna Jan Idzi sukiennik (wicewójt 12 i 19 I 1571)	<ul style="list-style-type: none"> • Gieruszka Stanisław krawiec • Grzybek Marcin • Idzi sukiennik • Korab Jan szewc • Mizgałka Kasper • Pyszka Maciej • Wojciech czapnik 	I - XI 1571
48.	1572	Fortuna Jan Idzi sukiennik (wicewójt 22 II i 4 III 1572)	<ul style="list-style-type: none"> • Dupiński Tomasz • Gieruszka Stanisław krawiec • Grzybek Marcin • Idzi sukiennik • Korab Jan szewc • Pyszka Maciej • Szczurek Grzegorz • Wojciech czapnik 	II - IV 1572 T. Dupiński i G. Szczurek wymienieni wśród ławników 1 II 572
49.	1572/1573	Fortuna Jan Gieruszka Stanisław krawiec (wicewójt w dniach 11 VII 1572, 13 II 1573) Niziołek Jędrzej (wicewójt 23 I 1573)	<ul style="list-style-type: none"> • Chwała Wojciech kuśnierz • Gieruszka Stanisław krawiec • Grzybek Marcin • Maciej czapnik • Nawrot Marcin • Niziołek Jędrzej 	IV 1572 - IV 1573
50.	1573/1574	Pyszka Maciej	<ul style="list-style-type: none"> • Gieruszka Stanisław krawiec • Gotowy Jędrzej krawiec • Maciej czapnik • Marcin piekarz • Nawojka Stanisław • Nawrot Marcin • Wawrzyniec kuśnierz • Wawrzyniec ślusarz 	IV 1573 - II 1574 M. czapnik wymieniony wśród ławników 22 V, 3 VII 1573; M. piekarz wymieniony wśród ławników 22 V 1573

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
51.	1574-1575	Nawojka Stanisław Gieruszka Stanisław krawiec (zastępował wójta 8 X 1574, 4 III 1575, 29 VI 1575)	<ul style="list-style-type: none"> • Antoszek Paweł • Chabiorek Maciej czapnik • Frymek Jakub • Gieruszka Stanisław krawiec • Grzybek Marcin • Miksza Wawrzyniec • Nawrot Marcin • Niziołek Jędrzej 	III 1574 - VI 1575 J. Frymek i W. Miksza wymieniani wśród ławników od 28 V 1574; P. Antoszek wymieniony wśród ławników 24 IX 1574; M. Chabiorek wymieniony wśród ławników 29 VI 1575
52.	1575/1576	Walenty sukiennik Gieruszka Stanisław krawiec (wicewójt 9 IX 1575, 8 VI 1576)	<ul style="list-style-type: none"> • Aleksy sukiennik • Antoszek Paweł • Chabiorek Maciej czapnik • Frymek Jakub • Gieruszka Stanisław krawiec • Szczecinka Marcin • Szczurek Grzegorz • Wołek Marcin rzeźnik 	IX 1575 - VII 1576 W. sukiennik jako wójt od 30 IX 1575; P. Antoszek wymieniany wśród ławników od 13 I 1576; G. Szczurek wymieniany wśród ławników od 27 I 1576
53.	1576-1578	Kopeć Wojciech Gieruszka Stanisław krawiec (wicewójt 25 IV i 11 VII 1578)	<ul style="list-style-type: none"> • Aleksy sukiennik • Antoszek Paweł • Chabiorek Maciej czapnik • Ciupka Jan szewc • Gieruszka Stanisław krawiec • Ożarek Frącek • Trzeciak Walenty • Wawrzyniec kuśnierz • Wawrzyniec ślusarz 	X 1576 - IX 1578 W. kuśnierz wymieniany wśród ławników od 11 IV 1578; W. ślusarz i J. Ciupka wymienieni wśród ławników 25 IV 1578
54.	1578/1579	Fortuna Jan	<ul style="list-style-type: none"> • Ciupka Jan szewc • Gieruszka Stanisław krawiec • Okrasa Jakub • Ożarek Frącek • Szopa Frącek • Trzeciak Walenty 	X 1578 - VII 1579

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
55.	1579/1580	Pyszka Maciej Gieruszka Stanisław krawiec (wicewójt 5 II 1580)	<ul style="list-style-type: none"> • Gieruszka Stanisław krawiec • Kapałka Jan szewc • Krupka Tomasz • Wawrzyniec kuśnierz • Wawrzyniec ślusarz • Ważymięsek Marcin czapnik 	X 1579 - IV 1580
56.	1580/1581	Orszulanka Wojciech rzeźnik Gieruszka Stanisław krawiec (wicewójt 28 IV i 19 V 1581)	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Gieruszka Stanisław krawiec • Piechota Jan sukiennik • Szopa Frącek • Trzeciak Walenty • Wawrzyniec ślusarz 	V 1580 - V 1581 J. Baranek wymieniany wśród ławników od 3 VI 1580
57.	1581-1582	Fortuna Jan Gieruszka Stanisław krawiec (wicewójt 8 VI 1582)	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Cichosz Gabriel krawiec • Cygan Gabriel krawiec • Dozdała Jan rzeźnik • Gieruszka Stanisław krawiec • Trzeciak Walenty • Wawrzyniec ślusarz 	VI 1581 - XII 1582
58.	1583/1584	Ożarek Frącek Gieruszka Stanisław krawiec (wicewójt 8 VII 1583, 27 IV 1584, 25 IX 1584)	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Bieńczyk Walenty • Cichosz Gabriel krawiec • Ciupka Jan szewc • Frymek Florian • Gieruszka Stanisław krawiec • Piechota Jan sukiennik • Wawrzyniec ślusarz 	I 1583 - IX 1584 Skład ławy, zob. I. 13, s. 4-5 (Ambroży ślusarz błędnie wymieniony wśród ławników); J. Piechota wymieniony wśród ławników 26 VIII 1583; F. Frymek wymieniony wśród ławników 25 IX 1584
59.	1584-1586	Krupczyk Tomasz Gieruszka Stanisław krawiec (wicewójt 29 III 1585, 28 II 1586, 2 V 1586, 10 XI 1586, 14 XI 1586)	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Bieńczyk Walenty • Cichosz Gabriel krawiec • Gieruszka Stanisław krawiec • Gomółka Jan • Weiffer Florian barwierz 	IX 1584 - XI 1586 F. Weiffer wymieniany wśród ławników od 7 XI 1584

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
60.	1587	Orszulanka Wojciech rzeźnik	<ul style="list-style-type: none"> • Bieńczyk Walenty • Cichosz Gabriel krawiec • Gieruszka Stanisław krawiec • Sędzik Wojciech • Skopek Piotr • Widełczyk Walenty 	I - XII 1587
61.	1588-1590	Aleksy sukiennik Jan Baranek (wicewójt 6 VII 1590)	<ul style="list-style-type: none"> • Bieńczyk Walenty • Baranek Jan • Cichosz Gabriel krawiec • Gieruszka Stanisław krawiec • Gomółka Jan • Sędzik Wojciech • Skopek Piotr 	III 1588 - XI 1590 J. Baranek wymieniany wśród ławników zamiast S. Gieruszki od 23 VI 1589
62.	1591-1594	Kopec Wojciech Baranek Jan (wicewójt 4 II 1594)	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Cichosz Gabriel krawiec • Głowacki Stanisław • Kostrzewa Grzegorz • Maciej organista • Widełczyk Walenty 	II 1591 - II 1594
63.	1594/1595	Widełczyk Walenty Baranek Jan (wicewójt 4 XI 1594, 13 I 1595)	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Głowacki Stanisław • Kapałka Jan szewc • Kostrzewa Grzegorz • Maciej kuśnierz • Sędzik Wojciech 	II 1594 - I 1595
64.	1595/1596	Maciej organista	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Głowacki Stanisław • Kapałka Jan szewc • Koziół Wojciech rzeźnik • Maciej kuśnierz • Niziołek Maciej 	IV 1595 - XI 1596
65.	1596/1597	Kostrzewa Grzegorz Baranek Jan (wicewójt 12 VII 1596)	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Giszczyk Marcin • Głowacki Stanisław • Kapałka Jan szewc • Koziół Wojciech rzeźnik 	XI 1596 - II 1597

Lp.	Rok/okres kadencji	Wójtowie	Ławnicy	Daty obrad ławy/uwagi
			<ul style="list-style-type: none"> • Piotr bednarz 	
66.	1597-1599	Sędzik Wojciech	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Biernacki Adam • Giszczyk Marcin • Głowacki Stanisław • Piotr bednarz • Zegrzyn Paweł sukiennik 	V 1597 - V 1599
67.	1599-1601	<p>Biernacki Adam</p> <p>Baranek Jan (wicewójt 26 XI 1599)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Baranek Jan • Gener Maciej • Głowacki Stanisław • Maciej kuśnierz • Miksza Jan szewc • Piegawka Wojciech • Piotr bednarz 	XI 1599 - VII 1601 J. Miksza wymieniany wśród ławników zamiast J. Baranka od 26 IV 1600

D. Wykaz osób występujących w charakterze opiekunów, świadków i innych powiązanych ze sprawami miasta i jego mieszkańców.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
1.	21 X 1520 (I/2, s. 98-99)	Oprawa i powzdanie majątku	Poręczyciele ze strony dzieci Barbary Krawcowej: Mikołaj Kamlysz, Maciej Czekanowski.
2.	5 XI 1521 (I/2, s. 99-100)	Ugoda w sprawie majątku między wdową a jej pasierbem	Rozjemcy: Gawęł i Wojciech Nadmyszek. Świadkowie: Jan Cieblowski, Jerzy z Otorowa, Marcin z Chocza.
3.	5 V 1522 (I/2, s. 102)	Oprawa wiana	Świadkowie: Mikołaj Dobrzycki, Maciej Koziełek.
4.	8 VII 1522 (I/2, s. 102-103)	Powzdanie majątku i oprawa wiana	Świadek: Jan Chorzowski.
5.	10 XII 1522 (I/10, s. 87)	Zeznanie zadośćuczynienia	Świadkowie: Jakub Walendy z Żakowic, Jakub sołtys z Czerminka.
6.	11 IX 1523 (I/10, s. 87-88)	Ugoda zawarta przez Stanisława kupca z burmistrzem, rajcami i wityrkami kościoła	Witrycy: Marcin Świętomir, Paweł szewc.
7.	8 VII 1524 (I/2, s. 106)	Zapis testamentu Macieja Pszczółki z Koźmina	Wykonawca: Wincenty Kupiec. Opiekun Jadwigi Pszczółczyny i dzieci zmarłego Macieja Pszczółki w zastępstwie Czukawy, burmistrza Jarocina: Marcin Żak z Jarocina. Świadkowie: Bartłomiej Suchorowski, Jan Cieblowski i Piotr Laskowski.
8.	1525 (I/2, s. 66)	Powzdanie i oprawa wiana pomiędzy Katarzyną i Wojciechem Marzelem	Świadkowie: Paweł szewc, Mandyk, Maciej Korab, Maciej Koziełek, Maciej Kamysz, Mikołaj.
9.	26 II 1525 (I/2, s. 108-109)	Powzdanie domu	Benedykt Otrąpka jako przedstawiciel stryja Feliksa Mandyczka.
10.	17 III 1525 (I/2, s. 109-110)	Ugoda w sprawie majątku po rodzicach	Rozjemcy: Jan Wołek, Marcin Chabior, Józef Frymek, Wojciech Kopczyk, Paweł Pasek.
11.	3 VII 1525 (I/2, s. 111-112)	Powzdanie gruntu	Świadkowie: pleban Łukasz, Stanisław Szczurski, Michał Kurczowski burgrabia Katarzyny Szczurskiej dziedziczki ze wsi Szczury i jej sługa Mikołaj Krawiec.
12.	22 IV 1526 (I/2, s. 114)	Oprawa posagu na młynie	Świadkowie: Marcin Kupisz z Woli, Michał młynarz z Łęgu, Jan młynarz z Broniszewic, Szymon Koczka młynarz z Ordzina.
13.	22 IV 1526 (I/2, s. 115)	Oprawa posagu na młynie	Świadkowie: Marcin Kupisz z Woli, Szymon młynarz z Ordzina, Jan Młynarz z Brzezia, Grzegorz Kupisz z Woli, Wincenty z Woli.
14.	17 III 1528 (I/10, s. 98)	Oprawa wiana	Świadkowie: Benedykt Kęsicki, Wojciech Kęsicki.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
15.	20 IV 1528 (I/10, s. 99)	Uгода w sprawie majątku Doroty Myszyńy	Burgrabia Mikołaj krawiec.
16.	23 VI 1528 (I/10, s. 82)	Zapis mielcuha	Świadek księżnej – Mikołaj szewc.
17.	8 XI 1528 (I/2, s. 87)	Uгода w sprawie zwrotu części majątku po Annie, żonie Franciszka Żołądka	Rozjemcy ze strony Franciszka Żołądka: Bujara, Józef Frymek. Rozjemcy ze strony Zofii Nasiarzy ze Stawu: Malik, Janeczka.
18.	11 VI 1529 (I/10, s. 100)	Zadośćuczynienie Jana Miklaszki i Katarzyny	Świadkowie: Gotard Dupa, Grzegorz, Urban Wczysło, Maciej Cioła.
19.	12 VII 1529 (I/2, s. 118)	Powzdanie majątku po zmarłym Marcinie Zachychli	Burgrabia Mikołaj krawiec.
20.	12 VII 1529 (I/2, s. 118)	Powzdanie majątku po Dorocie Myszyńy	Burgrabia Mikołaj krawiec.
21.	13 III 1530 (I/2, s. 267)	Anna Raciborska przyjmuje na służbę Macieja tkacza i nadaje mu na użytek siedlisko	Burgrabia Prusak.
22.	1532 (I/2, s. 126)	Powzdanie ojcowizny	Poręczyciele ze strony Wojciecha Kądziorki: Jan Krakowczyk, Marcin Magdalan, Jan Kot, Józef Koziółek.
23.	1533 [?] (I/2, s. 128-129)	Uгода między dziećmi zmarłego Jana krawca i ich ojczymem w sprawie majątku po ojcu	Rozjemcy ze strony dzieci zmarłego Jana krawca: Jakub Wróblowski, Józef Frymek. Rozjemcy ze strony Marka krawca: Maciej Bujara, Szymon i Piotr sukiennicy.
24.	1533 (I/2, s. 129)	Powzdanie domu	Burgrabia Maciej Korzkiewski.
25.	22 III 1534 (I/2, s. 130)	Powzdanie ogrodu	Burgrabia Maciej Korzkiewski.
26.	22 III 1534 (I/2, s. 131)	Powzdanie domu zmarłego Jana Cnoty	Pełnomocnik dzieci zmarłego Jana Cnoty – Wojciech Nadmyszek.
27.	26 V 1534 (I/2, s. 132)	Zadośćuczynienie za chmiel	Mateusz, obywatel gliwicki, zeznał że uczyniono mu zadość za chmiel. Burgrabia Maciej Korzkiewski.
28.	24 II 1535 (I/2, s. 134)	Powzdanie majątku	Poręczyciele Macieja krawca: rajcy Piotr Pycha i Jan Domarat, Jan Krakowczyk, Stanisław Sitek, Paweł Giszka.
29.	14 VIII 1535 (I/10, s. 109-110)	Sprzedż majątku zmarłego Czekanowskiego	Pełnomocnik zmarłych – Jakub.
30.	24 XI 1535 (I/2, s. 138)	Zadośćuczynienie za wiano	Opiekun Jadwigi córki Szymona sukiennika – Maciej/Wojciech Loba z Magnuszewic.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
31.	28 XI 1535 (I/2, s. 268)	Ustanowienie świadków	Świadkowie: Jan Krakowczyk i Wojciech Drozdek.
32.	6 VI 1536 (I/2, s. 139)	Powzдание jednego łanu roli	Świadkowie: Jan Krakowczyk, Jan Domarat.
33.	1 IV 1538 (I/10, s. 123-124)	Sprzedaż połowy kwarty roli	Poręczyciele Macieja krawca: Jan Krakowczyk, Jan Domarat, Piotr Pycha, Paweł Giszka, Stanisław Szytek. Wierzyciel – Jan Suchorzewski senior z Broniszewic.
34.	10 VI 1538 (I/2, s. 146)	Poświadczenie oprawy wiana	W obecności dawnego burmistrza Wojciecha Nadmyszka.
35.	3 II 1539 (I/10, s. 136)	Sprzedaż domu zmarłej Miklaszczyzny	Pełnomocnik Anny Tęczyńskiej – Maciej Korzkiewski.
36.	9 VI 1539 (I/10, s. 142-143)	Powzдание majątku	Świadkowie: Feliks Sobocki, burgrabia Wawrzyniec.
37.	10 III 1540 (I/10, s. 153-154)	Powzдание stodoły zmarłego Franciszka Obałki	Poręczyciele zmarłego Franciszka Obałki: Jan Zagata, Stanisław Baryczka; Świadek – Mikołaj Kamlysz.
38.	13 VI 1540 (I/10, s. 160)	Sprzedaż majątku	Świadkowie: Franciszek śpiewak, Paweł Dozdała.
39.	1542 (I/2, s. 154)	Uгода w sprawie zakupu części dóbr	Świadkowie: Tomasz Korzkiewski i Bartłomiej Mańkowski.
40.	12 XI 1542 (I/10, s. 180)	Powzдание domu	Pełnomocnik Anny Tęczyńskiej – Żeromski.
41.	20 II 1543 (I/10, s. 181-182)	Sprzedaż połowy mielcucha po zmarłym Pawle Konarskim	Pełnomocnik Anny Tęczyńskiej – Stanisław Cichy.
42.	15 V 1543 (I/10, s. 194-195)	Powzдание domu	Pełnomocnik Wojciecha Kamińskiego i jego wnuk – Andrzej.
43.	19 VII 1543 (I/10, s. 197)	Zeznanie zadośćuczynienia za młyn Turski	Kupujący: Maciej Turski, Jan Turski, Maciej Tomicki. Świadek – Jan Czerniejewski.
44.	28 X 1543 (I/2, s. 158)	Oprawa domu	Anna Tęczyńska.
45.	21 XII 1543 (I/10, s. 204-205)	Sprzedaż domu	Pośrednik Anny Tęczyńskiej – Wojciech Słaboszewski.
46.	30 VI 1544 (I/10, s. 213)	Sprzedaż domu	Grzegorz Długosz za zgodą matki i braci: Katarzyny, Piotra i Bartłomieja.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
47.	17 IX 1544 (I/10, s. 215-216)	Pożyczka	Wierzyciel – Marcin Węgierski.
48.	17 IX 1546 (I/10, s. 239-241)	Powzдание roli i domu	Poręczyciel Jakuba Świderka – August Herod z Pacynowic
49.	3 XI 1546 (I/10, s. 242-244)	Zadośćuczynienie w sprawie ugody	Rozjemcy Katarzyny Krużowej: Łukasz z Gródka dziekan, Wojciech Drozdek. Rozjemcy Piotra Wołka: Józef Frymek, Maciej Bujara wójt. Arbitrzy Katarzyny Krużowej: Maciej Bujara, Mikołaj Pęcikijek. Arbitrzy Piotra Wołka: Piotr sukiennik, Franciszek.
50.	4 II 1547 (I/10, s. 249)	Ortyl w sprawie sporu	Strony sporu: Jan Kaletnik obywatel kaliski i Zofia Wczysłowa.
51.	10 II 1547 (I/10, s. 249-250)	Sprzedaż młyna Malińskiego	Świadkowie: Walenty Kołdosz, Andrzej Strzyżewa, Jan Pacynowicz, Walenty Wysota, Marek Sobny.
52.	3 V 1547 (I/10, s. 254)	Oprawa posagu	Poręczyciele Walentego sukiennika: Wojciech Pęcherz kowal, Andrzej Gajda.
53.	3 V 1547 (I/10, s. 295-299)	Testament Wojciecha Kalki	Wykonawcy testamentu: Jan Janeczka z Pioruszyc, Maciej Bujara, Franciszek.
54.	10 V 1547 (I/10, s. 255-256)	Sprzedaż kwarty roli	Poręczyciele Piotra Czarnego: Szymon Groszek, Maciej Choróbka.
55.	8 VI 1547 (I/2, s. 162-163)	Oprawa wiana	Opiekun i brat cioteczny Barbary Jelitowskiej – Franciszek Jelitowski.
56.	18 VII 1547 (I/2, s. 164-165)	Sprzedaż domu Marzelowskiego	Świadek – wójt Kasper Jirzman.
57.	1548 (I/10, s. 286)	Poręczenie	Poręczyciele Wojciecha Cyganka: Benedykt Otrąbka, Franciszek Nizioł.
58.	10 II 1548 (I/2, s. 168-169)	Sprzedaż ogrodu Mandykowskiego	Pełnomocnik Anny Tęczyńskiej – Stanisław Wszółowski.
59.	19 III 1548 (I/2, s. 171-173)	Sprzedaż parceli	Pełnomocnik Anny Tęczyńskiej – Mateusz sługa dworski.
60.	23 V 1548 (I/2, s. 175-176)	Sprzedaż domu Matisowskiego	Pełnomocnik Anny Tęczyńskiej – Mateusz sługa dworski.
61.	28 XI 1548 (I/2, s. 176-177)	Sprzedaż przydziałków	Pełnomocnik Anny Tęczyńskiej – Jan Kurcewski.
62.	18 I 1549 (I/10, s. 299-301)	Oprawa wiana zmarłego Wojciecha Kalki	Wykonawcy: Jan Janeczka z Pioruszyc, Maciej Bujara, Franciszek.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
63.	1 II 1549 (I/10, s. 304-305)	Oprawa wiana	Opiekun Małgorzaty, córki zmarłego Marka młynarza z Bachorzewa – Wojciech proboszcz w Słaboszewie.
64.	22 II 1549 (I/2, s. 178-179)	Sprzedaż stodoły	Pośrednictwo Wojciecha Drozdka w sprzedaży stodoły Marty Bartoszkowej.
65.	1549 (I/2, s. 180)	Poręczenie za Małgorzatę Tączyńę	Poręczyciele i bracia Małgorzaty Tączyńy: Jan młynarz ze wsi Majkowo i Wacław Pszczółka z Baranowa.
66.	18 V 1551 (I/2, s. 182-183)	Uгода w sprawie spadku po ojcu	Rozjemcy: urzędnicy sądu kaliskiego i obywatele pleszewscy Maciej Koziłek i Łukasz przedmieszczanin.
67.	14 X 1551 (I/10, s. 324-325)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Wojciechu Grzybowski	Rozjemca – Mikołaj Sulimowski zarządca pleszewski. Pełnomocnik Agnieszki Kotarbskiej – Szymon Gutowski.
68.	8 XI 1551 (I/10, s. 326-327)	Zobowiązanie do spłaty długów	Opiekun dzieci zmarłego Wojciecha Grzybowskiego – Jan Grzybowski. Pełnomocnik Agnieszki Kotarbskiej – Szymon Gutowski.
69.	24 II 1552 (I/10, s. 337-339)	Testament zmarłego Pawła balwierza	Wykonawcy testamentu: Grzegorz Szczurek, Błażej Krusz.
70.	29 IV 1552 (I/10, s. 352-354)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Szymonie Czapli	Poręczyciele Pawła, zięcia Szymona Czapli: Jan bednarz, Ambroży ślusarz.
71.	2 V 1552 (I/10, s. 356-357)	Poręczenie spłaty długu	Poręczyciel zmarłej Jadwigi Nóżyny z Kalisza – Piotr Chabior. Wierzyciel – Wojciech Kaczor z Suchej.
72.	6 V 1552 (I/10, s. 357-361)	Testament Macieja szklarza	Wykonawcy testamentu: Wojciech dziekan, Jan śpiewak, Wojciech Drozdek. Maciej proboszcz w Borkowie zakupił od Macieja szklarza dom w Kaliszu, a pozostały dług za ten dom mieli spłacić wykonawcy testamentu.
73.	9 V 1552 (I/10, s. 364)	Poręczenie spłaty długu	Poręczyciel Wojciecha Marzela – Marcin Rzygałka.
74.	24 V 1552 (I/2, s. 186-187)	Przyjacielska ugoda i zrzeczenie się dóbr ojcowskich i macierzystych; spłata części długu za dobra po rodzicach	Rozjemcy: Maciej Goślicki, Jan Starorypiński, Mateusz Gorzechowski, Maciej Bielicki, Józef Frymek, Łukasz przedmieszczanin, Urban przedmieszczanin. Świadkowie: Piotr Łuszczek, Piotr Wołek, Szymon Zajac, Paweł Dozdała.
75.	5 X 1552 (I/10, s. 375-376)	Skwitowanie długu	Wierzyciele: Wojciech dziekan, Piotr Wołek, Andrzej Gajda, Tomasz Mrówka.
76.	11 X 1552 (I/10, s. 400-403)	Testament zmarłej Elżbiety Kalczyńy	Wykonawcy: Wojciech dziekan, Piotr sukiennik, Maciej Bujara. Świadkowie: Błażej Krusz, Ambroży ślusarz, Marcin Okrasa, Andrzej Drozd, Mikołaj woźny.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
77.	12 X 1552 (I/10, s. 403-410)	Testament zmarłego Piotra Kalki	Wykonawcy testamentu: Wojciech dziekan, Piotr sukiennik, Maciej Bujara, Jan śpiewak. Świadkowie: Błażej Krusz, Ambroży ślusarz, Marcin Okrasa, Wojciech rzeźnik. Wierzycciele: Maciej Bolek kmięć z Marszewa, Mikołaj szewc, Jan Suchorzewski senior z Broniszewic, Jan Suchorzewski junior z Broniszewic, Jan kołodziej z Pierusic.
78.	15 X 1552 (I/10, s. 396-400)	Testament zmarłego Macieja Radzimskiego	Świadkowie: Wojciech dziekan, Błażej Krusz, Wojciech Drozdek, Jakub Bieńczyk. Opiekunowie dzieci zmarłego Macieja Radzimskiego: żona Barbara Jelitowska, Piotr Wołek.
79.	21 X 1552 (I/10, s. 376-378)	Sprzedaż domu zmarłego Jana sołtysa z Kajewa	Opiekunowie Anny, wdowy po Janie sołtysie: Franciszek z Bolemowa, Piotr Glista, Piotr Wołek.
80.	1553 [?] (I/10, s. 430-431)	Testament Pawła balwierza	Wierzycciele: Walenty Skrobigarnek obywatel kaliski i Barbara, Tomasz Mrówka obywatel pleszewski, Katarzyna Magnuszewska. Poręczyciele: Jakub Kabat, Grzegorz Zajęc, Wojciech kuśnierz.
81.	23 I 1553 (I/10, s. 385)	Skwitowanie	Wykonawcy testamentu Piotra Kalki: Wojciech dziekan, Jan śpiewak, Piotr sukiennik, Maciej Bujara. Przedstawiciel Jakuba z Chocza – Maciej sołtys z Chocza. Przedstawiciel Elżbiety, córki Macieja sołtysa z Chocza – Grzegorz młynarz.
82.	5 II 1553 (I/10, s. 390-393)	Testament zmarłej Zofii Ślusarki	Wykonawcy testamentu: Piotr sukiennik, Wojciech Powłoka.
83.	5 II 1553 (I/10, s. 393-394)	Zadośćuczynienie za majątek	Świadek – Maciej Skarszewki, zarządca dób pleszewskich.
84.	23 IV 1553 (I/10, s. 412-414)	Uгода w sprawie dziedziczenia majątku	Rozjemcy: Marcin Słaby, Grzegorz Szczurek, Benedykt Otrąbka, Walenty Baranek.
85.	16 VI 1553 (I/10, s. 420-421)	Poręczenie	Poręczyciel Stanisława Baryczki – Maciej szewc.
86.	16 VI 1553 (I/10, s. 421-422)	Poręczenie	Poręczyciel Agnieszki, żony zmarłego Grzegorza Długosza – Jan Sędzia.
87.	16 VI 1553 (I/10, s. 423-424)	Zeznanie długu	Poręczyciel Magdaleny, córki zmarłego Szymona Jednogrocha i Małgorzaty Gniazdowskiej – Piotr Wczysło.
88.	23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)	Zadośćuczynienie za młyn	Poręczyciel Szymona młynarza Malińskiego – Wojciech Długosz.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
89.	1553 (I/10, s. 444-447, 460-461)	Testament zmarłego Józefa Frymka	Wykonawcy testamentu: Wojciech dziekan, Kasper organista. Świadkowie: Marcin Wójcik burmistrz, Kasper Jirzman wójt, Piotr sukiennik, Jan Paweł notariusz.
90.	19 I 1554 (I/10, s. 442-444)	Skwitowanie	Wykonawcy testamentu zmarłej Elżbiety Kalczyny: Wojciech dziekan, Jan śpiewak, Piotr sukiennik, Maciej Bujara. Świadkowie: Piotr Suchorzewski, Jan Kurcewski, Marcin Prusinowski, Jan Kociński, Maciej Stawski.
91.	19 I 1554 (I/10, s. 448, 448- 450)	Ustanowienie pełnomocnictwa	Pełnomocnik Małgorzaty Szklarki – Franciszek Nizioł.
92.	19 I 1554 (I/10, s. 450-451)	Ustanowienie pełnomocnictwa	Pełnomocnik Anny Klimkowej – Andrzej Trzepacki.
93.	19 I 1554 (I/10, s. 451)	Ustanowienie pełnomocnictwa	Pełnomocnik Fabiana Czarnego – Andrzej Trzepacki.
94.	19 I 1554 (I/10, s. 452)	Ustanowienie pełnomocnictwa	Pełnomocnik Jana Ryło – Andrzej Trzepacki.
95.	9 II 1554 (I/10, s. 455-457)	Sprzedaż domu Kalczyńskiego	Wykonawcy testamentu i opiekunowie Zofii, córki zmarłego Wojciecha Kalki: Wojciech dziekan, Jan śpiewak, Piotr sukiennik, Maciej Bujara.
96.	9 II 1554 (I/10, s. 463)	Stawienie się na rozprawę	Pełnomocnik Apolonii i Jadwigi mieszczek z Jarocina – Andrzej Trzepacki.
97.	6 IV 1554 (I/2, s. 196-197)	Oprawa wiana	Opiekun i brat cioteczny Barbary Jelitowskiej – Franciszek Jelitowski.
98.	6 IV 1554 (I/2, s. 197)	Zobowiązanie wobec żony i jej dzieci	Opiekunowie dzieci Barbary Jelitowskiej: Wojciech dziekan, Piotr Wołek burmistrz.
99.	6 IV 1554 (I/2, s. 197-198)	Zobowiązanie do spłaty długu	Opiekunowie szpitala św. Ducha: Maciej Bujara, Błażej Kruż.
100.	6 IV 1554 (I/2, s. 199)	Zobowiązanie do spłaty długu	Opiekunowie szpitala św. Ducha: Maciej Bujara, Błażej Kruż.
101.	10 V 1554 (I/2, s. 200)	Ogłoszenie listu żelaznego Jana Kuszewskiego obywatela namysłowskiego	Jan woźny sądowy.
102.	26 X 1554 (I/2, s. 204-206)	Pozew o nieuregulowanie należności za dobra rolne	Zapis zeznania Jana Śledzia obywatela konińskiego.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
103.	10 V 1555 (I/2, s. 208-209)	Pozew o nieuregulowanie należności za dobra rolne	Rządca kolski Wysocki.
104.	10 V 1555 (I/2, s. 209-210)	Pozew o nieuregulowanie należności za dobra rolne	Jan woźny sądowy. Świadkowie: Piotr Grzymiski, Jan Domaracki.
105.	24 V 1555 (I/2, s. 210-211)	Wezwanie do złożenia przysięgi pod krzyżem	Przysiężni: Jan Zagata, Walenty sukiennik, Wezwani: Stanisław Mizera kmięć z Dąbrowic.
106.	24 V 1555 (I/2, s. 211-212)	Ustanowienie długu	Strony: Wojciech kołodziej, Jan Ślęcz. Prokurator Wojciecha kołodzieja: Szymon Michalec kmięć z Drżazna, poddany Andrzeja Grodzieckiego i zięć Wojciecha.
107.	13 VIII 1555 (I/2, s. 212-213)	Uгода w sprawie zadania ran przez sługę łaziebnego	Strony: Paweł łaziebnik i Zygmunt Świetlicki. Rozjemca – Wojciech Marszewski, zastępca starosty kaliskiego. Świadkowie: Franciszek Wąsowski, Maciej Bielicki zarządca Jadwigi Kościeleckiej.
108.	16 X 1555 (I/2, s. 213-214)	Uгода w sprawie podziału majątku po zmarłym ojcu	Świadkowie: Wojciech dziekan, Andrzej Krawiec ławnik, Łukasz, Jan Paweł pisarz.
109.	31 I 1556 (I/2, s. 221-222)	Zobowiązanie do spłaty długu	Opiekunowie córek zmarłego Macieja Radzimskiego: Wojciech pleban, Wojciech Drozdek.
110.	3 VIII 1556 (I/2, s. 222-223)	Jadwiga Kościelecka wyznacza opiekunów dzieci i zarządców majątku zmarłego Piotra Wołka	Opiekunowie dzieci Piotra Wołka: Wojciech dziekan, Marcin Wójcik, Wojciech Drozdek i Grzegorz Zajęc.
111.	3 VIII 1556 (I/2, s. 223-224)	Sprawa uregulowania zaległego czynszu szosu	Strony: Jadwiga Kościelecka, Wojciech Dziekan w imieniu społeczności Pleszewa. Bartłomiej Tomicki/Turski – pożyczkodawca.
112.	9 IV 1557 (I/2, s. 224-225)	Udzielenie listu żelaznego Grzegorzowi młynarzowi z Żernik, zabójcy Marcina młynarza	Opiekunowie i stryjowie dzieci zmarłego Marcina młynarza z Mojkowa: Klemens z Lubienia Małego, Jan z Lubienia Wielkiego – młynarze z Mojkowa.
113.	30 IV 1557 (I/2, s. 226-227)	Oprawa wiana dzieciom zmarłej Małgorzaty	Wujowie dzieci Jana rzeźnika i zmarłej Małgorzaty: Marcin Wójcik, Wawrzyniec
114.	30 IV 1557 (I/2, s. 227)	Skwitowanie z długu za patelnię Świętomirowską	Kwitacjami dokonali Wojciech dziekan i Jan Krawiec zarządca kościoła.
115.	17 V 1557 (I/2, s. 228)	Ustanowienie poręczycieli	Poręczyciele Jana Piórowskiego: Szymon Zajęc, Jan Jafra.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
116.	21 V 1557 (I/2, s. 229)	Zeznanie ławników pleszewskich obecnych przy torturach złoczyńców Klemensa i Walentego	Ławnicy przysiężni: Grzegorz Szczurek, Piotr Wczysło. Kasper Jirzman – wójt. Strony na przesłuchaniu: złoczyńcy: Klemens, Walenty; świadkowie Jana Panieckiego z Jarocina. Błażej zwany Hanusem obywatel jarociński – w imieniu Klemensa zapłacił pamiętne.
117.	11 II 1558 (I/2, s. 230-231)	Zobowiązanie do spłaty długu	Opiekunowie dzieci zmarłego Piotra Wołka: Wojciech dziekan, burmistrz Marcin Rzygałka, Wojciech Drozdek, Grzegorz Zajęc.
118.	11 II 1558 (I/2, s. 231-233)	Zeznanie długu	Opiekunowie dzieci zmarłego Piotra Wołka: Wojciech dziekan, burmistrz Marcin Rzygałka, Wojciech Drozdek.
119.	24 IV 1558 (I/11, s. 3-7)	Testament Grzegorza młynarza	Opiekunowie dzieci zmarłego Grzegorza młynarza: Wojciech dziekan, Marcin Rzygałka burmistrz, Kasper Jirzman, Kasper organista. Wykonawcy testamentu: Wojciech dziekan, Kasper Jirzman, Kasper organista. Świadkowie: Jakub śpiewak, Marcin Rzygałka, Kasper Jirzman, Kasper organista. Woźny sądowy – Marcin Figura. Wierzyciel: Jadwiga Sobocka, żona zmarłego Marcina Sobockiego.
120.	6 V 1558 (I/11, s. 1-2, 2-3)	Powzдание domu	Opiekun Elżbiety Janeczkowej – Wojciech Drozdek.
121.	27 V 1558 (I/11, s. 9-13)	Testament Walentego Kałdosza	Opiekunowie dzieci zmarłego Walentego Kałdosza: Wojciech dziekan, Marcin Rzygałka burmistrz, Piotr Wczysło. Wierzyciele: Wojciech Baryczka mieszczanin pleszewski, Wojciech Klichowski mieszczanin pleszewski. Dłużnicy: Walenty Maj kmieć z Chorzewa, Piegonia młynarz z Trzcielina.
122.	17 X 1558 (I/11, s. 17-19)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Macieju Deksie	Rozjemcy ze strony Piotra Chabiora: Kasper chóralista, Stanisław Religa. Rozjemcy ze strony Idziego sukiennika: Maciej Bielicki, Marcin Słaby.
123.	24 X 1558 (I/11, s. 22-24)	Skwitowanie Wawrzyńca Drobneho i jego żony Katarzyny z ojcowizny	Rozjemcy: Marcin Słaby, Andrzej krawiec, Jan Zagata, Grzegorz Szczurek.
124.	9 XII 1558 (I/11, s. 26-27)	Oprawa wiana	Pamiętne opłacone przez Marka Piterka z Jedlca.
125.	27 I 1559 (I/2, s. 234-235)	Zobowiązanie na majątkach	Opiekun Doroty córki Wawrzyńca Drobneho – mąż Benedykt Otrąbka. Opiekun Róży – mąż Błażej. Jan Drzewiszewski – dziedzic Drzewiszewic.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
126.	3 II 1559 (I/2, s. 235-236)	Skwitowanie opiekunów ze sprzedaży majątku	Opiekunowie Piotra, syna Marcina Chelki Szewca: Maciej Korab, Benedykt Otrąbka, Maciej Szewc.
127.	31 III 1559 (I/2, s. 238-239)	Zabezpieczenie majątku wnukom przez Jakuba sołtysa ze wsi Morzy	Depozytariusze: Wojciech dziekan, Wojciech Drozdek i Jan krawiec, wityrcy kościoła pleszewskiego, Błażej sołtys z Kajewa – opiekun wnuków Jakuba sołtysa. Świadkowie: Jan Huś, Jan Jarciołek z Morzy.
128.	7 IV 1559 (I/2, s. 240)	Oprawa wiana	Opiekun i ojciec Agnieszki – Antoni, poddany Katarzyny Sobeckiej z Lenartowic.
129.	8 V 1559 (I/11, s. 33-35)	Sprzedaż domu	Obecni: Wojciech Pruskowski, Jan Piorunowski sługa dworski.
130.	22 VI 1559 (I/2, s. 245-246)	Oskarżenie o dług	Strony: Jan Jarek sługa Jana Jastrzębskiego, Maciej <i>Suchandi</i> .
131.	7 VII 1559 (I/11, s. 43-44)	Ugoda w sprawie majątku po zmarłej Agnieszce Darmopychowej	Rozjemcy ze strony dzieci Agnieszki Darmopychowej: Piotr Pycha, Maciej Bielicki. Rozjemcy ze strony Marcina Goździka: Łukasz z Wielkiego Przedmieścia, Piotr Wczysło. Poręczyciele Marcina Goździka: Bartłomiej Malik, Wojciech czapnik. Poręczyciele dzieci Agnieszki Darmopychowej: Jan Pieruski, Andrzej Niziołek. Opiekunowie dzieci Agnieszki Darmopychowej: Jakub Giszka, Błażej Ciesielski.
132.	29 IX 1559 (I/2, s. 246-247)	Sprawa o uregulowanie należności za majątek	Jan woźny sądowy wniósł skargę za nieobecnego Piotra. Obecni: Kasper Czajka sukiennik i Fabian, ojczym Piotra, wójt.
133.	9 II 1560 (I/11, s. 52-53)	Sprzedaż domu	Opiekun Zofii Polczyny – Piotr Miłosławski brat.
134.	16 II 1560 (I/11, s. 57-58)	Testament Anny Łaziebniczki	Opiekunowie testamentu: Wojciech Pruskowski starosta pleszewski, Marcin Wójcik. Obecni ławnicy: Stanisław Religa, Grzegorz Szczurek.
135.	23 II 1560 (I/11, s. 60-61)	Skwitowanie Wojciecha Drozdka	Opiekunowie Anny Krakowczanki: Wojciech Drozdek, Jan Krakowczyk.
136.	1 III 1560 (I/11, s. 69-70)	Ugoda w sprawie majątku między Zofią Kałdoszką i jej synem Janem	Opiekunowie Zofii Kałdoszki: Marcin Rzygałka, Wojciech dziekan, Piotr Wczysło.
137.	15 III 1560 (I/11, s. 70-71)	Ugoda w sprawie majątku po zmarłym Tomaszu Świderku	Opiekun i mąż Urszuli – Marcin pilarz z Krobi. Opiekun i stryj Doroty i Jadwigi – Paweł Dozdała.
138.	29 III 1560 (I/11, s. 72-73)	Zadośćuczynienie za sprzedaż majątku	Rozjemcy: Wojciech Marszewski, Wojciech Pruskowski.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
139.	26 IV 1560 (I/11, s. 75-77)	Zeznanie burmistrza i rajców w sprawie spłaty zaległego szosu i ich skwitowanie	Podstoli kaliski Bartłomiej Miedzianowski. Wierzyciel Ambrożego ślusarza – Zielnowski.
140.	24 V 1560 (I/2, s. 251)	Skwitowanie przez Bartłomieja Czajkę opiekunów dzieci zmarłej Agnieszki Darmopychowej	Opiekunowie dzieci śp. Agnieszki Darmopychowej: Maciej Szewc, Jakub Giszka.
141.	24 V 1560 (I/2, s. 252-253)	Spłata należności za majątek	Opiekunowie dzieci śp. Agnieszki Darmopychowej: Maciej Szewc, Jakub Giszka. Wierzyciel – Bartłomiej Czajka.
142.	24 V 1560 (I/2, s. 253-254)	Skwitowanie Katarzyny, wdowy po Wawrzyńcu Drobnym, przez jego dzieci	Opiekun Doroty, córki Wawrzyńca Drobnego – mąż Benedykt Otrąbka.
143.	21 VI 1560 (I/11, s. 79-84)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Mikołaju Dozdałce	Opiekun i dziadek dzieci zmarłego Mikołaja Dozdałki – Paweł Dozdała. Opiekun i mąż Doroty Potkockiej – Wojciech Klichowski. Rozjemcy ze strony Pawła Dozdały: Jan Janowicz Suchorzewski komornik polny ziemski powiatu kaliskiego, Wojciech Pruskowski, Maciej Bielicki, Kasper organista. Rozjemcy ze strony Doroty Potkockiej: Marcin Kołacki, Sebastian Korasz, Stanisław Religa, Jan bednarz.
144.	5 VII 1560 (I/11, s. 84)	Skwitowanie Szymona Zająca	Opiekun Małgorzaty Potkockiej – Sebastian Koszewski.
145.	7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68)	Zobowiązanie Tomasza z Pieruszyc wobec Elżbiety Janeczkowej	Opiekun Tomasza z Pieruszyc – Wojciech Drozdek. Pełnomocnik i brat Elżbiety Janeczkowej – Jan Janeczka śpiewak. Poręczyciele: Wojciech Pruskowski, Piotr Pycha, Kasper organista, Grzegorz Szczurek, Stanisław Religa.
146.	19 IX 1560 (I/2, s. 250)	Zabezpieczenie długu opiekunów szpitalnych	Opiekunowie szpitalni: Andrzej Krupa, Szymon Suwała.
147.	25 X 1560 (I/11, s. 89-90)	Uгода w sprawie posagu	Opiekun i mąż Apolonii, wnuczki Pawła Dozdały – Tomasz mielcarz.
148.	25 X 1560 (I/11, s. 90-92)	Uгода w sprawie posagu	Opiekun i dziadek dzieci zmarłego Mikołaja Dozdałki – Paweł Dozdała.
149.	6 XI 1560 (I/11, s. 92-93)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Macieju z Wielkiego Lubienia	Poręczyciele: Jan Kot, Piotr Chabior, Grzegorz Kaczor z Suchej.
150.	6 XII 1560 (I/11, s. 97-100)	Sprawa o majątek	Świadkowie: Wojciech Marszewski, Anzelm Gorazdowski, Jan Sławiński, Kasper Sławiński, Maciej Rogowski.
151.	31 I 1561 (I/11, s. 103-104)	Powzdanie domu z zabudowaniami	Pośrednik – Wojciech Pruskowski.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
152.	11 II 1561 (I/2, s. 258-260)	Ugoda w sprawie ogrodu	Rozjemcy ze strony Adama Styszko: Piotr Pycha Sukiennik, Walenty Baran. Rozjemcy ze strony Erazma Mazura: Kasper organista, Jan Zagatka. Poręczyciele ze strony Adama Styszko: Andrzej Gajda, Wojciech Kuśnierz. Poręczyciele ze strony Erazma Mazura: Marcin Radzinowski, Andrzej Niziołek.
153.	14 II 1561 (I/11, s. 105-106)	Ugoda w sprawie zadośćuczynienia za majątek	Opiekunowie Anny Młynarki: Piotr Wczysło, Piotr Chabior.
154.	21 II 1561 (I/2, s. 255-256, 256-257)	Ugoda w sprawie spłaty dóbr ojcowskich i macierzystych	Rozjemcy: Maciej Bielicki, Stanisław Religa, Andrzej Krawiec i Marcin Wójcik.
155.	18 IV 1561 (I/11, s. 118-119)	Sprawa dotycząca spłaty długu	Rozjemcy: Andrzej krawiec, Jan Frymek, woźny miejski.
156.	27 VI 1561 (I/11, s. 126-127)	Powzdanie roli po zmarłym Mikołaju Dozdałce	Opiekun i dziadek Jana Dozdałki – Paweł Dozdała.
157.	3 VII 1561 (I/11, s. 127-130)	Testament Andrzeja Kanińskiego	Opiekunowie testamentu: Marcin Słaby, Kasper organista, Wawrzyniec Kostrzewka, Tomasz Janeczka. Opiekunowie Małgorzaty Kanińskiej i Anny: Marcin Słaby, Tomasz Janeczka.
158.	4 VII 1561 (I/11, s. 130-131)	Ugoda w sprawie posagu i majątku	Rozjemcy: Piotr Pycha, Andrzej krawiec, Wojciech Kupisz, Błażej Kruż, Marcin Wójcik. Świadek – Małgorzata żona Wojciecha Bajadło.
159.	12 IX 1561 (I/2, s. 260-261)	Skwitowanie Erazma Mazura przez Adama Styszko	Opiekunowie małoletniego Adama Styszko: Stanisław Styszko ojciec, Jakub Koropchwalik brat stryjeczny.
160.	19 IX 1561 (I/11, s. 135-136)	Sprzedaż stodoły	Opiekunowie stron: Jan Kot, Grzegorz Zajęc.
161.	3 X 1561 (I/11, s. 137-139)	Zadośćuczynienie za posag i wiano	Opiekun i mąż Doroty Potkockiej – Wojciech Klichowski. Opiekunowie Apolonii – Jan wikariusz kościoła krakowskiego (stryj Apolonii), Tomasz mielczarz (mąż Apolonii).
162.	24 X 1561 (I/11, s. 145-146)	Ugoda w sprawie zepsucia wieńca	Rozjemcy ze strony Jana Gierza: Jan Zagata, Błażej Szczecina. Rozjemcy ze strony Macieja z Gradkowa: Walenty Baran, Wojciech Kopczyk.
163.	13 II 1562 (I/11, s. 154-155)	Ugoda [zapiska niedokończona]	Świadkowie: Grzegorz Kosmowski, Piotr Suchorzewski.
164.	21 II 1562 (I/2, s. 264)	Testament Jana Szrama z Koźmina	Świadkowie: Wojciech dziekan, Jan krawiec, Aleksy Dryszpulik, Jan z Dębna pisarz.
165.	9 III 1562 (I/11, s. 162-165)	Przywilej na jatki rzeźnicze	Świadkowie: Piotr Lipski zarządca wojezyński, Jakub Chomącki, Marcin Pieruski.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
166.	10 IV 1562 (I/11, s. 156-157)	Oprawa wiana	Opiekun Jana i Pawła, synów Kaspra Kościelickiego – Stanisław Gieruszka.
167.	10 IV 1562 (I/11, s. 157-158)	Sprzedaż po zmarłym Janie kucharzu	Opiekunowie Pawła Kalinowskiego: Stanisław Religa, Jan Sędzia. Opiekunowie Magdaleny, żony Jana kucharza, i Katarzyny: Marcin Słaby, Szymon Zając.
168.	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)	Testament Wojciecha młynarza	Wykonawcy testamentu: Wojciech Kopczyk, Idzi sukiennik.
169.	15 V 1562 (I/11, s. 165-166)	Oprawa wiana	Opiekun Agnieszki Długoszowej – Kasper Mizgałka.
170.	26 VI 1562 (I/11, s. 168-169)	Sprzedaż domu z ogrodem	Opiekun i brat Reginy Żakowskiej – Wojciech Żakowski.
171.	25 IX 1562 (I/11, s. 170-171)	Zapis majątku po zmarłym Macieju Sołtysie	Opiekun i mąż Elżbiety Młynarki – Jakub Konwik.
172.	21 V 1563 (I/2, s. 262-263)	Testament Walentego sukiennika ze wsi Lisiec	Świadkowie: Andrzej krawiec, Wawrzyniec Kostrzewka, Kasper Czynk sukiennik. Wykonawcy testamentu: Idzi sukiennik i Wawrzyniec Kostrzewka.
173.	28 V 1563 (I/2, s. 266-267)	Zeznanie z wykonania testamentu Walentego Sukiennika	Wykonawcy testamentu: Idzi sukiennik, Wawrzyniec Kostrzewka, Kasper Czynk sukiennik.
174.	4 VI 1563 (I/11, s. 192-193)	Powzdanie półkwarcia roli	Opiekunowie Doroty Józefkowej: Kasper Mizgałka, Maciej Kosm.
175.	18 VI 1563 (I/11, s. 193-195)	Oprawa wiana	Opiekunowie Anny Loryńcowej: Jan Sędzia, Wojciech Baryczka.
176.	9 VII 1563 (I/11, s. 200-201)	Sprawa o majątek po rodzicach między braćmi Pieruskimi	Pośrednik – Wojciech Pruskowski. Rozjemcy: Wojciech dziekan, Wawrzyniec Pieruski.
177.	27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204)	Uгода w sprawie spadku po Zygmuncie ślusarzu	Rozjemcy: Idzi sukiennik, Piotr Pycha, Wojciech Kopczyk, Jan Tomicki.
178.	27 VIII 1563 (I/11, s. 204-206)	Uгода w sprawie majątku po rodzicach	Rozjemcy: Marcin Wójcik, Jan Knychała z Jarocina.
179.	10 IX 1563 (I/11, s. 206-207)	Uгода w sprawie majątku	Rozjemcy: Walenty Baran, Benedykt Bieniasz, Jan Urbańczyk, Jakub Kępa.
180.	17 IX 1563 (I/11, s. 207-209)	Zrzeczenie się majątku przez Jana Wczysło	Opiekunowie Gertrudy Wczysłowej: Andrzej Krupka, Kasper Mizgałka. Rozjemcy: Kasper organista, Andrzej Bedoński, Marcin Słaby, Andrzej krawiec.
181.	12 XI 1563 (I/2, s. 266)	Zadośćuczynienie młynarzom z Brudzewka	Dłużnik – Wojciech Marszewski.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
182.	4 II 1564 (I/11, s. 212-213)	Oprawa wiana	Opiekunowie Apolonii, żony Tomasza Janeczki: Marcin Wójcik, Paweł Dozdała.
183.	4 II 1564 (I/11, s. 213-215)	Oprawa wiana	Opiekunowie Anny Kędziorczanki: Szymon Zając, Tomasz Janeczka.
184.	11 II 1564 (I/11, s. 219-221)	Uгода w sprawie posagu i wiana	Rozjemcy: Grzegorz Wołek, Piotr Wczysło.
185.	21 IV 1564 (I/11, s. 227-228)	Sprzedaż jatki	Opiekunowie synów zmarłego Stanisława Darmopycha: Jakub Giszka, Walenty Giszka.
186.	5 V 1564 (I/3, s. 3-4)	Zrzeczenie się łązni na rzecz miasta przez Annę Łaziebnikową	Zarządca Wojciech Pruskowski.
187.	25 VIII 1564 (I/11, s. 230-231)	Sprzedaż domu z parcelą	Opiekun i brat Anny Krakowczykowej – Wojciech Drozdek.
188.	24 XI 1564 (I/3, s. 9-11)	Nadanie przywileju Bieniaszowi z Koszutowa	Świadkowie: bracia Seweryn i Fryderyk NN, Wojciech Pruskowski, Wojciech Zabłocki, Jan Goliniewski.
189.	27 VI 1565 (I/3, s. 12-16)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Macieju Mazurze	Rozjemcy braci i synów zmarłego Macieja Mazura: Marcin Słaby, Jan Frymek, Andrzej krawiec.
190.	31 VIII 1565 (I/11, s. 244-246)	Sprzedaż domu po zmarłym Janie cieśli	Opiekun Gertrudy, żony zmarłego Jana cieśli – Kasper Mizgałka.
191.	9 XI 1565 (I/11, s. 248-249)	Sprzedaż domu z parcelą i ogrodem	Opiekun Jerzego Czecha rzeźnika i jego żony Elżbiety – Wojciech Kupisz.
192.	28 XI 1565 (I/3, s. 17-19)	Testament Andrzeja krawca	Świadek – Stanisław Gieruszka.
193.	28 XI 1565 (I/3, s. 21-22)	Ustanowienie opiekunów córek zmarłego Błażeja Ciesielskiego	Opiekunowie dzieci zmarłego Błażeja Ciesielskiego: Andrzej Krupka, Grzegorz Niewrzęda.
194.	15 II 1566 (I/11, s. 257-258)	Sprzedaż domu	Opiekunowie Jana Kocińskiego: Ambroży ślusarz, Jan Sławiński.
195.	22 II 1566 (I/11, s. 262-263)	Sprzedaż domu	Opiekunowie córek zmarłego Błażeja Ciesielskiego.
196.	8 III 1566 (I/11, s. 268-269)	Sprzedaż domu z parcelą	Opiekunowie Walentego sukiennika: Idzi sukiennik, Grzegorz Wołek.
197.	14 VI 1566 (I/11, s. 286-288)	Oprawa wiana	Opiekun Jadwigi Klichowskiej – Wojciech Klichowski.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
198.	22 VII 1566 (I/11, s. 290-291)	Uгода w sprawie podziału majątku	Rozjemcy ze strony Agnieszki Baryczkowej: Wojciech Klichowski, Idzi sukiennik. Rozjemcy ze strony Małgorzaty, córki zmarłego Wojciecha Baryczki: Jan Pieruszka, Urban Zagata.
199.	26 VII 1566 (I/3, s. 25)	Skwitowanie	Opiekunowie testamentu Andrzeja Ka...[?]: Andrzej Bedoński, Błażej Krusz, Marcin Słaby, Andrzej Niziołek, Marcin Kozielski.
200.	25 X 1566 (I/11, s. 295-298)	Uгода w sprawie podziału majątku po zmarłym Tomaszu Janeczce	Opiekun Apolonii Tomaszowej – Wojciech Klichowski. Rozjemcy ze strony Jana śpiewaka: Jan Pacynowski, Andrzej Krupka, Kasper organista. Rozjemcy ze strony Apolonii: Walenty Czermiński, Piotr Pycha, Wojciech Klichowski. Sędzia polubowny – Jan Suchorzewski junior z Broniszewic.
201.	29 XI 1566 (I/11, s. 301)	Powzdanie domu	Opiekun Doroty Mikołajowej – Marcin Słaby.
202.	10 I 1567 (I/11, s. 302-303)	Uгода w sprawie powzdania kwarty roli	Rozjemca – Walenty Czermiński.
203.	11 IV 1567 (I/11, s. 316-317)	Sprzedaż kwarty roli z przydziałkami	Opiekunowie Doroty Smolarki i jej dzieci: Wojciech czapnik, Walenty Grodzicki.
204.	21 V 1567 (I/11, s. 318-319)	Skwitowanie ze sprzedaży majątku	Opiekunowie Zofii, córki zmarłego Wojciecha Kalki: Wojciech dziekan, Jan Janeczka.
205.	6 VI 1567 (I/11, s. 319-320)	Oprawa wiana	Opiekunowie Zofii, żony Andrzeja Kopczyka: Paweł Sulek, Andrzej Chadała.
206.	20 VI 1567 (I/11, s. 322-323)	Oprawa wiana	Pełnomocnik Elżbiety, córki Jana Sławińskiego – podstoli kaliski Bartłomiej Miedzianowski.
207.	8 XI 1567 (I/11, s. 332-333)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Kasprze Czynku	Obecni: Maciej Bielicki, Wojciech Klichowski, Marcin Słaby, Wacław mielcarz, Andrzej Bedoński, wójt Wojciech Kopczyk. Rozjemcy Jana Barabasza i Piotra: Jakub Kabat, Jan Tomicki. Rozjemcy Anny, wdowy po Kasprze Czynku: Grzegorz Niewrzęda, Wojciech Wośka. Ustanowieni opiekunowie Anny: Jan Omyła, Sebastian Parteka.
208.	30 I 1568 (I/11, s. 339)	Sprzedaż mielcucha	Obecni: Stanisław Parteka, Jan Omyła.
209.	14 II 1568 (I/3, s. 30-31)	Sprzedaż roli ze stodołami	Opiekun dzieci zmarłego Andrzeja Chadałki – Błażej Chadała.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
210.	30 IV 1568 (I/11, s. 342)	Sprzedaż kwarty roli	Pełnomocnik Wojciecha Bajadło – Wojciech czapnik.
211.	18 VI 1568 (I/11, s. 343-344)	Skwitowanie	Opiekunowie Zofii, córki zmarłego Wojciecha Kalki – Jakub Grot (mąż Zofii), Wojciech dziekan, Jan śpiewak, Piotr Pycha, Maciej Bujara.
212.	9 VII 1568 (I/11, s. 344-345)	Sprzedaż domu z parcelą i kwartą roli	Opiekunowie Agnieszki Kamlyszowej: Andrzej Krupa, Andrzej Bedoński, Bartłomiej Turski, Walenty Kromolicki.
213.	13 IX 1568 (I/11, s. 348-349)	Zrzeczenie się majątku na rzecz pasierba	Opiekunowie Anny Zaworskiej, wdowy po Kasprze Jirzmanie: Kasper organista, Marcin Słaby.
214.	13 IX 1568 (I/11, s. 349-350)	Wwiązanie w dobra ruchome i nieruchome	Pośrednicy: Stanisław Gieruszka, Wojciech czapnik, woźny sądowy.
215.	17 IX 1568 (I/11, s. 352-353)	Oprawa wiana	Opiekunowie Apolonii, córki zmarłego Mikołaja Dozdałki: Kasper organista, Walenty Trzeciak.
216.	17 IX 1568 (I/11, s. 353-354)	Sprzedaż domu	Opiekun Jerzego Pęcikijka i Apolonii – Sebastian szewc.
217.	6 V 1569 (I/11, s. 360-361)	Sprzedaż majątku	Opiekunowie Zofii Kalczanki: Marcin Słaby, Kasper organista.
218.	1 VII 1569 (I/11, s. 367-368)	Sprzedaż domu z parcelą	Opiekun Anny Żmindziny – Jan Tomicki.
219.	26 VIII 1569 (I/11, s. 368)	Sprzedaż roli	Opiekun Zofii Obersalowej – Wojciech Kęsicki.
220.	9 IX 1569 (I/12, s. 5-7)	Powzdanie domu	Opiekunowie Agnieszki Kabatowej: Wawrzyniec Kostrzewa, Marcin Radzimski.
221.	7 X 1569 (I/12, s. 8-9)	Sprzedaż domu po Dorocie	Opiekunowie Katarzyny Relizmy, córki zmarłej Doroty: Wojciech Czapnik, Grzegorz Szczurek.
222.	7 XI 1569 (I/2, s. 88)	Skwitowanie burmistrza, rady i cechu szewskiego dokonane przez Macieja Popielaka	Wykonawca testamentu – Sebastian szewc.
223.	1570 [?] (I/4, s. 3)	Zeznanie długu	Zadłużenie u Wawrzyńca Kuczkowskiego.
224.	3 II 1570 (I/12, s. 9-10)	Sprzedaż domu	Opiekun Anny, matki Michała Młynarza – Marcin Słaby.
225.	10 II 1570 (I/3, s. 34-35)	Sprzedaż domu	Opiekunowie dzieci zmarłego Pawła Czapli: Andrzej Niziołek, Piotr Szerszeń, Walenty Kaczejajo.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
226.	17 IV 1570 (I/3, s. 35)	Skwitowanie	Zeznający świadkowie: Marcin Borzej z Lisewa i Błażej kołodziej z Lisewa.
227.	21 IV 1570 (I/12, s. 23-24)	Sprzedaż domu	Opiekun Anny Kuśnierki – Marcin Radzimski.
228.	1 V 1570 (I/3, s. 36-37)	Wzdanie gruntu pod budowę studni	Opiekun Doroty Wiórkowskiej – Wawrzyniec Kostrzewa.
229.	12 V 1570 (I/12, s. 27-28)	Oprawa wiana	Opiekun Anny – Sobek Szewc.
230.	19 V 1570 (I/12, s. 30-31)	Powzdanie domu	Opiekun Zofii Połczyny – Jan Ryło.
231.	19 V 1570 (I/12, s. 31-32)	Powzdanie domu	Opiekun Anny i Marty Igielczanek – Jan Tomicki.
232.	19 V 1570 (I/12, s. 34-36)	Uгода w sprawie mielcucha na przedmieściu	Rozjemcy ze strony Wojciecha Czapnika: Marcin Słaby, Wojciech Orszulanka. Rozjemcy ze strony Marcina Zakrzewskiego: Wawrzyniec Kostrzewa, Jan Tomicki.
233.	23 VI 1570 (I/12, s. 37-38)	Uгода w sprawie majątku po zmarłej Annie Krakowczykowej	Rozjemcy ze strony Walentego Krakowczyka: Piotr Pycha, Walenty Baran. Rozjemcy ze strony Jędrzeja Krakowczyka: Jan Tomicki, Grzegorz Niewręda. Rozjemcy ze strony Szczęsnego: Wojciech Klichowski, Maciej Bielicki.
234.	23 VI 1570 (I/12, s. 38-40)	Kwit od Macieja Droszewskiego	Sługa Macieja Droszewskiego – Marcin Głoszkowski.
235.	20 X 1570 (I/12, s. 52-54)	Uгода w sprawie majątku po rodzicach	Opiekunowie dzieci zmarłego Jędrzeja krawca, Jana i Maruszy: Wawrzyniec Kostrzewa, Frącek Kostrzewa.
236.	12 X 1571 (I/12, s. 54-55)	Powzdanie kwarty roli z przydziałkami	Wykonawcy testamentu Stanisława Rurnika: Stanisław Gieruszka, Marcin Grzybek.
237.	19 I 1571 (I/12, s. 60-62)	Sprzedaż domu	Opiekun Stanisława Glinki kuśnierza – Marcin Słaby. Świadek – Jan Omyła.
238.	31 I 1571 (I/12, s. 64-65)	Uгода w sprawie majątku po rodzicach	Opiekun Anny – Jan Omyła. Opiekun Elżbiety – Jakub Chorochwał.
239.	1 II 1572 (I/3, s. 47-48)	Skwitowanie z długu	Frącek Żbikowski – skwitowany z długu.
240.	20 II 1573 (I/12, s. 125-126)	Sprzedaż domu	Opiekunowie Zuzanny Czapliny: Wawrzyniec Kostrzewa, Jędrzej Krupka.
241.	20 II 1573 (I/12, s. 126-127)	Sprzedaż domu	Opiekun i zięć Doroty Józefowej – Maciej Kosm.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
242.	6 III 1573 (I/12, s. 135-136)	Sprzedaż placu mielcuchowego	Opiekun Maruszy Tumickiej i jej syna Adriana – Jan Frymek.
243.	3 IV 1573 (I/3, s. 53-55)	Wzdanie domu	Opiekunowie Wawrzyńca, syna zmarłego Jana Starostki, ustanowieni przez Erazma z Grodziska: Wojciech Orszulanka, Mateusz młynarz Foluski.
244.	17 IV 1573 (I/12, s. 138-139)	Oprawa wiana	Opiekunowie Anny Mizgałki: Jędrzej Krupa, Wawrzyniec Kostrzewa, Grzegorz Wołek, Sebastian szewc.
245.	12 VI 1573 (I/12, s. 147-149)	Sprzedaż domu	Świadek – Maciej sługa miejski.
246.	3 VII 1573 (I/12, s. 150-152)	Powzdanie domu i ogrodu zmarłego Marcina Słabego	Opiekunowie dzieci zmarłego Marcina Słabego: Stanisław Gieruszka, Jakub z Budy.
247.	2 X 1573 (I/12, s. 156-157)	Sprzedaż domu zmarłego Jakuba rzeźnika	Opiekun Anny, żony zmarłego Jakuba rzeźnika – Grzegorz Szczurek.
248.	30 X 1573 (I/12, s. 161-162)	Wzdanie domu	Opiekun Jadwigi Pęcikijki – Sebastian szewc.
249.	8 I 1574 (I/12, s. 168-170)	Oprawa wiana	Opiekunowie Anny Krakowczykowej: Kasper organista, Wojciech Wilk.
250.	12 II 1574 (I/12, s. 191-193)	Sprzedaż domu	Poddany Rafała, starosty radziejowskiego – Jędrzej Stary Starek z Gołuchowa.
251.	18 VI 1574 (I/12, s. 210-212)	Wzdanie domu na Koszutowie	Namiestnik Jana Zborowskiego – Wacław Górecki.
252.	25 VI 1574 (I/12, s. 214-216)	Oprawa wiana	Opiekun Anny, żony Bartosza Wośki – Walenty Baran.
253.	9 VII 1574 (I/12, s. 219-220)	Wzdanie domu z ogrodem i jatką	Opiekunowie Doroty, córki zmarłego Jana Koraba: Urban Bogucki z Jarocina, Ambroży ślusarz, Stanisław Gieruszka.
254.	29 X 1574 (I/12, s. 233-234)	Oprawa wiana	Opiekun Katarzyny, żony Wawrzyńca Pieruskiego – Idzi Czechowski.
255.	7 I 1575 (I/12, s. 237-238)	Sprzedaż domu	Opiekunowie dzieci zmarłego Stanisława rurnika: Jędrzej Gajda, Stanisław Gieruszka.
256.	7 I 1575 (I/12, s. 239-240)	Sprzedaż ogrodu	Opiekun Praksedy Idzikowej – Jędrzej Kwisz.
257.	14 I 1575 (I/12, s. 241-242)	Oprawa wiana	Opiekunowie Doroty, żony Kaspra Czajki: Jan Jaskólski, Piotr Radłowski.
258.	28 I 1575 (I/12, s. 245-246)	Oprawa wiana	Opiekun Reginy, żony Grzegorza tesarza – Jakub Kwiatek.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
259.	4 III 1575 (I/12, s. 248-249)	Sprzedaż ogrodu	Opiekun Apolonii Pęcikijki – Sebastian szewc.
260.	11 IV 1575 (I/12, s. 250-251)	Sprzedaż placu stodołnego	Opiekun Urszuli i Elżbiety Malikówien – Wawrzyniec Kostrzewa.
261.	15 IV 1575 (I/12, s. 253-254)	Wzdanie majątku	Opiekun Małgorzaty Mazurowej – Marcin Radzimski.
262.	15 IV 1575 (I/12, s. 254-256)	Uгода w sprawie majątku po rodzicach	Rozjemcy: Wojciech Wilk, Stanisław Gieruszka, Jędrzej Bedoński.
263.	27 IV 1575 (I/12, s. 258-259)	Sprzedaż półkwarcia roli z przydziałkiem i blewiążgiem	Opiekun Urszuli i Elżbiety Malikówien – Maciej Bielicki.
264.	27 V 1575 (I/12, s. 260-261)	Wzdanie majątku	Pełnomocnik Jana Zborowskiego – Waław Górecki.
265.	27 V 1575 (I/12, s. 261-263)	Wzdanie gruntu	Pełnomocnik Jana Zborowskiego – Waław Górecki.
266.	30 V 1575 (I/12, s. 267-268)	Sprzedaż domu z ogrodem	Opiekunowie dzieci zmarłego Stanisława Religi: Bartosz Pokora, Jakub Okraska.
267.	29 VI 1575 (I/12, s. 273-274)	Sprzedaż półkwarcia roli z przydziałkami i blewiążgiem	Poręczyciel Jana Ciesielskiego – Maciej Ciesielski.
268.	1 VII 1575 (I/12, s. 271-273)	Sprzedaż stodoły	Opiekun Reginy Oborskiej – Maciej Bielicki.
269.	9 IX 1575 (I/12, s. 274-275)	Sprzedaż domu	Opiekunowie Grzegorza Niewrzędy: Wawrzyniec ślusarz, Wojciech Jakielek.
270.	30 IX 1575 (I/12, s. 280-281)	Zamiana domów	Opiekun Maruszy Kobyłochy – Jędrzej Kopeć.
271.	21 X 1575 (I/12, s. 284-285)	Sprzedaż domu	Opiekunowie zmarłego Tomasza Dupińskiego: Jan Frymek, Wawrzyniec Kostrzewa, Jędrzej Niziołek.
272.	27 I 1576 (I/12, s. 297-298)	Sprzedaż placu mielcuchowego	Pełnomocnik Jędrzeja Sołtysika, mieszczanina kaliskiego – Tomasz Krupka.
273.	11 V 1576 (I/12, s. 307-308)	Sprzedaż połowy ogrodu	Opiekun Elżbiety Malikowej – Marcin Grzybek.
274.	5 X 1576 (I/12, s. 316-317)	Sprzedaż domu z placem	Opiekunowie Mikołaja furarza: Jan Dusza, Bieniek rzeźnik.
275.	5 X 1576 (I/12, s. 319-320)	Sprzedaż połowy ogrodu	Opiekun Maruszy Bajadłówny – Wojciech Wąsik.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
276.	9 XI 1576 (I/12, s. 322-324)	Sprzedaż ogrodu	Opiekun Elżbiety Malikowej – Jakub Latosi.
277.	8 III 1577 (I/12, s. 332-333)	Sprzedaż domu	Opiekun Katarzyny Tesarki – Marcin Grzybek.
278.	8 III 1577 (I/12, s. 333-334)	Powzdanie majątku	Opiekunowie Jadwigi Klichowskiej: Jędrzej Krupa, Walenty Kaczocho.
279.	10 V 1577 (I/12, s. 339-340)	Sprzedaż domu	Opiekunowie synów zmarłego Szymona Józefka sukiennika: Jan Piórowski, Marcin Nawrot.
280.	20 V 1577 (I/12, s. 344-346)	Oprawa wiana	Opiekunowie i wujowie Jadwigi Kapturówny: Piotr, Jan Matiaszkowie.
281.	12 VII 1577 (I/12, s. 356-357)	Sprzedaż budy	Pełnomocnik Szymona Soboty – Jakub Galeski.
282.	6 IX 1577 (I/12, s. 358-359)	Sprzedaż placu stodołnego	Opiekunowie kościelni: Tomasz Roziński, Wawrzyniec kuśnierz, Ambroży Krzeczioch.
283.	31 I 1578 (I/12, s. 375-377)	Oprawa wiana	Opiekunowie Elżbiety Kotarbskiej: Marcin Szczecinka, Piotr Pabisz.
284.	11 IV 1578 (I/12, s. 388-390)	Sprzedaż domu	Opiekunowie Stanisława z Glinek: Jędrzej Okrasa, Bartosz Glinka krawiec.
285.	25 IV 1578 (I/12, s. 398-400)	Oprawa wiana	Opiekunowie Anny Kasprzykowej: Jan Piechota, Szczęsny Żapart.
286.	27 VI 1578 (I/12, s. 409-411)	Sprzedaż domu	Opiekunowie zmarłego Seweryna krawca: Jędrzej Bedoński, Marcin Grzybek.
287.	5 IX 1578 (I/12, s. 413-415)	Oprawa wiana	Opiekun Agnieszki Klimkowej – Grzegorz Wołek.
288.	26 VI 1579 (I/12, s. 431-433)	Sprzedaż domu	Opiekunowie Doroty, córki zmarłej Anny Wykrętki: Jakub Frymek, Tomasz Roziński.
289.	23 X 1579 (I/12, s. 438-440)	Oprawa wiana	Opiekun Elżbiety Kapturowej, wdowy po Wawrzyńcu Kapturze – Maciej kołodziej.
290.	30 X 1579 (I/12, s. 442-444)	Oprawa wiana	Opiekun i brat Agnieszki, żony zmarłego Jana Patrzyłasa – Walenty Trzeciak.
291.	5 II 1580 (I/12, s. 459-461)	Oprawa wiana	Opiekun Jadwigi Grzanczyny, wdowy po Janie Grzance – Frącek Szopa.
292.	5 II 1580 (I/12, s. 461-462)	Sprzedaż domu	Opiekunowie po zmarłej Hannie Babie: Maciej Roziński, Walenty Beczka.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
293.	26 V 1580 (I/12, s. 482-484)	Oprawa wiana	Wierzyciel Balcera Libischa – Jan Dziadkowski podstarości odolanowski.
294.	9 VI 1580 (I/12, s. 489)	Darowanie ogrodu/roli	Świadkowie: Kasper Suchorzewski, Krzyszostom Marszewski, Wojciech Marszewski, Mikołaj Dzierżanowski, Wojciech Skrzypiński, Marcin Wyszkowski – plenipotent Jana Zborowskiego.
295.	18 XI 1580 (I/12, s. 496-497)	Sprzedaż domu	Opiekun Elżbiety Bilaszki – Jan Piechota.
296.	25 I 1581 (I/3, s. 66-68)	Uгода w sprawie majątku	Świadkowie: Grzegorz Wolek, Tomasz Roziński, Jan Przybyło, Jakub Okrasa.
297.	15 II 1581 (I/3, s. 68-70)	Zrzeczenie się majątku	Opiekun Apolonii Tomaszowej – Wojciech Rzygałka.
298.	1 III 1581 (I/12, s. 502-503)	Oprawa wiana	Opiekunowie Agnieszki, wdowy po Andrzeju Bedońskim: Maciej Pyszka burmistrz, Frącek Ożarek, Aleksy sukiennik.
299.	6 III 1581 (I/12, s. 503-504)	Sprzedaż domu	Opiekun i brat Jadwigi Jantoszkiej, wdowy po Pawle Jantoszku – Maciej Kołodziejczyk.
300.	21 IV 1581 (I/12, s. 507-508)	Sprzedaż półkwarcia roli z przydziałkami	Opiekun Jadwigi Popkowej – Błażej Chadała.
301.	21 IV 1581 (I/12, s. 509)	Sprzedaż domu	Pełnomocnik Macieja krawca – Jan Kiernoz.
302.	30 VI 1581 (I/12, s. 516-517)	Sprzedaż domu	Opiekunowie po zmarłej Magdalenie Gołej: Wojciech Orszulanka, Walenty Trzeciak.
303.	30 VI 1581 (I/12, s. 517-518)	Sprzedaż połowy ogrodu	Opiekun po zmarłym Wawrzyńcu kuśnierzu – Walenty Trzeciak.
304.	12 I 1582 (I/12, s. 521-522)	Oprawa wiana	Opiekun Barbary Białaskówny, córki zmarłego Wita Białaska – Stanisław Gieruszka.
305.	19 I 1582 (I/12, s. 522-523)	Sprzedaż domu	Opiekunowie testamentowi zmarłego Wawrzyńca kuśnierza: Tomasz Roziński, Walenty Trzeciak.
306.	9 II 1582 (I/12, s. 524-525)	Sprzedaż domu	Opiekunowie Marcina Otrąbki: Wojciech Jakło, Szymon Suwała.
307.	9 II 1582 (I/12, s. 525-526)	Sprzedaż domu	Opiekunowie Elżbiety Malikowej: Marcin Grzybek, Piotr Łysek.
308.	16 II 1582 (I/12, s. 526-527)	Zrzeczenie się majątku po rodzicach	Opiekun i brat Jadwigi Wąsikówny, żony Jana Szetła – Wojciech Wąsik.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
309.	18 V 1582 (I/12, s. 527-528)	Oprawa wiana	Opiekunowie Hanny, córki zmarłego Błażeja Krusza: Grzegorz Wolek, Wawrzyniec Kostrzewa.
310.	18 V 1582 (I/12, s. 529-530)	Sprzedaż placu domowego z ogrodem	Opiekun Agnieszki Kubiejnej i jej dzieci – Stanisław Gieruszka.
311.	8 VI 1582 (I/12, s. 533-534)	Sprzedaż półkwarcia roli z przydziałkiem	Opiekunowie Zofii Chadaliny: mąż Paweł Zagatka, ławnicy Stanisław Gieruszka i Gabriel Cichosz.
312.	4 II 1583 (I/12, s. 537-538)	Sprzedaż domu z jatką szewską	Opiekunowie po zmarłym Stanisławie Doczekale: Krzysztof Krzyżan, Jan Ciupka, Adam kuśnierz.
313.	25 II 1583 (I/12, s. 539-540)	Sprzedaż domu	Opiekun Reginy Tesarki, wdowy po Grzegorzu tesarzu – Wawrzyniec ślusarz.
314.	4 XI 1583 (I/12, s. 547-548)	Sprzedaż domu	Opiekun Anny Loryńcowej – Brykcy Krupa.
315.	13 I 1584 (I/12, s. 549-550)	Sprzedaż mielcucha z ogródkiem i szopą	Opiekun Elżbiety Malikowej – Wojciech Orszulanka.
316.	9 III 1584 (I/12, s. 553-554)	Sprzedaż domu z jatką szewską	Opiekun Magdy Brudnej, wdowy po Tomaszu Brudnym – Jan Ciupka.
317.	20 IV 1584 (I/12, s. 555-556)	Sprzedaż domu	Opiekun Anny Dryszpułowej – Maciej Pyszka.
318.	27 IV 1584 (I/13, s. 8-9)	Sprzedaż blewiązgu	Opiekun Elżbiety Malikowej – Wojciech Orszulanka.
319.	20 VI 1584 (I/3, s. 77-78)	Sprzedaż ogrodu	Opiekun Doroty Aniołki – Jakub Chorochwał.
320.	6 VII 1584 (I/3, s. 78-79)	Sprzedaż budy	Opiekun Reginy Niziołkowej – Erazm Mazur.
321.	7 VI 1585 (I/3, s. 79-81)	Sprzedaż półkwarcia roli z blewiązgiem	Opiekun i stryj Jakuba Woszczyńskiego – Wojciech Orszulanka.
322.	1 VII 1585 (I/13, s. 55-57)	Sprzedaż jatki rzeźniczej	Opiekun Anny Nawójczyny – Maciej Pyszka.
323.	1 VII 1585 (I/13, s. 57-59)	Sprzedaż domu Baryczkowskiego u dwóch stodół z dwoma składami roli	Opiekunowie Anny Baryczkówny: Marcin Nawrot (ojczym), Maciej Pyszka.
324.	30 VIII 1585 (I/13, s. 66-68)	Sprzedaż domu z ogródkiem na przedmieściu	Opiekun Maruszy Latosinej – Erazm płóciennik.
325.	10 I 1586 (I/13, s. 76-77)	Oprawa wiana	Opiekun i dziad Katarzyny – Krzyżan szewc.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
326.	16 V 1586 (I/13, s. 94-96)	Sprzedaż półkwarcia roli z przydziałkiem	Opiekun Jadwigi Wylązki – Brykcy.
327.	13 VI 1586 (I/13, s. 102-103)	Sprzedaż półkwarcia roli	Opiekun i syn Maruszy Głowackiej – Stanisław Głowacki.
328.	3 X 1586 (I/13, s. 114-116)	Sprzedaż domu na Koszutowie	Opiekun Anny Farbiarki – Stanisław Gieruszka.
329.	31 X 1586 (I/25, s. 1)	Pozew o dług	Walenty mielcarz ze Stawiszyna przeciwko Annie Przybyłce.
330.	31 X [?] 1586 (I/25, s. 2-3)	Zeznanie długu	Opiekunowie mienia Mikszyńskiego: Marcin Grzybek, Krzyżan szewc, Jan Ciupka, Jan Kapałka, Gabriel Cichosz.
331.	10 XI 1586 (I/13, s. 117-119)	Sprzedaż domu Trzęsidupińskiego	Wojciech Wilk – opiekun tej nieruchomości i Barbary, swojej siostrzenicy.
332.	14 XI 1586 (I/13, s. 124-126)	Sprzedaż domu Wójtowskiego	Opiekun Anny Nawójczyzny – Stanisław Gieruszka.
333.	3 III 1587 (I/13, s. 133-135)	Uгода między dziećmi zmarłego Andrzeja Niziołka	Rozjemcy: Tomasz Krupczyk burmistrz, Wojciech Kopeć, Stanisław Gieruszka, Gabriel Cygan, Piotr Łysek, Andrzej Kopeć.
334.	3 III 1587 (I/13, s. 136-137)	Sprzedaż domu	Opiekun Elżbiety Wylązki – Janek tesarz.
335.	3 III 1587 (I/13, s. 139-140)	Dobrowolne poddanie się za kmiecia	Strony: Wojciech Jaszek z Kwieciszewa i Mikołaj Suchorzewski z Czermina.
336.	5 VI 1587 (I/13, s. 142-144)	Sprzedaż domu	Opiekun Zofii Pisarkowej – Frącek Ożarek.
337.	24 VI 1587 (I/13, s. 144-145)	Poręczenie w sprawie stawienia Walentego Jakubowskiego do sądu	Poręczyciele: Kasper Czajka, Florian barwierz, Marcin Warzymięsko, Agnieszka Kowalka.
338.	1 VIII 1587 (I/13, s. 148-150)	Zapis sumy 100 zł na szpital pleszewski przez Jana Zborowskiego	Świadkowie: Franc Ficzer mieszczanin wrocławski, Łazarz Rakwicz mieszczanin i rajca poznański, Piotr z Drezna, Marcin Sułmowski, Jędrzej Kaczkowski, Dobrogost Giżycki, Stanisław Przeclawski, Jarosz Ciemiński.
339.	23 X 1587 (I/13, s. 156)	Sprzedaż domu	Opiekun Zofii Barwierki – Maciej Kosm.
340.	23 X 1587 (I/13, s. 156-157)	Sprzedaż domu	Opiekun Maruszy Pierniczki – Marcin Szczecinka.
341.	18 XII 1587 (I/13, s. 157-158)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Jędrzeju Niziole	Świadkowie: Stanisław Gieruszka, Wojciech Kopeć, Marcin Grzybek, Marcin Wołek.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
342.	27 IX 1588 (I/3, s. 83-84)	Sprzedaż budy	Opiekun Elżbiety Wylązki – Wojciech Orszulanka.
343.	30 IX 1588 (I/13, s. 164-165)	Sprzedaż domu	Opiekun Agnieszki Kowalki – Wojciech Wilk.
344.	30 IX 1588 (I/13, s. 165-166)	Sprzedaż domu	Opiekun Reginy Kobyłochy – Jan Baranek.
345.	21 X 1588 (I/13, s. 169)	Sprzedaż domu	Opiekun Halszki Janowej – Stanisław Gieruszka.
346.	14 IV 1589 (I/13, s. 187-189)	Sprzedaż połowy ogrodu	Opiekunowie Anny Chlewowskiej: Paweł Zagata, Jakub Oberszalik.
347.	14 IV 1589 (I/13, s. 189-191)	Sprzedaż domu z ogrodem	Opiekun Jadwigi Strugaliny – Tomasz Krupczyk.
348.	28 IV 1589 (I/13, s. 193-195)	Sprzedaż domu	Opiekun Zofii Kucharzowej – Tomasz Roziński.
349.	28 IV 1589 (I/13, s. 195-196)	Sprzedaż domu z ogrodem	Opiekun Zofii Miklaszki – Tomasz Roziński.
350.	9 VI 1589 (I/13, s. 200-202)	Sprzedaż domu	Opiekunowie szpitalni: Wojciech Wilk, Gabriel Cygan.
351.	30 VI 1589 (I/13, s. 209-210)	Sprzedaż domu	Opiekun Zofii Piotrowej – Adam Szot.
352.	20 X 1589 (I/13, s. 214-215)	Sprzedaż składu ogrodu	Opiekun Anny Świderkowej – Maciej Świeboda.
353.	3 XI 1589 (I/13, s. 215-216)	Sprzedaż ziemi	Opiekun Anny Pęcikijki – Jakub Zabiegacz.
354.	12 I 1590 (I/13, s. 221-223)	Sprzedaż domu	Opiekun Stanisława Popiołka – Jan Kiernoz.
355.	12 I 1590 (I/13, s. 223-224)	Sprzedaż domu	Opiekun Zuchny Śmieszkowej – Wojciech Orszulanka.
356.	9 II 1590 (I/13, s. 227-228)	Sprzedaż półkwarcia roli	Opiekun Elżbiety Malikowej – Jan Baranek.
357.	23 II 1590 (I/13, s. 228-229)	Darowizna na rzecz szpitala	Darujący – Marcin stelmach, mieszczanin grudziądzki. Opiekunowie szpitala: Wojciech Wilk, Gabriel Cygan. Świadek – Pawłowski podstarości Grudziądzki.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
358.	2 III 1590 (I/13, s. 253-254)	Sprzedaż domu	Opiekunowie dzieci zmarłego Piotra Popka: Aleks sukiennik wójt, Jan Baranek, Gabriel Cichosz, Walenty Bieńczyk, Piotr Skopek, Wojciech Sędzik, Jan Gomółka.
359.	25 V 1590 (I/13, s. 236-238)	Sprzedaż miejsca stodołnego	Opiekun Anny Nawojczyny – Marcin Nawrot.
360.	22 VI 1590 (I/13, s. 241-243)	Sprzedaż domu ze stodołą i ogrodem	Opiekun dzieci zmarłego Jana Stawskiego – Mateusz Pagryz, mieszczanin jarocki.
361.	1 II 1591 (I/13, s. 259-260)	Sprzedaż domu	Opiekun Doroty Korabiewny – Wojciech Wilk. Opiekun Maruszy Bujarowej – Grzegorz Wołek.
362.	24 I 1592 (I/13, s. 283-285)	Sprzedaż domu	Opiekun Brygidy Długoszowej – Erazm bednarz.
363.	3 VII 1592 (I/3, s. 84-85)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Piotrze Wołku	Świadkowie: Grzegorz Wołek, Aleksy sukiennik, Wojciech Kopec, Marcin Grzybek, Tomasz ojczym dzieci zmarłego Piotra Wołka.
364.	6 XI 1592 (I/13, s. 302-303)	Uгода między dziećmi po zmarłym Wojciechu Wołku	Świadkowie: Marcin Wołek burmistrz, Grzegorz Wołek.
365.	22 I 1593 (I/13, s. 305-306)	Sprzedaż domu z ogrodem	Opiekunowie dzieci zmarłego Wawrzyńca Mikszy: Jan Kapałka, Jan Ciupka, Krzyżan szewc, Marcin Grzybek.
366.	14 V 1593 (I/3, s. 91-92)	Sprzedaż budy	Opiekunowie Macieja, syna zmarłej Anny Wczysłowej: Jakub Zabiegacz, Maciej czapnik.
367.	11 VI 1593 (I/3, s. 94-95)	Sprzedaż domu z browarem i ogrodem	Opiekunowie Jadwigi Orszulanczyny: Aleksy sukiennik, Frącek Ożarek, Adam Szot, Florian barwierz.
368.	11 VI 1593 (I/13, s. 328-329)	Uгода zawarta między dziećmi zmarłego Jana Wargała i Gieruszy	Świadkowie: Wojciech Pieruski, Józef Kaptur, Marcin Grzybek, Paweł Zagata, Maciej Pyszka.
369.	9 VII 1593 (I/3, s. 95-96)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Jędrzeju Krupce	Poręczyciele: Aleksy sukiennik, Jan Baranek.
370.	4 II 1594 (I/13, s. 342-343)	Uгода zawarta między dziećmi zmarłego Jędrzeja Piegawki z ich matką	Świadkowie: Jan Baranek, Stanisław Głowacki, Wojciech Pieruski, Piotr Łysek. Wierzyciel – Sobieraj z Turska.
371.	16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101)	Uгода w sprawie majątku po zmarłym Kasprze organiście	Świadkowie: Maciej Pyszka, Marcin Wołek, Tomasz Krupczyk, Frącek Ożarek, Jan Baranek, Łukasz przepiórka mieszczanin pyzdrski.
372.	13 I 1595 (I/13, s. 375-376)	Sprzedaż półkwarcia roli z przydziałkiem	Opiekun Zofii Krupiny – Jan Baranek.
373.	13 I 1595 (I/13, s. 377-378)	Sprzedaż domu	Opiekun Doroty Czajczyny – Piotr Skopek.
374.	10 II 1595 (I/13, s. 395-396)	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	Pełnomocnik Jana Zborowskiego – Maciej Pyszka.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
375.	10 II 1595 (I/13, s. 396, 396-397)	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	Opiekun dzieci zmarłego Radzimskiego – Tomasz Krupczyk.
376.	24 II 1595 (I/13, s. 398-399, 400-401)	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	Plenipotent Jana Zborowskiego – Maciej Pyszka. Wyznaczeni do oszacowania i sprzedaży dóbr: Jan Baranek, Stanisław Głowacki, Grzegorz Wołek, Piotr Skopek, Marcin Wołek, Wojciech Sędzik.
377.	24 II 1595 (I/13, s. 399)	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	Opiekun dzieci zmarłego Radzimskiego – Tomasz Krupczyk.
378.	7 IV 1595 (I/13, s. 401-402)	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	Wyznaczeni do oszacowania i sprzedaży dóbr: Jan Baranek, Stanisław Głowacki, Grzegorz Wołek, Piotr Skopek, Marcin Wołek, Wojciech Sędzik.
379.	7 IV 1595 (I/13, s. 402)	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	Plenipotent Jana Zborowskiego – Maciej Pyszka.
380.	7 IV 1595 (I/13, s. 402-403)	Sprawa długu zmarłego Piotra Biernackiego	Opiekun dzieci zmarłego Radzimskiego – Tomasz Krupczyk.
381.	28 IV 1595 (I/13, s. 389-390)	Uгода między dziećmi zmarłego Stawskiego	Świadkowie: Marcin Nawrot, Grzegorz Wołek, Tomasz Krupczyk, Gabriel Cygan.
382.	9 VI 1595 (I/13, s. 405-406)	Sprzedaż domu z ogródkiem	Opiekun Anny Sułkowej – Aleksy sukiennik.
383.	16 VI 1595 (I/13, s. 408-409)	Sprzedaż domu	Opiekun Doroty Aniołki – Wojciech Mołęda.
384.	1 XII 1595 (I/13, s. 416-417)	Sprzedaż domu Przybyłowskiego	Świadkowie: Jan Zborowski, Jan Szołdrski, Kasper Suchorzewski, Piotr Miedzianowski, Wojciech Wszółowski. Pełnomocnicy Wojciecha i Stanisława Wszółowskich: Frącek Ożarek, Aleksy sukiennik, Adam Szot.
385.	24 V 1596 (I/13, s. 436-437)	Oprawa wiana	Krzyżostom Marszewski dał 10 grzywien na posag dla Maruszy Naringówny.
386.	12 VII 1596 (I/13, s. 439-440)	Sprzedaż domu	Opiekun Anny, wdowy po zmarłym Chwale kuśnierzu – Maciej Świeboda.
387.	20 IX 1596 (I/13, s. 442-443)	Sprzedaż domu z placem	Opiekunowie Janusza zielnika i Jadwigi: Aleksy sukiennik, Maciej organista.
388.	20 XI 1596 (I/13, s. 423)	Darowanie dwóch zagonów roli	Opiekun Jadwigi, wdowy po Erazmie płócienniku – Tomasz Gibas.
389.	20 XI 1596 (I/13, s. 424-425)	Uгода między dziećmi zmarłego Jakuba Frymka	Świadkowie i opiekunowie: Maciej Pyszka, Grzegorz Wołek, Marcin Wołek, Olek sukiennik, Piotr Łysek.

Lp.	Rok/źródło	Sprawa	Strony sporu/świadkowie
390.	1597 (I/14, s. 1-2)	Testament Walentego Bieńczyka	Opiekunowie Anny Bieńczykowej: Frącek Ożarek, Grzegorz Kostrzewa, Jan Gomółka, Jan Baranek.
391.	7 II 1597 (I/13, s. 451-452)	Sprzedaż domu z ogrodem	Opiekunowie testamentu wyznaczeni przez Maruszę Stelmaszkę: Adam Kornek, Marcin Giszczyk.
392.	2 VI 1597 (I/13, s. 454-456)	Uгода w sprawie majątku po zmarłej Reginie Gawłowskiej	Opiekun Katarzyny Oborskiej – Wawrzyniec Skałowski. Świadkowie: Bartosz Pacanowski, Jan Kowalewski, Wawrzyn Suchorski, Stanisław Łukomski.
393.	19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461)	Uгода w sprawie majątku po zmarłej Elżbiecie Wargałowej	Świadkowie i opiekunowie Zofii Wargałowej: Maciej Pyszka, Marcin Wołek, Maciej organista, Stanisław Głowacki, Jan Kapałka, Jan Wargał, Adam Kornek .
394.	22 V 1598 (I/14, s. 13-14)	Sprzedaż domu	Opiekun Jadwigi Bieńkowej, wdowy po Bieńku cieśli – Paweł Wargalik.
395.	6 XI 1598 (I/14, s. 19)	Sprzedaż domu	Wierzyciel: Wojciech Łopian sługa pana gnieźnieńskiego.
396.	6 XI 1598 (I/14, s. 20)	Sprzedaż domu z ogrodem	Opiekunowie Jana Gielewskiego, syna Doroty Piekarki – Jan Szalek, Joachim sukiennik.
397.	15 II 1599 (I/14, s. 25-27)	Uгода w sprawie podziału majątku po zmarłym Macieju Świderku	Świadkowie: Jakub Domagała, Stanisław Piekarski, Michał, Walenty Radłowczyk.
398.	15 II 1599 (I/14, s. 27-28)	Sprzedaż domu	Opiekun Małgorzaty Bujarowej – Grzegorz Wołek.
399.	12 V 1599 (I/14, s. 29-30)	Uгода między dziećmi zmarłego Olka sukiennika	Opiekunowie dzieci zmarłego Olka sukiennika: Frącek Ożarek, Maciej Pyszka. Opiekunowie Agnieszki, wdowy po Olku sukienniku: Walenty Widelczyk, Jakub Domagała.
400.	26 V 1600 (I/14, s. 39-40)	Sprzedaż połowicy ogrodu	Opiekun Anny Mizgaliny – Wojciech szklarz.
401.	7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)	Sprzedaż folwarku zmarłego Marcina Grzybka	Opiekunowie dzieci zmarłego Marcina Grzybka: Sebastian Gliwicki, Jan Gomółka, Tomasz mielczarz.

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
	Piotr Chabiorek Idzi sukiennik Jędrzej Idek Andrzej Kwisz 6. Jan krawiec (zm. 1562) Jan krawiec Andrzej krawiec (zm.1566) Jan Jędrzej Gotowy 7. Walenty sukiennik Maciej kuśnierz 8. Andrzej Gajda Wojciech kowal z Sulmierzyc Jakub Gaitka (zm. 1587)/ Agnieszka Kowalka 9. Józef (zm. 1563) Dorota Józefowa Leonard mielcarz Maciej Nabrzuch Marcin Wołek	1558 1558-1564 1577 1583 do ok. 1562 1562 od 1562 (połowa domu) do 1577 (sprzedaż) 1577-1593 1562-1593 od 1593 (zakup) 1553-1570 (sprzedaż) od 1570 (zakup) 1582-1587 1577-1593 1553-1563 do 1573 (sprzedaż) 1573-1577 (sprzedaż) 1577-1592 (sprzedaż) 1592-1596	<i>famatus, providus vir, civis</i> <i>famatus, civis</i> <i>ślawny</i> <i>providus vir, concivis</i> <i>famatus, civis</i> <i>famatus, civis</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny</i> <i>famatus vir, civis</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>famatus vir, civis</i> <i>honestus</i> <i>ślawna</i> <i>providus</i> <i>ślawna, civis</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny</i>	sukiennik krawiec krawiec krawiec krawiec sukiennik kuśnierz rurmistrz kowal mielcarz rzeźnik	ławnik wicewójt, ławnik ławnik, zarządca fary rajca, ławnik ławnik rajca, wójt, ławnik ławnik burmistrz, rajca, ławnik
Rynek - pierzeja zachodnia: od ul. Jarockiej do ul. Zamkowej (V)	1. Grzegorz Wołek 2. Jan Zagata Jadwiga Klichowska/ Wojciech czapnik (zm. 1570) Jan Przybyło Jan Głąbik z Raszkowa Joachim krawiec z Dobrzycy Piotr Chocki Klimek Mroczek Jakub Klimczyk Wojciech Niestój 3. Jan Wójtowy zięć Jan Tomicki Mikołaj garncarz Wojciech Kopeć 4. Jan Dąbrowski	1560-1596 1560 (sprzedaż) 1560-1566 do 1566 (sprzedaż) od 1566 (zakup) do 1573 (sprzedaż) 1573-1574 (powzdanie) 1574 (powzdanie) od 1574 (zakup) do 1596 (sprzedaż) od 1596 (zakup) 1560 1566-1571 (sprzedaż) od 1571 (zakup) 1573-1596 do 1582 (sprzedaż)	<i>famatus vir, civis</i> <i>famatus vir, civis</i> <i>nobilis</i> <i>famatus, providus vir, civis</i> <i>famatus</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>famatus, civis</i> <i>famatus, mieszczanin</i> <i>famatus, civis</i> <i>szlachetny</i>	czapnik krawiec rzeźnik rzeźnik mielcarz rzeźnik krawiec garncarz	burmistrz, rajca, ławnik rajca, ławnik rajca, ławnik ławnik racja, wicewójt, ławnik burmistrz, rajca, wójt, ławnik

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
nieruchomości po południowej stronie ulicy, licząc od Rynku	4. Wojciech Kubieja Kubiejna wdowa Zofia Kunna Tomasz Dupiński (zm. 1575) Andrzej kuśnierz Agnieszka Kubiejna Wojciech Orszulanka (ogród)	1558 1568 1571 1571-1575 od 1575 1582 1582-1588	<i>ślawna, mieszcza famatus, civis ślawny mąż, mieszczanin ślawna famatus mąż, civis</i>	rzeźnik kuśnierz rzeźnik	ławnik burmistrz, wójt, ławnik
brak dokładnych danych dot. sąsiedztwa skrajnych parcel tego ciągu (dalej - b. d.)	1. Wojciech Jan krawiec Wojciech Orszulanka/ Jadwiga Orszulanczyna Balcer Vanborn Jan Baptysta Koki 2. Kościół Wielki	1545 (sprzedaż) 1545-1566 (sprzedaż) od 1566 (zakup) 1593 (sprzedaż) 1593-1595 1595 1595	<i>famatus vir, civis concivis famatus mąż, civis ślawna ślawny, mieszczanin szlachetny</i>	krawiec rzeźnik sługa pański	burmistrz, wójt, ławnik
	1. Franciszek 2. Barbara Krawcowa Marek krawiec 3. Marcin Malik	1520, 1532 1520, 1532 1520, 1532 1520, 1532		krawiec	rajca, ławnik
ul. Świętego Jana/ „Ku kościolowi” (VII)					
nieruchomość sąsiadująca z kościołem	1. dom mansjonarza	1561, 1584			
domy po zachodniej stronie ulicy, licząc od ul. Kościelnej	1. Jan Bajadło 2. b. d.	1566	<i>famatus, civis</i>		
ul. Kaliska/ Pleszewska (VIII)					
domy po północnej stronie ulicy, licząc od Rynku/ul. „Ku kościolowi”	1. Szymon Wotka z Sulmierzyc Jan Pęcherz Wojciech kołodziej Marcin szewc (zm. 1570)/ Jan Wiercioszek	do 1559 (sprzedaż) 1559 (zakup/sprzedaż) 1559-1561 (powzdanie) 1561-1570 1570 (wzdanie)	<i>providus famatus vir, quondam civis famatus, civis ślawny</i>	kowal kołodziej szewc	

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
dom w tyle placu i ogrodu szkoły pleszewskiej	Jan Serwatka	od 1570			
	Jan Kapalka	1573-1584 (sprzedaż)	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	szewc	ławnik
	Urszula Grygrowa	od 1584 (zakup)	<i>uczciwa</i>		
	Janusz powroźnik	1586-1598		powroźnik	
	2. Benedykt Otrąbka	1559-1561	<i>famatus, civis</i>	szewc	
	Marcin Otrąbka	1566-1573 (sprzedaż)	<i>famatus, civis</i>	szewc	
	Ambroży Krzeczioch	1573-1586 (sprzedaż)	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	szewc	
	Wojciech Mołęda	1586-1588 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	krawiec	
	Halszka Janowa	od 1588 (zakup)	<i>uczciwa</i>		
	Maciej Śmieszek	1598-1600	<i>ślawny</i>		
	3. Katarzyna Burnetka	do 1567 (sprzedaż)	<i>honest</i>		
	Zofia wdowa po Łukaszu cieśli/	od 1567 (zakup)	<i>famata</i>		
	Jędrzej Kopczyk	1567-1588	<i>famatus vir, civis</i>		
	Krzysztof piekarz (zm. 1598)	do 1598		piekarz	
	Elżbieta Piekarka	1598-1600 (sprzedaż)	<i>uczciwa</i>		
	Łukasz bednarz	od 1600 (zakup)	<i>famatus, civis</i>	bednarz	
	4. Andrzej Piegawka (zm. 1594)	1579-1594	<i>ślawny</i>		
	Wojciech Piegawka	1594-1600	<i>ślawny, mieszczanin</i>		ławnik
	5. Jan Patrzyłas	1570			
Grzegorz Niewrzęda	do 1579 (sprzedaż)	<i>famatus vir, civis</i>			
Agnieszka Patrzyłaska	od 1579 (zakup)	<i>ślawna</i>	rzeźnik		
Jadwiga Patrzyłaska/Radzimska/	1582 (sprzedaż)	<i>ślawna</i>			
Marcin Radzimski (zm. 1582)	1582 (sprzedaż)	<i>famatus vir, civis</i>			
Michał płóciennik	1582-1584 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	płóciennik		
Maciej Wilczek	1584-1597	<i>ślawny, mieszczanin</i>	kowal		
6. Jan Wójcik	do 1570 (sprzedaż)	<i>ślawny</i>			
Piotr Czech	1570-1595 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	kowal		
Grzegorz Stanik	1595-1597 (sprzedaż)	<i>ślawny</i>	kowal		
Szymon kowal	od 1597 (zakup)	<i>ślawny</i>	kowal		
7. Paweł Zagata (zm. 1594)	1589-1594	<i>ślawny, mieszczanin</i>			
8. Paweł Zagata (zm. 1594)	do 1587 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin</i>			
Jakub Domagała/droga od domu	1587-1597	<i>prześlawny, mieszczanin</i>	szewc		
9. stary dom Zagaciński/stara droga	1587				
domy po południowej stronie ulicy, licząc od Rynku	1. Maciej szewc (zm. 1580)/	1549-1580	<i>famatus, civis</i>	szewc	ławnik
	Szymon Krzeciek syn Macieja/	1580 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin stawiski</i>		
	Bartosz szewc syn Macieja	od 1580 (zakup)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	szewc	
	2. Marta Ciesielska	1549 (sprzedaż)	<i>nobilis</i>		

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
	Leonard sukiennik	1549-1551 (sprzedaż)	<i>laboriosus</i>	sukiennik	
	Szymon Jednogroszek (zm. 1553)	od 1551 (zakup)	<i>famatus, civis</i>		
	Erazm płóciennik (1596)	1558-1586	<i>famatus, civis</i>	płóciennik	
	3. Stanisław Darmopych (zm. 1558)/	1549-1558	<i>famatus, civis</i>	rzeźnik	
	Agnieszka (zm. 1559)/	1558	<i>provida, civis</i>		
	Marcin Goździk	1558	<i>famatus vir</i>	kowal	
	Wojciech Darmopyszek/	1586	<i>ślawny, mieszczanin</i>		
	Apolonia Darmopyszka/	1586-1591	<i>ślawna</i>		
	Roch Darmopych	1591-1598	<i>ślawny</i>		
	4. Piotr kowal	1558-1568	<i>providus, civis</i>	kowal	
	śp. Bartosz Siniec	1586			
	Trzęsidupą	1586			
	Barbara	1586 (sprzedaż)	<i>uczciwa</i>		
	Jan Szalcik	1586-1598 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin</i>		
	Roch Darmopych	od 1598 (zakup)	<i>ślawny</i>		
	5. Kasper Jirzman (zm. 1568)	1536-1562	<i>famatus vir, civis</i>		burmistrz, rajca, wójt
	Wawrzyniec Dąbrowski	1568	<i>nobilis, ślawny</i>		
	Anna Nawojczyzna	1586 (sprzedaż)	<i>ślawna</i>		
	Jakub Domagała	1586 (sprzedaż)	<i>prześlawny, mieszczanin</i>	szewc	
	Jan Miksza	1586-1598	<i>ślawny, mieszczanin</i>	szewc	ławnik
	6. Elżbieta Bujarowa	1536 (sprzedaż)	<i>honesta</i>		
	Katarzyna Koziełkowa	od 1536 (zakup)	<i>honesta, civis</i>		
	Maciej Kozielek (zm. 1562)	1549-1562	<i>providus, civis</i>		rajca, ławnik
	Regina Żakowska	1562 (sprzedaż)	<i>nobilis et honesta</i>		
	Maciej Ciesielski	1562-1580	<i>famatus, civis</i>	kuśnierz	
	Katarzyna Ciesielska	1586	<i>honesta</i>		
	Jakub Ciesielski/	1589 (sprzedaż)	<i>ślawny</i>		
	Regina Ciesielska	1589 (sprzedaż)	<i>honesta</i>		
	Andrzej Gąska	1589-1593	<i>ślawny, mieszczanin</i>		
	7. Barbara Baryczkowa	1529	<i>provida</i>		
	Stanisław Baryczka	1529-1562	<i>famatus vir, civis</i>	szewc	
	Florian Lorek	1574-1576 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	szewc	
	Jakub Domagała	1576-1580 (frymark)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	szewc	
	Sebastian Parteka	od 1580	<i>famatus mąż, civis</i>	sukiennik	
	Zofia Parteczonka/	do 1586 (sprzedaż)	<i>uczciwa</i>		
	Walenty Kaczoch	do 1586 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin</i>		
	Ambroży Krzecioch	1586-1593	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	szewc	
	8. Maciej pisarz	do 1549 (sprzedaż)	<i>laboriosus</i>	pisarz	

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
domy po wschodniej stronie ulicy, licząc od Rynku	Jan Tomicki	1575	<i>famatus, civis</i>	krawiec	rajca, wicewójt, ławnik
	Jan Sułek	1574-1579 (sprzedaż)	<i>ślawny</i>	czapnik	
	Jan Czech	1579-1589	<i>ślawny, mieszczanin</i>		
	1. Błażej Ciesielski (zm. 1565)	1549-1565	<i>providus vir, civis</i>	rzeźnik	
	Michał kuśnierz	od 1566 (zakup)	<i>providus</i>	kuśnierz	
	2. Stanisław Gieruszka	1549-1566	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	krawiec	wicewójt, ławnik
	3. Wawrzyniec kuśnierz (zm. 1581)	1549	<i>providus vir</i>	kuśnierz	ławnik
	Wawrzyniec Szkutny	1552 (sprzedaż)	<i>honorabilis vir</i>		
	Błażej	1552 (sprzedaż)	<i>famatus vir, civis</i>	proboszcz z Sowiny	
	Jan Piórowski	1552-1577	<i>ślawna</i>	bednarz	rajca, ławnik
	Elżbieta Leonardowa	1577			
	4. Dorota	1552			
Piotr Sokołowski	1561-1562	<i>famatus</i>			
Marcin Radzimski (zm. 1582)	1562-1567(sprzedaż)	<i>famatus vir, civis</i>			
Błażej Żuber	1567-1595	<i>ślawny, mieszczanin</i>	zdun		
5. Kasper Kościelicki	1562-1574 (wzdanie)	<i>famatus</i>	stelmach		
Marcin Otrąbka	1574-1582 (sprzedaż)	<i>famatus, civis</i>	szewc		
Błażej Żuber	od 1582 (zakup)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	zdun		
6. Sebastian Parteka	1567-1569 (sprzedaż)	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	sukiennik		
Jan szklarz	1569-1571 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	szklarz		
Maciej Chorochwalik	od 1571 (zakup)	<i>providus, suburbanus</i>	garncarz		
Maciej Kraska	1582	<i>ślawny</i>			

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
ul. Malińska (X)					
domy po zachodniej stronie ulicy, licząc od Rynku	1. Dorota Krupina (zm. 1539) Wincenty Krupka/ Marcin Krupa Jakub złotnik Jakub ślusarz Szymon Zajac (zm. 1579) Mikołaj Zajac (folwark)	1533-1539 1539 (sprzedaż) 1539 (sprzedaż) od 1539 (zakup) do 1558 (sprzedaż) 1558 1575-1596	<i>famatus vir, civis</i> <i>concvivis</i> <i>providus, civis Gostiniensis</i> <i>famatus, civis</i> <i>slawny, mieszczanin</i>	złotnik ślusarz	ławnik
	2. Marcin Krupa Andrzej Krupka (zm. 1593) Andrzej Drozd Stanisław Nawojka (zm. 1585)/ Anna Nawojczyzna Jan Piechota Wojciech Piechotka	1533-1539 1558 1575 (sprzedaż) od 1575 (zakup) 1595 (sprzedaż) 1595 (darowanie) 1595-1596	<i>famatus vir, civis</i> <i>famatus vir, civis</i> <i>famatus vir, civis</i> <i>slawny, mieszczanin</i> <i>slawna i uczciwa</i> <i>slawny, mieszczanin</i> <i>uczciwy</i>	rzeźnik kował	burmistrz, rajca, opiekun szpitala burmistrz, rajca, wójt, ławnik
dom przy ulicy od Malińskiej do zamku/ku stajni i sadu Zborowskiego	3. Piotr sukiennik Jan Przybyło (mielcuch) Piotr Łysek (tył ogrodu)	1533 1575 1595-1596	<i>slawny mąż, mieszczanin</i> <i>slawny mąż, mieszczanin</i>	sukiennik sukiennik garncarz/zdun	ławnik ławnik
domy po wschodniej stronie ulicy, licząc od Rynku	1. Anna Loryńcowa Łukasz płóciennik Wojciech Korzkiewski	do 1583 (sprzedaż) 1583-1584 (sprzedaż) 1584-1596	<i>slawna, civis</i> <i>slawny, mieszczanin</i> <i>slawny</i>	płóciennik	
	2. Erazm Ubiesz (zm. 1596) Szczęsny Zapart Walenty Baran	1583-1584 1590-1591 1596-1598	<i>slawny, mieszczanin</i> <i>slawny</i> <i>slawny mąż, mieszczanin</i>	płóciennik sukiennik sukiennik kował	rajca, wójt, ławnik
	3. Andrzej Drozd (zm. 1590) Tomasz Drozd z Gałązek Wojciech Sobek	1559-1590, 1592 1590 (sprzedaż) 1590-1591 (sprzedaż) od 1591 (zakup)	<i>famatus vir, civis</i> <i>pracowity</i> <i>uczciwy</i>		
	Zofia Krupina Sebastian rurnik Apolonia Krupianka	1595-1596 1598 (sprzedaż) od 1598 (zakup)	<i>slawna, mieszczka</i> <i>uczciwy</i> <i>uczciwa</i>	rurnik	
	4. Piotr Szymonik/Szymonkowicz Sebastian Parteka Jan Omyła Szymon Omyła Szymon Kasprzyk	1559 (sprzedaż) 1559-1560 (sprzedaż) 1560-1561 1590 1592 (sprzedaż)	<i>famatus</i> <i>slawny mąż, civis</i> <i>slawny</i> <i>slawny, mieszczanin</i> <i>slawny</i>	sukiennik sukiennik	

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
b. d.	Jan kotlarz	1592-1598	<i>ślawny, mieszczanin</i>		
	5. Andrzej Kopczyk Marcin Galeski/droga do Malinia	1559-1561 (powzdanie) 1561-1595/1561	<i>famatus vir, civis</i> <i>providus, civis</i>	sukiennik	
	6. Stanisław Latosi (zm. przed 1574) Maciej Puchała/brama 7. Fabian	1559 (sprzedaż) 1559-1561/1561 1559-1561	<i>famatus vir, civis</i> <i>famatus, civis</i> <i>providus, civis</i>	krawiec	
b. d.	1. Wojciech garncarz/dom Surtokowski	1539/1543		garncarz	
	2. Waclaw Gapka Andrzej Błażej ze Szczecina	1539 (sprzedaż) 1539-1543 (sprzedaż) od 1543(zakup)	<i>providus</i> <i>providus vir</i> <i>providus</i>		
	3. Jan Łaszka	1539-1543			
b. d.	1. Suszwarka	1540-1542			
	2. Maciej Bujara (zm. 1573) Andrzej Rządko (zm. 1559) Barbara Brykowska	1540 (sprzedaż) od 1540 (zakup) od 1542	<i>famatus vir, civis</i> <i>providus, civis</i> <i>honest</i>	tkacz rzeźnik	wójt, ławnik, opiekun szpitala
	3. Maciej Krakowczyk	1540-1542			rajca
b. d.	1. Marcin Krupka	1543	<i>famatus vir, civis</i>		
	2. Michał Zdanek (parcela Narożyńska) Andrzej olejnik	1543 (sprzedaż) od 1543 (zakup)	<i>laboriosus</i> <i>famatus, civis</i>		
	3. Maciej Kostrzewa (ogród) Wawrzyniec Kostrzewka/ Frącek Kostrzewka Jędrzej Gotowy	1543-1552 1577 (sprzedaż) 1577 (sprzedaż) od 1577 (zakup)	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny</i>	sukiennik krawiec	burmistrz, rajca, ławnik ławnik
	4. Bartłomiej (mielcuch - połowa) Bartłomiej (mielcuch - połowa) Jadwiga Tomicka (mielcuch - połowa)	1547 (sprzedaż) 1552 (sprzedaż) od 1547 (zakup)	<i>providus, concivis</i> <i>providus, concivis</i> <i>honest, concivis</i>		
	Jan Tomicki (mielcuch - połowa) 5. Maciejowa/Matisewa (ogród)	od 1552 (zakup) 1547-1552	<i>famatus, civis</i>	krawiec	rajca, wicewójt, ławnik
b. d.	1. Benedykt Kaptur	1562-1564	<i>famatus ac providus, civis</i>		
	2. Grzegorz Niewrzęda Szymon Stelmach	1562 (sprzedaż) 1562-1564	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>famatus ac providus, oppidanus</i>	rzeźnik stelmach	
	Andrzej Jagielka	do 1573 (sprzedaż)	<i>ślawny, przedmieszczanin</i>		
	Erazm płóciennik	od 1573 (zakup)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	płóciennik	

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
stronie ulicy, licząc od Rynku	2. Kasper Kasprzyk/ Tomasz Kasprzyk Szymon Kasprzyk Tomasz Serwatka	1570 1562-1573 1575 (sprzedaż) 1575-1600	<i>famatus, civis</i> <i>famatus</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	sukiennik	
ul. Poboczna na tyłach domów	3. Paweł Kalinowski ze Stawiszyna Łukasz <i>mulator</i> Anna Mularka/ Michał <i>mulator</i> Wacław płóciennik Aleksy sukiennik (zm. 1599) Maciej kuśnierz Marcin Giszczyk Kasper Szetlik	1562 (sprzedaż) od 1562 (zakup) 1567-1570 (sprzedaż) 1570 (sprzedaż) 1570 (sprzedaż) 1570-1587 (sprzedaż) 1587-1593 (sprzedaż) 1593-1600 (sprzedaż) od 1600 (zakup)	<i>famatus ac providus</i> <i>famatus ac providus, civis</i> <i>famata, civissa</i> <i>famatus</i> <i>famatus</i> <i>przesławny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny</i>	płóciennik sukiennik kuśnierz	burmistrz, rajca, wójt, ławnik ławnik ławnik
	4. Agnieszka Biliagowa (zm. 1567) Jan Belak Jan Zborowski Janusz zielnik	1562-1567, 1568 1567 (sprzedaż) 1567-1570 (wzdanie) 1570-1593	<i>nobilis</i> <i>honestus, adolescens</i> <i>ślawny</i>	ogrodnik sukiennik	burmistrz, rajca, ławnik pełnomocnik Jadwigi Kościeleckiej
ul. Jarocka/ Poznańska (XII)	5. Piotr sukiennik (zm. 1573) Maciej Bielicki (zm. 1586) Jan szewc Agnieszka Kamlyszowa Józef Grodzielski Janusz zielnik (plac Kamlyszowski) urząd burmistrzowski Jan Zborowski	do 1550 (sprzedaż) od 1550 (zakup) 1567 1568 (sprzedaż) 1567/1568-1570 1575-1596 (sprzedaż) od 1596 (zakup) 1600	<i>famatus vir, civis</i> <i>nobilis, civis</i> <i>famatus, civis</i> <i>honestus, civissa</i> <i>nobilis, civis</i> <i>ślawny</i>	szewc sługa dziedzica ogrodnik	
	6. Grzegorz Biernacki Jan Biernacki/ Piotr Biernacki (zm. 1595) parkan zamkowy	1550-1568 1575 1575 1596	<i>nobilis</i> <i>ślawny</i>		rektor szkoły pleszewskiej
domy po południowej stronie ulicy, licząc od Rynku	1. Tomasz Brudny (zm. 1584)/ Magda Brudna Andrzej Poturęła Andrzej Brudny 2. Szymon Suwała	1584 1584 (sprzedaż) 1584-1585 1590 1584 (sprzedaż)	<i>ślawna</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>famatus, civis</i>		opiekun szpitala

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja		
b. d.	Krzysztof Krzyżan Szymon Matysik 3. Piotr rymarz (zm. ok. 1584)	1584-1585 (sprzedaż) 1585-1590 1584, 1585	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	szewc szewc rymarz			
	1. Wojciech Fortuna/ Jan Fortuna 2. Amroży ślusarz (zm. 1589) Walenty Bieńczyk (zm. 1597) Paweł Mazurek Maciej krawiec Sebastian Gliwicki Brykcy Budnik 3. Wojciech Wilk 4. Wojciech Strugała (zm. 1570) Jan Fortuna Seweryn krawiec (zm. 1578) Mikołaj Godlewski Łukasz Adameczyk 5. Kasper Czajka Dorota Czajczyna Paweł Zegrzyn 6. Marcin Chełka (zm. 1559)/ Piotr Chełka Kasper Mierzych Marcin Grzybek (zm. 1600) 7. Leonard Jarmużek (zm. 1579)	1575-1597 1581 1570 (powzdanie) 1570-1575 (sprzedaż) od 1575 (zakup) 1581 (sprzedaż) 1581-1597 (sprzedaż) od 1597 (zakup) 1570-1596 1560-1570 1570 (sprzedaż) 1570-1578 (sprzedaż) 1578-1595 (sprzedaż) 1595-1596 1559-1578 1595 (sprzedaż) 1595-1596 1559 1559 (sprzedaż) 1559-1560 (sprzedaż) 1560-1595 1559-1564	<i>ślawny, mieszczanin</i> <i>przesławny mąż, mieszczanin</i> <i>famatus vir, civis</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin jarocki</i> <i>szlachetny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>famatus vir, civis</i> <i>przesławny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny</i> <i>szlachetny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawna, mieszczka</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>providus, civis</i> <i>providus, civis</i> <i>providus, civis</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>providus, civis</i>	ślusarz piekarz krawiec ogrodnik pański kowal kowal krawiec sukiennik sukiennik szewc szewc, chórzysta	burmistrz, rajca, wójt, ławnik burmistrz, rajca, ławnik ławnik burmistrz, ławnik, opiekun szpitala rajca, ławnik burmistrz, rajca, wójt, ławnik ławnik		
	b. d.	1. Frącek Ożarek 2. Urban kuśnierz Jan Sarnowski Frącek Ożarek 3. Stanisław sukiennik	1587-1600 do 1587 (sprzedaż) 1587-1600 (sprzedaż) od 1600 (zakup) 1587-1600	<i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	kuśnierz sukiennik	burmistrz, rajca, wójt, ławnik burmistrz, rajca, wójt, ławnik	
		b. d.	1. Urban kuśnierz 2. Jakub Kałdosz Jędrzej Kornas 3. Jan Ciupka	1596 1596 (sprzedaż) od 1596 (zakup) 1596	<i>ślawny</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	kuśnierz czapnik szewc	ławnik

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/objekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja	
ul. Łazienna (XIII) domy po zachodniej stronie ulicy, licząc od Rynku	1. dom Narożny	1574				
	2. Jan Korab (zm. 1574) Wincenty szewc Błażej Szewczyk Błażej Pokora	1574 1574-1578 (sprzedaż) od 1578 (zakup) 1595	<i>providus, civis</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	szewc szewc szewc	ławnik	
	3. Katarzyna Napadłówna dom Napadłowski/Napadłówna Apolonia Napadłowa/ Maciej Napadło	1572 1574, 1594/1578 1595 1595	<i>uczciwa</i>			
	4. Andrzej cieśla Szymon szewc Katarzyna Tesarka Jan Urbańczyk Maciej Brzozowski Piotr krawiec	1538-1543 1569 1572 (sprzedaż) 1572-1586 1594-1595 (sprzedaż) od 1595 (zakup)	<i>providus, civis</i> <i>ślawny</i> <i>ślawna</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	cieśla szewc		
	5. Andrzej cieśla (część) Jan kupiec Piotr Łuszczek Jakub Łuszczek Stanisław barwierz Bartosz bednarz Erazm bednarz	1538 (sprzedaż) 1538-1543 (sprzedaż) 1543-1572 1574 (powzdanie) 1574 (zamiana) 1574-1586 (sprzedaż) 1586-1595	<i>providus civis</i> <i>providus</i> <i>nobilis, civis</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	krawiec cieśla kupiec/ rzeźnik		
				barwierz bednarz bednarz		
	domy po wschodniej stronie ulicy, licząc od Rynku	1. Jan Długosz Andrzej Bedoński (zm. 1581) Anna Kurzeszczyna (zm. 1598) Andrzej Kosibór Sebastian Gliwicki	1569 (zamiana) 1569 1594 (darowanie) 1594-1598 (sprzedaż) od 1598 (zakup)	<i>famatus, civis</i> <i>szlachetny, mieszczanin</i> <i>ślawna, mieszczka</i> <i>ślawny</i> <i>szlachetny, mieszczanin</i>	rzeźnik	notariusz
		2. Joachim/ Leonard Andrzej Bedoński (zm. 1581) Jan Długosz Niewolny/dom Długoszowski Marcin Maj	1569 (sprzedaż) 1569 (zamiana) 1569 1569 (zamiana) 1594/1596 1596-1598	<i>honestus ac famatus, oppidanus</i> <i>honestus ac famatus, oppidanus</i> <i>szlachetny, mieszczanin</i> <i>famatus, civis</i>		notariusz
		3. Łukasz Waży mięso	1569-1598	<i>ślawny</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	rzeźnik	

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
	4. łaźnia	1543-1595			
ul. Glińska (XIV)					
domy po zachodniej stronie ulicy, licząc od Rynku	1. Świętek (zm. 1555) Tomasz Kopczyk Walenty furman Walenty Trzeciak	1555 1555-1572 (sprzedaż) 1572-1580 (sprzedaż) 1580-1586	<i>civis</i> <i>slawny, civis</i> <i>slawny</i> <i>famatus mąż, mieszczanin</i>	furman	ławnik
	2. Jadwiga Pęczkijka Sebastian Parteka Frącek Żminda Andrzej Stary z Gołuchowa	1555-1573 (powzdanie) 1573-1578 (zamiana) 1578-1583 (sprzedaż) od 1583 (zakup)	<i>uczciwa</i> <i>slawny mąż, mieszczanin</i> <i>slawny mąż, mieszczanin</i> <i>pracowity</i>	sukiennik szewc	
	3. Jan Kramarczyk	1573-1583	<i>slawny</i>		
domy po wschodniej stronie ulicy, licząc od Rynku	1. Jan Grzybowski Mikołaj szrotarz (zm. 1564)	1560 1563	<i>nobilis, civis</i> <i>providus, oppidanus</i>	szrotarz	
	2. Andrzej Pieniążek Sebastian szewc	1560 (sprzedaż) 1560-1570	<i>providus, quondam de Plesow</i> <i>famatus, civis</i>	szewc szewc	burmistrz, rajca, ławnik
	3. Grzegorz Niewrzęda Paweł Antoszek (zm. 1581)	1558-1570 (sprzedaż) od 1570 (zakup)	<i>slawny mąż, mieszczanin</i> <i>slawny, mieszczanin</i>	rzeźnik rzeźnik	ławnik
dom sąsiadujący z bramą przy drodze do Lenartowic	4. Elżbieta Janeczka Jan Janeczka Bartłomiej rzeźnik Maciej Pyszka	1558 (powzdanie) 1558-1566 (sprzedaż) 1566-1570 1599	<i>famata, civis</i> <i>honorabilis</i> <i>famatus</i> <i>slawny mąż, mieszczanin</i>	śpiewak rzeźnik	prepozyt Św. Ducha burmistrz, rajca, wójt, ławnik
b. d.	1. Szymon Tomasz Dziączewny	1530 (powzdanie) od 1530	<i>providus, civis</i>	szewc	
	2. Oberszalik	1530			
b. d.	1. Tomasz Niedolej 2. Małgorzata Oberszalikowa Marcin Okrasa	1542 1542 (sprzedaż) od 1542 (zakup)	<i>providus</i> <i>honestus</i> <i>providus vir, civis</i>		
	3. Mikołaj	1542	<i>providus</i>		
b. d.	1. Liskowa 2. Jan Maszlunka 3. Wojciech szewc	1544 1544 1544	<i>famatus</i>	szewc szewc	

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
b. d.	1. Marcin kupiec 2. Andrzej Domaratek Andrzej mielcarz Elżbieta Janeczkowa (zm. 1566) 3. Kasper Mizgalka	1544 1544 (sprzedaż) 1544 (sprzedaż) od 1544 (zakup) 1544	<i>providus, civis</i> <i>discretus</i> <i>famatus, concivis</i> <i>famata, civis</i> <i>famatus vir, civis</i>	kupiec mielcarz	ławnik
b. d.	1. Jan krawiec (zm. 1560) 2. Michał Lisek Elżbieta Janeczkowa (zm. 1566) 3. Elżbieta Janeczkowa (tył mielcuha)	1552 1552 (sprzedaż) od 1552 (zakup) 1552	<i>providus vir, concivis</i> <i>providus</i> <i>famata, civis</i> <i>famata, civis</i>	krawiec	
b. d.	1. Grzegorz Szczurek 2. Wojciech kuśnierz Stanisław Glinka 3. Tomasz Janeczka (zm. 1566)	1566 1566 (sprzedaż) 1566 (zakup) 1566	<i>famatus, civis</i> <i>famatus, concivis</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	krawiec kuśnierz kuśnierz mielcarz	ławnik ławnik
b. d.	1. Andrzej Niedolej 2. Jakub Domagała Stefan Powłoczka 3. Stanisław Sobieraj	1585 1585 (sprzedaż) 1585 (zakup) 1585	<i>ślawny, mieszczanin</i> <i>prześlawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny</i>	szewc szewc sukiennik szewc	
ul. Garncarska/ Zduńska (XV)					
dom w rogu ulic Kościelnej i Garncarskiej	1. Jakub bednarz Łukasz bednarz Bartosz bednarz	1571 1575 1582	<i>famatus</i> <i>famatus, civis</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	bednarz bednarz bednarz	
dom w rogu ulic Kaliskiej i Garncarskiej	1. Jędrzej Gąsiech (zm. 1577) Maciej Pyszka Anna Wykrętka (zm. 1579) Błażej Pęcherz	1577 od 1577 (zakup) do 1579 (sprzedaż) od 1579-1587	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	 rzeźnik	burmistrz, rajca, wójt, ławnik
dom w rogu ulic Koziej i Garncarskiej	1. Małgorzata Filipowa Urszula Filipka/ Marcin Nawrot	1554 1559-1585 (zapis) 1574-1585	<i>provida, civis</i> <i>ślawna, mieszczka</i> <i>ślawny</i>		ławnik

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
b. d.	1. Sebastian Parteka Jan szklarz Maciej Chorochwalik	1569 (sprzedaż) 1569-1571 (sprzedaż) 1571-1576	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, suburbanus</i>	sukiennik szklarz garncarz	
b. d.	1. Andrzej Krupa (mielcuch) 2. Jędrzej Sołtysik (mielcuch) Wojciech Kopeć (mielcuch) Agnieszka Klimkowa (mielcuch) Stasiowa Garncarzowa 3. Jan Roziński Maciej Roziński (zm. 1586) Jakub Przebierała Piotr Łysek Jakub Kałdosz 4. Adam Szot Jakub Wośka 5. Maciej Pyszka (ogród/sad)	1576-1577 1576 (sprzedaż) 1576-1577 (sprzedaż) od 1577 (zakup) 1595 1576-1577 (sprzedaż) 1577-1586 1589-1595 (sprzedaż) 1595 (sprzedaż) od 1595 (zakup) do 1586 (zamiana) 1586-1595 1577-1589	<i>famatus vir, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin kaliski</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawna</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny, młodzieniec</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	rzeźnik garncarz garncarz/zdun czapnik garncarz	burmistrz, rajca, opiekun szpitala burmistrz, rajca, wójt, ławnik burmistrz, rajca, wójt, ławnik
b. d.	1. Jakub Latosi 2. Hanna Baba (zm. 1580) Elżbieta Wylązka	1580 1580 od 1580 (zakup)	<i>famatus, civis</i> <i>ślawna i uczciwa</i>		
ul. Młyńska (XVI)					
b. d.	1. Tomasz Kasperek	1537	<i>famatus, concivis</i>		
b. d.	1. Szymon sukiennik 2. Katarzyna Susfarczyna Maciej Galeski (zm. 1561) 3. Jakub rymarz	1544 1544 (sprzedaż) od 1544 (zakup) 1544	<i>circumspectus, civis</i> <i>concivis</i> <i>nobilis, civis</i>	sukiennik rymarz	ławnik
ul. Stokowa (XVII)					
dom przy bramie	1. Zygmunt ślusarz (zm. 1543)/ Zofia Ślusarka (zm. 1553) Jan ślusarz (zm. 1563) Wawrzyniec ślusarz 2. Mikołaj krawiec	1543 1553 1554-1560 1570-1574 1559 (sprzedaż)	<i>oppidanus</i> <i>provida ac honesta, civis</i> <i>famatus, civis</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	ślusarz ślusarz ślusarz krawiec	rajca ławnik burgrabia

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
dom w rogu ulic Stokowej i Łaziennej	Anna Pieruska	1559 (zakup)	<i>slawna</i>		
	Pieruscy	1560 (sprzedaż)			
	Zofia Połczyzna	1560-1570 (powzdanie)	<i>slawna</i>	szewc	
	Jan Pierdołka	1570-1574 (powzdanie)	<i>slawny, mieszczanin</i>	szewc	zarządca Świętego Ducha
dom poza bramą ulicy Stokowej	Jerzy Jurek	1574-1577	<i>opatrzny</i>		
	3. Jan Ryło	1559-1577 (sprzedaż)	<i>famatus, civis</i>		
	Jakub Drzewicki	1577	<i>slawny, mieszczanin</i>	szewc	ławnik
	4. Jan Ciupka	1577	<i>slawny mąż, mieszczanin</i>		
	1. Piotr Wołek (zm. 1556)	1538-1543 (powzdanie)	<i>famatus vir, civis</i>		burmistrz, rajca, ławnik
	Franciszek Jelitowski	1543-1552 (sprzedaż)	<i>famatus vir, concivis</i>		burmistrz, rajca
	Jan Sławiński (zm. 1567)/	1552-1567	<i>nobilis, civis ac oppidanus</i>		
	Jan Sławiński	1567 (sprzedaż)	<i>nobilis et honestus</i>		
	Jan Fortuna/Strugałka	1567-1586	<i>przesławny mąż, mieszczanin</i>		burmistrz, rajca, wójt, ławnik
	2. Franciszek Nizioł	1543 (powzdanie)	<i>providus vir, civis</i>	bednarz	rajca, ławnik
Jan Piórowski	1543-1552 (sprzedaż)	<i>famatus vir, civis</i>	ślusarz	burmistrz, rajca, ławnik	
Ambroży ślusarz (zm. 1589)	od 1552 (zakup)	<i>famatus vir, civis</i>		rajca	
3. Wojciech Marzel (zm. 1560)	1543-1547	<i>famatus, civis</i>			
4. Wojciech Kupisz	1547-1552	<i>famatus, civis</i>	kowal		
ogród za szpitalem	1. Jan czapnik	1561-1566	<i>famatus, civis</i>	czapnik	ławnik
	2. Sebastian Parteka	1561 (powzdanie)	<i>slawny mąż, mieszczanin</i>	sukiennik	
	Jan Zimny/Zimon	1561-1566 (sprzedaż)	<i>providus, civis</i>	sukiennik	
dom obok rowu „Stoki” i kościoła Św. Ducha	Jakub bednarz	od 1566 (zakup)	<i>famatus</i>	bednarz	
	3. Jakub Szwab	1561-1566	<i>famatus, civis</i>	sukiennik	
	1. ogród Jana Zborowskiego	1571, 1583			ławnik
	2. Wojciech Jakło (połowa ogrodu)	1571 (sprzedaż)	<i>slawny mąż, mieszczanin</i>		opiekun szpitala
	Szymon Suwała (połowa ogrodu)	1571-1583 (sprzedaż)	<i>famatus, civis</i>		ławnik
ogród obok „Stoku”	Wojciech Jakło (połowa ogrodu)	od 1583 (zakup)	<i>slawny mąż, mieszczanin</i>		ławnik
	3. Wojciech Jakło (połowa ogrodu)	1571	<i>slawny mąż, mieszczanin</i>		
	4. Sebastian Parteka	1567 (sprzedaż)	<i>slawny mąż, mieszczanin</i>	sukiennik	
	Krzysztof Krzyżan	1567-1591	<i>slawny mąż, mieszczanin</i>	szewc	
5. Jakub Mierzych (ogród)	1579 (sprzedaż)	<i>slawny, mieszczanin</i>			
Jadwiga Jarmużkowa (ogród)	od 1579 (zakup)	<i>slawna</i>			
b. d.	1. Maciej Śmieszek	1522			
	2. Trojanna Wszółkowa	1522 (powzdanie)	<i>honesto, coincola</i>		

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
dom na Koszutowie	Jerzy Irzyk/ Zofia Irzykowa	od 1522 1522	<i>providus dominus</i> <i>provida</i>		
	Wojciech Wilk	1560-1596	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	kowal	burmistrz, ławnik, opiekun szpitala
	3. Jan Strugała	1522-1544	<i>providus</i>	kowal	
	Wojciech Strugała (zm. 1570)	1560-1570	<i>civis</i>	kowal	rajca, ławnik
	Seweryn krawiec (zm. 1578)	1570-1578	<i>ślawny</i>	krawiec	
	Mikołaj Godlewski	1578-1595 (sprzedaż)	<i>szlachetny, mieszczanin</i>		
	Łukasz Adamczyk	1595-1596	<i>ślawny, mieszczanin</i>		
	4. Jan Kot	do 1536 (sprzedaż)	<i>famatus vir, civis</i>	rzeźnik	
	Kasper Czajka/ Agnieszka Kasprowa	1536-1589 1544	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>honestus</i>	sukiennik	
	Paweł sukiennik	1595-1596		sukiennik	
5. Marcin szewc	1536		szewc		
dom Śmieszkowski	1544				
Zuzanna Czaplina	1573 (sprzedaż)	<i>ślawna</i>			
Sebastian Parteka	1573 (powzdanie)	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	sukiennik		
Jan Piechota	od 1573	<i>ślawny, mieszczanin</i>	sukiennik	ławnik	
Andrzej sukiennik	1581 (sprzedaż)	<i>ślawny</i>	sukiennik		
Wojciech Czapla	1581-1589 (sprzedaż)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	kotlarz		
Joachim Stelmaszek	od 1589 (zakup)	<i>ślawny, mieszczanin</i>	sukiennik		
6. Serafin Sałek	1573-1581	<i>famatus, civis</i>			
Józef Sałek	1589				
b. d.	1. Bartłomiej Ślęczek	1533-1538			
dom obok strumienia „Stoki”	2. Paweł Kownacki	1533 (sprzedaż)	<i>providus, suburbanus</i>		
	Jan Strugała/ Małgorzata Strugalina (ogród)	od 1533 (zakup) 1538 (sprzedaż)	<i>providus</i> <i>provida, concivis</i>	kowal	
	Andrzej Sołtysek (zm. 1560)	od 1538 (zakup)	<i>providus, civis</i>		
b. d.	1. Aleksy szewc	1549		szewc	
	2. Dorota Napadłowa	1549 (sprzedaż)	<i>famata, concivis</i>		
	Wojciech sukiennik (zm. 1552)	od 1549 (zakup)	<i>providus</i>	sukiennik	
	3. Walenty Baranek	1549	<i>famatus vir, civis</i>	sukiennik	rajca, wójt, ławnik
b. d.	1. Piotr rymarz (zm. 1584)	1586		rymarz	
	Agnieszka Rymarka	1591			
	2. Maciej Bujara (zm. 1573)/ Jędrzej Gajda (zm. 1587)	1573 1573 (powzdanie)	<i>famatus vir, civis</i> <i>famatus vir, civis</i>	tkacz rurmistrz	wójt, ławnik, opiekun szpitala

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
b. d.	Jurkowa kuśnierzowa Wawrzyniec kuśnierz Stanisław Glinka Wojciech Chwałą (zm. 1596) Szymon miecznik/ Zofia Chwalina/Mieczniczka/ Anna Kuśnierka Maciej Pyszka 7. Elżbieta Janeczka (zm. 1566) Tomasz Janeczka (zm. 1566) Jerzy Pęczykijek Apolonia Pęcikijka Walenty Trzeciak Wojciech szklarz Maciej Pyszka	1560 1568-1574 1566-1571 (sprzedaż) od 1571 (zakup) 1594 1577-1596 (sprzedaż) 1596 (sprzedaż) 1596-1599 1548 1566 1568 (sprzedaż) 1568 (sprzedaż) 1568-1574 (sprzedaż) 1574 (zakup) 1596	<i>ślawny</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>famata, civis</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>famatus, civis</i> <i>ślawna</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>ślawny mąż, mieszczanin</i>	kuśnierz kuśnierz kuśnierz miecznik mielcarz	ławnik burmistrz, rajca, wójt, ławnik ławnik ławnik burmistrz, rajca, wójt, ławnik
b. d.	1. Ambroży ślusarz (zm. 1589) Agnieszka Gogolińska Mikołaj Sośnicki Zofia Barwierzówna	1543-1571 (sprzedaż) od 1571 (zakup) 1573 (sprzedaż) od 1573 (zakup)	<i>famatus vir, civis</i> <i>ślawna</i> <i>urodzony</i>	ślusarz	burmistrz, rajca, ławnik
b. d.	1. Walenty Trzeciak Wojciech Mołęda 2. Jakub Domagała Szymon kuśnierz 3. Walenty rymarz	1587 1596 do 1587 (sprzedaż) 1587-1596 1587-1596	<i>ślawny mąż, mieszczanin</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>przesławny, mieszczanin</i> <i>uczciwy</i> <i>ślawny, mieszczanin</i>	krawiec szewc kuśnierz rymarz	ławnik
ul. Piekarska (b. d.)					
b. d.	1. Maciej szklarz (zm. 1552) 2. Szymon Myszką Jan Roziński Tomasz Roziński 3. Kajewski Marcin Popek	1546-1550 1546 1546 1550 1546 1550	<i>providus, civis</i> <i>famatus, concivis</i> <i>ślawny, mieszczanin</i> <i>famatus vir, civis</i> <i>providus, concivis</i>	szklarz garncarz garncarz	ławnik

Lokalizacja nieruchomości (oznaczenie na planie)	Imię i nazwisko/obiekty	Lata posiadania / wzmiankowania	Predykat / stan	Zawód / źródło utrzymania	Pełniony urząd / funkcja
uliczka Ciasna (b. d.) b. d.	1. Wojciech Pieruski 2. Katarzyna Kabałówna 3. Walenty Kaczoł	1596 1596 1596	<i>nobilis, civis</i> <i>uczciwa</i> <i>slawny, mieszczanin</i>		

F. Wykaz mieszkańców Pleszewa i jego przedmieść oraz osób z nimi spokrewnionych i spowinowaconych sporządzony na podstawie zapisek z ksiąg miejskich z lat 1520–1600.

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1.	Adam (Adam)	<i>suburbanus</i>					22 III 1534 (I/2, s. 131)
2.	Adam (Adam)						19 III 1548 (I/2, s. 171-173)
3.	Adam (Adamus)			Anna Jurkowa Jerzy kuśnierz			14 I 1564 (I/11, s. 210-212)
4.	Adam Biernacki (Jadam Biernacki/Biernaczki/ Byernaczki)	<i>slawny</i> <i>ławnik</i> <i>przedmieszczanin</i> <i>wójt</i>	Agnieszka				28 V 1574 (I/12, s. 201-204); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261); 20 V 1577 (I/12, s. 344-346); 6 IX 1577 (I/12, s. 358-359); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366, 367-369); 23 X 1579 (I/12, s. 438-440); 1 VI 1582 (I/12, s. 531-532); 3 II 1584 (I/12, s. 550-551); 14 XI 1586 (I/13, s. 121-124); 14 IV 1589 (I/13, s. 191-193); 30 VI 1589 (I/13, s. 207-208); 11 VI 1593 (I/13, s. 324); 11 II 1594 (I/13, s. 343-344); 10 V 1594 (I/13, s. 354-356); 4 XI 1594 (I/13, s. 368-369); 27 VI 1597 (I/13, s. 457); 26 XI 1599 (I/14, s. 31-32)
5.	Adam [Bryk] z Brudzewa (Adamus de Brudzewo) zm. 1542	<i>providus vir</i>				Marcin Bryk – brat	14 VII 1542 (I/10, s. 172-173)
6.	Adam [Chabiorek] (Adamus)			Piotr Chabior Anna		rodzeństwo: Tomasz, Mateusz, Adrian	28 III 1561 (I/11, s. 114-115)
7.	Adam Chabiorek (Adam Chabiorek)			Tomasz Chabiorek			17 V 1585 (I/13, s. 42-44)
8.	Adam Chutt/Hutt/Hutton (Adam Chutt/Huthon/Hutt)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>				Maciej Roziński – teść	9 II 1582 (I/12, s. 525-526); 30 IX 1583 (I/12, s. 546-547); 18 XI 1583 (I/12, s. 548-549)
9.	Adam cieśla (Adam/Jadam cieszla/czyeszla)	<i>slawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Anna				11 I 1585 (I/13, s. 36-37); 28 IV 1589 (I/13, s. 193-195); 20 X 1589 (I/13, s. 212-214); 2 III 1590 (I/13, s. 253-254); 9 VI 1595 (I/13, s. 405-406)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
10.	Adam Kornek (Adam/Jadam Kornek)	slawny przedmieszczanin					28 IX 1584 (I/13, s. 25-26); 1 VII 1585 (I/13, s. 57-59); 8 VII 1588 (I/13, s. 162-163); 12 I 1590 (I/13, s. 223-224); 11 VI 1593 (I/13, s. 323); 7 IV 1595 (I/13, s. 382-383); 10 XI 1595 (I/13, s. 414-415); 7 II 1597 (I/13, s. 451-452); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 15 V 1598 (I/14, s. 11-13); 3 III 1600 (I/14, s. 34-35)
11.	Adam Kot z Chocza (Jadam Kot)	slawny mieszczanin z Chocza					8 I 1593 (I/13, s. 304-305); 1 XII 1595 (I/13, s. 415-416)
12.	Adam kuśnierz (Jadam kussnierz/kusznierz)	slawny i opatrzny mąż mieszczanin	Anna Jaroszewna córka Jarosza				21 X 1575 (I/12, s. 284-285); 4 II 1583 (I/12, s. 537-538); 12 VII 1585 (I/13, s. 65-66)
13.	Adam Styszko (Adam/Jadam Sthisko/Stysko/ Styssko/Styskowycz)	opatrzny providus slawny mieszczanin	Anna	Stanisław Styszko		Wojciech Wygnany - dziedek; Jakub Koropchwalik – brat stryjeczny	11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 12 IX 1561 (I/2, s. 260-261); 9 X 1573 (I/12, s. 157-159); 14 V 1574 (I/3, s. 55-57); 30 IX 1575 (I/12, s. 278-280)
14.	Adam Szot (Adam/Jadam Szot/Szoth)	slawny mieszczanin	Gertruda				18 IV 1586 (I/13, s. 90-92); 13 I 1589 (I/13, s. 178-179); 30 VI 1589 (I/13, s. 209-210); 25 V 1590 (I/13, s. 233-235); 26 X 1590 (I/13, s. 256-257); 11 VI 1593 (I/3, s. 94-95); 1 XII 1595 (I/13, s. 416-417); 1597 (I/14, s. 1-2)
15.	Adrian [Chabiorek] (Adrianus)			Piotr Chabior Anna		rodzeństwo: Tomasz, Mateusz, Adam	28 III 1561 (I/11, s. 114-115)
16.	Adrian [Tomicki] (Adrian)			Jan Tomicki Marusza			6 III 1573 (I/12, s. 135-136)
17.	Agnieszka (Agnes)			Anna Młynarka Grzegorz (ojczym)		rodzeństwo: Dorota, Wojciech	7 I 1526 (I/10, s. 92)
18.	Agnieszka (Agnes)			Jan		wujostwo: Elżbieta i Marcin Adamek	26 XI 1531 (I/2, s. 123)
19.	Agnieszka (Agnieska)	slawna	Wincenty				11 IV 1578 (I/12, s. 387-388)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
20.	Agnieszka Baryczkowa (<i>Agnes/Jagna/Jagnieska Bariczka/Bariczkowa</i>) zm. 1572	<i>honesta</i>	Wojciech Baryczka		Jadwiga, Małgorzata (pasierbica)		22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 4 XI 1569 (I/11, s. 370-371); 13 VI 1572 (I/4, s. 3-4)
21.	Agnieszka [Biernacka] (<i>Jagnieszka</i>)		Adam Biernacki				26 XI 1599 (I/14, s. 31-32)
22.	Agnieszka Biliagowa (<i>Agnes Biliagowa</i>) zm. 1567	<i>famata nobilis</i>					10 IV 1562 (I/11, s. 157-158); 13 VI 1567 (I/11, s. 321-322)
23.	Agnieszka Cielecina (<i>Agnes Czelecziena</i>)					Maciej Cielę [?]	9 IV 1548 (I/10, s. 276-277)
24.	Agnieszka [Ciesielska] (<i>Agnes</i>)	<i>honesta</i>		Błażej Ciesielski		rodzeństwo: Agnieszka, Regina, Anna; Łukasz z Osiecznej – stryj	28 XI 1565 (I/3, s. 21-22)
25.	Agnieszka [Ciołek] (<i>Agnieszka</i>)		Marcin Ciołek				14 IV 1589 (I/13, s. 191-193)
26.	Agnieszka [Czapnikowa] (<i>Jagnieszka</i>)		Wawrzyniec czapnik				18 VI 1574 (I/12, s. 210-212)
27.	Agnieszka Darmopychowa (<i>Agnes Darmopichova/ Darmopichowa</i>) zm. 1559	<i>provida et honesta civis</i>	1. Paweł Giszka; 2. Stanisław Darmopych; 3. Marcin Goździk	Benedykt Pruski	Anna, Maciej, Wojciech, Jadwiga (córka Pawła Giszki)	Błażej Ciesielski – szwagier	18 III 1537 (I/2, s. 142-143); 9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 24 V 1560 (I/2, s. 251, 252- 253)
28.	Agnieszka Długoszowa (<i>Agnes Długossowa</i>)	<i>honesta</i>	1. Grzegorz Długosz; 2. Jan Długoszek				16 VI 1553 (I/10, s. 421-422); 15 V 1562 (I/11, s. 165-166)
29.	Agnieszka [Dryszpulikowa] (<i>Jagna/Jagnieska</i>)	<i>slawna</i>	Aleksy Dryszpulik				12 X 1571 (I/3, s. 40-41); 6 III 1573 (I/2, s. 130-131, 133-134)
30.	Agnieszka Gajdczyna (<i>Jagnieszka Gajdczyna</i>)	<i>uczciwa</i>					24 V 1596 (I/13, s. 435-436)
31.	Agnieszka [Giszczykowa] (<i>Jagnieszka</i>)	<i>uczciwa</i>	Jan Giszczyk			Marcin Ciołek – stryj	26 I 1590 (I/13, s. 224-225)
32.	Agnieszka Gloszkowska (<i>Agnes Gloszkowska</i>)	<i>nobilis</i>	Walenty Bołąk				2 XII 1543 (I/2, s. 158-159)
33.	Agnieszka Golińska (<i>Jagnieszka Gogolińska</i>)	<i>slawna</i>			Dorota		2 III 1571 (I/12, s. 68-69)
34.	Agnieszka [Gręda] (<i>Jagnieszka</i>)		Tomasz Gręda ze Stawiszyna	Anna Dryszpułowa		Łukasz Gębarzewski – brat	20 IV 1584 (I/12, s. 555-556)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
35.	Agnieszka Grodzielska (<i>Jagnieszka Grodzielska</i>)	<i>szlachetna</i>	Jan Stawski syn Macieja Stawskiego	Jan Grodzielski Ewa Osiecka			8 I 1574 (I/12, s. 172-174, 174-175); 18 VI 1574 (I/12, s. 212-214)
36.	Agnieszka Kabatowa (<i>Agneta Cabatowa</i>)	<i>honesta</i> <i>suburbana</i>	Jan Wierzbicki/ Tomicki			Wojciech Tomicki – brat	9 IX 1569 (I/12, s. 5-7)
37.	Agnieszka [Kamięszczanka] (<i>Jagnieszka</i>)	<i>slawna</i>		Maciej Kamięński		rodzeństwo: Tomasz, Apolonia, Anna, Zuzanna; szwagrowie: Wawrzyniec Jakielek (mąż Apolonii), Paweł Wargalik (mąż Anny); Piotr Pabis – stryj; Jakub Nowaczyk – wuj	19 II 1593 (I/13, s. 309-310); 7 I 1600 (I/14, s. 33-34)
38.	Agnieszka Kamlyszowa (<i>Agnes Kamissowa/ Kamlyshewa/Camysewa</i>)	<i>circumspecta</i> <i>honesta</i> <i>civissa</i>	Mikołaj Kamlysz				21 VI 1534 (I/2, s. 132); 19 II 1546 (I/10, s. 236); 16 I 1562 (I/11, s. 150-151); 9 VII 1568 (I/11, s. 344-345)
39.	Agnieszka Kasprowa (<i>Agnes Casprowa</i>)	<i>honesta</i>	Kasper Czajka sukiennik		Jadwiga, Gertruda		9 I 1541 (I/2, s. 151); 21 IV 1544 (I/2, s. 160-161); 12 I 1571 (I/12, s. 55-57, 57-58)
40.	Agnieszka [Kęsicka] (<i>Agnes</i>)	<i>famata</i>	Wojciech Kęsicki		Marcin, Elżbieta	Tomasz Chabiorek – zięć	11 II 1564 (I/11, s. 219-221)
41.	Agnieszka [Kiernoz] (<i>Jagna/Jagnieszka</i>)	<i>slawna</i>	Jan Kiernoz				29 VIII 1586 (I/13, s. 108-109)
42.	Agnieszka Klimkowa (<i>Jagna/Jagnieszka Klimkowa</i>) zm. 1596	<i>slawna</i> <i>uczciwa</i>	1. Klimek Mroczek; 2. Wojciech Niestój mielczarz	Bieniasz rzeźnik	Jakub		6 XI 1573 (I/12, s. 162-164); 9 VII 1574 (I/12, s. 221-222, 222-223); 19 IV 1577 (I/12, s. 336-337); 20 IX 1577 (I/12, s. 360-361); 5 IX 1578 (I/12, s. 413-415); 26 IV 1596 (I/3, s. 103-104); 26 IV 1596 (I/13, s. 430-431)
43.	Agnieszka [Kopczykówna] (<i>Agnes</i>)			Wojciech Kopczyk		rodzeństwo: Małgorzata, Tomasz Andrzej, Wojciech	13 III 1537 (I/2, s. 141-142)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
44.	Agnieszka [Kostrzewina] (<i>Agnes/Jagnieszka</i>)	<i>famata sławna</i>	Wawrzyniec Kostrzewa		Grzegorz		5 X 1565 (I/11, s. 246-248); 30 IX 1583 (I/12, s. 546-547)
45.	Agnieszka [Kościelicka] (<i>Agnes</i>)	<i>honesta</i>	Kasper Kościelicki				23 I 1553 (I/10, s. 386-387); 10 IV 1562 (I/11, s. 156-157)
46.	Agnieszka Kotarbska (<i>Agnes Cotharbska</i>)	<i>nobilis</i>	Wojciech Grzybowski			Jan Grzybowski – szwagier	14 X 1551 (I/10, s. 324-325); 8 XI 1551 (I/10, s. 326-327)
47.	Agnieszka Kowalka (<i>Agnieszka Kowalka</i>)	<i>sławna uczciwa</i>	Jakub Gaitka	Wojciech kowal			28 VI 1577 (I/12, s. 349-351); 24 VI 1587 (I/13, s. 144-145); 30 IX 1588 (I/13, s. 164-165); 28 IV 1589 (I/13, s. 195-196); 3 VII 1592 (I/3, s. 85-87); 22 I 1593 (I/13, s. 307-308); 19 II 1593 (I/13, s. 312-313); 8 X 1593 (I/13, s. 336-337, 337-338); 4 II 1594 (I/13, s. 342-343); 13 I 1595 (I/13, s. 378-379); 28 IV 1595 (I/13, s. 387-388); 26 IV 1596 (I/13, s. 430-431); 20 XI 1596 (I/13, s. 425-426)
48.	Agnieszka [Kozia] (<i>Agnes</i>)		1. Jakub Kozi; 2. Tomasz Kozi		Paweł Kozi (syn Jakuba)		22 II 1549 (I/2, s. 177-178)
49.	Agnieszka Kozia (<i>Agnes/Jagnieszka Kozia</i>)	<i>uczciwa</i>	Paweł Kozi syn Jakuba Koziego				30 VIII 1560 (I/11, s. 86); 11 VI 1574 (I/12, s. 204-206)
50.	Agnieszka [Kozia] (<i>Jagnieszka</i>)	<i>sławna</i>	Aleksy Kozi		Dorota		29 IV 1580 (I/12, s. 474-476, 478-479)
51.	Agnieszka Krupina (<i>Agnes Krupina</i>)		Marcin Krupa		Andrzej Krupka (pasierb)		1533 (I/10, s. 102-103); 8 VI 1547 (I/10, s. 260-261); 30 IX 1547 (I/11, s. 78-79)
52.	Agnieszka Krużewna (<i>Agnes/Jagna/Jagnieszka Krużewna</i>)	<i>honesta sławna uczciwa</i>	1. Andrzej Bedoński; 2. Błażej Kosmek syn Macieja Kosma	Błażej Kruż			9 VII 1568 (I/11, s. 347-348); 12 VI 1573 (I/12, s. 147-149); 28 V 1574 (I/12, s. 201-204); 18 V 1576 (I/12, s. 309-310); 1 III 1581 (I/12, s. 502-503)
53.	Agnieszka [Krużowa] (<i>Agnes</i>)	<i>provida honestaque</i>	Błażej Kruż				8 V 1559 (I/11, s. 35-36)
54.	Agnieszka Kubiejna (<i>Jagnieszka Kubiejna</i>)	<i>sławna</i>			Wojciech, Jan, Zofia, Hanna		20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 18 V 1582 (I/12, s. 529-530)
55.	Agnieszka Kumajska (<i>Jagnieszka Kumajska</i>)	<i>sławna uczciwa</i>	Balcer Libisch				26 V 1580 (I/12, s. 482-484)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
56.	Agnieszka [Łyskowa] (<i>Jagnieszka</i>)	<i>uczciwa</i>	Piotr Łysek				9 VII 1593 (I/13, s. 333-334); 19 V 1595 (I/12, s. 394-395); 1 XII 1595 (I/13, s. 417-418)
57.	Agnieszka Mazurkowa (<i>Agnes/Agnetha/Jagnieszka Mazurkowa ex Walyssov</i>)	<i>slawna</i>	Erazm Mazur	Kasper młynarz z Jankowa			26 III 1542 (I/2, s. 151); 15 IV 1575 (I/12, s. 251-252)
58.	Agnieszka [Mielcarzykowa] (<i>Jagnieszka</i>)	<i>slawna</i>	Jan Mielcarzyk				20 I 1581 (I/12, s. 499-500)
59.	Agnieszka [Młynarka Podborna] (<i>Agnes, Jagnieszka</i>)	<i>honesta provida</i>		Grzegorz młynarz Podborny Elżbieta Młynarka Podborna		Maciej Sołtys z Chocza – dziadek; rodzeństwo: Jan, Maciej/Mateusz, Gabriel, Anna, Katarzyna	24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 3 I 1567 (I/3, s. 26-27); 1 II 1572 (I/3, s. 47-48)
60.	Agnieszka [Młynarka] (<i>Agnes</i>)			Wojciech młynarz, Agnieszka		Anna – siostra	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)
61.	Agnieszka [Młynarzowa] (<i>Agnes</i>)		Wojciech młynarz		Anna, Agnieszka	szwagrowie: Marcin, Grzegorz, Andrzej, Piotr, Mikołaj	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)
62.	Agnieszka [Niestojowa] (<i>Jagnieszka</i>)	<i>slawna</i>	Wojciech Niestój				29 IV 1580 (I/12, s. 474-476, 476-477); 6 VII 1582 (I/12, s. 535); 27 IV 1584 (I/13, s. 8-9)
63.	Agnieszka Niewrzedzina (<i>Agnes Nyewrzedzyna</i>)	<i>honesta</i>	Stanisław Niewrzedza				4 II 1539 (I/10, s. 137-138); 22 VII 1539 (I/2, s. 148); 8 IV 1543 (I/10, s. 188-189)
64.	Agnieszka Niziołka (<i>Agnieszka Niziołka/Nizyolkowa</i>)	<i>slawna</i>		Andrzej Nizioł		rodzeństwo: Bartosz, Maciej, Katarzyna	3 III 1587 (I/13, s. 133-135); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158)
65.	Agnieszka Niziołowa (<i>Agnes Niziolowa/Niziolowa</i>)	<i>provida civissa</i>	Franciszek Nizioł		Andrzej, Grzegorz	Anna – synowa (żona Andrzeja)	17 IV 1555 (I/2, s. 207-208); 3 XII 1560 (I/11, s. 96-97)
66.	Agnieszka Oberszalka (<i>Jagnieszka Oberszalka</i>)	<i>slawna</i>	1. Jakub Oberszal; 2. Łukasz				2 XI 1594 (I/13, s. 367-368)
67.	Agnieszka [Olkowa] (<i>Jagnieszka</i>)	<i>uczciwa</i>	Aleksy sukiennik	Jan Kapalka	pasierbowie: Anna, Piotr		13 VI 1597 (I/13, s. 456-457); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
68.	Agnieszka [Organiścina] (Agnieszka/Jagnieszka)		Maciej organista	Kasper organista		rodzeństwo: Anna, Jadwiga; szwagrowie: Jędrzej Pieścioszek, Florian Weiffer	30 VI 1589 (I/13, s. 205-207); 11 VI 1593 (I/13, s. 326-327); 16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101); 10 II 1595 (I/13, s. 396-397); 24 II 1595 (I/13, s. 399-400); 7 IV 1595 (I/13, s. 403-404)
69.	Agnieszka Patrzyłaska (Jagnieszka Patrziłaska)	ślawna	1. Jan Parzylas; 2. Jan Szoftisik		Jadwiga	Walenty Trzeciak – brat; Marcin Radzimski – zięć	18 XI 1575 (I/12, s. 291-292); 30 X 1579 (I/12, s. 440-442, 442-444)
70.	Agnieszka Pruska (Jagnieszka Pruska)	szlachetna		Katarzyna Pruska		Wawrzyniec Pioruski – zięć	22 I 1574 (I/12, s. 183-184)
71.	Agnieszka [Przebierała] (Jagnieszka)	ślawna	Jakub Przebierała syn Piotra Łyska				30 IX 1588 (I/13, s. 167); 14 V 1593 (I/3, s. 90-91); 7 IV 1595 (I/13, s. 384-385); 19 V 1595 (I/12, s. 394-395)
72.	Agnieszka [Rakowa] (Jagnieszka)	uczciwa	Fraćek Rak	Mikołaj Mazur			26 IV 1596 (I/13, s. 433-434)
73.	Agnieszka [Robakowska] (Agnes)	honesta ac nobilis		Wojciech Robakowski Elżbieta Robakowska		Maciej Pieruski – dziadek	1542 (I/2, s. 154)
74.	Agnieszka [Rozińska Ślusarzowa] (Agnes)	honesta	Jan ślusarz	Jan Roziński	Jan, Wawrzyniec, Wojciech		15 V 1562 (I/11, s. 166-167); 27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204)
75.	Agnieszka Rymarka (Jagnieszka Rymarka)						1 II 1591 (I/13, s. 259-260)
76.	Agnieszka [Sukiennikowa] (Agnetha)		Walenty sukiennik	Antoni z Lenartowic			7 IV 1559 (I/2, s. 240)
77.	Agnieszka [Sukiennikowa] (Jagnieszka)		Wacław sukiennik			Jędrzej Gotowy – stryj	7 X 1577 (I/12, s. 362-363); 13 I 1595 (I/13, s. 378-379)
78.	Agnieszka Szadzina (Agnes Szadzyna)	honesta	Jan Szadzia				23 XI 1522 (I/2, s. 104-105)
79.	Agnieszka [Świderkówna Szewcowa] (Jagnieszka)	ślawna	Stanisław szewc	Maciej Świderek Barbara		rodzeństwo: Fabian, Anna; Jakub Świderek – stryj	17 IX 1546 (I/10, s. 239-241); 17 VI 1583 (I/12, s. 544); 18 XI 1594 (I/13, s. 373-374)
80.	Agnieszka [Trzeciakówna] (Jagnieszka)		Stanisław	Walenty Trzeciak			14 V 1593 (I/13, s. 319-320)
81.	Agnieszka [Trzmielowa] (Jagnieszka)		Maciej Trzmiel		Katarzyna	Maciej Niziołek – zięć	27 X 1600 (I/14, s. 49)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
82.	Agnieszka Zagata (<i>Agnes/Agnetha Zagaczyna/ Zagata/Zagatha/Zagathka</i>)	<i>famata ac provida honesta</i>	Jan Zagata				26 III 1542 (I/2, s. 154); 28 X 1545 (I/10, s. 230); 6 II 1555 (I/2, s. 207); 6 XII 1560 (I/11, s. 97-98)
83.	Aleksy Dryszpulik/Kozi (<i>Alexander/Alexi/Alexius/ Olek/Olexi/Olixi Drispulik/ Drispulik Kozi/Kozy</i>)	<i>famatus sławny uczciwy civis przedmieszczanin</i>	Agnieszka	Zofia	pasierby: Dorota, Wojciech (syn Leonarda Dryszpulika)	rodzeństwo: Wojciech, Błażej, Leonard, Wincenty	23 XII 1543 (I/10, s. 206-207); 19 IV 1553 (I/10, s. 410-412); 16 I 1562 (I/11, s. 148-149); 21 II 1562 (I/2, s. 264); 14 V 1563 (I/11, s. 190-191); 17 II 1570 (I/4, s. 1); 9 /16 [?] III 1571 (I/3, s. 38- 39); 12 X 1571 (I/3, s. 40-41); 24 III 1572 (I/3, s. 48-49); 6 III 1573 (I/12, s. 130-131, 133-134); 29 VI 1575 (I/12, s. 273-274); 5 II 1580 (I/12, s. 462-463); 29 IV 1580 (I/12, s. 474-476, 478-479); 23 X 1587 (I/13, s. 156); 24 V 1589 (I/13, s. 210-211); 5 VI 1592 (I/13, s. 293-294)
84.	Aleksy Kabaczyk/Kabat (<i>Alexi/Alexy Kabaczik/ Kabaczyk/Kabath</i>)	<i>sławny przedmieszczanin</i>	1. Zofia Gawłowska córka Anny Gawłowskiej; 2. Ewa				21 IV 1578 (I/12, s. 392-394, 394-395); 15 V 1579 (I/12, s. 427-428); 8 VI 1582 (I/12, s. 532-533); 7 II 1592 (I/13, s. 286-287); 1 VII 1594 (I/13, s. 363-364); 28 IV 1595 (I/13, s. 389-390, 390-391)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
85.	Aleksy Sukienniczek/ sukiennik (<i>Alexi/Alexy/Olek/Olexi Sukienniczek/sukiennik</i>) zm. 1599	<i>przesławny i uczciwy mąż sławny młodzieniec sławny mąż burmistrz ławnik mieszczanin rajca wójt</i>	1. Dorota córka Piotra Pychy; 2. Agnieszka córka Jana Kapałki		Anna, Piotr		30 VI 1570 (I/12, s. 46-47); 23 I 1573 (I/12, s. 118-120); 3 VII 1573 (I/12, s. 152-153); 5 X 1575 (I/12, s. 281-282); 1 III 1581 (I/12, s. 502-503); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19); 24 II 1584 (I/12, s. 552); 28 IX 1584 (I/13, s. 23-25); 10 I 1586 (I/13, s. 70-72); 18 IX 1587 (I/13, s. 151-152); 30 VI 1589 (I/13, s. 207-208); 6 VII 1590 (I/13, s. 244-246, 246-248, 248-250); 3 VII 1592 (I/3, s. 84-85); 11 VI 1593 (I/3, s. 94-95); 9 VII 1593 (I/3, s. 95-96); 10 VI 1594 (I/3, s. 96-97); 28 IV 1595 (I/13, s. 387-388, 389-390); 9 VI 1595 (I/13, s. 405-406); 1 XII 1595 (I/13, s. 416-417); 20 IX 1596 (I/13, s. 442-443); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 23 IV 1596 (I/13, s. 429-430); 13 VI 1597 (I/13, s. 456-457); 10 VII 1598 (I/14, s. 15-16); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
86.	Aleksy szewc (<i>Alexy sutor</i>)						22 II 1549 (I/10, s. 307-308)
87.	Aleksy z Lisowa (<i>Alexy de Lyszowo</i>)	<i>laboriosus</i>				rodzeństwo: Sebastian Borzny, Benedykt, Ambroży ślusarz, Andrzej ślusarz, Paweł Cierpiałka	15 V 1553 (I/10, s. 418); 8 II 1577 (I/12, s. 330)
88.	Ambroży (<i>Ambroży</i>)	<i>sławny</i>	Zofia				30 VIII 1585 (I/13, s. 66-68)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
89.	Ambroży Krzeciach szewc (<i>Ambroży Krzeciak/Krzeczek/ Krzeciach/Krzeczyk/Krzęćek</i>)	<i>ślawny mąż mieszczanin szewc</i>	Marta				17 IV 1573 (I/12, s. 139-141); 5 X 1576 (I/12, s. 317-318, 319-320); 6 IX 1577 (I/12, s. 358-359); 4 XI 1583 (I/12, s. 548); 25 IX 1584 (I/13, s. 22-23); 11 I 1585 (I/13, s. 36-37); 29 VIII 1586 (I/13, s. 106-108); 3 X 1586 (I/13, s. 111-113, 113-114); 12 V 1589 (I/13, s. 197-198); 26 IV 1591 (I/13, s. 270-271); 7 IV 1595 (I/13, s. 384-385); 26 IV 1596 (I/13, s. 434-435)
90.	Ambroży kuśnierz (<i>Ambrosius/Ambroży kussnierz/pellifex</i>)	<i>famatus oppidanus</i>	Anna Kuśnierka				8 I 1563 (I/11, s. 177-178); 21 IV 1570 (I/12, s. 23-24)
91.	Ambroży Pastuszka (<i>Ambroży/Broży Pastuszka</i>)	<i>uczciwy</i>					3 III 1587 (I/13, s. 136-137); 13 I 1589 (I/13, s. 175-176)
92.	Ambroży Pruski (<i>Ambroży Pruski</i>)	<i>szlachetny</i>				rodzeństwo: Bartosz, Szymon, Józef, Jan, Anna	25 V 1576 (I/12, s. 310-311)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
93.	Ambroży ślusarz (<i>Ambrosius/Ambrozy faber serarius/serifaber/sliosarz/slosarz/slossarz/szliosarz</i>) zm. 1589	<i>famatus vir</i> <i>providus vir</i> <i>ślawny</i> <i>civis ac oppidanus</i> <i>consul</i> <i>mieszczanin</i> <i>proconsul</i> <i>scabinus</i> <i>serifaber</i> <i>serrifex (!)</i>	1. Ewa; 2. Łucja		Anna, Gertruda	rodzeństwo: Sebastian Borzny, Benedykt, Aleksy, Andrzej, Paweł Cierpiałka; Marcin – bratanek; zięciowie: Walenty Bieńczyk (mąż Anny), Łukasz rzeźnik (mąż Gertrudy); bratanice: Zofia Wilczapokora, Połomieja Pabiszowa, Gierusza	21 XII 1543 (I/10, s. 204-205); 4 I 1544 (I/10, s. 207-208); 29 IV 1552 (I/10, s. 351-352, 352-354); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 5 II 1553 (I/10, s. 390-393); 15 V 1553 (I/10, s. 418); 26 IV 1560 (I/11, s. 75-77); 22 XI 1560 (I/11, s. 94-95, 95-96); 28 II 1561 (I/11, s. 112); 21 IV 1564 (I/11, s. 227-228); 15 II 1566 (I/11, s. 257-258); 24 I 1567 (I/11, s. 303-304); 11 IV 1567 (I/11, s. 315-316); 14 II 1568 (I/3, s. 30-31, 31); 17 IV 1570 (I/3, s. 35); 3 II 1570 (I/12, s. 12, 13-14); 2 III 1571 (I/12, s. 68-69); 2 X 1573 (I/12, s. 156-157); 9 VII 1574 (I/12, s. 219-220); 8 II 1577 (I/12, s. 330); 13 III 1579 (I/12, s. 425-427); 3 III 1587 (I/13, s. 137-139); 18 IX 1587 (I/13, s. 152-153); 25 IX 1587 (I/13, s. 153-154); 14 IV 1589 (I/13, s. 181-182)
94.	Andrzej (<i>Andreas</i>)	<i>providus vir</i>					30 V 1539 (I/10, s. 139-140); 26 II 1543 (I/10, s. 182-183)
95.	Andrzej (<i>Andreas</i>)	<i>civis</i>		Szymon		Walenty – brat	21 XII 1546 (I/10, s. 247)
96.	Andrzej Bajadło (<i>Andrzy Baiadlo</i>)	<i>ślawny</i>					8 VII 1583 (I/12, s. 545)
97.	Andrzej/Jędrzej Baryczka (<i>Andreas/Jedrzey Bariczka</i>) zm. 1566	<i>ślawny</i>			Anna		22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 31 I 1571 (I/12, s. 66-67); 22 IV 1583 (I/12, s. 542-543)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
98.	Andrzej/Jędrzej Bedoński notariusz (<i>Andreas/Andrzej/Jędrzej Badonski/Bedonski/Bedonsky/ Bedunski</i>) zm. 1581	<i>famatus nobilis sławny mąż szlachetny urodzony</i> <i>civis mieszczanin notarius oppidanus</i>	1. Anna Kędziorcanka; 2. Agnieszka córka Błażeja Krusza		Katarzyna	Grzegorz Włodarczyk z Grodziska – zięć	14 II 1561 (I/11, s. 105-106); 17 IX 1563 (I/11, s. 207-209); 4 II 1564 (I/11, s. 213-215); 19 II 1565 (I/3, s. 11-12); 26 VII 1566 (I/3, s. 25); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 9 VII 1568 (I/11, s. 344-345, 347-348); 6 V 1569 (I/11, s. 359-360); 13 V 1569 (I/11, s. 361-363); 4 XI 1569 (I/11, s. 369-370); 23 XI 1571 (I/12, s. 86); 12 V 1572 (I/3, s. 50-51); 12 VI 1573 (I/12, s. 147-149); 22 I 1574 (I/12, s. 177-179); 28 V 1574 (I/12, s. 201-204); 25 VI 1574 (I/12, s. 216-218); 24 IX 1574 (I/12, s. 224-226); 15 IV 1575 (I/12, s. 254-256); 20 I 1576 (I/12, s. 294-295); 18 V 1576 (I/12, s. 309-310); 22 VI 1576 (I/12, s. 312-314); 7 X 1577 (I/12, s. 363-364); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366, 367-369); 27 VI 1578 (I/12, s. 409-411); 14 XI 1578 (I/12, s. 418-420); 8 I 1580 (I/12, s. 452-453); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 1 III 1581 (I/12, s. 502-503); 5 V 1581 (I/12, s. 511-512); 26 XI 1582 (I/12, s. 535-536); 30 VIII 1585 (I/13, s. 68-70); 11 VII 1586 (I/13, s. 103-105); 14 XI 1586 (I/13, s. 119-121)
99.	Andrzej Biernacki (<i>Andreas Biernathsky/ Byernaczki</i>) zm. 1561	<i>famatus nobilis providus</i> <i>civis suburbanus</i>	Dorota Kotarbska				12 IX 1543 (I/10, s. 198); 27 V 1552 (I/2, s. 188-189); 11 IX 1560 (I/11, s. 87); 14 II 1561 (I/11, s. 105-106); 10 X 1561 (I/11, s. 143-144); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361)
100.	Andrzej Brudny (<i>Andrzej Brudny</i>)	<i>sławny mieszczanin</i>	Elżbieta				23 II 1590 (I/13, s. 230-231)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
101.	Andrzej/Jędrzej Bujak (<i>Andrzej/Jedrzej/Jendrzej Buiak/Buyak</i>)	<i>slawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Elżbieta córka Wojciecha Klichowskiego				12 X 1571 (I/3, s. 41-42); 25 VI 1572 (I/12, s. 113-114); 6 III 1573 (I/12, s. 130-131); 7 I 1575 (I/3, s. 57-58); 29 VI 1575 (I/12, s. 273-274); 1 VII 1575 (I/12, s. 271-273); 15 V 1579 (I/12, s. 427-428); 14 VI 1581 (I/12, s. 514-515); 8 VI 1582 (I/12, s. 533-534); 27 IV 1584 (I/13, s. 9-10); 8 VII 1588 (I/13, s. 162-163); 3 XI 1589 (I/13, s. 215-216); 23 IV 1596 (I/13, s. 429-430); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 30 VI 1600 (I/14, s. 42-43)
102.	Andrzej Chabiorek (<i>Andrzej Chabiorek</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i>		Piotr Chabior		rodzeństwo: Ewa, Regina, Dorota, Tomasz, Wawrzyniec, Maciej	15 V 1598 (I/14, s. 11-13); 7 VII 1600 (I/14, s. 44-45)
103.	Andrzej/Jędrzej Chadalka (<i>Andreas/Jendrzej Chadala/</i> <i>Chadalka</i>) zm. 1568	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>suburbanus</i> <i>providus</i>	Anna				16 I 1562 (I/11, s. 148-149); 6 VI 1567 (I/11, s. 319-320); 14 II 1568 (I/3, s. 30-31, 31); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361); 13 XI 1573 (I/12, s. 164-166)
104.	Andrzej cieśla (<i>Andreas levigator</i>)	<i>civis</i> <i>levigator</i>					8 XI 1538 (I/10, s. 130-131); 20 VI 1539 (I/10, s. 143-144); 16 IX 1543 (I/10, s. 199-201); 5 II 1553 (I/10, s. 390-393)
105.	Andrzej/Jędrzej cieśla (<i>Andrzej/Jedrzej ciesla/</i> <i>czieszla</i>)	<i>slawny</i>					11 IV 1578 (I/12, s. 384-385, 387-388); 7 X 1580 (I/12, s. 492-494)
106.	Andrzej Domaratek (<i>Andreas Domaraczyk/</i> <i>Domarathek</i>)	<i>discretus</i>		Anna Domaratowa		Wojciech – brat	13 I 1539 (I/10, s. 132-133); 5 III 1542 (I/10, s. 168-169); 7 III 1544 (I/10, s. 210-211, 211-212)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
107.	Andrzej Drozd kowal (<i>Andreas Drosd/Drosth</i>) zm. 1590	<i>famatus vir</i> <i>laboriosus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>conconcivis</i> <i>ex suburbio</i> <i>ferrus</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i> <i>suburbanus</i>	1. Apolonia córka Piotra Trzeciaka z Lenartowic; 2. Małgorzata z Gałązek córka Jakuba; 3. Anna		Tomasz Drozd z Gałązek		1 V 1541 (I/2, s. 152); 10 III 1542 (I/10, s. 169); 30 V 1548 (I/10, s. 278); 11 VI 1548 (I/10, s. 281-282, 282); 20 V 1549 (I/10, s. 315-316); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 31 I 1556 (I/2, s. 220-221); 27 V 1558 (I/11, s. 8-9); 4 VI 1559 (I/11, s. 41-42); 23 II 1560 (I/11, s. 64-65); 28 XI 1565 (I/3, s. 17-19); 18 III 1569 (I/11, s. 358); 23 XI 1590 (I/13, s. 258-259); 10 V 1591 (I/13, s. 277-278)
108.	Andrzej Furman (<i>Andrzy Furman</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>					6 VII 1582 (I/12, s. 535)
109.	Andrzej/Jędrzej Gajda rurmistrz (<i>Andreas/Andrzej/Jedrzej</i> <i>Gaida/Gayda</i>) zm. 1587	<i>famatus vir</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>civis</i> <i>conconcivis</i> <i>rurmistrz</i>	Katarzyna córka Maruszy i Macieja Bujary				3 V 1547 (I/10, s. 254); 11 VI 1548 (I/10, s. 282); 5 X 1552 (I/10, s. 375-376); 23 I 1553 (I/10, s. 386-387); 31 I 1556 (I/2, s. 220-221); 27 V 1558 (I/11, s. 7-8, 8-9); 7 IV 1559 (I/2, s. 240); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 18 IV 1562 (I/11, s. 160-161); 7 IV 1570 (I/12, s. 18-19); 12 I 1571 (I/12, s. 54-55); 22 V 1573 (I/12, s. 142-144); 13 XI 1573 (I/12, s. 164-166); 28 V 1574 (I/12, s. 201-204); 29 X 1574 (I/12, s. 233-234); 7 I 1575 (I/12, s. 237-238); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366); 22 V 1579 (I/12, s. 428-429); 17 IV 1587 (I/13, s. 140-142)
110.	Andrzej Gaszyk/Gazych garniarz (<i>Andreas Gasich/Gasszyk/</i> <i>Gasych/Gazych</i>)	<i>laboriosus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>figulus</i>	1. Elżbieta Płaczkowa; 2. Anna z Chocza				8 XII 1539 (I/10, s. 150-151); 3 V 1549 (I/10, s. 312-313); 25 XI 1551 (I/10, s. 329); 19 I 1554 (I/10, s. 441-442)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
111.	Andrzej/Jędrzej Gąska (<i>Andrzej/Andrzej/Jędrzej/ Jędrzej Gaska/Gąska</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Anna córka Wojciecha Maja z Chorzewa				12 V 1589 (I/13, s. 197-198); 17 XI 1589 (I/13, s. 217-218); 25 V 1590 (I/13, s. 235-236); 9 VII 1593 (I/13, s. 332-333); 27 VIII 1593 (I/13, s. 334-336); 7 IV 1595 (I/13, s. 383-384); 26 IV 1596 (I/13, s. 431-432); 19 V 1600 (I/3, s. 107-108)
112.	Andrzej Giebiesz (<i>Andreas Giebiesz</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>					18 VI 1563 (I/11, s. 193-195)
113.	Andrzej Gięda (<i>Andrzej Gięda</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Dorota				14 V 1593 (I/13, s. 319-320); 28 V 1593 (I/13, s. 320-321, 321-322, 322)
114.	Andrzej/Jędrzej Jagielka (<i>Andreas/Jędrzej Jagielka</i>)	<i>slawny</i> <i>przedmieszczanin</i>				wnuki: Regina, Marusza, Michał	28 II 1567 (I/11, s. 313-314); 6 III 1573 (I/12, s. 131-132, 132-133)
115.	Andrzej Ka[...] (<i>Andreas dictum Ka...</i>)	<i>famatus</i>					26 VII 1566 (I/3, s. 25)
116.	Andrzej [Kalka] (<i>Andreas</i>)			Jadwiga Kalczyzna		rodzeństwo: Wojciech, Jan, Jakub; wujostwo: Jan Janeczka, Elżbieta Janeczkowa; stryjenka z Marszewa	3 V 1547 (I/10, s. 295-299)
117.	Andrzej Kamiński (<i>Andreas</i>)					Wojciech Kamiński – dziadek	15 V 1543 (I/10, s. 194-195)
118.	Andrzej Kaniński (<i>Andreas/Jędrzej Canynsky/ Kanynsky</i>) zm. 1576	<i>famatus ac providus</i> <i>civis</i>	Małgorzata		Anna	Mikołaj – brat wujowski (<i>avuncularus</i>)	3 VII 1561 (I/11, s. 127-130); 11 V 1576 (I/12, s. 305-306)
119.	Andrzej Klichowski (<i>Andrzej Klichowski</i>)	<i>slawny</i>				Małgorzata – siostra; Maciej Kosm – szwagier	26 I 1582 (I/12, s. 523-524)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
120.	Andrzej/Jędrzej Kopczyk/ Kopeć (<i>Andreas/Andrzej/Jedrzej/ Jedrzej Copczik/Kopeć/ Kopczik/Kopecz</i>)	<i>famatus vir opatrzny providus sławny mąż uczciwy</i> <i>civis ex oppido mieszczanin oppidanus</i>	Zofia	Wojciech Kopeć		rodzeństwo: Tomasz, Wojciech, Małgorzata, Agnieszka; Szymon Kasprzyk – siostrzeniec	13 III 1537 (I/2, s. 141-142); 29 VI 1545 (I/10, s. 222-223); 11 III 1552 (I/10, s. 339-341); 22 VI 1552 (I/2, s. 190-191); 20 II 1553 (I/10, s. 389-390); 16 VI 1553 (I/10, s. 425-427); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 17 V 1559 (I/11, s. 37-39); 4 VI 1559 (I/11, s. 41-42); 23 II 1560 (I/11, s. 64-65); 31 I 1561 (I/11, s. 102-103); 6 VI 1567 (I/11, s. 319-320); 16 XI 1567 (I/11, s. 334); 17 IV 1573 (I/12, s. 139-141); 29 V 1573 (I/12, s. 145-147); 8 X 1574 (I/12, s. 228-229); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261); 30 IX 1575 (I/12, s. 280-281); 5 X 1575 (I/12, s. 281-282); 29 VIII 1586 (I/13, s. 106-108); 3 III 1587 (I/13, s. 133-135); 12 II 1588 (I/3, s. 81-82); 21 X 1588 (I/13, s. 169); 31 VIII 1590 (I/13, s. 250-251)
121.	Andrzej/Jędrzej Kornek (<i>Andreas/Jedrzej Cornek/ Kornek</i>)	<i>famatus providus</i> <i>civis</i>					5 VII 1549 (I/10, s. 317); 11 IX 1560 (I/11, s. 87); 14 II 1561 (I/11, s. 105-106); 12 II 1563 (I/11, s. 184-185); 29 X 1563 (I/11, s. 209-210); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217); 22 II 1566 (I/11, s. 264-265); 19 X 1575 (I/12, s. 283-284); 20 I 1576 (I/12, s. 294-295); 24 V 1577 (I/12, s. 346-348)
122.	Andrzej/Jędrzej Kosibór (<i>Andrzej/Jedrzej Kosibor</i>)	<i>sławny uczciwy</i>	Elżbieta				10 VI 1594 (I/13, s. 361-363); 26 I 1596 (I/13, s. 421-422); 3 IV 1598 (I/14, s. 10-11)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
123.	Andrzej/Jędrzej Krakowczyk (<i>Andreas/Andrzy/Jedrzej</i> <i>Cracowczik/Krakowczik</i>) zm. przed 1580	<i>famatus ac providus</i> <i>slawny mąż</i> <i>civis</i> <i>oppidanus</i> <i>rajca</i> <i>scabinus</i>	Anna córka Jana Krakowczyka i Anny		Wojciech	Walenty Krakowczyk – szwagier	16 II 1560 (I/11, s. 58-59, 59-60); 24 V 1560 (I/2, s. 252-253); 22 XI 1560 (I/11, s. 94-95, 95-96); 10 X 1561 (I/11, s. 141-142); 22 III 1566 (I/3, s. 22-24); 11 IV 1567 (I/11, s. 316-317); 20 II 1568 (I/11, s. 340); 6 V 1569 (I/11, s. 359-360); 23 VI 1570 (I/12, s. 37-38, 40-41); 19 I 1571 (I/12, s. 59-60); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481)
124.	Andrzej krawiec (<i>Andreas sarctor/sartor</i>) zm. 1566	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>oppidanus</i> <i>sartor</i> <i>scabinus</i>	Jadwiga		pasierby (dzieci Jana krawca): Anna, Jan	Wawrzyniec krawiec ze Stawiszyna – zięć	16 X 1555 (I/2, s. 213-214); 24 X 1558 (I/11, s. 22-24); 7 IV 1559 (I/2, s. 240); 23 II 1560 (I/11, s. 63); 19 IX 1560 (I/2, s. 250); 17 I 1561 (I/11, s. 100); 31 I 1561 (I/11, s. 101-102); 21 II 1561 (I/2, s. 255-256, 256-257); 18 IV 1561 (I/11, s. 118-119); 13 VI 1561 (I/2, s. 257-258); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131); 2 X 1562 (I/11, s. 176-177); 21 V 1563 (I/2, s. 262-263); 17 IX 1563 (I/11, s. 207-209); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 28 XI 1565 (I/3, s. 17-19); 6 IX 1566 (I/11, s. 294-295)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
125.	Andrzej/Jędrzej Krupa/Krupka rzeźnik (<i>Andreas/Andrzy/Andrzej/Jedzey/Jendrzei/Jendrzey Crupka/Krupa/Krupka</i>) zm. 1593	<i>famatus vir laboriosus providus sławny</i> <i>civis concivis consul magister carnarius mieszczanin oppidanus proconsul tutor hospitalis vir consularis</i>	Zofia córka Anny Czynkowej	Marcin Krupa Agnieszka (macocha)	Tomasz Krupczyk, Ewa	Brykcy – młodszy brat; Anna Kamińska – synowa; Walenty sukienik – zięć; Dorota Krupka – ciotka	8 VI 1547 (I/10, s. 260-261); 10 VI 1547 (I/10, s. 261-262); 30 IX 1547 (I/11, s. 78-79); 29 I 1556 (I/2, s. 217-219); 14 X 1558 (I/11, s. 16-17); 4 XI 1558 (I/11, s. 24-25); 1 III 1560 (I/11, s. 68); 21 VI 1560 (I/11, s. 79); 5 VII 1560 (I/11, s. 85-86); 19 IX 1560 (I/2, s. 250); 28 III 1561 (I/11, s. 114-115); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 21 V 1563 (I/2, s. 262-263); 18 VI 1563 (I/11, s. 193-195); 17 IX 1563 (I/11, s. 207-209); 19 V 1564 (I/3, s. 6); 19 II 1565 (I/3, s. 11-12); 28 XI 1565 (I/3, s. 21-22); 22 II 1566 (I/11, s. 264-265); 8 III 1566 (I/11, s. 269-271); 26 VII 1566 (I/3, s. 24-25); 25 X 1566 (I/11, s. 295-298); 3 I 1567 (I/3, s. 26-27); 21 II 1567 (I/11, s. 309-310); 28 II 1567 (I/11, s. 313-314); 11 IV 1567 (I/11, s. 315-316); 9 VII 1568 (I/11, s. 344-345); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 16 XI 1571 (I/12, s. 83-84); 16 V 1572 (I/12, s. 108-109); 20 II 1573 (I/12, s. 125-126); 17 IV 1573 (I/12, s. 138-139); 11 IV 1575 (I/12, s. 250-251); 27 IV 1575 (I/12, s. 258-259); 27 I 1576 (I/12, s. 297-298); 11 V 1576 (I/12, s. 306-307); 18 V 1576 (I/12, s. 309-310); 8 III 1577 (I/12, s. 333-334); 19 IV 1577 (I/12, s. 336-337); 28 VI 1577 (I/12, s. 352-354); 2 X 1579 (I/12, s. 434-436); 27 II 1581 (I/12, s. 501-502); 6 III 1581 (I/12, s. 503-504); 27 IV 1582 (I/3, s. 71-72); 4 XI 1583 (I/12, s. 547-548, 548); 28 IX 1584 (I/13, s. 27-28); 7 VI 1585 (I/3, s. 79-81); 2 V 1586 (I/13, s. 92-94); 8 VII 1588 (I/13, s. 163); 10 VII 1592 (I/13, s. 296-297); 9 VII 1593 (I/3, s. 95-96); 11 XII 1596 (I/13, s. 427-428)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
126.	Andrzej kuśnierz (<i>Andrzej/Andrzi kusznierz</i>)	<i>ślawny i uczciwy mąż</i> <i>mieszczanin</i>					8 I 1580 (I/12, s. 452-453); 30 VI 1581 (I/12, s. 517-518); 15 IX 1600 (I/14, s. 48-49)
127.	Andrzej/Jędrzej Kwisz (<i>Andrzej/Jędrzej Kwiss/Quiss</i>)	<i>ślawny</i>				Prakseda Idżkowa – teściowa	7 I 1575 (I/12, s. 239-240); 4 XI 1580 (I/12, s. 494-495); 11 II 1583 (I/12, s. 538-539)
128.	Andrzej Lisek (<i>Andreas Lyssek</i>)	<i>famatus ac providus</i>		Dorota Liskowa			16 V 1561 (I/11, s. 122-123)
129.	Andrzej mielcarz (<i>Andreas braseator/braseator</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>conciwis</i> <i>braseator</i>	Katarzyna Radziejówka				7 III 1544 (I/10, s. 210-211); 27 VII 1544 (I/10, s. 213-214); 4 VI 1559 (I/11, s. 40, 40-41)
130.	Andrzej [Młynarczyk] (<i>Andreas</i>)			Wojciech młynarz Agnieszka		rodzeństwo: Anna, Agnieszka, Marcin, Grzegorz, Piotr, Mikołaj	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)
131.	Andrzej/Jędrzej młynarz Podborny (<i>Andrzej/Jędrzej/Jędrzej młynarz Podborny</i>) zm. 1600	<i>pracowity</i> <i>ślawny</i> <i>młynarz</i>	Katarzyna Sędzianka		Anna	Frącek Rak – zięć	10 VI 1588 (I/13, s. 161-162); 31 VIII 1590 (I/13, s. 251-253); 18 XI 1594 (I/3, s. 103); 7 VII 1600 (I/14, s. 44-45)
132.	Andrzej/Jędrzej Niedolej szewc (<i>Andrzej/Adnrzei/Andrzi/ Jędrzei Niedolei/Niedoley</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>szewc</i>			Jakub Okrasa (pasierb)		20 V 1577 (I/12, s. 343-344); 20 VI 1578 (I/12, s. 405-407); 1578 (I/12, s. 415-416); 9 I 1579 (I/12, s. 421-422); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 26 VIII 1580 (I/12, s. 490-491, 491-492); 21 IV 1581 (I/12, s. 509-510); 21 VI 1585 (I/13, s. 53-55); 10 I 1586 (I/13, s. 74-76); 17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 31 X 1586 (I/25, s. 1-3); 14 XI 1586 (I/13, s. 128-129); 17 IV 1587 (I/13, s. 140-142); 10 VI 1588 (I/13, s. 161-162); 14 IV 1589 (I/13, s. 185-186); 30 VI 1589 (I/13, s. 207-208); 6 X 1589 (I/13, s. 211-212); 26 I 1590 (I/13, s. 224-225); 6 VII 1590 (I/13, s. 244-246); 26 X 1590 (I/13, s. 254-256)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
133.	Andrzej/Jędrzej Nizioł/ Niziołek/Stary Nizioł (<i>Andreas/Andrzej/Andrzy Nizioł/Niziołek/Nissiołek/ Nizioł/Niziołek/Nyziołek</i>) zm. 1585	<i>famatus providus sławny</i> <i>civis liethwoith ławnik mieszczanin oppidanus</i>	Anna	Franciszek Nizioł Agnieszka	Bartosz, Maciej, Agnieszka, Katarzyna	Grzegorz – młodszy brat	17 IV 1555 (I/2, s. 207-208); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 3 XII 1560 (I/11, s. 96-97); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 15 V 1562 (I/11, s. 161-162); 25 IX 1562 (I/11, s. 173-174); 26 VII 1566 (I/3, s. 25); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361); 10 II 1570 (I/3, s. 34-35); 13 II 1573 (I/12, s. 122-123); 12 VI 1573 (I/12, s. 147-149); 13 XI 1573 (I/12, s. 164-166); 12 II 1574 (I/12, s. 193-195); 28 V 1574 (I/12, s. 201-204); 24 IX 1574 (I/12, s. 224-226); 10 VI 1575 (I/12, s. 268-270); 21 X 1575 (I/12, s. 284-285); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366, 367-369); 20 VI 1578 (I/12, s. 404-405); 10 X 1578 (I/12, s. 417-418); 1 VII 1585 (I/13, s. 57-59); 3 III 1587 (I/13, s. 133-135); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158)
134.	Andrzej/Jędrzej Okrasa szewc (<i>Andreas/Jedrzej Okrassa</i>)	<i>famatus providus vir sławny mąż</i> <i>archimagister artificii sutorum mieszczanin</i>					23 II 1560 (I/11, s. 62-63); 7 XI 1569 (I/2, s. 88); 11 IV 1578 (I/12, s. 388-390)
135.	Andrzej olejnik (<i>Andreas oleator/oleinik</i>)	<i>famatus providus</i> <i>civis oleator ex suburbio</i>	Dorota	Anna		Szymon stelmach – zięć	26 III 1543 (I/10, s. 184-185); 19 IX 1560 (I/2, s. 250); 21 IV 1564 (I/11, s. 223-225)
136.	Andrzej Ożarek (<i>Andrzej/Jendrzej Ozarek</i>)	<i>sławny</i>					14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 22 I 1599 (I/14, s. 24); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 11 II 1600 (I/3, s. 106); 7 VII 1600 (I/14, s. 44-45)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
137.	Andrzej/Jędrzej Piegawka (<i>Andrzej/Jędrzej/Jędrzej Piegawka/Pyegawka</i>) zm. 1594	<i>slawny</i>	Katarzyna		Wojciech, Anna	Bałasz – zięć	25 VI 1574 (I/12, s. 216-218); 14 XI 1578 (I/12, s. 418-420); 30 X 1579 (I/12, s. 440-442, 442-444); 5 II 1580 (I/12, s. 457-459); 27 IV 1582 (I/12, s. 532); 30 IX 1583 (I/12, s. 546-547); 7 XI 1584 (I/13, s. 31-33, 33- 34); 4 II 1594 (I/13, s. 342-343)
138.	Andrzej Pieniążek z Białej szewc (<i>Andreas Pieniazek de Biala/ quondam de Plesow/sutor de Biala</i>)	<i>providus</i> <i>subditus generosi</i> Gabriela Złotkowskiego <i>quondam de Plesow sutor</i>					12 I 1560 (I/11, s. 51-52); 23 II 1560 (I/11, s. 62-63); 1598 (I/14, s. 16-17)
139.	Andrzej [Pluta] (<i>Andreas</i>)			Tomasz Pluta Apolonia		rodzeństwo: Paweł, Jan	1540 (I/10, s. 155-156, 156)
140.	Andrzej Popek (<i>Andrzej Popek</i>)			Piotr Popek		Wojciech – brat	29 VI 1582 (I/3, s. 72-74); 2 III 1590 (I/13, s. 253-254)
141.	Andrzej Poseł (<i>Andrzej Poseł</i>)	<i>uczciwy</i>	Zofia				30 VI 1589 (I/13, s. 209-210)
142.	Andrzej/Jędrzej Poturala (<i>Andrzej/Jędrzej Poturala/ Pothurala</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>					9 III 1584 (I/12, s. 553-554); 5 X 1584 (I/13, s. 30-31); 11 I 1585 (I/13, s. 37-38)
143.	Andrzej Rządko rzeźnik (<i>Andreas Rządko/Rzathko/ Rzatko</i>) zm. 1559	<i>circumspectus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>lanio</i>	Małgorzata			Dorota Otrąbka – siostra	1 IV 1538 (I/10, s. 122); 16 VII 1540 (I/10, s. 162); 8 XI 1540 (I/10, s. 165); 27 I 1559 (I/2, s. 234-235); 1 III 1560 (I/11, s. 68-69)
144.	Andrzej Sędzic/ Krakowczyk ¹³⁶⁹ (<i>Andreas Sedzicz/Krakowczyk</i>)	<i>providus vir</i> <i>civis</i>				Walenty Krakowczyk – teść	10 II 1559 (I/11, s. 30-31); 16 II 1560 (I/11, s. 58-59)
145.	Andrzej Sędzic (<i>Andrzej Sedzic</i>)	<i>slawny</i>	Katarzyna				1 VI 1582 (I/12, s. 531-532)
146.	Andrzej sługa miejski (<i>Andrzej sługa miejski</i>)		Zofia				12 I 1590 (I/13, s. 221-223); 8 II 1591 (I/13, s. 265-266)

¹³⁶⁹ Przyjął nazwisko teścia. Zob. APP, AmPl., I/11, s. 58-59.

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
147.	Andrzej soltys z Morzy (<i>Andreas Szoltis de Morza</i>)	<i>famatus</i>	Anna				5 II 1563 (I/11, s. 179-180)
148.	Andrzej Soltyssek (<i>Andreas Soltissek/Szalthysz/ Szalthyszek</i>) zm. 1560	<i>providus</i> <i>civis</i>			Jan Łysek z Jarocina, Bartłomiej z Krzywinia		27 XI 1538 (I/10, s. 131-132); 29 III 1560 (I/11, s. 72-73)
149.	Andrzej Starek/Stary z Goluchowa (<i>Andrzy/Jędrzey Starek/Stary</i>)	<i>pracowity</i> <i>poddany Rafała starosty radziejowskiego</i>					12 II 1574 (I/12, s. 191-193); 26 VIII 1583 (I/12, s. 545-546)
150.	Andrzej Stawski (<i>Andreas Stawski</i>) zm. 1543	<i>nobilis</i>	Jadwiga z Bonina			Tomasz – brat	9 VI 1539 (I/10, s. 142-143); 22 XII 1543 (I/10, s. 205-206)
151.	Andrzej stelmach (<i>Andrzej stelimach</i>)	<i>ślawny</i>	Marusza				26 IV 1591 (I/13, s. 270-271, 271-273); 3 IV 1598 (I/14, s. 9-10)
152.	Andrzej Strzyżewa młynarz (<i>Andreas Strzezewa</i>)	<i>famatus vir</i> <i>molendinator</i>					10 II 1547 (I/10, s. 249-250)
153.	Andrzej sukiennik (<i>Andrij sukiennik</i>)	<i>ślawny</i>					20 I 1581 (I/12, s. 498-499)
154.	Andrzej szewc (<i>Andreas sutor</i>)						21 X 1558 (I/11, s. 21-22)
155.	Andrzej szklarz (<i>Andreas vitricularius</i>)	<i>famatus vir</i> <i>concivis</i>					11 VI 1548 (I/10, s. 281-282); 17 V 1549 (I/10, s. 313-314)
156.	Andrzej Szura (<i>Andreas Szura</i>) zm. 1539	<i>providus</i>			Błażej, Anna		20 VI 1539 (I/10, s. 143-144)
157.	Andrzej Ślęczek (<i>Andreas Sliczek</i>)	<i>famatus</i>	Dorota Kotarbska (rozwód)				23 V 1560 (I/2, s. 250-251)
158.	Andrzej ślusarz z Wielunia (<i>Andreas serrifex</i>) zm. 1553	<i>providus</i> <i>civis Vielumensis</i>				rodzeństwo: Sebastian Borzny, Benedykt, Aleksy, Ambroży ślusarz	15 V 1553 (I/10, s. 418)
159.	Andrzej tesarz (<i>Andreas thessarz</i>)						15 II 1566 (I/11, s. 260-262)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
160.	Andrzej Trzepakki (<i>Andreas</i> ¹³⁷⁰ <i>Trzepaczki</i>)	<i>providus</i>					19 I 1554 (I/10, s. 450-451, 451, 452); 1554 (I/10, s. 463)
161.	Andrzej uczony (<i>Andreas scolarius</i>)						24 IX 1538 (I/10, s. 130)
162.	Andrzej Wach z Nieświastowa (<i>Andreas Vach de Myedzmiasthowa</i>)	<i>providus</i>			Jan		11 VI 1538 (I/10, s. 127-128)
163.	Andrzej Wągrzynowski młynarz (<i>Andreas molendinator Wągrzynowszky alias Dzyqczyewy</i>)		Małgorzata córka Jana Szczyrby				14 VI 1529 (I/10, s. 101)
164.	Andrzej/Jędrzej Wilczek (<i>Andrzej/Jendrzej Wilczek</i>)	<i>slawny uczciwy</i>	Dorota córka Jakuba Frymka i Małgorzaty Sikorzanki			Jan Frymczyk – szwagier	20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 22 I 1597 (I/13, s. 449-450); 16 V 1597 (I/13, s. 452-453); 30 V 1597 (I/13, s. 453-454); 17 III 1600 (I/14, s. 36-37)
165.	Andrzej Wochaszyrka [?] (<i>Andreas Wochaszyrka</i>)						3 X 1542 (I/10, s. 177-178)
166.	Andrzej woźnica (<i>Andreas vector</i>)	<i>providus</i> <i>vector</i>					21 II 1562 (I/2, s. 264)
167.	Andrzej z Czolnochowa (<i>Andreas de Czolnochow</i>)	<i>laboriosus</i>			Katarzyna	Filip Nadmyszek – zięć	7 VI 1538 (I/2, s. 146)
168.	Andrzej Żaczek (<i>Andreas Zaczek</i>)	<i>laboriosus</i>					24 II 1539 (I/10, s. 138); 13 VI 1540 (I/10, s. 160); 15 VIII 1540 (I/10, s. 163-164)
169.	Anna (<i>Anna</i>)			Jan Peszka		Urban – brat	16 XI 1522 (I/2, s. 103-104)
170.	Anna (<i>Anna</i>)					rodzeństwo: Grzegorz Janeczka, Wincenty	20 V 1528 (I/2, s. 116)
171.	Anna (<i>Anna</i>)			Wojciech Kądziorka (ojczym)		Jan – brat	1532 (I/2, s. 126, 126-127)

¹³⁷⁰ Skreślono błędne *Mathias*. Zob. APP, AmPl., I/10, s. 263.

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
172.	Anna (Anna)	<i>puella</i>		Regina		Stanisław Rozworka z Mycielina – stryj i opiekun; Barbara Gliszczyna – ciotka	29 VI 1545 (I/10, s. 223-224)
173.	Anna (Anna)	<i>honesta</i> <i>sub castro</i>					19 II 1546 (I/10, s. 236)
174.	Anna (Anna)	<i>honesta</i>	Szymon			Błażej sołtys z Kajewa – wuj	15 IX 1556 (I/11, s. 134-135)
175.	Anna (Anna)	<i>ancila</i> Macieja szewca					12 I 1560 (I/11, s. 50-51)
176.	Anna (Anna)			Paweł balwierz Anna balwierka Wojciech Pieruski (ojczym)		rodzeństwo: Zofia, Jan, Szymon	16 II 1560 (I/11, s. 57-58)
177.	Anna (Anna)	<i>uczciwa i sławna a Bogobojna</i>	Piotr z Drezna				18 IV 1586 (I/13, s. 87-90)
178.	Anna [Adamkówna] (Anna)			Marcin Adamek z Chorzewa		rodzeństwo: Bartłomiej, Jan; Ambroży ślusarz – opiekun prawny, NN – wuj	14 I 1567 (I/11, s. 303-304)
179.	Anna Augustynówna (Anna Jaugustinowna)		Wojciech Olszyna				28 III 1561 (I/11, s. 116-118); 17 IV 1562 (I/11, s. 158-159)
180.	Anna [Banachowa] (Anna)		Banach				2 III 1590 (I/13, s. 253-254)
181.	Anna [Barankowa] (Anna)	<i>sławna</i>	Jan Baranek				10 I 1578 (I/12, s. 369-370); 24 II 1584 (I/12, s. 552)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
182.	Anna Barwierka/Pieruska (<i>Anna Balneatrix/Barwierka/ Pieruska</i>)	<i>honesta nobilis provida sławna</i>	1. Paweł balwierz z Turku; 2. Paweł balwierz z Poznania; 3. Wojciech Pieruski	Jan Pieruski	z pierwszego małżeństwa: Zofia, Jan, Szymon łąziebnik, Anna	rodzeństwo: Stanisław, Wojciech, Marcin, Maciej; szwagrowie: Wojciech (brat Pawła z Turku), Marcin Pasibyk (brat Pawła z Poznania)	24 II 1552 (I/10, s. 337-339); 28 IV 1553 (I/10, s. 414-415); 1553 [?] (I/10, s. 430-431) 14 IV 1559 (I/2, s. 241-243); 4 VI 1559 (I/11, s. 42-43); 9 II 1560 (I/11, s. 52-53); 16 II 1560 (I/11, s. 57-58); 21 III 1561 (I/11, s. 115-116); 5 V 1564 (I/3, s. 2-3, 3-4); 19 I 1565 (I/11, s. 236-238); 22 X 1571 (I/3, s. 42-45); 19 X 1575 (I/12, s. 283-284); 24 I 1578 (I/12, s. 372-374)
183.	Anna [Barwierzowa] (<i>Anna/Hanna</i>)		Stanisław barwierz				11 VI 1574 (I/12, s. 206-208, 208-210); 22 X 1574 (I/12, s. 229-230, 230-231)
184.	Anna Baryczkówna (<i>Anna Bariczkowna</i>)	<i>sławna i uczciwa panna</i>		Andrzej Baryczka Marcin Nawrot (ojczym)			22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 31 I 1571 (I/12, s. 66-67); 1 VII 1585 (I/13, s. 57-59)
185.	Anna [Beczka] (<i>Anna</i>)	<i>sławna</i>	Walenty Beczka	Katarzyna Turkowa			23 XI 1584 (I/13, s. 34-36); 22 VI 1590 (I/13, s. 241-243)
186.	Anna [Bieńczykowa] (<i>Anna/Hanna</i>)	<i>sławna</i>	Walenty Bieńczyk syn Jakuba Bieńczyka	Ambroży ślusarz			3 II 1570 (I/12, s. 12, 13-14); I 1575 (I/12, s. 240-241); 10 I 1578 (I/12, s. 370-372); 5 VI 1592 (I/13, s. 291-292); 9 VII 1593 (I/13, s. 331-332); 1597 (I/14, s. 1-2)
187.	Anna [Biernacka] (<i>Anna</i>)	<i>nobilis</i>	Jan Biernacki				4 II 1539 (I/10, s. 137-138)
188.	Anna Bogucka (<i>Anna Bogucka</i>)		Krzysztof Wolski				31 VIII 1590 (I/13, s. 250-251)
189.	Anna Bógwiecka (<i>Anna Bogwyczka</i>)	<i>nobilis</i>	1. Bartłomiej; 2. Wojciech Kopczyk	Maciej Bógwiecki Barbara Prusinowska		Jan – brat; Marcin Prusinowski – wuj	4 VII 1548 (I/10, s. 284-285); 9 II 1554 (I/10, s. 454-455)
190.	Anna Bujarowa (<i>Anna Buyarowa</i>)	<i>civissa</i>	1. NN; 2. Stanisław	Elżbieta Bujarowa	NN		1 IV 1530 (I/2, s. 121)
191.	Anna Bulina (<i>Anna Bulina</i>)						19 IV 1577 (I/12, s. 335-336, 338-339); 14 II 1578 (I/12, s. 382-384)
192.	Anna [Chabiorowa] z Kórnika (<i>Anna nacione e Kurnyk</i>)		Piotr Chabior	Jan	Tomasz, Mateusz, Adam, Adrian		14 VI 1540 (I/10, s. 160-161); 21 X 1558 (I/11, s. 19-21); 28 III 1561 (I/11, s. 114-115)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
193.	Anna [Chadałka] (<i>Anna</i>)		Andrzej Chadałka				14 II 1568 (I/3, s. 31)
194.	Anna Chlewska (<i>Anna Chlewska</i>)	<i>uczciwa</i>					14 IV 1589 (I/13, s. 187-189)
195.	Anna [Chorochwałikowa] (<i>Anna/Hanna</i>)		Jakub Chorochwałik				14 V 1563 (I/11, s. 190-191); 25 VIII 1564 (I/11, s. 230-231); 29 IV 1580 (I/12, s. 476-477); 27 IV 1584 (I/13, s. 9-10)
196.	Anna Chorochwałówna (<i>Anna¹³⁷¹ Choropchalowna</i>)	<i>slawna</i>	Jan Omyła	Marusza Chorochwałka		rodzeństwo: Grzegorz, Jakub, Elżbieta	31 I 1571 (I/12, s. 64-65); 31 VIII 1571 (I/12, s. 80-81)
197.	Anna [Chrzęścielowa] (<i>Anna</i>)		Jan Chrzęściel				26 IV 1591 (I/13, s. 273-274)
198.	Anna [Cichosz] (<i>Anna</i>)	<i>uczciwa i slawna</i>	Gabriel Cichosz	Jan Jaskólski			30 V 1575 (I/12, s. 267-268); 6 VII 1576 (I/12, s. 315-316)
199.	Anna [Ciesielska] (<i>Anna</i>)	<i>honesta</i>		Błażej Ciesielski		rodzeństwo: Agnieszka, Regina, Anna; Łukasz z Osiecznej – stryj	28 XI 1565 (I/3, s. 21-22)
200.	Anna [Cieślowa] (<i>Anna</i>)		Adam cieśla				28 IV 1589 (I/13, s. 193-195); 20 X 1589 (I/13, s. 212-214)
201.	Anna [Ciupka] (<i>Anna</i>)	<i>slawna</i>	Jan Ciupka	Grzegorz Niewrzęda			19 IV 1577 (I/12, s. 335-336); 25 IV 1578 (I/12, s. 401-403); 14 IV 1589 (I/13, s. 185-186)
202.	Anna Czaplina (<i>Anna Czaplina/Symkowa</i>)	<i>honesta</i>	Szymon Czapla		Apolonia	Paweł sukiennik – zięć	3 XI 1546 (I/10, s. 244); 29 IV 1552 (I/10, s. 352-354)
203.	Anna Czynkowa (<i>Anna Czinkowa/Czynkowa</i>)	<i>honesta</i> <i>provida</i> <i>slawna</i> <i>mieszczka</i>	Kasper Czynk		Zofia Krupina, Antoni, Tomasz	Andrzej – zięć; szwagrowie: Jan, Piotr	27 VI 1544 (I/2, s. 157); 8 VI 1547 (I/10, s. 259); 19 II 1565 (I/3, s. 11-12); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 30 I 1568 (I/11, s. 339); 4 III 1569 (I/11, s. 355-357); 13 VI 1572 (I/4, s. 3-4)
204.	Anna [Darmopyszka] (<i>Anna</i>)		Łukasz z Koźmina	Stanisław Darmopych Agnieszka		rodzeństwo: Maciej, Wojciech, Jadwiga; Błażej Ciesielski – stryj	9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 24 V 1560 (I/2, s. 252-253)

¹³⁷¹ APP, AmPl., I/12, s. 80 – błędnie określona w nagłówku jako Elżbieta (*Helzbieta*).

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
205.	Anna [Darmopyszkowa] (Anna)		Wojciech Darmopyszek	Jędrzej Korzkiewski z Krzywosądowa			24 IX 1574 (I/12, s. 226-227)
206.	Anna Domaratowa (Anna Domarathowa)	<i>honesta</i>	Jan Domarat		Wojciech, Andrzej		1 X 1526 (I/10, s. 95-96); 13 I 1539 (I/10, s. 132-133); 5 III 1542 (I/10, s. 168-169)
207.	Anna [Dozdalanka] (Anna)			Mikołaj Dozdała Dorota Potkocka		Paweł Dozdała – dziadek; rodzeństwo: Apolonia, Jan; Jan wikariusz krakowski – stryj; Małgorzata Wójcikowa – stryjenka	24 V 1552 (I/2, s. 186-187)
208.	Anna [Dozdalina] (Anna)		Wawrzyniec Dozdała		Błażej, Paweł [?]		15 VI 1529 (I/2, s. 117)
209.	Anna [Drozdowa] (Anna)	<i>honesta</i>	Andrzej Drozd				18 III 1569 (I/11, s. 358)
210.	Anna [Drygantówna] (Anna)			Wojciech Drygant Dorota			12 VII 1577 (I/12, s. 354-356)
211.	Anna Dryszpulowa (Anna Dryszpulowa)	<i>slawna</i>			Łukasz Gębarzewski, Agnieszka	Tomasz Grędy – zięć	20 IV 1584 (I/12, s. 555-556)
212.	Anna [Drzewicka] (Anna)		Jakub Drzewicki	Stanisław garncarz			21 VI 1577 (I/12, s. 348-349)
213.	Anna Farbierka (Anna Farbierka)	<i>uczciwa</i>					3 X 1586 (I/13, s. 114-116)
214.	Anna [Fortuna] (Anna)	<i>slawna</i>	Wojciech Fortuna	Maciej Pyszka			16 VI 1595 (I/13, s. 409-410)
215.	Anna Frymkówna (Anna Frimkowa/Frimkowna)	<i>slawna uczciwa</i>	Jakub Wolaczek	Jakub Frymek Małgorzata Sikorzanka		rodzeństwo: Dorota, Jan	29 I 1593 (I/13, s. 308-309); 12 II 1593 (I/3, s. 89-90); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 22 I 1597 (I/13, s. 449-450); 16 V 1597 (I/13, s. 452-453); 17 III 1600 (I/14, s. 36-37)
216.	Anna [Gałęska] (Anna)	<i>nobilis et honesta</i>	Marcin Gałęski	Wojciech Gałęski zwany Pietruszka			14 II 1561 (I/11, s. 110)
217.	Anna Gawłowska (Anna Gawłowska)	<i>szlachetna pani</i>			Zofia	Aleksy Kabaczyk	21 IV 1578 (I/12, s. 392-394)
218.	Anna [Gazychowa] z Chocza (Anna ex Chodecz)		Andrzej Gazych				3 V 1549 (I/10, s. 312-313)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
219.	Anna [Gąska] (Anna)	<i>uczciwa</i>	Andrzej Gąska	Wojciech Maj ze wsi Chorzewa			25 V 1590 (I/13, s. 235-236); 9 VII 1593 (I/13, s. 332-333); 7 IV 1595 (I/13, s. 383-384)
220.	Anna [Gibasowa] (Anna)	<i>ślawna</i>	Tomasz Gibas szewc	Erazm płóciennik			12 VII 1585 (I/13, s. 59-60)
221.	Anna [Gieruszka] (Anna)	<i>honesta</i>	Stanisław Gieruszka				przed 28 X 1549 (I/10, s. 319)
222.	Anna [Gierz] (Anna)	<i>puella</i>		Jan Gierz			24 X 1561 (I/11, s. 145-146)
223.	Anna Giszczyna (Anna Gyschyna/Gyszczyna)	<i>honesta</i> <i>conclivis</i>					6 X 1546 (I/10, s. 241)
224.	Anna Gołębiówna (Anna Golebiewna/ Gołębiowna)						16 VI 1595 (I/13, s. 408-409)
225.	Anna [Grzybek] (Anna)			Marcin Grzybek		rodzeństwo: Jan, Wojciech, Łucja, Elżbieta	7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)
226.	Anna Gwiazdzina (Anna Gwyasdzyna)	<i>honesta</i>	Jakub Gwiazda				12 III 1547 (I/10, s. 250-251)
227.	Anna Igielczanka (Anna Igielczanka)	<i>ślawna</i>				Marta – siostra	19 V 1570 (I/12, s. 31-32)
228.	Anna [Igielczanka] (Anna)			Marta		Jan Igielczyk – brat	26 IV 1591 (I/13, s. 273-274)
229.	Anna [Jakielkowa] (Anna)	<i>ślawna</i>	Wojciech Jakielek	Szymon z Kowalewa			31 I 1578 (I/12, s. 374-375)
230.	Anna [Janurzyna] (Anna)		Jan Janura				12 VII 1596 (I/13, s. 440-441)
231.	Anna Jarmużkówna (Anna Jarmuskowna)	<i>ślawna</i>	Maciej Anioł	Leonard Jarmużek Jadwiga			17 V 1577 (I/12, s. 342-343)
232.	Anna Jaroszewna (Anna Jaroszewna)	<i>ślawna i uczciwa</i>	Adam Kuśniesz	Jarosz			12 VII 1585 (I/13, s. 65-66)
233.	Anna Jelitowska (Anna Jelitowska)	<i>szlachetna</i>	Sebastian Gliwicki			rodzeństwo: Sebastian, Katarzyna	17 VI 1583 (I/12, s. 543-544); 27 VI 1597 (I/13, s. 458-459); 3 IV 1598 (I/14, s. 10-11)
234.	Anna Jirzmanowa/Zaworska (Anna Girzmanowa/Zaworska/ Zaworszka)	<i>honest</i> <i>nobilis</i>	Kasper Jirzman	Piotr Zaworski	Wawrzyniec Dąbrowski (pasierb)		24 VII 1542 (I/10, s. 173-174); 18 X 1559 (I/11, s. 45-46); 13 IX 1568 (I/11, s. 348-349, 349-350); 17 IX 1568 (I/11, s. 350-351)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
235.	Anna [Józefkowa] (Anna)	<i>honesta</i>	Szymon Józefek syn Józefa i Heleny	Błażej sołtys z Kajewa			12 II 1563 (I/11, s. 185-186); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217)
236.	Anna Jurkowa (Anna dicta Jurkowa)	<i>honesta</i>	1. Jerzy kuśnierz; 2. Wawrzyniec kuśnierz		Adam		14 I 1564 (I/11, s. 210-212)
237.	Anna [Kalczanka] (Anna)			Wojciech Kalka Elżbieta Pieruska		Zofia – siostra	11 X 1552 (I/10, s. 400-403)
238.	Anna [Kalka] (Anna)		Wojciech Kalka syn Jadwigi	Maciej sołtys	Dorota		2 XI 1545 (I/2, s. 162); 3 V 1547 (I/10, s. 295-299)
239.	Anna Kamińska (Anna/Hanna Kamińska)	<i>slawna i uczciwa szlachetna</i>	Tomasz Krupczyk syn Andrzeja Krupy i Zofii				22 IV 1580 (I/12, s. 471-472); 2 V 1586 (I/13, s. 92-94); 28 V 1593 (I/13, s. 321-322); 11 VI 1593 (I/13, s. 325); 13 I 1595 (I/13, s. 380-381)
240.	Anna Kamięszczanka (Anna Kamięszczanka)		Paweł Wargalik	Maciej Kamięński		rodzeństwo: Tomasz, Apolonia, Agnieszka; Wawrzyniec Jakielek – szwagier; Piotr Pabis – stryj; Jakub Nowaczyk – wuj	19 II 1593 (I/13, s. 309-310); 7 I 1600 (I/14, s. 33-34)
241.	Anna Kanińska (Anna/Hanna Kanińska)	<i>uczciwa</i>	Grzegorz Chorochwalik	Andrzej Kaniński Małgorzata			3 VII 1561 (I/11, s. 127-130); 9 X 1573 (I/12, s. 157-159); 11 V 1576 (I/12, s. 305-306); 3 VI 1580 (I/12, s. 486-488)
242.	Anna [Kapałka] (Anna)	<i>slawna uczciwa</i>	Jan Kapałka	Jan Wargał Gierusza		Elżbieta – siostra; Paweł Wargalik – siostrzeniec	20 I 1580 (I/12, s. 455-457); 8 II 1591 (I/13, s. 268-270); 11 VI 1593 (I/13, s. 328-329)
243.	Anna [Kapturowa] (Anna)	<i>famata civis</i>	Benedykt Kaptur				28 II 1561 (I/11, s. 109-110, 112, 113)
244.	Anna [Kapturówna] (Anna)			Wawrzyniec Kaptur			20 V 1577 (I/12, s. 344-346)
245.	Anna Kasprzykowa (Anna Casprzykowa)	<i>slawna</i>	Szymon Kasprzyk				25 IV 1578 (I/12, s. 398-400); 5 VI 1592 (I/13, s. 289-290)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
246.	Anna Kędziorcanka (<i>Anna Candzyorka/ Kadziorczanka/ Kądziorczanka/ Kądziorczanka/ Kędziorcanka/Kędziorcanka</i>)	<i>honesta</i> <i>civis</i> <i>oppidana</i>	1. Jan sołtys z Kajewa; 2. Andrzej Bedoński	Grzegorz Kędziorka		rodzeństwo: Jan, Wojciech Orszulanka; Franciszek z Bolemowa – wuj	9 VI 1539 (I/10, s. 142-143); 17 XII 1540 (I/10, s. 165-166); 12 III 1548 (I/10, s. 272-274); 21 X 1552 (I/10, s. 376-378, 378, 380); 20 I 1553 (I/10, s. 381-382); 14 X 1558 (I/11, s. 16-17); 1 III 1560 (I/11, s. 68); 4 II 1564 (I/11, s. 213-215)
247.	Anna [Kęsicka] (<i>Anna</i>)		1. Szymon; 2. Wojciech Kęsicki		Tomasz, Grzegorz, Wojciech (syn Wojciecha Kęsickiego)		10 XII 1522 (I/10, s. 85-87)
248.	Anna Kęsicka (<i>Anna Kasszyczska</i>)	<i>honesta</i> <i>nobilis</i>	Kasper Jirzman			bracia [?]: Benedykt, Wojciech	17 III 1528 (I/10, s. 98)
249.	Anna Kicka (<i>Anna Kyczka</i>)	<i>famata</i> <i>nobilis</i>	Jakub Kicki syn Jana Podleskiego				9 XI 1565 (I/11, s. 248-249); 16 XI 1565 (I/11, s. 249-251); 23 XI 1565 (I/11, s. 251-253)
250.	Anna [Kierysówna] (<i>Anna</i>)	<i>honesta</i>		Wojciech Kierys		Marcin – brat	23 I 1553 (I/10, s. 385)
251.	Anna Klimkowa (<i>Anna Klimkowa/Klimkowa</i>)	<i>honesta</i>	1. Bartłomiej krawiec; 2. Klemens rzeźnik		Jadwiga	Tomasz Klimczyk – brat; Bartosz Kostrzewka – zięć	19 I 1554 (I/10, s. 450-451); 9 II 1554 (I/10, s. 458-459, 462-463); 22 VI 1576 (I/12, s. 314-315)
252.	Anna Kliskowa (<i>Anna Kliskowa</i>)	<i>slawna</i>					1 II 1577 (I/12, s. 328)
253.	Anna [Kołodziejka] (<i>Anna</i>)	<i>honesta</i> <i>slawna</i>	Piotr Łysy	Wojciech Kołodziej		Jadwiga – teściowa	23/30 [?] VI 1564 (I/3, s. 8-9); 31 X 1578 (I/3, s. 60-62)
254.	Anna Korabowa (<i>Anna Corabyowa</i>)		Maciej Korab				11 X 1525 (I/2, s. 112-113)
255.	Anna [Kosmowa] (<i>Anna</i>)		Maciej Kosm				20 VI 1567 (I/11, s. 324-325)
256.	Anna Kostrzewa (<i>Anna a Kosztrzewa</i>)		Wawrzyniec Szkutny				17 X 1529 (I/2, s. 119)
257.	Anna Kotarbska (<i>Anna Galeska/Kotarbska</i>)	<i>szlachetna</i>	Maciej Świderek	Wojciech Kotarbski Perek			7 IV 1595 (I/13, s. 382-383); 3 III 1600 (I/14, s. 34-35); 30 VI 1600 (I/14, s. 40-41)
258.	Anna Korkowa (<i>Anna Korkowa</i>)	<i>honesta</i>			Zofia	Jan Starostka – zięć	17 V 1560 (I/11, s. 77)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
259.	Anna Kozia (<i>Anna Kozia</i>)	<i>slawna</i>			Wojciech, Błażej		19 I 1572 (I/3, s. 46-47)
260.	Anna Krakowczykowa/ Wójtaszka (<i>Anna Cracowiczowa/ Cracowczikowa/ Krakowczikowa/Voithaskowa/ Voytaskowa/Voythassek/ Woytaszkowa</i>)	<i>famata honest provida uczciwa civissa</i>	1. Jan Krakowczyk; 2. Jan Sędzia; 3. Wojciech Wójtaszek	Jan Borek	Walenty (syn Jana Krakowczyka), Anna (córka Jana Krakowczyka), Katarzyna, Krzysztof (syn Wojciecha Wójtaszka)	rodzeństwo: Wojciech Drozdek, Franciszek	28 XI 1535 (I/2, s. 138-139); 18 IX 1542 (I/10, s. 176-177); 8 IV 1543 (I/10, s. 188-189); 9 X 1543 (I/10, s. 203-204); 14 X 1549 (I/2, s. 180); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 30 IV 1557 (I/2, s. 227-228); 21 II 1562 (I/2, s. 264); 27 II 1562 (I/2, s. 261); 21 V 1563 (I/11, s. 191-192); 11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 25 VIII 1564 (I/11, s. 229-230); 6 IX 1566 (I/11, s. 292-294)
261.	Anna Krakowczykowa/ Sędzianka (<i>Anna/Hanna Cracowczikowa/ Krakowczanka/ Krakowczikowa</i>)	<i>famata ac provida honest slawna oppidana</i>	1. Andrzej Krakowczyk; 2. Marcin Wołkowicz	Jan Krakowczyk Anna Krakowczykowa Jan Sędzia (ojczym)	Wojciech	rodzeństwo: Walenty Krakowczyk, Katarzyna Sędzianka; Wojciech Drozdek – wuj	30 IV 1557 (I/2, s. 227-228); 16 II 1560 (I/11, s. 58-59, 59-60); 23 II 1560 (I/11, s. 60-61); 22 XI 1560 (I/11, s. 94-95); 6 IX 1566 (I/11, s. 292-294); 6 V 1569 (I/11, s. 359-360); 23 VI 1570 (I/12, s. 37-38, 40-41); 8 I 1574 (I/12, s. 168-170); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 18 XI 1580 (I/12, s. 496-497); 1 VI 1582 (I/12, s. 531-532); 25 II 1583 (I/3, s. 76-77); 3 VII 1592 (I/3, s. 85-87)
262.	Anna [Krawcówna] (<i>Anna</i>)	<i>puella</i>		Jan krawiec Barbara Krawcowa Marek krawiec (ojczym)		rodzeństwo: Franciszek, Szymon, Wojciech	21 X 1520 (I/2, s. 98-99); 1533 [?] (I/2, s. 128-129)
263.	Anna Kurzeszczanka (<i>Anna Kurzeszczanka</i>)			Grzegorz Kurzeszka Anna			16 VI 1572 (I/4, s. 4)
264.	Anna Kurzeszczyna (<i>Anna Kurzeszczyna</i>) zm. 1598	<i>slawna mieszka</i>	Grzegorz Kurzeszka		Anna Kurzeszczanka		16 VI 1572 (I/4, s. 4); 10 VI 1594 (I/13, s. 361-363); 3 IV 1598 (I/14, s. 10-11)
265.	Anna [Kurzynóżka] (<i>Anna</i>)		Wojciech Kurzynóżka				2 X 1573 (I/12, s. 156-157)
266.	Anna Kuśnierka (<i>Anna Kussnierka</i>)	<i>uczciwa i slawna</i>	Ambroży kuśnierz				8 I 1563 (I/11, s. 177-178); 21 IV 1570 (I/12, s. 23-24)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
267.	Anna [Kuśnierka] (<i>Anna</i>)			Wojciech Chwała kuśnierz Zofia Mieczniczka Szymon miecznik (ojczym)			12 VII 1596 (I/13, s. 439-440)
268.	Anna [Kuśnierzowa] (<i>Anna</i>)		Wawrzyniec kuśnierz	Maciej [?] Dorota Kostrzewina			20 XII 1528 (I/2, s. 86); 28 II 1529 (I/2, s. 116)
269.	Anna [Kuśnierzowa] (<i>Anna</i>)		Stanisław kuśnierz				21 III 1561 (I/11, s. 115-116)
270.	Anna [Kuśnierzowa] (<i>Anna</i>)	<i>ślawna</i>	Stefan kuśnierz				11 IX 1579 (I/3, s. 62-64)
271.	Anna [Kwapidura] (<i>Anna</i>)	<i>uczciwa</i>	Jan Kwapidura	Błażej Żubr			18 XI 1597 (I/13, s. 463)
272.	Anna Kwiatkowska (<i>Anna Qwyathkowska</i>)	<i>nobilis</i>	Jan Sławiński		Jan		5 X 1552 (I/10, s. 372-374)
273.	Anna [Latosiowa] (<i>Anna</i>)		Stanisław Latosi		Elżbieta, Małgorzata	zięciowie: Jakub Okrasa (mąż Małgorzaty), Stanisław rurmistrz (mąż Elżbiety)	17 V 1559 (I/11, s. 37-39); 10 IX 1563 (I/11, s. 206-207)
274.	Anna Loryńcowa Mieczniczka (<i>Anna Lorinczowa/Lorynczewa dicta Mieczniczka</i>)	<i>honesta ślawna civis</i>	Łukasz				18 VI 1563 (I/11, s. 193-195); 4 XI 1583 (I/12, s. 547-548)
275.	Anna Luterka (<i>Anna Luterka</i>)						17 XI 1599 (I/3, s. 104-105)
276.	Anna Łopaczonka (<i>Anna Łopaczonka</i>)	<i>uczciwa</i>	Maciej Wilczek			rodzeństwo: Marcin, Szymon z Wieczyna	7 XI 1584 (I/13, s. 33-34)
277.	Anna Magnuszewska (<i>Anna Magnusewska</i>)	<i>szlachetna pani</i>	Wojciech Magnuszewski				12 X 1576 (I/12, s. 320-322)
278.	Anna [Malikowa] (<i>Anna</i>)		Bartłomiej Malik	Marcin Malik Barbara			23 VI 1528 (I/10, s. 82-83); 20 V 1540 (I/10, s. 157-158)
279.	Anna [Maliszanka] (<i>Anna</i>)	<i>honesta</i>	Jakub Wygnanik	Jan Maliszek z Jankowa			23 II 1560 (I/11, s. 63-64)
280.	Anna Markowa ze Stawiszyna (<i>Anna Markowa z Stawiszyna</i>)	<i>ślawna</i>			Urszula	Tomasz Gibas – zięć	29 VIII 1586 (I/13, s. 109-111)
281.	Anna [Mazur] (<i>Anna</i>) zm. 1565	<i>honesta</i>	Maciej Kamińczyk syn Marcina Kamińskiego	Maciej Mazur Małgorzata		rodzeństwo: Erazm, Marcin, Urban, Zofia	29 I 1552 (I/10, s. 333-334); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
282.	Anna Mazurkowa (Anna/Hanna Mazurkowa)	<i>famata</i> <i>ślawna</i> <i>uczciwa</i>	Paweł Mazurek		Jakub		16 VI 1566 (I/11, s. 287-288); I 1575, I. 12, s. 240-241); 8 IV 1580 (I/12, s. 466-467)
283.	Anna Mierzychówna (Anna Mierzichowna)		Jakub Mierzych			rodzeństwo: Jan, Łukasz,	31 VIII 1571 (I/12, s. 78-80)
284.	Anna Mizgalanka (Anna Misgalanka/Mizgalina)	<i>ślawna</i> <i>uczciwa</i> <i>mieszczka</i>	Jan Mizgałka mielczarz				17 IV 1573 (I/12, s. 138-139); 10 I 1578 (I/12, s. 370-372); 26 V 1600 (I/14, s. 39-40)
285.	Anna Młynarka (Anna molendinatrix sub Borra)		Grzegorz		Dorota, Agnieszka, Wojciech		7 I 1526 (I/10, s. 92)
286.	Anna Młynarka (Anna Molendinatrix/de Plessow)	<i>honesta</i>	Marcin młynarz z Mojkowa ¹³⁷²	Marcin młynarz z Bronowic Augustyn z przedmieścia (ojczym)	Piotr, Regina, Jadwiga	szwagrowie: Klemens z Lubienia Małego, Jan z Lubienia Wielkiego (młynarze z Mojkowa)	9 IV 1557 (I/2, s. 224-225); 14 II 1561 (I/11, s. 105-106)
287.	Anna [Młynarka] (Anna)			Wojciech młynarz Agnieszka		Agnieszka – siostra	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)
288.	Anna [Młynarka Podborna] (Anna)	<i>provida</i>		Grzegorz młynarz Podborny Elżbieta Młynarka Podborna		Maciej Sołtys z Chocza – dziadek; rodzeństwo: Jan, Maciej/Mateusz, Gabriel, Katarzyna, Agnieszka	1 II 1572 (I/3, s. 47-48); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7)
289.	Anna Młynarka z Broniszewc (Anna molendinatrix de Bronyszewycze)		Jan młynarz z Broniszewic	Michał Odmuch Młynarz z Łęgu			22 IV 1526 (I/2, s. 115)
290.	Anna Młynarka z Brzezia (Anna molendinatrix de Brzeszye)		Jan Szczyrba młynarz z Brzezia			Jan młynarz z Broniszewic – brat	22 IV 1526 (I/2, s. 114)
291.	Anna Młynarka z Pabianowa (Anna Mollitrix)	<i>honesta</i>					16 VII 1540 (I/10, s. 162)

¹³⁷² Majków, obecnie dzielnica Kalisza.

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
292.	Anna Mularka (Anna Muliarka)	<i>famata</i> <i>honesta</i> <i>civissa</i>					13 VI 1567 (I/11, s. 321-322); 17 X 1567 (I/11, s. 329-330)
293.	Anna Nawojczyna (Anna/Hanna Nawoiczyna/ Nawojczyna)	<i>slawna i ucziwa</i>	Stanisław Nawojka		Marcin	rodzeństwo: Jan, Wawrzyniec Dąbrowcy	15 IV 1580 (I/12, s. 469-471); 18 XI 1580 (I/3, s. 64-66); 29 VI 1582 (I/3, s. 72-74); 1 VII 1585 (I/13, s. 55-57); 14 XI 1586 (I/13, s. 124-126); 18 III 1588 (I/13, s. 158-159, 159-160); 25 V 1590 (I/13, s. 236-238); 3 VII 1592 (I/3, s. 87-89); 11 VI 1593 (I/3, s. 94-95); 22 IV 1594 (I/13, s. 347-349); 10 VI 1594 (I/3, s. 98-100); 13 X 1595 (I/13, s. 412-413); 10 XI 1595 (I/13, s. 414-415); 1 XII 1595 (I/13, s. 416-417, 418-420); 6 XI 1598 (I/14, s. 19)
294.	Anna [Niziołowa] (Anna)	<i>honesta</i> <i>slawna</i>	Andrzej Niziołek syn Franciszka Nizioła i Agnieszki	Klemens Sika Anna		Grzegorz Niziołek – szwagier	17 IV 1555 (I/2, s. 207-208); 15 V 1562 (I/11, s. 161-162); 12 VI 1573 (I/12, s. 147-149); 24 IX 574 (I/12, s. 224-226)
295.	Anna Oberszalówna (Anna Oberszalewna)	<i>uczciwa</i>					8 II 1591 (I/13, s. 266-267)
296.	Anna [Omyła] (Anna/Hanna)	<i>slawna</i>	Szymon Omyła				13 X 1581 (I/12, s. 520-521); 25 II 1583 (I/3, s. 76-77); 20 XI 1596 (I/13, s. 425-426)
297.	Anna Orszulanka (Anna Orshulanka/Orszulanka/ Orsulianka/Orszyulanka)	<i>famata</i> <i>honesta</i> <i>provida</i> <i>civis</i>			Małgorzata	Tomasz – zięć; Wojciech rzeźnik – wnuk	12 VII 1529 (I/2, s. 118); 13 VIII 1535 (I/2, s. 136-137, 137); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 24 XI 1559 (I/11, s. 47-48)
298.	Anna [Otrąbka] (Anna)	<i>slawna</i>	Marcin Otrąbka				8 I 1574 (I/12, s. 175-177); 9 VII 1576 (I/12, s. 304)
299.	Anna Padniewska ze Sławina (Anna Padnyewska)	<i>generosa</i> <i>hereda in Sławyn</i>			Łucja Jaraczewska, Małgorzata Owsinna, Anna Szyszkowska	zięciowie: Baltazar Jaraczewski, Wawrzyniec Owsianny, Florian Szyszkowski	23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
300.	Anna [Parteka] (Anna)	<i>uczciwa</i>	Sebastian Parteka				5 VI 1587 (I/13, s. 142-144); 22 VI 1590 (I/13, s. 243-244)
301.	Anna [Piegawka] (Anna)	<i>slawna</i>	Bałasz	Jędrzej Piegawka Katarzyna		Wojciech – brat	4 II 1594 (I/13, s. 342-343)
302.	Anna [Pieruska] (Anna)	<i>slawna</i>	Wawrzyniec Pieruski				6 X 1570 (I/12, s. 48-49)
303.	Anna Pieskowa (Anna Pieskowa/Pyeskowa)	<i>famata</i> <i>civissa</i>					8 VI 1547 (I/10, s. 260-261); 30 IX 1547 (I/11, s. 78-79)
304.	Anna [Pieścioszkowa] (Anna)		Jędrzej Pieścioszek	Kasper organista		Agnieszka – siostra; Maciej organista – szwagier	16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101)
305.	Anna [Pokora] (Anna)	<i>uczciwa</i>	Błażej Pokora	Wojciech z Baranówka			2 VI 1595 (I/13, s. 404-405)
306.	Anna Prusinowska (Anna Prussinowska)	<i>honesta</i>	Grzegorz Zając	Maciej Stawski [?]			23 I 1568 (I/11, s. 336-337); 30 I lub 6 II 1568 (I/3, s. 29)
307.	Anna Pruska (Anna/Hanna Pruska)	<i>szlachetna</i>	Marcin Kęsicki			rodzeństwo: Bartosz, Szymon, Józef, Ambroży, Jan	25 V 1576 (I/12, s. 310-311); 18 V 1582 (I/12, s. 528-529); 11 VI 1584 (I/13, s. 14-15)
308.	Anna Przybyłka (Anna Przybelka)	<i>slawna</i>	Jan Przybyło	Marcin Rzygalka, Urszula		Marusza – siostra	14 XI 1575 (I/12, s. 288-289); 31 X 1586 (I/25, s. 1); 22 IV 1594 (I/13, s. 349-350); 4 XI 1594 (I/13, s. 368-369)
309.	Anna [Radzińska] (Anna)	<i>honesta</i> <i>slawetna</i>	Tomasz Dupiński	Maciej Radziński Barbara Jalitowska Marcin Radziński (ojczym)		Regina – siostra	15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 6 IV 1554 (I/2, s. 197); 31 I 1556 (I/2, s. 221-222); 10 III 1570 (I/12, s. 21-23)
310.	Anna [Rak] (Anna)	<i>uczciwa</i>	Frącek Rak	Jędrzej młynarz Katarzyna			18 XI 1594 (I/3, s. 103)
311.	Anna Robakowska (Anna Robakowska)		Łukasz złotnik z Radomia	Wojciech Robakowski Elżbieta	Hieronim, Stanisław		10 I 1567 (I/11, s. 302-303)
312.	Anna [Rozińska] (Anna)	<i>honesta</i>	Tomasz Roziński syn Jana Rozińskiego	Łukasz z przedmieścia		Hieronim – brat	24 II 1550 (I/10, s. 323); 30 IV 1568 (I/11, s. 341-342)
313.	Anna [Rzeźniczka] (Anna)	<i>uczciwa</i>		Jakub rzeźnik Katarzyna		Elżbieta – siostra	2 X 1573 (I/12, s. 156-157)
314.	Anna [Sałkowa] (Anna)		Serafin Sałek				23 XI 1571/I/12, s. 85)
315.	Anna [Sarnowska] (Anna)		Jan Sarnowski				19 V 1600 (I/14, s. 38-39)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
316.	Anna Siczyna (<i>Anna Syczina</i>)	<i>honesta</i>	Klemens Sika		Anna	Andrzej Niziołek – zięć	15 V 1562 (I/11, s. 161-162)
317.	Anna Sławińska (<i>Anna Slawinska</i>)	<i>nobilis</i>			Jan	Anna Zawacka – synowa	5 II 1563 (I/11, s. 180-181)
318.	Anna służebna z Marszewa (<i>Anna ancilla de Marszewo</i>) zm. 1552						12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
319.	Anna Soltysowa z Morzy (<i>Anna Szoltyszowa z Morzey</i>)	<i>honesta</i>	Andrzej soltys z Morzy		Józef, Sebastian, Jakub, Urszula		5 II 1563 (I/11, s. 179-180); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19)
320.	Anna [Stawirejowa] (<i>Anna</i>)		Stanisław Stawirej	Kasper Mizgałka			1 II 1572 (I/12, s. 87-88)
321.	Anna [Stawska] (<i>Anna</i>)	<i>uczciwa</i>	Wawrzyniec Kaczoszczyk	Jan Stawski		Ewa Osiecka – babka; rodzeństwo: Piotr, Dorota	22 VI 1590 (I/13, s. 241-243); 2 X 1592 (I/13, s. 297-298); 18 XI 1594 (I/13, s. 372-373); 28 IV 1595 (I/13, s. 389-390)
322.	Anna [Stelmachowa] (<i>Anna</i>)	<i>famata</i>	Szymon stelmach	Andrzej olejnik			21 IV 1564 (I/11, s. 223-225)
323.	Anna [Stragarzowa] (<i>Anna</i>)	<i>slawna</i>	Wojciech stragarz				28 VI 1577 (I/12, s. 352-354)
324.	Anna [Styszko] (<i>Anna</i>)		Adam Styszko				9 X 1573 (I/12, s. 157-159); 30 IX 1575 (I/12, s. 278-280)
325.	Anna [Sukienniczka] (<i>Anna</i>)	<i>uczciwa</i>		Aleksy sukiennik Dorota Agnieszka (macocha)		Piotr – brat	12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
326.	Anna [Sukiennikowa] (<i>Anna</i>)	<i>honesta</i>	Walenty sukiennik				3 V 1547 (I/10, s. 254)
327.	Anna [Sukiennikowa] (<i>Anna</i>)	<i>honesta</i>	Jan sukiennik				20 VIII 1547 (I/2, s. 166)
328.	Anna Sulkowa (<i>Anna Sulkowa</i>)	<i>uczciwa</i>					9 VI 1595 (I/13, s. 405-406)
329.	Anna [Szewcowa] (<i>Anna</i>)	<i>honesta</i>	Wawrzyniec szewc ze Stawiszyna	Jan krawiec Jadwiga Andrzej krawiec (ojczym)		Jan – brat	23 II 1560 (I/11, s. 63)
330.	Anna [Szklarzowa] (<i>Anna</i>)		Wojciech szklarz				5 II 1574 (I/12, s. 187-189)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
331.	Anna Szyszkowska (<i>Anna Szyszkowska</i>)		Florian Szyszkowski	Anna Padniewska ze Sławina		rodzeństwo: Łucja Jaraczewska, Małgorzata Owsiana; szwagrowie: Baltazar Jaraczewski, Wawrzyniec Owsiany	23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)
332.	Anna [Ślusarka] (<i>Anna</i>)					Zofia – siostra; siostrzeńcy: Jan, Łukasz; Maciej – szwagier	5 II 1553 (I/10, s. 390-393)
333.	Anna Świderkowa (<i>Anna Świderkowa</i>)	<i>uczciwa</i>	Jakub Świderk				8 II 1577 (I/12, s. 329); 20 X 1589 (I/13, s. 214-215)
334.	Anna [Świderkówna] (<i>Anna</i>)			Maciej Świderk Barbara		rodzeństwo: Fabian, Agnieszka, Jan, Grzegorz, Elżbieta, Zofia; szwagrowie: Jan Długosz, Marcin Piekarski; Jan Świderk – stryj	17 IX 1546 (I/10, s. 239-241); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
335.	Anna [Świderkówna] (<i>Anna</i>)			Fabian Świderk Katarzyna			20 I 1559 (I/11, s. 27-28)
336.	Anna [Szczecinka] (<i>Anna</i>)					Marcin Szczecinka – brat	11 IX 1579 (I/3, s. 62-64)
337.	Anna Szura (<i>Anna Szura</i>)			Andrzej Szura		Błażej – brat	20 VI 1539 (I/10, s. 144)
338.	Anna Urbankowa (<i>Anna Urbankowa</i>)						12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
339.	Anna Ważyńska (<i>Anna Wazymieszka</i>)	<i>honest</i>	1. Maciej; 2. Łukasz Ważyński				26 I 1543 (I/2, s. 155-156)
340.	Anna [Ważyńska] (<i>Anna</i>)	<i>slawna i uczciwa</i>	Marcin Ważyński	Walenty sukiennik [?]			14 III 1586 (I/13, s. 80-81)
341.	Anna Wczysłowa (<i>Anna Wczysłowa</i>) zm. 1593	<i>honest</i>	Piotr Wczysł	Walenty Kałdosz Zofia	Maciej	rodzeństwo: Dorota, Jan, Sebastian, Wawrzyniec, Walenty, Jakub, Marcin; Zofia Kłodyszowska z Korzeniewa – ciotka	27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 19 V 1564 (I/3, s. 5); 14 V 1574 (I/3, s. 55-57); 14 V 1593 (I/3, s. 91-92)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
342.	Anna [Węgrzynka] (<i>Anna</i>)		Bałasz Węgrzyn				11 II 1600 (I/3, s. 106)
343.	Anna [Wieczorkowa] (<i>Anna</i>)	<i>ślawna</i>	Jan Wieczorek				4 III 1572 (I/12, s. 95-96)
344.	Anna [Wołkówna] (<i>Anna</i>)	<i>uczciwa</i>	1. Grzegorz Wołek; 2. Stanisław sukiennik	Wojciech Wołek Regina Tomasz Hajduk (ojczym)		rodzeństwo: Katarzyna, Jan; Marcin Wołek – stryj	17 IV 1587 (I/13, s. 140-142); 30 VI 1589 (I/13, s. 205-207); 3 VII 1592 (I/3, s. 84-85); 6 XI 1592 (I/13, s. 302-303)
345.	Anna [Wośka] (<i>Anna</i>)	<i>ślawna i uczciwa</i>	1. Wojciech Wośka; 2. Bartosz Wośka				25 VI 1574 (I/12, s. 214-216)
346.	Anna Wykrętka (<i>Anna/Piothrowa Vikrethka/ Wykrethka</i>) zm. 1579		Piotr Wykręt		Dorota		8 VI 1576 (I/12, s. 311-312); 26 VI 1579 (I/12, s. 431-433)
347.	Anna z Marszewa (<i>Anna quondam in Marszewo</i>)					Grzegorz młynarz Podborny – brat	24 IV 1558 (I/11, s. 3-7)
348.	Anna [Zajączkowa] (<i>Anna/Hanna</i>)	<i>ślawna uczciwa</i>	Jan Zajączek	Błażej Krusz			18 V 1582 (I/12, s. 527-528); 29 III 1585 (I/13, s. 41-42)
349.	Anna Zawacka (<i>Anna Slavynska/Zawaczka</i>)	<i>nobilis</i>	Jan Sławiński syn Anny				16 VI 1553 (I/10, s. 425-427, 432); 5 II 1563 (I/11, s. 180-181)
350.	Anna [Zegrzynowa] (<i>Anna</i>)	<i>ślawna uczciwa</i>	Paweł Zegrzyn				7 IV 1595 (I/13, s. 381)
351.	Anna Żbikowska (<i>Anna/Hanna Sbykowska</i>)	<i>nobilis</i>	Grzegorz Szczurek	Michał Żbikowski			14 V 1539 (I/2, s. 147)
352.	Anna Żmindzina (<i>Anna Zmindzina</i>)	<i>honesta ślawetna ślawna</i>	Frącek Żminda			Jędrzej Gotowy – stryj	1 VII 1569 (I/11, s. 367-368); 12 V 1570 (I/12, s. 27-28); 24 V 1577 (I/12, s. 346-348); 20 I 1580 (I/12, s. 455-457)
353.	Anna [Żołądkowa] (<i>Anna</i>) zm. 1528		Franciszek Żołądek			Zofia Nasiąrza ze Stawu – siostra; Jakub Szywrek z Kalisza (mąż Zofii) – szwagier	8 XI 1528 (I/2, s. 87)
354.	Antoni [Czynk] (<i>Antonius</i>)			Anna Kasper Czynk (ojczym)		Tomasz – brat; stryjowie: Jan Barabas, Piotr	8 XI 1567 (I/11, s. 332-333)
355.	Antoni z Lenartowic (<i>Antonius e Pago Lienarthowicze</i>)	<i>subditus generosae domine Catherine Sobeczka</i>			Agnieszka	Walenty sukiennik – zięc	7 IV 1559 (I/2, s. 240)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
356.	Apolonia (<i>Apollomia/Apolomia</i>)		Stanisław				19 II 1593 (I/13, s. 310-312)
357.	Apolonia [Bujarowa] (<i>Appolonia</i>)	<i>honesta</i>	Maciej Bujara				29 I 1546 (I/10, s. 234-235)
358.	Apolonia [Cybulkowa] (<i>Appolonia</i>)	<i>provida honestaque</i> <i>civis</i>	Łukasz Cybulka				9 XII 1558 (I/11, s. 26-27)
359.	Apolonia Darmopyszka (<i>Appollomia/Appolomia/Polomieya Darmopyszka</i>)	<i>slawna</i>	1. Wojciech Darmopyszek; 2. Roch Darmopych	Bartosz młynarz Kucharski		rodzeństwo: Maciej, Marek	28 II 1586 (I/13, s. 78-80); 26 IV 1591 (I/13, s. 274-276); 22 IV 1594 (I/13, s. 347-349); 20 XI 1598 (I/14, s. 23)
360.	Apolonia/Polomka Dozdałanka/Janeczkowa (<i>Apolonia/Appolonia/Polka/Polomka/Polonnaya dicta Dozdałanka/Dozdalianka/Janeczkowa/Thomaszowa</i>)	<i>honesta</i> <i>opatrzna</i> <i>uczciwa i slawna</i> <i>provida</i>	1. Tomasz Janeczka mielczarz syn Elżbiety Janeczkowej; 2. Maciej Pyszka	Mikołaj Dozdałka Dorota Potkocka Wojciech Klichowski (ojczym)	Ewa	Paweł Dozdałka – dziadek; rodzeństwo: Anna, Jan; Jan wikariusz krakowski – stryj; Małgorzata Wójcikowa – stryjenka; Wojciech Rzygałka – zięć	24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 25 X 1560 (I/11, s. 89-90, 90-92); 27 VI 1561 (I/11, s. 126-127); 3 X 1561 (I/11, s. 137-139); 5 II 1563 (I/11, s. 181-182); 4 II 1564 (I/11, s. 212-213); 8 III 1566 (I/11, s. 267-268, 269-271); 25 X 1566 (I/11, s. 295-298); 3 X 1567 (I/11, s. 329); 17 IX 1568 (I/11, s. 352-353); 18 II 1569 (I/11, s. 357-358); 4 III 1569 (I/11, s. 355-357); 16 V 1572 (I/12, s. 109-110); 16 IV 1574 (I/12, s. 197-199); 15 II 1581 (I/3, s. 68-70, 70-71); 17 XII 1582 (I/3, s. 75-76); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19); 1 X 1584 (I/13, s. 28-29)
361.	Apolonia [Drozdowa] (<i>Apolonia/Appolonia</i>)		Andrzej Drozd	Piotr Trzeciak kmięć z Lenartowic			1 V 1541 (I/2, s. 152)
362.	Apolonia [Jakielkowa] (<i>Apolonia</i>)	<i>slawna</i>	Wawrzyniec Jakielek	Maciej Kamiński		rodzeństwo: Tomasz, Agnieszka, Anna, Zuzanna; Paweł Wargalik – szwagier; Piotr Pabis – stryj; Jakub Nowaczyk – wuj	19 II 1593 (I/13, s. 309-310); 7 I 1600 (I/14, s. 33-34)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
363.	Apolonia Krupianka (<i>Appollonia Krupianka</i>)	<i>uczciwa</i>					23 X 1598 (I/14, s. 18)
364.	Apolonia [Kuśnierzowa] (<i>Apollomia</i>)	<i>uczciwa</i>	Maciej kuśnierz	Jarosz			8 X 1593 (I/13, s. 337-338); 3 III 1600 (I/14, s. 34-35); 15 IX 1600 (I/14, s. 48-49)
365.	Apolonia Napadłowa (<i>Apollomia Napadłowa</i>)	<i>uczciwa</i>	Maciej Napadło				21 IV 1595 (I/13, s. 386)
366.	Apolonia Pęcherka (<i>Appollonia Pęcherka</i>)	<i>honesta</i> <i>conclivis</i>	Wojciech Bielawski				18 IV 1547 (I/10, s. 251-252)
367.	Apolonia Pęczykijka (<i>Apolomia/Apolonia/Polonia</i> <i>Peczikyka/Pęczykieika</i>)	<i>ślawna</i> <i>uczciwa</i>	Jerzy Pęczykijek			Barbara – babka; Józef Napadło – określony jako opiekun	9 II 1560 (I/11, s. 53-54, 54-55); 17 IX 1568 (I/11, s. 353-354); 4 III 1575 (I/12, s. 248-249); 3 XI 1589 (I/13, s. 215-216)
368.	Apolonia Plucina (<i>Apolonia Pluczyna</i>)	<i>honesta</i>	Tomasz Pluta	Maciej Korab	Paweł, Jan, Andrzej		23 IV 1535 (I/2, s. 136); 1540 (I/10, s. 155-156)
369.	Apolonia [Sukiennikowa] (<i>Appollonia</i>)		Paweł sukiennik	Szymon Anna Czaplina			29 IV 1552 (I/10, s. 352-354)
370.	Apolonia z Benic (<i>Apolonia de Benyche villa</i>)	<i>honesta</i>	Stanisław garncarz		Anna	Jakub Drzewicki – zięć	2 XII 1555 (I/2, s. 217);
371.	Apolonia z Jarocina (<i>Appollonia ex Jaroczin</i>)	<i>honesta</i> <i>civis ex Jaroczin</i>				rodzeństwo: Szymon Jednogroszek, Jadwiga; Małgorzata Gniazdowska – bratowa	1554 (I/10, s. 463)
372.	Apolonia [Złotnikowa] (<i>Appollonia</i>)		Jakub złotnik				9 XI 1539 (I/10, s. 148-149)
373.	Augustyn Kamięńczyk (<i>Augustinus Kamyęncziik</i>)	<i>providus</i>	Małgorzata z Gałazek córka Jakuba	Wojciech Kamiński			24 III 1538 (I/10, s. 120-121, 121-122)
374.	Augustyn z przedmieścia (<i>Augustinus/Augustus de/ex</i> <i>suburbio</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>civis</i>	Dorota		Anna Młynarka (pasierbica)		11 IX 1560 (I/11, s. 87); 14 II 1561 (I/11, s. 105-106)
375.	Balcer Libisch (<i>Balcer Libisch</i>)	<i>ślawny</i>	Agnieszka Kumajska				26 V 1580 (I/12, s. 482-484)
376.	Balcer Vanborn (<i>Balcer Vanborn</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>	Gierusza				11 VI 1593 (I/3, s. 94-95); 3 VI 1594 (I/13, s. 356-358); 1 XII 1595 (I/13, s. 418-420)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
377.	Baltazar Jaraczewski (<i>Baltisser Jaraczewsky</i>)	<i>generosus</i>	Łucja córka Anny Padniewskiej ze Sławina				23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)
378.	Bałasz Węgrzyn (<i>Bałasz/Balaz Węgrzyn</i>)	<i>uczciwy</i>	Anna córka Jędrzeja Piegawki i Katarzyny			Wojciech – szwagier	4 II 1594 (I/13, s. 342-343); 11 II 1594 (I/13, s. 345-346); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 11 II 1600 (I/3, s. 106)
379.	Banach/Banaś szewc (<i>Banach/Banaś szewc/szwiec</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>	1. Anna 2. Małgorzata		pasierby (dzieci Małgorzaty): Tomasz, Ewa		2 III 1590 (I/13, s. 253-254); 1 VII 1594 (I/13, s. 364-365); 26 IV 1596 (I/13, s. 434-435); 1598 (I/14, s. 16-17)
380.	Barbara (<i>Barbara</i>)	<i>provida</i>	Urabn				14 I 1532 (I/2, s. 123-124)
381.	Barbara (<i>Barbara</i>)	<i>ancilla</i> Wojciecha Bielawskiego ¹³⁷³					18 IV 1547 (I/10, s. 251-252)
382.	Barbara (<i>Barbara</i>)	<i>uczciwa</i>				Wojciech Wilk – wuj	10 XI 1586 (I/13, s. 117-119)
383.	Barbara (<i>Barbara</i>)					rodzeństwo: Urszula Rzygalczyzna, Jadwiga	14 X 1558 (I/11, s. 16-17)
384.	Barbara (<i>Barbara</i>)					Apolonia – wnuczka	9 II 1560 (I/11, s. 53-54)
385.	Barbara Baryczkowa (<i>Barbara Baryczkowa</i>)	<i>provida</i>	1. NN; 2. Stanisław Baryczka		Tomasz	krewni ze strony pierwszego męża: Marcin szewc, Marcin Tabaka, Stanisław Namysł, Jakub Dosło	27 XII 1529 (I/2, s. 119); 14 VII 1542 (I/10, s. 171-172)
386.	Barbara [Białaskowa] (<i>Barbara</i>)	<i>famata ac provida</i>	Stanisław Białasek				19 IX 1561 (I/11, s. 135-136); 16 I 1562 (I/11, s. 148-149)
387.	Barbara Białaskówna (<i>Barbara Białaskowna</i>)	<i>ślawna</i>	Maciej Białasek z Grodziska	Wit Białasek		Hanna – siostra	30 VI 1581 (I/12, s. 518); 12 I 1582 (I/12, s. 521-522); 25 V 1590 (I/13, s. 236-238); 26 IV 1591 (I/13, s. 271-273); 30 IV 1593 (I/13, s. 316-317); 10 VI 1594 (I/13, s. 359-361)

¹³⁷³ Dopiska niedokończona i skreślona.

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
388.	Barbara Brykowska (<i>Barbara Brikowa/Brikowska/ Brykowa</i>)	<i>honesta</i>	Jakub rymarz			Marcin Krupka – brat	6 VIII 1542 (I/10, s. 174-175); 12 XI 1542 (I/10, s. 180); 6 I 1546 (I/10, s. 234); 6 VI 1547 (I/10, s. 257-258); 6 I 1548 (I/10, s. 268-270); 20 I 1548 (I/10, s. 270)
389.	Barbara [Chadałina] (<i>Barbara</i>)		Jan Chadała				12 I 1596 (I/13, s. 420-421)
390.	Barbara Chuda (<i>Barbara Chuda</i>)	<i>famata ac honesta</i> <i>civissa</i>			Walenty, Bartłomiej, Szymon		28 III 1561 (I/11, s. 116-118); 17 IV 1562 (I/11, s. 158-159)
391.	Barbara [Dziączewna] (<i>Barbara</i>)		Tomasz Dziączewny szewc	Stanisław			18 IX 1530 (I/2, s. 121)
392.	Barbara [Giza] (<i>Barbara</i>)	<i>honesta</i>	Jakub Giza				23 I 1568 (I/11, s. 337); 30 V 1586 (I/13, s. 101-102); 3 VII 1600 (I/14, s. 43-44)
393.	Barbara Gliszczyna (<i>Barbara Glyszczyna</i>)	<i>conclivis</i> <i>ex suburbio</i>				Regina – siostra; Anna – siostrzenica (córka Reginy)	29 VI 1545 (I/10, s. 223-224)
394.	Barbara Gluskowska (<i>Barbara Gluskowska</i>)	<i>szlachetna</i>	1. Maciej Bielicki; 2. Jan Szołowski				18 V 1582 (I/12, s. 528-529); 9 X 1587 (I/13, s. 155-156)
395.	Barbara Grzybowa (<i>Barbara Grzybowa</i>)		Jan Grzybek		Helena	rodzeństwo: Szymon, Grzegorz; Wawrzyniec – zięć	20 VI 1561 (I/11, s. 124-125)
396.	Barbara Jelitowska/ Radzimska (<i>Barbara Gelytowska/ Jelithowska/Jelitowska/ Radzimska</i>)	<i>nobilis et honesta</i>	1. Maciej Radzimski; 2. Marcin syn Pawła przevoźnika z Pogorzelicy		córki Macieja: Anna, Regina	Franciszek Jelitowski – brat cioteczny	8 VI 1547 (I/2, s. 162-163); 15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 6 IV 1554 (I/2, s. 196-197, 197); 10 III 1570 (I/12, s. 21-23)
397.	Barbara Krawcowa (<i>Barbara sartorissa</i>)	<i>honesta</i>	1. Jan krawiec; 2. Marek krawiec syn Pawła młynarza	Jan Zajac	dzieci Jana krawca: Franciszek, Szymon, Wojciech, Anna		21 X 1520 (I/2, s. 98-99); 1533 [?] (I/2, s. 128-129)
398.	Barbara Malikowa (<i>Barbara Malykowa</i>)	<i>provida</i> <i>civissa</i>	Marcin Malik		Anna	Bartłomiej Malik – zięć	23 VI 1528 (I/10, s. 82-83)
399.	Barabara [Marzelanka] (<i>Barbara</i>)	<i>virgo</i>		Wojciech Marzel		Jadwiga – siostra; Wojciech Orszulanka – szwagier	29 III 1560 (I/11, s. 72-73)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
400.	Barbara [Mazurowa] (Barbara)		Mikołaj Mazur				2 VI 1589 (I/13, s. 198-200); 11 II 1600 (I/3, s. 106)
401.	Barbara [Mizgałkowa] (Barbara)	<i>famata honesta sławna civis mieszczka</i>	Kasper Mizgałka				9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 16 I 1562 (I/11, s. 147-148, 152-153); 25 IX 1562 (I/11, s. 173-174); 21 V 1563 (I/11, s. 191-192); 25 VIII 1564 (I/11, s. 232-234); 11 V 1565 (I/11, s. 240-242); 21 V 1567 (I/11, s. 318-319); 6 X 1570 (I/12, s. 47-48); 18 V 1571 (I/12, s. 74-76)
402.	Barbara Pakułowa (Barbara Pacułowa)		Wawrzyniec Pakuł				11 I 1524 (I/2, s. 107); 3 VII 1525 (I/2, s. 111-112)
403.	Barbara Prusinowska (Barbara Prusinowska) zm. 1554	<i>nobilis</i>	Maciej Bógwiecki		Jan, Anna	Marcin Prusinowski – brat	28 XII 1547 (I/2, s. 166-167); 9 II 1554 (I/10, s. 454-455)
404.	Barbara [?] [Radzińska] (Bar...)		Marcin Radziński				27 I 1570 (I/3, s. 33)
405.	Barbara Rzygalczyzna (Barbara Rzygalczyzna)	<i>honesta</i>	1. Jan Rzygalka; 2. Marcin Rzygalka		Paweł garncarz (syn Jana)		11 I 1540 (I/2, s. 149); 7 V 1545 (I/10, s. 221); 11 IV 1548 (I/2, s. 173-174, 174-175); 20 II 1568 (I/3, s. 32)
406.	Barbara [Skrobigarnkowa] (Barbara)		Walenty Skrobigarnek				1553 [?] (I/10, s. 430-431)
407.	Barbara Słaba (Barbara Słaba/Szlaba)	<i>honesta</i>			NN córka	Jakub Słaby – brat; Marcin krawiec – zięć; Jadwiga – siostrzenica	1540 (I/10, s. 156); 28 III 1543 (I/10, s. 186-187); 2 IV 1543 (I/10, s. 185-186); 11 V 1543 (I/10, s. 192-193)
408.	Barbara Słaboszevska (Barbara Słaboszevska)	<i>szlachetna</i>	Józef Grodziński				9 IX 1575 (I/12, s. 276-277)
409.	Barbara [Strugała] (Barbara) zm. 1542		Wojciech	Jan Strugała Barbara Strugałina			1532 (I/2, s. 124-125); 1 VII 1539 (I/2, s. 148); 8 V 1542 (I/2, s. 155)
410.	Barbara Szczęsna (Barbara Szczęsna)	<i>honesta laboriosa</i>					15 VIII 1540 (I/10, s. 163)
411.	Barbara [Szkalnna] (Barbara)		Marcin Szklanny				23 I 1598 (I/14, s. 3-5)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
412.	Barbara Świderkowa (Barbara Swiderkowa)	<i>slawna</i>	Maciej Świderek	Urszula Rzygałczyna [?]	Agnieszka, Jan, Grzegorz, Elżbieta, Zofia, Anna	zięciowie: Stanisław szewc, Jan Długosz, Marcin Piekarski	14 XI 1575 (I/12, s. 290-291); 17 VI 1583 (I/12, s. 544); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
413.	Barbara [Wąsikowa] (Barbara)	<i>honesta</i>	Wojciech Wąsik			Jan Szetlik – brat	7 IV 1570 (I/12, s. 19-20)
414.	Barbara z Uniejowa (Barbara ex Unieyow)					Zygmunt ślusarz – stryj	16 VII 1554 (I/2, s. 201-202)
415.	Barbara z Zawidowic (Barbara ex Zavidovice)					rodzeństwo: Jan Niewrządka, Jadwiga	22 IV 1545 (I/10, s. 218)
416.	Barbara [Zającówna] (Barbara)	<i>honesta</i>	1. Paweł Drozdek krawiec; 2. Jan Grzybowski	Jan Zając	dzieci Pawła Drozdka: Florian, Wojciech		16 XI 1533 (I/2, s. 130); 10 VIII 1547 (I/10, s. 265-267)
417.	Bartłomiej (Bartholomeus)	<i>iuvenis</i>		Szymon sukiennik		Jadwiga – siostra; Maciej/Wojciech Loba z Magnuszewic – szwagier	24 XI 1535 (I/2, s. 138)
418.	Bartłomiej (Bartholomeus)	<i>laboriosus providus conclivis</i>	Marta				16 IX 1547 (I/10, s. 267-268); 19 II 1552 (I/2, s. 184-185); 29 IV 1552 (I/10, s. 355-356)
419.	Bartłomiej (Bartholomeus)		Gertruda Męczycotowa			Magdalena – siostra	6 VIII 1542 (I/10, s. 175)
420.	Bartłomiej (Bartholomeus)	<i>providus conclivis</i>					29 VI 1545 (I/10, s. 224-225)
421.	Bartłomiej [Adamek] (Bartholomeus)			Marcin Adamek z Chorzewa		rodzeństwo: Jan, Anna; Ambroży ślusarz – opiekun prawny, NN – wuj	14 I 1567 (I/11, s. 303-304)
422.	Bartłomiej Bajadło (Bartholomeus Bayadlo)						6 VI 1536 (I/2, s. 139); 1 IV 1538 (I/10, s. 123-124); 21 X 1539 (I/10, s. 146)
423.	Bartłomiej Białasek (Bartholomeus Bialaszek)	<i>providus</i>	Katarzyna z Górzna	Stanisław Białasek			18 XI 1551 (I/10, s. 327-329)
424.	Bartłomiej [Bógwiecki?] (Bartholomeus) zm. 1548		Anna Bógwiecka				4 VII 1548 (I/10, s. 284-285)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
425.	Bartłomiej [Chudy] (<i>Bartolomeus</i>)			Baraba Chuda		rodzeństwo: Walenty, Szymon	28 III 1561 (I/11, s. 116-118)
426.	Bartłomiej Czajka (<i>Bartholomeus Czajka/Czaika</i>)	<i>famatus ac providedus</i> <i>adolescens</i>					24 V 1560 (I/2, s. 251, 252-253)
427.	Bartłomiej Długosz (<i>Bartholomeus Dlugos</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>		Katarzyna		rodzeństwo: Grzegorz, Piotr	30 VI 1544 (I/10, s. 213); 17 X 1567 (I/11, s. 331)
428.	Bartłomiej Drigno garncarz (<i>Bartholomeus Drigno figulus</i>)	<i>providedus</i> <i>artis figularie</i> <i>conciuis</i> <i>figulus</i>	Katarzyna Józefkowa		Małgorzata Józefkowa (pasierbica)		17 V 1537 (I/2, s. 143-144); 9 V 1541 (I/2, s. 152)
429.	Bartłomiej Kacuszka (<i>Bartholomeus/Bartolomeus</i> <i>Caczuska/Kaczuska/</i> <i>Kacuszka</i>)	<i>famatus</i> <i>laboriosus</i> <i>providedus</i> <i>civis ac oppidanus</i> <i>ex suburbio</i>	Helena				24 V 1538 (I/10, s. 127); 13 II 1540 (I/10, s. 152-153); 30 V 1548 (I/10, s. 279-280); 14 I 1549 (I/10, s. 290-291, 291-292); 11 III 1552 (I/10, s. 341-342); 8 I 1563 (I/11, s. 177-178); 8 III 1566 (I/11, s. 271-272); 22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 28 II 1567 (I/11, s. 312-313); 4 VII 1567 (I/11, s. 325-326); 30 IV 1568 (I/11, s. 342); 5 III 1574 (I/12, s. 195-197)
430.	Bartłomiej [Klichowski] (<i>Bartolomeus</i>)	<i>famatus</i>		Wclaw mielcarz Jadwiga Klichowska		rodzeństwo: Jan, Łukasz	6 XII 1560 (I/11, s. 99)
431.	Bartłomiej krawiec (<i>Bartholomeus sartor</i>) zm. przed 1554	<i>providedus</i>	Anna				9 II 1554 (I/10, s. 458-459, 462-463)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
432.	Bartłomiej Malik (<i>Bartholomeus/Bartolomeus/ Barthosz Malik/Malyk</i>)	<i>famatus providus</i> <i>concivis civis oppidanus</i>	1. Zofia córka Katarzyny Mierzwiny; 2. Urszula				6 VI 1536 (I/2, s. 139); 2 IV 1538 (I/10, s. 124-125); 21 X 1539 (I/10, s. 146-147); 18 IX 1542 (I/10, s. 176-177); 9 X 1542 (I/10, s. 178-179); 11 VII 1543 (I/10, s. 196); 16 IX 1543 (I/10, s. 199-201); 22 IV 1545 (I/10, s. 218); 26 XI 1546 (I/10, s. 245); 25 IV 1547 (I/10, s. 253); 4 VI 1548 (I/10, s. 280-281); 25 XI 1549 (I/10, s. 319-320); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 23 II 1560 (I/11, s. 63-64); 28 III 1561 (I/11, s. 114-115); 14 V 1563 (I/11, s. 189-190, 190-191); 11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 19 V 1564 (I/3, s. 6); 25 VIII 1564 (I/11, s. 232-234)
433.	Bartłomiej Malik [malikowy zięć] (<i>Bartholomeus Malik/Malyk</i>)		Anna córka Marcina Malika i Barbary				23 VI 1528 (I/10, s. 82, 82-83); 20 V 1540 (I/10, s. 157-158); 21 V 1540 (I/10, s. 158-159); 21 X 1545 (I/10, s. 228-229)
434.	Bartłomiej [Miklaszek] (<i>Bartholomeus</i>)			Jan Miklaszek Katarzyna (macocha)		Piotr – brat	3 VII 1536 (I/2, s. 139-140)
435.	Bartłomiej Obersal (<i>Barptolomeus/Bartholomeu/ Bartolomeus Obersal/ Obersalik/Oberszalik</i>)	<i>famatus ac providus laboriosus</i> <i>concivis suburbanus</i>	Zofia				14 IX 1540 (I/10, s. 164); 29 VI 1545 (I/10, s. 222-223); 28 X 1545 (I/10, s. 230); 10 VII 1553 (I/10, s. 435-436); 4 VII 1561 (I/11, s. 131-133); 9 VII 1563 (I/11, s. 195-196, 197-198); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 6 V 1569 (I/11, s. 359-360)
436.	Bartłomiej Pastuszka z Kucharek (<i>Bartolomeus Pastuska de Minori villa Kucharki</i>)	<i>famatus</i>				Regina – siostra; Jakub Zwab – szwagier	18 I 1566 (I/11, s. 255-256)
437.	Bartłomiej rzeźnik (<i>Bartolomeus lanio</i>)	<i>famatus</i>	Magdalena				18 I 1566 (I/11, s. 253-255)
438.	Bartłomiej Ślęczek (<i>Bartholomeus Słyeczek/ Szłyeczek</i>)						6 VII 1533 (I/10, s. 103); 27 XI 1538 (I/10, s. 131-132)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
439.	Bartłomiej Świderek (<i>Bartłomiei Swiderek</i>)						3 III 1600 (I/14, s. 34-35)
440.	Bartłomiej Tomicki/Turski (<i>Bartholomeus/Bartolomeus/ Bartos Thomiczki seu Thurszki/ Turski</i>)	<i>nobilis szlachetny</i>					31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 3 VIII 1556 (I/2, s. 223-224); 9 VII 1568 (I/11, s. 344-345); 8 VI 1576 (I/12, s. 311-312)
441.	Bartłomiej z Krzywinia (<i>Bartolomeus de Krziwin</i>)	<i>providus et honsetus</i>		Andrzej Sołtysek		Jan Łysek z Jarocina – brat	29 III 1560 (I/11, s. 72-73)
442.	Bartosz bednarz (<i>Barthosz/Bartolomeus/ bednarz/doleator</i>)	<i>providus sławny mieszczanin</i>	Jadwiga				9 I 1568 (I/11, s. 335); 11 VI 1574 (I/12, s. 208-210); 22 X 1574 (I/12, s. 229-230); 18 V 1582 (I/12, s. 529-530); 3 XII 1582 (I/12, s. 536); 10 I 1586 (I/13, s. 73-74)
443.	Bartosz Glinka krawiec (<i>Bartosz Glinka</i>)	<i>sławny mąż krawiec mieszczanin</i>					11 IV 1578 (I/12, s. 388-390)
444.	Bartosz Kostrzewka (<i>Barthosz/Bartos/Bartos/ Kostrzewa/Kostrzewka</i>)	<i>roztropny sławny mieszczanin</i>	1. Jadwiga córka Anny Klimkowej; 2. Hada	Wawrzyniec Kostrzewa			3 VII 1573 (I/12, s. 150-152); 22 VI 1576 (I/12, s. 314-315); 12 VI 1579 (I/12, s. 429-431); 13 XI 1579 (I/12, s. 449-450); 4 III 1580 (I/12, s. 465-466); 10 I 1586 (I/13, s. 70-72); 14 IV 1589 (I/13, s. 181-182)
445.	Bartosz Malisza z Jankowa (<i>Barthosz Malisza</i>)	<i>pracowity</i>			Regina	Bartosz Nizioł – zięć	13 XI 1579 (I/12, s. 450-452)
446.	Bartosz Matysik (<i>Bartosz Matisik</i>)	<i>uczciwy</i>	Regina				22 XI 1596 (I/13, s. 446-447)
447.	Bartosz Migacz (<i>Bartosz Migacz</i>)	<i>sławny uczciwy</i>					14 V 1593 (I/3, s. 91-92); 7 VII 1600 (I/14, s. 47-48)
448.	Bartosz młynarz Kucharski (<i>Barthosz młynarz kucharski</i>) zm. 1586				Maciej, Marek, Połomieja	Wojciech Darmopyszek – zięć	28 II 1586 (I/13, s. 78-80)
449.	Bartosz Nizioł (<i>Barthosz/Bartosz Nizioł/ Nizyoł</i>)	<i>sławny</i>	Regina Maliszanka córka Bartosza Maliszy z Jankowa	Andrzej Nizioł		rodzeństwo: Maciej, Agnieszka, Katarzyna	10 X 1578 (I/12, s. 417-418); 13 XI 1579 (I/12, s. 450-452); 3 III 1587 (I/13, s. 133-135)
450.	Bartosz Pacanowski (<i>Bartosz Pacanowski</i>)	<i>szlachetny</i>					2 VI 1597 (I/13, s. 454-456)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
451.	Bartosz Pacynka szewc (<i>Barthosz Paczinka</i>)	<i>slawny</i> <i>szewc</i>					22 V 1573 (I/12, s. 144-145)
452.	Bartosz Pokora ze Stawiszyna (<i>Bartos Pokora</i>)	<i>slawny mąż</i> <i>mieszczanin stawiski</i>				Stanisław Religa – brat	30 V 1575 (I/12, s. 267-268)
453.	Bartosz Pruski (<i>Bartosz Pruski</i>)	<i>szlachetny</i>				rodzeństwo: Szymon, Józef, Ambroży, Jan, Anna	25 V 1576 (I/12, s. 310-311); 18 V 1582 (I/12, s. 528-529)
454.	Bartosz Siniec (<i>Barthosz Szynecz</i>) zm. 1586						28 II 1586 (I/13, s. 78-80)
455.	Bartosz szewc/Szewczyk (<i>Barthosz szewc</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Regina	Maciej szewc		rodzeństwo: Szymon Krzecieć, Błażej, Jan, Jadwiga	5 II 1580 (I/12, s. 457-459); 26 V 1580 (I/12, s. 481-482); 4 II 1583 (I/12, s. 537-538)
456.	Bartosz Wośka (<i>Barthosz/Bartosz Voska/Woska</i>)	<i>slawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Anna				25 VI 1574 (I/12, s. 214-216); 3 II 1576 (I/12, s. 298-300); 1 VI 1582 (I/12, s. 530, 531-532)
457.	Benedykt Bieniasz (<i>Benedictus Bieniasz</i>)	<i>famatus</i> <i>suburbanus</i>					4 V 1565 (I/11, s. 238-239); 9 IX 1569 (I/12, s. 7-8)
458.	Benedykt Kaptur (<i>Benedictus Captur/Kaptur</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>civis</i> <i>conclivis</i>	Anna				31 I 1556 (I/2, s. 220-221); 27 V 1558 (I/11, s. 7-8, 8-9); 28 II 1561 (I/11, s. 107-109, 109-110, 112, 113); 27 VI 1561 (I/11, s. 126-127); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131); 16 I 1562 (I/11, s. 151-152); 14 I 1564 (I/11, s. 210-212); 21 IV 1564 (I/11, s. 223-225)
459.	Benedykt Kąsicki (<i>Benedictus Casszyczsky</i>)	<i>nobilis</i>				rodzeństwo: Wojciech, Anna [?]	17 III 1528 (I/10, s. 98)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
460.	Benedykt Otrąbka szewc (<i>Benedictus Othrambka/ Othrapka/Otrambka/Otrapka/ Otrąbka/Otrąpka</i>)	<i>famatus laboriosus providus</i> <i>civis conclivis sutor</i>	Dorota córka Wawrzyńca Drobnego i pasierbica Katarzyny			Jakub śpiewak – brat; Feliks Mandyczek, proboszcz z Koszutowa – stryj; Jadwiga Mandykowa – babka; Błażej – szwagier	26 II 1525 (I/2, s. 108-109); 10 II 1548 (I/2, s. 168-169); 23 V 1548 (I/2, s. 175-176); 3 VII 1548 (I/10, s. 286); 26 X 1552 (I/10, s. 380-381); 23 IV 1553 (I/10, s. 412-414); 16 VI 1553 (I/10, s. 424-425); 20 I 1559 (I/11, s. 29-30); 27 I 1559 (I/2, s. 234-235); 3 II 1559 (I/2, s. 235-236); 8 V 1559 (I/11, s. 33-35); 24 V 1560 (I/2, s. 253-254); 17 I 1561 (I/11, s. 100-101); 13 VI 1561 (I/2, s. 257-258); 4 VII 1561 (I/11, s. 131-133)
461.	Benedykt/Bieniek Pruski z Koszutowa (<i>Benedictus alias Bienasz/ Bieniasz/Byenyas/Byenyek Pruskii/Prusky/Pruszky de Koschutowo</i>)	<i>famatus providus</i> <i>civis conclivis suburbanus de Coschutowo</i>			Agnieszka	zięciowie (mężowie Agnieszki): Paweł Giszka, Stanisław Darmopych	13 VIII 1535 (I/2, s. 136-137); 10 III 1537 (I/10, s. 118); 11 III 1537 (I/10, s. 119); 18 III 1537 (I/2, s. 142-143); 12 I 1540 (I/10, s. 151-152); 3 IV 1540 (I/10, s. 154-155); 30 I 1542 (I/2, s. 153); 9 X 1543 (I/10, s. 203-204); 10 IX 1563 (I/11, s. 206-207); 24 XI 1564 (I/3, s. 9-11); 1 VII 1569 (I/11, s. 367-368)
462.	Benedykt rzeźnik (<i>Bieniek rzeźnik</i>) zm. 1577	<i>ślawny mąż</i> <i>mieszczanin</i>					5 X 1576 (I/12, s. 316-317); 19 IV 1577 (I/12, s. 336-337)
463.	Benedykt z Lisowa (<i>Benedictus de Lyszowo</i>)	<i>laboriosus</i>				rodzeństwo: Sebastian Borzny, Aleksy, Ambroży ślusarz, Andrzej ślusarz	15 V 1553 (I/10, s. 418)
464.	Benedykt Zwieluk (<i>Benedictus Zwieluk</i>)	<i>famatus</i>					15 II 1566 (I/11, s. 256)
465.	Biczkowski (<i>Biczkowsky</i>) zm. 1533						1533 (I/2, s. 129)
466.	Biegaj ogrodnik (<i>Byegayek</i>)	<i>ogrodnik pański</i>					12 X 1544 (I/10, s. 216-217); 16 VI 1570 (I/12, s. 36-37)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
467.	Bieniek cieśla (<i>Bieniek ciesla</i>) zm. 1598		Jadwiga				5 X 1576 (I/12, s. 317-318); 11 I 1585 (I/13, s. 36-37); 20 X 1589 (I/13, s. 212-214); 24 I 1592 (I/13, s. 285-286); 22 V 1598 (I/14, s. 13-14)
468.	Błażej (<i>Blasius</i>)		córka Grzegorza Janeczki			rodzeństwo: Wacław, Grzegorz	20 V 1528 (I/2, s. 116)
469.	Błażej (<i>Blasius</i>)	<i>providus</i>				rodzeństwo: Regina, Elżbieta, Dorota; Maciej szewc (mąż Reginy) – szwagier	8 XI 1553 (I/10, s. 438-439)
470.	Błażej (<i>Blasek</i>)			Anna Kozia		Wojciech – brat	19 I 1572 (I/3, s. 46-47)
471.	Błażej Blach zdun (<i>Blasius Blach</i>) zm. 1577	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>figulus</i> <i>zdun</i>					29 III 1560 (I/2, s. 248-249); XII 1577 (I/12, s. 377)
472.	Błażej Chadala (<i>Blasek/Blasius/Blazey</i> <i>Chadala/Chadala</i>) zm. 1582	<i>honestus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>przedmieszczanin z</i> <i>Woliszewa</i>	Zofia				8 V 1559 (I/11, s. 36-37); 22 III 1566 (I/3, s. 22-24); 14 II 1568 (I/3, s. 30-31); 1 II 1572 (I/12, s. 88-89); 8 I 1574 (I/12, s. 168-170); 9 IX 1575 (I/12, s. 274-275); 3 II 1576 (I/12, s. 298-300); 19 IV 1577 (I/12, s. 335-336); 25 IV 1578 (I/12, s. 395-398); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 21 IV 1581 (I/12, s. 507-508); 14 VI 1581 (I/12, s. 514-515); 13 X 1581 (I/12, s. 519); 8 VI 1582 (I/12, s. 533-534); 13 III 1585 (I/13, s. 39-40)
473.	Błażej Ciesielski rzeźnik (<i>Blasius Cziesielski/</i> <i>Cziessielski/Cziesyelski</i>) zm. 1565	<i>providus vir</i> <i>civis</i> <i>conconcivis</i> <i>lanio</i>			Elżbieta, Agnieszka, Regina, Anna	rodzeństwo: Łukasz z Osiecznej, Stanisław Darmopych	1 VI 1547 (I/10, s. 256); 9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 14 X 1558 (I/11, s. 16-17); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 28 XI 1565 (I/3, s. 21-22); 22 II 1566 (I/11, s. 262-263)
474.	Błażej cieśla (<i>Blasius faber lignarius</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>faber lignarius</i>	Dorota				4 V 1565 (I/11, s. 238-239)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
475.	Błażej Dozdała (<i>Blasius Doszdala</i>)			Wawrzyniec Dozdała Anna		Paweł Dozdała – brat [?]	15 VI 1529 (I/2, s. 117)
476.	Błażej Drobny (<i>Blasius Drobni</i>)	<i>providus</i>		Wawrzyniec Drobny Katarzyna (macocha)		rodzeństwo: Dorota, Hieronim <i>seu</i> Jarosław, Regina; szwagrowie: Benedykt Otrąbka (mąż Doroty), Tomasz z Grodziska (mąż Reginy)	24 V 1560 (I/2, s. 253-254)
477.	Błażej Dryszpulik (<i>Blazei Drispulik</i>)	<i>uczciwy</i>				rodzeństwo: Wojciech, Aleksander	24 V 1589 (I/13, s. 210-211)
478.	Błażej Kosmek (<i>Blazey Kosmek</i>)	<i>ślawny</i>	Agnieszka	Maciej Kosm			1 III 1581 (I/12, s. 502-503); 14 VI 1581 (I/12, s. 514-515); 1 VI 1582 (I/12, s. 531-532); 8 VI 1582 (I/12, s. 533-534); 3 XII 1582 (I/12, s. 541)
479.	Błażej kowal (<i>Blazey kowal</i>)	<i>ślawny</i> <i>kowal</i>					8 VI 1576 (I/12, s. 311-312)
480.	Błażej kowal z Lutyni (<i>Blasius faber e Lyutynia/ Lyutynya</i>)	<i>laboriosus</i> <i>faber</i>					6 VI 1536 (I/2, s. 139)
481.	Błażej krawiec (<i>Blasius sartor</i>)	<i>providus</i> <i>sartor</i>					5 X 1552 (I/10, s. 372-374)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
482.	Błażej Krusz/Kruż (<i>Blasius/Blazey Crusz/Krusz/Krusz/Kruz</i>) zm. 1573	<i>famatus ac providus</i> <i>vir</i> <i>slawny</i> <i>archiconsul</i> <i>civis</i> <i>conciuis</i> <i>consul</i> <i>proconsul</i> <i>prothoconsul</i> <i>scabinus</i> <i>tutor et vitricus</i> <i>ecclesie Sancti</i> <i>Spiritus</i>	1. Katarzyna; 2. Agnieszka		Agnieszka, Anna/Hanna, Stanisław	Andrzej Bedoński – zięć (mąż Agnieszki); Jan Zajączek – zięć (mąż Anny)	3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 22 VI 1547 (I/10, s. 262-264); 12 III 1548 (I/2, s. 169-170); 24 II 1552 (I/10, s. 337-339); 4 IV 1552 (I/10, s. 346-347); 6 V 1552 (I/10, s. 357-361); 27 V 1552 (I/10, s. 365-366); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 21 X 1552 (I/10, s. 380); 20 II 1553 (I/10, s. 387-388); 6 IV 1554 (I/2, s. 197-198, 199); 3 II 1559 (I/2, s. 237-238); 31 III 1559 (I/2, s. 238-239); 8 V 1559 (I/11, s. 35-36); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 16 II 1560 (I/11, s. 58-59); 26 IV 1560 (I/11, s. 75-77); 30 VIII 1560 (I/11, s. 86); 22 XI 1560 (I/11, s. 94-95); 16 V 1561 (I/11, s. 122-123); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131); 13 II 1562 (I/11, s. 153-154); 15 V 1562 (I/11, s. 161-162); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267 (dok.)); 26 VII 1566 (I/3, s. 25); 28 II 1567 (I/11, s. 312-313); 9 VII 1568 (I/11, s. 347-348); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361); 17 VI 1569 (I/11, s. 366-367); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 12 V 1572 (I/3, s. 50-51); 12 VI 1573 (I/12, s. 147-149); 22 VI 1576 (I/12, s. 312-314); 18 V 1582 (I/12, s. 527-528); 30 VIII 1585 (I/13, s. 68-70); 18 IX 1587 (I/13, s. 152-153); 26 IV 1596 (I/13, s. 431-432)
483.	Błażej Lipka (<i>Blasius Lipka</i>)	<i>providus</i>					19 IX 1567 (I/11, s. 328)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
484.	Błażej Lysy Piernik (<i>Błazei Lyszy Piernik</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i>	Marusza				3 III 1587 (I/13, s. 136-137); 13 I 1589 (I/13, s. 175-176); 24 V 1591 (I/13, s. 279-280); 11 VI 1593 (I/13, s. 326-327); 22 I 1597 (I/13, s. 449-450); 30 V 1597 (I/13, s. 453-454)
485.	Błażej Nicponim (<i>Blazey Nicponim</i>) zm. 1585		Hanna		Ewa		26 VI 1579 (I/12, s. 431-433); 24 V 1585 (I/13, s. 46-47)
486.	Błażej Niestatek (<i>Blasius Niestatek</i>)						21 IX 1550 (I/2, s. 181)
487.	Błażej Pęcherz/Pęcherzyk rzeźnik (<i>Blaszek/Blazey Rzeznik</i> <i>Pecherzik/Pęcherz/Wykreth</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i> <i>rzeźnik</i>					26 VI 1579 (I/12, s. 431-433); 22 IV 1580 (I/12, s. 472-474); 24 V 1585 (I/13, s. 46-47); 10 I 1587 (I/13, s. 131-132); 26 IV 1600 (I/14, s. 37-38)
488.	Błażej Pokora (<i>Błazei Pokora</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Anna córka Wojciecha z Baranówka				5 II 1580 (I/12, s. 457-459); 21 IV 1595 (I/13, s. 386); 2 VI 1595 (I/13, s. 404-405)
489.	Błażej proboszcz z Sowiny (<i>Blasius parochus in Szowina</i>)	<i>honorabilis vir</i> <i>parecianus</i> <i>parochus e Szowina</i>					15 I 1552 (I/10, s. 331-332); 23 III 1552 (I/10, s. 344-345); 15 IX 1553 (I/10, s. 437-438)
490.	Błażej [Roziński] (<i>Błazei</i>)			Maciej Roziński			19 II 1593 (I/13, s. 312-313)
491.	Błażej soltys z Kajewa (<i>Blasius/Blazey scultetus de</i> <i>Cayepho/Cayewo/Kayewo/</i> <i>szoltis z Kaiewa</i>)	<i>famatus</i> <i>laboriosus</i> <i>nobilis</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>scultetus</i>	Dorota			Jan – brat; Anna – siostrzenica; Szymon Józefek – mąż Anny	20 XI 1535 (I/2, s. 137-138); 23 IV 1543 (I/2, s. 156-157); 15 IX 1556/I/11, s. 134-135); 31 III 1559 (I/2, s. 238-239); 12 II 1563 (I/11, s. 185-186); 13 VI 1572 (I/4, s. 3-4)
492.	Błażej Szczecina (<i>Blasius Szczecina</i>)	<i>famatus vir</i> <i>providus</i> <i>civis</i>					29 III 1560 (I/2, s. 248-249); 24 X 1561 (I/11, s. 145-146)
493.	Błażej/Błażek Szewczyk (<i>Blasek/Blazey Sewczik</i>)	<i>rozumny</i> <i>slawny</i>		Maciej szewc		rodzeństwo: Szymon Krzeciek, Jan, Bartosz, Jadwiga	11 IV 1578 (I/12, s. 387-388); 5 II 1580 (I/12, s. 457-459)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
494.	Błażej Szura (Blasius Szura)	<i>providus</i>		Andrzej Szura		Anna – siostra	20 VI 1539 (I/10, s. 144)
495.	Błażej Wilczapokora (Blazey Wilczapokora)	<i>slawny</i>	Zofia				13 III 1579 (I/12, s. 425-427)
496.	Błażej Wilczek (Blazey Wilczek)	<i>slawny</i>					6 XI 1598 (I/14, s. 19)
497.	Błażej z Pieruszyc (Blasius de Pierusicze) zm. 1560				Tomasz	Elżbieta Janeczkowa – siostra	7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68)
498.	Błażej Zaparcik (Blazey Zaparcik)	<i>slawny</i>					13 X 1581 (I/12, s. 520)
499.	Błażej ze Szczecina (Blasius de Szczecyno/ Szczecyno)	<i>laboriosus</i> <i>providus</i>					26 II 1543 (I/10, s. 182-183)
500.	Błażej Zura (Blasius Zura)	<i>laboriosus</i>					3 XI 1546 (I/10, s. 244); 22 I 1552 (I/10, s. 332-333)
501.	Błażej Żuber zdun (Balzy/Blasek/Blasius/Blazey/ Blazei Zaber/Zamber/Zqber/ Zuber)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawetny</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>figulus</i> <i>mieszczanin</i> <i>mistrz rzemiosła</i> <i>zduńskiego</i>	Regina córka Doroty Słabej		Anna	Jan Kwapidura – zięć	17 IV 1562 (I/11, s. 158-159); 21 II 1567 (I/11, s. 311-312); 8 I 1574 (I/12, s. 175-177); 12 II 1574 (I/12, s. 193-195); 9 VII 1576 (I/12, s. 302-303, 304); 8 II 1577 (I/12, s. 331-332); 28 VI 1577 (I/12, s. 351-352); 4 XI 1580 (I/12, s. 494-495); 9 II 1582 (I/12, s. 524-525); 19 V 1595 (I/13, s. 392-393); 12 VII 1596 (I/13, s. 440-441); 18 XI 1597 (I/13, s. 463)
502.	Błażej Żyłka (Blasek/Blasius/Blazey Zelka/Zilka)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny mąż</i> <i>oppidanus</i> <i>mieszczanin</i>	Róża				27 I 1559 (I/2, s. 234-235); 22 XI 1560 (I/11, s. 95-96); 9 VII 1563 (I/11, s. 201-203); 13 VI 1572 (I/4, s. 3-4); 11 VII 1572 (I/12, s. 115-116); 25 IX 1573 (I/3, s. 52-53)
503.	Bogumiła [Szczecina] (Bogumiela)		Marcin Szczecina				12 II 1588 (I/3, s. 82-83)
504.	Breda/Brygida Długoszowa (Breda/Brigida Dlugos/ Długoszewa)	<i>slawna</i> <i>uczciwa</i>	Jan Długosz	Tomasz Duży z Chocza			13 VI 1572 (I/3, s. 51-52); 20 VI 1578 (I/12, s. 404-405); 24 I 1592 (I/13, s. 283-285)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
505.	Brykcy Budnik/Krupczyk/ Krupka ogrodnik (<i>Briccius/Briky/Brikezy/ Brykcy/ Brykezi Budnik/Krupa/ Krupczik/Krupka</i>)	<i>famatus providus slawny</i> <i>mieszczanin ogrodnik pański</i>	Małgorzata/Marusza	Marcin Krupa		Andrzej – brat; Zofia – bratowa	11 IX 1560 (I/11, s. 87); 15 II 1566 (I/11, s. 256); 22 II 1566 (I/11, s. 264-265); 26 VII 1566 (I/3, s. 24-25); 28 II 1567 (I/11, s. 313-314); 16 VI 1570 (I/12, s. 36-37); 12 V 1572 (I/3, s. 50-51); 16 V 1572 (I/12, s. 108-109); 14 V 1574 (I/3, s. 55-57); 1578 (I/3, s. 58-60); 22 IV 1583 (I/12, s. 541-542); 4 XI 1583 (I/12, s. 547-548); 6 VII 1584 (I/3, s. 78-79); 16 V 1586 (I/13, s. 94-96); 12 II 1588 (I/3, s. 81-82, 82-83); 27 IX 1588 (I/3, s. 83-84); 14 IV 1589 (I/13, s. 186-187); 8 VI 1590 (I/13, s. 240-241); 14 V 1593 (I/3, s. 91-92); 27 VI 1597 (I/13, s. 458-459); 7 VII 1600 (I/14, s. 47-48)
506.	Brzeski (<i>Brzeski</i>)	<i>generosus dominus</i>					18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)
507.	Cegielna (<i>Cziegielna</i>)						29 V 1573 (I/12, s. 145-147)
508.	Chabior (<i>Chabyor</i>) zm. 1535				Piotr		16 V 1535 (I/10, s. 106)
509.	Chadalina wdowa (<i>Chadalina wdowa</i>)		Chadała [?]				14 II 1578 (I/12, s. 381-382)
510.	Daniel Podkocki (<i>Daniel Pothkoczki</i>) zm. 1560	<i>nobilis</i>			Małgorzata	Szymon Zając – zięć	5 VII 1560 (I/11, s. 84)
511.	Dawid cieśla (<i>Dawid Ciesla</i>)	<i>thumacz Baltazara Vanborna</i>					1 XII 1595 (I/13, s. 418-420)
512.	Domink Szczecinka (<i>Dominicus Szczeczinka</i>)	<i>famatus ac honestus</i>				rodzeństwo: Marcin, Dominik	31 V 1566 (I/11, s. 279-281)
513.	Dorota (<i>Dorothea</i>) zm. 1525					Wawrzyniec kmieć ze Szczurów – brat	3 VII 1525 (I/2, s. 111-112)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
514.	Dorota (<i>Dorothea</i>)			Anna Młynarka Grzegorz (ojczym)		rodzeństwo: Agnieszka, Wojciech	7 I 1526 (I/10, s. 92)
515.	Dorota (<i>Dorothea</i>)	<i>honesta</i>				rodzeństwo: Błażej, Regina, Elżbieta; Maciej szewc (mąż Reginy) – szwagier	8 XI 1553 (I/10, s. 438-439)
516.	Dorota (<i>Dorothea</i>)	<i>dziecięćcie</i>		Anna Wykrętka			26 VI 1579 (I/12, s. 431-433)
517.	Dorota (<i>Dorothea</i>)	<i>dziewka</i>		Agnieszka Aleksy Kozi (ojczym)			29 IV 1580 (I/12, s. 474-476)
518.	Dorota (<i>Dorothea</i>)						25 V 1584 (I/13, s. 12-13)
519.	Dorota (<i>Dorota</i>)		Jan				22 V 1598 (I/14, s. 13-14)
520.	Dorota Aniolka (<i>Dorota/Dorothea Angiolka/ Jangiolka</i>)	<i>ślawna uczciwa</i>	Walenty Anioł	Dorota Aniołowa		Jakub Chorochwał – brat cioteczny	14 IV 1578 (I/12, s. 390-392); 7 X 1580 (I/12, s. 492-494); 26 XI 1582 (I/12, s. 535-536); 20 VI 1584 (I/3, s. 77-78); 30 IX 1588 (I/13, s. 165-166); 16 VI 1595 (I/13, s. 408-409); 26 IV 1596 (I/13, s. 432-433)
521.	Dorota Aniołowa (<i>Dorothea/Dorothea Angiolowa/ Jangiolowa</i>)	<i>uczciwa</i>	Piotr Anioł		Dorota	Walenty Anioł – zięć	27 VI 1561 (I/11, s. 126-127); 20 VI 1584 (I/3, s. 77-78)
522.	Dorota [Augustynowa] (<i>Dorothea</i>)		August z przedmieścia				11 IX 1560 (I/11, s. 87)
523.	Dorota [Chabiorówna] (<i>Dorota</i>)			Piotr Chabior		rodzeństwo: Maciej czapnik, Andrzej, Regina, Ewa, Tomasz	15 V 1598 (I/14, s. 11-13)
524.	Dorota [Chelka] (<i>Dorothea</i>)			Marcin Chelka		Piotr – brat	3 II 1559 (I/2, s. 235-236)
525.	Dorota Chwalecka (<i>Dorothea Chwaleczska</i>)	<i>nobilis</i>	Jan Kotek				1 XII 1525 (I/10, s. 91)
526.	Dorota [Cieślarszowa] (<i>Dorothea</i>)	<i>famata</i>	Błażej cieśla				4 V 1565 (I/11, s. 238-239)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
527.	Dorota Czajczyna (<i>Dorota/Dorothea Czajczyna</i>)	<i>ślawna</i> <i>uczciwa</i> <i>mieszczka</i>	Kasper Czajka	Frącek Jelitowski			14 I 1575 (I/12, s. 241-242); 3 II 1584 (I/12, s. 551-552); 29 III 1585 (I/13, s. 41-42); 9 X 1587 (I/13, s. 155-156); 26 I 1590 (I/13, s. 226-227); 23 II 1590 (I/13, s. 229-230); 1 II 1591 (I/13, s. 259-260); 27 III 1593 (I/13, s. 334-336); 10 VI 1594 (I/3, s. 97-98); 13 I 1595 (I/13, s. 375-376, 377-378); 7 IV 1595 (I/13, s. 383-384); 28 IV 1595 (I/13, s. 387-388); 26 IV 1596 (I/13, s. 431-432); 27 VI 1597 (I/13, s. 458-459); 22 I 1599 (I/14, s. 24); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
528.	Dorota Dozdałina/ Klichowska/Potkocka (<i>Dorothea/Dorothea Dosalina/Klichowska/ Pothkoczka/Pothkoczka</i>)	<i>honest</i> <i>nobilis</i> <i>szlachetna i opatrzna</i>	1. Mikołaj Dozdałka syn Pawła Dozdały i Reginy; 2. Wojciech Klichowski		Anna, Apolonia, Jan	Tomasz Janeczka – zięć (mąż Apolonii); Małgorzata – szwagierka	27 VI 1544 (I/2, s. 157); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 25 X 1560 (I/11, s. 89-90, 90- 92); 3 X 1561 (I/11, s. 137-139)
529.	Dorota [Drygantowa] (<i>Dorothea</i>)		Wojciech Drygant			rodzeństwo: Jan, Mariusz; wujowie: Wawrzyniec Kostrzewa, Frącek Kostrzewa	20 X 1570 (I/12, s. 52-54)
530.	Dorota [Frymkówna] (<i>Dorothea/Dorothea</i>)	<i>honest</i>	Wojciech Wołek syn Piotra Wołka	Józef Frymek Katarzyna		Jakub – brat; Marcin Wołek – szwagier	31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 17 IX 1568 (I/11, s. 351-352)
531.	Dorota [Gielda] (<i>Dorota</i>)	<i>uczciwa</i>	Andrzej Gielda				28 V 1593 (I/13, s. 322)
532.	Dorota [Gliszczyna] (<i>Dorothea</i>)		1. NN; 2. Tomasz Gliszka syn Łukasza ze Strzeżewa		Małgorzata		21 I 1540 (I/2, s. 150-151)
533.	Dorota Józefowa (<i>Dorothea/Dorothea/Dorothea Jozephova/Jozephowa</i>)	<i>honest</i> <i>ślawna</i> <i>civis</i> <i>mieszczka</i>	Józef			zięciowie: Maciej Kosm, Stanisław	15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 4 VI 1563 (I/11, s. 192-193); 3 X 1567 (I/11, s. 329); 20 II 1573 (I/12, s. 126-127)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
534.	Dorota [Kalkówna] (<i>Dorothea</i>)			Wojciech Kalka Anna		Jadwiga – babka; stryjowie: Andrzej, Jan, Jakub	3 V 1547 (I/10, s. 295-299)
535.	Dorota Kaldoszewna (<i>Dorota/Dorothea Kaldossewna</i>)	<i>honesta sławna</i>	Maciej Chabiorek	Walenty Kaldosz Zofia		rodzeństwo: Walenty Kulka z Urzędowa, Jakub czapnik, Anna, Wawrzyniec, Jan, Sebastian, Marcin; Zofia Kłodyszkowa z Korzeniewa – ciotka	27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 11 II 1583 (I/12, s. 538-539, 539); 8 VII 1588 (I/13, s. 163)
536.	Dorota Kądziorczyna (<i>Dorothea Kądziorczyna</i>)	<i>provida conclivis</i>	1. NN; 2. Wojciech Kądziorka		Jan, Anna		1532 (I/2, s. 126, 126-127)
537.	Dorota Korabiewna (<i>Dorothea/Dorota Korabiewna</i>)	<i>dziecięćcie (1574 r.) uczciwa</i>	Joachim Stelmazek	Jan Korab		Urban Bogucki – stryj	9 VII 1574 (I/12, s. 219-220); 26 I 1590 (I/13, s. 226-227); 1 II 1591 (I/13, s. 259-260)
538.	Dorota Kostrzewina (<i>Dorothea Costrzewyna/ Kostrzewyna</i>)	<i>honesta</i>	Maciej		Anna	Wawrzyniec kuśnierż – zięć	20 XII 1528 (I/2, s. 86); 28 II 1529 (I/2, s. 116); 11 V 1543 (I/10, s. 192-193)
539.	Dorota [Kostrzewina] (<i>Dorota</i>)	<i>sławna</i>	Grzegorz Kostrzewa				26 X 1590 (I/13, s. 256-257); 26 IV 1599 (I/14, s. 28-29)
540.	Dorota Kotarbska (<i>Dorothea Cotarbska/ Cotharbska/Kotarbszka/ Kotharbska</i>)	<i>nobilis</i>	1. Andrzej Biernacki; 2. Andrzej Ślęczek (rozwód)				12 IX 1543 (I/10, s. 198); 23 V 1560 (I/2, s. 250-251)
541.	Dorota Krupina (<i>Dorothea Krupina</i>) zm. 1539				Marcin, Wacław		1 VI 1539 (I/10, s. 140-142)
542.	Dorota [Krupka] (<i>Dorothea</i>)					Marcin Krupka – brat; Andrzej Krupka – bratanek	8 VI 1547 (I/10, s. 260-261)
543.	Dorota Kwisowa (<i>Dorota Quissowa</i>)						14 IV 1589 (I/13, s. 181-182)
544.	Dorota Liskowa (<i>Dorothea Liskowa/Lyskowa</i>)				Andrzej Lisek		9 V 1559 (I/2, s. 244-245); 16 V 1561 (I/11, s. 122-123)
545.	Dorota [Lorkowa] (<i>Dorothea</i>)	<i>uczciwa</i>	Florian Lorek				5 III 1574 (I/12, s. 195-197); 13 I 1576 (I/12, s. 293-294)
546.	Dorota [Marzelowa] (<i>Dorothea</i>)		Wojciech Marzel				5 V 1522 (I/2, s. 102)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
547.	Dorota Mikołajowa (<i>Dorothea Mikolajowa</i>)	<i>famata</i> <i>honesta</i>	1. Jan; 2. Mikołaj Smolarz		Marcin		29 XI 1566 (I/11, s. 301)
548.	Dorota [Mizgala] (<i>Dorothea/Misgala</i>)	<i>laboriosa</i>					1533 (I/2, s. 129)
549.	Dorota [Młynarzowa] (<i>Dorothea</i>)	<i>honesta</i>	Wojciech młynarz	Grzegorz młynarz Podborny			11 VI 1538 (I/2, s. 146)
550.	Dorota [Młynarzowa] (<i>Dorothea</i>)	<i>honesta</i>	Jerzy młynarz z Woli			Stanisław młynarz z Woli – brat	27 VIII 1563 (I/11, s. 204-206)
551.	Dorota Myszyna (<i>Dorothea Myszczyzna/</i> <i>Myszczyzna</i>) zm. 1540	<i>provida</i> <i>civissa</i>	Jan Myszk		Stanisław Myszk (pasierb)	Jadwiga z Pyzdr – siostra; Jan – siostrzeniec	5 XI 1521 (I/2, s. 99-100); 20 IV 1528 (I/10, s. 99); 12 VII 1529 (I/2, s. 118); 21 V 1540 (I/10, s. 158-159)
552.	Dorota Napadłowa (<i>Dorothea Napadlo/</i> <i>Napadlova/Napadłowa</i>)	<i>famata</i> <i>honesta</i> <i>concviss</i> <i>ex brachio magnifice</i> <i>ducis domine Anne</i>					28 III 1543 (I/10, s. 186-187); 21 X 1545 (I/10, s. 228-229); 22 II 1549 (I/10, s. 307-308); 1 IV 1552 (I/10, s. 346)
553.	Dorota [Olejnikowa] (<i>Dorothea</i>)		Andrzej olejnik				19 IX 1560 (I/2, s. 250)
554.	Dorota [Otrąbka] (<i>Dorothea</i>)	<i>honesta</i>	Benedykt Otrąbka	Wawrzyniec Drobny Katarzyna (macocha)		rodzeństwo: Andrzej Rzadko, Błażej, Hieronim <i>seu</i> Jarosław, Regina; Róża – siostra stryjezna	26 X 1552 (I/10, s. 380-381); 27 I 1559 (I/2, s. 234-235); 24 V 1560 (I/2, s. 253-254)
555.	Dorota [Paśnikowa] (<i>Dorota</i>)		Szymon Paśnik				5 VI 1592 (I/13, s. 293-294)
556.	Dorota [Piechota] (<i>Dorota/Dorothea</i>)	<i>slawna</i>	Jan Piechota		Wojciech		30 X 1573 (I/12, s. 159-160); 13 X 1595 (I/13, s. 413)
557.	Dorota Piekarka z Koszutowa (<i>Dorota Piekarka z</i> <i>Koszuthowa</i>)	<i>slawna i uczciwa</i>			Jan Gielewski, Zofia	Maciej Nicpoń – zięć	10 I 1587 (I/13, s. 131-132); 6 XI 1598 (I/14, s. 20)
558.	Dorota [Rakowska] (<i>Dorothea</i>)		Wojciech Rakowski				16 VII 1540 (I/10, s. 161-162)
559.	Dorota [Rozińska] (<i>Dorothea</i>)		Maciej Roziński				20 III 1560 (I/11, s. 71-72)
560.	Dorota [Skonieczna] (<i>Dorothea</i>)	<i>famata</i>	Maciej Skonieczny				4 V 1565 (I/11, s. 238-239)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
561.	Dorota Słaba (<i>Dorotha Slaba</i>) zm. przed 1574	<i>uczciwa</i>			Regina	Błażej Żuber – zięć	12 II 1574 (I/12, s. 193-195)
562.	Dorota służebna (<i>Dorothea ancilla</i>)	<i>ancilla</i> Anny Wójtaszkowej					21 II 1562 (I/2, s. 264)
563.	Dorota Smolarka (<i>Dorotea/Dorothea Smoliarka/ Ssmoliarka/Szmolarka/ Zmoliarka</i>) zm. 1569	<i>honesta</i>			Marcin krawiec, Katarzyna Reliżyna		22 III 1566 (I/3, s. 22-24); 10 V 1566 (I/11, s. 278-279); 11 IV 1567 (I/11, s. 316-317); 7 X 1569 (I/12, s. 8-9)
564.	Dorota [Soltyska] (<i>Dorothea</i>)			NN sołtys		rodzeństwo: Szymon, Walenty, Jan, Wojciech	11 III 1537 (I/10, s. 119)
565.	Dorota [Soltysowa] (<i>Dorothea</i>)	<i>honesta</i>	Błażej sołtys z Kajewa				23 IV 1543 (I/2, s. 156-157)
566.	Dorota [Stawska] (<i>Dorota</i>)	<i>uczciwa</i>		Jan Stawski		rodzeństwo: Piotr, Anna; Wawrzyniec Kaczoszczyk – szwagier	28 IV 1595 (I/13, s. 389-390)
567.	Dorota [Sukienniczka] (<i>Dorota</i>)			Wacław sukiennik Dorota Agnieszka (macocha)			13 I 1595 (I/13, s. 378-379)
568.	Dorota [Sukiennikowa] (<i>Dorota/Dorotha</i>)	<i>slawna</i>	Aleksy sukiennik	Piotr Pycha			3 VII 1573 (I/12, s. 152-153); 24 II 1584 (I/12, s. 552); 10 I 1586 (I/13, s. 70-72); 30 VI 1589 (I/13, s. 207-208); 6 VII 1590 (I/13, s. 244-246, 246-248, 248-250); 10 VI 1594 (I/3, s. 96-97)
569.	Dorota [Świderkówna] (<i>Dorothea</i>)	<i>honesta</i>		Tomasz Świderek		rodzeństwo: Urszula, Jadwiga, Jakub; Paweł Dozdała – stryj; Marcin pilarz z Krobi – szwagier (mąż Urszuli)	15 III 1560 (I/11, s. 70-71)
570.	Dorota [Wilczkowa] (<i>Dorota</i>)	<i>uczciwa</i>	Andrzej Wilczek	Jakub Frymek Małgorzata Sikorzanka		rodzeństwo: Anna, Jan	20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 17 III 1600 (I/14, s. 36-37)
571.	Dorota [Wilkowa] (<i>Dorota</i>)		Wojciech Wilk				6 VII 1590 (I/13, s. 248-250)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
572.	Dorota Wórkowska (<i>Dorothea Wiorowska/ Wyorkowska</i>)	<i>uczciwa</i>		Agnieszka Gogolińska			1 V 1570 (I/3, s. 36-37); 2 III 1571 (I/12, s. 68-69)
573.	Dorota z Jaskółek (<i>Dorothea de Jaskolki</i>)	<i>honesta</i>	Wojciech ślusarz				20 I 1553 (I/10, s. 382-383)
574.	Dorota z Kajewa (<i>Dorothea de Cayewo/Kayewo</i>)	<i>honesta</i>			Małgorzata, Marcin	Piotr kowal – zięć	1541 (I/10, s. 166-167); 12 X 1544 (I/10, s. 216-217)
575.	Dorota [Zachychłowa] (<i>Dorothea</i>)		Józef Zachychło z Baranowa			Janeczka – stryj	9 VII 1531 (I/2, s. 122-123)
576.	Dorota Zagacianka (<i>Dorothea Zagacianka</i>)	<i>ślawna</i>	Jakub Domagała	Jan Zagata			13 XI 1579 (I/12, s. 447-449); 26 VIII 1580 (I/12, s. 491-492); 21 VI 1585 (I/13, s. 53-55); 18 IV 1586 (I/13, s. 87-90); 14 XI 1586 (I/13, s. 126-128); 21 X 1588 (I/13, s. 171); 2 VI 1589 (I/13, s. 198-200)
577.	Dorota [Zasłona] (<i>Dorothea</i>)					rodzeństwo: Jan Zasłona, Małgorzata	6 X 1546 (I/10, s. 241)
578.	Dorota ze Stawiszyna (<i>Dorothea civis Sthawishinensis</i>)	<i>honesta</i>		Rzygała			6 VI 1535 (I/2, s. 136)
579.	Dorota [Żołądkowa] (<i>Dorothea</i>)		Franciszek Żołądek				14 XI 1530 (I/2, s. 122)
580.	Dryszpulikowa wdowa (<i>vidua dicta Driszpulikowa</i>)		Dryszpulik				7 III 1567 (I/11, s. 314-315)
581.	Elżbieta (<i>Elizabeth/Sbieta</i>)	<i>honesta</i>				rodzeństwo: Błażej, Regina, Dorota; Maciej szewc (mąż Reginy) – szwagier	8 XI 1553 (I/10, s. 438-439)
582.	Elżbieta (<i>Bietha</i>)			Marusza Chorochwałka		rodzeństwa: Grzegorz, Jakub, Anna	31 I 1571 (I/12, s. 64-65)
583.	Elżbieta (<i>Helzbietha</i>)	<i>ślawna</i>			Marusza	Marcin szewc – zięć	13 II 1579 (I/12, s. 424-425)
584.	Elżbieta (<i>Helzbieta</i>)	<i>pracowita</i> <i>poddana jegomości</i> <i>pana śremskiego</i>					28 VIII 1587 (I/13, s. 151)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
585.	Elżbieta (<i>Helsbieta/Helzbieta</i>)		Wojciech				23 XI 1590 (I/13, s. 258-259); 10 V 1591 (I/13, s. 277-278)
586.	Elżbieta Adamkowa (<i>Elizabet/Helizabeth</i> <i>Jadamkowa</i>)	<i>provida</i>	Marcin Adamek		Paweł (pasierb)	Jan – brat; Agnieszka – bratanica; Małgorzata – synowa	26 XI 1531 (I/2, s. 123); 14 I 1537 (I/2, s. 140)
587.	Elżbieta Bilaszka (<i>Helzbieta Bilaszka</i>)	<i>slawna</i>					18 XI 1580 (I/12, s. 497-498)
588.	Elżbieta [Brudna] (<i>Helsbieta/Helzbieta</i>)		Andrzej Brudny				23 II 1590 (I/13, s. 230-231)
589.	Elżbieta [Bujakowa] (<i>Helzbieta</i>)	<i>szlachetna</i>	Jędrzej Bujak	Wojciech Klichowski			7 I 1575 (I/3, s. 57-58); 1 VII 1575 (I/12, s. 271-273); 23 IV 1596 (I/13, s. 429-430)
590.	Elżbieta Bujarowa (<i>Helizabet/Helizabeth</i> <i>Buyarowa</i>)	<i>honesta</i>			Anna, Maciej	Stanisław – zięć	1 IV 1530 (I/2, s. 121); 29 III 1536 (I/10, s. 112-113)
591.	Elżbieta [Chabiorkowa] (<i>Helizabeth</i>)		Tomasz Chabiorek syn Piotra Chabiora	Wojciech Kęsicki Agnieszka		Marcin – brat	11 II 1564 (I/11, s. 219-221)
592.	Elżbieta [Chocka] (<i>Elzbitha/Helzbietha</i>)		1. Grzegorz krawiec włodarz ze wsi Grodziska; 2. Piotr Chocki syn Marcina Szetli				22 I 1574 (I/12, s. 180-183); 22 VI 1576 (I/12, s. 312-314)
593.	Elżbieta [Ciesielska] (<i>Elizabeth</i>)	<i>honesta</i>		Błażej Ciesielski		rodzeństwo: Agnieszka, Regina, Anna; Łukasz z Osiecznej – stryj	28 XI 1565 (I/3, s. 21-22)
594.	Elżbieta [Czechowa] (<i>Helizabeta</i>)		Jerzy Czech				9 XI 1565 (I/11, s. 248-249)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
595.	Elżbieta Dalebuska/ Robakowska (<i>Elizabet/Helizabet/Helyzabet/ Helyzabeth/Dorothea</i> ¹³⁷⁴ / <i>Dalebuska/Marzeliowa/ Marzelowa/Robakowszka</i>)	<i>domina honest nobilis civis</i>	1. Wojciech Robakowski ¹³⁷⁵ ; 2. Wojciech Marzel	Piotr Dalebuski	dzieci Wojciecha Robakowskiego: Agnieszka, Anna	wnukowie (dzieci Anny): Stanisław złotnik z Radomia, Hieronim Łukaszewicz; Łukasz złotnik z Radomia (mąż Anny) – zięć	1532 (I/2, s. 125); 24 III 1536 (I/10, s. 112); 1542 (I/2, s. 154); 18 VII 1547 (I/2, s. 164-165); 10 I 1567 (I/11, s. 302-303)
596.	Elżbieta [Długoszkowa] (<i>Helzbieta</i>)	<i>uczciwa</i>	Jan Długoszek	Maciej Świderek Barbara		rodzeństwo: Jan, Grzegorz, Zofia, Anna; Marcin Piekarski – szwagier	6 II 1598 (I/14, s. 7-8); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
597.	Elżbieta Dupina (<i>Elizabeth Dupina/Dupyna</i>)	<i>honest</i>					21 X 1552 (I/10, s. 378-380); 17 XI 1559 (I/11, s. 46-47)
598.	Elżbieta Fortunina (<i>Helsbieta/Helska/Helszka/ Helzbieta Fortunina</i>)	<i>honest nobilis sławna uczciwa</i>	Jan Fortuna	Jan Sławiński		Jan Sławiński z Taczanowa – dziadek	20 VI 1567 (I/11, s. 322-323); 25 V 1584 (I/13, s. 13-14); 7 VI 1585 (I/3, s. 79-81); 8 VI 1590 (I/13, s. 240-241); 8 II 1591 (I/13, s. 268-270); 19 II 1593 (I/13, s. 310-312); 27 VIII 1593 (I/13, s. 334-336); 13 I 1595 (I/13, s. 375-376)
599.	Elżbieta [Grzybek] (<i>Helzbieta</i>)			Marcin Grzybek		rodzeństwo: Jan, Wojciech, Anna, Łucja	7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)

¹³⁷⁴ Błąd pisarza, I/2, s. 102, 125.

¹³⁷⁵ Dnia 4 VIII 1522 r. Wojciech Robakowski dokonuje oprawy wiana swojej żonie Elżbiecie córce Piotra Dalebuskiego. Cf. APP, Poznań Gr. 15, s. 467r. W 1529 r. został zamordowany w Pieruszycach przez Melchiora Korosza dziedzica Psienia. Por. zeznanie syna Wojciecha, Jakuba Robakowskiego z dnia 23 VIII 1529, APP, Kalisz Z. 22, s. 35v-36r.

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
600.	Elżbieta Janeczkowa (<i>Elisabet/Elizabet/Elizabeth/ Helizabet/Helizabeth Janeczkowa/ Yaneczkowa</i>) zm. 1566	<i>famata provida ac honesta civis conclivis</i>	Grzegorz Janeczka		Tomasz, Wojciech z Czołnochowa (pasierb)	rodzeństwo: Andrzej z Czołnochowa, Jan śpiewak, Jadwiga Kalczyna, Błażej z Pieruszyc; Katarzyna – bratanica (córka Andrzeja); Tomasz z Pieruszyc – bratanek (syn Błażeja); siostrzeńcy (dzieci Jadwigi): Wojciech, Andrzej, Jan, Jakub; Jakub z Jamna – szwagier	1532 (I/2, s. 127); 6 VI 1535 (I/10, s. 106-107); 17 IX 1535 (I/10, s. 111); 18 II 1537 (I/2, s. 141); 7 VI 1538 (I/2, s. 146); 13 I 1539 (I/10, s. 132-133, 134); 4 II 1539 (I/10, s. 137-138); 12 I 1540 (I/10, s. 151-152); 27 VII 1544 (I/10, s. 213-214); 3 V 1547 (I/10, s. 295-299); 22 VI 1547 (I/10, s. 262-264); 9 IV 1548 (I/10, s. 276-277); 30 V 1548 (I/10, s. 278); 10 VI 1552 (I/10, s. 369-371); 6 V 1558 (I/11, s. 1-2, 2-3); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 25 X 1566 (I/11, s. 295-298)
601.	Elżbieta Kalczyna/Pieruska (<i>Elizabet/Elizabeth/Helizabeth Calczina/Kalczina/Pioruska/ Pyoruska</i>) zm. 1552	<i>nobilis ac honesta</i>	1. Wojciech Kalka; 2. Piotr Kalka z Chocza	Marcin Pieruski Zofia	dzieci Wojciecha Kalki: Anna, Zofia	rodzeństwo: Joachim, Jan, Mikołaj, Katarzyna, Zofia; Jakub Groth – zięć (mąż Zofii)	3 V 1547 (I/10, s. 295-299, 299-301); 18 I 1549 (I/10, s. 292-293); 1 II 1549 (I/10, s. 301-303); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 19 I 1554 (I/10, s. 442-444); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 18 VI 1568 (I/11, s. 343-344)
602.	Elżbieta Kapturowa (<i>Bieta/Helsbieta/Helzbietha Kapturowa</i>)	<i>slawna</i>	1. Wawrzyniec Kapturek; 2. Józef Sołtysik z Morzy		Jadwiga, Anna (pasierbica)	rodzeństwo: Piotr Matiaszek, Jan Matiaszek	20 V 1577 (I/12, s. 344-346); 23 X 1579 (I/12, s. 438-440); 4 XI 1588 (I/13, s. 172-173, 173-174); 14 IV 1589 (I/13, s. 191-193)
603.	Elżbieta [Kołaczkowa] (<i>Helsbieta</i>)		Piotr Kołaczek				20 X 1589 (I/13, s. 212-214)
604.	Elżbieta [Kosiborowa] (<i>Helzbieta</i>)		Andrzej Kosibór				10 VI 1594 (I/13, s. 361-363); 3 IV 1598 (I/14, s. 10-11)
605.	Elżbieta [Kostrzewina] (<i>Helzbieta</i>)	<i>slawna</i>	Frącek Kostrzewa				16 VI 1581 (I/12, s. 515-516)
606.	Elżbieta Kotarbska (<i>Helizabeth/Helzbietha Kotharbska</i>)	<i>nobilis slawna</i>	1. Maciej Puchała; 2. Frącek Świeboda	Wawrzyniec Kotarbski			28 II 1561 (I/11, s. 113-114); 31 I 1578 (I/12, s. 375-377)
607.	Elżbieta [Krakowczykowa] (<i>Helzbieta</i>)	<i>slawna</i>	Wojciech Krakowczyk	Tomasz Roziński			3 VI 1580 (I/12, s. 488-489)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
608.	Elżbieta Krzysztofka (<i>Elżbieta/Helszka/Helzbieta</i> <i>Krzysztofka/Piekarka</i>)	<i>uczciwa</i>	Krzysztof piekarz				20 XI 1598 (I/14, s. 21, 22); 19 V 1600 (I/3, s. 107-108)
609.	Elżbieta Leonardowa Mielcarka (<i>Halszka/Helzbietha</i> <i>Lenartowa Mielczarka</i>)	<i>ślawna</i>	Leonard mielcarz				4 III 1572 (I/12, s. 93-95); 20 II 1573 (I/12, s. 126-127); 28 VI 1577 (I/12, s. 349-351, 351-352)
610.	Elżbieta Malikówna/ Malikowa (<i>Bietha/Elzbietha/Helzbieta/</i> <i>Helzbietha Malikowna/</i> <i>Malikowa</i>)	<i>ślawna i uczciwa</i>	Jan Malik	Urszula Malikowa			11 IV 1575 (I/12, s. 250-251); 27 IV 1575 (I/12, s. 258-259); 11 V 1576 (I/12, s. 307-308); 9 XI 1576 (I/12, s. 322-324); 10 I 1578 (I/12, s. 370-372); 5 II 1580 (I/12, s. 462-463); 29 IV 1580 (I/12, s. 474-476, 476-477); 9 II 1582 (I/12, s. 525-526); 13 I 1584 (I/12, s. 549-550); 27 IV 1584 (I/13, s. 8-9); 28 IX 1584 (I/13, s. 23-25); 23 XI 1584 (I/13, s. 34-36); 17 V 1585 (I/13, s. 42-44); 31 X 1586 (I/13, s. 116-117); 9 II 1590 (I/13, s. 227-228); 8 II 1591 (I/13, s. 266-267)
611.	Elżbieta Marzelina (<i>Elizabeth/Helizabeth</i> <i>Marsselina</i>)	<i>honesta</i> <i>provida</i>					21 X 1539 (I/10, s. 146-147)
612.	Elżbieta Matyszowa (<i>Helizabet Mathyssewa/</i> <i>Mathyszewa</i>)	<i>provida ac honesta</i>					17 IX 1535 (I/10, s. 111)
613.	Elżbieta Mazurowa (<i>Elizabet/Elizabeth Mazurowa</i>)		1. NN; 2. Jan Mazur <i>vel</i> Borek		Franciszek		17 III 1525 (I/2, s. 109-110, 110-111)
614.	Elżbieta Michalowa (<i>Helsbieta Michalowa</i>)	<i>uczciwa</i> <i>przedmieszczka</i>	Michał				8 VII 1588 (I/13, s. 162-163); 30 VI 1589 (I/13, s. 207-208)
615.	Elżbieta Mierzychowa (<i>Helizabet/Helzbietha</i> <i>Mierzichowa</i>)		Jakub Mierzych			Maciej szewc – brat	12 I 1560 (I/11, s. 50-51); 16 X 1579 (I/12, s. 436-438)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
616.	Elżbieta Młynarka Podborna (<i>Elizabeth/Elzbietha/Helizabet/ Helyzabeth Mlinarka Podborna/Molendinatrix</i>)	<i>honesta provida slawna</i>	1. Grzegorz młynarz Podborny; 2. Jakub Konwik młynarz Podborny	Maciej sołtys z Chocza	dzieci Grzegorza młynarza: Jan, Maciej/Mateusz, Gabriel, Anna, Katarzyna, Agnieszka	rodzeństwo: Jakub, Piotr Kalka	2 XI 1545 (I/2, s. 161-162); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 20 I 1553 (I/10, s. 383-384); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 25 IX 1562 (I/11, s. 170-171); 1 II 1572 (I/3, s. 47-48)
617.	Elżbieta Młynarka z Pośrednika (<i>Helbietha Mlinarka z Posrzednika</i>)	<i>slawna</i>			Jadwiga Bednarzowa [?]		3 XII 1582 (I/12, s. 536)
618.	Elżbieta [Młynarzowa Malińska] (<i>Helizabet</i>)	<i>famata</i>	Łukasz młynarz Maliński	Tomasz mielczarz			11 III 1569 (I/11, s. 354-355)
619.	Elżbieta [Pabiszowa] (<i>Elsbyetha</i>)	<i>uczciwa</i>	Piotr Pabisz				14 I 1575 (I/12, s. 242-244)
620.	Elżbieta [Parteka] (<i>Elizabeth/Elzbietha/Helizabet</i>)	<i>provida</i>	Sebastian Parteka				4 VI 1559 (I/11, s. 41-42); 31 I 1561 (I/11, s. 103-104); 17 VI 1569 (I/11, s. 365); 30 X 1573 (I/12, s. 161-162)
621.	Elżbieta [Piekarka] (<i>Helizabeth/Helzbieta</i>)	<i>slawna</i>	Jakub Piekarz				21 IV 1564 (I/11, s. 225-227); 7 VII 1570 (I/12, s. 43-44)
622.	Elżbieta Placzkowa (<i>Helizabet Placzkowa</i>)		Andrzej Gazych				3 V 1549 (I/10, s. 312-313)
623.	Elżbieta Przybysławska (<i>Helizabeth Przibislawska/ Przibiszlawska</i>)	<i>nobilis</i>	Jan Zimon			Jan – brat	18 II 1564 (I/11, s. 221-223); 10 V 1566 (I/11, s. 277-278)
624.	Elżbieta [Rurmistrzowa] (<i>Helizabeth</i>)		Stanisław rumistrz	Stanisław Latosi Anna		Małgorzata – siostra	17 V 1559 (I/11, s. 37-39)
625.	Elżbieta [Rzeźniczka] (<i>Helzbietha</i>)	<i>uczciwa</i>		Jakub rzeźnik Katarzyna		Anna – siostra	2 X 1573 (I/12, s. 156-157)
626.	Elżbieta [Sędzikowa] (<i>Helzbieta</i>)		Wojciech Sędzik				7 I 1600 (I/14, s. 33-34)
627.	Elżbieta [Skarżyńska] (<i>Helizabeth</i>)		Grzegorz Skarżyński				3 XI 1546 (I/10, s. 244)
628.	Elżbieta Stara z Gołuchowa (<i>Helzbieta Stara ze wsi Gołuchowa</i>)				Marta	Grzegorz kowal – zięć	20 XI 1596 (I/13, s. 422-423)
629.	Elżbieta [Starostka] (<i>Helizabeth</i>)	<i>honesta</i>		Michał Starosta		Konstanty – brat [?]	11 VIII 1550 (I/10, s. 324)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
630.	Elżbieta [Strycharzowa] (<i>Helzbieta</i>)		Piotr strycharz				15 II 1599 (I/14, s. 27-28)
631.	Elżbieta [Sukiennikowa] (<i>Elizabeth/Helizabeth</i>)	<i>honesta</i>	Wojciech sukiennik				30 V 1552 (I/10, s. 366-367); 3 VI 1552 (I/10, s. 367-368)
632.	Elżbieta [Sukiennikowa] (<i>Elizabeth</i>)		Idzi sukiennik				21 X 1558 (I/11, s. 19-21)
633.	Elżbieta Wargalka/ Wargalowa (<i>Halka/Helzbieta Wargalka/ Wargalowa</i>) zm. 1597	<i>uczciwa</i>	1. NN; 2. Jan Wargał	Jan Wargał Gierusza	Paweł Wargalik, Katarzyna, Jadwiga, Zofia	Anna – siostra; zięciowie: Maciej Gener (mąż Katarzyny), Jakub Anioł (mąż Jadwigi)	11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 11 II 1594 (I/13, s. 343-344); 25 X 1596 (I/13, s. 446); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 23 I 1598 (I/14, s. 2-3)
634.	Elżbieta Wylązka (<i>Elzbietha/Helsbieta/Helzbieta/ Helzbietha Vylaszka/Wiliaszka/ Wylaszka/Wylaszka</i>)	<i>ślawna i uczciwa</i>					18 VI 1574 (I/12, s. 210-212); 1 VII 1575 (I/12, s. 270-271); 1578 (I/3, s. 58-60); 5 II 1580 (I/12, s. 461-462); 3 X 1586 (I/13, s. 114-116); 3 III 1587 (I/13, s. 136-137); 12 II 1588 (I/3, s. 81-82); 27 IX 1588 (I/3, s. 83-84)
635.	Emerencjanna [Brudna] (<i>Emerentiana</i>)	<i>honesta</i>	Mikołaj Brudny	Maciej Galeski zwany Panek			31 I 1561 (I/11, s. 103)
636.	Erazm bednarz (<i>Erazm bednarz</i>)	<i>ślawny</i> <i>bednarz</i> <i>mieszczanin</i>	Katarzyna wnuczka Krzyżana szewca				10 I 1586 (I/13, s. 73-74, 76- 77); 24 I 1592 (I/13, s. 283-285); 26 I 1594 (I/13, s. 338-339); 16 VI 1595 (I/13, s. 406-407)
637.	Erazm Mazur (<i>Erasmus/Erassmus/Erasm/ Erazm Mazur</i>)	<i>famatus</i> <i>honestus</i> <i>providus</i> <i>ślawny</i> <i>civis</i> <i>concivis</i> <i>przedmieszczanin</i> <i>suburbanus</i>	1. Małgorzata córka Jakuba Bieńczyka; 2. Agnieszka córka Kaspra młynarza z Janowa	Maciej Mazur Małgorzata		rodzeństwo: Stanisław, Marcin ślusarz, Urban, Anna, Zofia; Wojciech dziekan – wuj	16 X 1555 (I/2, s. 213-214); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 12 IX 1561 (I/2, s. 260-261); 12 II 1563 (I/11, s. 185-186); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 21 XI 1565 (I/3, s. 16-17); 5 VII 1566 (I/11, s. 289-290); 11 V 1571 (I/12, s. 72-73); 15 IV 1575 (I/12, s. 251-252, 253-254); 5 X 1576 (I/12, s. 319-320); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 17 XII 1582 (I/3, s. 75-76); 6 VII 1584 (I/3, s. 78-79)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
638.	Erazm Ubiesz płóciennik (Erazm/Erasmus/Harasm/ Harassm Ubiesz plocziennik/ płociennik/płoczyennik/ szukiennik/textor) zm. 1596	<i>famatus sławny</i> <i>civis mieszczanin textor</i>	Jadwiga		Anna	Tomasz Gibas – zięć	9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 19 IX 1561 (I/11, s. 136-137); 11 VII 1572 (I/12, s. 116-117); 6 III 1573 (I/12, s. 132-133); 8 I 1580 (I/12, s. 454-455); 5 II 1580 (I/12, s. 457-459, 459-461); 4 XI 1583 (I/12, s. 547-548); 28 IX 1584 (I/13, s. 27-28); 12 VII 1585 (I/13, s. 59-60, 62- 64); 30 VIII 1585 (I/13, s. 66-68); 28 II 1586 (I/13, s. 78-80); 21 III 1586 (I/13, s. 85-87); 4 XI 1588 (I/13, s. 173-174); 25 V 1590 (I/13, s. 238-239); 3 VII 1592 (I/3, s. 87-89); 20 XI 1596 (I/13, s. 423)
639.	Ewa (Ewa)			Marcin szewc Małgorzata		rodzeństwo: Tomasz, Jadwiga	26 IV 1596 (I/13, s. 434-435); 1598 (I/14, s. 16-17)
640.	Ewa [Dusza] (Ewa)		Jan Dusza	Piotr Chabior		rodzeństwo: Regina, Dorota, Wawrzyniec, Tomasz	25 IV 1578 (I/12, s. 400-401); 15 V 1598 (I/14, s. 11-13)
641.	Ewa [Kabatowa] (Ewa)		Aleksy Kabat				7 II 1592 (I/13, s. 286-287)
642.	Ewa [Mielcarzowa] (Ewa/Jewa)	<i>uczciwa</i>	Grzegorz mielcarz	Wojciech mielcarz ze Żbików			28 V 1593 (I/3, s. 92-93, 93- 94); 26 IV 1596 (I/3, s. 103-104)
643.	Ewa [Musiołowa] (Ewa)		Jan Musioł				8 II 1591 (I/13, s. 264-265)
644.	Ewa Nicpońska (Jewa Nicpońska)			Błażej Nicponim Hanna Maciej Nicponim (ojczym)			24 V 1585 (I/13, s. 46-47)
645.	Ewa Osiecka/Klichowska (Ewa/Jewa Osiecka/ Ossieczka/Klichowska)	<i>szlachetna pani</i>	1. Jan Grodzielski; 2. Jan Klichowski		Agnieszka Grodzielska	Jan Stawski – zięć; wnuki: Piotr, Anna	8 I 1574 (I/12, s. 172-174); 22 VI 1590 (I/13, s. 241-243)
646.	Ewa [Powłokowa] (Ewa/Jewa)	<i>sławna i uczciwa</i>	Jan Powłoka	Marcin Grzybek			17 III 1586 (I/13, s. 83-85); 16 V 1586 (I/13, s. 99-101); 22 IV 1596 (I/13, s. 428-429); 7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
647.	Ewa Rzygalczyzna (Ewa/Jewa Pissarzowa/ Rzygalczyzna)	<i>honesta</i> <i>slawna i uczciwa</i>	Wojciech Rzygałka	Tomasz Janeczka Apolonia Maciej Pyszka (ojczym)	Jan		25 X 1566 (I/11, s. 295-298); 15 II 1581 (I/3, s. 68-70, 70-71); 27 IV 1582 (I/3, s. 72); 11 VII 1586 (I/13, s. 103-105)
648.	Ewa [Sukiennikowa] (Ewa/Jewa)	<i>uczciwa</i>	Walenty sukiennik	Andrzej Krupa			10 VII 1592 (I/13, s. 296-297); 8 X 1593 (I/13, s. 336-337); 28 IV 1595 (I/13, s. 387-388); 11 XII 1596 (I/13, s. 427-428)
649.	Ewa [Ślusarzowa] (Ewa)	<i>honesta</i>	Ambroży ślusarz				4 I 1544 (I/10, s. 207-208)
650.	Ewa [Widelczykowa] (Jewa)		Walenty Widelczyk				8 VII 1588 (I/13, s. 163-164)
651.	Ewa Zającowa (Ewa/Jewa Zaiacowa)		Grzegorz Zając				14 III 1572 (I/12, s. 96-97); 7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)
652.	Fabian (Fabianus/Pabianus)	<i>famatus</i> <i>civis</i>				Maciej Czarny – zięć	21 VII 1549 (I/10, s. 318-319)
653.	Fabian (Fabianus)	<i>providus</i> <i>civis</i>					17 V 1559 (I/11, s. 37-39); 28 II 1561 (I/11, s. 113-114)
654.	Fabian (Fabianus)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>suburbanus</i>		Marcin Kowalka	Piotr Kamiński (pasierb)		29 IX 1559 (I/2, s. 246-247); 29 III 1560 (I/2, s. 248-249, 249)
655.	Fabian Czarny (Fabianus Carni/Czarni/ Czarnik/Czarny)	<i>laboriosus</i> <i>providus</i> <i>concivis</i>	Jadwiga	Piotr Czarny		Maciej – brat	4 IV 1552 (I/10, s. 346-347); 19 I 1554 (I/10, s. 451); 9 II 1554 (I/10, s. 457-458, 458)
656.	Fabian Świderek (Fabianus Sviderek/Swiderek/ Szwiderek) zm. 1559	<i>laboriosus</i> <i>providus</i> <i>de suburbio</i>	Katarzyna		Anna	rodzeństwo: Agnieszka, Anna; Jakub Świderek – stryj	17 IX 1546 (I/10, s. 239-241); 25 IV 1547 (I/10, s. 253); 22 VI 1547 (I/2, s. 163-164); 22 II 1552 (I/10, s. 334-336); 20 I 1559 (I/11, s. 27-28)
657.	Feliks Mandyczek (Felix Mandyczek)	<i>plebanus ex</i> <i>Coszuthowo</i>		Jadwiga Mandykowa		Benedykt Otrąbka – bratanek	26 II 1525 (I/2, s. 108-109)
658.	Feliks/Szczesny (Felix/Szczesny)					rodzeństwo: Maciej, Łukasz	5 VII 1549 (I/10, s. 317)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
659.	Feliks sukiennik (<i>Fellix pannifex</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>pannifex</i>					31 VIII 1565 (I/11, s. 244-246)
660.	Filip Grzanka (<i>Phillipus Grzanka</i>)						15 IX 1559 (I/11, s. 45); 30 VIII 1560 (I/11, s. 86)
661.	Filip Nadmyszek (<i>Philippus Nadmyszek/</i> <i>Nadmyszek</i>) zm. 1546	<i>providus</i> <i>consul</i>	Katarzyna córka Andrzeja z Czołonocho	Wojciech Nadmyszek		Katarzyna – siostra; Piotr Wołek – szwagier	7 VI 1538 (I/2, s. 145, 145, 146); 24 IX 1538 (I/10, s. 129-130); 13 I 1539 (I/10, s. 134-135); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244)
662.	Filip Wójtaszek (<i>Philippus Woythaszek</i>)	<i>scabinus</i>					4 II 1539 (I/10, s. 137-138); 24 II 1539 (I/10, s. 138)
663.	Florian (<i>Florian</i>) zm. 1594						10 VI 1594 (I/3, s. 96-97)
664.	Florian barwierz (<i>Florian/Floryan barwierz</i>) zm. 1595	<i>ślawny mąż</i> <i>barwierz</i> <i>mieszczanin</i>	Jadwiga				24 VI 1587 (I/13, s. 144-145); 11 VI 1593 (I/3, s. 94-95); 11 VI 1593 (I/13, s. 326-327); 7 IV 1595 (I/13, s. 403-404)
665.	Florian bednarz (<i>Florianus vitor</i>)	<i>interim exsul</i> <i>vitor</i>					26 III 1542 (I/2, s. 151)
666.	Florian Chabior mansjonarz (<i>Florianus Chabyor</i>)	<i>honorabilis</i> <i>mansionarius</i>		Marcin Chabior		rodzeństwo: Jan, Piotr	4 IX 1545 (I/10, s. 225-226); 14 II 1550 (I/10, s. 321-322); 2 V 1552 (I/10, s. 356-357)
667.	Florian [Drozdek] (<i>Florianus</i>)			Paweł Drozdek Barbara Jan Grzybowski (ojczym)		Wojciech Drozdek – brat	10 VIII 1547 (I/10, s. 265-267)
668.	Florian Frymek (<i>Florian Frimek</i>)	<i>ławnik</i>					25 IX 1584 (I/13, s. 19-21)
669.	Florian [Kozielek] (<i>Florioanus</i>)	<i>providus</i>		Maciej Kozielek			21 VI 1549 (I/10, s. 316)
670.	Florian Lorek szewc (<i>Florian Lorek</i>)	<i>opatrzny</i> <i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>szewc</i>	Dorota				5 III 1574 (I/12, s. 195-197); 13 I 1576 (I/12, s. 293-294)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
671.	Florian Szyszkowski (<i>Florianus Szyszkowsky</i>)	<i>generosus</i>	Anna córka Anny Padniewskiej ze Sławna				23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)
672.	Florian Weiffer barwierz (<i>Florian Weiffer/Weyffer</i>) zm. 1595	<i>slawny</i> <i>barwierz</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i>	Jadwiga córka Kaspra organisty				17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 30 VI 1589 (I/13, s. 205-207); 10 II 1595 (I/13, s. 396-397); 24 II 1595 (I/13, s. 399-400)
673.	Foltyn barwierz (<i>Foltin/Foltyn barwierz</i>)	<i>slawny</i> <i>barwierz</i> <i>mieszczanin</i>	Zofia córka Tomasza Rozińskiego				19 II 1593 (I/13, s. 313-314); 3 VI 1594 (I/13, s. 356-358, 358-359); 5 VII 1596 (I/13, s. 437); 20 IX 1596 (I/13, s. 444-445)
674.	Franciszek (<i>Franciscus</i>)	<i>discretus et</i> <i>disciplinatus</i> <i>honorabilis dominus</i>		Elżbieta Jan Mazur <i>vel</i> Borek (ojczym)		Anna Krakowczykowa – siostra	17 III 1525 (I/2, s. 109-110); 18 IX 1542 (I/10, s. 176-177)
675.	Franciszek (<i>Franciscus</i>)	<i>civis</i>				Maciej rzeźnik – zięć	24 III 1536 (I/10, s. 112)
676.	Franciszek (<i>Franciscus</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i>					11 VII 1543 (I/10, s. 196)
677.	Franciszek (<i>Franciscus</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>conconcivis</i> <i>oppidanus</i>					3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 3 V 1547 (I/10, s. 295-299, 299-301); 28 XII 1547 (I/2, s. 167-168); 12 III 1548 (I/2, s. 169-170); 12 III 1548 (I/10, s. 272-274); 28 XI 1548 (I/2, s. 176-177); 22 II 1549 (I/2, s. 177-178, 178-179); 27 V 1552 (I/2, s. 189-190)
678.	Franciszek (<i>Franciscus</i>)	<i>honestus</i>					1540 (I/10, s. 155-156)
679.	Franciszek (<i>Franciscus</i>)	<i>providus</i>	Jadwiga Wołkówna			Piotr Wołek – szwagier	26 II 1543 (I/10, s. 183-184)
680.	Franciszek Baryczka czapnik (<i>Franciscus Bariczka</i>)	<i>providus</i> <i>civis in Richnow terre</i> <i>Bohemiae</i> <i>pileator</i>		Grzegorz Baryczka		Wojciech – brat	17 IX 1554 (I/2, s. 202)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
681.	Franciszek/Frącek Jelitowski (<i>Franciscus/Franczek Gelytowsky/Yelythowsky</i>) zm. 1575	<i>circumspectus vir</i> <i>famatus</i> <i>nobilis</i> <i>providus vir</i> <i>conclivis</i> <i>consul</i> <i>proconsul</i>	Zofia Jaskólska		Dorota	Barbara Jelitowska – siostra cioteczna; Kasper Czajka – zięć	27 VI 1544 (I/2, s. 157-158); 8 VI 1547 (I/2, s. 162-163); 21 IX 1550 (I/2, s. 181, 181); 18 V 1551 (I/2, s. 182-183); 5 X 1552 (I/10, s. 372-374, 375-376); 31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 9 X 1587 (I/13, s. 155-156)
682.	Franciszek Kaczuska (<i>Franciscus Caczuska</i>) zm. 1552						21 X 1552 (I/10, s. 376-378, 378)
683.	Franciszek/Frącek Kostrzewa/Kostrzewka (<i>Franciscus/Franczek/Fraczek/Frącek Kostrzewa/Kostrzewka</i>)	<i>slawny mąż</i> <i>mieszczanin</i>	Elżbieta			Wawrzyniec – brat	10 II 1570 (I/3, s. 34-35); 20 X 1570 (I/12, s. 52-54); 12 VII 1577 (I/12, s. 354-356); 7 X 1580 (I/12, s. 492-494); 16 VI 1581 (I/12, s. 515-516); 14 IV 1589 (I/13, s. 181-182, 189-191)
684.	Franciszek [Krawczyk] (<i>Franciscus</i>)	<i>discretus</i> <i>probus</i> <i>virtuti fulcitus</i>		Jan krawiec Barbara Marek krawiec (ojczym)		rodzeństwo: Szymon, Wojciech, Anna	21 X 1520 (I/2, s. 98-99); 1533 [?] (I/2, s. 128-129); 21 VI 1534 (I/2, s. 132)
685.	Franciszek Nizioł (<i>Franciscus Nisiol/Niziol/Niziolek/Nyzol</i>)	<i>providus vir</i> <i>civis</i> <i>conclivis</i>	Agnieszka Nizołowa		Andrzej, Grzegorz	Anna – synowa (żona Andrzeja)	26 VIII 1535 (I/10, s. 110); 10 III 1540 (I/10, s. 153-154); 7 X 1543 (I/10, s. 202-203); 3 VII 1548 (I/10, s. 286); 19 I 1554 (I/10, s. 448, 448- 450); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 17 IV 1555 (I/2, s. 207-208)
686.	Franciszek Obalek (<i>Franciscus Obalek</i>) zm. 1540						10 III 1540 (I/10, s. 153-154)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
687.	Franciszek/Frącek Ozarek (Fracek/Fraczek/Fraczisek/ Franciszek/Frącek/Frączek Ozarek)	<i>ślawetny</i> <i>ślawny i uczciwy</i> <i>burmistrz</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i> <i>wójt</i>	Jadwiga			Maciej Pyszka – teść	15 IV 1575 (I/12, s. 256-258); 1 III 1581 (I/12, s. 502-503); 28 I 1583 (I/12, s. 537); 27 IV 1584 (I/13, s. 8); 16 V 1586 (I/13, s. 97-99); 29 VIII 1586 (I/13, s. 108-109); 5 VI 1587 (I/13, s. 142-144); 22 VI 1587 (I/13, s. 145-147); 2 X 1587 (I/13, s. 154-155); 6 X 1589 (I/13, s. 211-212); 3 XI 1589 (I/13, s. 219-220); 11 V 1590 (I/13, s. 232-233); 25 V 1590 (I/13, s. 235-236); 30 VIII 1591 (I/13, s. 281-283); 11 VI 1593 (I/13, s. 94-95); 10 VI 1594 (I/3, s. 97-98, 98-100); 16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101); 24 II 1595 (I/13, s. 400-401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402, 402, 402-403, 403-404); 28 IV 1595 (I/13, s. 389-390); 1 XII 1595 (I/13, s. 416-417); 26 IV 1596 (I/13, s. 431-432); 20 IX 1596 (I/13, s. 442-443); 1597 (I/14, s. 1-2); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30); 17 XI 1599 (I/3, s. 104-105); 19 V 1600 (I/14, s. 38-39)
688.	Franciszek [Radzimski] (Franciscus)					rodzeństwo: Maciej, Szymon; Barbara Jelitowska (żona Macieja) – bratowa; bratanice (córki Macieja): Anna, Regina	15 X 1552 (I/10, s. 396-400)
689.	Franciszek śpiewak (Franciscus precentor)	<i>precentor</i>					13 VI 1540 (I/10, s. 160)
690.	Franciszek z Bolemowa (Franciscus de Bolemowo)	<i>providus</i>				Anna Kędziorcanka – siostrzenica	21 X 1552 (I/10, s. 376-378)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
691.	Franciszek/Frącek Żminda szewc (Fraczek/Franciscus/Franczek/ Franczisek Zminda/Zmynda sewcz)	<i>famatus</i> <i>slawny mąż</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i> <i>pleszewski/jarocki</i> <i>sewcz</i>	Anna Żmindzina				7 X 1569 (I/12, s. 8-9); 12 V 1570 (I/12, s. 27-28); 7 I 1575 (I/12, s. 239-240); 24 V 1577 (I/12, s. 346-348); 12 VII 1577 (I/12, s. 354-356); 7 X 1577 (I/12, s. 363-364); 11 VII 1578 (I/12, s. 411-413); 16 X 1579 (I/12, s. 436-438); 20 I 1580 (I/12, s. 455-457); 18 XI 1580 (I/12, s. 495-496); 28 IV 1581 (I/12, s. 510-511); 26 VIII 1583 (I/12, s. 545-546)
692.	Franciszek Żołądek (Franciscus Soludek/Szolądek/ Szyolądek/Zolądek/Zyolądek)	<i>providus</i> <i>civis</i>	1. Anna 2. Dorota			szwagrostwo: Zofia Nasiarza ze Stawu (siostra Anny), Jakub Szywrek z Kalisza (mąż Zofii)	8 XI 1528 (I/2, s. 87); 12 VII 1529 (I/2, s. 118); 14 XI 1530 (I/2, s. 122); 9 VII 1531 (I/2, s. 122-123); 26 VIII 1535 (I/10, s. 110); 15 IX 1536 (I/10, s. 116-117); 19 II 1537 (I/10, s. 117)
693.	Frącek Grzanka (Fraczek/Frącek Grzanka)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>przedmieszczanin</i>	Jadwiga Grzanczyna córka Katarzyny				5 II 1580 (I/12, s. 459-461); 3 VI 1580 (I/12, s. 486-488); 8 VII 1583 (I/12, s. 545); 14 IV 1589 (I/13, s. 186-187)
694.	Frącek mielczarz (Fraczek mielczarz)	<i>mielczarz</i>					2 III 1576 (I/12, s. 300-301)
695.	Frącek piekarz (Fraczek/Frączek piekarz)	<i>piekarz</i>					5 VI 1587 (I/13, s. 142-144); 22 VI 1590 (I/13, s. 243-244)
696.	Frącek Raczek/Rak (Fraczek/Frącek Raczek/Rak)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	1. Jadwiga; 2. Anna córka Jędrzeja młynarza i Katarzyny; 3. Agnieszka córka Mikołaja Mazura				26 X 1590 (I/13, s. 254-256); 8 II 1591 (I/13, s. 262-263); 18 XI 1594 (I/3, s. 103); 26 IV 1596 (I/13, s. 433-434); 20 XI 1596 (I/13, s. 425-426); 29 XI 1596 (I/13, s. 447-448); 26 IV 1599 (I/14, s. 28-29)
697.	Frącek sukiennik (Fraczek sukiennik)	<i>slawny</i> <i>sukiennik</i>				Piotr Pycha – teść; szwagrowie: Maciej Pyszka, Oleksy sukiennik	23 I 1573 (I/12, s. 118-120)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
698.	Frącek Szopa (<i>Fraczek/Frącek Sopa/Szopa</i>)	<i>ślawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i>	Halszka				14 I 1575 (I/12, s. 242-244); 10 V 1577 (I/12, s. 339-340); 5 II 1580 (I/12, s. 459-461); 3 III 1587 (I/13, s. 137-139); 14 IV 1589 (I/13, s. 181-182); 13 I 1595 (I/13, s. 378-379); 22 IV 1596 (I/13, s. 428-429); 1597 (I/14, s. 1-2)
699.	Frącek Świeboda (<i>Frczek Sswieboda</i>)	<i>ślawny</i>	Elżbieta Kotarbska				31 I 1578 (I/12, s. 375-377)
700.	Frącek z Baranówka (<i>Fraczek z Baranowka</i>)	<i>ślawny</i>					1 II 1577 (I/12, s. 328)
701.	Gabriel (<i>Gabriel</i>)			Grzegorz młynarz Podborny Elżbieta Młynarka Podborna		Maciej Sołtys z Chocza – dziadek; rodzeństwo: Anna, Agnieszka, Katarzyna, Jan, Maciej/Mateusz	24 IV 1558 (I/11, s. 3-7)
702.	Gabriel Cichosz krawiec (<i>Gabriel Czichosz</i>)	<i>ślawny mąż</i> <i>krawiec</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>scabinus</i>	Anna				30 V 1575 (I/12, s. 267-268); 6 VII 1576 (I/12, s. 315-316); 8 VI 1582 (I/12, s. 533-534); 17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 31 X 1586 (I/25, s. 1-3); 10 VI 1588 (I/13, s. 161-162); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
703.	Gabriel Cygan krawiec (<i>Gabriel Cigan/Cygan/Czigan/ Czygan</i>)	<i>famatus vir</i> <i>ślawny i uczciwy mąż</i> <i>krawiec</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>opiekun szpitala</i> <i>sarctor</i>	Zofia Kromolicka			Katarzyna Rozińska – bratanica	23 XI 1565 (I/11, s. 251-253); 12 I 1571 (I/12, s. 55-57); 24 III 1572 (I/3, s. 48-49); 12 V 1572 (I/3, s. 50-51); 12 II 1574 (I/12, s. 189-191); 11 IV 1575 (I/12, s. 250-251); 27 IV 1575 (I/12, s. 258-259); 12 X 1576 (I/12, s. 320-322); 29 IV 1580 (I/12, s. 474-476); 27 V 1580 (I/12, s. 484-485); 27 IV 1584 (I/13, s. 9-10); 17 V 1585 (I/13, s. 42-44); 3 III 1587 (I/13, s. 133-135); 12 II 1588 (I/3, s. 81-82); 8 VII 1588 (I/13, s. 162-163); 9 VI 1589 (I/13, s. 200-202); 23 VI 1589 (I/13, s. 204-205); 23 II 1590 (I/13, s. 228-229); 31 V 1591 (I/13, s. 280-281); 10 VII 1592 (I/13, s. 295-296); 23 X 1592 (I/13, s. 300-301); 19 II 1593 (I/13, s. 312-313); 27 III 1593 (I/12, s. 334-336); 26 I 1594 (I/13, s. 339-340); 1 VII 1594 (I/13, s. 363-364); 14 X 1594 (I/13, s. 365-367)
704.	Gabriel Złotkowski (<i>Gabriel Złothkowski</i>)	<i>generosus</i>					12 I 1560 (I/11, s. 51-52); 23 II 1560 (I/11, s. 62-63)
705.	Gawel mansjonarz (<i>Gallus</i>)	<i>honorabilis dominus</i> <i>mansionarius</i>					5 XI 1521 (I/2, s. 99-100); 14 VII 1542 (I/10, s. 172-173); 14 II 1550 (I/10, s. 321-322)
706.	Gertruda (<i>Gertrudis/Gyertruda</i>)			Agnieszka Kasprowa Kasper Czajka (ojczym)		Jadwiga – starsza siostra	9 I 1541 (I/2, s. 151); 21 IV 1544 (I/2, s. 160-161)
707.	Gertruda (<i>Gertruda</i>)				Maciej Strula	Katarzyna Jednagrochowa – siostra; Szymon Jednagroch – szwagier	23 IV 1553 (I/10, s. 412-414)
708.	Gertruda (<i>Gertruda/Gyertrudis</i>)			Franciszek Katarzyna		rodzeństwo: Jan, Łukasz	24 X 1558 (I/11, s. 22-24); 13 II 1562 (I/11, s. 154-155)
709.	Gertruda [Adamkówna] (<i>Gierthrua/Gierthrudis</i>)	<i>famata ac provida</i>		Paweł Adamek Marcin Adamek (ojczym)		Jan – brat; Ambroży ślusarz – wuj	27 IX 1560 (I/11, s. 88-89); 22 XI 1560 (I/11, s. 95-96)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
710.	Gertruda Cebulina (<i>Gertruda Czybulyna</i>)						11 I 1540 (I/2, s. 149)
711.	Gertruda [Cieślowa] z Koszutowa (<i>Gierthruda de Kossuthowo</i>)	<i>honesta</i>	Jan cieśla				31 VIII 1565 (I/11, s. 244-246)
712.	Gertruda Klimkowa z Lenartowic (<i>Gertruda Klimkowa de Lenartowicze</i>)	<i>honesta</i>			Magdalena	Walenty Trzeciak – zięć	7 IV 1570 (I/12, s. 15-16); 25 IV 1578 (I/12, s. 403-404)
713.	Gertruda/Gierka/Gierusza Łukaszowa Rzeźniczka (<i>Gertruda/Gierka/Gierusza/ Lucaszewa Rzeźniczka</i>)	<i>ślawna</i>	Łukasz rzeźnik	Ambroży ślusarz			21 IV 1564 (I/11, s. 227-228); 6 III 1573 (I/12, s. 129-130); 9 VI 1589 (I/13, s. 202-204); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462)
714.	Gertruda Męczykotowa (<i>Gertruda/Gertrudis Meczikothova/Męczikothova</i>)	<i>honesta</i>	Wawrzyniec		Bartłomiej, Magdalena		6 VIII 1542 (I/10, s. 175); 12 III 1548 (I/2, s. 169-170)
715.	Gertruda/Gierusza [Szotowa] (<i>Giertruda/Gierusza</i>)	<i>uczciwa</i>	Adam Szot				18 IV 1586 (I/13, s. 90-92); 13 I 1589 (I/13, s. 178-179)
716.	Gertruda/Gierusza [Vanborn] (<i>Giertruda/Gierusza</i>)		Balcer Vanborn				11 VI 1593 (I/3, s. 94-95); 3 VI 1594 (I/13, s. 356-358); 1 XII 1595 (I/13, s. 418-420)
717.	Gertruda [Wczysłowa] z Warty (<i>Gertruda</i>)	<i>honesta</i> <i>civis Wartensis</i>	Jan Wczysło			rodzeństwo: Piotr, Małgorzata	4 I 1544 (I/10, s. 208-209); 17 IX 1563 (I/11, s. 207-209)
718.	Gibaska (<i>Gibaska</i>)						13 II 1573 (I/12, s. 123-124)
719.	Gierusza [Gibas] (<i>Gierusza</i>)	<i>uczciwa</i>	Szczepan Gibas			Ambroży ślusarz – stryj	25 IX 1587 (I/13, s. 153-154)
720.	Gierusza Wargalowa (<i>Gierusza Wargalowa</i>)		Jan Wargał		Anna, Elżbieta	Paweł Waralik – wnuk (syn Elżbiety); Jan Kapałka (mąż Anny) – zięć; Katarzyna Generkowa – wnuczka	11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 11 II 1594 (I/13, s. 343-344)
721.	Gotard Dupa (<i>Gotharth Dupa</i>)						11 VI 1529 (I/10, s. 100)
722.	Gregorczeva						31 X 1586 (I/13, s. 116-117)
723.	Grygier kowal (<i>Grigier kowal</i>)						14 III 1586 (I/13, s. 80-81); 1 II 1591 (I/13, s. 259-260)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
724.	Grzegorz (<i>Gregorius</i>)		Anna Młynarka spod Bora		pasierby: Dorota, Agnieszka, Wojciech		7 I 1526 (I/10, s. 92)
725.	Grzegorz (<i>Gregorius</i>)					rodzeństwo: Błażej, Waclaw	20 V 1528 (I/2, s. 116)
726.	Grzegorz (<i>Gregorius</i>)						11 VI 1529 (I/10, s. 100)
727.	Grzegorz Baryczka (<i>Gregorius Bariczka</i>) zm. 1554	<i>providus</i> <i>civis</i>			Franciszek, Wojciech		17 IX 1554 (I/2, s. 202)
728.	Grzegorz Bedoński/ Włodarczyk z Grodziska (<i>Grzegorz Bedenski/Bedonski/ Włodarczyk</i>)	<i>slawny</i>	Katarzyna Bedońszczonka córka Andrzeja Bedońskiego				14 XI 1586 (I/13, s. 119-121); 28 III 1588 (I/13, s. 160-161); 6 III 1598 (I/14, s. 8-9)
729.	Grzegorz Biernacki (<i>Gregorius/Grzegorz Biernaczki/Byernaczky</i>)				Jan, Piotr		21 IX 1550 (I/2, s. 182); 9 VII 1568 (I/11, s. 344-345); 27 V 1575 (I/12, s. 261-263)
730.	Grzegorz Chorochwalik (<i>Grzegorz Choropchalik</i>)	<i>opatrzny slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Anna Kanińska córka Jędrzeja Kanińskiego	Małgorzata/Marusza		rodzeństwo: Anna, Bieta, Jakub	30 VI 1570 (I/12, s. 42); 31 I 1571 (I/12, s. 64-65); 9 X 1573 (I/12, s. 157-159); 11 V 1576 (I/12, s. 305-306, 306-307); 11 IV 1578 (I/12, s. 385-387); 11 IX 1579 (I/3, s. 62-64); 22 IV 1580 (I/12, s. 472-474); 3 VI 1580 (I/12, s. 486-488); 13 X 1581 (I/12, s. 520-521)
731.	Grzegorz cieśla (<i>Gregorius/Grzegorz ciesla/ faber lignarius</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>faber lignarius</i>					25 VIII 1564 (I/11, s. 230-231); 6 III 1573 (I/12, s. 133-134)
732.	Grzegorz Długosz młynarz (<i>Gregorius Dlugosz</i>) zm. 1553	<i>molendinator</i> <i>molitor</i> <i>subditus magnifice</i> <i>Joannis</i> <i>Coszczylyeczky</i>	Agnieszka	Katarzyna		rodzeństwo młodsze: Piotr, Bartłomiej	30 VI 1544 (I/10, s. 213); 16 VI 1553 (I/10, s. 421-422)
733.	Grzegorz Dzwonek (<i>Grzegorz Dzwonek</i>)						15 IX 1600 (I/14, s. 48-49)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
734.	Grzegorz Janeczka (<i>Gregorius Janeczka/Janiczka</i>) zm. 1532	<i>laboriosus</i> <i>providus</i> <i>vir</i> <i>civis</i> <i>concivis</i> <i>oppidanus</i>	Elżbieta			rodzeństwo: Anna, Wacław, Wincenty, Jakub z Jamna; Błażej – zięć	5 II 1524 (I/10, s. 90-91); 20 V 1528 (I/2, s. 116); 8 XI 1528 (I/2, s. 87); 1532 (I/2, s. 127, 127); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68)
735.	Grzegorz Kędziorka (<i>Gregorius Kandziorka/</i> <i>Kandzyorka</i>) zm. 1552	<i>providus</i> <i>proconsul</i> <i>civis</i> <i>consul</i>			Anna	Jan sołtys z Kajewa – zięć	21 X 1552 (I/10, s. 376-378)
736.	Grzegorz Kęsicki ze Skalmierzyc (<i>Gregorius Cassyczski ex</i> <i>Skarmyrzycze</i>)			Szymon Anna		rodzeństwo: Tomasz, Wojciech (brat przyrodni)	10 XII 1522 (I/10, s. 85-87, 87)
737.	Grzegorz Kosm (<i>Gregorius Kosm</i>)						16 XI 1567 (I/11, s. 334)
738.	Grzegorz Kosterka z Gralewa (<i>Grzegorz Kosterka</i>)	<i>pracowity</i> <i>poddany Jegomości</i> <i>Pana Jana Mińskiego</i>				Krzysztof piekarz – brat	20 XI 1598 (I/14, s. 21)
739.	Grzegorz Kostrzewa/ Kostrzewka (<i>Grzegorz Kostrzewa/</i> <i>Kostrzewka</i>)	<i>ślawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i>	Dorota	Wawrzyniec Kostrzewa Agnieszka		Bartosz – brat	30 IX 1583 (I/12, s. 546-547); 26 X 1590 (I/13, s. 256-257); 19 V 1595 (I/13, s. 392-393); 12 VII 1596 (I/13, s. 440-441); 1597 (I/14, s. 1-2); 26 IV 1599 (I/14, s. 28-29); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
740.	Grzegorz krawiec (<i>Grzegorz krawiecz</i>) zm. przed 1574	<i>włodarz ze wsi</i> <i>Grodziska</i>	Elżbieta				22 I 1574 (I/12, s. 180-183)
741.	Grzegorz Kurzeszka (<i>Grzegorz Kurzeska</i>) zm. 1572		Anna		Anna		16 VI 1572 (I/4, s. 4)
742.	Grzegorz mielcarz (<i>Grzegorz mielcarz</i>)	<i>ślawny</i>	Ewa córka Wojciecha mielcarza				30 IV 1593 (I/13, s. 315-316); 28 V 1593 (I/3, s. 92-93, 93- 94); 26 IV 1596 (I/3, s. 103-104)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
743.	Grzegorz [Młynarczyk] (<i>Gregorius</i>)			Wojciech młynarz Agnieszka		rodzeństwo: Anna, Agnieszka, Marcin, Andrzej, Piotr, Mikołaj	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)
744.	Grzegorz młynarz Podborny (<i>Gregorius/Grzegorz młnarz/molendinator/molitor Borowii/Podborek/Podborny</i>) zm. 1558	<i>famatus providus vir sławny</i> <i>molitor Podborny</i>	Elżbieta córka Macieja Sołtysa z Chocza	Wojciech Młynarz Maliński	Jan, Maciej/Mateusz, Gabriel, Anna, Katarzyna, Agnieszka	Anna z Marszewa – siostra; szwagrowie: Piotr Kalka, Jakub z Chocza	11 VI 1538 (I/2, s. 146); 2 XI 1545 (I/2, s. 161-162); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 20 I 1553 (I/10, s. 383-384); 29 I 1554 (I/10, s. 452-454); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 3 I 1567 (I/3, s. 26-27); 28 II 1567 (I/3, s. 27); 18 XI 1570 (I/3, s. 37); 1 II 1572 (I/3, s. 47-48)
745.	Grzegorz młynarz Twardowski (<i>Grzegorz młynarz Thwardowski/Twardowski</i>)	<i>pracowity</i> <i>poddany pana Marcina Wyszkowskiego/z młyna Nadolnego</i>	Jadwiga córka Wawrzyńca Śmiałka				17 XI 1589 (I/13, s. 216-217)
746.	Grzegorz Niedolejczyk (<i>Greorius Nyedoleyczik</i>)	<i>providus</i>		Tomasz Niedolej			7 IV 1559 (I/11, s. 31-33); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217); 31 I 1567 (I/11, s. 304-306)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
747.	Grzegorz Niewrzęda rzeźnik (<i>Gregorius/Grzegorz Niewrzatka/Niewrzęda/Nyewrąthka/Nyewrzęda/Nyewszręda</i>)	<i>famatus laboriosus providus vir sławny mąż</i> <i>civis concivis ex suburbio lanio magister carnarius mieszczanin oppidanus suburbanus włodarz z Zawidowic</i>	Zofia		Anna	Jan Ciupka – zięć	2 X 1534 (I/10, s. 104); 24 IX 1538 (I/10, s. 130); 13 II 1540 (I/10, s. 152-153); 10 VI 1543 (I/10, s. 195-196); 21 X 1545 (I/10, s. 228); 21 IX 1550 (I/2, s. 181); 11 III 1552 (I/10, s. 342-343); 29 IV 1552 (I/10, s. 350-351); 31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 6 V 1558 (I/11, s. 1-2, 2-3); 21 X 1558 (I/11, s. 21-22); 12 I 1560 (I/11, s. 51-52); 26 IV 1560 (I/11, s. 73-74, 75-77); 28 II 1561 (I/11, s. 107-109); 16 I 1562 (I/11, s. 151-152); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 9 VII 1563 (I/11, s. 195-196); 4 II 1564 (I/11, s. 213-215); 28 XI 1565 (I/3, s. 21-22); 18 I 1566 (I/11, s. 253-255); 15 II 1566 (I/11, s. 260-262); 1 III 1566 (I/11, s. 265-267); 7 III 1567 (I/11, s. 314-315); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 6 V 1569 (I/11, s. 359-360); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 3 II 1570 (I/12, s. 14-15); 11 VII 1572 (I/12, s. 115-116); 20 II 1573 (I/12, s. 127-128); 18 IX 1573 (I/12, s. 154-156); 9 IX 1575 (I/12, s. 274-275); 19 IV 1577 (I/12, s. 335-336); 25 IV 1578 (I/12, s. 401-403); 30 X 1579 (I/12, s. 440-442)
748.	Grzegorz Niziołek (<i>Gregorius Nisiolek</i>)	<i>discretus famatus ac providus</i>		Franciszek Nizioł Agnieszka		Andrzej – starszy brat; Anna – bratowa	17 IV 1555 (I/2, s. 207-208); 3 XII 1560 (I/11, s. 96-97)
749.	Grzegorz piekarz (<i>Grzegorz piekarz</i>)						8 III 1577 (I/12, s. 332-333)
750.	Grzegorz Sidko (<i>Gregorius/Grzegorz Sydko/Sythko</i>)	<i>sławny mieszczanin</i>		Stanisław Sidko		Mikołaj – brat	9 VII 1563 (I/11, s. 195-196, 197-198); 11 IV 1572 (I/12, s. 104-106)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
751.	Grzegorz Skarzyński (<i>Gregorius Skarzynski/Skarzynsky/Skarzynszky</i> ¹³⁷⁶)	<i>providus vir</i>	Elżbieta				19 II 1546 (I/10, s. 236); 3 XI 1546 (I/10, s. 244)
752.	Grzegorz soltys z Jankowa (<i>Grzegorz solthis z Jankowa</i>)				Zofia	Wojciech Chwała – zięć	9 II 1571 (I/12, s. 67-68)
753.	Grzegorz Stanik kowal (<i>Grzegorz kowal na Czechowskim/Stanik</i>)	<i>uczciwy sławny</i> <i>kowal</i>	Marta córka Elżbiety starej ze wsi Gołuchowa				28 IV 1595 (I/13, s. 386-387); 20 XI 1596 (I/13, s. 422-423); 28 XI 1597 (I/13, s. 463-464)
754.	Grzegorz [Starosta] (<i>Gregorius</i>)			Michał Starosta Małgorzata			28 X 1552 (I/2, s. 191-192)
755.	Grzegorz Szczecinka (<i>Gregorius Szczeczinka</i>)	<i>famatus ac honestus</i>				rodzeństwo: Marcin, Dominik	31 V 1566 (I/11, s. 279-281)
756.	Grzegorz Szczurek krawiec (<i>Gregorius/Grzegorz Glis/ Szczurek</i>) przyjął prawo miejskie w 1539	<i>circumspectus</i> <i>famatus</i> <i>opatrzny</i> <i>providus</i> <i>sławny</i> <i>civis</i> <i>sartor</i> <i>scabinus</i>	1. Regina; 2. Anna Żbikowska córka Michała Żbikowskiego		Anna (córka Reginy)		1 XII 1534 (I/2, s. 133-134); 13 I 1539 (I/10, s. 132-133); 26 II 1539 (I/2, s. 120); 14 V 1539 (I/2, s. 147); 9 IV 1548 (I/10, s. 276-277); 18 I 1549 (I/10, s. 294-295); 24 II 1552 (I/10, s. 337-339); 23 IV 1553 (I/10, s. 412-414); 21 V 1557 (I/2, s. 229); 24 X 1558 (I/11, s. 22-24); 9 V 1559 (I/2, s. 243-245); 16 II 1560 (I/11, s. 57-58); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 13 II 1562 (I/11, s. 153-154); 18 VI 1563 (I/2, s. 265); 25 X 1566 (I/11, s. 299-301); 7 X 1569 (I/12, s. 8-9); 4 XI 1569 (I/11, s. 371); 1 II 1572 (I/12, s. 89-90); 2 X 1573 (I/12, s. 156-157); 1 II 1577 (I/12, s. 325-326); 7 X 1577 (I/12, s. 363-364)
757.	Grzegorz Szoltysek (<i>Grzegorz Szoltisek</i>)	<i>sławny</i>				rodzeństwo: Marcin, Jan Grzanka	11 IV 1572 (I/12, s. 102-103)

¹³⁷⁶ W tytule zapiski wpisano nazwisko *Byernaczky*. Zob. APP, AmPl., I/10, s. 244.

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
758.	Grzegorz Świderczyk (Grzegorz Swiderczyk)			Maciej Świderk, Barbara		rodzeństwo: Jan, Elżbieta, Zofia, Anna; szwagrowie: Jan Długosz (mąż Elżbiety), Marcin Piekarski (mąż Zofii)	15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
759.	Grzegorz tesarz (Grigier/Grzegorz tassarz/ taszarz/thessarz) zm. 1583	slawny	Regina			Jakub Kwiatek – szwagier	27 IV 1571 (I/12, s. 70); 11 IV 1572 (I/12, s. 101-102); 12 II 1574 (I/12, s. 189-191); 28 I 1575 (I/12, s. 245-246); 12 X 1576 (I/12, s. 320-322); 25 II 1583 (I/12, s. 539-540)
760.	Grzegorz Wiecheć garncarz (Grzegorz Wiechec)	slawny garncarz przedmieszczanin					28 IX 1584 (I/13, s. 25-26); 8 I 1593 (I/13, s. 304-305); 1 XII 1595 (I/13, s. 415-416)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
761.	Grzegorz Wolek (Gregorius/Grzegorz Bos/Stary Volek/Wolek/Wolek)	<i>famatus ac providus</i> <i>vir</i> <i>przesławny</i> <i>ślawetny</i> <i>ślawny i uczciwy mąż</i> <i>burmistrz</i> <i>civis ac oppidanus</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i> <i>scabinus</i>	1. Katarzyna; 2. Anna			Małgorzata Ważymięskowa – siostra; Łukasz Ważymięso – szwagier	24 XI 1559 (I/11, s. 47-48); 6 XII 1560 (I/11, s. 97-98); 10 IV 1562 (I/11, s. 157); 9 VII 1563 (I/11, s. 198-199); 11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 15 II 1566 (I/11, s. 258-260); 8 III 1566 (I/11, s. 268-269); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 20 VI 1567 (I/11, s. 324-325); 1 II 1572 (I/12, s. 87-88); 17 IV 1573 (I/12, s. 138-139); 19 VI 1573 (I/12, s. 149-150); 22 I 1574 (I/12, s. 179-180, 180-183); 2 VII 1574 (I/12, s. 221-222); 8 X 1574 (I/12, s. 228-229); 15 IV 1575 (I/12, s. 254-256); 30 V 1575 (I/12, s. 265-266); 11 V 1576 (I/12, s. 306-307); 9 XI 1576 (I/12, s. 322-324); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366); 27 VI 1578 (I/12, s. 408-409); 5 IX 1578 (I/12, s. 413-415); 3 VI 1580 (I/12, s. 485-486); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 7 IV 1581 (I/12, s. 506-507); 21 IV 1581 (I/12, s. 507-508); 18 V 1582 (I/12, s. 527-528); 29 VI 1582 (I/3, s. 72-74); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19); 24 II 1584 (I/12, s. 552); 9 III 1584 (I/12, s. 553-554); 17 IV 1587 (I/13, s. 140-142); 12 II 1588 (I/3, s. 81-82); 30 VI 1589 (I/13, s. 205-207); 23 II 1590 (I/13, s. 230-231); 1 II 1591 (I/13, s. 259-260); 24 V 1591 (I/13, s. 279-280); 3 VII 1592 (I/3, s. 84-85); 4 XI 1594 (I/13, s. 368-369); 24 II 1595 (I/13, s. 398-399, 400-401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 28 IV 1595 (I/13, s. 390-391); 26 IV 1596 (I/13, s. 430-431); 20 IX 1596 (I/13, s. 442-443); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 1597 (I/14, s. 1-2); 15 II 1599 (I/14, s. 27-28)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
762.	Grzegorz Wrzycitrzask kowal (Grzegorz kowal Wrzycitrzask)	<i>slawny</i> <i>kowal</i> <i>mieszczanin</i>					6 II 1598 (I/14, s. 5-6)
763.	Grzegorz z Piątku (Grzegorz ze wsi Piątku)	<i>pracowity</i> <i>młodzieniec</i>					14 X 1594 (I/13, s. 365-367)
764.	Grzegorz Zając (Gregorius/Grzegorz Lepus/ Zaiacz/Zaiącz/Zayaczek)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny i uczciwy</i> <i>civis</i> <i>conclivis</i> <i>przedmieszczanin</i> <i>suburbanus</i>	1. Anna Prusinowska córka Macieja Stwskiego; 2. Ewa	Jan Zając Jadwiga		rodzeństwo: Szymon, Barbara; Jan Grzybek – szwagier; bratankowie: Jan, Mikołaj; Helena – siostrzenica	1 IV 1538 (I/10, s. 123-124); 21 X 1539 (I/10, s. 145-146, 146); 17 VI 1541 (I/10, s. 167); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 10 IX 1548 (I/10, s. 288-289); 30 V 1552 (I/10, s. 366-367); 1553 [?], I. 10, s. 430-431); 3 VIII 1556 (I/2, s. 222-223); 11 II 1558 (I/2, s. 230-231, 231-233); 24 XI 1559 (I/11, s. 49); 20 VI 1561 (I/11, s. 124-125); 19 IX 1561 (I/11, s. 135-136); 11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 8 III 1566 (I/11, s. 271-272); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 23 I 1568 (I/11, s. 336-337); 30 I lub 6 II 1568 (I/3, s. 29); 9 VII 1568 (I/11, s. 344-345, 346-347); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 14 III 1572 (I/12, s. 96-97); 11 VI 1574 (I/12, s. 204-206); 29 VI 1575 (I/12, s. 273-274); 1 VII 1575 (I/12, s. 271-273); 14 XI 1575 (I/12, s. 289-290); 15 V 1579 (I/12, s. 427-428); 12 VI 1579 (I/12, s. 429-431); 8 I 1580 (I/12, s. 454-455); 11 VI 1584 (I/13, s. 14-15)
765.	Hada [Kostrzewina] (Hada)	<i>slawna</i>	Bartosz Kostrzewka				10 I 1586 (I/13, s. 70-72)
766.	Halszka Janowa (Helska Janowa)	<i>uczciwa</i>					21 X 1588 (I/13, s. 169)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
767.	Halszka [Szewcowa] (Helszka)		Jędrzej szewc				7 IV 1595 (I/13, s. 384-385)
768.	Halszka [Szopa] (Halska/Helska)		Frącek Szopa				14 IV 1589 (I/13, s. 181-182); 22 IV 1596 (I/13, s. 428-429)
769.	Halszka Wilczyłbowa (Helszka Wilczyłbowa) zm. 1598				Stanisław, Maciej		31 VIII 1590 (I/13, s. 250-251); 20 XI 1598 (I/14, s. 22)
770.	Hanna Baba (Hanna Baba) zm. 1580						5 II 1580 (I/12, s. 461-462)
771.	Hanna [Białaskówna] (Hanna)	<i>ślawna</i>	Jakub Nowaczyk	Wit Białasek		Barbara – siostra	30 VI 1581 (I/12, s. 518)
772.	Hanna [Chorochwalikowa] (Hanna)	<i>ślawna uczciwa</i>	Maciej Chorochwalik				1 X 1574 (I/12, s. 227-228)
773.	Hanna [Kubiejna] (Hanna)			Agnieszka Kubiejna		rodzeństwo: Wojciech Jan, Zofia	18 V 1582 (I/12, s. 529-530)
774.	Hanna [Kurzeszka] (Hanna)		Wojciech Kurzeszka		Maciej		18 III 1588 (I/13, s. 159-160)
775.	Hanna [Kuśnierzowa] (Hanna)	<i>uczciwa</i>	Urban kuśnierz				2 X 1587 (I/13, s. 154-155)
776.	Hanna Nicpońska (Hanna Nicponka)	<i>uczciwa</i>	1. Błażej Nicponim; 2. Maciej Nicponim		Ewa (córka Błażeja Nicponima)		24 V 1585 (I/13, s. 46-47)
777.	Hanna Żagacianka (Hanna Zagacianka)	<i>ślawna</i>	Maciej ślusarz				13 XI 1579 (I/12, s. 449-450)
778.	Helena (Helena)		Jakub młynarz				4 II 1532 (I/2, s. 124)
779.	Helena Józefowa (Helena Jozephowa)	<i>famata provida</i>	Józef		Szymon	Anna – synowa	17 XI 1559 (I/11, s. 46-47); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217)
780.	Helena Kacuszczyna (Helena Kacuszczyna/ Kacuczina)		Bartłomiej Kacuszka				14 IX 1543 (I/10, s. 198); 21 X 1545/I/10, s. 228); 4 VII 1567 (I/11, s. 325-326); 13 I 1576 (I/12, s. 293-294)
781.	Helena [Miksowa] (Helena)		Wawrzyniec Miksa	Jan Grzybek Barbara		wujowie: Szymon Zajac, Grzegorz Zajac	20 VI 1561 (I/11, s. 124-125)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
782.	Hieronim (<i>Hieronimus Luce filius</i>)	<i>famatus ac honestus providus</i> <i>civis oppidanus suburbanus</i>	Krystyna córka Wojciecha kołodzieja	Łukasz stelmach z przedmieścia Zofia (macocha)		Anna – siostra; Tomasz Roziński – szwagier (mąż Anny)	27 V 1558 (I/11, s. 8-9); 14 II 1560 (I/11, s. 55-57); 11 IX 1560 (I/11, s. 87-88); 19 IX 1561 (I/11, s. 135-136); 30 IV 1568 (I/11, s. 341-342); 20 V 1569 (I/11, s. 363-364)
783.	Hieronim Łukaszewicz (<i>Hieronimus dictus Lukasewicz</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>		Łukasz złotnik z Radomia Anna Robakowska		Stanisław złotnik z Radomia – brat; Elżbieta Marzelowa – babka	10 I 1567 (I/11, s. 302-303)
784.	Hieronim seu Jarosław [Drobny] (<i>Hieronimus seu Jaroslaus/ alias Jarosz</i>)	<i>famatus providus</i> <i>servitor</i> Grzegorza młynarza Podbornego <i>suburbanus</i>		Wawrzyniec Drobny Katarzyna (macocha)		rodzeństwo: Błażej, Dorota, Regina	24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 24 V 1560 (I/2, s. 253-254); 13 IX 1560 (I/2, s. 255); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5).
785.	Idzi sukiennik (<i>Egidius lanifex/pannifex</i>)	<i>famatus providus</i> <i>artis pannifice peritus</i> <i>civis</i> <i>ławnik</i> <i>magister senior</i> <i>artificii lanificum</i> <i>liethwoith</i> <i>scabinus</i> <i>viceadvocatus</i>	Elżbieta				23 V 1548 (I/2, s. 175-176); 17 X 1558 (I/11, s. 17-19); 21 X 1558 (I/11, s. 19-21); 13 VI 1561 (I/2, s. 257-258); 18 IV 1562 (I/11, s. 160-161); 2 X 1562 (I/11, s. 176-177); 21 V 1563 (I/2, s. 262-263); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267) (dok.); 27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204); 21 IV 1564 (I/11, s. 225-227); 8 III 1566 (I/11, s. 268-269); 22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 6 IX 1566 (I/11, s. 294-295); 6 VI 1567 (I/11, s. 319)
786.	Jadwiga (<i>Hedvigis</i>)					Barbara Słaba – ciotka	2 IV 1543 (I/10, s. 185-186)
787.	Jadwiga (<i>Hedvigis</i>)			Agnieszka Kasprowa Kasper Czajka (ojczym)		Gertruda – siostra	21 IV 1544 (I/2, s. 160-161)
788.	Jadwiga (<i>Hedwigi</i>)					rodzeństwo: Urszula Rzygalszczyzna, Barbara	14 X 1558 (I/11, s. 16-17)
789.	Jadwiga (<i>Jadwiga</i>)	<i>uczciwa</i>		Agnieszka Baryczkówna			13 VI 1572 (I/4, s. 3-4)
790.	Jadwiga [Aniolowa] (<i>Jadwiga</i>)	<i>uczciwa</i>	Jakub Anioł	Elżbieta Wargalka		rodzeństwo: Paweł, Katarzyna, Zofia	25 X 1596 (I/13, s. 446); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 22 I 1599 (I/14, s. 24)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
791.	Jadwiga [Barwierzowa] (<i>Jadwiga</i>) zm. 1595		Florian barwierz				11 VI 1593 (I/13, s. 326-327); 7 IV 1595 (I/13, s. 403-404)
792.	Jadwiga [Bednarzowa] (<i>Jadwiga</i>)	<i>ślawna</i>	Bartosz Bednarz	Elżbieta Młynarka z Pośrednika [?]			11 VI 1574 (I/12, s. 208-210); 3 XII 1582 (I/12, s. 536); 10 I 1586 (I/13, s. 73-74)
793.	Jadwiga Bieńkowa (<i>Jadwiga Bieńkowa</i>)	<i>uczciwa</i>	Bieniek cieśla				22 V 1598 (I/14, s. 13-14)
794.	Jadwiga Bilaszka (<i>Jadwiga Bylaszka/Byląszka</i>)	<i>ślawna</i>				Jan Małochowski – szwagier	18 V 1584 (I/13, s. 11-12); 25 V 1584 (I/13, s. 12-13)
795.	Jadwiga [Chorochwalikowa] (<i>Jadwiga</i>)	<i>ślawna</i>	Maciej Chorochwalik	Jan Bródka z Marszewa			7 XII 1576 (I/12, s. 324-325)
796.	Jadwiga [Czapnikowa] (<i>Hedwigis</i>)	<i>famata</i> <i>honesta</i>	Wojciech czapnik				11 IV 1567 (I/11, s. 317-318)
797.	Jadwiga [Długoszowa] (<i>Hedwigis</i>)	<i>famata</i>	Jan Długoszek	Stanisław Lisek kmieć z Paczynowic			19 I 1565 (I/11, s. 235-236)
798.	Jadwiga [Fabianowa] (<i>Hedwigis</i>)		Fabian syn Czarnego				4 IV 1552 (I/10, s. 346-347)
799.	Jadwiga [Giszczkowa] (<i>Jadwiga</i>)		Marcin Giszczyk				11 VI 1593 (I/13, s. 327-328); 30 VI 1600 (I/14, s. 41-42)
800.	Jadwiga [Giszkówna] (<i>Hedwigis</i>)			Paweł Giszka Agnieszka		rodzeństwo: Anna, Maciej, Wojciech; Błażej Ciesielski – stryj	9 IX 1558 (I/11, s. 14-16)
801.	Jadwiga [Głowacka] (<i>Jadwiga</i>)		Stanisław Głowacki			Jadwiga Płociennikowa – ciotka	20 XI 1596 (I/13, s. 423)
802.	Jadwiga Grzanczyna (<i>Jadwiga Grzanczyna/ Grzanczyna</i>)	<i>ślawna</i>	1. Jan Grzanka syn Katarzyny; 2. Frącek Grzanka	Katarzyna			18 IX 1573 (I/12, s. 154-156); 5 II 1580 (I/12, s. 459-461); 18 III 1588 (I/13, s. 158-159); 14 IV 1589 (I/13, s. 186-187)
803.	Jadwiga Hanusowa (<i>Jadwiga Hanusowa</i>)	<i>ślawna</i>	Janusz Zielnik				27 V 1575 (I/12, s. 264-265); 20 IX 1596 (I/13, s. 442-443)
804.	Jadwiga Holecka (<i>Hedwigis Holeczka</i>)						12 I 1560 (I/11, s. 50)
805.	Jadwiga Jantoszkowa Pawłowa (<i>Jadwiga Janthoszkowa Pawłowa</i>)	<i>ślawna i uczciwa</i>	Paweł Antoszek	Wojciech kołodziej		Maciej Kołodziejczyk – brat	24 IV 1573 (I/12, s. 141-142); 13 II 1579 (I/12, s. 424-425); 6 III 1581 (I/12, s. 503-504); 13 III 1585 (I/13, s. 39-40)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
806.	Jadwiga Jarmużkowa (<i>Jadwiga Jarmuskowa/ Jarmużkowa</i>)	<i>slawna</i>	Leonard Jarmużek	Anna		Maciej Anioł – zięć	17 V 1577 (I/12, s. 342-343); 16 X 1579 (I/12, s. 436-438)
807.	Jadwiga [Kacuszka] (<i>Jadwiga</i>)		Piotr Kacuszka				5 X 1576 (I/12, s. 316-317)
808.	Jadwiga Kalczyzna (<i>Hedwigis Kalczina quondam de Czolnochowo</i>)	<i>honesta</i>			Wojciech, Andrzej, Jan, Jakub	rodzeństwo: Elżbieta Janeczkowa, Jan śpiewak; synowe: Anna (pierwsza żona Wojciecha), Elżbieta Pieruska (druga żona Wojciecha)	3 V 1547 (I/10, s. 295-299); 6 V 1558 (I/11, s. 2-3)
809.	Jadwiga Kapturówna (<i>Jadwiga Kapturowna</i>)	<i>slawna</i>		Wawrzyniec Kapturek Elżbieta		wujostwo: Piotr Matiaszek, Jan Matiaszek	20 V 1577 (I/12, s. 344-346)
810.	Jadwiga [Kęsicka] (<i>Hedwigis Gregory agnomine Boczek e Minori Lyubyn</i>)	<i>honesta</i>	Wojciech Kęsicki	Grzegorz Boczek z Lubini Małej			4 IV 1535 (I/2, s. 134-135)
811.	Jadwiga Klichowska (<i>Hedwigis/Jadwiga Klichowska/Wacławowa Mielczarka/Myelczarka</i>)	<i>famata ac provida nobilis slawna uczciwa pani</i>	Wacław mielczarz		Bartłomiej, Jan, Łukasz		6 XII 1560 (I/11, s. 97-98, 99, 99-100); 14 VI 1566 (I/11, s. 286-287); 3 VII 1573 (I/12, s. 150-152); 28 V 1574 (I/12, s. 199-201); 8 III 1577 (I/12, s. 333-334)
812.	Jadwiga [Klimczyk] (<i>Jadwiga</i>)	<i>slawna</i>	Tomasz Klimczyk	Jędrzej Skrzypek			9 III 1576 (I/12, s. 301-302); 24 V 1585 (I/13, s. 47-48); 8 VII 1588 (I/13, s. 163, 163- 164)
813.	Jadwiga [Kołodziejowa] (<i>Jadwiga</i>)	<i>slawna uczciwa</i>	Maciej Kołodziejczyk			Wojciech kołodziej – teść	20 V 1577 (I/12, s. 343-344); 1 VII 1585 (I/13, s. 57-59); 12 VII 1585 (I/13, s. 62-64)
814.	Jadwiga [Kopcikowa] (<i>Jadwiga</i>)	<i>slawna</i>	Mikołaj Kopcik	Wojciech młynarz Żbikowski			22 I 1593 (I/13, s. 307-308)
815.	Jadwiga [Kornasowa] (<i>Jadwiga</i>)	<i>uczciwa</i>	Jędrzej Kornas	Szymon szewc			20 XI 1596 (I/13, s. 427); 22 XI 1596 (I/13, s. 446-447)
816.	Jadwiga [Kostrzewkowa] (<i>Jadwiga</i>)	<i>slawna</i>	Bartosz Kostrzewka	Anna Klimkowa		wujostwo: Jadwiga i Tomasz Klimczyk	22 VI 1576 (I/12, s. 314-315)
817.	Jadwiga [Kotlarzowa] (<i>Jadwiga</i>)	<i>uczciwa</i>	Jan kotlarz				27 IX 1595 (I/13, s. 411-412)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
818.	Jadwiga [Kotlińska] (<i>Jadwiga</i>)	<i>slawna</i>	Jan Kotliński			Kasper Czajka – wuj	12 I 1571 (I/12, s. 57-58)
819.	Jadwiga Kowalczyzna (<i>Hedwigis/Hedwigis Kowalczyzna</i>)	<i>honesta</i>	1. Marcin Kowalka; 2. Fabian		Piotr (syn Marcina); pasierbowie (synowie Marcina): Maciej, Łazarz kleryk		18 V 1551 (I/2, s. 182, 182-183); 31 I 1556 (I/2, s. 219-220)
820.	Jadwiga [Krawcowa] (<i>Hedwigis</i>)		1. Jan krawiec; 2. Andrzej krawiec		dzieci Jana: Jan, Anna	Wawrzyniec krawiec ze Stawiszyna – zięć	23 II 1560 (I/11, s. 63); 6 IX 1566 (I/11, s. 294-295)
821.	Jadwiga [Kuśnierzowa] (<i>Hedwigis</i>)		Wojciech kuśnierz				25 X 1566 (I/11, s. 299-301)
822.	Jadwiga [Lobowa] (<i>Hedwigis</i>) zm. 1535		Maciej/Wojciech Loba z Magnuszewic	Szymon sukiennik		Bartłomiej – brat	24 XI 1535 (I/2, s. 138)
823.	Jadwiga Łuszczyna Ślusarka (<i>Jadwiga Luczczyna/Łuczczina Slossarka</i>)		Łuszczek ślusarz				22 X 1574 (I/12, s. 229-230, 230-231); 13 X 1581 (I/12, s. 520)
824.	Jadwiga Maczkowa (<i>Hedwigis olim Maczkowa</i>)	<i>honesta</i>	1. Maciej ogrodnik; 2. Jan Łysy		Piotr Łysy	Anna – synowa	25 VIII/1 IX [?] 1564 (I/3, s. 6-8, 8); 1 VII 1575 (I/12, s. 270-271)
825.	Jadwiga Mandykowa (<i>Hedwigis Mandykowa</i>) zm. 1525				Feliks	Benedykt Otrąbka – wnuk	26 II 1525 (I/2, s. 108-109)
826.	Jadwiga Marzelanka/Orszulanczyzna (<i>Hedwigis/Jadwiga Marzelanka/Orszulanczyzna/Orszulanka</i>)	<i>slawna uczciwa</i>	Wojciech Orszulanka	Wojciech Marzel		Barbara – siostra	24 XI 1559 (I/11, s. 48-49, 49); 29 III 1560 (I/11, s. 72-73); 19 I 1571 (I/12, s. 59-60); 24 IX 1574 (I/12, s. 224-226); 18 V 1582 (I/12, s. 529-530); 24 V 1585 (I/13, s. 44-46); 19 II 1593 (I/13, s. 313-314); 11 VI 1593 (I/3, s. 94-95); 1 XII 1595 (I/13, s. 418-420)
827.	Jadwiga [Miękinowa] (<i>Jadwiga</i>)		Stanisław Miękina				13 I 1589 (I/13, s. 175-176)
828.	Jadwiga [Młynarka] (<i>Hedwigis</i>)	<i>provida</i>		Marcin młynarz Anna		rodzeństwo: Piotr, Regina; stryjowie: Klemens z Luienia Małego, Jan z Lubienia Wielkiego	9 IV 1557 (I/2, s. 224-225); 14 II 1561 (I/11, s. 105-106)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
829.	Jadwiga [Młynarka Twardowska] (<i>Jadwiga</i>)	<i>uczciwa</i>	Grzegorz młynarz Twardowski	Wawrzyniec Śmiałek			17 XI 1589 (I/13, s. 216-217)
830.	Jadwiga Mrówczanka (<i>Jadwiga Mrowczanka</i>)	<i>uczciwa</i>	Jan mielcarz	Jan Dusza			14 V 1593 (I/13, s. 318-319)
831.	Jadwiga [Niewrzładka] (<i>Hedwigis</i>)					rodzeństwo: Jan, Barbara z Zawidowic	22 IV 1545 (I/10, s. 218)
832.	Jadwiga [Obersalowa] (<i>Hedwigis</i>)		Piotr Obersal				22 IV 1545 (I/10, s. 219)
833.	Jadwiga [Ożarkowa] (<i>Jadwiga</i>)	<i>slawna i uczciwa</i>	Franciszek Ożarek	Maciej Pyszka			27 IV 1584 (I/13, s. 8); 16 V 1586 (I/13, s. 97-99); 22 VI 1587 (I/13, s. 145-147); 6 X 1589 (I/13, s. 211-212); 3 XI 1589 (I/13, s. 219-220); 11 V 1590 (I/13, s. 232-233); 30 VIII 1591 (I/13, s. 281-283); 10 VI 1594 (I/3, s. 97-98, 98-100); 19 V 1600 (I/14, s. 38-39)
834.	Jadwiga [Patrzywkątowa] (<i>Hedwigis</i>)		Wojciech Patrzywkąt				8 XII 1539 (I/10, s. 150-151)
835.	Jadwiga Pęczykijka (<i>Jadwiga Peczykyka</i>)	<i>uczciwa</i>					1555 (I/10, s. 428-429); 30 X 1573 (I/12, s. 161-162)
836.	Jadwiga [Płóciennikowa] (<i>Hedwigis/Jadwiga</i>)	<i>famata uczciwa</i>	Erazm płóciennik			Jadwiga Głowacka – siostrzenica	19 IX 1561 (I/11, s. 136-137); 20 XI 1596 (I/13, s. 423)
837.	Jadwiga Popkowa (<i>Jadwiga Popkowa</i>)	<i>slawna</i>			Regina	Jurek szewc – zięć	7 I 1575 (I/12, s. 237-238); 9 I 1579 (I/12, s. 421-422); 21 IV 1581 (I/12, s. 507-508); 28 IV 1589 (I/13, s. 193-195)
838.	Jadwiga Pruślińska (<i>Hedwigis Pruslinska</i>)	<i>nobilis</i>	Szymon Ciesielski				16 I 1562 (I/11, s. 148-149)
839.	Jadwiga [Radzińska] (<i>Jadwiga</i>)	<i>slawna</i>	Marcin Radziński	Agnieszka Parzylaska			18 XI 1575 (I/12, s. 291-292); 27 IV 1582 (I/12, s. 532); 25 IX 1584 (I/13, s. 19-21)
840.	Jadwiga [Rakowa] (<i>Jadwiga</i>)		Frącek Rak				8 II 1591 (I/13, s. 262-263)
841.	Jadwiga [Rurnikowa] (<i>Hedwigis</i>)	<i>honesta</i>	Stanisław rurmistrz	Wojciech Konwa			12 II 1563 (I/11, s. 186-187)
842.	Jadwiga [Rymarzowa] (<i>Jadwiga</i>)		Walenty rymarz				22 IV 1594 (I/13, s. 351-352); 20 IX 1596 (I/13, s. 444-445)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
843.	Jadwiga [Słaba] (<i>Heduigis</i>)	<i>provida</i>	Marcin Słaby				21 IX 1554 (I/2, s. 203-204)
844.	Jadwiga Stawska z Bonina (<i>Heduigis Stawska de Bonyno</i>)	<i>honesta</i> <i>nobilis</i> <i>conclvis</i>	Andrzej Stawski			Tomasz Stawski – szwagier	6 VIII 1542 (I/10, s. 174-175); 16 IX 1543 (I/10, s. 199-201); 22 XII 1543 (I/10, s. 205-206); 27 VII 1544 (I/10, s. 215); 29 VI 1545 (I/10, s. 222-223)
845.	Jadwiga [Strugalina] (<i>Heduigis/Jadwiga</i>) zm. 1570	<i>honesta</i>	Wojciech Strugała	Marcin Krupka	Jan Fortuna		8 V 1542 (I/2, s. 155); 21 VI 1560 (I/2, s. 254-255); 20 X 1570 (I/12, s. 50-52)
846.	Jadwiga Strugalina (<i>Jadwiga Strugalina</i>)	<i>uczciwa</i>					27 IX 1588 (I/3, s. 83-84); 14 IV 1589 (I/13, s. 189-191)
847.	Jadwiga [Szczecina] (<i>Heduigis</i>)	<i>honesta</i>	Marcin Szczecinka				14 VI 1566 (I/11, s. 285-286)
848.	Jadwiga [Szewcówna] (<i>Jadwiga</i>)			Maciej szewc		rodzeństwo: Szymon Krzeciek, Błażej, Jan, Bartosz	5 II 1580 (I/12, s. 457-459)
849.	Jadwiga [Szewcówna] (<i>Jadwiga</i>)			Marcin szewc Małgorzata		rodzeństwo: Tomasz, Ewa	26 IV 1596 (I/13, s. 434-435)
850.	Jadwiga [Szyda] (<i>Jadwiga</i>)		Jakub Szyda				31 VIII 1590 (I/13, s. 251-253)
851.	Jadwiga [Świderkówna] (<i>Heduigis</i>)	<i>honesta</i>		Tomasz Świderek		rodzeństwo: Dorota, Urszula, Jakub; Paweł Dozdała – stryj; Marcin pilarz z Krobi (mąż Urszuli) – szwagier	15 III 1560 (I/11, s. 70-71)
852.	Jadwiga [Świętkowa] (<i>Hedwigis</i>)		Świętek			Jakub kmięć z Rokutowa – szwagier	1555 (I/10, s. 428-429)
853.	Jadwiga Świętomirowa (<i>Heduigis Swyęthomyerowa/ Szwęthomyrowa/ Szwęthomyerowa</i>) zm. 1552	<i>honesta</i> <i>civis</i>				Małgorzata Wójcikowa – wnuczka	25 VI 1535 (I/10, s. 108-109); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187)
854.	Jadwiga [Tkaczowa] (<i>Heduigis</i>)		Jakub tkacz				14 IX 1526 (I/10, s. 93-94)
855.	Jadwiga Tomicka (<i>Heduigis Thomiczka</i>)	<i>honesta</i> <i>conclvis</i>					12 V 1545 (I/10, s. 221-222); 16 IX 1547 (I/10, s. 267-268)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
856.	Jadwiga [Ważyńska] (<i>Jadwiga</i>)	<i>slawna</i>	Marcin Ważyński				6 III 1573 (I/12, s. 133-134)
857.	Jadwiga Wąsikówna (<i>Jadwiga Wąsikówna</i>)	<i>slawna</i>	Jan Szełto z Lenartowic			Wojciech Wąsik – brat	16 II 1582 (I/12, s. 526-527); 2 X 1592 (I/13, s. 297-298, 298-299); 10 VI 1594 (I/13, s. 359-361)
858.	Jadwiga [Weiffer] (<i>Jadwiga Florianowa</i>) zm. 1595	<i>mieszczka</i>	Florian Weiffer	Kasper organista		Agnieszka – siostra; Maciej organista – szwagier	30 VI 1589 (I/13, s. 205-207); 10 II 1595 (I/13, s. 396-397); 24 II 1595 (I/13, s. 399-400)
859.	Jadwiga [Włóczyszka] (<i>Jadwiga</i>)		Kasper Włóczyszek				23 VI 1589 (I/13, s. 204-205)
860.	Jadwiga [Wolkówna] (<i>Hedwigis</i>) zm. 1543	<i>honesta</i>	Franciszek			Piotr Wołek – brat	26 II 1543 (I/10, s. 183-184)
861.	Jadwiga Wylązka (<i>Jadwiga Wylązka</i>)	<i>uczciwa</i>					16 V 1586 (I/13, s. 94-96)
862.	Jadwiga z Jarocina (<i>Hedwigis ex Jaroczin</i>)	<i>honesta</i> <i>civis ex Jaroczin</i>				rodzeństwo: Szymon Jednogroszek, Apolonia; Małgorzata Gniazdowska – bratowa	1554 (I/10, s. 463)
863.	Jadwiga z Pyzdr (<i>Hedwigis de Piszdri</i>)	<i>honesta</i>			Jan	Dorota Myszyna – siostra	20 IV 1528 (I/10, s. 99)
864.	Jadwiga [Zajacowa] (<i>Hedwigis</i>)	<i>honesta</i>	Jan Zajac		Grzegorz, Szymon		3 XI 1546 (I/10, s. 242-244)
865.	Jadwiga [Żapartowa] (<i>Yadwiga</i>)		Szczęśny Żapart				22 X 1574 (I/12, s. 232-233)
866.	Jaklik szewc (<i>Jaklik sutor</i>)	<i>sutor</i>				Mikołaj szewc – zięć	12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
867.	Jakub (<i>Jacobus</i>)	<i>procurator magnifici domini succamerarii Cracoviensis</i>					14 VIII 1535 (I/10, s. 109-110)
868.	Jakub (<i>Jacobus</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>					12 I 1560 (I/11, s. 50)
869.	Jakub (<i>Jacobus</i>)			Maciej sołtys z Chocza		Elżbieta Młynarka – siostra	25 IX 1562 (I/11, s. 170-171)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
870.	Jakub Aniol/Aniolek (<i>Jacub Angiol/Angiolek</i>)	<i>ślawny mąż</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i> <i>przedmieszczanin</i>	Jadwiga córka Elżbiety Wargalki			Maciej – brat	22 VI 1590 (I/13, s. 241-243); 30 IV 1593 (I/13, s. 317-318); 13 I 1595 (I/13, s. 374-375); 25 X 1596 (I/13, s. 446); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 23 I 1598 (I/14, s. 2-3); 22 I 1599 (I/14, s. 24)
871.	Jakub bednarz (<i>Jacobus doleator</i>)	<i>famatus</i> <i>doleator</i>					10 V 1566 (I/11, s. 277-278); 23 XI 1571 (I/12, s. 86)
872.	Jakub Bieńczyk (<i>Jacobus Bienczyk</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i>			Walenty, Małgorzata	Erazm Mazur – zięć	15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 28 IV 1553 (I/10, s. 415-417); 29 I 1556 (I/2, s. 217-219); 16 I 1562 (I/11, s. 148-149); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 5 VII 1566 (I/11, s. 289-290); 22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 3 II 1570 (I/12, s. 11)
873.	Jakub Chomącki (<i>Jacobus Chomaczski</i>)	<i>servitor Severini</i> <i>Bonar de Balicze et</i> <i>Frederici</i>					9 III 1562 (I/11, s. 162-165)
874.	Jakub Chorochwał/ Chorochwałik (<i>Jacobus/Jacub/Jakub</i> <i>Choropchal/Choropchalik/ Koropchwalyk</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>ślawny</i> <i>przedmieszczanin</i> <i>suburbanus</i>	Anna	Małgorzata Chorochwałka		rodzeństwo: Anna, Elżbieta, Grzegorz; Dorota Aniołka – siostra cioteczna	23 II 1560 (I/11, s. 61-62); 14 II 1561 (I/11, s. 106-107); 4 VII 1561 (I/11, s. 133-134); 12 IX 1561 (I/2, s. 260-261); 14 V 1563 (I/11, s. 190-191); 25 VIII 1564 (I/11, s. 230-231); 31 I 1571 (I/12, s. 64-65); 29 VI 1575 (I/12, s. 273-274); 29 IV 1580 (I/12, s. 476-477); 27 IV 1584 (I/13, s. 9-10); 20 VI 1584 (I/3, s. 77-78); 15 V 1598 (I/14, s. 11-13)
875.	Jakub Cielatek (<i>Jakub Czieliathek</i>)	<i>ślawny młodzieniec</i>				rodzeństwo: Piotr, Stanisław	11 V 1571 (I/12, s. 71-72)
876.	Jakub Cielecki (<i>Jakub Czielieczky</i>)	<i>ślawny</i>					11 VI 1574 (I/12, s. 204-206); 30 IX 1575 (I/12, s. 277-278)
877.	Jakub Ciesielski (<i>Jacub Ciesielski</i>)	<i>ślawny</i>				Regina – siostra	12 V 1589 (I/13, s. 197-198)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
878.	Jakub Domagała szewc (<i>Jacob/Jakub Domagala/ Domagala</i>)	<i>przesławny</i> <i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i> <i>mistrz rzemiosła</i> <i>szewskiego</i> <i>szewc</i>	Dorota Żagacianka córka Jana Żagaty				13 I 1576 (I/12, s. 293-294); 13 XI 1579 (I/12, s. 447-449); 26 VIII 1580 (I/12, s. 490-491, 491-492); 1 VI 1582 (I/12, s. 530); 3 XII 1582 (I/12, s. 541); 4 II 1583 (I/12, s. 537-538); 25 V 1584 (I/13, s. 13-14); 1 X 1584 (I/13, s. 28-29); 21 VI 1585 (I/13, s. 50-53, 53- 55); 30 VIII 1585 (I/13, s. 68-70); 18 IV 1586 (I/13, s. 87-90); 10 XI 1586 (I/13, s. 117-119); 14 XI 1586 (I/13, s. 124-126, 126-128, 128-129); 10 I 1587 (I/13, s. 132-133); 28 VIII 1587 (I/13, s. 151); 21 X 1588 (I/13, s. 171); 2 VI 1589 (I/13, s. 198-200); 10 V 1594 (I/13, s. 354-356); 28 IV 1595 (I/13, s. 386-387); 10 XI 1595 (I/13, s. 414-415); 20 XI 1596 (I/13, s. 422-423); 28 XI 1597 (I/13, s. 463-464); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
879.	Jakub Dosło szewc (<i>Jacobus Doslo</i>)	<i>discretus</i> <i>honestus vir</i> <i>civis</i> <i>sutor</i>	Wczysło [?]			Jerzy kuśnierz – zięć; Tomasz z Odolanowa – bratanek [?]	3 VII 1525 (I/2, s. 111-112); 27 XII 1529 (I/2, s. 119); 11 VI 1548 (I/10, s. 281-282); 25 XI 1549 (I/10, s. 319-320)
880.	Jakub Drzewicki czapnik (<i>Jakub Czapnik Drzewiczky</i>)	<i>ślawny</i> <i>czapnik</i> <i>mieszczanin</i>	Anna córka Stanisława grncarza				10 V 1577 (I/12, s. 340-341); 21 VI 1577 (I/12, s. 348-349)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
881.	Jakub Frymek (<i>Jacub/Jakub/Jacobus Frimek/ Frymek</i>) zm. 1585	<i>ślawny mąż</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i>	Małgorzata córka Piotra Sikory z Wielkiego Koźmina	Józef Frymek Katarzyna Jan Frymek krawiec (ojczym)	Anna, Dorota, Jan	Dorota – siostra; zięciowie: Jakub Wolaczek (mąż Anny), Jędrzej Wilczek (mąż Doroty)	31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 10 V 1566 (I/11, s. 275-277); 14 II 1568 (I/3, s. 30-31); 5 II 1574 (I/12, s. 184-187); 30 IX 1575 (I/12, s. 278-280); 19 X 1575 (I/12, s. 283-284); 22 V 1579 (I/12, s. 428-429); 26 VI 1579 (I/12, s. 431-433); 16 VI 1581 (I/12, s. 515-516); 17 XII 1582 (I/3, s. 74-75); 21 VI 1585 (I/13, s. 50-53); 29 I 1593 (I/13, s. 308-309); 12 II 1593 (I/3, s. 89-90); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 22 I 1597 (I/13, s. 449-450)
882.	Jakub Gaitka (<i>Jakub Gaitka</i>) zm. 1587		Agnieszka Kowalka córka Wojciecha kowala				6 VII 1582 (I/12, s. 534-535); 24 VI 1587 (I/13, s. 144-145)
883.	Jakub Gajdzik rurmistrz (<i>Jacub Gaidzik/Gaydzik</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i> <i>rurmistrz</i>					9 III 1584 (I/12, s. 553); 21 III 1586 (I/13, s. 85-87)
884.	Jakub Galeski sukiennik (<i>Jakub Galeski</i>)	<i>ślawny</i> <i>sukiennik</i>					12 VII 1577 (I/12, s. 356-357)
885.	Jakub Giza rzeźnik (<i>Jacobus/Jacub Giska/Giszka/ Giza</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>magister carnarius</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i> <i>scabinus</i>	Barbara				4 XI 1558 (I/11, s. 24-25); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 24 XI 1559 (I/11, s. 49); 24 V 1560 (I/2, s. 251, 252- 253); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 10 IV 1562 (I/11, s. 157); 21 IV 1564 (I/11, s. 227-228); 8 III 1566 (I/11, s. 271-272); 23 I 1568 (I/11, s. 337); 15 IV 1575 (I/12, s. 256-258); 5 X 1575 (I/12, s. 281-282); 14 XI 1575 (I/12, s. 289-290); 30 V 1586 (I/13, s. 101-102); 26 I 1590 (I/13, s. 224-225); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 3 VII 1600 (I/14, s. 43-44)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
886.	Jakub Groth ze Stawiszyna (<i>Jacobus Grod/Groth</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis in Sthawissin</i>	Zofia córka Wojciecha Kalki i Elżbiety Pieruskiej				21 V 1567 (I/11, s. 318-319); 18 VI 1568 (I/11, s. 343-344); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361)
887.	Jakub Gwiazda (<i>Jacob Gwyasda</i>)	<i>providus</i> <i>ex suburbio</i>	Anna				29 VI 1545 (I/10, s. 224-225); 12 III 1547 (I/10, s. 250-251)
888.	Jakub Jarosz (<i>Jakub Jarosz</i>)						18 XII 1587 (I/13, s. 157-158)
889.	Jakub Jaroszczyk (<i>Jacob Jaroszczyk</i>)						10 VI 1594 (I/13, s. 359-361); 4 XI 1594 (I/13, s. 369-370); 1597 (I/14, s. 1-2); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
890.	Jakub Kabat (<i>Jacobus Cabath/Kabath</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>civis</i> <i>concvivis</i>					1553 [?] (I/10, s. 430-431); 6 I 1548 (I/10, s. 268-270); 10 X 1561 (I/11, s. 141-142); 16 I 1562 (I/11, s. 148-149); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 21 II 1567 (I/11, s. 309-310); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 14 II 1568 (I/3, s. 29-30); 9 IX 1573 (I/12, s. 153-154); 8 I 1574 (I/12, s. 172-174)
891.	Jakub Kaldosz czapnik (<i>Jacobus/Jacob Kaldos</i>)	<i>providus</i> <i>slawny i uczciwy mąż</i> <i>czapnik</i> <i>mieszczanin</i>		Walenty Kaldosz Zofia		rodzeństwo: Anna, Dorota, Jan, Sebastian, Walenty Kulka z Urzędowa, Jakub, Marcin; Zofia Kłodyszkowa z Korzeniewa – ciotka; Maciej czapnik – szwagier	27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 1 III 1560 (I/11, s. 69-70); 11 II 1583 (I/12, s. 538-539, 539); 1 XII 1595 (I/13, s. 417-418); 20 XI 1596 (I/13, s. 426-427)
892.	Jakub [Kalka] (<i>Jacobus</i>)			Jadwiga Kalczyzna		rodzeństwo: Wojciech, Andrzej, Jan; wujostwo: Jan Janeczka, Elżbieta Janeczkowa; stryjenka z Marszewa	3 V 1547 (I/10, s. 295-299)
893.	Jakub Kępa (<i>Jacobus Kepa</i>)						10 IX 1563 (I/11, s. 206-207)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
894.	Jakub Kicki/Podleski (<i>Jacobus Kyczky/Podlieski</i>)	<i>famatus vir</i>	Anna Kicka	Jan Podleski			9 XI 1565 (I/11, s. 248-249); 16 XI 1565 (I/11, s. 249-251); 23 XI 1565 (I/11, s. 251-253)
895.	Jakub Klimczyk (<i>Jacob Klimczyk</i>)	<i>uczciwy</i>		Klimek Mroczek Agnieszka Klimkowa Wojciech Niestój (ojczym)			26 IV 1596 (I/3, s. 103-104); 26 IV 1596 (I/13, s. 430-431)
896.	Jakub kmięć z Rokutowa (<i>Jacobus cmetho ex Rokutowo</i>)	<i>laboriosus</i>				Świętek – brat; Jadwiga – bratowa	1555 (I/10, s. 428-429)
897.	Jakub Konwik młynarz Podborny (<i>Jacobus/Jakub Conwik/ Konwik</i>) zm. 1572	<i>providus</i> <i>molendinator Podborny</i>	Elżbieta Młynarka Podborna córka Macieja Sołtysa z Chocza		pasierby (dzieci Grzegorza młynarza): Jan, Maciej/Mateusz, Gabriel, Anna, Katarzyna, Agnieszka		25 IX 1562 (I/11, s. 170-171); 1 II 1572 (I/3, s. 47-48)
898.	Jakub Kozi (<i>Jacobus Kozi</i>) zm. 1549		Agnieszka		Paweł	Agnieszka Kozia – synowa	22 II 1549 (I/2, s. 177-178); 30 VIII 1560 (I/11, s. 86)
899.	Jakub Kwiatek (<i>Jakub Kwiatek</i>)					Regina – siostra; Grygier tesarz – szwagier	28 I 1575 (I/12, s. 245-246)
900.	Jakub Latosi zięć (<i>Jacobus/Jakub gener dictus Lathoszi/Lathosy zencz/ Liathossi</i>)	<i>famatus</i> <i>opatrzny</i> <i>slawny</i> <i>civis</i>	Małgorzata córka Stanisława Latosięgo i Anny				10 IX 1563 (I/11, s. 206-207); 9 XI 1565 (I/11, s. 248-249); 23 XI 1565 (I/11, s. 251-253); 28 II 1567 (I/11, s. 312-313); 12 II 1574 (I/12, s. 189-191, 191-193); 2 III 1576 (I/12, s. 300-301); 9 XI 1576 (I/12, s. 322-324); 5 II 1580 (I/12, s. 461-462)
901.	Jakub Łuszczek (<i>Jakub Luszczek</i>)	<i>slawny</i>	Regina Oborska		pasierbowie: Jan, Maciej		13 XI 1573 (I/12, s. 166-168); 11 VI 1574 (I/12, s. 204-206, 206-208); 1 VII 1575 (I/12, s. 271-273)
902.	Jakub Łysek/Przebierała garniarz (<i>Jacob/Jakub Lysek/ Przebierała/Przebierała</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>garniarz</i> <i>mieszczanin</i>	Agnieszka	Piotr Łysek			3 III 1587 (I/13, s. 139); 30 IX 1588 (I/13, s. 164-165, 167); 14 V 1593 (I/3, s. 90-91); 7 IV 1595 (I/13, s. 384-385); 19 V 1595 (I/12, s. 394-395)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
903.	Jakub Mazurek (<i>Jacob Mazurek</i>)	<i>slawny</i>		Hanna Mazurkowa			8 IV 1580 (I/12, s. 466-467)
904.	Jakub mielcarz (<i>Jacobus braseator</i>)	<i>famatus providus braseator civis</i>	Katarzyna wdowa po Jakubie rzeźniku				11 II 1558 (I/2, s. 230-231); 16 V 1561 (I/11, s. 123-124)
905.	Jakub Mierzych (<i>Jacob Mierzich</i>)	<i>slawny mieszczanin</i>	1. Anna; 2. Elżbieta			szwagrowie: Jan, Łukasz	31 VIII 1571 (I/12, s. 78-80); 16 X 1579 (I/12, s. 436-438)
906.	Jakub młynarz (<i>Jacobus molendinator</i>)	<i>providus vir</i>	Helena				4 II 1532 (I/2, s. 124)
907.	Jakub Nowaczyk garncarz (<i>Jacob/Jakub Nowaczek/ Nowaczik</i>)	<i>slawny garncarz mieszczanin</i>	Hanna córka Wita Białaska				14 II 1578 (I/12, s. 381-382); 30 VI 1581 (I/12, s. 518); 11 I 1585 (I/13, s. 36-37); 19 II 1593 (I/13, s. 309-310)
908.	Jakub Oberszalik (<i>Jacob/Jakub Oberszal/ Obersalik/Oberszalik</i>) zm. 1594	<i>slawny przedmieszczanin</i>	Agnieszka	Zofia			27 VI 1578 (I/12, s. 408-409); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 3 VI 1580 (I/12, s. 485-486); 7 IV 1581 (I/12, s. 506-507); 30 VI 1581 (I/12, s. 516); 14 IV 1589 (I/13, s. 187-189); 2 XI 1594 (I/13, s. 367-368)
909.	Jakub Ogorzałczyk (<i>Jacob Ogorzałczyk</i>)	<i>uczciwy</i>					7 VII 1600 (I/14, s. 47-48)
910.	Jakub Okrasa/Okraska (<i>Jacob/Jacob/Jakub Okrasa/ Okraska/Okrassa/Okrasza</i>) zm. 1585	<i>opatrzny slawny mąż ławnik mieszczanin rajca</i>	Marusza	Andrzej Niedolej (ojczym)			30 V 1575 (I/12, s. 267-268); 1 II 1577 (I/12, s. 325-326); 11 VII 1578 (I/12, s. 411-413); 10 X 1578 (I/12, s. 415-416); 20 I 1581 (I/12, s. 499-500); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 20 VI 1584 (I/3, s. 77-78); 30 VIII 1585 (I/13, s. 68-70); 16 V 1586 (I/13, s. 99-101); 17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 31 X 1586 (I/25, s. 1-3)
911.	Jakub Otrąbka mansjonarz (<i>Jacobus Otrąbka</i>)	<i>mansionarius</i>					14 II 1550 (I/10, s. 321-322)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
912.	Jakub piekarz (<i>Jacobus/Jakub piekarz/pistor</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>pistor</i>	Elżbieta				16 VI 1553 (I/10, s. 423-424); 21 IV 1564 (I/11, s. 225-227); 7 VII 1570 (I/12, s. 43-44); 10 VI 1575 (I/12, s. 268-270); 1 II 1577 (I/12, s. 326-327)
913.	Jakub Piórko (<i>Jacobus Pyorko</i>)	<i>honestus vir</i> <i>civis</i>					10 IX 1520 (I/10, s. 84)
914.	Jakub Placzek (<i>Jacobus Placzek</i>)						19 V 1538 (I/10, s. 126); 6 I 1539 (I/10, s. 132)
915.	Jakub Przebierała (<i>Jacub Przebierała</i>)	<i>slawny</i>	Agnieszka				3 XI 1589 (I/13, s. 220-221); 19 V 1595 (I/13, s. 394-395)
916.	Jakub rymarz (<i>Jacobus frenifex</i>)	<i>frenifex</i>	Barbara				2 XI 1544 (I/10, s. 217-218); 6 I 1548 (I/10, s. 268-270)
917.	Jakub rzeźnik (<i>Jacobus/Jakub Ianius/rzeźnik</i>) zm. 1558	<i>providus</i> <i>civis</i>	Katarzyna		Jan [?]		26 II 1552 (I/10, s. 336-337); 11 II 1558 (I/2, s. 230-231); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 3 X 1567 (I/3, s. 28); 2 X 1573 (I/12, s. 156-157)
918.	Jakub Słaby (<i>Jacobus Szlaby</i>) zm. 1543					Barbara – siostra	11 V 1543 (I/10, s. 192-193)
919.	Jakub sługa z Marszewa (<i>Jacobus servitor de Marszewo</i>)						12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
920.	Jakub sołtys (<i>Jacub Szoltis</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin kaliski</i>		Anna Sołtysowa		rodzeństwo: Józef, Sebastian, Urszula	18 I 1584 (I/13, s. 16-19)
921.	Jakub Szakowski (<i>Jacobus Szakowski</i>)						26 II 1525 (I/2, s. 108-109)
922.	Jakub Szukała (<i>Jacobus Schukala/Shukala/ Szukala</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i>					22 III 1534 (I/2, s. 131); 2 X 1534 (I/10, s. 104); 8 IX 1536 (I/10, s. 115-116)
923.	Jakub Szwab sukiennik (<i>Jacobus Schwab/Zwab</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>pannifex</i>	Regina			Bartłomiej Pastuszka – szwagier	31 I 1561 (I/11, s. 103-104); 18 I 1566 (I/11, s. 255-256); 10 V 1566 (I/11, s. 277-278)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
924.	Jakub Szyda (<i>Jacub/Jakub Szyda</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Jadwiga				10 VI 1588 (I/13, s. 161-162); 31 VIII 1590 (I/13, s. 251-253); 8 II 1591 (I/13, s. 262-263)
925.	Jakub ślusarz z Gostynia (<i>Jacobus serifaber</i>)	<i>providus</i> <i>civis Gostiniensis</i> <i>serifaber</i>					4 XI 1558 (I/11, s. 24-25)
926.	Jakub śpiewak (<i>Jacobus praecentor</i>)	<i>honorabilis dominus</i> <i>ecclesiae</i> <i>Pleschoviensis</i> <i>praecentor</i>				Benedykt Otrąbka – brat	24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 13 VI 1561 (I/2, s. 257-258)
927.	Jakub Świderek (<i>Jacobus/Jakub Sswiderek/ Sviderek/Szviderek/Szwiderek</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i>	Anna	Tomasz Świderek		rodzeństwo: Dorota, Urszula, Jadwiga; Paweł Dozdała – stryj; Fabian Świderek – bratanek; bratanice: Agnieszka, Anna; Maciej pilarz z Krobi (mąż Urszuli) – szwagier	17 IX 1546 (I/10, s. 239-241); 4 VI 1548 (I/10, s. 280-281); 20 I 1559 (I/11, s. 27-28); 15 III 1560 (I/11, s. 70-71); 28 III 1561 (I/11, s. 114-115); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 8 I 1574 (I/12, s. 172-174); 8 II 1577 (I/12, s. 329); 21 IV 1581 (I/12, s. 509-510); 17 V 1585 (I/13, s. 42-44); 30 V 1586 (I/13, s. 101-102)
928.	Jakub tkacz (<i>Jacobus textor</i>)	<i>providus</i> <i>conclivis</i> <i>textor</i>	Jadwiga				14 IX 1526 (I/10, s. 93-94)
929.	Jakub Wargalik (<i>Jacobus Vargalik</i>)						6 V 1569 (I/11, s. 359-360)
930.	Jakub Wolaczek pisarz (<i>Jacub Wolaczek/Wolaczyk</i>)	<i>slawny</i> <i>pisarz pleszewski</i>	Anna Frymkówna córka Jakuba Frymka i Małgorzaty Sikorzanki				22 I 1593 (I/13, s. 308-309); 12 II 1593 (I/3, s. 89-90); 24 V 1596 (I/13, s. 435-436); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 22 I 1597 (I/13, s. 449-450); 16 V 1597 (I/13, s. 452-453); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30); 17 III 1600 (I/14, s. 36-37)
931.	Jakub Woszczynny (<i>Jakub Wąszczyny/Woszczyny</i>)					Wojciech Orszulanka – stryj	7 VI 1585 (I/3, s. 79-81)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
932.	Jakub Wośka garncarz (<i>Jacub Woska/Woszka/Wośka</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>garncarz</i> <i>garncarzyk</i> <i>młodzieniec</i>	Łucja Ważymsówna				18 IV 1586 (I/13, s. 90-92); 14 XI 1586 (I/13, s. 121-124); 30 IX 1588 (I/13, s. 164-165); 3 XI 1589 (I/13, s. 220-221); 19 V 1595 (I/13, s. 394-395); 1 XII 1595 (I/13, s. 417-418)
933.	Jakub Wróblowski (<i>Jaobus Vroblowski</i>)	<i>nobilis</i> <i>civis</i>					1533 [?] (I/2, s. 128-129)
934.	Jakub Wstępek (<i>Jacobus Wstempek</i>)			Szymon Wstempek Magdalena (macocha)			17 I 1552 (I/2, s. 183)
935.	Jakub Wygnanik (<i>Jacobus Vignanik/Wignanik</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i>	Anna córka Jana Maliszka z Jankowa				23 II 1560 (I/11, s. 63-64)
936.	Jakub z Chocza (<i>Jacobus de/in Chodecz</i>)	<i>providus</i>		Maciej sołtys z Chocza		rodzeństwo: Piotr Kalka, Elżbieta; Grzegorz młynarz (mąż Elżbiety) – szwagier	12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 20 I 1553 (I/10, s. 383-384)
937.	Jakub [z Gałazek] (<i>Jacobus</i>)				Małgorzata z Gałazek	zięciowie: Augustyn Kamieńczyk, Andrzej Drozd	24 III 1538 (I/10, s. 121-122); 10 III 1542 (I/10, s. 169)
938.	Jakub z Jamna (<i>Jacobus de Yamno</i>)	<i>laboriosus</i>				Grzegorz Janeczka – brat	1532 (I/2, s. 127)
939.	Jakub z Sobótki (<i>Jacobus e Sobotka</i>)	<i>laboriosus</i> <i>suburbanus</i>					27 IV 1535 (I/10, s. 104-105)
940.	Jakub Zabiegacz sukiennik (<i>Jacub Zabiegacz</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>pannifex</i>					9 I 1579 (I/12, s. 420-421); 3 XI 1589 (I/13, s. 215-216); 14 V 1593 (I/3, s. 91-92)
941.	Jakub złotnik (<i>Jacobus aurifaber</i>)	<i>aurifaber</i> <i>concivis</i>	Apolonia				9 XI 1539 (I/10, s. 147-148, 148-149)
942.	Jakubowa Gajdzina (<i>Jakubowa Gaidzina</i>)						12 II 1588 (I/3, s. 82-83)
943.	Jan (<i>Joannes</i>)			Jadwiga z Pyzdr		Dorota Myszyna – ciotka	20 IV 1528 (I/10, s. 99)
944.	Jan (<i>Joannes/Johannes</i>)	<i>providus vir</i>			Agnieszka	Elżbieta – siostra; Marcin Adamek – szwagier	26 XI 1531 (I/2, s. 123)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
945.	Jan (<i>Joannes</i>)			Wojciech Kądziorka (ojczym)		Anna – siostra	1532 (I/2, s. 126, 126-127)
946.	Jan (<i>Joannes</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i>				Błażej, sołtys z Kajewa – brat	20 XI 1535 (I/2, s. 137-138)
947.	Jan (<i>Joannes</i>)	<i>servitor</i> Piotra Kalki					12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
948.	Jan (<i>Joannes</i>) zm. przed 1566		Dorota				29 XI 1566 (I/11, s. 301)
949.	Jan (<i>Jan</i>)	<i>uczciwy</i>	Dorota				22 V 1598 (I/14, s. 13-14)
950.	Jan [Adamek] (<i>Joannes</i>)	<i>famatus ac providus</i>		Paweł Adamek Marcin Adamek (ojczym)		Gertruda – siostra; Ambroży ślusarz – wuj	27 IX 1560 (I/11, s. 88-89); 22 XI 1560 (I/11, s. 95-96)
951.	Jan [Adamek] (<i>Joannes</i>)			Marcin Adamek z Chorzewa		rodzeństwo: Bartłomiej, Anna; Ambroży ślusarz – opiekun prawny, NN – wuj	14 I 1567 (I/11, s. 303-304)
952.	Jan Bajadło (<i>Joannes Baiadllo</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>					10 V 1566 (I/11, s. 274-275)
953.	Jan [Balwierczyk] (<i>Joannes</i>)			Paweł balwierz Anna Balwierka Wojciech Pieruski (ojczym)		rodzeństwo: Zofia, Szymon, Anna	14 IV 1559 (I/2., s. 241-243); 16 II 1560 (I/11, s. 57-58)
954.	Jan Baptysta Koki (<i>Jan Baptista Koki</i>)	<i>szlachetny</i> <i>śluga Jana</i> <i>Zborowskiego</i>					1 XII 1595 (I/13, s. 416-417, 418-420); 6 XI 1598 (I/14, s. 19)
955.	Jan Barabasz kowal z Grylewa (<i>Joannes Barabas</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>faber</i> <i>oppidanus in</i> <i>Criłowo/Kriłowo</i>				rodzeństwo: Kasper, Piotr; Anna Czynkowa – bratowa; bracia cioteczni: Jan Omyła, Sebastian Parteka	8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 16 XI 1567 (I/11, s. 334); 30 I 1568 (I/11, s. 339)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
956.	Jan Baranek (<i>Jan Baranek</i>)	<i>przesławny i uczciwy</i> <i>mąż</i> <i>ślawny</i> <i>ledwoit</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>scabinus</i>	Anna				28 I 1575 (I/12, s. 245-246); 11 V 1576 (I/12, s. 307-308); 9 XI 1576 (I/12, s. 322-324); 10 I 1578 (I/12, s. 369-370); 28 I 1583 (I/12, s. 537); 25 II 1583 (I/12, s. 539-540); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19); 24 II 1584 (I/12, s. 552); 17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 30 IX 1588 (I/13, s. 165-166); 9 II 1590 (I/13, s. 227-228); 19 II 1593 (I/13, s. 310-312); 9 VII 1593 (I/3, s. 95-96); 4 II 1594 (I/13, s. 342-343); 16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101); 13 I 1595 (I/13, s. 375-376); 24 II 1595 (I/13, s. 398-399, 400-401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 11 XII 1596 (I/13, s. 427-428); 1597 (I/14, s. 1-2)
957.	Jan barwierz (<i>Jan barwyerz</i>)	<i>ślawny</i>	Zuzanna córka Jana Wójtowego zięcia				13 IV 1584 (I/12, s. 554-555)
958.	Jan Belak (<i>Joannes Belak/Belaszek</i>)	<i>honestus</i> <i>adolescens</i>					17 X 1567 (I/11, s. 329-330)
959.	Jan Biernacki (<i>Joannes Bernaczki/Biernaczki/</i> <i>Byernaczky</i>)	<i>nobilis</i>	Anna	Grzegorz Biernacki		Piotr – brat	14 VIII 1535 (I/10, s. 109-110); 3 II 1539 (I/10, s. 136); 4 II 1539 (I/10, s. 137-138); 13 VI 1540 (I/10, s. 160); 27 V 1575 (I/12, s. 261-263)
960.	Jan Borek/Mazur (<i>Joannes Borek/Maszur/</i> <i>Mazur</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>concivis</i> <i>consul</i> <i>scabinus</i> <i>vicinus</i>	Elżbieta		Anna, Franciszek (pasierb)	Jan Krakowczyk – zięć	17 III 1525 (I/2, s. 109-110, 110-111); 28 XI 1535 (I/2, s. 138-139); 2 IV 1538 (I/10, s. 124-125); 16 IV 1538 (I/10, s. 125); 10 VI 1538 (I/2, s. 146)
961.	Jan [Bógwiecki] (<i>Joannes</i>)	<i>nobilis</i>		Maciej Bógwiecki Barbara Prusinowska		Anna – siostra; Marcin Prusinowski – wuj	9 II 1554 (I/10, s. 454-455)
962.	Jan Bródka z Marszewa (<i>Jan Brodka z Marszewa</i>)	<i>ślawny</i>			Jadwiga	Maciej Chorochwalik – zięć	7 XII 1576 (I/12, s. 324-325)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
963.	Jan Bujara (Johannes Buiara)	<i>famatus</i> <i>civis</i>					17 X 1567 (I/11, s. 331)
964.	Jan [Chabior] (Johannes)			Marcin Chabior		rodzeństwo: Florian, Piotr	4 IX 1545 (I/10, s. 225-226)
965.	Jan Chadala/Chadalka garncarz (Jan Chadala/Chadalka/ Chadala)	<i>ślawny uczciwy</i> <i>garncarz przedmieszczanin</i>	1. Zuzanna Czaplina; 2. Barbara				20 II 1573 (I/12, s. 125-126); 27 II 1581 (I/12, s. 501-502); 14 VI 1581 (I/12, s. 514-515); 25 IX 1584 (I/13, s. 19-21); 11 I 1585 (I/13, s. 36-37); 25 V 1590 (I/13, s. 238-239); 24 I 1592 (I/13, s. 285-286); 12 I 1596 (I/13, s. 420-421)
966.	Jan Chorochwałik (Jan Choropchalik)						6 III 1573 (I/12, s. 135-136)
967.	Jan Chorochwał (Joannes Chorophal)						19 I 1554 (I/10, s. 441-442)
968.	Jan Chorzowski (Joannes Chorzowski)	<i>nobilis</i>				Zofia Chorzowska [?]	8 VII 1522 (I/2, s. 102-103)
969.	Jan Chrzęściel (Jan Chrzasciel/Chrzascziel)	<i>ślawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Anna				21 VI 1585 (I/13, s. 49-50); 30 VI 1589 (I/13, s. 209-210); 8 II 1591 (I/13, s. 265-266); 26 IV 1591 (I/13, s. 273-274)
970.	Jan Cieloszek (Jan Cieloszek)			Wojciech Cieloch młynarz z Brudzewka			12 XI 1563 (I/2, s. 266); 10 V 1591 (I/13, s. 276-277)
971.	Jan Ciesielski szewc (Jan Cziesielski)	<i>ślawny szlachetny</i> <i>szewc</i>					25 VI 1572 (I/12, s. 113-114); 29 VI 1575 (I/12, s. 273-274)
972.	Jan cieśla (Joannes faber lignarius) zm. 1565	<i>faber lignarius</i>	Gertruda				31 VIII 1565 (I/11, s. 244-246)
973.	Jan cieśla (Jan cyeszla/czyeszlia)	<i>cyeszla czyeszlia</i>					13 X 1581 (I/12, s. 519); 13 III 1585 (I/13, s. 39-40); 21 VI 1585 (I/13, s. 49-50)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
974.	Jan Ciupka szewc (<i>Jan Ciupka/Cziupka/Czyupka</i>)	<i>ślawny i opatrzny mąż</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>sewcz</i>	Anna			Grzegorz Niewrzęda – teść	22 X 1574 (I/12, s. 229-230, 230-231); 28 I 1575 (I/12, s. 244-245); 9 IX 1575 (I/12, s. 274-275); 9 VII 1576/I/12, s. 304); 19 IV 1577 (I/12, s. 335-336); 10 V 1577 (I/12, s. 340-341); 25 IV 1578 (I/12, s. 401-403); 28 I 1583 (I/12, s. 537); 4 II 1583 (I/12, s. 537-538); 9 III 1584 (I/12, s. 553-554); 31 X 1586 (I/25, s. 1-3); 14 IV 1589 (I/13, s. 185-186); 22 I 1593 (I/13, s. 305-306); 20 XI 1596 (I/13, s. 426-427, 427)
975.	Jan Cnota (<i>Joannes Cznota</i>) zm. 1534	<i>suburbanus</i>			Klemens		22 III 1534 (I/2, s. 131)
976.	Jan czapnik (<i>Joannes czapnik/pileator</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>czapnik</i> <i>pileator</i> <i>scabinus</i>					13 I 1539 (I/10, s. 134); 31 I 1561 (I/11, s. 103-104); 10 V 1566 (I/11, s. 277-278)
977.	Jan Czarny (<i>Joannes Czarni</i>)	<i>providus</i>					17 IX 1568 (I/11, s. 351-352)
978.	Jan Czech czapnik (<i>Jan Czech</i>)	<i>ślawny</i> <i>czapnik</i> <i>mieszczanin</i>					6 II 1579 (I/12, s. 422-424); 12 VII 1585 (I/13, s. 61-62); 28 IV 1589 (I/13, s. 193-195)
979.	Jan Dąbrowski (<i>Jan Dabrowski/Dambrowsky</i>)	<i>ślawny</i> <i>szlachetny</i>				rodzeństwo: Anna, Wawrzyniec; Stanisław Nowojka – szwagier	6 IX 1577 (I/12, s. 358-359); 15 IV 1580 (I/12, s. 469-471); 5 XI 1582 (I/3, s. 74)
980.	Jan Dibidzban (<i>Jan Dibidzban</i>)	<i>ślawny</i>					22 II 1572 (I/12, s. 92-93)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
981.	Jan Długosz rzeźnik (<i>Jan/Joannes Dlugos/Dlugossek/Dlugosz/Dlugoszek</i>)	<i>famatus ac honestus</i> <i>opatrny</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>conclvis</i> <i>lanio</i> <i>magister carnarius</i> <i>oppidanus</i>	1. Agnieszka; 2. Jadwiga córka Stanisława Liska kmiecia z Paczynowic; 3. Breda córka Tomasza Dużego z Chocza		Jan Długoszek [?]		19 II 1552 (I/2, s. 184-185); 16 VI 1553 (I/10, s. 421-422); 28 II 1561 (I/11, s. 107-109, 109-110, 111); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 15 V 1562 (I/11, s. 165-166); 19 I 1565 (I/11, s. 235-236); 20 VI 1567 (I/11, s. 324-325); 17 VI 1569 (I/11, s. 366-367); 4 XI 1569 (I/11, s. 369-370, 371); 13 VI 1572 (I/3, s. 51-52); 2 X 1573 (I/12, s. 156-157); 20 VI 1578 (I/12, s. 404-405)
982.	Jan Długoszek (<i>Jan Dlugosz/Dlugoszek</i>)	<i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>	Elżbieta córka Macieja Świderka i Barbary	Jan Długosz [?]		szwagrowie: Jan Świderk, Grzegorz Świderk	29 XI 1596 (I/13, s. 447-448); 6 II 1598 (I/14, s. 6-7, 7-8); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
983.	Jan Domarat (<i>Joannes Domarath</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>conclvis</i> <i>consul</i> <i>scabinus</i>	Anna				1 X 1526 (I/10, s. 95-96); 1533 (I/2, s. 129); 24 II 1535 (I/2, s. 134); 6 VI 1536 (I/2, s. 139); 1 IV 1538 (I/10, s. 123-124); 19 V 1538 (I/10, s. 126); 7 VI 1538 (I/2, s. 145)
984.	Jan Dozdalka rzeźnik (<i>Jan/Joannes Doszdalka/Dozdala/Dozdalka</i>) zm. przed 1584	<i>famatus</i> <i>opatrny</i> <i>providus ac nobilis</i> <i>slawny</i> <i>lawnik</i> <i>magister carnarius</i>	Urszula Sołtysówna córka Anny Sołtysowej z Morzy	Mikołaj Dozdalka Dorota Potkocka		Paweł Dozdalka – dziadek; rodzeństwo: Anna, Apolonia; szwagrowie: Józef Kaptur, Sebastian Sołtys, Jakub Sołtys; Jan wikariusz krakowski – stryj; Małgorzata Wójcikowa – stryjenka	24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 25 X 1560 (I/11, s. 89-90, 90-92); 27 VI 1561 (I/11, s. 126-127); 3 X 1561 (I/11, s. 137-139); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 5 II 1563 (I/11, s. 181-182); 12 II 1563 (I/11, s. 183-184, 184-185); 4 II 1564 (I/11, s. 212-213); 7 II 1567 (I/11, s. 308); 28 II 1567 (I/11, s. 312-313); 18 II 1569 (I/11, s. 357-358); 4 III 1569 (I/11, s. 355-357); 1 II 1572 (I/12, s. 87-88); 16 V 1572 (I/12, s. 109-110); 5 II 1574 (I/12, s. 184-187); 2 X 1579 (I/12, s. 434-436); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
985.	Jan Dozdalka wikariusz (<i>Jan/Joannes Dozdalka vicary/ vicarius krakowski de Pleschow</i>)	<i>honorabilis vir venerabilis dominus</i> <i>ksiądz wikary krakowski vicarius Ecclesie Cathedralis Cracoviensis</i>		Paweł Dozdała		Mikołaj Dozdałka – brat; bratanki: Jan, Apolonia	21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 3 X 1561 (I/11, s. 137-139); 10 X 1561 (I/11, s. 143-144, 145); 18 II 1569 (I/11, s. 357-358); 4 III 1569 (I/11, s. 355-357)
986.	Jan Drobny (<i>Joannes Drobny</i>)	<i>laboriosus providus</i> <i>conclivis suburbanus</i>					28 IV 1535 (I/10, s. 105); 19 V 1538 (I/10, s. 126); 24 V 1538 (I/10, s. 127)
987.	Jan Dryszpuł (<i>Joannes Drispul</i>)	<i>providus</i> <i>suburbanus</i>					17 VI 1541 (I/10, s. 167)
988.	Jan Dusza rzeźnik (<i>Jan Dusza</i>) zm. 1593	<i>slawny mąż</i> <i>mieszczanin rzeźnik</i>	Ewa córka Piotra Chabiora		Jadwiga Mrówczanka	Jan mielcarz – zięć	19 V 1570 (I/12, s. 31-32); 7 I 1575 (I/12, s. 236-237); 5 X 1576 (I/12, s. 316-317); 25 IV 1578 (I/12, s. 400-401); 14 V 1593 (I/13, s. 318-319)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
989.	Jan Fortuna/Strugalka (<i>Jan/Joannes Fortuna/Strugalka seu Fortuna</i>)	<i>famatus vir</i> <i>przesławny mąż</i> <i>ślawny</i> <i>advocatus</i> <i>burmistrz</i> <i>civis</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i> <i>scabinus</i> <i>wójt</i>	Elżbieta córka Jana Sławińskiego	Wojciech Strugała Jadwiga	Wojciech	Anna – synowa	21 VI 1560 (I/2, s. 254-255); 31 I 1567 (I/11, s. 304-306); 21 II 1567 (I/11, s. 310-311); 6 VI 1567 (I/11, s. 319); 20 VI 1567 (I/11, s. 322-323); 4 VII 1567 (I/11, s. 325-326); 9 VII 1568 (I/11, s. 344-345); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 20 X 1570 (I/12, s. 50-52); 11 VII 1572 (I/12, s. 115-116); 11 VI 1574 (I/12, s. 206-208, 208-210); 18 VI 1574 (I/12, s. 212-214); 7 I 1575 (I/12, s. 240-241); 15 IV 1575 (I/12, s. 256-258); 18 V 1576 (I/12, s. 309-310); 8 IV 1580 (I/12, s. 466-467); 21 IV 1581 (I/12, s. 509); 1 VI 1582 (I/12, s. 530); 8 VI 1582 (I/12, s. 532-533); 25 V 1584 (I/13, s. 13-14); 25 IX 1584 (I/13, s. 19-21); 7 VI 1585 (I/3, s. 79-81); 10 I 1586 (I/13, s. 73-74, 76- 77); 22 VI 1587 (I/13, s. 145-147); 9 VI 1589 (I/13, s. 202-204); 26 I 1590 (I/13, s. 224-225); 25 V 1590 (I/13, s. 233-235); 8 VI 1590 (I/13, s. 240-241); 8 II 1591 (I/13, s. 268-270); 16 VI 1595 (I/13, s. 409-410)
990.	Jan Franciszek mansjonarz (<i>Joannes mansionarius dictum Franciscus</i>)	<i>honorabilis</i> <i>dominus/vir</i> <i>venerabilis</i> <i>mansionarius ecclesie</i> <i>parochialis</i> <i>plessowiensis</i>		Franciszek Katarzyna		rodzeństwo: Kasper chórzysta, Łukasz bednarz, Gertruda; Maciej Śmieszek – dziadek	24 X 1558 (I/11, s. 22-24); 3 II 1559 (I/2, s. 236); 13 II 1562 (I/11, s. 154-155); 21 II 1562 (I/2, s. 264); 22 IX 1564 (I/11, s. 234-235)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
991.	Jan Frymczyk (<i>Jan Frimczyk/Frymek</i>)	<i>uczciwy</i>		Jakub Frymek Małgorzata Sikorzanka		rodzeństwo: Anna, Dorota; szwagrowie: Jakub Wolaczek (mąż Anny), Andrzej Wilczek (mąż Doroty)	20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 22 I 1597 (I/13, s. 449-450)
992.	Jan Frymek krawiec (<i>Jan/Joannes Stary Frimek/ Frymek</i>) zm. 1586	<i>famatus providus sławny mąż</i> <i>civis consul sarctor scabinus</i>	Katarzyna	Józef Frymek	Jakub Frymek (pasierb)	Marta – bratanica	18 IV 1561 (I/11, s. 118-119); 12 II 1563 (I/11, s. 183-184, 184-185); 14 V 1563 (I/11, s. 187-189); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 6 III 1573 (I/12, s. 135-136); 9 X 1573 (I/12, s. 157-159); 21 X 1575 (I/12, s. 284-285); 3 X 1586 (I/13, s. 113-114); 22 I 1593 (I/13, s. 308-309)
993.	Jan Gener (<i>Jan Gener</i>)	<i>sławny</i> <i>mieszczanin</i>					7 III 1581 (I/12, s. 504-505); 17 V 1581 (I/12, s. 512-513)
994.	Jan Gielewski (<i>Jan Gielewsky</i>)	<i>uczciwy</i>		Dorota Piekarka			6 XI 1598 (I/14, s. 20)
995.	Jan Gierz (<i>Joannes Gierz</i>)	<i>famatus vir providus</i>			Anna		24 X 1561 (I/11, s. 145-146)
996.	Jan Giszczyk (<i>Jan Giszczyk</i>)	<i>sławny</i> <i>mieszczanin</i>	Agnieszka synowica Marcina Ciołka				26 I 1590 (I/13, s. 224-225); 4 XI 1594 (I/13, s. 370-371); 28 IV 1595 (I/13, s. 389-390, 390-391)
997.	Jan Giszka (<i>Jan Giszka</i>)						6 X 1589 (I/13, s. 211-212); 8 II 1591 (I/13, s. 266-267); 26 IV 1591 (I/13, s. 273-274)
998.	Jan Głąbik z Raskowa (<i>Jan Głąbik z Raskowa</i>)	<i>sławny</i>	Prakseda				29 V 1573 (I/12, s. 145-147); 19 VI 1573 (I/12, s. 149-150)
999.	Jan Głoskowski (<i>Jan Głuskowski</i>)	<i>szlachetny</i>			Zofia	Mikołaj Zajęc – zięć	6 V 1594 (I/13, s. 352-353)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1000.	Jan Gomółka (Jan Gomolka/Gomolka)	<i>slawny</i> <i>lawnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i>	Zofia			Walenty – zięć	7 X 1580 (I/12, s. 492-494); 16 V 1586 (I/13, s. 96-97); 17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 18 IX 1587 (I/13, s. 152-153); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158); 14 IV 1589 (I/13, s. 187-189); 10 IV 1592 (I/13, s. 287-289); 5 VI 1592 (I/13, s. 291-292); 23 X 1592 (I/13, s. 300-301, 301-302); 12 V 1595 (I/13, s. 391-392); 23 IV 1596 (I/13, s. 429-430); 25 X 1596 (I/13, s. 445); 20 XI 1596 (I/13, s. 423); 1597 (I/14, s. 1-2); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 30 VI 1600 (I/14, s. 42-43); 7 VII 1600 (I/14, s. 44-45, 46- 47); 27 X 1600 (I/14, s. 49)
1001.	Jan Grodzielski (Jan Grodzelski) zm. przed 1574		Ewa Osiecka		Agnieszka		8 I 1574 (I/12, s. 174-175)
1002.	Jan Grzanka (Jan Grzanka) zm. przed 1580	<i>opatrzny</i> <i>slawny</i>	Jadwiga	Katarzyna		rodzeństwo: Marcin, Grzegorz	11 IV 1572 (I/12, s. 102-103); 18 IX 1573 (I/12, s. 154-156); 19 IV 1577 (I/12, s. 335-336); 11 IV 1578 (I/12, s. 385-387); 5 II 1580 (I/12, s. 459-461); 25 IX 1584 (I/13, s. 19-21)
1003.	Jan Grzyb/Grzybowski (Jan/Joannes/Johannes Grzib/Grzibek/Grzibowski/ Grzyb/Grzybowski)	<i>famatus ac providus</i> <i>laboriosus</i> <i>nobilis et providus</i> <i>civis</i>	Barbara krawcowa	Marcin Grzybek	Helena; pasierbowie: Florian, Wojciech	rodzeństwo: Wojciech, Anna, Łucja, Elżbieta; Agnieszka – bratowa; szwagrowie: Szymon Zajac, Grzegorz Zajac; Wawrzyniec Miksza (mąż Heleny) – zięć	10 VIII 1547 (I/10, s. 265-267); 10 IX 1548 (I/10, s. 287-288); 14 X 1551 (I/10, s. 324-325); 8 XI 1551 (I/10, s. 326-327); 12 I 1560 (I/11, s. 51-52); 26 IV 1560 (I/11, s. 73-74); 20 VI 1561 (I/11, s. 124-125); 21 II 1562 (I/2, s. 264); 7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)
1004.	Jan Igielczyk (Jan Igielczyk)	<i>slawny</i>		Marta		Anna – siostra	26 IV 1591 (I/13, s. 273-274)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1005.	Jan Jafra sukiennik (<i>Joannes Jaffra/Jaffra/Jafra</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>pannifex</i>					15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 17 V 1557 (I/2, s. 228); 29 III 1560 (I/2, s. 248)
1006.	Jan Janeczka śpiewak z Pieruszyc (<i>Joannes Janeczka seu precentor antiquus/olim precentor de Peoruszicze</i>)	<i>honorabilis</i> <i>venerabilis dominus</i> <i>mansionarius</i> <i>Plessowiensis</i> <i>praepositus ad</i> <i>Sanctum Spiritum in</i> <i>Pleschow</i> <i>precentor ecclesie</i> <i>plessowiensi</i>				rodzeństwo: Elżbieta Janeczkowa, Jadwiga Kalczyzna; Tomasz Janeczka – bratanek (syn Elżbiety); siostrzeńcy (dzieci Jadwigi): Wojciech, Andrzej, Jan, Jakub	3 V 1547 (I/10, s. 295-299, 299-301); 14 II 1550 (I/10, s. 321-322); 2 V 1552 (I/10, s. 356-357); 6 V 1552 (I/10, s. 357-361); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 20 I 1553 (I/10, s. 383-384); 19 I 1554 (I/10, s. 442-444); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 6 V 1558 (I/11, s. 1-2, 2-3); 21 X 1558 (I/11, s. 21-22); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 18 I 1566 (I/11, s. 253-255); 25 X 1566 (I/11, s. 295-298); 21 V 1567 (I/11, s. 318-319); 18 VI 1568 (I/11, s. 343-344)
1007.	Jan Janowski (<i>Joannes Janowski/Srzam dictus</i>)	<i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>civis</i>					12 I 1560 (I/11, s. 50); 16 V 1561 (I/11, s. 123-124)
1008.	Jan Janura (<i>Jan Janura</i>)	<i>uczciwy</i>	Anna				12 VII 1596 (I/13, s. 440-441)
1009.	Jan Jaskólski (<i>Jan Yaskolsky</i>)	<i>szlachetny</i>			Anna	Gabriel Cichosz – zięć	14 I 1575 (I/12, s. 241-242); 6 VII 1576 (I/12, s. 315-316)
1010.	Jan Kaldosz młynarz Przepadły (<i>Jan/Joannes Kaldossek/ Kaldos</i>)	<i>providus</i> <i>uczciwy</i> <i>młynarz Przepadły</i>		Walenty Kaldosz Zofia		rodzeństwo: Anna, Dorota, Sebastian, Warzyniec, Walenty, Jakub, Marcin; Zofia Kłodyszczkowa z Korzeniewa – ciotka	27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 1 III 1560 (I/11, s. 69-70); 19 VI 1592 (I/13, s. 294)
1011.	Jan [Kalka] (<i>Joannes</i>)			Jadwiga Kalczyzna		rodzeństwo: Wojciech, Andrzej, Jakub; wujostwo: Jan Janeczka, Elżbieta Janeczkowa; stryjenka z Marszewa	3 V 1547 (I/10, s. 295-299)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1012.	Jan Kapalka szewc (<i>Jan Kapalka/Kapalka</i>)	<i>slawny mąż</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>przedmieszczanin</i> <i>szewc</i>	Anna		Agnieszka	Aleksy sukiennik – zięć	17 IV 1573 (I/12, s. 139-141); 20 I 1580 (I/12, s. 455-457); 3 VI 1580 (I/12, s. 485-486); 20 I 1581 (I/12, s. 500-501); 7 IV 1581 (I/12, s. 506-507); 17 XII 1582 (I/3, s. 74-75); 22 IV 1583 (I/12, s. 542-543); 9 III 1584 (I/12, s. 553); 25 IX 1584 (I/13, s. 19-21, 22-23); 21 III 1586 (I/13, s. 85-87); 31 X 1586 (I/25, s. 1-3); 8 II 1591 (I/13, s. 268-270); 22 I 1593 (I/13, s. 305-306); 11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 9 VII 1593 (I/13, s. 331-332); 27 VIII 1593 (I/13, s. 334-336); 1 VII 1594 (I/13, s. 363-364); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 21 IV 1595 (I/13, s. 386); 26 IV 1596 (I/13, s. 432-433); 22 XI 1596 (I/13, s. 446-447); 13 VI 1597 (I/13, s. 456-457); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
1013.	Jan Karski (<i>Joannes Karsky</i>)	<i>generosus dominus</i>			Prakseda [?]	Jan Sowa – zięć [?]	28 II 1561 (I/11, s. 111)
1014.	Jan [Kędziorka] (<i>Joannes</i>)					Anna Kędziorcanka – siostra	17 XII 1540 (I/10, s. 165-166)
1015.	Jan Kiernoz (<i>Jan Kiernos/Kiernoz/Kyernoz</i>)	<i>slawny mąż</i> <i>mieszczanin</i>	Agnieszka			Stanisław Popiołek – bratanek	11 IV 1572 (I/12, s. 99-100); 21 IV 1581 (I/12, s. 509); 29 VIII 1586 (I/13, s. 108-109); 12 I 1590 (I/13, s. 221-223)
1016.	Jan Kleszka krawiec (<i>Jan Kleszka</i>)	<i>slawny</i> <i>krawiec</i>					5 VI 1592 (I/13, s. 290-291)
1017.	Jan Klichowski (<i>Jan Klichowski</i>)	<i>famatus</i>	Ewa Osiecka	Włław mielcarz Jadwiga Klichowska		rodzeństwo: Bartłomiej, Łukasz	6 XII 1560 (I/11, s. 99); 8 I 1574 (I/12, s. 172-174); 8 III 1577 (I/12, s. 333-334)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1018.	Jan Kociński (<i>Joannes Coczinski/Koczinski</i>)	<i>famatus</i> <i>generosus</i> <i>nobilis</i> <i>civis</i>					19 I 1554 (I/10, s. 442-444); 31 VIII 1565 (I/11, s. 242-243); 15 II 1566 (I/11, s. 257-258)
1019.	Jan Korab szewc (<i>Jan/Joannes Korab</i>) zm. przed 1574	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>mistrz rzemiosła</i> <i>szewskiego</i> <i>scabinus</i>			Dorota		10 II 1559 (I/11, s. 30-31); 9 VII 1574 (I/12, s. 219-220)
1020.	Jan Kosmowski (<i>Joannes/Johannes Cossm/</i> <i>Koszmowsky</i>)	<i>providus</i> <i>suburbanus</i>					15 VI 1546 (I/10, s. 238-239); 3 VI 1552 (I/10, s. 367-368)
1021.	Jan [Kościelicki] (<i>Joannes</i>)			Kasper Kościelicki		Paweł – brat	10 IV 1562 (I/11, s. 156-157)
1022.	Jan Kot rzeźnik (<i>Joannes Coth/Koth</i>) zm. 1566	<i>providus ac famatus</i> <i>vir</i> <i>civis</i> <i>magister carnarius</i>					1532 (I/2, s. 124-125, 126); 4 IX 1536 (I/10, s. 113-114, 114); 8 IX 1536 (I/10, s. 114-115); 6 V 1552 (I/10, s. 361-362); 6 XI 1560 (I/11, s. 92-93); 19 IX 1561 (I/11, s. 135-136); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 1 III 1566 (I/11, s. 265-267)
1023.	Jan Kotek (<i>Joannes Cotek</i>)		Dorota Chwalecka				1 XII 1525 (I/10, s. 91)
1024.	Jan kotlarz (<i>Jan kotlarz</i>)	<i>slawny</i> <i>kotlarz</i> <i>mieszczanin</i>	Jadwiga				5 VI 1592 (I/13, s. 289-290); 27 IX 1595 (I/13, s. 411-412); 23 X 1598 (I/14, s. 18)
1025.	Jan Kotliński sukiennik (<i>Jan Kothlinski</i>)	<i>slawny</i> <i>sukiennik</i>	Jadwiga			Kasper Czajka – prawny opiekun żony, brat teściowej	30 VI 1570 (I/12, s. 42); 12 I 1571 (I/12, s. 57-58)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1026.	Jan Krakowczyk (<i>Joannes Cracowczik/ Crakowczyk/Crakowszczyk/ Kracowczyk/Krakowcziiik/ Krakowczik/Krakowczyk</i>) zm. 1557	<i>famatus providus vir</i> <i>civis conclvis consul scabinus</i>	Anna córka Jana Borka		Walenty, Anna		1532 (I/2, s. 126); 24 II 1535 (I/2, s. 134); 28 XI 1535 (I/2, s. 138-139, 268); 6 VI 1536 (I/2, s. 139); 19 II 1537 (I/10, s. 117); 1 IV 1538 (I/10, s. 123-124); 24 IX 1538 (I/10, s. 129-130); 6 I 1539 (I/10, s. 132); 13 I 1539 (I/10, s. 132-133); 30 I 1542 (I/2, s. 153); 5 III 1542 (I/10, s. 168-169); 12 XI 1542 (I/10, s. 180); 9 X 1543 (I/10, s. 203-204); 30 IV 1557 (I/2, s. 227-228); 10 II 1559 (I/11, s. 30-31); 16 II 1560 (I/11, s. 58-59, 59- 60); 23 II 1560 (I/11, s. 60-61)
1027.	Jan Kramarczyk (<i>Jan Kramarczyk</i>)	<i>slawny</i>					30 X 1573 (I/12, s. 161-162); 11 VII 1578 (I/12, s. 411-413); 22 IV 1594 (I/13, s. 351-352)
1028.	Jan [Krawczyk] (<i>Jan</i>)	<i>slawny</i>		Jędrzej krawiec [?]		siostry: Marusza, Dorota; Wojciech Drygant (mąż Doroty) – szwagier; wujostwo: Wawrzyniec Kostrzewa, Frącek Kostrzewa	20 X 1570 (I/12, s. 52-54); 12 VII 1577 (I/12, s. 354-356)
1029.	Jan krawiec (<i>Joannes sartor</i>) zm. 1520	<i>sartor</i>	Barbara córka Jana Zająca		Franciszek, Szymon, Wojciech, Anna		21 X 1520 (I/2, s. 98-99); 1533 [?] (I/2, s. 128-129); 21 VI 1534 (I/2, s. 132)
1030.	Jan krawiec (<i>Joannes sarctor/sartor</i>) zm. przed 1560	<i>providus vir</i> <i>conclvis incola oppidanus sartor</i>	Jadwiga		Jan, Anna	Wawrzyniec szewc ze Stawiszyna – zięć	8 XI 1545 (I/10, s. 232); 23 V 1548 (I/2, s. 175-176); 10 VI 1552 (I/10, s. 369-371); 23 II 1560 (I/11, s. 63); 2 X 1562 (I/11, s. 176-177)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1031.	Jan krawiec (<i>Joannes/Johannes sarctor/sartor</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>civis</i> <i>economus ecclesiae</i> <i>Pleschoviensi</i> <i>scabinus</i> <i>vitricus ecclesiae</i> <i>Pleshowiensi</i>		Jan krawiec Jadwiga Andrzej krawiec (ojczym)		Anna – siostra; Wawrzyniec szewc ze Stawiszyna (mąż Anny) – szwagier	30 IV 1557 (I/2, s. 227); 31 III 1559 (I/2, s. 238-239); 17 I 1561 (I/11, s. 100); 31 I 1561 (I/11, s. 101-102); 21 II 1562 (I/2, s. 264); 2 X 1562 (I/11, s. 176-177); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267 (dok.)); 10 V 1566 (I/11, s. 274-275)
1032.	Jan Krupka (<i>Jan Crupka</i>)	<i>slawny</i>			Małgorzata	Paweł czapnik – zięć	26 XI 1599 (I/14, s. 31)
1033.	Jan ksiądz z Koźmina (<i>Jan ksiądz</i>)	<i>proboszcz miasta</i> <i>Koźmina</i>				Kasper organista – brat	30 VI 1589 (I/13, s. 205-207)
1034.	Jan [Kubiejny] (<i>Jan</i>)			Agnieszka Kubiejna		rodzeństwo: Wojciech, Zofia, Hanna	18 V 1582 (I/12, s. 529-530)
1035.	Jan kucharz (<i>Joannes cocus</i>) zm. 1562	<i>cocus</i>	Magdalena			Paweł Kalinowski – szwagier	10 IV 1562 (I/11, s. 157-158)
1036.	Jan kupiec (<i>Joannes mercator</i>)	<i>providus</i> <i>mercator</i>					8 XI 1538 (I/10, s. 130-131); 20 VI 1539 (I/10, s. 143)
1037.	Jan Kwapidura garncarz (<i>Jan Kwapidura</i>)	<i>uczciwy</i> <i>garncarz</i> <i>mieszczanin</i>	Anna córka Błażeja Żubra				18 XI 1597 (I/13, s. 463)
1038.	Jan Łaszka (<i>Joannes Łaszka</i>)						30 V 1539 (I/10, s. 139-140)
1039.	Jan [Łaziebniczek] (<i>Joannes</i>)			Paweł łązebnik Anna		Zofia – siostra	5 V 1564 (I/3, s. 2-3)
1040.	Jan łąziennik (<i>Joannes Łaszyenyk</i>)						15 II 1540 (I/2, s. 150)
1041.	Jan łązienny (<i>Joannes Łazenni</i>)	<i>providus ac famatus</i> <i>oppidanus</i>	Zofia Głokowska				10 X 1561 (I/11, s. 142-143); 13 VI 1567 (I/11, s. 321-322)
1042.	Jan Łuszczek (<i>Jan Łuszczek</i>)	<i>slawny</i>		Piotr Łuszczek		Maciej – brat	23 XI 1571 (I/12, s. 81-82)
1043.	Jan Łysek z Jarocina (<i>Joannes Lyssek de Jaroczin</i>)	<i>providus et honestus</i> <i>civis</i>		Andrzej Sołtysek		Bartłomiej z Krzywinia – brat	29 III 1560 (I/11, s. 72-73)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1044.	Jan Łysy (<i>Joannes Lyssi/Lysy</i>)		Jadwiga		Piotr Łysy – pasierb [?]		9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 25 VIII/1 IX [?] 1564 (I/3, s. 6-8, 8)
1045.	Jan Malik (<i>Jan/Joannes Malik</i>) zm. 1584	<i>famatus</i>	Elżbieta córka Urszuli Malikowej				15 IX 1570 (I/4, s. 2); 24 III 1572 (I/3, s. 48-49); 28 IX 1584 (I/13, s. 23-25)
1046.	Jan Maliszek z Jankowa (<i>Joannes Malissek de Jankowo</i>)				Anna	Jakub Wygnanik	23 II 1560 (I/11, s. 63-64)
1047.	Jan Malochowski (<i>Jan Malochowski</i>)	<i>ślawny</i>				Jadwiga Bilaszka – bratowa	18 XI 1580 (I/12, s. 497-498); 18 V 1584 (I/13, s. 11-12); 25 V 1584 (I/13, s. 12-13)
1048.	Jan Maszlunka szewc (<i>Joannes Maszlunka sutor</i>)	<i>famatus providus artis sutorie</i>	Zofia				16 IV 1544 (I/2, s. 160)
1049.	Jan Matiaszek z Koźmina (<i>Jan Mathiaszek</i>)	<i>mieszczanin koźmiński</i>				rodzeństwo: Elżbieta Kapturkowa, Piotr; Wawrzyniec Kapturek – szwagier	20 V 1577 (I/12, s. 344-346)
1050.	Jan Mazur (<i>Joannes Maszur/Mazur</i>)	<i>famatus conclavis consul</i>					2 IV 1538 (I/10, s. 124-125); 16 IV 1538 (I/10, s. 125); 10 VI 1538 (I/2, s. 146)
1051.	Jan Mazur (<i>Jan Mazur</i>)	<i>opatrzny sługa przysiężny wójtowski [woźny]</i>					24 II 1595 (I/13, s. 397-398); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402)
1052.	Jan miecznik (<i>Joannes gladiator</i>)	<i>famatus ac providus gladiator</i>	Zofia Mandykówna córka Macieja Mandyka			Katarzyna (siostra Zofii) – szwagierka; Piotr Pycha sukiennik – szwagier	21 II 1561 (I/2, s. 255-256, 256-257)
1053.	Jan mielcarz (<i>Jan mielcarz</i>)	<i>uczciwy mielcarz</i>	Jadwiga Mrówczanka córka Jana Duszy				14 V 1593 (I/13, s. 318-319)
1054.	Jan mielcarz z Morzy (<i>Jan mielcarz z Morzi/Morzy</i>)	<i>pracowity mielcarz</i>			Marta	Sebastian sołtys z Morzy – szwagier; Stanisław Krużyk – zięć	19 V 1581 (I/12, s. 513-514); 23 II 1590 (I/13, s. 229-230); 7 IV 1595 (I/13, s. 383-384)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1055.	Jan Mielcarzyk (<i>Jan Mielcarzyk</i>)	<i>slawny</i>	Agnieszka				20 I 1581 (I/12, s. 499-500)
1056.	Jan Mierzyski (<i>Jan Mierzyski</i>)	<i>slawny mlodzienc</i>				rodzeństwo: Łukasz, Anna; Jakub Mierzych (mąż Anny) – szwagier	31 VIII 1571 (I/12, s. 78-80)
1057.	Jan Miklaszek (<i>Joannes Miklaszka/Myklassek/ Myklaszka</i>) zm. 1534	<i>civis concivis</i>	Katarzyna córka Józefa Łabdzyka		Piotr, Bartłomiej	Stanisław Kmita z Kalisza – brat	11 VI 1529 (I/10, s. 100); 1 V 1534 (I/2, s. 131-132); 4 IV 1535 (I/2, s. 135); 3 VII 1536 (I/2, s. 139-140)
1058.	Jan Miksza szewc (<i>Jan Miksza/Mixsza</i>)	<i>slawny uczciwy</i> <i>lawnik mieszczanin szewc</i>	Katarzyna	Wawrzyniec Miksza		rodzeństwo: Sebastian, Wit	14 XI 1586 (I/13, s. 126-128); 12 V 1589 (I/13, s. 197-198); 17 XI 1589 (I/13, s. 217-218); 22 I 1593 (I/13, s. 305-306); 20 XI 1598 (I/14, s. 23)
1059.	Jan Mizgalka mielcarz (<i>Jan/Joannis mielczarz/ Mizgala/Misgalka</i>) zm. 1598	<i>slawny</i> <i>mielczarz mieszczanin</i>	Anna Mizgalanka	Grzegorz młynarz Podborny Elżbieta Młynarka Podborna Jakub Konwik (ojczym)		Maciej Sołtys z Chocza – dziadek; rodzeństwo: Anna, Agnieszka, Katarzyna, Maciej/Mateusz, Gabriel	24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 1 II 1572 (I/3, s. 47-48); 17 IV 1573 (I/12, s. 138-139); 13 XI 1573 (I/12, s. 164-166); 28 V 1574 (I/12, s. 201-204); 10 I 1578 (I/12, s. 370-372); 23 X 1587 (I/13, s. 156-157); 31 I 1598 (I/14, s. 3-5)
1060.	Jan młynarz z Broniszewic (<i>Joannes molendinator de Bronyszewycze</i>)	<i>nobilis</i> <i>molendinator</i>	Anna			Anna – siostra; Jan Szczyrba – szwagier	22 IV 1526 (I/2, s. 114, 115)
1061.	Jan młynarz z Lubini Wielkiej (<i>Joannes de villa maiori Liubien</i>)	<i>providus</i> <i>molendinator de villa Moykowo</i>					9 IV 1557 (I/2, s. 224-225)
1062.	Jan młynarz z Majkowa (<i>Joannes molendinator ville Moykowo</i>)	<i>molendinator</i>				rodzeństwo: Małgorzata Tączyna, Wacław Pszczółka z Baranowa	1549 (I/2, s. 180)
1063.	Jan Musiol (<i>Jan Musiel</i>)	<i>slawny</i>	Ewa				8 II 1591 (I/13, s. 264-265); 28 V 1593 (I/13, s. 321-322, 322); 26 IV 1596 (I/13, s. 434-435); 1598 (I/14, s. 16-17)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1064.	Jan Myszka (<i>Joannes Myska</i>) zm. 1521		1. NN; 2. Dorota Myszyna		Stanisław Myszka		5 XI 1521 (I/2, s. 99-100)
1065.	Jan [Myszka] (<i>Joannes</i>)	<i>famatus</i> <i>conclivis</i>		Szymon Myszka		Maciej – brat	13 XII 1546 (I/10, s. 245-246)
1066.	Jan Myśliwiec ogrodnik (<i>Joannes hortulanus</i> <i>Myslywiecz</i>)	<i>hortulanus</i>					1 VI 1539 (I/10, s. 140-142)
1067.	Jan Niewrządka (<i>Joannes Nyewrathka</i> / <i>Nyewrządka/Nyewrząthka</i> / <i>Nyewrzątką</i>)	<i>providus</i> <i>ex suburbio</i>				rodzeństwo: Jadwiga, Barbara z Zawidowic	30 I 1542 (I/2, s. 153); 25 IV 1544 (I/10, s. 212-213); 22 IV 1545 (I/10, s. 218)
1068.	Jan Nowak (<i>Jan Nowak</i>)	<i>slawny</i>			Dorota	Maciej Kamiński – zięć	2 V 1572 (I/12, s. 107-108)
1069.	Jan Obalek (<i>Joannes Obalek</i>)	<i>laboriosus</i>					6 VI 1535 (I/10, s. 106-107)
1070.	Jan Oberszal (<i>Joannes Oberszal</i>)						15 IX 1536 (I/10, s. 116-117)
1071.	Jan ogrodnik (<i>Joannes hortulanus</i>)	<i>providus</i> <i>quondam hortulanus</i> <i>plebani et suburbanus</i>					25 XI 1551 (I/10, s. 329)
1072.	Jan Omyła sukiennik (<i>Jan/Joannes Omella/Omila</i> / <i>Omyla</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>pannifex</i>	Anna córka Maruszy Chorochwalki			Sebastian Parteka – brat; Jan Barabasz – brat cioteczny	23 II 1560 (I/11, s. 64-65); 31 I 1561 (I/11, s. 102-103); 14 II 1561 (I/11, s. 110); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 16 XI 1567 (I/11, s. 334); 30 I 1568 (I/11, s. 339); 19 I 1571 (I/12, s. 60-62); 31 I 1571 (I/12, s. 64-65); 31 VIII 1571 (I/12, s. 80-81)
1073.	Jan Pacynowicz/Pacynowski młynarz (<i>Joannes Paczenovycz</i> / <i>Paczinowski</i>)	<i>nobilis ac famatus vir</i> <i>molendinator</i>					10 II 1547 (I/10, s. 249-250); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 25 X 1566 (I/11, s. 295-298)
1074.	Jan Pasek (<i>Joannes Paschek</i>)	<i>discretus</i>		Paweł Pasek		Kasper – starszy brat	22 XI 1555 (I/2, s. 215-216)
1075.	Jan pasterz (<i>Jan pasterz</i>)						12 I 1596 (I/13, s. 420-421); 26 IV 1596 (I/13, s. 432-433)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1076.	Jan Pastuszka (<i>Jan Pasteska</i>)						6 III 1573 (I/12, s. 132-133)
1077.	Jan Patrzylas (<i>Jan Patrzylas</i>) zm. 1579		Agnieszka Patrzylaska				30 VI 1570 (I/12, s. 44-45); 30 X 1579 (I/12, s. 440-442, 442-444)
1078.	Jan Paweł mansjonarz notariusz (<i>Joannes Paulus mansionarius</i>)	<i>honorabilis vir</i> <i>civilis scriba</i> <i>magister scholae et</i> <i>notarius oppidi</i> <i>Pleshow</i> <i>mansionarius ecclesie</i> <i>parochialis</i> <i>plessowiensis</i>					31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 16 X 1555 (I/2, s. 213-214); 22 IX 1564 (I/11, s. 234-235)
1079.	Jan Peszka szewc (<i>Joannes Peszka</i>) zm. 1522	<i>artis sutore</i>			Anna, Urban		16 XI 1522 (I/2, s. 103-104); 29 V 1530 (I/2, s. 122)
1080.	Jan Pęcherz kowal (<i>Joannes¹³⁷⁷ faber ferarius</i> <i>Pąchirz/Pecherz</i>)	<i>famatus vir</i> <i>providus vir</i> <i>artis fabrilis</i> <i>faber</i> <i>quondam civis</i> <i>subditus Bartłomieja</i> <i>Suchorzewskiego</i>	NN ze wsi Paprotna				23 IV 1543 (I/10, s. 189-190); 1555 (I/10, s. 428-429); 20 I 1559 (I/11, s. 29-30); 8 V 1559 (I/11, s. 33-35); 17 I 1561 (I/11, s. 100-101)
1081.	Jan Piechota sukiennik (<i>Jan Piechota/Pyechotha</i>)	<i>ślawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>sukiennik</i>	Dorota		Wojciech		30 X 1573 (I/12, s. 159-160); 25 IV 1578 (I/12, s. 398-400); 9 I 1579 (I/12, s. 420-421); 18 XI 1580 (I/12, s. 497-498); 13 X 1581 (I/12, s. 520); 13 X 1595 (I/13, s. 412-413, 413)
1082.	Jan Piegza (<i>Johannes Pyegza/Pyekza</i>)	<i>laboriosus vir</i> <i>conclavis ex suburbio</i>					2 X 1545 (I/10, s. 226-227, 227-228)

¹³⁷⁷ Błądnie zapisany jako *Mathie*. Zob. APP, AmPl., I/11, s. 29-30.

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1083.	Jan Pierdolka szewc (<i>Jan Pierdolka/Pyerdulka</i>)	<i>opatrzny</i> <i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>szewc</i>	Zofia Karczówna córka Wojciecha Barana i Anny				19 V 1570 (I/12, s. 30-31, 32-34); 8 I 1574 (I/12, s. 170-172)
1084.	Jan Pieruski (<i>Joannes/Johannes Piorusky/ Pirusky/Pyerusky/Pyoruski/ Pyorusky</i>)	<i>nobilis</i>		Marcin Pieruski Zofia Tomicka		rodzeństwo: Joachim, Mikołaj, Elżbieta, Katarzyna, Zofia; szwagrowie: Wojciech Kalka (mąż Elżbiety), Piotr Kalka z Chocza (2. mąż Elżbiety)	28 V 1546 (I/10, s. 237-238); 18 I 1549 (I/10, s. 292-293); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 19 I 1554 (I/10, s. 442-444)
1085.	Jan Pieruski (<i>Joannes Pieruski/Pyoruski</i>) zm. 1552	<i>nobilis</i> <i>de suburbio</i>	Zofia		Wojciech, Stanisław, Marcin, Wawrzyniec, Maciej		22 IV 1545 (I/10, s. 218); 7 V 1545 (I/10, s. 220-221); 21 X 1545 (I/10, s. 228); 21 X 1552 (I/10, s. 378-380); 9 VII 1563 (I/11, s. 200-201);
1086.	Jan pilarz (<i>Jan pyliarz</i>)	<i>pyliarz</i>					5 X 1576 (I/12, s. 316-317)
1087.	Jan Piorunowski (<i>Joannes Piorunowski</i>)	<i>nobilis</i> <i>aulicus famulusque</i> <i>Jadwigi z Kościelca</i>					8 V 1559 (I/11, s. 33-35)
1088.	Jan Piórowski bednarz (<i>Jan/Joannes/Johannes Pierowski/Pieruski/Piorowski/ Pyorowski</i>)	<i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>slawny mąż</i> <i>artis doleatorie</i> <i>bednarz</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>doleator</i> <i>mieszczanin</i> <i>scabinus</i>				rodzeństwo: Kasper bednarz, Szymon Józefek sukiennik; bratankowie (dzieci Szymona Józefka): Jędrzej, Witek	26 II 1543 (I/10, s. 183-184); 7 X 1543 (I/10, s. 202-203); 18 VII 1547 (I/2, s. 164-165); 28 XII 1547 (I/2, s. 167-168); 23 III 1552 (I/10, s. 344-345); 29 IV 1552 (I/10, s. 351-352, 352-354); 17 V 1557 (I/2, s. 228); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 21 II 1567 (I/11, s. 311-312); 6 VI 1567 (I/11, s. 319); 10 V 1577 (I/12, s. 339-340); 28 VI 1577 (I/12, s. 351-352)
1089.	Jan Placek (<i>Joannes Placek</i>)	<i>circumspectus</i>					29 I 1554 (I/10, s. 452-454)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1090.	Jan [Pluta] (<i>Joannes/Johannes</i>)			Tomasz Pluta Apolonia		rodzeństwo: Paweł, Andrzej	1540 (I/10, s. 155-156, 156)
1091.	Jan Placzek (<i>Jan/Joannes Placzek/Placzek</i>)	<i>providus vir sławny</i> <i>przedmieszczanin suburbanus</i>					27 V 1552 (I/10, s. 365-366); 15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 20 II 1553 (I/10, s. 389-390); 28 IV 1553 (I/10, s. 415-417); 29 I 1556 (I/2, s. 217-219); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 22 V 1573 (I/12, s. 144-145); 14 XI 1575 (I/12, s. 289-290); 14 II 1578 (I/12, s. 379-380); 14 IV 1589 (I/13, s. 180-181)
1092.	Jan Podleski (<i>Joannes Podleski</i>)				Jakub Kicki	Anna – synowa	9 XI 1565 (I/11, s. 248-249)
1093.	Jan Polka z Krobi (<i>Joannes Polka de Crobya</i>)	<i>providus suburbanus</i>					30 VI 1553 (I/10, s. 433-434)
1094.	Jan Popek (<i>Joannes Popek</i>)	<i>famatus ac providus civis</i>					10 VII 1553 (I/10, s. 435-436); 15 IX 1553 (I/10, s. 437-438); 9 VII 1563 (I/11, s. 197-198); 10 V 1566 (I/11, s. 275-277); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 19 IX 1567 (I/11, s. 328)
1095.	Jan Powłoczka/Powłoka kował (<i>Jan Powłoczka/Poloka</i>)	<i>sławny kował mieszczanin</i>	Ewa córka Marcina Grzybka				17 III 1586 (I/13, s. 81-83, 83- 85); 16 V 1586 (I/13, s. 99-101); 14 V 1593 (I/13, s. 319-320); 28 V 1593 (I/13, s. 320-321); 22 IV 1596 (I/13, s. 428-429); 7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)
1096.	Jan Pruski (<i>Jan Pruski</i>)	<i>szlachetny</i>				rodzeństwo: Bartosz, Szymon, Józef, Ambroży, Anna	25 V 1576 (I/12, s. 310-311)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1097.	Jan Przybyło (Jan/Joannes Przibelo/ Przibello/Przybelo)	<i>famatus</i> <i>ślawny i ucziwy mąż</i> <i>mieszczanin</i> <i>scabinus</i>	Anna córka Marcina i Urszuli Rzygalków				15 II 1566 (I/11, s. 258-260); 6 VI 1567 (I/11, s. 319); 4 VII 1567 (I/11, s. 325-326); 9 IX 1569 (I/12, s. 5-7); 16 V 1572 (I/12, s. 109-110); 13 II 1573 (I/12, s. 120-122); 5 XI 1574 (I/12, s. 234-235); 4 III 1575 (I/12, s. 246-248); 30 IX 1575 (I/12, s. 280-281); 14 XI 1575 (I/12, s. 285-286, 288-289); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 30 VI 1589 (I/13, s. 205-207); 22 IV 1594 (I/13, s. 349-350); 4 XI 1594 (I/13, s. 368-369)
1098.	Jan Przybysławski (Joannes Przibiszlawski)	<i>nobilis</i>				Elżbieta – siostra; Jan Zimon – szwagier	18 II 1564 (I/11, s. 221-223)
1099.	Jan Pyskowicz młynarz (Johannes Pyskovycz)	<i>providus</i> <i>molendinator</i>					10 II 1547 (I/10, s. 249-250)
1100.	Jan Radziejek (Joannes Radzieiek)	<i>famatus</i>					4 VI 1559 (I/11, s. 40)
1101.	Jan Roziński garncarz (Jan/Joannes/Johannes Roszinsky/Roszyzinsky/Rozinski/ Rozinsky)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>ślawny</i> <i>figulus</i> <i>mieszczanin</i>			Tomasz, Maciej, Agnieszka	Anna (żona Tomasza) – synowa; Jan ślusarz (mąż Agnieszki) – zięć; wnukowie (synowie Agnieszki): Jan, Wawrzyniec, Wojciech	13 XII 1546 (I/10, s. 245-246); 24 II 1550 (I/10, s. 322-323); 19 I 1554 (I/10, s. 441-442); 15 V 1562 (I/11, s. 166-167); 27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204); 4 III 1569 (I/11, s. 355-357); 6 III 1573 (I/12, s. 135-136); 27 I 1576 (I/12, s. 297-298); 19 IV 1577 (I/12, s. 336-337); 20 IX 1577 (I/12, s. 360-361)
1102.	Jan Ryło (Jan/Joannes Rello/Relo)	<i>famatus</i> <i>opatrzny</i> <i>providus</i> <i>ślawny</i> <i>civis</i> <i>economus ecclesie</i> <i>Sancti Spiritus ac</i> <i>hospitális pauperum</i> <i>mieszczanin</i>					19 I 1554 (I/10, s. 452); 23 VI 1559 (I/11, s. 42-43); 9 II 1560 (I/11, s. 52-53); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267 (dok.)); 19 V 1570 (I/12, s. 30-31); 8 I 1574 (I/12, s. 170-172); 10 V 1577 (I/12, s. 340-341)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1103.	Jan rzeźnik z Trąbczyna (<i>Jan/Joannes lanio/rzeźnik/de Trąpczyno/Trąbczyno/gener advocati nuncupatus</i>)	<i>providus vir sławny</i> <i>civis lanio</i> <i>magister carnarius mieszczanin</i>	Młgorzata córka Kaspra Jirzmana	Jakub			16 IX 1543 (I/10, s. 199-200); 9 X 1543 (I/10, s. 203-204); 6 V 1552 (I/10, s. 362-364); 30 IV 1557 (I/2, s. 226-227, 227, 227-228); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 29 IV 1580 (I/12, s. 477-478)
1104.	Jan Rzygalka (<i>Joannes Rzigalka/Rzygala/Rzygalka</i>) zm. 1548	<i>providus</i>	Barbara		Paweł		14 IX 1523 (I/10, s. 88-89); 1 IV 1530 (I/2, s. 121); 11 IV 1548 (I/2, s. 173-174, 174-175); 25 I 1552 (I/2, s. 183-184)
1105.	Jan [Rzygalka] (<i>Jan</i>)			Wojciech Rzygalka Ewa Pisarzowa			11 VII 1586 (I/13, s. 103-105)
1106.	Jan Sarnowski (<i>Jan Sarnowsky</i>)	<i>uczciwy</i>	Anna				2 X 1587 (I/13, s. 154-155); 14 IV 1589 (I/13, s. 189-191); 19 V 1600 (I/14, s. 38-39)
1107.	Jan Serwatka (<i>Jan Serwathka</i>)	<i>sławny</i>					17 V 1570 (I/12, s. 28-29)
1108.	Jan Sędzia rzeźnik (<i>Ioannes/Joannes/Johannes iudex/Sedzia/Sedzya/Szadzija/Szadzya/Szandzia/Szadzija/Szedzia/Szedzya/Szendzia</i>)	<i>famatus providus vir bene posesionatus</i> <i>civis ex suburbio</i> <i>magister carnarius oppidanus suburbanus</i>	1. Agnieszka; 2. Anna wdowa po Janie Krakowczyku		pasierbowie: Urban (syn Jana Peszki), Walenty (syn Jana Krakowczyka), Anna (córka Jana Krakowczyka)		16 XI 1522 (I/2, s. 103-104); 23 XI 1522 (I/2, s. 104-105); 29 V 1530 (I/2, s. 122); 20 VI 1539 (I/10, s. 145); 1540 (I/10, s. 156); 8 IV 1543 (I/10, s. 188-189); 17 IX 1544 (I/10, s. 215-216); 15 VI 1546 (I/10, s. 238-239); 12 III 1548 (I/2, s. 170-171); 14 X 1549 (I/2, s. 180); 1 IV 1552 (I/10, s. 345); 27 V 1552 (I/2, s. 188-189); 28 IV 1553 (I/10, s. 419-420); 14 VI 1553 (I/2, s. 192-193); 16 VI 1553 (I/10, s. 421-422); 30 IV 1557 (I/2, s. 227-228); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 10 IV 1562 (I/11, s. 157-158); 18 VI 1563 (I/11, s. 193-195); 4 II 1564 (I/11, s. 213-215); 1 III 1566 (I/11, s. 265-267); 8 III 1566 (I/11, s. 267-268); 6 IX 1566 (I/11, s. 292-294); 25 X 1566 (I/11, s. 299-301); 30 V 1575 (I/12, s. 267-268)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1109.	Jan Sitek (<i>Joannes</i>)			Stanisław Sitek		Mikołaj – brat	13 III 1537 (I/2, s. 141-142)
1110.	Jan Skarżymierz (<i>Joannes Skarszmyersz/ Szkarczymyrz</i>)	<i>laboriosus</i>	Katarzyna Miklaszczyna wdowa po Janie Miklaszku				4 IV 1535 (I/2, s. 135); 3 VII 1536 (I/2, s. 139-140)
1111.	Jan Sławiński (<i>Joannes Slavynski/Slawinski/ Slawinsky</i>)	<i>nobilis et honestus</i>	Anna Zawacka	Jan Sławiński z Taczanowa Anna Kwiatkowska	Jan - pasierb		5 II 1563 (I/11, s. 180-181); 31 I 1567 (I/11, s. 304-306); 21 II 1567 (I/11, s. 310-311); 20 VI 1567 (I/11, s. 322-323)
1112.	Jan Sławiński z Taczanowa (<i>Joannes Slawinski/Slawinsky/ Szlawynski de Taczanow</i>) zm. 1567	<i>famatus nobilis civis ac oppidanus</i>	Anna Kwiatkowska		Elżbieta, Jan	Jan Fortuna – zięć; Kasper – nieokreślony krewny	5 X 1552 (I/10, s. 372-374); 16 VI 1553 (I/10, s. 425-427, 432); 6 XII 1560 (I/11, s. 97-98); 9 VII 1563 (I/11, s. 201-203); 15 II 1566 (I/11, s. 257-258); 31 I 1567 (I/11, s. 304-306); 21 II 1567 (I/11, s. 310-311)
1113.	Jan sołtys z Kajewa (<i>Joannes scultetus de Cayewo</i>) zm. 1552	<i>providus civis oppidanus rus</i>	Anna córka Grzegorza Kędziorki			Błażej – brat	20 XI 1535 (I/2, s. 137-138); 21 X 1552 (I/10, s. 376-378)
1114.	Jan [Soltyszek] (<i>Joannes</i>)			NN – sołtys		rodzeństwo: Szymon, Walenty, Wojciech, Dorota	11 III 1537 (I/10, s. 119)
1115.	Jan Sołtysik kowal (<i>Jan Szaltisik</i>)	<i>ślawny mistrz rzemiosła kowskiego</i>	Agnieszka Patrzyłaska				30 X 1579 (I/12, s. 442-444)
1116.	Jan Sowa (<i>Joannes Sowa/Szowa/Szowka/ Zowa</i>)	<i>famatus civis</i>	Prakseda córka [?] Jana Karskiego				28 II 1561 (I/11, s. 109-110, 111); 15 V 1562 (I/11, s. 165-166); 11 V 1565 (I/11, s. 239-240)
1117.	Jan Starostka (<i>Jan/Joannes Starosthka/ Stharosthka</i>) zm. 1573	<i>famatus civis suburbanus</i>	Zofia córka Anny Korkowej		Wawrzyniec		17 V 1560 (I/11, s. 77); 29 X 1563 (I/11, s. 209-210); 3 IV 1573 (I/3, s. 53-55)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1118.	Jan Stawski (<i>Jan Stawski</i>) zm. 1586	<i>slawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Agnieszka Grodzielska córka Ewy Osieckiej	Maciej Stawski	Piotr, Anna, Dorota	Wawrzyniec Kaczoszczyk (mąż Anny) – zięć	8 I 1574 (I/12, s. 172-174); 18 VI 1574 (I/12, s. 212-214); 16 V 1586 (I/13, s. 99-101); 22 VI 1590 (I/13, s. 241-243); 28 IV 1595 (I/13, s. 389-390, 390-391)
1119.	Jan stelmach (<i>Joannes carpentarius</i>)	<i>famatus</i> <i>carpentarius</i> <i>civis</i>					2 V 1561 (I/11, s. 121-122); 18 I 1566 (I/11, s. 255-256)
1120.	Jan Strugała kowal (<i>Joannes faber ferarius dictus</i> <i>Strugala/Sihrugala</i>)	<i>providus</i> <i>faber ferarius</i>	Małgorzata		Barbara		7 II 1522 (I/2, s. 100-101); 1532 (I/2, s. 124-125); 6 VII 1533 (I/10, s. 103); 8 IX 1536 (I/10, s. 114-115)
1121.	Jan sukiennik (<i>Joannes/Johannes pannifex</i>)	<i>laboriosus</i> <i>conclivis</i> <i>pannifex</i>	Anna				20 VIII 1547 (I/2, s. 165-166, 166)
1122.	Jan Sulek (<i>Jan Sulek/Suliek</i>)	<i>slawny</i> <i>sluga Jegomości Pana</i> <i>Śremskiego</i>	Prakseda				9 VII 1574 (I/12, s. 222-223); 6 II 1579 (I/12, s. 422-424)
1123.	Jan Szadzia (<i>Joannes Szadzja</i>)	<i>providus</i> <i>suburbanus</i>	Agnieszka		Urban syn Jana Peszki (pasierb)		16 XI 1522 (I/2, s. 103-104); 23 XI 1522 (I/2, s. 104-105); 29 V 1530 (I/2, s. 122)
1124.	Jan Szalcik (<i>Jan Szalek/Szalczyk/Szalczik/</i> <i>Szalczyk</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>					10 XI 1586 (I/13, s. 117-119); 14 XI 1586 (I/13, s. 124-126, 126-128); 17 XI 1589 (I/13, s. 217-218); 6 XI 1598 (I/14, s. 20); 20 XI 1598 (I/14, s. 23)
1125.	Jan Szczyrba młynarz z Brzezia (<i>Joannes/Johannes Sczyrba/</i> <i>Sczyrba molendinatorde</i> <i>Brzeszye</i>)	<i>molendinator</i>	Anna		Piotr, Kilian, Małgorzata	Jan młynarz z Broniszewic – szwagier; Andrzej Wągrzynowski – zięć; inni krewni: Jan Miklaszka, Mikołaj Miklaszka, Katarzyna Miklaszkowa	22 IV 1526 (I/2, s. 114, 115); 11 VI 1529 (I/10, s. 100); 14 VI 1529 (I/10, s. 101)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1126.	Jan Szetlo/Szetlik z Lenartowic (<i>Jan/Joannes Szethel/Szethlik/Szetlo/Szetlo</i>)	<i>famatus</i> <i>opatrzny</i> <i>ślawny</i> <i>uczciwy</i>	Jadwiga Wąsikówna			Barbara – siostra; Wojciech Wąsik – szwagier	7 IV 1570 (I/12, s. 19-20); 16 II 1582 (I/12, s. 526-527); 2 X 1592 (I/13, s. 297-298, 298-299); 30 IV 1593 (I/13, s. 316-317); 10 VI 1594 (I/3, s. 96-97); 10 VI 1594 (I/13, s. 359-361)
1127.	Jan szewc (<i>Joannes sutor</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>sutor</i>					4 IX 1536 (I/10, s. 113-114); 17 X 1567 (I/11, s. 329-330)
1128.	Jan [Szewczyk] (<i>Jan/Joannes</i>)	<i>rozumny</i>		Maciej szewc		rodzeństwo: Szymon Krzeciek, Błażej, Bartosz, Jadwiga; Elżbieta Mierzychowa – stryjenska	12 I 1560 (I/11, s. 50-51); 5 II 1580 (I/12, s. 457-459)
1129.	Jan szklarz (<i>Jan/Joannes skliarz/vitreator</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>vitreator</i>					17 VI 1569 (I/11, s. 365); 20 VI 1571 (I/12, s. 76-77)
1130.	Jan Szolowski (<i>Jan Schałowski</i>)	<i>szlachetny</i>	Barbara Głuskowska				9 X 1587 (I/13, s. 155-156)
1131.	Jan Szram (<i>Joannes Shrzam</i>)						26 IV 1560 (I/11, s. 75-77)
1132.	Jan Szram z Koźmina (<i>Joannes Schram/Szram/Szram de Magna Koszmin</i>) zm. 1562	<i>honestus vir</i> <i>confrater fraternitatis</i> <i>presbiterorum</i> <i>Ecclesiae Parochialis</i> <i>in Pleschow</i>		Anna Zgryszkowa z Koźmina		Melchior tkacz – brat	21 II 1562 (I/2, s. 264); 27 II 1562 (I/2, s. 261)
1133.	Jan [Ślusarczyk] (<i>Joannes</i>)			Maciej, Zofia Ślusarka		Łukasz – brat; Anna – ciotka	5 II 1553 (I/10, s. 390-393)
1134.	Jan [Ślusarczyk] (<i>Joannes</i>)			Jan ślusarz, Agnieszka		Jan Roziński – dziadek; rodzeństwo: Wawrzyniec, Wojciech	27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1135.	Jan ślusarz (<i>Joannes serafaber/serifaber</i>) zm. 1563	<i>famatus ac providus</i> <i>civis</i>	Agnieszka córka Jana Rozińskiego	Zygmunt ślusarz (ojczym)	Jan, Wawrzyniec, Wojciech		16 VII 1554 (I/2, s. 201-202); 23 VI 1559 (I/11, s. 42-43); 9 II 1560 (I/11, s. 52-53); 15 V 1562 (I/11, s. 166-167); 27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204)
1136.	Jan Świderek (<i>Jan Swiderczyk/Swiderek</i>)	<i>slawny</i>		Maciej Świderek Barbara		rodzeństwo: Elżbieta, Jan, Grzegorz, Zofia, Anna; szwagrowie: Jan Długoszek (mąż Elżbiety), Marcin Piekarski (mąż Zofii)	26 IV 1596 (I/13, s. 431-432); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 6 II 1598 (I/14, s. 7-8); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 30 VI 1600 (I/14, s. 40-41); 7 VII 1600 (I/14, s. 44-45, 46- 47)
1137.	Jan Świeboda (<i>Joannes Szwyeboda</i>)	<i>providus</i>					6 XII 1535 (I/10, s. 111-112)
1138.	Jan tesarz (<i>Jan/Janek Thyssarz/Thyszarz</i>)	<i>thyszarz</i>					30 VIII 1585 (I/13, s. 66-68); 3 III 1587 (I/13, s. 136-137)
1139.	Jan Tomicki/Wierzbiczi krawiec (<i>Jan/Joannes Thomiczki/ Thumiczki/Thumiczky/ Tumiczki/Vierzbiczi</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>archimagister</i> <i>civis</i> <i>conciuis</i> <i>consul</i> <i>lawnik</i> <i>sartor</i> <i>scabinus</i> <i>viceadvocatus</i>	1. Agnieszka Kabatowa 2. Marusza		Adrian		29 IV 1552 (I/10, s. 355-356); 19 I 1554 (I/10, s. 441-442); 27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204); 15 II 1566 (I/11, s. 258-260); 10 V 1566 (I/11, s. 274-275); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 1 VII 1569 (I/11, s. 367-368); 9 IX 1569 (I/12, s. 5-7); 19 V 1570 (I/12, s. 31-32); 26 I 1571 (I/12, s. 62-64); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261)
1140.	Jan Turski (<i>Joannes Turski</i>)	<i>nobilis</i>					19 VII 1543 (I/10, s. 197)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1141.	Jan Urbańczyk (Jan/Joannes Urbanczyk)	<i>famatus</i> <i>opatrny</i> <i>slawny mąż</i> <i>civis</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i>	Katarzyna	Urban z Przedmieścia Więszego			25 IX 1562 (I/11, s. 174-175, 175-176); 10 IX 1563 (I/11, s. 206-207); 6 VII 1571 (I/12, s. 77-78); 11 IV 1572 (I/12, s. 97-99, 103- 104); 9 IX 1573 (I/12, s.153-154); 11 VI 1574 (I/12, s. 206-208, 208-210); 7 I 1575 (I/12, s. 236-237); 7 VI 1585 (I/3, s. 79-81); 10 I 1586 (I/13, s. 73-74, 76- 77)
1142.	Jan [Wach] (Joannes)	<i>providus</i>	Andrzej Wach				11 VI 1538 (I/10, s. 127-128)
1143.	Jan Walek/Walek (Joannes Valek Liber de Splawie) przyjął prawo miejskie w 1530	<i>laboriosus</i>					18 IX 1530 (I/2, s. 121)
1144.	Jan Wargal (Jan/Joannes Vargalik/Wargal) zm. 1560	<i>famatus</i> <i>laboriosus</i> <i>civis</i> <i>ex suburbio</i>	Gierusza		Anna, Elżbieta	wnuki (dzieci Elżbiety): Paweł Wargalik, Katarzyna Generkowa; Jan Kapalka (mąż Anny) – zięć	1533 (I/10, s. 102-103); 1 VI 1539 (I/10, s. 140-142); 30 V 1548 (I/10, s. 278); 5 IV 1549 (I/10, s. 310-311); 23 II 1560 (I/11, s. 61-62, 63- 64); 22 XI 1560 (I/11, s. 95-96); 11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 11 II 1594 (I/13, s. 343-344)
1145.	Jan Wargal (Jan Wargal)	<i>slawetny</i> <i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>przedmieszczanin</i>	Elżbieta		pasierbowie: Paweł, Katarzyna, Jadwiga, Zofia		20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 27 IV 1584 (I/13, s. 11); 22 VI 1587 (I/13, s. 147-148); 4 XI 1594 (I/13, s. 370-371); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461)
1146.	Jan Wczysło (Joannes Wczislo)	<i>famatus</i> <i>civis Plesoviensis</i> <i>olim nunc vero</i> <i>Wartensis</i>	Gertruda	Urban Zofia Piotr Wczysło (ojczym)			4 I 1544 (I/10, s. 208-209) 17 IX 1563 (I/11, s. 207-209)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1147.	Jan Wieczorek sukiennik (Jan/Joannes Wieczorek/ Wieczorek)	<i>famatus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>pannifex</i>	Anna				25 IX 1562 (I/11, s. 174-175); 4 III 1572 (I/12, s. 95-96)
1148.	Jan Wiercioszek (Jan Wierciossek)	<i>slawny</i>				Marcin szewc – brat	17 V 1570 (I/12, s. 28-29)
1149.	Jan Wiórkowski cieśla (Joannes Viorkowski)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>levigator</i>					1553 [?] (I/10, s. 430-431); 21 II 1562 (I/2, s. 264)
1150.	Jan Wolek (Joannes Volek)	<i>advocatus</i> <i>consul</i>					17 III 1525 (I/2, s. 109-110)
1151.	Jan Wolkowic (Jan Wolczyk/Wolkowic)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>	Katarzyna córka Macieja Pyszniaka z Kozminka	Wojciech Wołek Regina Tomasz Hajduk (ojczym)		rodzeństwo: Anna, Katarzyna; Marcin Wołek – stryj	3 VII 1592 (I/3, s. 84-85); 6 XI 1592 (I/13, s. 302-303); 27 VIII 1593 (I/13, s. 334-336); 16 VI 1595 (I/13, s. 407-408); 1 XII 1595 (I/13, s. 416-417); 6 XI 1598 (I/14, s. 19)
1152.	Jan woźny (Joannes bedellus)	<i>honestus</i> <i>providus</i> <i>bedellus oppidi</i> <i>Plessow</i> <i>precorius</i>					10 V 1554 (I/2, s. 200); 10 V 1555 (I/2, s. 209-210); 24 V 1555 (I/2, s. 210-211); 29 IX 1559 (I/2, s. 246-247)
1153.	Jan Wójcik (Jan/Joannes Woiczik/Woyczik)	<i>honestus</i> <i>slawny</i>		Marcin Wójcik Małgorzata			18 II 1569 (I/11, s. 357-358); 30 VI 1570 (I/12, s. 44-45); 16 IV 1574 (I/12, s. 197-199); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366)
1154.	Jan Wójtowy zięć rzeźnik (Jan Gener advocati/Woithow/ Woithowy ziecz)	<i>providus</i> <i>slawny</i> <i>magister carnarius</i> <i>mieszczanin</i>			Zuzanna	Jan barwierz – zięć	28 IV 1553 (I/10, s. 415-417); 6 XII 1560 (I/11, s. 97-98); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 16 XI 1571 (I/12, s. 82-83, 83- 84); 13 IV 1584 (I/12, s. 554-555)
1155.	Jan z Dębna pisarz (Joannes de Dębno)	<i>scriba</i>					21 II 1562 (I/2, s. 264)
1156.	Jan z Ujazdu (Joannes de Vyaszdno)	<i>laboriosus</i>					9 X 1542 (I/10, s. 179-180)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1157.	Jan Zagata (<i>Joannes Zagatha</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i>			Jan, Urban		27 IV 1535 (I/10, s. 104-105); 16 V 1535 (I/10, s. 106); 21 X 1539 (I/10, s. 145-146); 10 III 1540 (I/10, s. 153-154); 20 V 1540 (I/10, s. 157-158)
1158.	Jan Zagata/Zagatka (<i>Jan/Joannes/Johannes</i> <i>Zagata/Zagatha/Zagathka/</i> <i>Zagatka</i>)	<i>famatus vir</i> <i>laboriosus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>conconcivis ex suburbio</i> <i>consul</i> <i>oppidanus</i> <i>przedmieszczanin</i> <i>scabinus</i> <i>suburbanus</i>	Agnieszka	Jan Zagata	Paweł, Dorota	rodzeństwo: Urban, Tomasz Pluta; Paweł Pluta (pasierb Urbana) – bratanek; Jakub Domagała – zięć	1 IV 1538 (I/10, s. 122); 21 X 1539 (I/10, s. 145-146, 146); 13 III 1542 (I/10, s. 169-170); 26 III 1542 (I/2, s. 154); 12 V 1545 (I/10, s. 221-222); 6 VI 1547 (I/10, s. 257-258); 22 VI 1547 (I/2, s. 163-164); 6 I 1548 (I/10, s. 268-270); 12 III 1548 (I/10, s. 274-275); 10 IX 1548 (I/10, s. 288-289); 14 II 1550 (I/10, s. 321-322); 11 III 1552 (I/10, s. 341-342); 29 IV 1552 (I/10, s. 349); 5 X 1552 (I/10, s. 372-374); 20 II 1553 (I/10, s. 387-388); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 6 II 1555 (I/2, s. 207); 24 V 1555 (I/2, s. 210-211); 24 X 1558 (I/11, s. 22-24); 8 V 1559 (I/11, s. 36-37); 6 XII 1560 (I/11, s. 97-98); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 24 X 1561 (I/11, s. 145-146); 29 X 1563 (I/11, s. 209-210); 10 V 1566 (I/11, s. 278-279); 31 I 1567 (I/11, s. 304-306); 21 II 1567 (I/11, s. 311-312); 25 VI 1574 (I/12, s. 216-218); 29 X 1574 (I/12, s. 233-234); 20 V 1577 (I/12, s. 344-346); 14 XI 1578 (I/12, s. 418-420); 6 XI 1579 (I/12, s. 444-446, 446-447); 13 XI 1579 (I/12, s. 447-449); 26 VIII 1580 (I/12, s. 491-492); 18 XI 1580 (I/3, s. 64-66); 1 VI 1582 (I/12, s. 530)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1159.	Jan Zając (<i>Joannes Lepus/Zaiącz/Zayącz</i>)	<i>providus</i> <i>suburbanus</i>	Jadwiga		Grzegorz, Szymon, Barbara	Paweł Dozdała – zięć	16 XI 1533 (I/2, s. 130); 4 IV 1535 (I/2, s. 134-135); 13 I 1539 (I/10, s. 134-135); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244)
1160.	Jan Zajączek (<i>Jan/Joannes Zaiac/Zaiacz/ Zaiaczek/Zaiączek</i>)	<i>famatus</i> <i>ślawny i uczciwy mąż</i> <i>mieszczanin</i>	Anna córka Błażeja Krusza	Szymon Zając Marusza		Mikołaj – brat; Grzegorz Zając – stryj	7 II 1567 (I/11, s. 308); 23 VI 1570 (I/12, s. 38-40); 28 VI 1577 (I/12, s. 352-354); 12 VI 1579 (I/12, s. 429-431); 10 VII 1579 (I/12, s. 433-434); 8 I 1580 (I/12, s. 454-455); 18 V 1582 (I/12, s. 527-528); 6 VII 1584 (I/13, s. 15-16); 29 III 1585 (I/13, s. 41-42); 2 V 1586 (I/13, s. 92-94); 30 VI 1589 (I/13, s. 207-208)
1161.	Jan Zaslona (<i>Johannes Szaschlona</i>)	<i>discretus</i>				rodzeństwo: Dorota, Małgorzata	6 X 1546 (I/10, s. 241)
1162.	Jan zięć wójta (<i>Joannes gener advocati</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i>	córka Marcina Wójcika				6 XII 1560 (I/11, s. 97-98)
1163.	Jan Zimny/Zimon sukiennik (<i>Joannes Zymni/Zimon/Zymon</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>civis</i> <i>oppidanus</i> <i>pannifex</i>	Elżbieta Przybysławska			Jan Przybysławski – szwagier	31 I 1561 (I/11, s. 103-104); 18 II 1564 (I/11, s. 221-223); 10 V 1566 (I/11, s. 277-278)
1164.	Jan Zwab sukiennik (<i>Joannes Zwab</i>)	<i>famatus</i> <i>pannifex</i>	Regina			Bartłomiej Pastuszek – szwagier	18 I 1566 (I/11, s. 255-256)
1165.	Janek Chudy (<i>Janek Chudi</i>)	<i>laboriosus</i> <i>ex suburbio</i>					30 V 1548 (I/10, s. 279-280); 15 VIII 1540 (I/10, s. 163-164)
1166.	Janusz Kereczy (<i>Janusz Kereczy</i>)	<i>ślawny</i> <i>strzelec jegomości</i> <i>pana Jana ze</i> <i>Zborowa</i>					24 V 1589 (I/13, s. 210-211)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1167.	Janusz ogrodnik/zielnik (<i>Hanusz ogrodnik/ogrodnyk/ Zelnik/Zielnik</i>)	<i>slawny</i> <i>ogrodnik sługa Jana Zborowskiego</i>	Jadwiga				26 IV 1570 (I/12, s. 25-26); 3 VII 1573 (I/12, s. 152-153); 27 V 1575 (I/12, s. 261-263, 264-265); 18 IX 1587 (I/13, s. 151-152); 11 VI 1593 (I/13, s. 327-328); 20 IX 1596 (I/13, s. 442-443)
1168.	Janusz powroźnik (<i>Hanus/Hanusz powroznik</i>)	<i>powroznik</i>					29 VIII 1586 (I/13, s. 106-108); 21 X 1588 (I/13, s. 169)
1169.	Jarosław (<i>Jaroslaus</i>)			Łukasz z przedmieścia			11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 26 VII 1566 (I/3, s. 24-25)
1170.	Jaros (<i>Jaros/Jarosz</i>) zm. przed 1597	<i>slawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Krystyna		Anna, Apolonia	zięciowie: Adam kuśnierz (mąż Anny), Maciej kuśnierz (mąż Apolonii)	21 IV 1578 (I/12, s. 394-395); 15 V 1579 (I/12, s. 427-428); 22 V 1579 (I/12, s. 428-429); 8 VI 1582 (I/12, s. 532-533); 1 VII 1585 (I/13, s. 57-59); 12 VII 1585 (I/13, s. 62-64, 65- 66); 9 VI 1589 (I/13, s. 202-204); 6 X 1589 (I/13, s. 211-212); 8 X 1593 (I/13, s. 337-338); 27 I 1597 (I/13, s. 450-451); 15 V 1598 (I/14, s. 11-13)
1171.	Jerzy Czech rzeźnik (<i>Georgius Bohemus/Czech</i>)	<i>famatus providus</i> <i>civis lanio magister carnarius</i>	Elżbieta				1 III 1560 (I/11, s. 68-69); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 10 IX 1563 (I/11, s. 206-207); 9 XI 1565 (I/11, s. 248-249); 7 II 1567 (I/11, s. 308)
1172.	Jerzy Irzyk (<i>Georgius Irzyk</i>)	<i>providus dominus</i>	Zofia				7 II 1522 (I/2, s. 100-101, 101)
1173.	Jerzy Jurek (<i>Irzy Jurek</i>)	<i>opatrzny</i>					8 I 1574 (I/12, s. 170-172); 10 V 1577 (I/12, s. 340-341)
1174.	Jerzy kuśnierz (<i>Georgius pelifex/pelio</i>)	<i>providus</i> <i>pelifex</i>	Anna		Adam	Jakub Dosło – teść	25 XI 1549 (I/10, s. 319-320); 9 IX 1558 (I/11, s. 13-14)
1175.	Jerzy Jurga Pęczkijek (<i>Georgius Jurga Peczkiiiek/ Peczikiyek</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>	Apolonia				9 II 1560 (I/11, s. 53-54, 54- 55); 14 II 1561 (I/11, s. 106-107); 14 I 1564 (I/11, s. 210-212); 17 IX 1568 (I/11, s. 353-354)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1176.	Jerzy młynarz z Woli (<i>Georgius molendinator de Volya</i>)	<i>famatus</i> <i>molendinator</i>	Dorota			Stanisław młynarz z Woli – szwagier	27 VIII 1563 (I/11, s. 204-206)
1177.	Jędrzej (<i>Jedrzej</i>)	<i>ślawny</i>					27 IV 1571 (I/12, s. 70)
1178.	Jędrzej (<i>Jedrzej</i>)	<i>ślawny</i>		Szymon Józefek		Witek – brat; Jan Pierowski – stryj; Wacław sukiennik – szwagier	10 V 1577 (I/12, s. 339-340)
1179.	Jędrzej (<i>Jedrzej</i>)	<i>ślawny</i>	Katarzyna Sędzianka				20 VI 1578 (I/12, s. 405-407)
1180.	Jędrzej bednarz (<i>Andrzej/Jedrzej bednarz</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>bednarz</i>					7 I 1575 (I/12, s. 237-238); 6 VII 1582 (I/12, s. 534-535)
1181.	Jędrzej Biernacki (<i>Jendrzej Biernaczki</i>)						13 XI 1573 (I/12, s. 164-166)
1182.	Jędrzej Drozd (<i>Jedrzej Drozd</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>					8 II 1572 (I/12, s. 91-92); 5 XI 1574 (I/12, s. 234-235); 4 III 1575 (I/12, s. 246-248)
1183.	Jędrzej Gąsiech (<i>Jedrzej Gassiech</i>) zm. 1577						24 V 1577 (I/12, s. 346-348)
1184.	Jędrzej Golorzyt (<i>Jendrzej Golorzyt</i>)						6 II 1598 (I/14, s. 5-6)
1185.	Jędrzej Gotowy krawiec (<i>Jedrzej/Jendrzej Gotowy</i>)	<i>ślawny</i> <i>krawiec</i> <i>ławnik</i>	Marusza			bratanice: Agnieszka, Anna Żminda	7 I 1575 (I/12, s. 239-240); 24 V 1577 (I/12, s. 346-348); 12 VII 1577 (I/12, s. 354-356, 357-358); 7 X 1577 (I/12, s. 362-363); 20 I 1580 (I/12, s. 455-457); 8 X 1593 (I/13, s. 336-337, 337-338)
1186.	Jędrzej Idek (<i>Jedrzej Idek</i>)						12 VII 1577 (I/12, s. 354-356)
1187.	Jędrzej karczmarz (<i>Jedrzej karczmarz</i>)	<i>ślawny</i> <i>karczmarz</i>					11 IV 1572 (I/12, s. 101-102)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1188.	Jędrzej Kornas (<i>Jendrzej Kornas</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>	Jadwiga córka Szymona szewca				20 XI 1596 (I/13, s. 426-427, 427); 22 XI 1596 (I/13, s. 446-447)
1189.	Jędrzej Korzkiewski z Krzywosądowa (<i>Jedrzej Korzkyewski</i>)	<i>opatrzny</i> <i>poddany kościelny</i> <i>proboszcza</i>			Anna	Wojciech Darmopyszek – zięć	24 IX 1574 (I/12, s. 226-227)
1190.	Jędrzej krawiec (<i>Jedrzej krawiecz</i>) zm. 1570	<i>slawny</i> <i>krawiecz</i>			Jan, Marusza	szwagrowie: Wawrzyniec i Frącek Kostrzewa	20 X 1570 (I/12, s. 52-54); 12 VII 1577 (I/12, s. 354-356)
1191.	Jędrzej Pieścioszek z Pyzdr (<i>Jendrzej Piescioszek</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin pyzdrski</i>	Anna córka Kaspra organisty				16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101)
1192.	Jędrzej Skrzypek (<i>Jedrzej Skrzypek</i>)	<i>slawny</i>			Jadwiga	Tomasz Klimczyk – zięć	9 III 1576 (I/12, s. 301-302)
1193.	Jędrzej Soltysik z Kalisza (<i>Jedrzej Soltisik</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin kaliski</i>					27 I 1576 (I/12, s. 297-298)
1194.	Jędrzej stelmach (<i>Jendrzej stelmach</i>)	<i>stelmach</i>					1597 (I/14, s. 1-2)
1195.	Jędrzej szewc (<i>Jendrzej szewc</i>)	<i>slawny</i> <i>szewc</i>	Halszka				7 IV 1595 (I/13, s. 384-385); 26 IV 1596 (I/13, s. 434-435)
1196.	Joachim (<i>Joachimus</i>)	<i>honestus ac famatus</i> <i>adolescens</i> <i>oppidanus</i>				Leonard – brat	13 V 1569 (I/11, s. 361-363)
1197.	Joachim krawiec z Dobrzycy (<i>Joachim krawiecz z</i> <i>Dobrzicze</i>)	<i>slawny</i> <i>krawiecz</i>					19 VI 1573 (I/12, s. 149-150)
1198.	Joachim krawiec z Sierakowa (<i>Jachim krawiecz z Syrokowa</i>)	<i>roztropny</i> <i>krawiecz</i>					22 I 1574 (I/12, s. 179-180)
1199.	Joachim Pieruski (<i>Joachimus Pioruski</i>)	<i>nobilis</i> <i>civis</i>		Marcin Pieruski Zofia		rodzeństwo: Elżbieta, Katarzyna, Zofia, Jan, Mikołaj	19 I 1554 (I/10, s. 442-444)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1200.	Joachim Stelmaszek sukiennik (<i>Jachim/Joachim Stelimaszek/Stelmaszek</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin sukiennik</i>	Dorota Korabiewna				13 I 1589 (I/13, s. 177-178); 26 I 1590 (I/13, s. 226-227); 26 I 1596 (I/13, s. 421-422); 6 XI 1598 (I/14, s. 20); 15 II 1599 (I/14, s. 27-28)
1201.	Joachim Ślęczek (<i>Jachim/Joachim/Joachimus/Joachym Sleczeck/Ślęcek/Sliczek/Szliczek</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>civis suburbanus</i>	Małgorzata				10 II 1559 (I/11, s. 30-31); 13 II 1562 (I/11, s. 153-154); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 30 I 1568 (I/11, s. 338-339); 18 XI 1569 (I/11, s. 371-372); 25 IX 1573 (I/3, s. 52-53); 8 I 1574 (I/12, s. 172-174); 14 IV 1578 (I/12, s. 390-392); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 18 V 1582 (I/12, s. 528-529); 28 IX 1584 (I/13, s. 23-25); 16 V 1586 (I/13, s. 97-99, 99-101); 22 VI 1587 (I/13, s. 145-147); 9 X 1587 (I/13, s. 155-156); 23 IV 1596 (I/13, s. 429-430)
1202.	Józef (<i>Jozeph</i>)	<i>providus vir</i> <i>civis</i>					8 IV 1543 (I/10, s. 188-189)
1203.	Józef (<i>Jozeph</i>) zm. 1563		Dorota			Stanisław – zięć	23 I 1553 (I/10, s. 386-387); 4 VI 1563 (I/11, s. 192-193)
1204.	Józef (<i>Jozeph</i>) zm. 1564	<i>providus</i> <i>civis</i>	Helena		Szymon	Anna – synowa	4 II 1564 (I/11, s. 215-217)
1205.	Józef Baranowski/Zachychło z Baranowa (<i>Joseph/Joszeff/Jozeph Baranowski/Baronowszky/Zachiclo de Baranowo</i>)	<i>providus vir</i> <i>subditus ducis Ratzbyriensis</i>	Dorota				12 VII 1529 (I/2, s. 118); 9 VII 1531 (I/2, s. 122-123); 26 VII 1531 (I/10, s. 102); 11 III 1537 (I/10, s. 119); 13 II 1540 (I/10, s. 152-153)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1206.	Józef Frymek (<i>Joseph/Jozeph/Jozephus</i> <i>Frimek/Friimek/Frymek</i> <i>Phrimek</i>) zm. 1553	<i>famatus vir</i> <i>providus</i> <i>prudens vir</i> <i>archiconsul</i> <i>civis</i> <i>conconcivis</i> <i>consul</i> <i>praetor</i> <i>proconsul</i> <i>scabinus</i> <i>viceadvocatus</i> <i>vir consularis</i>	Katarzyna córka Pawła		Dorota, Jakub	Stanisław Szytek – szwagier; Wojciech Wołek – zięć	14 IX 1523 (I/10, s. 88-89); 17 III 1525 (I/2, s. 109-110); 8 XI 1528 (I/2, s. 87); 1533 [?] (I/2, s. 128-129); 14 I 1537 (I/2, s. 140); 10 III 1537 (I/10, s. 118); 13 III 1537 (I/2, s. 141-142); 7 VI 1538 (I/2, s. 145); 10 VI 1538 (I/2, s. 146); 9 VI 1539 (I/10, s. 142-143); 30 I 1542 (I/2, s. 153); 27 VI 1544 (I/2, s. 157); 21 X 1545 (I/10, s. 228); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 1 II 1549 (I/10, s. 303-304); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 5 II 1553 (I/10, s. 393-394); 31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 14 IV 1553 (I/10, s. 394-395); 10 X 1561 (I/11, s. 143-144); 14 V 1563 (I/11, s. 187-189); 17 IX 1568 (I/11, s. 351-352)
1207.	Józef Grodzielski (<i>Jozef/Jozeph/Jozephus</i> <i>Grodzielski/Grudzielski</i>)	<i>famatus</i> <i>nobilis</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>sluga Jana</i> <i>Zborowskiego</i>	Barbara Słaboszewska				13 VI 1567 (I/11, s. 321-322); 9 VII 1568 (I/11, s. 344-345, 346-347); 16 VI 1570 (I/12, s. 36-37); 9 IX 1575 (I/12, s. 276-277); 22 IV 1583 (I/12, s. 541-542)
1208.	Józef Kaptur (<i>Joseph/Jozef/Jozephus</i> <i>Kaptur</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>przedmieszczanin</i>					6 XI 1579 (I/12, s. 444-446); 5 V 1581 (I/12, s. 511-512); 22 IV 1583 (I/12, s. 542-543); 21 III 1586 (I/13, s. 85-87); 11 VII 1586 (I/13, s. 103-105); 23 II 1590 (I/13, s. 229-230); 11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 7 IV 1595 (I/13, s. 383-384); 1597 (I/14, s. 1-2)
1209.	Józef Kozielek (<i>Jozeph Kozielek</i>)						1532 (I/2, s. 126)
1210.	Józef [Lisek] (<i>Jozeph</i>)	<i>laboriosus</i> <i>providus</i>		Mikołaj Lisek		Michał – brat	29 IV 1552 (I/10, s. 349); 10 VI 1552 (I/10, s. 369-371)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1211.	Józef Napadlo szewc (<i>Joseph Napadlo</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>sutor</i>				Apolonia – podopieczna	23 IV 1535 (I/2, s. 136); 20 VI 1539 (I/10, s. 144); 17 VI 1541 (I/10, s. 167-168); 26 V 1542 (I/10, s. 170-171); 14 II 1550 (I/10, s. 321-322); 4 VI 1559 (I/11, s. 40); 9 II 1560 (I/11, s. 53-54)
1212.	Józef Pruski (<i>Jozef/Jozeph Pruski</i>)	<i>szlachetny</i>				rodzeństwo: Bartosz, Szymon, Ambroży, Jan, Anna	25 V 1576 (I/12, s. 310-311); 18 V 1582 (I/12, s. 528-529)
1213.	Józef Salek (<i>Jozeph Szalek</i>)						13 I 1589 (I/13, s. 177-178)
1214.	Józef Soltysik albo Kaptur z Morzy (<i>Joseph/Jozeff/Jozeph Soltissik/Szalthisik albo Kaptur</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>przedmieszczanin</i>	Elżbieta Kapturowa	Anna Soltysowa		rodzeństwo: Sebastian, Jakub, Urszula	14 IV 1578 (I/12, s. 390-392); 23 X 1579 (I/12, s. 438-440); 26 XI 1582 (I/12, s. 535-536); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19); 4 XI 1588 (I/13, s. 172-173, 173-174); 14 IV 1589 (I/13, s. 191-193)
1215.	Józefek Łabdyk garncarz (<i>Jozephek figulus agnomine</i> <i>Labdyk</i>)	<i>laboriosus</i> <i>figulus</i>	Katarzyna		Małgorzata	Miklaszek – zięć	19 IV 1535 (I/2, s. 135)
1216.	Jurek szewc (<i>Jurga/Jurek sewcz</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>sewcz</i>	Regina córka Jadwigi Popkowej				28 I 1575 (I/12, s. 244-245); 10 V 1577 (I/12, s. 340-341); 9 I 1579 (I/12, s. 420-421, 421- 422); 14 XI 1586 (I/13, s. 128-129); 23 II 1590 (I/13, s. 230-231)
1217.	Jurkowa Kuśnierka (<i>Jurkowa pelifica</i>)						9 II 1560 (I/11, s. 53-54)
1218.	Kajewski (<i>Kaiewsky</i>)						13 XII 1546 (I/10, s. 245-246)
1219.	Kamieskowski (<i>Kamieskowski</i>) zm. 1596	<i>ślawetny</i> <i>mieszczanin</i>					20 IX 1596 (I/13, s. 442-443)
1220.	Kasper Cebula garncarz (<i>Kasper Cebula/Czebulka</i>)	<i>ślawny</i> <i>garncarz</i>					25 IX 1584 (I/13, s. 19-21); 30 VIII 1585 (I/13, s. 66-68); 3 III 1587 (I/13, s. 136-137); 13 I 1589 (I/13, s. 175-176); 24 I 1592 (I/13, s. 285-286)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1221.	Kasper Coraula organista (Casper/Casper/Gaspar/ Kasper Coraula/organista/ organistha/organarius) zm. 1589	<i>famatus vir</i> <i>opatrzny</i> <i>providus</i> <i>ślawny</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>economus ecclesie</i> <i>parrochialis</i> <i>mieszczanin</i> <i>organarius ecclesie</i> <i>Divi Joannis</i> <i>proconsul</i>				Anna, Agnieszka, Jadwiga Katarzyna Frymkowa – siostra; zięciowie: Jędrzej Pieścioszek (mąż Anny), Maciej organista (mąż Agnieszki), Florian Weiffer (mąż Jadwigi)	31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 19 I 1554 (I/10, s. 451-452); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 3 VII 1561 (I/11, s. 127-130); 10 X 1561 (I/11, s. 143-144); 16 I 1562 (I/11, s. 152-153); 21 V 1563 (I/11, s. 191-192); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267 (dok.)); 18 VI 1563 (I/2, s. 265); 17 IX 1563 (I/11, s. 207-209); 25 X 1566 (I/11, s. 295-298, 299-301); 11 IV 1567 (I/11, s. 315-316); 14 II 1568 (I/3, s. 30-31); 13 IX 1568 (I/11, s. 348-349); 17 IX 1568 (I/11, s. 351-352, 352-353); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361); 13 XI 1573 (I/12, s. 164-166); 8 I 1574 (I/12, s. 168-170); 28 V 1574 (I/12, s. 201-204); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261); 30 IX 1575 (I/12, s. 278-280); 20 I 1576 (I/12, s. 294-295); 7 X 1577 (I/12, s. 363-364); 14 IV 1589 (I/13, s. 185-186); 30 VI 1589 (I/13, s. 205-207); 16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1222.	Kasper Czajka sukiennik (<i>Caspar/Casper/Gaspar/ Kasper Czaika/Czayka</i>)	<i>famatus providus sławny mąż</i> <i>civis conciuis mieszczanin pannifex pannificine artis peritus</i>	1. Agnieszka; 2. Dorota córka Frącka Jelitowskiego		pasierbice: Jadwiga, Gertruda	Jadwiga – siostrzanka; Jan Kotliński – mąż siostrzanki	8 IX 1536 (I/10, s. 114-115); 21 IV 1544 (I/2, s. 160-161); 21 XII 1546 (I/10, s. 247); 4 VI 1548 (I/10, s. 280-281); 3 II 1559 (I/2, s. 235-236, 237- 238); 29 IX 1559 (I/2, s. 246-247); 12 I 1560 (I/11, s. 50-51); 21 VI 1560 (I/2, s. 254-255); 2 V 1561 (I/11, s. 119-120, 120-121); 9 VII 1563 (I/11, s. 201-203); 11 II 1564 (I/11, s. 217-219); 30 VI 1570 (I/12, s. 42); 12 I 1571 (I/12, s. 55-57, 57- 58); 20 II 1573 (I/12, s. 125-126); 30 X 1573 (I/12, s. 159-160); 14 I 1575 (I/12, s. 241-242); 27 VI 1578 (I/12, s. 409-411); 20 I 1581 (I/12, s. 498-499); 3 II 1584 (I/12, s. 551-552); 29 III 1585 (I/13, s. 41-42); 24 VI 1587 (I/13, s. 144-145); 13 I 1589 (I/13, s. 177-178); 11 V 1590 (I/13, s. 232-233); 1 II 1591 (I/13, s. 259-260); 10 VI 1594 (I/3, s. 97-98)
1223.	Kasper Czynek sukiennik (<i>Caspar/Gaspar Czink/Czynek</i>) zm. 1567	<i>famatus providus</i> <i>civis pannifex</i>	Anna Czynkowa		Antoni (pasierb), Tomasz (pasierb)	rodzeństwo: Jan Barabasz, Piotr	8 VI 1547 (I/10, s. 259); 23 V 1548 (I/2, s. 175-176); 29 I 1554 (I/10, s. 452-454); 10 X 1561 (I/11, s. 143-144); 12 II 1563 (I/11, s. 183-184); 21 V 1563 (I/2, s. 262-263); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267 (dok.)); 28 II 1567 (I/11, s. 312-313); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 16 XI 1567 (I/11, s. 334); 30 I 1568 (I/11, s. 339)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1224.	Kasper Jirzman (<i>Caspar/Casper/Gaspar</i> <i>Gerzman/Girzman/Gyrman/</i> <i>Gyrzman/Irzmanyk/Jerszman</i>) zm. 1568	<i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>advocatus</i> <i>civis</i> <i>conclvis</i> <i>consul</i> <i>proconsul</i>	Anna Zaworska córka Piotra Zaworskiego		Małgorzata, Marcin	Jan z Trąbczyna – zięć	1527 (I/10, s. 97); 17 III 1528 (I/10, s. 98); 29 III 1536 (I/10, s. 112-113); 10 III 1537 (I/10, s. 118); 10 III 1540 (I/10, s. 153-154); 21 V 1540 (I/10, s. 158-159); 30 I 1542 (I/2, s. 153); 24 VII 1542 (I/10, s. 173-174); 16 IX 1543 (I/10, s. 199-200); 9 X 1543 (I/10, s. 203-204); 30 VI 1544 (I/10, s. 213); 26 VII 1544 (I/10, s. 214); 18 VII 1547 (I/2, s. 164-165); 21 VI 1549 (I/10, s. 316-317); 6 V 1552 (I/10, s. 357-361, 362-364); 15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 6 IV 1554 (I/2, s. 193-195); 30 IV 1557 (I/2, s. 226-227); 21 V 1557 (I/2, s. 229); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 29 VIII 1558 (I/2, s. 233-234); 18 X 1559 (I/11, s. 45-46); 26 VI 1562 (I/11, s. 168-169); 28 VIII 1562 (I/11, s. 169-170); 13 IX 1568 (I/11, s. 348-349)
1225.	Kasper Kasprzyk (<i>Caspar Casprzik</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>					3 II 1570 (I/12, s. 9-10)
1226.	Kasper Kościelicki stelmach (<i>Caspar/Casper/Gasper</i> <i>Koscielieczki/Koscielieczky</i>)	<i>famatus</i> <i>opatrzny</i> <i>slawny</i> <i>carpentarius</i>	Agnieszka		Jan, Paweł		23 I 1553 (I/10, s. 386-387); 10 IV 1562 (I/11, s. 156-157); 21 II 1567 (I/11, s. 311-312); 19 IX 1567 (I/11, s. 328); 17 VI 1569 (I/11, s. 365); 8 I 1574 (I/12, s. 175-177)
1227.	Kasper Mierzych chórzysta szewc (<i>Gaspar Myerzich choralista</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>sutorie artis magister</i>				Jan mansjonarz – brat; Maciej Śmieszek – dziadek	17 X 1558 (I/11, s. 17-19); 3 II 1559 (I/2, s. 235-236, 236, 237-238)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1228.	Kasper Mizgalka ¹³⁷⁸ (<i>Caspar/Casper/Gaspar Misgala/Misgalka/Mysgalka</i>)	<i>discretus famatus ac providus sławny vir civis ławnik oppidanus mieszczanin scabinus</i>	Barbara	Anna		zięciowie: Piotr Czarny, Stanisław Stawirej	7 III 1544 (I/10, s. 210-211); 27 VII 1544 (I/10, s. 213-214); 17 IX 1546 (I/10, s. 239-241); 26 XI 1546 (I/10, s. 245); 20 II 1553 (I/10, s. 389-390); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 16 I 1562 (I/11, s. 147-148, 152-153); 15 V 1562 (I/11, s. 165-166); 25 IX 1562 (I/11, s. 173-174); 21 V 1563 (I/11, s. 191-192); 4 VI 1563 (I/11, s. 192-193); 17 IX 1563 (I/11, s. 207-209); 25 VIII 1564 (I/11, s. 232-234); 11 V 1565 (I/11, s. 240-242); 31 VIII 1565 (I/11, s. 244-246); 6 IX 1566 (I/11, s. 292-294); 21 V 1567 (I/11, s. 318-319); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361); 18 XI 1569 (I/11, s. 371-372); 6 X 1570 (I/12, s. 47-48); 18 V 1571 (I/12, s. 74-76); 1 II 1572 (I/12, s. 87-88)
1229.	Kasper młynarz Jankowski/z Jankowa (<i>Casper mlinarz Jankowski/z Jankowa</i>)	<i>młlnarz</i>			Agnieszka	Erazm Mazur – zięć	15 IV 1575 (I/12, s. 251-252)
1230.	Kasper Pasek (<i>Caspar Paschek</i>)	<i>providus</i>		Paweł Pasek		Jan – młodszy brat	22 XI 1555 (I/2, s. 215-216)
1231.	Kasper Suchorzewski (<i>Casper Suchorzewski/ Suchorzewsky</i>)	<i>szlachetnie urodzony</i>					9 VI 1580 (I/12, s. 489); 1 XII 1595 (I/13, s. 416-417)
1232.	Kasper sukiennik (<i>Caspar lanifex</i>)	<i>consul lanifex</i>					14 I 1532 (I/2, s. 123-124)
1233.	Kasper Szetlik (<i>Casper Szetlik</i>)	<i>sławny</i>					30 VI 1600 (I/14, s. 41-42)
1234.	Kasper Włóczyszek sukiennik (<i>Casper Wloczyszek</i>)	<i>sławny mieszczanin sukiennik</i>	Jadwiga				9 VI 1589 (I/13, s. 200-202); 23 VI 1589 (I/13, s. 204-205)

¹³⁷⁸ Błądnie zapisany jako *Rzigalka*. Por. APP, AmPl., I/11, s. 240-241.

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1235.	Katarzyna (<i>Catharzina/Catherina</i>) zm. 1573	<i>provida</i> <i>civissa</i>	1. Jakub rzeźnik; 2. Jakub mielczarz				11 II 1558 (I/2, s. 230-231); 3 X 1567 (I/3, s. 28); 2 X 1573 (I/12, s. 156-157)
1236.	Katarzyna (<i>Catharzina</i>)				Jan Grzanka	Jadwiga – synowa	18 IX 1573 (I/12, s. 154-156)
1237.	Katarzyna (<i>Katarzina</i>)	<i>ślawna</i>			Jadwiga Grzanczyna	Frącek Grzanka – zięć	5 II 1580 (I/12, s. 459-461)
1238.	Katarzyna [Adamczykowa] (<i>Catarzyna</i>)	<i>uczciwa</i>	Łukasz Adamczyk	Krzysztof z Gołuchowa			30 VIII 1596 (I/13, s. 441-442)
1239.	Katarzyna Bartochowska (<i>Caterina/Catherina/Katherina</i> <i>Barthochowska/Bartochowska</i>)	<i>honesta et nobilis</i> <i>famata</i> <i>civissa ac oppidana</i>	Maciej Bógwiecki				8 III 1553 (I/2, s. 192); 31 I 1561 (I/11, s. 104-105); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 14 II 1568 (I/3, s. 29-30)
1240.	Katarzyna [Bednarzowa] (<i>Katharzyna</i>)	<i>ślawna i uczciwa</i>	Erazm bednarz			Krzyzan szewc – dziad	10 I 1586 (I/13, s. 76-77)
1241.	Katarzyna Bedońszonka (<i>Katharzyna Bedonszconka</i>)	<i>ślawna</i>	Grzegorz Włodarczyk z Grodziska	Andrzej Bedoński			14 XI 1586 (I/13, s. 119-121); 28 III 1588 (I/13, s. 160-161)
1242.	Katarzyna [Białaskowa] (<i>Caterina</i>)		Wit Białasek	Stanisław Białasek			4 VII 1561 (I/11, s. 130-131)
1243.	Katarzyna Burnetka (<i>Catherina Burnethka</i>)	<i>honesta</i>			Wawrzyniec		31 I 1567 (I/11, s. 306-307)
1244.	Katarzyna Ciesielska (<i>Caterina/Katharzyna</i> <i>Czyeszyelska</i>)	<i>honesta</i>	Maciej Ciesielski				28 VIII 1562 (I/11, s. 169-170); 3 X 1586 (I/13, s. 111-113); 14 XI 1586 (I/13, s. 124-126, 126-128)
1245.	Katarzyna [Długoszowa] (<i>Catherina</i>)				Grzegorz, Piotr, Bartłomiej		30 VI 1544 (I/10, s. 213)
1246.	Katarzyna Drobna (<i>Caterina/Catherina/Katherina</i> <i>Drobna</i>)	<i>famata</i> <i>provida et honesta</i> <i>civis</i>	1. Franciszek; 2. Wawrzyniec Drobny		Jan, Łukasz bednarz, Gertruda; pasierbowie (dzieci Wawrzyńca Drobneho): Błażej, Dorota, Hieronim <i>vel</i> Jarosław, Regina		27 II 1542 (I/10, s. 168); 10 III 1544 (I/2, s. 159-160); 24 X 1558 (I/11, s. 22-24); 7 IV 1559 (I/11, s. 31-33); 24 V 1560 (I/2, s. 253-254); 13 IX 1560 (I/2, s. 255); 4 VII 1561 (I/11, s. 131-133)
1247.	Katarzyna Drygnowa (<i>Catherina Drignowa</i>)						24 II 1550 (I/10, s. 322-323)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1248.	Katarzyna Frymkowa (<i>Catherina/Katherina Frimkowa</i>)	<i>provida</i> <i>civis</i>	Józef Frymek	Paweł	Dorota, Józef	Kasper organista – brat	10 VI 1538 (I/2, s. 146); 31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 19 I 1554 (I/10, s. 451-452)
1249.	Katarzyna Frymkowa (<i>Catherina Frimkowa</i>)		Jan Frymek				14 V 1563 (I/11, s. 187-189)
1250.	Katarzyna [Furmanowa] (<i>Katharzina</i>)		Walenty furman				16 V 1572 (I/12, s. 112-113)
1251.	Katarzyna Gajdzina (<i>Catherina/Katharzina Gaydzyna</i>)		Andrzej Gajda	Maciej Bujara, Marusza			29 I 1546 (I/10, s. 234-235); 22 V 1573 (I/12, s. 142-144); 25 V 1590 (I/13, s. 238-239)
1252.	Katarzyna Generowa (<i>Catarzyna Generkowa/ Generowa</i>)	<i>slawna uczciwa</i>	Maciej Generek	Elżbieta Wargalowa	Mateusz Generek	dziadkowie: Jan Wargał, Gierusza; rodzeństwo: Paweł, Jadwiga i Zofia	12 I 1590 (I/13, s. 223-224); 11 II 1594 (I/13, s. 343-344); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461)
1253.	Katarzyna Igielczyna (<i>Catharina/Katharina Gigielczyna/Igyelczyna</i>)	<i>honesta</i>	[?] Igielka				1 IV 1538 (I/10, s. 123-124); 24 IX 1538 (I/10, s. 129-130); 21 X 1539 (I/10, s. 146-147); 17 VI 1541 (I/10, s. 167); 9 X 1542 (I/10, s. 179-180); 16 V 1561 (I/11, s. 123-124)
1254.	Katarzyna Jedlecka (<i>Katherina Jedleczska</i>)	<i>nobilis</i>	Maciej Knychała		NN pasierbowie		1 III 1523 (I/2, s. 105)
1255.	Katarzyna [Jednogrochowa] (<i>Katherina</i>) zm. 1553		Szymon Jednogroch			Gerturuda – siostra; Maciej Strula – siostrzeniec	23 IV 1553 (I/10, s. 412-414)
1256.	Katarzyna Jelitowska (<i>Katarzina Jelithowska</i>)	<i>szlachetna</i>	Marcin Grzybek			rodzeństwo: Sebastian, Anna	17 VI 1583 (I/12, s. 543)
1257.	Katarzyna Józefkowa (<i>Catherina/Katharina/ Katherina Josefkowa/ Josepkowa</i>)	<i>provida</i> <i>civis</i>	1. Józefek; 2. Bartłomiej garncarz		Małgorzata (córka Józefka)		17 V 1537 (I/2, s. 143-144); 9 V 1541 (I/2, s. 152)
1258.	Katarzyna Kabatówna (<i>Catarzyna Kabatowna</i>)	<i>uczciwa</i>					20 IX 1596 (I/13, s. 443-444)
1259.	Katarzyna [Kalinowska] (<i>Caterina/Katerina</i>)					rodzeństwo: Paweł Kalinowski, Magdalena Kucharzowa	10 IV 1562 (I/11, s. 157-158)
1260.	Katarzyna [Kopczykowa] (<i>Catarzyna</i>)	<i>slawna</i>	Wojciech Kopeć				13 I 1595 (I/13, s. 380-381)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1261.	Katarzyna Kozielkowa (<i>Katharina Kozyelkowa</i>)	<i>honesta</i> <i>civis</i>					29 III 1536 (I/10, s. 112-113)
1262.	Katarzyna [Łabdzykowa] (<i>Katherina</i>)	<i>honesta</i>	Józef Łabdzyk		Małgorzata (pasierbica)		19 IV 1535 (I/2, s. 135)
1263.	Katarzyna Marzelowa (<i>Katherina Marszelowa</i>)				Wojciech Marzel		1525 (I/2, s. 66); 10 III 1525 (I/2, s. 85-86)
1264.	Katarzyna Mierzwiina (<i>Katherina Myrzwina/Myrzwyna</i>)	<i>honesta</i>			Zofia	Bartłomiej Malik – zięć	2 IV 1538 (I/10, s. 124-125)
1265.	Katarzyna [Miklaszka] (<i>Catherina/Caterina</i>)		Mikołaj Miklaszka				1526 (I/10, s. 96)
1266.	Katarzyna Miklaszkowa (<i>Katherina Mikaszczyna/</i> <i>Miklaszkowa/Mykaszczyna/</i> <i>Myklaczyna/Myklaszczyna/</i> <i>Myklaszkowa/Myklaszczyna/</i> <i>Myklaszkowa</i>) zm. 1539	<i>honesta</i> <i>laboriosa</i> <i>civissa</i> <i>concivis</i>	1. Jan Miklaszek; 2. Jan Skarżymierz		pasierbowie: Piotr, Bartłomiej	Stanisław Kmita z Kalisza – szwagier	11 VI 1529 (I/10, s. 100); 1 V 1534 (I/2, s. 131-132); 4 IV 1535 (I/2, s. 135); 3 VII 1536 (I/2, s. 139-140); 10 III 1537 (I/10, s. 118); 3 II 1539 (I/10, s. 136)
1267.	Katarzyna [Mikszyzna] (<i>Catarzyna</i>)	<i>uczciwa</i>	Jan Miksza				17 XI 1589 (I/13, s. 217-218)
1268.	Katarzyna [Młynarka Podborna] (<i>Catherine/Katharina</i>)	<i>provida</i>		Grzegorz młynarz Podborny Elżbieta Młynarka Podborna		Maciej Sołtys z Chocza – dziadek; rodzeństwo: Jan, Maciej/Mateusz, Gabriel, Anna, Agnieszka; wujowie: Jakub, Piotr Kalka	24 IV 1558 (I/13, s. 3-7); 3 I 1567 (I/3, s. 26-27); 1 II 1572 (I/3, s. 47-48)
1269.	Katarzyna [Młynarzowa Wójtowska] (<i>Catherina/Katherina</i>)	<i>honesta</i> <i>olim mollitrix in villa</i> <i>Tursko</i>	1. NN młynarz z Turska; 2. Wojciech młynarz Wójtowski	Paweł Pudlet	dzieci z pierwszego małżeństwa		1527 (I/10, s. 97); 19 VII 1543 (I/10, s. 197)
1270.	Katarzyna [Nabrzechowa] (<i>Catarzina/Catarzyna</i>)		Maciej Nabrzuch				10 IV 1592 (I/13, s. 287-289); 3 VII 1592 (I/3, s. 85-87, 87- 89); 22 IV 1594 (I/13, s. 347-349); 10 VI 1594 (I/3, s. 98-100)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1271.	Katarzyna [Nadmyszkowa] (<i>Catherina/Katherina</i>)		1. Filip Nadmyszek syn Wojciecha Nadmyszka; 2. Błażej Krusz	Wojciech z Czołnochowa		Elżbieta Janeczkowa – stryjenka	7 VI 1538 (I/2, s. 146); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244)
1272.	Katarzyna Napadłowa (<i>Caterina Napadłova</i>)						19 I 1565 (I/11, s. 236-238)
1273.	Katarzyna [Niziołkowa] (<i>Catarzyna</i>)	<i>uczciwa</i>	Maciej Niziołek	Maciej Trzmiel Agnieszka			27 X 1600 (I/14, s. 49)
1274.	Katarzyna Niziołkówna (<i>Kaszka/Katarzyna Nizyolkowna</i>)			Andrzej Niziołek		rodzeństwo: Bartosz, Maciej, Agnieszka	3 III 1587 (I/13, s. 133-135)
1275.	Katarzyna Oborska (<i>Catarzyna Oborska</i>)	<i>szlachetna</i>	Wojciech Oborski			Wawrzyniec Skałowski – brat	2 VI 1597 (I/13, s. 454-456)
1276.	Katarzyna Piegawka (<i>Catarzyna/Catharzina Piegawczyna/Pyegawka</i>)		Jędrzej Piegawka		Wojciech, Anna	Bałasz – zięć	25 VI 1574 (I/12, s. 216-218); 31 VIII 1590 (I/13, s. 250-251); 4 II 1594 (I/13, s. 342-343)
1277.	Katarzyna [Pieruska] (<i>Caterina</i>)	<i>nobilis et honesta</i>		Marcin Pieruski Zofia		rodzeństwo: Joachim, Jan, Mikołaj, Elżbieta, Zofia	19 I 1554 (I/10, s. 442-444)
1278.	Katarzyna Pruska (<i>Catharzina/Katharzina Pruska</i>)	<i>szlachetna pani uczciwa</i>	Wawrzyniec Pieruski	Agnieszka Pruska			22 I 1574 (I/12, s. 183-184); 16 IV 1574 (I/12, s. 197-199); 29 X 1574 (I/12, s. 233-234); 11 IV 1578 (I/12, s. 385-387); 18 XI 1580 (I/3, s. 64-66)
1279.	Katarzyna Pyszyna (<i>Caterina Pissina</i>)	<i>provida civissa</i>	Piotr Pycha	Maciej Mandyk		Zofia Miecznikowa – siostra	21 IX 1554 (I/2, s. 202-203); 21 II 1561 (I/2, s. 256-257)
1280.	Katarzyna Radziejówka (<i>Catherina/Caterina/Katherina dicta Radziejowka</i>)		Andrzej mielcarz				4 VI 1559 (I/11, s. 40, 40-41)
1281.	Katarzyna Reliżyna (<i>Caterina/Catharzina/ Katharzina Relissina/ Reliszina/Relizina</i>)	<i>honesta sławna</i>		Dorota Smolarka		Marcin krawiec – brat	22 III 1566 (I/3, s. 22-24); 11 IV 1567 (I/11, s. 316-317); 7 X 1569 (I/12, s. 8-9); 1 II 1572 (I/12, s. 89-90)
1282.	Katarzyna Rozińska (<i>Katharzina/Katarzina Rozynska Macziewewa</i>)	<i>sławna</i>	Maciej Roziński			Gabriel Cygan – stryj	27 V 1580 (I/12, s. 484-485); 3 II 1584 (I/12, s. 551-552); 6 VII 1584 (I/3, s. 78-79)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1283.	Katarzyna Sędzianka (<i>Catarzyna/Catherine/Kaska/Katharzina Sedzianka</i>)	<i>honesta</i> <i>slawna</i>	1. Szczęsny; 2. Andrzej młynarz	Jan Sędzia Anna Krakowczykowa	Katarzyna	rodzeństwo: Walenty, Anna; Frącek Rak – zięć	23 VI 1570 (I/12, s. 37-38, 40-41); 20 VI 1578 (I/12, s. 405-407); 10 VI 1588 (I/13, s. 161-162); 31 VIII 1590 (I/13, s. 251-253); 18 XI 1594 (I/3, s. 103)
1284.	Katarzyna [Sędzina] (<i>Katarzina</i>)	<i>slawna</i>	Andrzej Sędzj				1 VI 1582 (I/12, s. 531-532)
1285.	Katarzyna Susfarczyna (<i>Catherina Susfarczina/Suspharka</i>)	<i>concivis</i>					2 XI 1544 (I/10, s. 217-218)
1286.	Katarzyna Szczecinina (<i>Katharzina Szczeczinczina/Szczecinina</i>)	<i>slawna</i>					12 VII 1577 (I/12, s. 356-357)
1287.	Katarzyna Szukalina (<i>Catherina Sukalanka/Szukalanka/Szukalyna</i>)	<i>honesta</i> <i>concivis</i>	Marcin Szukała				29 IV 1543 (I/10, s. 190-191); 12 III 1548 (I/2, s. 170-171); 14 VI 1553 (I/2, s. 192-193)
1288.	Katarzyna Świderkowa (<i>Catherina/Katerina/Katherina Szwiderkowa/Zwiderkowa</i>)	<i>honesta</i> <i>ex suburbio oppidi Pleschow</i>	1. Fabian Świderok; 2. Maciej syn Kiliana Karczmarza z LubieniaWielkiego		Anna	szwagrowie: Mikołaj, Wawrzyniec	20 I 1559 (I/11, s. 27-28); 6 XI 1560 (I/11, s. 92-93)
1289.	Katarzyna Tesarka (<i>Catharzina/Katharzina Thessarka</i>)	<i>slawna</i> <i>uczciwa</i>		Krystyna			11 IV 1572 (I/12, s. 103-104, 104-106); 8 III 1577 (I/12, s. 332-333)
1290.	Katarzyna Turkowa (<i>Katharzina Thurkowa</i>)	<i>uczciwa</i>			Anna	Walenty Beczka – zięć	23 XI 1584 (I/13, s. 34-36)
1291.	Katarzyna [Urbańczykowa] (<i>Caterina/Katharzina</i>)	<i>honesta</i> <i>slawna</i>	Jan Urbańczyk syn Urbana z Przedmieścia Większego				25 IX 1562 (I/11, s. 175-176); 11 IV 1572 (I/12, s. 97-99, 103-104); 9 IX 1573 (I/12, s. 153-154); 7 I 1575 (I/12, s. 236-237)
1292.	Katarzyna [Wolczykowa] (<i>Catarzyna</i>)	<i>uczciwa</i>	Jan Wolczyk	Maciej Pysznik z Koźmina			16 VI 1595 (I/13, s. 407-408)
1293.	Katarzyna Wołkowa (<i>Caterina/Catherina/Katherina Volkowa</i>)		Piotr Wołek	Wojciech Nadmyszek			7 VI 1538 (I/2, s. 145); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 26 IV 1560 (I/11, s. 75-77)
1294.	Katarzyna [Wołkowa] (<i>Caterina</i>)		Grzegorz Wołek				31 V 1566 (I/11, s. 281-285)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1295.	Katarzyna [Wolkówna] (<i>Catarzyna</i>)	<i>uczciwa</i>		Wojciech Wołek Regina Tomasz Hajduk (ojczym)		rodzeństwo: Anna, Jan; Marcin Wołek – stryj	3 VII 1592 (I/3, s. 84-85); 6 XI 1592 (I/13, s. 302-303)
1296.	Katarzyna z Górzna (<i>Katherina nacione e Gorzno</i>)		Bartłomiej Białasek syn Stanisława Białaska				18 XI 1551 (I/10, s. 327-329)
1297.	Katarzyna Zachychłowa (<i>Katherina Zachichlowa</i>)		Marcin Zachychło				20 XII 1528 (I/2, s. 86)
1298.	Katarzyna Żygalińska (<i>Catherina/Katherina Zygalińska/ Zygalińska</i>)	<i>honesta provida</i>					1 IV 1552 (I/10, s. 345); 15 X 1552 (I/10, s. 396-400)
1299.	Katarzyna Żapartówna (<i>Catherina Zaparthowna</i>)	<i>honesta</i>					19 IV 1553 (I/10, s. 410-412)
1300.	Kiep (<i>Kyep</i>)						9 I 1568 (I/11, s. 335)
1301.	Kilian (<i>Kylyany</i>)			Jan Szczyrba		Piotr – brat	22 IV 1526 (I/2, s. 114)
1302.	Kilian karczmarz z Lubini Wielkiej (<i>Kilian tabernator e Magna Liubien</i>)				Maciej	Katarzyna – synowa	20 I 1559 (I/11, s. 27-28)
1303.	Klemens (<i>Clemens</i>)			Jan Cnota			22 III 1534 (I/2, s. 131)
1304.	Klemens młynarz z Lubini Małej (<i>Clemens de villa minori Liubien</i>)	<i>providus molendinator de villa Moykowo</i>					9 IV 1557 (I/2, s. 224-225)
1305.	Klemens rzeźnik (<i>Clemens lanifex/lanio</i>)	<i>famatus providus civis lanio</i>	Anna				16 VI 1553 (I/10, s. 423-424); 19 I 1554 (I/10, s. 450-451); 9 II 1554 (I/10, s. 458-459, 462-463); 26 IV 1560 (I/11, s. 75-77); 21 VI 1560 (I/11, s. 79); 21 IV 1564 (I/11, s. 225-227); 7 II 1567 (I/11, s. 308); 30 IV 1568 (I/11, s. 342)
1306.	Klemens Sika (<i>Clemens Syka</i>)	<i>famatus</i>	Anna		Anna	Andrzej Niziołek – zięć	15 V 1562 (I/11, s. 161-162)
1307.	Klemens Wygnanek (<i>Clemens Wygnanek</i>)	<i>providus</i>					24 V 1538 (I/10, s. 127); 21 VI 1538 (I/10, s. 129)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1308.	Klimek Wojciech rzeźnik (<i>Klimek Wociech</i>)						1 VII 1585 (I/13, s. 55-57)
1309.	Klimek Mroczek rzeźnik (<i>Climek/Klimek rzesznik Mroczek</i>)	<i>opatrzny sławny</i> <i>rzesznik</i>		Agnieszka	Jakub		6 XI 1573 (I/12, s. 162-164); 9 VII 1574 (I/12, s. 221-222, 222-223)
1310.	Konstanty czapnik (<i>Constantinus pileator</i>)	<i>providus</i> <i>pileator</i>		Michał czapnik [?]		Elżbieta – siostra [?]	11 VIII 1550 (I/10, s. 324)
1311.	Koroszowa (<i>Coroszewa</i>)						12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
1312.	Kraszewski (<i>Kraszewski</i>)						2 X 1592 (I/13, s. 297-298)
1313.	Krystyna (<i>Kristina</i>)			Katarzyna Tesarka			11 IV 1572 (I/12, s. 103-104)
1314.	Krystyna [Hieronimowa] (<i>Cristina</i>)	<i>famata</i> <i>oppidana</i>	Hieromin syn Łukasza stelmacha z przedmieścia	Wojciech kołodziej			20 V 1569 (I/11, s. 363-364)
1315.	Krystyna [Jaroszowa] (<i>Kristina</i>)	<i>uczciwa</i>	Jarosz				12 VII 1585 (I/13, s. 62-64); 25 X 1596 (I/13, s. 445); 27 I 1597 (I/13, s. 450-451)
1316.	Krzysztof Krzyżan szewc (<i>Christhow/Cristhopherus/ Cristoferus/Christoph/ Chrystoph/Krisztoff Crizan/Krzizan/Krzyzan szewcz/szwiec/szwyecz</i>)	<i>famatus sławny i opatrzny mąż</i> <i>mieszczanin szewcz</i>	1. Ludmiła; 2. Urszula córka Marka młynarza Migaczewskiego			Katarzyna Bednarzowa – wnuczka	19 IX 1567 (I/11, s. 327-328); 1 VII 1569 (I/11, s. 367-368); 18 XI 1569 (I/11, s. 371-372, 372-373); 18 VI 1574 (I/12, s. 210-212); 16 X 1579 (I/12, s. 436-438); 4 II 1583 (I/12, s. 537-538); 25 II 1583 (I/12, s. 540); 9 III 1584 (I/12, s. 553-554); 5 X 1584 (I/13, s. 30-31); 11 I 1585 (I/13, s. 37-38); 10 I 1586 (I/13, s. 76-77); 31 X 1586 (I/25, s. 1-3); 23 II 1590 (I/13, s. 230-231); 31 V 1591 (I/13, s. 280-281); 22 I 1593 (I/13, s. 305-306)
1317.	Krzysztof piekarz (<i>Christoph piekarz</i>) zm. 1598	<i>piekarz</i>	Halszka			Grzegorz Kosterka z Gralewa – brat	20 XI 1598 (I/14, s. 21, 22)
1318.	Krzysztof Wolski (<i>Christoph Wolski</i>)	<i>sławny</i>	Anna Bogucka				31 VIII 1590 (I/13, s. 250-251)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1319.	Krzysztof Wójtaszek (<i>Christopherus/Cristoferus/Cristopherus Voithassek</i>)	<i>famatus ac providus honestus vir</i>		Wojciech Wójtaszek Anna			25 VIII 1564 (I/11, s. 232-234); 22 IX 1564 (I/11, s. 234-235); 11 V 1565 (I/11, s. 240-242); 6 IX 1566 (I/11, s. 292-294); 25 X 1566 (I/11, s. 298-299)
1320.	Krzysztof z Goluchowa (<i>Christoph z Goluchowa</i>) zm. 1596				Katarzyna	Łukasz Adamczyk – zięć	30 VIII 1596 (I/13, s. 441-442)
1321.	Kurak (<i>Kurak</i>)						24 II 1535 (I/2, s. 134); 1 IV 1538 (I/10, s. 123-124)
1322.	Leonard (<i>Leonardus</i>)	<i>honestus ac famatus adolescens oppidanus</i>				Joachim – brat	13 V 1569 (I/11, s. 361-363)
1323.	Leonard Dryszpulik (<i>Leonardus/Lyenard Drispulik</i>) zm. 1570	<i>providus civis</i>		Zofia	Wojciech	rodzeństwo: Wacław, Aleksy, Wincenty	23 XII 1543 (I/10, s. 206-207); 19 IV 1553/I. 1-, s. 410-412); 1553 [?] (I/10, s. 430-431); 4 II 1564 (I/11, s. 212-213); 17 II 1570 (I/4, s. 1); 9/16 [?] III 1571 (I/3, s. 38-39)
1324.	Leonard Jarmużek (<i>Leonardus/Lienarth Jarmusek/ Jarmużek</i>) zm. 1579	<i>famatus providus civis</i>	Jadwiga		Anna	Maciej Anioł – zięć	3 II 1559 (I/2, s. 235-236, 237- 238); 12 I 1560 (I/11, s. 50-51); 11 II 1564 (I/11, s. 217-219); 17 V 1577 (I/12, s. 342-343); 16 X 1579 (I/12, s. 436-438)
1325.	Leonard Kabaczyk (<i>Leonardus Cabaczyk/ Kabaczyk/Kapat</i>)	<i>laboriosus suburbanus</i>					16 V 1535 (I/10, s. 106); 20 VI 1539 (I/10, s. 143); 17 VI 1541 (I/10, s. 167); 12 V 1545 (I/10, s. 219-220); 15 VI 1546 (I/10, s. 238-239)
1326.	Leonard/Biernat mielczarz (<i>Lienard/Lienarth/Biernat mielczarz</i>)	<i>slawny mielczarz</i>	Elżbieta				4 III 1572 (I/12, s. 93-95); 20 II 1573 (I/12, s. 126-127); 28 VI 1577 (I/12, s. 349-351)
1327.	Leonard sukiennik (<i>Leonardus pannifex</i>)	<i>laboriosus pannifex</i>					22 II 1549 (I/10, s. 305-306); 27 XI 1551 (I/10, s. 330)
1328.	Ludmiła (<i>Ludomilla</i>)		Krzysztof Krzyżan				18 XI 1569 (I/11, s. 372-373)
1329.	Luterczyna (<i>Luterczina</i>)						25 II 1583 (I/3, s. 76-77)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1330.	Łazarz [Kowalka] kleryk (Lazarus)	<i>discretus</i> <i>clericus</i> <i>e suburbio</i>		Marcin Kowalka Jadwiga Kowalczyzna (macocha)		rodzeństwo: Maciej, Piotr (brat przyrodni)	18 V 1551 (I/2, s. 182, 182-183); 8 VI 1552 (I/10, s. 368-369); 31 I 1556 (I/2, s. 219-220); 29 III 1560 (I/2, s. 247)
1331.	Lucja Grzybek (Lucia)			Marcin Grzybek		rodzeństwo: Jan, Wojciech, Anna, Elżbieta	7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)
1332.	Lucja Jaraczewska (Lucia Jaraczewska)		Baltazar Jaraczewski	Anna Padniewska ze Sławina		rodzeństwo: Małgorzata Owsinna, Anna Szyszkowska; szwagrowie: Wawrzyniec Owsianny, Florian Szyszkowski	23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)
1333.	Lucja [Krawcowa] (Lucia)		Paweł krawiec				26 X 1590 (I/13, s. 254-256)
1334.	Lucja [Ślusarzowa] (Lucia)		Ambroży ślusarz				8 II 1577 (I/12, s. 330); 14 IV 1589 (I/13, s. 181-182)
1335.	Lucja Ważymięsówna (Lucia Wazymiesowna)	<i>uczciwa</i>	Jakub Wośka				3 XI 1589 (I/13, s. 220-221)
1336.	Lucja [Widelczykowa] (Lucia)	<i>ślawna</i>	Walenty Widelczyk				5 VI 1592 (I/13, s. 291-292)
1337.	Łukasz (Lucas)	<i>conclivis</i>				Mikołaj Mikołajek – brat	1525 (I/2, s. 66); 10 III 1525 (I/2, s. 85-86)
1338.	Łukasz (Lucas)					wujostwo: Wawrzyniec Drobny, Katarzyna	27 II 1542 (I/10, s. 168)
1339.	Łukasz (Lucas)	<i>subditus palatini</i> <i>brzesky</i>				rodzeństwo: Maciej, Szczęsny	5 VII 1549 (I/10, s. 317)
1340.	Łukasz (Lucas)	<i>famatus ac providus</i> <i>suburbanus</i> <i>providus</i>					24 V 1552 (I/2, s. 186-187)
1341.	Łukasz (Lucas)	<i>civis</i>					16 X 1555 (I/2, s. 213-214)
1342.	Łukasz (Lucas)		Anna Loryńcowa				18 VI 1563 (I/11, s. 193-195)
1343.	Łukasz (Lucasz)	<i>ślawny</i>					2 XI 1594 (I/13, s. 367-368)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1344.	Łukasz Adamczyk (Lucasz Jadamczyk)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>	Katarzyna córka Krzysztofa z Gołuchowa				18 IX 1595 (I/13, s. 410-411); 30 VIII 1596 (I/13, s. 441-442)
1345.	Łukasz bednarz (Lucas/Lukas/Łukasz bednarz/ doleator)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>doleator</i>		Franciszek Katarzyna		rodzeństwo: Jan, Gertruda	24 X 1558 (I/11, s. 22-24); 13 II 1562 (I/11, s. 154-155); 21 X 1575 (I/12, s. 284-285); 12 VII 1585 (I/13, s. 65-66); 19 V 1600 (I/3, s. 107-108)
1346.	Łukasz Cebula/Cybulka garncarz (Lucas/Lukasz Czebula/ Czibulka)	<i>providus vir</i> <i>slawny</i> <i>artis lutifulatorie</i> <i>magister</i> <i>civis</i>	Apolonia				9 XII 1558 (I/11, s. 26-27); 6 III 1573 (I/12, s. 135-136); 12 II 1574 (I/12, s. 191-193)
1347.	Łukasz cieśla (Lucas/Lukasz carpentarius/ czeslya/czieslia) zm. 1567	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>vir</i> <i>arbiter ministerialis</i> <i>arrestris Callissiensi</i> <i>civis</i> <i>czeslya</i> <i>ex maiori suburbio</i> <i>ex suburbio</i> <i>poddany Jadwigi z</i> <i>Kościelca</i> <i>suburbanus</i>	Zofia		Hieronim, Jarosław, Anna	Tomasz Roziński – zięć; Krystyna – synowa	21 X 1539 (I/10, s. 146-147); 16 XII 1545 (I/10, s. 233); 30 IX 1547 (I/11, s. 78-79); 18 V 1551 (I/2, s. 182-183); 7 IX 1552 (I/10, s. 371-372); 27 V 1558 (I/11, s. 8-9); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 14 II 1560 (I/11, s. 55-57); 11 IX 1560 (I/11, s. 87-88); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 22 IX 1564 (I/11, s. 234-235); 1 VII 1565 (I/11, s. 244); 26 VII 1566 (I/3, s. 24-25); 31 I 1567 (I/11, s. 306-307); 30 IV 1568 (I/11, s. 341-342); 20 V 1569 (I/11, s. 363-364)
1348.	Łukasz Gębarzewski (Łukasz Gebarzewski)	<i>mieszczanin stawiski</i>		Anna Dryszpułowa		Agnieszka – siostra; Tomasz Gręda – szwagier	20 IV 1584 (I/12, s. 555-556)
1349.	Łukasz Kaczka bednarz (Lucas Kaczka)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>doleator</i>					28 XI 1565 (I/3, s. 19-21)
1350.	Łukasz [Klichowski] (Lucas)	<i>famatus</i>		Wclaw mielcarz Jadwiga Klichowska		rodzeństwo: Bartłomiej, Jan	6 XII 1560 (I/11, s. 99)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1351.	Łukasz krawiec (<i>Lukasz/Łukasz krawiecz/ krawyec</i>)	<i>slawny</i> <i>krawiecz</i>					8 III 1577 (I/12, s. 332-333); 31 X 1586 (I/13, s. 116-117)
1352.	Łukasz mansjonarz (<i>Lucas Mansionarius</i>)	<i>honorabilis dominus</i> <i>mansionarius ecclesiae Sancti Joannis in Pleschow</i>					17 I 1561 (I/11, s. 100-101)
1353.	Łukasz Markowicz/Markowy syn (<i>Lukasz Markowicz/Markowy syn</i>)	<i>slawny</i>		Marek przedmieszczanin			23 I 1573 (I/12, s. 117-118)
1354.	Łukasz Mierzyski (<i>Lukas Mierzyski</i>)	<i>slawny</i> <i>młodzieniec</i>				rodzeństwo: Jan, Anna; Jakub Mierzych – szwagier	31 VIII 1571 (I/12, s. 78-80)
1355.	Łukasz młynarz Maliński (<i>Lucas molitor dictus Malinski</i>)	<i>famatus</i> <i>molitor</i>	Elżbieta córka Tomasza mielcarza				11 III 1569 (I/11, s. 354-355)
1356.	Łukasz młynarz z Łapkowa (<i>Lucas molendinator in Łapkowo</i>)	<i>molendinator</i>					24 IV 1558 (I/11, s. 3-7)
1357.	Łukasz mulator (<i>Lucas mulator</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>civis mulator</i>					10 IV 1562 (I/11, s. 157-158)
1358.	Łukasz płóciennik (<i>Lukasz płociennik/płocziennik</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin płociennik</i>					4 XI 1583 (I/12, s. 547-548); 28 IX 1584 (I/13, s. 27-28)
1359.	Łukasz rzeźnik (<i>Lucas/Lukasz lanio/rzeznik</i>)	<i>famatus providus slawny</i> <i>lanio mieszczanin</i>	Gertruda córka Ambrożego ślusarza				21 IV 1564 (I/11, s. 227-228); 10 V 1566 (I/11, s. 272-273); 10 I 1567 (I/11, s. 302-303); 14 I 1567 (I/11, s. 303-304); 20 V 1569 (I/11, s. 363-364); 6 III 1573 (I/12, s. 129-130); 9 IX 1573 (I/12, s. 153-154); 6 III 1581 (I/12, s. 503-504); 9 VI 1589 (I/13, s. 202-204); 3 XI 1589 (I/13, s. 219-220)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1360.	Łukasz syn młynarza Wójtowskiego (<i>Lucas Filus mollitoris Woytowsky</i>)	<i>providus</i> <i>suburbanus</i>		Wojciech młynarz Wójtowski			25 XI 1551 (I/10, s. 329)
1361.	Łukasz [Ślusarczyk] (<i>Lucas</i>)			Maciej Zofia Ślusarka		Jan – brat; Anna – ciotka	5 II 1553 (I/10, s. 390-393)
1362.	Łukasz ślusarz (<i>Lucas/Lukasch serifaber/slossarz</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>artis serarie</i>		Zygmunt ślusarz		Jan ślusarz – brat [?]	27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204); 17 X 1567 (I/11, s. 331); 9 I 1568 (I/11, s. 335); 22 V 1573 (I/12, s. 142-144)
1363.	Łukasz śpiewak (<i>Lucas praecentor</i>)	<i>honorabilis vir</i> <i>praecentor</i>					22 IX 1564 (I/11, s. 234-235)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1364.	Łukasz Ważyamięśo rzeźnik (Lucas/Lucasz/Łukasz Vasimieszo/Vassimiesso/ Vaszimięszo/Vazimieso/ Waszymyesho/Wazymięsko/ Wazymyesho)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>ślawny</i> <i>civis</i> <i>magister carnarius</i> <i>mieszczanin</i>	1. Anna wdowa po Macieju; 2. Małgorzata			Grzegorz Wołek – szwagier	9 X 1542 (I/10, s. 179-180); 26 I 1543 (I/2, s. 155-156); 26 II 1552 (I/10, s. 336-337); 20 II 1553 (I/10, s. 388-389); 12 I 1560 (I/11, s. 50); 1 III 1560 (I/11, s. 68-69); 31 I 1561 (I/11, s. 104-105); 16 V 1561 (I/11, s. 123-124); 16 I 1562 (I/11, s. 150-151); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 8 III 1566 (I/11, s. 267-268, 269-271); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 21 I 1567 (I/11, s. 304); 14 II 1568 (I/3, s. 30-31); 13 V 1569 (I/11, s. 361-363); 4 XI 1569 (I/11, s. 369-370, 371); 9 /16 [?] III 1571 (I/3, s. 38- 39); 15 IV 1575 (I/12, s. 254-256); 30 V 1575 (I/12, s. 265-266); 1 VII 1585 (I/13, s. 55-57); 12 VII 1585 (I/13, s. 59-60); 16 V 1586 (I/13, s. 97-99); 29 VIII 1586 (I/13, s. 109-111); 14 IV 1589 (I/13, s. 185-186); 3 XI 1589 (I/13, s. 219-220); 6 VII 1590 (I/13, s. 244-246, 246-248); 30 VIII 1591 (I/13, s. 281-283); 24 I 1592 (I/13, s. 283-285); 26 I 1596 (I/13, s. 421-422); 6 II 1598 (I/14, s. 6-7, 7-8); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
1365.	Łukasz Wietieszka (Lucasz/Łukasz Wietieszka/ Wietieszka)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i>	Zofia córka Marcina Kęsikiego				28 I 1583 (I/12, s. 537); 3 VI 1594 (I/13, s. 356-358, 358-359)
1366.	Łukasz z Dobrzycy (Lucas de Dobrzycza)	<i>laboriosus</i>					27 IV 1535 (I/10, s. 104-105); 1 VI 1539 (I/10, s. 140-142)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1367.	Łukasz z Gródka dziekan (<i>Lucas a Grodek</i>)	<i>honorabilis dominus</i> <i>venerabilis dominus</i> <i>plebanus</i> <i>publicus et decanus</i> <i>Plyeshewiensis</i>					3 VII 1525 (I/2, s. 111-112); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 11 VI 1548 (I/10, s. 281-282)
1368.	Łukasz z Koźmina (<i>Lucas de Koszmin</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i>	Anna córka Agnieszki Darmopychowej			szwagrowie: Maciej, Wojciech	24 V 1560 (I/2, s. 252-253)
1369.	Łukasz z Osiecznej (<i>Lucas de Ossieczna</i>)	<i>providus</i>				Błażej Ciesielski – brat; bratanice: Elżbieta, Agnieszka, Regina, Anna	28 XI 1565 (I/3, s. 21-22)
1370.	Łukasz z Strzeżewa ¹³⁷⁹ (<i>Lucas de Strzewo</i>)				Tomasz Gliszka	Dorota – synowa	21 I 1540 (I/2, s. 150-151)
1371.	Łukasz złotnik z Radomia (<i>Lucas aurifaber de Radom</i>) zm. 1567	<i>aurifaber</i>	Anna Robakowska		Hieronim, Stanisław		10 I 1567 (I/11, s. 302-303)
1372.	Łukaszek (<i>Lvkaszek</i>)						13 I 1539 (I/10, s. 135-136)
1373.	Maciej (<i>Mathias</i>)		Regina Popkowa		Wojciech (pasierb)		14 IX 1537 (I/2, s. 144)
1374.	Maciej (<i>Mathias</i>)	<i>laboriosus</i> <i>suburbanus</i>					26 V 1542 (I/10, s. 170-171)
1375.	Maciej (<i>Mathias</i>) zm. 1543		Anna Ważymińska				26 I 1543 (I/2, s. 155-156)
1376.	Maciej (<i>Mathias</i>)		Dorota Kostrzewina		Anna [?]		11 V 1543 (I/10, s. 192-193)
1377.	Maciej (<i>Mathias</i>)	<i>subditus palatini</i> <i>brzesky</i>				rodzeństwo: Łukasz, Szczęśny	5 VII 1549 (I/10, s. 317)
1378.	Maciej (<i>Mathias</i>) zm. 1553		Zofia Ślusarka		Jan, Łukasz		5 II 1553 (I/10, s. 390-393)

¹³⁷⁹ Dzisiejszy Strzyżew (pow. pleszewski, gm. Dobrzyca).

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1379.	Maciej (<i>Mathias</i>)	<i>nobilis</i> <i>civis</i>					19 I 1554 (I/10, s. 450)
1380.	Maciej/Mateusz (<i>Macziey/Matheus</i>)			Grzegorz młynarz Podborny Elżbieta Młynarka Podborna		Maciej Sołtys z Chocza – dziadek; rodzeństwo: Jan, Gabriel, Anna, Katarzyna, Agnieszka	24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 1 II 1572 (I/3, s. 47-48)
1381.	Maciej (<i>Maciei</i>)	<i>pracowity</i>		Bartosz młynarz Kucharski		rodzeństwo: Marek, Połomieja; Wojciech Darmopyszek – szwagier	28 II 1586 (I/13, s. 78-80)
1382.	Maciej (<i>Maciei</i>)			Hanna Wojciech Kurzeszka (ojczym)			18 III 1588 (I/13, s. 159-160)
1383.	Maciej (<i>Maciei</i>)	<i>uczciwy</i>			Halszka Wilczyłbowa	Stanisław – brat	20 XI 1598 (I/14, s. 22)
1384.	Maciej Aniol (<i>Maciei/Macziey Angielek/ Angiol/Angiolek</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>przedmieszczanin</i>	Anna Jarmużkówna córka Jadwigi i Leonarda Jarmużków			Jakub – brat	8 I 1574 (I/12, s. 172-174); 17 V 1577 (I/12, s. 342-343); 13 I 1595 (I/13, s. 374-375); 23 I 1598 (I/14, s. 2-3)
1385.	Maciej Białasek z Grodziska Wielkiego (<i>Maciei/Maciey/Matis Bialasek z Grodziska Wielkiego</i>)	<i>ślawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Barbara córka Wita Białaska				30 VI 1581 (I/12, s. 518); 12 I 1582 (I/12, s. 521-522); 28 IX 1584 (I/13, s. 25-26); 25 V 1590 (I/13, s. 236-238); 26 IV 1591 (I/13, s. 270-271, 271-273); 30 IV 1593 (I/13, s. 316-317); 10 VI 1594 (I/13, s. 359-361); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 7 II 1597 (I/13, s. 451-452); 3 IV 1598 (I/14, s. 9-10); 7 I 1600 (I/14, s. 33-34)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1386.	Maciej Bielicki (<i>Maciei/Macy/Macziey/ Mathias Bieliczki/Bieliczky/ Byeliczski/Byeliczsky/ Byelyczki/Byelyczky</i>) zm. 1586	<i>nobilis et famatus nobilis et honestus vir nobilis et providus opatrny przesławny i uczciwy mąż szlachetny</i> <i>civis factor magnifice Castellani Hedwigis de Coszcielec Szandeczensis mieszczanin</i>	Barbara Głuskowska			Maciej Bielicki z Krakowa – bratanek	21 IX 1550 (I/2, s. 181, 181, 182); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 13 VIII 1555 (I/2, s. 212-213); 29 VIII 1558 (I/2, s. 233-234); 9 IX 1558 (I/11, s. 13-14); 17 X 1558 (I/11, s. 17-19); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 26 IV 1560 (I/11, s. 74); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 21 II 1561 (I/2, s. 255-256, 256-257); 11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 31 I 1567 (I/11, s. 304-306); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 8 I 1574 (I/12, s. 172-174); 27 IV 1575 (I/12, s. 258-259); 1 VII 1575 (I/12, s. 271-273); 18 V 1582 (I/12, s. 528-529); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19); 16 V 1586 (I/13, s. 97-99); 22 VI 1587 (I/13, s. 145-147, 147-148)
1387.	Maciej Bielicki z Krakowa (<i>Maciei/Maciey Bielicki</i>)	<i>szlachetny mieszczanin krakowski</i>				Maciej Bielicki – stryj	22 VI 1587 (I/13, s. 145-147, 147-148)
1388.	Maciej Bógwiecki/Stawski (<i>Macziey/Mathias Bogwieczki/ Bogwyczki alias Stawski/ Sthawski/Sthawsky</i>) dawno zm. 1574	<i>famatus ac providus vir generosus nobilis ac providus sławny</i> <i>civis ac oppidanus</i>	1. Barbara Prusinowska; 2. Katarzyna Bartochowska		Jan, Anna	Marcin Prusinowski – szwagier; Grzegorz Zająć – zięć	28 XII 1547 (I/2, s. 166-167); 6 I 1548 (I/10, s. 268-270); 20 II 1553 (I/10, s. 387-388, 388-389); 8 III 1553 (I/2, s. 192); 19 I 1554 (I/10, s. 442-444); 9 II 1554 (I/10, s. 454-455); 31 I 1561 (I/11, s. 103, 104- 105); 9 VII 1563 (I/11, s. 197-198); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 23 I 1568 (I/11, s. 336-337); 14 II 1568 (I/3, s. 29-30); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 8 I 1574 (I/12, s. 172-174)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1389.	Maciej Brzozowicki (<i>Matiasz/Mattias Brzezewicki</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i>	Zuzanna				26 I 1594 (I/13, s. 338-339); 21 IV 1595 (I/13, s. 386); 16 VI 1595 (I/13, s. 406-407)
1390.	Maciej Bujara tkacz (<i>Mathias/Macziey Buiara/</i> <i>Buyara</i>) zm. 1573	<i>circumspectus</i> <i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>advocatus</i> <i>civis</i> <i>quondam civis</i> <i>Plessewyensis</i> <i>scabinus</i> <i>textor</i> <i>tutor et vitricus</i> <i>ecclesie Sancti</i> <i>Spiritus atque</i> <i>Xenodochii</i>	1. Apolonia; 2. Marusza	Elżbieta Bujarowa	Katarzyna	Jędrzej Gajda – zięć	1533 [?] (I/2, s. 128-129); 29 III 1536 (I/10, s. 112-113); 5 V 1540 (I/10, s. 157); 8 XI 1540 (I/10, s. 165); 29 I 1546 (I/10, s. 234-235); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 3 V 1547 (I/10, s. 295-299, 299-301); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 20 I 1553 (I/10, s. 383-384); 19 I 1554 (I/10, s. 442-444); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 6 IV 1554 (I/2, s. 197-198, 199); 18 VI 1568 (I/11, s. 343-344); 22 V 1573 (I/12, s. 142-144)
1391.	Maciej Chabiorek czapnik (<i>Maciei/Macziey/Mathias/</i> <i>Mathis/Matis/Mathys/Matys</i> <i>czapnik/ pileator Chabiorek</i>)	<i>providus</i> <i>slawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>pileator</i> <i>rajca</i>	Dorota Kałdoszewna córka Walentego Kałdosza i Zofii	Piotr Chabior		rodzeństwo: Ewa, Regina, Dorota, Tomasz, Wawrzyniec, Andrzej; szwagrowie: Walenty Kulka z Urzędowa, Jakub czapnik	11 II 1583 (I/12, s. 538-539, 539); 18 III 1588 (I/13, s. 158-159); 8 VII 1588 (I/13, s. 162-163, 163); 14 V 1593 (I/3, s. 91-92); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 15 V 1598 (I/14, s. 11-13); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 7 VII 1600 (I/14, s. 44-45)
1392.	Maciej Chlewowski (<i>Maczey/Macziei Chlewowski</i>)	<i>opatrzny</i> <i>slawny</i>					25 IX 1573 (I/3, s. 52-53); 14 II 1578 (I/12, s. 377-379); 19 II 1580 (I/12, s. 463-465); 16 V 1586 (I/13, s. 96-97)
1393.	Maciej Chorochwalik garncarz (<i>Macziei/Mathias/Mathis</i> <i>Chorobkalik/Choropchal/</i> <i>Choropchal/Choropchalik</i>)	<i>providus</i> <i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>garncarz</i> <i>suburbanus</i>	1. Hanna; 2. Jadwiga córka Jana Bródki z Marszewa			Piotr Czarny – teść	29 IV 1552 (I/10, s. 350-351); 19 IV 1553 (I/10, s. 410-412); 28 IV 1553 (I/10, s. 415-417); 16 VI 1553 (I/10, s. 425-427); 10 VII 1553 (I/10, s. 435-436); 20 VI 1571 (I/12, s. 76-77); 8 I 1574 (I/12, s. 175-177); 1 X 1574 (I/12, s. 227-228); 7 XII 1576 (I/12, s. 324-325)
1394.	Maciej Choróbka (<i>Mathias Chorobka</i>)						10 V 1547 (I/10, s. 255-256)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1395.	Maciej Cieleę (<i>Mathias Cziele/Czyelye</i>) zm. 1548	<i>providus</i>				Agnieszka Cieleęcina [?]	1533 (I/2, s. 129); 1 XII 1534 (I/2, s. 133-134); 17 VI 1541 (I/10, s. 167-168); 9 IV 1548 (I/10, s. 276-277); 3 VII 1548 (I/10, s. 286)
1396.	Maciej Ciesielski kuśnierz (<i>Macziey/Mathias/Mathis</i> <i>Cziesielsky/Cziessielski/</i> <i>Cziessielsky</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>civis</i> <i>kuśnierz</i> <i>pellifex</i>	Katarzyna				26 VI 1562 (I/11, s. 168-169); 28 VIII 1562 (I/11, s. 169-170); 22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 17 IX 1568 (I/11, s. 350-351); 5 III 1574 (I/12, s. 195-197); 29 VI 1575 (I/12, s. 273-274); 13 I 1576 (I/12, s. 293-294); 13 XI 1579 (I/12, s. 447-449); 26 VIII 1580 (I/12, s. 490-491)
1397.	Maciej Ciola (<i>Mathysz Czyąła</i>)						11 VI 1529 (I/10, s. 100)
1398.	Maciej czapnik (<i>Mathias pileator</i>)	<i>providus</i> <i>pileator</i>	Małgorzata		Grzegorz (pasierb – syn Michała czapnika)		24 II 1550 (I/10, s. 322-323); 28 X 1552 (I/2, s. 191-192)
1399.	Maciej czapnik (<i>Macziei/Macziey/Mathis</i> <i>czapnik</i>)	<i>ławnik</i>					11 IV 1572 (I/12, s. 101-102, 102-103, 103-104, 104-106, 106-107); 2 V 1572 (I/12, s. 107-108); 9 V 1572 (I/12, s. 111-112); 16 V 1572 (I/12, s. 108-109, 109-110, 112-113); 25 VI 1572 (I/12, s. 113-114); 11 VII 1572 (I/12, s. 115-116, 116-117); 23 I 1573 (I/12, s. 117-118, 118-120); 13 II 1573 (I/12, s. 120-122, 122-123, 123-124); 29 II 1573 (I/12, s. 125-126, 126-127, 127-128); 6 III 1573 (I/12, s. 129-130, 130-131, 132-133, 133-134, 135-136); 17 IV 1573 (I/12, s. 136-138); 22 V 1573 (I/12, s. 144-145); 3 VII 1573 (I/12, s. 150-152)
1400.	Maciej Czarny (<i>Mathias Czarni</i>)					Fabian – teść	21 VII 1549 (I/10, s. 318-319)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1401.	Maciej [Czarny] (<i>Mathias</i>)	<i>providus</i> <i>minorennis</i>		Piotr Czarny		Fabian – brat	9 II 1554 (I/10, s. 457-458)
1402.	Maciej Czekanowski (<i>Mathias Czekanowszky</i>) zm. 1535						21 X 1520 (I/2, s. 98-99); 14 VIII 1535 (I/10, s. 109-110)
1403.	Maciej Darmopyszek (<i>Mathias Darmopissek</i>)	<i>famatus</i>		Stanisław Darmopych Agnieszka		rodzeństwo: Anna, Wojciech, Jadwiga; Błażej Ciesielski – stryj	9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 24 V 1560 (I/2, s. 252-253); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 21 IV 1564 (I/11, s. 227-228)
1404.	Maciej Deksa (<i>Mathias Dexa</i>) zm. przed 1558	<i>civis</i>				Piotr Chabior – wnuk	17 X 1558 (I/11, s. 17-19); 21 X 1558 (I/11, s. 19-21)
1405.	Maciej Droszewski/ Gniadowski (<i>Macziew Droszewski alias Gniadowski/Gnyazdowsky</i>)	<i>urodzony pan</i>					23 VI 1570 (I/12, s. 38-40); 25 VI 1572 (I/12, s. 113-114)
1406.	Maciej Galeski zwany Panek (<i>Mathias Galeski dictum Panek</i>) zm. 1561	<i>famatus nobilis civis</i>			Emerencja	Mikołaj Brudny – zięć	2 XI 1544 (I/10, s. 217-218); 31 I 1561 (I/11, s. 103)
1407.	Maciej garncarz (<i>Mathias figulus</i>)	<i>providus figulus</i>					17 V 1537 (I/2, s. 143-144); 19 I 1554 (I/10, s. 448, 448- 450)
1408.	Maciej Gener (<i>Maciei/Matis Gener/Generek</i>)	<i>ślawny mąż ławnik mieszczanin</i>	Katarzyna córka Elżbiety Wargalowej				11 II 1594 (I/13, s. 343-344); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 23 I 1598 (I/14, s. 2-3)
1409.	Maciej Glista (<i>Macziewi Glysta/Glystha/ Glisthka</i>) zm. 1582					Piotr Glista	16 IV 1574 (I/12, s. 197-199); 6 XI 1579 (I/12, s. 446-447); 29 IV 1580 (I/12, s. 477-478); 29 VI 1582 (I/3, s. 72-74)
1410.	Maciej Gybos (<i>Mathias Gybos</i>)		Zofia córka Macieja łaziebnika				27 IX 1528 (I/2, s. 117)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1411.	Maciej Kamięńczyk/ Kamięński (<i>Maciei/Macziey/Maczy/ Mathias Camiensi/ Camyenczik/Kamienski/ Kamiensky/Kaminski/ Kamyenski</i>) zm. 1593	<i>providus sławny</i> <i>civis przedmieszczanin suburbanus</i>	1. Anna córka Macieja Mazura; 2. Dorota córka Jana Nowaka	Marcin Kamięński/ Kowalka Jadwiga (macocha)	Tomasz, Apolonia, Agnieszka, Anna, Zuzanna	młodszy bracia: Łazarz, Piotr (przyrodni); zięciowie: Wawrzyniec Jakielek (mąż Apolonii), Paweł Wargalik (mąż Anny)	29 I 1552 (I/10, s. 333-334); 19 I 1554 (I/10, s. 450-451); 9 II 1554 (I/10, s. 458-459, 462-463); 31 I 1556 (I/2, s. 219-220); 29 IX 1559 (I/2, s. 246-247); 29 III 1560 (I/2, s. 247); 2 V 1572 (I/12, s. 107-108); 6 III 1573 (I/12, s. 130-131); 22 IV 1583 (I/12, s. 542-543); 9 III 1584 (I/12, s. 553); 24 V 1585 (I/13, s. 47-48); 19 II 1593 (I/13, s. 309-310); 7 I 1600 (I/14, s. 33-34)
1412.	Maciej Kamysz (<i>Mathyak Kamysz</i>)						1525 (I/2, s. 66)
1413.	Maciej [Kiliańczyk] z Lubini Wielkiej (<i>Mathias de magna Lubien</i>) zm. 1560		Katarzyna	Kilian karczmarz z Lubienia Wielkiego	Anna – pasierbica	rodzeństwo: Mikołaj, Wawrzyniec	20 I 1559 (I/11, s. 27-28); 6 XI 1560 (I/11, s. 92-93)
1414.	Maciej Knychala (<i>Mathias Cnychala</i>)	<i>providus concivis</i>	1. NN; 2. Katarzyna Jedlecka				1 III 1523 (I/2, s. 105)
1415.	Maciej kołodziej/ Kołodziejczyk (<i>Macziei/Macziey Kolodziejczik/kolodziey/ kolodziey</i>)	<i>sławny przedmieszczanin</i>	Jadwiga	Wojciech kołodziej		Jadwiga Jantoszkowa – siostra	27 I 1576 (I/12, s. 295-297); 20 V 1577 (I/12, s. 343-344, 344-346); 23 X 1579 (I/12, s. 438-440); 6 III 1581 (I/12, s. 503-504); 1 VII 1585 (I/13, s. 57-59); 12 VII 1585 (I/13, s. 62-64); 2 V 1586 (I/13, s. 92-94); 17 IV 1587 (I/13, s. 140-142); 14 IV 1589 (I/13, s. 191-193); 30 VI 1589 (I/13, s. 207-208); 4 XI 1594 (I/3, s. 101-102); 30 V 1597 (I/13, s. 453-454); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461)
1416.	Maciej Korab szewc (<i>Mathias Chorab/Corab/ Coraby/Korab/Korap</i>)	<i>providus vir consul sutor</i>	Anna				1525 (I/2, s. 66); 11 X 1525 (I/2, s. 112-113); 23 IV 1535 (I/2, s. 136); 23 IV 1543 (I/10, s. 189-190); 3 II 1559 (I/2, s. 235-236); 24 XI 1559 (I/11, s. 47-48)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1417.	Maciej Korzkiewski (<i>Mathias Korszyewski/ Korzyewsky/Korzyewszky</i>)	<i>honorabilis nobilis dominus burgrabius</i>					1533 (I/2, s. 129); 22 III 1534 (I/2, s. 130); 26 V 1534 (I/2, s. 132); 3 II 1539 (I/10, s. 136)
1418.	Maciej Kosm/Kosmowski (<i>Maciei/Maciey/Maczy/ Maczy/Mathias Kosm/Kosmowski/Kosm/ Koszm</i>)	<i>famatus laboriosus providus vir sławny civis ex suburbio mieszczanin oppidanus</i>	1. Anna; 2. Małgorzata Klichowszcanka		Błażej Kosmek, Marusza	Dorota Józefowa – teściowa; Agnieszka – synowa (żona Błażeja); Andrzej Klichowski – szwagier; Wojciech Piegawczyk – zięć (mąż Maruszy)	6 I 1548 (I/10, s. 268-270); 20 I 1548 (I/10, s. 270); 28 II 1561 (I/11, s. 112); 16 I 1562 (I/11, s. 150-151); 4 VI 1563 (I/11, s. 192-193); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 20 VI 1567 (I/11, s. 324-325); 3 X 1567 (I/11, s. 329); 14 II 1568 (I/3, s. 29-30); 17 VI 1569 (I/11, s. 366-367); 20 II 1573 (I/12, s. 126-127); 18 VI 1574 (I/12, s. 212-214); 8 X 1574 (I/12, s. 228-229); 6 IX 1577 (I/12, s. 358-359); 14 IV 1578 (I/12, s. 390-392); 13 XI 1579 (I/12, s. 449-450); 8 IV 1580 (I/12, s. 468-469); 1 III 1581 (I/12, s. 502-503); 5 V 1581 (I/12, s. 511-512); 26 I 1582 (I/12, s. 523-524); 27 IV 1582 (I/3, s. 72); 1 VI 1582 (I/12, s. 530, 531- 532); 29 VI 1582 (I/3, s. 72-74); 5 XI 1582 (I/3, s. 74); 25 V 1584 (I/13, s. 13-14); 12 VII 1585 (I/13, s. 62-64); 11 VII 1586 (I/13, s. 103-105); 23 X 1587 (I/13, s. 156); 8 II 1591 (I/13, s. 268-270); 30 IV 1593 (I/13, s. 315-316, 316-317); 22 IV 1594 (I/13, s. 346-347); 1 VII 1594 (I/13, s. 363-364); 4 XI 1594 (I/3, s. 101-102); 24 II 1595 (I/13, s. 400-401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 10 VII 1598 (I/14, s. 15-16)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1419.	Maciej Kostrzewa (<i>Mathias Kostrzewa</i>)						2 IV 1538 (I/10, s. 124-125); 26 III 1543 (I/10, s. 184-185)
1420.	Maciej Kotarbski albo Meniszewski (<i>Maciei Kotarbski albo Meniszewski</i>)	<i>szlachetny</i>				rodzeństwo: Piotr, Zofia; Paweł Wargalik – szwagier (mąż Zofii)	27 I 1597 (I/13, s. 450-451)
1421.	Maciej Kowalka (<i>Mathias Kowalka</i>)	<i>laboriosus providus</i>		Marcin Kowalka Jadwiga Kowalczyzna (macocha)		rodzeństwo: Łazarz, Piotr (przyrodni)	18 V 1551 (I/2, s. 182, 182- 183); 8 VI 1552 (I/10, s. 368-369)
1422.	Maciej Koziulek (<i>Mathias Coziulek/Cozyulek/ Koszelek/Kozyulek</i>) zm. 1562	<i>providus arbiter ministerialis terrestris Callissiensi civis conconcivis consul scabinus</i>	Regina Żakowska		Florian, Wojciech, Stanisław	Wojciech Żakowski – szwagier	2 V 1522 (I/2, s. 102); 1525 (I/2, s. 66); 21 VI 1549 (I/10, s. 316, 316- 317); 18 V 1551 (I/2, s. 182-183); 26 VI 1562 (I/11, s. 168-169)
1423.	Maciej Krakowczyk (<i>Mathias Crakowczyk</i>)	<i>consul</i>					21 X 1545 (I/10, s. 228-229)
1424.	Maciej Kraska (<i>Maciei Krasska</i>)	<i>slawny</i>					9 II 1582 (I/12, s. 524-525)
1425.	Maciej krawiec (<i>Mathias sartor</i>)	<i>quodam concivis profugus sartor</i>					24 II 1535 (I/2, s. 134); 1 IV 1538 (I/10, s. 123-124)
1426.	Maciej krawiec z Jarocina (<i>Mathis krawiecz</i>)	<i>slawny krawiecz mieszczanin jarocki</i>					21 IV 1581 (I/12, s. 509)
1427.	Maciej krawiec z Karminka (<i>Macziey krawiecz z Karmynka</i>)	<i>krawiecz</i>					20 VI 1578 (I/12, s. 405-407); 31 VIII 1590 (I/13, s. 251-253)
1428.	Maciej krawiec z Koźmina (<i>Mathias sartor de Koszmyń</i>)	<i>sartor</i>					10 IX 1520 (I/10, s. 84)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1429.	Maciej kucharz (<i>Maczy/Mathis kucharz</i>)	<i>slawny</i> <i>kucharz</i> <i>mieszczanin</i> <i>śługa Jana</i> <i>Zborowskiego</i>	Zofia				28 V 1574 (I/12, s. 201-204); 9 VII 1574 (I/12, s. 222-223); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261, 263-264); 20 I 1576 (I/12, s. 294-295); 1 II 1577 (I/12, s. 326-327); 6 II 1579 (I/12, s. 422-424); 29 IV 1580 (I/12, s. 477-478); 3 II 1584 (I/12, s. 550-551)
1430.	Maciej Kunny (<i>Mathias Cunny</i>)	<i>providus</i>				Stanisław – zięć	29 IV 1552 (I/10, s. 347-349)
1431.	Maciej kuśnierz (<i>Maciei/Matis kuszniierz</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>kuśnierz</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i>	Apolonia córka Jarosza				18 IX 1587 (I/13, s. 151-152); 11 VI 1593 (I/13, s. 327-328); 8 X 1593 (I/13, s. 336-337, 337-338); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 3 III 1600 (I/14, s. 34-35); 15 IX 1600 (I/14, s. 48-49)
1432.	Maciej laziebnik (<i>Mathias belneator</i>)	<i>balneator</i>			Zofia	Maciej Gybos – zięć	27 IX 1528 (I/2, s. 117)
1433.	Maciej Łopatka (<i>Matis Łopatka</i>)	<i>slawny</i>					1 II 1591 (I/13, s. 260-262); 19 II 1593 (I/13, s. 313-314)
1434.	Maciej Łuszczek (<i>Macziey Luszczek</i>)	<i>slawny</i>		Piotr Łuszczek		Jan – brat	23 XI 1571 (I/12, s. 81-82)
1435.	Maciej [?] Mandyk (<i>Maydyk</i>)	<i>civis</i>					27 VI 1544 (I/2, s. 157)
1436.	Maciej Mandyk (<i>Mathias Mandyk</i>)	<i>consul</i>			Zofia, Katarzyna	zięciowie: Jan miecznik (mąż Zofii), Piotr Pycha (mąż Katarzyny)	1525 (I/2, s. 66); 21 II 1561 (I/2, s. 256-257)
1437.	Maciej Matlarz z Koźmina (<i>Mathias Mathlarz/Mathliarz</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>civis Cossminiensis</i>			Piotr		28 II 1561 (I/11, s. 107-109)
1438.	Maciej Mazur (<i>Macziey/Mathias Masur/ Mazur de Ple[szow]</i>) zm. 1555	<i>honestus ac providus</i> <i>civis</i> <i>suburbanus</i>	Małgorzata		Erazm, Marcin, Stanisław, Urban, Anna, Zofia	Maciej Kamięńczyk (mąż Anny) – zięć	5 IV 1549 (I/10, s. 310-311); 29 I 1552 (I/10, s. 333-334); 2 V 1552 (I/10, s. 356-357); 16 X 1555 (I/2, s. 213-214); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 12 IX 1561 (I/2, s. 260-261); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 21 XI 1565 (I/3, s. 16-17); 15 IV 1575 (I/12, s. 253-254)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1439.	Maciej młynarz foluski (<i>Maciey/Mathis młynarz foluski</i>)	<i>opatrzny</i> <i>młynarz foluski</i>	Zofia				7 I 1575 (I/12, s. 235-236)
1440.	Maciej Mszczonowski (<i>Mathias Mczonowski/Mszczonowski/Pczonowsky</i>)	<i>providus vir</i> <i>concivis</i>	Małgorzata córka Marka młynarza z Bachorzewa			Wojciech proboszcz ze Słaboszewa – szwagier	28 V 1546 (I/10, s. 237, 237-238); 1 II 1549 (I/10, s. 303-304, 304-305)
1441.	Maciej [Myszka] (<i>Mathias</i>)	<i>famatus</i> <i>concivis</i>		Szymon Myszka		Jan – brat	13 XII 1546 (I/10, s. 245-246)
1442.	Maciej Nabrzuch (<i>Maciei/Maczy/Mathis Nabrzuch</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i>	Katarzyna				28 VI 1577 (I/12, s. 349-351); 29 IV 1580 (I/12, s. 477-478); 6 VII 1582 (I/12, s. 534-535); 28 II 1586 (I/13, s. 78-80); 25 V 1590 (I/13, s. 238-239); 10 IV 1592 (I/13, s. 287-289); 3 VII 1592 (I/3, s. 85-87, 87-89); 22 IV 1594 (I/13, s. 347-349); 10 VI 1594 (I/3, s. 98-100); 12 V 1595 (I/13, s. 391-392)
1443.	Maciej Napadło (<i>Matis Napadło</i>)		Apolonia				21 IV 1595 (I/13, s. 386); 16 VI 1595 (I/13, s. 406-407)
1444.	Maciej Narożny (<i>Mathias Naroszny</i>)	<i>suburbanus</i>					22 III 1534 (I/2, s. 131)
1445.	Maciej Nicponim kowal (<i>Macziey/Mathys Nicponim/Niczpoń</i>)	<i>ślawny</i> <i>kowal</i>	1. Hanna Nicpońska; 2. Zofia córka Doroty Piekarki z Koszutowa		Ewa – pasierbica		24 V 1585 (I/13, s. 46-47); 10 I 1587 (I/13, s. 131-132)
1446.	Maciej Niziołek (<i>Maciei/Macziey/Matys Niziołek/Niziołek</i>)	<i>ślawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i>	Katarzyna	Andrzej Nizioł		rodzeństwo: Bartosz, Agnieszka, Katarzyna	3 III 1587 (I/13, s. 133-135); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158); 27 VI 1597 (I/13, s. 457); 27 X 1600 (I/14, s. 49)
1447.	Maciej Oczko (<i>Mathias Oczko</i>)	<i>laboriosus</i>					19 VII 1549 (I/10, s. 317-318)
1448.	Maciej ogrodnik (<i>Mathias hortulanus</i>) zm. 1564	<i>providus</i> <i>hortulanus</i> <i>ogrodnik pana</i> <i>dziekana</i>	Jadwiga		Piotr Łysy		25 VIII/1 IX [?] 1564 (I/3, s. 6-8, 8-9)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1449.	Maciej organista (<i>Maciei/Matys organista</i>)	<i>slawny</i> <i>lawnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>organista</i> <i>rajca</i> <i>woit</i>	Agnieszka córka Kaspra organisty				28 III 1588 (I/13, s. 160-161); 14 X 1588 (I/13, s. 168); 30 VI 1589 (I/13, s. 205-207); 8 II 1591 (I/13, s. 264-265); 11 VI 1593 (I/13, s. 326-327); 16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101); 10 II 1595 (I/13, s. 396-397); 24 II 1595 (I/13, s. 399-400); 7 IV 1595 (I/13, s. 403-404); 12 VII 1596 (I/13, s. 439-440); 20 IX 1596 (I/13, s. 442-443); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
1450.	Maciej Piecznik (<i>Mathias Pyecznyk</i>)	<i>scabinus</i>					5 II 1524 (I/10, s. 90-91)
1451.	Maciej piekarz (<i>Maciei piekarz</i>)	<i>piekarz</i>					3 IV 1598 (I/14, s. 9-10)
1452.	Maciej Pieruski (<i>Macziey Pieruski</i>) zm. 1572				Wawrzyniec, Stanisław, Marcin, Wojciech, Maciej, Anna		11 IV 1572 (I/12, s. 106-107)
1453.	Maciej Pieruski (<i>Macziey/Mathias Pieruski/ Pyoruski</i>)	<i>providus</i> <i>nobilis</i>		Jan Pieruski	Elżbieta	rodzeństwo: Wawrzyniec, Stanisław, Marcin, Wojciech, Anna; Agnieszka Robakowska – wnuczka	1542 (I/2, s. 154); 27 I 1548 (I/10, s. 271); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 9 II 1560 (I/11, s. 52-53); 9 VII 1563 (I/11, s. 200-201); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217); 5 VII 1566 (I/11, s. 289-290); 13 II 1573 (I/12, s. 122-123)
1454.	Maciej pilarz (<i>Maciei pielarz</i>)	<i>pielarz</i>					7 II 1597 (I/13, s. 451-452)
1455.	Maciej pisarz (<i>Mathias dictus notarius</i>)	<i>laboriosus</i> <i>notarius</i>					14 I 1549 (I/10, s. 291-292)
1456.	Maciej Popielak z Poleszyna (<i>Mathias/Mathis Popieliak de villa Podliessino</i>)	<i>famatus</i> <i>honestus</i>			Maciej Popielasik		7 XI 1569 (I/2, s. 88)
1457.	Maciej Pszczółka kupic z Kozmina (<i>Mathias Peczolka de Coszmyń</i>) zm. 1524	<i>mercator</i>	Jadwiga Pszczółczyna zm. 1524				8 VII 1524 (I/2, s. 106)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1458.	Maciej Puchala krawiec (<i>Mathias sartor dictus cognomine Puchala</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>sartor</i>	Elżbieta Kotarbska córka Wawrzyńca Kotarbskiego				17 V 1559 (I/11, s. 37-39); 14 II 1561 (I/11, s. 110); 28 II 1561 (I/11, s. 113-114)
1459.	Maciej Pyszka (<i>Maciei/Macziey/Maczy/Maczyei/Mathias/Mathys Piszka/Piska/Pyska/Pyszka</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny mąż</i> <i>burmistrz</i> <i>lawnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i> <i>scabinus</i> <i>wójt</i>	Apolonia córka Mikołaja Dozdałki	Piotr Pyszka	Anna, Jadwiga, Ewa żona Wojciecha Rzygalki (pasierbica)	szwagrowie: Oleksy sukiennik, Frącek sukiennik; zięciowie: Franciszek Ożarek (mąż Jadwigi), Wojciech Fortuna (mąż Anny)	3 X 1567 (I/11, s. 329); 17 IX 1568 (I/11, s. 352-353); 18 II 1569 (I/11, s. 357-358); 23 I 1573 (I/12, s. 118-120); 16 IV 1574 (I/12, s. 197-199); 15 IV 1575 (I/12, s. 256-258); 19 X 1575 (I/12, s. 283-284); 24 V 1577 (I/12, s. 346-348); 20 IX 1577 (I/12, s. 360-361); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366, 367-369); 5 II 1580 (I/12, s. 462-463); 3 VI 1580 (I/12, s. 486-488); 18 XI 1580 (I/3, s. 64-66); 15 II 1581 (I/3, s. 68-70, 70-71); 1 III 1581 (I/12, s. 502-503); 29 VI 1582 (I/3, s. 72-74); 17 XII 1582 (I/3, s. 74-75, 75-76); 18 XI 1583 (I/12, s. 548-549); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19); 9 III 1584 (I/12, s. 553); 20 IV 1584 (I/12, s. 555-556); 27 IV 1584 (I/13, s. 8-9); 1 X 1584 (I/13, s. 28-29); 1 VII 1585 (I/13, s. 55-57, 57-59); 12 VII 1585 (I/13, s. 61-62); 18 IV 1586 (I/13, s. 90-92); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158); 18 III 1588 (I/13, s. 158-159); 3 XI 1589 (I/13, s. 220-221); 8 II 1591 (I/13, s. 264-265); 19 VI 1592 (I/13, s. 294); 11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101); 10 II 1595 (I/13, s. 395-396); 24 II 1595 (I/13, s. 398-399); 7 IV 1595 (I/13, s. 402); 16 VI 1595 (I/13, s. 409-410); 12 VII 1596 (I/13, s. 439-440); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 26 IV 1599 (I/14, s. 28-29); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30); 17 XI 1599 (I/3, s. 104-105)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1460.	Maciej Pysznik z Koźmina (<i>Maciei Pysznik</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin miasta</i> <i>Koźminka</i>			Katarzyna	Jan Wołczyk	16 VI 1595 (I/13, s. 407-408)
1461.	Maciej Radzimski (<i>Mathias Radzimski/</i> <i>Radzimsky</i>) zm. 1552	<i>providus</i> <i>conclivis</i> <i>civis</i> <i>oppidanus</i>	Barbara Jelitowska		Anna, Regina	rodzeństwo: Małgorzata Bieńczykówna, Zofia Bieńczykówna, Franciszek, Szymon; Tomasz Dupiński (mąż Anny) – zięć	8 VI 1547 (I/2, s. 162-163); 1 II 1549 (I/10, s. 303-304); 15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 6 IV 1554 (I/2, s. 196-197, 197); 31 I 1556 (I/2, s. 221-222); 10 III 1570 (I/12, s. 21-23)
1462.	Maciej Roziński (<i>Maciei/Macy/Macziey/Maczy/</i> <i>Mathias Rozinski/Rozinsky/</i> <i>Rozynsky</i>) zm. 1586	<i>famatus vir</i> <i>providus</i> <i>slawny i uczciwy mąż</i> <i>mieszczanin</i>	1. Dorota; 2. Katarzyna	Jan Roziński	Błażej	Tomasz – brat; Adam Hutton – zięć	22 VI 1552 (I/2, s. 190-191); 20 III 1560 (I/11, s. 71-72); 26 VIII 1569 (I/11, s. 368); 4 III 1575 (I/12, s. 248-249); 1 II 1577 (I/12, s. 326-327); 20 IX 1577 (I/12, s. 360-361); 5 II 1580 (I/12, s. 461-462); 27 V 1580 (I/12, s. 484-485); 18 XI 1583 (I/12, s. 548-549); 3 II 1584 (I/12, s. 551-552); 18 IV 1586 (I/13, s. 90-92); 19 II 1593 (I/13, s. 312-313)
1463.	Maciej rzeźnik (<i>Mathias lanio</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>lanio</i>				Franciszek – teść	24 II 1535 (I/2, s. 134); 24 III 1536 (I/10, s. 112)
1464.	Maciej Sędzia (<i>Mathias Sedzya</i>)	<i>providus</i>					28 X 1545 (I/10, s. 230)
1465.	Maciej Skarszewski (<i>Mathias Skarszewski</i>)	<i>nobilis</i> <i>factor</i>					5 II 1553 (I/10, s. 393-394)
1466.	Maciej Skonieczny (<i>Mathias Skonieczny</i>)	<i>famatus</i>	Dorota				4 V 1565 (I/11, s. 238-239)
1467.	Maciej sługa miejski (<i>Macziey sluga myesczki</i>)						12 VI 1573 (I/12, s. 147-149)
1468.	Maciej Sobierajek (<i>Mathia Szebierayek</i>)						21 VI 1538 (I/10, s. 129)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1469.	Maciej Soltys z Chocza (<i>Mathias scholtis/scultetus/szoltis/szoltisz e Chodecz</i>) zm. 1558	<i>providus vir</i> <i>civis oppidanus de Chodecz</i> <i>scultetus et proconsul ex Chodecz</i>			Elżbieta, Anna, Jakub, Piotr Kalka	zיעіowie: mężowie Elżbiety: Grzegorz młynarz, Jakub Konwik; Wojciech Kłaka (mąż Anny)	2 XI 1545 (I/2, s. 161-162, 162); 20 I 1553 (I/10, s. 383-384); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 25 IX 1562 (I/11, s. 170-171)
1470.	Maciej Stroik (<i>Maciei Stroik</i>)	<i>uczciwy</i>	Marusza				6 V 1594 (I/13, s. 353-354)
1471.	Maciej Strula kmięć z Sowiny (<i>Mathias Strula/Strulla e Szowina/Szowyna</i>)	<i>laboriosus</i> <i>kmetho</i>		Gertruda		Katarzyna Jednogrochowa – ciotka	23 IV 1553 (I/10, s. 412-414)
1472.	Maciej Suchandi (<i>Marhias Suchandi</i>)	<i>famatus</i>					22 VI 1559 (I/2, s. 245-246)
1473.	Maciej sukiennik z Margonina (<i>Mathias de Margonin pannifex</i>)	<i>pannifex</i>				Wojciech Pierzynka – brat	22 II 1552 (I/10, s. 334-336)
1474.	Maciej szewc (<i>Macziej/Mathias/Matias/Matis sutor/szewcz</i>) zm. 1580	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>artis sutorie</i> <i>civis</i> <i>conconcivis</i> <i>scabinus</i> <i>sutor</i>	Regina z Chocza		Szymon Krzecieć, Błażej, Jan, Bartosz, Jadwiga, Anna (podopieczna)	Elżbieta Mierzychowa – siostra; Błażej – szwagier	1 X 1543 (I/10, s. 201-202); 30 X 1545 (I/10, s. 231); 28 V 1546 (I/10, s. 237-238); 22 II 1549 (I/10, s. 305-306); 27 XI 1551 (I/10, s. 330); 16 VI 1553 (I/10, s. 420-421); 8 XI 1553 (I/10, s. 438-439); 3 II 1559 (I/2, s. 235-236); 12 I 1560 (I/11, s. 50-51); 22 III 1560 (I/2, s. 247); 24 V 1560 (I/2, s. 251, 252- 253); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 22 II 1566 (I/11, s. 262-263); 14 III 1572 (I/12, s. 96-97); 5 X 1576 (I/12, s. 319-320); 5 II 1580 (I/12, s. 457-459); 28 IX 1584 (I/13, s. 25-26)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1475.	Maciej szklarz (<i>Mathias vitreator</i>) zm. 1552	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>conconcivis</i> <i>scabinus</i> <i>vitreator</i>	Małgorzata			Wacław szklarz – brat [?]	13 XII 1546 (I/10, s. 245-246); 24 II 1550 (I/10, s. 323); 6 V 1552 (I/10, s. 357-361); 19 I 1554 (I/10, s. 448)
1476.	Maciej Szybka (<i>Macy Szibka/Szybka</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i>					8 IV 1580 (I/12, s. 466-467)
1477.	Maciej ślusarz (<i>Maciej/Macziey/Mathias</i> <i>serifaber/slioszarz/slioszarz/</i> <i>slosarz</i>)	<i>famatus ac honestus</i> <i>ślawny</i> <i>civis</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i> <i>serifaber</i>	Hanna Żagacianka				17 VI 1569 (I/11, s. 366-367); 3 VII 1573 (I/12, s. 150-152); 20 I 1576 (I/12, s. 294-295); 13 XI 1579 (I/12, s. 449-450); 10 I 1586 (I/13, s. 70-72); 10 VII 1598 (I/14, s. 15-16)
1478.	Maciej Śmieszek (<i>Mathias Smyesszek</i>)					wnukowie: Jan mansjonarz, Kasper chórzysta	7 II 1522 (I/2, s. 100-101); 3 II 1559 (I/2, s. 236)
1479.	Maciej Śmieszek (<i>Macziei/Matys Smieszek</i>)	<i>ślawny</i>	Zuchna				26 I 1590 (I/13, s. 224-225); 5 VI 1592 (I/13, s. 293-294); 12 II 1593 (I/3, s. 89-90); 20 XI 1598 (I/14, s. 21, 22); 19 V 1600 (I/3, s. 107-108)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1480.	Maciej Świderek Garbaty (<i>Maciei/Macko/Macziei/ Mathias Sswiderek/Swiderek/ Swyderek/Szwiderek Garbaty</i>) zm. przed 1598	<i>famatus sławny</i> <i>civis przedmieszczanin</i>	1. Barbara córka Urszuli Rzygałczyny; 2. Anna Gałęska/ Kotarbska córka Wojciecha Kotarbskiego Perka		Agnieszka, Elżbieta, Jan, Grzegorz, Zofia, Anna	zięciowie: Stanisław szewc, Jan Długoszek, Marcin Piekarski	11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 13 X 1570 (I/12, s. 49-50); 7 I 1575 (I/12, s. 236-237); 11 IV 1575 (I/12, s. 250-251); 14 XI 1575 (I/12, s. 289-290, 290-291); 18 V 1582 (I/12, s. 528-529); 17 VI 1583 (I/12, s. 544); 11 VI 1584 (I/13, s. 14-15); 7 VI 1585 (I/3, s. 79-81); 16 V 1586 (I/13, s. 99-101); 9 X 1587 (I/13, s. 155-156); 8 VII 1588 (I/13, s. 162-163); 25 V 1590 (I/13, s. 235-236); 22 VI 1590 (I/13, s. 241-243); 10 IV 1592 (I/13, s. 287-289); 10 VII 1592 (I/13, s. 295-296); 23 X 1592 (I/13, s. 300-301); 11 VI 1593 (I/13, s. 323); 7 IV 1595 (I/13, s. 382-383); 28 IV 1595 (I/13, s. 389-390); 25 X 1596 (I/13, s. 445); 6 II 1598 (I/14, s. 7-8); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 3 III 1600 (I/14, s. 34-35); 30 VI 1600 (I/14, s. 40-41)
1481.	Maciej Świeboda (<i>Maciei/Maczey Sswieboda/ Swieboda/Świeboda</i>)	<i>sławny uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>	Zofia córka Wojciecha Kopcia				7 X 1577 (I/12, s. 363-364); 11 VII 1578 (I/12, s. 411-413); 1578 (I/12, s. 416-417); 4 II 1583 (I/12, s. 537-538); 28 III 1588 (I/13, s. 160-161); 20 X 1589 (I/13, s. 214-215); 4 II 1594 (I/13, s. 341); 18 XI 1594 (I/3, s. 103); 18 XI 1594 (I/13, s. 373-374); 26 IV 1596 (I/13, s. 433-434); 12 VII 1596 (I/13, s. 439-440); 26 IV 1599 (I/14, s. 28-29)
1482.	Maciej tkacz (<i>Mathias textor</i>)	<i>subditus</i> <i>textor</i>					13 III 1530 (I/2, s. 267)
1483.	Maciej Trzmiel (<i>Maciei Szczmiel</i>)	<i>sławny</i>	Agnieszka		Katarzyna	Maciej Niziołek – zięc	27 X 1600 (I/14, s. 49)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1484.	Maciej [Wczysło] (<i>Maciej</i>)			Piotr Wczysło Anna			14 V 1593 (I/3, s. 91-92)
1485.	Maciej Wilczek kowal (<i>Maciej Wilczek</i>)	<i>ślawny</i> <i>kowal</i> <i>mieszczanin</i>	Anna Łopaczonka			szwagrowie: Marcin, Szymon ze wsi Wieczyna	7 XI 1584 (I/13, s. 31-33, 33-34); 28 IV 1595 (I/13, s. 386-387); 20 XI 1596 (I/13, s. 422-423); 28 XI 1597 (I/13, s. 463-464)
1486.	Maciej z Komorowa (<i>Mathis rodzicz z Komorowa</i>)	<i>opatrzny</i>					18 IX 1573 (I/12, s. 154-156)
1487.	Maciej zięć Czarnego (<i>Mathia gener Nigri</i>)	<i>laboriosus</i> <i>ex suburbio</i>	córka Piotra Czarnego				30 V 1548 (I/10, s. 279-280); 3 VII 1548 (I/10, s. 285-286)
1488.	Magda Brudna (<i>Magda Brudna</i>)	<i>ślawna</i>	Tomasz Brudny				9 III 1584 (I/12, s. 553-554)
1489.	Magdalena (<i>Magdalena</i>)			Gertruda Męczykotowa Wawrzyniec [?]		Bartłomiej – brat	6 VIII 1542 (I/10, s. 175); 12 III 1548 (I/2, s. 169-170)
1490.	Magdalena Goła (<i>Magdalena Goła</i>) zm. 1581						30 VI 1581 (I/12, s. 516-517)
1491.	Magdalena [Jednogroszka] (<i>Magdalena</i>)	<i>honesta</i> <i>provida</i>		Szymon Jednogroszek Małgorzata Gniazdowska			16 VI 1553 (I/10, s. 420-421, 421-422, 423-424, 424-425)
1492.	Magdalena [Kucharzowa] (<i>Magdalena</i>)		Jan kucharz			rodzeństwo: Paweł Kalinowski, Katarzyna	10 IV 1562 (I/11, s. 157-158)
1493.	Magdalena Piekarka (<i>Magdalena Piekarka</i>)	<i>uczciwa</i>					17 XI 1599 (I/3, s. 104-105)
1494.	Magdalena [Rzeźnikowa] (<i>Magdalena</i>)		Bartłomiej rzeźnik				18 I 1566 (I/11, s. 253-255)
1495.	Magdalena [Trzeciakowa] (<i>Magdalena</i>)	<i>honesta</i> <i>uczciwa</i> <i>ślawna</i>	Walenty Trzeciak	Gertruda Klimkowa z Lenartowic			7 IV 1570 (I/12, s. 15-16); 5 II 1574 (I/12, s. 187-189); 25 IV 1578 (I/12, s. 403-404)
1496.	Magdalena Włazowa (<i>Magdalena Włazowa</i>)						6 III 1581 (I/12, s. 503-504)
1497.	Magdalena Wstępkowa (<i>Magdalena Wstępkowa/</i> <i>Wstępkowa</i>)	<i>honesta</i>	1. Szymon Wstępek; 2. Marcin		Jakub – pasierb, NN – córka		17 I 1552 (I/2, s. 183); 28 III 1552 (I/2, s. 185-186)
1498.	Maliński (<i>Małynszky</i>)	<i>nobilis dominus</i>					16 VII 1540 (I/10, s. 162)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1499.	Małgorzata (<i>Margaretha</i>)			Dorota, Tomasz Gliszka (ojczym)			21 I 1540 (I/2, s. 150-151)
1500.	Małgorzata (<i>Margaretha</i>)	<i>honesta</i>	Piotr kowal	Dorota z Kajewa			1541 (I/10, s. 166-167)
1501.	Małgorzata [Adamkowa] (<i>Margaretha</i>)		Marcin Adamek				5 X 1552 (I/10, s. 374-375)
1502.	Małgorzata Bajadłowa (<i>Margareta Bayadłowa</i>)	<i>honesta</i>	Wojciech Bajadło				30 V 1552 (I/10, s. 366-367); 14 II 1561 (I/11, s. 106-107); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131); 19 IX 1561 (I/11, s. 135-136)
1503.	Małgorzata [Baryczkówna] (<i>Margareta</i>)	<i>honesta</i>		Wojciech Baryczka Agnieszka (macocha)			22 VII 1566 (I/11, s. 290-291)
1504.	Małgorzata Bięczykówna (<i>Margaretha Bienczikowna</i>)					rodzeństwo: Maciej Radzimski, Franciszek, Szymon, Zofia Bięczykówna; bratanice (córki Macieja Radzimskiego): Anna, Regina; Barbara Jelitowska – bratowa (żona Macieja Radzimskiego)	15 X 1552 (I/10, s. 396-400)
1505.	Małgorzata Bujarowa (<i>Małgorzata Buiarowa</i>)	<i>uczciwa</i>					15 II 1599 (I/14, s. 27-28)
1506.	Małgorzata/Marusza Chorochwałka (<i>Margareta/Marussa Choropchalikowa/Choropchalka/Choropkalka</i>)	<i>honesta</i> <i>civis</i>			Grzegorz, Jakub, Anna, Elżbieta		23 II 1560 (I/11, s. 61-62); 26 IV 1560 (I/11, s. 74); 31 I 1571 (I/12, s. 64-65)
1507.	Małgorzata [Czapnikowa] (<i>Margaretha</i>)		Wojciech czapnik				23 VI 1528 (I/2, s. 86)
1508.	Małgorzata/Marusza [Czapnikowa] (<i>Małgorzata/Marusza</i>)	<i>uczciwa</i>	Paweł czapnik	Jan Krupka			26 XI 1599 (I/14, s. 31); 3 VII 1600 (I/14, s. 43-44)
1509.	Małgorzata Filipowa (<i>Margaretha Philipowa</i>)	<i>provida</i> <i>civis</i>			Urszula [?]		19 I 1554 (I/10, s. 448, 448-450); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1510.	Małgorzata Głowacka z Wierzchosława (<i>Małgorzata/Marusza Głowacka/Głowaczka z Wyerzbosława</i>)	<i>slawna uczciwa</i>			Stanisław Głowacki		7 IV 1581 (I/12, s. 505-506); 30 VI 1581 (I/12, s. 516-517); 23 XI 1584 (I/13, s. 34-36); 13 VI 1586 (I/13, s. 102-103)
1511.	Małgorzata Gniazdowska/Jednogroszkowa (<i>Helizabet¹³⁸⁰/Margaretha Gniasdowska/Gnyasdowska/Jednogroszkowa</i>)	<i>nobilis ac honesta</i>	Szymon Jednogroszek		Magdalena		20 V 1549 (I/2, s. 179-180); 16 VI 1553 (I/10, s. 420-421, 421-422, 423-424, 424-425); 1554 (I/10, s. 463)
1512.	Małgorzata Habczyńska (<i>Margaretha Habczyńska</i>)		Wacław				9 VII 1525 (I/2, s. 112)
1513.	Małgorzata [Jirzmanikówna] (<i>Margaretha</i>) zm. 1557	<i>provida</i>	Jan rzeźnik z Trąbczyna	Kasper Jirzman			16 IX 1543 (I/10, s. 199-200); 30 IV 1557 (I/2, s. 226-227)
1514.	Małgorzata Józefkówna (<i>Margaretha Jozephkówna</i>)	<i>puella</i>		Józefek Katarzyna Józefkówna Bartłomiej Drigno (ojczym)			9 V 1541 (I/2, s. 152)
1515.	Małgorzata Kamieńczykówna z Gałązek (<i>Margaretha nacione e Gałąsky/Galansky</i>)		1. Augustyn Kamieńczyk syn Wojciecha Kamińskiego; 2. Andrzej Drozd	Jakub			24 III 1538 (I/10, s. 121-122); 10 III 1542 (I/10, s. 169)
1516.	Małgorzata [Kanińska] (<i>Margareta</i>)		Andrzej Kaniński		Anna		3 VII 1561 (I/11, s. 127-130)
1517.	Małgorzata [Kasperkówna] (<i>Margaretha</i>)		Tomasz Kasperek	[?] Kopeć			14 IX 1537 (I/2, s. 144-145)
1518.	Małgorzata Klichowszczyńska (<i>Małgorzata/Marusza Klichowszczyńska</i>)	<i>slawna</i>	Maciej Kosm			Andrzej Klichowski – brat	26 I 1582 (I/12, s. 523-524); 1 VII 1594 (I/13, s. 363-364)
1519.	Małgorzata [Kopczykówna] (<i>Margaretha</i>)			Wojciech Kopczyk		rodzeństwo: Agnieszka, Tomasz, Andrzej, Wojciech	13 III 1537 (I/2, s. 141-142)
1520.	Małgorzata [Kosmowa] (<i>Małgorzata</i>)		Stanisław Kosm				26 XI 1599 (I/14, s. 31-32)

¹³⁸⁰ Błędnie zapisane imię. Por. APP, AmPl. I/10, s. 463.

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1521.	Malgorzata Kostrzewianka (<i>Margaretha Costrzewyanka</i>)						12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
1522.	Malgorzata/Marusza [Krupa] (<i>Malgorzata/Maruscha/Marusza</i>)	<i>slawna</i>	Brykcy Budnik/Krupa				14 V 1574 (I/3, s. 55-57); 22 IV 1583 (I/12, s. 541-542); 12 II 1588 (I/3, s. 82-83); 27 VI 1597 (I/13, s. 458-459)
1523.	Malgorzata Łukomska (<i>Malgorzata Łukomska</i>)	<i>szlachetna</i>	Stanisław Łukomski		Stanisław	rodzeństwo: Regina Gawłowska, Wojciech Oborski	2 VI 1597 (I/13, s. 454-456)
1524.	Malgorzata [Mańkowa] (<i>Malgorzata</i>)	<i>uczciwa</i>	Marcin Mańka	Wawrzyniec Jakielski			6 III 1598 (I/14, s. 8-9)
1525.	Malgorzata Mazurowa (<i>Margaretha/Malgorzatha Mazur/Mazurowa</i>)	<i>provida et honesta slawna civis</i>	Maciej Mazur		Erazm, Marcin, Urban, Anna, Zofia	Wojciech dziekan – brat	16 X 1555 (I/2, s. 213-214); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 15 IV 1575 (I/12, s. 253-254)
1526.	Malgorzata [Mazurowa] (<i>Margareta</i>)	<i>honesta</i>	Erazm Mazur	Jakub Bieńczyk			5 VII 1566 (I/11, s. 289-290)
1527.	Malgorzata [Miklaszkowa] (<i>Margaretha</i>)		Miklaszek	Józefek Łabdzyk Katarzyna (macocha)			19 IV 1535 (I/2, s. 135)
1528.	Malgorzata [Mszczonowska] (<i>Margaretha</i>)	<i>honesta</i>	Maciej Mszczonowski	Marek młynarz z Bachorzewa		Wojciech proboszcz ze Słaboszewa – brat	1 II 1549 (I/10, s. 304-305)
1529.	Malgorzata Oberszalowa (<i>Margaretha Oberszalyewa</i>)	<i>honesta</i>					6 XII 1542 (I/10, s. 180-181)
1530.	Malgorzata/Marusza Okrasina (<i>Margaretha/Marusza Okrasina/Okraszina</i>)	<i>uczciwa</i>	1. Jakub Okrasa; 2. Wojciech Koziół	Stanisław Latosi Anna		Elżbieta – siostra; Stanisław rurnik – szwagier	17 V 1559 (I/11, s. 37-39); 10 IX 1563 (I/11, s. 206-207); 1568 (I/25, s. 1); 12 II 1574 (I/12, s. 189-191, 191-193); 2 III 1576 (I/12, s. 300-301); 20 VI 1584 (I/3, s. 77-78); 30 VIII 1585 (I/13, s. 68-70); 17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 31 X 1586 (I/25, s. 1-3)
1531.	Malgorzata Orszulanka (<i>Margaretha Orszulanka</i>)	<i>honesta</i>	Tomasz	Anna Orszulanka			13 VIII 1535 (I/2, s. 137); 14 IX 1543 (I/10, s. 199)
1532.	Malgorzata Owsiana (<i>Margaretha Owssyana</i>)		Wawrzyniec Owsianny	Anna Padniewska ze Sławina		rodzeństwo: Łucja Jaraczewska, Anna Szyszkowska; szwagrowie: Baltazar Jaraczewski, Florian Szyszkowski	23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1533.	Małgorzata Podkocka (<i>Margaretha/Margareta Podkoczka/Pothkoczka/Potkoczka</i>)	<i>famata nobilis et honesta</i> <i>civis</i>	Szymon Zajęc	Daniel Podkocki		Sebastian Koszewski – brat cioteczny	30 VIII 1540 (I/10, s. 164); 4 XI 1558 (I/11, s. 24-25, 25-26); 5 VII 1560 (I/11, s. 84, 85-86); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217)
1534.	Małgorzata [Rzadko] (<i>Margaretha</i>)		Andrzej Rzadko				16 VII 1540 (I/10, s. 162)
1535.	Małgorzata Sikorzanka (<i>Małgorzata/Marusza Sikorzanka</i>)	<i>uczciwa</i>	Jakub Frymek	Piotr Sikora z Koźmina Wielkiego	Anna Fymkowa	Jakub Wolaczek	5 II 1574 (I/12, s. 184-187); 22 I 1593 (I/13, s. 308-309)
1536.	Małgorzata Skotkówna z Gołuchowa (<i>Małgorzata Skotkowna z Gołuchowa</i>)	<i>uczciwa</i>	Sebastian sołtys z Morzy				19 V 1581 (I/12, s. 513-514)
1537.	Małgorzata [Starostowa] (<i>Margaretha</i>)	<i>honesta nobilis</i>	1. Michał Starosta; 2. Maciej czapnik		Grzegorz (syn Michała Starosty)		18 I 1549 (I/10, s. 294-295); 28 X 1552 (I/2, s. 191-192)
1538.	Małgorzata Strugałina (<i>Margareta/Margaretha Strugałina/Strugałyna</i>)	<i>honesta provida</i> <i>concivis</i>	Jan Strugała		Barbara	Wojciech – zięć	1532 (I/2, s. 124-125); 27 XI 1538 (I/10, s. 131-132); 1 VII 1539 (I/2, s. 148); 8 V 1542 (I/2, s. 155)
1539.	Małgorzata [Szewcowa] (<i>Małgorzata/Marusza</i>)	<i>ślawna</i>	1. Marcin szewc; 2. Banach szewc	Elżbieta	Tomasz, Ewa		13 II 1579 (I/12, s. 424-425); 1 VII 1594 (I/13, s. 364-365); 1598 (I/14, s. 16-17)
1540.	Małgorzata Szklarka (<i>Margareta/Margaretha Sczlyarka/Sklarka/Vitreatrix</i>)	<i>provida</i> <i>civis</i>	1. Waclaw szklarz; 2. Maciej szklarz				6 V 1552 (I/10, s. 357-361); 19 I 1554 (I/10, s. 448, 448-450)
1541.	Małgorzata [Ślęczkowa] (<i>Margaretha/Marusza</i>)	<i>ślawna</i>	Joachim Ślęczek				13 II 1562 (I/11, s. 153-154); 16 V 1586 (I/13, s. 97-99, 99-101)
1542.	Małgorzata Tączyna (<i>Margaretha Thonczyna</i>)	<i>oppidana</i>				rodzeństwo: Jan młynarz z Mojkowa, Waclaw Pszczółka z Baranowa	1549 (I/2, s. 180)
1543.	Małgorzata Ważymięso (<i>Małgorzata/Marusza Wazimieszowa</i>)	<i>ślawna</i>	Łukasz Ważymięso			Grzegorz Wołek – brat	15 IV 1575 (I/12, s. 254-256); 30 V 1575 (I/12, s. 265-266); 3 XI 1589 (I/13, s. 219-220); 6 VII 1590 (I/13, s. 246-248)
1544.	Małgorzata [Wągrzynowska Młynarzowa] (<i>Margaretha</i>)		Andrzej Wągrzynowski	Jan Szczerba			14 VI 1529 (I/10, s. 101)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1545.	Małgorzata [Wczysłowa] (<i>Margareta</i>)					rodzeństwo: Piotr, Gertruda	4 I 1544 (I/10, s. 208-209)
1546.	Małgorzata Wójcikowa (<i>Margareta/Margaretha/ Marussa Voyczikowa/Woyczik/ Woyczikowa/Woyczyk</i>)	<i>honesta</i> <i>civis</i>	Marcin Wójcik	Paweł Dozdała Regina	Jan	Jadwiga Świętomirowa – babka; Mikołaj Dozdała – brat; Dorota Dozdałina – bratowa; bratanki: Anna, Apolonia, Jan	24 V 1552 (I/2, s. 186-187, 187); 25 V 1552 (I/2, s. 188); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 3 X 1561 (I/11, s. 137-139); 18 II 1569 (I/11, s. 357-358)
1547.	Małgorzata z Kokanina (<i>Margaretha nacione Kokanyń</i>) zm. 1535	<i>honesta</i>	Szymon sukiennik	Świętek sołtys z Kokanina	Bartłomiej, Jadwiga		30 XI 1534 (I/2, s. 133)
1548.	Małgorzata z Lisewa Królewskiego (<i>Margaretha nacione e Lyssowo Krolewskye</i>)		Paweł Adamek				14 I 1537 (I/2, s. 140)
1549.	Małgorzata [Zasłona] (<i>Margareta</i>)					rodzeństwo: Jan, Dorota	6 X 1546 (I/10, s. 241)
1550.	Mandyczka (<i>Mandyczka</i>)						12 II 1588 (I/3, s. 81-82); 27 IX 1588 (I/3, s. 83-84)
1551.	Marcin (<i>Martinus</i>)	<i>providus</i> <i>concivis</i>					11 VI 1538 (I/10, s. 127-128)
1552.	Marcin (<i>Martinus</i>)			Dorota z Kajewa			12 X 1544 (I/10, s. 216-217)
1553.	Marcin (<i>Martinus</i>)	<i>providus</i>	Magdalena Wstępkowa				28 III 1552 (I/2, s. 185-186)
1554.	Marcin Adamek (<i>Martinus Iadamek</i>) zm. ok. 1537	<i>providus vir</i> <i>civis</i>	Elżbieta		Paweł	Jan – szwagier	26 XI 1531 (I/2, s. 123)
1555.	Marcin Adamek z Chorzewa (<i>Martinus Iadamek de villa Chorzewa</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i>	Małgorzata		Bartłomiej, Jan, Anna; pasierbowie: Jan, Gertruda		5 X 1552 (I/10, s. 374-375); 27 IX 1560 (I/11, s. 88-89); 10 X 1561 (I/11, s. 141-142); 31 VIII 1565 (I/11, s. 242-243); 14 I 1567 (I/11, s. 303-304)
1556.	Marcin Antoszek (<i>Marczin Jantosek</i>)	<i>slawny</i>					18 V 1571 (I/12, s. 74-76)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1557.	Marcin Borzej z Lisewa (<i>Marczin/Martinus Borzey de villa Lyssowo</i>)	<i>famatus</i>				Ambroży ślusarz – stryj	17 IV 1570 (I/3, s. 35); 8 II 1577 (I/12, s. 330)
1558.	Marcin Bryk (<i>Martinus Bryk</i>) zm. 1542	<i>providus</i> <i>concivis</i>				Adam z Brudzewa – brat	6 VI 1535 (I/2, s. 136); 26 VIII 1535 (I/10, s. 110); 16 IV 1538 (I/10, s. 125); 22 V 1538 (I/10, s. 127); 9 III 1539 (I/10, s. 138-139); 14 VII 1542 (I/10, s. 172-173)
1559.	Marcin Chabior (<i>Martinus Chabyor</i>) zm. 1545				Jan, Florian, Piotr		14 IX 1523 (I/10, s. 88-89); 17 III 1525 (I/2, s. 109-110); 4 IX 1545 (I/10, s. 225-226)
1560.	Marcin Chelka szewc (<i>Martinus Chelka sutor</i>) zm. 1559	<i>providus</i> <i>civis sutor</i>			Piotr, Dorota		3 II 1559 (I/2, s. 235-236, 236, 237-238)
1561.	Marcin Ciolek (<i>Marcin/Marczin Ciolek/Ciolek/Cziolek</i>)	<i>ślawny ucziwy</i> <i>mieszczanin</i>	Agnieszka			Agnieszka Giszczkowska – bratanica	20 I 1581 (I/12, s. 499-500); 13 I 1584 (I/12, s. 549-550); 24 V 1585 (I/13, s. 44-46); 14 IV 1589 (I/13, s. 191-193); 26 I 1590 (I/13, s. 224-225); 9 VII 1593 (I/13, s. 332-333)
1562.	Marcin czapnik (<i>Marcin czapnik</i>)	<i>czapnik</i>					22 VI 1587 (I/13, s. 145-147)
1563.	Marcin Dąbrowski (<i>Martinus Dabrowsky/Dambrowski</i>)	<i>advocatus</i>					25 X 1566 (I/11, s. 299-301); 24 I 1567 (I/11, s. 303, 304); 31 I 1567 (I/11, s. 304-306); 28 II 1567 (I/11, s. 312-313, 313-314); 7 III 1567 (I/11, s. 314-315); 11 IV 1567 (I/11, s. 315-316, 316-317, 317-318)
1564.	Marcin Figura woźny (<i>Martinus Figura</i>)	<i>providus</i> <i>bedellus oppidi Plessow</i>					24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 9 IX 1558 (I/11, s. 13-14)
1565.	Marcin Galeski sukiennik (<i>Martinus Galeski/Gałęski</i>)	<i>providus</i> <i>civis concivis pannifex</i>	Anna				31 I 1561 (I/11, s. 102-103); 14 II 1561 (I/11, s. 110); 28 II 1561 (I/11, s. 113-114); 5 VI 1592 (I/13, s. 289-290); 27 IX 1595 (I/13, s. 411-412)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1566.	Marcin Giszczyk (<i>Marcin Giszczyk</i>)	<i>slawny</i> <i>lawnik</i> <i>mieszczanin</i>	Jadwiga				11 VI 1593 (I/13, s. 327-328); 7 IV 1595 (I/13, s. 384-385); 20 IX 1596 (I/13, s. 442-443); 7 II 1597 (I/13, s. 451-452); 30 VI 1600 (I/14, s. 41-42)
1567.	Marcin Goździk kowal (<i>Martinus Gozdik/Gwozd</i>)	<i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>faber</i>	Agnieszka Darmopychowa córka Benedykta Pruskiego				9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 24 V 1560 (I/2, s. 251, 252-253)
1568.	Marcin Grzybek (<i>Marcin/Marczin/Marczyn/ Martinus Grzybek/Grzybek/ Grzybek</i>) zm. 1600	<i>famatus</i> <i>slawny mąż</i> <i>uczciwy</i> <i>civis</i> <i>lawnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>scabinus</i>	1. Regina Twardowska córka Mikołaja Grzybka; 2. Katarzyna Jelitowska		Jan, Wojciech, Anna, Łucja, Elżbieta, Ewa	Sebastian Jelitowski – szwagier; Jan Powłoczka – zięć (mąż Ewy)	12 I 1560 (I/11, s. 50-51); 11 II 1564 (I/11, s. 217-219); 12 I 1571 (I/12, s. 54-55); 11 V 1576 (I/12, s. 307-308); 8 III 1577 (I/12, s. 332-333); 27 VI 1578 (I/12, s. 409-411); 9 II 1582 (I/12, s. 525-526); 17 VI 1583 (I/12, s. 543); 11 VI 1584 (I/13, s. 14-15); 17 III 1586 (I/13, s. 83-85); 30 V 1586 (I/13, s. 101-102); 31 X 1586 (I/25, s. 1-3); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158); 3 VII 1592 (I/3, s. 84-85); 22 I 1593 (I/13, s. 305-306); 11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 27 VIII 1593 (I/13, s. 334-336); 13 I 1595 (I/13, s. 377-378); 7 IV 1595 (I/13, s. 381, 401-402); 28 IV 1595 (I/13, s. 389-390); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)
1569.	Marcin Jirzmanik (<i>Martinus Jerszmanyk/filus advocati</i>)	<i>providus</i> <i>scabinus</i>	Kasper Jirzman				25 IV 1544 (I/10, s. 212-213); 5 VII 1549 (I/10, s. 317); 19 VII 1549 (I/10, s. 317-318); 21 VII 1549 (I/10, s. 318-319); przed 28 X 1549 (I/10, s. 319); 25 XI 1549 (I/10, s. 319-320)
1570.	Marcin [Kaldosz] (<i>Martinus</i>)	<i>providus</i>		Walenty Kaldosz Zofia		rodzeństwo: Anna, Dorota, Jan, Sebastian, Warzyniec, Walenty, Jakub; Zofia Kłodyszkowa z Korzeniewa – ciotka	27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 1 III 1560 (I/11, s. 69-70)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1571.	Marcin Kamiński/Kowalka (<i>Marczyn/Martinus Camiński/ Camyński/Kamiński/ Kamyensky seu Cowalka/ Kowalka/Kowalka</i>) zm. 1551	<i>famatus vir laboriosus providus vir</i> <i>civis suburbanus</i>	1. NN; 2. Jadwiga	Wojciech Kamiński [?]	Maciej, Łazarz, Piotr (syn Jadwigi)		3 X 1542 (I/10, s. 177-178); 15 V 1543 (I/10, s. 194-195); 11 VII 1543 (I/10, s. 196); 24 I 1547 (I/10, s. 248); 6 VI 1547 (I/10, s. 257-258, 258-259); 18 V 1551 (I/2, s. 182, 182- 183); 8 VI 1552 (I/10, s. 368-369); 9 II 1554 (I/10, s. 458-459, 462-463); 31 I 1556 (I/2, s. 219-220); 29 IX 1559 (I/2, s. 246-247); 29 III 1560 (I/2, s. 247, 248)
1572.	Marcin Kęsicki (<i>Marcin/Marczin/Martinus Kesiczki/Kessiczki/Kesziczky/ Kęszicki/Kęszyczky</i>)	<i>famatus sławny mąż</i> <i>mieszczanin przedmieszczanin</i>	Anna Pruska	Wojciech Kęsicki Agnieszka	Zofia, Andrzej	Elżbieta – siostra; szwagrowie: Bartosz, Szymon, Józef, Ambroży, Jan, Tomasz Chabiorek (mąż Elżbiety); Łukasz Wieteszka – zięć (mąż Zofii)	11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 13 X 1570 (I/12, s. 49-50); 25 V 1576 (I/12, s. 310-311); 10 VII 1579 (I/12, s. 433-434); 7 IV 1581 (I/12, s. 505-506); 18 V 1582 (I/12, s. 528-529); 28 I 1583 (I/12, s. 537); 11 VI 1584 (I/13, s. 14-15)
1573.	Marcin [Kierys] (<i>Martinus</i>)			Wojciech Kierys		Anna – siostra	23 I 1553 (I/10, s. 385)
1574.	Marcin Kolacki (<i>Marczin Kolaczki</i>)	<i>szlachetny</i> <i>mieszczanin</i>					21 VI 1560 (I/11, s. 79-84)
1575.	Marcin kowal (<i>Martinus faber</i>)	<i>providus</i> <i>faber</i>					26 II 1552 (I/10, s. 336-337)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1576.	Marcin Krupa/Krupka (<i>Martinus Crupa/Crupka/ Krupa/Krupka</i>)	<i>famatus ac providus vir</i> <i>civis conclivis subditus Anne de Theczyn</i>	1. NN; 2. Agnieszka	Dorota Krupina	Jadwiga, Andrzej, Brykcy	rodzeństwo: Dorota, Wacław (młodszy brat), Wincenty, Barbara Brykowa; Wojciech Strugała – zięc (mąż Jadwigi)	1533 (I/10, s. 102-103); 1 VI 1539 (I/10, s. 140-142); 9 XI 1539 (I/10, s. 147-148); 8 V 1542 (I/2, s. 155); 3 X 1542 (I/10, s. 177-178); 9 X 1542 (I/10, s. 178-179); 26 III 1543 (I/10, s. 184-185); 6 I 1546 (I/10, s. 234); 8 VI 1547 (I/10, s. 260-261); 30 IX 1547 (I/11, s. 78-79); 21 VI 1560 (I/2, s. 254-255); 19 IX 1560 (I/2, s. 250); 16 V 1561 (I/11, s. 122-123); 19 V 1564 (I/3, s. 6); 26 VII 1566 (I/3, s. 24-25); 28 II 1567 (I/11, s. 313-314)
1577.	Marcin kupiec (<i>Martinus mercator</i>)	<i>providus</i> <i>civis mercator</i>					6 XII 1535 (I/10, s. 111-112); 7 III 1544 (I/10, s. 210-211); 27 VII 1544 (I/10, s. 213-214); 27 V 1552 (I/2, s. 188-189)
1578.	Marcin Magdalan (<i>Martinus Magdalan</i>)	<i>providus</i> <i>civis scabinus</i>					1532 (I/2, s. 126); 26 V 1534 (I/2, s. 132); 24 IX 1538 (I/10, s. 129-130); 9 X 1542 (I/10, s. 179-180)
1579.	Marcin Maj (<i>Marcin Mai/Mayek</i>)	<i>slawny</i>					26 I 1596 (I/13, s. 421-422); 3 IV 1598 (I/14, s. 10-11)
1580.	Marcin Malik (<i>Martinus Malyk</i>)	<i>consul scabinus</i>	Barbara		Anna	Bartłomiej Malik – zięc	21 X 1520 (I/2, s. 98-99); 23 VI 1528 (I/10, s. 82, 82-83); 1533 [?] (I/2, s. 128-129)
1581.	Marcin Mańka (<i>Marcin Manka/Mańka</i>)	<i>slawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Małgorzata córka Wawrzyńca Jakielskiego				18 XI 1594 (I/13, s. 372-373); 6 III 1598 (I/14, s. 8-9)
1582.	Marcin [Mazur] ślusarz (<i>Martinus serifaber/ serifex!</i>)	<i>providus</i> <i>civis serifaber</i>		Maciej Mazur Małgorzata		rodzeństwo: Erazm, Stanisław, Urban, Anna, Zofia	11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 12 IX 1561 (I/2, s. 260-261); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 21 XI 1565 (I/3, s. 16-17)
1583.	Marcin [Młynarczyk] (<i>Martinus</i>)			Wojciech młynarz Agnieszka		rodzeństwo: Anna, Agnieszka, Grzegorz, Andrzej, Piotr, Mikołaj	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1584.	Marcin młynarz (<i>Martinus molitor</i>) zm. 1557 (zamordowany)	<i>providus</i> <i>molitor</i>	Anna		Piotr, Jadwiga, Regina		9 IV 1557 (I/2, s. 224-225)
1585.	Marcin młynarz z Bronowic (<i>Martini molendinator de Bronovicze</i>) zm. 1561	<i>molendinator</i>			Anna Młynarka	wmuki: Piotr, Regina, Jadwiga	14 II 1561 (I/11, s. 105-106)
1586.	Marcin Nabrzuch (<i>Marczin Nabrzuch</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i>					13 XI 1573 (I/12, s. 164-166); 28 V 1574 (I/12, s. 201-204)
1587.	Marcin [Nawojka] (<i>Marcin</i>)			Stanisław Nawojka Anna			13 X 1595 (I/13, s. 412-413)
1588.	Marcin Nawrot (<i>Marcin/Marczin Nawrot/ Nawroth</i>)	<i>ślawny</i> <i>ławnik</i>			Anna córka Jedrzeja Baryczki (pasierbica)		31 I 1571 (I/12, s. 66-67); 8 I 1574 (I/12, s. 168-170); 9 VII 1574 (I/12, s. 222-223); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261); 10 V 1577 (I/12, s. 339-340); 6 II 1579 (I/12, s. 422-424); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 9 III 1584 (I/12, s. 553); 1 VII 1585 (I/13, s. 57-59); 12 VII 1585 (I/13, s. 61-62); 25 V 1590 (I/13, s. 236-238); 3 VII 1592 (I/3, s. 84-85)
1589.	Marcin Okrasa (<i>Martinus Okrasza</i>)	<i>providus vir</i> <i>civis</i>					6 XII 1542 (I/10, s. 180-181); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
1590.	Marcin Otrąbka szewc (<i>Marczin/Martinus Othrabka/Othrapka/ Otrambka/Otrapka</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>opatrzny</i> <i>ślawny</i> <i>civis</i> <i>mieszczanin</i> <i>szewc</i>	1. Zofia córka Szymona z Kowalewa; 2. Anna				6 IX 1566 (I/11, s. 294-295); 17 IV 1573 (I/12, s. 139-141); 8 I 1574 (I/12, s. 175-177); 7 I 1575 (I/12, s. 239-240); 9 VII 1576 (I/12, s. 302-303, 304); 20 I 1580 (I/12, s. 455-457); 4 XI 1580 (I/12, s. 494-495); 9 II 1582 (I/12, s. 524-525)
1591.	Marcin Pakuł (<i>Martinus Pacul</i>)	<i>providus</i> <i>consul</i>					21 X 1520 (I/2, s. 98-99); 1 III 1523 (I/2, s. 105)
1592.	Marcin Pasibyk z Kalisza (<i>Martinus Paszybyk</i>)	<i>providus</i> <i>civis Calissiensis</i>				Paweł balwierz – brat; Anna – bratowa	28 IV 1553 (I/10, s. 414-415); 1553 [?] (I/10, s. 430-431)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1593.	Marcin Pastuszka (<i>Martinus Pastor/Pastuska</i>)	<i>laboriosus</i>					26 II 1552 (I/10, s. 336-337)
1594.	Marcin Piekarski (<i>Marcin Piekarski</i>)		Zofia córka Macieja Świderka i Barbary			szwagrowie: Jan Świderek, Grzegorz Świderek	15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
1595.	Marcin piekarz (<i>Marczin piekarz</i>)	<i>ławnik</i>					22 V 1573 (I/12, s. 142-144)
1596.	Marcin piekarz (<i>Martinus piekarz</i>)	<i>piekarz</i>					17 IV 1587 (I/13, s. 140-142); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461)
1597.	Marcin Pieruski (<i>Marczin/Martinus Pieruski/ Pioruski/Pyoruski</i>) zm. 1547	<i>providus nobilis sławny</i> <i>aulicus Hedugis de Cosczeliecz</i> <i>servitor Severini Bonar de Balicze et Frederici</i>	Zofia	Jan Pieruski	Jan, Mikołaj, Joachim, Elżbieta, Katarzyna, Zofia	rodzeństwo: Wawrzyniec, Stanisław, Wojciech, Maciej, Anna; zięciowie: Wojciech Kalka (pierwszy mąż Elżbiety), Piotr Kalka (drugi mąż Elżbiety)	3 V 1547 (I/10, s. 295-299, 299-301); 18 I 1549 (I/10, s. 292-293); 19 I 1554 (I/10, s. 442-444); 9 II 1560 (I/11, s. 52-53); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 9 VII 1563 (I/11, s. 200-201); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217); 10 V 1566 (I/11, s. 275-277); 5 VII 1566 (I/11, s. 289-290); 4 XI 1569 (I/11, s. 370-371); 11 IV 1572 (I/12, s. 106-107); 13 II 1573 (I/12, s. 122-123); 17 IV 1573 (I/12, s. 136-138)
1598.	Marcin pilarz ¹³⁸¹ (<i>Marcin/Marczin/Martinus pielarz/piliarz/pyliarz/pylliarz</i>)	<i>famatus sławny</i> <i>faber lignarius mieszczanin</i>					30 VIII 1560 (I/11, s. 86); 16 V 1561 (I/11, s. 123-124); 13 XI 1573 (I/12, s. 166-168); 19 IV 1577 (I/12, s. 335-336, 338-339); 14 II 1578 (I/12, s. 379-380); 14 IV 1589 (I/13, s. 180-181)
1599.	Marcin pilarz z Krobi (<i>Martinus de Crobia serator alias pilarz</i>)	<i>providus</i> <i>piliarz</i>	Urszula córka Tomasza Świderka				15 III 1560 (I/11, s. 70-71)
1600.	Marcin płóciennik (<i>Marczin płociennik</i>)	<i>sławny</i> <i>płociennik</i>					3 X 1586 (I/13, s. 114-116)

¹³⁸¹ Błądnie określony jako *pileator* w zapisce z dnia 30 VIII 1560. Zob. APP, AmPl., I/11, s. 86.

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1601.	Marcin Popek (<i>Martinus Popek</i>)	<i>laboriosus</i> <i>providus</i> <i>concivis</i>					20 V 1549 (I/10, s. 315-316); 24 II 1550 (I/10, s. 323); 21 IX 1550 (I/2, s. 181); 11 III 1552 (I/10, s. 339-341, 342-343)
1602.	Marcin prepozyt (<i>Martinus prepositus</i>)	<i>honorabilis</i> <i>prepositus xenodochii</i> <i>S. Spiritus</i>					12 III 1548 (I/2, s. 170-171)
1603.	Marcin Prusinowski (<i>Martinus Prusinowski/</i> <i>Pruszinowski/Pruszynowski</i>)	<i>generosus</i> <i>nobilis</i>				Barbara – siostra; Maciej Bógwiecki – szwagier; siostrzeńce: Jan, Anna	19 I 1554 (I/10, s. 442-444, 450); 9 II 1554 (I/10, s. 454-455)
1604.	Marcin Radzimski (<i>Marczin/Martinus Radzimski/</i> <i>Radzimsky</i>) zm. 1582	<i>famatus vir</i> <i>providus vir</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>oppidanus</i> <i>przedmieszczanin</i> <i>suburbanus</i>	1. Barbara Jelitowska; 2. Jadwiga córka Agnieszki Patrzyłaski	Paweł przewoźnik z Pogorzeliczy	pasierbce (córki Barbary i Macieja Radzimskiego): Anna, Regina	Maciej Radzimski – brat	28 IV 1553 (I/10, s. 415-417); 6 IV 1554 (I/2, s. 196-197, 197); 31 I 1556 (I/2, s. 221-222); 8 V 1559 (I/11, s. 36-37); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 18 IV 1561 (I/11, s. 118-119); 10 V 1566 (I/11, s. 275-277); 21 II 1567 (I/11, s. 311-312); 9 IX 1569 (I/12, s. 5-7); 27 I 1570 (I/3, s. 33); 21 IV 1570 (I/12, s. 23-24); 11 V 1571 (I/12, s. 72-73); 22 I 1574 (I/12, s. 183-184); 29 X 1574 (I/12, s. 233-234); 15 IV 1575 (I/12, s. 253-254); 18 XI 1575 (I/12, s. 291-292); 11 IV 1578 (I/12, s. 385-387); 6 XI 1579 (I/12, s. 444-446); 8 I 1580 (I/12, s. 452-453); 8 IV 1580 (I/12, s. 468-469); 7 IV 1581 (I/12, s. 506-507); 27 IV 1582 (I/12, s. 532); 26 XI 1582 (I/12, s. 535-536); 10 II 1595 (I/13, s. 396, 396- 397); 24 II 1595 (I/13, s. 399); 7 IV 1595 (I/13, s. 402-403)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1605.	Marcin Rzygalka (<i>Marczin/Martinus Rzigalka/Rzygalka</i>)	<i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>slawny</i> <i>civis ac oppidanus</i> <i>consul</i> <i>proconsul modernus</i> <i>scabinus</i>	1. Barbara; 2. Urszula córka Wojciecha Robakowskiego		Marusza, Anna, Wojciech, Paweł Rzygalka (pasierb syn Barbary)	zięciowie: Mikołaj Krusz (mąż Maruszy), Jan Przybyło (mąż Anny)	11 I 1540 (I/2, s. 149); 7 V 1545 (I/10, s. 221); 28 V 1546 (I/10, s. 237); 11 IV 1548 (I/2, s. 173-174, 174-175); 3 IV 1549 (I/10, s. 308-310); 25 I 1552 (I/2, s. 183-184); 6 V 1552 (I/10, s. 357-361); 9 V 1552 (I/10, s. 364); 28 IV 1553 (I/10, s. 419-420); 9 IV 1557 (I/2, s. 224-225); 11 II 1558 (I/2, s. 230-231, 231-233); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 24 XI 1559 (I/11, s. 49); 1 III 1560 (I/11, s. 69-70); 8 III 1566 (I/11, s. 271-272); 4 VII 1567 (I/11, s. 325-326) 20 II 1568 (I/3, s. 32); 7 IV 1570 (I/12, s. 20); 28 V 1574 (I/12, s. 199-201); 19 X 1575 (I/12, s. 283-284); 14 XI 1575 (I/12, s. 285-286, 287-288, 288-289); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366); 2 X 1579 (I/12, s. 434-436); 18 XI 1580 (I/3, s. 64-66); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 5 V 1581 (I/12, s. 511-512)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1606.	Marcin Słaby krawiec (<i>Marczin/Martinus sartor/</i> <i>Słabi/Słabii/Słaby/Szłaby</i>) zm. 1573	<i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>proconsul</i> <i>sartor</i> <i>scabinus</i> <i>vir consularis</i>	Jadwiga córka Barbary Słabej	Dorota Smolarka		Katarzyna Reliżyna – siostra	28 III 1543 (I/10, s. 186-187); 2 IV 1543 (I/10, s. 185-186); 19 II 1552 (I/2, s. 184-185); 27 V 1552 (I/2, s. 188-189); 30 V 1552 (I/10, s. 366-367); 23 IV 1553 (I/10, s. 412-414); 6 IV 1554 (I/2, s. 197-198); 21 IX 1554 (I/2, s. 203-204); 17 X 1558 (I/11, s. 17-19); 24 X 1558 (I/11, s. 22-24); 22 III 1560 (I/2, s. 247); 26 IV 1560 (I/11, s. 75-77); 19 IX 1560 (I/2, s. 250); 3 VII 1561 (I/11, s. 127-130); 10 IV 1562 (I/11, s. 157-158); 15 V 1562 (I/11, s. 165-166); 17 IX 1563 (I/11, s. 207-209); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 26 VII 1566 (I/3, s. 25); 29 XI 1566 (I/11, s. 301); 11 IV 1567 (I/11, s. 316-317); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 13 IX 1568 (I/11, s. 348-349); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361); 17 VI 1569 (I/11, s. 366-367); 3 II 1570 (I/12, s. 9-10); 19 I 1571 (I/12, s. 60-62); 3 VII 1573 (I/12, s. 150-152)
1607.	Marcin Smolarek (<i>Martinus</i>)			Mikołaj Smolarz, Dorota Mikołajowa			29 XI 1566 (I/11, s. 301)
1608.	Marcin sukiennik (<i>Martinus sartor</i>)	<i>sartor</i> <i>scabinus</i>					22 VI 1547 (I/10, s. 262-264); 6 I 1548 (I/10, s. 268-270)
1609.	Marcin Szczecina (<i>Marcin/Marczin/Martinus</i> <i>Szczeczinka/Szczeczynka/</i> <i>Szczecina</i>)	<i>famatus ac honestus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i>	1. Jadwiga; 2. Bogumiła			rodzeństwo: Anna, Grzegorz, Dominik	31 V 1566 (I/11, s. 279-281); 14 VI 1566 (I/11, s. 285-286); 14 I 1575 (I/12, s. 242-244); 31 I 1578 (I/12, s. 375-377); 11 IX 1579 (I/3, s. 62-64); 5 II 1580 (I/12, s. 459-461); 3 III 1587 (I/13, s. 137-139); 23 X 1587 (I/13, s. 156-157); 12 II 1588 (I/3, s. 82-83)
1610.	Marcin Szetel z Lenartowic (<i>Marczin Syethel</i>) zm. przed 1574	<i>pracowity</i>			Piotr Chocki		22 I 1574 (I/12, s. 180-183)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1611.	Marcin szewc (<i>Martinus sutor</i>)					Tomasz z Odolanowa – bratanek [?]	27 XII 1529 (I/2, s. 119); 13 VIII 1535 (I/2, s. 136-137); 8 IX 1536 (I/10, s. 114-115)
1612.	Marcin szewc (<i>Marczinek/Martinus sutor/ szewcz</i>) zm. 1570	<i>sutor</i>				Jan Wiercioszek – brat	17 I 1561 (I/11, s. 100-101); 17 V 1570 (I/12, s. 28-29)
1613.	Marcin szewc (<i>Marcinek/Marczyn/Martinus sutor/szewc/szewcz</i>) zm. 1594	<i>providus sławny</i> <i>conclivis mieszczanin sutor</i>	Małgorzata córka Elżbiety		Tomasz, Ewa, Jadwiga		13 II 1579 (I/12, s. 424-425); 6 III 1581 (I/12, s. 503-504); 5 VI 1592 (I/13, s. 290-291); 22 I 1593 (I/13, s. 305-306); 1 VII 1594 (I/13, s. 364-365); 26 IV 1596 (I/13, s. 434-435); 1598 (I/14, s. 16-17)
1614.	Marcin Szklanny kowal (<i>Marcin/Martinus Skliani/ Szklany/Szklanny</i>)	<i>famatus providus vir sławny</i> <i>civis kowal przedmieszczanin</i>	Barbara		Zofia	Stefan Powłoczka – zięć	30 VIII 1560 (I/11, s. 86); 16 V 1561 (I/11, s. 123-124); 25 X 1566 (I/11, s. 298-299) 14 II 1568 (I/3, s. 29-30); 18 V 1571 (I/12, s. 74-76); 21 IV 1578 (I/12, s. 394-395); 10 I 1586 (I/13, s. 74-76); 23 I 1598 (I/14, s. 3-5)
1615.	Marcin Szoltysek (<i>Marczin Szoltisek</i>)	<i>sławny</i>				rodzeństwo: Grzegorz, Jan Grzanka	11 IV 1572 (I/12, s. 102-103)
1616.	Marcin Szukala (<i>Martinus Sukala/Szukala</i>)	<i>famatus vir laboriosus providus</i> <i>civis conclivis</i>	Katarzyna				29 IV 1543 (I/10, s. 190-191); 29 VI 1545 (I/10, s. 224-225); 10 V 1547 (I/10, s. 255-256); 17 VI 1547 (I/10, s. 264-265); 12 III 1548 (I/2, s. 170-171); 19 III 1548 (I/2, s. 171-173); 17 V 1549 (I/10, s. 313-314); 20 V 1549 (I/10, s. 315-316); 19 II 1552 (I/2, s. 184-185)
1617.	Marcin Świętomir (<i>Martinus Svyathomyr/ Swyathomyr/Szwyathomyr</i>)	<i>providus</i> <i>civis consul vitricus</i>					11 IX 1523 (I/10, s. 87-88); 22 IV 1526 (I/2, s. 113)
1618.	Marcin Taboka (<i>Martinus Thabaka</i>)					Tomasz z Odolanowa – bratanek [?]	27 XII 1529 (I/2, s. 119)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1619.	Marcin Ważyńskiego czapnik (<i>Marcin/Marczin Wazimiesko/ Wazymiesko/Wazimiesko/ Wazimiesko/Wazymiesek/ Wazymiesko</i>)	<i>slawny mąż</i> <i>czapnik ławnik mieszczanin</i>	1. Jadwiga; 2. Anna córka Walentego sukiennika				6 III 1573 (I/12, s. 133-134); 22 V 1573 (I/12, s. 142-144); 4 XI 1583 (I/12, s. 548); 14 III 1586 (I/13, s. 80-81); 24 VI 1587 (I/13, s. 144-145); 1 II 1591 (I/13, s. 259-260)
1620.	Marcin Wojsko (<i>Martinus Voysko/Woysz[?]</i>)	<i>providus vir</i>					19 V 1538 (I/10, s. 126); 30 X 1545 (I/10, s. 231)
1621.	Marcin Wolek/Wolkowicz rzeźnik (<i>Marcin/Marczin/Martinus Wolek/Wolkowicz/Wolek albo Krakowczik</i>)	<i>honestus adolescens slawetny slawny</i> <i>burmistrz ławnik magister carnarius mieszczanin rajca</i>	Anna Krakowczykowa	Piotr Wolek		Wojciech – brat; bratanki: Anna, Katarzyna, Jan	3 VIII 1556 (I/2, s. 222-223); 11 II 1558 (I/2, s. 230-231, 231-233); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 15 II 1566 (I/11, s. 258-260); 3 X 1567 (I/3, s. 28); 17 IX 1568 (I/11, s. 351-352); 20 II 1573 (I/12, s. 127-128); 8 I 1574 (I/12, s. 168-170); 14 IV 1578 (I/12, s. 390-392); 25 IV 1578 (I/12, s. 395-398); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 18 XI 1580 (I/12, s. 496-497); 1 VI 1582 (I/12, s. 531-532); 25 II 1583 (I/3, s. 76-77); 6 VII 1584 (I/3, s. 78-79); 28 II 1586 (I/13, s. 78-80); 14 XI 1586 (I/13, s. 121-124); 23 X 1587 (I/13, s. 156); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158); 9 II 1590 (I/13, s. 227-228); 11 V 1590 (I/13, s. 232-233); 24 V 1591 (I/13, s. 279-280); 3 VII 1592 (I/3, s. 84-85, 85- 87); 22 I 1593 (I/13, s. 305-306); 16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101); 4 XI 1594 (I/3, s. 101-102); 24 II 1595 (I/13, s. 398-399, 400-401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 5 VII 1596 (I/13, s. 438); 20 IX 1596 (I/13, s. 442-443); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30); 17 III 1600 (I/14, s. 36-37)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1622.	Marcin Wosiek (<i>Martinus Woszek/Woszek</i>)						22 V 1538 (I/10, s. 127); 4 II 1539 (I/10, s. 137-138)
1623.	Marcin Wośka (<i>Martinus Voska</i>)						5 III 1542 (I/10, s. 168-169)
1624.	Marcin Wójcik rzeźnik (<i>Martinus Voiczik/Voyczik/ Woyczik/Woyczyk</i>)	<i>famatus vir providus</i> <i>advocatus civis consul magister carnarius proconsul scabinus</i>	Małgorzata córka Pawła Dozdały i Reginy		Jan		6 VI 1547 (I/10, s. 258-259); 3 VII 1548 (I/10, s. 285-286); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 25 V 1552 (I/2, s. 188); 22 VI 1552 (I/2, s. 190-191); 31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 14 VI 1553 (I/2, s. 192-193); 3 VIII 1556 (I/2, s. 222-223); 30 IV 1557 (I/2, s. 226-227); 16 II 1560 (I/11, s. 57-58); 22 III 1560 (I/2, s. 247); 26 IV 1560 (I/11, s. 75-77); 24 V 1560 (I/2, s. 252-253); 17 I 1561 (I/11, s. 100); 31 I 1561 (I/11, s. 101-102); 21 II 1561 (I/2, s. 255-256, 256-257); 28 II 1561 (I/11, s. 107-109, 109-110, 111); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131); 19 IX 1561 (I/11, s. 135-136); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 10 IV 1562 (I/11, s. 157); 4 VI 1563 (I/11, s. 192-193); 27 VIII 1563 (I/11, s. 204-206); 4 II 1564 (I/11, s. 212-213); 6 VI 1567 (I/11, s. 319); 20 VI 1567 (I/11, s. 324-325); 3 X 1567 (I/11, s. 329); 18 II 1569 (I/11, s. 357-358); 4 III 1569 (I/11, s. 355-357)
1625.	Marcin Wrzask (<i>Marczin Wrzqsk</i>)						12 XI 1563 (I/2, s. 266)
1626.	Marcin z Kajewa (<i>Martinus de Cayewo</i>)	<i>laboriosus</i>					10 VI 1543 (I/10, s. 195-196)
1627.	Marcin z Wieczyna (<i>Marczyn z Wieczyna</i>)	<i>pracowity</i>				rodzeństwo: Szymon, Anna; Maciej Wilczek – szwagier (mąż Anny)	7 XI 1584 (I/13, s. 33-34)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1628.	Marcin Zachychło (<i>Martinus Szachychlo</i>) zm. 1528	<i>advocatus</i> <i>civis</i> <i>consul</i>	Katarzyna				20 XII 1528 (I/2, s. 86); 12 VII 1529 (I/2, s. 118); 25 VI 1535 (I/10, s. 108-109)
1629.	Marcin Zakrzewski z Grudzielca (<i>Marczin Zakrzewski z Grodzielcza</i>)	<i>ślawny mąż</i> <i>mieszczanin z Gostynia</i>		Piotr z Grudzielca		Wojciech czapnik – brat wujeczny	21 IV 1570 (I/12, s. 26-27); 19 V 1570 (I/12, s. 34-36)
1630.	Marek (<i>Marek</i>)	<i>pracowity</i>		Bartosz młynarz Kucharski		rodzeństwo: Maciej, Połomieja; Wojciech Darmopyszek – szwagier (mąż Połomieji)	28 II 1586 (I/13, s. 78-80)
1631.	Marek krawiec (<i>Marcus sartor</i>)	<i>providus</i> <i>sartor</i> <i>scabinus</i>	Barbara Krawcowa wdowa po Janie krawcu	Paweł młynarz	pasierbowie (dzieci Jana krawca): Franciszek, Szymon, Anna		1533 [?] (I/2, s. 128-129)
1632.	Marek młynarz Migaczewski (<i>Marek młynarz Migaczewski</i>)	<i>uczciwy</i> <i>młynarz</i>			Urszula	Krzyżan szewc – zięć	31 V 1591 (I/13, s. 280-281)
1633.	Marek młynarz z Bachorzewa (<i>Marcus molendinator de Bachorzewo</i>) zm. 1549	<i>providus</i> <i>molendinator</i>			Małgorzata, Wojciech proboszcz ze Słaboszewa	Maciej Mszczonowski – zięć	1 II 1549 (I/10, s. 304-305)
1634.	Marek Sobny młynarz (<i>Marcus Ssobchny</i>)	<i>famatus vir</i> <i>molendinator</i>					10 II 1547 (I/10, s. 249-250)
1635.	Marta Bartoszkowa (<i>Martha Bartoskova</i>)	<i>honesta</i>	Bartłomiej				22 II 1549 (I/2, s. 178-179); 29 IV 1552 (I/10, s. 355-356); 27 V 1552 (I/2, s. 189-190)
1636.	Marta Ciesielska (<i>Martha Ciesielska/ Cziesyelska</i>)	<i>nobilis ac famata</i>					22 II 1549 (I/10, s. 305-306)
1637.	Marta Igielczanka (<i>Martha Igielczanka/ Igielczyna</i>)	<i>ślawna</i>	NN		Jan, Anna	Anna – siostra	19 V 1570 (I/12, s. 31-32); 21 VI 1585 (I/13, s. 49-50); 26 IV 1591 (I/13, s. 273-274)
1638.	Marta [Kowalowa] (<i>Marta</i>)	<i>uczciwa</i>	Grzegorz kowal	Elżbieta Stara ze wsi Gołuchowa			20 XI 1596 (I/13, s. 422-423); 28 XI 1597 (I/13, s. 463-464)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1639.	Marta [Krużykowa] (Marta/Martha)	<i>uczciwa</i>	Stanisław Krużyk	Jan mielczarz ze wsi Morzy			23 II 1590 (I/13, s. 229-230); 7 IV 1595 (I/13, s. 383-384)
1640.	Marta [Krzeczkowa] (Marta/Martha)	<i>slawna</i>	Ambroży Krzecioch			Jan Frymek – stryj	3 X 1586 (I/13, s. 113-114); 26 IV 1591 (I/13, s. 270-271); 26 IV 1596 (I/13, s. 434-435)
1641.	Marusza (Marusza)					Jędrzej Jagielka – dziadek	6 III 1573 (I/12, s. 131-132)
1642.	Marusza Bajadłówna (Marusza Baiadłowna)	<i>slawna</i>					5 X 1576 (I/12, s. 319-320)
1643.	Marusza Baryczkówna (Marussa Bariczkowna)	<i>slawna</i>	Wojciech Pieruski				31 I 1571 (I/12, s. 66-67)
1644.	Marusza Bujarowa (Marusza Buiarowa/ Buyarowa)	<i>uczciwa</i>	Maciej Bujara		Katarzyna	Jędrzej Gajda – zięć	22 V 1573 (I/12, s. 142-144); 22 VI 1590 (I/13, s. 243-244); 1 II 1591 (I/13, s. 259-260)
1645.	Marusza [Gotowa] (Marusza)	<i>slawna</i>	Jędrzej Gotowy				12 VII 1577 (I/12, s. 357-358)
1646.	Marusza Kobyłocha (Marusza Kobeliocha)	<i>slawna</i>					30 IX 1575 (I/12, s. 280-281)
1647.	Marusza [Kopczykowa] (Marusza)		Tomasz Kopczyk				9 V 1572 (I/12, 111-112)
1648.	Marusza [Krawcowa] (Marusza)	<i>slawna</i>	Piotr krawiec	Zofia Grzegorzowa			27 IV 1584 (I/13, s. 10-11); 16 VI 1595 (I/13, s. 406-407)
1649.	Marusza [Krusz] (Marusza)		Mikołaj Krusz	Marcin Rzygałka Urszula		Anna – siostra	14 XI 1575 (I/12, s. 287-288)
1650.	Marusza Latosina (Marusza Latossina)	<i>slawna</i>					30 VIII 1585 (I/13, s. 66-68)
1651.	Marusza [Mielczowa] (Marusza)	<i>uczciwa</i>	Wawrzyniec mielczarz				22 V 1598 (I/14, s. 14-15)
1652.	Marusza Neringówna (Marusza Neringowna)	<i>uczciwa</i>					24 V 1596 (I/13, s. 436-437)
1653.	Marusza [Piechotka] (Marusza)	<i>uczciwa</i>	Wojciech Piechotka	Sebastian ogrodnik			5 VII 1596 (I/13, s. 438-439)
1654.	Marusza [Piegawczykowa] (Marusza)	<i>uczciwa</i>	Wojciech Piegawczyk	Maciej Kosm			22 IV 1594 (I/13, s. 346-347)
1655.	Marusza Pierniczka (Małgorzata/Marusza Pierniczka)	<i>uczciwa</i>	Błażej Łysy Piernik				23 X 1587 (I/13, s. 156-157); 24 V 1591 (I/13, s. 279-280); 11 VI 1593 (I/13, s. 326-327)
1656.	Marusza Stelmaszka (Marusza Stelmaszka) zm. 1597		Andrzej stelmach				26 IV 1591 (I/13, s. 270-271, 271-273); 7 II 1597 (I/13, s. 451-452)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1657.	Marusza [Stroikowa] (<i>Marusza</i>)		Maciej Stroik				6 V 1594 (I/13, s. 353-354)
1658.	Marusza [Sukiennikowa] (<i>Marusza</i>)	<i>slawna</i>	Wit sukiennik				12 X 1576 (I/12, s. 320-322)
1659.	Marusza Tomicka (<i>Marusza Thumiczka</i>)	<i>slawna</i>	Jan Tomicki	Jędrzej krawiec	Adrian	rodzeństwo: Jan, Marusza; wujostwo: Wawrzyniec Kostrzewa, Frącek Kostrzewa	20 X 1570 (I/12, s. 52-54); 26 I 1571 (I/12, s. 62-64); 6 III 1573 (I/12, s. 135-136); 1578 (I/3, s. 58-60)
1660.	Marusza Zającowa (<i>Marusza Zaiaczowa</i>)	<i>slawna</i>	Szymon Zając		Jan, Mikołaj		28 VI 1577 (I/12, s. 352-354)
1661.	Mateusz (<i>Matheus</i>)	<i>famatus</i> <i>aulicus magnifice ducis Anna a Thęczyn ex brachio magnifice domine Anna a Thęczyn</i>					19 III 1548 (I/2, s. 171-173); 23 V 1548 (I/2, s. 175-176)
1662.	Mateusz [Chabiorek] (<i>Matheus</i>)			Piotr Chabior Anna		rodzeństwo: Tomasz, Adam, Adrian	28 III 1561 (I/11, s. 114-115)
1663.	Mateusz Generek (<i>Matheusz Generek</i>)	<i>uczciwy</i>		Katarzyna Generowa			12 I 1590 (I/13, s. 223-224)
1664.	Mateusz młynarz foluski (<i>Matheusch mlinarz foluski</i>)	<i>slawny</i> <i>młlnarz</i>					3 IV 1573 (I/3, s. 53-55)
1665.	Melichor tkacz z Koźmina (<i>Malcher textor de Koszmin</i>)	<i>famatus ac providus vir</i> <i>textor</i>				Jan Szram – brat	21 II 1562 (I/2, s. 264); 27 II 1562 (I/2, s. 261)
1666.	Michał (<i>Michał</i>)					Jędrzej Jagiełka – dziadek	6 III 1573 (I/12, s. 131-132)
1667.	Michał (<i>Michał</i>)	<i>uczciwy</i>	Elżbieta				8 VII 1588 (I/13, s. 162-163)
1668.	Michał (<i>Michał</i>)	<i>przedmieszczanin</i>					15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 7 VII 1600 (I/14, s. 44-45)
1669.	Michał Chabiorek (<i>Michał Chabiorek</i>)						22 VI 1587 (I/13, s. 145-147)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1670.	Michał Kurczowski (<i>Michael Curczowski</i>)	<i>nobilis</i> <i>burgrabius nobilis</i> <i>Katherina Sczurska</i>					3 VII 1525 (I/2, s. 111-112)
1671.	Michał kuśnierz (<i>Michael/Michał kusznierz/</i> <i>pellifex</i>)	<i>providus</i> <i>pellifex</i>					22 II 1566 (I/11, s. 262-263); 16 II 1582 (I/12, s. 526-527); 27 IV 1584 (I/13, s. 11)
1672.	Michał Lisek (<i>Michael Liszek</i>)	<i>laboriosus</i> <i>providus</i>		Mikołaj Lisek		Józef – brat	29 IV 1552 (I/10, s. 349); 10 VI 1552 (I/10, s. 369-371)
1673.	Michał mulator (<i>Michel mulator</i>)	<i>famatus</i> <i>mulator</i>		Anna			3 II 1570 (I/12, s. 9-10)
1674.	Michał Narożny (<i>Michael Naroszny</i>)						21 VI 1538 (I/10, s. 128-129); 1 VI 1539 (I/10, s. 140-142); 8 XII 1539 (I/10, s. 150-151)
1675.	Michał Odmuch młynarz z Łęgu (<i>Michael molendinator de Lag</i> <i>cognomine Odmuch</i>)	<i>molendinator</i>			Anna	Jan młynarz z Broniszewc – zięć	22 IV 1526 (I/2, s. 114, 115)
1676.	Michał płóciennik (<i>Mychał płociennik/</i> <i>płocziennik</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>płociennik</i>					27 IV 1582 (I/12, s. 532); 7 XI 1584 (I/13, s. 31-33)
1677.	Michał Radłowczyk (<i>Michał Radłowczyk</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>					15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
1678.	Michał Starosta czapnik z Kosmowa (<i>Michael pileator dictus</i> <i>Starosta/Starostha ex</i> <i>Koszmowo</i>) zm. 1550	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>pileator</i>		1. NN; 2. Małgorzata		Elżbieta, Konstanty, Grzegorz	3 XI 1546 (I/10, s. 244); 18 I 1549 (I/10, s. 294-295); 11 VIII 1550 (I/10, s. 324); 28 X 1552 (I/2, s. 191-192)
1679.	Michał Zdanek (<i>Michael Szdanek</i>)	<i>laboriosus</i>					26 III 1543 (I/10, s. 184-185)
1680.	Michał Żbikowski (<i>Michael Sbykowski</i>)	<i>nobilis</i>			Anna	Grzegorz Szczurek – zięć	14 V 1539 (I/2, s. 147)
1681.	Michałowa Kuśnierka (<i>Michałowa Kusznierka</i>)		Michał kuśnierz				10 VI 1594 (I/3, s. 96-97)
1682.	Michałowa Pielarka (<i>Michałowa Pielarka</i>)						24 V 1585 (I/13, s. 210-211)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1683.	Miklaszek (<i>Miklassek</i>)		Małgorzata córka Józefka Łabdyzka				19 IV 1535 (I/2, s. 135)
1684.	Mikołaj [?] (<i>Nicolaus</i>)						1525 (I/2, s. 66)
1685.	Mikołaj (<i>Nicolaus</i>)	<i>providus</i> <i>concivis</i>					1 IV 1552 (I/10, s. 345); 29 IV 1552 (I/10, s. 349)
1686.	Mikołaj (<i>Nicolaus</i>)					Andrzej Kaniński – brat	3 VII 1561 (I/11, s. 127-130)
1687.	Mikołaj Bomba (<i>Mikolai Bąmba</i>)	<i>ślawny</i>	Zofia				4 XI 1588 (I/13, s. 173-174); 18 XI 1588 (I/13, s. 174-175); 25 VI 1593 (I/13, s. 330)
1688.	Mikołaj Brudny (<i>Nicolaus Brudni</i>)	<i>providus vir</i> <i>concivis</i>	Emerencja córka Macieja Galeskiego zwanego Panek				23 II 1560 (I/11, s. 62-63); 31 I 1561 (I/11, s. 103)
1689.	Mikołaj Czap (<i>Nicolaus Czap</i>)						1533 (I/2, s. 129)
1690.	Mikołaj Dozdala rzeźnik (<i>Mikolai/Nicolaus Dosdala/ Dosdalka/Doszdala/Doszdalka/ Dozdalka</i>) zm. 1552	<i>famatus providus vir</i> <i>civis concivis scabinus</i>	Dorota Potkocka	Paweł Dozdala Regina	Anna, Apolonia, Jan	Jadwiga Świętomirowa – babka; Małgorzata – siostra; zięciowie (mężowie Apolonii): Tomasz Janeczka, Maciej Pyszka	7 III 1544 (I/10, s. 211-212); 27 VI 1544 (I/2, s. 157); 10 V 1547 (I/10, s. 255-256); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 1 III 1560 (I/11, s. 68-69); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 25 X 1560 (I/11, s. 89-90, 90- 92); 27 VI 1561 (I/11, s. 126-127); 3 X 1561 (I/11, s. 137-139); 17 IX 1568 (I/11, s. 352-353); 4 III 1569 (I/11, s. 355-357)
1691.	Mikołaj furarz (<i>Mikolay furlierz</i>)	<i>furlierz</i>					5 X 1576 (I/12, s. 316-317)
1692.	Mikołaj garncarz (<i>Miklas/Nicolaus figulus/ garnczaz</i>)	<i>famatus providus ślawny</i> <i>artis figulatoris mieszczanin</i>	Zofia				14 I 1549 (I/10, s. 290-291); 25 XI 1551 (I/10, s. 329); 15 IX 1553 (I/10, s. 437-438); 19 I 1554 (I/10, s. 441-442); 26 I 1571 (I/12, s. 62-64); 13 II 1573 (I/12, s. 120-122)
1693.	Mikołaj Godlewski (<i>Mikolay/Mikolai Godlewski/ Godliwski</i>)	<i>ślawny szlachetny</i> <i>mieszczanin</i>					27 VI 1578 (I/12, s. 409-411); 13 I 1595 (I/13, s. 377-378); 7 IV 1595 (I/13, s. 381); 18 IX 1595 (I/13, s. 410-411)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1694.	Mikołaj Jakła szewc (<i>Nicolaus Jakla</i>)	<i>sutor</i>					5 II 1553 (I/10, s. 390-393)
1695.	Mikołaj Kaczuska (<i>Nicolaus Caczuska</i>)	<i>scabinus</i>					10 XII 1522 (I/10, s. 85-87); 5 II 1524 (I/10, s. 90-91)
1696.	Mikołaj Kamlysz krawiec (<i>Nicolaus Camlysch/Camlysz/ Camlysz/Kamlysz</i>)	<i>famatus providus</i> <i>civis consul sartor</i>	Agnieszka				21 X 1520 (I/2, s. 98-99); 21 VI 1534 (I/2, s. 132); 14 IX 1537 (I/2, s. 144); 10 III 1540 (I/10, s. 153-154); 21 V 1540 (I/10, s. 158-159)
1697.	Mikołaj Kiliańczyk z Lubini Wielkiej (<i>Nicolaus Kilinczik de Magna Lubien</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>adolescens</i>		Kilian karczmarz z Lubienia Wielkiego		rodzeństwo: Maciej, Wawrzyniec; Katarzyna Świderkowa – bratowa (żona Macieja)	6 XI 1560 (I/11, s. 92-93)
1698.	Mikołaj Kopcik (<i>Mikolai Kopcik</i>)	<i>slawny</i>	Jadwiga córka Wojciecha młynarza Zbikowskiego				28 IV 1589 (I/13, s. 195-196); 22 I 1593 (I/13, s. 307-308); 30 VI 1600 (I/14, s. 42-43)
1699.	Mikołaj krawiec (<i>Nicolaus sartor</i>)	<i>burgrabius cliens Sue Praeclaritatis sartor</i>					3 VII 1525 (I/2, s. 111-112); 20 IV 1528 (I/10, s. 99); 23 VI 1528 (I/10, s. 82); 12 VII 1529 (I/2, s. 118, 118)
1700.	Mikołaj Kruz (<i>Mikolay/Mykolay Kruz/Kruz</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Marusza córka Marcina i Urszuli Rzygałków				12 VI 1573 (I/12, s. 147-149); 13 XI 1573 (I/12, s. 164-166); 28 V 1574 (I/12, s. 199-201, 201-204); 24 IX 1574 (I/12, s. 224-226); 14 XI 1575 (I/12, s. 287-288, 289-290)
1701.	Mikołaj Lisek/Lysek (<i>Nicolaus Liszek/Lyssek</i>)	<i>providus</i> <i>concivis oppidanus</i>			Michał, Józef		5 II 1524 (I/10, s. 90-91); 6 VI 1535 (I/10, s. 106-107); 18 II 1537 (I/2, s. 141); 10 VI 1552 (I/10, s. 369-371)
1702.	Mikołaj Mazur/Mazurek (<i>Mikolai Mazur/Mazurek</i>)	<i>slawny uczciwy</i>	Barbara		Agnieszka	Frącek Rak – zięć	2 VI 1589 (I/13, s. 198-200); 11 II 1594 (I/13, s. 345-346); 26 IV 1596 (I/13, s. 433-434); 11 II 1600 (I/3, s. 106)
1703.	Mikołaj Miklaszka (<i>Nicolaus Niclaszka</i>) zm. 1529	<i>providus</i> <i>concivis</i>	Katarzyna			krewni: Jan Szczerba z Brzezia, Stanisław Gała z Rozdrażewa	1526 (I/10, s. 96); 11 VI 1529 (I/10, s. 100)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1704.	Mikołaj Mikołajek (<i>Nicolaus Mykolayek</i>) zm. 1525					Łukasz – brat	10 III 1525 (I/2, s. 85-86)
1705.	Mikołaj [Młynarczyk] (<i>Nicolaus</i>)			Wojciech młynarz Agnieszka		rodzeństwo: Anna, Agnieszka, Marcin, Grzegorz, Andrzej, Piotr	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)
1706.	Mikołaj Pęcikij (<i>Nicolaus Pęcikyji</i>)						3 XI 1546 (I/10, s. 242-244)
1707.	Mikołaj Pieruski (<i>Nicolaus Pioruski/Pyoruski</i>)	<i>nobilis</i>		Marcin Pieruski Zofia		rodzeństwo: Joachim, Jan, Elżbieta, Katarzyna, Zofia	18 I 1549 (I/10, s. 292-293); 19 I 1554 (I/10, s. 442-444)
1708.	Mikołaj Reszka (<i>Nicolaus Reska</i>)						14 IX 1523 (I/10, s. 88-89)
1709.	Mikołaj [Sidko] (<i>Nicolaus</i>)			Stanisław Sidko		Grzegorz – brat	9 VII 1563 (I/11, s. 195-196, 197-198)
1710.	Mikołaj [Sitek] (<i>Nicolaus</i>)			Stanisław Sitek		Jan – brat	13 III 1537 (I/2, s. 141-142)
1711.	Mikołaj Smolarz (<i>Nicolaus Smolarz</i>) zm. 1566	<i>providus</i> <i>civis</i>	Dorota		Marcin		29 XI 1566 (I/11, s. 301)
1712.	Mikołaj Sobieraj (<i>Mikolay Sobieray</i>)	<i>slawny</i>					6 III 1573 (I/12, s. 135-136)
1713.	Mikołaj Sośnicki (<i>Mikolay Szosniczki</i>)	<i>urodzony</i>					13 II 1573 (I/12, s. 123-124)
1714.	Mikołaj Sulimowski (<i>Nicolaus Szulimowski</i>)	<i>generosus</i> <i>factor opidi Pleszow</i>					14 X 1551 (I/10, s. 324-325)
1715.	Mikołaj szewc (<i>Nicolaus sutor</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>sutor</i>				Jaklik szewc – teść	12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 4 VI 1559 (I/11, s. 42-43)
1716.	Mikołaj szrotarz (<i>Nicolaus schrotarz/ schrzotharz</i>) zm. 1564	<i>providus</i> <i>oppidanus</i> <i>schrotarz</i>					18 VI 1563 (I/2, s. 265); 22 IX 1564 (I/11, s. 234-235)
1717.	Mikołaj Twardowski (<i>Nicolaus Thwardowski</i>)	<i>nobilis</i>			Regina	Marcin Grzybek – zięć	11 II 1564 (I/11, s. 217-219)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1718.	Mikołaj Wolek stelmach (<i>Nicolaus carpentarius dictum Volek</i>)	<i>famatus</i> <i>carpentarius oppidanus</i>	Zofia				25 IX 1562 (I/11, s. 172, 174-175)
1719.	Mikołaj woźny (<i>Nicolaus bedellus</i>)	<i>bedellus civilis oppidi Pleschow</i>					11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 21 X 1552 (I/10, s. 380); 5 II 1553 (I/10, s. 390-393); 17 V 1559 (I/11, s. 37-39)
1720.	Mikołaj Zajączek (<i>Mikolaj/Mikolai Zaiac/Zaiaczek/Zaiqc/Zaiqczek</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Zofia córka Jana Głuszkowskiego	Szymon Zajęc Marusza		Jan – brat; Grzegorz Zajęc – stryj	28 VI 1577 (I/12, s. 352-354); 12 VI 1579 (I/12, s. 429-431); 10 VII 1579 (I/12, s. 433-434); 10 IV 1592 (I/13, s. 287-289); 6 V 1594 (I/13, s. 352-353); 13 X 1595 (I/13, s. 412-413); 5 VII 1596 (I/13, s. 438-439); 30 V 1597 (I/13, s. 453-454); 30 VI 1600 (I/14, s. 42-43); 3 VII 1600 (I/14, s. 43-44)
1721.	Mikołaj zielnik (<i>Mikolai/Mikolai zielnik</i>)	<i>slawny</i> <i>zielnik jegomości Stanisława Sobockiego komandora poznańskiego</i>					9 VI 1589 (I/13, s. 202-204); 25 V 1590 (I/13, s. 233-235)
1722.	Mirek (<i>Mirek</i>)						21 XII 1543 (I/10, s. 204-205); 4 I 1544 (I/10, s. 207-208)
1723.	Mirkowa (<i>Mirkowa</i>)						12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
1724.	Miska (<i>Miska</i>)						12 X 1544 (I/10, s. 216-217)
1725.	Nastazja Sokółowna (<i>Nastasia Sokolowna</i>)						21 X 1588 (I/13, s. 171); 2 VI 1589 (I/13, s. 198-200)
1726.	Pastuszyna (<i>vidua dicta Pastussina</i>)						21 IV 1564 (I/11, s. 223-225)
1727.	Paweł (<i>Paulus</i>)	<i>providus</i> <i>civis concivis</i>			Katarzyna	Józef Frymek – zięć	10 VI 1538 (I/2, s. 146)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1728.	Paweł Adamczyk/Adamek (<i>Paulus Adamczyk/Jadameczyk/Jadamek</i>) zm. 1560	<i>suburbanus</i>	Małgorzata z Lisowa Królewskiego	Marcin Adamek Elżbieta Adamkowa (macocha)	Jan, Gertruda		14 I 1537 (I/2, s. 140, 140); 20 VI 1539 (I/10, s. 143); 27 IX 1560 (I/11, s. 88-89); 22 XI 1560 (I/11, s. 95-96)
1729.	Paweł Antoszek rzeźnik (<i>Paulus/Paweł Janthossek/Jantossek/Jantoszek</i>) zm. 1581	<i>famatus ac providus</i> <i>ślawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>rzeźnik</i> <i>scabinus</i>	Jadwiga córka Wojciecha kołodzieja				21 IV 1564 (I/11, s. 227-228); 8 III 1566 (I/11, s. 268-269); 16 VI 1566 (I/11, s. 287-288); 3 II 1570 (I/12, s. 14-15); 7 IV 1570 (I/12, s. 20); 24 IV 1573 (I/12, s. 141-142); 6 III 1581 (I/12, s. 503-504)
1730.	Paweł balwierz z Turku (<i>Paulus tonsor e Thurek</i>) zm. 1552	<i>providus</i> <i>tonsor</i>	Anna		Szymon	Wojciech – brat	24 II 1552 (I/10, s. 337-339); 28 IV 1553 (I/10, s. 414-415); 1553 [?] (I/10, s. 430-431)
1731.	Paweł balwierz z Poznania (<i>Paulus balneator sive tonsor de Poznania</i>)	<i>providus</i> <i>balneator sive tonsor in Pleshow</i>	Anna		Szymon (pasierb)	Marcin Pasibyć – brat	28 IV 1553 (I/10, s. 414-415); 1553 [?] (I/10, s. 430-431)
1732.	Paweł Chorochwał (<i>Paulus Choropchal/Choropchalik</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i>					29 I 1556 (I/2, s. 217-219); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131); 16 I 1562 (I/11, s. 150-151); 17 IV 1562 (I/11, s. 158-159); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285)
1733.	Paweł Cierpialka (<i>Paweł Cierpialka</i>)					rodzeństwo: Ambroży ślusarz, Aleksy	8 II 1577 (I/12, s. 330)
1734.	Paweł cieśla (<i>Paweł czieslia</i>)	<i>czieslia</i>					30 IX 1575 (I/12, s. 277-278, 280-281)
1735.	Paweł Czapla (<i>Paulus Czaplja</i>) zm. 1570						10 II 1570 (I/3, s. 34-35)
1736.	Paweł czapnik (<i>Paulus capniyk</i>)	<i>capniyk</i>					26 II 1525 (I/2, s. 108-109)
1737.	Paweł czapnik (<i>Paweł czapnik</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i>	Małgorzata córka Jana Krupki				10 VII 1598 (I/14, s. 15-16); 26 XI 1599 (I/14, s. 31); 3 VII 1600 (I/14, s. 43-44)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1738.	Paweł Dozdala (Paulus/Paweł Dosdala/ Dossdala/Doszdala/Dozdala) zm. 1568	<i>famatus vir opatrny providus ac nobilis</i> <i>civis consul economus seu victricus ecclesie sancti Joannis Baptistae in Pleschow mieszczanin</i>	Regina	Wawrzyniec Dozdala [?] Anna [?]	Mikołaj, Małgorzata, Jan wikariusz	Błażej – brat [?]; Dorota Potkocka – synowa; wnuki (dzieci Mikołaja): Jan, Apolonia	14 IX 1523 (I/10, s. 88-89); 22 IV 1526 (I/2, s. 113); 15 VI 1529 (I/2, s. 117); 1 IV 1530 (I/2, s. 121); 8 IX 1536 (I/10, s. 115-116); 4 II 1539 (I/10, s. 137-138); 13 VI 1540 (I/10, s. 160); 12 III 1548 (I/10, s. 275-276); 6 V 1552 (I/10, s. 362-364); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 25 V 1552 (I/2, s. 188); 19 I 1554 (I/10, s. 448-450); 15 III 1560 (I/11, s. 70-71); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 25 X 1560 (I/11, s. 89-90, 90-92); 10 X 1561 (I/11, s. 143-144, 145); 16 I 1562 (I/11, s. 152-153); 5 II 1563 (I/11, s. 181-182); 12 II 1563 (I/11, s. 184-185); 4 II 1564 (I/11, s. 212-213); 30 I 1568 (I/11, s. 339); 4 III 1569 (I/11, s. 355-357)
1739.	Paweł Drozd ze Słączna (Paulus Droszd de Szlączno villa Terre Szlesie)	<i>laboriosus</i>			Paweł Drozdek (pasierb)	Wojciech Drozdek – zięć	1538 (I/10, s. 126)
1740.	Paweł Drozdek krawiec (Paulus Drosdek/Droszdek sartor) zm. 1547	<i>providus</i> <i>civis opidanus sartor</i>	Barbara córka Jana Zająca	Szymon Drozdek Paweł Drozd (ojczym)	Florian, Wojciech	Wojciech Drozdek – szwagier	14 VI 1525 (I/2, s. 111); 16 XI 1533 (I/2, s. 130); 6 XII 1535 (I/10, s. 111-112); 1538 (I/10, s. 126); 10 VIII 1547 (I/10, s. 265-267)
1741.	Paweł Dupiński (Paulus Dupinski)	<i>scabinus</i>					6 V 1569 (I/11, s. 360-361)
1742.	Paweł Giszka (Paulus Giska/Gyszka)	<i>famatus providus</i> <i>civis concivis</i>	Agnieszka córka Benedykta Pruskiego		Jadwiga		24 II 1535 (I/2, s. 134); 18 III 1537 (I/2, s. 142-143); 1 IV 1538 (I/10, s. 123-124); 9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 9 XI 1539 (I/10, s. 147-148); 1540 (I/10, s. 155-156)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1743.	Paweł Jaworski czapnik (<i>Paulus Jaworski</i>)	<i>slawny</i> <i>czapnik</i> <i>mieszczanin</i>					9 VI 1595 (I/13, s. 405-406)
1744.	Paweł Kalinowski ze Stawiszyna (<i>Paulus Kalinowski</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>oppidanus</i> <i>Stawiniensis</i>	Magdalena			rodzeństwo: Magdalena Kucharzowa, Katarzyna	10 IV 1562 (I/11, s. 157-158)
1745.	Paweł Konarski (<i>Paulus Konarszky</i>) zm. 1543	<i>providus</i>					6 VI 1535 (I/2, s. 136); 20 II 1543 (I/10, s. 181-182)
1746.	Paweł [Kościelicki] (<i>Paulus</i>)			Kasper Kościelicki		Jan – brat	10 IV 1562 (I/11, s. 156-157)
1747.	Paweł Kownacki (<i>Paulus Kownaczky</i>)	<i>providus</i> <i>suburbanus</i>					6 VII 1533 (I/10, s. 103)
1748.	Paweł Kozi (<i>Paulus/Paweł Kozi/Kozy</i>)	<i>slawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Agnieszka	Jakub Kozi Tomasz Kozi (ojczym)			22 II 1549 (I/2, s. 177-178); 30 VIII 1560 (I/11, s. 86); 24 III 1572 (I/3, s. 48-49); 11 VI 1574 (I/12, s. 204-206, 206-208); 20 IV 1584 (I/12, s. 555-556); 27 IV 1584 (I/13, s. 10-11); 30 IX 1588 (I/13, s. 165-166)
1749.	Paweł krawiec (<i>Paweł krawiec</i>)	<i>slawny</i> <i>krawiec</i> <i>mieszczanin</i>	Łucja				31 VIII 1590 (I/13, s. 251-253); 26 X 1590 (I/13, s. 254-256); 8 II 1591 (I/13, s. 262-263); 20 XI 1596 (I/13, s. 425-426); 29 XI 1596 (I/13, s. 447-448); 6 II 1598 (I/14, s. 5-6)
1750.	Paweł Krupa (<i>Paulus Crupa</i>)	<i>consul</i>					5 XI 1521 (I/2, s. 99-100); 7 II 1522 (I/2, s. 100-101, 101)
1751.	Paweł łaźebnik (<i>Paulus balneator</i>) zm. 1559	<i>providus</i> <i>balneator</i> <i>Pleschowiensis</i>	Anna		Jan, Zofia		13 VIII 1555 (I/2, s. 212-213); 14 IV 1559 (I/2, s. 241-243); 5 V 1564 (I/3, s. 2-3, 3-4)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1752.	Paweł Mazurek piekarz (Paulus/Paweł Mazurek/pyekarz)	<i>famatus</i> <i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i> <i>pyekarz</i>	Anna				16 VI 1566 (I/11, s. 287-288); 6 XI 1573 (I/12, s. 162-164); I 1575 (I/12, s. 240-241)
1753.	Paweł młynarz (Paulus molendinator)	<i>providus</i> <i>molendinator</i>			Marek krawiec	Barbara – synowa	1533 [?] (I/2, s. 128-129)
1754.	Paweł Pasek szewc (Paulus Passek/Passzek) zm. 1555	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>sutor</i> <i>vitricus</i>			Kasper, Jan		11 IX 1523 (I/10, s. 87-88); 1525 (I/2, s. 66); 17 III 1525 (I/2, s. 109-110); 12 III 1548 (I/10, s. 274-275, 275-276); 14 X 1549 (I/2, s. 180); 22 XI 1555 (I/2, s. 215-216)
1755.	Paweł Pluta (Paulus Plutha/Pluthka/Plutka)	<i>discretus</i>		Tomasz Pluta Apolonia Urban Zagatka (ojczym)	Paweł	rodzeństwo: Jan, Andrzej; stryjowie: Jan Zagatka, Urban Zagatka	1540 (I/10, s. 155-156, 156); 12 V 1545 (I/10, s. 221-222); 12 III 1548 (I/10, s. 274-275); 14 II 1550 (I/10, s. 321-322)
1756.	Paweł Pudlet (Paulis Pudlyet)				Katarzyna	Wojciech młynarz Wójtowski – zięć	1527 (I/10, s. 97)
1757.	Paweł Rzygalka garncarz (Paulus Rzigalka/Rzygalka)	<i>discretus</i> <i>honestus</i> <i>adolescens</i> <i>figulus</i>		Jan Rzygalka Barbara Marcin Rzygalka (ojczym)			11 I 1540 (I/2, s. 149); 11 IV 1548 (I/2, s. 173-174, 174-175); 25 I 1552 (I/2, s. 183-184); 20 II 1568 (I/3, s. 32)
1758.	Paweł Słabik (Paweł Słabik)	<i>slawny</i>					21 IV 1570 (I/12, s. 26-27)
1759.	Paweł sukiennik (Paulus/Paweł pannifex/ sukienik)	<i>pannifex</i> <i>sukienik</i>	Apolonia córka Szymona Czapl i Anny				29 IV 1552 (I/10, s. 352-354); 18 IX 1595 (I/13, s. 410-411); 30 VIII 1596 (I/13, s. 441-442)
1760.	Paweł Sulek (Paulus Sulek/Suliek)	<i>famatus</i> <i>oppidanus</i>	Prakseda				6 VI 1567 (I/11, s. 319- 320); 20 VI 1567 (I/11, s. 324-325); 23 I 1568 (I/11, s. 336-337)
1761.	Paweł Trzesczymasło (Paulus Trzesczymaszło)	<i>civis</i>					24 III 1536 (I/10, s. 112)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1762.	Paweł Wargalik (Paweł Wargalik)	<i>ślawny mąż</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i> <i>przedmieszczanin</i>	1. Anna córka Macieja Kamieńskiego; 2. Zofia Kotarbska	Elżbieta Wargalowa		rodzeństwo: Katarzyna, Jadwiga, Zofia; szwagrowie: Maciej Gener (mąż Katarzyny), Jakub Anioł (mąż Jadwigi), Piotr i Maciej Kotarbscy	19 II 1593 (I/13, s. 309-310); 11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 27 I 1597 (I/13, s. 450-451); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 23 I 1598 (I/14, s. 2-3); 22 V 1598 (I/14, s. 13-14); 7 I 1600 (I/14, s. 33-34); 26 IV 1600 (I/14, s. 37-38)
1763.	Paweł Zegrzyn sukiennik (Paweł Zegrzyn/Zegrzynek)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>sukiennik</i>	Anna				13 I 1595 (I/13, s. 377-378); 7 IV 1595 (I/13, s. 381); 30 VIII 1596 (I/13, s. 441-442); 1598 (I/14, s. 16-17)
1764.	Paweł Zagata/Zagatka (Paweł/Paweł Zagata/Zagatka/ Zagatha/Zagathka) zm. 1594	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>przedmieszczanin</i>	Zofia Chadalina zm. 1594	Jan Zagata			6 XI 1579 (I/12, s. 446-447); 18 XI 1580 (I/3, s. 64-66); 8 VI 1582 (I/12, s. 533-534); 21 VI 1585 (I/13, s. 49-50); 14 XI 1586 (I/13, s. 121-124); 10 I 1587 (I/13, s. 132-133); 14 IV 1589 (I/13, s. 187-189); 2 VI 1589 (I/13, s. 198-200); 11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 10 V 1594 (I/13, s. 354-356)
1765.	Pawłowa Cieślina (Pawłowa Cieslina)		Paweł cieśla				16 VI 1595 (I/13, s. 408-409)
1766.	Piegonia młynarz z Trzcielina (Piegonia molendinator)	<i>molendinator in villa</i> <i>Rzelino</i>					27 V 1558 (I/11, s. 9-13)
1767.	Piotr (Petrus)			Jan Szczyrba		Kilian – brat	22 IV 1526 (I/2, s. 114)
1768.	Piotr (Petrus)					Walenty sukiennik – brat	3 V 1547 (I/10, s. 254)
1769.	Piotr (Petrus)					rodzeństwo: Kasper Czynk, Jan Barabas; Anna Czynkowa – bratowa; bratankowie (synowie Kaspra): Antoni, Tomasz	8 XI 1567 (I/11, s. 332-333)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1770.	Piotr (Piotr)	<i>uczciwy</i>	Zofia				8 II 1591 (I/13, s. 265-266)
1771.	Piotr Aniol (<i>Petrus Angelus/Angiol/Aniol</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i>	Dorota				19 I 1554 (I/10, s. 451); 9 II 1554 (I/10, s. 458); 11 IX 1560 (I/11, s. 87-88); 28 II 1561 (I/11, s. 107-109); 27 VI 1561 (I/11, s. 126-127)
1772.	Piotr aptekarz (Piotr Haptekarz)	<i>haptekarz</i>					19 II 1593 (I/13, s. 310-312)
1773.	Piotr bednarz (Piotr/Pyotr bednarz)	<i>ślawny</i> <i>bednarz</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i>	Zofia				6 VII 1582 (I/12, s. 534-535); 2 III 1590 (I/13, s. 253-254); 5 VII 1596 (I/13, s. 438); 11 XII 1596 (I/13, s. 427-428); 23 I 1598 (I/14, s. 3-5); 26 V 1600 (I/14, s. 39-40)
1774.	Piotr Biernacki pisarz (Piotr/Pyotr Biernacki/ Biernaczki) zm. 1595	<i>ślawny</i> <i>rektor szkoły</i> <i>pleszewskiej</i>		Grzegorz Biernacki		Jan – brat	27 V 1575 (I/12, s. 261-263); 5 XI 1582 (I/3, s. 74); 29 VIII 1586 (I/13, s. 105-106); 10 I 1587 (I/13, s. 130); 10 II 1595 (I/13, s. 395-396, 396); 24 II 1595 (I/13, s. 397-398, 398-399, 399, 399-400, 400- 401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402, 402, 402-403, 403-404)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1775.	Piotr Chabior (<i>Petrus/Piotr Chabior/ Chabiorek/Chabyor/ Chabyorek</i>) zm. 1598	<i>famatus providus vir</i> <i>civis oppidanus scabinus</i>	Anna z Kórnika córka Jana	Marcin Chabior	Ewa, Regina, Dorota, Andrzej, Maciej czapnik, Wawrzyniec, Tomasz, Mateusz, Adam, Adrian	rodzeństwo: Jan, Florian; Maciej Deksa – dziadek; zięciowie: Jan Dusza (mąż Ewy), Walenty Grocki (mąż Reginy); Elżbieta (żona Tomasza) – synowa	16 V 1535 (I/10, s. 106); 17 IX 1535 (I/10, s. 111); 24 III 1536 (I/10, s. 112); 9 VI 1539 (I/10, s. 142-143); 20 V 1540 (I/10, s. 157-158); 14 VI 1540 (I/10, s. 160-161); 4 IX 1545 (I/10, s. 225-226); 16 XII 1545 (I/10, s. 233); 2 V 1552 (I/10, s. 356-357); 20 II 1553 (I/10, s. 387-388, 388-389, 389-390); 17 X 1558 (I/11, s. 17-19); 21 X 1558 (I/11, s. 19-21); 23 II 1560 (I/11, s. 61-62, 63- 64); 6 XI 1560 (I/11, s. 92-93); 14 II 1561 (I/11, s. 105-106); 28 III 1561 (I/11, s. 114-115); 10 X 1561 (I/11, s. 141-142); 11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 15 IX 1570 (I/4, s. 2); 24 III 1572 (I/3, s. 48-49); 7 I 1575 (I/12, s. 236-237); 27 IV 1575 (I/12, s. 258-259); 25 IV 1578 (I/12, s. 400-401); 6 X 1589 (I/13, s. 211-212); 20 X 1589 (I/13, s. 214-215); 26 I 1590 (I/13, s. 224-225); 11 VI 1593 (I/13, s. 323); 27 VIII 1593 (I/13, s. 334-336); 15 V 1598 (I/14, s. 11-13)
1776.	Piotr [Chelka] (<i>Petrus</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i>		Marcin Chelka		Dorota – siostra	3 II 1559 (I/2, s. 235-236, 236, 237-238)
1777.	Piotr Chocki rzeźnik (<i>Pyotr Choczky</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin mistrz rzemiosła rzeźniczego rodzic z Lenartowic</i>	Elżbieta	Marcin Szetel			22 I 1574 (I/12, s. 177-179, 179-180, 180-183); 9 VII 1574 (I/12, s. 221-222); 22 VI 1576 (I/12, s. 312-314)
1778.	Piotr Cielatek (<i>Piothr Czeliathek</i>)	<i>ślawny młodzieniec</i>				rodzeństwo: Jakub, Stanisław	11 V 1571 (I/12, s. 71-72)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1779.	Piotr Czarny (<i>Petrus Czarni/Czarny/Niger</i>) zm. 1554	<i>famatus laboriosus providus civis ex suburbio suburbanus</i>			Fabian, Maciej	Kasper Mizgałka – teść; zięciowie: Piotr, Maciej Chorochował; Jadwiga (żona Fabiana) – synowa	2 X 1534 (I/10, s. 104); 21 VI 1538 (I/10, s. 128-129); 24 II 1539 (I/10, s. 138); 13 VI 1540 (I/10, s. 160); 15 VIII 1540 (I/10, s. 163-164); 26 XI 1546 (I/10, s. 245); 25 IV 1547 (I/10, s. 253); 10 V 1547 (I/10, s. 255-256); 30 V 1548 (I/10, s. 278, 279- 280); 17 V 1549 (I/10, s. 313-314); 1 IV 1552 (I/10, s. 346); 4 IV 1552 (I/10, s. 346-347); 29 IV 1552 (I/10, s. 350-351); 30 V 1552 (I/10, s. 366-367); 14 IV 1553 (I/10, s. 394-395); 19 IV 1553 (I/10, s. 410-412); 28 IV 1553 (I/10, s. 417-418); 9 II 1554 (I/10, s. 457-458)
1780.	Piotr Czech kowal (<i>Petrus/Piothr/Piotr faber/ kawal Czech</i>)	<i>providus sławny uczciwy faber kawal mieszczanin</i>					9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 30 VI 1570 (I/12, s. 44-45); 30 X 1579 (I/12, s. 440-442, 442-444); 27 IV 1582 (I/12, s. 532); 7 XI 1584 (I/13, s. 31-33, 33- 34); 10 I 1587 (I/13, s. 132-133); 28 IV 1595 (I/13, s. 386-387)
1781.	Piotr Dalebuski (<i>Petrus Dalebuski</i>) zm. 1542	<i>nobilis</i>			Elżbieta	Agnieszka – wnuczka; zięciowie: Wojciech Robakowski (pierwszy mąż Elżbiety), Wojciech Marzel (drugi mąż Elżbiety)	1532 (I/2, s. 125); 1542 (I/2, s. 154)
1782.	Piotr [Długosz] (<i>Petrus</i>)			Katarzyna		rodzeństwo: Grzegorz, Bartłomiej	30 VI 1544 (I/10, s. 213)
1783.	Piotr Gastold żebrak (<i>Petrus mendicus Gastold nuncupatus</i>)	<i>mendicus in hospitali manentus</i>					12 X 1552 (I/10, s. 403-410)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1784.	Piotr Glista (<i>Petrus/Piothr/Piotr Glista/ Glistha/Glisztha/Glysta/ Glystha Stary</i>) zm. 1584	<i>famatus laboriosus providus civis</i>				Maciej Glista	14 IX 1543 (I/10, s. 199); 30 X 1545 (I/10, s. 231); 17 VI 1547 (I/10, s. 264-265); 30 V 1548 (I/10, s. 279-280); 21 X 1552 (I/10, s. 376-378); 29 I 1554 (I/10, s. 452-454); 31 I 1556 (I/2, s. 220-221); 27 V 1558 (I/11, s. 7-8); 11 IX 1560 (I/11, s. 87-88); 4 VII 1561 (I/11, s. 131-133); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217); 28 II 1567 (I/11, s. 312-313); 30 I 1568 (I/11, s. 338-339); 23 I 1573 (I/12, s. 117-118); 5 X 1576 (I/12, s. 319-320); 8 I 1580 (I/12, s. 454-455); 3 VI 1580 (I/12, s. 486-488); 29 VI 1582 (I/3, s. 72-74); 28 IX 1584 (I/13, s. 25-26)
1785.	Piotr Kaczuszka owczarz (<i>Piothr Kaczuszka</i>)	<i>ślawny owczarz</i>	Jadwiga				5 X 1576 (I/12, s. 316-317)
1786.	Piotr Kamiński (<i>Petrus Camiensi/Kamyenski</i>)	<i>providus</i>		Marcin Kamiński/ Kowalka Jadwiga Fabian (ojczym)		rodzeństwo przyrodnie: Maciej, Łazarz	18 V 1551 (I/2, s. 182-183); 31 I 1556 (I/2, s. 219-220); 29 IX 1559 (I/2, s. 246-247); 29 III 1560 (I/2, s. 247, 248, 249); 14 I 1564 (I/11, s. 210-212)
1787.	Piotr Kalka z Chocza (<i>Petrus de Chodecz Calka/ Kalka nuncupatus</i>) zm. 1552	<i>providus civis oppidanus</i>	Elżbieta Pieruska	Maciej sołtys z Chocza		rodzeństwo: Jakub, Elżbieta; Grzegorz młynarz (mąż Elżbiety) – szwagier	18 I 1549 (I/10, s. 292-293); 1 II 1549 (I/10, s. 301-303); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 20 I 1553 (I/10, s. 383-384)
1788.	Piotr Klichowski (<i>Piotr Klichowski</i>)	<i>szlachetny</i>					4 XI 1588 (I/13, s. 172-173)
1789.	Piotr Kołaczek (<i>Piotr Kołaczek</i>)	<i>uczciwy</i>	Elżbieta				20 X 1589 (I/13, s. 212-214); 22 V 1598 (I/14, s. 13-14)
1790.	Piotr kołodziej (<i>Petrus rotifex</i>)	<i>rotifex</i>					6 XII 1535 (I/10, s. 111-112)
1791.	Piotr Kotarbski albo Meniszewski (<i>Piotr Kotarbaski albo Meniszewski</i>)	<i>szlachetny</i>				rodzeństwo: Maciej, Zofia; Paweł Wargalik – szwagier (mąż Zofii)	27 I 1597 (I/13, s. 450-451)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1792.	Piotr kowal (<i>Petrus faber</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>faber</i> <i>vicinus</i>	Małgorzata córka Doroty z Kajewa				1541 (I/10, s. 166-167)
1793.	Piotr kowal (<i>Petrus faber</i>)	<i>faber</i>					17 IX 1568 (I/11, s. 350-351)
1794.	Piotr krawiec (<i>Piotr/Pyotr krawiec/ krawiecz</i>)	<i>slawny</i> <i>krawiec</i> <i>mieszczanin</i>	Marusza córka Zofii Grzegorzowej				20 IV 1584 (I/12, s. 555-556); 27 IV 1584 (I/13, s. 10-11); 16 VI 1595 (I/13, s. 406-407)
1795.	Piotr Kurzynoga (<i>Petrus Kurzinoga/Kurzinowska</i>)	<i>providus</i>					28 IV 1553 (I/10, s. 415-417, 417-418); 29 I 1556 (I/2, s. 217-219)
1796.	Piotr kuśnierz (<i>Pyotr kuszniierz</i>)	<i>slawny</i> <i>kusznierz</i> <i>mieszczanin</i>					19 I 1582 (I/12, s. 522-523); 21 VI 1585 (I/13, s. 50-53); 17 III 1586 (I/13, s. 81-83, 83- 85); 18 IV 1586 (I/13, s. 87-90); 21 X 1588 (I/13, s. 170); 23 II 1590 (I/13, s. 229-230); 1 II 1591 (I/13, s. 260-262); 19 II 1593 (I/13, s. 313-314); 3 VI 1594 (I/13, s. 358-359)
1797.	Piotr Luszczek (<i>Petrus/Piothr/Piotr Luszczek/ Luszczek</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>nobilis</i> <i>slawny</i> <i>szlachetny pan</i> <i>civis</i> <i>oppidanus</i>	Regina Oborska		Jan, Maciej	Szwagrowie: Wojciech, Adam, Stanisław Oborski	16 IX 1543 (I/10, s. 199-200); 23 XII 1543 (I/10, s. 206-207); 11 III 1552 (I/10, s. 342-343); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 9 V 1559 (I/2, s. 244-245); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 22 XI 1560 (I/11, s. 95-96); 3 X 1561 (I/11, s. 140-141); 10 X 1561 (I/11, s. 141-142); 16 I 1562 (I/11, s. 152-153); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 26 VII 1566 (I/3, s. 24-25); 3 I 1567 (I/3, s. 26-27); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 23 XI 1571 (I/12, s. 81-82)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1798.	Piotr Lysek/Lysy garncarz/ zdun (<i>Petrus/Piothr/Piotr/Pyotr Lisek/Lissek/Lyssek/Lyssy/ Łysek/Łyssek/Łyszek figulus</i>)	<i>famatus opatrzny sławny i uczciwy mąż</i> <i>civis figulus garncarz mieszczanin mistrz rzemiosła zduńskiego</i>	1. Anna córka Wojciecha kołodzieja; 2. Agnieszka	Maciej ogrodnik Jadwiga Jan Łysy (ojczym)	Jakub Przebierała	Agnieszka – synowa	25 VIII/1 IX [?] 1564 (I/3, s. 6-8, 8, 8-9); 17 VI 1569 (I/11, s. 366-367); 21 IV 1570 (I/12, s. 23-24); 22 I 1574 (I/12, s. 177-179); 8 VI 1576 (I/12, s. 311-312); 31 X 1578 (I/3, s. 60-62); 14 XI 1578 (I/12, s. 418-420); 30 VI 1581 (I/12, s. 517-518); 9 II 1582 (I/12, s. 525-526); 24 V 1585 (I/13, s. 46-47); 10 I 1587 (I/13, s. 131-132); 3 III 1587 (I/13, s. 133-135, 139); 8 II 1591 (I/13, s. 264-265); 9 VII 1593 (I/13, s. 333-334); 4 II 1594 (I/13, s. 342-343); 22 IV 1594 (I/13, s. 349-350); 10 V 1594 (I/13, s. 354-356); 19 V 1595 (I/13, s. 394-395); 13 X 1595 (I/13, s. 412-413); 1 XII 1595 (I/13, s. 417-418); 5 VII 1596 (I/13, s. 438-439); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 20 XI 1598 (I/14, s. 21)
1799.	Piotr [Matlarz] (<i>Petrus</i>)			Maciej Matlarz z Koźmina			28 II 1561 (I/11, s. 107-109)
1800.	Piotr [Miklaszek] (<i>Petrus</i>)			Jan Miklaszek Katarzyna (macocha)		Bartłomiej – brat	3 VII 1536 (I/2, s. 139-140)
1801.	Piotr Milosławski (<i>Petrus Mieloslawski</i>)					Zofia Połczyzna – siostra	9 II 1560 (I/11, s. 52-53)
1802.	Piotr [młynarczyk] (<i>Petrus</i>)	<i>providus</i>		Marcin młynarz Anna		rodzeństwo: Regina, Jadwiga; stryjowie: Klemens z Luienia Małego, Jan z Lubienia Wielkiego	9 IV 1557 (I/2, s. 224-225); 14 II 1561 (I/11, s. 105-106)
1803.	Piotr [Młynarczyk] (<i>Petrus</i>)			Wojciech młynarz Agnieszka		rodzeństwo: Anna, Agnieszka, Marcin, Grzegorz, Andrzej, Mikołaj	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1804.	Piotr Oberszal (<i>Petrus Obersal/Obersalik/ Oberszalik/Oberszalyk</i>)	<i>providus</i> <i>concivis ex suburbio</i>	Jadwiga				11 V 1543 (I/10, s. 191-192); 22 IV 1545 (I/10, s. 219); 28 V 1546 (I/10, s. 237); 5 IV 1549 (I/10, s. 310-311)
1805.	Piotr Olkowic (<i>Piotr Olkowic</i>)			Aleksy sukiennik Dorota Agnieszka (macocha)		Anna – siostra	12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
1806.	Piotr Pabisz sukiennik (<i>Piotr/Pyotr Pabis/ Pabisz/ Pabysz</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin sukiennik</i>	1. Elżbieta; 2. Połomieja synowica Ambrożego ślusarza				14 I 1575 (I/12, s. 242-244); 31 I 1578 (I/12, s. 375-377); 3 III 1587 (I/13, s. 137-139); 19 II 1593 (I/13, s. 309-310)
1807.	Piotr Popek (<i>Pyotr Popek</i>) zm. 1590	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>			Andrzej, Wojciech		22 I 1574 (I/12, s. 183-184); 29 X 1574 (I/12, s. 233-234); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261); 29 VI 1582 (I/3, s. 72-74); 6 VII 1582 (I/12, s. 534-535); 2 III 1590 (I/13, s. 253-254); 24 V 1591 (I/13, s. 279-280)
1808.	Piotr Póljednia ogrodnik dziekański (<i>Petrus Poliednia/Poliednya</i>)	<i>famatus providus vir</i> <i>civis concivis hortulanus domini decani quondam civis oppidanus Plessowiensis nunc vero in oppido Korab manens</i>					27 V 1558 (I/11, s. 7-8, 8-9); 11 IX 1560 (I/11, s. 87-88); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 7 III 1567 (I/11, s. 314-315); 30 I 1568 (I/11, s. 338-339)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1809.	Piotr Pycha sukiennik (<i>Petrus Picha/Pycha lanifex/</i> <i>pannifex</i>) zm. 1573	<i>famatus vir</i> <i>providus ac honestus</i> <i>archiconsul</i> <i>civis</i> <i>conclivis</i> <i>consul</i> <i>lanifex</i> <i>oppidanus</i> <i>pannifex</i> <i>proconsul</i> <i>scabinus</i> <i>vir consularis</i>	Katarzyna córka Macieja Mandyka		Maciej, Dorota	Zofia Mandykówna – szwagierka; zięciowie: Aleksy Doroty), Frącek sukiennik	1533 [?] (I/2, s. 128-129); 1533 (I/10, s. 102-103); 24 II 1535 (I/2, s. 134); 1 IV 1538 (I/10, s. 123-124); 1540 (I/10, s. 155-156); 19 II 1546 (I/10, s. 236); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 28 XII 1547 (I/2, s. 166-167); 22 II 1549 (I/2, s. 178-179); 14 X 1549 (I/2, s. 180); 21 IX 1550 (I/2, s. 182); 22 I 1552 (I/10, s. 332-333); 27 V 1552 (I/2, s. 189-190); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 20 I 1553 (I/10, s. 383-384); 5 II 1553 (I/10, s. 390-393); 31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 19 I 1554 (I/10, s. 442-444); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 21 IX 1554 (I/2, s. 202-203); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 26 IV 1560 (I/11, s. 75-77); 21 VI 1560 (I/2, s. 254-255); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 21 II 1561 (I/2, s. 255-256, 256-257); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131); 27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204); 25 X 1566 (I/11, s. 295-298); 31 I 1567 (I/11, s. 304-306); 18 VI 1568 (I/11, s. 343-344); 23 I 1573 (I/12, s. 118-120); 3 VII 1573 (I/12, s. 152-153)
1810.	Piotr rymarz (<i>Piotr rymarz</i>) zm. ok. 1584	<i>rymarz</i>					5 X 1584 (I/13, s. 30-31); 11 I 1585 (I/13, s. 37-38); 14 III 1586 (I/13, s. 80-81)
1811.	Piotr rzeźnik (<i>Petrus lanio</i>)	<i>lanio</i>					30 I 1542 (I/2, s. 153)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1812.	Piotr Sikora z Koźmina (<i>Petrus/Pyotr Sykora</i>)	<i>slawny</i> <i>civis Cossminiensis</i> <i>mieszczanin z</i> <i>Wielkiego Koźmina</i>			Małgorzata	Jakub Frymek – zięć	28 II 1561/I. 11, s. 107-109; 5 II 1574/I. 12, s. 184-187
1813.	Piotr Skopek (<i>Piotr/Pyotr Skopek</i>)	<i>slawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i> <i>scabinus</i>	Regina córka Stanisława zduna				13 X 1581 (I/12, s. 520); 26 I 1582 (I/12, s. 524); 20 X 1589 (I/13, s. 214-215); 11 VI 1593 (I/13, s. 326); 13 I 1595 (I/13, s. 377-378); 24 II 1595 (I/13, s. 398-399, 400-401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
1814.	Piotr Sokolowski (<i>Petrus Sokolowski</i>)					Sebastian – brat	18 IV 1561 (I/11, s. 118-119); 10 IV 1562 (I/11, s. 156-157); 21 II 1567 (I/11, s. 311-312)
1815.	Piotr Stawski (<i>Piotr Stawski</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i>		Jan Stawski		Ewa Osiecka – babka; rodzeństwo: Anna, Dorota; Wawrzyniec Kaczoszczyk (mąż Anny) – szwagier	22 VI 1590 (I/13, s. 241-243); 28 IV 1595 (I/13, s. 389-390, 390-391)
1816.	Piotr strycharz (<i>Piotr strycharz</i>)	<i>uczciwy</i> <i>strycharz</i>	Elżbieta				15 II 1599 (I/14, s. 27-28)
1817.	Piotr Suchorzewski (<i>Petrus/Piothr/Pyotr</i> <i>Suchorzewski</i>)	<i>generosus</i> <i>nobilis domunus</i> <i>urodzony pan</i> <i>szlachetny</i>					19 I 1554 (I/10, s. 442-444); 13 II 1562 (I/11, s. 154-155); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361); 27 I 1570 (I/3, s. 33); 6 VII 1571 (I/12, s. 77-78); 13 XI 1573 (I/12, s. 164-166, 166-168)
1818.	Piotr Szerszeń (<i>Petrus Siersen</i>)	<i>famatus</i> <i>oppidanus</i>					10 II 1570 (I/3, s. 34-35)
1819.	Piotr szewc (<i>Petrus sutor</i>)	<i>scabinus</i>					1 XII 1525 (I/10, s. 91); 1 I 1526 (I/10, s. 92)
1820.	Piotr Szymonik/ Szymonkowicz (<i>Petrus dictum Simonik/ Simonkowicz</i>)	<i>famatus</i>					4 VI 1559 (I/11, s. 41-42)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1821.	Piotr Trzeciak z Lenartowic (<i>Petrus Trzeciak cmeto ex Lyenartowycze</i>)	<i>laboriosus</i> <i>cmeto</i>			Apolonia	Andrzej Drozd – zięć	1 V 1541 (I/2, s. 152)
1822.	Piotr Wczyszło szewc ze Stabna (<i>Petrus/Pyotr Wczeslo/Wczislo/Wczyszlo nacione villa Stąbna</i>)	<i>famatus</i> <i>laboriosus</i> <i>opatrzny</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>vir</i> <i>artis sutorie</i> <i>civis</i> <i>conciuis</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i> <i>scabinus</i>	1. Zofia; 2. Anna		Jan syn Zofii i Urbana (pasierb)	rodzeństwo: Gertruda, Małgorzata	4 I 1544 (I/10, s. 208-209); 14 I 1549 (I/10, s. 291-291); 16 VI 1553 (I/10, s. 423-424); 21 V 1557 (I/2, s. 229); 27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 9 V 1559 (I/2, s. 243-245); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 1 III 1560 (I/11, s. 69-70); 14 II 1561 (I/11, s. 105-106); 8 I 1563 (I/11, s. 177-178); 17 IX 1563 (I/11, s. 207-209); 11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 19 V 1564 (I/3, s. 5); 12 II 1574 (I/12, s. 193-195); 14 V 1574 (I/3, s. 55-57); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261)
1823.	Piotr wikariusz (<i>Petrus vicarius</i>)	<i>notarius</i> <i>plebanus in Brzeszye</i> <i>vicarius in Pleszyeph</i>					20 V 1528 (I/2, s. 116)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1824.	Piotr Wolek (<i>Petrus/Pyotr Volek/Wolek</i>) zm. 1556 w Poznaniu	<i>famatus vir</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>conclivis</i> <i>consul</i> <i>proconsul</i> <i>scabinus</i>	Katarzyna córka Wojciecha Nadmyszka		Wojciech, Marcin	Jadwiga Wołkówna – siostra; wnuki: Anna, Katarzyna, Jan; Dorota Frymkówna (żona Wojciecha) – synowa	22 V 1538 (I/10, s. 127); 7 VI 1538 (I/2, s. 145); 15 VIII 1540 (I/10, s. 163); 26 III 1542 (I/2, s. 151); 3 X 1542 (I/10, s. 177-178); 26 II 1543 (I/10, s. 183-184); 7 V 1545 (I/10, s. 220-221, 221); 28 V 1546 (I/10, s. 237-238); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 12 III 1548 (I/2, s. 169-170); 14 II 1550 (I/10, s. 321-322); 6 V 1552 (I/10, s. 357-361, 361-362); 9 V 1552 (I/10, s. 364); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 27 V 1552 (I/2, s. 189-190); 7 IX 1552 (I/10, s. 371-372); 5 X 1552 (I/10, s. 374-375, 375-376); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 21 X 1552 (I/10, s. 376-378); 20 I 1553 (I/10, s. 381-382); 20 II 1553 (I/10, s. 387-388); 20 XII 1553 (I/10, s. 439-440); 31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 6 IV 1554 (I/2, s. 197); 3 VIII 1556 (I/2, s. 222-223); 11 II 1558 (I/2, s. 230-231, 231-233); 29 III 1560 (I/11, s. 72-73); 26 IV 1560 (I/11, s. 75-77); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 10 X 1561 (I/11, s. 143-144); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 15 II 1566 (I/11, s. 258-260); 3 X 1567 (I/3, s. 28); 17 IX 1568 (I/11, s. 351-352); 8 I 1574 (I/12, s. 168-170); 3 VII 1592 (I/3, s. 84-85)
1825.	Piotr Wykręt (<i>Petrus Wikreth</i>)		Anna Wykrętka				22 VII 1566 (I/11, s. 290-291)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1826.	Piotr z Drezna ksiądz (Piotr z Drezna)	<i>uczciwy i sławny a bogobojny uczciwy i uczony</i> <i>kaznodzieja pleszewski podług konfesji augustiańskiej</i> <i>ksiądz pleban miasta Pleszewa</i>	Anna				18 IV 1586 (I/13, s. 87-90); 1 VIII 1587 (I/13, s. 148-150); 21 X 1588 (I/13, s. 170)
1827.	Piotr z Grudzielca (Piotr z Grodzielewa)	<i>sławny</i>			Marcin		21 IV 1570 (I/12, s. 26-27)
1828.	Piotr Zaworski (Petrus Zaworszky) zm. 1542	<i>nobilis</i>			Anna	Kasper Jirzman – zięć	24 VII 1542 (I/10, s. 173-174)
1829.	Piotr zięć Czarnego (Petrus Czarny/gener Nigri)	<i>laboriosus providus</i>	córka Piotra Czarnego				30 V 1548 (I/10, s. 278); 1 IV 1552 (I/10, s. 346); 14 IV 1553 (I/10, s. 394-395)
1830.	Piwoński (Piwoński)						22 V 1598 (I/14, s. 14-15)
1831.	Pleban z Kowalewa (Plebanus de Kovalievo)				Tomasz		23 II 1560 (I/11, s. 61-62)
1832.	Polomieja [Pabiszowa] (Polomia/Polomieja)	<i>uczciwa</i>	Piotr Pabisz			Ambroży ślusarz – stryj	3 III 1587 (I/13, s. 137-139)
1833.	Prakseda (Prakseda)	<i>sławna uczciwa</i>	Jan Głębik z Raszkowa				29 V 1573 (I/12, s. 145-147); 19 VI 1573 (I/12, s. 149-150)
1834.	Prakseda Idżkowa (Praxeda Ydzkowa)	<i>uczciwa</i>				Jędrzej Kwisz – zięć	7 I 1575 (I/12, s. 239-240)
1835.	Prakseda [Sowa] (Praxeda)		Jan Sowa	Jan Karski [?]			28 II 1561 (I/11, s. 111)
1836.	Prakseda Sulkowa (Praxeda/Praxetha Sulkowa)	<i>sławna</i>	Jan Sułek				20 VI 1567 (I/11, s. 324-325); 9 VII 1574 (I/12, s. 222-223); 6 II 1579 (I/12, s. 422-424)
1837.	Prokop Borek (Procopius Borek)	<i>providus</i>					13 VI 1540 (I/10, s. 160)
1838.	Prokop mielcarz (Procop mielcarz)	<i>mielcarz</i>					20 XI 1596 (I/13, s. 424-425)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1839.	Przytulnicki (<i>Przytulnyczky</i>)						14 I 1532 (I/2, s. 123-124)
1840.	Regina (<i>Regina</i>) zm. 1545				Anna	Barbara Gliszczyna – siostra; Stanisław Rozwórka z Mycielina – szwagier	29 VI 1545 (I/10, s. 223-224)
1841.	Regina (<i>Regina</i>)					Jędrzej Jagiełka – dziadek	6 III 1573 (I/12, s. 131-132)
1842.	Regina (<i>Regina</i>)	<i>slawna</i>	Jurek szewc	Jadwiga Popkowa			9 I 1579 (I/12, s. 421-422)
1843.	Regina [Ciesielska] (<i>Regina</i>)	<i>honesta</i>		Błażej Ciesielski		rodzeństwo: Agnieszka, Anna, Jakub; Łukasz z Osiecznej – stryj	28 XI 1565 (I/3, s. 21-22); 12 V 1589 (I/13, s. 197-198)
1844.	Regina Dozdalina (<i>Regina Doszdalyna</i>) zm. 1552		Paweł Dozdała		Mikołaj, Małgorzata	Marcin Wójcik – zięć	22 IV 1526 (I/2, s. 113); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187)
1845.	Regina [Drobna] (<i>Regina</i>)		Tomasz ogrodnik z Grodziska	Wawrzyniec Drobny Katarzyna (macocha)		rodzeństwo: Błażej, Dorota, Hieronim <i>seu</i> Jarosław	24 V 1560 (I/2, s. 253-254)
1846.	Regina Gawłowska albo Oborska (<i>Regina Gawłowska albo Oborska</i>) zm. 1597	<i>szlachetna</i>	Wacław Gawłowski			rodzeństwo: Małgorzata Łukomska, Wojciech Oborski	4 XI 1594 (I/13, s. 370-371); 2 VI 1597 (I/13, s. 454-456); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462)
1847.	Regina [Grocka] (<i>Regina</i>)		Walenty Grocki	Piotr Chabior		rodzeństwo: Dorota, Ewa, Tomasz, Andrzej, Wawrzyniec	15 V 1598 (I/14, s. 11-13)
1848.	Regina [Hajdukowa] (<i>Regina</i>)	<i>slawna uczciwa</i>	1. Wojciech Wołek; 2. Tomasz Hajduk		Jan, Anna, Katarzyna	Stanisław sukiennik (mąż Anny) – zięć	3 II 1584 (I/12, s. 550-551); 14 X 1588 (I/13, s. 168); 6 XI 1592 (I/13, s. 302-303)
1849.	Regina [Jagielkowa] (<i>Regina</i>)		Wojciech Jagiełka				14 IV 1589 (I/13, s. 186-187)
1850.	Regina Kobylucha (<i>Regina Kobelocha</i>)						30 IX 1588 (I/13, s. 165-166)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1851.	Regina Łuszczkowa/Oborska (Regina Łuszczkowa/Oborska)	<i>nobilis szlachetna</i>	1. Piotr Łuszczek; 2. Jakub Łuszczek		Jan, Maciej	bracia: Wojciech, Adam, Stanisław	26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 13 XI 1573 (I/12, s. 166-168); 11 VI 1574 (I/12, s. 206-208); 1 VII 1575 (I/12, s. 271-273); 19 IV 1577 (I/12, s. 335-336, 338-339)
1852.	Regina Maliszanka Niziołkowa (Regina Maliszanka Niziołkowa)	<i>slawna</i>	Bartosz Nizioł	Bartosz Malisza z Jankowa			13 XI 1579 (I/12, s. 450-452); 6 VII 1584 (I/3, s. 78-79)
1853.	Regina [Matysikowa] (Regina)		Bartosz Matysik				22 XI 1596 (I/13, s. 446-447)
1854.	Regina [Mielcarzowa] (Regina)		Stanisław mielcarz				6 XI 1598 (I/14, s. 20)
1855.	Regina [Młynarka] (Regina)	<i>provida</i>		Marcin młynarz Anna		rodzeństwo: Piotr, Jadwiga; stryjowie: Klemens z Lubienia Małego, Jan z Lubienia Wielkiego	9 IV 1557 (I/2, s. 224-225); 14 II 1561 (I/11, s. 105-106)
1856.	Regina [Niewolowa] (Regina)		Wit Niewola				24 I 1592 (I/13, s. 283-285)
1857.	Regina Popkowa (Regina Popkowa)		1. [?] Popek; 2. Maciej		Wojciech		14 IX 1537 (I/2, s. 144)
1858.	Regina [Radzimska] (Regina)	<i>honesta slawetna</i>		Maciej Radzimski Barbara Jalitowska Marcin Radzimski (ojczym)		Anna – siostra	15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 6 IV 1554 (I/2, s. 197); 31 I 1556 (I/2, s. 221-222); 10 III 1570 (I/12, s. 21-23)
1859.	Regina [Skopkowa] (Regina)	<i>slawna</i>	Piotr Skopek	Stanisław zdun			26 I 1582 (I/12, s. 524)
1860.	Regina [Sobocka] (Regina)		Stanisław Sobocki				20 II 1568 (I/11, s. 340)
1861.	Regina Sokółowska (Regina Sokółowska)						12 II 1574 (I/12, s. 193-195)
1862.	Regina [Szczyrkowa] (Regina)	<i>honesta</i>	Grzegorz Szczyrek				1 XII 1534 (I/2, s. 133-134)
1863.	Regina [Szewcowa] (Regina)	<i>slawna i uczciwa pani</i>	Bartosz szewc				26 V 1580 (I/12, s. 481-482)
1864.	Regina Szewcowa z Chocza (Regina e Chodecz) zm. 1553	<i>honesta</i>	Maciej szewc			rodzeństwo: Błażej, Elżbieta, Dorota	1 X 1543 (I/10, s. 201-202); 8 XI 1553 (I/10, s. 438-439)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1865.	Regina Tesarka (Regina Taszarka)	<i>slawna</i>	Grygier tasarz			Jakub Kwiatek – brat	28 I 1575 (I/12, s. 245-246); 25 II 1583 (I/12, s. 539-540)
1866.	Regina Twardowska (Regina Thwardowska)	<i>honesta</i>	Marcin Grzybek	Mikołaj Twardowski			11 II 1564 (I/11, s. 217-219)
1867.	Regina Żakowska (Regina Zakowska)	<i>nobilis et honesta</i>	Maciej Koziłek	Żakowski	Wojciech, Stanisław	Wojciech Żakowski – brat	21 VI 1549 (I/10, s. 316-317); 26 VI 1562 (I/11, s. 168-169)
1868.	Regina [Zwabowa] (Regina)	<i>famata</i> <i>conclivis</i>	Jakub Zwab			Bartłomiej Pastuszka – brat	18 I 1566 (I/11, s. 255-256)
1869.	Regina [Żubrowa] (Regina)	<i>uczciwa</i>	Błażej Żuber	Dorota Słaba			12 II 1574 (I/12, s. 193-195); 9 VII 1576 (I/12, s. 302-303); 8 II 1577 (I/12, s. 331-332); 4 XI 1580 (I/12, s. 494-495)
1870.	Roch Darmopych (Roch Darmopych/ Darmopyszek)	<i>slawny</i>	Apolonia				26 IV 1591 (I/13, s. 274-276); 22 IV 1594 (I/13, s. 347-349); 20 XI 1596 (I/13, s. 423); 20 XI 1598 (I/14, s. 23)
1871.	Roch płóciennik (Roch plociennik)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>plociennik</i>					7 III 1581 (I/12, s. 504-505); 17 V 1581 (I/12, s. 512-513); 25 II 1583 (I/12, s. 539-540); 9 VI 1589 (I/13, s. 200-202); 23 VI 1589 (I/13, s. 204-205)
1872.	Roszyński garncarz (Roszynski figulus)	<i>figulus</i>					18 V 1539 (I/2, s. 147)
1873.	Róża Żylczyna (Rosa/Roza Zelczina)		Błażej Żyłka			Andrzej Rzatko – brat; Dorota – siostra stryjezna	27 I 1559 (I/2, s. 234-235); 9 VII 1563 (I/11, s. 201-203); 20 IV 1584 (I/12, s. 555-556); 27 IV 1584 (I/13, s. 10-11)
1874.	Sarychta (Sarychta)	<i>conclivis</i>					18 III 1537 (I/2, s. 142-143)
1875.	Sebastian Basik (Sebastian Bassik)	<i>slawny</i>					5 X 1576 (I/12, s. 317-318)
1876.	Sebastian Borzny kmięć z Lisewa (Sebastianus Borzny emetho de villa Lyszowo)	<i>laboriosus</i> <i>emetho</i>				rodzeństwo: Benedykt, Aleksy, Ambroży ślusarz, Andrzej ślusarz	15 V 1553 (I/10, s. 418)
1877.	Sebastian Gliwicki (Sebastian Gliwicki/Gliwiczki/ Glywiczki)	<i>slawny</i> <i>szlachetny</i> <i>mieszczanin</i>	Anna Jelitowska			Sebastian Jelitowski – szwagier	21 IV 1581 (I/12, s. 509); 17 VI 1583 (I/12, s. 543-544); 27 VI 1597 (I/13, s. 458-459); 3 IV 1598 (I/14, s. 10-11); 7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1878.	Sebastian Jelitowski (<i>Sebastian Jelithowsky</i>)	<i>szlachetny</i>				rodzeństwo: Katarzyna, Anna; szwagrowie: Marcin Grzybek (mąż Katarzyny), Sebastian Gliwicki (mąż Anny)	17 VI 1583 (I/12, s. 543, 543-544)
1879.	Sebastian [Kaldosz] (<i>Sebastianus</i>)	<i>providus</i>		Walenty Kaldosz Zofia		rodzeństwo: Anna, Dorota, Jan, Warzyniec, Walenty, Jakub, Marcin; Zofia Kłodyszkowa z Korzeniewa – ciotka	27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 1 III 1560 (I/11, s. 69-70)
1880.	Sebastian Korasz (<i>Sebastian Koras</i>)	<i>mieszczanin</i>					21 VI 1560 (I/11, s. 79-84)
1881.	Sebastian Koszewski [?] (<i>Sebastianus Kosczwsky</i>)	<i>nobilis</i>				Małgorzata Podkocka – siostra cioteczna	5 VII 1560 (I/11, s. 84)
1882.	Sebastian Krzemiński (<i>Sebastian Krzemiński</i>) zm. 1585						12 VII 1585 (I/13, s. 59-60); 29 VIII 1586 (I/13, s. 109-111)
1883.	Sebastian [Miksza] (<i>Sebastian</i>)	<i>uczciwy</i>		Wawrzyniec Miksza		rodzeństwo: Jan, Wit	22 I 1593 (I/13, s. 305-306)
1884.	Sebastian ogrodnik (<i>Sebastian ogrodnik</i>)	<i>ogrodnik Jana Zborowskiego</i>			Marusza	Wojciech Piechotka – zięc	5 VII 1596 (I/13, s. 438-439)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1885.	Sebastian Parteka sukiennik (<i>Sebastian/Sebastianus/</i> <i>Sebastian PartecaParteka/</i> <i>Partheka/Partika</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny mąż</i> <i>civis</i> <i>mieszczanin</i> <i>pannifex</i> <i>sukiennik</i>	1. Elżbieta; 2. Anna			Jan Omyła – brat; Jan Barabasz – brat cioteczny	4 VI 1559 (I/11, s. 41-42); 23 II 1560 (I/11, s. 64-65); 31 I 1561 (I/11, s. 103-104); 19 IX 1567 (I/11, s. 327-328, 328); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 16 XI 1567 (I/11, s. 334); 30 I 1568 (I/11, s. 338-339, 339); 17 VI 1569 (I/11, s. 365); 1 VII 1569 (I/11, s. 367-368); 9 IX 1569 (I/12, s. 7-8); 20 II 1573 (I/12, s. 125-126); 30 X 1573 (I/12, s. 159-160, 161-162); 18 VI 1574 (I/12, s. 210-212); 1 VII 1575 (I/12, s. 270-271); 11 VII 1578 (I/12, s. 411-413); 1578 (I/12, s. 415-416, 416- 417); 26 VIII 1580 (I/12, s. 490-491); 5 VI 1587 (I/13, s. 142-144); 22 VI 1590 (I/13, s. 243-244)
1886.	Sebastian rurnik (<i>Sebastian rurnik</i>)	<i>uczciwy</i> <i>rurnik</i>					23 X 1598 (I/14, s. 18)
1887.	Sebastian Sokolowski (<i>Sebastianus Sokolowski</i>)					Piotr – brat	18 IV 1561 (I/11, s. 118-119); 21 II 1567 (I/11, s. 311-312)
1888.	Sebastian soltys z Morzy (<i>Sebastian/Sebastian Szalthis/</i> <i>Szoltis z Morzi/Morzey</i>)	<i>opatrzny</i> <i>slawny</i>	Małgorzata Skotkówna z Gołuchowa	Anna Soltysowa		rodzeństwo: Józef, Jakub, Urszula; Jan mielczarz z Morzy – szwagier	19 V 1581 (I/12, s. 513-514); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19)
1889.	Sebastian szewc (<i>Sebastian/Sebastianus ssewcz/</i> <i>sutor/szewcz</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>mistrz rzemiosła</i> <i>szewskiego</i> <i>proconsul</i> <i>scabinus</i> <i>sutor</i>	Zofia				12 I 1560 (I/11, s. 51-52); 26 IV 1560 (I/11, s. 73-74); 16 V 1561 (I/11, s. 122-123); 17 IX 1568 (I/11, s. 353-354); 7 XI 1569 (I/2, s. 88); 17 IV 1573 (I/12, s. 138-139); 30 X 1573 (I/12, s. 161-162); 4 III 1575 (I/12, s. 248-249); 15 IV 1575 (I/12, s. 254-256)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1890.	Sebastian Ząberek (<i>Sebastian Ząberek</i>)	<i>uczciwy</i>	Marusza Neringówna				24 V 1596 (I/13, s. 435-436, 436-437)
1891.	Serafin Salek (<i>Seraffin/Seraphin Salek/Salie/Szalek</i>)	<i>famatus sławny</i> <i>civis</i>	Anna				9 I 1568 (I/11, s. 335); 23 XI 1571 (I/12, s. 85); 20 II 1573 (I/12, s. 125-126); 30 X 1573 (I/12, s. 159-160); 20 I 1581 (I/12, s. 498-499)
1892.	Seweryn Dobrostański (<i>Severinus Dobrostanski</i>)	<i>nobilis</i>				Stanisław Dobrostański cyrulik – nieokreślony krewny	5 II 1553 (I/10, s. 393-394)
1893.	Seweryn krawiec (<i>Severin/Severyn crawiecz/krawiecz</i>) zm. 1578	<i>sławny</i> <i>krawiecz</i>					20 X 1570 (I/12, s. 50-52); 27 VI 1578 (I/12, s. 409-411)
1894.	Skrobiróg (<i>Scrobyrog</i>)						14 XI 1530 (I/2, s. 122)
1895.	Sobek (<i>Sobek</i>)	<i>uczciwy</i>	Zofia				10 V 1591 (I/13, s. 277-278)
1896.	Soltys [od majątku Sobiszkowskiego] zm. 1537 (<i>Scultetus</i>)				Szymon, Walenty, Jan, Wojciech, Dorota		11 III 1537 (I/10, s. 119)
1897.	Stanisław (<i>Stanislaus</i>)		Anna córka Elżbiety Bujarowej				1 IV 1530 (I/2, s. 121)
1898.	Stanisław (<i>Stanislaus</i>)	<i>providus</i> <i>conclivis</i>					5 IV 1549 (I/10, s. 310-311)
1899.	Stanisław (<i>Stanisław</i>)	<i>uczciwy</i>			Halszka Wilczyłbowa	Maciej – brat	20 XI 1598 (I/14, s. 22)
1900.	Stanisław (<i>Stanisław</i>)		Apolonia				19 II 1593 (I/13, s. 310-312)
1901.	Stanisław (<i>Stanisław</i>)	<i>uczciwy</i>	Agnieszka córka Walentego Trzeciaka				14 V 1593 (I/13, s. 319-320)
1902.	Stanisław barwierz (<i>Stanisław barwyrz</i>)	<i>sławny</i> <i>uczciwy</i> <i>barwyrz</i> <i>mieszczanin</i>	Anna				11 VI 1574 (I/12, s. 206-208, 208-210); 22 X 1574 (I/12, s. 229-230, 230-231, 232-233)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1903.	Stanisław Baryczka szewc (<i>Stanislaus Bariczka/Baryczka</i>)	<i>famatus providus vir</i> <i>civis sutor</i>	Barbara		Tomasz z Odolanowa (pasierb)		27 XII 1529 (I/2, s. 119); 29 III 1536 (I/10, s. 112-113); 10 III 1540 (I/10, s. 153-154); 14 VII 1542 (I/10, s. 171-172); 14 I 1549 (I/10, s. 291-291); 21 VI 1549 (I/10, s. 316-317); 16 VI 1553 (I/10, s. 420-421); 26 VI 1562 (I/11, s. 168-169); 28 VIII 1562 (I/11, s. 169-170)
1904.	Stanisław Białasek Stary (<i>Stanislaus Bialassek/ Byalassek Stari</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>civis ex suburbio</i>	Barbara		Bartłomiej, Katarzyna (pasierbica)	Katarzyna z Górzna (żona Bartłomieja) – synowa; Wit (mąż Katarzyny) – zięć	2 X 1534 (I/10, s. 104); 10 V 1547 (I/10, s. 255-256); 10 IX 1548 (I/10, s. 287-288); 17 V 1549 (I/10, s. 313-314); 21 IX 1550 (I/2, s. 181); 18 XI 1551 (I/10, s. 327-329); 16 VI 1553 (I/10, s. 425-427); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131); 19 IX 1561 (I/11, s. 135-136); 16 I 1562 (I/11, s. 148-149)
1905.	Stanisław [Bogucki] (<i>Stanisław</i>)	<i>uczciwy</i>		Urban Bogucki		Zofia – siostra	30 VIII 1591 (I/13, s. 281-283)
1906.	Stanisław Bujęcki [Bujalski?] ¹³⁸² (<i>Stanislaus Bujewski/ Buyenczski</i>)	<i>nobilis</i> <i>de palatynatu Mazovie</i>					29 VIII 1558 (I/2, s. 233-234); 9 IX 1558 (I/11, s. 13-14)
1907.	Stanisław Cichy (<i>Stanislaus Czichi</i>)	<i>ex brachio magnifice Anne ducis</i>					20 II 1543 (I/10, s. 181-182)
1908.	Stanisław Cielatek (<i>Stanisław Czeliathek</i>)	<i>ślawny młodzieniec</i>				rodzeństwo: Piotr, Jakub	11 V 1571 (I/12, s. 71-72)
1909.	Stanisław Cielecki (<i>Stanisław Czelieczki</i>)	<i>ślawny</i>					22 II 1572 (I/12, s. 92-93)
1910.	Stanisław Czynk (<i>Stanislaus Czynk</i>)	<i>providus</i> <i>conclivis</i>	NN				22 III 1534 (I/2, s. 130); 11 I 1540 (I/2, s. 149)

¹³⁸² Prawdopodobnie od miejscowości Bujały woj. rawskie, pow. bialski.

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1911.	Stanisław Darmopych z Górzna rzeźnik (<i>Stanislaus Darmopich/ Darmopych</i>) zm. 1558 przyjął prawo miejskie w 1542	<i>famatus</i> <i>honestus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>concivis</i> <i>ex vico Kalisiensi lanio</i>	Agnieszka córka Benedykta Pruskiego		Anna, Maciej, Wojciech	Błażej Ciesielski – brat	30 I 1542 (I/2, s. 153, 153); 6 VI 1547 (I/10, s. 258-259); 22 II 1549 (I/10, s. 305-306); 27 XI 1551 (I/10, s. 330); 9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 21 IV 1564 (I/11, s. 227-228)
1912.	Stanisław Dobrostański cyrulik (<i>Stanislaus Dobrostanski</i>) zm. 1553	<i>artis cirullice</i>				Seweryn Dobrostański [?]	5 II 1553 (I/10, s. 393-394)
1913.	Stanisław Doczekala (<i>Stanislaw Doczekala</i>) zm. 1583	<i>slawny</i>					1578 (I/12, s. 415-416); 10 X 1578 (I/12, s. 416-417); 13 XI 1579 (I/12, s. 447-449); 5 II 1580 (I/12, s. 457-459); 26 VIII 1580 (I/12, s. 490-491, 491-492); 4 II 1583 (I/12, s. 537-538)
1914.	Stanisław Gała z Rozdrażewa (<i>Stanislaus Gala de Roszdraszow</i>)					krewni: Jan Miklaszka, Mikołaj Miklaszka, Katarzyna Miklaszkowa	11 VI 1529 (I/10, s. 100)
1915.	Stanisław garncarz z Górzna (<i>Stanislaus/Stanislaw/Stas</i> <i>figulus/garnczarsz e Gorzno</i> <i>natione</i>)	<i>providus</i> <i>slawny</i> <i>concivis</i> <i>figulus</i>	Apolonia ze wsi Benice		Anna	Jakub Drzewicki – zięć	22 VI 1552 (I/2, s. 190-191); 2 XII 1555 (I/2, s. 217); 21 VI 1577 (I/12, s. 348-349); 20 IX 1577 (I/12, s. 360-361); 30 VI 1581 (I/12, s. 516); 30 IX 1588 (I/13, s. 164-165)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1916.	Stanisław Gieruszka krawiec (<i>Stanislaus/Stanislaw/ Stanisław/Stanysław/ Sthanisław Gieruska/ Gieruszka/Gyeruszka/sartor</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>slawny i uczciwy mąż</i> <i>civis</i> <i>liethwoith</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>sartor</i> <i>scabinus</i>	Anna				przed 28 X 1549 (I/10, s. 319); 15 I 1552 (I/10, s. 331-332); 23 III 1552 (I/10, s. 344-345); 10 IV 1562 (I/11, s. 156-157); 28 XI 1565 (I/3, s. 17-19); 22 II 1566 (I/11, s. 262-263); 13 IX 1568 (I/11, s. 349-350); 12 I 1571 (I/12, s. 54-55); 3 VII 1573 (I/12, s. 150-152); 9 VII 1574 (I/12, s. 219-220); 7 I 1575 (I/12, s. 237-238); 15 IV 1575 (I/12, s. 254-256); 28 VI 1577 (I/12, s. 351-352); 12 VII 1577 (I/12, s. 354-356); 12 I 1582 (I/12, s. 521-522); 8 VI 1582 (I/12, s. 533-534); 28 I 1583 (I/12, s. 537); 3 X 1586 (I/13, s. 114-116); 17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 14 XI 1586 (I/13, s. 124-126); 3 III 1587 (I/13, s. 133-135); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158); 21 X 1588 (I/13, s. 169)
1917.	Stanisław Glinka kuśnierz (<i>Stanislaus/Sthanisław Glinka</i> <i>kussnierz</i>)	<i>famatus</i> <i>slawny</i> <i>kussnierz</i>					25 X 1566 (I/11, s. 299-301); 19 I 1571 (I/12, s. 60-62)
1918.	Stanisław Głowacki (<i>Stanisław/Stanisław</i> <i>Głowacki/Głowacki</i>)	<i>slawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i>	Jadwiga	Marusza			13 VI 1586 (I/13, s. 102-103); 11 V 1590 (I/13, s. 232-233); 26 X 1590 (I/13, s. 256-257); 4 II 1594 (I/13, s. 342-343); 24 II 1595 (I/13, s. 398-399, 400-401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 20 XI 1596 (I/13, s. 423); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 27 X 1600 (I/14, s. 49)
1919.	Stanisław Józef (<i>Stanislaus Jozeph</i>)						16 XI 1567 (I/11, s. 334)
1920.	Stanisław Kmita (<i>Stanislaus Kmytha</i>)	<i>laboriosus</i>				Jan Miklaszek – brat; Katarzyna Miklaszkowa – bratowa	1 V 1534 (I/2, s. 131-132)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1921.	Stanisław Kosm (<i>Stanislaw Kosm</i>)	<i>slawny</i>	Małgorzata				26 XI 1599 (I/14, s. 31-32)
1922.	Stanisław [Kozielek] (<i>Stanislaus</i>) ur. ok. 1548	<i>honestus</i>		Maciej Kozielek Regina		Wojciech – brat; Wojciech Żakowski – wuj	26 VI 1562 (I/11, s. 168-169)
1923.	Stanisław kramarz (<i>Stanislaw Kramarz</i>)	<i>slawny</i>	Zofia				21 XI 1571 (I/12, s. 85)
1924.	Stanisław Krużyk (<i>Stanislaw/Stanislaw/Stas Kruz/Kruzik/Kruzyk</i>)	<i>slawny uczciwy mieszczanin</i>	Marta córka Jana mielcarza ze wsi Morzy	Błażej Kruż			22 VI 1587 (I/13, s. 145-147); 18 IX 1587 (I/13, s. 152-153); 9 X 1587 (I/13, s. 155-156); 21 X 1588 (I/13, s. 170); 4 XI 1588 (I/13, s. 172-173); 3 XI 1589 (I/13, s. 219-220); 23 II 1590 (I/13, s. 229-230); 25 V 1590 (I/13, s. 235-236); 1 II 1591 (I/13, s. 260-262); 9 VII 1593 (I/13, s. 332-333); 7 IV 1595 (I/13, s. 383-384); 26 IV 1596 (I/13, s. 431-432)
1925.	Stanisław kupiec (<i>Stanislaus mercator</i>)	<i>providus mercator</i>					11 IX 1523 (I/10, s. 87-88); 14 IX 1537 (I/2, s. 144)
1926.	Stanisław kuśnierz (<i>Stanislaus pelifex</i>)	<i>famatus civis pelifex</i>	Anna				21 III 1561 (I/11, s. 115-116)
1927.	Stanisław Latosi (<i>Sanislaus/Stanislaw Lathossi/ Lathossy/Lathoszy/Latossy/ Liathosei/Liathossi/Lyathosszi</i>) zm. przed 1574	<i>famatus providus vir civis conclivis oppidanus</i>	Anna		Elżbieta, Małgorzata	zięciowie: Jakub Okrasa (mąż Małgorzaty), Stanisław rurmistrz (mąż Elżbiety)	11 V 1543 (I/10, s. 191-192); 28 V 1546 (I/10, s. 237); 17 V 1559 (I/11, s. 37-39); 29 III 1560 (I/2, s. 248-249); 25 IX 1562 (I/11, s. 174-175); 10 IX 1563 (I/11, s. 206-207); 12 II 1574 (I/12, s. 189-191, 191-193)
1928.	Stanisław Lisek kmięć z Pacanowic (<i>Stanislaus Lyszek cmeto de Paczinowicze</i>)	<i>famatus cmeto</i>			Jadwiga	Jan Długoszek – zięć	19 I 1565 (I/11, s. 235-236)
1929.	Stanisław Łukomski (<i>Stanislaw Łukomski</i>)	<i>szlachetny</i>	Małgorzata		Stanisław		2 VI 1597 (I/13, s. 454-456)
1930.	Stanisław Łukomski (<i>Stanislaw Łukomski</i>)	<i>szlachetny</i>		Stanisław Łukomski Małgorzata			2 VI 1597 (I/13, s. 454-456)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1931.	Stanisław Mazur (<i>Stanislaus/Stanislaw Mazur</i>)			Maciej Mazur		rodzeństwo: Erazm, Marcin, Urban	11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 12 IX 1561 (I/2, s. 260-261); 8 II 1591 (I/13, s. 265-266)
1932.	Stanisław miecznik (<i>Stanislaus gladiator</i>)	<i>gladiator</i> <i>mieszczanin</i>					5 V 1564 (I/3, s. 3-4)
1933.	Stanisław mielcarz (<i>Stanislaus/Stanislaw</i> <i>braseator/mielcarz</i>)	<i>uczciwy</i> <i>braseator</i> <i>servitor castris</i> <i>Pleschoviensis</i>	Regina				21 II 1562 (I/2, s. 264); 6 XI 1598 (I/14, s. 20)
1934.	Stanisław Miękina (<i>Stanislaw Miekina</i>)	<i>uczciwy</i>	Jadwiga				13 I 1589 (I/13, s. 175-176)
1935.	Stanisław Myszka (<i>Stanislaus Myska</i>)	<i>discretus</i>		Jan Myszka Dorota Myszyzna (macocha)		dwoje braci przyrodnych	5 XI 1521 (I/2, s. 99-100)
1936.	Stanisław młynarz z Woli (<i>Stanislaus molendinator de</i> <i>Volia/Volya</i>)	<i>famatus</i> <i>honestus</i> <i>molendinator</i>				Dorota – siostra; Jerzy młynarz z Woli – szwagier	27 VIII 1563 (I/11, s. 204-206)
1937.	Stanisław na Grzączyńskim mieszkający (<i>Stanislaw na Grzanczynskim/</i> <i>Grzanczynskim mieszkający</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i>					12 I 1590 (I/13, s. 221-223); 10 V 1591 (I/13, s. 276-277)
1938.	Stanisław Namysł (<i>Stanislaus Namysl/Namyszl</i>)	<i>scabinus</i>				Tomasz z Odolanowa – bratanek [?]	27 XII 1529 (I/2, s. 119)
1939.	Stanisław Nawojka (<i>Stanislaw/Stanislaw/</i> <i>Stanislaw Nawoyka/Nowayka/</i> <i>Nowoika</i>) zm. 1585	<i>ślawny</i> <i>burmistrz</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i> <i>wójt</i>	Anna			szwagrowie: Jan, Wawrzyniec Dąbrowscy	16 XI 1571 (I/12, s. 82-83); 13 II 1573 (I/12, s. 120-122); 28 V 1574 (I/12, s. 199-201); 8 X 1574 (I/12, s. 228-229); 4 III 1575 (I/12, s. 246-248); 14 XI 1575 (I/12, s. 285-286); 8 I 1580 (I/12, s. 454-455); 15 IV 1580 (I/12, s. 469-471); 18 XI 1580 (I/3, s. 64-66); 16 II 1582 (I/12, s. 526-527); 29 VI 1582 (I/3, s. 72-74); 17 XII 1582 (I/3, s. 75-76); 1 VII 1585 (I/13, s. 55-57)
1940.	Stanisław Niegardzi (<i>Stanislaus Nyegardi</i>)	<i>laboriosus</i>					1 IV 1552 (I/10, s. 346)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1941.	Stanisław Niewrządka/ Niewrządka garncarz konwisarz (<i>Stanislaus Nyewrządka/ Nyewrzedza fusor ollari</i>)	<i>providus</i> <i>artis figulorum fusor ollari</i>	Agnieszka				18 V 1539 (I/2, s. 147); 22 VII 1539 (I/2, s. 148)
1942.	Stanisław Piekarski (<i>Stanisław Piekarski</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i>					19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
1943.	Stanisław Pieruski (<i>Stanislaus/Stanislaw Pieruski</i>)	<i>providus</i> <i>nobilis</i> <i>ślawny</i> <i>urodzony</i>		Jan Pieruski		rodzeństwo: Wawrzyniec, Marcin, Wojciech, Maciej, Anna	9 II 1560 (I/11, s. 52-53); 9 VII 1563 (I/11, s. 200-201); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217); 5 VII 1566 (I/11, s. 289-290); 4 XI 1569 (I/11, s. 370-371); 11 IV 1572 (I/12, s. 106-107); 13 II 1573 (I/12, s. 122-123); 17 IV 1573 (I/12, s. 136-138)
1944.	Stanisław pilarz (<i>Stanislaw Pyliarz</i>)	<i>ślawny</i> <i>pyliarz</i>	Zofia				6 X 1570 (I/12, s. 48-49)
1945.	Stanisław Popiolek (<i>Stanisław Popiolek</i>)	<i>uczciwy</i> <i>przedmieszczanin</i>				Jan Kiernoz – stryj	12 I 1590 (I/13, s. 221-223)
1946.	Stanisław Religa (<i>Stanislaus/Stanislaw Religa</i>) zm. 1575	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>consul</i> <i>mieszczanin</i> <i>scabinus</i> <i>vir bene posesionatus</i>			Zofia, Wojciech, Marcin, Jadwiga, Aleksander	Bartosz Pokora – brat	17 X 1558 (I/11, s. 17-19); 16 II 1560 (I/11, s. 57-58); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 21 II 1561 (I/2, s. 255-256, 256-257); 10 IV 1562 (I/11, s. 157-158); 30 V 1575 (I/12, s. 267-268)
1947.	Stanisław Rozworka z Mycielina (<i>Stanilaus ex Miczyelino cognomine Rozworka</i>)					Anna (córka Reginy) – bratanica	29 VI 1545 (I/10, s. 223-224)
1948.	Stanisław rurmistrz/rurnik (<i>Stanislaus/Sthanislaw Rurmistrz/Rurnik/Rurnyk</i>) zm. 1575	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>ślawny</i> <i>civis</i> <i>oppidanus</i> <i>rurmistrz</i>	1. Elżbieta córka Stanisława Latosiego; 2. Jadwiga córka Wojciecha Konwy młynarza				17 V 1559 (I/11, s. 37-39); 8 I 1563 (I/11, s. 177-178); 12 II 1563 (I/11, s. 186-187); 9 VII 1563 (I/11, s. 198-199); 4 VII 1567 (I/11, s. 325-326); 12 I 1571 (I/12, s. 54-55); 7 I 1575 (I/12, s. 237-238)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1949.	Stanisław Sidko (<i>Stanislaus/Stanislaw Ssydko/Sydko/Sythko</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i> <i>suburbanus</i>			Grzegorz, Mikołaj		9 VII 1563 (I/11, s. 195-196, 197-198); 11 IV 1572 (I/12, s. 104-106)
1950.	Stanisław Sitek (<i>Stanislaus Ssythek/Sszythek/Szytek/Szythek</i>)	<i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>civis</i> <i>conconcivis</i>			Mikołaj, Jan	Józef Frymek – szwagier; siostrzenice (córki Kopczyka): Małgorzata, Agnieszka; siostrzeńcy (synowie Kopczyka): Tomasz, Andrzej, Wojciech	24 II 1535 (I/2, s. 134); 4 IX 1536 (I/10, s. 113-114, 114); 13 III 1537 (I/2, s. 141-142); 1 IV 1538 (I/10, s. 123-124)
1951.	Stanisław Sobieraj szewc (<i>Stanislaw Sobyeray</i>)	<i>slawny</i> <i>szewcz</i>					4 II 1583 (I/12, s. 537-538); 21 VI 1585 (I/13, s. 53-55)
1952.	Stanisław Sobocki (<i>Stanislaus Soboczki</i>)	<i>famatus</i> <i>honestus</i> <i>providus</i> <i>civis</i>	Regina				14 I 1564 (I/11, s. 210-212); 20 II 1568 (I/11, s. 340)
1953.	Stanisław Stachek (<i>Stanislaw Stachek</i>)						22 V 1573 (I/12, s. 144-145)
1954.	Stanisław Stawinoga (<i>Stanislaus Stawynoga</i>)						25 IV 1544 (I/10, s. 212-213)
1955.	Stanisław Stawirej/ Stawirejczyk (<i>Stanislaw Stawirey/ Stawireiczik</i>)	<i>slawny</i>	Anna córka Kaspra Mizgałki				1 II 1572 (I/12, s. 87-88)
1956.	Stanisław Styszko (<i>Stanislaus Stryshko/Strysko</i>)	<i>laboriosus</i> <i>providus</i>	Wojciech Wygnany [?]		Adam		11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 12 IX 1561 (I/2, s. 260-261)
1957.	Stanisław sukiennik (<i>Stanislaw sukiennik</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>sukiennik</i>	Anna Wołkówna córka Wojciecha Wołka i Reginy				29 VIII 1586 (I/13, s. 108-109); 2 X 1587 (I/13, s. 154-155); 14 IV 1589 (I/13, s. 187-189, 189-191); 6 XI 1592 (I/13, s. 302-303); 19 V 1600 (I/14, s. 38-39)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1958.	Stanisław szewc (<i>Stanislaw/Stas szewcz</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>szewcz</i>	Agnieszka córka Macieja Świderka				4 II 1583 (I/12, s. 537-538); 17 VI 1583 (I/12, s. 544); 4 II 1594 (I/13, s. 341); 18 XI 1594 (I/13, s. 373-374)
1959.	Stanisław Wszolowski (<i>Stanislaus/Stanislaw</i> <i>Wszolowski</i>)	<i>nobilis</i> <i>szlachetny</i> <i>ex brachio generose</i> <i>Anne ex Thęczin</i>				Wojciech Wszolowski – brat	10 II 1548 (I/2, s. 168-169); 1 XII 1595 (I/13, s. 416-417)
1960.	Stanisław Wysocki (<i>Stanislaus Wysoczky</i>)	<i>nobilis</i> <i>ex brachio Magnifici</i> <i>Pallatinidis</i> <i>Kosczylyeczky</i>					16 VII 1540 (I/10, s. 161-162)
1961.	Stanisław z Glinek (<i>Stanislaw z Glinek</i>)						11 IV 1578 (I/12, s. 388-390)
1962.	Stanisław zdun (<i>Stanislaw zdan</i>)	<i>slawny</i> <i>zdan</i>			Regina	Piotr Skopek – zięć	26 I 1582 (I/12, s. 524)
1963.	Stanisław zięć Józefa (<i>Stanislaus Jozephi gener</i>)	<i>famatus ac providus</i>	NN córka Józefa i Doroty Józefowej				4 VI 1563 (I/11, s. 192-193); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285)
1964.	Stanisław [zięć Kunnego] (<i>Stanislaus</i>)	<i>providus</i>	NN córka Macieja Kunnego				29 IV 1552 (I/10, s. 347-349)
1965.	Stanisław złotnik z Nowego Radomia (<i>Stanislaus aurifaber/aurifex</i> <i>de magna Radom</i>)	<i>famatus</i> <i>civis de Radom</i>		Łukasz złotnik z Radomia Anna Robakowska		Hieronim Łukaszewicz – brat; Elżbieta Mazurowa – babka	10 I 1567 (I/11, s. 302-303)
1966.	Stasiowa Garnarczowa (<i>Stasiowa Garnczarzowa</i>)						1 XII 1595 (I/13, s. 417-418)
1967.	Staś sukiennik (<i>Stas sukienik</i>)	<i>sukienik</i>					2 X 1587 (I/13, s. 154-155)
1968.	Staś szewc (<i>Stas szewcz</i>)	<i>szewcz</i>					10 I 1586 (I/13, s. 74-76); 14 XI 1586 (I/13, s. 126-128); 4 II 1594 (I/13, s. 341)
1969.	Stefan Grzymek z Domaniewic (<i>Stephanus Grzimek de villa</i> <i>Domonowicze</i>)						8 XI 1567 (I/11, s. 332-333)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1970.	Stefan kuśnierz (<i>Stephan kussnierz</i>)	<i>slawny</i> <i>kussnierz</i>	Anna				11 IX 1579 (I/3, s. 62-64)
1971.	Stefan Luterek (<i>Steffan Luterek</i>)						13 X 1581 (I/12, s. 520-521)
1972.	Stefan Powłoczka sukiennik (<i>Sthephan Powłoczka</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>sukiennik</i>	Zofia córka Marcina Szkalnego				21 VI 1585 (I/13, s. 53-55); 10 I 1586 (I/13, s. 74-76); 26 X 1590 (I/13, s. 254-256); 18 XI 1594 (I/3, s. 103); 18 XI 1594 (I/13, s. 373-374); 26 IV 1596 (I/13, s. 433-434); 29 XI 1596 (I/13, s. 447-448)
1973.	Stefan Strugała kowal (<i>Stephanus faber dictus Strugała</i>)	<i>famatus</i> <i>faber</i>					10 II 1570 (I/3, s. 34-35)
1974.	Stefan Zagatka (<i>Staffan Zagatka</i>)	<i>slawny</i>					3 XII 1582 (I/12, s. 541)
1975.	Suszwarka (<i>Ssuszwarka/Szuspharka</i>)						8 XI 1540 (I/10, s. 165); 12 XI 1542 (I/10, s. 180)
1976.	Suwalina Szewcowa (<i>Suwalyna artis sutorie</i>)	<i>vidua</i>	Suwała szewc				14 IX 1537 (I/2, s. 144-145)
1977.	Szczepan Gibas szewc ze Stawiszyna (<i>Szczepan Gibas</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin stawiski</i> <i>szewc</i>	Gierusza bratanica Ambrożego ślusarza				2 III 1571 (I/12, s. 68-69); 13 XI 1579 (I/12, s. 447-449); 26 VIII 1580 (I/12, s. 491-492); 25 IX 1587 (I/13, s. 153-154)
1978.	Szczesny furman (<i>Szczesny forman</i>)	<i>slawny mąż</i> <i>forman</i>	Katarzyna córka Anny Krakowczykowej			Walenty Krakowczyk – szwagier	23 VI 1570 (I/12, s. 37-38, 40-41); 1 II 1572 (I/12, s. 89-90)
1979.	Szczesny Zapart sukiennik (<i>Szczesny/Szczesny Zaparth</i>)	<i>slawny</i> <i>sukiennik</i>	Jadwiga				22 X 1574 (I/12, s. 230-231, 232-233); 25 IV 1578 (I/12, s. 398-400); 9 I 1579 (I/12, s. 420-421); 23 XI 1590 (I/13, s. 258-259); 10 V 1591 (I/13, s. 277-278)
1980.	Szymon (<i>Simon</i>) zm. 1522		Anna		Tomasz, Grzegorz		10 XII 1522 (I/10, s. 85-87)
1981.	Szymon (<i>Simon</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i>			Barbara	Tomasz Dziączęwny – zięć	18 IX 1530 (I/2, s. 121)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1982.	Szymon (Simon)				Walenty, Andrzej		21 XII 1546 (I/10, s. 247)
1983.	Szymon (Simon)	<i>servitor</i> Pawła balwierza					24 II 1552 (I/10, s. 337-339)
1984.	Szymon (Simon)	<i>discretus</i>		Paweł balwierz z Turku Anna Paweł balwierz z Poznania (ojczym)			1553 [?] (I/10, s. 430-431)
1985.	Szymon (Simon)	<i>honestus</i> <i>oppidanus</i>	Anna				15 IX 1556 (I/11, s. 134-135)
1986.	Szymon (Simon)			Helena Józefkowa			17 XI 1559 (I/11, s. 46-47)
1987.	Szymon Błażejczyk z Grudzielca (Simon Blazaciczyk/Blazeyczyk z Grodzieleca)	<i>slawny</i>					21 IV 1570 (I/12, s. 26-27)
1988.	Szymon [Chudy] (Simon)			Baraba Chuda		rodzeństwo: Walenty, Bartłomiej	28 III 1561 (I/11, s. 116-118)
1989.	Szymon Ciesielski (Simon Czielski/ Cziessielski/Cziessielsky)	<i>nobilis providus</i> <i>de suburbio</i>	Jadwiga Pruślińska				4 VII 1561 (I/11, s. 133-134); 16 I 1562 (I/11, s. 148-149); 28 XI 1565 (I/3, s. 19-21); 9/16 [?] III 1571 (I/3, s. 38-39)
1990.	Szymon [Czapla] (Simon) zm. 1552		Anna Czaplina		Apolonia	Paweł sukiennik (mąż Apolonii) – zięć	29 IV 1552 (I/10, s. 352-354)
1991.	Szymon Drozdek (Simon Drosdek) zm. 1525				Paweł	Wojciech Drozdek – zięć	14 VI 1525 (I/2, s. 111)
1992.	Szymon Groszek/ Jednogroszek (Simon/Symon Grossek/ Jednogroch/Jednogroszek/ Yednogrossek) zm. 1553	<i>famatus providus</i> <i>civis conclivis suburbanus</i>	1. Katarzyna; 2. Małgorzata Gniazdowska		Magdalena (córka Małgorzaty Gniazdowskiej)	rodzeństwo: Apolonia, Jadwiga	10 V 1547 (I/10, s. 255-256); 20 V 1549 (I/2, s. 179-180); 27 XI 1551 (I/10, s. 330); 11 III 1552 (I/10, s. 339-341); 14 IV 1553 (I/10, s. 394-395); 23 IV 1553 (I/10, s. 412-414); 28 IV 1553 (I/10, s. 417-418, 419-420); 16 VI 1553 (I/10, s. 420-421, 421-422, 423-424, 424-425); 1554 (I/10, s. 463)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
1993.	Szymon Józefek sukiennik (<i>Simon Jozephek sukiennik</i>) zm. 1577	<i>famatus</i> <i>oppidanus</i> <i>suburbanus</i> <i>sukiennik</i>	Anna córka Błażeja sołtysa z Kajewa	Józef Helena	Jędrzej, Witek	Jan Pierowski – brat; Wacław sukiennik – zięć	12 II 1563 (I/11, s. 185-186); 4 II 1564 (I/11, s. 215-217); 3 IV 1573 (I/3, s. 53-55); 10 V 1577 (I/12, s. 339-340)
1994.	Szymon Kasprzyk (<i>Simon Casprzik/Kasprzik</i>)	<i>slawny</i>	Anna			Jędrzej Kopeć – wuj	5 X 1575 (I/12, s. 281-282); 25 IV 1578 (I/12, s. 398-400); 5 VI 1592 (I/13, s. 289-290)
1995.	Szymon Koczka młynarz z Ordzina (<i>Symon Koczka de Ordzyno</i> <i>molendinator</i>)	<i>molendinator</i>					22 IV 1526 (I/2, s. 114)
1996.	Szymon kowal (<i>Simon kowal</i>)	<i>slawny</i> <i>kowal</i>					28 XI 1597 (I/13, s. 463-464)
1997.	Szymon [Krawczyk] (<i>Simon</i>)	<i>discretus</i>		Jan krawiec Barbara Marek krawiec (ojczym)		rodzeństwo: Franciszek, Wojciech, Anna	1533 [?] (I/2, s. 128-129)
1998.	Szymon Krzeciek ze Stawiszyna (<i>Simon Krzeciek</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin stawiski</i>		Maciej szewc		rodzeństwo: Błażej, Jan, Bartosz, Jadwiga	5 II 1580 (I/12, s. 457-459)
1999.	Szymon kuśnierz (<i>Simon peliphex</i>)	<i>providus vir</i> <i>peliphex</i>					26 VII 1531 (I/10, s. 102)
2000.	Szymon kuśnierz (<i>Simon/Szymon kuszniierz</i>)	<i>uczciwy</i> <i>kuszniierz</i>	Urszula				28 VIII 1587 (I/13, s. 151); 22 IV 1594 (I/13, s. 351-352); 5 VII 1596 (I/13, s. 437)
2001.	Szymon kuśnierz z Wrześni (<i>Simon pelifex in Wrzessnia</i>)	<i>pelifex</i>					16 II 1560 (I/11, s. 57-58)
2002.	Szymon Luterczyk (<i>Simon Luterczyk</i>)						14 V 1593 (I/13, s. 319-320); 28 V 1593 (I/13, s. 320-321)
2003.	Szymon łąziebnik (<i>Simon balneator</i>)	<i>balneator</i>		Anna Łaziebniczka Wojciech Pieruski (ojczym)		rodzeństwo: Jan, Szymon, Anna	16 II 1560 (I/11, s. 57-58)
2004.	Szymon Matysik szewc (<i>Szymon Mathisik/Matisik</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>szewc</i>					11 I 1585 (I/13, s. 37-38); 8 I 1593 (I/13, s. 304-305)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2005.	Szymon Michalec kmieć z Drażna (Simon Michaliecz cmetho de villa Drzasno)	<i>cmetho</i> <i>subditus vero</i> <i>generosi domini</i> <i>Andree Grodzieczky</i>	NN córka Wojciecha kołodzieja				24 V 1555 (I/2, s. 211-212)
2006.	Szymon miecznik (Simon miecznik)	<i>miecznik</i>	Zofia		Anna (pasierbica)		4 II 1594 (I/13, s. 341); 12 VII 1596 (I/13, s. 439-440)
2007.	Szymon młynarz Maliński (Simon molitor Malinsky)	<i>laboriosus</i> <i>molitor</i>					23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)
2008.	Szymon młynarz z Ordzina (Symon molendinator de Ordzyno)	<i>molendinator</i>					22 IV 1526 (I/2, s. 115)
2009.	Szymon Myszka (Simon Myska)	<i>famatus</i> <i>concivis</i>			Maciej, Jan		13 XII 1546 (I/10, s. 245-246)
2010.	Szymon Nosek (Simon Nossek)	<i>concivis</i>					16 V 1535 (I/10, s. 106)
2011.	Szymon Omyła (Simon/Szimon Omella/Omela)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>	Anna				13 X 1581 (I/12, s. 520-521); 25 II 1583 (I/3, s. 76-77); 23 XI 1590 (I/13, s. 258-259); 10 V 1591 (I/13, s. 277-278); 20 XI 1596 (I/13, s. 425-426)
2012.	Szymon Paśnik (Simon Paśnik/Paznik)		Dorota				5 VI 1592 (I/13, s. 293-294)
2013.	Szymon Pierznik (Simon Pierznik)	<i>ślawny</i>					11 IV 1578 (I/12, s. 388-390)
2014.	Szymon Pruski (Simon Pruski)	<i>szlachetny</i>				rodzeństwo: Bartosz, Józef, Ambroży, Jan, Anna	25 V 1576 (I/12, s. 310-311)
2015.	Szymon [Radzimski] (Simon)					rodzeństwo: Maciej, Franciszek; Barbara Jelitowska (żona Macieja) – bratowa; bratanice (córci Macieja): Anna, Regina	15 X 1552 (I/10, s. 396-400)
2016.	Szymon Rzygala (Simon Szygala)	<i>providus</i> <i>suburbanus</i>					5 III 1542 (I/10, s. 168-169)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2017.	Szymon Sobota (<i>Simon Szobota/Szobotha</i>)	<i>slawny</i>					10 VI 1575 (I/12, s. 268-270); 12 VII 1577 (I/12, s. 356-357)
2018.	Szymon stelmach (<i>Simon dictus Stelmach/ Sthelmassek</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>oppidanus stelmach</i>	Anna córka Andrzeja olejnika				16 I 1562 (I/11, s. 151-152); 21 IV 1564 (I/11, s. 223-225)
2019.	Szymon sukiennik (<i>Simon lanifex/pannifex</i>)	<i>circumspectus providus</i> <i>civis conclivis lanifex pannifex scabinus</i>	Małgorzata z Kokanina córka sołtysa Świętka		Bartłomiej, Jadwiga	Maciej/Wojciech Loba z Magnuszewic	29 X 1522 (I/10, s. 84-85); 26 II 1525 (I/2, s. 108-109); 1533 [?] (I/2, s. 128-129); 30 XI 1534 (I/2, s. 133); 24 XI 1535 (I/2, s. 138); 28 XI 1535 (I/2, s. 268); 19 II 1537 (I/10, s. 117); 11 VI 1538 (I/10, s. 127-128); 9 III 1539 (I/10, s. 138-139); 2 XI 1544 (I/10, s. 217-218)
2020.	Szymon Suwala (<i>Simon/Szymon Suwala/ Szuwala/Svvalka</i>)	<i>famatus providus slawny</i> <i>civis mieszczanin tutor hospitalis</i>					19 IX 1560 (I/2, s. 250); 31 I 1561 (I/11, s. 103); 25 VIII 1564 (I/11, s. 232-234); 11 V 1571 (I/12, s. 73-74); 9 II 1582 (I/12, s. 524-525); 25 II 1583 (I/12, s. 540); 5 X 1584 (I/13, s. 30-31)
2021.	Szymon szewc (<i>Simon szewc</i>)	<i>slawny</i> <i>szewc</i>			Jadwiga	Jędrzej Kornas – zięć	23 II 1590 (I/13, s. 230-231); 20 XI 1596 (I/13, s. 427)
2022.	Szymon Szoltysek (<i>Simon maior natus/Solthissek</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>				rodzeństwo: Walenty, Jan, Wojciech, Dorota	11 III 1537 (I/10, s. 119); 16 I 1562 (I/11, s. 151-152)
2023.	Szymon Świderek (<i>Simon Szwyderek</i>)						1 IV 1552 (I/10, s. 346)
2024.	Szymon Wotka z Sulmierzyc (<i>Symon e Sulimierzicze dictus Votka</i>)	<i>providus</i>					20 I 1559 (I/11, s. 29-30)
2025.	Szymon Wstępek (<i>Simon Wstempek/Wstępek</i>) zm. 1582	<i>suburbanus</i>					19 III 1548 (I/2, s. 171-173); 17 I 1552 (I/2, s. 183)
2026.	Szymon z Kowalewa (<i>Simon de Kowaliewo/z Kowaliewa</i>)	<i>slawny</i>			Anna, Zofia	zięciowie: Wojciech Jakielek (mąż Anny), Marcin Otrąbka (mąż Zofii)	6 IX 1566 (I/11, s. 294-295); 31 I 1578 (I/12, s. 374-375)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2027.	Szymon z Wieczyna (<i>Szymon z Wieczyna</i>)	<i>pracowity</i>				rodzeństwo: Marcin, Anna; Maciej Wilczek (mąż Anny) – szwagier	7 XI 1584 (I/13, s. 33-34)
2028.	Szymon Zając (<i>Simon/Symon Lepus/ Szayaczek//Zaiacz/Zaiancz/ Zaiącz/Zayaczek/Zayącz</i>) zm. 1579	<i>circumspectus famatus honestus providus civis scabinus</i>	Małgorzata córka Daniela Podkockiego	Jan Zając Jadwiga	Jan, Mikołaj	rodzeństwo: Grzegorz, Barbara; Jan Grzybek (mąż Barbary) – szwagier; Helena – siostrzenica	13 I 1539 (I/10, s. 134-135, 135-136); 30 VIII 1540 (I/10, s. 164); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 8 VI 1547 (I/10, s. 260-261); 30 IX 1547 (I/11, s. 78-79); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 28 IV 1553 (I/10, s. 417-418); 17 V 1557 (I/2, s. 228); 4 XI 1558 (I/11, s. 24-25, 25- 26); 21 VI 1560 (I/11, s. 79); 5 VII 1560 (I/11, s. 84, 85-86); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 20 VI 1561 (I/11, s. 124-125); 10 IV 1562 (I/11, s. 157-158); 4 II 1564 (I/11, s. 213-215, 215-217); 25 VIII 1564 (I/11, s. 232-234); 15 II 1566 (I/11, s. 260-262); 7 II 1567 (I/11, s. 308); 17 IV 1573 (I/12, s. 136-138); 22 I 1574 (I/12, s. 183-184); 16 IV 1574 (I/12, s. 197-199); 12 VI 1579 (I/12, s. 429-431)
2029.	Świętek/Świętosław (<i>Swietek/Swietoslaus</i>) zm. 1555	<i>civis</i>	Jadwiga			Jakub kmieć z Rokutowa – brat	1555 (I/10, s. 428-429)
2030.	Świętek/Świetosław kupiec (<i>Swietek/Swiethoslaus mercator</i>)	<i>providus mercator</i>					6 IV 1554 (I/2, s. 199)
2031.	Świętek z Kokanina soltys (<i>Scultetus Swyęthek e Kokanyno</i>)	<i>laboriosus</i>			Małgorzata	Szymon sukiennik – zięć	30 XI 1534 (I/2, s. 133)
2032.	Tomasz (<i>Thomas</i>)	<i>providus civis</i>	Małgorzata córka Anny Orszulanki				13 VIII 1535 (I/2, s. 136-137, 137)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2033.	Tomasz (<i>Thomasz</i>) zm. przed 1581	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Apolonia		Ewa	Wojciech Rzygałka – zięć	15 II 1581 (I/3, s. 68-70)
2034.	Tomasz (<i>Tomasz</i>)				pasierbowie (dzieci Wojciecha Wołka): Jan, Anna, Katarzyna		3 VII 1592 (I/3, s. 84-85)
2035.	Tomasz (<i>Thomas filius plebani de</i> <i>Kovalievo</i>)	<i>famatus</i>		pleban z Kowalewa			23 II 1560 (I/11, s. 61-62)
2036.	Tomasz Brudny (<i>Thomasz Brudny</i>) zm. 1584		Magda				9 I 1579 (I/12, s. 421-422); 9 III 1584 (I/12, s. 553-554)
2037.	Tomasz Chabiorek (<i>Thomasz/Tomas/Tomasz</i> <i>Chabior/Chabiorek</i>) zm. ok. 1585	<i>famatus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i>	Elżbieta córka Wojciecha Kęsickiego i Agnieszki	Piotr Chabior Anna	Adam Chabiorek	rodzeństwo: Ewa, Regina, Dorota, Andrzej, Wawrzyniec, Mateusz, Adam, Adrian; Marcin Kęsicki – szwagier	28 III 1561 (I/11, s. 114-115); 11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 6 III 1573 (I/12, s. 130-131); 27 IV 1575 (I/12, s. 258-259); 17 V 1585 (I/13, s. 42-44); 8 VII 1588 (I/13, s. 162-163); 15 V 1598 (I/14, s. 11-13)
2038.	Tomasz [Czynk] (<i>Thomas</i>)			Anna Kasper Czynk (ojczym)		Antoni – brat; stryjowie: Jan Barabasz, Tomasz	8 XI 1567 (I/11, s. 332-333)
2039.	Tomasz Drozd ze wsi Galązek (<i>Thomasz Drozd ze wsi Galazek</i>)	<i>pracowity</i>		Andrzej Drozd			23 XI 1590 (I/13, s. 258-259); 10 V 1591 (I/13, s. 277-278)
2040.	Tomasz Dupa/Dupiński (<i>Thomas/Tomasz Dupa/</i> <i>Dupinski/Dupinsky</i>) zm. 1575	<i>famatus</i> <i>slawetny</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>lawnik</i> <i>scabinus</i>	Anna córka Macieja Radzimskiego			Regina – szwagierka	8 III 1566 (I/11, s. 268-269); 16 VI 1566 (I/11, s. 287-288); 10 III 1570 (I/12, s. 21-23); 23 XI 1571 (I/12, s. 86); 19 I 1572 (I/3, s. 46-47); 6 XI 1573 (I/12, s. 162-164); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261); 21 X 1575 (I/12, s. 284-285)
2041.	Tomasz Duży z Chocza (<i>Tomasz Duszy</i>)				Breda	Jan Długosz – zięć	13 VI 1572 (I/3, s. 51-52)
2042.	Tomasz Dziączęwny szewc (<i>Thomas Dzyqczyevny szutor</i>)	<i>sutor</i>	Barbara córka Szymona				18 IX 1530 (I/2, s. 121)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2043.	Tomasz Gibas szewc (<i>Thomasz/Tomas/Tomasz Gibas/Gibas/Gibaszczyk/Gybaszczik</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin szewc</i>	1. Anna córka Erazma płóciennika; 2. Urszula ze Stawiszyna córka Anny Markowej				12 VII 1585 (I/13, s. 59-60); 29 VIII 1586 (I/13, s. 109-111); 14 XI 1586 (I/13, s. 126-128); 20 XI 1596 (I/13, s. 423); 6 II 1598 (I/14, s. 6-7)
2044.	Tomasz Glinka (<i>Thomas Glynka</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>					5 XI 1574 (I/12, s. 234-235)
2045.	Tomasz Glista z Koźmina (<i>Thomas a Kosmyn Glystha</i>)						19 V 1538 (I/10, s. 126)
2046.	Tomasz Gliszka (<i>Thomas Glyska/Glyszka</i>)	<i>suburbanus</i>	Dorota	Łukasz z Strzeżewa	Małgorzata (pasierbica)		21 I 1540 (I/2, s. 150-151)
2047.	Tomasz Gręda ze Stawiszyna (<i>Thomasz Greda</i>)		Agnieszka córka Anny Dryszpułowej			Łukasz Gębarzewski – szwagier	20 IV 1584 (I/12, s. 555-556)
2048.	Tomasz Hajduk (<i>Thomasz/Tomasz Hayduk/Heiduk</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i>	Regina		pasierbowie: Jan, Anna, Katarzyna		20 I 1581 (I/12, s. 499-500); 21 IV 1581 (I/12, s. 509-510); 3 II 1584 (I/12, s. 550-551); 22 VI 1587 (I/13, s. 147-148); 28 III 1588 (I/13, s. 160-161); 14 X 1588 (I/13, s. 168); 6 XI 1592 (I/13, s. 302-303); 13 I 1595 (I/13, s. 380-381); 7 IV 1595 (I/13, s. 382-383); 1597 (I/14, s. 1-2)
2049.	Tomasz Igielka (<i>Thomas Gegielka</i>)	<i>civis</i>					24 II 1535 (I/2, s. 134)
2050.	Tomasz Janeczka mielarz (<i>Thomas/Toma/Tomas/Tomasz braseator/Janeczka/mielarz</i>) zm. 1566	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>braseator</i> <i>civis</i> <i>mieszczanin</i> <i>scabinus</i>	Apolonia córka Mikołaja Dozdałki	Elżbieta Janeczkowa	Ewa	Jan śpiewak – stryj; Jan Dozdałka – szwagier; Wojciech Rzygalka (mąż Ewy) – zięć	25 X 1560 (I/11, s. 89-90, 90-92); 17 I 1561 (I/11, s. 100); 31 I 1561 (I/11, s. 101-102); 27 VI 1561 (I/11, s. 126-127); 3 VII 1561 (I/11, s. 127-130); 3 X 1561 (I/11, s. 137-139); 16 I 1562 (I/11, s. 147-148); 5 II 1563 (I/11, s. 181-182); 12 II 1563 (I/11, s. 183-184); 4 II 1564 (I/11, s. 212-213, 213-215); 25 X 1566 (I/11, s. 295-298, 299-301); 11 IV 1567 (I/11, s. 315-316); 17 IX 1568 (I/11, s. 352-353)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2051.	Tomasz Kamiński (<i>Tomasz Kamiński</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i>		Maciej Kamiński		rodzeństwo: Apolonia, Agnieszka, Anna, Zuzanna; szwagrowie: Wawrzyniec Jakielek (mąż Apolonii), Paweł Wargalik (mąż Anny); Piotr Pabis – stryj; Jakub Nowaczyk – wuj	19 II 1593 (I/13, s. 309-310); 7 I 1600 (I/14, s. 33-34)
2052.	Tomasz Kasperek (<i>Thomas Casperek</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>conclivis</i>	Małgorzata córka Kopcia				14 IX 1537 (I/2, s. 144-145); 5 V 1540 (I/10, s. 157)
2053.	Tomasz Kasprzyk (<i>Thomas Casprzik/Caszprzik</i>)	<i>famatus</i> <i>laboriosus</i> <i>providus</i>					20 VIII 1547 (I/2, s. 165-166); 10 IV 1562 (I/11, s. 157-158); 19 V 1564 (I/3, s. 5); 23 I 1568 (I/11, s. 337); 3 VII 1573 (I/12, s. 152-153)
2054.	Tomasz Kęsicki (<i>Thomas Casszyczski</i>)			Szymon Anna		rodzeństwo: Grzegorz, Wojciech Kęsicki (brat przyrodni)	10 XII 1522 (I/10, s. 85-87)
2055.	Tomasz Klimczyk z Żerkowa (<i>Thomas/Tomasz Klimczik/ Klimczyk</i>)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin żerkowski</i>	Jadwiga córka Jędrzeja Skrzypka			Anna – siostra; Jadwiga – siostrzenica	9 III 1576 (I/12, s. 301-302); 22 VI 1576 (I/12, s. 314-315); 11 II 1583 (I/12, s. 538-539); 8 VII 1583 (I/12, s. 545); 24 V 1585 (I/13, s. 47-48); 8 VII 1588 (I/13, s. 163, 163- 164)
2056.	Tomasz Kopczyk (<i>Thomas/Tomasz Copczik/ Copczycz/Copczyk/Kopczik</i>)	<i>famatus</i> <i>laboriosus</i> <i>providus vir</i> <i>ślawny</i> <i>civis</i>	Marusza	Wojciech Kopczyk		rodzeństwo: Andrzej, Wojciech, Małgorzata, Agnieszka	13 III 1537 (I/2, s. 141-142); 6 VIII 1542 (I/10, s. 174-175); 11 VII 1543 (I/10, s. 196); 17 VI 1547 (I/10, s. 264-265); 6 I 1548 (I/10, s. 268-270); 4 VII 1548 (I/10, s. 283); 20 V 1549 (I/10, s. 315-316); 1555 (I/10, s. 428-429); 9 V 1572 (I/12, 111-112)
2057.	Tomasz Kornek (<i>Thomas Kornek</i>)						24 IX 1538 (I/10, s. 130)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2058.	Tomasz Kozi (<i>Thomas Kozy</i>)	<i>suburbanus</i>	Agniszka		Paweł syn Jakuba Koziego (pasierb)		22 II 1549 (I/2, s. 177-178)
2059.	Tomasz Krupczyk/Krupka (<i>Thomasz/Tomasz Krupczik/ Krupczyk/Krupka</i>)	<i>przesławny i uczciwy mąż sławny burmistrz ławnik mieszczanin rajca wójt</i>	Anna Kamińska	Andrzej Krupa Zofia			27 I 1576 (I/12, s. 297-298); 2 X 1579 (I/12, s. 434-436); 22 IV 1580 (I/12, s. 471-472); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 27 II 1581 (I/12, s. 501-502); 27 IV 1582 (I/3, s. 71-72); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19); 25 IX 1584 (I/13, s. 19-21); 1 X 1584 (I/13, s. 28-29); 21 VI 1585 (I/13, s. 50-53); 2 V 1586 (I/13, s. 92-94); 17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 14 XI 1586 (I/13, s. 121-124); 3 III 1587 (I/13, s. 133-135); 14 IV 1589 (I/13, s. 181-182, 189-191); 6 VII 1590 (I/13, s. 244-246); 14 V 1593 (I/3, s. 90-91); 28 V 1593 (I/3, s. 92-93); 28 V 1593 (I/13, s. 321-322); 11 VI 1593 (I/13, s. 323, 324, 325); 9 VII 1593 (I/3, s. 95-96); 16 VIII 1594 (I/3, s. 100-101); 13 I 1595 (I/13, s. 380-381); 10 II 1595 (I/13, s. 396, 396- 397); 24 II 1595 (I/13, s. 399); 7 IV 1595 (I/13, s. 402-403); 1597 (I/14, s. 1-2); 22 I 1597 (I/13, s. 449-450); 30 V 1597 (I/13, s. 453-454); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30)
2060.	Tomasz Łodyga (<i>Thomas Lodiga</i>)	<i>famatus ac providus oppidanus</i>					10 X 1561 (I/11, s. 142-143)
2061.	Tomasz mielcarz (<i>Tomas braseator</i>)	<i>famatus braseator</i>			Elżbieta	Łukasz młynarz Maliński – zięć	11 III 1569 (I/11, s. 354-355); 7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2062.	Tomasz Mrówka (<i>Thomas Mrowka</i>) zm. 1578	<i>laboriosus</i> <i>providus vir</i> <i>conclvis</i> <i>civis</i> <i>ex suburbio</i>					2 X 1545 (I/10, s. 227-228); 22 VI 1547 (I/2, s. 163-164); 5 X 1552 (I/10, s. 375-376); 1553 [?] (I/10, s. 430-431); 4 V 1565 (I/11, s. 238-239); 25 IV 1578 (I/12, s. 400-401)
2063.	Tomasz Niedolej (<i>Thomas Niedoliej/Nyedoley</i>)	<i>providus</i>			Grzegorz Niedolejczyk		6 XII 1542 (I/10, s. 180-181); 20 II 1553 (I/10, s. 388-389); 7 IV 1559 (I/11, s. 31-33); 19 IX 1561 (I/11, s. 135-136)
2064.	Tomasz Orszulanka (<i>Ythomas Orszulanka</i>)	<i>providus</i>					15 VIII 1540 (I/10, s. 163-164)
2065.	Tomasz Pluta (<i>Thomas Pluta/Plutha</i>) zm. 1540	<i>providus</i> <i>conclvis</i>	Apolonia córka Macieja Koraba		Jan, Paweł, Andrzej	rodzeństwo: Jan, Urban	23 IV 1535 (I/2, s. 136); 1 IV 1538 (I/10, s. 122, 123- 124); 21 X 1539 (I/10, s. 145-146, 146); 1540 (I/10, s. 156); 12 V 1545 (I/10, s. 221-222); 12 III 1548 (I/10, s. 274-275)
2066.	Tomasz Roziński garncarz (<i>Thomas/Thomasz/Tomas</i> <i>Rozinski/Rozinsky/Rozynsky/</i> <i>Rozyński</i>)	<i>famatus vir</i> <i>honestus</i> <i>providus</i> <i>slawny i opatrzny mąż</i> <i>civis</i> <i>figulus</i> <i>mieszczanin</i>	Anna córka Łukasza z przedmieścia	Jan Roziński	Elżbieta, Zofia	Maciej – brat; zięciowie: Wojciech Krakowczyk (mąż Elżbiety), Foltyn barwierz (mąż Zofii); Hieronim – nieokreślony krewny	24 II 1550 (I/10, s. 322-323, 323); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 30 IV 1568 (I/11, s. 341-342); 3 II 1576 (I/12, s. 298-300); 6 IX 1577 (I/12, s. 358-359); 25 IV 1578 (I/12, s. 395-398); 26 VI 1579 (I/12, s. 431-433); 3 VI 1580 (I/12, s. 488-489); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 19 I 1582 (I/12, s. 522-523); 18 XI 1588 (I/13, s. 174-175); 28 IV 1589 (I/13, s. 193-195, 195-196); 22 I 1593 (I/13, s. 305-306, 307-308); 3 VI 1594 (I/13, s. 358-359)
2067.	Tomasz Serwatka sukiennik (<i>Thomas Serwathka/Serwatka</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>					5 X 1575 (I/12, s. 281-282); 18 IX 1587 (I/13, s. 151-152); 26 I 1596 (I/13, s. 421-422); 30 VI 1600 (I/14, s. 41-42)
2068.	Tomasz Stawski z Jedlica (<i>Thomas Stawski/Stawszki in</i> <i>Jedlyecz</i>)	<i>nobilis</i>				Andrzej – brat; Jadwiga z Bonina – bratowa	22 XII 1543 (I/10, s. 205-206); 27 VII 1544 (I/10, s. 215)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2069.	Tomasz [Szewczyk] (Tomasz)			Marcin szewc Małgorzata		rodzeństwo: Ewa, Jadwiga	26 IV 1596 (I/13, s. 434-435); 1598 (I/14, s. 16-17)
2070.	Tomasz Świderek (Thomas Szwiderek) zm. 1560	<i>providus</i> <i>civis</i>			Dorota, Urszula, Jadwiga, Jakub	Marcin pilarz z Krobi (mąż Urszuli) – zięć	15 III 1560 (I/11, s. 70-71)
2071.	Tomasz z Odolanowa (Thomas de Odalyanowo)	<i>providus vir</i>		Barbara Baryczkova Stanisław Baryczka (ojczym)		stryjowie: Marcin szewc, Marcin Tabaka, Stanisław Namyśl, Jakub Dośło	27 XII 1529 (I/2, s. 119); 14 VII 1542 (I/10, s. 171-172)
2072.	Tomasz z Pieruszyc (Thomas de Pierusicze)			Błażej z Pieruszyc		Elżbieta Janeczkowa – stryjanka	7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68)
2073.	Trojanna/Trojka Wszolkowa (Troyanna alias Troyka Wszolkowa/Wsszolkowa)	<i>honesta</i> <i>coincola</i>					7 II 1522 (I/2, s. 100-101)
2074.	Urban (Urbanus)	<i>providus vir</i> <i>civis</i>	Barbara				14 I 1532 (I/2, s. 123-124)
2075.	Urban (Urbanus) zm. 1544		Zofia		Jan		4 I 1544 (I/10, s. 208-209)
2076.	Urban Bogucki z Jarocina (Urban Bogucki/Boguczky) zm. 1591	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin z</i> <i>Jarocina</i>			Stanisław, Zofia	Dorota – bratanica	9 VII 1574 (I/12, s. 219-220); 30 VIII 1591 (I/13, s. 281-283)
2077.	Urban Czosnek (Urbanus Czosnek)	<i>famatus</i>					10 IX 1548 (I/10, s. 288-289)
2078.	Urban kuśnierz (Urban kusznierz)	<i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>kusznierz</i>	Hanna				29 VIII 1586 (I/13, s. 108-109); 2 X 1587 (I/13, s. 154-155); 20 XI 1596 (I/13, s. 426-427, 427)
2079.	Urban [Mazur] (Urbanus)	<i>providus</i>		Maciej Mazur Małgorzata		rodzeństwo: Erazm, Marcin, Stanisław, Anna, Zofia	11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 12 IX 1561 (I/2, s. 260-261); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 21 XI 1565 (I/3, s. 16-17)
2080.	Urban Peszka (Urbanus Peska/Peszka)	<i>providus</i>		Jan Peszka Jan Sędzia (ojczym)		Anna – siostra	16 XI 1522 (I/2, s. 103-104); 29 V 1530 (I/2, s. 122); 20 VI 1539 (I/10, s. 143, 145)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2081.	Urban sukiennik z Koszutowa (Urbanus pannifex in Cossuthowo)	<i>famatus</i> <i>civis pannifex</i>					2 V 1561 (I/11, s. 120-121, 121-122)
2082.	Urban szewc (Urbanus sutor)	<i>providus</i> <i>quodam civis Pleschewiensis sutor</i>					5 V 1540 (I/10, s. 157)
2083.	Urban Świderek (Urbanus Swiderek/Swyderek)	<i>providus</i>					4 IV 1535 (I/2, s. 134-135); 21 VI 1538 (I/10, s. 129); 13 I 1539 (I/10, s. 134-135); 1540 (I/10, s. 156)
2084.	Urban Urbańczyk (Urban dictus Urbanczyk)						16 I 1562 (I/11, s. 150-151)
2085.	Urban Wczynsło (Urbanus Wczynsło)						11 VI 1529 (I/10, s. 100)
2086.	Urban z Przedmieścia Większego (Urbanus ex suburbio maiori)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>suburbanus</i>			Jan Urbańczyk		12 V 1545 (I/10, s. 219-220); 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); 25 IX 1562 (I/11, s. 174-175); 19 I 1565 (I/11, s. 236-238)
2087.	Urban Zagata ogrodnik (Urbanus Zagatha/Zagatka)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis hortulanus Alberti decani Plyeszewiensi suburbanus</i>		Jan Zagata	Paweł Plutka (pasierb)	rodzeństwo: Jan, Tomasz; Paweł (syn Tomasza) – bratanek	12 V 1545 (I/10, s. 221-222); 12 III 1548 (I/10, s. 274-275); 14 II 1550 (I/10, s. 321-322); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 10 I 1567 (I/11, s. 302-303); 21 II 1567 (I/11, s. 309-310); 7 III 1567 (I/11, s. 314-315)
2088.	Urszula Dozdalina/Soltysówna (Orsula/Orszula Dozdalina/Soltyssowna) zm. 1584		Jan Dozdała	Anna Szołtycka z Morzy		rodzeństwo: Józef Kaptur, Sebastian, Jakub	12 II 1563 (I/11, s. 183-184); 18 I 1584 (I/13, s. 16-19)
2089.	Urszula Filipka (Orschula/Orszula/Vrsula Philipka)	<i>famata sławna</i> <i>civissa mieszcza</i>	Marcin Nawrot	Małgorzata Filipowa [?]			17 XI 1559 (I/11, s. 46-47); 8 III 1566 (I/11, s. 268-269); 16 VI 1566 (I/11, s. 287-288); 6 XI 1573 (I/12, s. 162-164); 1 II 1577 (I/12, s. 326-327); 12 VII 1585 (I/13, s. 61-62)
2090.	Urszula Grygrowa (Orszula Gregrowa)	<i>uczciwa</i>					25 IX 1584 (I/13, s. 22-23)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2091.	Urszula [Kuśnierzowa] (<i>Urszula</i>)		Szymon kuśnierz				5 VII 1596 (I/13, s. 437)
2092.	Urszula Malikowa (<i>Orsula/Ursula Malikowa</i>)	<i>honesta sławna</i>	Bartłomiej Malik		Elżbieta	Jan Malik – zięć	14 V 1563 (I/11, s. 189-190); 15 IX 1570 (I/4, s. 2); 11 IV 1575 (I/12, s. 250-251); 27 IV 1575 (I/12, s. 258-259); 9 XI 1576 (I/12, s. 322-324); 10 I 1578 (I/12, s. 370-372); 9 II 1582 (I/12, s. 525-526)
2093.	Urszula Póljednianka (<i>Ursula Poliednianka/ Poliednyanka</i>)	<i>honesta</i>					6 I 1539 (I/10, s. 132); 24 II 1539 (I/10, s. 138)
2094.	Urszula Robakowska/ Rzygalczyzna (<i>Horsula/Ursula/Urszula/ Urzula Robakowska/ Rzigalczyzna</i>)	<i>honesta nobilis provida honestaque sławna civis</i>	Marcin Rzygałka	Wojciech Robakowski	Marusza, Anna, Barbara [?], Wojciech	rodzeństwo: Jadwiga, Barbara; zięciowie: Mikołaj Krusz (mąż Maruszy), Jan Przybyło (mąż Anny)	27 I 1548 (I/10, s. 271); 3 IV 1549 (I/10, s. 308-310); 14 X 1558 (I/11, s. 16-17); 24 XI 1559 (I/11, s. 49); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 7 IV 1570 (I/12, s. 20); 14 XI 1575 (I/12, s. 287-288, 288-289, 290-291); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 5 V 1581 (I/12, s. 511-512)
2095.	Urszula [Szewcowa] (<i>Orszula</i>)	<i>uczciwa</i>	Krzysztof Krzyżan	Marek młynarz Migaczewski			31 V 1591 (I/13, s. 280-281)
2096.	Urszula [Świderkówna] (<i>Ursula</i>)	<i>honesta</i>	Marcin pilarz z Krobi	Tomasz Świderek		rodzeństwo: Dorota, Jadwiga, Jakub; Paweł Dozdała – stryj	15 III 1560 (I/11, s. 70-71)
2097.	Urszula ze Stawiszyna (<i>Orszula z Sthawiszyna</i>)	<i>uczciwa</i>	Tomasz Gibas	Anna Markowa ze Stawiszyna			29 VIII 1586 (I/13, s. 109-111)
2098.	Wacław (<i>Venceslaus</i>)		Małgorzata Habczyzna				9 VII 1525 (I/2, s. 112)
2099.	Wacław (<i>Venceslaus</i>)					rodzeństwo: Błażej, Grzegorz	20 V 1528 (I/2, s. 116)
2100.	Wacław/Wincenty Dryszpulik (<i>Venceslaus/Vincencius/ Vincentius Drispulik/Drispulyk Dryspulyk</i>)	<i>famatus providus vir concivis ex suburbio</i>			Zofia	rodzeństwo: Leonard, Aleksy	23 XII 1543 (I/10, s. 206-207); 12 V 1545 (I/10, s. 219-220); 19 IV 1553 (I/10, s. 410-412); 15 IX 1559 (I/11, s. 45)
2101.	Wacław Gapka (<i>Venceslai Gapka</i>)	<i>providus</i>					30 V 1539 (I/10, s. 139-140)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2102.	Wacław Gawłowski (<i>Vaclaw/Waczlaw Gawłowski/ Gawłowski</i>)	<i>szlachetny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Regina				14 II 1578 (I/12, s. 382-384); 10 VII 1579 (I/12, s. 433-434); 8 I 1580 (I/12, s. 454-455); 29 IV 1580 (I/12, s. 474-476); 13 VI 1586 (I/13, s. 102-103); 8 II 1591 (I/13, s. 268-270); 30 IV 1593 (I/13, s. 317-318); 11 II 1594 (I/13, s. 345-346); 13 I 1595 (I/13, s. 374-375); 2 VI 1597 (I/13, s. 454-456); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462)
2103.	Wacław Górecki (<i>Vaczlaw/Venceslaus/Waczlaw Goreczki</i>)	<i>generosus dominus</i> <i>szlachetny</i> <i>urodzony</i> <i>capitaneus</i> <i>Pleschoviensis</i> <i>urzędnik</i> <i>namiestnik</i> <i>starosta Jana</i> <i>Zborowskiego</i>					4 III 1569 (I/11, s. 355-357); 3 VII 1573 (I/12, s. 150-152); 18 VI 1574 (I/12, s. 210-212); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261, 261-263); 6 IX 1577 (I/12, s. 358-359); XII 1577 (I/12, s. 377); 22 IV 1580 (I/12, s. 471-472)
2104.	Wacław [Krupka] (<i>Venceslaus</i>)			Dorota Krupina		Marcin – starszy brat	1 VI 1539 (I/10, s. 140-142)
2105.	Wacław mielczarz (<i>Venceslaus braseator/ graneator</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>braseator in Pleschow</i> <i>civis</i> <i>scabinus</i>	Jadwiga Klichowska		Bartłomiej, Jan, Łukasz		6 XII 1560 (I/11, s. 97-98, 99- 100); 15 V 1562 (I/11, s. 161-162); 25 IX 1562 (I/11, s. 173-174); 25 VIII/1 IX [?] 1564 (I/3, s. 6- 8); 14 VI 1566 (I/11, s. 286-287); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 17 IX 1568 (I/11, s. 351-352)
2106.	Wacław płóciennik/ sukiennik/tkacz (<i>Venceslaus/Vaczlaw/Wacław/ Waczlaw plocziennik/ sukiennik/textor</i>)	<i>famatus</i> <i>ślawny</i> <i>uczciwy</i> <i>plocziennik</i> <i>sukiennik</i> <i>textor</i>	1. Dorota; 2. Agnieszka		Dorota (córka Doroty)	szwagrowie: Jędrzej, Witek	3 II 1570 (I/12, s. 9-10); 26 IV 1570 (I/12, s. 25-26); 30 VI 1570 (I/12, s. 46-47); 10 V 1577 (I/12, s. 339-340); 7 X 1577 (I/12, s. 362-363); 13 I 1595 (I/13, s. 378-379)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2107.	Wacław Pszczółka z Baranowa (<i>Venceslaus Pczolka de Maiore Baranowo</i>)					rodzeństwo: Małgorzata Tączyna, Jan młynarz z Mojkowa	1549 (I/2, s. 180)
2108.	Wacław szklarz (<i>Venceslaus vitreator</i>) zm. 1554	<i>providus</i> <i>civis vitreator</i>	Małgorzata			Maciej szklarz – brat [?]	19 I 1554 (I/10, s. 448)
2109.	Walenty (<i>Valentinus</i>)	<i>civis</i>		Szymon		Andrzej – brat	21 XII 1546 (I/10, s. 247)
2110.	Walenty (<i>Valentinus</i>)	<i>providus</i>					1 VI 1547 (I/10, s. 256)
2111.	Walenty Aniol (<i>Valenthi/Valenti Angiol/ Angiol/Jangiol</i>)	<i>slawny</i> <i>przedmieszczanin</i>	Dorota Aniolka			Walenty Maliszka – zięc	25 IX 1573 (I/3, s. 52-53); 1 II 1577 (I/12, s. 325-326); 14 IV 1578 (I/12, s. 390-392); 8 I 1580 (I/12, s. 452-453); 19 II 1580 (I/12, s. 463-465); 7 X 1580 (I/12, s. 492-494); 6 VII 1582 (I/12, s. 535); 26 XI 1582 (I/12, s. 535-536); 30 IX 1588 (I/13, s. 165-166); 26 IV 1596 (I/13, s. 432-433)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2112.	Walenty Baran sukiennik (Valek/Valenthi/Valenti/ Valentinus/Valenty/Walenty/ Walenty Baran/Baranek/ pannifex/sukiennik)	<i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>slawny mąż</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i> <i>pannifex</i> <i>scabinus</i> <i>wójt</i>	1. Anna [?]; 2. Agnieszka córka Antoniego, poddanego Katarzyny Sobeckiej z Lenartowic; 3. Ewa córka Andrzeja Krupy		Anna	Piotr – brat; Marcin Ważymięsko (mąż Anny) – zięć	5 V 1540 (I/10, s. 156); 3 V 1547 (I/10, s. 254); 22 II 1549 (I/10, s. 307-308); 23 IV 1553 (I/10, s. 412-414); 1555 [?] (I/10, s. 428); 24 V 1555 (I/2, s. 210-211); 7 IV 1559 (I/2, s. 240); 17 I 1561 (I/11, s. 100); 31 I 1561 (I/11, s. 101-102); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 10 X 1561 (I/11, s. 145); 24 X 1561 (I/11, s. 145-146); 10 IV 1562 (I/11, s. 157); 2 X 1562 (I/11, s. 176-177); 10 IX 1563 (I/11, s. 206-207); 17 X 1567 (I/11, s. 331); 13 VI 1572 (I/4, s. 3-4); 25 VI 1574 (I/12, s. 214-216); 9 XI 1576 (I/12, s. 322-324); 12 VII 1577 (I/12, s. 354-356); 24 II 1584 (I/12, s. 552); 14 III 1586 (I/13, s. 80-81); 10 VII 1592 (I/13, s. 295-296, 296-297); 27 VIII 1593 (I/13, s. 334-336); 8 X 1593 (I/13, s. 336-337); 28 IV 1595 (I/13, s. 387-388); 11 XII 1596 (I/13, s. 427-428); 23 X 1598 (I/14, s. 18)
2113.	Walenty Beczka (Valenty/Valenti/Valenty/ Walenty/Walenty Beczka)	<i>slawny i uczciwy mąż</i> <i>mieszczanin</i> <i>przedmieszczanin</i>	Anna córka Katarzyny Turkowej				5 II 1580 (I/12, s. 461-462); 30 VI 1581 (I/12, s. 516-517); 8 VI 1582 (I/12, s. 533-534); 27 IV 1584 (I/13, s. 9-10); 23 XI 1584 (I/13, s. 34-36); 9 II 1590 (I/13, s. 227-228); 22 VI 1590 (I/13, s. 241-243); 11 II 1594 (I/13, s. 345-346); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2114.	Walenty Bieńczyk (Valek/Valenti/Valentinus/ Walenty Bienczik/Bienczyk/ Bieńczyk/Byenczyk) zm. 1597	<i>famatus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>lawnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>scabinus</i>	Anna córka Ambrożego ślusarza	Jakub Bieńczyk			3 II 1570 (I/12, s. 11, 12, 13-14); 9 /16 [?] III 1571 (I/3, s. 38-39); 12 X 1571 (I/3, s. 40-41, 41-42); 19 I 1572 (I/3, s. 46-47); I 1575 (I/12, s. 240-241); 19 X 1575 (I/12, s. 283-284); 10 I 1578 (I/12, s. 370-372); 3 VI 1580 (I/12, s. 485-486); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 7 IV 1581 (I/12, s. 506-507); 9 II 1582 (I/12, s. 525-526); 17 XII 1582 (I/3, s. 74-75, 75-76); 22 IV 1583 (I/12, s. 542-543); 1 VII 1585 (I/13, s. 57-59); 2 V 1586 (I/13, s. 92-94); 11 VII 1586 (I/13, s. 103-105); 17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 14 XI 1586 (I/13, s. 119-121); 18 III 1588 (I/13, s. 158-159); 28 III 1588 (I/13, s. 160-161); 14 X 1588 (I/13, s. 168); 4 XI 1588 (I/13, s. 172-173); 13 I 1589 (I/13, s. 178-179); 5 VI 1592 (I/13, s. 291-292); 9 VII 1593 (I/13, s. 331-332); 1597 (I/14, s. 1-2)
2115.	Walenty Boląg (Valentinus Bqląq)	<i>providus vir</i> <i>conclvis</i>	Agnieszka Głoszkowska				2 XII 1543 (I/2, s. 158-159)
2116.	Walenty [Chudy] (Valentinus)			Baraba Chuda		rodzeństwo: Bartłomiej, Szymon	28 III 1561 (I/11, s. 116-118)
2117.	Walenty Czermiński (Valentinus Cermiensky/ Cziemynski)	<i>generosus</i> <i>factor bonorum</i> <i>Pleschoviensium</i>					25 X 1566 (I/11, s. 295-298); 10 I 1567 (I/11, s. 302-303)
2118.	Walenty Dusza (Valenty Dusza)						9 X 1587 (I/13, s. 155-156)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2119.	Walenty furman (<i>Valenti/Valenthi furman</i>)	<i>slawny</i> <i>furman</i>	Katarzyna				9 V 1572 (I/12, s. 111-112); 16 V 1572 (I/12, s. 112-113); 18 XI 1580 (I/12, s. 495-496)
2120.	Walenty Giszka/Giza rzeźnik (<i>Valenti/Valentinus/Walenty Giska/Giszka/Giza/Gyska/Gyza</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>magister carnarius</i>					12 III 1548 (I/10, s. 272-274); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 4 II 1564 (I/11, s. 213-215); 21 IV 1564 (I/11, s. 227-228); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 26 VIII 1569 (I/12, s. 4-5); 12 VI 1573 (I/12, s. 147-149); 15 IV 1575 (I/12, s. 256-258); 30 IX 1583 (I/12, s. 546-547); 29 III 1585 (I/13, s. 41-42); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158); 11 V 1590 (I/13, s. 232-233)
2121.	Walenty Główka z Koszutowa (<i>Valentinus in Kossuthowo dictus Glowka de ffaliczewo</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>					31 VIII 1565 (I/11, s. 244-246)
2122.	Walenty Grocki (<i>Valenty Grocki</i>)	<i>slawny</i>	Regina córka Piotra Chabiora				15 V 1598 (I/14, s. 11-13)
2123.	Walenty Grodziski (<i>Valentinus Grodziczki</i>)						11 IV 1567 (I/11, s. 316-317)
2124.	Walenty Jakubowski (<i>Valenty Jakubowski</i>)	<i>uczciwy</i> <i>młodzieniec</i>					24 VI 1587 (I/13, s. 144-145)
2125.	Walenty Kaczejajo (<i>Valentinus Caczeiaio</i>)						10 II 1570 (I/3, s. 34-35)
2126.	Walenty Kaczoż (<i>Valenthy/Valenty Kaczoż/Kuczoż</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Zofia Parteczonka				30 V 1575 (I/12, s. 267-268); 8 III 1577 (I/12, s. 333-334); XII 1577 (I/12, s. 377); 14 II 1578 (I/12, s. 381-382); 6 VII 1582 (I/12, s. 535); 3 X 1586 (I/13, s. 111-113); 20 IX 1596 (I/13, s. 443-444)
2127.	Walenty Kaldos młynarz (<i>Valentunus Caldos/Caldosz/Kalda/Kaldos</i>)	<i>famatus vir</i> <i>providus</i> <i>molendinator</i> <i>molendini docti</i> <i>Voytowski</i> <i>molitor</i>	Zofia		Anna, Dorota, Jan, Sebastian, Wawrzyniec, Walenty, Jakub, Marcin	Zofia Kłodyszkowa ze Korzeniewa – nieokreślona krewna	10 II 1547 (I/10, s. 249-250); 27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 19 V 1564 (I/3, s. 5)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2128.	Walenty [Kaldosz] (<i>Valentinus</i>)	<i>providus</i>		Walenty Kaldosz Zofia		rodzeństwo: Anna, Dorota, Jan, Sebastian, Wawrzyniec, Jakub, Marcin; Zofia Kłodyszkowa z Korzeniewa – ciotka	27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 1 III 1560 (I/11, s. 69-70)
2129.	Walenty Krakowczyk/Sędzia (<i>Valenti/Valentinus/Valenthin</i> <i>Cracowczik/Judex dictus</i> <i>Krakowczik/Krakowczik</i>)	<i>discretus</i> <i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny mąż</i> <i>civis</i> <i>oppidanus</i>		Jan Krakowczyk Anna Krakowczykowa Jan Sędzia (ojczym)		rodzeństwo: Anna, Katarzyna; szwagrowie: Jędrzej Krakowczyk (mąż Anny), Szczęsny furman (mąż Katarzyny); Wojciech Drozdek – stryj; Kasper organista – wuj; Andrzej Sędzic – zięć	30 IV 1557 (I/2, s. 227-228); 10 II 1559 (I/11, s. 30-31); 16 II 1560 (I/11, s. 58-59); 4 II 1564 (I/11, s. 213-215); 31 V 1566 (I/11, s. 281-285); 6 IX 1566 (I/11, s. 292-294); 11 IV 1567 (I/11, s. 315-316); 14 II 1568 (I/3, s. 30-31); 23 VI 1570 (I/12, s. 37-38); 14 II 1578 (I/12, s. 377-379); 11 IV 1578 (I/12, s. 384-385)
2130.	Walenty Kulka z Urzędowa (<i>Valenti Kulka</i>)	<i>slawny i ucziwy mąż</i> <i>mieszczanin z</i> <i>Urzędowa</i>				rodzeństwo: Jakub czapnik, Dorota; Maciej czapnik – szwagier	11 II 1583 (I/12, s. 538-539, 539)
2131.	Walenty Maliszka z Dobrcza (<i>Valenthi/Valenthy Agniolowy</i> <i>zyecz/Malyszka z Dobrcza</i>)	<i>slawny</i>				Walenty Anioł – teść	19 II 1580 (I/12, s. 463-465); 16 V 1586 (I/13, s. 96-97)
2132.	Walenty ogrodnik (<i>Valentinus hortulanus</i>)	<i>laboriosus</i> <i>hortulanus h. domini</i> <i>Alberti decani</i>					30 VI 1553 (I/10, s. 433-434)
2133.	Walenty Pastuszka (<i>Valentinus Pasthuska/</i> <i>Pastuska</i>)						24 I 1547 (I/10, s. 248)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2134.	Walenty Radłowski (<i>Valenthy/Valentinus/Walenty Radlowczik/Radlowczyk/Radlowczyk/Radłowski</i>)	<i>slawny</i> <i>adolescens</i> <i>mieszczanin</i>					1 III 1566 (I/11, s. 265-267); 12 I 1571 (I/12, s. 58-59); 31 X 1586 (I/13, s. 116-117); 8 II 1591 (I/13, s. 266-267); 9 VII 1593 (I/13, s. 331-332); 7 IV 1595 (I/13, s. 382-383); 25 X 1596 (I/13, s. 446); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 17 III 1600 (I/14, s. 36-37)
2135.	Walenty rymarz (<i>Valenti/Walenti rymarz</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mieszczanin</i> <i>rymarz</i>	Jadwiga				22 I 1593 (I/13, s. 305-306); 22 IV 1594 (I/13, s. 351-352); 5 VII 1596 (I/13, s. 437); 20 IX 1596 (I/13, s. 444-445)
2136.	Walenty Rzeźniczek (<i>Valenthi Rzezniczek</i>)	<i>slawny</i>					6 III 1581 (I/12, s. 503-504)
2137.	Walenty rzeźnik (<i>Valentinus lanio</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>lanio</i>					21 X 1558 (I/11, s. 21-22); 11 V 1565 (I/11, s. 240-242); 8 III 1577 (I/12, s. 332-333)
2138.	Walenty [Sołtysek] (<i>Valentinus</i>)			NN – sołtys		rodzeństwo: Szymon, Jan, Wojciech, Dorota	11 III 1537 (I/10, s. 119)
2139.	Walenty stelmach (<i>Valentinus carpentarius</i>)	<i>providus</i> <i>carpentarius</i>					19 I 1554 (I/10, s. 452)
2140.	Walenty sukiennik z Liśca (<i>Valentinus de villa Regali Lyssyecz</i>) zm. 1563	<i>artis lanificiae socius</i>					21 V 1563 (I/2, s. 262-263); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267)
2141.	Walenty Szymanowski sukiennik (<i>Valentinus Simanowski</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>pannifex</i>					17 XI 1559 (I/11, s. 46-47); 8 III 1566 (I/11, s. 268-269)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2142.	Walenty Trzeciak (<i>Valenthi/Valenti/Valentinus Trzeciak/Trzeczak/Trzeciak</i>)	<i>famatus</i> <i>slawny i opatrzny mąż</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i>	Magdalena córka Gertrudy Klimkowej z Lenartowic		Agnieszka	Agnieszka Patrylaska – siostra; Stanisław (mąż) Agnieszki) – zięć	17 IX 1568 (I/11, s. 352-353, 353-354); 7 IV 1570 (I/12, s. 15-16); 30 X 1573 (I/12, s. 161-162); 5 II 1574 (I/12, s. 187-189); 19 IV 1577 (I/12, s. 338-339); 14 II 1578 (I/12, s. 382-384); 25 IV 1578 (I/12, s. 403-404); 11 VII 1578 (I/12, s. 411-413); 30 X 1579 (I/12, s. 442-444); 18 XI 1580 (I/3, s. 64-66); 18 XI 1580 (I/12, s. 495-496); 27 II 1581 (I/12, s. 501-502); 28 IV 1581 (I/12, s. 510-511); 30 VI 1581 (I/12, s. 516-517, 517-518); 19 I 1582 (I/12, s. 522-523); 26 VIII 1583 (I/12, s. 545-546); 24 V 1585 (I/13, s. 210-211); 17 III 1586 (I/13, s. 81-83, 83- 85); 28 VIII 1587 (I/13, s. 151); 21 X 1588 (I/13, s. 171); 2 VI 1589 (I/13, s. 198-200); 14 V 1593 (I/13, s. 319-320); 11 II 1594 (I/13, s. 345-346)
2143.	Walenty Widelczyk (<i>Valenti/Valenty Widelczik/ Widelczyk/Wydelczik</i>)	<i>slawetny</i> <i>slawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i> <i>scabinus</i> <i>wójt</i>	1. Ewa; 2. Łucja				27 IV 1582 (I/3, s. 71-72); 8 VII 1588 (I/13, s. 163-164); 5 VI 1592 (I/13, s. 290-291, 291-292); 10 VI 1594 (I/13, s. 361-363); 4 XI 1594 (I/13, s. 369-370); 10 XI 1595 (I/13, s. 414-415); 1 XII 1595 (I/13, s. 415-416); 20 IX 1596 (I/13, s. 442-443); 3 IV 1598 (I/14, s. 10-11); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 12 V 1599 (I/14, s. 29-30); 30 VI 1600 (I/14, s. 40-41)
2144.	Walenty Wyszota młynarz (<i>Valentinus Vyssota</i>)	<i>famatus vir</i> <i>molendinator</i>					10 II 1547 (I/10, s. 249-250)
2145.	Wawrzyniec (<i>Laurencius</i>)	<i>providus vir</i>					6 VIII 1542 (I/10, s. 174-175)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2146.	Wawrzyniec (<i>Laurentius</i>)	<i>providus</i>					30 IV 1557 (I/2, s. 226-227)
2147.	Wawrzyniec (<i>Laurentius</i>)			Katarzyna Burnetka			31 I 1567 (I/11, s. 306-307)
2148.	Wawrzyniec (<i>Wawrzyn</i>)			Piotr Chabior		rodzeństwo: Regina, Dorota, Ewa, Andrzej, Tomasz	15 V 1598 (I/14, s. 11-13)
2149.	Wawrzyniec burgrabia (<i>Laurentius burgrabius</i>)	<i>generosus dominus</i> <i>burgrabius</i>					9 VI 1539 (I/10, s. 142-143)
2150.	Wawrzyniec czapnik (<i>Wawrzyn/Wawrzyn/ Wawrzyniec czapnik/czapnyk</i>)	<i>ślawny</i> <i>czapnik mieszczanin</i>	Agnieszka				18 VI 1574 (I/12, s. 210-212); 1 VII 1575 (I/12, s. 270-271); 18 XI 1580 (I/12, s. 496-497); 18 V 1584 (I/13, s. 11-12); 16 V 1586 (I/13, s. 94-96); 5 VI 1587 (I/13, s. 142-144); 22 VI 1590 (I/13, s. 243-244); 15 II 1599 (I/14, s. 27-28)
2151.	Wawrzyniec Dąbrowski (<i>Laurentius/Wawrzyniec Dabrowski/Dambrowski</i>)	<i>nobilis</i> <i>ślawny</i> <i>szlachetny</i>		Kasper Jirzman Anna Zaworska (macocha)		rodzeństwo: Anna, Jan; Stanisław Nowojka – szwagier	13 IX 1568 (I/11, s. 348-349, 349-350); 17 IX 1568 (I/11, s. 350-351); 28 V 1574 (I/12, s. 201-204); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261); 15 IV 1580 (I/12, s. 469-471); 29 IV 1580 (I/12, s. 477-478)
2152.	Wawrzyniec Dozdala (<i>Laurentius Doszdala</i>)		Anna		Błażej, Paweł [?]		15 VI 1529 (I/2, s. 117)
2153.	Wawrzyniec Drobny (<i>Laurentius/Laurentius Drobni/Drobny</i>) zm. 1542	<i>providus</i> <i>civis suburbanus</i>	Katarzyna		Błażej, Dorota, Hieronim <i>seu</i> Jarosław, Regina	Łukasz – siostrzeniec; zięciowie: Benedykt Otrąbka (mąż Doroty), Tomasz z Grodziska (mąż Reginy)	27 II 1542 (I/10, s. 168); 10 III 1544 (I/2, s. 159-160); 11 III 1552 (I/10, s. 341-342); 26 X 1552 (I/10, s. 380-381); 24 X 1558 (I/11, s. 22-24); 7 IV 1559 (I/11, s. 31-33); 24 V 1560 (I/2, s. 253-254); 13 IX 1560 (I/2, s. 255)
2154.	Wawrzyniec Jakielek/ Jakielski (<i>Wawrzyniec/Wawrzyn Jakielek/Jakielski</i>)		Apolonia córka Macieja Kamieńskiego		Małgorzata	Marcin Mańka – zięć	6 III 1598 (I/14, s. 8-9); 7 I 1600 (I/14, s. 33-34)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2155.	Wawrzyniec Kaczoszczyk (<i>Wawrzyn/Wawrzyn Kaczoszczyk/Kaczoszczik/ Kaczoszczyk/Kaczoszek</i>)	<i>slawny</i>	Anna córka Jana Stawskiego				2 X 1592 (I/13, s. 297-298); 18 XI 1594 (I/13, s. 372-373); 28 IV 1595 (I/13, s. 389-390); 3 III 1600 (I/14, s. 34-35)
2156.	Wawrzyniec [Kaldosz] (<i>Laurencius/Laurentius</i>)	<i>providus</i>		Walenty Kaldosz Zofia		rodzeństwo: Anna, Dorota, Jan, Sebastian, Walenty, Jakub, Marcin; Zofia Kłodyszkowa z Korzeniewa – ciotka	27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 1 III 1560 (I/11, s. 69-70)
2157.	Wawrzyniec Kaptur/ Kapturek (<i>Vawrzyniecz Kaptur/Kapturek</i>) zm. 1577		Elżbieta		Anna, Jadwiga	szwagrowie: Piotr Matiaszek z Koźmina, Jan Matiaszek z Koźmina	20 V 1577 (I/12, s. 344-346); 23 X 1579 (I/12, s. 438-440)
2158.	Wawrzyniec Kiliańczyk z Lubini Wielkiej (<i>Laurencius Kilinczik de Magna Lubien</i>)	<i>famatus ac providus</i> <i>adolescens</i>		Kilian karczmarz z Lubienia Wielkiego		rodzeństwo: Maciej, Mikołaj; Katarzyna Świderkowa (żona Macieja) – bratowa	6 XI 1560 (I/11, s. 92-93)
2159.	Wawrzyniec kmięć ze Szczerów (<i>Laurencius cmetho de Schuri</i>)	<i>laboriosus</i> <i>cmetho</i>				Dorota – siostra	3 VII 1525 (I/2, s. 111-112)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2160.	Wawrzyniec Kostrzewa/ Kostrzewka sukiennik (<i>Laurencius/Laurentius/ Vawrzyniecz/Wawrzyniecz/ Wawrzyniecz Costrzewa/ Kostrzewa/Kostrzewka</i>)	<i>famatus vir providus vir sławny i uczciwy mąż</i> <i>burmistrz civis consul magister senior artificii lanificum mieszczanin scabinus</i>	Agnieszka		Bartosz, Grzegorz	rodzeństwo: Frącek, Dorota; Wojciech Drigant krawiec (mąż Doroty) – szwagier	9 V 1559 (I/2, s. 243-245); 17 I 1561 (I/11, s. 100); 31 I 1561 (I/11, s. 101-102); 3 VII 1561 (I/11, s. 127-130); 10 X 1561 (I/11, s. 145); 10 IV 1562 (I/11, s. 157); 14 V 1563 (I/11, s. 189-190); 21 V 1563 (I/2, s. 262-263); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267 (dok.)); 5 X 1565 (I/11, s. 246-248); 9 IX 1569 (I/12, s. 5-7); 4 XI 1569 (I/11, s. 371); 1 V 1570 (I/3, s. 36-37); 20 X 1570 (I/12, s. 52-54); 20 II 1573 (I/12, s. 125-126); 17 IV 1573 (I/12, s. 138-139); 3 VII 1573 (I/12, s. 150-152); 14 I 1575 (I/12, s. 242-244); 11 IV 1575 (I/12, s. 250-251); 21 X 1575 (I/12, s. 284-285); 1 II 1577 (I/12, s. 325-326); 12 VII 1577 (I/12, s. 354-356); 7 X 1577 (I/12, s. 363-364); 9 II 1582 (I/12, s. 525-526); 18 V 1582 (I/12, s. 527-528); 30 IX 1583 (I/12, s. 546-547); 13 I 1589 (I/13, s. 178-179)
2161.	Wawrzyniec Kotarbski (<i>Laurencius Kotharbski</i>)				Elżbieta	Maciej Puchała – zięć	28 II 1561 (I/11, s. 113-114)
2162.	Wawrzyniec kuśnierz (<i>Laurencius pellificius</i>)	<i>pellificius</i>	Anna córka Doroty Kostrzewiny				20 XII 1528 (I/2, s. 86); 28 II 1529 (I/2, s. 116)
2163.	Wawrzyniec kuśnierz (<i>Laurentius/Wawrzyniecz/ Wawrzyniecz kusnierz/ kusznierz/pellifex</i>) zm. 1581	<i>sławny i uczciwy mąż</i> <i>kuśnierz ławnik mieszczanin pellifex</i>	Anna Jurkowa		Adam (pasierb)		przed 28 X 1549 (I/10, s. 319); 14 I 1564 (I/11, s. 210-212); 20 II 1568 (I/11, s. 340); 17 IX 1568 (I/11, s. 353-354); 5 II 1574 (I/12, s. 187-189); 6 IX 1577 (I/12, s. 358-359); 8 I 1580 (I/12, s. 452-453); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 30 VI 1581 (I/12, s. 517-518); 19 I 1582 (I/12, s. 522-523)
2164.	Wawrzyniec Męczykot (<i>Laurencius Męczykoth</i>)		Gertruda Męczykotowa		Magdalena [?]		4 IX 1536 (I/10, s. 113-114); 6 VIII 1542 (I/10, s. 175); 12 III 1548 (I/2, s. 169-170)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2165.	Wawrzyniec mielcarz (<i>Wawrzyn/Wawrzynecz mielcarz/myelczarz</i>)	<i>mielcarz</i>	Marusza				22 X 1574 (I/12, s. 232-233); 22 V 1598 (I/14, s. 14-15)
2166.	Wawrzyniec Miksza (<i>Laurentius/Wawrzyniecz/ Wawrzyniec Mikssa/Mikksza/ Mikza</i>) zm. 1593	<i>slawny</i> <i>ławnik rajca scabinus</i>	Helena córka Jana Grzybka i Barbary		Jan, Sebastian, Wit		20 VI 1561 (I/11, s. 124-125); 25 IV 1578 (I/12, s. 395-398); 13 II 1579 (I/12, s. 424-425); 22 I 1593 (I/13, s. 305-306)
2167.	Wawrzyniec Owskianny (<i>Laurencius Owssyanny</i>)	<i>generosus</i>	Małgorzata córka Anny Padniewskiej ze Sławina				23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)
2168.	Wawrzyniec Pakul (<i>Laurencius Pacul</i>)		Barbara				11 I 1524 (I/2, s. 107)
2169.	Wawrzyniec Piekarek (<i>Laurencius Piekarek</i>)	<i>civis</i>					26 IV 1560 (I/11, s. 75-77)
2170.	Wawrzyniec Pieruski (<i>Laurencius/Laurentius/ Wawrzyniecz/Wawrzyniec/ Wawrzyniec Pieruski/ Pyorusky</i>)	<i>famatus nobilis slawny szlachetny uczciwy urodzony pan</i> <i>civis mieszczanin przedmieszczanin</i>	1. Anna; 2. Katarzyna Pruska córka Agnieszki Pruskiej	Jan Pieruski		rodzeństwo: Stanisław, Marcin, Wojciech, Maciej	5 IV 1549 (I/10, s. 310-311); 21 III 1561 (I/11, s. 115-116); 12 II 1563 (I/11, s. 185-186); 9 VII 1563 (I/11, s. 200-201); 29 X 1563 (I/11, s. 209-210); 6 X 1570 (I/12, s. 48-49); 11 IV 1572 (I/12, s. 106-107); 13 II 1573 (I/12, s. 122-123); 17 IV 1573 (I/12, s. 136-138); 22 I 1574 (I/12, s. 183-184); 16 IV 1574 (I/12, s. 197-199); 29 X 1574 (I/12, s. 233-234); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366, 367-369); 14 II 1578 (I/12, s. 379-380, 382-384); 11 IV 1578 (I/12, s. 385-387); 6 XI 1579 (I/12, s. 446-447); 18 XI 1580 (I/3, s. 64-66); 21 X 1588 (I/13, s. 171)
2171.	Wawrzyniec Skalowski (<i>Wawrzyn Skalowski</i>)	<i>szlachetny</i>				Katarzyna Oborska – siostra; Wojciech Oborski – szwagier	2 VI 1597 (I/13, s. 454-456)
2172.	Wawrzyniec [Starostka] (<i>Wawrzynecz</i>)	<i>dziecięcie</i>		Jan Starostka			3 IV 1573 (I/3, s. 53-55)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2173.	Wawrzyniec Szkutnik/ Szkutny (<i>Laurencius Skutha/Skuthny/ Skutnyk</i>)	<i>providus vir</i>	Anna Kostrzewa		Wojciech		17 X 1529 (I/2, s. 119); 15 I 1552 (I/10, s. 331-332)
2174.	Wawrzyniec szewc ze Stawiszyna (<i>Laurencius sutor de Stavissyn</i>)	<i>famatus vir providus civis sutor</i>					23 II 1560 (I/11, s. 62-63, 63)
2175.	Wawrzyniec [ślusarczyk] (<i>Laurencius</i>)			Jan ślusarz Agnieszka		Jan Roziński – dziadek; rodzeństwo: Jan, Wojciech	27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204)
2176.	Wawrzyniec ślusarz (<i>Wawrzyniecz/Wawrzinec sliosarz/slioszarz</i>)	<i>ślawny mąż ławnik mieszczanin sliosarz</i>					19 V 1570 (I/12, s. 30-31); 8 I 1574 (I/12, s. 170-172); 9 IX 1575 (I/12, s. 274-275); 28 I 1583 (I/12, s. 537); 25 II 1583 (I/12, s. 539-540)
2177.	Wawrzyniec Śmialek z Woli (<i>Wawrzyniec Smialek ze wsi Wolei</i>)	<i>pracowity poddany pana Krzysztofa Marszewskiego</i>			Jadwiga	Grzegorz młynarz Twardowski – zięć	17 XI 1589 (I/13, s. 216-217)
2178.	Wawrzyniec Wargal (<i>Laurencius Wargal</i>)						17 IX 1535 (I/10, s. 111); 15 IX 1536 (I/10, s. 116-117)
2179.	Wawrzyniec Wójcik (<i>Wawrzyniec Wuyczik</i>)	<i>ślawny</i>					9 III 1584 (I/12, s. 553)
2180.	Więcek sukiennik (<i>Wieczek sukienyk</i>)	<i>sukienyk</i>					28 I 1575 (I/12, s. 245-246)
2181.	Wincenty (<i>Vincencius</i>)					rodzeństwo: Grzegorz Janeczka, Anna	20 V 1528 (I/2, s. 116)
2182.	Wincenty (<i>Vincentius alias Vincenty</i>)	<i>servitor Pauli balneatoris</i>					13 VIII 1555 (I/2, s. 212-213)
2183.	Wincenty Dryszpulik (<i>Vincenthy Drispulik</i>)						11 VI 1574 (I/12, s. 204-206)
2184.	Wincenty Krupka (<i>Vincencius Crupka</i>)					Marcin – brat	9 XI 1539 (I/10, s. 147-148)
2185.	Wincenty kupiec (<i>Vincencius mercator</i>)	<i>executor mercator vicinus</i>					8 VII 1524 (I/2, s. 106)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2186.	Wincenty szewc (<i>Vincenthy/Wyncenthy sewcz/ szewcz</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>mistrz rzemiosła</i> <i>szewskiego</i>	Agnieszka				9 VII 1574 (I/12, s. 219-220); 1578 (I/3, s. 58-60); 11 IV 1578 (I/12, s. 384-385); 11 IV 1578 (I/12, s. 387-388)
2187.	Wit Białasek (<i>Vitus/Withek/Wyt Białasek/ Bialassek</i>) zm. 1581	<i>famatus</i> <i>civis</i>	Katarzyna pasierbica Stanisława Białaska		Hanna, Barbara	zięciowie: Jakub Nowaczyk (mąż Hanny), Maciej Białas z Grodziska Wielkiego (mąż Barbary)	28 II 1561 (I/11, s. 107-109); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131, 131-133); 5 X 1576 (I/12, s. 319-320); 30 VI 1581 (I/12, s. 518); 12 I 1582 (I/12, s. 521-522)
2188.	Wit Mikszyk (<i>Vit Mikszyk</i>)	<i>slawny</i>		Wawrzyniec Miksza		rodzeństwo: Jan, Sebastian	22 I 1593 (I/13, s. 305-306); 22 IV 1594 (I/13, s. 351-352)
2189.	Wit Niewola (<i>Vit Niewola</i>)	<i>slawny</i>	Regina				24 I 1592 (I/13, s. 283-285)
2190.	Wit Nizioł (<i>Wit Nizioł</i>)	<i>uczciwy</i>					24 V 1585 (I/13, s. 47-48)
2191.	Wit sukiennik (<i>Witek/Witt/Wyth sukiennik</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>sukiennik</i>	Marusza				12 II 1574 (I/12, s. 189-191); 12 X 1576 (I/12, s. 320-322)
2192.	Witek (<i>Vithek/Wytek</i>)	<i>slawny</i>		Szymon Józefek		Jędrzej – brat; Jan Pierowski – stryj; Wacław sukiennik – szwagier	18 IX 1573 (I/12, s. 154-156); 10 V 1577 (I/12, s. 339-340)
2193.	Witek cieśla (<i>Vithek/Withek czieslia</i>)	<i>slawny</i> <i>czieslia</i>	NN				23 I 1573 (I/12, s. 117-118); 5 X 1576 (I/12, s. 316-317)
2194.	Witkova Cieślina (<i>Wotkowa Cieslina</i>)		Witek cieśla				12 I 1590 (I/13, s. 221-223)
2195.	Włazik (<i>Wlazik</i>)						5 VI 1592 (I/13, s. 290-291)
2196.	Wojciech (<i>Albertus</i>)			Anna Młynarka Grzegorz (ojczym)		rodzeństwo: Dorota, Agnieszka	7 I 1526 (I/10, s. 92)
2197.	Wojciech (<i>Albertus</i>)	<i>laboriosus</i> <i>suburbanus</i>					28 IV 1535 (I/10, s. 105)
2198.	Wojciech (<i>Albertus</i>)					Elżbieta Janeczkowa – ciotka	6 VI 1535 (I/10, s. 106-107)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2199.	Wojciech (Albertus)	<i>probus adolescens</i>		Regina Popkowa Maciej (ojczym)			14 IX 1537 (I/2, s. 144)
2200.	Wojciech (Albertus)	<i>scabinus</i>					1 VI 1539 (I/10, s. 140-142); 9 VI 1539 (I/10, s. 142-143); 20 VI 1539 (I/10, s. 143, 143-144, 144, 145)
2201.	Wojciech (Albertus)	<i>famatus vir</i> <i>conclivis</i>					8 XI 1545 (I/10, s. 232)
2202.	Wojciech (Albertus)					Paweł balwierz – brat; Anna – bratowa	24 II 1552 (I/10, s. 337-339)
2203.	Wojciech (Albertus)						1555 [?] (I/10, s. 428)
2204.	Wojciech (Voiczich/Woiczich)			Anna Kozia		Błażej – brat	19 I 1572 (I/3, s. 46-47)
2205.	Wojciech (Woczech)		Elżbieta				23 XI 1590 (I/13, s. 258-259); 10 V 1591 (I/13, s. 277-278)
2206.	Wojciech Bajadlo ogrodnik (Adalbertus/Albertus Baiadlo/ Bayadlo)	<i>famatus laboriosus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>ex suburbio hortulanus domini decani</i>	Małgorzata				10 IX 1548 (I/10, s. 287-288, 288-289); 8 V 1559 (I/11, s. 36-37); 23 II 1560 (I/11, s. 63-64); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 14 II 1561 (I/11, s. 106-107); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131, 133-134); 19 IX 1561 (I/11, s. 135-136); 30 IV 1568 (I/11, s. 342)
2207.	Wojciech Baran albo Karcz z Baranowa (Voyziech Baran albo Karcz z Baranowa)	<i>slawny</i>	Anna		Zafia Karczówna (pasierbica)	Jan Pierdołka – zięć	19 V 1570 (I/12, s. 32-34)
2208.	Wojciech Baryczka (Albertus Bariczka/Baryczka) zm. 1566	<i>famatus</i> <i>providus vir</i> <i>civis oppidanus suburbanus</i>	Agnieszka	Grzegorz Baryczka	Małgorzata	Franciszek – brat	24 V 1538 (I/10, s. 127); 30 I 1542 (I/2, s. 153); 6 VI 1547 (I/10, s. 258-259); 17 IX 1554 (I/2, s. 202); 27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 7 IV 1559 (I/11, s. 31-33); 11 IX 1560 (I/11, s. 87-88); 19 IX 1561 (I/11, s. 135-136); 18 VI 1563 (I/11, s. 193-195); 9 VII 1563 (I/11, s. 198-199, 200-201); 22 VII 1566 (I/11, s. 290-291)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2209.	Wojciech Bielawski zwany Pęcherz kowal (Albertus/Voiczciech/Woczciech Byelawski/Byelawsky vel Pecherz/Pęcherz faber/kowal)	<i>providus</i> <i>slawny</i> <i>civis</i> <i>faber</i> <i>mieszczanin</i>	Apolonia				3 IV 1540 (I/10, s. 145-155); 18 IV 1547 (I/10, s. 251-252); 3 V 1547 (I/10, s. 254); 3 IV 1573 (I/3, s. 53-55); 18 V 1576 (I/12, s. 309-310)
2210.	Wojciech Bródka (Albertus Brodka)	<i>famatus ac providus</i> <i>suburbanus</i>					11 III 1552 (I/10, s. 342-343); 14 V 1563 (I/11, s. 189-190, 190-191)
2211.	Wojciech Bulka (Vociech Bulka)						18 XI 1580 (I/3, s. 64-66)
2212.	Wojciech Chwała kuśnierz (Wociech/Woiczciech Chwala kussnierz/kusznierz) zm. 1596	<i>slawny</i> <i>kusznierz</i> <i>mieszczanin</i> <i>lawnik</i>	Zofia córka Grzegorza sołtysa z Jankowa		Anna		19 I 1571 (I/12, s. 60-62); 9 II 1571 (I/12, s. 67-68); 19 V 1595 (I/12, s. 392-393); 12 VII 1596 (I/13, s. 439-440)
2213.	Wojciech Cieloch młynarz z Brudzewka (Woyczzech Czeliuch mlinarz Brudzewka)	<i>uczciwy</i> <i>młlnarz</i>			Jan		12 XI 1563 (I/2, s. 266)
2214.	Wojciech cieśla (Albertus czyeszlya/faber lignarius)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>czyeszlya</i> <i>faber lignarius</i>					4 IV 1552 (I/10, s. 346-347); 31 VIII 1565 (I/11, s. 244-246)
2215.	Wojciech Cyganek szewc (Albertus Czyganek)	<i>laboriosus</i> <i>sutor</i>					3 VII 1548 (I/10, s. 286)
2216.	Wojciech Czapla kotlarz (Wociech/Woczciech Czapla kotlarz)	<i>slawny</i> <i>kotlarz</i> <i>mieszczanin</i>					20 I 1581 (I/12, s. 498-499); 18 V 1584 (I/13, s. 11-12); 25 V 1584 (I/13, s. 12-13); 16 V 1586 (I/13, s. 94-96); 13 I 1589 (I/13, s. 177-178)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2217.	Wojciech czapnik (<i>Albertus/Voicziech czapnik/ czapnyk/pileator</i>) zm. 1570	<i>famatus</i> <i>honestus</i> <i>providus vir</i> <i>slawny mąż</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i> <i>pileator</i> <i>scabinus</i>	1. Małgorzata; 2. Jadwiga			Piotr z Grudzielca - brat [?]	23 VI 1528 (I/2, s. 86); 23 IV 1535 (I/2, s. 136); 4 II 1539 (I/10, s. 137-138); 15 II 1540 (I/2, s. 150); 12 V 1545 (I/10, s. 221-222); 21 X 1545 (I/10, s. 228-229); 3 VII 1548 (I/10, s. 285-286); 18 I 1549 (I/10, s. 294-295); 27 V 1552 (I/10, s. 365-366); 29 I 1554 (I/10, s. 452-454); 9 V 1559 (I/2, s. 243-245); 7 VII 1559 (I/11, s. 43-44); 14 V 1563 (I/11, s. 187-189); 9 VII 1563 (I/11, s. 198-199); 25 VIII 1564 (I/11, s. 229-230); 15 II 1566 (I/11, s. 258-260); 11 IV 1567 (I/11, s. 316-317, 317-318); 30 IV 1568 (I/11, s. 342); 13 IX 1568 (I/11, s. 349-350); 7 X 1569 (I/12, s. 8-9); 21 IV 1570 (I/12, s. 26-27); 20 II 1573 (I/12, s. 127-128)
2218.	Wojciech czapnik (<i>Voicziech czapnik</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>		Wojciech czapnik [?]		Marcin Zakrzewski – brat wujeczny	19 V 1570 (I/12, s. 34-36); 1 II 1572 (I/12, s. 89-90); 13 VI 1572 (I/4, s. 3-4)
2219.	Wojciech Darmopyszek (<i>Albertus/Voicziech/Wociech/ Woicziech/Wocziech/ Darmopissek/Darmopyszek</i>)	<i>famatus</i> <i>opatrzny</i> <i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	1. Anna córka Jędrzeja Korzkiewskiego; 2. Apolonia/ Połomicja córka Bartosza młynarza Kucharskiego	Stanisław Darmopych Agnieszka		rodzeństwo: Anna, Maciej, Jadwiga; Błażej Ciesielski – stryj; szwagrowie: Maciej, Marek	9 IX 1558 (I/11, s. 14-16); 24 V 1560 (I/2, s. 252-253); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 11 VII 1572 (I/12, s. 116-117); 8 I 1574 (I/12, s. 168-170); 24 IX 1574 (I/12, s. 226-227); 29 IV 1580 (I/12, s. 477-478); 20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 28 II 1586 (I/13, s. 78-80); 10 XI 1586 (I/13, s. 117-119); 26 IV 1591 (I/13, s. 274-276)
2220.	Wojciech Długosz młynarz (<i>Albertus Dlugoss</i>)	<i>molitor</i>					23 VI 1553 (I/10, s. 432-433)
2221.	Wojciech [Domarat] (<i>Albertus</i>)			Anna Domaratowa		Andrzej – brat	13 I 1539 (I/10, s. 132-133)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2222.	Wojciech Drozdek (<i>Adalbertus/Albertus Drosdek/ Droszdek/Drozdek</i>)	<i>circumspectus famatus providus vir</i> <i>civis conclivis consul economus victricus ecclesie parrochialis Sancti Joannis in Pleschow opidanus scabinus</i>	NN córka Pawła/Szymona Drozda	Paweł Drozdek Barbara Jan Grzybowski (ojczym)		rodzeństwo: Florian, Anna Krakowczykowa; Paweł Drozd – szwagier; siostrzeńcy (dzieci Anny i Jana Krakowczyka): Anna Krakowczykowa, Walenty Krakowczyk	14 VI 1525 (I/2, s. 111); 28 XI 1535 (I/2, s. 268); 8 IX 1536 (I/10, s. 115-116); 15 IX 1536 (I/10, s. 116-117); 5 II 1538 (I/10, s. 120); 1538 (I/10, s. 126); 22 V 1538 (I/10, s. 127); 11 V 1543 (I/10, s. 191-192); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244); 10 VIII 1547 (I/10, s. 265-267); 22 II 1549 (I/2, s. 178-179); 2 V 1552 (I/10, s. 356-357); 6 V 1552 (I/10, s. 357-361, 362-364); 15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 19 I 1554 (I/10, s. 448-450, 451-452); 31 I 1556 (I/2, s. 221-222); 3 VIII 1556 (I/2, s. 222-223); 11 II 1558 (I/2, s. 230-231, 231-233); 6 V 1558 (I/11, s. 1-2, 2-3); 10 II 1559 (I/11, s. 30-31); 31 III 1559 (I/2, s. 238-239); 24 XI 1559 (I/11, s. 47-48); 16 II 1560 (I/11, s. 58-59); 23 II 1560 (I/11, s. 60-61); 1 III 1560 (I/11, s. 68); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267 (dok.)); 25 VIII 1564 (I/11, s. 229-230); 15 II 1566 (I/11, s. 260-262)
2223.	Wojciech Drygant krawiec (<i>Voiczich Drigant/Driganth krawiec</i>) zm. 1577	<i>slawny</i> <i>krawiec</i>	Dorota córka Jędrzeja krawca		Anna	szwagrostwo: Jan, Mariusza	20 X 1570 (I/12, s. 52-54); 12 VII 1577 (I/12, s. 354-356)
2224.	Wojciech Dryszpulik (<i>Albertus/Wocich Driszpulik</i>)	<i>uczciwy</i>		Leonard Dryszpulik Aleksy Dryszpulik (ojczym)		rodzeństwo: Błażej, Aleksander	17 II 1570 (I/4, s. 1); 24 V 1585 (I/13, s. 210-211)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2225.	Wojciech dziekan (<i>Albertus decanus de Plessow</i>)	<i>honorabilis vir</i> <i>venerabilis dominus</i> <i>decanus</i> <i>parochius</i> <i>parrochus</i> <i>pastor</i> <i>plebanus</i> <i>Pleschowiensis</i>				Małgorzata Mazurowa – siostra	14 II 1550 (I/10, s. 321-322); 29 IV 1552 (I/10, s. 347-349); 2 V 1552 (I/10, s. 356-357); 6 V 1552 (I/10, s. 357-361, 362-364); 5 X 1552 (I/10, s. 375-376); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 15 X 1552 (I/10, s. 396-400); 21 X 1552 (I/10, s. 376-378, 378, 380); 20 I 1553 (I/10, s. 381-382, 383-384); 14 VI 1553 (I/2, s. 192-193); 30 VI 1553 (I/10, s. 433-434); 31 III 1553 (I/10, s. 444-447, 460-461); 19 I 1554 (I/10, s. 442-444, 448-450); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 6 IV 1554 (I/2, s. 193-195, 197); 16 X 1555 (I/2, s. 213-214); 31 I 1556 (I/2, s. 221-222); 3 VIII 1556 (I/2, s. 222-223, 223-224); 30 IV 1557 (I/2, s. 227); 11 II 1558 (I/2, s. 230-231, 231-233); 24 IV 1558 (I/11, s. 3-7); 27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 31 III 1559 (I/2, s. 238-239); 1 III 1560 (I/11, s. 68-69, 69- 70); 21 II 1562 (I/2, s. 264); 28 V 1563 (I/2, s. 266, 267 (dok.)); 9 VII 1563 (I/11, s. 200-201); 27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 21 V 1567 (I/11, s. 318-319); 18 VI 1568 (I/11, s. 343-344)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2226.	Wojciech Fignok (<i>Albertus Phignok</i>)	<i>providus</i>					19 V 1538 (I/10, s. 126); 21 VI 1538 (I/10, s. 128-129, 129); 24 IX 1538 (I/10, s. 130); 24 II 1539 (I/10, s. 138)
2227.	Wojciech Fortuna (<i>Wociech Fortuna</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i>	Anna córka Macieja Pyszki	Jan Fortuna			16 VI 1595 (I/13, s. 409-410); 27 VI 1597 (I/13, s. 458-459); 19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 3 VII 1600 (I/14, s. 43-44)
2228.	Wojciech Galeski zwany Pietruszka (<i>Albertus Galeski dictum Piothruska</i>) zm. 1561	<i>nobilis</i>			Anna	Marcin Gałęski – zięć	14 II 1561 (I/11, s. 110)
2229.	Wojciech garncarz (<i>Albertus figulus</i>)	<i>figulus</i>					30 V 1539 (I/10, s. 139-140)
2230.	Wojciech [Grzybek] (<i>Vociech</i>)			Marcin Grzybek		rodzeństwo: Jan, Anna, Łucja, Elżbieta	7 VII 1600 (I/14, s. 46-47)
2231.	Wojciech Grzybowski (<i>Albertus Grzybowski/ Grzybowsky</i>) zm. 1548	<i>nobilis</i> <i>providus</i> <i>civis</i>	Agnieszka Kotarbska			Jan – brat	12 III 1547 (I/10, s. 250-251); 10 IX 1548 (I/10, s. 287-288); 14 X 1551 (I/10, s. 324-325); 8 XI 1551 (I/10, s. 326-327)
2232.	Wojciech Jagielka (<i>Vociech/Wociech Jagielka</i>)	<i>ślawny</i>	Regina				14 IV 1589 (I/13, s. 186-187); 22 V 1598 (I/14, s. 14-15)
2233.	Wojciech Jakielek/Jakło (<i>Voicztech/Wociech Jakielek/ Jakło/Jakielek</i>)	<i>ślawny mąż</i> <i>mieszczanin</i> <i>scabinus</i>	Anna córka Szymona z Kowalewa				6 VI 1567 (I/11, s. 319); 18 XI 1569 (I/11, s. 371-372); 11 V 1571 (I/12, s. 71-72); 73-74); 9 IX 1575 (I/12, s. 274-275); 31 I 1578 (I/12, s. 374-375); 16 X 1579 (I/12, s. 436-438); 9 II 1582 (I/12, s. 524-525); 25 II 1583 (I/12, s. 540)
2234.	Wojciech Kacuszka (<i>Wociech Kacuszka</i>)	<i>ślawny</i>					8 VII 1583 (I/12, s. 545); 3 X 1586 (I/13, s. 111-113)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2235.	Wojciech Kalka (<i>Albertus Calka/Calca/Kalka</i>) zm. 1549	<i>providus vir</i> <i>civis concivis oppidanus scabinus</i>	1. Anna córka Macieja Sołtysa; 2. Elżbieta Pieruska córka Marcina Pieruskiego i Barbary	Jadwiga Kalczyzna	Dorota (córka Anny), Anna (córka Elżbiety), Zofia (córka Elżbiety), NN – syn	rodzeństwo: Andrzej, Jan, Jakub; Jakub Groth – zięć; szwagrowie: Jan, Mikołaj; wujostwo: Jan Janeczka, Elżbieta Janeczkowa; stryjenka z Marszewa	12 I 1540 (I/10, s. 151-152); 10 III 1540 (I/10, s. 153-154); 14 VII 1542 (I/10, s. 172-173); 18 IX 1542 (I/10, s. 176-177); 20 II 1543 (I/10, s. 181-182); 26 VII 1544 (I/10, s. 214); 2 XI 1545 (I/2, s. 162); 3 V 1547 (I/10, s. 295-299, 299-301); 18 I 1549 (I/10, s. 292-293); 1 II 1549 (I/10, s. 301-303); 11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 21 V 1567 (I/11, s. 318-319); 18 VI 1568 (I/11, s. 343-344)
2236.	Wojciech Kamiński (<i>Albertus Camyensky/Camyenski/Camyenszky/Kamyensky</i>)	<i>laboriosus providus suburbanus</i>			Augustyn	Małgorzata z Gałązek (żona Augustyna) – synowa; Marcin – jako dziedzic (<i>successor</i>); Andrzej – wnuk	24 III 1538 (I/10, s. 120-121, 121-122); 13 III 1542 (I/10, s. 169-170); 26 V 1542 (I/10, s. 170-171); 15 V 1543 (I/10, s. 194-195)
2237.	Wojciech Kaptur (<i>Albertus Kaptur</i>)	<i>famatus civis</i>					31 VIII 1565 (I/11, s. 242-243)
2238.	Wojciech Kądziorka (<i>Albertus Kądziorka</i>)		Dorota		pasierby: Jan, Anna		1532 (I/2, s. 126, 126-127); 6 I 1539 (I/10, s. 132)
2239.	Wojciech Kęsicki (<i>Albertus Kassyczski/Kasziczki</i>) zm. 1522		Anna		Wojciech		10 XII 1522 (I/10, s. 85-87)
2240.	Wojciech Kęsicki (<i>Albertus Casszyczsky/Kassyczski/Kasziczki/Kaszyczki/Keszyczki/Keszyczki/Kęszyczki/Kęszyczky</i>)	<i>famatus laboriosus providus sławny mąż</i> <i>civis ex suburbio mieszczanin suburbanus</i>	1. Jadwiga córka Grzegorza Boczka z Lubini Małej; 2. Agnieszka	Wojciech Kęsicki Anna	Marcin, Elżbieta	rodzeństwo: Benedykt, Tomasz (przyrodni), Grzegorz (przyrodni), Anna [?]; Tomasz Chabiorek (mąż Elżbiety) – zięć	10 XII 1522 (I/10, s. 85-87, 87); 17 III 1528 (I/10, s. 98); 4 IV 1535 (I/2, s. 134-135); 13 I 1539 (I/10, s. 134-135, 135-136); 20 V 1540 (I/10, s. 157-158); 25 IV 1547 (I/10, s. 253); 4 VI 1548 (I/10, s. 280-281); 20 I 1559 (I/11, s. 27-28); 11 II 1564 (I/11, s. 219-221); 26 VIII 1569 (I/11, s. 368); 13 X 1570 (I/12, s. 49-50)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2241.	Wojciech Kierys (<i>Albertus Kieriss</i>)	<i>providus</i>			Anna, Marcin		23 I 1553 (I/10, s. 385)
2242.	Wojciech Klichowski (<i>Albertus/Voiczich/Woczich/ Woiczich Clichowski/ Klichowski/Klichowsky</i>)	<i>famatus ac nobilis honestus nobilis opatrny providus sławny mąż szlachetny</i> <i>civis mieszczanin</i>	Dorota Potkocka		Elżbieta; pasierbowie: Jan, Apolonia	Jędrzej Bujak – zięć	27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 7 IV 1559 (I/11, s. 31-33); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 11 IX 1560 (I/11, s. 87-88); 25 X 1560 (I/11, s. 89-90, 90-92); 28 II 1561 (I/11, s. 112); 27 VI 1561 (I/11, s. 126-127); 3 X 1561 (I/11, s. 137-139); 16 I 1562 (I/11, s. 147-148, 150-151); 21 II 1562 (I/2, s. 264); 5 II 1563 (I/11, s. 181-182); 14 VI 1566 (I/11, s. 286-287); 22 VII 1566 (I/11, s. 290-291); 25 X 1566 (I/11, s. 295-298); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 9 VII 1568 (I/11, s. 344-345, 346-347); 9 /16 [?] III 1571 (I/3, s. 38-39); 12 X 1571 (I/3, s. 41-42); 23 XI 1571 (I/12, s. 86); 19 I 1572 (I/3, s. 46-47); 8 I 1574 (I/12, s. 168-170); 7 I 1575 (I/3, s. 57-58)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2243.	Wojciech kołodziej (<i>Adalbertus/Albertus/ Voiczich/Woiczich kolodziej/rotifex</i>)	<i>famatus laboriosus providus slawny</i> <i>civis concivis oppidanus przedmieszczanin rotifex subditus Catherinae de Górka suburbanus</i>			Jadwiga, Maciej, Anna, Krystyna	Andrzej ze wsi Gąsiorowo – mąż stryjenki Wojciecha; zięciowie: Szymon Michalec, Paweł Antoszek (mąż Jadwigi), Piotr Łysy (mąż Anny), Hieronim (mąż Krystyny)	4 IV 1543 (I/10, s. 187-188); 3 VII 1548 (I/10, s. 285-286); 11 III 1552 (I/10, s. 341-342); 26 X 1554 (I/2, s. 204-206); 10 V 1555 (I/2, s. 208-209, 209-210); 24 V 1555 (I/2, s. 210-211, 211-212); 7 IV 1559 (I/11, s. 31-33); 8 V 1559 (I/11, s. 33-35); 17 I 1561 (I/11, s. 100-101); 23/30 [?] VI 1564 (I/3, s. 8-9); 20 V 1569 (I/11, s. 363-364); 9 X 1573 (I/12, s. 157-159); 30 IX 1575 (I/12, s. 278-280); 27 I 1576 (I/12, s. 295-297); 11 V 1576 (I/12, s. 306-307); 31 X 1578 (I/3, s. 60-62); 21 IV 1581 (I/12, s. 507-508)
2244.	Wojciech Konwa młynarz (<i>Albertus molitor dictus Conva</i>)	<i>famatus molitor</i>			Jadwiga	Stanisław rurmistrz – zięć	12 II 1563 (I/11, s. 186-187)
2245.	Wojciech Kopczyk (<i>Albertus Copecz/Kopczyk/ Kopecz</i>)	<i>providus advocatus concivis scabinus</i>			Małgorzata, Agnieszka, Tomasz, Andrzej, Wojciech		8 IX 1536 (I/10, s. 115-116); 13 III 1537 (I/2, s. 141-142); 5 II 1538 (I/10, s. 120); 4 VII 1548 (I/10, s. 283); [?] 24 V 1552 (I/2, s. 186-187); [?] 22 VI 1552 (I/2, s. 190- 191); 28 IV 1553 (I/10, s. 419-420)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2246.	Wojciech Kopczyk (<i>Albertus/Vociech/Voicziech/Wociech/Woczeh/Wocziech/Woicziech/Woyziech Copczik/Kopczik/Kopecz/Kopeć</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>slawny</i> <i>advocatus</i> <i>burmistrz</i> <i>civis</i> <i>consul</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i> <i>scabinus</i> <i>voith</i> <i>wójt</i>	1. Anna Bógwiecka; 2. Katarzyna	Wojciech Kopczyk	Zofia	rodzeństwo: Tomasz, Andrzej, Małgorzata, Agnieszka; Maciej Świeboda (mąż Zofii) – zięć	13 III 1537 (I/2, s. 141-142); 4 VII 1548 (I/10, s. 283, 284-285); 17 I 1561 (I/11, s. 100); 31 I 1561 (I/11, s. 101, 102-103); 28 II 1561 (I/11, s. 107-109); 16 V 1561 (I/11, s. 122-123); 4 VII 1561 (I/11, s. 133-134); 3 X 1561 (I/11, s. 140-141); 10 X 1561 (I/11, s. 141-142); 24 X 1561 (I/11, s. 145-146); 10 IV 1562 (I/11, s. 157); 18 IV 1562 (I/11, s. 160-161); 27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204); 11 V 1565 (I/11, s. 239-240); 20 VI 1567 (I/11, s. 324-325); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 30 I/6 II 1568 (I/3, s. 29); 8 II 1572 (I/12, s. 91-92); 24 III 1572 (I/3, s. 48-49); 11 IV 1572 (I/12, s. 97-99, 103-104); 29 V 1573 (I/12, s. 145-147); 19 VI 1573 (I/12, s. 149-150); 9 IX 1573 (I/12, s. 153-154); 22 I 1574 (I/12, s. 179-180, 180-183); 2 VII 1574 (I/12, s. 221-222); 4 III 1575 (I/12, s. 248-249); 29 VI 1575 (I/12, s. 273-274); 27 I 1576 (I/12, s. 297-298); 19 IV 1577 (I/12, s. 336-337); 20 V 1577 (I/12, s. 344-346); 28 VI 1577 (I/12, s. 352-354); 12 VI 1579 (I/12, s. 429-431); 23 X 1579 (I/12, s. 438-440); 21 IV 1581 (I/12, s. 509-510); 5 XI 1582 (I/3, s. 74); 3 II 1584 (I/12, s. 551-552); 17 V 1585 (I/13, s. 42-44); 3 III 1587 (I/13, s. 133-135); 18 XII 1587 (I/13, s. 157-158); 4 XI 1588 (I/13, s. 173-174); 3 VII 1592 (I/3, s. 84-85); 23 X 1592 (I/13, s. 300-301); 4 II 1594 (I/13, s. 341); 4 XI 1594 (I/13, s. 369-370); 13 I 1595 (I/13, s. 380-381); 24 II 1595 (I/13, s. 400-401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 26 IV 1596 (I/13, s. 430-431); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27); 30 VI 1600 (I/14, s. 42-43)
2247.	Wojciech Korzkiewski (<i>Wociech Korzkiewski</i>)	<i>slawny</i>					28 IX 1584 (I/13, s. 27-28)
2248.	Wojciech Kotarbski (<i>Wociech Kotarbski Perek</i>)	<i>szlachetny</i>			Anna	Maciej Świderek (mąż Anny) – zięć	7 IV 1595 (I/13, s. 382-383)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2249.	Wojciech kowal z Sulmierzyc (<i>Albertus faber de Szulimierzycze</i>)	<i>honestus</i> <i>faber</i>			Agnieszka	Jakub Gaitka – zięć	7 IV 1570 (I/12, s. 18-19)
2250.	Wojciech [Kozielek] (<i>Albertus</i>)	<i>honestus</i> <i>adultus</i>		Maciej Kozielek Regina		Stanisław – brat; Wojciech Żakowski – wuj	26 VI 1562 (I/11, s. 168-169)
2251.	Wojciech Kozioł rzeźnik (<i>Vociech/Wociech Kozioł</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>lawnik</i> <i>rzeźnik</i>	Marusza Okrasina				17 X 1586 (I/25, s. 3-4); 31 X 1586 (I/25, s. 1-3); 1 VII 1585 (I/13, s. 55-57); 20 X 1589 (I/13, s. 214-215); 23 II 1590 (I/13, s. 229-230); 11 VI 1593 (I/13, s. 325, 326); 7 IV 1595 (I/13, s. 383-384); 21 IV 1595 (I/13, s. 386); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462); 6 III 1598 (I/14, s. 8-9); 15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
2252.	Wojciech Krakowczyk (<i>Vociech/Wociech Krakowczyk/</i> <i>Krakowczyk</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i>	Elżbieta córka Tomasza Rozińskiego	Andrzej Krakowczyk Anna			20 V 1580 (I/12, s. 479-481); 3 VI 1580 (I/12, s. 485-486, 488-489); 18 V 1582 (I/12, s. 529-530); 21 VI 1585 (I/13, s. 50-53)
2253.	Wojciech Kubieja (<i>Albertus/Woczzech Kubieia</i>)			Agnieszka Kubiejna		rodzeństwo: Jan, Zofia, Hanna	9 IX 1558 (I/11, s. 13-14); 18 V 1582 (I/12, s. 529-530)
2254.	Wojciech Kupisz kowal (<i>Albertus Cupisz/Kupis/Kupisz</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>faber</i>					29 IV 1552 (I/10, s. 351-352); 20 XII 1553 (I/10, s. 439-440); 29 III 1560 (I/11, s. 72-73); 4 VII 1561 (I/11, s. 130-131); 9 VII 1563 (I/11, s. 201-203); 25 VIII 1564 (I/11, s. 230-231); 9 XI 1565 (I/11, s. 248-249); 10 V 1566 (I/11, s. 278-279)
2255.	Wojciech Kurzeszka (<i>Wociech Kurzeska</i>)	<i>slawny</i>	Hanna		Maciej (pasierb)		18 III 1588 (I/13, s. 159-160); 24 I 1592 (I/13, s. 283-285)
2256.	Wojciech Kurzynóźka (<i>Woczzech Kurzynoska</i>)	<i>opatrzny</i>	Anna				2 X 1573 (I/12, s. 156-157)
2257.	Wojciech kuśnierz (<i>Albertus pellifex</i>)	<i>famatus</i> <i>laboriosus</i> <i>providus</i> <i>conclivis</i> <i>pellifex</i>	Jadwiga				9 IV 1548 (I/10, s. 276-277); 1553 [?] (I/10, s. 430-431); 11 II 1561 (I/2, s. 258-260); 18 VI 1563 (I/2, s. 265); 25 X 1566 (I/11, s. 299-301)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2258.	Wojciech kuśnierz (<i>Vociech kusznierz</i>)	<i>kusznierz</i>					12 VII 1596 (I/13, s. 440-441); 18 XI 1597 (I/13, s. 463)
2259.	Wojciech Magnuszewski (<i>Voicziech/Wociech Magnussewski/Magnuszewski</i>) zm. 1589	<i>szlachetnie urodzony szlachetny</i>	Anna				12 X 1576 (I/12, s. 320-322); 25 II 1583 (I/12, s. 539-540); 9 VI 1589 (I/13, s. 200-202)
2260.	Wojciech Maj z Chorzewa (<i>Vociech/Vocziech/Wociech/Wocziech May</i>)	<i>pracowity</i>			Anna	Andrzej Gąska (mąż Anny) – zięć	6 XI 1579 (I/12, s. 444-446); 8 IV 1580 (I/12, s. 468-469); 7 IV 1581 (I/12, s. 506-507); 27 IV 1584 (I/13, s. 11); 21 III 1586 (I/13, s. 85-87); 9 VII 1593 (I/13, s. 332-333)
2261.	Wojciech Marzel (<i>Albertus Marshel/Marszel/Marzel</i>) zm. 1560	<i>famatus providus</i> <i>civis concivis consul</i>	1. Dorota; 2. Elżbieta Dalebuska córka Piotra Dalebuskiego	Katarzyna Marzelowa	Jadwiga, Barbara	Wojciech Orszulanka (mąż Jadwigi) – zięć	2 V 1522 (I/2, s. 102); 1525 (I/2, s. 66); 10 III 1525 (I/2, s. 85-86); 1532 (I/2, s. 124-125, 125); 18 VII 1547 (I/2, s. 164-165); 9 V 1552 (I/10, s. 364); 7 X 1543 (I/10, s. 202-203); 29 III 1560 (I/11, s. 72-73); 8 III 1566 (I/11, s. 271-272)
2262.	Wojciech mielcarz ze Żbików (<i>Wociech mielcarz ze Zbikow</i>)				Ewa	Grzegorz mielcarz (mąż Ewy) – zięć	28 V 1593 (I/3, s. 93-94)
2263.	Wojciech Mizgala (<i>Albertus Misgala</i>)	<i>concivis</i>					29 X 1522 (I/10, s. 84-85)
2264.	Wojciech młynarz (<i>Albertus Molitor</i>)	<i>molitor</i>	Agnieszka		Anna, Agnieszka	rodzeństwo: Marcin, Grzegorz, Andrzej, Piotr, Mikołaj	18 IV 1562 (I/11, s. 160-161)
2265.	Wojciech młynarz Maliński (<i>Voycziech Mlinarz Malinski</i>) zm. 1570	<i>mlinarz</i>			Grzegorz		18 XI 1570 (I/3, s. 37)
2266.	Wojciech młynarz Wójtowski (<i>Albertus młynarz/molendinator Voythowski/Woythowski</i>)	<i>laboriosus spectabilis</i> <i>molendinator subditus ducis Rathiburiensis</i>	1. Katarzyna córka Pawła Pudleta; 2. Dorota córka Grzegorza młynarza zwanego Podborkiem		Łukasz		1527 (I/10, s. 97); 10 II 1530 (I/2, s. 120); 11 VI 1538 (I/2, s. 146); 19 VII 1543 (I/10, s. 197); 25 XI 1551 (I/10, s. 329)
2267.	Wojciech młynarz Żbikowski (<i>Wociech młynarz Żbikowski</i>)	<i>młynarz</i>			Jadwiga	Mikołaj Kopicik (mąż Jadwigi) – zięć	22 I 1593 (I/13, s. 307-308)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2268.	Wojciech Mołęda krawiec (<i>Wociech Molenda/Mołęda</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>krawiec</i> <i>mieszczanin</i>					29 VIII 1586 (I/13, s. 106-108); 21 X 1588 (I/13, s. 169); 28 V 1593 (I/13, s. 320-321); 16 VI 1595 (I/13, s. 408-409); 5 VII 1596 (I/13, s. 437)
2269.	Wojciech Nadmyszek (<i>Albertus Nadmissek/</i> <i>Nadmyssek/Nadmyszek</i>) zm. 1546	<i>circumspectus</i> <i>famatus dominus/vir</i> <i>providus</i> <i>concivis</i> <i>consul</i> <i>pretor antiquus</i> <i>preconsul</i> <i>proconsul</i>			Filip, Katarzyna	Piotr Wołek (mąż Katarzyny) – zięć; Katarzyna (żona Filipa) – synowa	11 IX 1523 (I/10, s. 87-88); 1525 (I/2, s. 66); 22 III 1534 (I/2, s. 131); 26 VIII 1535 (I/10, s. 110); 24 III 1536 (I/10, s. 112); 6 VI 1536 (I/2, s. 139); 11 III 1537 (I/10, s. 119); 16 IV 1538 (I/10, s. 125); 7 VI 1538 (I/2, s. 145, 145); 3 XI 1546 (I/10, s. 242-244)
2270.	Wojciech Niestój mielczarz (<i>Vociech/Vocziech/Wociech/</i> <i>Wocziech Niestoi/Niestoy/</i> <i>Nyestoy</i>)	<i>slawny</i> <i>uczciwy</i> <i>mielczarz</i> <i>mieszczanin</i>	Agnieszka Klimkowa		Jakub Klimczyk (pasierb)		5 IX 1578 (I/12, s. 413-415); 29 IV 1580 (I/12, s. 474-476, 476-477); 6 VII 1582 (I/12, s. 535); 27 IV 1584 (I/13, s. 8-9); 30 IV 1593 (I/13, s. 317-318); 26 IV 1596 (I/13, s. 430-431); 6 II 1598 (I/14, s. 6-7, 7-8)
2271.	Wojciech Nietrzpielski (<i>Vociech Nietrzpielski</i>)	<i>uczciwy</i>					22 V 1598 (I/14, s. 14-15)
2272.	Wojciech Obalek (<i>Albertus Obalek</i>)						21 VI 1538 (I/10, s. 128-129)
2273.	Wojciech Oborski (<i>Wociech Oborski</i>) zm. 1597	<i>szlachetny</i>	Katarzyna			rodzeństwo: Regina Gawłowska, Małgorzata Łukomska; Wawrzyniec Skałowski – szwagier	2 VI 1597 (I/13, s. 454-456)
2274.	Wojciech Olszyna garncarz (<i>Albertus figulus dictum</i> <i>Olssina</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>figulus</i>	Anna Augustynówna				28 III 1561 (I/11, s. 116-118); 17 IV 1562 (I/11, s. 158-159)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2275.	Wojciech Orszulanka rzeźnik (<i>Adalbertus/Albertus/Viocziech/Wociech/Wocziech/Woicziech Orsulanka/Orssulanka/Orsulianka/Orszulanka</i>)	<i>famatus</i> <i>opatrny i uczciwy</i> <i>providus</i> <i>ślawny mąż</i> <i>advocatus</i> <i>civis</i> <i>lanio</i> <i>magister carnarius</i> <i>mieszczanin</i> <i>proconsul</i> <i>scabinus</i> <i>viceadvocatus</i> <i>wójt</i>	Jadwiga			Anna Kędziorcanka – siostra; Jakub Woszczyzny – bratanek; Anna Orszulanka – babcia	14 X 1558 (I/11, s. 16-17); 24 XI 1559 (I/11, s. 47-48, 48-49, 49); 29 III 1560 (I/11, s. 72-73); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 21 IV 1564 (I/11, s. 227-228); 10 V 1566 (I/11, s. 274-275); 6 VI 1567 (I/11, s. 319); 19 I 1571 (I/12, s. 59-60); 3 IV 1573 (I/3, s. 53-55); 24 IX 1574 (I/12, s. 224-226); 30 IX 1575 (I/12, s. 277-278, 280-281); 22 VI 1576 (I/12, s. 312-314); 30 VI 1581 (I/12, s. 516-517); 18 V 1582 (I/12, s. 529-530); 13 I 1584 (I/12, s. 549-550); 27 IV 1584 (I/13, s. 8-9); 28 IX 1584 (I/13, s. 23-25, 25-26); 17 V 1585 (I/13, s. 42-44); 24 V 1585 (I/13, s. 44-46, 46-47); 7 VI 1585 (I/3, s. 79-81); 21 VI 1585 (I/13, s. 50-53); 18 IV 1586 (I/13, s. 87-90); 27 IX 1588 (I/3, s. 83-84); 21 X 1588 (I/13, s. 170); 12 I 1590 (I/13, s. 223-224); 23 II 1590 (I/13, s. 229-230); 1 II 1591 (I/13, s. 260-262)
2276.	Wojciech Ożegowski zwany Kotek (<i>Voicziech Ozegowski rzeczony KotheK</i>)	<i>ślawny</i>					12 I 1571 (I/12, s. 58-59)
2277.	Wojciech Patrzywką (<i>Albertus Patrzywkanth/Patrzywkath</i>)	<i>concivis</i>	Jadwiga				8 XII 1539 (I/10, s. 150-151)
2278.	Wojciech Pęcherz kowal (<i>Albertus/Voicziech Pęchersz/Pecherz</i>)	<i>faber</i>					3 V 1547 (I/10, s. 254); 25 XI 1549 (I/10, s. 319-320); 20 II 1573 (I/12, s. 126-127); 10 V 1577 (I/12, s. 339-340)
2279.	Wojciech Piechotka (<i>Vociech/Wociech Piechotka</i>)	<i>uczciwy</i>	Marusza córka Sebastiana ogrodnika	Jan Piechota Dorota			13 X 1595 (I/13, s. 413); 5 VII 1596 (I/13, s. 438-439)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2280.	Wojciech Piegawczyk (<i>Vociech/Wociech Piegawczyk/ Piegawka</i>)	<i>slawny</i> <i>lawnik mieszczanin</i>	Marusza córka Macieja Kosma	Jędrzej Piegawka Katarzyna		Anna – siostra; Bałasz Węgrzyn (mąż Anny) – szwagier	4 II 1594 (I/13, s. 342-343); 22 IV 1594 (I/13, s. 346-347); 22 XI 1596 (I/13, s. 446-447); 20 XI 1598 (I/14, s. 21); 19 V 1600 (I/3, s. 107-108)
2281.	Wojciech Pieruski (<i>Albertus/Vociech/Voiczeh/ Wociech/Woiczeh Pieruski/ Pyeruski/Pyoruski/Pyoruszki</i>)	<i>famatus</i> <i>nobilis et honestus</i> <i>slawny</i> <i>szlachetny pan</i> <i>civis</i> <i>mieszczanin</i>	1. Marusza Baryczkówna; 2. Anna Barwierka/ Łaziebnikowa	Jan Pieruski	pasierbowie (dzieci Anny i Pawła łąziennika): Zofia, Jan, Szymon, Anna	rodzeństwo: Wawrzyniec, Stanisław, Marcin, Maciej, Anna	9 II 1560 (I/11, s. 52-53); 16 II 1560 (I/11, s. 57-58); 9 VII 1563 (I/11, s. 200-201); 25 VIII 1564 (I/11, s. 230-231); 19 I 1565 (I/11, s. 236-238); 11 IV 1567 (I/11, s. 317-318); 4 XI 1569 (I/11, s. 370-371); 31 I 1571 (I/12, s. 66-67); 22 X 1571 (I/3, s. 42-45); 11 IV 1572 (I/12, s. 106-107); 13 II 1573 (I/12, s. 122-123); 20 II 1573 (I/12, s. 127-128); 6 III 1573 (I/12, s. 133-134); 17 IV 1573 (I/12, s. 136-138); 22 I 1574 (I/12, s. 183-184); 16 IV 1574 (I/12, s. 197-199); 30 IX 1575 (I/12, s. 277-278, 280-281); 19 X 1575 (I/12, s. 283-284); 8 XI 1577 (I/12, s. 367-369); 24 I 1578 (I/12, s. 372-374); 5 II 1580 (I/12, s. 457-459); 29 IV 1580 (I/12, s. 478-479); 20 I 1581 (I/12, s. 500-501); 23 X 1587 (I/13, s. 156, 156- 157); 11 VI 1593 (I/13, s. 328-329); 4 II 1594 (I/13, s. 342-343); 20 IX 1596 (I/13, s. 443-444)
2282.	Wojciech Pierzynka z Noskowa (<i>Albertus Pyerzinka/Pyerzynka de Noskowo</i>)	<i>providus</i>				Maciej sukiennik z Margonina – brat	22 II 1552 (I/10, s. 334-336)
2283.	Wojciech Pisarek (<i>Wociech pissarek/pysarek</i>)	<i>slawny</i>	Zofia				13 III 1585 (I/13, s. 39-40)
2284.	Wojciech [Popek] (<i>Wociech/Woczeh</i>)			Piotr Popek		Andrzej – brat	29 VI 1582 (I/3, s. 72-74); 2 III 1590 (I/13, s. 253-254)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2285.	Wojciech Powłoka kowal (<i>Albertus/Voiczciech/Voyczciech Powłoka</i>)	<i>providus ac honestus</i> <i>slawny mąż</i> <i>civis</i> <i>faber</i> <i>mieszczanin</i> <i>oppidanus</i>					5 II 1553 (I/10, s. 390-393); 10 II 1570 (I/3, s. 34-35); 11 IV 1572 (I/12, s. 99-100)
2286.	Wojciech pleban ze Słaboszewa (<i>Albertus plebanus in Słaboszewo</i>)	<i>honorabilis</i>		Marek młynarz z Bachorzewa		Małgorzata Mszczonowska – siostra	1 II 1549 (I/10, s. 304-305)
2287.	Wojciech Pruskowski (<i>Adalbertus/Albertus/Voczciech/Voiczciech Pruskowski/Pruszkowski/Pruszkowsky</i>)	<i>generosus dominus</i> <i>szlachetny</i> <i>urodzony pan</i> <i>capitaneus</i> <i>Plesoviensis</i> <i>commissarius</i> <i>magnifice domine</i> <i>Hedwigis de Coszcielec</i> <i>factor</i> <i>oberman mienia pleszewskiego</i> <i>służebnik</i>					14 IV 1559 (I/2., s. 241-243); 8 V 1559 (I/11, s. 33-35); 9 V 1559 (I/2, s. 243-245); 16 II 1560 (I/11, s. 57-58); 29 III 1560 (I/11, s. 72-73); 21 VI 1560 (I/11, s. 79-84); 7 VIII 1560 (I/11, s. 65-68); 25 X 1560 (I/11, s. 90-92); 31 I 1561 (I/11, s. 103-104); 2 V 1561 (I/11, s. 119-120, 120-121, 121-122); 10 IV 1561 (I/11, s. 160); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 25 IX 1562 (I/11, s. 172); 9 VII 1563 (I/11, s. 200-201); 5 V 1564 (I/3, s. 2-3, 3-4); 24 XI 1564 (I/3, s. 9-11); 12 XII 1564 (I/11, s. 302); 11 V 1565 (I/11, s. 239-240, 240-242); 10 V 1566 (I/11, s. 272-273)
2288.	Wojciech Rakowski krawiec (<i>Albertus Rakowszky</i>)	<i>providus</i> <i>civis</i> <i>sarcinator</i>	Dorota				16 VII 1540 (I/10, s. 161-162)
2289.	Wojciech Robakowski (<i>Albertus Robakowski</i>)	<i>nobilis</i>			Urszula	Marcin Rzygałka – zięć	27 I 1548 (I/10, s. 271)
2290.	Wojciech rzeźnik (<i>Albertus lanio</i>)	<i>civis</i> <i>lanio</i>					12 X 1552 (I/10, s. 403-410)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2291.	Wojciech Rzygalka pisarz (Vociech/Wociech Rzigalka/ Rzygalka) zm. 1586	<i>slawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>pisarz miejski</i> <i>pleszewski</i> <i>scabinus</i>	Ewa córka Apolonii i Tomasza	Marcin Rzygalka, Urszula	Jan		19 VII 1549 (I/10, s. 317-318); 25 I 1581 (I/3, s. 66-68); 15 II 1581 (I/3, s. 68-70, 70-71); 5 V 1581 (I/12, s. 511-512); 27 IV 1582 (I/3, s. 72); 17 XII 1582 (I/3, s. 75-76); 4 XI 1583 (I/12, s. 548); 28 II 1586 (I/13, s. 78-80); 11 VII 1586 (I/13, s. 103-105)
2292.	Wojciech Sędzik (Vociech/Wociech Sedzik)	<i>slawny</i> <i>ławnik</i> <i>mieszczanin</i> <i>rajca</i> <i>scabinus</i> <i>wójt</i>	Elżbieta				30 VI 1589 (I/13, s. 207-208); 28 V 1593 (I/13, s. 321-322, 322); 24 II 1595 (I/13, s. 398-399, 400-401); 7 IV 1595 (I/13, s. 401-402); 20 XI 1596 (I/13, s. 424-425); 16 V 1597 (I/13, s. 452-453); 7 I 1600 (I/14, s. 33-34)
2293.	Wojciech Skonieczny ogrodnik (Albertus Skonyeczny)	<i>ortulanus domini</i> <i>curari</i>					13 III 1542 (I/10, s. 169-170)
2294.	Wojciech Skrzypiński (Vociech Skrzypinsky)	<i>szlachetnie urodzony</i> <i>namiestnik</i> <i>starosta pleszewski</i>					9 VI 1580 (I/12, s. 489); 7 III 1581 (I/12, s. 504-505)
2295.	Wojciech [Soltyszek] (Albertus)			sołtys		rodzeństwo: Szymon, Walenty, Jan, Dorota	11 III 1537 (I/10, s. 119)
2296.	Wojciech stragarz (Voicziech stragarz)	<i>slawny</i> <i>stragarz</i>	Anna				28 VI 1577 (I/12, s. 352-354)
2297.	Wojciech Strugała kowal (Albertus/Voicziech Strugala) zm. 1570	<i>famatus vir</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>concivis</i> <i>consul</i> <i>fabrilis artis magister</i> <i>scabinus</i>	1. Barbara córka Małgorzaty Strugaliny i Jana; 2. Jadwiga córka Marcina Krupki		Jan (syn Barbary); Jan Fortuna (syn Jadwigi)		1 VII 1539 (I/2, s. 148); 8 V 1542 (I/2, s. 155); 12 III 1548 (I/2, s. 170-171); 21 X 1552 (I/10, s. 380); 5 II 1553 (I/10, s. 390-393); 21 VI 1560 (I/2, s. 254-255); 20 X 1570 (I/12, s. 50-52)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2298.	Wojciech sukiennik (<i>Albertus pannifex</i>) zm. 1552	<i>laboriosus</i> <i>providus</i> <i>pannifex</i>	Elżbieta				22 II 1549 (I/10, s. 307-308); 30 V 1552 (I/10, s. 366-367); 3 VI 1552 (I/10, s. 367-368)
2299.	Wojciech szewc (<i>Albertus sutor</i>)	<i>sutor</i>					16 IV 1544 (I/2, s. 160)
2300.	Wojciech szklarz (<i>Vociech/Wociech/Wocziech</i> <i>sklarz/szklarz/szklarz</i>)	<i>ślawny</i> <i>mieszczanin</i> <i>szklarz</i>	Anna				5 II 1574 (I/12, s. 187-189); 18 XI 1580 (I/12, s. 495-496); 17 III 1586 (I/13, s. 81-83); 23 X 1587 (I/13, s. 156-157); 14 IV 1589 (I/13, s. 180-181); 26 V 1600 (I/14, s. 39-40)
2301.	Wojciech [Szkutny] (<i>Albertus</i>)			Wawrzyniec Szkutny			15 I 1552 (I/10, s. 331-332)
2302.	Wojciech Szukała (<i>Albertus Szvkala</i>)						14 X 1549 (I/2, s. 180)
2303.	Wojciech [Ślusarczyk] (<i>Albertus</i>)			Jan ślusarz Agnieszka		Jan Roziński – dziadek; rodzeństwo: Jan, Wawrzyniec	27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204)
2304.	Wojciech ślusarz (<i>Albertus ferrifaber</i>)	<i>providus</i> <i>concvivis</i> <i>ferrifaber</i>	Dorota				21 V 1540 (I/10, s. 158-159); 18 VII 1547 (I/2, s. 164-165); 20 I 1553 (I/10, s. 382-383)
2305.	Wojciech Tarnowski (<i>Vociech/Wociech Tarnowski</i>)	<i>uczciwy</i>					14 X 1594 (I/13, s. 365-367)
2306.	Wojciech tkacz (<i>Albertus textor</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>textor</i>					22 II 1566 (I/11, s. 264-265)
2307.	Wojciech Tomicki (<i>Albertus Tumiczki</i>)	<i>nobilis</i>				Agnieszka – siostra	9 IX 1569 (I/12, s. 5-7)
2308.	Wojciech Umęczyna z Koźmina (<i>Albertus Umanczina a</i> <i>Coszymyn</i>)						10 II 1547 (I/10, s. 249-250)
2309.	Wojciech Wąsik (<i>Albertus Vassik/Vaszik/</i> <i>Wąssyk</i>)	<i>famatus</i> <i>suburbanus</i>			Wojciech		16 VI 1553 (I/10, s. 425-427); 21 II 1567 (I/11, s. 311-312); 7 IV 1570 (I/12, s. 16-17)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2310.	Wojciech Wąsik (<i>Albertus/Vociech/Voicziech/ Wociech/Woczzech Vaszik/ Vąsik/Wassik/Wąsik/Wąssik</i>)	<i>famatus sławny mieszczanin przedmieszczanin</i>	Barbara	Wojciech Wąsik		Jadwiga – siostra; Jan Szetlik (brat Barbary, mąż Jadwigi) – szwagier	7 IV 1570 (I/12, s. 16-17, 19-20); [?] 5 X 1576 (I/12, s. 319-320); [?] 5 II 1580 (I/12, s. 462-463); 8 IV 1580 (I/12, s. 468-469); 16 II 1582 (I/12, s. 526-527); 27 IV 1584 (I/13, s. 11); 21 III 1586 (I/13, s. 85-87); 2 X 1592 (I/13, s. 298-299); 7 II 1597 (I/13, s. 451-452); 3 IV 1598 (I/14, s. 9-10)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2311.	Wojciech Wilk kowal (<i>Albertus/Voiczciech/Wociech/ Woczciech/Woiczciech Wilk/Wylk/ Wilk/Wylk</i>)	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>ślawny mąż</i> <i>uczciwy</i> <i>civis</i> <i>faber</i> <i>mieszczanin</i> <i>opiekun szpitala</i> <i>oppidanus</i> <i>proconsul</i> <i>scabinus</i>	Dorota			Barbara – siostrzenica	21 VI 1560 (I/2, s. 254-255); 15 II 1566 (I/11, s. 257-258); 31 I 1567 (I/11, s. 304-306); 21 II 1567 (I/11, s. 309-310); 9 VII 1568 (I/11, s. 346-347); 20 V 1569 (I/11, s. 363-364); 17 II 1570 (I/4, s. 1); 9 /16 [?] III 1571 (I/3, s. 38-39); 12 X 1571 (I/3, s. 40-41, 41-42); 8 I 1574 (I/12, s. 168-170); 7 I 1575 (I/12, s. 240-241); 4 III 1575 (I/12, s. 248-249); 15 IV 1575 (I/12, s. 254-256); 27 VI 1578 (I/12, s. 409-411); 12 VI 1579 (I/12, s. 429-431); 10 VII 1579 (I/12, s. 433-434); 8 I 1580 (I/12, s. 454-455); 8 IV 1580 (I/12, s. 466-467); 7 IV 1581 (I/12, s. 505-506); 21 IV 1581 (I/12, s. 509, 509-510); 18 V 1582 (I/12, s. 528-529); 1 VI 1582 (I/12, s. 530); 3 II 1584 (I/12, s. 551-552); 25 V 1584 (I/13, s. 13-14); 6 VII 1584 (I/13, s. 15-16); 29 III 1585 (I/13, s. 41-42); 13 VI 1586 (I/13, s. 102-103); 10 XI 1586 (I/13, s. 117-119); 9 X 1587 (I/13, s. 155-156); 30 IX 1588 (I/13, s. 164-165); 9 VI 1589 (I/13, s. 200-202); 26 I 1590 (I/13, s. 224-225); 23 II 1590 (I/13, s. 228-229); 6 VII 1590 (I/13, s. 246-248, 248-250); 1 II 1591 (I/13, s. 259-260); 10 VI 1594 (I/3, s. 97-98); 18 IX 1595 (I/13, s. 410-411); 30 VIII 1596 (I/13, s. 441-442); 27 VI 1597 (I/13, s. 458-459); 14 XI 1597 (I/13, s. 461-462)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2312.	Wojciech Włóczy Pytka sukiennik (<i>Albertus dictus Wloczi Pythka</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i> <i>pannifex</i>					31 VIII 1565 (I/11, s. 242-243); 15 II 1566 (I/11, s. 257-258)
2313.	Wojciech Wolski (<i>Albertus Volski</i>)	<i>laboriosus</i> <i>concivis</i>					18 VII 1547 (I/2, s. 164-165)
2314.	Wojciech Wołek rzeźnik (<i>Albertus/Wociech Wolek/ Wolek</i>) zm. 1580	<i>famatus</i> <i>honestus</i> <i>adolescens</i> <i>magister carnarius</i>	1. Dorota córka Józefa Frymka; 2. Regina	Piotr Wołek	Anna, Katarzyna, Jan	Marcin – brat; Stanisław sukiennik (mąż Anny) – zięć	3 VIII 1556 (I/2, s. 222-223); 11 II 1558 (I/2, s. 230-231, 231-233); 9 III 1562 (I/11, s. 162-165); 15 II 1566 (I/11, s. 258-260); 3 X 1567 (I/3, s. 28); 17 IX 1568 (I/11, s. 351-352); 27 V 1575 (I/12, s. 260-261); 8 XI 1577 (I/12, s. 365-366, 367-369); 9 VI 1580 (I/12, s. 489); 8 VI 1582 (I/12, s. 532-533); 3 II 1584 (I/12, s. 550-551); 28 IX 1584 (I/13, s. 23-25); 3 VII 1592 (I/3, s. 84-85); 6 XI 1592 (I/13, s. 302-303)
2315.	Wojciech Woszczyna/ Woszczynka (<i>Albertus Woszczyna/Woszczynka/ Woszczyna</i>)	<i>viceadvocatus</i>	Zofia Chorzowska				8 VII 1522 (I/2, s. 102-103); 5 II 1524 (I/10, s. 90-91)
2316.	Wojciech Wośka (<i>Albertus/Wocziech Wojska/ Woska/Woyska</i>) zm. przed 1574	<i>famatus</i> <i>providus</i> <i>suburbanus</i> <i>providus vir</i>	Anna				26 VII 1566 (I/3, s. 24-25); 11 IV 1567 (I/11, s. 316-317); 8 XI 1567 (I/11, s. 332-333); 25 VI 1574 (I/12, s. 214-216)
2317.	Wojciech woźny (<i>Albertus bedellus</i>)	<i>bedellus civilis</i> <i>civis</i>					31 I 1556 (I/2, s. 221-222); 10 X 1561 (I/11, s. 145); 26 VI 1562 (I/11, s. 168-169); 13 IX 1568 (I/11, s. 349-350)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2318.	Wojciech Wójtaszek (<i>Albertus Voithassek/</i> <i>Voytassek/Voythassek/</i> <i>Woytassek/Woythaszek</i>) zm. 1564	<i>famatus</i> <i>honestus</i> <i>providus</i> <i>civis</i> <i>ex brachio ducis Anne</i> <i>de Thączyn</i> <i>oppidanus</i> <i>scabinus</i>	Anna Krakowczykowa		Krzysztof		17 XII 1540 (I/10, s. 165-166); 17 VI 1541 (I/10, s. 167-168); 18 IX 1542 (I/10, s. 176-177); 9 X 1542 (I/10, s. 178-179); 4 IV 1543 (I/10, s. 187-188); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 25 VIII 1564 (I/11, s. 232-234); 22 IX 1564 (I/11, s. 234-235); 12 XII 1564 (I/11, s. 302); 6 IX 1566 (I/11, s. 292-294); 25 X 1566 (I/11, s. 298-299)
2319.	Wojciech Wygnany (<i>Albertus Vignani</i>) zm. 1561				Stniśław Styszko	Adam Styszko – wnuk	11 II 1561 (I/2, s. 258-260)
2320.	Wojciech Wykręt (<i>Albertus Wykreth</i>)						12 X 1544 (I/10, s. 216-217)
2321.	Wojciech Wszolowski (<i>Wociech Wszolowski</i>)	<i>szlachetny</i>				Stanisław Wszolowski – brat	1 XII 1595 (I/13, s. 416-417)
2322.	Wojciech z Baranówka (<i>Wociech z Baranowka</i>)	<i>pracowity</i>			Anna	Błażej Pokora – zięć	2 VI 1595 (I/13, s. 404-405)
2323.	Wojciech z Brzeźnicy (<i>Albertus de Brzesnyca</i>) zm. 1529	<i>adolescens interfectus</i>					10 II 1530 (I/2, s. 120)
2324.	Wojciech z Czolnochowa (<i>Albertus de Czolnochow</i>)	<i>providus</i>		Elżbieta Janeczkowa (macocha)			13 I 1539 (I/10, s. 132-133, 134)
2325.	Wojciech z Koszutowa (<i>Albertus in Cossuthowo</i>)	<i>famatus</i> <i>civis</i>					2 V 1561 (I/11, s. 120-121, 121-122)
2326.	Wojciech Zajączek z Kalisza (<i>Wociech Zaiaczek</i>)	<i>slawny</i> <i>mieszczanin kaliski</i>					17 XII 1582 (I/3, s. 74-75); 10 IV 1592 (I/13, s. 287-289); 3 VII 1592 (I/3, s. 87-89)
2327.	Wojciech zięć Marzelowej (<i>Albertus gener Marzelewa</i>)	<i>providus</i>					22 I 1552 (I/10, s. 332-333)
2328.	Wojciech Żakowski (<i>Albertus Zakowski</i>)	<i>nobilis</i>				Regina – siostra; Maciej Koziłek (mąż Reginy) – szwagier; siostrzeńcy: Wojciech, Stanisław	26 VI 1562 (I/11, s. 168-169)
2329.	Wojtkowa Ogrodnikowa (<i>Woithkowa vidua hortulanae</i>)		NN ogrodnik				25 VIII/1 IX [?] 1564 (I/3, s. 6- 8)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2330.	Wstawski (<i>Wstawski</i>)						22 VI 1587 (I/13, s. 145-147)
2331.	Zofia (<i>Zophia</i>)		Ambroży				30 VIII 1585 (I/13, s. 66-68)
2332.	Zofia (<i>Zophia</i>)		Piotr				8 II 1591 (I/13, s. 265-266)
2333.	Zofia (<i>Zophia</i>)		Sobek				10 V 1591 (I/13, s. 277-278)
2334.	Zofia (<i>Zophia</i>)	<i>honesta</i>	Łukasz z przedmieścia		Hieronim (pasierb)		14 II 1560 (I/11, s. 55-57); 7 IX 1552 (I/10, s. 371-372)
2335.	Zofia (<i>Zophia</i>)			Paweł balwierz Anna Łaziebniczka Wojciech Pieruski (ojczym)		rodzeństwo: Jan, Szymon, Anna	14 IV 1559 (I/2., s. 241-243); 16 II 1560 (I/11, s. 57-58)
2336.	Zofia [Andrzejowa] (<i>Zophia</i>)		Andrzej sługa miejski				8 II 1591 (I/13, s. 265-266)
2337.	Zofia [Barwierzowa] (<i>Zophia</i>)	<i>uczciwa</i>	Foltyn barwierz	Tomasz Roziński	Elżbieta	Wojciech Krakowczyk – szwagier	3 VI 1594 (I/13, s. 358-359)
2338.	Zofia Barwierzówna (<i>Zophia Barwierzowna</i>)						13 II 1573 (I/12, s. 123-124)
2339.	Zofia [Bednarzowa] (<i>Zophia</i>)	<i>uczciwa</i>	Piotr bednarz				5 VII 1596 (I/13, s. 438); 23 I 1598 (I/14, s. 3-5); 26 V 1600 (I/14, s. 39-40)
2340.	Zofia Bieńczykówna (<i>Zophia Bienczykowna</i>)					rodzeństwo: Maciej Radzimski, Franciszek, Szymon, Małgorzata Bieńczykówna; bratanice (córci Macieja): Anna, Regina; Barbara Jelitowska (żona Macieja) – bratowa	15 X 1552 (I/10, s. 396-400)
2341.	Zofia [Bogucka] (<i>Zophia</i>)	<i>uczciwa</i>		Urban Bogucki		Stabisław – brat	30 VIII 1591 (I/13, s. 281-283)
2342.	Zofia [Bomba] (<i>Zophia</i>)	<i>uczciwa</i>	Mikołaj Bomba				4 XI 1588 (I/13, s. 173-174); 25 VI 1593 (I/13, s. 330)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2343.	Zofia Chadalina (<i>Zoffya/Zophia Chadalina</i>)	<i>honesta</i> <i>slawna</i> <i>uczciwa</i>	1. Błażej Chadała; 2. Paweł Zagatka				22 III 1566 (I/3, s. 22-24); 1 II 1572 (I/12, s. 88-89); 3 II 1576 (I/12, s. 298-300); 25 IV 1578 (I/12, s. 395-398); 8 VI 1582 (I/12, s. 533-534); 21 VI 1585 (I/13, s. 49-50)
2344.	Zofia Chorzowska (<i>Zophia Chorzowska</i>)	<i>nobilis</i>	Wojciech Woszczyńska			Jan Chorzowski [?]	8 VII 1522 (I/2, s. 102-103)
2345.	Zofia Chwalina Kuśnierka (<i>Zophia Kusnierka Chwalina</i>)						7 X 1577 (I/12, s. 363-364)
2346.	Zofia [Cieślowa/ Kopczykowa] (<i>Zophia</i>)	<i>honesta</i> <i>famata</i>	1. Łukasz cieśla; 2. Andrzej Kopczyk				31 I 1567 (I/11, s. 306-307); 6 VI 1567 (I/11, s. 319-320); 29 V 1573 (I/12, s. 145-147); 8 X 1574 (I/12, s. 228-229); 31 VIII 1590 (I/13, s. 250-251)
2347.	Zofia [Dryszipułowa] (<i>Zophia</i>)				Wacław, Leonard, Aleksy		23 XII 1543 (I/10, s. 206-207)
2348.	Zofia [Garnarczowa] (<i>Zophia</i>)		Miklas/Mikołaj garncarz				15 IX 1553 (I/10, s. 437-438); 26 I 1571 (I/12, s. 62-64)
2349.	Zofia Gawłowska (<i>Zoffia/Zophia Gawłowska</i>)	<i>szlachetna</i>	Aleksy Kabaczyk	Anna Gawłowska			21 IV 1578 (I/12, s. 392-394); 8 VI 1582 (I/12, s. 532-533)
2350.	Zofia Głoskowska (<i>Zophia Głoskowska</i>)	<i>famata</i>	Jan Łazienny				10 X 1561 (I/11, s. 142-143); 13 VI 1567 (I/11, s. 321-322)
2351.	Zofia Głoskowska (<i>Zophia Głoskowska</i>)	<i>szlachetna</i>	Mikołaj Zajac	Jan Głoskowski [?]			6 V 1594 (I/13, s. 352-353); 30 V 1597 (I/13, s. 453-454)
2352.	Zofia [Gomółkowa] (<i>Zophia</i>)		Jan Gomółka				23 X 1592 (I/13, s. 300-301, 301-302)
2353.	Zofia Grzegorzowa (<i>Zoffia Grzegorcewa/ Grzegorzewa</i>)	<i>slawna</i>			Marusza	Piotr krawiec – zięć	27 IV 1584 (I/13, s. 10-11); 5 VI 1592 (I/13, s. 293-294)
2354.	Zofia Gyboszczyna (<i>Sophia/Zophia Gyboszczyna</i>)	<i>famata</i>	Maciej Gybos	Maciej łąziebnik			27 IX 1528 (I/2, s. 117); 2 X 1545 (I/10, s. 226-227)
2355.	Zofia [Irzykowa] (<i>Zophia</i>)	<i>provida</i>	Jerzy Irzyk				7 II 1522 (I/2, s. 100-101, 101)
2356.	Zofia Jaskólska (<i>Zophia Jaskolska/Jaskolszka</i>)	<i>nobilis</i>	Franciszek Jelitowski				27 VI 1544 (I/2, s. 157-158); 5 X 1552 (I/10, s. 372-374)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2357.	Zofia Kalczanka (<i>Zophia Kalczanka</i>)	<i>honesta</i>	Jakub Groth	Wojciech Kalka Elżbieta Pieruska		Anna – siostra	11 X 1552 (I/10, s. 400-403); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 9 II 1554 (I/10, s. 455-457); 21 V 1567 (I/11, s. 318-319); 18 VI 1568 (I/11, s. 343-344); 6 V 1569 (I/11, s. 360-361)
2358.	Zofia Kaldoszowa (<i>Zophia Molendinatrix dicta Kaldoska/Kaldoszowa</i>)	<i>honesta</i>	Walenty Kaldosz		Anna, Dorota, Jan, Sebastian, Wawrzyniec, Walenty, Jakub, Marcin		27 V 1558 (I/11, s. 9-13); 1 III 1560 (I/11, s. 69-70); 21 IV 1564 (I/11, s. 225-227); 19 V 1564 (I/3, s. 5)
2359.	Zofia Karczówna (<i>Zophia Karczowna</i>)	<i>ślawna</i>	Jan Pierdołka	Anna Wojciech Baran/Karcz z Baranowa (ojczym)			19 V 1570 (I/12, s. 32-34); 8 I 1574 (I/12, s. 170-172)
2360.	Zofia Kłodyszkowa ze Skórzna (<i>Zophia cognomie Clodiskowa in Skorzeniowo</i>)					Walenty Kaldosz – brat	27 V 1558 (I/11, s. 9-13)
2361.	Zofia Kotarbska albo Meniszewska (<i>Zophia Kotarbska albo Meniszewska</i>)	<i>szlachetna</i>	Paweł Wargalik			rodzeństwo: Piotr, Maciej	27 I 1597 (I/13, s. 450-451); 26 IV 1600 (I/14, s. 37-38)
2362.	Zofia [Kramarzowa] (<i>Zophia</i>)	<i>ślawna</i>	Stanisław kramarz				21 XI 1571 (I/12, s. 85)
2363.	Zofia Kromolicka (<i>Zophia Kromolicka</i>)	<i>ślawna</i>	Gabriel Cygan				23 XI 1565 (I/11, s. 251-253); 11 IV 1575 (I/12, s. 250-251); 27 IV 1575 (I/12, s. 258-259); 23 X 1592 (I/13, s. 300-301); 27 III 1593 (I/12, s. 334-336); 26 I 1594 (I/13, s. 339-340)
2364.	Zofia Krupina (<i>Zofia/Zophia Krupina</i>)	<i>famata honesta ślawna uczciwa mieszczka</i>	Andrzej Krupka	Kasper Czynk Anna Czynkowa	Tomasz Krupczyk	Anna Kamińska – synowa; Brykcy Krupka – szwagier	10 VI 1547 (I/10, s. 261-262); 21 VI 1560 (I/11, s. 79); 19 II 1565 (I/3, s. 11-12); 22 II 1566 (I/11, s. 264-265); 16 XI 1571 (I/12, s. 83-84); 2 X 1579 (I/12, s. 434-436); 27 IV 1582 (I/3, s. 71-72); 2 V 1586 (I/13, s. 92-94); 14 V 1593 (I/3, s. 90-91); 28 V 1593 (I/3, s. 92-93); 11 VI 1593 (I/13, s. 323); 9 VII 1593 (I/3, s. 95-96); 13 I 1595 (I/13, s. 375-376)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2365.	Zofia [Kubiejna] (Zofia)			Agnieszka Kubiejna		rodzeństwo: Wojciech Jan, Hanna	18 V 1582 (I/12, s. 529-530)
2366.	Zofia Kucharzowa (Matysowa/Zoffia/Zophia Kucharzowa)	ślawna uczciwa	Maciej kucharz				27 V 1575 (I/12, s. 263-264); 1 II 1577 (I/12, s. 326-327); 3 II 1584 (I/12, s. 550-551); 28 IV 1589 (I/13, s. 193-195); 30 VI 1589 (I/13, s. 205-207)
2367.	Zofia Kunna (Zophia Kunna)	ślawna mieszczka					23 XI 1571 (I/12, s. 86)
2368.	Zofia [Łaziebniczka] (Zophia)			Paweł łązebnik Anna		Jan – brat	5 V 1564 (I/3, s. 2-3)
2369.	Zofia [Malikowa] (Zophia)		Bartłomiej Malik	Katrzyzna Mierzwina			2 IV 1538 (I/10, s. 124-125)
2370.	Zofia Mandykówna (Zophia Mandikowa Mandikowa/Mandiowna)	famata ac provida	Jan Miecznik	Maciej Mandyk		Katarzyna – siostra; Piotr Pycha (mąż Katarzyny) – szwagier	21 II 1561 (I/2, s. 255-256, 256-257)
2371.	Zofia [Maszlunkowa] (Zophia)	honesta	Jan Maszlunka				16 IV 1544 (I/2, s. 160)
2372.	Zofia [Mazur] (Zophia)			Maciej Mazur Małgorzata		rodzeństwo: Erazm, Marcin, Urban, Zofia	27 VI 1565 (I/3, s. 12-16); 21 XI 1565 (I/3, s. 16-17)
2373.	Zofia Mieczniczka (Zophia Mieczniczka)	uczciwa	1. Wojciech Chwałę; 2. Szymon miecznik	Grzegorz sołtys z Jankowa	Anna (córka Wojciecha Chwały)		9 II 1571 (I/12, s. 67-68); 13 II 1573 (I/12, s. 120-122); 12 VII 1596 (I/13, s. 439-440)
2374.	Zofia Miklaszka (Zophia Miklaszka)	uczciwa					28 IV 1589 (I/13, s. 195-196)
2375.	Zofia [Młynarzowa] (Zophia)	uczciwa	Maciej młynarz foluski				7 I 1575 (I/12, s. 235-236)
2376.	Zofia [Niewrzęda] (Zophia)	famata oppidana	Grzegorz Niewrzęda				6 V 1569 (I/11, s. 359-360)
2377.	Zofia [Nicponiowa] (Zophia)	ślawna	Maciej Nicpoń	Dorota Piekarka z Koszutowa			10 I 1587 (I/13, s. 131-132)
2378.	Zofia Obersalowa (Zophia Obersalova)	honesta	Bartłomiej Obersal		Jakub Oberszalik		14 IX 1540 (I/10, s. 164); 26 VIII 1569 (I/11, s. 368); 27 VI 1578 (I/12, s. 408-409)
2379.	Zofia [Otrąbka] (Zophia)	honesta	Marcin Otrąbka	Szymon z Kowalewa			6 IX 1566 (I/11, s. 294-295)

Lp.	Osoba	Predykat/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2380.	Zofia Parteczonka (<i>Zophia Parteczonka</i>)	<i>uczciwa</i>	Walenty Kaczoch				3 X 1586 (I/13, s. 111-113)
2381.	Zofia [Piekarska] (<i>Zophia</i>)		Marcin Piekarski	Maciej Świderek Barbara		rodzeństwo: Jan, Grzegorz, Elżbieta, Anna; Jan Długosz (mąż Elżbiety) – szwagier	15 II 1599 (I/14, s. 25-27)
2382.	Zofia Pieruska (<i>Zophia Pioruska</i>)			Marcin Pieruski Zofia		rodzeństwo: Joachim, Jan, Mikołaj, Elżbieta, Katarzyna	19 I 1554 (I/10, s. 442-444)
2383.	Zofia Pieruska/Tomicka (<i>Zophia Pyoruska/Thomiczka</i>)	<i>nobilis et honesta</i> <i>in suburbio</i>	1. Marcin Pieruski; 2. Jan Pieruski		Joachim, Jan, Mikołaj, Elżbieta, Katarzyna, Zofia		18 I 1549 (I/10, s. 292-293); 1 II 1549 (I/10, s. 303-304); 12 X 1552 (I/10, s. 403-410); 21 X 1552 (I/10, s. 378-380)
2384.	Zofia [Pilarzowa] (<i>Zophia</i>)		Stanisław pilarz				6 X 1570 (I/12, s. 48-49)
2385.	Zofia Piotrowa (<i>Zophia Piotrowa</i>)	<i>uczciwa</i>					30 VI 1589 (I/13, s. 209-210)
2386.	Zofia Pisarkowa (<i>Zophia Pisarkowa/ Pissarkowa</i>)	<i>uczciwa</i>	Wojciech Piasarek				13 III 1585 (I/13, s. 39-40); 16 V 1586 (I/13, s. 94-96); 5 VI 1587 (I/13, s. 142-144)
2387.	Zofia Polczyna (<i>Zophia/Zophiya Polczina</i>)	<i>slawna</i>				Piotr Miłosławski – brat	9 II 1560 (I/11, s. 52-53); 19 V 1570 (I/12, s. 30-31)
2388.	Zofia [Posłowa] (<i>Zophia</i>)		Andrzej Poseł				30 VI 1589 (I/13, s. 209-210)
2389.	Zofia [Powłoczka] (<i>Zophia</i>)	<i>slawna i uczciwa</i>	Stefan Powłoczka	Marcin Szklanny			10 I 1586 (I/13, s. 74-76); 29 XI 1596 (I/13, s. 447-448)
2390.	Zofia Sirpowska z Koźmina (<i>Zophia Szirpowska de Coszymyn</i>)	<i>honesta</i>					12 X 1552 (I/10, s. 403-410)
2391.	Zofia [Starostka] (<i>Zophia</i>)		Jan Starostka	Anna Korkowa			17 V 1560 (I/11, s. 77); 29 X 1563 (I/11, s. 209-210)
2392.	Zofia [Szewcowa] (<i>Zophia</i>)		Sebastian szewc				26 IV 1560 (I/11, s. 73-74)
2393.	Zofia Szukalina (<i>Zophia Szukałyna</i>)						16 IV 1538 (I/10, s. 125)
2394.	Zofia Ślusarka (<i>Zophia Szluszarka</i>) zm. 1553	<i>provida ac honesta</i> <i>civis</i>	Maciej		Jan, Łukasz	Anna – siostra	5 II 1553 (I/10, s. 390-393)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2395.	Zofia [Ślusarzowa] (<i>Zophia</i>)	<i>honestata</i> <i>conciuis</i>	Zygmunt ślusarz				28 X 1543 (I/2, s. 158)
2396.	Zofia [Świebodzina] (<i>Zophia</i>)	<i>uczciwa</i>	Maciej Świeboda	Wojciech Kopczyk			4 II 1594 (I/13, s. 341); 26 IV 1599 (I/14, s. 28-29)
2397.	Zofia Wargalówna (<i>Zophia Wargalówna</i>)	<i>uczciwa</i>		Elżbieta Wargalowa		rodzeństwo: Paweł, Katarzyna, Jadwiga	19 VIII 1597 (I/13, s. 459-461)
2398.	Zofia Wczysłowa (<i>Zophia Wczysłowa</i>)	<i>famata</i> <i>honestata</i> <i>civis</i>	1. Urban; 2. Piotr Wczysł		Jan (syn Urbana)		4 I 1544 (I/10, s. 208-209); 7 I 1544 (I/10, s. 209-210); 4 II 1547 (I/10, s. 249); 8 I 1563 (I/11, s. 177-178)
2399.	Zofia [Wieteszkowa] (<i>Zoffia</i>)	<i>slawna</i>	Łukasz Wieteszka	Marcin Kęsicki			28 I 1583 (I/12, s. 537)
2400.	Zofia [Wilczapokora] (<i>Zophia</i>)	<i>slawna</i>	Błażej Wilczapokora			Ambroży ślusarz – stryj	13 III 1579 (I/12, s. 425-427)
2401.	Zofia [Wolkowa] (<i>Zophia</i>)		Mikołaj Wołek				25 IX 1562 (I/11, s. 174-175)
2402.	Zofia Zdanka (<i>Zofia Zdanka</i>)	<i>slawna</i>					13 X 1581 (I/12, s. 519)
2403.	Zuchna Śmieszkowa (<i>Zuchna Smieszkowa</i>)	<i>uczciwa</i>	Maciej Śmieszek				12 I 1590 (I/13, s. 223-224); 12 II 1593 (I/3, s. 89-90)
2404.	Zuzanna Barwierka (<i>Susanna/Zuzanna Barwierka</i>)	<i>uczciwa</i>	Jan barwierz	Jan Wójtowy zięć			13 IV 1584 (I/12, s. 554-555); 23 X 1587 (I/13, s. 156)
2405.	Zuzanna [Brzozowicka] (<i>Susanna</i>)	<i>slawna</i> <i>uczciwa</i>	Maciej Brzozowicki				26 I 1594 (I/13, s. 338-339); 16 VI 1595 (I/13, s. 406-407)
2406.	Zuzanna Czaplina (<i>Zuzanna Czaplina</i>)	<i>slawna</i>	Jan Chadała				20 II 1573 (I/12, s. 125-126)
2407.	Zuzanna [Kamieńska] (<i>Susanna</i>)	<i>slawna</i>		Maciej Kamieński		rodzeństwo: Tomasz, Agnieszka, Apolonia, Anna; szwagrowie: Paweł Wargalik (mąż Anny), Wawrzyniec Jakielek (mąż Apolonii); Piotr Pabis – stryj; Jakub Nowaczyk – wuj	19 II 1593 (I/13, s. 309-310)

Lp.	Osoba	Prezydent/status	Współmałżonek	Rodzice/opiekunowie	Dzieci	Pozostali krewni	Data/źródło
2408.	Zygmunt ślusarz (<i>Sigismundus serafaber/serifaber</i>) zm. 1543	<i>consul oppidanus serifaber</i>	Zofia		Łukasz, Jan, Jan (pasierb)	Barbara z Uniejowa – synowica	28 X 1543 (I/2, s. 158); 16 VII 1554 (I/2, s. 201-202); 27 VIII 1563 (I/11, s. 203-204)

Spis ilustracji

- Fot. 1. Spis małżeństw i córek Jana Zborowskiego, PAN Biblioteka Kórnicka, *Akta majątkowe dotyczące sukcesji po Janie Zborowskim, kasztelanie gnieźnieńskim (1606–1618)*, sygn. BK 01830 (fot. M. Stępnia-Lis).....42
- Fot. 2. Najstarszy znany wizerunek herbu Pleszewa zamieszczony na jednej z kart początkowych księgi ławniczej z lat 1583–1597 (APP, Akta miasta Pleszew, I/13, s. 3).....50
- Fot. 3. Przykład dawnego pieca do wypalania cegieł w Wielkopolskim Muzeum Etnograficznym w Dziekanowicach (fot. M. Stępnia-Lis).....72
- Fot. 4. Przykład młyna z kołem nasiębiernym w Wielkopolskim Muzeum Etnograficznym w Dziekanowicach (fot. M. Stępnia-Lis).....80
- Fot. 5. Fragment najstarszej księgi radzieckiej z zapisem wyboru burmistrza i rajców w 1550 r. (APP, Akta miasta Pleszew, I/2, s. 181).....93
- Fot. 6. Zapiska autorstwa notariusza Piotra plebana z Brzezia i wikariusza pleszewskiego (APP, Akta miasta Pleszew, I/2, s. 116).....133
- Fot. 7. Przykład kramnicy z podcieniem w Goraju lubelskim (Z. Gloger, *Encyklopedia Staropolska*, t. 3, Warszawa 1902, s. 95).....217
- Fot. 8. Iluminowana strona tytułowa księgi wójtowskiej z lat 1584–1597 (APP, Akta miasta Pleszew, I/13).....233
- Fot. 9. Oktostych pochwalny autorstwa Piotra Biernackiego na cześć władz miasta (APP, Akta miasta Pleszew, I/13).....235
- Fot. 10. Dystych elegijny autorstwa Piotra Biernackiego poświęcony herbie Zborowskich (APP, Akta miasta Pleszew, I/13).....236
- Fot. 11. Księga radziecka z lat 1428–1563. Okładzina górna (APP, Akta miasta Pleszew, I/2; fot. M. Stępnia-Lis).....241
- Fot. 12. Księga radziecka z lat 1564–1640. Okładzina dolna (APP, Akta miasta Pleszew, I/3; fot. M. Stępnia-Lis).....242
- Fot. 13. Księga ławnicza i wójtowska z lat 1569–1584. Okładzina górna (APP, Akta miasta Pleszew, I/12; fot. M. Stępnia-Lis).....243
- Fot. 14. Księga ławnicza i wójtowska z lat 1584–1597. Fragment okładziny dolnej (APP, Akta miasta Pleszew, I/13; fot. M. Stępnia-Lis).....244
- Fot. 15. Księga ławnicza i wójtowska z lat 1598–1636. Okładzina górna (APP, Akta miasta Pleszew, I/14; fot. M. Stępnia-Lis).....245
- Fot. 16. Kościół pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela – elewacja zachodnia. Widok współczesny (fot. W. Lis).....262

Fot. 17. Kościół pw. św. Floriana. Widok współczesny od strony południowo–zachodniej (fot. W. Lis).....263

Fot. 18. Rysunek wieży kościoła parafialnego zniszczonej w czasie pożaru w 1715 roku (APP, Akta miasta Pleszew, sygn. I 30).....267

Spis map i planów

Plan 1. Rekonstrukcja planu Pleszewa i herbu miasta w drugiej połowie XVI w. (*Atlas historyczny Polski, Wielkopolska w drugiej połowie XV wieku*, cz. 1., Warszawa 2017, nr 12).....49

Plan 2. Uzupełnienie do rekonstrukcji planu Pleszewa w drugiej połowie XVI w. (*Pleszew w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. M. Gochna, M. Stępniaak).....58

Plan 3. Fragment Mapy Taktycznej Polski 1:100 000 /1924–1939/, Pas 41 Słup 25 (A41 B25), Jarocin, 1934 (źródło: WIG).....73

Plan 4. Hipotetyczne rozmieszczenie młynów wzmiankowanych w księgach miejskich Pleszewa w latach 1520–1600 na podstawie mapy Davida Gilly’ego (1802–1803).....85

Plan 5. Plan miasta z oznaczeniem lokalizacji poszczególnych ciągów sąsiedzkich w XVI w.168

Plan 6. Schemat kościoła parafialnego z przypuszczalnym umiejscowieniem ołtarzy w XVII i XVIII w. (źródło: J. Piasecki, *Dzieje rzemiosła pleszewskiego*, Pleszew 1993, s. 34).....261

Spis tabel

Tabela 1. Wysokość podatków pobieranych w Pleszewie na tle innych miast w XVI w.28

Tabela 2. Wysokość czopowego pobieranego w Pleszewie na tle innych miast drugiej połowie XVI w.29

Tabela 3. Dane statystyczne dla określenia pozycji Pleszewa na tle wybranych miast Wielkopolski.....31

Tabela 4. Skład zawodowy pleszewskiej rady w latach 1520–1600.....94

Tabela 5. Skład zawodowy pleszewskiej ławy w latach 1520–1600.....97

Tabela 6. Częstotliwość zasiadania w pleszewskiej radzie ustalona na podstawie zachowanych zapisek z lat 1520–1600.....99

Tabela 7. Częstotliwość zasiadania w pleszewskiej ławie ustalona na podstawie zachowanych zapisek z lat 1520–1600.....	100
Tabela 8. Migracje między urzędami rady i ławy w latach 1520–1600.....	100
Tabela 9. Kariera urzędnicza osób zasiadających we władzach miejskich Pleszewa odnotowana w latach 1520–1600.....	103
Tabela 10. Terminy posiedzeń pleszewskich sądów wielkich gajonych w drugiej połowy XVI w. ustalone według zachowanych wzmianek źródłowych.....	115
Tabela 11. Woźni sądowi pleszewscy ustaleni na podstawie ksiąg miejskich, sygn. I/2, I/10, I/11, I/12, I/13.....	122
Tabela 12. Wykaz rąk pisarzy dla zapisek z ksiąg radzieckich i ławniczych z lat 1520–1600.....	129
Tabela 13. Pleszewscy przedmieszczanie w zapiskach pleszewskich. Wybór danych zestawiony na podstawie wykazu mieszkańców Pleszewa (aneks F).....	143
Tabela 14. Wysokość podatków pobieranych od poszczególnych grup zawodowych w Pleszewie na podstawie rejestrów szosu w drugiej połowie XVI w.....	151
Tabela 15. Hierarchia zawodowa mieszkańców Pleszewa oparta na kryterium zamożności według zapisów wian z lat 1520–1600.....	153
Tabela 16. Zamożność grup zawodowych mieszkańców Pleszewa w latach 1520–1600.....	155
Tabela 17. Wykaz małżeństw szlachecko–mieszczańskich w oparciu o zapiski z ksiąg miejskich Pleszewa z lat 1520–1600.....	160
Tabela 18. Transakcje kupna–sprzedaży urzędzeń handlowych na Rynku.....	165
Tabela 19. Częstotliwość imion męskich wśród mieszkańców XVI–wiecznego Pleszewa.....	194
Tabela 20. Częstotliwość imion żeńskich wśród mieszkańców XVI–wiecznego Pleszewa.....	195
Tabela 21. Pleszewscy witrycy w latach 1523–1563 (wykaz sporządzony na podstawie ksiąg miejskich Pleszewa).....	257
Tabela 22. Pleszewscy proboszczowie i wikariusze (wykaz sporządzony na podstawie ksiąg miejskich Pleszewa i akt konsystorza kaliskiego).....	259

Spis wykresów

- Wykres 1. Procentowy rozkład spraw rozstrzyganych przez urzędy rady i ławy na podstawie zachowanych zapisek z lat 1520–1600.....106
- Wykres 2. Liczba wpisów wprowadzonych do ksiąg miejskich Pleszewa w poszczególnych miesiącach w okresie 1520–1600.....112
- Wykres 3. Liczba wpisów wprowadzonych do ksiąg miejskich Pleszewa w poszczególnych dniach tygodnia w okresie 1520–1600.....112

Bibliografia

Źródła archiwalne

Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie:

Archiwum Konsystorza Generalnego w Gnieźnie: ACons. E 58

Archiwum Diecezjalne we Włocławku:

Akta konsystorza kaliskiego: 11, 12, 13.

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie:

Archiwum Skarbu Koronnego: I 6, I 11, I 12, I 13

Metryka Koronna: MK 15

Archiwum Państwowe w Poznaniu (APP):

Akta miasta Pleszew: I/1, I/2, I/3, I/4, I/7, I/10, I/11, I/12, I/13, I/14, I/16, I/21, I/25

Akta miasta Środa: I/30

Cechy m. Pleszew: 17

Akta miasta Poznania: I/273

Akta miasta Kalisz: I/7

Księgi sądu ziemskiego w Kaliszu: Z. 23

Akta sądu i urzędu grodzkiego w Kaliszu: Gr. 28

Księgi sądu i urzędu grodzkiego w Poznaniu: Gr. 3, Gr. 7, Gr. 99

Starostwo Powiatowe w Pleszewie, L. Plesz. 49: *Plan von den Plätzen der abgebrannten Stadt Pleschen vermessen in Monat Juli 1806 durch den Bauminspector Grapow, copirt im Juli 1827 durch Kaeufer Feldwebel.*

Muzeum Regionalne w Pleszewie:

Prawa miejskie Pleszewa, odpis, sygn. H-297/1

Przywilej dla cechu krawieckiego z 1592 r., sygn. H-300

Przywilej dla cechu krawieckiego z 1698 r. nadany przez Aleksandra Zaleskiego,
H-299

Statut cechu krawieckiego nadany w 1592 r. przez Jana ze Zborowa, H-298

PAN Biblioteka Kórnicka (PAN BK):

Akta majątkowe dotyczące sukcesji po Janie Zborowskim, kasztelanie gnieźnieńskim (1606-1618), sygn. BK 01830

Źródła kartograficzne

Königliche Grosse Topographische Vermessungs Karte, oprac. D. Gilly, Cron, Langer, [1:50 000], Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz, Berlin, sygn. Kart N 14431.

Messtischblätter, Topographische Karte, ok. 1880-1945, [1:25 000], ark. 4172, Pleschen, 1889 r.

Special Karte von Südproussen aus der Königlichen Grossen Topographischen Vermessungs Karte unter Mitwirkung des Directors Langner reducirt und herausgegeben von Geheimen Bau-Rath Gilly, Berlin 1802–1803, Simon Schropp und Comp. [1:150 000].

Urmesstischblätter (Gradabteilungskarte), ok. 1830, [1:25 000], Staatsbibliothek zu Berlin, sygn. N 729, ark. 2347, 1829 r.

Wydawnictwa źródłowe

Acta Tomiciana. Tomus Secundus Epistolarum. Legationum. Responsorum. Actionum et Rerum Gestarum; Serenissimi Principis Sigismundi Primi, Regis Poloniae et Magni Ducis Lithuaniae, t. 1–15.

Album civium Leopoliensium. Rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388–1783, t. 1–2, wyd. A. Janeczek, Poznań–Warszawa 2005.

Corpus Iuris Polonici: Sectionis primae privilegia, statuta, constitutiones, edicta, decreta, mandata regnum Poloniae spectantia comprehendentis, t. 3, wyd. O. Balzer, Kraków 1906.

Groicki B., *Artykuły prawa majdeburskiego. Postępek sądów około karania na gardle. Ustawa płacej u sądów*, Warszawa 1954.

Groicki B., *Obrona sierot i wdów*, Warszawa 1958.

Groicki B., *Porządek sądów i spraw miejskich prawa majdeburskiego w Koronie Polskiej*, Warszawa 1953.

- Groicki B., *Tytuły prawa majdeburskiego*, red. K. Koranyi, Warszawa 1954.
- Inwentarze dóbr szlacheckich powiatu kaliskiego. Tom II, Z lat 1751–1775*, wyd. W. Rusiński, Wrocław 1959.
- Inwentarze mieszczańskie z lat 1528–1635 z ksiąg miejskich Poznania*, wyd. S. Nawrocki, J. Wisłocki, Poznań 1961.
- Kodeks Dyplomatyczny Wielkopolski*, t. 1–4, wyd. I. Zakrzewski, Poznań 1877–1881.
- Konstytucje sejmu warszawskiego z dn. 19 IV 1590. Pobór pogłówny. Uniwersał poborowy*, Kraków 1590.
- Księga landwójtowsko–ławnicza Koła 1480–1544*, oprac. M. Starzyński, Kraków 2023.
- Księga testamentów miasta Bnina. Zapiski z lat 1574–1688 (1729)*, wyd. N. Delestowicz, Poznań 2023.
- Księga wójtowska miasta Jarocina. Zapiski z lat 1571–1611*, wyd. N. Delestowicz, Poznań 2021.
- Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku 1536–1814. Tom I: Księga obywatelska (główna) z lat 1536–1592*, edycja A. Groth, D. Kaczor, E. Łączyńska-Bartoszek; wstęp i opracowanie D. Kaczor, Gdańsk 2019.
- Księgi sądowe miasta Wąwolnicy z lat 1476–1500*, oprac. G. Jawor, A. Sochacka, red. R. Szczygieł, Lublin 1998.
- Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1659–1665. Część I. Województwa poznańskie i kaliskie*, wyd. Cz. Ohryzko-Włodarska, Wrocław 1978.
- Maisel W., *Prawo magdeburskie miasta Pleszewa*, „Studia i Materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza”, t. 8, z. 1, 1963 (15), s. 67–82.
- Maisel W., *Statuty miasta Kalisza z XVI–XVIII wieku*, [w:] „Rocznik Kaliski”, t. 5, 1972, s. 191–300.
- Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codocibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contexuit indicesque adiecit Theodorus Wierzbowski. P. 4, Sigismundi I registempora complectens (1507–1548)*, vol. 3, nr 21485.
- Najdawniejsze zapiski z księgi miejskiej Pleszewa (1428–1444)*, wyd. T. Jurek, Poznań 2011.
- Najstarsza pleszewska księga radziecka, Zapiski z lat 1485–1519*, wyd. A. Kozak, Poznań 2014.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, Pallottinum 2012.

- Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, wyd. A. Pawiński, t. 1: *Wielkopolska*, [w:] „*Źródła Dziejowe*”, t. 12, Warszawa 1883.
- Rejestr poborowy województwa kaliskiego 1618–1620*, wyd. A. Parczewski, Warszawa 1879.
- Rusiński W., *Inwentarze dóbr szlacheckich dawnego powiatu kaliskiego z lat 1776-1792: cz. 2: inwentarze z lat 1780–1784*, „*Rocznik Kaliski*”, t. 15, 1982, s. 129–273.
- Szamotołska księga ławnicza z lat 1567–1579*, wyd. A. Gąsiorowski, T. Jurek, I. Skierska, Szamotoły 2010.
- Testamenty z ksiąg sądowych małych miast polskich do 1525 roku*, oprac. A. Bartoszewicz, K. Mrozowski, M. Radomski, K. Warda, red. A. Bartoszewicz, Warszawa 2017.
- Volumina legum*, t. 1–2, wyd. J. Ohryzko, Petersburg 1859.

Edycje elektroniczne

- Księgi konsystorza kaliskiego 1504–1540 (wersja robocza)*, red. A. Borek, oprac. A. Borek, I. Krawczyk, W. Lis, K. Szuba, http://atlasfontium.pl/index.php?article=kkk_09_13
- Księgi sądowe powiatu kaliskiego 1587–1594 (wersja robocza)*, red. M. Gochna, oprac. M. Gochna, E. Kalinowski, P. Klint, <http://atlasfontium.pl/index.php?article=kspk>

Opracowania

- Adamczewski M., *Heraldyka miast wielkopolskich do końca XVIII wieku*, Warszawa 2000.
- Anusik Z., *Kilka uwag o dziejach rodu Zborowskich w XVI wieku. Na marginesie książki Ewy Dubas-Urwanowicz*, „*Przegląd Nauk Historycznych*”, nr 2, 2018 (17), s. 287–326.
- Baranowski B., *Życie codzienne małego miasteczka w XVII i XVIII wieku*, Warszawa 1975.
- Baranowski I., *Przemysł polski w XVI wieku*, Warszawa 1919.

- Bartkiewicz M., *Odzież i wnętrza domów mieszczańskich w Polsce w drugiej połowie XVI i w XVII wieku*, Wrocław 1974.
- Bartlett R., *Tworzenie Europy. Podbój, kolonizacja i przemiany kulturowe 950–1350*, Poznań 2003.
- Bartoszewicz A., *Czas w małych miastach. Studium z dziejów kultury umysłowej późnośredniowiecznej Polski*, Warszawa–Pułtusk 2003.
- Bartoszewicz A., *Miasto czy wieś?*, „Przegląd Historyczny”, 99/1, 2008, s. 121–136.
- Bartoszewicz A., *Piśmienność mieszczańska w późnośredniowiecznej Polsce*, Warszawa 2012.
- Bartoszewicz A., *Ratusz w małych miastach polskich w XV–XVI wieku*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. 74 (2014), s. 161–172.
- Bartoszewicz A., *Warta. Społeczeństwo miasta w II połowie XV i na początku XVI wieku*, Warszawa 1997.
- Bartoszewicz A., *Wstęp*, [w:] *Coram iudicio. Studia z dziejów kultury prawnej w miastach późnośredniowiecznej Polski*, red. A. Bartoszewicz, Warszawa 2013, s. 5–10.
- Bielecka J., *Źródła rękopiśmienne do nowożytnych dziejów wielkopolski (przechowywane w archiwach i bibliotekach)*, [w:] *Dzieje Wielkopolski. Do roku 1793*, t. 1, red. J. Topolski, Poznań 1969, s. 959–978.
- Biniaś-Szkopek M., *Małżonkowie przed sądem biskupiego oficjała poznańskiego w ćwierci XV wieku*, Poznań 2019.
- Bodniak S., *Działyński Łukasz*, *Polski słownik biograficzny*, t. 6, Kraków 1948, s. 89–90.
- Bodniak S., *Działyński Rafał*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 6, Kraków 1948, s. 96.
- Bogucka M., *Dzieje kultury polskiej do 1918 roku*, Wrocław 1991.
- Bogucka M., *Historia Polski do 1864 roku*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1999.
- Bogucka M., *Jarmarki w Polsce w XVI–XVIII wieku*, [w:] *Studia nad dziejami miast i mieszczaństwa w średniowieczu*, t. 1, Toruń 1996, s. 9–25.
- Bogucka M., *Miasto i mieszczanin w społeczeństwie Polski nowożytnej (XVI–XVIII wieku)*, „Czasy Nowożytne”, t. 22, 2009, s. 9–49.
- Bogucka M., Samsonowicz H., *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1986.
- Brückner A., *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków 1927.
- Brzostowska I., Skibiński F., *Cegielnie miejskie w Koronie od połowy XVI do połowy XVII w.*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, nr 4, 2018 (66), s. 449–474.

- Burdzy D., *Aktywność gospodarcza i kulturalna kobiet w Sandomierzu w XVI wieku*, [w:] *Per mulierem... Kobieta w dawnej Polsce – w średniowieczu i w dobie staropolskiej*, red. K. Justyniarska-Chojak, S. Konarska-Zimnicka, Warszawa 2012, s. 249–259.
- Buliński M., *Monografia miasta Sandomierza*, Warszawa 1879.
- Bułhak H., *Metoda typograficzna w badaniach nad dawną książką. Uwagi i refleksje*, [w:] „Biuletyn Poligraficzny” 10 (1977), nr 2, s. 37–52.
- Cetwiński M., *Przydatność prosopografii w badaniach nad historią miast*, [w:] *Katowice. W 138. rocznicę uzyskania praw miejskich*, red. A. Barciak, Katowice 2004, s. 13–20.
- Chmielewski S., *Okres pomyślnego rozwoju i początków regresu gospodarczego (od XV do połowy XVII w.)*, [w:] *Dzieje Śremu*, red. S. Chmielewski, Warszawa–Poznań 1972, s. 61–110.
- Chmielewski S., *Śrem na prawym brzegu Warty. Rozwój przestrzenny i zmiany w rozplanowaniu miasta po lokacji z 1393 r.*, *Dzieje Śremu*, red. S. Chmielewski, Warszawa–Poznań 1972, s. 39–60.
- Chodyła Z., *Jarocin w czasach nowożytnych*, [w:] *Dzieje Jarocina (XVI w.–1793 r.)*, red. Cz. Łuczak, Poznań 1998, s. 58–147.
- Chronologia polska*, red. B. Włodarski, Warszawa 1957.
- Czopek-Kopciuch B., *Imię Maria w polskiej ojkonimii*, „Onomastica”, t. 61 (2), 2017, s. 43–51.
- Czwojdrak T., *Młyny zbożowe w dobrach biskupstwa poznańskiego od XVI do XVIII w.*, „Studia i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza”, t. 8 (1963), z. 1 (15), s. 5–35.
- Daszyńska-Golińska Z., *Miasta i cechy w dawnej Polsce*, Warszawa 1906.
- Dąbrowski H., *Od lokacji miasta do wojen szwedzkich w połowie XVII w.*, [w:] *Dzieje Środy Wielkopolskiej i jej regionu*, t. 1, red. S. Nawrocki, Środa Wielkopolska 1990, s. 47–68.
- Dembiński P., *Prepozyt uniejowski Stanisław Pleszewski i „wykaz” posiadaczy nieruchomości w Pleszewie z 1467 roku*, [w:] „Rocznik Pleszewski” 2014, s. 222–233.
- Drozdowski M., *W dobie Rzeczypospolitej szlacheckiej (od połowy XV w. do 1793 r.)*, [w:] *Dzieje ziemi gostyńskiej*, red. S. Sierpowski, Poznań 1979, s. 89–180.

- Drzewiecki H., *Studja i materiały do dziejów notarjatu w Polsce. Część II*, Warszawa 1928.
- Dubas-Urwanowicz E., *Mężowie stanu, awanturnicy czy zdrajcy? Dzieje rodu Zborowskich w XVI wieku*, Warszawa 2018.
- Dworzaczek W., *Górka Łukasz, Polski słownik biograficzny*, t. 8, Wrocław 1959–1960, s. 413.
- Dworzaczek W., *Kościelecki Jan*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 14, Wrocław 1968–1969, s. 405–406.
- Dworzaczek W., *O badaniach genealogicznych nad dawną rodziną*, [w:] *Spółeczeństwo staropolskie*, t. 2, red. A. Wyczański, Warszawa 1979, s. 177–191.
- Dworzaczek W., *Przenikanie szlachty do stanu mieszczańskiego w Wielkopolsce w XVI i XVII w.*, „Przegląd Historyczny”, t. 47, z. 4, 1956, s. 656–684.
- Dworzaczek J., *Reformacja w Wielkopolsce*, [w:] *Dzieje Wielkopolski. Do roku 1793*, t. 1, red. J. Topolski, Poznań 1969, s. 542–573.
- Dworzaczek J., *Zborowski Jan*, [w:] *Wielkopolski słownik biograficzny*, Warszawa–Poznań 1981, s. 868.
- Dzieje Środy Wielkopolskiej*, red. S. Nawrocki, t. 1–3, Środa Wielkopolska 1990.
- Ennen E., *Die europäische Stadt des Mittelalters*, Göttingen 1972.
- Figura M., *Struktura zawodowa przemyskiej rady miejskiej w pierwszej połowie XVIII stulecia*, [w:] *Miasta i ludzie. Sacrum i profanum. Studia z dziejów społecznych i gospodarczych dedykowane Profesorowi Jerzemu Motylewiczowi*, red. P. Grata, B. Lorens, Rzeszów 2013, s. 112–126.
- Frań M., *Pisarze wielkopolskich miast szlacheckich w okresie staropolskim*, „Przegląd Archiwalno-Historyczny”, t. 7, Poznań 2020, s. 241–264.
- Gajowniczek-Pruszyńska K., *Instytucja listu żelaznego w polskim postępowaniu karnym*, Warszawa 2022.
- Gąsiorowski A., *Szamotołscy studenci na krakowskim uniwersytecie w XV i XVI wieku*, [w:] *Szamotoły. Karty z dziejów miasta*, red. A. Gąsiorowski, Szamotoły 2006, s. 65–97.
- Gąsiorowski A., *Uwagi o najstarszej kancelarii miasta Poznania*, „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza”, t. 8, z. 1, 1963, s. 139–152.
- Gierszewski S., *Obywatele miast Polski przedrozbiorowej. Studium źródłoznawcze*, Warszawa 1973.

- Gieysztor A., *Geneza miast polskich i ich dzieje do końca XV wieku*, [w:] *Miasta polskie w tysiącleciu*, t. 1, Wrocław 1965, s. 3–36.
- Gieysztorowa I., *Rodzina staropolska w świetle badań demograficznych. Zarys problematyki*, [w:] *Spółeczeństwo staropolskie*, t. 2, red. A. Wyczański, Warszawa 1979, s. 159–175.
- Gilissen J., *Les villes en Belgique: histoire des institutions administratives et judiciaires des villes belges*, [w:] *La Ville*, Vol. 1, Bruxelles 1954 (Recueil de la Société Jean Bodin, Vol. 6), s. 531–604.
- Gloger Z., *Encyklopedia staropolska ilustrowana*, t. 1–4, Warszawa 1900–1903.
- Głowacka-Penczyńska A., *Kobieta w małych miastach wielkopolski w drugiej połowie XVI i w XVII wieku*, Warszawa 2010.
- Gmyrek, G., *Z prac archeologicznych na terenie miasta lokacyjnego Pleszewa w latach 2005–2009*, „Rocznik Pleszewski” 2010, s. 72–76.
- Gmyrek G., *Z prac archeologicznych na terenie miasta lokacyjnego Pleszew w latach 2010–2018*, „Rocznik Pleszewski” 2018, s. 180–191.
- Gochna M., *Herby*, [w:] *Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku*, cz. 2: *Komentarz, indeksy*, red. K. Chłapowski, M. Słoń (*Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku*, t. 4), Warszawa 2017, s. 412–414.
- Goliński M., *Socjotopografia późnośredniowiecznego Wrocławia (przestrzeń–podatniczy–rzemiosło)*, Wrocław 1997.
- Górczak Z., *Najstarsze lokacje miejskie w Wielkopolsce: do 1314 roku*, Poznań 2002.
- Grin-Piszczek E., *Urzednicy miejscy Przemyśla w XIV-XVIII wieku*, Toruń 2012.
- Grulkowski M., *Najstarsze księgi miejskie Głównego Miasta Gdańska z XIV i początku XV wieku. Studium kodykologiczne*, Warszawa 2015.
- Gulczyński A., *O koncepcji monografii Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 144–151.
- Gulczyński A., *Spółeczeństwo w przestrzeni miejskiej*, „Rocznik Pleszewski” 2011, s. 155–164.
- Gumowski M., *Pieczęcie i herby miast wielkopolskich*, Poznań 1932.
- Happ M., *Wizerunki miast w prowincji Poznań. Pleszew w słowie i obrazie*, tłum. K. Rutkowska, Z. Rutkowski, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 131–138 [tłumaczenie oryginału: M. Happ, *Pleschen in Wort Und Bild*, „Familienblätter: Sonntags-Beilage der Posener Zeitung”, nr 12 (22 März), 1896].

- Herbst S., *Kalisz renesansowy*, [w:] *Potrzeba historii czyli o polskim stylu życia*, t. 1, red. A. Zahorski, Warszawa 1978, s. 449–461.
- Herbst S., *Miasta i mieszczaństwo renesansu polskiego*, [w:] *Potrzeba historii czyli o polskim stylu życia*, t. 1, red. A. Zahorski, Warszawa 1978, s. 388–419.
- Herbst S., *Polska kultura mieszczańska przełomu XVI i XVII wieku*, „Studia Renesansowe”, t. 1, Wrocław 1956, s. 9–24.
- Historia państwa i prawa Polski. T. 1, Do połowy XV wieku*, red. J. Bardach, Warszawa 1964.
- Historia państwa i prawa Polski. T. 2, Od połowy XV wieku do r. 1795*, red. J. Bardach, Warszawa 1966.
- Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, red. K. Lepszy, Wrocław 1953.
- Jabczyński J., *Rys historyczny miasta Dolska i jego okolic, połączony z ważniejszymi szczegółami historycznymi byłej dyecezyi a teraz archidyecezyi poznańskiej*, Poznań 1857.
- Jasiński T., *Przedmieścia średniowiecznego Torunia i Chelмна*, Poznań 1982.
- Jasiński T., *Tabliczki woskowe w kancelariach miast Pomorza Nadwiślańskiego*, Poznań 1991.
- Jasiński T., *Z zagadnień topografii społecznej średniowiecznego Torunia (Część I – Stare Miasto)*, „Zapiski Historyczne”, t. 48 (1983), s. 5–47.
- Jaskulski J., *Najdawniejsza przeszłość (do końca XV w.)*, [w:] *Dzieje Pleszewa*, red. M. Drozdowski, Kalisz 1989, s. 19–50.
- Jastrebeckaja A. L., *Małe miasta: specyfika średniowiecznej urbanizacji w Europie*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, nr 1, 1995 (43), s. 33–42.
- Jurek T., *Mieszczaństwo poznańskie (i nie tylko) w wiekach średnich*, „Kronika Miasta Poznania”, 4 (2017), „Mieszczanie”, s. 22–36.
- Jurek T., *Szlachta w mieście i pod miastem w średniowieczu*, [w:] *Szlachta w mieście*, red. T. Jurek, „Kronika Miasta Poznania”, 2018/1, s. 11–32.
- Jurek T., *Wilierz rady miasta Wolsztyna z 1471 roku*, „Roczniki Historyczne”, 2019 (85), s. 207–218.
- Jurek T., *Wokół najdawniejszych dziejów Pleszewa – pytania, problemy, perspektywy*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 152–157.
- Jurek T., *Ze źródeł do średniowiecznej historii Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 177–188.

- Kaczmarczyk Z., Leśnodorski B., *Historia państwa i prawa Polski. Tom II od połowy XV wieku do r. 1795*, red. J. Bardach, Warszawa 1966.
- Karwowski S., *Historia rodu Leszczyków z Radolina Radolińskich*, Jarocin 2010.
- Karwowski S., *Miasto Jarocin i jego dziedzice*, Poznań 1902.
- Kiryk F., *Szlachta w Bochni. Ze studiów nad społeczeństwem miast górniczych w Małopolsce w XVI i w pierwszej połowie XVII stulecia*, [w:] *Społeczeństwo staropolskie*, t. 2, Warszawa 1979, s. 71–124.
- Kiryk F., *Szlachta w Wieliczce na przełomie XVI i XVII wieku*, „*Studia Historyczne*”, 15, 1982, z. 1 (98), s. 3–24.
- Kiryk F., *Z dziejów wędrowek czeladników krakowskiego rzemiosła metalowego*, „*Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie*”, z. 35, „*Prace Historyczne*”, 1970, s. 47–62.
- Kiryk F., *Zdrowotność, higiena i służba zdrowia w dawnym Sandomierzu. Kartki o opiece społecznej*, [w:] *Sandomierz. Miasto fascynującej przeszłości. W 730. rocznicę lokacji miejskiej*, red. F. Kiryk, R. Chyła, Kraków 2019, s. 185–216.
- Klonder A., *Browarnictwo w Prusach Królewskich (2 połowa XVI–XVII w.)*, Wrocław 1983.
- Konieczka-Śliwińska D., *Śrem w czasach nowożytnych*, [w:] *Dzieje Śremu*, red. M. Rezler, Poznań 2003, s. 65–140.
- Kopertowska D., *O imiennych podstawach nazwisk*, „*Acta Onomastica*”, 47 (2006), s. 301–310.
- Koranyi K., *Powszechna historia państwa i prawa. Tom II: Średniowiecze. Część 1*, Warszawa 1963.
- Kowalska H., *Mielecki Sebastian*, *Polski słownik biograficzny*, t. 20, Wrocław 1975, s. 765–767.
- Kowalski G. M., *Zwyczaj i prawo zwyczajowe w doktrynie prawa i praktyce sądów miejskich karnych w Polsce (XVI–XVIII w.)*, Kraków 2013.
- Kozak A., *Burmistrzowie i rajcowie późnośredniowiecznego Pleszewa (1428–1519)*, „*Rocznik Pleszewski*” 2011, s. 174–192.
- Kozak A., *Kilka scen z życia późnośredniowiecznego miasta. Pleszewianie przed sądem konsystorza kaliskiego w latach 1480–1486*, „*Rocznik Pleszewski*” 2014, s. 234–255.

- Kozak A., *Księga ławnicza w życiu późnośredniowiecznego Pleszewa (1494–1501)*, [w:] *Nil nisi veritas. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Matuszewskiemu*, red. M. Głuszak, D. Wiśniewska-Józwiak, Łódź 2016, s. 161–172.
- Kozak A., *Pleszew w późnym średniowieczu i u progu epoki nowożytnej (koniec XV–początek XVI wieku)*, Poznań 2020.
- Kozak A., *Testamenty mieszczan pleszewskich w późnym średniowieczu*, „Rocznik Pleszewski” 2013, s. 155–163.
- Kozak A., *Tęczyńska właśc. z Tęczyńskich Anna z Pleszewa h. Topór*, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 53/3, Warszawa–Kraków 2021, s. 352–354
- Kozak A., *Wójtowie i ławnicy późnośredniowiecznego Pleszewa (1494–1519)*, „Rocznik Pleszewski” 2012, s. 197–213.
- Kozierowski S., *Badania nazw topograficznych dzisiejszej archidiecezyi gnieźnieńskiej*, Poznań 1914.
- Kozierowski S., *Nazwiska, przezwiska, przydomki, imiona polskie niektórych typów słowotwórczych. Księga rodzaju ludu polskiego*, Poznań 1938.
- Kraciak J., *Pokonać czarną śmierć. Staropolskie postawy wobec zarazy*, Kraków 1991.
- Kryszak F., *Dzieje miasta Pleszewa na podstawie źródeł historycznych*, Pleszew 1938.
- Kubicki R., *Formy pobożności w mieście późnośredniowiecznym w świetle zapisów na rzecz kościoła i biednych w testamentach elbląskich (XV–początek XVI wieku)*, „Zapiski Historyczne”, t. 76, z. 2, 2011, s. 7–27.
- Kuchowicz Z., *Obyczaje staropolskie XVII–XVIII wieku*, Łódź 1975.
- Kulejewska-Topolska Z., *Oznaczenia i klasyfikacje miast w dawnej Polsce (XVI–XVIII w.)*, „Czasopismo Prawno–Historyczne”, t. 8, z. 2 (16), 1956, s. 253–268.
- Kurtyka J., *Latyfundium Tęczyńskie. Dobra i właściciele (XIV–XVII wiek)*, Kraków 1999.
- Kustra M., *Śladami przeszłości w Buku*, Buk 2014.
- Kutrzeba S., *Finanse Krakowa w wiekach średnich*, „Rocznik Krakowski”, t. 3, Kraków 1900, s. 27–152.
- Kutrzeba S., *Handel Krakowa w wiekach średnich na tle stosunków handlowych Polski*, Kraków 1902.
- Kutrzeba S., *Historia stroju Polski w zarysie. Korona*, Poznań 2001.
- Kwapieniowa M., *Organizacja produkcji i zbytu wyrobów garncarskich w Krakowie w XIV–XVIII w.*, [w:] M. Kwapien, J. Maroszek, A. Wyrobisz, *Studia nad produkcją rzemieślniczą w Polsce (XIV–XVIII w.)*, Wrocław 1976, s. 7–87.

- Lalik T., *Geneza sieci miasteczek w Polsce średniowiecznej*, [w:] *Miasta doby feudalnej w Europie środkowo-wschodniej. Przemiany społeczne a układy przestrzenne*, red. A. Gieysztor, T. Rosłanowski, Warszawa–Poznań–Toruń 1976, s. 113–136.
- Lange O., *Lokacja miast Wielkopolski właściwej na prawie niemieckim w wiekach średnich (z mapą)*, „Pamiętnik Historyczno–Prawny”, t. 1, z. 5, Lwów 1925.
- Lanoë G., *Oprawa*, [w:] *Jak czytać rękopis średniowieczny*, red. P. Géhin, Warszawa 2008, s. 193–210.
- Latzke J., Bieniaszewski A., *Rejestr poboru czyż z miast Wielkopolski w latach 1462–1465*, „Przegląd Historyczny”, t. 69, z. 3, 1997, s. 541–553.
- Leciejewicz L., *Wczesnośredniowieczne przemiany socjotopograficzne osad miejskich u Słowian zachodnich w świetle archeologii*, [w:] *Miasta doby feudalnej w Europie środkowo–wschodniej. Przemiany społeczne a układy przestrzenne*, red. A. Gieysztor, T. Rosłanowski, Warszawa–Poznań–Toruń 1976, s. 35–66.
- Lolo R., *Miasta mazowieckie XVI–XVIII wieku. Szkice i studia*, Warszawa 2021.
- Lorek D., *Plan Pleszewa z XIX wieku – wizualizacja tematyczna*, „Badania Fizjograficzne Seria A – Geografia Fizyczna”, t. 9, nr A 69 (2018), s. 101–114.
- Łosowski J., *Kancelaria grodzka chełmska od XV do XVIII wieku. Studium o urzędzie, dokumentacji, jej formach i roli w życiu społeczeństwa staropolskiego*, Lublin 2004.
- Łosowski J., *Kancelarie miast szlacheckich województwa lubelskiego od XV do XVIII wieku*, Lublin 1997.
- Łozowski P., *Rodzina w starej i Nowej Warszawie z XV i początkach XVI wieku*, Białystok 2021.
- Łukaszewicz J., *Wiadomość historyczna o Dyssydentach w mieście Poznaniu w XVI. i XVII. wieku*, Poznań 1832.
- Majczakówna M., *Pleszew w wiekach średnich*, Pleszew 1925.
- Makowski A., *Życie codzienne mieszkańców Pleszewa w 2. połowie XVIII wieku*, Rozprawa doktorska napisana w Instytucie Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w Zakładzie Historii Nowożytnej do XVIII w. pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Michała Zwierzykowskiego, Poznań 2019.
- Makowski A., *Życie codzienne mieszkańców Pleszewa w drugiej połowie XVIII wieku*, Poznań 2022.
- Makowski K. A., *Przedmowa*, [w:] *O nowy model historycznych badań regionalnych*, red. K. A. Makowski, Poznań 2007, s. 7–12.

- Małowist M., *W sprawie badań nad historią rzemiosła miejskiego w średniowiecznej Polsce*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. 13, 1951, s. 1–20.
- Małyszko S., *Dziedzice miasta Pleszewa*, [w:] „Rocznik Pleszewski” 2007, s. 61–68.
- Małyszko S., *Zabytkowy kościół pw. świętego Floriana w Pleszewie*, „Rocznik Pleszewski” 2005, s. 54–71.
- Maroszek J., *Rzemiosło w miastach podlaskich w XVI–XVIII w.*, [w:] M. Kwapien, J. Maroszek, A. Wyrobisz, *Studia nad produkcją rzemieślniczą w Polsce (XIV–XVIII w.)*, Wrocław 1976, s. 88–195.
- Matusik P., *Historia Poznania. Tom I: do 1793*, Poznań 2021.
- Miaskowski A., *Nekrologia. Śp. prof. dr. Stanisław Karwowski*, „Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego”, t. 44, 1917, s. 491–499.
- Miasta doby feudalnej w Europie środkowo-wschodniej*, red. A. Gieysztor i T. Rosłanowski, Warszawa 1976.
- Mika M. J., *Organizacja kupiectwa poznańskiego w wiekach średnich*, [w:] Marian J. Mika, *Studia nad patrycjatem poznańskim*, „Kronika Miasta Poznania”, Poznań 2006, s. 63–84.
- Mikulski K., *Przestrzeń i społeczeństwo Torunia od końca XIV do początku XVIII wieku*, Toruń 1999.
- Mikulski K., *Socjotopografia przedmieść toruńskich w XIV–XVIII wieku – przypadek Żabieńca*, „Archaeologia Historica Polona”, t. 23 (2015), s. 57–82.
- Mikulski K., *Urzednicy miejscy Torunia. Spisy. Część II: 1454–1650*, Toruń 2001.
- Mikuła M., *Prawo miejskie magdeburskie (Ius municipale Magdeburgense) w Polsce XIV–pocz. XVI w. Studium o ewolucji i adaptacji prawa*, Kraków 2018.
- Miodunka P., *Spolecznosc malych miast poludniowej Malopolski od konca XVI do konca XVIII wieku*, Kraków 2021.
- Miśkiewicz B., *Wstęp do badań historycznych*, Warszawa–Poznań 1985.
- Możejko B., *Czynsz gdański w polityce Kazimierza Jagiellończyka i jego synów (1468–1516)*, Gdańsk 2004.
- Możejko B., *Materiał źródłowy z Gdańska do dziejów późnośredniowiecznych pielgrzymek – rekonstrukcja badawcza*, [w:] *Pielgrzymi, pogrobowcy, prebendarze. Studia z dziejów średniowiecza*”, red. B. Śliwiński, Malbork 2009, s. 107–130.
- Mrozowski K., *Mieszkańcy przedmieść Starej Warszawy u schyłku średniowiecza (1500–1526)*, [w:] *Coram iudicio. Studia z dziejów kultury prawnej w miastach późnośredniowiecznej Polski*, red. A. Bartoszewicz, Warszawa 2013, s. 85–108.

- Münch H., *Geneza rozplanowania miast wielkopolskich XIII i XIV wieku*, Kraków 1946.
- Nowak A., *Rozwój gospodarczy Kalisza w XVI–XVIII w.: Okres do połowy XVII w.*, [w:] *Dzieje Kalisza*, red. W. Rusiński, Poznań 1977, s. 168–184.
- Olszewski W., *Obrazek historyczny miasta Dolska*, Poznań 1902 (reprint: Poznań 2009).
- P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków. Pracownia Dokumentacji Naukowo–Historycznej w Poznaniu: *Pleszew (woj. poznańskie). Studium historyczno–urbanistyczne opracowane na zlecenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej – Wydziału Budownictwa, Urbanistyki i Architektury w Poznaniu*, oprac. E. Linette, Poznań 1966.
- Patronowicz W., *Życie codzienne mieszczan lubelskich w świetle wilkierzy z lat 1408–1532*, [w:] *Coram iudicio. Studia z dziejów kultury prawnej w miastach późnośredniowiecznej Polski*, red. A. Bartoszewicz, Warszawa 2013, s. 129–164.
- Pazyra S., *Geneza i rozwój miast mazowieckich*, Warszawa 1959.
- Piasecki J., *Dzieje rzemiosła pleszewskiego*, Pleszew 1993.
- Piekarczyk S., *Studia z dziejów miast polskich w XIII–XIV w.*, Warszawa 1955.
- Piotrowski W., *Medycyna polskiego renesansu*, Jawor 1995.
- Planitz H., *Die deutsche Stadt in Mittelalter. Von der Römerzeit bis zu den Zunftkämpfen*, Graz–Köln, 1954.
- Pleszew (woj. poznańskie). Studium historyczno–urbanistyczne opracowane na zlecenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej – Wydziału Budownictwa, Urbanistyki i Architektury w Poznaniu*, oprac. E. Linette, maszynopis, P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków. Pracownia Dokumentacji Naukowo–Historycznej w Poznaniu, Poznań 1966.
- Pociecha W., *Boner Seweryn*, *Polski słownik biograficzny*, t. 2, Kraków 1936, s. 300–301.
- Polaszewski L., *Własność feudalna w województwie kaliskim w XVI wieku*, Poznań 1976.
- Ptaśnik J., *Miasta i mieszczaństwo w dawnej Polsce*, Warszawa 1934.
- Ptaśnik J., *Miasta w Polsce*, Lwów 1922.
- Pudełko E., Pudełko, *Prace archeologiczne Muzeum Ziemi Kaliskiej w latach 1975–1977*, „Rocznik Kaliski”, t. 13, 1980, s. 287–305.
- Pudełko E., *Prace archeologiczne Muzeum Ziemi Kaliskiej w latach 1981–1984*, „Rocznik Kaliski”, t. 19, 1986, s. 265–282.
- Raciborski J., *Monografia Kalisza. Część I*, Kalisz 1912.
- Radtke I., *Kancelaria miasta Poznania od XIII–XV wieku*, [w:] „Roczniki Historyczne”, t. 27, 1961, s. 161–189.

- Resztak M., *Najstarsza zachowana lubelska księga miejska i jej pisarze (część I)*, „Studia Źródłoznawcze”, t. 51, 2013, s. 3–18.
- Resztak, M., *Ze studiów nad kulturą prawną kancelarii miejskiej późnośredniowiecznego Lublina*, [w:] *Coram iudicio. Studia z dziejów kultury prawnej w miastach późnośredniowiecznej Polski*, red. A. Bartoszewicz, Warszawa 2013, s. 109–130.
- Rogalski B., *Klecko w Ziemi Gnieźnieńskiej do XVII w.*, [w:] *Dzieje Klecka*, red. J. Danielewicz, Poznań 1983, s. 17–58.
- Rusiński W., *Rozwój gospodarczy ziem polskich w zarysie*, Warszawa 1973.
- Samsonowicz H., *Badania nad dziejami miast w Polsce*, „Kwartalnik Historyczny”, nr 1, 1965 (72), s. 111–126.
- Samsonowicz H., *Historia Polski do roku 1795*, Warszawa 1973.
- Samsonowicz H., *Kultura prawnicza miast polskich w średniowieczu*, [w:] *Mente et litteris. O kulturze i społeczeństwie wieków średnich*, red. H. Chłopocka, Poznań 1984, s. 319–325.
- Samsonowicz H., *Liczba i wielkość miast późnego średniowiecza*, [w:] „Kwartalnik Historyczny”, nr 4, 1979 (86), s. 917–931.
- Samsonowicz H., *Późne średniowiecze miast nadbałtyckich. Studia nad dziejami Hanzy nad Bałtykiem w XIV-XV w.*, Warszawa 1968.
- Samsonowicz H., *Średniowieczne księgi sądowe małych miast w Polsce*, [w:] *Homines et societas. Czasy Piastów i Jagiellonów*, Poznań 1997, s. 447–484.
- Samsonowicz H., *Życie miasta średniowiecznego*, Poznań 2006.
- Schmidt B., *Geschichte des Geschlechts von Maltzan und von Maltzahn. 2 Abt., 2 Bd., Das 16. und 17. Jahrhundert*, Schleich 1913.
- Semân'čuk H., *Wschodnioeuropejski zamek we wczesnym średniowieczu – geneza i funkcjonowanie (według danych z Białorusi)*, [w:] *Zamki i przestrzeń społeczna w Europie Środkowej i Wschodniej*, red. M. Antoniewicz, Warszawa 2002, s. 133–145.
- Słoń M., *Miasta prywatne w sieci miejskiej Wielkopolski XV–XVI wieku*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. 77 (2016), s. 93–123.
- Słownik ilustrowany języka polskiego. 70 000 wyrazów. 4300 rysunków*, t. 2, Warszawa 1916.
- Słownik języka polskiego*, t. 7, red. J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiedzki, Warszawa 1919.

- Słownik staropolski: 26000 wyrazów i wyrażeń używanych w dawnej mowie polskiej*, oprac. A. Krasnowolski, W. Niedźwiecki, t. 2, Warszawa [1914].
- Sowina U., *Sieradz. Układ przestrzenny i społeczeństwo miasta w XV–XVI w.*, Warszawa–Sieradz 1991.
- Sowina U., *Woda i ludzie w mieście późnośredniowiecznym i wczesnonowożytnym. Ziemie polskie z Europą w tle*, Warszawa 2009.
- Starski M., *Zagospodarowanie parcel mieszczańskich w Pucku jako źródło poznania przemian kulturowych w małym mieście lokacyjnym w późnym średniowieczu*, „Archeologia Historica Polona”, t. 22 (2014), s. 145–166.
- Stępnia M., *Anna Tęczyńska i mieszkańcy Pleszewa w latach 1520–1550*, „Rocznik Pleszewski” 2013, s. 164–183.
- Stępnia M., *Funkcjonowanie nowożytnej kancelarii miejskiej na przykładzie księgi burmistrzowskiej miasteczka Kórnik (BK 913)*, Praca dyplomowa napisana pod kier. prof. dr hab. I. Mamczak-Gadkowskiej i dr M. Biniaś-Szkopek, Studia Podyplomowe Archiwistyki i Zarządzania dokumentacją, Wydział Historyczny UAM, Poznań 2018.
- Stępnia M., *Księgi cechowe z Archiwum Państwowego w Poznaniu jako źródła do badań nad dziejami Leszna i jego mieszkańców*, [w:] „Rocznik Leszczyński”, 14–2014, s. 187–197.
- Stępnia M., *Pleszew i jego mieszkańcy w latach 1531–1563*, „Rocznik Pleszewski” 2014, s. 256–284.
- Stępnia M., Gochna M., *Pleszew*, [w:] *Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku*, cz. 2: *Komentarz, indeksy*, red. K. Chłapowski, M. Słoń (*Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku*, t. 4), Warszawa 2017, s. 399–411.
- Szczepaniak M., *Karczma wiejska w powiecie kaliskim*, „Rocznik Kaliski”, t. 5, 1972, s. 91–111.
- Szturc J., *Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI–XX w.*, Bielsko-Biała 1998.
- Szymański A., *Pleszew w dobie szlacheckiej Rzeczypospolitej*, [w:] *Dzieje Pleszewa*, red. M. Drozdowski, Kalisz 1989, s. 51–90.
- Szymański A., *Z dziejów młynarstwa i piekarnictwa w Pleszewie*, Pleszew 2017.
- Tandecki J., *Dokumenty i kancelarie miejskie*, [w:] *Dyplomatyka staropolska*, red. T. Jurek, Warszawa 2015, s. 407–446.
- Tandecki J., *Kancelarie wielkich miast pruskich jako ośrodki średniowiecznej kultury miejskiej*, [w:] *Drogą historii. Studia ofiarowane profesorowi Józefowi*

- Szymańskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. P. Dymmel, K. Skupieński, B. Trelńska, Lublin 2001, s. 213–226.
- Tazbir J., *Sieniuta Abraham*, *Polski słownik biograficzny*, t. 37, Warszawa 1996–1997, s. 195.
- Tomala J., *Budownictwo obronne powiatu kaliskiego w XIV–XVIII wieku*, Poznań 1995.
- Topolski J., *Badania nad dziejami miast w Polsce*, „*Studia i Materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza*”, t. 6, z. 2, 1960, s. 28–31.
- Trawkowski S., *Geneza regionu kaliskiego*, [w:] *Osiemnaście wieków Kalisza. Studia i materiały do dziejów miasta Kalisza i regionu kaliskiego*, t. 3, Kalisz 1962, s. 7–51.
- Trojanowska M., *Dokument miejski w polskich badaniach dyplomatycznych*, [w:] „*Przegląd Historyczny*”, t. 63, 1972, s. 93–101.
- Tymieniecki K., *Niemcy w Polsce*, „*Roczniki Historyczne*”, 12, z. 2, 1936, s. 198–276.
- Tymieniecki K., *Polszczenie się Niemców w miastach wielkopolskich*, [w:] K. Tymieniecki, *Z dziejów miast i mieszczaństwa w późnośredniowiecznej Wielkopolsce*, Poznań 2007, s. 116–155.
- Tymieniecki K., *Rozwój historyczny miast i mieszczaństwa w Wielkopolsce*, [w:] K. Tymieniecki, *Z dziejów miast i mieszczaństwa w późnośredniowiecznej Wielkopolsce*, Poznań 2007, s. 36–60.
- Tymieniecki K., *Szlachta–mieszczanie w Wielkopolsce XV wieku (1400–1475)*, [w:] K. Tymieniecki, *Z dziejów miast i mieszczaństwa w późnośredniowiecznej Wielkopolsce*, Poznań 2007, s. 61–115.
- Tymieniecki K., *Zagadnienie początków miast w Polsce*, Warszawa 1919.
- Wagner A., *Historyczno-artystyczny warsztat historyka książki w badaniach nad nowożytnym introligatorstwem*, [w:] *Bibliologia. Problemy badawcze nauk humanistycznych*, red. D. Kuźma, Warszawa 2007, s. 109–119.
- Wagner A., *Oprawy ksiąg Andrzeja Opalińskiego*, [w:] *Księgozbiór wielkopolskiego magnata. Andrzej Opaliński (1540-1593)*, red. A. Wagner, Poznań 2011, s. 143–195.
- Wagner A., *W sprawie warsztatu tegumentologa. Uwagi recenzyjne do artykułu Pawła Błazewicza* [w:] „*Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*”, nr 2, 2010 (58), s. 293–308.
- Wagner K., *Mieszczanie i podatki. Nierówności majątkowe w wybranych miastach Korony w XVII wieku*, Warszawa 2020.
- Weber M., *Gospodarka i społeczeństwo. Zarys socjologii rozumiejącej*, Warszawa 2002.

- Werner A., *Geschichte der evangelischen Parochien in der Provinz Posen*, Lissa i. P. 1904.
- Weymann S., *Ze studiów nad zagadnieniem dróg w Wielkopolsce od X do XVIII wieku*, „Przegląd Zachodni”, t. 9, nr 6–8, 1953, s. 194–253.
- Wędzki A., *Kalisz w państwie wczesnopiastowskim i okresie rozbitcia feudalnego*, [w:] *Dzieje Kalisza*, red. W. Rusiński, Poznań 1977, s. 44–76.
- Wiesiołowski J., *Sieć miejska w Wielkopolsce w XIII–XVI wieku. Przestrzeń i społeczeństwo*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, nr 3, 1980 (28), s. 385–399.
- Wiesiołowski J., *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, Warszawa–Poznań 1982.
- Wilczewska K., *Czasowniki w „Słowniku polszczyzny XVI wieku”*, s. 13, https://spxvi.edu.pl/media/uploads/dodatki/13_s.pdf.
- Witczak H., *Dziedzictwo wieków – z dziejów Gminy Kawęczyn*, Kawęczyn-Konin 2010.
- Władze miasta Poznania*, t. 1, 1253–1793, oprac. J. Wiesiołowski, Z. Wojciechowska, Poznań 2003.
- Włodarczyk-Żak J., *Broniszewice. Monografia historyczna*, Broniszewice 2013.
- Wojtowicz J., *Z problematyki socjotopograficznej miasta europejskiego epoki oświecenia*, [w:] *Miasta doby feudalnej w Europie Środkowo–Wschodniej*, red. A. Gieysztor, T. Rosłanowski, Poznań–Toruń 1976, s. 275–289.
- Wolff A., *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, „Studia Źródłoznawcze”, t. 1, 1957, s. 155–181.
- Wotschke T., *Johann Zborowski*, [w:] *Aus Posens kirchlicher Vergangenheit. Jahrbuch des Evangelischen Vereins für die Kirchengeschichte der Provinz Posen. Vierter Jahrgang*, Lissa i. P. 1914, s. 1–22.
- Wotschke T., *Polnische und litauische Studenten in Königsberg*, [w:] „Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven”, Neue Folge, Bd. 6, H. 4 (1930), s. 428–447.
- Wrotkowski H., *Józef Raciborski i jego wkład w poznanie dziejów Kalisza*, „Rocznik Kaliski”, t. 22, 1990, s. 33–46.
- Wyrobisz A., *Badania nad historią małych miast w Polsce*, „Przegląd Historyczny”, t. 59, z. 1, 1968, s. 124–137.
- Wyrobisz A., *Małe miasta w Polsce w XVI i XVII w.*, [w:] *Miasta doby feudalnej w Europie środkowo–wschodniej. Przemiany społeczne a układy przestrzenne*, red. A. Gieysztor, T. Rosłanowski, Warszawa–Poznań–Toruń 1976, s. 177–187.

- Wyrobisz A., *Rola miast prywatnych w Polsce XVI–XVII wieku*, „Przegląd Historyczny”, t. 65, z. 1, 1974, s. 19–46.
- Wyrobisz A., *Solec nad Wisłą. Historia małopolskiego miasteczka*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, nr 1, 1964 (12), s. 19–26.
- Wyrobisz A., *Typy funkcjonalne miast polskich w XVI–XVIII w.*, „Przegląd Historyczny”, t. 72, z. 1, 1981, s. 25–49.
- Wyrobisz A., *Warunki rozwoju przemysłu w Polsce w XVI i pierwszej połowie XVII w.*, [w:] M. Kwapien, J. Maroszek, A. Wyrobisz, *Studia nad produkcją rzemieślniczą w Polsce (XIV–XVIII w.)*, Wrocław 1976, s. 197–244.
- Wyźga M., *Homo movens. Mobilność chłopów w mikroregionie krakowskim w XVI–XVIII wieku*, Kraków 2019.
- Z dziejów Kórnik i Bnina*, red. J. Fogel, t. 1–2, Poznań, 2007, 2008.
- Zientarski W., *Zarys dziejów parafii pod wezwaniem Ścięcia św. Jana Chrzciciela w Pleszewie*, Pleszew 1994.
- Zierhofferowie Z. i K., *Nazwy miast Wielkopolski*, Poznań 1987.
- Związek T., *Drogi*, [w:] *Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku*, cz. 2: *Komentarz, indeksy*, red. K. Chłapowski, M. Słoń (*Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku*, t. 4), Warszawa 2017, s. 268–290.
- Związek T., *Kształtowanie sieci młynów wodnych na przykładzie powiatu konińskiego (ok. 1300–1550)*, „Studia Geohistorica”, nr 2, 2014, s. 118–142.
- Zwierzykowski M., *Pleszew w dobie nowożytnej od końca XV w. do 1793 r. Perspektywy badawcze*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 158–163.
- Żelewski R., *Górka Andrzej*, *Polski słownik biograficzny*, t. 8, Wrocław 1959–1960, s. 405–406.
- Żurek D., *Przestrzeń i społeczeństwo Chrzanowa średniowiecznego i nowożytnego*, Kraków 2015.

Strony internetowe

- <http://atlasfontium.pl>
- <http://parktechniki.pl/osada-gornicza/mlyn-stepowy>
- <http://teki.bkpan.poznan.pl>
- <https://dawnepismo.ank.gov.pl>
- <https://eshp.ijp.pan.pl>
- <https://nazwiska.ijp.pan.pl/>

<https://spjs.ijp.pan.pl>

<https://spxvi.edu.pl>

<https://www.wbc.poznan.pl>

<https://www.csw2020.com.pl/biogram/gabriel-zlotkowski/>

maps.mapywig.org

www.genezanazwisk.pl

Wykaz skrótów

- ADW – Archiwum Diecezjalne we Włocławku
AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AmPleszew – Akta miasta Pleszew
APP – Archiwum Państwowe w Poznaniu
ASK – AGAD, Archiwum Skarbu Koronnego
Cechy m. Pleszew – APP, Cechy miasta Pleszew
Kons. Kal. – ADW, Akta konsystorza kaliskiego
LBG – *Jana Łaskiego... Liber beneficiorum archidiecezyi gnieźnieńskiej*
MK – AGAD, Metryka Koronna
PSB – *Polski słownik biograficzny*
TD – Teki Dworzaczka

Streszczenie

Mieszkańcy Pleszewa w XVI wieku.

Rozprawa doktorska stanowi efekt wieloletnich badań archiwalnych, których głównym celem było stworzenie bazy danych istotnych z punktu widzenia historii mniejszych miast Polski na przykładzie XVI-wiecznego Pleszewa. Służący temu obszerny wykaz 2408 mieszkańców miasta i jego okolic oraz osób mających powiązania z tym ośrodkiem powstał w oparciu o analizę zapisek z ksiąg miejskich Pleszewa znajdujących się w zbiorach Archiwum Państwowego w Poznaniu. Zakres chronologiczny rozprawy obejmuje lata 1520–1600. Decyzja o wyznaczeniu takich cezur została podyktowana zachowanym materiałem źródłowym, dotychczasowym stanem badań oraz czasochłonnym charakterem pracy poświęconej różnorodnym aspektom życia mieszkańców ośrodka.

Podstawę badań nad XVI-wiecznym Pleszewem i jego mieszkańcami stanowią akta miasta wytworzone przez urzędy rady i ławy. Ponieważ część tego obszernego materiału zachowała się fragmentarycznie, w celu uzupełnienia informacji oraz nakreślenia pełniejszego obrazu dawnego życia miasta i jego mieszkańców, wykorzystano materiały wytworzone przez sądy szlacheckie w postaci ksiąg ziemskich i grodzkich kaliskich i poznańskich oraz akta sądów kościelnych. Z kolei przy analizie stanu gospodarki Pleszewa korzystano z danych zawartych w rejestrach poborowych dla województwa kaliskiego z drugiej połowy XVI w. Ostatnimi typami źródeł dopełniających informacje na temat wyglądu i gospodarki miasta były wykopaliska archeologiczne i późniejsze materiały kartograficzne.

Praca ta jest próbą odpowiedzi na pytanie w jakim stopniu zachowane akta umożliwiają poznanie przeszłości i specyfiki danego ośrodka. Poszczególne zagadnienia w tym zakresie omówiono w czterech rozdziałach. W pierwszym rozdziale scharakteryzowano obraz miasta w XVI w. W jego poszczególnych częściach omówiono kolejno położenie geograficzno-administracyjne i rozwój Pleszewa w sieci miejskiej oraz jego pozycję na tle innych ośrodków dawnego województwa kaliskiego. Przedstawiono status miasta oraz jego kolejnych właścicieli w badanym okresie. Podjęto się próby odtworzenia układu urbanistycznego miasta wraz z rekonstrukcją jego planu oraz rozmieszczeniem i charakterystyką przemieści i lokalizacją obiektów użytkowych i gospodarczych.

Drugi rozdział rozprawy poświęcono zagadnieniom powiązanim z ustrojem miasta. Omówiono tutaj władzę dominalną reprezentowaną przez przedstawicieli właścicieli miasta – burgrabiów. Przedstawiono strukturę i zakres działalności w teorii i praktyce pleszewskich urzędów rady i ławy. Zaprezentowano karierę urzędniczą przedstawicieli pleszewskiej elity. Scharakteryzowano również działalność kancelarii ośrodka, omówiono rolę pisarzy i znaczenie tej grupy zawodowej w życiu miasta.

W trzecim rozdziale omówiono zagadnienia demograficzne oraz podjęto próbę charakterystyki społeczności miasta i mieszkańców jego przedmieść. Przedstawiono stosunki jakie zachodziły między nimi oraz interakcje z osobami pochodzącymi spoza miasta. Zaprezentowano tu wyniki badań uzyskanych metodą prozopografii, gdzie analizie poddano m. in. stopnie pokrewieństwa, strukturę zawodową mieszkańców, ich status społeczny i majątkowy oraz kwestię migracji miejskich. W ostatniej części tego rozdziału za pomocą metody socjotopograficznej podjęto się próby odtworzenia ciągów sąsiedzkich i zmian własnościowych poszczególnych nieruchomości zachodzących głównie w obrębie lokacyjnego miasta, co było następstwem zawieranych umów, dziedziczenia bądź transakcji kupna–sprzedaży. Celem tej analizy było ustalenie lokalizacji domostw poszczególnych grup społeczno–zawodowych w przestrzeni miejskiej.

Kolejny rozdział poświęcono zagadnieniom dotyczącym gospodarki i życia codziennego w mieście. W części pierwszej omówiono działalność rzemieślniczą oraz rolniczą mieszkańców Pleszewa. Analizie poddano również ogół problemów powiązanych z handlem, oddziaływaniem lokalnego rynku zbytu i wymianą towarową.

W ostatnim rozdziale przedstawiono życie codzienne mieszkańców Pleszewa, ich stosunki rodzinne i sąsiedzkie, organizację gospodarstw domowych, kulturę intelektualną mieszczan oraz różne aspekty ich religijności przejawiającej się m. in. w trosce o kościoły, w działalności pleszewskich mansjonarzy, a także miejscowej szkoły.

Część podsumowująca wyniki badań zawiera spostrzeżenia i sugestie odnośnie wykorzystanych źródeł i metod pracy. Nakreślone zostały kolejne postulaty badawcze na przyszłość, które można odnieść nie tylko do historii Pleszewa, ale również innych mniejszych ośrodków w Polsce. Ponadto rozprawa została uzupełniona sześcioma aneksami, w których kolejno przedstawiono właścicieli miasta i reprezentujących ich burgrabiów, składy władz miejskich, wykazy opiekunów i świadków występujących przed sądami miejskimi, spisy ciągów sąsiedzkich oraz pokaźny wykaz mieszkańców Pleszewa i jego przedmieść oraz osób z nimi spokrewnionych i spowinowaconych.

Całość pracy uzupełniają liczne tabele, mapy i wykresy. Dołączono wykaz skrótów oraz bibliografię.

Summary

The Pleszew inhabitants in the 16th-century.

The doctoral thesis is a result of long-term archival research. The main aim of these studies was to create a database, which is important from the point of view of the history of Polish towns, based on the example of the 16th-century Pleszew. The comprehensive list of 2408 inhabitants of the town and its suburbs, and other people connected with this municipality, was based on the analysis of city books of records from the Pleszew found in the State Archives in Poznań. The chronological area of the dissertation covers the years 1520–1600. The decision to set this limit has been caused by the state of preservation of the source material, the current state of research and the time-consuming work, which has been devoted to various aspects of the Pleszew inhabitants' lives.

The research basis for the 16th-century Pleszew and its inhabitants is constituted by the city book created by the council and jury offices. As a part of this comprehensive source material has been preserved in fragments, in order to complete the information and achieve more complete knowledge of the past life of the town's inhabitants, the materials produced by the nobility courts in Kalisz and Poznań and records of church courts have been used. During the analysis of the Pleszew's economy, the data contained in the tax registers of The Province of Kalisz in the second half of the 16th century has been used. The archeological excavations and cartographic materials from the later periods were the last types of sources supplementing the information on the city appearance and economy.

This doctoral thesis is an attempt to answer the question about discovery opportunities of the past and the specificity of the city. Specific issues in this scope are discussed in four chapters. The first chapter characterizes the view of the city in 16th century. The different parts of this chapter present the geographical and administrative location, development of Pleszew and its position in the layout of cities in The Province of Kalisz. There, the status of the town and its successive owners during the analyzed period have been presented. An attempt was made to recreate the city layout with the reconstruction of the city plan and the location its suburbs and the utility and farm buildings.

The second chapter is devoted to issues related to the city governance. There, domestic power of representatives of the town's owners – burgraves was described. The structure and scope of activity of council and jury offices in the theory and practice were presented, as well as the career of officials represented by the Pleszew's elite. Also the

activity of the municipal office, the role of its writers and the importance of this profession in the life of the town were described.

The third chapter deals with demographic issues and attempts to characterize the city's community and the inhabitants of its suburbs. There, relations between this groups and interactions with people coming from outside the Town were presented. This part of the dissertation shows the result of studies reached by the using the method of prosopography with analysis, among others, kinship degrees, occupational structure, social and property status of the inhabitants and the issue of urban migrations. Lastly, by using the sociotopographic method, the attempt to recreate the neighbors' sequences and the owner's changes bulidings located in the founding city has been made, which were resulted from the concluded contracts, inheritance or purchase and sale transactions. The purpose of this analysis was to determine the location of households of particular social and professional groups in the urban space.

The next chapter is devoted to issues related to economy and everyday life in the town. The first part discusses the craft and agricultural activities of the inhabitants of Pleszew. All problems related to trade, the impact of the local market and commodity exchange were also analyzed.

The last chapter presents the everyday life of the Pleszew inhabitants, their families and neighborhood relations, the home equipments, the intellectual culture and various aspects of their raligiosity, manifested by, for example, caring for churches, the activity of Pleszew's mansionaries, as well as the local school.

The part summarizing includes observations and suggestions relating to used sources and methods. The postulats for the future research, which are related not only to the history of Pleszew, but also to other smaller towns in Poland have been maken. Moreover, the dissertation has been supplemented with six annexes, containig the lists of the owners of the town and inhabitants representing them, the lists of mayors, councilors, voyts and jurors, guardians and witnessess appearing in municipal courts, lists of neighborhood and the comprehensive list of inhabitants of Pleszew and inhabitants its suburbs and their relatives. The dissertation is supplemented by numerous tables, maps, charts and photographs. Likewise, a list of abbreviations and a bibliography are included in the paper.